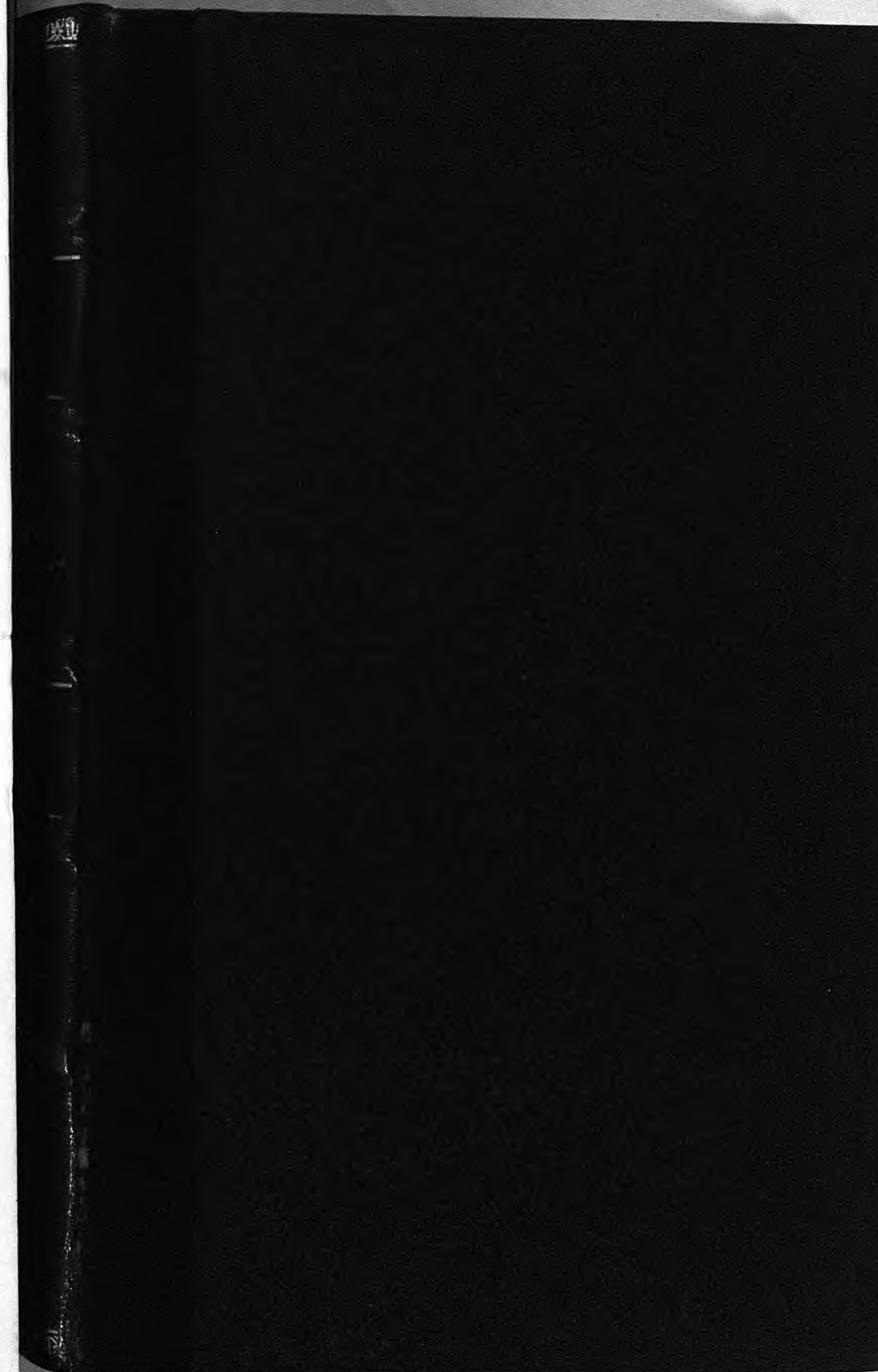




Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

400 ΒΕΡΟΙΑΣ

Αριθ. ελ. 1500

Τε. όχρ. 15



GRYER D. 1500



Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΤΟΜΟΣ : Β!

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βερολίνου

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΚΟΡΑΗ



ΤΕ ΕΝ ΜΑΣΣΑΡΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΟΡΑΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΕ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Μ. ΔΑΜΑΛΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑΙ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1885

Handwritten signature or note.

Αρ. 9540

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας





Β'.

ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

(Συνέχεια).

98.

18 Νοεμβρίου 1808.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Ἀφοῦ ἐσφράγισα τὴν ἐπιστολὴν τῆς 17 τοῦ παρόντος, ἐνθυμήθην ὅτι ἔπρεπε νὰ σ' ἐρωτήσω τίς καὶ ποῖος εἶναι ὁ νῦν πατριαρχεὺς Καλλίνικος. Εἶναι ἄρα καὶ ὁ ἄλλοτε πατριαρχεύσας, ἢ τῶν ἀρχιερέων τίς, ἐκείνου ὀνόματος; Τὰ προλεγόμενα τὰ εἰς τὸν Πλούταρχον ἐτυπώνοντο, ὅταν ἔμαθον ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας τὴν ἐξορίαν τοῦ Γρηγορίου. Περὶ αὐτοῦ ἔλεγον πολλὰ καλὰ, μὲ σκοπὸν νὰ τὸν παροτρύνω εἰς τὰ καλῆτερα· τὰ ὅποια φοβοῦμαι μὴν ἦναι παντάπασιν ἀνάρμοστα καὶ ἀνωφελέστατα εἰς τὸν σημερινὸν οἰακοστροφὸν τῆς ταλαιπώρου Γραικικῆς Ἑκκλησίας. Ὁ τύπος τῶν προλεγομένων κατὰ δυστυχίαν διεκόπη ἕως νὰ μάθω τί σαφέστερον περὶ τούτου, διὰ νὰ ἀφανίσω ὅσα εἶπα, ἢ νὰ τὰ γκιάσω εἰς ἄλλον τρόπον. Νὰ τ' ἀφανίσω ὅμως πάλιν εἶναι εἰς ἐμὲ ὀδυνηρόν, ὅχι μόνον διὰ τὸν κόπον, ἀλλὰ καὶ διότι ἦσαν κατὰ

τὴν κρίσιν μου δραστικά. Στοχάζομαι νὰ τ' ἀφήσω, καθὼς ἐγράφησαν, καὶ εἰς τὸ τέλος νὰ προσθέσω μικρὰν σημείωσιν, ὅτι μετὰ τὴν γραφὴν αὐτῶν ἔμαθον τὴν ἀλλαγὴν τῆς Πατριαρχείας· ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα νὰ ἀλλάξω τίποτε, ὦν βέβαιος ὅτι ὁ νέος Πατριάρχης δὲν εἶναι τοῦ παλαιοῦ ἐνδεέστερος μῆτε κατὰ τὸ φιλόμουσον, μῆτε κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος ζήλον. Τί κρίνεις περὶ τούτου; Ὁ, τι κρίνης, εἰπέ με το γρήγορα. Χθὲς ἦλθε πρὸς ἐμὲ ὁ μαθητὴς τοῦ Κούμα, ὁ Μόσχος, καὶ μὲ ἀνήγγειλε πάλιν τὸν θάνατον τοῦ Παρίου Κερβέρου. Διδαζόν με καὶ περὶ τούτου τὴν ἀλήθειαν· ὅτι καὶ τοῦτο ἔχει σχέσιν μὲ τὰ προλεγόμενα.

Σ' ἔλεγα περὶ τοῦ Βάμβου, ὅτι εἰδείξεν ὄρεξιν εἰς τὸ νὰ γένῃ μεταφραστὴς τῆς Γραφῆς. Πρὶν πέμψω τὴν ἐπιστολήν μου, εὐλογον ἔκρινα, νὰ τὸν ἐξετάσω καὶ πάλιν, διὰ τὸν φόβον μὴ πέσω εἰς παιδαριώδεις ἀδολεσχίας καὶ ὑποσχέσεις· καὶ εὗρηκα τὴν ὄρεξιν του μεταβληθεῖσαν εἰς ἀπόφασιν στερεάν. Ἀγαθὴ τύχη! Ἐμείνῃ τῶρα νὰ ἀκούσωμεν τὴν θέλησιν τῆς Γραφικῆς ἐταιρείας.

Εἰς τὴν πρὸ ταύτης εἶδες τὴν περὶ τοῦ πρώτου κριτικοῦ τοῦ γένους κτηνωδίαν, τὴν ὁποίαν νὰ ἐκστομίσω μὲ ἡνέγκασεν ἡ ἀναισθησία των. Ἐγὼ πάσχω, φίλε μου, μὰ τὴν ἱερὰν ἀλήθειαν! Αὐτοὶ δὲν τὰ ἀναγινώσκουν, ἢ γραμμένα εἰς ξένην γλῶσσαν δὲν τὰ καταλαμβάνουν, ἢ καὶ ἂν κατχλάθωσι τὰς λέξεις, δὲν νοῶσι τὸ πρᾶγμα. Κριτικός, Ἐκδότης, κτλ. εἶναι εἰς αὐτοὺς αἰνίγματα· καὶ ἐγὼ ἐν τοσούτῳ τήκομαι, «ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προ» σώπου πυρός». Εἶμαι ταύτην τὴν ὥραν ἄρρωστος, διότι ἠγρύπνησα ὅλην τὴν νύκτα· καὶ γράφω τὴν ἐπιστολήν ταύτην, ὅχι τόσον διὰ τὴν ἀνάγκην τῶν ὅσα σ'

έρωτῶ, ὅσον διότι δὲν εἶμαι σήμερον καλὸς μὴτ' εἰς Πλού-
ταρχον μὴτ' εἰς Πολύαινον, μὴτ' εἰς Στράβωνα νὰ προ-
σηλώσω τὸν νοῦν μου. Τοιαύτας ἡμέρας χάνω πολλές·
καὶ ἂν ἀκολουθῶσι νὰ πράττωσιν, ὡς ἔπραξαν ἕως τώρα,
γρήγορα μὲ καταβιβάζουσιν εἰς τὸν ἄδην. Δὲν ἦτο κακὸν
(εἰς τὸ στόμα σου δὲν εἶναι πλέον κτηνωδία) νὰ διδά-
ξης τὸν Στ. I. τί κρίνουσιν οὗτοι περὶ τῶν ἐκδόσεών μου,
καὶ ὅχι τι περισσότερον. Αὐτὸς εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ τὸ
καταλαμβάνει καὶ ὅτι θέλει τὸ γράψει πρὸς αὐτούς, ἐὰν
ὁμως καὶ τότε δυνηθῶσι νὰ τὸ καταλάβωσιν. Ἡ μεγα-
λητέρα μου δυστυχία εἶναι, ὅτι ἀπέβαλα τὸν ἐτήσιον μι-
σθὸν 3000 φρ. τοῦ Στράβωνος. Εἰ δὲ μὴ, πρὸ πολλοῦ
ἤθελα τοὺς πέμψει εἰς τοὺς Βενετικούς ἐκδότας καὶ Κρι-
τικούς. Ἡ ἀγανάκτησις μου δὲν μὲ συγχωρεῖ νὰ γράψω
περισσότερα. Δὲς εἰς τὸ πῦρ τὴν παροῦσαν· καὶ Ὑγίαινε.

99.

9 Δεκεμβρίου 1808.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Τοιαύτη καὶ τοσαύτη ὑπεροψία καὶ καταφρόνησις πρὸς
ἐμέ, εἶναι ἀσυγχώρητος. Ἴδου σήμερον εἵμεθα εἰς τὴν 9
Δεκεμβρίου, καὶ ἀκόμη παρὰ τῶν ἀπόκρισιν
δὲν ἔχω εἰς τὴν παρακλητικὴν καὶ πραιϊαν ἐπιστολήν
μου, τῆς 6 Δεκεμβρίου. Αἱ ἡμέραι εἶναι ὀδυνηραί, καὶ
αἱ νύκτες κόλασις εἰς ἐμέ διὰ τὰς αὐπνίας. Ἄν καὶ ἀκόμη
δὲν εἶμαι κλινήρης, ἡ ἀτονία τοῦ σώματος, καὶ τῆς ψυ-

χῆς ἡ ἄθυμία μὲ κατεδίκασαν εἰς ἀργίαν εἶναι τῶρα ἡμέ-
 ραι δέκα καὶ ἐπέκεινα. Προχθὲς ἐκβαίνων τοῦ λουτροῦ
 ἐδοκίμασα σκοτόδινον καὶ λειποθυμίαν, ὥστ' ἐνόμισα ὅτι
 ἐφθασεν ἡ ὥρα τῆς ἀποπληξίας καὶ τῆς παραλύσεως. Ὁ
 πολὺς ἰδρῶς τὸν ὁποῖον ἡ φύσις ἐκίνησε μετὰ τὸν σκοτό-
 δινον μέσωσε. Μ' ὅλα ταῦτα βλέπω καθαρὰ ὅτι μέλλω
 νὰ γίνω σφάγιον τῆς ὕβρεως τῶν καλῶν ἀνθρώπων. Ἐάν
 δὲν εἶχε νὰ μ' ἐμβάσῃ ὑπὲρ τὰς 8000 φρ. χρεωστού-
 μενα, ἡ ἀνθρωπότης ἔπρεπε νὰ τὸν διδάξῃ, ὅτι ἦτο χρέος
 νὰ μὲ γράψῃ καὶ τὴν αἰτίαν, καὶ ὅχι νὰ μ' ἀφίνη εἰς
 τασαύτην ἀμηχανίαν, ὡς νὰ ἤμην ἀνδράποδον ἐντελέ-
 στατον. Ἡ ὑπεροψία αὕτη μοῦ ἐπλήγωσε τόσον τὴν καρ-
 δίαν, ὥστε νομίζω ἀδύνατον εἰς τὸ ἐξῆς νὰ συμβράσω
 μ' αὐτοὺς (*tout se pardonne, excepté le mépris*). Κα-
 ἴσως διὰ τοῦτο τὴν δείχνουσι, διὰ νὰ μὲ ἀναγκάσωσι νὰ
 ζητήσω τὴν διάλυσιν τῆς κοινωνίας, μὴ τολμῶντες νὰ
 τὴν προβάλωσιν αὐτοί. Ἄλλην ἐξήγησιν τοῦ αἰνίγματος
 νὰ εὕρω δὲν εἶναι δυνατόν. Οὐαὶ εἰς ἐμέ, ἂν ἦναι ἀλη-
 θής. Τότε γίνομαι καὶ ἀνδραπόδου εὐτελέστερος, ἐπειδὴ
 μηδὲ διωκόμενος καὶ ἐξωθούμενος δὲν ἔχω ποῦ νὰ φύγω
 καὶ διὰ τὴν ἀνόητον καὶ ἀπρονόητον ἀποβολὴν τῶν 3000
 φρ. τοῦ Στράβωνος, καὶ διὰ τὴν πομπικὴν προκήρυξιν
 τῆς Ἑλλ. βιβλιοθήκης, ἥτις μέλλει νὰ στραφῇ εἰς κα-
 ταισχύνην καὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ γένους ὅλου. ὦ Ἀλέξανδρε
 Ἀλέξανδρε! Νὰ περάσω τὴν μέχρι τοῦδε ζωὴν μου
 ὀδυνηράν μὲν, ἀλλ' ὅμως παρηγορουμένην ἀπὸ τὴν μεγα-
 λοφροσύνην τοῦ νὰ μὴ κολακεύσω κανένα διὰ νὰ φυλάξω
 τὴν ἐλευθερίαν μου, καὶ τῶρα εἰς τὸ γῆρας νὰ προσθέσω
 εἰς τὰς ὀδύνας μου τὴν αἰσχρὰν ἀτολμίαν τοῦ νὰ κατα-
 φρονῶ τοὺς καταφρονοῦντας με! Ἡ μεγαλόπολις τῆ

ὅποιαν κατοικῶ, ἀπορεῖ καὶ θαυμάζει τὴν ὥραν ταύτην, διὰ τί, ἐπειδὴ ὁ θάνατος τοῦ Bitaubé ἀφίνει τόπον εὐκαι-
ρον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ εἶναι μυρίοι οἱ τρέχον-
τες καὶ περιερχόμενοι διὰ νὰ τὸν ἀπολαύσωσι, μόνος ἐγὼ
δὲν καταδέχομαι νὰ κτυπῶ θύρας ἀλλοτρίων, διὰ νὰ
ζητήσω ψήφους, ἔπειτα ὑποφέρω νὰ καταπατῶμαι τόσον
ἀσπλάγχχνως ἀπὸ ὁμογενεῖς! Ἐὰν εὕρισκετό τις δυνατὸς
νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν καταπάτησιν ταύτην, καὶ νὰ
παύσῃ τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς μου, ἀνδριάντα ἤθελε τοῦ
ἀναστήσει ἡ εὐγνωμοσύνη μου. Δὲν εἶναι μόνον τῶν πα-
ρόντων ἡ ὀδύνη, ἀλλὰ καὶ τῶν μελλόντων ὁ ὀδυνηρότε-
ρος φόβος. Ὅχι μόνον λυποῦμαι, ὅτι δὲν ἔλαβα τὴν πρὸ
πολλοῦ χρεωστούμενην βοήθειαν, ἀλλὰ τηγανίζομαι πρὸς
τούτοις ὅτι καὶ μέλλω πάλιν νὰ τὸν γράψω, μὴν ἐξεύρων
πῶς νὰ τὸν γράψω. Ὡς τὸν πρέπει, δὲν τολμῶ ὥς δὲν
πρέπει, διὰ τοῦτο ὅτι δὲν πρέπει, εἶναι ἄτιμον καὶ εἰλω-
τικόν. Τί νὰ κάμω; τί νὰ εἶπω; τί νὰ συλλογισθῶ; ἡ
ἐκδοσις καὶ τοῦ Πλουτάρχου καὶ τοῦ Πολυαίνου διεκόπη,
ἡ ψυχὴ μου δὲν ἔχει δύναμιν νὰ συνδυάσῃ τὰς ιδέας τῆς,
τὸ σῶμά μου τήκεται, καὶ φοβερίζεται ἀπὸ παράλυσιν.
Εἰς τσαῦτα δεινὰ ἔχεις συμβουλήν; γνωρίζεις θεραπείαν;
Ἐγὼ εἶμαι ὡς παραφρονῶν.

Ἡ ἐπιστολὴ μου πρὸς τὴν *Ἀγιογραφικὴν Ἑταιρίαν*
ἐπέμφθη πρὸ πολλοῦ. Ὁ Βάμβας εἶναι τόσον ἀποφασι-
σμένος νὰ περάσῃ τὸν πορθμόν, ὥστε μετὰ μόλις δώδεκα
τῆς ἀποστολῆς ἡμέρας ἦλθε νὰ μ' ἐρωτήσῃ ἂν ἔλαβα τὴν
ἀπόκρισιν. Ἐπιθυμῶ πολὺ τὴν ἔκβασιν, καὶ δι' ἀπλῶς
τὸ ἐξ αὐτῆς προσδοκώμενον κοινόν καλόν, καὶ ὅτι εὕρηκα
ἄνθρωπον τὸν ὅποιον δύναμαι νὰ συστήσω (καὶ ἐσύστησα
ἤδη εἰς τὴν πεμφθεῖσαν ἐπιστολήν) χωρὶς κίνδυνον κα-

ταισχύνης. Ἐχει ὅλα ὅσα χρειάζονται εἰς τὸ ἔργον, καὶ φιλομαθίαν καὶ εὐμαθίαν, καὶ ἤθη καὶ νοῦν, καὶ ζῆλον τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἄν στέρξωσιν εἰς δύο, δὲν ἐξεύρω πῶς ἔχω νὰ εὕρω ὅμοιον τοῦ Βάμβα δεύτερον. Εἰπέ με ἂν εὐδοκῆς εἰς τὸν Σχινᾶν; Εἶναι ἄλλος ἓνας διάκονος; ἔδῳ, Θεόφιλος τ' ὄνομα, Ἄνδριος τὴν πατρίδα, μαθητῆς τοῦ Βενιαμίν, χαριτωμένος νέος καὶ ἄξιος τοῦ Βάμβα συνεργάτης· ἄλλ' αὐτὸς ἀναχωρεῖ πρὸς τὸ ἔαρ, προσκαλεσμένος ἀπὸ τοὺς Κυδωνιάτας, νὰ λάβῃ τὸν τόπον τοῦ Βενιαμίν, μὴ δυναμένου πλέον νὰ διδάσκῃ δι' ἀμβλυωπίαν. Ὑγίαινε.

10 Δεκεμβρίου. Ἐκράτησα τὴν ἐπιστολὴν ἡμέραν ἀκόμη μίαν, διὰ νὰ μὴ σὲ λυπῶ ματαιῶς. Ἄλλ' ὅμως ἔτι σιωπᾷ. Προσμένω ἕως τὴν 15, ἔπειτα πρέπει πάλιν νὰ τὸν γράψω. Καὶ τοῦτο εἶναι ὅ,τι μὲ σφάζει et m'assassine τὸ τι νὰ τὸν γράψω, καὶ πῶς νὰ τὸ γράψω. Ἡ ἡλικία μου, καὶ τολμῶ εἰπεῖν ἢ τὴν ὁποίαν ἕως τώρα ἔδειξα προθυμίαν νὰ συνεισφέρω εἰς τὴν κοινὴν ὠφέλειαν τὸ κατὰ δύναμιν, ὑπαγορεύουσιν ἐπιστολὴν ἐλεγκτικὴν τῆς ἀπανθρώπου καὶ Νερωνικῆς ὑπεροψίας του· ἡ πενία μου, καὶ ὁ φόβος τῆς καταισχύνης τοῦ γένους ἣτις μέλλει νὰ προξενηθῇ ἀπὸ τὴν παῦσιν τῆς Ἑλλ. βιβλ. ὑπαγορεύουσιν ἐπιστολὴν ὑποκριτικὴν, ἢ καθὼς τὴν ὀνομάζουσιν οἱ ἀνδραποδώδεις, πολιτικὴν. «Στενά μοι πανταχόθεν». Ὡς τόσον, φίλε, παρακαλῶσε νὰ προδιδῇς τὸν Ἰορδάνην σου, νὰ μὴ μὲ ἀποβάλῃ, ἐὰν εἰς ἀνάγκην ἐρχόμενος νὰ σύρω ἐντεῦθεν εἰς Λιθόρνον 2000 ἢ 3000 φρ. ὑπάγω πρὸς αὐτόν Ἀργύρια δὲν εἶναι χρεία νὰ μετρήσῃ πρὶν νὰ ἔλθῃ ἢ εἰδῇσις τῆς ἀποδοχῆς. Ἐχω

σκοπὸν νὰ δοκιμάσω καὶ τοῦτο τὸ μέσον, ἐὰν ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους δὲν λάβω ἐπιστολὴν του.

11 Δεκεμβρίου. Ἀκόμη τίποτε. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι κυριακὴ καὶ νομίζω (δικαίως ἢ ἀδίκως) ὅτι τὴν Κυριακὴν ἔρχεται τῆς Ἰταλίας ἡ πόστα, προσμένω ἕως τὸ ἑσπέρας μὲ ἐλπίδα νὰ λάβω τὴν δεσποτικὴν του ἀπόκρισιν. Ἡ ἀγανάκτησις μὲ φέρει κάμμιαν φορὰν καὶ εἰς τὸν φρικτὸν τοῦτον λογισμόν. «Γράψε τον ὅτι πρέπει νὰ γράψῃ τις » ἀδικούμενος, ὑβριζόμενος καὶ σχεδὸν φονευόμενος πρὸς » ἀδικοῦντα, ὑβρίζοντα καὶ φονεύοντα. Τὸ ἀποτέλεσμα » τοιαύτης γραφῆς θέλει εἶσθαι παῦσις τοῦ ἔργου καὶ ἡ » ἐκ τῆς παύσεως ἀμηχανία μου, ἐπειδὴ μέλλω νὰ κα- » ταντήσω εἰς μόνην τὴν αὐτοκρατορικὴν σύνταξιν τῶν » 2000 φρ. εἰς καιρὸν ὅταν πληρόνω ἐνοίκιον 700 φρ. » καὶ ὑπηρετήν 500 φρ. Ἀποτέλεσμα βέβαια δεινόν· ὅχι » ὁμως χωρὶς θεραπείαν. Εἰς τοὺς Παρισίους εὐρίσκονται » πιστόλαι, εὐρίσκεται ὅπιον, εἶναι τέλος πάντων καὶ ὁ » μέγας ποταμὸς Σηκουάνας. Ἀλλὰ πῶς μέλει νὰ σὲ κρίνῃ » ὁ κόσμος; Αἱ! ταλαίπωρε· εἰς ἀνδραπόδου τάξιν κρη- » μνίζεσαι, καὶ φροντίζεις ἀκόμη τὴν κρίσιν τοῦ κόσμου; »

12 Δεκεμβρίου. Ἀγρυπνος τὴν περασμένην ὅλην νύκτα, ἀφίνω τὴν κλίνην, εἰς τὴν πέμπτην ὥραν, διὰ νὰ σὲ γράψω ὅτι μηδὲ χθὲς δὲν ἔλαβα ἀπόκρισιν. Ὅταν γράψῃς τὸν Ἰορδάνην, εἰπέ τον ὅτι ἐνδεχόμενον νὰ σύρω ἕως 8000 φρ. Ἐπειδὴ δὲν ζητῶ νὰ τὰ μετρήσωσι πλὴν ἀφ' οὗ λάβωσι τὴν εἰδησιν τῆς ἀποδοχῆς καὶ τῆς πληρωμῆς, τίποτε δὲν κινδυνεύουσι. Αὔριον (13) γράφω εἰς Λιβόρνον τὰ ἐξῆς καὶ ὅχι περισσότερα.

Εἰς τὴν 6 Νοεμβρίου σ' ἔγραψα, τιμιώτατε κύρ Ζ. τὴν ἀνάγκην· καὶ ἡ τιμιότης σου μηδ' ἀποκρίνεσαι, διὰ

νά με διδάξης καὶ τὴν αἰτίαν τῆς τότῃς ἀργοπορίας. Ἡ
σιωπὴ σου, μαρτύρομαι τὸν Θεόν! μοῦ φθείρει τὴν ζώην.
Παρακαλῶσε νὰ με πέμψῃς μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυ-
δρόμου τὰ χρειαζόμενα ἀργύρια, ἢ νὰ με δώσῃς τὴν
ἄδειαν νὰ τὰ σύρω ἐγὼ ἀπ' ἐδῶ. Ὑγίαινε!

100.

6 Ἰανουαρίου 1809.

Καλὲ τί λέγεις, φίλε μου, ἐγκώμια; ὁ ἀσυνειδήτος
Παπαδούκας με σφάζει ἀνηλεῶς μετὰ τὸ δίστιχον τοῦ Φι-
λήμονος. Δύσκολον εἶναι παρ' αὐτὸν ἄλλος νὰ εὑρεθῇ νὰ
συμμίξῃ τόσῃ κακίᾳ μετὰ τόσῃ χηνωδίᾳ. Τοῦ ἀναθε-
ματισμένου Δομινικανοῦ (ὅτι ἂν εἶχε τὴν δύναμιν ἤθελε
με πυρπολήσει ὥς οἱ Δομινικανοὶ τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως
τοὺς αἰρετικούς) εἰς πᾶσαν περίοδον εἰς πᾶσαν λέξιν, φαί-
νεται καὶ ἄκοντος ὁ τύφος, ὁ φθόνος, καὶ ἡ ἀγανάκτησις
τοῦ νὰ μάθῃ πρῶτον ἀπ' ἐμὲ ὅσα δὲν ἐδιδάχθη ἀπὸ τὰς
καλὰς του γραμματικὰς. Φαίνεται πρὸς τούτοις ὅτι προσ-
ήρμοσεν εἰς τὸ ἀνόητον αὐτοῦ πρόσωπον καὶ ὑποκείμενον
τὸ « Μάζαν μεμαχότος » (Ἰσοκράτ. Μερ. Α. σελ. ξζ').
Καὶ πῶς νὰ μὴ τὸ προσαρμόσῃ; (ἂν καὶ ἐγὼ γενικῶς τὸ
παρήγγειλα), ὅστις εἰς τὸν μακαρονισμὸν τοῦ Θουκυδί-
δην, σιωπᾷ τοὺς δύο ὁμογενεῖς Πόρτους, τῶν ὁποίων τὰς
ἐξηγήσεις πολλάκις σφετερίζεται, σιωπᾷ τὸν Γάλλον με-
ταφραστήν, τοῦ ὁποίου τὴν διόρθωσιν (τρόπῳ ἀντὶ τοῦ
τόπῳ. Θουκυδ. ζ'. νδ'.) ὡς ἰδικήν του ἀναισχύντως προ-
βάλλει, σιωπᾷ τέλος πάντων καὶ ἐμὲ τοῦ ὁποίου, ἡ ὀρθὰς

κακάς, τὰς ὀλίγας σημειώσεις, κατεδέχθησαν νὰ τυπώ-
σιν οἱ ἀλλογενεῖς, ὁ μὲν Γάλλος μεταφραστῆς ἀμέσως
τῆς ζώσης μου φωνῆς, οἱ δὲ Γερμανοὶ ἐκδόται (édition
recque-latine de Bauer εἰς Λειψίαν Τόμ. 2. 1790-
804) μετατυπώσαντες παρὰ τοῦ Γάλλου ;

Ὅ,τι μὲ θλίβει περισσότερο, φίλε μου, εἶναι ὅτι μήτε
καιρὸν ἔχω, μήτε πρέπον εἶναι ν' ἀποκριθῶ εἰς τὰς χη-
νίδεις αὐτοῦ φλυαρίας, διὰ τοὺς ἀλλογενεῖς, τοὺς ὁποίους
φοβοῦμαι μὴ τὸ προσάψωσι καὶ τοῦτο εἰς τοὺς Γραικοὺς
ὡς ἰδίωμα νὰ σπαράττωσιν ἀλλήλους, καὶ νὰ κατατρώ-
γωνται.

Τῶν θλιβερῶν ὁμῶς ὅλων τὸ θλιβερώτατον εἶναι, ὅτι
ἡ τοιαύτη ἀντιπαράταξις κατ' ἐμοῦ φαίνεται νὰ ἦναι
συμφωνημένη καὶ μαγειρευμένη μὲ κἀνέν' ἀπὸ τοὺς ἐδῶ.
Δὲν φοβοῦμαι μὴ μὲ κρίνης καχύποπτον· ἀλλὰ καιρὸν
δὲν ἔχω νὰ ἐκθέσω κατὰ πλάτος ὅσα μὲ κινουῖσιν εἰς τοιαύ-
την ὑποψίαν σημεία. Τοῦτο μόνον ἔξευρε (κοινωνηθὲν εἰς
ἐμέ ἀπὸ τὸν Βάμβαν), ὅτι τυπύνεται ἐδῶ λεξικὸν Γαλ-
λογραικικόν, τοῦ ὁποίου ὁ συγγραφεὺς εἶναι Τζαλίκोगλους
(φίλος ἄκρος τοῦ Παπαδούκα, καὶ διώκτης ἐμοῦ) καὶ ὁ
χορηγὸς τῆς δαπάνης ὁ Φίλανδρος. Εἰς τοῦ Λεξικοῦ τὰ
προλεγόμενα μετακομίζεται εἰς τὰ ἄρθρα, τὸ εἰς τοὺς αὐ-
τοσχεδ. στοχασμ. ἐξωσθὲν ΟΣ, δὲν ἐξεύρω ἂν ἱλαρῶς καὶ
ἀνθρωπικῶς, ἢ κατὰ τρόπον Παπαδούκειον.

Ἄ φίλε· δὲν εἶχε παντάπασιν ἄδικον ὅστις εἶπε τὸ
« Λάθε βιώσας » ἂν καὶ ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος ἐὰν ὅλοι ἡκο-
λούθουν τὸ παράγγελμα τοῦτο, ἡ πολιτικὴ κοινωνία ἢ-
θελε μείνει πάντοτε εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς νηπιότητα.
Τίς ἔγραψε ποτὲ δέκα μόνους στίχους (ὡς λέγει ὁ περι-
κλειόμενος ἐδῶ ἐφημεριδογράφος) ἐλευθέρως χωρὶς νὰ ἀπο-

κτήση κάνέν' έχθρόν; δὲν μὲ θλίβει τόσον ἡ ἀντιρρήσις ὅσον ὁ τρόπος τῆς ἀντιρρήσεως. Συγχωρημένον εἶναι τὸ ἀντιλέγειν εἰς τὰ ἀληθῶς ἢ κατὰ τὸ φαινόμενον κακῶς λεγόμενα· ἀλλὰ τὸ νὰ πολεμῇ τις τὰ ἠθικὰ τοῦ λέγοντος φρονήματα εἶναι τοιαύτης μοχθηρίας ὁποῖαν μόνοι οἱ Παπαδοῦκαι εἶναι καλοὶ νὰ δείξωσι.

Μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ Κουζινέρη, ἔλαβον ἀπὸ τὸν γυναικάδελφόν του τὴν Τερψιθέαν τοῦ Παπαδοῦκα ὡς πεμπομένην ἀπὸ τὸν Γαζῆν. Κατὰ τὰς αὐτάς σχεδὸν ἡμέρας ἔλαβα καὶ ἀπὸ ἄνθρωπον ἄγνωστον εἰς ἐμὲ ἔν σῶμα τῆς ἀπὸ τὸν Κούμαν μεταφρασθείσης Χημείας (πεμπόμενον πιθανῶς ἀπὸ τὸν μεταφραστήν). Ἀλλὰ σήμερον λαμβάνω ἀπὸ τοὺς Ἰορδάνας (ἀπὸ σὲ νομίζω πεμπόμενα) δεύτερον σῶμα τῆς Χημείας, δεύτερον σῶμα τῆς Τερψιθέας, καὶ τοῦ Ἑσυχαστοῦ τὴν Ἀντιφώνησιν, πληρώσας ἀγώγιον φράγκα 4. Ὁ Κούμας, ἂν δὲν ἐλησμόνησα, μ' ἔγραφεν ὅτι πέμπει τρία σώματα Χημείας, ἔν διὰ τὸν Μόσχον, τὸ δεύτερον δι' ἐμὲ καὶ τὸ τρίτον διὰ τὸν μέλλοντα νὰ κάμῃ τὴν ἀνάκρισιν ἐφημεριδογράφον. Ἐξήγησόν με τώρα νὰ ζήσης, ἂν ἡ Τερψιθέα ἡ πρώτη εἶναι δῶρον (τὸ ὅποῖον δὲν ἀρμόζει) τοῦ Γαζῆ, ἢ ἐὰν ὁ Παπαδοῦκας ἀναισχύντησε τόσον, ὥστε καὶ νὰ μὲ πέμψῃ διὰ τοῦ Γαζῆ τὸ μὲ τὸ ὅποῖον μὲ κατασφάζει ξίφος. Εἰπέ με καὶ ἂν τὸ δεύτερον τῆς Χημείας σῶμα ἦναι διὰ τὸν Μόσχον, ἢ διὰ τὸν Μεριδογράφον.

Αὐξάνει τὴν ἀθυμίαν μου καὶ ἡ μνήμη τοῦ ῥηθέντος ποτὲ ἀπὸ τὸν πολυμήχανον νέον (ἂν ἐνθυμᾶσαι) ὅστις ἐζήτηι νὰ μὲ διαλλάξῃ μὲ τὸν Φ. ὡς ἄνθρωπον δυνάμενον νὰ μὲ κάμῃ μέγα κακόν. Φοβοῦμαι φίλε καθὼς προεῖπα, μὴν εἶναι ἐταιρία τοξοτῶν, οἱ ὅποιοι μ' ἔβαλαν σκο-

πόν, διὰ νὰ μὴ μοῦ ἀφήσωσι τῆς ψυχῆς μέρος κἀνὲν ἀ-
 πλήγωτον. Αὐτὸς ὁ νέος (πρᾶγμα καὶ τοῦτο αἰνιγματῶ-
 δες) ὅστις ἤρχετο πολλάκις καὶ συχνάκις εἰς ἐμὲ ἔπαυσεν
 ἀποτόμως (brusquement) τὰς ἐπισκέψεις του, εἶναι
 δύο μῆνες χωρὶς αἰτίαν παρ' ἐμοῦ μηδὲ τὴν παραμικράν.
 Εἶναι καὶ αὐτὸς μέλος τῆς ἐταιρείας; δυσκολεύομαι νὰ
 τὸ πιστεύσω, ἂν καὶ ἀληθεύῃ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ « Ὅ
 μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν ». Ἡ δὲ παρὰ τοῦ ἐν
 Λιβόρνῳ ἰσχυρογνώμων σιωπὴ εἶναι τάχα καὶ αὐτὴ ἀπο-
 τέλεσμα τῆς ἐταιρείας; Εἶναι ἄρα πιθανόν, ὅτι ὁ χηνώ-
 δης Φ. τὸν παρακινεῖ νὰ μεταφέρῃ τὴν Ἑλλην. βιβλ.
 εἰς τοὺς προστατευομένους παρ' αὐτοῦ τὸν Τζαλικ. καὶ
 τὸν Πολυμήχανον; Τοιαῦται ὑποψαίαι ἤθελαν εἶσθαι κα-
 ταγέλαστοι, ἐὰν ἡ συνδρομὴ τῶν ὅσα ἔδωκαν ἀφορμὴν
 εἰς αὐτάς, τρόπον τινα δὲν τὰς ἐδικαίωνε. Ἀπόκρισιν
 ἀκόμη δὲν ἔλαβα· ὅθεν ἀπεφάσισα νὰ προσδράμω μεταύ-
 ριον εἰς τοὺς Ἰορδάνας διὰ νὰ σύρω 3000 φρ. Εἶναι σχε-
 δὸν δέκα μῆνες ὅπου τὸν ἔγραψα, ὅτι διὰ τὰ σώματα
 εἰς φύλλα, τοῦ Προδρόμου, τοῦ Ἰσοκράτους, καὶ τῶν
 μελλόντων τόμων τοῦ Πλουτάρχου ἠναγκάσθην νὰ μι-
 σθώσω οἶκον διὰ φρ. 700 κατ' ἔτος· ὅθεν ἔκρινα δίκαιον
 νὰ περῶ εἰς τὸν λογαριασμὸν των 200 φρ. κατ' ἔτος διὰ
 τὰ πολλά των Βαλότα, χωρὶς τῶν ὁποίων βέβαια ἤρκει
 δι' ἐμὲ 500 φρ. οἶκος. Δὲν μὲ ἀπεκρίθη ἀκόμη εἰς αὐτὸ
 ὁ γεννάδας μηδὲ γρύ. Ἐκαμα διακοπὴν τοῦ τύπου, καὶ
 διὰ τὴν ἀδυναμίαν νὰ δώσω εἰς αὐτόν τὴν ἀπὸ πόσα
 φαρμάκια ἀντιπερισπωμένην προσοχήν. Χρυσὴν εἰκόνα
 πρέπει νὰ τοῦ στήσω ὅστις εἶναι καλὸς νὰ μὲ ἀφαρπάσῃ
 ἀπὸ τοιοῦτον καθαρτήριον πῦρ πρὶν ἀποτεφρωθῶ ὅλος.
 Πρὸ ἡμερῶν ἦλθεν εἰς ἐμὲ ὁ Δημούσης, ἀπολογούμε-

νος διὰ τὴν μακρὰν διακοπὴν. Τὸν εἶπα, ὅτι μετὰ χρόνου δέχομαι πάντοτε τοὺς ἐρχομένους· τῶν δὲ μὴ ἐρχομένων τὴν ἀπουσίαν ἀποδίδω εἰς τὰς ἀσχολίας, αἱ ὁποῖαι συχναὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλεως, γίνονται ἔτι συχνότεραι εἰς τοὺς ὅσοι διατρίβουσιν εἰς αὐτὴν διὰ μαθήματα. Ἦτο δυνατόν νὰ κάμω πραοτέραν ἀπόκρισιν;

Ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν ἀκόμη ἀπόκρισιν δὲν ἔλαβα. Ὁ ταλαίπωρος Βάμβας ἔρχεται συχνὰ καὶ μ' ἐρωτᾷ. Ταύτας τὰς ἡμέρας ἀπεδήμησε καὶ ὁ Διάκονος Θεόφιλος, ὅστις ὑπάγει νὰ διαδεχθῇ τὸν Βενιαμὴν εἰς τὰς Κυδωνίας. Χαριτωμένος νέος, καὶ « Ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν δόλῳ οὐκ ἔστι » Δύσκολον εἶναι νὰ εὑρῇ τις εἰς ἄλλοι τόσον ψυχῆς ἀπλότητα μὲ τόσον ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοζήλου ἐνωμένην. Μ' ἐζήτησε πολλάκις ἔλθων ἐπίτηδες συμβουλὰς περὶ τῶν μέσων τοῦ νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν εἰς τὴν καλὰ πρόοδον τοῦ ἔθνους. Ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὸν πέμψω εἰς τοῦ Πεσταλότζη (περὶ τοῦ ὁποίου ἂν δὲν ἤκουσας ἀκόμη τίποτε, θέλεις τὸ μάθει ἀπὸ τὰ εἰς τὸν Πλούταχόν μου προλεγόμενα), διὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας, νὰ μάθῃ παρ' ἐκείνου τὴν πολυθρύλλητον νέαν μέθοδον τῆς παιδαγωγίας. Ἀλλ' ὁ καιρὸς δὲν τὸ ἐσυγχώρει, ἐπειδὴ τὸ σύμφορον νὰ εὑρεθῇ εἰς τὰς Κυδωνίας τὸν Μάκκον μὴν. Μετ' αὐτοῦ ἀπεδήμησε καὶ ἄλλος νέος φίλος ἀχώριστος τοῦ Θεοφίλου ὁ Ἑπτανησιώτης Μεταξᾶς, καὶ αὐτὸς χρηστοθέστατος, καὶ ζηλωτὴς τῶν καλῶν.

Ποτὲ δὲν μ' ἔγραψες, ἂν ἔστειλες τὴν πρὸς τὴν Ἰωνίαν Ἀκαδημίαν ἐπιστολήν μου.

9 Φεβρουαρίου. Δι' ἀδυναμίαν ἠναγκάσθην νὰ διηκόσω τὴν ἀρχισθεῖσαν κατὰ τὴν 6 ἐπιστολήν ταύτην. Ἐλαβον ἐν τῷ μεταξὺ τὴν ἰδικήν σου τῆς 20 Ἰανουαρίου.

ρίου. Σὲ εἶπα προλαβών, ὅτι τὰ εἰς τὸν Πλούταρχον προλεγομένα μου εἶχαν τυπωθῇ ὁλοκλήρως. Ἄν δὲν κατεχώρισα εἰς αὐτὰ καὶ τοὺς περὶ τῆς ἐκδόσεως κανόνας κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου, εἶναι αἷτιος ὁ πλούσιος μου τύραννος. Ποῦ κεφαλὴ; ποῦ προσοχή; νὰ λαλήσω περὶ πράγματος, τὸ ὅποιον χρειάζεται σκέψιν ὠριμον, καὶ ψυχῆς κατὰστασιν ἡσυχον; ἢ θέλεις νὰ γράφω α ὅ,τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶτταν ἔλθῃ » κατὰ τὸν ἡλίθιον τῆς Ἀλγησιθείας συγγραφέα; Καὶ αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε μ' ἐπροξέουν ἡδονὴν πρὸς σε μου ἐπιστολαί, μοῦ βαρύνουσι τώρα τὴν κεφαλὴν τόσον ὥστ' ἀναγκάζομαι νὰ τὰς γράφω ἐκ διακοπῆς καὶ μελιδόν. Μ' ὅλον τοῦτο πρὸς τὸ τέλος τῶν προλεγομένων εἶπά τι ἐν παρόδῳ καὶ περὶ ἐκδόσεως, ὡς παρακινήθεις ἀπὸ σέ (χωρὶς νὰ σέ ὀνομάσω).

Βλέπω τώρα ἀπὸ τὴν τελευταίαν σου, ὅτι τὸ δεύτερον σῶμα τῆς χημείας τὸ διὰ τοῦ Ἰορδάνου, εἶναι διορισμένον διὰ τὸν Ἐφημεριδογράφον, πρὸς τὸν ὅποιον καὶ θέλει δοθῇ. Ὁ αὐτὸς Ἰορδάνης ἔστειλεν, ὡς φαίνεται τὸ τρίτον ἀμέσως πρὸς τὸν Μόσχον· ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν ἔλαβον παρὰ δύο μόνα, τὸ πρῶτον ὡς σέ εἶπα, διὰ τοῦ ἀμαξηλάτου, καὶ τὸ δεύτερον τοῦτο (μετὰ τῆς Ἀλγησιθ. καὶ τῆς Ἀντιφ.) διὰ τοῦ Ἰορδάνου. Εὐχαρίστησον ἀσπασάμενος παρ' ἐμοῦ τὸν Κούμαν. Εὐχαριστῶ καὶ σέ διὰ τὰς ἀπὸ Σμύρνης ἐπιστολάς. Εἶναι ἀπὸ τὸν Πρωτοψάλτην ἀποκρίσις εἰς ὅσα τὸν ἔγραφα περὶ τῆς κασσίδας ἂν ἐνθυμᾶσαι. Σὲ τὴν περικλείω ἐδῶ, διὰ νὰ μάθῃ ἐξ αὐτῆς ὁ Κούμας πῶς ἔχει νὰ φερθῇ μὲ τοὺς ἐκεῖ πολλοὺς ἀνοήτους, καὶ μὲ τοὺς πολλὰ ὀλίγους φρονίμους. Μὴ μὲ τὴν στείλῃς ὀπίσω. Τὴν ἀπόκρισιν σφραγίσας πέμψον ἀσφαλῶς πρὸς τὸν Πρωτοψάλτην· δὸς νὰ ζήσης καὶ τὰς

δύο ἄλλας τὰς ἐγκεκλεισμένας, τὴν μίαν εἰς τὸν Ἀρχιμ.
Γαζῆν, τὴν ἄλλην (σφραγίσας) εἰς τὸν Κόμητᾶ τοῦ
ὁποίου γράψον, ἂν ᾗσαι δυνατός, ῥωμαίκα τὸνομα, ἢ ζή-
τησον τὴν μετάφρασιν ἀπὸ τὸν Παπαδούκα.

Ἀκολουθήσας τὴν συμβουλὴν σου, ἔσυρα σήμερον διὰ
τοῦ Ἰορδάνου, μὲ lettre d'avis, τῆς ὁποίας ἰδοὺ τὸ ἴσον.
« Τιμ. κυρ. Ζ. Καὶ μὴ θέλων ἀναγκάζομαι νὰ σύρω σή-
» μερον πρὸς τὴν τιμ. σου *Καμπιάλε* διὰ τὴν *Βαλουτά*
» 3000 φρ. νὰ πληρώσης εἰς προσταγὴν τῶν κυρίων
» Ἰορδ. πατρός καὶ υἱοῦ· δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλεις τι-
» μήσει τὴν ὑπογραφὴν μου μὲ τὴν πρέπουσαν ἀποδο-
» χήν, καὶ πληρωμὴν εἰς τὸν καιρόν. Ἐὰν μὲ ἔστειλες
» εἰς τοῦτο τὸ μεταξὺ ὅσα σὲ ἐζήτουν, καὶ πρὸς τοῦτοις
» τὸ ἐτήσιον, μὴ βαρυνθῆς τὰ περιπλέον 3000 φρ. Αὐτὰ
» θέλουν χρειασθῇ γρήγορα, διὰ νὰ λάβῃ τέλος ὁ τύπος
» τῶν τριῶν τόμων, ἡγουν τῶν δύο τοῦ Πλουτάρχου,
» καὶ ἐνός τοῦ Πολυαίνου, ὅστις διεκόπη διὰ τὴν ἀναρ-
» γυρίαν μου. Μ' ὅλον τοῦτο πάλιν σὲ λέγω, ὡς σὲ προ-
» ἔγραψα, δὲν εἶναι δίκαιον διὰ τοῦτο νὰ ἀτιμασθῇ ἡ
» ὑπογραφὴ μου. Εἰς τὴν ἐξουσίαν σου εἶναι νὰ μὲ τὰ
» μετασύρης· καὶ εἶμαι ἔτοιμος νὰ πληρώσω τὰ χρέη μου.
» Ἀσπαζόμενος μένω εἰς τὰς προσταγὰς σου.»

*Ἄν καὶ δὲν λαμβάνω τὰ ἀργύρια ἀπὸ τὸν Ἰορδάνην
παρὰ μετὰ τὴν εἶδῃσιν τῆς πληρωμῆς, μὴν ἐρωτᾷς πόσον
μὲ τρώγει (νέος οὗτος σκώληξ) ὁ φόβος μὴν ἀποβάλλῃ
τὴν καμπιάλε μου. Μὲ ποῖον πρόσωπον νὰ ἴδω τοὺς Ἰορ-
δάνας, οἱ ὅποιοι μὲ ἐδέχθησαν μὲ εὐμένειαν; Δὲν εἶναι
δυνατὸν φίλε μου, νὰ τοὺς προετοιμάσῃς μὲ εὐμορφον
τρόπον εἰς τοῦτο τὸ ἐνδεχόμενον, λέγων ὅτι διὰ τοῦτο
δὲν ἐζήτησα ἀργύρια, διότι δὲν ἤμην βέβαιος περὶ τῆς

ἀποδοχῆς; *Ω! πόσα κακὰ ἔπесαν σωρευμένα εἰς τὴν
ταλαίπωρόν μου κεφαλὴν! Ὑγίαινε κακῶν ἀπαθής.

Καῦσον τὴν ἐπιστολήν. *Ἄν δι' ἀτυχίαν μου, ἡ καμ-
πιάλε μου ἀποβληθῇ ἐκ χρεωκοπικῆς ἀνάγκης, τότε τί
κάμνομεν; Δὲν ἔμειναν εἰς τὸ συρτάριόν μου πλὴν 300
φρ. μόνα. Χρεωστῶ τὸν τυπογράφον ὑπὲρ τὰς 2000, καὶ
τὸν εἶπα πρὸ πολλοῦ νὰ μὴν ὑπάγῃ παρέκει, διὰ νὰ μὴν
αὐξάνῃ καθημέραν ἡ ποσότης τοῦ χρέους μου.

101.

15 Ἰανουαρίου, 1809.

Τιμιώτατε κύρ. . . εὐχομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς τιμιωτά-
τους ἀδελφούς σου τὸ νέον ἔτος καὶ πολλὰ ἄλλα ἀκόλουθα
εὐτυχέστατα. Δι' ἐμὲ ἐξεναντίας καὶ τοῦτο ἀρχίζει μὲ τὴν
αὐτὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς μου, μὲ τὴν ὁποίαν σ' ἔγραφα τὴν
ἐπιστολήν μου τῆς 13 Νοεμβρίου, εἰς τὴν ὁποίαν σ' ἔγραφα
τὴν ἀνάγκην μου, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀνάγκης ταύτης κίνδυ-
νον τῆς υἰείας καὶ τῆς ζωῆς μου. *Ἄρα οἱ εὐεργέται τοῦ
γένους . . . τόσον ἔγιναν ἀδιάφοροι διὰ τὴν ζωὴν τοῦ
Κ. ὅστις κοπιάζει νύκτα καὶ ἡμέραν διὰ τὸ γένος; Τοῦτο
εἶναι δι' ἐμὲ ἀληθινὸν αἰνίγμα, τοῦ ὁποίου τὴν λύσιν
προσμένω ἀπὸ τὴν τιμιότητά σου, διὰ νὰ λάβω τὰ μέ-
τρα μου. Μὲ τὴν 30 Αὐγούστου ἐπιστολήν σου μὲ πέμ-
πεις 4000 φράγκα (3500 δηλαδὴ διὰ τοῦ Μαρτίνου, καὶ
πεντακόσια πληρωμένα αὐτοῦ εἰς τὸν κύριον . . .), καὶ
ὑπόσχεσαι νὰ μ' ἐμβάσῃς τὰ λοιπὰ 2500 μετὰ μίαν ἐβ-
δομάδα, ἥγουν εἰς τὰς πρώτας δέκα ἡμέρας τοῦ Σεπτεμ-

βρίου. Καὶ ἰδοὺ τέσσαρες μῆνες ὁλόκληροι, καὶ εἰς τὴν μεταξὺ τοῦτο διάστημα δύο μου ἐπιστολαὶ τῆς 6 καὶ 11 Νοεμβρίου, εἰς τὰς ὁποίας λέγω ὅτι τὰ 2500 ἔγιναν 3500 (ἐπειδὴ ἡ δαπάνη τοῦ τύπου προβαίνει καθημέραν), καὶ ἡ τιμιότης σου μὴδ' ἀπόκρισιν δὲν κάμνεις εἰς αὐτάς. Ἐπρεπεν, ἂν ὅχι ἄλλο νὰ ἐλεήσης τὸ γῆρας μου. Ἐδανείσθην ἀπὸ τὸν κύρ Ἀλ. Βασ. 3000 φρ. διὰ δύο μόνους μῆνας, καὶ εἶναι τῶρα πέντε μῆνες ἀφοῦ ἔγιναι χρεώστης του. Συμβούλευσόν με τί νὰ κάμω, καὶ πῶς νὰ θεραπεύσω τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀνάγκην μου. Ἐξω τοῦ πρὸς τὸν κύρ. Ἀλ. Βασ. χρέους, χρεωστῶ καὶ ἔδω σχεδὸν ἄλλα τόσα. Πέμψον με τὸ γρηγορότερον, παρακαλῶ σε καὶ τὰς 3500, καὶ τὸ ἐτήσιον, διὰ νὰ μὴ σχάσω ἀπὸ τὴν λύπην μου, καὶ λυπήσω καὶ σᾶς ὡς αἰτίους (καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλετε, εἶμαι βέβαιος) τοῦ θανάτου τοῦ Κ.

16 Ἰανουαρίου 1809.

Ἀλέξανδρε φίλε, εὐχομαι καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς τοὺς σοὺς τὸ νέον ἔτος καὶ τὰ ἀκόλουθα εὐδαιμονέστατα. Μήτε καιρὸν μήτε δύναμιν ἔχω σήμερον ν' ἀποκριθῶ εἰς δύο σου ἐπιστολάς τῆς 3 καὶ τῆς 28 Δεκεμβρίου. Ἡ τελευταία ἔβρεξε τοὺς ὀφθαλμούς μου μὲ τῆς εὐγνωμοσύνης τὰ δάκρυα! Ἐγὼ ποτὲ δὲν ἐδίστασα, εἰάν ἦσαι φίλος μου, ἀλλ' ἐμεμφόμην πάντοτε τὴν τύχην ὅτι δὲν ἔκαμα σὲ χορηγὸν καὶ προστάτην τοῦ ἔργου μου. Ἡ πρωτότυπος τοῦ ἄνω γεγραμμένου ἴσου ἐπέμφθη χθές· τοῦτο μόνον ἔχει περισσότερον ἀπὸ τὸ ἴσον, προσθεμένον εἰς τὸ τέλος, ὅτι ἂν μέχρι τοῦ τέλους τοῦ παρόντος μηνὸς δὲν λάβω ἐπιστολήν του, μέλλω νὰ σύρω ἐντεῦθεν πρὸς αὐ-

όν. Ἡ αἰτία τῆς ἀποστολῆς πρὸς σέ τοῦ Ἰσοῦ εἶναι νὰ
 εὕρῃς καὶ, « ἦν τι πάθω » πῶς καὶ ἀπὸ ποίους τὸ ἔπαθα,
 καὶ πόσα εἶναι τὰ χρεωστούμενα εἰς ἐμέ, διὰ νὰ τὰ οἰκο-
 νομήσῃς ὡς θέλω σέ διδάξῃ μετέπειτα. Μὲ βιάζεις φίλε,
 καὶ τελειώσω γρήγορα δύο τόμους· καὶ δὲν ἐξεύρεις ὅτι
 εἶναι δύο μῆνες ὁλόκληροι, ἀφ' οὗ πάσχω μὲ τὰς συνε-
 χεῖς ἀγρυπνίας, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι πρό-
 δρομοὶ ἀποπληκτικῶν παθημάτων. Ἐὰν καὶ ἡσυχάζουσα
 ἡ ψυχὴ μὲ δυσκολίαν μεγάλην ἀποφεύγῃ τὰ ἀμαρτή-
 ματα, πῶς εἶναι τρόπος μὲ τοσαύτην ταραχὴν τῆς δια-
 νοίας μου, νὰ γράφω σημειώσεις καὶ προλεγόμενα, καὶ
 στοχασμούς, χωρὶς νὰ πέσω εἰς σφάλματα; Μ' ὅλον
 τοῦτο καὶ ὁ Πολύαινος μὲ τὰ μικρά του προλεγόμενα
 εἶναι τελειωμένος πλὴν τοῦ Πίνακος, καὶ ὁ πρῶτος τό-
 μος τοῦ Πλουτάρχου μὲ τὴν ἀκολουθίαν τῶν αὐτοσχε-
 δίων στοχασμῶν καὶ τὰς σημειώσεις πλὴν τοῦ πίνακος,
 καὶ ἀπὸ τὸν δεύτερον, δὲν λείπει ἄλλο, πλὴν αἱ σημειώ-
 σεις καὶ ὁ Πίναξ, ἔργον ὀλίγων ἐβδομάδων. Ἀλλὰ καθὼς
 σέ εἶπα, φίλε, τὰ τοιαῦτα χρειάζονται ψυχῆς γαλήνην,
 ὡς τὸ καταλαμβάνεις καλῶτα· ἂν καὶ αὐτοὶ δὲν θέ-
 λουν τὸ καταλάβει ποτέ. Ἄν καὶ δὲν ἦμαι κληνῆρης, εἰς
 ποίαν ὀδυνερὰν κατάστασιν μ' ἔφερε ἡ ὑπεροπτικὴ των
 ἀφροντισία, θέλει σέ πληροφορήσῃ τὸ ἴσον τῆς σχεδια-
 σθείσης διαθήκης, κλεισμένον εἰς τὴν παροῦσαν. Φοβού-
 μενος μὴν ἐλησμόνησα τίποτε τῶν ἀναγκαίων εἰς αὐτο-
 σχεδιασμόν της, σέ τὴν πέμπω νὰ τὴν ἀναγνώσῃς μὲ
 προσοχήν, νὰ καταγράψῃς εἰς τὸ πλάγιον ἂν ἔχῃς τινὰς
 στοχασμούς, καὶ νὰ μὲ τὴν πέμψῃς ὀπίσω. Κάνένα μὴ
 τὴν δεῖξης. Βλέπεις ὅτι τὰ ἀπὸ τῆς πωλήσεως τῶν βι-
 βλίων μου, καὶ εἴ τινα ἄλλα ἀργύρια εὐρεθῶσιν (ἂν εὐρε-

θῶσι) μέλλουν νὰ περάσωσι εἰς χεῖρας σου. Πῶς ἔχεις νὰ
τὰ οἰκονομήσης, μετὰ τὸν θάνατόν μου, θέλω σὲ γράψω
ἄλλοτε. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ θάνατος δὲν δυσωπεῖται τὰ
εὐκαιρίας καὶ τὰς ἀναβολὰς ἡμῶν καλὸν εἶναι νὰ ἐξεύρω
ἐν τοσούτῳ ὅτι ἐὰν ζῇ ὁ ἀδελφός μου, θέλεις τὰ παρα-
δώσει εἰς αὐτόν· ἐὰν θερίσῃ καὶ αὐτόν ὁ θάνατος, θέλεις
τὰ διαίρεσει εἰς δύο μοίρας ἴσας, τὴν μίαν διὰ τὸ γυμνά-
σιον τῶν ἐπιστημῶν τῆς Σμύρνης, ἐὰν ἔχῃ τοιοῦτον
Σμύρνη, εἰ δὲ μή, εἰς τὸ γυμνάσιον τῶν Κυδωνιῶν.
Υἱαίνει.

(Σχέδιον Διαθήκης Κοραῆ σταλὲν πρὸς Ἀλ. Βασι-
λείου μετὰ τῆς προηγουμένης ἐπιστολῆς τῆς 16 Ἰανουα-
ρίου 1809.

Ἔσται μὲν εὖ· ἦν δέ τι πάθω, τότε διατίθεμαι.

Je prie mes amis, Mons. Etienne Clavier, de-
meurant Rue Coq-Héron N° 5, et M^r. François Thu-
rot, demeurant Rue du Petit Vaugirard N° 3 de me
donner cette dernière marque de l'estime et de l'a-
mitié, dont ils m'ont honoré pendant ma vie, en
voulant bien se charger de l'exécution de mes der-
nières volontés, contenues dans cette lettre, qui
doit avoir force de testament.

1°. A mon décès, ils commenceront par rendre
tous les livres, qui seraient trouvés chez moi, ap-
partenant à la Bibliothèque impériale.

2°. Ils bruleront toutes les lettres adressées à
mon nom, soit en Grec, soit en d'autres langues.

3°. Pour tous mes exemplaires en feuilles, ou brochés du traité d'*Hippocrate des airs, des eaux et des lieux* de mon édition et traduction, avec la planche de cuivre pour la Carte Géographique ajoutée au dit traité, ainsi que tous les exemplaires en feuilles ou brochés des *Caractères* de Théophraste de mon édition et traduction avec la planche du portrait de Théophraste, ils suivront les ordres de M. Thomas Spagnolachi, domicilié à Livourne.

4°. Pour tous les exemplaires brochés de mon édition d'*Héliodore* ils suivront les ordres de M. Alexandre Basili, domicilié à Vienne en Autriche.

5°. Pour tous les exemplaires, soit reliés, soit brochés de ma traduction *Des délits et des peines de Beccaria* ils suivront les ordres du dit M. Alexandre Basili, et de M. Michel Zosima, domicilié à Livourne. Il faut en excepter un exemplaire broché, accompagné des notes marginales écrites de ma main.

6°. Pour les exemplaires en feuilles de l'ouvrage intitulé *Πρόδρομος Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*, pour ceux d'*Isocrate*, de *Polyen*, du premier et second volume de Plutarque, pour tous ces exemplaires imprimés aux frais de M. Frères Zosima, ils suivront les ordres du dit M. Michel Zosima. Il en sera de même de la suite de Plutarque et d'autres auteurs grecs publiés aux frais de M. Zosima, et qui à l'époque de ma mort se trouveront imprimés, ou sous la presse. J'excepte de ce nombre un exemplaire de chacun des ouvrages mentionnés qui pour-

raient se trouver avec des notes marginales écrites de ma main, ainsi que tous les exemplaires brochés les quels sont le restant de ceux que les dits Zosima m'ont cedés pour mes amis.

7°. Aux dits M.M. frères Zosima appartient également un exemplaire d'Eustathe en 4 vol. in f°. édition de Rome, relié en maroquin et doré sur tranche; à moins qu'à l'époque de mon décès on ne trouve dans mon livre des comptes que j'en aye payé la valeur (400) à M.M. Zosima.

8°. A M. Alexandre Basili appartient un exemplaire de Suidas en 3 vol. in f°. édition de Kuster, dont il a de droit de disposer à moins qu'à la dite époque je ne lui aye rendu l'exemplaire ou la valeur.

9°. Au dit M. Alexandre Basili je prie mes exécuteurs testamentaires d'envoyer :

1°. L'exemplaire broché *Des délits et des peines de Beccaria*, accompagné de notes écrites de ma main que j'ai designé N° 3.

2°. Un exemplaire d'*Héliodore* cartonné et accompagné de notes de ma main.

3°. Un exemplaire du *Πρόδρομος Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης* demi-reliure, et également accompagné de notes manuscrites.

4°. Un exemplaire d'*Isocrate* même reliure et avec des notes manuscrites.

5°. Un exemplaire de Polyen et de Plutarque destinés à mon usage, s'ils se trouveront avoir des notes manuscrites.

6°. Un exemplaire cartonné *du traité des airs des eaux et des lieux* d'Hippocrate avec des notes et des corrections manuscrites.

Cependant ils pourront garder ce dernier si à mon décès l'édition (qui se vend avec facilité) se trouve épuisée, et que quelque libraire voulut se charger d'en faire une seconde. Le prix qu'ils obtiendront de cette seconde édition sera ajoutée au produit de la vente de ma Bibliothèque.

10°. Ils trouveront chez moi beaucoup de feuilles manuscrites, les unes rassemblées dans des cartons, ou mises en paquets, les autres éparses, ou insérées dans des exemplaires de divers auteurs Grecs. Tous ce que contiennent des corrections, ou des remarques sur les écrivains de la langue Grecque ancienne sera à la disposition de mes exécuteurs testamentaires. Tout ce que concerne la langue Grecque moderne, sera soigneusement séparé et envoyé à M. Alexandre Basili. Parmi les quelles de la première espèce il y a quelques remarques ou scholies sur la Grammaire d'Apollonius avec un commencement de traduction des notes de Portus sur le même auteur, faite à mon invitation par mon élève et mon ami le jeune Didot, une traduction Française des Aphorismes d'Hippocrate avec un commentaire et une traduction française d'Arétée de Cappadoce.

Parmi celles de la seconde espèce il y a le Poème de *Ptochoprodromus* avec un commencement de remarques sur ce poème, et sur la différence de la

langue Grecque moderne du XII^{me} siècle et de ce lui d'aujourd'hui, une traduction en Grec moderne d'Herodote jusque au 6 livre § 52 inclusivement, une pareille traduction non achevée de l'introduction au voyage d'Anacharsis de l'abbé Barthelemy.

Rien de tout cela n'est fait pour être publié, ce ne sont tout au plus que matériaux et que des projets.

11°. Au dit Alexandre Basili sera également envoyé.

1°. Le Dictionnaire Grec-Allemand 2 vol. in 4° de la seconde édition de M. Schneider avec des notes marginales écrites de ma main.

2°. Le Dictionnaire Grec-Italien du Père Alessio Sovamera publié Paris en 2 vol. in 4° en 1709 par le père Thomaso de Parigi, et chargé des notes marginales écrites de ma main. Ce dernier ne doit être communiqué à personne avant qu'il soit envoyé à M. Alexandre Basili.

12°. Tous les exemplaires des Brochures en Grec moderne qu'on trouvera chez moi, telles que l'Ἀδελφικὴ Διδασκαλία, le Σάλπισμα Πολεμιστήριον, le Διάλογος δύο Γραικῶν, et en français *un mémoire sur l'état actuel de la civilisation dans la Grèce*, seront à la disposition de M. A. Basili.

13°. Ils trouveront chez moi un exemplaire broché de la seconde édition de ma traduction française de *la médecine physique de Scelle* en 2 vol. in 8°, lequel destiné pour une troisième édition, contient (manuscrites à la marge) toutes les additions

et corrections faites d'après la 7^{me} et dernière édition allemande publié par l'auteur même, s'ils peuvent la vendre à quelque libraire le prix sera également ajouté au produit de la vente de ma Bibliothèque. Ils prieront mon ami et mon confrère le docteur Pagés, demeurant rue du Four St-Germain N^o 17 d'en corriger les premières épreuves.

14°. A l'époque de ma mort je me trouverai vraisemblablement occupé de la continuation de l'édition des auteurs Grecs, connue sous le nom d'Ελληνική Βιβλιοθήκη. Dans ce cas mes amis et exécuteurs testamentaires, M. Clavier et M. Thurot, sont priés d'achever l'édition et impression du volume sous presse, en y ajoutant un avertissement en français sur l'état et le point, où ils auront trouvé la publication. S'ils trouveront des notes manuscrites destinées à ce volume, déjà commencées, ou même achevées, ils sont priés de les envoyer à M. Alexandre Basili, sans les publier par l'impression, par la raison que je ne corrige, ni ne les revois qu'au moment de l'impression, à moins cependant que mon ami et mon élève le jeune Didot ne veuille se donner la peine de les corriger et de les diriger. Mes exécuteurs testamentaires feront grand plaisir à M. les frères Zosima en achevant la publication de l'ouvrage commencé, et les dits M.M. frères Zosima ne manqueront pas de leur côté de reconnaître ce service.

15°. Des que j'aurais fini d'exister, je prie mes exécuteurs testamentaires d'expédier une copie de

cette lettre à M. Alexandre Basili, pour en envoyer la traduction en Grec à M. Michel Zosima de Livourne.

16°. Après avoir reçu la réponse de M. Alexandre Basili mes exécuteurs testamentaires procéderont à la vente de ma Bibliothèque et des autres effets m'appartenant. Le produit de cette vente jointe à tout l'argent comptant qu'ils auront trouvé chez moi, après en avoir déduit tous les frais de ma maladie, et de mon enterrement, et payé mes dettes, sera remis à M. Alexandre Basili, qui en disposera d'après les instructions que j'aurais soin de lui donner à cet effet.

17°. Si l'époque de ma mort coïncide avec celle d'un terme ou trimestre échu de la pension de 2000 fr. que je reçois de Sa Majesté l'Empereur, mes exécuteurs testamentaires sont priés de réclamer ce terme pour l'ajouter également au produit de la vente des mes livres.

18°. Comme je suis dans l'usage de payer tout comptant je n'aurai de dettes que celles du moment, telles par exemple que le terme, ou trimestre du loyer de l'appartement non encore échu; quelque reste des gages de domestique, que je lui paye exactement à la fin de chaque mois, et d'autres objets peu importants.

19°. Quant à mon compte avec l'imprimeur, je suis dans l'usage de le payer au fur et à mesure qu'il travaille pour moi. Ils trouveront dans mon livre des comptes tous les reçus de l'imprimeur,

ils en deduiront la somme de celle du prix convenu par feuille d'impression, et lui payeront le reste pour compte de M.M. les frères Zosima.

20°. Des exemplaires de tous les ouvrages mentionnés au N° 3, 4, 5 et 6 outre ceux qui se trouvent chez moi brochés, ou en feuilles, on en trouvera une partie distribuée à différents libraires spécifiés dans mon livre des comptes, et dont quelques uns m'en ont même donné des reçus, on arrêtera leur comptes respectifs, et ce qui sera trouvé m'être dû appartient aux propriétaires des éditions mentionnées dans les dits N°.

21°. Si à l'époque de ma mort mon compte avec le feu M. René professeur à l'école de Médecine de Montpellier ne se trouve point soldé, on l'adressera à sa fille Mademoiselle Emilia René, dont on trouvera une lettre dans mon livre des comptes adressé à moi.

22°. Dans ma Bibliothèque, outre les exemplaires désignés dans les N°s 9, 11 et 13, on trouvera des exemplaires de quelques auteurs Grecs accompagnés des notes marginales explicatives ou corrections de ma main, tels sont le :

Dictionnaire d'Hesichius.

Les Scholiastes d'Homère, publié par Villoison.

Hippocrate de l'édition de Vanderlinder en 2 vol.
in 8°.

Arétée de Cappadoce,

et quelques autres peut-être dont je ne me souviens pas dans ce moment. Je désirerai que la Bibliothè-

que impériale en fit l'acquisition, à moins que M.M. les frères Zosima, ou M. Alexandre Basili ne voulussent les acquérir pour quelque gymnase de la Grèce.

102.

18 'Ιανουαρίου 1809.

Ἐπειδὴ, φίλε, ἡ ταραχὴ τῆς ψυχῆς μου δὲν μὲ χωρεῖ νὰ ἐργάζωμαι ὅσον θέλω εἰς τὸν Πλούταρχον ἀρχίζω σήμερον καὶ δοκιμάζω ἂν ᾖ καὶ δυνατὸν νὰ ἀποκριθῶ πλατύτερον εἰς τὰς δύο σου ἐπιστολάς 3 καὶ 28 Δεκεμβρίου 1808, τῶν ὁποίων μόνον τὴν παραλαβὴν σ' ἐφανέρωσα προχθὲς μὲ δύο μου ἐπιστολάς.

Εἰς ταύτας μου τὰς δύο ἐπιστολάς (εἰς τὴν μίαν ἔπρεπε νὰ εἶπω) ἔπεμψα καὶ κλεισμένον σχέδιον διαθήκης, διὰ νὰ τὸ ἐρευνήσης, καὶ νὰ τὸ διορθώσης, ἂν ἔχῃ χρεῖαν διορθώσεως.

Ἡ περὶ τῆς Ἑλλ. βιβλ. μελετωμένη ἑταιρεία εἶναι ἐπιχείρημα κάλλιστον καὶ ἄριστον. Παρὰ τὴν προξενουμένην περισσοτέραν δόξαν εἰς τὸ γένος, καὶ ἄλλα πολλὰ ὠφέλιμα ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα μῆτε καιρὸν ν' ἀπαριθμήσω μῆτε χρεῖαν ἔχω, ἐπειδὴ τὰ καταλαμβάνεις καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ, εἶναι καὶ τοῦτο τὸ καλὸν ὅτι παύει ἡ γολιῶδης καὶ μεθυσμένη διαμοίρασις τῶν ἀντιτύπων, τὰ ὁποῖα, φίλε μου, σκορπίζονται ὡς κολόπανα (συγχώρησον με τὴν λέξιν), εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι καταλαμβάνουν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅσον ἐγὼ τὴν Κινεζικὴν. Ἐχ

ὥς τὸ πρᾶγμα καὶ κἂν ποιαν δυσκολίαν, ὥς καὶ τὸ
 ἴδιον τὰς ἀκάνθας του. Ἡ μεγαλητέρα, κατ' ἐμέ καὶ
 τῆς ὁποίας τὴν θεραπείαν ἀκόμη δὲν εὐτύχησα νὰ ἐπι-
 ῖνω μετὰ πολλὰς ἀνακυκλήσεις λογισμῶν, εἶναι ὅτι εἰς
 τὸν καιρὸν τοῦ χωρισμοῦ, ἀνάγκη εἶναι νὰ φανερώσω τὴν
 ἑταίριαν εἰς τὰ προλεγόμενα τῶν ἐξῆς τόμων, διὰ τὶ παύει
 τὴν μνήμη τοῦ ὀνόματός των. Εἰς ἄλλων ἔκδοσιν βιβλίων
 αὐτο εἶναι εὐκολώτατον· ἀλλ' εἰς σειρὰν ὁλόκληρον τῶν
 Ἑλληνικῶν συγγραφέων στεφανωμένην μὲ προκήρυξιν
 ἱατρικὴν, πῶς ἔχει νὰ γένη χωρὶς ἀτιμίαν καὶ αὐτῶν
 καὶ πάντων ἡμῶν, ὡς πειραζομένων ἀπὸ τὸ δαιμόνιον
 τῆς διχονοίας; Αὕτη, φίλε μου, ἡ δυσκολία μου ἐδέ-
 μευσε τὴν γλῶσσαν μέχρι τῆς σήμερον νὰ μὴ τὸν γράψω,
 ὅσα ἔπρεπε νὰ τὸν γράψω, διὰ νὰ ἐκδικηθῶ ἀπὸ τὴν
 περοψίαν του. Ἐμείνα μέχρι τῆς σήμερον πένης, μέρος
 εἰς δι' ἀνοησίαν μου, ἀλλὰ τὸ περισσότερον, σὲ βε-
 αιόγων, μὰ τὴν πρὸς σε φιλίαν μου! διὰ νὰ φυλάξω τὴν
 ἀνεξαρτησίαν μου, διὰ χάριν τῆς ὁποίας ἐγίνα καὶ φυγὰς
 αὐτοῦ τῆς πατρίδος μου· καὶ τώρα εἰς τὸ γῆρας, ὁπό-
 ταν ἤλπιζα μικρὰν ἀναψυχὴν εἰς τὴν παρελθοῦσαν πολύ-
 τονόν μου ζώην, κατεδικάσθην εἰς τὸ νὰ ὑπομένω τοῦ
 παιδεύτου πλούτου τὴν καταφρόνησιν. Μ' ὅλα ταῦτα,
 φίλε, μὴν ἀμελήσης τὴν ἑταιρείαν· καὶ βλέπομεν τί θέλει
 ἡμεῖς διδάξει ἡ ἐξῆς πρὸς ἐμέ προσφορὰ καὶ διαγωγὴ των.
 Ὅσοι δὲν θεραπεύονται παρὰ μὲ ἱκανοποίησιν (Satis-
 faction). Τόσον ἐπλήρωσαν τὴν ταλαίπωρόν μου ψυχὴν,
 καὶ τόσον ἀπροσδόκητος μ' ἐφάνη ὁ μὲ τὸν ὅποιον μὲ
 ἐτεχειρίσθησαν τρόπον, ὥστε, φίλε, ὑποπτεύομαι καὶ
 ὑποβούμαι μὴ αἱ παράλογοι δαπάναι ἐξεκένωσαν τοὺς θη-
 αυρούς των. Ναί! σὲ λέγω, μόνῃ ἢ χρεωκοπία δύναται

νὰ δικαίωσιν τὴν ὑπεροπτικὴν των σιωπὴν. Ταύτην μὲν τὴν ὑποψίαν, τὴν ἰσχυροποιεῖ τρόπον τινὰ καὶ ἡ σιωπὴ τοῦ Σπ. Καὶ ἂν οὕτως ἔχη τὸ πρᾶγμα, οὐαὶ εἰς ἐμέ! τὸ ὁποῖον κρατοῦν ὑπὲρ τὰς 8000 φράγκα· οὐαὶ καὶ μυρριάκις οὐαὶ! Τί ἔχω νὰ γίνω δὲν ἐξεύρω.

Χαίρω ὅτι μήτε σὺ δὲν ἐγκρίνεις τὴν ψωμοζητείαν τῶν φήφων· καὶ ἐπειδὴ χωρὶς αὐτὴν εἰσοδος δὲν εἶναι εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, φανερόν ὅτι vous n'avez jamais le plaisir d'apprendre que j'y sois entré, παρεκτός· καταργηθῇ τὸ ἐντροπιασμένον ἔθος τοῦτο. Τώρα βάλ्लεις εἰς ὑποψίαν μὴ ἐξεπίτηδες ἔγραψε κατ' αὐτοῦ ἐφημεριδογράφος. Ἐγὼ δὲν τὸν γνωρίζω· τὴν ἐφημερίδα ὁμως σὲ ἐπεμψα ἐπὶ τούτου, διὰ νὰ ἐξεύρης καὶ τὴν αἰτίαν διὰ τὴν ὁποίαν ἀποκλείομαι. Μένε λοιπὸν ἡσυχηθῇ καὶ μὴ φοβῆσαι, ὅτι ἐγὼ ὁ Μπουταλαῶς, ὅστις δι' αὐτὴν μίαν δὲν ζητῶ τὸ ἐτήσιόν μου μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ ἔτους, θέλω ὑπάγει εἰς ἐπίσκεψιν ἀνθρώπων (τῶν περισσότερων ἀγνώστων εἰς ἐμέ) pour leur faire ma reconnaissance et pour leur demander leurs voix. Ἀκούω ὅτι τινὲς ἀπὸ τοὺς ψηφηφόρους τούτους παραξενεύονται καὶ τρόπον τινὰ τραχύνονται κατὰ τῆς ἀδιαφορίας ταύτης. Καὶ καταλαμβάνεις καλὰ ὅτι φυσικὰ δὲν πρέπει νὰ τοὺς ἀρέσκη τὸ νὰ μὴ θέλω νὰ ἐμβῶ καὶ ἐγὼ διὰ τὴν αὐτῆς πύλης, διὰ τῆς ὁποίας ἐσέβησαν καὶ αὐτοί. Μὴ λυπῆσαι ὁμως περὶ τούτου· ἂν δὲν ἔχω τὰς θρίδακας, μὴ μένει ὁ ὀβολός. Τὸ ὁποῖον διὰ νὰ καταλάβῃς, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀναγνώσῃς τὸ κερὶ (εἰς ἄλλας ἐκδ. λβον) θαυμαστόν κεφάλαιον τοῦ Ἐγχειριδίου τοῦ Ἐπικτήτου πολλὸν μακρότερον παρὰ νὰ τὸ ἀντιγράψω.

Διὰ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ πρόσεχε εἰς τὰ ἐμπορίαι

ἔργα καὶ ἐπιχειρήματα διὰ τὰς περιστάσεις, αἱ ὁποῖαι
βοῦμαι μὴ γένωσι τραχύτεραι εἰς τὸ ἐξῆς.

Σ' ἔγραψα νομίζω, ὅτι Ἐπαμινώνδου εἰκὼν δὲν σώ-
ται.

Ἐλαβεν ὁ Κούμας (τὸν ὁποῖον ἀσπάζομαι) τὴν διὰ
τὸ Μόσχου πεμφθεῖσαν ἀπόκρισίν μου ;

Ἀπὸ τὰ γραφόμενα σήμερον, καὶ τὰ γραμμένα προ-
τέρως, συμπεραίνεις, ὅτι ἔχω νὰ πληρώσω τὰ προμηθευό-
μενα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου σάλια, περὶ τῶν ὁποίων εὐχα-
ριστῶ καὶ σὲ καὶ ἐκεῖνον. Ἐμείνει μόνον νὰ μὲ πληρώσῃσι
ἰσῶτον οἱ ὀφειλέται μου.

Τὸ Contre-Coup τὸ ὁποῖον μεταχειρίζεσαι, λέγεται
Ἑλληνιστὶ Ἀπήχημα, λέξις ἰατρικὴ διὰ τὰς πληγὰς
ἐν τῇ κεφαλῇ, αἱ ὁποῖαι πολλάκις ἐνεργοῦσιν ὅχι
ἐν αὐτῷ τῷ μέρει ὅπου ἔγινεν ἡ προσβολὴ τοῦ πλήξαντος
ἐργάνου, ἀλλ' εἰς τὸ ἀπέναντον. Οὕτω τὸ εὔρηκα ση-
μασιμὸν εἰς τὸ τῆς Ἀκαδημίας Γαλατικὸν Λεξικόν μου,
τοῦ πολλάκις προσγράφω εἰς τὸ περιθώριον διὰ τὴν
ἐξήγησιν, τὰς ἐξηγήσεις τινῶν δυσερμηνεύτων λέξεων, εἰς
τὴν παλαιὰν ἢ νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Τοῦτο σὲ λέγω,
ὅτι νὰ τὸ ζητήσῃς καὶ αὐτὸ μετὰ τὸν θάνατον μου, ἂν
ἔλθῃς. Δὲν εἶναι πολλὰ τὰ προσγεγραμμένα, ἐπειδὴ βα-
ρύνομαι πολλάκις νὰ τὰ γράφω, ἐμπιστευόμενος τὴν μνή-
μην μου· δυνατόν ὅμως νὰ σὲ χρησιμεύσῃ. Ὑγιαίνει.

103.

11 Φεβρουαρίου 1809.

Ἀλέξανδρε φίλε μου,

Προχθὲς σ' ἔγραψα μακρὰν καὶ τραγικὴν ἐπιστολήν,

περικλείσας καὶ δι' ἄλλους τρεῖς ἄλλας· τὴν αὐτὴν ἔσαν ἔσσυρα ἀπὸ τὸν Ζ. διὰ τῶν Ἰορδανῶν 3000 φρ. νὰ λάβω ἐδῶ ἀφ' οὗ πληρωθῶσιν ἐκεῖ. Χθὲς τὸ ἔσπευ ἔλαβα τέλος πάντων ἀπόκρισίν του εἰς τρεῖς γοερὰς ἐπιστολάς, γραμμένην 30 Ἰανουαρίου 1808 μὲ ἔσον γραμμένης ἄλλης 27 Ἰανουαρίου, τῆς ὁποίας τὸ πρῶτον τότυπον ἐγὼ βέβαια δὲν ἔλαβα. Καὶ σημείωσαι ὅτι μου τοῦτου αἱ πρὸς ἐμὲ ἐπιστολαὶ χάνονται. Σὲ λέγει τοῦτο, ἐπειδὴ ὅλη ἡ ἐπιστολὴ εἶναι ἀξιοσημείωτος ἀρχῆς μέχρι τέλους, ὡς θέλεις τὸ ἰδεῖ ὅταν σὲ τὴν στεῖλῃ. Ἀπὸ ὑπὲρ τὰς 8000 φρ. χρεωστούμενα μὲ πέμπει 200 μόνας, καὶ τὰ λοιπὰ λέγει εἰς τὸ ἐξῆς. Διὰ δὲ τὴν ἀποστολὴν τοῦ σιωπῆν (οὕτω τὴν ὀνομάζει) ζητεῖ mille pardons καὶ παρακαλεῖ « νὰ ἀποδώσω τὸ ἀκούσιον τοῦ » σφάλμα εἰς τὴν κατηραμένην ἀσθένειαν τῶν νευρῶν ἥτις τὸν τυραννεῖ. Ἐπειτα μὲ λέγει, ἐὰν ἡ ἀνάγκη μὴ ᾖ ἡμεῖς ἡμεῖς, ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰ τὸν προσμείνω, τὸν σύρω ἀκόμη 2000 φρ. ἀλλὰ μὲ μακρυνὴν διορίσας. Τοῦτο, φίλε, βλέπεις καθαρὰ ὅτι σημαίνει ὅχι νευρικήν ἀλλὰ χρηματικὴν νόσον. Ἄλλ' ἐκ τούτου εὐκόλον εἶναι νὰ συμπεράνης ἐν ταύτῳ, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ταχύνω τὸ ἔργον μου, ὡς ἐπιθυμῶ, ἐπειδὴ μὲ βλάπτει εἰς τὴν μέσσην δύο ὁδῶν, μιᾶς νὰ ταχύνω τὸ ἔργον καὶ νὰ πληρόνωμαι βραδέως, καὶ τὴν ἄλλην νὰ ἀργήσω πορῶ τὸ ἔργον καὶ νὰ λαμβάνω ἐτήσιον ὑπὲρ τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου. Τώρα μὲ κακοφαίνεται πολὺ, ὅτι ἐφάνερων τὸν Πολύαινον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν πώλησιν ἐμπόρου νὰ ὠφεληθῶ, ὠφέλειαν τόσον δικαιοτέραν, ὅσον ἐτυπώθη ἀπὸ ἰδικά μου ἀργύρια.

Ὅπως ἂν ᾖ τὸ πρᾶγμα, φίλε, φρόντισον διὰ τὸ

ἔλπισα, ἴσως λάβω ἐξ αὐτῶν καμμίαν ὠφέλειαν, διὰ νὰ
 ευθερώσω καὶ τὸ γῆρας μου ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ
 κομοσίου νοσοκομείου. Ὅτι ἀπ' αὐτοὺς χάρις δέν εἶναι,
 ὡς δηλοῖ καὶ ἡ μακρά του ἐπιστολή, καὶ ἡ σιωπὴ τοῦ
 πανιολάκη. Εἰς τὸ ἐξῆς μήτ' ὀβολὸν δέν θέλω προεξο-
 ρύσει ἐκ τῶν ἰδίων μου διὰ τὴν προχώρησιν τῆς βιβλιο-
 ῆκης. Ὁ τύπος της μέλλει νὰ προβαίνει ἀναλόγως τῆς
 τιμολογίας των νὰ πέμπωσι τὴν ἀναγκαίαν δαπάνην. Je
 ne veux point être leur victime. Σὲ βεβαιώνω, ὅτι
 μπορῶ πῶς δέν ἀπεπλήχθην ἕως τώρα, συλλογιζόμενος
 ὅσα ἔπαθον δι' αὐτοὺς καὶ ἀπ' αὐτοῦς. Δέν ἄρκοῦν ὅσα
 πάσχω ἐγώ· ἀλλὰ τυραννῶ καὶ τοὺς φίλους μου μὲ τὰς
 καθημερινὰς μου τραγωδίας, εἰς τὰς ὁποίας δαπανῶ τὸν
 πολυτίμον καιρὸν, ὅσον ἐμπόρουν νὰ δώσω εἰς τοῦ ἔργου
 μου τὴν πρόβασιν. Ἐπρεπεν ἐγὼ νὰ φροντίζω καμπιά-
 λας, καὶ Ἰορδάνας, καὶ δρόμους ἀπὸ τραπεζιτῶν καὶ εἰς
 τραπεζίτας, καὶ μακρὰς ἐπιστολάς, τῶν ὁποίων ἐκάστη
 χρειάζεται ταχινὴν ὁλόκληρον νὰ γραφῇ; Καὶ εἶναι αὐ-
 τοὶ εἰς κατάστασιν νὰ καταλάβωσιν πόσον τὰ τοιαῦτα
 ἐμποδίζουν τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὸ ἔργον μου προσοχήν;
 ἢ πόση προσοχὴ χρειάζεται εἰς αὐτό; ἢ ποίας φύσεως
 εἶναι τὸ ἔργον; ἢ ποῖα καὶ πόσα βοηθήματα χρειάζεται
 ὁ ἐργαζόμενος διὰ νὰ τὸ φέρῃ εἰς τέλος καὶ ἀνεκτόν, ἂν
 ὄχι ἐπαινετόν! Ὅχι! φίλε μου· μήτ' αὐτοὶ εἶναι δι' ἐμέ
 μήτ' ἐγὼ δι' αὐτοῦς. Τὸ δεινὸν ὅμως εἶναι, ὅτι νὰ χω-
 ρισθῶ ἀπ' αὐτοὺς μ' ἐμποδίζει ἡ τελευταία του ἐπιστολὴ
 διὰ τὴν περιεχομένην μακρὰν ἀπολογίαν, καὶ τὴν ζητου-
 μένην συγχώρησιν. Ὑγίαινε καὶ ὑπόφερε καὶ σύ, ὅσην
 ζάλην σὲ προξενεῖ ἡ ζάλη μου.

2 Μαρτίου 1809.

Καὶ πρὶν τῆς τελευταίας μου πρὸς σέ, Ἀλέξανδρε φίλε
ἤμην ἄρρώστος καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν μου ἡρρώσθηκα
περισσότερον. Τώρα ἀναλαμβάνω πάλιν· ἀλλὰ σέ βε-
βαιώνω, ὅτι ἄλλη τοιαύτη μία, ὅποιαν ἐδοκίμασα ζήτη-
σιν εἶναι ἱκανὴ νὰ μὲ ἐμβάλλῃ εἰς τοῦ Χάρωνος τὸ πλοιάριον.
Καὶ ἴσως ἐσύμφερεν ἤδη νὰ κάμω τὸ ἀνεπίστρεπτον τοῦ
το ταξείδιον, ὅτι, ἐὰν τὸ ἔαρ δὲν μὲ ἀναρρώσῃ ὀλίγον
φοβοῦμαι ὅτι δὲν εἶμαι πλέον καλὸς εἰς τίποτε. Ὡς τὸ
σον μετῆρχισα πάλιν τὸ ἔργον μου, ἂν καὶ μὲ πολλὴν
ἀνореξίαν, καὶ κάμνω ὅχι ὅσον θέλω ἀλλ' ὅσον δύναμαι.
Τοιαῦται ἐπιχειρήσεις, φίλε μου, χρειάζονται νοῦν ἀτά-
ραχον καὶ γαληνόν. Ἔως τώρα ὅ,τι ἔκαμα, ἦ καλόν, ἦ
μή, εὐηρέστησεν εἰς τοὺς προσφόρους (competents) κρι-
τὰς τῶν τοιούτων. Δυστυχία μεγάλη ἤθελεν εἶσθαι εἰς
ἐμέ, ἐὰν ἀντὶ νὰ προβαίνω εἰς τὸ κάλλιον, ἢ τοῦλάχισ-
τον νὰ μένω εἰς τὸ καλόν, δημοσιεύσω διὰ τοῦ τύπου
εἰς τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου μου νοήματα ψυχῆς
μωραίνουσας.

Ἔλαβον τὰς ἐπιστολάς σου 1, 2, 8, 11 Φεβρουαρίου
μὲ τὰ εἰς αὐτὰς περιεχόμενα. Σ' ἐπιστρέφω τὸ ἴσον τοῦ
εἰς τὴν Νίσσαν σταλέντος. Ἐκαμες καλὰ νὰ μὴ μὲ τὸ
μηνύσῃς πρὶν τὸ γράψῃς· ἡ ἀτολμία μου, ἢ μᾶλλον ἡ
μωρία μου, ἤθελε σ' ἐμποδίσῃ νὰ τὸ γράψῃς. Τώρα
ὁμῶς « Ἄ γέγραφας, γέγραφας ». Κρίμα νὰ μὴ προσθέ-
σῃς, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὲ δώσωσι τὴν ἄδειαν νὰ σύρω

ἰγὼ τὰ δέοντα ἐντεῦθεν, καὶ νὰ μὴ κρέμεται καὶ τὸ ἔργον καὶ τοῦ ἐργαζομένου ἡ ζωὴ ἀπὸ ἐνδεχόμενα ἀρρώ-
τίας ἢ ἀναργυρίας. Σὲ πέμπω τὴν πρώτην ἀπὸ τὰς τε-
λευταίας του (χωρὶς χρέους νὰ τὴν ἐπιστρέψῃς) διὰ νὰ
καταλάβῃς πῶς ἔχεις νὰ φερθῇς, ἐὰν εὐρεθῇς εἰς χρεῖαν
νὰ γράψῃς καὶ δευτέραν εἰς Νίσαν· ἔπειτα καὶ ἂν μετὰ
ταύτην μετάνοιαν καὶ συγχωρήσεως ζήτησιν ἦναι δι-
κκιον νὰ τοὺς ἀφαιρεθῇ ἡ τιμὴ τῆς Ἑλλην. βιβλιοθήκης.

Ἔλαβον τὴν συναλλαγματικὴν 1400 λιτρῶν Γαλα-
τικῶν, ἐκ τῆς ὁποίας 1269 : 15 περὶ εἰς τὸν λογαρια-
σμὸν Ζ. εἰς τὸν ἐξῆς τρόπον (τὸν ὁποῖον εἶπέ με ἂν ἦναι
ὁρθὸς διὰ νὰ ὑπάγωμεν συμφώνως), 87 : 15 εἰς τὸν λο-
γαρισμὸν Σπ. καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὸν ἰδικόν σου.

Διὰ 44 $\frac{1}{2}$ Ἰσοκράτας πρὸς	18:801
39 Προδρ. Ἑλλ. βιβλ.	12:468
διὰ τοῦ Ζ.	1,269
(καὶ ὅχι 1270 ὡς συνάγεται ἀπὸ τὴν σημ. σου)	
7 Θεοφρασ. πρὸς 4 $\frac{1}{2}$	31:10
5 Ἰπποκράτεις 11 $\frac{1}{4}$	56: 5
διὰ τὸν Σπ.	87:15
Περὶ εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασ. σου	43: 5
	1400

Ἀπὸ τὸ εἰς ἐμὲ χρέος του μ' ἔπεμψεν ἕως τῶρα 5000
φρ. (τὰς ὁποίας λογαριάζω εἰς τὸ ἐτήσιον) ἐλπίζω ὅτι
θέλει δεχθῇ καὶ τὰς διὰ τῶν Ἰορδανῶν συρθείσας 3000
φρ. Γίνονται 8000 φρ. πρόσθετες τὰ 1269 φρ. συμποσύν-
ται 9269 φρ. Ἐχω μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἐξοδευμένα
σχεδὸν 8500, καὶ ἕως τὸ τέλος τοῦ Μαρτίου μέλλω νὰ

μετρήσω 1000 φρ. διὰ χαρτίον καὶ ἄλλα τινὰ ἀναγκαῖα. Βλέπεις λοιπόν, φίλε, ὅτι πρὸς τὸ τέλος τοῦ Μαρτίου μένουσι πάλιν χρεώσται μου, χωρὶς νὰ λογαριάσω 125 φρ. τὸ τρίμηνον τοῦ ἑτησίου 1809.

Ταύτην τὴν μωρολογίαν ἔκρινα ἀναγκαίαν νὰ σέ γράψω, διὰ νὰ ἐξεύρης ποῦ εὐρίσκομαι καὶ νὰ σπουδάσης καὶ λυτρώσης ἀπὸ τὰς χεῖρας μου 3000 φρ. (ὅταν δηλαδὴ πληρωθῶσι τὰ συρθέντα διὰ τῶν Ἰορδανῶν) διὰ τὰ σάββητα, διὰ τὸν φόβον μὴ τὰ ἀσωτεύσω εἰς βιβλία. Οὕτως νὰ κάμῃς σέ παρακαλῶ, ὅτι συμφέρει εἰς ἐμὲ κατὰ πάντα τοὺς τρόπους νὰ βάλω εἰς ἀσφάλειαν τὰς ἐπιλοιποῦς ἡμέρας μου, καὶ νὰ ἐλευθερώσω τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ τοῦ ὀδυνηροῦ λογισμοῦ τῆς εἴτε Ζ-κῆς, (α) εἴτε καὶ Αὐ-κῆς (β) ἐλεημοσύνης. Θέλεις χαροποιήσῃ καὶ ἐμὲ καὶ τὸν Κλαυδίου, ἂν ἐπώλησας τινὰς Ἀπολλοδώρ. Δὲν τὸν εἶπα ἀκόμη τίποτε προσμένων τὴν παρὰ σοῦ πληροφορίαν. Αὐτὸς τυπώνει τώρα τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἐπιγραφομένην *Essai sur l' Histoire des premiers temps de la Grèce* εἰς δύο τόμους, τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος ἐτελειώθη σχεδόν. Θέλω σέ τὴν στείλῃ ὅταν τελειωθῇ καὶ ὁ δεύτερος. Ἡ ἱστορία καταντᾷ ἕως εἰς τοὺς Πεισιστρατίδας.

Ἐξέτασον τὸν μεταξὺ ἡμῶν ἐτήσιον λογαριασμόν, ὅπως ᾖ ὁρθός, τὸν ἐξῆς: 1808.

23 Ἰουνίου. Διὰ 3 τόμους Buffon 21:15

1 Μαρτίου. Διὰ ...τόμους τῆς Ἑγκυκλοπαιδ. 24:10

46: 5

Δι' ἐξόφλησιν χρεωστώ εἰς λογ. νέον 342:14:5

388:19:6

(α) νοεῖ Ζωσιμαϊκῆς.

(β) Αὐτοκρατορικῆς.

1808

Γανουαρίου. Δι' ἐξόφλησιν τοῦ παρελθόν-	
τος λογαριασμοῦ	83:
Διὰ 7 Ἡλιοδώρους πληρωμένους	
ἀπὸ Allais	91:
Ἰουνίου. Διὰ 12 Ἡλιοδώρους πωλημέν.	
ἀπὸ Jardé	156
» Διὰ 2 Βεκκαρίας πωλ. ἀπὸ τὸν αὐτὸν	7:
7 Νομβρ. Διὰ τοὺς σταλθέντας δύο Φραντζῆς	8:14:6
	345:14:6

1809

Μαρτίου. Διὰ περίσσευμα τῆς συναλλαγ-	
ματικῆς 1400	43: 5:
	388:19,6

Ἀπὸ τὴν τελευταίαν ἔκδοσιν (livraison) τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, βλέπεις ἐκ τῆς ἐγκεκλεισμένης σημειώσεως τοῦ Allais, ὅτι εἶναι ἕτοιμος στιχωμένος εἰς μόνος τόμος, τὸν ὅποιον πῶς νὰ σὲ στείλω δὲν ἐξεύρω. Ὡς τόσον φρόντισον νὰ πληρωθῇς ἀπὸ τὸν κύρ Ἀναστάσιον Κώνσταν (τὸν ὅποιον ἀσπάζομαι) 24 : 10.

Πιθανὸν ὅτι τὰ πωλημένα ἀπὸ Προδρ. καὶ Ἰσοκράτ. εἶναι τὰ πρῶτα καὶ μόνα ἕως τώρα. Περὶ δὲ τῶν τοῦ Σπ. Θεοφρ. καὶ Ἰπποκρ. ἐπειδὴ εἶναι μακρὸς ὁ καιρὸς ἀφοῦ ἐστάλησαν, ἐρωτῶ σε εἰς ἣναι τὰ πρῶτα, ἢ μόνα ἕως τώρα πωλημένα. Διὰ δυστυχίαν μου μ' ἐφόρτωσαν τὴν φροντίδα ταύτην· καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λογιᾶσθαι πόσῃν χρονοτριβὴν ματαίαν, καὶ βλαβερὰν εἰς τὸ καθ' αὐτό μου ἔργον, μὲ προξενούσι καὶ τὰ τοιαῦτα. Λογαριασμοί, σημειώσεις, συναλλάγματα μετὰ βιβλιο-

πωλῶν, ἐπιστολαί, ἀποκρίσεις. Τοιαῦτα χασημερήματα συμφέρουσιν εἰς ἐμέ; « Τί κοινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ » ἢ γαίῃ ἢ παλαιᾷ παροιμίᾳ· ἡ δὲ τῶν νέων ἡμῶν Ἑλλήνων « Ἡ παπᾶς, ἡ ζευγᾶς ». Ἀλλ' ὅταν ὁ βιαζόμενος κἀμὴ καὶ τὸν ζευγᾶν παπᾶς εἶναι καὶ φιλάσθενος, καὶ σιμὰ τοῦ φιλασθένους τηγανίζεται ἀπὸ ἄλλας παντοδυσίας ἀνίας, πῶς ἦναι δυνατόν νὰ πληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ φωνάζοντος Ἀλεξάνδρου « Κάμε γρήγορα νὰ ἐκδύσῃς τὸν Πλούταρχον καὶ τὸν Πολύαινον; Γρηγορώτερον ἀφ' ὅ,τι κάμνω, εἶναι τῶν ἀδυνάτων νὰ κάμω !

Περὶ τοῦ Ἐπαμινώνδου εἶναι πολὺς καιρὸς ἀφοῦ δὲ μ' ἔγραψες τίποτε, τί κάμνει; πῶς ἔχει; Ἀσπάζομαι καὶ αὐτὸν καὶ τὴν ἀγαπητὴν σου μητέρα του.

Καὶ περὶ τῶν βαμβακίων, καὶ περὶ ὧλων τῶν ἄλλων, πρόσεχε (νὰ ζήσης !) « ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι ». Μ' ὅλον τοῦτο καὶ ἡ προσοχὴ ἄς ἦναι μετρία, ἡγουν ἄς μὴ ἐκφυλίζῃ (dégenerer) εἰς ἀποδειλίαν καὶ ὄκνον· ὅτι καὶ ἐκ τῆς τῆς πονηρότητος τῶν ἡμερῶν δυνατόν εἶναι νὰ ἀποσπάσῃ τις ὠφέλειαν.

Ἰσως ἔμαθες, ὅτι ἐξεδόθησαν τὰ μέχρι πρὸ μικροῦ ἐπὶ ἀνέκδοτα δύο Λεξικά, τὸ ἐν Φωτίου τοῦ Πατριάρχου εἰς τόμον λεπτὸν ἓνα, τὸ ἄλλο τοῦ Μοναχοῦ Ζωναρᾶ εἰς δύο τόμους. Τὰ ἐπλήρωσα 96 φρ. Τὸ τοῦ Φωτίου εἶναι καλόν, ἂν καὶ ὁ ἐκδότης του δὲν ἠθέλησε (ἐπειδὴ ἐδύνατο) νὰ διορθώσῃ κἀνὲν ἀπὸ τὰ πολλότατα γραφικὰ σφάλματα. Τὸ τοῦ Ζωναρᾶ εἶναι

Βόρβορος παχύς,
Καὶ σκῶρ ἀεὶ νῶν.

ἐν δὲ τούτῳ κειμένους, ἀραιοτάτους ἐδῶ κ' ἐκαῖ, ὀλίγους μαργαρίτας. Εἰς ὀλίγα λόγια C' est un travail

de Moine, ἂν καὶ δὲν ἦτο (νὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν) ἀπὸ
τοὺς χηνώδεις μοναχοὺς, ὅποῖος ὁ συγγραφεὺς τῆς Ἀν-
τιφωνήσεως, ἢ ὁ Παπαδούκας. Ὅπως ἂν ἦναι, πρέπει
νὰ τ' ἀποκτήσης καὶ τὰ δύο. Ἦρχισα νὰ τὰ διορθώνω·
mais c' est la mer à boire. Ὑγίαινε!

105.

26 Μαρτίου 1809.

Φίλε μου Ἀλέξανδρε, ἀσπάζομαι σε.

Τὰς ἐπιστολάς σου ἔλαβα διὰ τοῦ Στεφανάκη· ἀλλ'
εἶναι ἀδύνατον νὰ σ' ἀποκριθῶ ταύτην τὴν ὥραν, εὐρι-
σκόμενος εἰς τὴν τελευτὴν τοῦ Πλουτάρχου καὶ τοῦ Πο-
λυαίνου. Εἶπέ με μόνον χωρὶς ἀναβολὴν τὴν τιμὴν τοῦ
ὁποίου μ' ἔπεμψας σαλίου, ἐπειδὴ ἐλησμόνησες (δὲν ἐξεύρω
διὰ τί) νὰ μὲ τὴν σημειώσης. Ὁ Στέφανος μὲ λέγει νὰ
ζητήσω 40 Λοδοβίκους· ἀλλ' εἰς ἐμὲ ἂν καὶ ἄπειρον τῶν
τοιούτων, ἡ ὀθόνη φαίνεται πολυτιμότερα. Ἐλευθέρω-
σόν με λοιπὸν ἀπὸ ταύτην τὴν ἀμηχανίαν.

Τὰς 3000 φρ. τὰς διὰ τοῦ Ἰορδάνου συρθείσας πρὸς
τὸν Ζωσιμᾶν, καὶ ἀκόμη ἀπληρώτους ἐδῶ, θέλω εἰπεῖ
τὸν Ἰορδάνην νὰ τὰς περάσῃ εἰς λογαριασμόν σου. Ἐξ
αὐτῶν θέλεις πληρωθῇ τὴν τιμὴν τοῦ Σαλίου καὶ οἰκο-
νομήσῃ τὰ λειπόμενα, ὡς κρίνεις καὶ βούλεσαι. Συμφέ-
ρει, φίλε, νὰ τὰ ἀποσπάσῃς (πάλιν σὲ λέγω) ἀπὸ τὰς
χειρὰς μου, διὰ νὰ μὴ τὰ ἀσωτεύσω εἰς ἀγορὰν βιβλίων.

Μὲ λυπεῖ καὶ ὁ φόβος μὴ διὰ τὸν προσδοκώμενον πό-

λεμον δὲν προφθίσω νὰ σὲ στείλω κἄν τὸν πρῶτον τόμο
τοῦ Πλουτάρχου (δηλαδὴ 100 σώματα εἰς φύλλα). Τὸ
λειοῦται ὁ τύπος του μετὰ δέκα ἡμέρας, καὶ ὁ Πολύ-
νος μετὰ τρεῖς τοσαύτας. Εἰπέ με καὶ περὶ τῆς ἀποστο-
λῆς ταύτης πῶς κρίνεις. Ὑγιαίνει, ἀσπαζόμενος καὶ τὸ
Κούμαν, τοῦ ὁποίου τὴν ἐπιστολὴν ἔλαβον. Ν' ἀνα-
πνεύσω καιρὸν δὲν ἔχω ὁ ταλαίπωρος. Ἡ ὑγεία μου ὁμοί-
α ὑπάγει εἰς τὸ κάλλιον.

106.

6 Ἀπριλίον 1809.

Μηδὲ σήμερον, Ἀλέξανδρε φίλε, ἔχω καιρὸν ν' ἀπο-
κριθῶ εἰς τὰς ἐπιστολάς σου. Χθὲς ὑπῆγα εἰς τοῦ Ἰορδάν-
νου διὰ τὴν Καμπιάλε, τὴν ὁποίαν ἔσυραν δι' ἐμέ πρὸς
τὸν Ζ. τὴν 9 τοῦ Φεβρουαρίου. Ἐξεκαθάρισε λίτρας
Γαλλικὰς 3041, 15, τὰς ὁποίας τοὺς παρεκάλεσα νὰ
περάσωσιν εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου, καὶ παρα-
καλῶ καὶ σὲ νὰ τὰς λυτρώσης ἀπὸ τὰς χεῖράς μου, ὡς
καὶ ἄλλοτε σὲ εἶπα, πρὶν τὰς ἀσωτεύσω.

Μὴ τὰς ἀνακατώσης ὁμως μὲ τὸν μεταξὺ ἡμῶν λο-
γαριασμόν. Εἰς τοῦτον πέρασον μόνον εἰς πίστιν μου
τὰς 41 : 15. Τὰς λοιπὰς κράτει χωριστὰ 3000 λίτρας
ἀπὸ τὰς ὁποίας πλήρωσον πρῶτον τὸ σάλιον (τοῦ ὁποίου
τὴν τιμὴν ἀκόμη προσμένω νὰ μάθω παρὰ σοῦ) τὰ δὲ
περισεύοντα οἰκονόμησον κατὰ τὸν ὅποιον κρίνεις ὠφέλι-
μώτερον τρόπον εἰς ἐμέ. Ὁ Σταῦρος Ἰωάννου, πρὸς τὸν
ὅποιον δός, νὰ ζήσης, τὴν ἐγκεκλεισμένην ἀπόκρισιν, μὲ

ἔμπει ἀπροσδοκῆτως 2608 : 14 διὰ λογαριασμὸν τῶν
ὑποταδ. Ζ. πρὸς τοὺς ὁποίους μὲ προστάσσει νὰ μηνύσω
τὴν παραλαβὴν. Δὲν ἐξεύρω ποίους ἐννοεῖ· τοὺς ἐν Ῥωσ-
σίᾳ τῶν ὁποίων μηδὲ τὴν οἴκησιν γνωρίζω ; ἢ τὸν ἐν
Μόσχῃ ;

Ὁ πρῶτος τόμος τοῦ Πλουτάρχου ἐτελειώθη· ὁ Πο-
ταμὸς τελειοῦται μετ' ὀλίγας ἡμέρας· μετ' αὐτὸν εἶναι
ὁ δεύτερος τοῦ Πλουτάρχου, τοῦ ὁποίου αἱ χαλκογραφίαι
ἤρξαντο νῦν νὰ σκευάζωνται, ἐπειδὴ ἡ ἔλλειψις τοῦ
ἀργυρίου μ' ἐμπόδισε νὰ τὰς φροντίσω ἀρχήτερα. Κατὰ
ἁπλοσύνην δὲν τολμῶ μήτε Πολυαίνους (100) μήτε Πλου-
τάρχους (100) νὰ σὲ πέμψω διὰ τὰς περιστάσεις. Μὲ
ἔπεισε καὶ ὁ Ἰορδάνης ὅτι δὲν εἶναι γνωστικὸν νὰ τολμήσω
τὴν ἀποστολήν. Μὲ κακοφαίνεται ὅτι δὲν σ' ἔστειλα (εἰς
ἰδίαν ἐπιστολῆς) μηδὲ τὰ πρὸ πολλοῦ χρόνου καὶ μακροῦ
τελειωμένα προλεγόμενα εἰς τὸν Πλούταρχον. Τί νὰ κάμω
δὲν ἐξεύρω.

Υἱάινει.

107.

14 Μαΐου 1809.

Λάβε, φίλων ἄριστε, τό, τε Πλουτάρχου πρῶτον μέ-
ρος, καὶ τὰ Πολυαίνου στρατηγήματα παρὰ τοῦ φίλου
Courier· ὃν ὑποδεξάμενος φιλοφρόνως, ἐμοί τε τὰ μέγι-
στα χαριεῖ, καὶ σεαυτῷ γνωσιν ἐλληνιστοῦ καὶ φιλέλ-
ληνος ἀνδρὸς ἐν τοῖς μάλιστα, ποριεῖς.

Ὁ σὸς
ΚΟΡΑΗΣ.

20 Μαΐου 1809.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Τὸ γρηγορώτερον, δέομαι καὶ παρακαλῶ, γράψῃς μοι πῶς εὐρίσκεσαι, πῶς εἶσαι, πῶς εἶναι οἱ οἰκεῖοί σου. Μὴ ῥῥώστησῃς τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο· μόνη ἡ ἐλπίς ὅτι δὲ σ' ἐσυνέβη τίποτε δεινόν, μὲ παρηγορεῖ. Μὴν ἀμελήσῃς νὰ τὴν δικαιοσύνης.

13 Ἰουνίου 1809.

Καιρὸς ἦτο φίλε, νὰ λάβω τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 20 Μαΐου, ὅτι ἡ περὶ τῆς καταστάσεως σου μέριμνα, αὐτὴν μὲν ἀπὸ τὴν σιωπὴν σου, εἶχε μὲ φέρει εἰς μεγαλωσύνην ἀδημονίαν.

Τῶν προλεγομένων ἡ ἀποστολὴ εἶναι πλέον περιττὴ ἐπεὶ εἶναι σχεδόν, ἡμέραι 15 ἀποῦ σ' ἔστειλα διὰ τοῦ Courier (τ' ὀνομά του εἶναι) Ἑλληνιστοῦ καὶ φιλικῆς ληνος στρατιώτου (officier de genie) ἐν σῶμα Πλ. τάρχου καὶ ἕτερον Πολυαίνου.

Τὸν Ἰορδάνην γράφω σήμερον νὰ κρατῇ τὰς 3041: διὰ λογαριασμόν σου. Εἰς τὸ ἐξῆς θέλω σὲ στείλει μεταξὺ μας λογαριασμόν, διότι σὲ χρεωστῶ κ' ἐγὼ τι

Μὴν ἀμελήσῃς νὰ μὲ πέμψῃς φυλλάδια τῶν κατὰ

Δ. ἐπιστολῶν, τῶν ὁποίων τὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου εὗρηκα καλόν, καὶ τὸν τοῦ συγγραφέως καὶ τὸν τοῦ ἐκδότου· ἐξημέρωσε καὶ δι' ἡμᾶς.

Τίς εἶναι ὁ φκιαστής τῶν ἐπιστολῶν ;

Ἀσπάζομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς σοὺς μὲ χαράν μου ἀνεκλάλητον ὅτι εἴσθε ἀπαθεῖς κακῶν. Τοιοῦτοι ἄμποτε νὰ μείνετε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς !

Σήμερον πέμπω τὴν πρὸς τὸν Στέφανον Ἑσαίου.

110.

22 Ἰουρίου 1809.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Σήμερον πέμπω πρὸς τὸν P. J. Franck τοῦ Στρασβούργου Πάλλαν περιέχουσιν ἑκατὸν Πλουτάρχους καὶ 100 Πολυαίνους εἰς φύλλα, 12 Πλουτάρχους καὶ 12 Πολυαίνους ῥαμμένους, καὶ 6 $\frac{1}{2}$ Ἰσοκράτας· τὸν γράφω νὰ τὴν κρατῇ ἐκεῖ, ἕως νὰ τὸν διορίσῃς, νὰ σὲ τὴν στείλῃ.

Ἡ τιμὴ τοῦ Πλουτάρχου εἶναι 18 λίτρας Γαλατικῆς ἑκαστον σῶμα διὰ τοὺς ιδιώτας καὶ 16 διὰ τοὺς βιβλιοπώλας πρὸς τοὺς ὁποίους παρὰ τὸ κέρδος τῶν 2 δίδεται καὶ τὸ δέκατον τρίτον σῶμα δωρεάν, ἥγουν τὰ 13 σῶματα λογίζονται 12.

Τοῦ δὲ Πολυαίνου ἡ τιμὴ 12 διὰ τοὺς ιδιώτας, καὶ 10:10 σελδ. διὰ τοὺς Βιβλιοπώλας, καὶ τὸ 13^{ον} δωρεάν.

Οἱ δώδεκα Πλούταρχοι καὶ δώδεκα Πολύαινοι εἶναι ἰδικοί μου. Τόσους ἔβαλα, μὴν ἐνθυμούμενος πόσους Ἰσο-

κράτας σ' ἔπεμψα διὰ νὰ μοιράσῃς ἀπὸ μέρους μου μὲν
εἰς τίνες νὰ τοὺς μοιράσῃς.

Δὸς λοιπὸν 1 τὸν Ἀνθιμον Γαζῆν, 1 τὸν Παντῆ
Ράλλην, 1 τὸν Ἰάκωβον Ρώταν, 1 τὸν Πόπ. 1 τὸν
Κούμαν, ἔάν ᾖναι ἀκόμη εἰς Τεργέστην, 1 τὸν Κω
σταντῖνον Πετρίτζην καὶ 1 τὸν Παῦλον Βαχατόρην, καὶ
αὐτοὺς εἰς Τεργέστην, 1 τὸν Γραμματικὸν σου, ἂν ἔξῃ
τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Καὶ τοσοῦτους δηλαδὴ Π
λυαίνους. Ἄλλους δὲν ἐνθυμοῦμαι. Ὅσοι σὲ περισσεύ
σωσι πώλησον αὐτοὺς διὰ λογαριασμὸν μου, ἐπειδὴ εἶναι
ἀπὸ τὰ χαριζόμενα ἰδίως εἰς ἐμέ· ἔάν ᾖναι ἀναγκαῖα
ἀναπλήρωσις τῆς σειρᾶς, θέλω σὲ πέμψει καὶ τόσα σύ
ματα Ἰσοκράτους καὶ Προδρόμου, ὅσα χρειάζονται διὰ
νὰ συμπληρωθῶσι μὲ τοὺς μείναντας Πλουτ. καὶ Πολυαίνους.

Τὴν ἐγκεκλεισμένην δὸς πρὸς τὸν Στ. Ἰωάννου, πρὸς
τὸν ὁποῖον ἔπεμψα διὰ τοῦ αὐτοῦ Franck κιβωτὸν με
στιχωμένα· μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁμως δὲν ἐπιστεύθη νὰ
βάλῃ τὰ ἀνήκοντα εἰς σὲ χρυσοδεμένα, μήτε τὸ εἰς τὸν
ἀδελφόν σου Πασχάλιον. Θέλω σὲ τὰ στείλει δι' ἄλλου
ὁδοῦ.

Υἱαίνει.

111.

27 Ἰουνίου 1809.

Ἀλέξανδρε φίλε.

Ἀπορῶ πῶς νὰ συμφωνήσω τὴν παρὰ σοῦ ἐπιστολήν
(τῆς 3 Ἰουνίου) καὶ τὴν ἐγκεκλεισμένην ταύτην πρὸς σὲ.

ἅς ὁποίας εἰς τὸ αὐτὸ δέμα ἔλαβον χθὲς τὸ ἐσπέρας ἀπὸ
Ἀμστελόδαμον. Κατὰ τὴν 22 τοῦ παρόντος σ' ἔγραψα
διὰ τοῦ Στρασβούργου, ὡσαύτως καὶ πρὸς τὸν Σταῦρον
Ἰωάννου, πέμπων διὰ τοῦ Franck πρὸς ἐκεῖνον κιβωτὸν
μὲ στιχωμένους Πολυαίνους καὶ Πλουτάρχους, καὶ πρὸς
σε Πάλλαν μὲ τοὺς αὐτοὺς συγγραφεῖς εἰς φύλλα, ἑκατὸν
ἀπὸ καθένα σῶματα, πρὸς δὲ τούτοις καὶ δώδεκα ῥαμ-
μένα, καὶ 6 $\frac{1}{2}$ Ἰσοκράτας. Σύρετέ τα λοιπὸν ἐκεῖθεν,
ὅταν κρίνετε τὸν καιρὸν ἀρμόδιον, δίδοντες καὶ πρὸς τὸν
ἐν Λιθόρνῳ Ζωσιμᾶν τὴν εἰδήσιν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἣ
τὴν ἀκόλουθον παρέδωκα καὶ εἰς τὸν Στέφανον τὸν Κρη-
τικὸν δέμα περιέχον τόμον ἓνα τῆς Ἑγκυκλοπαιδείας τὸν
ὁποῖον θέλεις πληρωθῆν ἀπὸ τὸν κύριον Κώνσταντα Ἀνα-
στασίου 24:10, καὶ ἄλλα τινὰ φυλάδια σημειωμένα εἰς
τὸν ἐγκεκλεισμένον κατάλογον. Τὸν χρυσοδεμένον Πλού-
ταρχον διὰ σὲ εὐρήκαμεν εὖλογον καὶ ὁ Κρητικὸς κ' ἐγὼ
νὰ προσμείνωμεν ἄλλο μέσον ἀσφαλέστερον, ὅποταν θέλω
σὲ συμπέμψει καὶ τὰ διὰ τὸν ἀδελφόν σου. Ὅθεν εὐχα-
ρίστησον τὸν Ζωσιμᾶν διὰ τὸ χρυσοδεμένον, ὡς λαβὼν.
Πολυαίνους εἰς μέγα χαρτίον δὲν ἔκαμα διὰ νὰ μὴν
ἐπαυξάνω τὴν δαπάνην τῶν δαπανώντων ἀκρίτως, καὶ
σκορπιζόντων ἀκριτότερον.

Σημείωσε με παρακαλῶ σε τ' ὄνομα τῆς Νίσνας μὲ
στοιχεῖα λατινικά, διὰ ν' ἀποκριθῶ πρὸς τὸν ἐκεῖ Ζωσι-
μᾶν· διὰ ποίας ὁδοῦ πρέπει νὰ τὸν γράψω;

Μόλις ἔλαβον τὴν ὁποίαν σὲ πέμπω τοῦ τοξότου ἐπι-
στολὴν, καὶ ἐγεννήθη πάλιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τόπος
σχολάζων διὰ τὸν θάνατον τοῦ Leblond. Μὴ μὲ τὴν
πέμψης ὀπίσω. «Οὐ καταισχυνῶ τὴν Ἑλλάδα».

Ἐξέτασον καὶ τὸν μεταξὺ μας λογαριασμόν, καὶ εἰπέ

με ἂν ἤμεθα σύμφωνοι. Μένεις χρεώστης κατ' αὐτὸ 2276:15. 10. Εἰς τὰς χεῖρας μου κινδυνεύουν· κράτει λοιπόν, καὶ οἰκονόμησον αὐτὰ ὡς θέλεις καὶ δύνασαι. *Αἴτιον ἦτο τρόπος νὰ μὲ τὰ μεταβάλλης εἰς σάλια, ἤθελες μὲ εὐεργετήσῃ· ἐπειδὴ τότε δὲν εἶχα χρεῖαν, ἢ μᾶλλον δὲν εἶχες χρεῖαν νὰ ζητῇς νὰ μὲ προμηθεύσῃς παρὰ τῶν ἐν Νίσαν ἀσφαλῆ σύνταξιν διὰ τὰ ἐνδεχόμενα τῆς παντελοῦς ἀδυναμίας νὰ ἐξακολουθῶ τὸ ἔργον μου. *Αν δὲ τὴν ἐζήτησες, μὴ παρακαλῶ σε, τὴν ζητήσῃς καὶ Ἄλλ' ἀλλ' κερίμ. Ἰσως πρὸς τὸ φθινόπωρον οἰκονομήσω ἀκόμη 1000 νὰ σὲ πέμψω.

Ὁ Σχινᾶς μ' ἔγραψεν ἀπὸ Πετροπολέως. Ἰσως καὶ σὲ ἂν δὲν σ' ἔγραψεν, ἔκαμε κάκιστα· ἀλλὰ μὴ τὸν ὀργισθῇς διὰ τοῦτο. Τοιαῦτα πολλάκις εἶναι τὰ Γραικικὰ μεϊράκια· καὶ τοιαῦτα θέλομεν εἶσθαι, καὶ νέοι, καὶ μέσοι, καὶ Γέροντες ἐνόσῃ μᾶς λείπει ἡ ΠΑΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Ὁ Ν. εἶχε μ' ἀρνηθῇ παντάπασι· ἐπειτα ἠρρώσθη (καὶ δὲν ἐλευθερώθη ἀκόμη ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς φθίσεως) καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ νὰ μὲ ζητήσῃ συμβουλήν καὶ βοήθειαν. Τὸν ἐπέμψα μὲ συστατικὴν ἐπιστολήν πρὸς τὸν Pinel, ὅχι διότι δὲν ἔξευρα νὰ τὸν εἶπω τὰ δέοντα, ἀλλ' ὅτι ἐφοβούμην τὴν ἔχθραν τοῦ ἱατροῦ του, ὅστις τὸν ἔδιδεν ὅσα συνήρουν εἰς αὐξήσιν τῆς αἰμοπτυσίας. Ἦλθε λοιπὸν δις μετὰ ταῦτα εὐχαριστῶν καὶ κηρύτων μὲ σωτῆρα καὶ εὐεργέτην του διὰ τὴν παρὰ τοῦ Πινέλ ὠφέλειαν. Καὶ τωόντι ἡ αἰμόπτυσις ἔπαυσε, ὡς δι' ἐπωδῆς (comme par enchantement). Μ' ὅλον τοῦτο ὁ κίνδυνος δὲν ἔπαυσε· καὶ φοβοῦμαι μὴ τὸ ἐρχόμενον φθινόπωρον καὶ τὴν αἰμόπτυσιν ἐπαναφέρῃ καὶ τὰ λοιπὰ συμπτώματα αὐξήσῃ. Ὁ ἄλλος (τὸν μεταφρ. λέγω τῇ

τορ. τῆς Ἑλλάδος) ἦλθεν ἅπαξ εἰς ἐμέ ὅταν ἔφθασεν
 ἐς ταύτην τὴν πόλιν. Μετὰ ταῦτα πλέον δὲν ἐπάτησε,
 ὅλον ὅ,τι τὸν ἔπεμψα καὶ Πλούταρχον καὶ Πολύαινον.
 Ὅσον ἐκατάλαβα, φαίνεται μὲ ὑπερβολὴν φυσκωμένος
 πρὸ τύφον. Ἐὰν μὴδ' αὐτὴ ἡ παιδικὴ ἀγωγὴ δὲν ἀπο-
 ἐλῇ πάντοτε τὸ ἔργον τῆς, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἡμε-
 ωσῇ τοὺς ἀνθρώπους ἡ ἔλλειψις τῆς; « Ἐξαμελούμενον
 μὲν γὰρ ἅπαν, χειρόν γίνεται καὶ ἀπαγριούται· θερα-
 πευόμενον δέ, οὐχ ἅπαν βέλτιον ». Τὸ λέγει ὁ Θεόφρα-
 τος διὰ τὰ φυτὰ· εἶναι ὁμῶς ἀληθέστατον καὶ διὰ τοὺς
 ἀνθρώπους. Ὑγίαινε πανοικί. Δὲν μὲ λέγεις, ἂν ἐλευθε-
 ῶθῃ ἡ σύζυγος σου.

112.

13 Ἰουλίου 1809.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Ἀσπάζομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς σοὺς, καὶ συγχαίρω μὲ σὰς
 διὰ τὴν νεογνὸν Ἀλεξάνδραν. Καιρὸν δὲν ἔχω μὴδὲ σή-
 μερον νὰ σὲ γράψω διεξοδικῶς. Καὶ αὕτη τοῦ καιροῦ ἡ
 ἔλλειψις μ' ἔκαμε νὰ ἀναβάλω ἕως τώρα καὶ τὴν πρὸς τοὺς
 Ζωσιμάδας ἀπόκρισιν. Πέμψε λοιπὸν ὅσον εἶναι δυνατόν
 ἐγγρήγορα τὴν ἐγκεκλεισμένην πρὸς αὐτοὺς, διὰ τὴν ἐξῆς
 αἰτίαν.

Προχθὲς (11) λαμβάνω ἀπὸ Λιβόρνου ἐπιστολὴν ἰτα-
 λιστὶ γραμμένην ἀπὸ ἀνθρώπου ἄγνωστον εἰς ἐμέ, καὶ
 τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα, ἂν ὀρθῶς τὸ ἀνέγνωσα, εἶναι Abalbo.

4

Οὗτος ὁ Abalbo, ἢ A. Balbo μὲ μηνύει τὸν θάνατον τοῦ Μηχαήλ Ζωσιμᾶ, συμβάντα κατὰ τὴν αἰὸν 'Ιουλίαν.

Εἰς τὴν ἐγκεκλεισμένην πρὸς τοὺς ἀδελφούς του, καὶ μνηνογραφημένην ἐπίτηδες εἰς τὴν 10 βλέπεις ὅτι γράφει ὡς ἀγνοῶν τὴν τελευτὴν τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ τοῦτο διὰ μὴ νομίσωσιν, ὅτι ὁ θάνατος μὲ ἠνάγκασε νὰ τοὺς γράψω.

Δὲν ἐξεύρω τώρα μὲ τίνας μέλλουν νὰ μὲ βάλωσιν ἐπιστολικὴν κοινολογίαν διὰ τὴν Ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην, καὶ διὰ τίνος πρέπει εἰς τὸ ἐξῆς νὰ λαμβάνω τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὸν τύπον δαπάνην. Ταύτην τὴν ὥρην ἔχω ἀκόμη ἀνεξόδευτα εἰς χεῖρας μου σχεδὸν 2000 ἡμέρας ἰδικὰς των· ἀλλ' ἡ ποσότης αὕτη μετὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας δαπανᾶται εἰς τὸν δεῦτερον καὶ τρίτον τόμον τοῦ Πλουτάρχου, καὶ εἰς ἴσως ἄλλον συγγραφέα εἰς ἐξακολούθησιν τῶν Παρέργων. Μὲ χρεωστοῦν καὶ ἡμῖς ἐτήσιον (ἕως τῆς τελευταίας 'Ιουνίου δηλαδὴ) 2500 φράγκα.

Ἐχω πολλὰ νὰ σὲ γράψω· ἀλλ' ὁ καιρὸς, ὡς εἶπα, μὲ λείπει. Ἐχομεν εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν μεταξὺ τῶν ἑλλήνων κειμηλίων τῆς Γραικοβαρβαρικῆς φιλολογίας καὶ φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον ΣΥΝΤΙΠΑΣ ἐν τῷ βιβλίῳ κείμενον μετὰ τὴν σελ. 666 τὸ ἐξῆς σημείωμα εἰς τμήμα χαρτίου.

« Sintipa Filos. Fabul. LXII, a Chr. Frid. Ma-thaei, Grec. et Lat. 8° Lipsia 1781 ». Μὴν ἐνθυμώμενος μῆτε τὴν ὑπόθεσιν μῆτε τὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου παρακαλῶ σε νὰ προθυμηθῇς νὰ τὸ φέρῃς ἀπὸ Βενετίας (ἂν αὐτοῦ δὲν εὑρίσκεται) καὶ νὰ μὲ τὸ πέμψῃς μὲ τὴν πωλία, et cela pour des raisons. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν.

Εἶχα χρειαν καὶ Γούνας διὰ τὸ ἀσθενὲς καὶ κατεψυγμένον μου σῶμα. Δὲν ἐξεύρω ἂν αὐτοῦ αἱ μηλωταὶ εἶναι

πρισσότεραι καὶ εὐθηνότεραι ; Πρόβλεψόν με μίαν· καὶ περὶ δὲν εἶναι καθημερινὸν φόρημα, μὴ λυπηθῇς τὴν μὴν· ἃς ἦναι καλὴ, καὶ χρώματος προτιμώτερον βα-
της. Στείλῃ με τὴν πρὶν τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα. Εἶχα
χαίρετον, ἀλλ' ἡ ἀπρονοησία μου τὴν ἠφάνισε.

Διδάξόν με τὰ ὀνόματα καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτι ζών-
των Ζωσιμάδων· καὶ ποῦ ἕκαστος κατοικεῖ, καὶ τίς ἐξ
αὐτῶν εἶναι ὁ κορυφαῖος.

113.

10 Αὐγούστου 1809.

Ἀρχίζω σήμερον, Ἀλέξανδρε φίλε, τὴν ὁποίαν πρὸ
πολλοῦ ἔπρεπε νὰ κάμω εἰς τὰς τόσας σου ἐπιστολάς μα-
ρὰν ἀπόκρισιν. Εἶναι αὗται 1, 12, 25, Μαρτίου, 12,
15, 28 Ἀπριλίου, 31 Μαΐου, 3 καὶ 24 Ἰουνίου.

Πρὶν ὅμως ὑπάγω περαιτέρω, διὰ τὸν φόβον τῆς λή-
θης. Εἰπέ με, ἂν ἐσώθῃ ὁ Courier ἀπὸ τὸν πόλεμον·
τὴν παραμονὴν τῆς μάχης ἔγραψε πρὸς τὸν Clavier, μετὰ
ταῦτα ἐσιώπησε, δὲν ἐξεύρομεν ἂν ἀπὸ θάνατον ὁ δυστυ-
χεύς, ἢ διὰ τὴν συνήθη εἰς αὐτὸν ἀνωμαλίαν καὶ ἰδιοτρο-
πίαν (originalité). Καὶ ἐπειδὴ παρέπεσε τ' ὄνομα τοῦ
Clavier, μάθε ὅτι μ' ἔδωκε διὰ σὲ ἀντίτυπον τῆς ὁποίας
πρὸ μικροῦ ἐξέδωκεν Ἑλληνικῆς ιστορίας, θέλω σὲ τὸ
πεῖλει μὲ τὸ χρυσοδεμένον σῶμα τοῦ Πλουτάρχου, ἂν
ἔρω μέσον, πρὶν μὲ διδάξῃς σύ. Πολύαινος εἰς μέγα
χαρτίον δὲν ἐτυπώθη.

Χαίρω ὅτι εὐηρέστησαν ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Πολύαι-

νος. Περί τῆς εἰς τοὺς ἐπαίνους τοῦ Γ. δυσαρσεκειᾶς τοῦτο σὲ ἀπολογοῦμαι. Δὲν εἶναι μήτε τοσοῦτοι μοι τοιοῦτοι, ὥστε ἢ τὸν ἐπαινοῦντα νὰ καταστήσωσιν ἀκατηγορίας, ἢ τὸν ἐπαινούμενον νὰ φθείρωσι, παρὰ ἂν ἦναι παντάπασιν ἡλίθιος. Τὸ Λεξικόν του δὲν τὸ γινώσκω ἀκόμη· ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὁμως εἶχα τὸν δώσει μικρὸν νύξιν, ἤλπιζα ὅτι ἂν ὄχι καλόν, ἤθελε καὶ τὸ κάμει ἀκτόν. Ἐὰν μὴδὲ τοῦτο νὰ κατορθώσῃ δὲν ἦναι καλόν (καὶ τὸ φοβοῦμαι πολλά, καὶ διὰ τὴν κρίσιν σου, καὶ ὅσα ἶδα εἰς τὴν πρὸ μικροῦ ἐκδοθεῖσαν ἀπ' αὐτὸν 'Εκδοτὴ Βιβλ.) tant pis pour lui. Τοὺς ἐπαίνους μου, ὅστις γινώσκει, θέλει τοὺς ἐξηγήσῃ ὡς παρακίνησιν καὶ ἐνίσχυσιν εἰς τὸ νὰ πράξῃ καλὰ, ὅχ' ὡς ἀμοιβὴν τῶν καλῶν πραχθέντων. Ἐπειτα καὶ τὸ τῆς συντάξεως τῆς ἐφημερίδος μ' ἐφάνη καὶ μὲ φαίνεται τόσον εὐκόλον, ὥστε καὶ μετὰ τοσαύτας ἀποδείξεις τῆς ἀδυναμίας του, δὲν ἀποκοτῶ νὰ τὸν κρίνω καὶ εἰς τοῦτο ἀνίσταμαι. Προσθέτω καὶ τοῦτο εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἀπολογίας μου. Ἐπειὶ ἀπεφάσισα νὰ λαλήσω περὶ τῶν εἰκόνων, καὶ κατὰ δεξιὰν ἐύρισκετο καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰκονισθέντων, ἔπρεπε νὰ μελιτώσω, ὀλίγον τὰ χεῖλη τοῦ πικρίου, διὰ νὰ ροφήσῃ μὲ ὑπομονὴν τὴν πικρίαν τοῦ πόνου.

Γινώσκω καὶ τὸν Schirach, καὶ τὸν ἄλλον μεταφραστὴν (ἴσως ἀκόμη ἄγνωστον εἰς σέ) Kind. Ἀλλὰ φησὶ μήτε τοὺς ἔχω, μήτε ἂν τοὺς εἶχα, ἤθελα τοὺς συμβουλεύθῃ, πρῶτον, ἐπειδὴ (ὡς βλέπω εἰς τὸν τελευταῖον ἐκδοτὴν Hutten ὅστις τοὺς ἀναφέρει πολλάκις), εἴτι καὶ ἔχουσιν ἢ εἰς τὴν μετάφρασιν ἢ εἰς τὰς σημειώσεις, ἔλαβαν ἀπὸ τὰς Γραικολατινικὰς ἐκδόσεις· ἔπειτα μὴ

πρόν ἔχω νὰ πολυπραγμαυνῶ τὰ τοιαῦτα. Ὁ καθ' αὐτὸ
 πρὸς τῶν ἐκδόσεων μου ἐπειδὴ εἶναι ἡ διόρθωσις ὅσον
 εἰ δυνατόν τοῦ κειμένου, καὶ ἡ παράθεσις τῆς πα-
 ραφύλαξης μὲ τὴν νέαν ἡμῶν γλῶσσαν, μήτε τόπος, μήτε
 ἄλλος μὲ λείπεται νὰ λέγω καὶ νὰ σημειώνω, ὅσα ἀπ'
 τοῦ παλαιοῦ ἐσημειώθησαν· ἀλλὰ ὑποθέτω τὰ Ἑλληνικὰ σχο-
 λια (ἂν καὶ κατὰ δυστυχίαν ἡ ὑπόθεσις εἶναι ἀκόμη χω-
 ρὴ βᾶσιν) εἰς τὰ ὅποια μέλλουν νὰ ἐμβῶσιν αἱ ἐκδόσεις
 σου, ὠπλισμένα καὶ χορηγημένα μὲ βιβλιοθήκας, καὶ δι-
 δασκάλους εἰς κατάστασιν νὰ συμβουλευῶνται καὶ τὰς
 ἑλληνικὰς ἐκδόσεις εἰς τὰς ὁποίας προσθέτω καὶ προσεπιμε-
 νῶς εἴτι δύνamai κ' ἐγὼ ἐκ τῶν ἰδίων, καὶ ἐτι ἀγνώστων.
 Φίλε μου, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃς τοὺς Ζωσιμάδας, μὲ
 παρακαλεῖς νὰ τρέχω γρηγορώτερα. Κ' ἐγὼ τοῦτο ἐπιθυ-
 μῶ. Ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐνωθῇ τὸ γρήγορον, μὲ τὸ
 ἐκτενές τῶν σημειώσεων. Μόνα τὰ Ἡθικὰ τοῦ Πλου-
 τάρχου (τὸ κείμενον λέγω μόνον) ἐμελετήθη ἀπὸ τὰ
 1773 ἐτυπώθη ἀπὸ τὰ 1795 ἕως τὰ 1800. Καὶ σήμε-
 ρον 1809 προσμένομεν ἀκόμη τὰς σημειώσεις του, ἥγουν
 μετὰ 36 ἐτῶν παρασκευὴν δὲν ἔχομεν ἀκόμη πλὴν τὸ
 κείμενον τῶν ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου. Τοσοῦτον διά-
 σταμα καιροῦ βέβαια μὴτ' ἐπαινετὸν μὴτ' ἀναγκαῖον
 εἶναι· ἀλλ' ὅμως μήτε τὸ ὀλίγον εἶναι φρονίμου ἀνδρὸς
 ἐπιχειρήσεις. Εἰς ὀλίγα λόγια, φίλε, ἦσο βέβαιος, ὅτι κά-
 μνω ὑπὲρ ὅσον δύνamai· καὶ ἂν κάμνω κακὰ, δὲν ἔμει-
 νεν ἄλλο παρὰ νὰ εὐχεσθαι νὰ μὴ κάμω χειρότερα. Τοῦ
 Φεβρουαρίου τὰ Ἰσπανικὰ γενέθλια ποῦ τὰ εὔρηκεν ὁ
 Schirah ἀπορῶ ὁ Οὐόσσιος σοφώτατος ἐτυμολόγος τῆς
 Λατινίδος δὲν λέγει τίποτε περὶ τούτου. Εἶναι ἀπὸ τὸ

Februo ῥῆμα τὸ σημαῖνον τὸ Καθαίρω, ὡς τὸ ἐσημαίνει εἰς τὴν σελίδα 403.

Μ' ἐρωτᾷς ἂν ἔχω ἀκόμη τὸν Φραντζῆν· Dieu m' preserve! τὸν ἔδωκα εἰς ἀντάλλαγμα βιβλίων ἄλλων.

Τὸ Λεξικὸν τοῦ Ζ...γλου, ὅτι εἶναι ἀθλιέστατον καὶ δευτέρα ἀμφιβολία· μηδ' ἦτο δυνατόν νὰ γένη καλόν, τὴν νεότητά του. «Ἐρέτην χρῆναι πρῶτα γενέσθαι καὶ τὸ μόνον καλόν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ εἶναι, ὅ,τι εὕρηται καὶ ὁ Ἰσοκράτης εἰς τῶν σοφιστῶν τὰ μαθήματα «εἶναι» μὴδὲν ἄλλο δυνήσεται ποιεῖν ἀγαθόν, ἀλλ' οὖν ἀπὸ τῆς» τρέπει γε τοὺς νεωτέρους πολλῶν ἄλλων ἀμαρτημάτων» (σελ. 237)». Ἐὰν ὁ Μ. τὸ ἐπαινῇ, δὲν εἶναι παρὰ τὸ δοξόν. Εἶναι μὲ ὑπερβολὴν ἀπλοῦς ὁ καλὸς Μ.

Ἡ Pathogenie τοῦ φίλου καὶ ἱατροῦ σου, ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ κρίνω, ἀπ' ὀλιγωτάτων σελίδων ἀνέγνωσεν δὲν εἶναι χωρὶς ἀξίαν.

Τὸ ἀφιέρωμα τῆς χήρας (ὄχι τῆς Εὐαγγελικῆς τοῦ δύο kreuzer) εἰς τὸ Βυζαντινὸν γυμνάσιον, καὶ τὸ πρὸς Σαρῇ εἰς τὸ τοῦ Ἀθωνος, εἶναι ἔργα χαρακτηριστικὰ τῆς ἐνεργουμένης μεταβολῆς εἰς τὸ ἔθνος. Ἡθελες καὶ καλὰ νὰ συναθροίσῃς μερικὰ τοιαῦτα ἐπίσημα εἰς εἰδικὰ ἱστορικῶν ὑπομνημάτων καὶ νὰ τὰ δημοσιεύσῃς διὰ τοῦ τύπου εἰς φυλλάδιον· τὸ ὁποῖον θέλω φροντίσει νὰ κερύξῃ ἐδῶ διὰ τῶν φιλολογικῶν ἐφημερίδων.

Κατὰ τὴν 21 Ἰουνίου παρέδωκα εἰς τὸν Κρῆτα δίσκον διαφόρων βιβλίων (νομίζω σὲ τὸ ἔγραψα), εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ ἡ ἐξακολούθησις τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας διὰ τὸν Καπλάνην. Ἐχω τώρα τὸν Πλούταρχον σου καὶ τοῦ Οὐγκροβλαχίας εἰς μέγα χαρτίον, Πλούταρχον καὶ Πολύαινον διὰ τὸν ἀδελφόν σου Πασχάλιον, τὴν ἱστο-

ον τῆς Ἑλλάδος διὰ σέ ἀπὸ τὸν Κλαυέριον, καὶ ἴσως
λα τινὰ φυλλάδια· ἀλλὰ πῶς νὰ σέ τὰ στείλω δὲν
εὔρω.

Κατὰ τὴν 13 Ἰουλίου ἐζήτησαν παρὰ σοῦ τὸν Συντί-
ον, καὶ γούναν διὰ τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα. Σ' ἔπεμψα
ἐπιστολὴν διὰ τὸν Νικόλαον Ζωσιμᾶν.

Ἀπὸ Λιβόρνου μ' ἐζήτησαν ἐπιτάφιον διὰ τὸν τελευ-
ήσαντα Ζωσιμᾶν. Θέλω σέ τὸν πέμψει ὅταν χαλκο-
ραφηθῇ.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἐὰν σέ ἔγραψα νὰ στείλῃς καὶ εἰς τὸν
Πετροπόλει Σχοινᾶν ἀπὸ μέρους μου ἓνα Πλούταρ-
ον καὶ ἓνα Πολύαινον.

Χαίρω καὶ διὰ τὴν ἀποδημίαν τοῦ Κούμα. *Καλὸν*
κατευόδιον! Μὴ ξενισθῇς τὸν πλεονασμὸν *Καλὸν* καὶ εὐ-
ς βάρβαρον, ἐνθυμούμενος ὅτι εἶναι τῶν Ἀθηναίων
Ἀριστοφάν. Βατραχ. στίχ. 1528),

Πρῶτα μὲν ΕΥΘΕΔΙΑΝ ΑΓΑΘΗΝ ἀπιόντι ποιητῇ
Κές φάος ὀρнуμένῳ δότε, δαίμονες οἱ κατὰ γαῖαν.

Πρῶτα μὲν, ὦ θεοὶ τοῦ Ἄδου, δότε καλὸν κατευό-
διον εἰς τὸν ἀπὸ τὸν ἄδην εἰς τὴν ζωὴν ἐπιστρέφοντα
ποιητὴν». Καὶ ὁ καλὸς Κούμας εἰς φάος ὀρνυται, καὶ
τὸ εὐτυχέστερον εἰς κοινὸν τοῦ γένους φάος. Καλὸν κα-
τευόδιον λοιπόν! Μὲ ἄρεσε καὶ τὸ ὕφος του καὶ τὸ ὕφος
σου εἰς τὰς κατὰ τοῦ Δούκα ἐπιστολάς, ὅχι διότι εἶναι
ἐπὶ ἐμοῦ· ἀλλ' ἀληθῶς μὲ ἄρεσε. Μὴ νομίζετε ὅμως
ὅτι τὸ κρίνω ἀναμάρτητον· ἀλλὰ δὲν τολμῶ νὰ ἐλέγξω
τὰς ἀμαρτίας, συλλογιζόμενος τὰς ἰδικάς μου· μὴ πάθω
τὸ τῆς παροιμίας. « Εἶπεν ὁ Γάδαρος τὸν Πετεινὸν κε-
φάλαν ».

Σ' ἔστειλα ἐν τῷ μεταξύ (δὲν ἐξεύρω πότε) καὶ ἐτήσιον λογαριασμόν ἡμῶν. Ὑγίαινε πανοικί!

Ἐὰν οἱ δρόμοι εἶναι ἀκόμῃ κλεισμένοι, πέμπε με πρὸς τὸν ποστόλως τὰς δι' Ἀμστελδάμ ἐπιστολάς σου.

114.

Κατὰ Αὐγουστον 1809.

Ἀλέξανδρε φίλε εὐχομαί σε καλὴν ἡμέραν.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας εὗρηκα τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 1^{ης} Αὐγούστου· εἶχ' ἀρχήτερα καὶ τὴν τῆς 2^{ης} τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ὁ Κουριέρος μὲ τὸν Κλαυέριον σχέσιν ἄλλην παρὰ τὴν φιλίαν δὲν ἔχει· μ' ὅλον τοῦτο, ὁ Κλαυέριος ὡς εἰδὼς καὶ τῆς χρηματικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, καὶ τῆς ἠθικῆς του διαθέσεως μὲ παρήγγειλε νὰ σὲ πιστοποιήσῃ ὅτι δὲν τρέχεις κανένα κίνδυνον. Μεῖνε λοιπὸν ἡσυχος ὥς οὐ νὰ κατευοδωθῇ εἰς ἡμᾶς. Τὸν γνωρίζω καὶ ἐγὼ πρὸ πολλοῦ διὰ τοῦ Κλαυερίου· καὶ ἄλλο εἰς αὐτὸν ἐλάττωμα δὲν ἀνεκάλυψα παρὰ τὸ ὀνομαζόμενον ἀπὸ τούτους originalité (ιδιοτροπίαν), ἥτις τὸν ἐξωθεῖ πολλάκις εἰς τὸ κωμικώτερον.

Τὴν πρὸς τὸν γαμβρόν σου εἰς Βενετίαν θέλω πέμψει. Περὶ δὲ τῆς πρὸς τὸν Μαρτίνον εὐχαριστῶ μὲν ἀπὸ ψυχῆς· δὲν θέλω ὅμως τὴν δώσει, ὡς μὴ ἀναγκαίαν κατὰ τὸ παρόν. Πρὸ ἡμερῶν ἔγραψα εἰς Λιθόρνον πρὸς τοὺς Μοσπινιώτην καὶ Πατρινόν, ὡς ἀναδεξαμένους τὴν κυ-

ρησιν τῆς ἐμπορίας τῶν Ζωσιμάδων, ὅτι τὰ σταλέντα
ἐμὲ ἀργυρία τῶν, θέλουν εἶσθαι πρὸς τὸ τέλος τοῦ
παρόντος μηνὸς ὅλα δαπανημένα. "Οθεν ἐλπίζω ὅτι θέ-
λουν φροντίσει νὰ μ' ἐμβάσωσι τὰ ἀναγκαῖα. Ἐχω ἐν
τοσούτῳ εἰς χεῖράς μου ἰδικά μου ἕως 2000 φράγκα· τὴν
μερίδα τοῦ ἐρχομένου Ὀκτωβρίου θέλω λάβει ἄλλα 500 (τὸ
μισθόν τῆς Αὐτοκρατορικῆς συντάξεως). Ἡ δαπάνη
μου κατὰ τὸ παρὸν εἶναι διὰ τὰς χαλκογραφίας τοῦ δευ-
τέρου τόμου, εἰς τελείωσιν τοῦ ὁποίου δὲν ἔμεινε σχεδὸν
οὐδὲν ὁ Πίναξ.

Τοῦ τρίτου εἶναι τυπωμένον σχεδὸν ὅλον τὸ κείμενον·
καὶ καὶ αὐτός, διὰ νὰ τελειωθῇ, χρειάν σημειώσεων,
Πίνακος, καὶ Χαλκογραφιῶν. Ἄλλ' ἔχω καιρόν, ἐάν (τὸ
ὅποῖον δὲν πιστεύω) ἀμελήσωσιν οἱ τοῦ Λιθόρνου, νὰ σέ-
βω νὰ μὲ βοηθήσῃς ἢ διὰ τοῦ Μαρτίνου, ἢ διὰ τοῦ
Παρδάνου. Σήμερον μὲ ὑπεσχέθη ὁ Χαλκογράφος νὰ μὲ
ἐξηγήσῃ χαλκογραφημένον τὸν ἐπιτάφιον τοῦ Ζωσιμά, διὰ
ὃν ὅποῖον εἶμαι ἀκόμῃ ἄρρωστος. Εἰς τοσαύτην ἀγα-
πῇ καὶ ψυχῇ ἀδημονίαν εἶχε μὲ φέρει ἡ ἄτακτος
αὐτοῦ διαγωγή.

Δὲν μ' ἐξέπληξαν ὅσα μὲ λέγεις περὶ τοῦ Πλούτακος.
Ἐξ ὁλόκληρα ἔτη διέτριψα εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν, εἰς τὴν
ποῖαν ἀπέκτησε μόνον πλοῦτον, καὶ ὅχι ἄλλο τίποτε.
*C'est un pauvre homme, quoiqu'il ne soit pas (il
'en faut beaucoup) un homme pauvre.* Ἐκτοτε τοι-
ούτον τὸν ἔκρινα, καὶ ὡς τοιούτον τὸν κατεφρόνησα.
Εἶναι τρία ἔτη ἢ τέσσαρα ἀποῦ ἦλθεν ἐδῶ· καὶ μεταξὺ
τῶν ἄλλων φιλοφροσυνῶν μ' ἔδωκε τρόπον τινα νὰ κατα-
λάβω, ὅτι εἰς τὸ εἰς τοὺς Παρισίους ταξειδιόν του συνήρ-
ησε πολὺ καὶ ἡ ἐπιθυμία νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἀσπασθῇ τὸν

παλαιόν του φίλου Κ. ὡς νὰ εἶχε ψυχὴν παρὰ τὴν φι-
λίαν τοῦ χρυσοῦ δεκτικὴν ἄλλης φιλίας ὁ ὀνῶδης Μιδά-
μι' ἀπὸ τὰς φίλας του διατριβάς (τοῦτο βέβαια δὲν
ἐξεύρεις) εἶναι νὰ λαμβάνῃ πεντήκοντα ἢ ἑκατὸν χρυ-
σονομίσματα εἰς χεῖράς του, καὶ νὰ τὰ μεταγγίξῃ ἐν
παλάμῃν εἰς παλάμῃν περιπατῶν, ὥρας ὀλοκλήρους πλὴν
λάκας, εἰς τὸν οἶκον του. Τοιοῦτον εἶναι τὸ κομποσχο-
νιον καὶ τοιαύτη ἡ προσευχή του ἡ πρὸς τὸν Πλούτωνα.
Ἐπειδὴ ἐτόλμησε νὰ μὲ ὀνομάσῃ παλαιόν του φίλον
δὲν ἔκαμα κακὰ νομίζω νὰ τὸν πέμψω ἐν ἀντίτυπον τοῦ
ἐπιταφίου τοῦ Ζωσιμᾶ. Ἐχει τι κωμικὸν ἡ τοιαύτη ἀπο-
στολή.

Μ' ἐξάλισας, φίλε, περὶ τοῦ . . μάλιστα ἐπειδὴ δὲν με-
φανερώνεις τὴν ποσότητα τῶν κινδυνευόντων χρημάτων.
Ἐγὼ μ' αὐτὸν σχέσιν ἄλλην δὲν ἔχω, πλὴν τὰς ἀραιαί-
του πρὸς ἐμέ ἐπισκέψεις. Προχθές (τὴν Κυριακὴν) ἦλθον
πρὸς ἐμέ, καὶ ἐκάθισε καὶ πολὺ. Τὸ κακὸν εἶναι ὅτι μὴδ'
ἐμπιστεύομαι κανένα τῶν μὲ τοὺς ὁποίους ἔχει σχέσιν. Τι
νὰ κάμω; Ταῦτα συλλογιζόμενος ἐνθυμήθη τὸν Βάμ-
θαν· εἰς αὐτὸν μόνον δύναμαι νὰ ἐξομολογηθῶ· ἀλλὰ δὲν
ἐξεύρω ἂν τὸν γνωρίζῃ ἀρκετά. Ὅπως ἂν ᾔηναι τὸ πρᾶγμα,
ἀπεφάσισα νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ ῥινηλατήσῃ τρόπον
μυστικόν· καὶ ἂν μάθωμεν τίποτε, θέλω σὲ τὸ ἀναγγέ-
λει. Δὲν σ' ἐφαίνετο εὐλογον νὰ τὸν καλέσῃς αὐτοῦ με-
πρόφασιν συμβουλίου περὶ τινος ἐπιχειρήσεως ἐμπορικῆς
ἀξιολόγου, περὶ τῆς ὁποίας σὲ γράφει ὁ ἀδελφός σου;
Ἐπειτα ἀπορῶ καὶ τοῦτο, διὰ τί ἔχων τοιαύτας ὑπο-
ψίας, ἀντὶ νὰ γράφῃς τὸν Μαρτίνον νὰ μὲ δώσῃ ἀργύριον,
δὲν ἔγραψας πρὸς αὐτόν; Ἐχεις πρόφασιν εὐλογον τὸν
θάνατον τοῦ Ζωσιμᾶ, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπειδὴ διεκόπη ὁ

ἔπος τῆς Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης, ἐζήτησα παρὰ σοῦ
ρηματικὴν βοήθειαν. Ἐξεύρεις τὴν παροιμίαν « Πρὸς
ζῆτα κρητίζειν ». Συγχωρημένον εἶναι τὸ Κρητίζειν,
πάν γίνεται, ὅχι διὰ νὰ βλάψωμεν ἄλλον, ἀλλὰ διὰ νὰ
βλαφθῶμεν ἀπ' ἄλλον.

Περὶ τοῦ Σχοινᾶ τῆς Πετροπόλεως μὲ φαίνεται ὅτι
τὰ μὲν εἰς Γενεύαν φθάσαντα ἀργύρια πρέπει ν' ἀφεθῶσιν
εἰς πλήρωσιν τοῦ ξενοδόχου του. Περὶ δὲ τῶν ὅσα ἔδω-
κας σὺ εἰς αὐτόν, δίκαιον δὲν εἶναι νὰ τὰ στερηθῇς· ἀλλὰ
πρέπει φίλε, νὰ τὰ ζητῇς πάντοτε ἀπὸ τὸν νέον, νὰ σέ
τὰ ἐμβάξῃ ὀλίγα κατ' ὀλίγα. Καλὸν γίνεται καὶ εἰς αὐ-
τὸν ἡ τοιαύτη ζήτησις, ἐπειδὴ τὸν ἐνθυμίζει πάντοτε τὸ
χρέος του, καὶ τὸν διδάσκει νὰ ᾔναι μετριώτερος εἰς τὰς
δαπάνας του. Ἄν ἐκκωφωθῇ εἰς τὴν τοιαύτην δικαιοτά-
την ζήτησιν, τὸν συναριθμοῦμεν καὶ αὐτόν μὲ τὰ πολλὰ
ἄλλα τῆς κακῆς ἀγωγῆς παραδείγματα.

Περὶ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ του, ἔπαθες καὶ σύ, φίλε, ὅ,τι
ἔπαθα πρὸ χρόνων μὲ τὸν παραυτιόν μου. « Αἰθίοπα σμή-
χεις ». Ὑπομονὴν ἔχε λοιπόν, τοῦλάχιστον πρὸς ὀλίγον
καιρὸν, μήπως ἔλθῃ εἰς αἴσθησιν. Γίνονται καμμίαν φο-
ρὰν καὶ τοιαῦται μεταβολαί.

Ἄν ἐσὲ τόσον ἐζάλισεν ὁ μεταξὺ μας λογαριασμός,
πόσον νομίζεις μέλλει νὰ ζαλίσῃ ἐμέ, ὅστις σιμὰ τῆς εἰς
τὰ τοιαῦτα ἀμαθίας δὲν ἔχω μήτε καιρὸν νὰ ἐξετάζω
λογαριασμούς. Μ' ὅλον τοῦτο, θέλω τὸν λάβει εἰς χεῖρας
καὶ τὸν ἐξετάσει ὅταν αἱ περιστάσεις μὲ χαρίσωσι μικρὰν
ἀνεσιν.

Εὐχαριστῶ σε διὰ τὴν ὁποίαν μ' ἔδωκας ιδέαν τοῦ
Συντίπα. Μὴ λέγῃς *Ἐξεθυλίκωσεν*, ἀλλ' *Ἐξεθηλύκω-
σεν*. Τὸ *Θηλυκόνω* εἶναι παράγωγον τοῦ *Θηλυκός*, κα-

θώς καὶ ἡ *Θηλεία* ἢ *Θηλειά* (χυδ. θελιά) εἶναι τὸ Θήλει-
των παλαιῶν. Προτιμῶ τὸ *Γάδαρος* παρὰ τὸ *Γαείδα-*
ρος· ἂν καὶ περὶ τοῦ Γαδάρου τῆς ἐτυμολογίας δὲν εἴμα-
ἀκόμη τόσον βέβαιος, ὅσον περὶ τῆς τοῦ Θηλυκόνω.
καιρὸς μ' ἀναγκάζει νὰ δώσω τέλος εἰς τὴν παρούσαν.
Υἱάινε!

115.

1 Σεπτεμβρίου 1809.

Χθές (31 Αὐγούστου, καὶ διὰ λάθος σημειωμένην 1
Σεπτεμβρίου) σ' ἔδωκα, φίλε τὴν εἰδησιν τῆς ἀποστολῆς
50 εἰκόνων τοῦ ἐπιταφίου τοῦ Ζωσιμᾶ. Σ' ἔλεγα πρὸς
τούτοις ὅτι ἐπλήρωσα καὶ τὸ ἀγώγιον αὐτῶν εἰς τὴν πό-
στην. Μετ' ὀλίγον ὁμως ἦλθε πρὸς ἐμέ ὁ παραδῶσας αὐ-
τὰς Allais καὶ μὲ εἶπεν ὅτι μόνον ἕως τὰ σύνορα ἐπλή-
ρωσε, διὰ τὸ ἀδύνατον νὰ πληρώσῃ ἕως εἰς Βιένναν. Ἡ
πληρωμὴ δὲν εἶναι σχεδὸν τίποτε· σολδία δηλαδὴ ἕξ καὶ
ἡμισυ διὰ τὰς 50 εἰκόνας. Ὅθεν εἶπέ με τί ἐπλήρωσας
ἀπὸ τῶν ὀρίων ἕως αὐτοῦ πρὸς διδασκαλίαν, ἥτις δύνα-
ται νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ εἰς τὸ ἐξῆς δι' ἄλλα τοιαῦτα ἐπι-
στάλματα. Καὶ ταῦτα μὲν κατὰ συγκαιρίαν, ἢ συγκυρίαν.

Τὸ δὲ καθ' αὐτὸ τῆς παρούσης αἷτιον εἶναι πάλιν ὁ
Κ. Μὴν ἀρκούμενος εἰς ὅσα μὲ εἶπεν ὁ Βάμβας, ἠθέλησα
αὐτὸς ἐγὼ νὰ ἔλθω εἰς ὁμιλίαν μὲ τὸν ἄνθρωπον. Ὑπῆγα-
λοιπὸν χθές μετὰ τὴν πρὸς σὲ ἐπιστολήν, πρὸς αὐτόν,
μὲ πρόφασιν ὅτι εὕρισκόμενος εἰς τὴν γειτονίαν του, κο-
πιασμένος πολλὰ ἀπὸ τὸ προπάτημα, ἀνέβη εἰς αὐτοῦ

ἀναπαυθῶ ὀλίγον. Καὶ αὕτη μὲν ἡ πρόφασις ἦτο πι-
ανωτάτη· τὸ δὲ πῶς καὶ μὲ ποῖα προοίμια ν' ἀρχήσω
τὴν ἔρευναν μ' ἐξάλισε πολὺ. Τέλος πάντων μετὰ πολ-
λοὺς λόγους, ἔπεσε λόγος καὶ περὶ σοῦ, καὶ περὶ τῆς ἀπὸ
τάς περιστάσεις δυσκολίας τῆς πραγματεύσεως τῶν ἐμπο-
ρικῶν ὑποθέσεων. Μὲ εἶπεν αὐτόκλητος ὅτι 12000 φράγ-
κων ὅσα ἐκράτει ἀκόμη ἰδικά σου, μέρος ἔμβασεν εἰς τὸν
Πλούτακα, μέρος εἰς τὸν Ἰορδάνην, καὶ τὰ λοιπὰ δὲν
ἐνθυμοῦμαι εἰς τίνα. Ταῦτα νὰ σὲ φανερώσω χωρὶς ἀνα-
βολὴν μ' ἐφάνη ἀναγκαῖον. Ἐὰν ἦναι (ὥς ἐγὼ κλίνω
εἰς τὸ νὰ τὰ πιστεύσω) ἀληθῆ ὅσα μὲ εἶπεν, εἶσαι ἐξω
ἀπὸ πάντα κίνδυνον· ἐὰν ὅχι, ἰσχυροποιουσί τὴν ὑποψίαν
σου, καὶ σὲ παρακινοῦν εἰς περισσοτέραν φροντίδα τοῦ
πρακτέου. Ὑγίαινε· μὲ βίαν σὲ γράφω.

116.

Πρώτη Σεπτεμβρίου 1809.

Σήμερον Ἀλέξανδρε φίλε μου παραδίδει εἰς τὴν πό-
σταν ὁ Allais 50 ἀντίτυπα τοῦ ἐπιταφίου τοῦ Ζωσιμᾶ,
στελλόμενα πρὸς σέ· τῶν ὁποίων τὸ ἀγώγιον ἐπληρώθη ἐδῶ.

Ὅταν τὰ λάβῃς, παράδος τὰ 25 πρὸς τὸν κύριον
Σταῦρον Ἰωάννου ἀσπαζόμενος ἐκ μέρους μου τὴν τιμιό-
τητά του. Φροντίσατε καὶ οἱ δύο νὰ πέμψετε ἀπὸ τοὺς
ἐπιταφίους, καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Ἀναστάσιον καὶ Νι-
κόλαον, καὶ ὅπου ἄλλου κρίνετε εὐλογον. Μοιράσατε καὶ
αὐτοῦ εἰς τοὺς ὅσοι ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς εἶναι καὶ τὸ
πρᾶγμα καὶ τὸ ὄνομα ὁμογενεῖς. Περισσότερα νὰ παρα-
δώσω εἰς τὴν πόσταν δὲν ἐτόλμησα, φοβούμενος τὸ πα-

ραπέσημα. Ὅταν μὲ φανερώσετε τὴν παραλαβὴν, σὺ πέμπω καὶ ἄλλα. Μὲ τὸν αὐτὸν ταχυδρόμον ἔπεμψα καὶ πρὸς τοὺς ἐν Λιβόρνῳ κυρίου Μοσπινιώτην καὶ Περτρινόν.

Ὁ Courier δὲν ἐφάνη ἀκόμη.

Ἡ κατὰστασις τῆς ὑγείας μου μ' ἀναγκάζει νὰ περάσω ὅλον τὸν παρόντα μῆνα εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ὑγίαινε εὐδαίμονων, καὶ μὴ λησμονήσης τὴν γούναν.

Ὅσα ἕως τώρα ἔμαθα διὰ τοῦ Βάμβας περὶ τοῦ Κ. δὲν εἶναι κακά. Μ' ὅλον τοῦτο δὲν παύομεν τὴν ἔρευναν. Σὺ δὲ πάντοτε, « Μέννασ' ἀπιστεῖν· ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν ».

117.

13 Σεπτεμβρίου 1809.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Μὲ βίαν σὲ γράφω τοὺς ὀλίγους τούτους στίχους ἀπὸ τῆν ἐξοχὴν, διὰ ἡσυχίαν σου.

Ὁ ἰδιότροπος ἔγραψε τέλος πάντων μετὰ μακρὰν σιωπὴν πρὸς τὸν Κλαυέριον. Καὶ οὗτος ἔστειλε πάραυτα τὴν ἐπιστολὴν του· ἐκ τῆς ὁποίας ἀντιγραμμένον σὲ πέμπω ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὰ εἰς αὐτὸν δανεισθέντα ἀργύρια.

Ὅταν ἐπανέλθω εἰς τὴν πόλιν, θέλω ἐρευνήσαι, ἂν εὐρίσκεται ἡ ὁμολογία του εἰς τὸν Μαρτίνον, ὡς λέγει. Ὡς τόσον, φρόντισον αὐτόθεν καὶ σὺ τὴν ἀπολαβὴν τῶν χρημάτων σου, περὶ τῶν ὁποίων ὁμῶς τῆς ἀποδόσεως.

μὴν ἔχης φροντίδα· ὅτι ὁ ὀφειλέτης σου εἶναι ἀσφαλές-
στατος. Τὸ σφάλμα του ἦλθε ἀπὸ τὴν ιδιότροπον ἀκα-
ταστασίαν, ἢ ἀκατάστατον ιδιοτροπίαν του. Ὑγίαινε.

Πολὺ ἐκακοπάθησα ταύτας τὰς ἡμέρας ἀπὸ τὴν ἀρ-
θρίτιδα. Ἡ ἐξοχὴ μ' ἐπαρηγόρησεν ὀλίγον.

118.

10 Ὀκτωβρίου 1809.

Ἄς ἔχη δόξαν ὁ Θεός, Ἀλέξανδρε φίλε, ὅτι ὁ μικρό-
τατος τὸν ὁποῖον μὲ στέλλεις λογαριασμὸν τελευτᾷ εἰς
κέρδος καὶ ὄχι ζημίαν μου. Ἦσο βέβαιος ὅτι καὶ ἂν ἦτον
εἰς ζημίαν μου, ἤθελα τὴν ὑποφέρει πολὺ προτιμώτερον
παρὰ τὴν ἔρευναν τῆς ὀρθότητός του. Ἄν καὶ γνωρίζης
τῶν ἀσχολιῶν μου τὸ πλῆθος, φαίνεται ὅμως ὅτι δὲν
ἔχεις ιδέαν ἀκριβῆ τῆς καταστάσεως μου· μὴδ' εἶναι
δυνατὸν νὰ τὴν καταλάβῃ τις, ἂν δὲν ἐπισταθῇ παρὼν
τρεῖς μόνες ἡμέρας εἰς τοὺς ἀλλεπαλλήλους μόχθους
μου. Ἀπὸ τούτους ἀναγκαζόμενος λοιπόν, σὲ λέγω ἀπο-
φασιστικά, ὅτι δὲν μὲ χρεωστεῖς πλὴν μόνες λίτρας
2276.15:10 (καὶ ὄχι 2283.5:10). Ἐὰν ἦσαι πληρο-
φορημένος περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ λογαριασμοῦ σου, ἡ
διαφορὰ τῶν 6:10 ἄς συντελέσῃ εἰς ἀνακούφισιν τοῦ
ἀγωγίου τῶν ἐπιταφίων. Ἐδῶ, φίλε, διὰ τοὺς 50 ἐπι-
ταφίους ἐπλήρωσα μόνες σολδία ἕξ ἡμισυ, ἕως εἰς τὰ
σύνορα δηλαδὴ. Ἐκεῖθεν ἕως αὐτοῦ μ' ἐβεβαίωσεν ὁ
Allais ὅτι πληρόνουσιν ἀναλόγως· καὶ τοῦτο μ' ἐθάρρυνε

νά στείλω καὶ αὐτοῦ καὶ εἰς Λιβόρνον, ὅπου συνέθη-
αὐτό.

Ἐπιχειρῶ τώρα τὴν ὁποίαν εἶναι ἐβδομάδες ἀ-
μελειτῶ πρὸς τὰς ἐπιστολάς σου (23 Αὐγούστου (6-4)
καὶ 19 Σεπτεμβρίου) ἀπόκρισιν. Εἴθε νά τὴν τελειώσω
ὡς ἐπιθυμῶ γρήγορα.

Εὐχαριστῶ διὰ τὴν παράδοσιν τῆς πρὸς τὸν Δύρακ
ἐπιστολῆς.

Γραμματικὸν παρακαλῶ σε νά εὔρης, καὶ τοιοῦτο
ὁποῖος νά ἀνακουφίξῃ καὶ τοὺς κόπους σου, καὶ τὰ δι-
φθέριά σου νά κρατῇ εἰς τρόπον, ὥστε ποτὲ οἱ λογαρια-
σμοί σου νά μὴ μένωσιν ὀπίσω. Οὕτω νά κάμῃ, νά ζήσῃ
ὁ Ἀλέξανδρος, ἐνθυμούμενος ἡμέραν καὶ νύκτα τὰ κα-
ταχωρισθέντα εἰς τὸν πρῶτον τοῦ Πλουτάρχου (Ἀκολ.
Αὐτ. στοχ. σελ. λ') ἐκ τοῦ Ἡσιόδου χρυσᾷ λόγια. Ὅμο-
λογῶ ὅτι τοιαύτη διδασχὴ εἰς τὸ στόμα μου δὲν ἀρμόζει
« Ἡ μὴ διδάσκειν, ἢ διδάσκειν τῷ τρόπῳ ». Ἄλλ' ὅμως
ἐγὼ ἔχω τὰς τραγικὰς κατάρας εἰς τὴν κεφαλὴν μου,
ἥγουν εἶμαι ἄπαις, ἀνέστιος κτλ. καὶ αἱ ἀναβολαί μου
εἰς ἐμέ μόνον φέρουσι ζημίαν.

Τὰ φυλλάδια (12 τὸν ἀριθμὸν) μὲ ἦλθαν διὰ τῆς μι-
κρᾶς πόστας· εἰς τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσα 36 σολδία. Τὰ
ἔπεμψεν ὡς φαίνεται ὁ λαβὼν αὐτὰ ἀπὸ τὸν Courier.
Ἐλπίζω νά τὸν φθάσῃ τὸ γράμμα σου εἰς τὴν Λυκέρνην,
καὶ νά σὲ πληρώσῃ τέλος πάντων.

Τὸν Ζωναρᾶν 2 τόμους καὶ τὸν Φώτιον 1 τόμον ἐπλή-
ρωσα τοὺς τρεῖς ὁμοῦ (δὲν τὰ χωρίζουν) 120 λίτρας, καὶ
εἰς χαρτίον πολλὰ κοινόν, τὸ καλῆτερον πωλεῖται ἀκρι-
βώτερα. Σὲ συμβουλεύω νά τὰ ζητήσῃς ἀπὸ Λειψίας,
ὅπου βέβαιον ὅτι θέλεις τὰ λάβειν εὐθυνότερα. Ἐντεῦθεν

θέλης ἐμπορῶ νὰ σὲ στείλω τὸ νεοφανές 'Ελληνο-γαλλικὸν λεξικόν, φκιασμένον ἀπὸ τινὰ Planche, ὅχι καλόν, ἀλλ' ὅμως δυνατόν νὰ σὲ χρησιμεύσῃ εἰς πολλά.

Γράψε γρήγορα τὸν Θεοχάρην νὰ μὴ μὲ πέμψῃ τοὺς μύθους τοῦ Συντίπα (ἀλλὰ τὴν γούναν) ἐπειδὴ τοὺς ἔχω φίλε. Διὰ τούτους τοὺς ἀθλιεστάτους κατὰ τὸν 'Ελληνισμὸν μύθους ἐζήτησα καὶ τὸν Συντίπαν τῆς Βενετίας. Ἐγνώρισα ἀπὸ τοῦ Κλαυερίου τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὸν Ἰγνηλάτην καὶ τὸν Στεφανίτην, κ' ἔκαμες (τοῦτο καὶ εἶναι ἀντὶ τοῦ ἔπραξας) πολλὰ φρόνιμα νὰ ἐμποδίσῃς τὸν κύριον Σταῦρον, νὰ μὴ δαπανήσῃ ματαίως εἰς τὴν τύπωσίν του.

Προσαγόρευσον φιλικῶς ἀπὸ μέρους μου τὸν κύριον Σταῦρον, καὶ παρακάλεσον νὰ μὲ στείλῃ τοὺς τυπωθέντας αὐτοῦ δύο τόμους τῶν μικρῶν Γεωγράφων· εἰς τὸ ὅποιον συνευδοκεῖ μετὰ χαρᾶς καὶ ὁ ἐδῶ εὐρισκόμενος ἱεροχώτατος 'Αλεξανδρίδης· μάλιστα καὶ ἠπόρησε ὅτι δὲν μ' ἐστάλθησαν.

Εἰς ἀπόδειξιν τῆς εὐγνωμοσύνης μου περὶ τῶν ὁποίων μὲ πέμπεις ἐλεεινῶν ἐπῶν, σὲ πέμπω ἄλλα ἐλεεινότερα. Μὴ μὲ τὰ στείλῃς ὀπίσω. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι πρὸς ταῦτα τὰ ἰδικά μου ἀφελῇ (καθὼς τὰ ὀνομάζεις) συγκρινόμενα θέλουν φανῇν εἰς τοὺς πολλοὺς οὐδέν. Ἀλλὰ « τὸ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν, τοῖς σοφοῖς ἐστὶν ἀπαρέσκειν ». Ἐδῶ ἐυδοκίμησαν εἰς ὅλους τοὺς σοφοὺς· καὶ τοῦτο δὲν εἶναι παράδοξον. Παράδοξον εἶναι ὅτι καὶ ἐκεῖθεν μὲ γράφουν τὴν τελευταίαν ἐπιστολὴν τὸ Πολλὰ κοινῶς ἤρεσεν· δὲν ἐξεύρω ἀδόλως, ἢ πολιτικῶς.

Περὶ τῆς κρίσεως τοῦ . . . δὲν ἀπορῶ. Τοιαῦται πολλὰκις εἶναι τῶν Γερμανῶν αἱ κρίσεις, ἥγουν συμμετα-

βίλλονται με τοὺς καιροὺς. "Όταν τὰ τυραννόπωλα κινούνται νόμιμοι ἄρχοντες, τί ἐμποδίζει νὰ δικαιώσωμεν καὶ τὰ ληστοπώλα, καὶ ἀπλῶς ὁλους τοὺς κατὰ διαδοχὴν καὶ πατρικὴν κληρονομίαν μαστιγίας;

17 Ὁκτωβρίου. Μ' ἐρωτᾷς διὰ τί προτιμῶ τὸ Γάλαρος ἀπὸ τὸ Γαιίδαρος. Μήτε τὸ ἐν μήτε τ' ἄλλο ἐδυνάμην ἀκόμη νὰ πληροφορηθῶ πόθεν ἐγεννήθη. "Αλλὰ αἰτίαν ἔσως τῆς προτιμήσεως τοῦ πρώτου δὲν ἔχω, πλὴν διότι ἔβαλαν οἱ Γραμματικοὶ τὰς χειράς των εἰς τὸ δεύτερον. Ὁργὴ Θεοῦ καταφέρεται ὅπου αὐτοὶ ἐπιβάλλουσιν τὰς χεῖρας. Εἶναι ὅμως καὶ τοῦτο, ὅχι βέβαιον ἀλλ' ὅμως ἀκινδυνώτερον παρὰ τὴν ἐτυμολογίαν τῶν Γραμματικῶν. Ἐξεύρεις ὅτι πολλότατα θαλασσοζῶα εἶναι ὁμώνυμα τῶν χερσαίων ἢ τῶν πτηνῶν. Π.χ. Ἀετὸς πτηνόν, καὶ Ἀετὶς ἰχθύς, Ἀλώπηξ ἰχθύς καὶ τετράπους, Ἄρκτος ἰχθύς, ὄστρακοδ. καὶ τετρ. Βοῦς ἰχθ. καὶ τετρ. Κίχλα (τζίχλα) πετεινόν καὶ ἰχθ. καὶ ἄλλα πολλότατα εὐρισκόμενα εἰς τὸ Περὶ ζῶων ἱστορ. τοῦ Ἀριστοτέλους. Εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον εὐρίσκεται καὶ ΟΝΟΣ ἰχθύς τὸν ὅποιον οἱ νεώτεροι τῆς φυσ. ἱστορ. συγγραφεῖς ἀκόμη δὲν εἶναι σύμφωνοι ἂν πρέπη νὰ κρίνωσι τὸν αὐτὸν μετὰ τὸν Γαλλιστὶ ὄντως μαζόμενον Merlus ἢ Merluche ἰχθύν. Εἰς ἐξ αὐτῶν νομίζει ὅτι ὁ ΟΝΟΣ τοῦ Ἀριστοτέλους εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ τὸν ὅποιον οἱ σημερινοὶ Κρήτες ὀνομάζουσι ἀκόμη Γαδερόφαρο, ἢ Γαιδαρόφαρο. Ἡ γνώμη αὕτη εἰς τὴν ὁποίαν καταρχὰς ἔδωκα ὀλίγην προσοχήν, μ' ἐφάνη πολλὰ πιθανή, ἀπὸ εὗρηκα εἰς τὸν Ἀθήναιον Βιβλ. Ζ. σελ. 315 περὶ τοῦ θαλασσίου τούτου ὄνου τὰ ἀξιοσημεῖωτα ταῦτα λόγια « ΟΝΟΣ, ὃν καλέουσι τινες ΓΑΔΟΝ ». Ὅπως εἶναι ἡναι τὸ πρᾶγμα περὶ τῆς ταυτότητος ἢ ἑτερότητος τοῦ

Ἀριστοτελικοῦ ὄνου, καὶ τοῦ Κρητικοῦ Γαδαροψάρου, τοῦτο εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ θαλάσσιον τοῦτο ζῶον ὀνομάζεται ἀπὸ τοὺς παλαιούς (δηλαδή εἰς ἄλλο καὶ ἄλλο μέρος τῆς Ἑλλάδος) καὶ ὄνος καὶ Γάδος. Τί τὸ ἐκ τούτου κριτικὸν πιθανὸν συμπέρασμα; ὅτι καὶ ὁ χερσαῖος ὄνος, ὀνομάζεται εἰς κἀνὲν μέρος τῆς Ἑλλάδος ΓΑΔΟΣ, ὅθεν ἐγεννήθη ὁ ἡμέτερος ΓΑΔΑΡΟΣ. Διὰ νὰ μὴ σὲ βάλω ὅμως εἰς κίνδυνον ν' ἀπατηθῇς ἀπὸ τὴν εὐλογον ταύτην συνώνυμον ὁμωνυμίαν, δίκαιον εἶναι νὰ σὲ φανερώσω, καὶ τί ἐφρόνουν περὶ τῆς παραγωγῆς τοῦ Γαδάρου πρὶν πέσω εἰς τὴν ῥῆσιν τοῦ Ἀθηναίου. Ὁ Γάδαρος Ἑλληνιστὶ ὀνομάζεται ἀκόμη καὶ Κάνθων καὶ Κανθήλιος, ὅθεν καὶ τὰ Κανθήλια (πληθυντικῶς) τοῦ Γαδάρου τὸ σαγμάριον. Ἀλλὰ τοῦ Κάνθων τούτου παράγωγον ἐγεννήθη ὁ Κάνθαρος, ἀπὸ τὴν πρόληψιν εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν οἱ παλαιοὶ ὅτι ὁ Κάνθαρος (εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν Ἀσκάθαρος) ἐγεννᾶτο ἀπὸ τὴν κόπρον τοῦ Γαδάρου (Κάνθωνος). Ὅτι εἶναι τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ὁ Κάνθων καὶ ὁ Κάνθαρος, φανερὸν εἶναι ἀπὸ τὸν Ἀριστοφάνην ὅστις (Εἴρην. 82) ὀνομάζει Κάνθωνα (Γάδαρον), τὸν Κάνθαρον (Ἀσκάθαρον). Τί παράδοξον λοιπὸν ἀνίσως καὶ ὁ ἡμέτερος Γάδαρος ἦναι παραφθορὰ τοῦ Κάνθαρος; Ἐὰν ἦναι δύσκολος ἡ ἐκλογὴ μεταξύ τῶν δύο τούτων παραγωγῶν, τοῦτο καὶ μὲ φαίνεται βέβαιον, ὅτι ὁ Γαείδαρος εἶναι φαντασίας τῶν γραμματικῶν παίγνιον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Γαδάρου. C'est faire trop d'honneur à cet animal et à tous ceux qui lui ressemblent que de s'en occuper davantage.

Περὶ δὲ τῆς θηλείας καὶ τοῦ θηλυκόνω, καλὸν εἶναι νὰ σὲ γράψω ἀπὸ τὸ λεξικὸν τοῦ Ἡσυχίου τὰ λόγια

ταῦτα, διὰ τὴν καταλάβησιν πόσον συμβάλλει εἰς κατάλη-
ψιν τῆς παλαιᾶς ἢ σημερινῆς ἡμῶν γλῶσσης. α Θήλειαι
» (λέγει πληθ. καὶ οὐδετερ.) ἱμάντων τὰ TETPIMMENA,
» εἰς ᾧ διωθεῖται τὰ ὀξέα· καὶ τῶν σπονδύλων τὰ κοίλα.
Τοῦτο, φίλε μου οἱ νέοι κριτικοὶ ἀκριβῶς δὲν τὸ ἐκατά-
λαβαν. Γράφε λοιπὸν TETPHMENA (ἤγουν *τρυπημένα*)
καὶ ὄχι *τετριμμένα*. Τὰ θήλεια εἶναι αἱ ἡμετέραι θήλειαι
ἢ θηλείαι (les boutonnières), τὰ ὀξέα εἶναι πᾶν εἶδος
κορυβίων les boutons qui entrent dans les bouton-
nières. Ἡ μεταφορὰ πρόδηλον ὅτι ἀπὸ τῆς συνουσίας
τῶν ζώων. Κατὰ τὴν αὐτὴν μεταφορὰν, καὶ τῶν ὀστέων
ὅσα ἔχουσι κοιλότητα, εἰς τὰς ὁποίας ἐμβαίνουν αἱ ἄλλαι
ὀστέαι, ὀνομάζονται *θήλεια*, ὡς εἶναι τῆς ῥάχιος οἱ σπόν-
δυλοι, τῶν δακτύλων οἱ κόνδυλοι κτλ. Κατὰ τὴν αὐτὴν
ἀκόμη μεταφορὰν πιθανὸν εἶναι ὅτι καὶ τὰ ὀξέα les bou-
tons, ὀνομάζοντο καὶ Ἄρρενα, ἀπὸ τὸ ἄλλο τοῦτο ἄρ-
θρον τοῦ Ἡσυχίου, α Ἄρρενα . . . τῶν κονδύλων τὰ
» ἐξέχοντα, καὶ τὰ εἰς κοιλότητα ἐμπίπτοντα». Λαλεῖ
πάλιν ἐδῶ περὶ ὀστέων. Τὸ περιέργον εἶναι, ὅτι καθὼς
ἀπὸ τὸ συμβαίνειν εἰς τὴν ὀχείαν μεταφέρθη ἡ λέξις εἰς
τὰ ὀστέα, ἢ μᾶλλον εἰς τῶν ὀστέων τὴν συνάρθρωσιν,
οὕτως ἀπὸ ταῦτα ἐγένεν ἄλλη μεταφορὰ εἰς τὰ γεννη-
τικὰ μόρια. Ἄρθρον κατὰ τοὺς ὀστεολόγους ὀνομάζεται
τὸ συναμφότερον δύο ὀστέων, ἐνὸς κοίλου καὶ τοῦ ἄλλου
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιφεροῦς, τὸ ὁποῖον ἐμβαίνει εἰς τὴν
κοιλότητα. Ἀλλὰ καὶ τὰ γεννητικὰ μόρια ὀνομάσθησαν
ἄρθρα, «Καὶ μοιχὸς ἐάλω ποτέ, ἄρθρα ἐν ἄρθροις ἔχων»
(Λουκιαν. Εὐνούχ. § 10).

20. Ὀκτωβρίου. Τὸ ἐξοδεύομαι μεταχειριζόμεθα μέ-
σως, ὡς καὶ οἱ παλαιοὶ τὸ Δαπανῶμαι. Ἡ ἀνάλυσίς του

εἶναι. Ἐξοδεύω, ἥ δαπανῶ τὰ ἑαυτοῦ. Ἐνέργεια δη-
λαδὴ καὶ πάθος ἐν ταυτῷ, ἡ πρώτη διὰ τὴν δόσιν, μέ-
τρησιν, σκόρπισιν, ρίψιν, αἱ ὁποῖαι δὲν γίνονται χωρὶς
ἐνεργείας· τὸ δεύτερον διὰ τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης σκόρπι-
σεως προσγινομένην εἰς τὸν ἐξοδεύοντα βλάβην.

Εὐρίσκονται καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους τοιαῦτα ῥήματα,
ὅποια ζητεῖς, ἡγουν ῥήματα τῶν ὁποίων ἡ ἐνέργεια τείνει
εἰς τὸ νὰ κάμῃ ἄλλον νὰ ἐνεργήσῃ. Τοιαῦτα εἶναι τὸ
Πλουτίζω (Πλούσιον ποιῶ) Φοβέω καὶ Φοβίζω (τὸν κάμνω
νὰ φοβῇται) καὶ ἄλλα. Μ' ὅλον τοῦτο ὅταν τῆς ἐνε-
ργείας τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἔχῃ φυσικὴν ὑπαρξιν καὶ αἰσθη-
τὴν (ὅποιος εἶναι ὁ πλοῦτος) ἀλλὰ μᾶλλον ἀφηρημένην
καὶ νοητὴν (ὅποιος εἶναι ὁ φόβος), τὸ συνηθέστερον εἶναι
ἡ περιφρασὶς. Ποιῶ ἢ παρασκευάζω φοβεῖσθαι, καὶ κομ-
ψότερον, ἐμποιεῖν τινὶ φόβον, δέος, αἰσχύνην κτλ. ἡγουν
τὸν κάμνω νὰ φοβῇται ἢ νὰ ἐντρέπεται κτλ.

Εἰπέ με καὶ σὺ φίλε, τώρα τοῦτο. Εἰς τὴν Ἑπειρον
μεταχειρίζεσθε ἀληθῶς δύο γλώσσας, τὴν Γραικικὴν ταύ-
την εἰς τὴν ὁποίαν σὲ γράφω καὶ μὲ γράφεις, καὶ τὴν
λεγομένην Ἀλβανικὴν; Τὸ ἐρώτημά μου διὰ νὰ μὲ κα-
ταλάβῃς καλὰ εἶναι τοῦτο. Τὰς μεταχειρίζεσθε ὡς οἱ
Γάλλοι τοῦ Languedoc καὶ τῆς Provence· ὅπου οἱ κα-
λοὶ κάγαθοὶ λαλοῦν ἀναμεταξύ των τὴν Γαλλικὴν, μὲ δὲ
τοὺς ὑπηρέτας των καὶ ἀπλῶς μὲ τὸν ὄχλον τὴν ἐπιχώ-
ριον Patois Languedocien ou Provençal; — "Ὅλοι οἱ
καλοὶ κάγαθοὶ τῆς Ἑπείρου ἐξεύρου καὶ τὴν Ἀλβανι-
κὴν γλώσσαν, καθὼς ὅλοι οἱ καλοὶ κάγαθοὶ τῶν εἰρημέ-
νων δύο Γαλλικῶν ἐπαρχιῶν, τὴν Γαλλικὴν; ὁ Ἑπει-
ρωτικὸς ὄχλος ἀγνοεῖ παντάπασι τὴν Γραικικὴν; Δός με
περὶ τῶν τοιούτων καθαρὰν ἰδέαν, ἂν ᾖναι δυνατόν· τὸ

ἑβδομον βιβλίον τοῦ Στράβωνος, εἰς τὸ ὅποιον κατα-
νομαι τώρα μ' ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν τῆς τοιαύτης ἐρωτή-
σεως. Λαλεῖ περὶ τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Μακεδονίας (σελ.
327 ἐκδ. Κασωβ.), καὶ φέρει τὴν γνώμην τῶν ὅσοι ἐν-
μιζαν συγγενῇ τὰ δύο ἔθνη. « Ἐνιοὶ δὲ καὶ σύμπασαι
» τὴν μέχρι Κερκύρας, Μακεδονίαν προσαγορεύουσιν, αἱ-
» τολογοῦντες ἅμα, ὅτι καὶ κουρᾷ καὶ διαλέκτῳ, καὶ
» χλαμύδι, καὶ ἄλλοις τοιούτοις χρῶνται παραπλησίως
» Ἐνιοὶ δὲ καὶ ΔΙΓΛΩΤΤΟΙ εἰσι ». Τὸ Δίγλωττοι τοῦτο,
τὸ ἐννοῶ καὶ τὸ ἐξηγῶ, καθ' ὃ, τι ἴδα εἰς τὸ Μονπελι-
ιέρ, ὅπου οἱ Καλοὶ καγαθοί, ἤγουν ὅσοι ἔλαβον μετρίαν
καλὴν ἀνατροφὴν λαλοῦν μεταξὺ τῶν Γαλλιστί, μὲ δὲ
τοὺς ὑπηρέτας τῶν καὶ τὸν ὄχλον, ὡς εἶπα, Λαγκεδων-
στί. Ἀπὸ τὸν ὅποιον ὁμως ὄχλον πολλοὶ καὶ λαλοῦν
καμμίαν φορὰν Γαλλιστί· καὶ σπάνιοι εἶναι (εἰς τὰς πό-
λεις τοῦλάχιστον) ὅσοι ἀγνοοῦν παντάπασιν τὴν Γαλ-
λικήν. Εἰς ὀλίγα λόγια, εἶναι ἀληθῶς διγλωττοὶ. Δι-
ταύτης τῆς λέξεως ὁ Στράβων ἐννοεῖ (ἂν δὲν λανθάνω-
μαι) τὴν Μακεδονικὴν (ἤγουν Ἑλληνικὴν ἢ τῆς Ἑλληνι-
κῆς διαλέκτου) γλῶσσαν, καὶ τὴν Ἠπειρωτικὴν, ἥτις
ἐνδέχεται νὰ ἦναι μήτηρ τῆς νῦν Ἀλβανικῆς. Περὶ δὲ
τῆς Ἀλβανικῆς ταύτης, ἂν τὴν ἐξεύρης, παρακαλῶ σε
κατὰ σχολὴν (a voltre loisir) νὰ μὲ σημειώσης μίαν τὴν
δύο ἑκατοντάδας λέξεων τῶν συνηθεστέρων μὲ τὴν ἐξή-
γησίν των. Ἀλλὰ τοῦτο μὲ τὴν ἀνάπαυσίν σου, ἐπειδὴ
δὲν ἀποβλέπει ἀμέσως εἰς τὸν Στράβωνα. Αἱ λέξεις τὰς
ὁποίας ζητῶ εἶναι, πρῶτον αἱ θρησκευτικαί, Θεός, ἅγ-
γελος κ.τ.λ. ἔπειτα τινῶν ζώων κατοικιδίων (des ani-
maux domestiques) τρίτον χορταρίων καὶ δένδρων
τινῶν τῶν πλέον χρησίμων εἰς ἡμετέραν τροφήν.

Ἐπεμψα εἰς τοὺς δύο σου ἀδελφοὺς διὰ τοῦ Κρητὸς
δύο Πλουτάρχους καὶ δύο Πολυαῖνους.

Ἄν ἔχῃς ἢ ἂν εὕρῃς αὐτοῦ προχείρους, τοὺς μύθους
τοῦ Αἰσώπου, ἔκδοσιν τῆς Βενετίας, ἀπὸ τὰς μακαρίας
ἐκείνας ἐκδόσεις τὰς πεμπομένας συνήθως εἰς τὰ σχολεῖα
τῆς Ἑλλάδος, στείλέ μέ τους νὰ ζήσης.

Πέρασε εἰς χρέος μου λίτρας 26 διὰ δύο Ἡλιοδώρους,
τοὺς ὁποίους ἐπώλησα ταύτας τὰς ἡμέρας.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μ' ἔπεμψεν ἀπὸ Γενεύαν ὁ Pre-
vost τὴν μετάφρασιν τοῦ Malthus, Essai sur le prin-
cipe de poputation. Βιβλίον ἐξαίρετον, καὶ ἄξιον νὰ
μεταφρασθῇ εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, διὰ νὰ μάθωσιν οἱ
Ἑλεήμονες ἡμῶν πλούσιοι, ποῖον εἶναι τὸ ἀληθινὸν εἰς
τοὺς ἐνδεεῖς ἔλεος. — Τὸ ἀναγινώσκω μέ πολλήν μου
εὐχαρίστησιν.

Τὴν περιέχουσιν τὰ προειρημένα *εἰσεῖν* ἐπιστολὴν
μὲ τὴν ἐπιστρέψῃς διότι ἔλαβον τὸ ἴσον τῆς καὶ
ἀπλῶς ὅ,τι ἀπὸ τὰ πεμπομένα δὲν σέ λέγω ῥητῶς νὰ
ἐπιστρέψῃς, μὴ τὸ ἐπιστρέψῃς.

Ἀπέθανεν ὁ ταλαίπωρος Χριστόδουλος ὁ Χαριάνθης,
χρηστὸς καὶ λόγιος νέος.

Μ' ἔστειλε καὶ ὁ Συνεῖδένος πρὸ μικροῦ τὴν νέαν ἐκδο-
σιν τῶν Πολιτικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀρίστη φρόντι-
σον νὰ τὴν ἀποκτήσης.

Ἐάν εὕρῃς γνήσιον ταβάκον τῶν Ἰωαννίνων, στείλε
μέ νὰ ζήσης μίαν ἢ δύο λίτρας, ἢ (ἂν δὲν εἶναι πολλὰ
ἀκριβὲς) καὶ περισσοτέρας.

Φίλε ἀσπάζομαι σε.

Ἔτος εὐτυχέστατον μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀκολούθῳ
εὐχομαι καὶ εἰς σέ καὶ εἰς τοὺς σοὺς ! Μηδ' εἰς ἐμέ ἀπὸ
χῆς ἤθελεν εἶσθαι ἔάν εἶχα μὲ περισσοτέραν ὑγείαν κόποι
ὀλιγωτέρους. Τέσσαρες ἐβδομάδες εἶναι ἀποῦ μελετῶ
σὲ γράψω, καὶ τὸν σφοδρῶς τρέχοντα χρόνον, τρέχων ἐξ
πισθεν ἐγώ, ὡς τρέχουσιν ὅσοι ἔχουν τὴν ἡλικίαν μου
νὰ πιάσω δὲν ἐμπορῶ. Τώρα πληροφοροῦμαι ὅτι μωρὸν
ἔργον ἔπραξα, ὅταν ἀπέβαλα τὰ τρισχιλία ἐτήσια φράγ
κα τοῦ Στρ. Τὸ ἔκαμα ὁ ταλαίπωρος μὲ ἐλπίδα νὰ μὴ
μᾶς βιάζωσι νὰ τρέχωμεν πλέον τοῦ πρέποντος· Μ' ὅλην
τοῦτο ὁ Ἥρωσ ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τὸ τέλος τοῦ ἔργου, ἐπει
φέραμεν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν δεύτερον τόμον προσωπικῶς
καὶ ὅσον ἀποθλέπει ἰδίως εἰς ἐμέ, κωμικῶς· ἐπειδὴ ἦτο
ἀνάγκη νὰ παρασταθῶμεν εἰς αὐτὸν μὲ στολὴν καὶ σκευὴν
αὐλικήν. Ὅθεν παράστησον εἰς τὴν φαντασίαν σου ἐνδύ
μένον μὲ φορέματα δανειστά, μὲ σκιαδίων ἰσομέγεθες μί
πέτασον ἀλεξιβροχον, καὶ περιεζωσμένον ῥομφαίαν, καὶ
κινδυνεύοντα πολλάκις νὰ πέσῃ διὰ τὴν εἰς τὰ σκέλη τῆς
ῥομφαίας ἐμπλοκὴν· ποῖον ; ἐμέ, καὶ κράτει ἂν ᾔῃαι δι
νατὸν τὸν γέλωτα.

Προχθές μὲ εἶπεν ὁ Κρῆς, ὅτι τὸ ὁποῖον εἶχα δώσῃ εἰς
αὐτὸν πακέτον διὰ σέ, ἔμελλε νὰ πεμφθῇ χθές ἢ σήμε
ρον. Αὐτὸ περιέχει :

Διὰ τὸν Οὐγκροβλαχίας πρὸς τὸν ὁποῖον ἄς πεμφθῇ
ἐκ μέρους μου,

1 Πρῶτον τόμον Πλουτάρχου.

1 Πολύαινον.

Διὰ σέ.

1 Πρῶτον τόμον Πλουτάρχου χρυσοδεμένον, εἰς μέγα κρτίον.

1 Πολύαινον εἰς μόσχινον δέρμα.

2 Τόμους Histoire des premiers temps de la Grèce par Clavier, δῶρον παρ' αὐτοῦ.

1 Dictionnaire Grec-français par Planche.

3 Volumes nouvelle edition excellente de Boileau.

2 Volumes Dictionnaire Etymologique français

8 10 κατὰ τὴν ἐγκελ. σημ. τοῦ Allais.

Πρόγραμμα τῆς Ἰονικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἄλλα φυλλάδια.

Ἠγόρασα ἄβουλά σου τὸ ἐτυμολογικὸν λεξικόν, ἐπειδὴ πρέπει νὰ τὸ ἔχῃς. Ἐὰν τὸ ἀπέκτησας εὐκολὰ δύνασαι νὰ τὸ πωλήσῃς καὶ μὲ κέρδος. Ὡσαύτως ἄβουλά σου καὶ τὴν νέαν ἐκδοσιν τοῦ Βοιλαίου, καὶ διὰ τὰς καλὰς σημειώσεις, καὶ μάλιστα διὰ τὰ προλεγόμενα, εἰς τὰ ὅποια εἶναι πολλαὶ παρατηρήσεις ἱστορικαὶ περὶ τῆς μορφώσεως καὶ τελειώσεως τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, ἀναγκαῖαι εἰς ἡμᾶς οἱ ὅποιοι *φκιάρομεν τὴν ῥωμαίικίαν* μας γλῶσσαν. Εἰς τὰ προλεγόμενα ταῦτα ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ἂν καὶ πρὸ τῶν Προλεγομένων γνωστὸν εἰς τοὺς ὁπωσοῦν λογίμους Γάλλους ἦτο, τὸ περὶ Πασχαλίου. Ὁ εὐτυχέστατος οὗτος σοφὸς ἐμάντευσε πῶς ἔχει νὰ μορφωθῇ καὶ ποῦ νὰ σταθῇ ἡ πάτριός του γλῶσσα, καὶ ἔγραψε τὰς ὀνομαζομένας *Lettres provinciales* εἰς ὕφος τοιοῦτον, ὥστε, ὅπόταν τῶν περισσοτέρων τοῦ συγχρό-

νων συγγραφέων, ἡ γλῶσσα ἀπηρχαιώθη, αὐτοῦ μὲν
τὸ σύγγραμμα σχεδὸν ἔμεινε κλασσικόν. Ἐπρεπε
τοῦτο καὶ μόνον ν' ἀναγνώσῃς καὶ τὰς lettres pro-
ciales. Καιρὸν δὲν ἔχω φίλε. Τὰ ἀναγκαῖα λοιπόν.

Ἐκαμες καλὰ ν' ἀνοίξῃς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Πρω-
Σ' ἔπεμψα πρὸ ἡμερῶν καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἀνοικτὴν

Ὁ Κλαυέριος ἐψηφίσθη μέλος τοῦ Πανεπιστημίου.
Εἶμαι κ' ἐγὼ προσγεγραμμένος (correspondant) τῆς
Ἰωνικῆς! Μὴ φοβεῖσαι μήτ' ἐμὲ μήτ' αὐτὴν· τὴν πε-
ροῦσαν λέγω· ἥτις εἶναι συνθεμένη ἀπὸ μέλη δυστυχ-
στατα καθὼς ἐγώ, ὡς μ' ἐπληροφόρησεν εἰς ἀπὸ τοῦ
ἐκεῖ στολισμένος καὶ μὲ παιδεῖαν καὶ μὲ νοῦν. Εἰς τὴν
ἐξῆς ἐλπιστέον τὰ λῶνα. Μένε λοιπὸν ἡσυχος.

Τὸ λεξικὸν Ἑλληνογαλλικὸν τοῦ Bellin μένει ἀκόμη
χειρόγραφον εἰς χεῖρας ἐνὸς τῶν ἐδῶ βιβλιοπωλῶν, ὅστις
ἐνδεχόμενον νὰ τὸ τυπώσῃ, καὶ τότε θέλομεν ἔχει τρία
ἀπὸ τὰ ὅποια ἴσως συντεθῇ τέταρτον ἄλλο καλόν. Πα-
ρατήρησον ὅμως (καὶ σημειώσέ το) ὅτι εἰς τὸ τοῦ Plan-
che ἀπὸ τῆς σελ. 1073 μέχρι τῆς σελ. 1136 θέλεις εὑ-
ρεῖν διαφορὰν εἰς τὸ καλῆτερον· ἐπειδὴ εἰς μόνας αὐτὰς
τὰς σελίδας συνήργησεν ὁ La Rochette. Ἄμποτε νὰ τὸ
εἶχαν ἀφήσει νὰ κάμῃ καὶ τὰ λοιπὰ!

Χαίρω ὅτι ἐπληρώθης ἀπὸ τὸν Courier. Ἀσυγκρίτως
περισσότερον ὅμως ἐχάρην ὅτι δὲν ἐνοστιμεύθης τοῦ Ἰ-
σπανικοῦ Ὀμήρου τὰ στιχουργήματα. Καὶ τὸ πραγμα-
τικὸν καὶ τὸ λεκτικὸν détestables καὶ ἄξια τῆς ἀκοῆς
τοῦ Παπαπαπολυζώη, τοῦ Παπαδούκα καὶ ἄλλων τοιοῦ-
των «λίθων μυλικῶν, μήτε ὧτα μήτε ἐγκέφαλον ἔχον-
των», ὡς λέγει ὁ θεὸς ἐγκέφαλος τοῦ Πλάτωνος.

Εἰς τὸ Σακύλλιον τοῦ Γάδου (τοῦτο θέλει εἰς τὸ ἐξῆς)

σθαι τ' ὄνομά του) ὄχι ζωοτροφία παλλακῆς ἀλλὰ μηδὲ
 ὅσον (ὕπολαμβάνω) ἔμεινεν ὅσον χρειάζεται τοῦ μύστα-
 ρος ἡ βαφή. Ἴσως ἀγνοεῖς ὅτι βάπτει ὁ κτηνώδης τὸν
 ὕστακα. Εὐχαριστῶ εἰς τὸν κόπον ὅσον ἔλαβες νὰ με
 εὐψῆς τὰς Ἑπειρωτικὰς λέξεις.

Τοῦ ἐκατέρου ἡ ἐξήγησις εἶναι παντάπασι ἡδυτάτη
 (plaisante), ἐξεύρεις ὅτι τὸ α' Ὡς ἡδὺς εἶ! » τῶν πα-
 ραιῶν λαμβάνεται ἐπὶ κακοῦ, καθὼς καὶ εἰς τοὺς Γάλ-
 λους τὸ vous êtes plaisant.

Παρὰ τοῦ Mure δὲν ἔλαβα ἀκόμη τίποτε. Μὴ σέ
 ὑπεῖ ἡ ἀποτυχία τῆς Γούνας. Κατὰ τὸ φαινόμενον, ὁ
 εἰμὼν μέλλει νὰ ᾔηναι ὑγρὸς, ἀλλ' ὄχι πολλὰ ψυχρὸς.

Περὶ τῆς οἰκον. ἡ κληρον. τοῦ X. δὲν ἐξεύρα τίποτε.
 Ἐβεβαίωθην ὁμως ἀπὸ τὸν BB. ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγ-
 μα. Καρποὶ τῆς κακῆς ἀνατροφῆς, κοινοῦ δυστυχήματος
 τοῦ γένους.

Μ' ἐρωτᾷς φίλε μου περὶ πολλοτάτων πραγμάτων,
 εἰς τὰ ὅποια μήτε δύναμιν, μήτε καιρὸν νὰ σ' ἀποκριθῶ
 δὲν ἔχω ὁ πανάθλιος. Λέγεις ὅτι κρύπτεται κἄν τι μυ-
 στήριον εἰς αὐτά. Μυστήρια ἀποκρίνομαι πολλά, ὄχι
 μυστήριον. Ἐκ τῶν ὁποίων ὁμως τινὰ ἀνακαλύπτει ὁ
 γρόνος καὶ ἡ μετὰ προσοχῆς ἀνάγνωσις, καὶ τρίτη ἡ μέ-
 λλας γλώσσας παραβολὴ τῶν αὐτῶν ἐννοιῶν καὶ φρά-
 σεων, καὶ τετάρτη ἴσως ἐξέτασις τῆς κυρίας ἐννοίας τῶν
 λέξεων, καὶ ὄχι τῆς μεταφορικῆς.

Παραδείγματος χάριν Πολεμῶ εἶναι *faire la guerre*,
 μάχομαι *se battre*, βλέπεις ὅτι καὶ τὸ Γαλλικὸν διὰ τοῦ
 λέξου ἐκφράζεται. Ψεύδομαι εἶναι μεταφορικῶς *mentir*.
 Ἀλλὰ κυρίως *je me trompe* καὶ εἰς τὸ Γαλλικὸν διὰ τοῦ
 λέξου. Ἐπειδὴ τὸ ἐνεργητικὸν Ψεύδω σημαίνει *tromper*,

Ὑπάγω *je vais*, Πορεύομαι *je me transporte*.

Τρώγω *je mange* Γεύομαι *je goute*· ἔδω οἱ Γῶ δὲν ἔχουν μέσον, διότι αἱ γλῶσσαι δὲν ὁμοιάζουσι καὶ πάντα. Καθὼς τὸ οὐδέτερον περιπατῶ ἐκφράζουσιν ἐν νοι διὰ τοῦ μέσου *je me promene*· διὰ τί; διότι τὸ ἐγγητικὸν *promener* σημαίνει περιάγω, ἀκολουθῶς τὸ ἴσον ἔπρεπε νὰ ᾔηται περιάγω ἐμαυτὸν *je me promene* (1). Καθὼς τὸ ἡμέτερον Ἀποθετικὸν ἢ Ἐπιμέσον περιέχεται δίδει ὑπόνοιαν, ὅτι καὶ τὸ μηδεποῦποτε σήμερον ἐρριζοκείμενον ἐνεργητικὸν ἔρχω, ἦτο παλαιὰ εἰς τὴν γλῶσσαν. Μυρία τις ἄλλα δύναται νὰ ἀνακαλύψῃ μὲ τοιαύτην ἔρευναν. Ἀλλὰ χρειάζεται καιρὸς, καὶ ἄλλος ἀνθρώπος παρ' ἐμέ. Ἐπειδὴ τὸ γεύω καὶ εἰς τὴν παλαιὰν γλῶσσαν σημαίνει *faire gouter un autre*, καὶ εἰς τὴν νέαν *donner à diner à un autre*, ὡς τὸ τὸν ἔχειν σήμερον ἐξ ἀνάγκης τὸ Γεύομαι σημαίνει *je me donne à manger ou je me procure du manger*· ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον· καὶ ἂν ὅλοι οἱ Παπαδοῦκαι εἴπωσι τὸ ἐναντίον· Ἄν ὀλίγα τινὰ φαίνωνται ἀσύμφωνα εἰς τὸν γενικὸν κανόνα, τὸ αἴτιον εἶναι ὅτι δὲν ἔχομεν ὁλόκληρον τὴν γλῶσσαν εἰς τὰ ὀλίγα μείναντα βιβλία τῶν παλαιῶν.

Τὸ Καταγινώσκω καὶ Καταγνώσσομαι, καὶ προβαίνει καὶ προβήσσομαι, εἶναι ἄλλης θεωρίας μυστήριον... ὦ! φίλε, τί γλυκύπικρον πάθος ἐγεννήθη εἰς ἐμέ! Προβημοῦμαι ὁ ταλαίπωρος ἀπὸ τὴν ἔνδειαν τοῦ καιροῦ, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ σὲ εὐχαριστήσω, ἂν ἦτο δυνατόν, κατὰ πάντα. Ἀλλὰ τοῦτο τὸ κατὰ πάντα μὴ τὸ ἐλπίσης ποτέ, καὶ διότι εἶναι ἀληθῶς καὶ τινὰ μυστήρια (τὰ ὅποια ὁμως μήτε τόσα μήτε τόσον ἰσχυρὰ εἶναι, ὥστε νὰ ἀνατρέψωσι τοὺς γενικοὺς κανόνας), καὶ διότι δὲν ἐφθασα

όμη εἰς τόσῃν εἶδῃσιν τῆς γλώσσης, ὅσῃν ἴσως νομί-
ς ὅτι ἔχω. Μὴ φαντασθῆς ἐδῶ ὅτι μετριοφρονῶ καθ'
όλκρῃσιν. Μόνα τὰ κατάρατα καλὰ γραμματικά προξε-
σαι τὰς τοιαύτας ψευδομετριοφροσύνας.

Ἴδου λοιπὸν ἐγκεκλεισμένον κατάλογον (1) τινῶν ῥη-

A.

Ἄγνοῶ	— Ἄγνοῆσομαι.
Ἄδω	— Ἄσομαι.
Ἀκούω	— Ἀκούσομαι.
Ἀναδιδόω	— Ἀναδιδώσομαι.
Ἀνακύπτω	— Ἀνακύψομαι.
Ἀνανεύω	— Ἀνανεύσομαι.
Ἀναμολογῶ	— Ἀνομολογήσομαι.
Ἀντακούω	— Ἀντακούσομαι.
Ἀποδαίνω	— Ἀποδῆσομαι.
Ἀποθνήσκω	— Ἀποθανοῦμαι.
Ἀποφεύγω	— Ἀποφεύξομαι.

B.

Βαίνω	— Βήσομαι.
Βιῶ	— Βιώσομαι.

Γ.

Γελῶ	— Γελάσομαι.
Γινώσκω	— Γνώσομαι.

Δ.

Δάκνω	— Δήξομαι.
Διδάσκω	— Διδάξομαι.
Διώκω	— Διώξομαι.
Δραμέω ἢ Δρέμω	— Δραμοῦμαι.

E.

Ἐγκωμιάζω	— Ἐγκωμιάσομαι (α).
---------------------	---------------------

(α) Douteux. Dans le Banquet de Platon (Συμποσ. σελ. 198).
deux fois au futur ἐγκωμιάσσεσθαι et ἐγκωμιάσεται. Mais dans son

μάτων τύπου ἐνεργητικοῦ ἢ οὐδετέρου εἰς τὸν ἐνεστώ-
καὶ εἰς τὸν μέλλοντα παθητικοῦ ἢ μέσου. Τοῦ τῶ

Ἐγγαίνω	— Ἐγγανοῦμαι.
Εἶδω	— Εἶσομαι (6).
Εἰκάζω	— Εἰκάσομαι.
Ἐπάδω	— Ἐπάσομαι.
Ἐπαινῶ	— Ἐπαινέσομαι (γ).
Ἐπανανεύω	— Ἐπανανεύσομαι.
Ἐπιχέζω	— Ἐπιχέσομαι.

Θ.

Θαυμάζω	— Θαυμάσομαι.
Θέω	— Θεύσομαι ἢ Θευσοῦμαι.
Θνήσκω	— Θανοῦμαι.

Κ.

Καίω	— Καύσομαι.
Καταβαίνω	— Καταβήσομαι.
Καταγελῶ	— Καταγελάσομαι.
Καταγινώσκω	— Καταγνώσομαι.
Κατανεύω	— Κατανεύσομαι.
Καταπίνω	— Καταπίομαι.
Κλάω	— Κλαύσομαι ἢ Κλαυσοῦμαι.

Gorgias (Γορ. σελ. 518-519) deux fois de même ἐγκωμιάσομαι.
Mais encore ceci pourrait bien être une faute de copiste.

(6) Il existe un autre futur du thème inusité Εἶδέω, Εἶδῆ-
jamais Εἶδήσομαι.

(γ) D'après cette règle j'ose dire que dans ce passage de Pla-
ton (Sympos. σελ. 214) τί ἐν νῶ ἔχεις; ἐπὶ τὰ γελοιώτερα με ἐπαι-
σεις; ἢ τί ποιήσεις; Il faut dire ἐπαινέσῃ (ou suivant l'orthographe
attique ἐπαινέσει). Platon ne pouvait pas ignorer ce que plu-
sieurs siècles après Grégoire de Nazianze affectaient d'imiter
« Ἀθανάσιον ἐπαινῶν ἀρετὴν ἐπαινέσομαι ».

(δ) Il existe un autre futur du thème inusité Κλαίέω, Κλαίῃ-
ἢ Κλαήσω, jamais Κλαήσομαι.

ὄντων λέγω· ὅτι καὶ τούτων οἱ μέλλοντες μήτε πάθος
ἤτε μεσότητα κυρίως δηλοῦσι, ἀλλ' ἐννοοῦν ὅ,τι καὶ ὁ

Κολάζω — Κολάζομαι.
Κρύπτω — Κρύψομαι.

Λ.

Λαμβάνω — Λήψομαι.

Μ.

Μαθηάγω — Μαθήσομαι.
Μετατρέχω — Μετατρέξομαι.

Π.

Πλεονεκτῶ — Πλεονεκτήσομαι.
Πλέω — Πλεύσομαι ἢ Πλευσοῦμαι (ε).
Προσδαίνω — Προσθήσομαι.
Προσχωρῶ — Προσχωρήσομαι.
Πίνω — Πιούμαι.

Ρ.

Ρορέω — Ρορήσομαι.

Σ.

Σιγάζω — Σιγήσομαι.
Σιωπῶ — Σιωπήσομαι.
Σπουδάζω — Σπουδάσομαι.
Συγχωρῶ — Συγχωρήσομαι.
Συμβαίνω — Συμβήσομαι.

(ε) Sur cette règle est fondée la préférence que j'ai donné
(dans Isoer. vol. II. p. 260) à la variante Εἰσπλευσοίμην sur celle
de Εἰσπλευσαίμην. Cette dernière est un aoriste de forme moyen-
ne de l'optatif, par conséquent un solécisme par ce qu'on ne
dit pas à l'indicatif dans la signification active εἰσπλευσάμην
comme on dit εἰσπλεύσομαι ou εἰσπλευσοῦμαι. Il fallait donc dans
Isocrate lire dans la forme active εἰσπλεύσαιμι ou dans la forme
moyenne εἰσπλευσαίμην la preuve est dans Isocrate même vol. I,
pag. 318. Εἰ δ' ἄλλοσέ ποι πλεύσειαν. Il aurait commis un solé-
cisme s'il eut dit πλεύσαιντο

ἐνεστῶς ἤγουν ἐνέργειαν. *Ἡ ἂν ἐννοοῦν καμμίαν φανερὰ μεσότητα παραβαλλόμενα μὲ ἄλλας γλώσσας ἐννοοῦν μόνον τὸν μέλλοντα.

T.

Τίκτω — Τέξομαι.
Τωθάζω — Τωθάσομαι (ς).

Υ.

Υβρίζω — Υβριοῦμαι.
Υφαρπάζω — Υφαρπάσομαι (ς).

Φ.

Φέρω — Οἶσομαι.
Φεύγω — Φεύξομαι ἢ Φευξοῦμαι.

X.

Χωρῶ — Χωρήσομαι.

(ς) C'est pour n'avoir pas fait attention à cette règle que H. Schneider dans son dictionnaire met Τωθάσω pour futur de Τωθάζω. Il ajoute immédiatement après que Platon emploie aussi le futur moyen Τωθάσομαι comme il regardait comme une singularité appartenante à Platon tandis que dans son dialecte il ne pouvait pas employer Τωθάσω. Il fallait donc rédiger cet article «Τωθάζω, fut. Τωθάσομαι» (sans faire mention de Τωθάσω) comme il a fait à l'article Θαυμάζω, fut. Θαυμάσομαι, sans nommer le Θαυμάσω. Le passage de Platon est dans le dialogue intitulé Ἰππίας μελίων σελ. 290, οὐ μόνον οὐκ ἀποδέχεται ἀλλὰ πυνυμε καὶ τωθάσεται.

(ς) D'après cette règle on peut juger de la correction que Brunck a faite dans ce vers d'Aristophane (Νεφέλ. 389):

Ἄγε νῦν, ὅπως, ὅταν τι προθάλωμαι σοφόν
Περὶ τῶν μετεώρων, εὐθέως ὑφαρπάσεις.

Il a trouvé ce futur actif dans ses manuscrits, et il l'a préféré au futur moyen ὑφαρπάσει (suivant l'orthographe attique au lieu d'ὑφαρπάση) qui était dans les éditions antérieures. C'est à dire, qu'il a préférés un solécisme à un atticisme.

Π. χ. Σιγῶ ἢ σιωπῶ, εἰς τὸν μέλλοντα ποτὲ δὲν θέ-
 εὑρεῖ Σιγήσω ἢ σιωπήσω, ἀλλὰ πάντοτε (εἰς τοὺς
 οὐκ ἐγγράφους δηλαδὴ) σιγήσομαι καὶ σιωπήσομαι
 ὅμως ἔχουν τὴν μεσότητά καὶ εἰς τοὺς δύο
 ἴσους *je me tais, je me tairai*.

Καὶ διὰ μὲν τὰ οὐδέτερα ἴσως εὐκόλως εἶναι νὰ δώσῃ
 λόγον. Τὸ Σιγῶ πιθανὸν εἶναι ὅτι εἰς τὴν ἀρχαίαν
 ᾤοντο (τὴν πρὸ Ὁμήρου καθ' ὑπόθεσιν) ἦτον ἀληθῶς
 ἐνεργητικόν, σημαῖνον τὸ Γαλλικὸν *je fais taire un au-*
teur. Ἡ πιθανότης εἶναι ἀπὸ τὸ σωζόμενον *Σιγᾶω* τὸ
 ὅπου σημαίνει *κάμνω ἄλλον νὰ σιγήσῃ*. Τότε λοιπὸν
 ἀνάγκης, θέλοντες νὰ παραστήσωσιν αὐτοπάθειαν, ἢ
 ἐργεῖαν ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸν ἐνεργοῦντα ἔλεγον *Σιγῶ-*
ω je me tais, καὶ καταλλήλως εἰς τὸν μέλλοντα *σιγή-*
σομαι je me tairai. Ἐπειτα καθὼς συμβαίνει εἰς ὅλας
 τὰς γλώσσας, ἀπρηχαιώθη τὸ Σιγῶμαι, εἰς τὸν ἐνεστῶτα,
 ἔδωκε χώραν εἰς τὸ οὐδέτερον Σιγῶ· ἀλλ' ἔμεινεν
 ἐν μέλλων, καὶ ἐπροξένησε τὴν τοιαύτην ἀνωμαλίαν. Καὶ
 τὰ γλῶσσα εἶναι χωρὶς ἀνωμαλίας;

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος ἡ μετάβασις εἰς μέλ-
 λοντα μέσον εἶναι πλέον δυσκατανόητος π. χ. λαμβάνω
 ἀλήψομαι· διὰ τί ὄχι Λήψω; Δὲν ἔχω καιρὸν Ἀλέξαν-
 δρε, μηδὲ δίκαιον ἔχεις σὺ νὰ ζητῇς παρ' ἐμοῦ, ὅ,τι δὲν
 ἐπείσθησαν ἀκόμη καλοὶ οἱ Λεξικογράφοι καὶ Γραμματο-
 γράφοι νὰ κανονίσωσι. Παράβαλε τὸν κατάλογον μὲ ὅλα
 τὰ συγγενῆ ἄρθρα τοῦ Συνειδереῖου Λεξικοῦ (τὸ ὅποιον
 εἶναι τὸ καλλήτερον ἀπ' ὅλα) καὶ θέλεις ἰδεῖ πό-
 ῳ ἀκόμη εἶναι μακρὰν ἀπὸ τὴν ἀκρίβειαν. Τὸν κατά-
 λογον ἐσύνθεσα ἀπὸ μυρίας σημειώσεις, σκορπισμένας εἰς
 ἑκατὶ φύλλα, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐσύνθεσα, ἀπεφάσισα νὰ

μὴ σὲ τὸν στείλω· τόσον ἦτο συγκεχυμένος. Ἐξ εὐχίας ὁ υἱὸς τοῦ Διδότου ἠθέλησε νὰ τὸν ἀντιγράψῃ, νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὰξιν δι' ἰδίαν του διδασκαλίαν. Ὅσοι καὶ ἂν ἦναι (διότι ἀναμάρτητον δὲν τὸν ἐγγυῶμαι) λαζέ τον καὶ παρὰβαλέ τον μὲ τὰς ἀναγνώσεις σου.

Περὶ τῶν Γενικῶς ἀπολελυμένων, λέγω πάλιν ὅτι ἐξαιρέσεις μέρος εἶναι λυταί· αἱ ἄλλοι εἶναι καταχρηστικῆς γλώσσης, καὶ δὲν ἀνατρέπουσι τὸν κανόνα. Πρὸς νὰ σὲ ἐξηγήσω τὴν ιδέαν μου, ἔπειτα νὰ σὲ φέρω τὸ παράδειγμα ἀπὸ ἄλλην φράσιν ἀνόμοιον. Ἐξεύρεις τὸ ὀνομαζόμενον ἀπὸ τοῦ Γραμματικῶς Σχῆμα πρὸς τὸ νοούμενον ἤγουν ὅταν τὰ ἐπόμενα τῆς φράσεως ἀναρῶνται ὅχι ἀμέσως εἰς τὰ προηγούμενα, ἀλλ' εἰς τὰ δὲ τῶν προηγούμενων νοούμενα, ἢ περιεχόμενα δυνάμει αὐτὰ, ἢ συνώνυμα . . . ἢ . . . ἢ μυρία ἄλλα τοιαῦτα Θουκυδίδ. Β' μζ'. « ἡ νόσος πρῶτον ἤρξατο . . . λεγόμενον μὲν καὶ πρότερον πολλαχόσε ἐγκατασκευασμένον Τὸ λεγόμενον ἀναφέρεται ὅχι ἀμέσως εἰς τὸ προηγούμενον Νόσος, ἀλλ' εἰς τὸ συννοούμενον καὶ συγγενές τὸ νόσημα. Πλουτάρ. Ἀριστείδ. § 1 σελ. 240 τοῦ δευτέρου μου τόμου (ὅστις ἐκδίδεται μετ' ὀλίγας ἐβδομάδας) « Καὶ μὴν ἄρξαι γε τὸν Ἀριστείδην . . . φησὶν. Εἰδέναι . . . » ΗΣ διὰ πλοῦτον ἐτύγχανον οἱ λαγχάνοντες ». Τὸ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ προσκολλήσῃς πούποτε, ἂν δὲν ἐννοήσῃς τὸ ΑΡΧΗΣ περιεχόμενον δυνάμει εἰς τὸ "Ἀρξαι Ἀς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὴν γενικὴν ἀπόλυτον, ἢ ὅπου ἐτάραξε τὸν μυελόν, ἢ μᾶλλον τὰ ἄχυρα τῆς κεφαλῆς τοῦ Παπαδοῦκα. Ἡλιοδώρ. Β'. σελ. 316. Τῆς παραφραστικῆς Ἑλλάδος λέξιν, καίπερ τὰ νῦν ἀγόρασιν, ἔτι ληνικώτερον ἡμῶν λεγόντων ». Ἀπὸ ποίους εἴμεθα ἡμεῖς

τὸ τοὺς ἀκμάσαντας ἢ παρακμάσαντας Ἑλληνας· ἡ
 ἀντιώσις τοῦ καίπερ seroit une grosse sottise ἂν ἤ-
 μαινα, ἀπὸ τοὺς ἀκμάσαντας. Ἄν εἴμεθα, ὡς ἀληθῶς
 εἴμεθα, τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παρακμασάντων, ἐξήγησον τὴν
 ἀνάσιν πρὸς τὸ νοοῦμενον « Τῶν παρακμασάντων Ἑλ-
 λήνων λέξιν, καίπερ τὰ νῦν ἡμῶν κτλ. »· « λέξιν τῶν
 παρακμασάντων Ἑλλήνων τῶν ἐπὶ Ἡλιοδώρου, καί
 περ οὐκ οὔσαν λέξιν τῶν νῦν Ἑλλήνων καὶ τούτων πα-
 ρακμασάντων ».

Ἐρχομαι τώρα εἰς τὸ παράδειγμα τῶν καταχρήσεων.
 Τὸ ὅτι μὴ ἀντὶ τοῦ Πλήρ· εἰς τὴν ἀρχὴν ἐσυντάττετο
 με ὀνομαστικὰς ἀρσενικὰς καὶ θηλ. ἢ μὲ ὀνομ. καὶ αἰτιατ.
 οὐδετέρας· καὶ αὕτη ἦτον ἡ ὀρθὴ σύνταξις. « Ὅτι γὰρ
 ἡ Ἀθῆναι, ἦν οὐδὲν ἄλλο πόλισμα λόγιμον. » Ἡρο-
 δότ. Α'. ρμγ'. Τοῦτο ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ πλήρ· Ἀθηναίων ἢ
 παρὰ τὰς Ἀθήνας· ἡ ἀνάλυσις του εἶναι, ὅ,τι μὴ, ἡγουν
 ἦτο λόγιμον ὅ,τι δὲν ἦτο Ἀθῆναι, καὶ βλέπεις φα-
 νεῖται ὅτι τὸ ὅ,τι εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, καὶ ὅχι σύν-
 ταις. Μὲ τὸν καιρὸν ὅμως ἡ κατάχρησις, τὸ ἔκαμιν
 ὅ,τι, ἢ μᾶλλον ὅτι μὴ· Λουκιανὸς T. VIII σελ. 250 «Οὔτε
 προσιεμένη ὅτι μὴ σε» ἔπρεπε νὰ ἦναι Σύ, διὰ νὰ ἀνα-
 λυθῇ μὴτε δεχραμένη ὅ,τι εἶσαι σύ. Ἀλλὰ πάλιν τὸ
 λέγω, αἱ ἐξαίρεσις δὲν ἀνατρέπουσι τοὺς κανόνας, καὶ
 κανεῖς διὰ ταύτας δὲν ἀσχημονεῖ ὅ,τι μὴ Δούκας.

Ἀλλὰ θέλεις νὰ σὲ συμβουλευσω, φίλε μου, κατὰ τοῦ
 ταύταις τεθραμμένου Δούκα ἐκδίκησιν καὶ εὐγενῇ,
 καὶ εἰς τὸ γένος κοινωφελεστάτην. Ἀκουσον μετὰ προ-
 συχῆς. Ἀλλὰ πρέπει νὰ βάλῃς εἰς ἔργον τὸ λεγόμενον
 με πολλὰ μυστικὸν τρόπον.

Ἴσως ἀγνοεῖς ὅτι εἶναι γραμματικὴ ἐξαίρετος Ἑλλη-

νική γραμμένη εἰς τὸ Γερμανικόν. Ausführliche Griechische Grammatik von August Mathia Leipsig 1807. Ἀπόκτησέ την τὸ γρηγορώτερον, καὶ εὔρε κανένα Γραικὸν νὰ τὴν μεταφράσῃ μυστικῶς καὶ γρήγορα εἰς κοινήν γλῶσσαν, καὶ ὅχι τὴν Ἑλληνικήν. Πρὸ οὐκ ὀλίγου μετὰ τὴν ἐγνώρισεν ὁ Θυρότος· καὶ ὅταν σὲ λέγω ἐξαίρετον ἐννοῶ, ὅτι εἶναι ἡ καλητέρα ἀπ' ὅλας, ὅχι ὅτι εἶναι ἀπὸ πειδευτοῦ τελειώσεως περισσοτέρας. Τόσον εἶναι, φίλε μου, καλή, ὥστε μόλις ἔχει νὰ φανῇ εἰς τὴν γλῶσσαν μας καὶ θέλουν πεμφθῇ εἰς τοὺς κόρακας ὅλαι αἱ γραμματικαὶ καὶ. Τόσον εἶναι καλή, ὥστε τὴν στοχάζομαι ὅχι μόνον ὡφελιμωτάτην εἰς τὴν παιδείαν τοῦ γένους, ἀλλὰ καὶ κέρδους μεγάλου πρόξενον εἰς τὸν μεταφραστὴν καὶ τὸν χορηγὸν τῆς δαπάνης. Ναί χωρὶς φόβον προφητεύω, ὅτι μετὰ 18 μῆνας τῆς δημοσιεύσεως θέλει χρειασθῇ δευτέραι τύποις. Βάλετο λοιπὸν εἰς ἔργον γρηγορώτατα καὶ μυστικώτατα. Ἐχομεν τὸν Κούμαν εἰς τὴν Σμύρνην, τὸν Σελεπὴν εἰς τὴν Χίον, τὸν χαριτωμένον νέον Θεοφίλον εἰς τὰς Κυδωνίας. Ἀφοῦ τὴν εἰσάξωμεν εἰς τὰς τρεῖς ταύτας πόλεις, τὰ ὄντως καλὰ γραμματικὰ ἐμβαλίσουσιν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἐὰν εὐρωμεν ἐναντίωσιν ἀπὸ τοὺς γραμματικούς τῆς παλαιᾶς ζύμης, ἐγὼ ὑπόσχομαι νὰ γράψω πρὸς τοὺς προεστῶτας καὶ τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Χίου μ' ὅλην τὴν πρέπουσαν δεινοπάθειαν. Ἄλλο μὴ φοβοῦ ἐναντίωσιν· ὅλοι οἱ νέοι θέλουν τὴν ἐναγκαλισθῆναι, καὶ πέμψειν εἰς τοὺς κόρακας τοὺς διδασκάλους τῶν. Μὴν τὸ ἀμελήσης· σὲ βεβαιόνω ὅτι θέλει προξενήσει μεταβολὴν εἰς τὰ μαθήματα, καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας ιδέας τῶν κεφαλῶν, καὶ παύσει ἐν ταύτῃ καὶ τὴν ἀνάσχυοντον καπηλείαν τῶν Παπαδουκῶν. Ἄν εἶχα τὸν καιρὸν

ρόν, δὲν σὲ τὸ ἔγραφα καὶ· ἀλλ' ἤθελα τὴν μεταφράσει
καὶ τυπώσει, καὶ σὲ τὴν πέμψει ἀπρογνώστως σου.

Εἰπέ με, τίνα ὀνομάζει ἀσπάλακα «ὁ ἐν ναύταις τε-
τραμμένος» Παπαδούκας; Τὸν Κούμαν; καὶ αἰνίττεται
τὴν ἀμβλυωπίαν του; εἰπέ μέ το μέ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ
Ταχυδρόμου.

Ἀφῆκα εἰς τὸν ἔσχατον τόπον τῆς ἐπιστολῆς τὴν εἰς
τὸ ζήτημα τῶν χρηστῶν Ῥώτα καὶ Παντίου ἀπόκρισιν.
Δὲν θαυμάζω, φίλε αὐτούς, ὅσον σέ. Ἡ μὲν ἐσυμφωνή-
σατε καὶ οἱ τρεῖς μέ σκοπὸν νὰ δοκιμάσετε, ἐὰν τὸ γῆ-
ρας μου ἐξεγεύρισε παντάπασιν τὸν ἐγκέφαλον. «Ἔστι
ν γὰρ καὶ διανοίας, ὥσπερ καὶ σώματος γῆρας». Καὶ ἂν
δὲν τὸ ἔλεγεν ὁ Ἀριστοτέλης ἱκανὴ εἶναι ἡ πεῖρα νὰ τὸ
διδάξῃ τοὺς δυστυχεῖς γέροντας. Μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἐκα-
τέβην ἀκόμην εἰς βαθμὸν τοιαύτης μωρίας. Ἐὰν ἔχωσιν
500 φράγκα νὰ ἐξοδεύσωσι, συμβούλευσέ τους, φίλε μου,
ἀπασάμενος ἐκ μέρους μου, νὰ τὰ δώσωσιν εἰς κἀνένα
σπουδάζοντα Γραικὸν πέννητα· καὶ ἡ τοιαύτη γενναία χο-
ρηγία θέλει εἶσθαι πολλῶν εἰκόνων καὶ πολλῶν εἰδώλων
ἀντάξιός. Εὐτύχει!

120.

10 Ἰανουαρίου 1810.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Καλὴν ἡμέραν, ἥτις μόλις ἀκόμη ἐφεγξεν. Ὀλίγαι
ἡμέραι εἶναι ἀπρὸ σ' ἔγραψα μακρὰν ἀπόκρισιν εἰς πολ-

λὰς ἐπιστολάς σου. Παρὰ τοῦ Mure τίποτε ἀκόμη
μὲ ἤλθε.

Προχθὲς ἐμέτρησα πρὸς τοὺς Ἰορδάνας 2000 φράγ
διὰ νὰ τὰ οἰκονομήσωσι κατὰ τὴν διαταγὴν σου. Ἦν
ὁμολογίαν των δὲν περικλείω εἰς τὴν παροῦσαν,
μὲ τὴν ἔδωκαν ἀπλῆν. Ἄν ὁμως πρέπη νὰ σὲ τὴν πέμ
ζήτησέ μου την. Εἰς τὸ χρέος τοῦ λογαριασμοῦ σου ἐ
ρασα ἀντὶ τῶν εἰρημένων 2000 φράγκων λίτρας Γά
τικὰς 2025.

Ταύτας σὲ πέμπω κατὰ τὸ παρόν, ὅχι ἐκ περιουσίας
ἀλλὰ διὰ τὸν φόβον μὴ τὰς ἀσωτεύσω εἰς βιβλία. Ἐπει
καὶ διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς δαπάνης μου καὶ τῆς παρούσης
καὶ τῆς μελλούσης μου. Βλέπω, ὅτι διὰ νὰ εὐχαριστή
σωμεν τὸν Ἡρώα, ἀνάγκη εἶναι νὰ πληρόνω εἰς τὸ εἶ
ἀντιγραφία Γάλλον, διὰ νὰ ἀντιγράφη καθαρὰ πάραυτα
ὅσα ἐξέρχονται ἀπὸ τὰς χειράς μου κείμενον καὶ σημειώ
σεις τοῦ Στράβωνος, διὰ νὰ τὰ διορθώνω καὶ πάλιν νὰ
τὰ ἀντιγράψω. Ἦναγκάσθην πολλάκις ὁ ταλαίπωρος τὸ
νὰ ἀντιγράψω τὰ αὐτά. Τόσον εἶναι τὸ ἔργον δύσκολον
καὶ τοσαύτην ἀπαιτεῖ τὴν προσοχὴν. Φοβοῦμαι μὴ καὶ
ἡ αὐξήσις τῆς βιβλιοθήκης μου μ' ἀναγκάσῃ νὰ μετα
κινήσω εἰς ἀκριβώτερον οἶκημα.

Οἰκονόμησον λοιπὸν φίλε, ὅσα ἔχεις εἰς χειράς σου τῶν
ἐμῶν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὲ φέρωσι τίποτε κέρδος. Ἄν
ἦτο τρόπος νὰ μὲ τὰ ἐμβάσῃς εἰς σάλια, τοῦτο ἦτο τὸ
συντομώτερον διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ, καὶ νὰ σὲ ἐλευθερώσω
ἀπὸ τοιαύτας φροντίδας διὰ πάντα. Ἀλλέως κάμε, ὡς
εὐρης συμφερώτερον. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν! Σ' ἔγραψα
νομίζω ὅτι ὁ Κλαύριος ἐμβῆκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον,
καὶ τοῦτο μὲν εἶναι Καλόν· ἀλλ' ἐμβῆκεν καὶ ὁ Γάλλος.

ος τοῦτο δὲ εἶναι αἰσχιστον καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον,
δέχεται τοὺς ἀνεπιστήμονας καὶ εἰς αὐτόν, ἐπειδὴ
ἐλκεὶ νὰ γένῃ καταφανεστέρα ἢ οὐδένειά του. Λέγει δὲν
θαμοῦμαι ποῦ καὶ πῶς ὁ φιλόσοφος Montaigne, ὅτι οἱ
μοῦτοι ὁμοιάζουσι τοὺς πιθήκους. Plus ils montent,
plus ils montrent leur cul. Καὶ πάλιν ὑγίαине.

Ἀφορμῆς δοθείσης δὲν πρέπει νὰ λησμονήσω ἄλλο
μοίως νόστιμον. Ὁ ἑκάτερος ὀργανίζει ζητῶν διὰ τοῦ
ἐκκολοπώλου (μὲ εἶπε τις) νὰ προσγραφῇ correspon-
ant εἰς τὸ Πανεπιστήμιον.

Εἰς τὸ πῦρ τὴν παροῦσαν.

121.

28 Ἰανουαρίου, 1810.

Ἀγαπητὲ φίλε, χθὲς μ' ἔδωκεν ὁ Κρῆς τὸ φυλλάδιον.
τῇ λογιᾶζης πόσον μ' ἐλύπησεν ἡ ἀνάγνωσις αὐτοῦ, ὅχι
διὰ τὰς ἀγροίκους του φλυαρίας· αἱ ὁποῖαι ἐπὶ μᾶλλον
καὶ μᾶλλον καὶ τὴν ἀμαθίαν καὶ τὴν θηριωδίαν του
δεικνύουσιν, ἀλλ' ὅτι ἐξ αἰτίας μου μάχεσαι μὲ ἀνδρά-
ποδον ἀκαταμάχητον.

« Οὕτω πονηρῶ συμπέπλεξαι δαίμονι ».

Ἡ δὲν ἐκατάλαβες, φίλε ὅτι εἶναι ἀκαταμάχητος; Τὰ
ὅπλα σας εἶναι παντάπασιν ἄνισα· ὅθεν εἶναι ἀδύνατον
νὰ τὸν κινήσῃς. Αὐτὸς ἔχει τίγρεως θηριωδίαν, πιθήκου
ἀναισχυντίαν, καὶ ὄνου ἡλιθιότητα. Εἰς τοιαῦτα ὅπλα
πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀντισταθῇς; Αὐτὸς γράφει χωρὶς
νὰ συλλογίζεται· καὶ εἰς σέ καθὼς εἰς ὅλους τοὺς καλῶς

θραμμένους, δὲν εἶναι συγχωρημένον μηδ' ὅλα ὅσα συ-
λογίζεσαι νὰ γράψης. Αὐτὸς εἶναι φίλε μου, αὐτόχρο-
ν ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν ἐκείνων, ὅσοι δὲν ἔμαθαν ποτὲ μὴ
θέλουν μάθει, ὅτι « Παλαμῆδης εὔρε γράμματα οὐχ ὑπὲρ
» τοῦ γράφειν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ γινώσκειν
» δεῖ μὴ γράφειν » ὡς ἔλεγεν ὁ ἀγχινούστατος Ἀπο-
λώνιος (παρὰ Φιλοστράτῳ Βιβλ. Δ, κεφ. 33).

Λαυθάνεσαι, φίλε μου, μεγάλως, ἂν φαντασθῇς, ἐν-
εῖσαι καλὸς νὰ νικήσῃς τοιοῦτον ἄγροικον καὶ κακότροπον
ἀνθρωπίσκον. Δύο χιλιάδας στηλιτεύσεις τῆς ἀμαθίας τοῦ
ἂν γράψης, μὴν ἀμφιβάλῃς ὅτι δύο χιλιάδας ἀντιφύρῃς
ἔχει νὰ γράψῃ. Καὶ τοῦτο βλέπεις ὅτι τέλος δὲν ἔχει.
Τί προσμένεις ἀπὸ ἀνδράριον, ὅστις ἐπαγγέλλεται νὰ μὴ
δείξῃ τὸν Παραλληλισμὸν τῆς γλώσσης εἰς διαφόρους
ΒΑΘΜΟΥΣ καὶ ἐποχάς, ἔπειτα πηδᾷ ἀπὸ τὸν Θουκυδι-
δην εἰς τὸν Εὐτρόπιον, τοὺς ὁποίους χωρίζουν 800 στή-
δων ἔτη, καὶ ἀπὸ τοῦτον εἰς τοὺς μετὰ τὴν ἄλωσιν, τῶν
ὁποίων ἡ διὰστασις εἶναι ὑπὲρ τὰ χίλια ἔτη, ὡς νὰ ᾔσαν
οἱ μεταξὺ ΒΑΘΜΟΙ τῆς θαυμαστῆς του κλίμακος ὅλοι
συντριμμένοι; "Οχι! φίλε μου, δὲν εἶσαι σὺ ἐπιτήδειος
ἀνταγωνιστὴς τοῦ Δούκα. Ὁ Δούκας εἶναι ἀκαταμάχητος.

Εἰς μόνος τρόπος πολέμου εἶναι μ' αὐτόν. Ἐπειδὴ
ὡς τίγρις πολεμεῖ, ὡς τίγριν πρέπει νὰ τὸν πολεμήσῃ
ἤγουν νὰ τὸν τοξεύσῃς ἐξ ἀφανοῦς, καὶ νὰ τὸν πληγώ-
σῃς εἰς τὸ καιριώτερον μέρος, τὸ ὅποιον εἰς τὰ ἀνδράποδα
εἶναι τὸ Βαλάντιον.

Σ' ἔγραψα προλαβόντως περὶ τῆς Γραμματικῆς τοῦ
Mathiae. — Ἄλλ' ἐπειδὴ αὕτη εἶναι διεξοδικωτάτη,
ἐσυλλογίσθην μετὰ ταῦτα νὰ ἀποκτήσῃς τὸ γρηγορώτε-
ρον τὴν τοῦ Βυτμάννου, ἐπιγραφομένην Griechische

Grammatik, von Philipp Buttmann. Vierte Ausgabe, Berlin 1808. Εἶναι ὅχι ἐνδεεστέρα τῆς ἄλλης (τὴν ὁποίαν ὁμως πρέπει νὰ ἔχῃς κ' ἐκείνην), καὶ εἰς τινὰ φιλοσοφικωτέρα. Ἀλλά, τὸ χρησιμώτερον εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις, εἶναι πολλὰ συντομωτέρα. Εὐκόλον εἶναι καὶ κόμης νὰ τὴν μεταφράσῃ τις εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν. Σὲ βεβαιῶνω ὅτι παρὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν τῶν σπουδαζόντων τὴν γλῶσσαν, θέλει προξενήσῃν καὶ εἰς τὸν ἐκδότην ἰδίαν ὠφέλειαν χρηματικὴν ὅχι μικράν. Ἀλλὰ καθὼς σὲ εἶπα, τὸ πρᾶγμα νὰ γένη κρυφίως, διὰ τὸν φόβον μὴ προφθᾷ ὁ Παπαδούκας νὰ τὰς γνωρίσῃ καὶ τὰς δύο. Ἄν κατὰ δυστυχίαν τὰς ἐγνώρισεν ἤδη, καὶ ἐδιόρθωσεν ἀπ' αὐτὰς τὴν τελευταίαν τοῦ ἔκδοσιν, μὴδὲ τότε δὲν εἶναι κακὸν νὰ μεταφρασθῇ ὁ Buttmann· διὰ νὰ γένωσι καταφανεῖς αἱ καπηλικαὶ τοῦ κλοπαί. Μὴ τὸ ἀμελήσῃς Ἀλέξανδρε, καὶ βάλῃ με σύντροφον, ἂν θέλῃς, καὶ εἰς τὴν δαπάνην τοῦ τύπου. Τὸ προοίμιόν της πρέπει νὰ ᾖ ὀλιγόστιχον, μὴδὲ νὰ φέρῃ κἀνὲν ἔχνος ἀνήμες τοῦ ἀκαταμαχῆτου.

Δύο σου ἐπιστολάς ἔχω· ἀλλὰ μὲ λείπει ὁ καιρὸς ν' ἀποκριθῶ. Ὑγιαίνει!

Ἄν ἐξεύρῃς ὅτι ἔχει ὁ Κ. ὀλίγην ἢ πολλὴν ἐπιρροὴν εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φερωνύμως Μόσχου, καλὸν ἦτο νὰ τὸν ἐπιπλήξῃ σφοδρῶς, διὰ τὴν εἰς τὸν Γάδον προσκόλλησιν καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ τῆς ΕΤΑΙΡΙΑΣ συγκρότησιν. Πρέπει ὁμως νὰ φανῇ ὅτι τὸ ἔμαθεν ἀπὸ ἐπιδημήσαντας καὶ ἐκ τῆς Γερμανίας ἀνθρώπους, διότι εὐρίσκονται μετὰ τῆς εταιρίας θηρία ἀκαταμάχητα ὡς ὁ Παπαδούκας· καὶ νομίζω ὅτι ἔν ἀπὸ ταῦτα τὰ θηρία ἐξηγρίωσε τόσο κατ' ἡμῶν τὸν Παπαδούκαν. Ἄν ἀκολουθῇς τὴν

Ἀλληλογραφίαν μὲ τοὺς Ζ. δὲν ἦτον κακὸν (μὲ πολλὰ τεχνικὸν ὁμῶς τρόπον, καὶ δὲν ἐξεύρω ποῖον) νὰ τοὺς προδιαθέσῃς κατὰ τῆς Ἑταιρίας· διότι αὐτοὶ πέμπουσιν κατὰ χώρας καὶ πόλεις δακτυλίδια εἰς ἑκτασιν τῆς Ἑταιρίας καὶ φοβοῦμαι μὴ γράψωσι καὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἀπὸ τῆς ἑταιρίας τὴν ἀπλότητά των τόσον, ὥστε νὰ κάμωσι καὶ ἐπιχείρημα εἰς σύστασιν τῆς γελοίας ἑταιρίας γελοιωδίστατον. Καὶ πάλιν ὑγιάινει! καῦσον τὴν ἐπιστολήν.

Ἀπ' ὅλους ἡμᾶς, φίλε μου, ὅσοι εὐρισκόμεθα ἐδῶ μόνος ὁ Βάμβας φαίνεται νὰ ἔχῃ κάποιον νοῦν.

122.

16 Μαρτίου 1810.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Ἀσπάζομαι καὶ σὲ καὶ ὅλην σου τὴν οἰκογένειαν. Ἐγὼ μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἔξ ἐπιστολάς σου ν' ἀποκριθῶ 3, 8. 22 Ἰανουαρίου [δι' ἐνός ν'] 10, 15 καὶ 27 Φεβρουαρίου. Πόθεν ν' ἀρχίσω δὲν ἐξεύρω.

Μὲ λέγεις νὰ μὴ ταραχθῶ διὰ τὸ ἀνθρωπόμορφον ἦν τὸν ἄνθρωπον. Σὲ βεβαιῶνω ὅτι ἐταράχθην πολὺ, καὶ ἴσως περισσότερον τοῦ πρέποντος, ὅχι δι' ἐμὲ τόσον, ὅσον διὰ πάντας τοὺς δύο, καὶ μάλιστα διὰ σὲ ὅτι ἐξ αἰτίας μου ἔλαβες ἐλέγχους παρὰ τῶν ἀδελφῶν. Ἐπειτα ὁμῶς ἀνακρίνω τὸ πρᾶγμα φιλοσοφικώτερον, ἄλλο δὲν ἵδα εἰς ὅλην ταύτην τὴν μάχην, παρὰ ἀγωνίαν τῆς ψυχροράγουσης ἀμνηστίας, καὶ ἀπελπισμένα σκιρτήματα ἐναντίον τῆς φονευούσης φιλοσοφίας. Αὐτὸς ἐνδεχόμενον νὰ ἀσχημονήσῃ ἀκόμη

ἐς τὸ ἐξῆς· ἀλλ' ἦσο βέβαιος ὅτι θέλει εἶσθαι ὁ τελευ-
των. Ἐγίνε πλέον φανερόν ἀπὸ τὰ κατ' αὐτοῦ φυλλά-
δας ὅτι ἐπέρασεν ἡ δυστυχεστάτη τοῦ γένους ἐκείνη
παχὴ, εἰς τὴν ὁποίαν ἄλλο πλὴν χαρτίου καὶ καλαμα-
τιοῦ δὲν ἐχρειάζετο ὅστις ἡγάπα νὰ γράψῃ. Ἀπὸ τὸ μέ-
ρος αὐτοῦ ἐσχάτη ἀλογία καὶ εἰς τὸ πραγματικὸν καὶ εἰς
τὸ λεκτικόν· ἀπὸ τὸ μέρος τῶν στηλιτευσάντων αὐτόν,
καὶ τὸ πραγματικὸν κάλλιστον, καὶ τὸ λεκτικόν, ὅσον
περιχωρεῖ τῆς γλώσσης ἡ παροῦσα κατάστασις, καλόν.
Μὴ λέγῃς λοιπὸν ὅτι τὸ φυλλάδιόν σου εὐηρέστησε δι' ἐμέ.

Ἐλαβα καὶ αὐτὸ καὶ τ' ἄλλα ὅσα ἔπεμψας χωρὶς νὰ
ἐξεύρω τίς μὲ τὰ ἔφερεν. Ὁ Αἰσωπος μάλιστα ἦλθεν εἰς
μαρόν. Οἱ μικροὶ Γεωγράφοι εἶναι ἐλλιπεῖς δύο φύλλα,
τῶν ὁποίων τὴν σημειώσιν σ' ἔπεμψα διὰ τοῦ Κρητός.
Ὁ Συντίπας ἐστάλη εἰς τὸν ἐν Λιθόρνῳ Σπανιολάκην,
ὅστις ἀκόμη δὲν εὑρήκε μέσον νὰ μὲ τὸν στείλῃ.

Τὴν πρὸς τὸν Βαχατόρην ἔσπευσα νὰ στείλω, διότι
μ' ἐφόβισας περὶ τοῦ Κούμα. Ὁ Βαχατόρης εἶναι κα-
λός, ἀλλὰ σαλευόμενος εὐκολα ἀπὸ τὸ καλόν. Τὸν δὲ Π.
στοχάζομαι ὡς ἀσάλευτον εἰς τὴν ἀνόητον ἰδιοτροπίαν
καὶ οἴησιν αὐτοῦ. Μ' ἐφόβισας τώρα πάλιν νέον φόβον
μὲ τὸν Χρ. ἐγὼ ἐνόμιζα τὸν ἅγιον ἄνδρα τοῦτον, ὅτι
ἐπέρασεν εἰς τὰς σκηνὰς τῶν ἁγίων. Τοιοῦτος τοῦλάχισ-
τον λόγος ἐλέχθη πρὸ μηνῶν ὀλίγων. Ὁ φόβος μου εἶναι
διὰ τὰ προλεγόμενα εἰς τὸν δεῦτερον τόμον τοῦ Πλουτ-
άρχου, τὰ ὅποια τυπώνονται ταύτην τὴν ὥραν. Εἰς αὐτὰ
αὐτός (ἄνωνύμως ὁμως) καὶ οἱ κατ' αὐτὸν ἀνακαλύπτου-
νται ὀλίγον. Ἐχει τὴν μερίδα του καὶ τὸ ἀνθρωπόμορ-
φον θηρίον. Ἀμποτε νὰ ἐξιππάσθην [ἢ μᾶλλον, Ἐξε-
σπάσθην] ματαιῶς!

Καλῶς ἔκρινας ὅτι δὲν ἦτο καλὸν νὰ ἐκδικηθῇ ὁ
θρασύδειλον πιθηκὸν διὰ τοῦ Κράτους, ἤθελες ἀμαρταν
σεῖν τὴν ἀξίαν τοῦ φυλλαδίου.

Ἐκδίκησις θαυμαστή, δικάια, καὶ εἰς τὸ γένος με
λης ὠφελείας πρόξενος, εἶναι ἡ μετάφρασις τῆς γράφ
του Βυτμάνου. Δὲν θέλω παύσει νὰ σὲ ἐνοχλῶ περὶ τ
του, ἕως νὰ εὔρης μεταφραστὴν ἐπιτήδειον· εἰς κοιν
ὁμως καὶ ὄχι Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Περὶ τῶν προθέσεων τοῦ ἀσημάντου, οἱ Λατῖνοι γρα
μματικοὶ λέγουσι τοῦτο. Οἱ ἡμέτεροι σιωποῦσι· τοῦλάχιστον
στον δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ τὸ εὔρηκα εἰς κἀνένα. Ἄλλοι
καταλαμβάνεις πολλὰ καλὰ ὅτι τὰ τοιαῦτα εἶναι λεπτο
λογήματα, καὶ ὀρθῶς ἀπέδωκας τὴν αἰτίαν, ὅτι διὰ τ
πολυσήμαντον ἐνομίσθησαν ἀσήμαντοι. Ἐχουσιν ὁμως ἀπο
δρᾶν τινα καὶ πρωτίστην σημασίαν, τὴν αὐτὴν μὲ τὰς
αὐτῶν παραγόμενα ἐπὶ ῥήματα. Ἐν [ἐνδον, ἐντός]· Ἐκ
ἢ ἐξ [ἐκτός, ἔξω]· Ἀνά [ἄνω]· Κατά [κάτω]· Παρά [πρόσω]
Εἰς ἢ Ἐς [εἰσω, ἔσω] κτλ. Μὴ σὲ ταράττω
τὰ τοιαῦτα !

Ὅταν σ' ἔλεγα ὅτι οἱ Λατῖνοι τὰς λέγουσιν ἀσημάν
τους, ἔπρεπε νὰ προσθέσω, ὅτι τὸ λέγουν ὡς γνώμην τῶν
Ἑλλήνων Γραμματικῶν. Οὕτω τὸ ἀναφέρει ῥητῶς ὁ
Πρισκιανός. Ὁ Ἀπολλώνιος ὁμως (μόνος τῶν σωζομέ
νων φιλόσοφος γραμματικὸς) δὲν λέγει τίποτε περὶ τούτων.

Μ' ἐλύπησες περὶ τοῦ Οὐγκροβλαχίας. Μὴν ἀμελή
σης (ὅταν λάβῃς τὸ πρῶτον πακέτον) νὰ τὸν πέμψῃς
τὸν α' τόμον Πλουτάρχου καὶ τὸν Πολύαινον.

Εἰς τὸ πακέτον τοῦτο παραδομένον πρὸ πολλοῦ ἐστὶν
τὸν Κρητὰ παρὰ τὸν Πλούταρχον τοῦ Οὐγκροβλαχίαν
(εἰς μέγα χαρτίον) καὶ τὸν Πολύαινον, εἶναι καὶ ὁ δὲ

Πλούταρχος καὶ Πολύαινος, ἔτι ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος τοῦ Κλαυερίου 2 τόμοι, τὸ Ἑτυμολογικὸν λεξικὸν τῆς Γαλλικῆς γλῶσσης 2 τόμοι, ὁ Boileau 3 τόμοι· τὸ Ἑλληνογαλατικὸν λεξικὸν τοῦ Planche, καὶ ἄλλα πολλά φυλλάδια.

Λύριον παραδίδω καὶ ἄλλα δύο πακέτα πρὸς τὸν Κρητιώτη, τὸ ἓν περιέχει δύο δευτέρους τόμους τοῦ Στράβωνος, καὶ ἓνα διὰ σέ, τὸν ἄλλον διὰ τὸν ἀδελφὸν Πασχάλιον. Τὸ δεύτερον μικρὸν δεσμίδιον περιέχει προκηρύξεις τοῦ βίου Βιογραφικοῦ λεξικοῦ (εἰς τὸ ὅποσον συνεργεῖ καὶ ὁ Κλαυερίος) καὶ τὰς ἐπαρχιωτικὰς ἐπιστολάς τοῦ Πασχάλιου, τὰς ὁποίας μὴν ἔχων χρεῖαν αὐτῶν, σὲ πέμπω καὶ ἔχε τὰς κτῆμα, ἂν δὲν τὰς ἡγόρασας. Ἐὰν ὁμως τὰς ἡγόρασας πέμψῃς με τὰς ὀπίσω μὲ πρῶτην ἀφορμὴν εὐκόλον, ἢ αὐτὰς ἢ τὰς ἀγορασμένας, ἐὰν ᾖναι ἐκδόσεως ἐνδεεστέρας.

Ἀπὸ τὸ γραμματίδιον τοῦ Κλαυερίου καταλαμβάνεις τι ζητεῖ. Τὸ μετέγραψα, συλλογισθεὶς πόσον κόπον ἔμελλεν ἂν σὲ προξενήσῃ ἡ ἀνάγνωσις, ἐπεὶδὴ ἐγὼ μόλις ἀναγνώσκω τὰ θεοχάρακτά του γράμματα μετὰ εἰκοσαετῇ συνήθειαν. Προθυμήσου λοιπὸν νὰ μᾶς στείλῃς ὕλην τοῦ λεξικοῦ ὅσην δύνασαι (λαβὼν εἰς βοήθειάν σου καὶ τὸν Κούμαν) συντείνουσιν εἰς τὴν βιογραφίαν τῶν ἡμετέρων. Τὸν Πολυζῶν (ἂν ἀπέθανε), μὴ λησμονήσῃς ὡς κόσμον καὶ καύχημα τῆς Ἑλλάδος !!!

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τοῦ Μελετιίου (τὴν ἔχω) εἶναι ὡς τὴν ἔγραψεν, ἢ μεταφρασμένη; χρεῖα εἶναι νὰ μᾶς τὸ εἴπῃς διὰ τὴν βιογραφίαν τοῦ ἀνδρός, καὶ ὅ,τι ἄλλα ἐξεύρης, ἢ μάθῃς περὶ αὐτοῦ.

Εἶναι Βάστιος, καὶ ὅχι Ῥάστιος, ὁ γράψας. Ἡ κρι-

τική του ἐπιστολὴ περιέχει διαφόρους παραβολὰς ἀπὸ τῶν γράφων μὲ τυπωμένα.

Τίνας σειρῆνας μὲ λέγεις καλότυχε; δὲν χρειάζεσαι σειρῆνας ὁ καὶ ἀπὸ ἡλιθιωτέρους ἑαυτοῦ εὐκολὸς ν' ἀπαιτηθῇ μοσχώνυμος. Εἰς ὅσον διέτριψεν ἐδῶ διχάστημα καὶ ἐκέρδησε τίποτε· ἀλλὰ μεταπηδᾷ ἐμπλήκτως ἀπὸ μῆθημα εἰς μᾶθημα, καὶ σήμερον εἶναι γεωμέτρης, αὐριανὸς χημικός, μετὰ τὴν αὐριανὸν πολιτικός, καὶ ποτε καὶ πλεμικός. Τὸν ἤλθε καὶ αὕτη ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐξασκηθῇ τὸ Ἀρεϊκί. Τὸν εἶπα πολλάκις ὅτι ἐλεύθερος εἰς τὴν ἐκλογὴν γήν, πρέπει καὶ νὰ προσηλωθῇ καὶ νὰ δουλωθῇ εἰς ἑκατομίαν φορὰν ἐκλέξῃ· ἀλλὰ τὰ εἶπα εἰς λίθον. Ἡ σειρῆνα εἶναι μαθητὴς καὶ κληρονόμος τοῦ Μηκωνίου· καὶ ὑποπτεύομαι πολλὰ ὅτι καὶ αὐτὸς ἐξηρέθισε τὸ ἀνθρωπώματον φον θηρίον.

Ἐλαβον ἀπὸ Βενετίαν καὶ τὸν πρῶτον τόμον τοῦ Ἑλληνικοῦ λεξικοῦ τοῦ Γαζῆ, τὸ ὅποῖον γνωρίζεις ἤδη.

Βλέπω ὅτι ἐσύστησας εἰς ἐμέ Κατακουζηνούς, Πάλλας κτλ. καὶ θέλω προσφερθῆναι εἰς αὐτοὺς διὰ χάριν σου καὶ χαριέστερον ἀφ' ὅ,τι μὲ συγχωρεῖ ἡ κατὰ τῶν τοιούτων πρόληψις. Μ' ὅλον τοῦτο προβλέπω ὅτι γρήγορα θέλουν μὲ βαρυνθῇ. *Ce ne sera pas ma faute.* Ἡ τοῦ Θυρῶ του σχολὴ ἔπαυσε πρὸ πολλοῦ.

Σκόρπισον τὰς προκηρύξεις τοῦ Βιογραφικοῦ λεξικοῦ. Περὶ δὲ τῶν προκηρύξεων τοῦ Παυσανίου δὲν μὲ εἶπεν ποτὲ ἂν ἔκαμαν κἀνένα καρπὸν, μ' ὅλον ὅ,τι ὁ Μόσχας μὲ εἶπεν ὅτι ἐσυνάχθησαν αὐτοῦ τινὲς ὑπογραφαί.

Πέμπων τὸν Πολύαινον καὶ τὸν Β'. τόμον τοῦ Πλούταρχου πρὸς τὸν Οὐγκροβλαχίας Δοσίθεον, ἥθελες πρὸς

γνωστικά ἂν τὸν ἔγραφες τίποτε κατὰ τοῦ Ἀνθρω-
πόμορφου θηρίου, τὸ ὅποιον,

« ἀκόλαστον ἔσχε γλῶσσαν, αἰσχίστην νόσον »

λέγει ὁ Εὐριπίδης. Ἄν ἡ πανιερότης τοῦ τὸν ἐλέγξῃ
τοῦτου, ἐνδεχόμενον ὁ ἑλεγχος νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ
τῆς περαιτέρω γλωσσαλγίαν, τὴν ὁποίαν φοβοῦμαι ὅταν
ἀναγνώσῃ τὰ προλεγόμενα τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ Πλου-
τάρχου. Ἦναγκάσθην « ἐκὼν ἀέκοντι θυμῷ » νὰ τοῦ
εἰπῶ ὀλίγον τὴν μωρὰν μεγαλοφροσύνην.

Τὴν ὥραν ταύτην (18 Μαρτίου) λαμβάνω διὰ τοῦ
Τεκολοπώλου παρὰ τοῦ Σχινᾶ γραφὴν τὴν 9ην Φεβρουα-
ρίου. Ἀποδημεῖ ἐκεῖθεν εἰς Βουκουρέστιον μετὰ τοῦ νέου
ὁμηγερέα Ἰγνατίου, διὰ νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖθεν νὰ σπου-
δάσῃ τὴν Ἱατρικὴν, ἢ εἰς Παύιαν, ἢ εἰς Παρισίους (ὡς
ἐν συμβουλευσῶ με λέγει). Ἐγὼ περὶ τούτου συμβου-
λὴν δὲν ἔχω. Ἐκαμνες ὅμως καλὰ πέμπων εἰς αὐτὸν τὸν
τόπον με ζητεῖ, ὡς μὴ λαβὼν ἀκόμη, πρῶτον τόμον τοῦ
Πλουτάρχου, νὰ τὸν συμβουλευσῇ τὴν Παβίαν, διὰ πολ-
λὰς αἰτίας, καὶ μάλιστα διὰ τὸ φύσει θερμουργὸν αὐτοῦ
καὶ εὐκατάφορον εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν, ἐνωμένον με πολ-
λὴν ἀπλότητα. Ἄν ἐμπλέξῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Συμμα-
χικοῦ αὐτοῦ καὶ προέδρου τῆς **ἑταιρίας** Ζαλικογλου,
καὶ εἰς αὐτόν. Διὰ νὰ μὴ πολυλογῶ, σὲ περικλείω τὴν
πιστολὴν του.

Τὴν πρὸς τὸν Λεξικογράφον παράδος ἀφ' οὗ σφραγι-
σμένη. Ἄν τὸ εἰς αὐτὴν περιεχόμενον χωριστὸν γραμμα-
τίδιον στοχασθῇς ὅτι δὲν συμφέρει, μὴ τὸ δώσῃς. Ἐπε-
ὶ μὲν νὰ τὸν εἰπῶ τίποτε περὶ τῆς **Λέξεως Βασκαίνω**
τοῦ Λεξικοῦ, ἀλλ' ἀπέβαλα μετὰ μικρὸν τὸν λογισμόν,
ὡς διαβόλου πείραξιν.

Εἰπέ με πόσας ἡμέρας πρέπει νὰ προσμένω τὴν ἀπό-
κρισιν τῶν Ζ.

123.

26 Μαΐου 1810.

Ἔλαβα φίλε τὴν ἐπιστολήν σου τῆς ἐνάτης μὲ τὴν
ἀπὸ τὸν Ζωσιμᾶν, καὶ μὲ τὴν πρὸς τὸν Πατρινόν. Οὗτος
ἦτον ἐδῶ πρὸ δέκα ἡμερῶν ἄγνωστος εἰς ἐμέ, καὶ χωρὶς
τῆς ἐπιστολῆς σου, ἤθελεν ἴσως μείνει ἄλλας τόσας. Τὸν
ἔστειλα λοιπὸν τὴν ἐπιστολήν διὰ τοῦ Κρητός· καὶ τὴν
ἐπαύριον μ' ἐτίμησε μὲ τὴν ἐπίσκεψίν του. Ἀργύρια ὅμως
μὴτ' ἀπ' αὐτὸν μὴτ' ἀλλαχόθεν ποθὲν ἀνεφάνησαν ἀκόμη.

Τὴν 23 τοῦ παρόντος σ' ἐστάλη διὰ τοῦ Allais πάλαι
σημειωμένη Α. Ζ. Ν° 8 περιέχουσα 100 σώματα εἰς
φύλλα τοῦ δευτέρου τόμου Πλουτάρχου διὰ τοὺς Ζωσι-
μάδας καὶ 9 ραμμένα δι' ἐμέ. Αἱ ἀσχολίαι μου
καὶ κάποια τῆς ψυχῆς μου ἀδημονία μ' ἔκαμαν νὰ λη-
σμονήσω νὰ εἶπω τὸν Allais νὰ σὲ τὰ στείλῃ διὰ τοῦ
Franck. σὲ τὰ ἔστειλε δι' ἄλλου κομισσιοναρίου ὀνομα-
ζομένου Brek τὸ ὁποῖον νομίζω δὲν βλάπτει τίποτε.

Εἰς τὴν αὐτὴν πάλαν περιέχονται καὶ ἡ 73 παράδο-
σις τῆς ἐγκυκλοπαιδείας 41 (περὶ τῆς ὁποίας γράψε με
ἂν θέλῃς νὰ παύσω) καὶ ἄλλα τινὰ βιβλίδια διὰ σέ,
τιμὴν τὴν ὁποίαν ἀκόμη δὲν ἐξεύρω 9 ἢ 10.

Περισσότερα σήμερον νὰ σὲ γράψω δὲν εἶναι δυνατόν.

Ὑγίαινε πασυγγενεὶ!

12 Ιουνίου 1810.

Ἐλαβα, φίλε μου, τὴν ἐπιστολήν σου συνωδευμένην μετὰ τὰς τοῦ Κούμα, εἰς τὰς ὁποίας ὁμως δὲν εὑρηκα τὴν ὁποίαν με ἀναγγέλλεις πρὸς τὸν Μοσχοκάρηνον. Ὅσοι αὐταὶ καὶ ἐξαιρέτως ἡ προθυμία τοῦ νὰ με βοηθήσῃ τοῦ Μαρτίνου ἐγαλήνισαν τὴν παραγμένην μου ψυχὴν. Χαίρω μάλιστα ὅτι ὁ Κούμας ἔκρινεν ἄξιον φροντισμὸν πρῶγμα τὴν γραμματικὴν, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκάζομαι νὰ σὲ γράψω σήμερον τοὺς ὀλίγους τούτους στίχους ἀναβάλλων τὰ διεξοδικώτερα εἰς τὸ ὅ Θεὸς ἐξεύρει περὶ τούτου. Τὸ ἀναγκάζον εἶναι νὰ σὲ μὴνύσω ὅτι με εἶπε τις Γερμανός, ὅτι ὁ Buttman ἔκαμε πέμπτην ἔκδοσιν τῆς Γραμματικῆς του· εἶναι λοιπὸν χρειῶδες νὰ τὸ ἐξεύρω, εἰάν ἔχετε σκοπὸν νὰ μεταγλωττίσετε ταύτην, ὡς συνήθως μωτέραν.

Ὁ φίλος ἦλθεν εἰς αἴσθησιν, χθὲς με ἠρώτησε περὶ χρημάτων, καὶ με ὑπεσχέθη νὰ με φέρῃ 4000 φράγκα πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος. Ὅθεν πρὸς τὸ παρόν ἐχῶ χρειαν νὰ προσδράμω εἰς τὸν Μαρτίνον.

Γράψον πάλιν, νὰ ζήσης! πρὸς τὸν Θεοκάρην διὰ μὴ καλὴν γούναν, ἀλλὰ νὰ ἐνεργήσῃ με τρόπον νὰ τὴν ἐλθῇ τὸ βραδύτερον πρὸς τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου ἀλλὰ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν ἀπόφασιν, διὰ νὰ φροντίσω μετὰ τὴν Στεφανάνκην ν' ἀγοράσω καμμίαν ἐδῶ, ἥτις μέλλει νὰ κοστίσῃ τὸ διπλοῦν. Ὑγιαίνει πανοικί!



23 Ιουλίου 1810.

Φίλτατε Ἀλέξανδρε, ἀσπάζομαι σὲ καὶ τοὺς σοὺς.

Ἀπὸ τὴν ἐδῶ κλεισμένην (τὴν ὁποίαν ἀσφαλῶς νὰ
πυλῃς, ἀφ' οὗ σφραγίσῃς, διὰ τοῦ κυρίου Σταύρου Ἰωάν-
νου σὲ παρακαλῶ) καταλαμβάνεις ὅτι καιρὸν ἀκόμη δὲν
ἔλαβα νὰ ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἐπιστολάς σου. Πνίγομαι ὁ
ταλαιπώρος ἀπὸ ἀσχολίας, καὶ ἂν δὲν τολμῶ νὰ εἶπω τὸ
« Ἄλλοις ὑπηρετῶν ἀναλίσκομαι » δίκαιον ἔχω νὰ φω-
τίζω « Βαναύσοις εἰς μάτην λαλῶν ἀφανίζομαι ».

Μὴ φοβηθῇς τὰ εἰς τὴν κλεισμένην γραφόμενα ἄλλ'
ἐνχοῦ νὰ δεχθῶσι τὸ πρόβλημα τῆς ἀμισθίας, ὡς πολλὰ
ὑπερτιμώτερον καὶ εἰς τὴν υἰεῖάν μου, καὶ εἰς τὸ ἔργον
μου. Ἔχω τὰς 5000 τοῦ βραβείου χορηγίαν τοῦ 1811
ἐτοῦ. Τὸ δὲ 1812!! θέλεις ἴσως μὲ εἰπεῖν. Ἄλλ' εἴσαι
βέβαιος ὅτι ἔχω καὶ νὰ ζήσω καὶ μέχρι τοῦ βραβείου;
Ἀλλὰ χ γκερίμ! Καὶ ἐπειδὴ περὶ τούτου ὁ λόγος, καλὸν
εἶναι νὰ ἐξεύρῃς, ὅτι καὶ ἀποθανόντος μου, πάλιν μέλλει
νὰ δοθῇ, διὰ νὰ τὸ ζητήσῃς, ὡς ἀνῆκον εἰς τὸν κληρο-
νόμον. Τὴν κρίσιν τοῦ πανεπιστημίου τὴν βλέπεις αὐτο-
λέξει ἀντιγραμμένην εἰς τὸν Μηνύτορα.

Εἰπέ με (ἀλλὰ γρήγορα καὶ μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ
ταχυδρόμου) εἰάν ἦσαι βέβαιος, ἢ ἤκουσας παρ' ἄλλου
τινὸς τὴν λέξιν *Māra* διὰ τὸ ἔσω τοῦ δένδρου, ἢ μᾶλλον
τῶν κλάδων τινῶν δένδρων (ἐπειδὴ ὅλα δὲν ἔχουν) τὴν
ὁποίαν ἡ συνήθεια ὀνομάζει *ψίχαρ* ἢ καρδίαν οἱ δὲ πα-
λαιοὶ ἔλεγον *Ἐρτεριώνην*. Ἀμυδρῶς μοῦ παριστάνει ἡ

μνήμη, ὅτι τὴν λέγομεν καὶ *Māran*. ἄλλ' ἀμυδρὸν ὥστε « καὶ φημί κάποφνημι », εἰς τὸν αὐτὸν δισταγμὸν εὐρίσκεται καὶ ὁ Βάμβας. Ὅθεν βοήθησόν με γρήγορον ἀφ' οὗ ἀκριβῶς ἐρευνήσης, καὶ ἐρωτήσης ὅσους γνωρίζεις. Τοιαύτη *ἐντεριώγη*, ἢ *ψίχα*, ἢ *μάρα*, εἶναι παρὰ δείγματος χάριν τῆς λεγομένης Κουφοξυλίας (ἑλληνικῆς *Ἀκτῆς*). Τὴν Ἀκτὴν ταύτην ὀνομάζουσιν οἱ Λατίνοι *Sambucus*. ὅθεν ἴσως παράγεται τὸ Τουρκικὸν *Τζιμπούκ*. Ὑγιάινει! Δὸς τὴν ἐγκεκλεισμένην (τὴν πρὸς τὸν κύριον Ἀναστ. Ζωσιμᾶν) πρὸς τὸν κύριον Σταῦρον Ἰωάννην τὸν ὅποιον κατασπάζομαι καὶ παρακαλῶ νὰ πέμψῃ ἀσφαλῶς ὡς ἀναγκαῖαν. Εἶπέ τον, ὅτι τὸν ἔπεμψα διὰ τὴν ἐν Στρασβούργῳ *Franck* κασσέλαν σημειωμένην *AZ N 7* καὶ περιέχουσαν 35 σώματα δεμένα τοῦ Β' τόμου Πλουτάρχου· περὶ τῶν ὁποίων (ὡς τὸν ἔγραψα) ἔχει ἀκολουθήσῃ τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου Ζωσιμᾶ.

126.

Σεπτέμβριος 1810.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Λυπηρὰ θέλω σὲ γράψαι, περὶ τῶν ὁποίων ὁμως μὴ λυπηθῇς. Ὁ λογοκάπηλος καὶ γελοῖος Γαίλιος, παραχθὲν ὅτι τὸ ἔνορκον κριτήριον δὲν ὠνόμασε τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὀνομάζει καὶ νομίζει ἰδικήν του μετάφρασιν Γαλλικὴν τοῦ Θουκυδίδου, ἐσύνηταξε καὶ ἐτύπωσε διατριβὴν μακράν, εἰς τὴν ὁποίαν προηγουμένως σπουδάζει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι

αὐτός, καὶ ὄχι ἐγώ, εἶναι ἄξιος βραβείου. "Ἄλλος ἀντ'
αὐτοῦ (τὸ ὅποιον μὴδ' αὐτὸ δὲν ἦτο εὐσχημον) ἤθελ'
παραθεῖν νὰ δείξῃ ὅτι εἶναι ἄξιος βραβείου, χωρὶς σύγ-
γραφῆς πρὸς ἄλλον. Ἄλλ' αἱ 5000 φρ. τοῦ ἐτάραξαν τὰς
φρένας τόσον, ὥστε νὰ ἀσχημονήσῃ χωρὶς ἐντροπὴν. Ἡ
μετάφρασις τοῦ Θουκυδίδου εἶναι προηγουμένως τοῦ Le-
vesque· αὐτὸς (ὁ Γαίλιος δηλαδὴ) τὴν ἐξέδωκε δεύτε-
ρον, ἀλλὰ ἔλας τὴν μετάφρασιν ἐδῶ κ' ἐκεῖ ὅπου δὲν τὸν
ἐνέπλην καλῇ. Ὁ Levesque δὲν ἐμνημονεύθη, ὡς πίπτων
ἐκ τῆς δεκαετίας· ὁ (ὡς νομίζει) διορθωτὴς τῆς μετα-
φράσεως καὶ δεύτερος ἐκδότης Γαίλιος δὲν ἐμνημονεύθη,
ὡς ὁμολογῶν αὐτὸς εἰς τὸ προοίμιον τοῦ ὅτι τὴν μετά-
φρασιν τοῦ Levesque ἐκδίδει, διωρθωμένην εἰς τινὰς
τοπούς. Παραβάλλει λοιπὸν εἰς τὴν διατριβὴν τοῦ τὰς
δύο μεταφράσεις διὰ νὰ δείξῃ ὅτι ἡ ἐκδοσις του πρέπει
νὰ λογισθῇ νέα μετάφρασις. Μετὰ τὸν Levesque ἐμπλέ-
σσεται μ' ἐμέ, σπουδάζων ν' ἀποδείξῃ ἐναντίον τοῦ ἐνόρ-
του κριτηρίου, ὅτι ὄχι μόνον τὸ Γαλλικόν μου ὕφος δὲν
ἐκκλίνει τίποτε, ἀλλὰ καὶ τόπους τοῦ κειμένου τοὺς μὲν
κακῶς ἐνόησα τοὺς δὲ κακῶς ἐδιώρθωσα. Δὲν μὲ λυπεῖ
τόσον ὁ ἀπροσδόκητος οὗτος πόλεμος (ὁ ὅποιος στρέφει
τὰς γέλωτα καὶ καταφρόνησιν τοῦ πολεμοῦντος, ὡς θέλεις
καταλάβει ἀπὸ τὴν ἐγκεκλεισμένην ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν
χωρὶς νὰ κοινωνήσῃς κανένα πέμψε με ὀπίσω) ὅσον δύο
αὐτὰ. Πρῶτον ὅτι εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποκριθῶ εἰς αὐ-
τόν, ὅτι εἶναι ἄσχημον διὰ τὰς ἀναθεματισμένας 5000·
δεύτερον ὅτι ἡ διατριβή του ἂν γένῃ γνωστὴ εἰς τὸν
Πάριον καὶ εἰς τὸν Δούκαν, δύο θηρία καπηλικώτερα καὶ
ἀγριώτερα τοῦ Γαίλιου, δὲν ἐξεύρω πῶς ἔχουν νὰ μὲ

σπαράξωσι. Ὡ τὶ καλὸν πρᾶγμα τὸ *Λάθε βιώσας* ! Τὴν
μονὴν πλέον.

Τὸν φίλον τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἐγκεκλεισμένη, ἡρώ-
ως ἐμπειρότερόν μου εἰς τὰ τοιαῦτα περὶ βιβλίου ἀ-
μεταφράσεως διὰ τὸν Φιλαδελφείας. Καὶ μ' ἐσύστησε
νεωστὶ ἐκδοθέντα **Εὐδοξον**, τοῦ ὁποίου βλέπεις ἐν-
κλεισμένην τὴν ἐπίκρισιν γραμμένην ἀπὸ τὸν αὐτὸν φί-
λον. Ἐγὼ ἂν καὶ δὲν τὸν ἀνέγνωσα, κρίνω καλὸν νὰ σέ-
στείω, ἂν θέλῃς. Μ' ὅλον τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν γνώ-
μην μου ἄλλο ἱστορικὸν νέον τοῦ Koch τριάκοντα ἐτῶν πόν-
τον περιέχων τὴν νέαν ἱστορίαν, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἐφόδου τῆς
βαρβαρῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν, μέχρι τῆς τῶν Γάλλων πο-
λιτικῆς μεταβολῆς (εἰς τρεῖς νομιζῶ τόμους). Λέγε πᾶν
ἀπὸ τὰ δύο θέλεις; Καὶ διὰ τί νὰ μὴ μεταφρασθῶσιν
ἦναι τρόπος, καὶ τὰ δύο; Ὑγιαίνει πανοικί. Πνίγναι
ἀπὸ ἀσχολίας καὶ ἀνίας. Ταύτην τὴν στιγμὴν λαμβάν-
οντες καὶ πολυδάπανον ἐπιστολῶν δέσμην ἀπὸ τῆς
Γερμανίας ἀπ' ἀνθρώπου, τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώριζα ἐ-
κ τῶρα πλὴν διὰ τινων ἀτυχῶν ἐκδόσεων ἐλληνικῶν συγ-
γραφέων. Τὸ νόστιμον εἶναι ὅτι εἰς τὴν αὐτὴν δέσμην
εὗρισκω καὶ τὴν ἐπιστολήν του 24 Μαΐου καὶ τὸ ἴδιον
αὐτῆς 9 Αὐγούστου, καὶ πολλὰ ἄλλα χαρτῖα τυπωμένα
καὶ γραμμένα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἐπιγράμματα γε-
ννήματα τῆς γονίμου τοῦ κεφαλῆς εἰς τὸν Πάπαν Πι-
ζ', εἰς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Γαλλίας, εἰς τὸν Αὐτ. τῆς
Ῥωσίας, εἰς τὸν Αὐτ. τῆς Αὐστρίας, καὶ τὸν μακρὸν
κατάλογον (διπλοῦν καὶ αὐτόν) τῶν ἐκδόσεων καὶ μετα-
φράσεων του. Λάβει λοιπὸν μίαν τῶν ἐπιστολῶν του καὶ
ἓνα τῶν καταλόγων του, διὰ νὰ καταλάβῃς καὶ τί ζητοῦ
παρ' ἐμοῦ, καὶ ἂν ἦναι δυνατόν εἰς ἐμέ νὰ πληρώσω τὴν

τιθυμίαν του. Φαίνεται ὅτι εἶναι ὀλίγον ἡλίθιος. Ἀπὸ
 αἱ ἐκδόσεις του τὰς εἰς τὸν κατάλογον, αἱ σταυροση-
 μωμένοι εἶναι ὅσας ἔχω. Τὰ θαυμαστὰ σχόλια τοῦ
 Aḡḡ Rancé, τὰ ὅποια μὲ προσφέρει, εἶναι δωδεκαε-
 τοῦς μειρακίου πόνος, καὶ ἄλλην ἀρετὴν δὲν ἔχουν παρὰ
 τὸ σπάνιον. Ἀλλὰ τοιαύτη εἶναι πολλῶν Γερμανῶν ἢ
 Γουλομαθημοσύνη. Ἄν ἐξαιρέσης τὸν Σνεϊδέρον, τὸν
 Βυόλφιον, τὸν Ἑρμάνον, καὶ ὀλίγους ἄλλους τινάς, οἱ
 λοιποὶ των ἐκδότης εἶναι . . . Καὶ πάλιν ὑγίαινε.

Καῦσε τὴν ἐπιστολήν.

Στείλε μ' ὀπίσω τὴν τοῦ Θυρότου.

127.

20 Σεπτεμβρίου 1810.

« Ἀρχὴ τὸ ἥμισυ τοῦ παντός ». Ἀρχίζω λοιπόν,
 Ἀλέξανδρε φίλε, σήμερον ν' ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἐπιστολάς
 σου 10, 14, 27 Ἰουνίου, 26 Ἰουλίου, 8 καὶ 9 Αὐγούστου.

Εἶθε νὰ μὴν εἶχαν πλὴν τὸ βαναυσικὸν οἱ ταλαίπωροί
 μας ἔμποροι! Ἀλλὰ τί νὰ εἶπη τις περὶ τοῦ ὑπεροπτι-
 κοῦ; Μετὰ δέκα ἡμέρας τῆς ἀγγελίας τοῦ δεκαετοῦς βρα-
 βείου, ἦλθεν ὁ εἰς εἰς συγχάρησιν, καὶ τοῦτο νομίζω ἐν-
 τρεπόμενος σέ. Τώρα ὁμως πρὸς τὰ τέλη τῆς μελετωμέ-
 νης μετὰ μικρὸν ἀποδημίας ἔρχεται συχνότερον, καὶ μὲ
 συμβουλευεται καὶ περὶ βιβλίων ἀποκτήσεως καὶ περὶ
 πολλῶν ἄλλων ὠφελίμων εἰς αὐτόν. Εἰς ταύτην ὁμως
 τὴν διαγωγὴν του, καθὼς καὶ εἰς τὴν φαινομένην μετὰ-
 νοίαν αὐτοῦ, ἐνδέχεται νὰ συνήργησε καὶ ἡ μετὰ τοῦ

Κοδρικᾶ συχνή συναστροφή, ἐπειδὴ, καθὼς συμπερι-
 ἀπὸ λόγους τινὰς τοῦ Κρητός, τὸν ἐκατάλαβε καὶ
 ἐχόρτασε. Ὁ ἄλλος (τὸν συνοδοιπόρον του λέγω) πε-
 μίαν ἢ δύο φορές, τὰς πρώτας ἡμέρας, δὲν ἐπά-
 πλέον εἰς ἐμέ, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἀπαν-
 με προσποιεῖται ὅτι δὲν μὲ βλέπει ἢ δὲν μὲ γνωρίζει. Ἐ-
 αὐτὸν ὅμως δὲν παραξενίζομαι· ὅσον ἔχει πλοῦτον
 τόσην ἄλλην ἀπαιδευσίαν εἶναι στολισμένος, καὶ σιμὰ
 ἀπαιδευσίας ἔχει καὶ φυσικὴν τῆς διανοίας ἡλιθιότητα.
 Ὁ ἰδικός σου ἐξ ἐναντίας οὐτ' ἀπὸ φυσικὰ προτερήματα
 εἶναι ἄμοιρος, καὶ ἀπέκτησε καὶ ποσὴν παιδείαν, τὴν
 ὁποίαν ἐπιθυμεῖ καὶ καταγίνεται ν' αὐξήσῃ. Ὅπως
 ἦναι τὸ πρᾶγμα, ἐγὼ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐδέχθην καὶ τοῦ
 δύο (παραβλέψας τὴν μωρὰν αὐτῶν περιφρόνησιν) μ-
 ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας· τῶρα δὲ δέχομαι τὸν ἰδικόν σου
 μὲ τὴν αὐτὴν καὶ περισσοτέραν φιλοφροσύνην· τὸν ἄλλον
 δὲ προσποιεῖται καὶ ἐγὼ εἰς τὰς ἀπαντήσεις ὅτι δὲν τὸν
 βλέπω. Il ne faut point caresser les sots; ce seroit
 le moyen de les rendre tout-à-fait imbecilles.

Σ' ἔγραψα, νομίζω, ὅτι σὲ κατέγραψα διὰ δύο σὺ-
 ματα τοῦ ἱστορικοῦ Λεξικοῦ, τοῦ ὁποίου εἶναι δύο μῆναι
 ἀποῦ ἄρχισεν ὁ τύπος. Ἐὰν ἀποθάνω, ζήτησέ τα ἀπὸ
 τὸν Κλαυέριον.

Ἐλαβα τὰ λείποντα φύλλα τῶν μικρῶν Γεωγραφικῶν
 καὶ εὐχαριστῶ.

Ἄς ἀναβάλῃ κατὰ τὸ παρὸν ὁ φίλος Κούμας τὴν με-
 τάφρασιν τοῦ Ἀγάθωνος, καὶ ἄς δοθῇ ὅλος εἰς τὴν γραμ-
 ματικὴν τοῦ Βυτμάννου. Δὲν βλέπτει ἂν μετέφρασε καὶ
 τὴν τετάρτην ἐκδοσιν· ὅτι πολὺς καιρὸς δὲν θέλει περά-
 σει ἕως νὰ ἴδῃς καὶ ἕκτην ἐκδοσιν καὶ ἐβδόμην, καὶ καθε-

ἔης. Τῆς μεθόδου τῆς διδασκαλίας τῆς Γραμματικῆς ἡ θεωρία εἶναι πρᾶγμα νέον, μὴδ' ἦτο (καὶ ὅχι μὴτ' ἦτο εἰδῶ) δυνατὸν νὰ διορθωθῇ, ἂν δὲν ἐδιορθόνητο πρῶτον ἡ φιλοσοφία, ἥγουν ἂν δὲν ἐγίνετο ἀντ' αἰρετικῆς ἐκλεκτικῆς. Εἰς καλὸν ἐνθυμήθην τὴν Ἑκλεκτικὴν. Ἀπὸ τινος τῶν παραφορμένων σου συμπεραίνω ὅτι ὁ Κούμας κλίνει ὀλίγον εἰς τὸν *Kartismus*. Μὲ κακοφαίνεται, ἂν οὕτως ἔχη τὸ πρᾶγμα. « Πάντα δοκιμάζοντες τὸ καλὸν κατέχετε ». Λέγουσι συμφώνως καὶ ἡ θρησκεία καὶ ἡ φιλοσοφία. Ἐπιστρέφω πάλιν εἰς τὴν Γραμματικὴν. Ἀς τὴν μεταφράσῃ τὸ γρηγορώτερον, ἐπειδὴ ὁ ἄλλος ἀνακαλυφθεὶς ἀπὸ σὲ μεταφραστῆς δὲν εἶναι, ὥς συμπεραίνω, φόβου ἄξιος. Οἱ Πληυρικοὶ ποιηταὶ εἶναι, πρᾶγμα πολλὰ κωμικόν. Δὲν γνωρίζω τοῦ Παπᾶ βασιλείου τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸν ἄλλον Γραμματικὸν τὸν χρυσοκέφαλον, συμβούλευσον ἂν ἦσαι ἀκόμη εἰς καιρόν, νὰ μὴν ἐπιγράψῃ ὁ παλαίπωρος τὴν γραμματικὴν τοῦ *Terphiloson*, ἀλλὰ *Γραμματικὴν*. « τὴν σκάφην σκάφην » τὰ δὲ ἐπιτηδευμένα ὀνόματα καὶ ἐπώνυμα ἅς τ' ἀφήσῃ εἰς τοὺς ἀγύρτας.

Δὲν ἐκατάλαβα καλὰ, ἐὰν ὁ συνθέτης καὶ συντάκτης τῆς νέας Ἑγκυκλοπαιδείας, εἶναι ὁ αὐτὸς καὶ ὁ Λεξικογράφος. Ἐὰν δὲν δέχεται συμβουλὴν, ἄφες τον νὰ κάμνῃ ὡς τὸν δόξῃ: *il va trop vite le bon homme!*

Εὐχαρίστησον καὶ πάλιν τὸν Ἀποστόλιον Στάμον ἐκ μέρους μου διὰ τὸν Ταβάκον.

Τὸ Λεξικὸν τοῦ Κρομούδι ἢ Κρεμίδι δὲν ἔλαβα ἀκόμη, ἂν καὶ μὲ τὸ ἀναγγέλλῃς ὡς σταλμένον.

Γράψε με νὰ ζήσης περὶ τῆς καταδρομῆς τοῦ ἀρσενικοῦ γραιδίου τῆς Χίου, καὶ πῶς τὴν ἔκριναν οἱ Χῖοι.

Ἡ ἀπὸ τὸν ἐδῶ γελοῖον προφέσσορα καταδρομὴ ἐγέν-

νησεν ἀγανάκτησιν εἰς ὅλων σχεδὸν τῶν σοφῶν τὰς χάς. Ὅθεν μὴ λυπᾶσαι.

Λάβε ὀπίσω τὴν πρὸς τὸν Μοσχοκάρηνον, καὶ συγρησον τὴν περιέργιαν τῆς ἀνοίξεως καὶ ἀναγνώσεως λαβὼν ὅτι συνήργησα εἰς τὸ νὰ μὴ δοθῇ· ἤθελεν εἶσθαι μαργαρίτη εἰς χοῖρον. Δὲν ἐμπορεῖς νὰ φαντασθῇς πόσον ἀπεκτηνῶ ἐδῶ ὁ ταλαίπωρος. Ἀδύνατον εἶναι νὰ προσάποικῃ περισσοτέραν κτηνωδίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπεδήμησεν· θέλει μετὰ μικρὸν ἀποδημήσῃ Ἰταλίαν. Ἐξεμαύλισεν καὶ τὸν Ἱατρὸν Ἀσάνην, καὶ τὸν σύρει ἐντᾶμα εἰς ταξείδιον, ὡς μὴ χωρῶν εἰς τὴν τρύπαν του ποντικῆς κολοκύνθια.

Ἰδα καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ δου τοῦ Γαζῆ (εἰς τὴν ἐπιστολὴν σου δηλαδή), καὶ τὸν νέον Λάσκαριν, καὶ τὰ στιχοιργήματα τοῦ Βενιέρη κτλ. Ἐλεεινὰ πράγματα ἀλλ' ὅμως σημεῖα ἀναντίρρητα τῆς εἰς τὸ καλὸν μετεβολῆς τοῦ ἔθνους. Ὁ τοιοῦτος καὶ τοσοῦτος τῶν πνευμάτων βρασμὸς ἐξ ἀνάγκης μετὰ τὰ ἐλεεινὰ μέλλει φέρῃ καὶ τὰ θαυμαστά. *Encore un peu de patience*. Ἀπὸ τοῦ Κούμα τὴν φρόνησιν ἐλπίζω μεγάλα καλὰ.

Τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Μελετίου δὲν ἔρχεται πλὴν τρεῖς τόμους, τῶν ὁποίων ὁ τρίτος εἶναι ἐκδομένος τὸ 1784 ἔτος. Στείλέ με λοιπόν, παρακαλῶ, τὸν τέταρτον ἄδետον, ἂν ᾖ τρόπος. Στείλέ με καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ Πρώτου συνθεμένην βιογραφίαν ἂν ἐκδόθῃ· εἴθε νὰ μὴ ἀνέφερον εἰς αὐτὴν τὰ κατὰ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας παραδείγματα τοῦ Κορεσσίου καὶ τοῦ Ἀργέντη τῶν Ἱατρῶν. Περὶ δὲ τῆς μελετωμένης ἀπὸ τὸν αὐτὸν μεταφράσεως γαλλικοῦ τινος βιβλίου σ' ἔγραψα τὰ ἀναγκαῖα, καὶ προσμένω ἀπόκρισιν. Τὸ τοῦ φίλου μου ἂν καὶ σοφόν, δὲν μὴ

πρὶνεται τόσον ὠφέλιμον εἰς τοὺς παρόντας καιροὺς (λέγω τὴν παλαιὰν καὶ μυθικὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος). Ἐπειτα εἶναι καὶ δύσκολον διὰ τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὀλίγην προσοχὴν εἰς τὸ νὰ τὸ διαίρῃ εἰς τμήματα καὶ κεφάλαια.

Τὸν νέον Οὐγγροβλαχίας πρέπει νὰ βοηθήσῃς «καὶ χερσὶ καὶ ποσὶ» τὸ λεγόμενον, ἤγουν νὰ τὸν χειραγωγῇς μὲ τὰς συμβουλὰς σου. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν σ' ἐπληροφόρησα περὶ τοῦ Θεοφίλου, ὅτι ἀληθῶς μᾶς εἶπε (μάρτυς καὶ ὁ Βάμβας) ὅτι ἦτο προσκαλεσμένος νὰ διαδεχθῇ τὸν Βενιαμίν. Ὁ Θεόφιλος εἶναι ἀδύνατον νὰ ψευσθῇ. Δύο νέους ἐγνώρισα ἐδῶ μὲ ἐλληνικὰ καὶ ἡμερὰ ἦθη· τὸν Θεόφιλον καὶ τὸν Μουστοξίδην. Τούτου τὴν ἐπιστολὴν σὲ πέμπω, ὅχι διὰ τοὺς περὶ ἐμοῦ ἐπαίνους (*Il y a long-temps que je suis gueri de cette maladie*), ἀλλ' ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς τὸ γένος ἢ γνώμῃς τῶν ἀληθινῶν ἐργατῶν τῆς παιδείας τοῦ γένους. Δὲν ἐξεύρει ὁ καλὸς νέος τὴν προγονικὴν γλῶσσαν ἀκόμη· με ὑπεσχέθη ὅμως ὑπόσχεσιν ἱερὰν νὰ τὴν μάθῃ.

Σὲ πέμπω καὶ τὰς ἐπιστολὰς τῶν Γραμματέων τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας καὶ τὰς ἀποκρίσεις. Βλέπεις ὅτι οἱ ἄλλοι βιάζονται νὰ δείξωσιν εἰς τὴν Εὐρώπην τὰ γεννήματα τῆς κεφαλῆς των. Δὲν ἐξεύρω τίνα καὶ ποῖα εἶναι· συμπεραίνω ὅμως ἀπὸ τὴν περὶ τοῦ Ντούκα κρίσιν (ἐξ ὄνουχος τὸν λέοντα), ὅτι εἶναι ἀποβάλματα καὶ ὅχι γεννήματα. Ὁ Προσαλέντης πρῶτην φορὰν τώρα μὲ γράφει· ὁ δὲ Γάλλος Γραμματεὺς εἶναι σχεδὸν τρεῖς χρόνοι ἀποῦ μὲ βασανίζει μὲ τὰς ἐπιστολὰς του, καὶ ταύτην πρῶτην ἀπόκρισιν λαμβάνει παρ' ἐμοῦ τώρα. Εἰς ὅλας μὲ ἀναγγέλλει τὸν ἀδελφόν του· ὁ δὲ ἀδελφός μὲ πέμπει πάντοτε τὰς ἐπιστολὰς διὰ τῆς μικρᾶς πόστας, ἀλλὰ δὲν

μ' ἔδειξε ποτὲ τὸ τίμιόν του πρόσωπον, ἢ δι' ὑπεροχῆς
ἢ καὶ ἰσως διότι φρονιμώτερα παρὰ τὸν ἀδελφὸν γρη-
ματέα, καταλαμβάνει καὶ αὐτὸς τὴν Ἰόνιον κενοδοξίαν.
Πέμψε νὰ ζήσης τὰς ἀποκρίσεις μου, ἀφοῦ τὰς σφρα-
γῆς, ἀσφαλῶς διὰ τῆς Βενετίας. Εἴθε νὰ μὲ ἐλευθε-
ρωσῃ τὴν ἀηδεστάτην ταύτην ἀλληλογραφίαν! Ἐδὲ
τὰς ἐπιστολάς των εἰς τὸν Μελίτην (ἐν' ἀπὸ τοὺς σπυ-
λέντας ἐδῶ πέντε πρέσβεις ἐπτανησιώτας) ἄνδρα μὲ πα-
δείαν, καὶ μὲ φυσικὴν ἀγχίνοιαν στολισμένον, καὶ ὅτι
γνωρίζει προσωπικῶς ὅλους τοὺς Ἀκαδημιακοὺς, καὶ
λὼν μὲ εἶπεν ὅτι, ἂν ἦτον εἰς τόπον μου, μὴδ' ἀποκρί-
σιν ἤθελε παντάπασιν.

Σ' ἔστειλα ὀπίσω καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Οὐγγροβλα-
χίας, καὶ τὸ περὶ συστάσεως τοῦ Βυζαντινοῦ σχολείου
τοῦ Ἀπὸ πρώτης βαλβίδος.

Ὁ Γαζῆς εἶναι ὁ μέλλων ἐκδότης τῆς νέας ἐγκυκλίου
παιδείας;

Τοῦ Τεργεστινοῦ Ἰατροῦ τὸ σύγγραμμα δὲν τὸ γνω-
ρίζω. Σὲ βεβαιώνω ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ ἦναι εὐδόκιμον· φε-
βοῦμαι ὅμως ἀπὸ τὴν ὁποίαν μ' ἔγραψε μίαν φορὰν ἐπι-
στολὴν, καὶ ἀπὸ τὸ μέγα σύγγραμμα τὸ ὁποῖον μ' ἔδει-
ξεν εὐρισκόμενος ποτὲ ὁ υἱὸς του ἐδῶ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ
υἱοῦ του τὴν **Λογικὴν** μὴν ἔχη καὶ αὐτὸς τῆς Ἰονίου
Ἀκαδημίας τὰ διανοήματα.

Εἶναι πολὺς καιρὸς ἀποῦ τυραννοῦμαι νὰ κρίνω ἐν
πρέπῃ νὰ σὲ κοινωνήσω τὸ ἐξῆς. Ὁ δισταγμὸς τοῦ δὲ
πρέπει προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ἐφοβούμην κίνδυνον
κάνενα διὰ σέ, διὰ τὸν κατὰ τὸν ὁποῖον οἰκονόμησα τὴν
πρᾶγμα τρόπον. Μ' ὅλον τοῦτο ἐξευρέ το, χωρὶς νὰ ἀνα-
καλύψῃς μήτε τὸ πρᾶγμα μήτε τ' ὄνομα μου εἰς τὸν

ῥητα. Ἀπὸ τὰς ἐδῶ κλεισμένας ἐπιστολάς καὶ τὸν Γε-
 ῥαν λογαριασμόν τοῦ Σπ. βλέπεις τί ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν
 ῥητα. Ἄν καὶ ἡ ἀπαίτησις εἶναι δικαία, εἶμαι βέβαιος,
 ὅτι ὁ Γάδος ἀνεκίνησε τὸ πρᾶγμα. Τὸ καλὸν εἶναι ὁ Σπ.
 ὅτι κατέστησεν ἐπίτροπον τὸν Γάδον, ἀλλ' ἐμέ. Ἐδιόρ-
 ῳσα λοιπὸν τὸ πρᾶγμα οὕτως, ὥστε μόνον τὸ κεφάλαιον
 ἐλπίδα νὰ κόψω καὶ ἀπ' αὐτὸ εἰς τὸ ἐξῆς) νὰ πληρωθῇ
 τὰ μικρὸν εἰς διαφόρους διορίας μακράς, τὰς ὁποίας
 θέλει νὰ διορίσῃ εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Κρῆς. Ὅταν ἀνέγνωσα
 εἰς αὐτὸν τὴν πρὸς τὸν Σπ. μεσιτευτικὴν ἐπιστολήν, ἡ
 ἡγορικὴ μου τὸν ἐκίνησεν εἰς δάκρυα πολλὰ καὶ ἐχύθη
 ἐκασπασθῇ τὴν χεῖρα μου. Ἐκ τούτου ἔλαβα τὴν ἀφορ-
 ῳν καὶ τὸ δικαίωμα νὰ τὸν συμβουλεύσω φρόνιμον δια-
 ῳγήν. Τώρα (ὅσον καταλαμβάνω καὶ συμφέρει εἰς τὰς
 ἐπιθέσεις σου) νὰ τὸν κρατῇς πάντοτε εἰς τὴν πρὸς ἐμέ
 αὐτὴν εὐλάβειαν. Ἐλπίζω ὅτι καὶ τὸ χρέος του θέλει
 πληρώσει ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ εἰς ἐσᾶς θέλει χρησι-
 μέυσει. Ὅπισω στείλε με τὰς ἐπιστολάς (ταύτας μόνας)
 τοῦ Σπ. καὶ τὸν λογαριασμόν. Καὶ δὸς εἰς τὸ πῦρ νὰ
 ῳσῃ! τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν· καὶ πρόσεχε εἰς τὸ ἐξῆς
 ἀπὸ τοὺς Γραμματικούς σου.

Τοῦ διδασκάλου τῆς Φιλοσοφίας, Posselt ἡ γνώμη
 περὶ τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσης, ὡς καταγομένης ἀπὸ τὴν
 Πλυρικὴν, δὲν εἶναι νέα. Πρῶτος ὁ Thunmann (Πρά-
 κτηνδρος) εἶκασε τὴν γένεσιν ταύτην. Ἐμεινε τώρα εἰς
 τὸν Posselt νὰ μᾶς δώσῃ καὶ ἀποδείξῃς ἐναργεστέρας
 παραδείγματα τὰς τοῦ Πραξάνδρου· τὸ ὅποιον δὲν μέ φαίνεται
 ὅσον εὐκόλον. Ὅπως ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἂν ἐξέδωκε
 τὸ σύγγραμμά του, προμήθευσέ μέ το. Εἶναι ἐντροπὴ καὶ
 ἂν ἐμέ καὶ δι' αὐτὸν νὰ σέ εἶπω νὰ τὸν ἐρωτήσῃς (ἀφ'

ἐαυτοῦ σου) ἂν γνωρίζῃ τὸ σύγγραμμα τοῦ Adelung ἐπιγραφόμενον *Mithridates, oder Allgemeine Sprach-en Kunde* εἰς τρεῖς τόμους τῶν ὁποίων ἔχω πρὸ πολλοὺς δῦο, καὶ προσμένω μὲ ἀνυπομονησίαν τὸν τρίτον. Λέγω ἐντροπή, διότι πρέπει νὰ ὁμοιάζῃ τὸν *Ντούκα* ὅστις ἐπαγγέλλεται νὰ γράφῃ περὶ γενέσεως καὶ συγ- νείας γλωσσῶν, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τί εἶπαν ἢ τί ἔγραψαν ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ. Ἄλλ' ὅμως ἐρώτησέ τον *Il n'y a pas du mal à cela*. Εὐρίσκονται καμμίαν φοράν καὶ μετα- τούτων *Ντούκαι*, ἢ *Ντούκιδες*, φρόντισε καὶ σύ, φίλε ν' ἀποκτήσῃς τὸν *Μιθριδάτην*.

Ἐπαριθμῶ εἶναι πρὸς τοῖς ἡριθμημένοις ἀριθμῶ ἐπα- ρα. Εἰς τὸ Ἀπαριθμῶ, ἂν καὶ τῆς Ἀπὸ ἡ ἔννοια τῆς δυσθήρατος, καὶ φαίνεται τρόπον τινὰ καὶ περιττή, ἀρ- καὶ ὅτι τοῦτο μετεχειρίσθησαν οἱ παλαιοί, καὶ ὅχι ἐπαριθμῶ· ἀρκεῖ ἀκόμη ὅτι καὶ οἱ Γάλλοι (εἰς τὸ *Dénom- mbrement*) καὶ οἱ Γερμανοὶ (εἰς τὸ *Abzählen*) τὸ ἀπὸ μεταχειρίζονται.

Τοῦ *Οὔτε* καὶ *Οὐδὲ* τὴν διαφορὰν πῶς νὰ σὲ παρη- στήσω δὲν ἐξεύρω. Τὸ *Οὔτε οὔτε*, ἐνθυμοῦ ὅτι εἶναι τὸ ἀντίθετον (*l'opposé*) τοῦ διπλοῦ *Εἴτε*, ἢ τοῦ *Καί*. Ἰδοὺ τὸ παράδειγμα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστολῆς σου (καὶ ἐσφαλμένον ὅμως) τῆς 8 Αὐγούστου, περὶ τοῦ « Δὲν δυσχερεστοῦμαι τόσον εἰς τὸ ὅποῖον τοὺς κάμνει » πρόβλημα, *Εἴτε* τὸ δεχθῶσιν, *εἴτε* μὴ τὸ δεχθῶσιν κτλ. » ἐδῶ, φίλε, ἐπειδὴ ἡ φράσις ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἀρ- νησιν, *Δὲν*, καλλιώτερον ἦτο, οὐτ' ἂν τὸ δεχθῶσιν οὐτ' ἂν μὴ τὸ δεχθῶσι. Ἄν ἡ ἀρχὴ τῆς φράσεως ἦτο κατα- φατική, π. χ. *Εὐαρεστοῦμαι*, ἢ *Ἀδιαφορῶ*, ἢ ὅλγῳ μὲ μέλει, τότε ἦτο ὀρθὸν τὸ *εἴτε* τὸ δεχθῶσι *εἴτε* μὴ

τὸ δεχθῶσι ἢ τὸ, καὶ ἂν τὸ δεχθῶσι καὶ ἂν μὴ τὸ δε-
χθῶσι,

Εἰς τὸ τέλος τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς λέγεις, Οὔτε ἐγώ,
οὔτε ὅσους ἠρώτησα δὲν ἐξεύρουν αἶψα ἢ ψύχη λέγεται
« πούποτε καὶ μάνα ». Ἐδῶ εἶναι ὀρθὸν τὸ οὔτε, ἐπειδὴ
τὸ καταφατικὸν ἀντίθετόν του ἤθελεν εἶσθαι, Καὶ ἐγώ,
καὶ ὅσους ἠρώτησα, ἐξεύρομεν κτλ. Ἡ αὐτὴ θεωρία
εἶναι καὶ περὶ τοῦ Μῆτε, μήτε.

Τὸ οὐδὲ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ καὶ δὲν, ἢ μὲ τὸ ἀλλὰ καὶ
δὲν ὅθεν ὅπου ἔχουν χώραν τοῦτα, ἐμπορεῖς νὰ βάλῃς
εἶναι. Τὸ ἀντίθετόν του εἶναι ἡ ἀπλῆ κατάφασις ἡ ἀνέκ-
φραστος, δηλαδὴ τὸ περιεχόμενον καὶ ὑπονοούμενον (ἀλλ'
ὄχι καὶ ἐκφραζόμενον) εἰς τὰ ῥήματα ΝΑΙ ἢ τὸ ἀλλὰ
καί. Πρέπει λοιπὸν ν' ἀκολουθῇ τὴν ἀπλὴν ἄρνησιν Οὐ,
ἢ ἐνωμένην μὲ ἄλλο τι μόριον, ἀλλ' ὄχι τὸ, τε (καθὼς
εἶναι τὸ Οὔτε).

Ἄς φέρωμεν πάλιν τὰ αὐτὰ παραδείγματα εἰς ἄλλην
ἰνoian. « Δὲν δυσαρεστοῦμαι τόσον εἰς τὸ ὅποῖον τοὺς
« κἀμνεῖς πρόβλημα, οὐδὲ φοβοῦμαι μὴ τοὺς κακοφανῇ
κτλ. » ἤγουν, καὶ δὲν φοβοῦμαι· ἐδῶ τὸ Οὔτε εἶναι
αὐλοικισμός. Ἐμπορεῖς ὁμως νὰ τὸ μεταχειρισθῇς ἐὰν
στρέψῃς τὴν φράσιν εἰς τοῦτο, Οὔτε δυσαρεστοῦμαι, . . .
Οὔτε φοβοῦμαι. Ἄλλο παράδειγμα: « Δὲν παραιτοῦμαι
« μὴδ' ἂν ὁ βασιλεὺς μ' ἐμποδίσῃ » ἐδῶ εἶναι φανερὰ
ἐλλειψις, καὶ τὸ μὴδὲ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ἀλλὰ καὶ δὲν,
ἤγουν ὄχι μόνον ἂν ὁ τυχὼν ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ὁ βα-
σιλεὺς ἂν μ' ἐμποδίσῃ δὲν παραιτοῦμαι. « Δὲν ἐξεύρω
μὴδὲ μὲ μέλει νὰ μάθω » « μὴτ' ἐξεύρω, μήτε μὲ μέλει
νὰ μάθω » τῆς πρώτης φράσεως ἡ ἀντίθετος εἶναι, « κ'

ἐξεύρω καὶ φροντίζω νὰ μάθω » τῆς δευτέρας καὶ ἀγαπᾷ καὶ ἀμελῶ νὰ μάθω.

Ἰσως ἄρχισα νὰ φλυαρῶ, ἐπειδὴ ἐσκοτίσθην. Εἰς τὴν λδ'. σελ. τῶν Αὐτοσχ. στοχασμῶν εἰς τὸν Ἰσοκράτη « ἐπέρασε, α μὴδὲ θέλει πλέον ἐπιστρέφει » ὀρθὸν ἐπεὶ ἀναλύεται εἰς τὸ Καὶ δὲν θέλει κτλ. εἰς τὸ λέ, μὴ χαρίζομεν μῆτε πωλῶμεν. Ὁρθόν, διότι ἀντίκειται πρὸς τὸ Καὶ χαρίζομεν καὶ πωλῶμεν. Ἀλλ' εἰς τὴν μέ. σελ. τὸ Μῆτε τοῦ κέρδους ἢ ἐλπίς εἶναι σολοικισμός, οὕτως ἔπρεπε, μὴδὲ, διὰ νὰ ἰσοδυναμῇ μὲ τὸ καὶ τοῦ κέρδους ἐλπίς δὲν κτλ. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν σου τὴν πρὸς τὸν Δ. σελ. 27 « Οὔτε καιρὸν ἔχω οὔτε ἡ ἀηδία » εἶναι ὀρθόν καθὼς καὶ τὸ (σελ. 52) « χωρὶς νὰ ἐξεύρης βέβαια τὸ λέγεις οὐδὲ πῶς συνθέτεις ». Ἐξεναντίας κακὸν (τῆς σελ. 11) τὸ « διότι ἡ κατάστασίς μου, οὔτε ἡ τῆς Ἑλλάδος » δὲν » (ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ Οὔτ' ἡ κατάστασις μου οὔτε τῆς Ἑλλάδος δὲν) καὶ χειρότερον (ἂν δὲν λανθάνωμαι) τὸ (σελ. 55) « Δὲν ἀφῆκας τὸν διεστραμμένον . . . ΟΥΤΕ ὠφελήθης ἐξ ὧν . . . ΟΥΔ' ἐκ τοῦ ὑπαναχωρήσαντος κτλ. » ἔπρεπεν . . . ΟΥΔ' ὠφελήθης ΟΥΤ' ἐξ ὧν . . . ΟΥΤ' ἐκ τοῦ ὑπαναχωρήσαντος, διὰ νὰ μὴ γενῇ σύγχυσις τῶν ἰδεῶν. Τὸ Οὐδ' ὠφελήθης ἀκολουθεῖ φυσικὰ τὸ Δὲν ἀφῆκας, καθὼς φυσικὰ τὸ ἐξ ὧν εἶπεν ὁ καὶ τὸ ἐξ ὧν εἶπεν ὁ σχολιαστὴς ἔχουσι κοινωνίαν, ἡ ὁποία πρέπει νὰ φανερωθῇ μὲ τὰ αὐτὰ μόρια. Σελ. 12, λέγεις, « Ἐγὼ διὰ φίλον ποτὲ δὲν σὲ ἐστοχάσθην, ΟΥΤΕ ἐξεύρω πόθεν . . . ΟΥΤΕ διὰ τί μακαρίζεις . . . ΟΥΤΕ διὰ τί εἰς τὸν ἐπὶ λόγον κτλ. » τοῦτο εἶναι συγκεχυμένον, δύο τρόποι διορθώσεως εἶναι, Οὐδὲ ἐξεύρω πόθεν . . . Ἡ διὰ τί μακαρίζεις . . . Ἡ διὰ τί εἰς τὸν ἐπὶ λόγον. ἢ, Οὐδὲ ἐξεύρω

οὐτε πόθεν . . . οὔτε διὰ τί μακαρίζεις . . . Οὔτε διὰ τί εἰς τὸν ἐπίλογον. Τὸ δὲν σὲ ἐστοχάσθην μὲ τὸ Οὐδὲ ἐξεύρω συγκροτοῦν μίαν χωριστὴν σειρὰν ἐννοιῶν, καὶ καὶ τοῦτο πρέπει νὰ συμπλεχθοῦν μὲ τὸ Οὐδὲ διὰ νὰ ἐκλυθῇ ἡ φράσις εἰς τὸ δὲν σὲ ἐστοχάσθην καὶ δὲν ἐξεύρω· ἔπειτα ἔρχεται ἄλλη σειρὰ ἰδεῶν ἣτις κρέμεται ἀπὸ τοῦ οὐδ' ἐξεύρω, ὅθεν πρέπει καὶ αὐτὴ νὰ συμπλεχθῇ μετὰ αὐτὰ μόρια « δὲν ἐξεύρω οὔτε πόθεν ὁρμώμενος » μὲ κηρύττεις, οὔτε διὰ τί μακαρίζεις, οὔτε διὰ τί εἰς τὸν ἐπίλογον » κτλ. ἢ μὲ τὸν διαζευτικὸν σύνδεσμον, ὡς εἶπα ἀνωτέρω.

Ἰσως μ' ὅλην ταύτην τὴν μωρολογίαν δὲν ἐξηγήθην ὅμως ἀκόμη ἀρκετά. Ἄλλ' ὅμως μὲ ταῦτα τὰ παραδείγματα καὶ μὲ ὀλίγην σκέψιν ἱκανὸς εἶσαι νὰ ἀναπληρώσῃς τὰ λείποντα. Τοὺς κανόνας τούτους, οἱ ὅποιοι εἶναι τῆς παλαιᾶς γλώσσης, ἐπειδὴ προξενοῦν εὐκρίνειαν τῶν ἰδεῶν, χωρὶς κανένα μακαρονισμόν, πρέπει νὰ τοὺς φυλάττωμεν, καὶ ἂν ᾖ τὸς τρόπος νὰ τοὺς νομοθετήσωμεν. Τοὺς παρέβην ἐγὼ πολλάκις, καὶ δὲν εἶναι παράδοξον, ἐπειδὴ εὐρίσκεται ἡ παράβασις καὶ εἰς τοὺς Ἑλληνικοὺς συγγραφεῖς, ἀλλὰ τὸ περισσότερον ὅμως εἰς τοῦ παρακμάζοντος Ἑλληνισμοῦ τοὺς συγγραφεῖς. Ἀπὸ ἑκατὸν τοιαῦτα σφάλματα εἰς τοὺς δοκίμους πιθανὸν ὅτι τὰ 99 εἶναι τῶν ἀντιγραφέων. Εἰς τὸ ἐξῆς ἐλπίζω νὰ γένω προσηκτικώτερος. Ἡ τέχνη τοῦ γράφειν, φίλε, εἶναι τέχνη δύσκολος, καὶ δὲν ἀποκτᾶται μὲ αὐτοσχεδιασμούς, ὡς εἶναι οἱ ἰδιόκοι μου, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ κόπον πολὺν καὶ χρόνον μακρόν. Ἐρώτησε τὸν ἀδελφόν σου καὶ φίλον μου Πασχάλιον, ἔκαμε ποτὲ σκέψιν εἰς τὰ τοιαῦτα; Ἄν τὸν εἶχα ἐδῶ μίαν μόνην ἐβδομάδα βέβαιος εἶμαι ὅτι ἤθελα

τοῦ στρέφει τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν κάμει νὰ βδελυχθῇ τὸ Ντ. καὶ τοὺς μιμητὰς καὶ θαυμαστὰς τοῦ Ντ. Ἡθελοῦμαι εἶσθαι θαῦμα καὶ ὑπὲρ αὐτὰ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν καὶ τὰ θαύματα θαυμαστότερον (εἰπέ το ἐκ μέρους μου Πασχάλιον) ἐὰν ἡμεῖς μόλις ἐξυπνίσαντες ἀπὸ τὴν μακρὰν βαρβαρότητα ἐλαμβάνομεν ἐν τῷ ἅμα καὶ ἐν τῇ ἀκριβεῖς τῆς μορφώσεως τῆς γλώσσης καὶ τῆς τέχνης τοῦ γράφειν, καὶ ἐὰν (τὸ γελοιότερον) τὰς τοιαύτας ἐνώπιον ἦσαν καλοὶ νὰ μᾶς δώσωσι ἄνθρωποι ὁποῖος ὁ Ντ. καὶ οἱ ὅμοιοι τοῦ Ντ. ἤγουν ἄνθρωποι, ἢ μᾶλλον ἄνθρωποι, γυμνοὶ ἀπὸ ἱστορίαν, γυμνοὶ ἀπὸ γενικῆς γραμματικῆς θεωρίαν, γυμνοὶ ἀπὸ ἀλλογενῶν γλωσσῶν εἰδότες, γυμνοὶ καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐπὶ τὴν ἔμαθαν ὅχι ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ παρατήρησιν καὶ συγκρίσιν τῶν δοκίμων συγγραφέων ἀλλ' ἀπὸ γραμματικῆς ἀθλίας, καὶ ἀπὸ ἀνάγνωσιν σοφιστῶν τὸ περισσότερον τὸ παρακμάζοντος ἐλληνισμοῦ, ἢ ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων καὶ κανόνων· τοῦτο λέγω ἤθελεν εἶσθαι θαῦμα ὑπὲρ πάντων τὰ θαύματα, ἐὰν ἐγίνετο εἰς ἡμᾶς, ὅπόταν εἰς τὸ πλεονεχέστερον φωτισμένον ἔθνος τῆς Εὐρώπης, εἰς αὐτὴν τὴν μητρὸς γλῶσσαν τῶν φώτων περιέχουσιν ἑπτακοσίας χιλιάδας ἀνθρώπων τοὺς Παρισίους, μόλις (καὶ τοῦτο χωρὶς ὑπερβολῆς) ἐκρίσκονται πεντήκοντα εἰδήμονες τῆς τέχνης τοῦ γράφειν. Αἱ πρῶται (φίλε μου Πασχάλιε) τῆς ἐξυπνίσεως ἐν τῇ γαίᾳ καὶ κινήσεις εἶναι σκορδινισμοί, εἶναι χασμῆσεις, εἶναι ψηλαφήσεις (lâtonnements) καὶ παντοδαπαὶ ἀπορίαι καὶ ἀμηχανίαι. Τοιαῦται χασμῆσεις καὶ τοιοῦτοι σκορδινισμοὶ εἶναι (χωρὶς μετριοφροσύνης ὑπόκρισιν) καὶ ὅσα ἐγὼ τολμῶ νὰ λέγω καὶ νὰ γράφω περὶ μορφώσεως γλώσσης. Ἀλλ' ὅμως ἡ τόλμη μου εὐρίσκει κάποιαν ἀπορίαν

λογίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἔκαμα ὁπωσδήποτε περὶ τῶν τοιούτων ἔρευναν· εἰς τὴν ὁποίαν διέτριψα μεταξὺ φωτισμένου ἔθνους μακρὰν διατριβήν, καὶ εἰς τὴν νὰ χειραγωγῶμαι ἀπὸ σοφωτέρους μου εὐπείθειαν. Καταγίνου, φίλε Παπαγλίε, εἰς τὴν μετὰ προσοχῆς ἀνάγνωσιν, ἐκ μὲν τῶν παλαιῶν, τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασέως, ἐκ δὲ τῶν νέων, τῶν ὅσα ἔγραψαν οἱ Γάλλοι περὶ τῆς θεωρίας τῆς γλῶσσης, ἂν θέλῃς νὰ καταλάβῃς τὴν δυσκολίαν τοῦ πράγματος, καὶ ὅχι τὰ ἐξεράσματα τοῦ Παπαδούκα, τοῦ κατασκευαστοῦ τῆς θαυμαστῆς κλίμακος, τῆς ὁποίας οἱ βαθμοὶ ἀπέχουσιν εἰς ἀπὸ τὸν ἄλλον 800 καὶ 1000 ἔτη. Ἡ κλίμαξ αὕτη μόνη εἶναι καλὴ νὰ δείξῃ ὅτι ἔχει τόσῃ γεννάδας εἰδῆσιν τῆς θεωρίας καὶ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας ἡμῶν γλῶσσης, ὅσῃ ἐγὼ τῆς τῶν Κινέζων.

Ἄσπασε ἀπὸ μέρους μου καὶ εὐχαρίστησον τὸν ἐν Βενετίᾳ κύριον Ἰωάννην Χριστοδούλου διὰ τὴν προθυμίαν του νὰ μὲ στείλῃ τὸν Συντίπαν. Ἐλαβα καὶ αὐτὸν καὶ τὸν Αἰσωπον· περὶ τῶν ὁποίων γράψε με τί σὲ χρεωστῶ, διὰ νὰ τὸ καταχωρίσω εἰς τὸ διφθέριόν μου. Ἐγραψα εἰς χρίος σου 13 : 11 διὰ τὰ προσταλέντα βιβλία, ἧγουν τὸν Boileau, les lettres chinoises, τὴν γραμματικὴν καὶ τὰ λοιπὰ. Γράφε με κατὰ καιρὸν καὶ ὅσα πέμπεις εἰς τὸν ἀδελφόν μου, διὰ νὰ συμφωνῶσιν οἱ μεταξὺ μας λογαριασμοί.

Σὲ πέμπω καὶ τὰ ἐπιγράμματα τοῦ **Τευχήρους**. τὰ ὅποια ἐλησμόνησα νὰ κλείσω εἰς τὴν προλαβοῦσαν. C'est une espece de Papapolyzo, μὲ διαφορὰν ὅμως, ὅτι οὗτος μὲν εἶναι ἀληθῶς πολυμαθής, ἂν καὶ χωρὶς κρίσιν, ὁ δὲ ἡμέτερος Παπᾶς Κόντζουρον. Εἰς τὸν κατάλογον τοῦ Τευχήρους πιθανὸν ὅτι ἐσημείωσες τὴν γραμ-

ματικήν τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης. Τὴν ἡγόρασα, καὶ ἀκόμη δὲν τὴν ἀνοιξα.

Ἡ νέα σου ζήτησις βιβλίων Γαλλικῶν τελειοῦται πέμπεται πρὸς τὸ τέλος τῆς παρούσης ἐβδομάδος, θέλω σὲ πέμψει καὶ τὸν λογαριασμὸν αὐτῶν. Ἄλλο θέλει λείπει ἅπ' αὐτὰ πλὴν τὰ δύο σώματα τοῦ Λεζαῖ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Smith. Μ' ἐσυμβούλευσεν ὁ Allou να προσμείνωμεν πολλὰ ὀλίγους μῆνας διὰ τὸ συμβῆναι αὐτά. Εἴτε διὰ σκευωρίαν καπηλικὴν τῶν ἐχόντων, ἢ ἀληθῶς ἔλειψαν εἰς τὸ μαγαζιον των (δὲν ἐξεύρω πόσα 600 τόμοι τοῦ πρώτου ἢ δευτέρου μέρους· ὅθεν ἐδιπλώσαν σχεδὸν τὴν τιμὴν, διὰ νὰ σκεπάζωσι τὴν ζημίαν. Τώρα ὅμως (ἴσως ἡ ὑπερβολικὴ τιμὴ ἐλάττωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγοραστῶν) τυπόνουσιν (ὡς λέγουσιν) τοὺς λείποντας τόμους. Γράψε λοιπὸν πρὸς τὸν φίλον σου νὰ ἐκπομονήν, διὰ ταύτην τὴν ἔκδοσιν τοῦ Smith, τὴν ὅπου μεταχειρίζομαι κ' ἐγώ. Διότι ἡ ἄλλη ἢ λεγομένη *Maradan* εἶναι ἀκόμη ἀκριβωτέρα.

Σὲ πέμπω κλεισμένον καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ νεοῦ ἐπινοηθέντος θεάτρου τῶν Αἰσωπικῶν μύθων, ὅχι δι' ἄλλο πλὴν διὰ νὰ μὴ σὲ φανῇ αἰνιγμα, ὅ,τι λέγω περὶ τοῦ τοῦ εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ Αἰσώπου μου. Ὑπῆγα εἰς τὸ θέατρον, καὶ μ' ἐφάνη ὠφέλιμος ἐπινόησις διὰ τὰ παιδάκια, ὡς ὁ Ἐπαμινώνδας (τὸν ὅποιον ἀσπάζομαι καὶ τὴν μητέρα του), ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴν ἡ τρυφή τῶν Παρισίων ματαιώσῃ τὴν ἐπίνοιαν.

Εἰπέ τὸν ἀδελφόν σου Μηχαήλ νὰ μὴ φοβῇται περὶ τῆς τύχης τῶν γυμνασίων τῆς Ἑλλάδος. Μῆτε θεοὶ μὴ δαίμονες εἶναι πλέον καλοὶ νὰ διώξωσι τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἐνδεχόμενον νὰ θυσιάσωσι καταρχῇ

τρεις ἢ τέσσαρας (ἐκ τῶν ὁποίων ἴσως καὶ ἐμέ) τὰ νε-
ρωνικά καὶ φαλαρικά γερόντια· ἀλλ' ἡ παιδεία δὲν θέλει
ὑποσποδῆσθαι. Πληροφόρησέ με ποῖον τέλος ἔλαβε τὸ
κατ' ἐμοῦ δρᾶμα τοῦ ῥητοροδιδασκάλου Ἀθανασίου, καὶ
μάλιστα πῶς τὸ ἔκριναν οἱ Χῖοι. Τὸν ἀφῆκαν νὰ με κα-
τασπαράξῃ ἀδεῶς οἱ γράφοντες πρὸς ἐμέ ἀηδέστατα ἐγ-
καιμια, καὶ οἱ καυχώμενοι (ὡς λέγουσιν) εἰς τὴν μετ' αὐ-
τῶν συγγένειάν μου ; Ὑγίαινε !

Εἰς τὸ πῦρ, παρακαλῶ σε ὅσα γράφω.

128.

7 Ὀκτωβρίου 1810.

Σ' ἔγραψα πολλὰ μακρὰν ἐπιστολὴν, Ἀλέξανδρε φίλε,
τὴν 24 τοῦ περασμένου μηνός. Χθὲς ἐπέμφθη πρὸς τὸν
Franek διὰ τοῦ Allais τὸ Σανδύκιον τῶν πρὸ πολλοῦ
παργγελθέντων βιβλίων διὰ νὰ σὲ τὸ στείλῃ αὐτοῦ.
Εἶναι σημειωμένον AZ N^ο 10. Τὸν εἶπα, ἂν ᾔῃαι εἰς και-
ρον, νὰ δοῇ εἰς τὸν ἀμαξῶνα νὰ μεταβάλῃ τὸ AZ εἰς
τὸ AB· ἀλλὰ δὲν ἐξεύρω ἂν ἐπρόφθασε. Τοῦτο ὁμως δὲν
φέρει ζημίαν.

Ἐδῶ κλεισμένον θέλεις εὐρεῖ τὸν λογαριασμὸν τοῦ
Allais μὲ δύο ἢ τρεῖς παρατηρήσεις πρὸς εὐχαρίστησιν
τῶν ζητησάντων τὰ βιβλία, ὡς εἶναι παραδείγματος
ἕνεκα ἢ περὶ τοῦ Λεξικοῦ τῆς μυθολογίας τοῦ Noel.
Νεαρόν ἐκβαλμένον ἀπὸ τὸν τύπον (τρίτη ἐκδοσις) ἦτο
τῶν ἀδυνάτων νὰ στιχωθῇ, χωρὶς νὰ κατασπιλωθῇ. Τὰ
1535 φράγκα (ἐξεύρεις ὅτι τῶρα πλέον δὲν εἶναι διαφορὰ

μεταξὺ φράγκων καὶ λιτρῶν), τὸν ἔστειλα χθὲς μὴ πλὴν μου ἀποχὴν νὰ τὸ λάβῃ ἀπὸ τὸν Μαρτίνον. Ὁ δὲν ἐπέρασα τίποτε μῆτε εἰς τὸ χρέος μῆτε εἰς τὴν ἀποδοσὶν τοῦ λογαριασμοῦ σου.

Σὲ περικλείω πρὸς τούτοις ἕτερον λογαριασμὸν τοῦ Allais διὰ τὴν 74 παρὰδοσιν τῆς ἀιδίου καὶ ἀτελείου του Ἐγκυκλοπαιδείας, ἐπειδὴ μ' ἔγραψες νὰ τὴν ἀποσπῶ. Εἰς αὐτὴν τὸν εἶπα νὰ προσθήσῃ καὶ τὸν Εὐλόγιον τοῦ Delenge, καὶ τοῦ Koch τὸ Tableau des revolutions de l'Europe, δύο βιβλία ἄξια μεταφράσεως τὰ ὅποια δύνασαι νὰ κοινωνήσῃς πρὸς τὸν Φιλαδέλφειον. Ὁ δὲ Allais ἐπρόσθεσε καὶ ἄλλα δύο, διὰ τὴν ἀνάγκαν νὰ συναρμόσῃ μὲ τὸ Σανδύκιον τὸ μικρὸν χωριστὸν πακέτον. Κατ' εὐτυχίαν τὸ Lettres à Sophie sur la philosophie δὲν εἶναι κακόν, μηδὲ μεταφράσεως ἀνάξιον. Ἡ μυθιστορία τῆς Lady Hamilton δύναται νὰ πωληθῇ πρὸς κέρδος. Τὸ περιέχον τὴν ἐγκυκλοπαιδεῖαν καὶ τ' ἄλλα ταῦτα πακέτον, εἶναι προσαρμυμένον εἰς τὸ Σανδύκιον ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Σημείου AZ (ἢ AB) μὲ τρόπον ὥστε δύνασαι νὰ τὸ ἀποσπάσῃς χωρὶς νὰ ἀνοίξῃς τὸ Σανδύκιον. Ὁ λογαριασμὸς τοῦ Allais διὰ τὸ πακέτον τοῦτο εἶναι φρ. 100.75· ἐκ τῶν ὁποίων ἐπέρασα εἰς χρέος τοῦ λογαριασμοῦ σου φρ. 90. Τοῦτον μόνον τὸν λογαριασμὸν στείλῃς με ὀπίσω.

Σὲ πέμπω τελευταῖον καὶ τὴν πρὸς τὸν Ἰατρὸν Ἀσκληπιομένην αὐτόθεν σταλεῖσαν ἐπιστολὴν πρὸς ἐμέ. Τὸ παλαιὸν κάριον τοῦτο εἶχεν ἀποδημήσει εἰς συνοδίαν τοῦ ἄλλου παλληκαρίου (τοῦ Μοσχοκεφάλου) διὰ νὰ περιέλθῃσι τὸν Ἰταλίαν, καὶ νὰ γνωρίσῃσι « Πολλῶν ἀνθρώπων ἄσπετον καὶ νόον » εἰς ὠφέλειαν τῆς πατρίδος των. Ὡς πρὸς τὸν ὅτι

λιμώτεροι ἤθελαν εἶσθαι εἰς αὐτὴν καὶ αὐτοί, καὶ αὐτῶν ἄλλοι πολλοὶ παρόμοιοι, ἐὰν ἡ τυφλὴ τύχη τοὺς ἔθετεν εἰς τῶν γεωργῶν τὴν τάξιν (διὰ τὴν ὁποῖαν ἡ φύσις τοὺς ἐγέννησε) καὶ ἀντὶ βιβλίων ἔδιδεν εἰς τὰς χεῖράς των ἄξιονόργια καὶ δικέλλας. Καὶ ὁ Κρῆς καὶ ἐγὼ ἐσπουδάσαμεν νὰ ἐμποδίσωμεν τὸν ἐξοχώτατον ἀπὸ τὴν περιήγησιν τῆς Ἰταλίας τόσον περισσότερον ἄκαιρον καὶ γελοῖον, ὅσον δὲν εἶχε μηδὲ χιτῶνας ἱκανοὺς, διὰ τὴν εἰς τὴν ὁποῖαν ὁ πατήρ του (ἴσως δικαίως) τὸν ἀφῆκεν ἀναργυρίαν· ἀλλὰ δὲν ἐστάθη τρόπος. Ἐγὼ δὲ ὁ τάλας ἀφ' οὗ ἔδαπάνησα 36 σολδία διὰ τὴν ἐπιστολὴν του, ἀναγκάζομαι καὶ πάλιν νὰ ἐξοδευθῶ καὶ νὰ σ' ἐξοδεύσω, διὰ νὰ ἀποφύγω τὰς περαιτέρω δαπάνας. Ὅθεν παρακαλῶ (εἶναι νομίζω ἡ ἐπιστολὴ ἀπὸ τὸν Σθάρτζ) νὰ δώσης τὴν εἰδησιν, καὶ πρὸς τὸν στείλαντα, καὶ πρὸς τὸν Γαζῆν ἀπὸ μέρους μου, ὅτι ὁ Ἀσάνης δὲν εἶναι πλέον ἐδῶ. Τοιαύτας ἐπιζημίους δαπάνας ἔκαμα καὶ δι' ἄλλους πολλὰς.

Τίς εἶναι ὁ ἄλλος ἐξοχώτατος Ἀσκληπιάδης ἐχθρὸς σου καὶ ἐχθρὸς μου, περὶ τοῦ ὁποίου μ' ἔγραφες εἰς τὰς προλαβούσας ἐπιστολάς; δὲν ἐδυνήθην νὰ τὸν μαντεύσω.

Υἱάινει! Κατε τὰς ἐπιστολάς μου.

129.

Ὀκτώβριος 1810.

Ἀπὸ τὴν ἐδῶ κλεισμένην πρὸς τὸν Νεοκαισαρείας περὶ ὑποθέσεων παντάπασιν ἀνοικείων εἰς ἐμέ, συμπεραίνεις, Ἀλέξανδρε φίλε, ποῖται καὶ πόσαι πρέπει νὰ ᾔναι αἱ ἄλ-

λαχόθεν ἐνοχλήσεις, ὅσαι ἔχουν κάποιαν οἰκειότητα μετὰ τὴν κατάστασίν μου, καὶ ἐκ τούτου δεύτερον συμπέρασμα εὐκόλα σύρεις, ὅτι εἶναι ἀδύνατον εἰς ἐμέ κατὰ τὸ παρὸν νὰ σὲ γράψω εἰς πλάτος. Ἐβασανίσθην ὅλην μου τὴν νεότητα ὁ ἄτυχος μὲ ἐλπίδα νὰ εὕρω μικράν ἀνάπαυσιν εἰς τὸ γῆρας· καὶ τὸ γῆράς μου ἔγινεν ἀσυγκρίτως πολὺ πονώτερον ἀπὸ τὴν νεότητα. Τοῦτο πάλιν τὸ ἀπροσδόκητον τοῦ Νεοκαισαρείας μου ἔπescen εἰς τὴν κεφαλὴν ὡς κεραυνός. Δὲν ἔμπορῶ νὰ σὲ περιγράψω τὴν τραγικὴν καὶ κωμικὴν ἐντάμῃ τοῦ προσώπου μου ἀλλοιώσιν ὅταν ἀνοίξας τὴν ἐπιστολήν του εὗρηκα μέσα προτέστα πικρὰ καὶ ἄλλα τοιαῦτα πικρὰ εἰς ἐμέ χαρτιά, γλυκασμένα μὲ πολλὰ ἐγκωμιά μου καὶ ἀναριθμήτους εὐχαίς καὶ εὐλογίας. Κάμε τὸ λοιπὸν, φίλε, διὰ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ, χαιρέτισε καὶ παρακάλεσε ἀπὸ μέρους μου τὸν ἀδελφόν σου κύριον Μηχαὴλ νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ, παρακαλῶν τὸν ἱεράρχην (εἴτε πληρωθῇ, εἴτε μὴ, ἡ συναλλαγματικὴ γραφὴ) νὰ κατευθύνῃ εἰς τὸ ἐξῆς πρὸς τὸν Κρήτα τὰ περαιτέρω περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως κινήματα. Ἀρκετὸς εἶναι ὅσον ἔχασα καιρὸν εἰς τὰς πολλὰς συνεντεύξεις καὶ συνομιλίας, καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς δρόμους πρὸς τὸν χρεωφειλέτην του. Χωρὶς ταύτης τῆς τριψυγμῆρας, μὲ τοῦτον τὸν ταχυδρόμον ἤθελα σὲ πέμψῃ τὰ εἰς τοὺς Αἰσωπικοὺς μύθους προλεγόμενά μου· ἀλλὰ τώρα, χάρις εἰς τὸν Νεοκαισαρείας! πρέπει νὰ προσμένης ἀκόμη τινὰς ἐβδομάδας.

Τὴν ἐγκεκλεισμένην ἄλλην εἶναι πολλαὶ ἡμέραι ἀπὸ τοῦ μὲ τὴν ἔφερεν ὁ Βάμβας· ἀλλ' ἐπρόσμενα νὰ λάβῃ τέλος τοῦ Νεοκαισαρείας ἡ ὑπόθεσις, διὰ νὰ σὲ τὴν στείλω.

Τῶν βιβλίων ἡ τελευταία ζήτησις ἡ παρὰ σοῦ δὲν

αμελήθη· μήτ' ὀλίγας ἡμέρας ἐλπίζω ὅτι θέλουν ἐτοιμα-
σθῇν ἔλα καὶ σταλθῇν αὐτοῦ.

Εἰς τὰ ρηθέντα Προλεγόμενα θέλεις εὑρεῖν ὅχι ὀλίγα
νεάκουστα καὶ ἀξιόκουστα εἰς ἡμᾶς, καὶ μὲ εὐχαρίστη-
σιν σου ἐλπίζω. Ὑγίαινε!

130.

10 Ὀκτωβρίου 1810.

Καλὴν ἡμέραν! ἔλαβα χθὲς τὴν ἐπιστολήν σου, περι-
χουσάν τὴν τοῦ Στ. καὶ τὴν τοῦ Ζ. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν
καιρὸς δὲν εἶναι τώρα· ἡ ἐπιστολή μου ἔχει ἄλλην ὑπό-
θεσιν.

Χθὲς εἰς τὰς τρεῖς ἡμισυ ὥρας μετὰ τὸ μεσημέριον,
ὀλίγον πρὶν λάβω τὴν ἐπιστολήν σου, μ' ἀπαντᾷ εἰς τὴν
ὁδὸν ὁ Γάδος, καὶ μὲ ἀναγγέλλει ὅτι τὸ πρῶτ' τῆς αὐτῆς
ἡμέρας, ὑπῆγαν παρὰ τοῦ Ἀστυνομοῦ εἰς τοῦ Κρητός,
καὶ τὸν ἐσήκωσαν. Τοῦτο βέβαια πρέπει νὰ ᾔῃ κατὰ
λάθος, ἢ κατὰ διαβολὴν ἐχθροῦ τινος· ὅτι δυσκολαίνομαι
νὰ πιστεύσω τόσῃ ἀγνωσίᾳ εἰς τὸν Κρητᾶ, ὥστε νὰ
ἀναμιχθῇ εἰς πράξεις ὑποκειμένας εἰς τὴν ἐφορίαν τῆς
Ἀστυνομίας. Ὁ γάδος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὰς ἀπαν-
τήσεις δὲν μὲ ὁμιλεῖ. Ἡ εὐχαρίστησις μὲ τὴν ὁποίαν μὲ
τὸ ἀνήγγειλε, καὶ τὴν ὁποίαν μὴδ' ἡ προποιητὴ του συλ-
λύπησις νὰ σκεπάσῃ δὲν ἐμπόρει, μὲ βάλλει εἰς ὑποψίας.
Ὅταν τὸν εἶπα, ὅτι τὸ πρᾶγμα πρέπει νὰ ᾔῃ κατὰ
λάθος, μ' ἀπεκρίθη ὅτι καὶ αὐτὸς ἐλπίζει νὰ ᾔῃ τοιοῦ-
τον· «ἀλλ' ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος πάλιν (εἶναι λόγια ἰδικά

» του) ἡ Ἀστυνομία εἰς τοιαῦτα δὲν κινεῖται ἀπλῶς
» ὡς ἔτυχε, χωρὶς νὰ ἔχη ἀφορμὰς εὐλόγους ».

Ὅπως ἂν ᾔναι τὸ πρᾶγμα, ἔκριν' ἀναγκαῖον νὰ σὺ
ἀναγγεῖλω πάραυτα.

Πρὸς τὸ βράδυ (χθὲς) ὑπῆγα εἰς τοῦ Κρητὸς δια-
ἐρευνήσω ἀκριθέστερον περὶ τοῦ συμβάντος. Ἡ θυμω-
μὲ εἶπε ὅτι ὁ Ὀθωμανὸς πρέσβυς ἐκινήθη εἰς τὸ νὰ
ζητήσῃ ἀπὸ τὸ Κράτος, ὡς ὑπήκουον τῆς Πόρτας.
ἐξεύρω πλέον ποῖον ἀποτέλεσμα ἐγέννησε τοῦ Πρέσβυ-
ἡ προστασία. Ὑγιάινει.

131.

5 Νοεμβρίου 1810.

Ἀσπάζομαι.

Ὁ Κρῆς ἤδη λυτρωθεὶς, πιθανὸν ὅτι σ' ἔγραψε
πάθη καὶ τὰς αἰτίας τῶν παθῶν του. Τὸν Κούμαν παρ-
γόρησε, καὶ συμβούλευσε νὰ κρατηθῇ εἰς τὴν Σμύρνην
ἀναποσπάστως μὲ ἐλπίδα χρηστοτέρας καταστάσεως· εἰ-
τὴν ὁποῖαν ἐλπίζω νὰ συνεργήσω κ' ἐγώ, ὡς θέλεις εἶδεν
εἰς τὴν μετὰ τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν μου. Ἡ ἐπιχείρη-
σις τῆς συνεργίας ταύτης ἤθελε σὲ σταλθῇ ταχύτερον,
εἰάν αἱ ἀσχολίαι μου ᾔσαν ὀλιγώτεραι, καὶ τὸ σωματικόν
εὐρωστότερον καὶ τὸ ψυχάριον ἐλεύθερον ἀπὸ παντὸς εἰδους
ἀνίας. Ὑγιάινει.

Ἰδὲς εἰς τὴν τελευταίαν τῶν Ζ. ἐπιστολήν ὅτι ἔδωκα
(εἰς τίνα δὲν ἐξεύρω) προσταγὴν νὰ μὲ σταλῶσιν 6000

φρ. Μέχρι ταύτης τῆς ὥρας δὲν ἔλαβα τίποτέ ποθεν.

Ἀκόμη ὁ ἐδῶ πρὸ πολλοῦ φθάσας Φιλιππίδης δὲν μὲ πξίωσε τῆς ὀψεως του. Τί προσμένεις ἀπὸ τὰς ἐπιστήμας ὅταν δὲν ἐπικτιζονται εἰς παιδικὴν καλὴν ἀνατροφὴν;

Εἰς τὸ πῦρ.

132.

8 Νοεμβρίου 1810.

φίλε Ἀλέξανδρε, ἀσπάζομαι σε.

Ταύτην τὴν ὥραν σὲ γράφω ἐνοχλούμενος ἀπὸ ποδαγρικούς πόνους· ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ σὲ γράψω. Ἐλαβα τὴν 27 Ὀκτωβρίου ἐπιστολήν σου· εἰς τὴν ὁποίαν θέλω ἀποκριθῆν ἄλλοτε, ὡς τόσον ἐμήνυσα τὸν Κρηῖτα νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ νὰ λάβῃ τὴν συναλλαγματικὴν τοῦ Ράλλη, καὶ νὰ τὴν οἰκονομήσῃ κατὰ τὴν διαταγὴν σου.

Ἐρχομαι τῶρα εἰς τὸ ὅποῖον μὲ ἀναγκάζει νὰ σὲ γράψω. Κλεισμένας ἐδῶ βλέπεις ἐπιστολάς δύο. Ἡ πρώτη εἶναι πρὸς τοὺς Χίους τῆς Σμύρνης. Παρακαλῶ σε νὰ τὴν στείλῃς ἀσφαλῶς, διότι, ἂν χαθῇ, δύναμιν νὰ γράψω ἄλλην δὲν ἔχω. Ἀφοῦ τὴν ἔγραψα καὶ τὴν ἀνέγνωσα κατὰ συνέχειαν, ἐκατάλαβα ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ γενῇ δραστηκωτέρα. Μ' ὅλον τοῦτο, καὶ ὡς εἶναι ἐλπίζω νὰ ἐνεργήσῃ, ἐὰν λάβῃ τὴν τύχην νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας ἀναγνώστου τοιούτου, ὅποῖος νὰ ἔχῃ ἰδέαν τοῦ πόσῃ δύναμιν ἔχει ἡ κατ' ἡθος καὶ κατ' ὑπόκρισιν ἀπαγγελία, εἰς ἀκοὰς συναθροισμένου λαοῦ. Διὰ τοῦ Κούμα νὰ τὴν

πέμψης δὲν συμφέρει· αὐτὸς πρέπει νὰ ᾔηται εἰς τὰ ταῦτα ἀπλοῦς θεατῆς καὶ ἀκουστῆς. Συμφέρει ἴσως ὅμως νὰ τὸν προμηνύσῃ τὸ πρᾶγμα, διὰ νὰ συμβουλευθῇ μὴ τὸν Κάππαριν, ἢ μὲν τιν' ἄλλον, νὰ δοθῇ ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐπιστολῆς εἰς κανένα νέον παιδευμένον, ὅστις πρέπει νὰ τὴν ἀναγνώσῃ πρότερον καθ' ἑαυτὸν δις καὶ τρίς, καὶ νὰ μελετήσῃ καλῶς τὴν θεατρικὴν ἀπαγγελίαν τῆς. Ἐνθυμᾶσαι τὸ τοῦ Δημοσθένους «τί πρῶτον ἐν Ῥητορικῇ» ὑπόκρισις· τί δεύτερον; ὑπόκρισις· τί τρίτον; ὑπόκρισις· τίς!»! Περισσότερον ἢ ὑπόκρισις τῆς ἀναγνώσεώς μου, παρά ἡ ἀξία τῶν γραφομένων, ἐκίνησε τὸν Βάμβαν εἰς δάκρυα, τὰ ὅποια (τὸ κωμικώτερον) διεδόθησαν εἰς ἐμὲ τὸν ἀναγνώστην. Εἶναι ἀδύνατον μεταξὺ τοσοούτων κωλουπακίων νὰ μὴν εὐρεθῶσι καὶ τινὲς ἔχοντες αἰσθητικὴν καὶ ψυχὴν τοῦ Βάμβα. Ἄς προειδοποιήσῃ ἀκόμη ὁ Κούμας τὸν Κάππαριν, ἢ πιστὸν ἄλλον τινα, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ κατευθύνεται ὄχι εἰς μόνον τὸ ἰδίως ὀνομαζόμενον βουρσιτικὸν τῶν Χίων τῶν ἐχόντων ἐργαστήρια εἰς τὰ δύο Βεζεστένια, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μεγαλεμπόρους τοῦ Βεζιρ Χανίου, καὶ ἀπλῶς εἰς ὅλους τοὺς παρεπιδήμους Χίους τῆς Σμύρνης, ἡγοῦν ἐξαιρουμένων τῶν εἰς Σμύρνην κατοίκων καὶ ὑπανδρευμένων Χίων. Ἀφοῦ μόνη ἡ συνέλευσις τῶν τοιούτων Χίων ἀκούσῃ τῆς ἐπιστολῆς τὴν ἀνάγνωσιν, τότε ἄς προκαλέσῃ εἰς δευτέραν ἄλλην συνέλευσιν (τὸ συμφερώτερον ἦτον εἰς τὴν αὐτὴν, διὰ νὰ μὴ δώσῃ καιρὸν καὶ χώραν εἰς σμυρναϊκὰ καὶ φαρισαϊκὰ ἄλλα συνέδρια καὶ συμβούλια) ἀπὸ τοὺς ὑπανδρευμένους κατοίκους τῆς Σμύρνης εἴτε Σμυρναίους εἴτε Χίους, εἴτε ἄλλων πόλεων γεννήματα, τοὺς φρονιμωτέρους, διὰ νὰ

συμβουλευθῶσι μετ' αὐτῶν τὰ μέσα τῆς διακρατήσεως τοῦ γυμνασίου.

Ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ εἶναι πρὸς τοὺς γενναιοτάτους, οἱ ὅποιοι μοῦ κόπτουσι 2000 φρ. τώρα εἰς τὸ Γῆρας μου, ἤγουν, εἰς καιρὸν ὅταν αἱ χρεαῖά μου αὐξάνωσι. Ἄλλως δὲν τοὺς συγχωρῶ τοιοῦτον μικροπρεπὲς ἔργον, πλὴν ἂν μεταθέσωσι ταύτην τὴν ποσότητα εἰς τὸ γυμνάσιον τῆς Σμύρνης. Παρακαλῶ σε περὶ ἐμοῦ νὰ μὴ τοὺς αναφέρῃς τίποτε· ἀλλ' ἐξ ἐναντίας νὰ τοὺς παρακινήσῃς θερμῶς νὰ βοηθήσωσι τὸν Κούμαν. Καλὸν ἴσως ἦθελεν εἶσθαι νὰ κοινωνήσῃς τὴν πρὸς αὐτοὺς (ὄχι τὴν πρὸς σέ ταύτην μου) ἐπιστολήν, καὶ εἰς τὸν Κύριον Σταῦρον Ἰωάννου, ἀσπαζόμενος καὶ παρακαλῶν αὐτὸν νὰ γράψῃ ἰδίως πρὸς τοὺς γενναίους νὰ δειξῶσι καὶ τὴν γενναϊότητά των εἰς τὸν Κούμαν. Κάμε ὅτι δύνασαι, νὰ μὴ φύγῃ ὁ Κούμας ἀπὸ τὴν Σμύρνην· βάλῃς τὰ δυνατά σου νὰ μὴ νικηθῇ ἡ φιλοσοφία ἀπὸ τοὺς ὑποκριτὰς καὶ Φασισαίους.

* Ἄν ἀληθῶς με ἀγαπῶσιν ὁ Παντίας καὶ ὁ Ῥώτας ὡς τὸ δειξῶσιν ἐμπράκτως, πέμποντες εἰς τὸ γυμνάσιον τῆς Σκορδουλισμένης Σμύρνης ὅσα εἶχαν ἀποφασίσει νὰ ρίψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ ἔχωσι τὴν εἰκόνα τοῦ ποδαγρικοῦ. Εἶπέ εἰς αὐτοὺς ταῦτα ἀπὸ μέρους μου. Ὑγίαινε! Δὸς με χωρὶς ἀργοπορίαν μόνην τὴν εἶδησιν ὅτι ἔλαβες τὴν παροῦσαν.

Διὰ τύχην μου κατεστήθη παντάπασι Γελοῖος ὁ Γαίλιος, ὡς θέλεις συμπεράνει ἀπὸ τὸ κλεισμένον κατ' αὐτοῦ νέον Σκῶμμα.

17 Νοεμβρίου 1810.

Ἀσπάζομαι σε.

Εἰς τὴν 8 τοῦ παρόντος πέμπων τὴν πρὸς τὸν Ζ. ἐπὶ στολὴν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐν Σμύρνη Χίους, ἥ διὰ τῶν ἀρθριτικῶν σφοδρῶν τότε πόνους, ἥ διὰ τοὺς συνήθει μου ρεμβασμούς, ἐλησμόνησα νὰ περικλείσω καὶ τὰ λοιπόμενα τῶν Προλεγομένων εἰς τὸν Αἰσωπον. Μόλις μετὰ πολλὰς ἡμέρας τὸ ἐκατάλαβα, ὅποτε τὰ εὔρηκα κρυμμένα μετὰ πολλῶν ἄλλων τυπογραφικῶν δοκιμῶν τοῦ Στράβωνος. Λάβε τα λοιπὸν τώρα. Ἡ παγιδευτικὴ θεωρολογία φυσικὰ θέλει σὲ κινήσει εἰς ὑπόνοιαν, ὅτι ἀποβλέπει τὴν πρὸ μικροῦ καταδρομὴν τοῦ ταραχοποιοῦ Παρίου. Τὸ πρᾶγμα ἔχει βέβαια πολλὴν οἰκειότητα· ἀλλ' ὅμως ἐστάθη αὐτοματισμοῦ ἔργον, ἐπειδὴ ὅταν τὸ ἔγραφα, δὲν εἶχα ἀκόμη μάθει παρὰ σοῦ τὰ βωμολόχα παλαισμάτων τοῦ κακοῦ γεροντίου.

Τὰ ζητηθέντα βιβλία διὰ τὸν Σχινᾶν τοῦ Βυζαντίου ἐτοιμάζονται. Θέλουν σταλθῇ εἰς χωριστὸν κιβώτιον μὲν 100 σώματα Αἰσώπου. Σήμερον γράφω πρὸς τοὺς Μοσχοῦ καὶ Πατρ. ζητῶν τὰ δηλούμενα εἰς τὴν ἐπιστολὴν Ζ. 6000 φρ. Κλεισμένην ἐδῶ σὲ πέμπω καὶ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Κρητός.

9 Δεκεμβρίου 1810.

Φίλε ἀσπάζομαι σε.

Καιρὸν ν' ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἐπιστολάς σου δὲν ἔχω.
Εἶναι τρεῖς ὁλόκληροι ἡμέραι ἀποῦ ἄλλο δὲν γράφω πλὴν
ἐπιστολάς. Ἐχω παρὰ ταύτας καὶ τῆς ἀρθρίτιδος τὰς
ἀλγηδόνας, καὶ ψυχικὰς ἄλλας μελαγχολίας.

Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος μηνὸς σ' ἐπέμφθη διὰ
τοῦ Franck Πάλα σημειωμένη MZ N^ο 5, περιέχουσα
100 σῶματα Αἰσώπου εἰς φύλλα διὰ λογαριασμὸν τῶν
Ζωσιμάδων. Παρὰ ταῦτα θέλεις εὐρεῖ 9 ραμμένα κατὰ
τὸ σύνθηρες, καὶ 8 δεμένα.

Ἀπὸ τὰ ραμμένα δὸς νὰ ζήσης !

1 Τὸν Γαζῆν.

1 Τὸν Παντίαν Ῥάλλην.

1 Τὸν Ῥώταν.

1 Τὸν Πόπ.

1 Τὸν ἱατρὸν Ἀλεξανδρίδην ἐὰν εὐρίσκεται αὐτοῦ.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἄλλους.

Ἀπὸ τὰ στιχωμένα εἶναι: Δεμένα εἰς δέρμα μόσχινον.

1 Διὰ σέ,

1 τὸν Πρώην Οὐγγροβλαχίας Δοσίθεον,

2 τοὺς δύο σου ἀδελφούς,

1 τὸν Κούμαν,

1 τὸν Νικόλαον Πετρίτζην,

Demi reliure.

1 τὸν Ἀδελφόν μου Α. Κοραῆν,

1 τὸν Πρωτοψάλτην Δημήτριον Λῶτον.

Ἐλαβα τέλος πάντων καὶ τὴν πολυπόθητον Γούνα ἀπὸ τὴν Λειψίαν. Ὁ κομιστὴς αὐτῆς ἦτο ὁ φίλος καὶ φίλος μου ὁ ἐξοχώτατος ἱατρὸς Ἀναστάσιος Γεωργιάδης. Μὴ λησμονήσης (παρακαλῶ σε) νὰ μὲ σημειώσης τὴν τιμὴν τῆς Γούνας.

Δὲν ἐξεύρω, ἂν δυνηθῶ νὰ γράψω μὲ τὸν παρόντα ταχυδρόμον πρὸς τὸν Ζωσιμᾶν· ἔπειτα μὴδ' (ὅχι μὴ) ἐξεύρω τί νὰ γράψω, μὴν ἐξεύρων ἂν ἐπιμένῃς εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ μὴ στείλῃς τὴν πρώτην μου ἐπιστολήν ἀπόφασιν ἴσως καλὴν, ἴσως δὲ καὶ κακὴν. Ἀποθνήσκω φίλε, ἐὰν αὐτοὶ ἀκολουθοῦντες νὰ μὲ πληρόνωσιν ὡς πρότερον, νομίζουν ὅτι ἔχουν καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ζητοῦν παρ' ἐμοῦ ἔργον ἀνάλογον (κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν ἀνάλογον) τῆς πληρωμῆς, καὶ νὰ μ' ἀνερωτῶσιν συνεχῶς τί κάμνω, ποῦ εὐρίσκομαι, πόσους τόμους ἐκδίδω καὶ μῆνα, ἴσως δὲ καὶ καθ' ἑβδομάδα. Οἱ ἄνδρες κατὰ δυστυχίαν, στοχάζονται τὸ ἔργον βανασυκόν, καὶ δὲν ἔχουν οὐδεμίαν ἰδέαν, πόσας ἐρεῦνας, πόσον κόπον χρειάζεται ἔν μόνον προοίμιον οὐτιδανὸν ὡς τὸ τοῦ Αἰσώπου. Δὲν ἐξεύρουν ὅτι πολλάκις ἀναγκάζομαι νὰ ἀφίνω τὸ ἔργον μου, καὶ νὰ τρέχω εἰς τὸν τυπογράφον, διὰ νὰ διορθώσῃ ἢ διὰ νὰ προλάβω νὰ ἐμποδίσω κἀνὲν ἀμάρτημα τῆς διανοίας μου. Δὲν ἐξεύρουν ὅτι πολλάκις τὴν νύκτα (κατὰ τοῦτο συμβαίνει δις καὶ τρίς τῆς ἑβδομάδος) πηδῶ ὡς διωκόμενος ἀπὸ τὴν κλίνην καὶ ἀνάπτω φῶς, διὰ νὰ πειρῶ μὲ τὸ μολύβδινον κονδύλιον κἀμμίαν ἔννοιαν ἢ κειοτέραν εἰς τὰς σημειώσεις, ἢ τὰ προλεγόμενα, τὰ ὅποιαν ἐγέννησεν ἡ σιωπὴ τῆς νυκτός, καὶ φοβοῦμαι μὴ ἐξαλείψῃ ἀπὸ τὴν μνήμην μου τὸ μέχρι τῆς ἡμέρας διαστήμα. Ὅλα ταῦτα τὰ βάσανα (ἀπὸ τὰ ὅποια ὁ Πλάτων

παθούκας εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν ἐδοκίμασεν ποτὲ κἀνέν)
 εἶναι δι' ἐμέ « σῆς βιβρώσκων ὅστέα »· καὶ ὅταν σὲ λέγω
 Ἀποθνήσκω, δὲν ἐννοῶ τόσον τὸν σωματικὸν θάνατον,
 ὅταν φοβοῦμαι μὴ μου θανατώσῃ πρὸ τούτου τὸ λογικὸν
 καμμία ἀποπληξία ἢ παράλυσις. Διὰ ταύτας τὰς αἰτίας
 ἐπιθύμουν πολὺ, ὅχι νὰ παραιτηθῶ ἀπὸ τὴν εἰς τ' ὄνομά
 σου ἐξακολούθησιν τῆς Ἑλλ. Βιβλ., ἀλλὰ διὰ τῆς παρ-
 αιτήσεως τῶν 2000 φρ. νὰ ἀγοράσω τὸ δικαίωμα τοῦ
 νὰ μὴν ἀνερωτῶμαι νὰ μὴ βιάζωμαι περὶ τοῦ ἔργου μου,
 ὡς βιάζεται ὁ σκυτοτόμος, ὡς βιάζεται ὁ ράπτης. Τόσον
 πολλὴ εἶναι ἡ τὴν ὁποῖαν αὐτὸς εἰς ἑμαυτὸν κἀμνω βίαν,
 ὥστε ἐξωτερικὴ ἄλλη βία (σὲ βεβαιόνω) ἄλλο νὰ ἀπο-
 τίλῃ δὲν ἐμπορεῖ, παρὰ σφάλματα πολλὰ εἰς τὸ ἔργον
 μου, ἀτιμίαν εἰς ἐμέ, καὶ τέλος ὄλεθρον. Καλὸν ἦτο λοι-
 πὸν νὰ σταλθῇ ἡ ἐπιστολή μου· ἐὰν ὅμως ἐπιμένῃς εἰς
 τὴν νὰ τὴν κρατήσῃς, δός με τὴν εἰδήσιν μὲ τὴν ἐπιστρο-
 φὴν τοῦ ταχυδρόμου, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἀνάγγειλε καὶ
 εἰς αὐτοὺς ἐκ μέρους μου ὅτι προσμένω τὸν λογαριασμὸν
 τοῦ τυπογράφου, διὰ νὰ τοὺς πέμψω ἐν ταυτῷ καὶ τὴν
 ἀπάντην τοῦ τύπου τοῦ Αἰσώπου, καὶ τὸν χρονικὸν ὁλό-
 γηρον λογαριασμὸν. Εἰπέ του ὅτι εἶμαι καὶ ἄρρωστος
 λίγον, καὶ θέλεις εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν. Αἱ ἀλγηδόνες τῆς
 ἀρρώστιας μου κρατοῦν ταύτην τὴν ὥραν τὸ στῆθος, καὶ
 με σείουσι μὲ βῆχα πολύν· ἂν ἀναβῶσιν ἀνωτέρω, je ne
 réponds plus de moi. Ἡσυχίαν ζητῶ, καὶ ἡσυχίαν νὰ
 ἐργάζω δὲν δύναμαι.

Ἄς μεταβῶμεν εἰς ἄλλα ὅχι χαριέστερα, ἀλλὰ κωμι-
 κότερα. Ὁ ἀστρονόμος δὲν ἐκατέβη ἀκόμη ἀπὸ τὸ ὕψος
 τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν πενιχρὰν μου κατοικίαν· ὅθεν κινδυ-
 νεύω ν' ἀποθάνω χωρὶς νὰ τὸν γνωρίσω· ὅτι ἐγὼ ν' ἀνα-

βῶ πρὸς αὐτὸν εἶναι τῶν ἀδυνάτων, ἂν καὶ ἴσως πρὸς
 μένη νὰ ὑπάγω ἐρευνῶν ποῦ κατοικεῖ, ὡς οἱ Μάγον
 Χριστόν μας, « Ποῦ ἐστὶν ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς
 » Ἰουδαίων » Ἐπειτα παραπονούμεθα περὶ τοῦ Λι
 νικοῦ Γάδου ! Εἶναι καὶ τοῦτο παρατηρήσεως ἄξιον
 ἔμφυτος λέγω φιλαρχία τῶν ἱερωμένων, τὴν ὅποια
 παιδεία ἀντὶ νὰ διορθώσῃ μεταβάλλει εἰς ὕβριν (insol
 ce). Τοῦτο μὲ φέρει εἰς μνήμην τῶν γαδάρων τοῖς
 ποίους ἐθυσίαζαν οἱ ὑπερβόρειοι εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.
 ἐξεύρω τί τὸν ἤλθε τὸν Πίνδαρον (ἴσως διὰ νὰ κάμῃ
 λοιοτέρην τὴν θυσίαν) νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐγ
 καὶ ἐγέλα βλέπων τὰ ὑβριστικὰ σκιρτήματα τῶν σαρ
 μένων ὄνων.

Κλειτὰς ὄνων ἑκατόμβας

Εὐφαμίαις τε μάλιστα Ἀπόλλων
 Χαίρει. γελᾷ θ' ὄρων Ἵθριν
 Ὀρθηῖν κνωδάλων.

Καταλαμβάνουν οἱ καλοὶ μας Παπάδες ὅτι σφάζον
 ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν· ὅθεν ἐπρόσδραμαν τινὲς ἐξ αὐτῶν
 εἰς τὴν παιδείαν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ λησμονήσωσι τὰ γα
 ρικὰ σκιρτήματα καὶ λακτίσματα. Μηδὲ συλλογιζόμενοι
 ὅτι ὅσον αὐτοὶ σκιρτῶσι τόσον περισσότερον γέλωτα π
 ξενοῦν εἰς τὸν προστάτην τῆς παιδείας τὸν φωτεινὸν Ἀ
 πόλλωνα, καὶ εἰς τοὺς ἀδόλους αὐτοῦ προσκυνητάς καὶ
 ὁπαδοὺς. Δὲν λέγω ὅτι ὅλοι εἶναι τοιοῦτοι· εὐρίσκονται
 καὶ τινὲς ἐλεῦθεροι ἀπὸ πάθη ὀνικά, ἀλλὰ πολλὰ ὀνικά
 Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων εἶναι ὁ Βάμβας· τὸν παρε
 λεσα νὰ συγγευθῶμεν σήμερον, μὲ ἐλπίδα νὰ διασκεδάσῃ

ὀλίγον τὰς θλίψεις τῆς ψυχῆς μου. Ὑγίαινε ἄπειρος καὶ ἡμέτερος πάσης θλίψεως !

Καῦσε τὴν ἐπιστολὴν.

Ἡ τιμὴ τοῦ Αἰσώπου εἶναι 12 φράγκα καθαρὰ. Τόσα πληροῦνουν οἱ βιβλιοπῶλαι καὶ τὸν πωλοῦσιν αὐτοὶ εἰς τὸ καινὸν 14.

Πολλὰς ἡμέρας ἔχω ἀποῦ δὲν ἶδα τὸν Κρ. Δὲν ἐξεύρω τί κάμνει, μηδὲ τί ἀπεφάσισε περὶ τῆς ἀποδημίας του. Τὸ αἷτιον τῶν συμβάντων εἰς αὐτὸν ἦτον ὑπόνοια ἀλληλογραφίας μὲ τὸν μεταφραστὴν τῆς Φαίδρας· ἐφάνη ὅμως ἀθῶος μετὰ τὴν ἀκριβῆ ἔρευναν τῶν χαρτίων του. Συνεδιεβόλθη μ' αὐτὸν καὶ ὁ στείλας τὴν συναλλαγματικὴν Ρ. ἣ μᾶλλον ἔμπλεξεν ὁ Κρὴς διὰ τὸν Ρ. Οὗτος χρεωστεῖ τὴν ἡσυχίαν του εἰς τὴν προφθάσαν ἀποδημίαν του. Ταῦτα σὲ λέγω ὡς ἀναγκαῖα νὰ γινώσκωνται. *Ντελιολὰν τζηκμὰ γιοιτάρ, μπελὰ γκελὲρ μπασιρά.* Ἐκ τούτων συμπεραίνεται καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς προνοίας νὰ μὴ πεμφθῇ ἡ ἀνάκρισις τῆς τραγωδίας εἰς τὸν Κ. ὅστις μὴτ' αὐτοὺς μήτε τὰς μεταφράσεις ἐπιθυμεί νὰ γνωρίσῃ.

135.

25 Δεκεμβρίου 1810.

Μετὰ τὴν πρὸς τὸν Ζωσιμᾶν (ἐδῶ κλεισμένην) ἄς ἔλθω τώρα φίλε καὶ εἰς τὴν πρὸς σέ, εἰς ἀπόκρισιν τῶν ἐπιστολῶν σου, 29 Σεπτ., 20 καὶ 27 Ὀκτ. καὶ 21 Νοεμβρ. Ἐμπόδισας βέβαια μὲ καλὸν σκοπὸν τὴν προτέραν

πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολήν μου· φοβοῦμαι ὅμως μὴν ὁ σκοπός σου οὗτος κατασταθῇ εἰς ἐμέ ὀλέθριος. Ἐγὼ τοί, φίλε, ἢ διὰ σοῦ, ἢ διὰ τοῦ Σταύρου παρακινῶνται, ἀποκαταστήσωσι τὸ ἐτήσιον εἰς τὸ ἀρχαῖον, βέβαιος ὅτι μὲ σκοτόνουνσι καὶ διὰ τὸ δικαίωμα τὸ ὅτι θέλουν νομίσαι ὅτι ἔχουν νὰ μ' ἀνακρίνωσι συχνὰ καὶ μὲ βιάζωσι νὰ ἐκδίδω χαρτία τυπωμένα μὲ γράμματα μαῦρα (ἄλλην ἔννοιαν ἐκδόσεως μὴτ' ἔχουν μῆτε δίδεται νὰ λάβωσι), καὶ διὰ τὸ ἀδιάλειπτον τῆς ὑποψίας μὴν ὑποπτεύωνται αὐτοὶ ὅτι τὸ ἔργον μου εἶναι ἀσυντάκτως ἐνδεέστερον τῆς ἀξίας τῶν 5000 φρ. Πάλιν σέ λέγω μὲ σκοτόνουνσι. Ἡ ἡλικία μου, αἱ σωματικαὶ μου ἀνάγκαι, αἱ ψυχικαὶ μου ἀνάγκαι, αἱ ἀκατάπαυστοι ἀσχηματισμοὶ καὶ ἡ τὴν ὁποίαν αὐτὸς εἰς ἐμαυτὸν κάμνω βίαν, διὰ τὴν μὴν ὀπισθοποδῆσω, εἶναι τοσαύτη, ὥστε μὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑποφέρω ἐξωτερικὴν ἄλλην βίαν, ὅσον μικρὴν ἂν ᾔηναι, χωρὶς νὰ ἀπολεσθῶ.

Σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνάζει ῥοπή.

Ὅθεν παρακαλῶ σε, ἂν δὲν τοὺς ἔγραψες περὶ τοῦτου, νὰ μὴ τοὺς γράψῃς, ἂν θέλῃς νὰ μὴ γένω ἡμεῖς ὅχι τῆς πατρίδος (τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἐνδοξον), ἀλλὰ τῆς ἀπειρίας τῶν ἀδιακρίτων εὐεργετῶν τῆς πατρίδος.

Χαρὰν μεγάλην μ' ἐπροξένησες μὲ τὴν εἰδησιν μεταβολῆς τῶν Σμυρναίων· μ' ἐλύπησες ὅμως καὶ ὀλίγον μὲ τὴν κακὴν, ἢ τοῦλάχιστον ὑποπτον, διαγωγῶν τῶν προστατῶν τῆς νέας σχολῆς· ὅτι ἡ τοιαύτη διαγωγή διδὲι ὅπλα ἰσχυρὰ εἰς τοὺς ἐναντίους, καὶ ἀντὶ φιλοφίας ἐχθρῶν τοὺς δείχνει ζηλωτὰς νὰ φυλάξωσιν ἀπὸ τῶν ἀρπάγων τὰς χεῖρας τὰ χρειαζόμενα εἰς παιδείαν μὴν ὀφείλουσαν.

Ὅπως ἂν ᾔηναι, λέγε πάντοτε πρὸς τὸν Κούμαν, ὅτι

τον ἰσχυρὸν καὶ δίκαιον, ἐνταυτῷ μέσον νὰ πολεμῇ
ἐχθρούς του, καὶ τέλος νὰ τοὺς καταπονέσῃ, εἶναι
βέλῃ καλὴν τάξιν καὶ μέθοδον εἰς τὰ γραμματικά τῆς
ῥαφῆς του, καὶ νὰ τὰ κάμῃ ὥντως *Καλὰ γραμματικά*.
μὴν ἀμελήσῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν μετὰφρασιν τῆς
γραμματικῆς τοῦ Βυτμάννου.

Τὴν αὐτὴν λύπην ἐδοκίμασα καὶ διὰ τὴν κατάργησιν
τῆς Βυζαντινοῦ γυμνασίου, ὅχι ὁμῶς καὶ τὸν ὅποιον φο-
βόμαι φόβον, μὴ διωχθῇ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἡ φιλοσοφία.
Ὅσοι φίλοι, νόμιζέ το πλέον ἀδύνατον. Ἄν καὶ καρπούς
τῆς ἐργασίας δὲν ἐγέννησεν, ἐρρίζωθη ὁμῶς τόσον σφοδρῶς, ὥστε
ἐπέντε ἢ δέκα πιναροὶ καὶ φθειριῶντες ἄγριοι, ἀλλ' ὁ
ὅλος τῶν δαιμόνων τῆς κολάσεως, καλὸς δὲν εἶναι
τὴν ἀντασπᾶσιν. « Ἐπέρασεν ὁ καιρὸς (ὡς λέγει τῶν Χίων
παροιμία) ὅταν ἔδεναν τοὺς σκύλους μὲ τὰ *Λουκάρικα* ».
Ἐπρωτίμων περισσότερον νὰ μοῦ εὖρης καὶ νὰ μὲ δι-
δάξῃ λέξιν διὰ τὰ *Λουκάρικα* ἢ τὰ *Σουτζούκια* (τὰ
οἱ παλαιοὶ ὠνόμαζαν Ἀλλᾶντας) παρὰ νὰ μ' ἐρω-
τῇ ἢ ἦναι συγχωρημένη ἡ χρῆσις τοῦ *Τριποδος*. Διὰ
τῆς ἐπειδὴ ἔχομεν (ἐλληνιστὶ γράφοντες τοῦλάχιστον)
τὸ ὄνομα *βαλβίς*, μὴν ἔχοντες τὸ πρᾶγμα, τὸ ὄνομα
ῥηξ, τὸ ὅποιον εἰς τοὺς παλαιοὺς ἦτο ἱερατικὸν ὄνομα,
ἀλλὰ πολλὰ τὰ ὅποια τώρα δὲν ἐνθυμοῦμαι. Τοιαῦτα
ἀρχαιοτέρας γλώσσης καὶ θρησκείας εὐρίσκονται
ὅλας τὰς γλώσσας. Ἀρκοῦμαι εἰς τὸ *Immoler* τῶν
ἁλλων ἀπὸ τὸ Λατινικὸν *Immolare* παράγωγον τοῦ
ola, τὸ ὅποιον ἐσήμαινε *κριθὴν πεφρυγμένην* (τὸ φρύγω
καὶ τὸ *Καβουρδίζω* καὶ μᾶς χρειάζεται καὶ δι' αὐτὸ
ἵνα, καὶ διὰ τὸν καφέν) τὴν ὁποίαν ἐρρίπταν ἐπάνω εἰς
τῶν πρὶν τὸ σφάζωσιν.

Μ' ὅλον τοῦτο χρειάζεται καὶ εἰς τὰ τοιαῦτα καὶ διὰ κρισις. Ὅσα εἶναι ῥιζωμένα εἰς τὴν γλῶσσαν παλαιὰ ἀφανισμένα ἔθιμα τοῦ ἔθνους πρέπει νὰ ἀφαιρηθῶσι, ἐπεὶ δὴ τρόπον τινὰ ἐσωματοποιήθησαν μετὰ τὴν γλῶσσαν. Εἶναι ὁμῶς γελοῖον νὰ τὰ ἀνανεώνωμεν καὶ νὰ αὐξάνωμεν χωρὶς ἀνάγκην. Τοιαῦτα εἶναι τῶν Ἀποστολικῶν τὰ ὀνόματα εἰς τὸ τέλος τῶν ἐπιστολῶν (Βασίλειον, Μεταγεινιῶν κτλ.), τόσον γελοιοτέρα, ὅσον ἦσαν ὅλης τῆς Ἑλλάδος κοινὰ, ἀλλὰ μόνον τῶν Ἀποστολικῶν. Τοιαῦτα μὲ φαίνονται καὶ τῆς Ἰονίου Ἀποστολικῆς αἱ Ὀλυμπιάδες.

Σὲ εἶπα, νομίζω, ὅτι τὰ περὶ τῶν κατορθωμάτων μᾶλλον τὰ περὶ τῆς σπουδῆς τοῦ κατορθῶσαι, τοῦ ἵκεν, τοῦ εἶχε, μὲ τὰ ἔγραψεν εἰς μάκρος καὶ πλάτος ἀπειροσχοιῶν.

Σὲ εἶπα ὡσαύτως καὶ ὅτι ἔλαβα τὴν γούναν καὶ πάλιν μένω τὴν δῆλωσιν τῆς τιμῆς διὰ νὰ τὴν καταγορεύω τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου, καὶ οὕτω νὰ σὲ στείλῃς τὴν ὅλην σημείωσιν τῆς ληψοδοσίας τοῦ παρόντος ἐπὶ τὴν ὁποίαν ἤθελες κάμνει χριστιανικώτερα νὰ μὴ στείλλῃς σὺ (par charité). Δὲν ἔχω (ὡς μηδὲ ποτὲ ἐν κεφαλῇ διὰ τὰ τοιαῦτα, τώρα μάλιστα, ὅταν ἡ κεφαλὴ μου πάσχει καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὰ χαλάσματα καὶ κατεδάφισματα τῆς ἡλικίας. «Ἔστι γὰρ καὶ διανοίας, ὡς περὶ τὸ σῶμα, γῆρας». — Τὸ αἰσθάνομαι· δὲν εἶχα χάριν νὰ τὸ μάθω ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλην. Μὲ λέγεις ὅτι εἶσαι σκεὺς διαφορὰν εἰς τὰς 13:11. Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἐρευνήσω· ὑποπτεύομαι ὁμῶς ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὴν ῥιμέσσαν τῶν 10 καθ' 100.

Τὰ τοῦ Σχοιῶ βιβλία ἄργησαν ἕως τώρα δι' ἀπορροήν.

λῆκτον ἄρρωστίαν (μέ λέγει ὁ Allais) τοῦ στιχωτοῦ. Πρὸς τὴν ἐρχομένην ὁμως ἐβδομάδα λαμβάνει τέλος καὶ τοῦτο. Περιοδικὸν φιλολογικὸν βιβλίον, ὅποιον ζητεῖς διὰ τὴν Σχοινᾶν, ἄλλο δὲν εἶναι ἐδῶ παρὰ τὸ Magasin Encyclopedique. Τοῦτο ὁμως συμφέρει νομίζω, καλῆτερα, καὶ τὸ προμηθεύσης αὐτοῦ διὰ κανενὸς βιβλιοπώλου. Τό-
νους τῆς Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης δὲν ἔβαλα διὰ τὸν Σχοινᾶν, ἐπειδὴ εὐρίσκονται αὐτοῦ. Δὲν ἐξεύρω ἂν ἔκμα καλῶ. Πρέπει νὰ σὲ τὸ γράψω τώρα διὰ νὰ μὴ τὸ λη-
ημονήσω προτοῦ τελειώσω τὴν ἐπιστολήν. Σ' ἔστειλα πρὸ πολλοῦ γράμμα καὶ συναλλαγματικὴν διὰ τὸν Νεοκαισα-
ρείας (le bon dieu le benisse!) ἀπὸ τὸν χρεωφειλέτην του Fourcade, κόνσολον τῆς Σινώπης· ὁ Fourcade ἔλεγε τότε ὅτι ἐτοιμάζετο καὶ αὐτὸς ν' ἀφήσῃ τοὺς Παρισίους διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς Σινωπέας. Ἄλλ' ὁ γεννάδας εὐρί-
σκεται ἀκόμη ἐδῶ. Καὶ ἐπειδὴ εἶναι φόβος μέγας μὴν ἡ συναλλαγματικὴ του στρεφθῇ ὀπίσω μὲ τῆς πομπῆς τὰ μανδύλια, καὶ ὁ Κρῆς τότε δὲν θέλει εἶσθαι πλέον ἐδῶ νὰ μὲ βοηθήσῃ κάμε το δι' ἀγάπην Θεοῦ, πρόλαβε νὰ μηνύσῃς τὸν ἀδελφόν σου νὰ κατευθύνῃ τὸν Νεοκαισαρείας (ἡγουν τὰς ἐπιστολάς του καὶ τὴν προκούραν) εἰς ἄλλον τινὰ ἐδῶ, καὶ ὅχι εἰς ἐμέ· ἢ ἂν ἔφθασαν ἤδη αὐτοῦ, κατευθυνέ τας εἰς τὸν Ἰορδάνην, ἢ εἰς τὸν Μαρτῖνον.

Ἐζήτησα σώματα ἐπικρίσεως Εὐδόξου ἀπὸ τὸν Θου-
ρώτον· ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν δὲν τὸν ἔμειναν πλέον ἄλλα. Σὲ κατέγραψεν ὁ Κλαυέριος δι' ἄλλα δύο σώματα τοῦ ἱστορικοῦ Λεξικοῦ, τοῦ ὁποίου ἄρχισεν ἡ τύπωσις τοῦ πρώτου τόμου.

Λέγεις πάλιν συστήσεως, ἀντὶ συστάσεως, εἰς δὲν ἐξεύρω ποῖαν ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς σου. Περί δὲ τοῦ Ἰλλυρ.

ποιητ. ἐσημείωσα ταύτην τὴν φράσιν. « Δὲν εἶναι ὡς » μεταφραστῆς, ΟΥΤΕ ἄξιος φόβου ». Ἐδῶ ἐξ ἀνάγκης ἐχρειάζετο τὸ ΟΥΔΕ, διὰ τὸ προηγούμενον Δέν.

Τὸν ἑαυτὸν του, ὅχι τὸν Θ ἐκατακάθισεν ὁ ταλαίηνος Β, ἂν τὸ Κατακαθίζω σημαίνη τὸ ἀπὸ ὀρθὸν καὶ ὑψηλὸν κατασταίνω χαμηλὸν καὶ πλησίγειον. Εὐρύτερα μεγάλην ἀναλογίαν τῶν ἡθῶν τοῦ Θ πρὸς τὰ ἡθῶν τοῦ Μουστοξίδη. Ὡς τοὺς δύο τούτους εἶθε τὸ γένος νὰ τὴν πολλοὺς! Ὁ Βάμβας τοὺς ὁμοιάζει, καὶ ἴσως (ἂν λανθάνωμαι) ἔχει καὶ τοῦτο προτέρημα παρ' αὐτοῦς, ὡς πρεσβύτερος τὴν ἡλικίαν εἶναι καὶ ὀλιγώτερον ὑποκειμενος εἰς τὸν κίνδυνον τῆς μεταβολῆς. Ἀπὸ τὸν Ἰούλιον (ἀλλὰ τοῦτο ἂν μ' ἀγαπᾷς νὰ μείνῃ μυστικὸν εἰς σὲ μόνον) ἄρχισα νὰ τὸν δίδω 50 φράγκα κατὰ μῆνα, διὰ νὰ μὲ βοηθῇ εἰς τοὺς πῖνακας, καὶ εἰς τὰς διορθώσεις τῶν τυπογραφικῶν παροραμάτων. Ἡ μέχρι τούτου βοήθεια ἐστάθη πολλὰ μικρὰ (καὶ ὅχι μεγαλητέρα θέλει εἶσθαι νομίζω εἰς τὸ ἐξῆς) ὅχι διὰ σφάλμα τοῦ Βάμβα ἀλλὰ διὰ τὴν οὐσίαν καὶ τὰς περιστάσεις τοῦ πράγματος. Ἐξήγαγόν με καθαρώτερα. Πίναξ ὡς καταλαμβάνεις καλὰ εἶναι εἰς κατ' ἔτος, σπάνιον οἱ δύο. Περὶ τῶν δοκιμῶν τοῦ τυπογράφου, τὸ πρῶτον εἶναι τὸ βαρὺ, ἐπειδὴ παρὰ τὰς διορθώσεις τῶν σφαλθέντων εἰς τὸν τύπον, διορθώσῃ πολλάκις τὰ ἰδικὰ μου παροράματα μεταβάλλων καὶ τὰς φράσεις καὶ τὰς ἐννοίας μου. Ὅθεν ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ἦμαι ἐγὼ ὁ διορθωτής, καὶ ὅχι ἐκεῖνος, ὅστις δὲν δύναται νὰ μαντεύσῃ τί ἐπιθυμῶ νὰ ἀλλάξω· ἔμειναν τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον· ἀλλὰ πολλάκις ἀναγκάζομαι διὰ τὸ μάκρος τοῦ διαστήματος νὰ τὸν στέλλω τὸ ἔν μόνον ἀπ' αὐτά. Μ' ὅλα ταῦτα τὸν πληρόνω μὲ εὐχαρίστησιν

μου τὰ 50 κατὰ μῆνα, διότι τὰ γινόμενα ἐξ αὐτῶν 600 κατ' ἔτος ἀνακουφίζουν ὀλίγον τὴν χρείαν του. Δίς τοῦ μηνὸς τὸν καλῶ εἰς τὸ γεῦμά μου, καὶ μετὰ τὸ γεῦμα ἀπαγομένω ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ θέατρον. Κάμνει καὶ θεήματα εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν καὶ ἔχει διορθωτὴν (μὴ γελᾷς) ἐμέ.

Τοῦτο ἠναγκάσθην νὰ σ' ἐξομολογηθῶ διὰ νὰ μὴ καταντήσω εἰς τὴν ὀδυνηρὰν ἀνάγκην νὰ τοῦ κόψω τὴν μικρὰν ταύτην βοήθειαν. Ἐπειδὴ ἀπεφάσισα διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς ψυχῆς μου νὰ ἀρκεσθῶ εἰς τὰ διδόμενα 3000 ρρ. παρὰ τῶν Ζ. ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐπινοήσω πόρους ἄλλους ἀναλόγους μὲ τὰ ἔξοδα καὶ μὲ τὰς χρείας μου. Παρκαλῶ σε λοιπὸν τὰ εὐρισκόμενα εἰς χεῖρας σου ἀργυρίά μου καὶ παρὰ ταῦτα ἐάν δυνηθῶ πρὸς τὰς ἀρχάς τοῦ ἐρχομένου Φεβρουαρίου νὰ σὲ πέμψω ἀκόμῃ 2 ἢ 3 χιλιάδας (περὶ τῶν ὁποίων πρόλαβε νὰ μὲ γράψῃς πρὸς τίνα νὰ τὰ παραδώσω) ἂν ᾖναι δυνατὸν νὰ τὰ βάλῃς εἰς καμμίαν ἐπικερδῆ πραγματείαν, κάμνων καὶ τὴν λεγομένην σηγουριτὰν διὰ τὰ ἐνδεχόμενα, μὲ κάμνεις χάριν. Ἐάν ὅμως ὄχι, τότε νὰ τὰ βάλῃς εἰς τὸν τόκον εἰς τὸ κοινὸν τῆς Χίου ἢ τῆς Σμύρνης, ὅπου πληρόνουσι τόκον περισσότερον (δὲν ἐξεύρω τίς μὲ εἶπε ὅτι εἰς τὴν Σμύρνην ὁ τόκος τόρα εἶναι 12 πρὸς 100) ἀλλὰ νὰ τὰ βάλῃς εἰς ἡμιστά σου, καὶ ὄχι εἰς τὸ ἰδικόν μου.

26 Xbre). Τὰ μέχρι τοῦδε ἦσαν χθῆς γραμμένα καὶ τελειωμένα, ὅταν ἔλαβα πρὸς τ' ἀργὰ τὴν ἐπιστολήν σου, τῆς 11 Xbre· ἥτις ἀνανέωσε πάλιν τὴν περὶ τοῦ Κούμα λύπην μου. Κρίνω (ὡς καὶ σὺ) ὀλέθριον τὴν μετὰ τῆς παλαιᾶς σχολῆς ἔνωσιν. Εἶναι ἀληθῶς α' Ἐπιβλημα ἡμᾶτιον καινοῦ ἐπὶ ἡμᾶτιον παλαιόν . . . καὶ τὸ καινόν

» σχίζει, καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ
» τοῦ καινοῦ »· κατὰ τοῦ Χριστοῦ μας τὰ λόγια. Ἀπὸ
ἀποφύγη λοιπόν, ἂν θέλῃ τὴν σωτηρίαν του, τὴν τραγε-
λαφικὴν ταύτην συμπλοκὴν ὁ Κούμας, καὶ ἅς κάμῃ παν-
τοίους τρόπους νὰ ἀναγνωσθῇ εἰς τὸ σύστημα τῶν Χρισ-
τῶν ἢ πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολὴ μου.

Ὡ πόσῃ χαρὰν μ' ἐπροξένησεν ἡ πληρωμὴ τῶν 1000
γρ. πρὸς τὸν Νεοκαισαρείας !

Ἀπὸ τὰ ζητούμενα ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου, τὰ μὲν εἶ-
ναι ἀδύνατα, τὰ δὲ δύσκολα. Τὸ διὰ τί, εἰπὲ τὸν ἀδελφόν
σου, καὶ ὅτι θέλω κινήσει πάντα λίθον, νὰ καταβάσω τὰ
ἀδύνατα, ἂν ᾔῃαι τρόπος, εἰς τὸν βαθμὸν τῶν δυνατῶν,
καὶ τὰ δύσκολα νὰ εὐκολύνω.

Πάλιν σὲ λέγω (νὰ ζήσης Ἀλέξανδρε !) τὰ περὶ τῶν
Βάμβα νὰ μὴ κοινωνηθῶσιν εἰς κανένα, ὅτι δὲν συμφέρει
διὰ πολλὰς αἰτίας, τὰς ὁποίας ἴσως ἄλλοτε σὲ ἐξηγήσω.
Εὐχομαι εἰς σὲ καὶ τὴν ἀγαπητὴν σου οἰκογένειαν ἐπὶ
πολλὰ καὶ εὐδαίμονα !

Εἰς τὸ πῦρ ἡ ἐπιστολή.

Τὴν τοῦ Λαρχήρου φύλαξε, χωρὶς ὅμως νὰ τὴν ἐκ-
βάλῃς ἀπὸ τὰς χεῖράς σου, διὰ τὸν φόβον μή, θέλων τις
καὶ νομίζων νὰ μὲ ὠφελήσῃ, τὴν δημοσιεύσῃ ζῶντος τοῦ
γράφαντος, *ce qui n' est ni juste ni honnête.*

136.

17 Ἰανουαρίου 1811.

Ἀσπάζομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς σοὺς καὶ σᾶς καλοχρεώ-

νίζω ἀπὸ ψυχῆς. Χθές ἐκίνησεν ὁ Κρῆς διὰ τὰ Αὐτόθι. Ἐρχόμενον νὰ μ' ἀποχαιρετίσῃ τὸν εἶπα πολλά περὶ τῆς διαγωγῆς του· ἴσως καὶ καλὰ, ἐπειδὴ ἔκλαιεν ἀκούων τὴν δημηγορίαν μου, τὴν ὁποίαν ἡ ἀγρυπνία τῆς προλαβούσης νυκτὸς ἐνδέχεται νὰ ἔκαμε παθητικωτέραν.

Προχθὲς ἔλαβα καὶ τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 5. Ἐπέ-
ρασα εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου φρ. 294 : 80 διὰ
τὴν γούναν, καὶ εἰς τὸ χρέος 139.80 διὰ τὰ τελευταῖα
βιβλία τοῦ Σχοινᾶ καὶ τοῦ Πρωίου, τὰ ὁποῖα ἐστάλησαν
διὰ τοῦ Franck τὴν δευτέραν ἢ τὴν τρίτην τοῦ παρόν-
τος μηνός. Ἡ γούνα εἶναι καλὴ· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ μὲ δι-
δάξῃς καὶ τ' ὄνομά της. Ἀπ' ὅσους ἐρώτησα κάνεις
ποίου ζώου δέρμα εἶναι δὲν ἐξεύρει. Τὸν λογαριασμόν
τῶν βιβλίων ἔχεις ἐδῶ κλεισμένον.

Μίαν μόνην φοράν ἦλθε πρὸς ἐμὲ ὁ, καθὼς κάλλιστα
τὸν ἐπονομάζεις, ἄτεγκτος. Χωρὶς πρόληψιν καὶ ἐξ αὐ-
τῶν τῶν φιλοφρονητικῶν του σχημάτων ἀνεκάλυψα τὴν
θηριωδίαν του. Τὴν ἐπληροφορήθην ἔπειτα, ὅταν ἀνέ-
γνωσα τὸ θρασύδειλον τέλος τοῦ προλόγου. Ἀπαράλλα-
κτα τὰ φοβερίσματα τοῦ Δούκα, ὅστις λέγει καὶ ἐκεῖνος
εἰς δὲν ἐνθυμοῦμαι ποῖον μέρος τῶν σοφῶν του διατρι-
βῶν, ὅτι ὅστις τὸν ἐγγίσῃ, πιᾶζει τέττιγα ἀπὸ πτερόν.
Τὸ θρασύδειλον τοῦτο ἔξω τῆς θηριωδίας παραστένει καὶ
κάποιον θερσιτικὸν καὶ κωμικὸν τῆς φορτικῆς κωμωδίας.
Τὸ κακὸν εἶναι ὅτι τὰ τοιαῦτα λέγονται εἰς ἀπαίδευτον
καὶ ἀναγινώσκονται ἀπὸ ἔτι ἀπαίδευτον ἔθνος, qui ne
comprend pas la valeur des mots. Ἐξεύρεις, φίλε
μου, τίς τὸ πρωτέκβαλεν ἀπὸ τὸ στόμα του τοῦτο τοῦ
Τέττιγος; Ὁ διὰ τὴν κακὴν του γλῶσσαν περιβόητος
Ἀρχίλοχος. « Ἐκεῖνος τοίνυν πρὸς τινος ἀκούσας κα-

καὶ Τέττιγα, ἔφη, τὸν ἄνδρα εἰληφέναι τοῦ πτεροῦ (Λουκιαν. Ψευδολογιστ. Τ. 8. σελ. 59). Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἄρχιλοχος (ὡς λέγει ὁ σχολιαστὴς τοῦ Ὁράκιου) ἀνάγκασε τὸν ταλαίπωρον Λυκάμβην καὶ τὴν θυγατέρα του Νεοβούλην, μὲ τὴν λοιδορίαν του γλῶσσαν, νὰ σώσῃ τὰς ἀνίας των μὲ τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον. Καὶ τὰ τοιαῦτα ἔκαμαν τὴν μνήμην τοῦ Ἀρχιλόχου σφοδρὰν, ὅστις εἶχεν ἴσως καὶ κάποιον δικαιολόγημα (ἀντιθέτως ὁ Λυκάμβης ὑποσχεθεὶς νὰ τὸν δώσῃ τὴν θυγατέρα εἰς γυναῖκα, ἀθέτησε τὴν ὑπόσχεσιν) καὶ ἐδόξασε καὶ Ἑλλάδα μὲ τὰ ποιήματά του, τί πρέπει νὰ συλλογισθῇ τις περὶ τοιούτων Θεραϊτῶν, οἱ ὅποιοι μεταχειρίζονται τὸν Ἀρχιλοχέϊον ἀπειλὰς; Ἐλησμονήσα νὰ σὲ εἰπὼν κατ' ἄλλους, ὅχι ὁ Λυκάμβης αὐτός, ἀλλ' αἱ τρεῖς θυγατέρες ἐκρεμάσθησαν καθὼς μαρτυρεῖ τὸ ἐπίγραμμα τὸ ὅποιον ἂν λησμονήσω νὰ τὸ βάλλω εἰς τὸ τέλος ἐπιστολῆς, ἐνθυμοῦ νὰ μὲ τὸ ζητήσης, ὅτι ἐμπορὶς χρησιμομευση, ὅχι εἰς τὸ νὰ μὴ κρεμασθῶμεν ἀπὸ τῶν ῥάσματα τοιούτων Τεττίγων, ἢ μᾶλλον ὀρθῶν θηρίων, ἀλλ' εἰς τὸ νὰ γίνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον κοινὴ ἡ εἰδήσις τῶν τοιούτων. Ἡσο βέβαιος, φίλε, ὅτι ἡ δεινότης τοῦ ἔθνους θαρρύνει τοὺς τοιούτους ἐξωλεστέους εἰς τοιαύτας ἐξωλεστάτας ἐξομολογήσεις, καὶ ἀπὸ τούτου εἶναι ὅτι εἰς τὰ φωτισμένα ἔθνη, κἀνεὶς τῆς μεριμνῆς, ὅσον ἐξωλεστάτος καὶ ἂν ᾔηναι, δὲν ἤθελε πείσθαι νὰ ἐκφωνήσῃ μήτε τὸ κωμικὸν τοῦ Ἐζοχῶ «Ἐνεστι κἂν μύρμηκι κἂν σέρφῳ χολή» (ὅστις δὲν φέρει κἂν τὴν ὀρθογραφίαν τοῦ κἂν [καὶ ἐν] ἀλλὰ τὸ φέρει κἂν [καὶ ἐν] μήτε τὸ κομψότερον τοῦ Παπαδῶν τὰ πτερὰ λέγω τοῦ Τέττιγος. Ὅχι βέβαια! μήτε

μήτε τὸν Δούμαν, μήτ' ἐμέ δὲν θέλουν μᾶς ἀναγκάσει
νὰ κρεμασθῶμεν. Ἀλλὰ σὲ βεβαιώνω ὅτι ἤθελα μεγάλως
κινδυνεύσειν, ἂν ὄχι διὰ τῆς ἀγχόνης, ἀλλ' ἀπὸ λύπην
καὶ ἐντροπὴν νὰ σχάσω, ἐάν μοῦ ἔφευγεν ἀπὸ τὸ στόμα
τοιαύτη θηριώδης ὁμολογία.

Ὁ Κόκκαλος παρέδωκεν εἰς τὸν Κρῆτα τὴν δέσμην
ἀνοικτὴν. Εἶθε νὰ μὴν εἶχες ἐγκεκλεισμένην κάμμιαν ἐπι-
στολὴν ! Κανὼν γενικὸς εἰς τὸ ἐξῆς· ποτέ σου εἰς βι-
θλίων δέσμην, ἐπιστολὴν ἢ ὅτι δῆποτε χαρτίον γραμμέ-
νον, μὴ βάλῃς. Ὅτι βλέπεις οἱ ταλαιπῶροί μας ὁμογε-
νεῖς, τοῦλάχιστον μέγα μέρος ἀπ' αὐτοῦς, εἶναι ἀληθῶς
κοκκάλιοι, ἤγουν δὲν ἔχουν σάρκας νὰ αἰσθάνωνται μηδὲ
ψυχὴν νὰ κρίνωσιν ὅτι πρᾶγμα σφραγισμένον ἄλλος παρὰ
τὸν πρὸς τὸν ὁποῖον στέλλεται, δὲν ἔχει τὴν ἄδειαν ν'
ἀνοίξῃ. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς δώσῃ γνῶσιν ! εὐχομαι κ' ἐγὼ
μετὰ σοῦ.

Ὁ μέγας διορθωτὴς δὲν μ' ἀξίωσεν ἀκόμη τοῦ προ-
σώπου του· *quels regrets si je meurs avant de le*
voir ! Ὁ δὲ οἰκείος του μὲ γράφει ὅτι ἀρχίζει σὺν Θεῷ
τὴν ἐφημερίδα του, ὀνομαζομένην *Ἑρμῆς ὁ Λόγιος*, καὶ
ζητεῖ παρ' ἐμοῦ νὰ τὸν πέμπω ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν τρο-
φὰς διὰ τὸν *Ἑρμῆν* του. Δὲν τὸν ἀπεκρίθην, καὶ ἔσως
οὐδὲ τὸν ἀποκριθῶ.

Μοῦ ἐξάλισες τὴν κεφαλὴν μὲ τὸν *Λιβουρνήσιον*, καὶ
μ' ἐβαλες εἰς φόβον μὴ ἐξ ἀπροσεξίας σ' ἔγραψα ἄλλα
ἀντ' ἄλλων. Δὲν ἐμπορῶ νὰ καταλάβω τίς εἶναι ὁ *Λι-
βουρνήσιος*. Ἐγὼ σ' ἔλεγα ὅτι ὁ συνδιαβληθεὶς περὶ τῆς
ἀλληλογραφίας ἦτον ὁ *Ῥάλλης*.

Ἄς μὴ λησμονήσω τὸ ἐπίγραμμα :

Σῆμ' τόδ' Ἀρχιλόχου παραπόντιον, ὅς ποτε πικρὴν
Μοῦσαν ἐχιδναίῳ πρῶτος ἔβαψε χόλῳ,
Αἰμάξας Ἑλικῶνα τὸν ἡμερον. Οἶδε Λυκάμδης,
Μυρόμενος τρισσῶν ἄμματα θυγατέρων.
Ἡρέμα δὴ παράμειψον ὁδοιπόρε, μήποτε τοῦδε
Κινήσης τύμβῳ σφῆκας ἐφεζομένους.

Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς δώσῃ γνῶσιν !

Ἡ διατριβὴ τοῦ Κρομμύδου εἶναι καλὴ, ἂν καὶ βρῶν
ἀπὸ σφάλματα πάμπολλα. Τὰ σφάλματα, ὅταν ὁ λόγος
ᾔῃ περὶ γλώσσης καὶ παλαιᾶς καὶ νέας, καὶ μάλιστα
τῆς παραθέσεως αὐτῶν, εἶναι ἀναπόφευκτα εἰς τοὺς ὅσους
δὲν ἐξεύρουν παρὰ τὰ καλὰ γραμματικά. Εἰς τοιαῦτα
χρειάζεται ἡ εἰδησις τῆς Λατινικῆς γλώσσης, καὶ μὴδ'
αὐτὴ εἶναι ἱκανὴ χωρὶς τὴν βοήθειαν τριῶν ἢ τεσσάρων
νεωτέρων γλωσσῶν. Ὅθεν εἶναι συγχωρήσεως ἄξια τὰ
σφάλματα τοῦ Κρομμύδου, καὶ τόσον περισσότερον ὅσον
ἔγραψε καὶ πολλὰ καλὰ, ὅποιοι εἶναι αἱ κοιναὶ παροι-
μίαι, καὶ τὰ ἔγραψε μὲ μετριοφροσύνην, ὡς πρέπει εἰς
τοὺς ὅσους γράφουσι πρὸς ὠφέλειαν, καὶ ὅχι νὰ δεῖξωσι
τὴν πολλὰ μικρὰν αὐτῶν σοφίαν συνωδευμένην μὲ φρι-
κτὰς ἀμαθίας. Εἴθε νὰ μὴ μᾶς εἶχε κάμει δῶρον καὶ τὴν
μετ' ἄλλων κορισποιδέοντ' αὐτοῦ, δῶρον παντάπασι
ἄκαρπον. Ὅπως ἂν ᾔῃ, εὐχῆς ἄξιον ἦτο νὰ εἶχαμεν
δέκα καὶ περισσοτέρας τοιαύτας διατριβάς, ὅποια ἡ τοῦ
Κρομμύδου καὶ ἂν ἴσως εἶναι ἀκόμη εἰς τὸν κόσμον,
γράψῃ τον νὰ ἐξακολουθῇ, καὶ νὰ συλλέγῃ μάλιστα πα-
ροιμίας.

18 Ἰανουαρίου. Ἐκράτησα ἕως σήμερον τὴν ἐπιστο-
λὴν μὲ σκοπὸν νὰ τὴν ἐκτείνω· ἀλλὰ δὲν ἔχω καιρὸν ἐ-
ταλαίπωρος νὰ σὲ εἶπω ἀκόμη ὀλίγα διὰ τὰ προειρημένα.
Γιαυτιζαρόπουλά μας, τὰ ὅποια ἂν δὲν εἶχα τόσον πλῆ-

προς ἀσχολιῶν, καλὸς ἤμην (σὲ βεβαιῶν) νὰ ἀνακαλύψω εἰς τὸ γένος, καὶ νὰ δείξω ὅτι εἶναι Γιανιτζάρων σπέρματα, καὶ ὄχι Ἑλλήνων ἀπόγονοι, ὅσοι καταισχύνουσι τὰς Μούσας, μὲ τὸ *Χόσουτουρ Γκιαούρ, χακιρτάρ γκε-Μριμ.* Ὑγίαινε.

Καῦσον τὴν ἐπιστολήν.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν σ' ἔγραψα ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῆς ἀπολυτρώσεώς του ἔστειλεν ὁ Κρῆς πρὸς τὸν Σπ. 2000 φρ. (μερίδα τοῦ χρέους του) δι' ἐμοῦ. Ἐξευρέ το λοιπὸν καὶ τοῦτο, ἐὰν σὲ συμφέρῃ νὰ τὸ ἐξεύρῃς. Πρόσπεγε ὁμως, παρακαλῶ σε, μὴ μὲ φανερώσῃς εἰς αὐτόν· ὅτι μὴδ' εἰς σὲ δὲν συμφέρει ἡ τοιαύτη φανέρωσις.

137.

26 Ἰανουαρίου, 1811.

Καὶ πάλιν ἀσπάζομαί σε. Μόλις ἔπεμψα τὴν προλαβοῦσάν μου (18) εἰς τὴν πόσταν, καὶ μ' ἔφερεν ὁ Βάμβας τὴν ἐγκεκλεισμένην. Ἀποκρινόμενος εἰς τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 5, δὲν ἔλαβα καιρὸν νὰ σ' ἐρωτήσω πῶς κρίνεις καὶ τί στοχάζεσαι λέγων, « τὸ δὲ περὶ τοῦ σχολείου Σμύρνης καὶ περὶ πληρωμῆς ἀντιγραφέων νὰ ἀφήσωσιν εἰς τὴν κρίσιν καὶ χρεῖαν σου ; » Ὑποθέτω ὅτι αὐτοὶ συνήνεσαν καὶ ἐγὼ ἐδέχθην τὸν παλαιὸν μισθόν· τί ἀκολουθεῖ ἐκ τούτου ; Αὐτοὶ τὸν δίδουν μὲ ἐλπίδα περὶ σσοτέρου ἔργου, ὡς ἤθελαν τὸν δώσει καὶ εἰς τεχνίτην βάνουσον, μὲ συνθήκην νὰ λαμβάνωσι παρ' αὐτοῦ, ἂν ᾖ σκυτοτόμος, δέκα ζυγὰς ὑποδήματα τὴν ἐβδομάδα.

ἀντὶ τῶν πέντε. Ἐγὼ δ' ὁ ταλαίπωρος ἀφ' ὅ,τι εἶπα
τώρα ἔκαμα περισσότερον νὰ κάμω εἶναι τῶν ἀδυνάτων.
Ἄλλη ἀπορία. Λαμβάνων τὸν μισθὸν ἐντελῇ, καὶ δίδων
μέρος ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸ σχολεῖον, δὲν εἶμαι τὰχα ἀδικῶς,
ἢ καὶ γελοῖος ἴσως, νὰ κάμνω τοιαύτας εὐεργεσίας, ἔχων
ἀδελφὸν πένητα; Ὅπόταν, ἐὰν ἡ εὐεργεσία γίνεται ἀμέ-
σως ἀπ' αὐτοῦς, καὶ ἐμὲ ἀφίνουσιν ἡσυχον, καὶ μέγα κα-
λὸν κάμνουσιν εἰς τὸ γένος.

Ὁ μέγας διορθωτὴς συναναστρέφεται καὶ συμφαγοῦ-
τεῖ πολλάκις μὲ τὸν Γάδον. Ἀγαθὴ τύχη! ἐγὼ δὲν ἤξιω-
θην ἀκόμη νὰ τὸν ἶδω.

Τὸ νομιζόμενον Ἀρθριτικὸν εἰς σέ, ἴσως εἶναι πρόσκα-
ρον ρευματικόν. Τούλάχιστον ἡ φύσις καὶ κατασκευὴ τοῦ
σώματός σου, καὶ τὸ ἐνεργητικὸν τῆς ζωῆς σου δὲν δι-
δουσι τοιαύτην ὑποψίαν, παρεκτὸς ἂν οἱ γονεῖς σου ἦσαν
ὑποκείμενοι εἰς τὸ πάθος. Ὅπως ἂν ἦναι πρόσεχε, καὶ
συμβουλευσοῦ ἐγκαίρως κἀνένα ἰατρόν, γιὰ νὰ τὸ κόψῃς
εἰς αὐτὴν τὴν ρίζαν, πρὶν νὰ βλαστήσῃ.

Υἱάτινε !

Καίε τὰς ἐπιστολάς μου.

138.

13 Μαρτίου 1811.

Ἀσπάζομαί σε.

Δὲν ἐξεύρω τί νὰ εἶπω περὶ τῆς τύχης μου. Τρεῖς ἔβδο-
μάδες εἶναι ἀποῦ κοιτάζομαι τὸ βραδὺ μὲ ἀπόφασιν ν

ἢ γράψω τὸ πρῶτ', καὶ ἀνατέλλουσι πάντοτε μὲ τὸν ἥλιον, πρὸ τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην καὶ τὸν Στράβωνα, καὶ ὅποια εἶναι, ὥς καὶ αἱ σωματικαὶ μου ἀσθενεῖαι, ἀδασπάζτως προσκολλημένα εἰς ἐμέ, μύρια ἄλλαι ἀσχο-
λῖαι, ἀπὸ τὰς ὁποίας πολλαί, ἂν καὶ γελοῖαι, εἶναι κατὰ
δυστυχίαν τοιαῦται, ὅποια νὰ μὲ περισπᾶσιν μὲ πολ-
λὴν μου ἀγανάκτησιν ἀπὸ τὰ προκείμενα.

Ἔχω τὰς ἐπιστολάς σου τῆς 23 Ἰανουαρίου, τῆς 2,
16 καὶ 27 Φεβρουαρίου. Λέγεις, ὅτι οἱ Ζ. «δὲν θέλουσι
να σκοτώσωσιν οὔτε τὸ σῶμά σου, οὔτε τὸν νοῦν σου».
Ἰδοὺ τὸ Οὔτε εἶναι ὀρθόν.

Ἐλαβα παρ' αὐτῶν διὰ τοῦ Σταύρου ἐπιστολὴν τῆς
12 Ἰανουαρίου, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγκρίνουσι μὲν τὰ 3000
φρ. περὶ δὲ τῆς δαπάνης μὲ στέλλουσιν εἰς τὸν Μοσπ.
καὶ Πατρ. πρὸς τοὺς ὁποίους καὶ ἔγραψα πάραυτα ζητῶν
8000 φρ. διὰ νὰ τελειώσω τὸν τρίτον καὶ ν' ἀρχίσω τὸν
τέταρτον τόμον τοῦ Πλουτάρχου. Προσμένω τὴν ἀπό-
κρισιν.

Τὸν κύριον Σταῦρον χαιρέτισε καὶ εὐχαρίστησε ἀπὸ
μέρους μου, λέγων ὅτι θέλω τὸν ὑπηρετήσῃ τὸ κατὰ δύ-
ναμιν εἰς τὰ ζητούμενα. Ἄς μὲ συγχωρήσῃ, ἂν δὲν τὸν
γράφω ἰδίως, καὶ ἃς σπλαγχνισθῇ τὴν ἀδυναμίαν μου.

Διὰ τὴν αὐτὴν ἀδυναμίαν ἃς προσμείνη ἔτι μικρὸν καὶ
Κούμας τὴν εἰς τὰ ἐρωτώμενα ἀπόκρισιν. Εἰπέ τον ὡς
ποσόν νὰ διακόψῃ τὴν μετάφρασιν τοῦ ἱστορικοῦ Λεξικοῦ,
ὡς νὰ σὲ στείλῃ (περὶ τὸν Μάϊον ὡς μὲ λέγει ὁ Κλαυδέ-
μιος) τοὺς πρώτους δύο (τριπλοῦς) τοῦ νέου, τὸ ὅποϊον
πρέπει ἀπαραιτήτως ν' ἀκολουθήσῃ. Ἦθελεν εἶσθαι χρυ-
σῶν ἔργον, εἰάν ἀντὶ μεταφράσεως ὁλοκλήρου, ἔκαμνεν
ἐκλογὴν τῶν ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα ἢ χρήσιμα εἰς τὴν πα-

ρουσαν ἡμῶν κατὰστασιν. Οἱ Ἑλληνικοὶ ἐνδοξοὶ πρὸς
 νὰ εὐρίσκωνται ὅλοι χωρὶς ἐξαιρέσεως, καὶ τῶν Ῥωμαίων
 οἱ περισσότεροι, μάλιστα ὅσων γίνεται μνήμη εἰς τὰ
 Βίους τοῦ Πλουτάρχου καὶ ἄλλα Ἑλληνικὰ συγγράμ-
 ματα. Περὶ τῶν ἐνδόξων ἢ ὡς ἐνδόξων τῶν ἄλλων ἐπὶ
 ἀρκοῦν οἱ ἐπισημότεροι. Εἶναι πλῆθος ἄπειρον ἄλλων,
 ὅποιοι διὰ τὴν ἐνδοξον αὐτῶν ἀδοξίαν, ἢ διότι δὲν ἔχου-
 σιν οὐδεμίαν σχέσιν μὲ τὰ πράγματα καὶ μὲ τὰς ἰδέας τοῦ
 Ἑλλάδος, πρέπει νὰ μᾶς ᾔναι παντάπασιν ἀδιέφο-
 τοῦλάχιστον πρὸς τὸ παρόν. Διὰ νὰ φέρω παράδειγμα
 ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς, εἶναι ἀναριθμητοὶ οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ
 Μοναχικῶν ταγματῶν εἰς τοὺς Δυτικούς· ἀλλὰ παρὰ τὸ
 ἅγιον Ἰγνάτιον Λοῦόλαν ἀρχηγὸν (fondateur) τοῦ τοῦ
 Ἰησουϊτῶν τάγματος (καὶ τοῦτο διὰ τὸ πολυθρύλητον
 αὐτῶν) καὶ ἄλλων τριῶν ἢ τεσσάρων ἴσως, ἀρχηγῶν
 ἄλλων, τί μᾶς χρησιμεύουσι τὰ ὀνόματα τῶν λοιπῶν;

* Ἄν ἔκαμεν ὅ,τι σὲ γράφουν ὁ Θ. τὸ ἔκαμε κακῶς.
 ἀπλότης τοῦ τὸν ἔφερεν εἰς τὸ νὰ γένῃ παίγιον παντοῦ
 γων. Πολὺ ἐπεθύμουν νὰ μὲ τὸ γράψῃ αὐτὸς ἀφ' ἐμοῦ
 τοῦ· τὴν ἀπόκρισιν ἔχω σχεδιασμένην εἰς τὴν κεφαλὴν
 μου. Ὅπως ἂν ᾔναι, θάρρυνε τὸν Κούμαν, καὶ ἐνίσχυ-
 τον νὰ ὑποφέρῃ πάσης λογῆς ἐναντία, καὶ νὰ μὴ μετα-
 κινήθῃ ἀπὸ τὸν τόπον του. Ἄλλα χειρότερα τοῦτο
 ἀσυγκρίτως ἠθέλαμεν ἰδεῖν πρὸ τριάκοντα χρόνων· ἀλλὰ
 τὰ νῦν ἐναντία, ἀντὶ νὰ φοβίσωσιν, εἶναι λαμπρὰ ἀπο-
 δειξίς ὅτι τὸ θηρίον τῆς ἀπαιδευσίας πνέει τὰ λοιπὰ.
 Τὴν πρόσκλησιν τοῦ Θ. τὴν στοχάζομαι (καὶ μὴν ἀμφι-
 βάλῃς εἰς τοῦτο) ὡς συμβιβασμὸν (capitulation), τὸ
 ὅποιον ἐξ ἀνάγκης καὶ δι' ἀπελπισίαν δέχεται ἡ παντα-
 χόθεν πολιορκουμένη ἀπαιδευσία. Εἴθε νὰ μ' ἔγραφεν

πρὶν λησμονήσω τὰ ὅσα ἐσυλλογίσθην ὅτι πρέπει ν' ἐπαινεθῶ!

Δὲν σέ κρίνω διὰ τοὺς ἀλλήλους, ἀν καὶ ἀγαπῶ περισσότερο τὸ πρᾶγμα παρὰ τὸ νομᾶ των· περὶ δὲ τοῦ Φρουράου σέ εὐχαριστῶ, ἐπειδὴ δὲν τὸν εὐρίσκω εἰς τὰ ὅλγια μας λεξικά. *Αν καὶ ἐσήμαινεν ἄλλο εἰς τοὺς παλαιούς, προτιμώτερον ὅμως τοῦτο παρὰ τὸ Καβουρδίζω.

Τὸ Σεβας δὲν ἔχει γενικήν· ὅθεν ἀντὶ τοῦ *Ἀξιος σεβας, εἶναι κάλλιον *Ἀξιος σεβασμοῦ. Διὰ τί Ἠνέωξε, καὶ ὄχι *Ἀνοιξε; Διὰ τί ὑποπέση εἰς ποινὴν, καὶ ὄχι πέση εἰς ποινὴν; Διὰ τί Ἀυτόχρομα, καὶ ὄχι *Ἀπαραλλάτως, ἢ *Ἀπαραλλακτα;

Πρὶν ῥαβδίσει τὸν Κρ. ἔπρεπε νὰ συλλογισθῇ, ὅτι, ἀν ἀντὶς διὰ τὴν σοφίαν του δὲν ἔχη χρεῖαν ἀπὸ τὸν Κρ. εἶναι ὅμως περισσότερο τὸ πλῆθος τῶν ἀσώφων οἱ ὅποιοι θνήσκουσι νὰ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα. Ἐγὼ ἐξεναντίας τὸν ἐπαινῶ εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ τρίτου τόμου Πλουτάρχου τὰ ὅποια μετ' ὀλίγον θέλω σέ πέμψει. Ἴδεις κατὰ τύχην ποτὲ τὴν λέξιν *Ἦπαρ εἰς τὸ Λεξικὸν τοῦ ῥαβδιστοῦ; C'est un article fort plaisant.

Τὸ Γούνα φαίνεται ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν *Gonna*, καθὼς ἀπὸ τὸ *Gonella* ἐκάμαμεν τὴν *Γουρέλλα*.

*Ἀγαπῶ νὰ ἔχω τὸν Ἀόγιον Ἑρμῆν, ἀλλὰ πῶς νὰ τὸν προμηθευθῶ δὲν ἤξεύρω. *Αν ἦναι τρόπος νὰ μέ πέμπεται (ὄχι παρ' αὐτοῦ) εἰς δύο ἢ τρεῖς φορὰς κατ' ἔτος, μαζευμένα πολλὰ ὁμοῦ διὰ τινος ταξειδιώτου, δὲν θάβλεν εἶσθαι κακόν.

Χθὲς ἔλαβα τὸν πρῶτον τόμον τοῦ Δ, καὶ ἀπόρησα εἰς τὸ θράσος τοῦ παχυδέρμου ἐκδότου. Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ πρᾶγμα ἐπιστάσιος καὶ περιεργίας πολλῆς ἄξιον ἢ ἀναι-

σχυντία τοῦ ἀνδρός. Πάλιν τὸ πτερὸν τοῦ Τέττιγος (καὶ μβ'), πάλιν φοβερισμοὺς ἀρχιχόλους καὶ ὄχι Ἀρχι-
χείους, ὅτι ἐκεῖνος ἦτον ἔνδοξος ποιητής, καὶ μόνον ἐπὶ
τωμα εἶχε τὴν κακολογίαν. Ἄλλ' οὗτος ὁ παρρησιό-
εἶναι ἀπαράλλακτος γιανίτζαρης, καὶ κατὰ τὴν θρησκείαν
καὶ κατὰ τὴν ἀπαιδευσίαν, παρεκτός ἂν νομίζῃ πᾶσι
τὴν εἰδήσιν τινῶν Λεξειδίων, τὰ ὅποια μὴδ' αὐτὰ
πλέξῃ καλὸς δὲν εἶναι. Λογικὴν τί πρᾶγμα εἶναι τὸ
δράποδον δὲν τὴν ἡξεύρει.

Λέγει σελ. ιε. τοῦ θαυμαστοῦ συμβουλευτικοῦ «Οὐ
δύναμαι νὰ εὔρω τινὰ αἰτίαν ἐνταῦθα [αἰτίαν δηλοῦ-
μέμψεων κατὰ τῶν διδασκάλων τῶν Ἰωαννίνων], καὶ
ΟΛΟΝ ΟΤΙ θέλω καὶ νὰ συκοφαντήσω τοὺς ἀνδρας ἐν
καὶ δύναμαι». Πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ἐξήγησέ μου τί λέγει
ὁ Θεοσίτης, τί νοεῖ. Ὁμολογεῖ ὅτι κλίνει ἢ διάθεσις τῆς
ψυχῆς του εἰς τὴν συκοφαντίαν; Τοῦτο εἶναι ἀλλοῦ
ἀλλ' ὅμως δὲν ἔπρεπε νὰ ἀναισχυντήσῃ τόσον, ὥστε συμ-
τῶν ἄλλων του προτερημάτων νὰ μᾶς ἐξομολογηθῇ ὅτι
εἶναι καὶ συκοφάντης. Εἰς τὸ Γαλλικὸν βέβαια ἄλλως
μεταφρασθῇ δὲν εἶναι δυνατόν πλὴν διὰ τοῦ quoique
je veuille même les calomnier, ἢ malgré le désir que
j'ai de les calomnier. Ἡ ἡθέλησεν ὁ ἄθλιος νὰ μιμηθῇ
τὸ ἡμέτερον μ' ἔλεον ὅτι (ἐπινοημένον εἰς τόπον τοῦ βαρ-
θάρου μ' ἔλεον ὅπου) χωρὶς νὰ καταλάβῃ τὴν ἔννοιαν
βέβαια τὸ ἐσύγχισε μὲ τὸ Ἄν καὶ ἢ Καὶ ἄν, ὡς ἡθέλει
συγχίσις καὶ τὸ Καὶ περ μὲ τὸ εἰ καὶ τῶν πλαιῶν. Καὶ
ἂν ἡθέλα νὰ συκοφαντήσω τοὺς ἀνδρας quand même
je voudrais les calomnier, καὶ καθαρώτερον quand même
même j'aurais l'envie de les calomnier· τοῦτο εἶναι
τὸ νόημα τῆς φράσεως λογικοῦ καὶ χρηστούθους ἀνδρός.

ἄντ' αὐτοῦ μᾶς λέγει *Μ' ὅλον ὅτι* κτλ. Λύτρωσέ με, ἀναπαῖς τὸν Θεόν, ἀπὸ ταύτην τὴν ἀμηχανίαν, μὲ τὰ ἑλληνικά σου εἰς τὸν νέον τοῦτον Δημοσθένην. Καὶ ταῦτα εἶναι τὰ *ῥωμαῖκα* του. Παρατρέχω « τοὺς συνίστο-
ντος τοῦ σχολείου » σελ. κγ'. Εἰς δὲ τὰ Ἑλληνικά του, εἰς τὴν νέαν ἐπιχείρησιν τοῦ πιθήκου, νὰ διορθῶναι καὶ αὐτὸς, καιρὸν δὲν ἔλαβα νὰ ἐξετάσω τὴν κριτικὴν του ἑστάναι εἰς τὴν σελ. 2 βλέπω ὅτι μεταβάλλει τό, εἰ δυ-
νατὸν εἶναι εἰς τὸ εἰ δυνατόν εἰπεῖν. Τὸ πρῶτον εἶναι πᾶσι βέβαια· τὸ δεύτερον ὁμοιάζει τὸ *Μ' ὅλον ὅτι*. Ἐπὶ τὸν Δίωνα νὰ τὸ εἴπῃ, ἦτο ὅχι μόνον δυνατόν, ἀλλὰ καὶ εὐκόλον, καὶ παντᾶσι ἀνεμπόδιστον. Ἄν ἦτο ἄντι ἐμπόδιον θρησκευτικόν, ἔπρεπε νὰ εἴπῃ *Εἰ θέλεις* εἰπεῖν. Ἀναφέρεται λοιπὸν τὸ δυνατόν ὅχι εἰς αὐτόν, ἀλλ' εἰς τὴν Ἀθηναίαν, ἥγουσαν ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ἔλθῃ ἢ Ἀθηναὺς αὐτὴ προσωπικῶς, νὰ αὐλήσῃ ἔμπροσθεν τοῦ Σοφιστῆ. Τὸ τοιοῦτον ἤθελεν εἶσθαι θαῦμα, διὰ τὸ ὅτι οἷον ἢ ἡμπορεῖ τις νὰ εἴπῃ ἂν ἦτο δυνατόν νὰ γένη τοιοῦτον θαῦμα. Ἡ διόρθωσις λοιπὸν τοῦ κειμένου ἔπρεπε εἶναι *εἰ δυνατόν*, χωρὶς τὸ *εἶπεῖν* (ἐπειδὴ καὶ εἶναι ἐντίγραφα εἰς τὰ ὅποια λείπει) ἢ, *εἰ δυνατόν* ἦν.

Εἰς τὸν ἑβδομον λόγον σελ. 170, « ὅτι τῶν ἄλλων Ἀχαιῶν ΚΑΛΩΣ ἔχόντων, οἱ δὲ ἐξ ἡμίσεως ἐκόμων. Τὸ νὰ μὴν νοήσῃ ὅτι ἔπρεπε νὰ γράψῃ ΚΟΜΑΣ (ΗΔ) δὲν εἶναι δεινόν. Τὸ δεινόν εἶναι ὅτι σιωπᾷ εἰς τὸ δυσνόητον καλῶς ἔχόντων· ἐνδέχεται νὰ ἦτο καὶ καλὰς κόμας ἔχόντων. Εἰς τὸν αὐτὸν λόγον σελ. 190· « Καὶ ἔλαφον καταπονῶ, » καὶ ΣΥΝΕΦΙΣΤΑΜΑΙ ». Ἐκατάλαβε τί θέλει νὰ εἴπῃ ἡ τελευταία λέξις; καὶ διὰ τί δὲν τὴν ἐξηγῇ, ὁ ἐξηγῶν πολλάκις τὰ φανερὰ; Ἐπρεπε καὶ νὰ κοινωνήσῃ εἰς τοὺς

ἀναγνώστας τὴν εἰκασίαν τῶν κριτικῶν, ἂν καὶ καὶ
 συὲ συνεγρίσταμαι, ὅτι ἐκ ταύτης δύναται τις νὰ εἴ-
 τὴν ὀρθὴν **σὺν ὑφίσταμαι (ηδ)**.

Ἐπεθύμουν νὰ ἔχω καὶ τοὺς ἄλλους τόμους, ἐ-
 ἐπειδὴ πρέπει νὰ χάσω καιρὸν εἰς τὰς φλυαρίας του, π-
 τιμῶ νὰ σὲ ἐπιστρέψω τὸν πρῶτον.

Σήμερον ἔπεμψα πρὸς τὸν Ἰορδάνην τὴν ἀδελφὴν
 σύρην ἀπὸ τοὺς τελῶνας ὁ Πατρὶνὸς τὰ βιβλία του. Τ-
 ἔλαβα δι' ἐπιμελείας τοῦ Allais.

Περὶ τοῦ Γεωργαντοπούλου ὁ Κουσινέρης δὲν μ' ἐ-
 ρεν ἀκόμη τὴν ἀπόκρισίν του.

Ἐδῶ περικλεισμένον θέλεις εὐρεῖ καὶ σχέδιον τοῦ
 ταξύ μας λογαριασμοῦ. Βλέπεις ὅτι δὲν τὸν ἐ-
 διότι ὑπερβαίνει τὴν γνῶσίν μου τὸ νὰ συμβιβασ-
 πάλαι λίτρας μὲ τὰ νῦν φράγκα.

Διόρθωσέ τον λοιπὸν μεταβάλλων ἐκείνας εἰς ταῦτα,
 ταῦτα εἰς ἐκείνας, καὶ στείλέ με τον.

Ἀπὸ τὰ ζητούμενα βιβλία τὰ ἐλλιπῆ εὐρε μερικὰ
 Allais, τὰ ὁποῖα θέλουν σὲ σταλθῇ μὲ τὴν διὰ τ-
 Πρώϊον Ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην. Τὰ λοιπὰ περὶ τῆς β-
 βλιοθήκης τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ Ἑλλη-
 συγγραφεῖς, θέλω σὲ πέμψῃ σημειώσιν καλῶν τινῶν ἐ-
 δόσεων νὰ τὰ προμηθεύσῃς αὐτοῦ, ὅπου πιθανῶς εἶναι
 εὐθηνότερα, ὡς τυπωθέντα εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ὁ τῆς Λειψίας φίλος σου μοῦ ζητεῖ διὰ τοῦ ἐξοχ-
 τάτου Γεωργιάδου, τὸ περὶ καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος
 τὸ πολεμιστήριον σάλπισμα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα μωρο-
 γήματα. Ἀπεκρίθην εἰς τὴν ἐξοχότητά του ὅτι ἡ ὁλ-
 της τῶν τυπωθέντων καὶ τοῦ χρόνου τῆς τυπώσεως
 διάστημα τὰ διεσκόρπισεν ὅλα, καὶ ὅτι θέλω γράψῃ π-

αἱ, ἂν εὐρίσκωνται ἀκόμη τινά, νὰ τὸν τὰ πέμψης. Ἄν
 ζήτησῃ λοιπόν, amuser le με τὴν ἐλπίδα ἕως νὰ τύχω
 τὸν καιρὸν νὰ σὲ στείλω ὅσα εὔρω. Τοῦτο τὸ ἔκαμα διὰ
 τὴν κόψω πᾶσαν κοινωνίαν με τῆς Θράκης τὸ γιανιτζα-
 ρόπουλον. Νὰ ὑποκρίνωμαι δὲν ἔμπορῶ, μηδὲ νὰ δείχνω
 πρόσωπον γλυκύ, εἰς τὸν ἀναγκάζοντά με νὰ σκυθρω-
 πάζω καὶ νὰ ἀγανακτῶ. Ἀγαβάδην λέγει τὸ θηρίον ὅτι
 ἀναπαύομαι, ὁπότεν ἔχων χρεῖαν λουτρῶν καὶ ἄλλων
 ὑποκριτῶν δὲν εὐρίσκω τὸν καιρὸν νὰ τὰ μεταχειρισθῶ.
 Προσθέτει ὅτι καὶ ἀπατῶ τοὺς πλουσίους Ζ. διὰ νὰ
 πλουτίσω, ὁπότεν ἀποβάλλω τοὺς μισθοὺς των διὰ νὰ
 λάβω ἄνεσιν ὀλίγην τῶν κόπων μου.

14 Μαρτίου.

Δὲν ἔφθασα χθὲς νὰ δώσω τέλος εἰς τὴν ἐπιστολήν μου.
 Ἐπεθύμουν ν' ἀποκριθῶ τὸν Βυζάντιον Σχοινᾶν· ἀλλὰ
 διὰ νὰ ἀποκριθῶ εἰς αὐτόν, καὶ πολλοὺς ἄλλους κατ' αὐ-
 τόν, τῶν ὁποίων αἱ ἐπιστολαὶ πρὸ πολλῶν μηνῶν εὐρί-
 σκονται εἰς ἐμέ, ἀνάγκη εἶναι ν' ἀφήσω καὶ τὴν Ἑλλη-
 νικὴν βιβλιοθήκην καὶ τὸν Στράβωνα. Εἰπέ τον ὅτι εἰς
 τὰς παραφράσεις (καὶ τοιαῦται εὐρίσκονται καὶ ἄλλαι εἰς
 διαφόρους τῆς Εὐρώπης βιβλιοθήκας δημοσίους) τοῦ Ὀμή-
 ρου, ἐνδέχεται νὰ εὐρίσκεται καὶ τι καλόν, ἀλλὰ τόσον
 ὀλίγον ὥστε δὲν ἀξίζει μήτε τὸν κόπον μήτε τὸν χρόνον,
 ὅσον εἶναι χρεῖα νὰ ἐξοδεύσῃ τις διὰ νὰ τὰς ἐρευνήσῃ.
 Εἶμαι χορτασμένος μέχρις ἀηδίας ἀπὸ ἐξηγήσεις, παρα-
 φράσεις καὶ σχόλια γραμματικῶν, καὶ ἡ κατ' αὐτῶν μου
 πρόληψις εἶναι τοσαύτη, ὥστε δὲν ἀνοίγω σχεδὸν κἀνένα,
 φοβούμενος μὴ χάσω τὸ πολυτελέστατον (ὡς ἔλεγεν ὁ

Θεόφραστος) ἀνάλωμα, τὸν χρόνον. Τὸ μόνον κέρδος ἐπὶ τὰς τοιαύτας παραφράσεις, ἐὰν ᾗσαν εἰς κοινοτέραν γλῶσσαν, ἤθελεν εἶσθαι, ἢ παρὰ τῆς κοινοτέρας ταύτης μὲ τὴν σήμερον λαλουμένην. Εἰπέ λοιπὸν τὸν νέον μὴν ἐξοδεύῃ ματαίως τὸ πολυτελὲς ἀνάλωμα εἰς ἀγράφας τοιούτων παραφράσεων, καὶ ἃς ἀρκῆται εἰς τὸ Εὐστάθιον. Ὁ ζητούμενος κατὰλογος βιβλίων Παλλανθίου θέλει τὸν σταλθεῖν· περὶ δὲ τῶν ἀνακρίσεων τῶν ἐλλοιπῶν μου, ἂν εὕρω τινὰς ἀκόμη σωζομένας ἀπ' αὐτῶν θέλω τὰς πέμψει. Ἡ ἐπιστολὴ του ἐδόθη εἰς Θουρόν.

Εἴχε γράφει, εἴχετ ἀποθάγει, ἦτο ἀποθαμμένος (καὶ ὄχι ἀποθαμμένος ὅτι τοῦτο εἶναι ἀπὸ τὸ θάπτω). Ἐπεὶ δὲ δίκαιον ὁ Κούμας νὰ τὰ κρίνῃ βάρβαρα. Mais que voulez vous que je fasse à tout cela? Τὸ ὀρθόν, ἢ τὸ καλύτερον τὸ γειτονεῦον τοῦ ὀρθοῦ εἶναι, *Εἴχε γραμμὴν* ἀλλὰ τὸ κακὸν εἶναι ὅτι δὲν ἐμπορεῖ νὰ προσαρμολογῇ ὅλα, καὶ εἰς πολλὰ διαστρέφει καὶ τὴν ἔννοιαν. Εἰς οὐδέτερα, καθυπόθεσιν, *Εἴχα τρέχειν*, ἐμπορεῖς νὰ εἰπῇς *εἴχα τρεγμένον*; ὡς λέγουσιν οὗτοι *j'avois couru*. Ὁ Κούμας ταῦτα μὲ σκέψιν ὥριμον θεωρημένα ὑπαγορεύουν, ὅτι καὶ τὸ ἴδιον εἶναι νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν γλῶσσαν ἡ ἀνωμαλία αὐτῶν παρὰ νὰ στερηθῶμεν τὴν ἐκ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ σαφηνείαν. Ἡ ἀνωμαλία εἶναι εἰς μόνον τὸν μέλλοντα· δὲ οἱ ἄλλοι χρόνοι εὐκόλῃ δικαιολογοῦνται. *Εἴχα ὑπαγωγμένον* (βέβαια δὲν θέλεις εἶπειν ποτέ, *Εἴχα ὑπαγωγμένα* ἢ ἢ ἢ ὑπαγωγμένος) εἶναι, *εἴχα ἤδη τελειωμένην τὴν ἐνέργειαν* τὴν δηλουμένην διὰ τοῦ ὑπάγειν, συντομώτερον *Εἴχα τὸ ὑπάγειν*. Ἰσως μὲ ὀλίγον σιγερτικὴ δικαιολογηθῇ τὸ *Εἴχα γράφειν* ἡγούσιν, *τὴν μέλλουσαν ἐνέργειαν* γράφειν τὴν *εἴχα* ἤδη, δὲν ἦτο πλέον μέλλουσα εἰς

Ὅταν μ' ἔλθωσιν ἀπὸ Λιβόρνου ἀργύρια, θέλω δώσει
 ἡμεῖς Ἰορδάνας 2000 φρ. ἢ καὶ περισσότερα· ὅλον τὸ
 εἶναι δαπανημένον εἰς τὸν τρίτον τόμον τοῦ Πλου-
 ρου. Ἄς πιστεύωσιν ὅμως ὅτι ἐμποδίσθῃ ὁ τύπος δι'
 ἀντιπαραστήσεως ἀργυρίου· ἴσως ἡ τοιαύτη πίστις τοὺς διορθώσῃ.
 Ὅπως ἂν γένη, εἰς τὸ ἐξῆς σὲ βεβαιώνω, ὅτι δὲν θέλω
 ἀλλοθεῖν τὸν τύπον εἰμὴ κατὰ λόγον τῶν εὐρίσκομένων
 ἐμὲ ἀργυρίων τοῦ Z, χωρὶς νὰ δαπανῶ τὰ ἐμά.

Τὰ ἐμά ταῦτα καὶ τὰ σταλέντα, καὶ ὅσα μέλλω νὰ
 στείλω, οἰκονόμησέ τα, ὥς κρίνεις συμφερότερον εἰς
 ἐμένα, χωρὶς ζημίαν σου ὅμως.

Πρέπει νὰ δεχθῇς καὶ τὴν πρόσκλησιν τοῦ Βουκουρε-
 στιανοῦ Λυκείου. Ὅτι θέλεις ἔχειν συντρόφους καὶ θια-
 σάς εἰς αὐτὸ καὶ Παπαδούκας, καὶ ἴσως ἀχρεiestέρους
 ἀπὸ αὐτὸν ἄλλους, εἶναι βέβαιον. Ἄλλ' εἰς τὴν παροῦ-
 σιν περίστασιν, τοιαῦται ἀκαδημαῖαι ἄλλως νὰ συγκροτη-
 θῶσι δὲν εἶναι δυνατόν Ὑγίαινε.

Ἀνέγνωσα καὶ τὴν εἵδησιν τοῦ Ἰλλυρικοῦ ποιητοῦ.
 Mon dieu que c'est bête!

Ἐλυπήθην ὁ ἀνόητος ὅτι δὲν ἤλθεν εἰς ἐμέ ὁ Φωτάτζης.
 Ὅμως μέμφομαι (ἀληθῶς σὲ λέγω) τὴν τόσῃν μου μω-
 ριᾷ καὶ εὐχομαι νὰ μὴν ἔλθῃ. Ὑπερβόρειος ὄνος ἄξιος
 προσφερθῇ θυσία εἰς τὸν Ἀπόλλωνα.

Καῦσε τὴν ἐπιστολήν.

139.

1 Μαΐου 1811.

Φίλτατε Ἀλέξανδρε, ἀσπάζομαι σὲ καὶ τοὺς σοὺς.
 Εἰς ἀμηχανίαν εὐρίσκομαι πόθεν καὶ πῶς ν' ἀρχίσω

τὴν ἀπόκρισιν εἰς τέσσαρας ἐπιστολάς σου, ἤγουν τὴν 21 Φεβρουαρίου, τῆς 7 καὶ 18 Μαρτίου καὶ τῆς τελευταίας 15 Ἀπριλίου. Πρέπει ν' ἀρχίσω (τὸ εὐρηκὸς μίζω) ἀπὸ τὸ ἀξιολογώτερον καὶ χρησιμώτερον εἰς τὴν εὐδαιμονίαν σου, καὶ τὸ ὅποῖον (σὲ τὸ ἐξομολογούμενόν τώρᾳ), μοῦ ἐνώχλει πολλάκις τὸν λογισμόν. Μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν συγχαίρω καὶ σὲ καὶ τὴν σύζυγόν σου καὶ μάλιστα τὸν Ἐπαμεινώνδαν, ὅτι ἡ μήτηρ του καταγίνεται εἰς τὰ *Ῥομέκα*. Εἰς αὐτὸν ἡ μητρικὴ προπαρασκευὴ αὕτη ἦτον ἀναγκαία. Ἐμεινε τώρα, φίλε, εὖ σὲ νὰ καταγίνεσαι εἰς ὅλα τὰ μέσα, ὅσα νομίζεις πρόσφορα νὰ τῆς αὐξήσωσι τὴν ἀγάπην τῆς γλώσσης. Χρειαζέται καὶ εἰς αὐτό, καθὼς εἰς ἄλλα πολλά, ὀλίγη γοητεία· ἐννοῶ τὴν εἰς τὸ συμφέρον ἀποβλέπουσαν γοητείαν καὶ μόνην ἐκείνην, τὴν ὁποίαν καὶ οἱ ἰατροὶ μεταχειρίζονται πολλάκις ἀλείφοντες *l' ovlo del vaso*. Κατὰ τὴν στυχίαν, εἰς τὰ *Ῥομέκα* μας δὲν εὐρίσκεται ἀκόμη μήτε ἡ ἀρμονία τῆς Ἰσοκρατικῆς συντάξεως, μήτε ἡ μαλακία τοῦ Πλατωνικοῦ χαρακτῆρος. Naί, φίλε, Μάγος εἶναι κυριολεκτικῶς μάγος, ἐπειδὴ μὲ κάμνει πολλάκις νὰ ἐντρέπωμαι ὅτι τὸν συγχωρῶ καὶ τὰς ἀσυλλογιστίας του (καὶ ἔχει πολλὰς τοιαύτας) διὰ χάριν τῆς λεκτικῆς τέχνης μὲ τὴν ὁποίαν τὰς *φκιάνει*.

Διὰ ταύτας λοιπὸν τὰς αἰτίας μελέτα τὸν συχνά, καὶ ἔκαμνες καλὰ ν' ἀκολουθήσης καὶ τὴν συμβουλὴν τοῦ Κούμα (τὸν ὅποῖον ἀσπάζομαι), ἤγουν νὰ μεταφράσῃς τὴν ἀπολογία. Μακρὰ δὲν εἶναι· προσοχὴν μόνον χρειάζεται, καὶ καιρὸν περισσότερον ἀφ' ὅσον εἶναι χρειαζόμενα μεταφράσει τις ἱστορικὸν βιβλίον. Ἡ ἐκ τῆς μεταφράσεως ὠφέλεια εἶναι πολλαπλασία τοῦ κόπου, καὶ διὰ τὴν

πύργον, εἰς τὴν ὁποίαν προξενεῖς ἀνάγνωσιν ἡδυτάτην καὶ μεστήν χάριτος· καὶ διὰ τὸν λεκτικὸν σου χαρακτη-
 ρα. Ἐχε το, φίλε, ἀξίωμα τοῦτο, ὅτι ματαίως κοπι-
 ζοῦσι νὰ φτιάσωσι τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, ὅσοι δὲν εἶναι Βα-
 πτισμένοι καὶ καταμοσχευμένοι εἰς τὰ προγονικὰ συγ-
 γράμματα. Ὁμοθυμαδὸν ὅλοι οἱ Γάλλοι λέγουν ὅτι ὁ
 Ῥακίνας ἔφερε τὴν γλῶσσαν των εἰς τελειότητα, καὶ
 τελειότητα τοιαύτην, ὥστε νὰ νομίζεται ἡ πρώτη γλῶσσα
 τῆς Εὐρώπης· ἀλλ' ὁ Ῥακίνας ἤξευρεν ὅλα τὰ συγγράμ-
 ματα τῶν παλαιῶν, καὶ ἐξαιρέτως ἀπὸ στήθους τὸν Ὀ-
 μηρον καὶ τὸν Εὐριπίδην. Ἐὰν εἰς αὐτοὺς ἔκαμε τοιοῦ-
 τον ἀποτέλεσμα ἡ γλῶσσα τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ἀναμ-
 ρίβηλον ὅτι πολὺ περισσότερον θέλει συνεργήσει εἰς τὴν
 τελείωσιν τῆς ἡμετέρας, ἥτις ὄχι μόνον λέξεις ἀπείρους,
 ἀλλὰ καὶ φρασεολογίας (locutions et tournures) πολ-
 λοτάτας ἐφύλαξε τῆς προγονικῆς ἀπαραλλάκτους. Κάμε
 λοιπὸν τὴν μετάφρασιν τῆς ἀπολογίας, ἀγαθῇ τύχῃ! καὶ
 ἀφ' οὗ τὴν γράψης καὶ τὴν μεταγράψης τρεῖς καὶ τέσ-
 παρας φορὰς, καὶ τὴν δεῖξης εἰς τὸν Κούμαν, διὰ τὸ
 « Ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἕνα »· ἂν στοχάζεται ὅτι καὶ
 οἱ τρεῖς ἀγαθοὶ ὑπὲρ τοὺς δύο, στείλῃ με τὴν μέ πλατὺ
 περιθεώριον, διὰ νὰ σημειώσω κ' ἐγὼ ὅ,τι μ' ἔλθῃ εἰς
 τὴν κεφαλὴν, καὶ νὰ σὲ τὴν πέμψω ὀπίσω. Εἰς τοῦ Ἰσο-
 κράτους τῆς ἐκδόσεώς μου τὰ προλεγόμενα, τὰ ὅποια τυ-
 πώνονται ταύτην τὴν ὥραν, μὲ ἐπιγραφὴν « Ἀκολουθία
 » τῶν αὐτοσχ. στοχ. περὶ τῆς Ἑλλ. παιδ. καὶ γλώσσης »
 θέλεις εὐρεῖ πολλὰ περίεργα περὶ τῆς γλώσσης, τὰ ὅποια
 καλὸν ἦτον ν' ἀναγνώσῃς πρὶν ἐκδώσῃς τὸ κατὰ τοῦ
 Βαρθόλδου ἀντιρρήτικόν, διὰ νὰ χειραγωγηθῇς εἰς τὴν
 σύνθεσιν ὅχι ἀπὸ τοὺς στοχασμοὺς μου (δὲν εἶμαι ἀρκετὰ

μωρὸς ὥστε νὰ τοὺς προβάλλω τύπον καὶ ὑπογραμμὸν εἰς τοὺς ἄλλους) ἀλλὰ ἀπὸ παρατηρήσεις παλαιῶν φιλοσόφων κριτικῶν, ἀγνώστους κατὰ δυστυχίαν εἰς τοὺς περὶ ρισσοτέρους ἡμῶν, καὶ τὸ δυστυχέστερον εἰς τοὺς περὶ στας τῆς γλώσσης. Ἄλλο δὲν εἶναι ἰδικόν μου εἰς τοὺς στοχασμοὺς τούτους, μακαρονισμένους μὲ βίαν μεγάλην χωρὶς νὰ λάβω καὶ τὸν καιρὸν νὰ τοὺς ἀναθεωρήσω πλὴν ἢ θέσις καὶ τάξις τὴν ὁποίαν ἔδωκα εἰς τὰς παρατηρήσεις, καὶ τὰ συμπεράσματα εὐκολα γεννώμενα ἀπὸ τὴν παράλληλον θέσιν ταύτην, τὰ ὅποια ἢ λανθάνουσι πολὺ, ἢ εἶναι ὁ ἀληθὴς μίτος τῆς Ἀριάρχου, ὅστις ὡς γησε τοὺς προγόνους εἰς τὴν τελείωσιν τῆς γλώσσης, καὶ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ κρατῶμεν καὶ ἡμεῖς, ἂν δὲ θέλωμεν νὰ πλανηθῶμεν εἰς τὸν Λαβύρινθον τῆς σημερινῆς γλώσσης. Εἰς τοὺς αὐτοὺς στοχασμοὺς ἐτόλμα κατὰ πάρεργον νὰ μεταφράσω, ἢ μᾶλλον νὰ παραφράσω καὶ ὀλίγους στίχους τῆς Ἀπολογίας. Γελῶ,

Οὔτοι, μὰ τὴν Δήμητρα, δύναμαι μὴ γελᾶν.

Καίτοι δάκνω γ' ἐμαυτὸν ἄλλ' ὅμως γελῶ,

ὅταν παραβάλλω τὴν μετάφρασίν μου μὲ τὸ καίμιο τοῦ Πλάτωνος. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἔγινε πλέον, καὶ χειρότερον ἐτυπώθη.

Δὲν χάνεις καλὰ διὰ πολλὰς αἰτίας, νὰ μὴ βάλῃς τὸ νομὸν σου εἰς τὴν κατὰ Βαρθόλδου Ἀντίρρῃσιν. Ὑποθέσθης ὅτι τὸ ἀπέδωκαν εἰς ἐμέ. Τοιαύτη ὑποψία καὶ ὅλον τὸ ἐναντίον τοῦ ὅ,τι σπουδάζεις νὰ ἀποδείξης. Ὅτι εἶναι πολλοὶ καὶ διάφοροι οἱ γράφοντες καὶ φωνάζοντες ὅσον εἶναι λαμπροτέρα ἢ ἀπόδειξις ὅτι τὸ γένος ἐξελήσθη. Νὰ βάλῃς χωρὶς δισταγμόν, φίλε, τὸ νομὸν σου, νὰ μὴ τὸν σπλανχνισθῇς ὁλότελα, ὅσάκις δράξης ἀ

ἐν εὐλογον νὰ τὸν ἀντιδαγκάσῃς. Εἰς τὸ περὶ τῆς δει-
κτικῆς ἀντιδραστικῆς ἄρθρον μάλιστα ἦτο καλόν, ἦτον ἀναγ-
κατικόν, νὰ ἀναφέρῃς τὰ πρὸ μικροῦ συμβάντα εἰς τὴν
Βέρνην (Berne en Suisse) ὅπου πιστεύουσιν ἀκόμη
ἐν ὁπτασίᾳ, καὶ φονεύουσι τοὺς οἰκειοτάτους, μὲ σκο-
πὸν νὰ τοὺς ἐμβάσωσιν εἰς τὸν Παράδεισον, καὶ τὰ συμ-
βάντα εἰς τὴν φωτισμένην Ἀγγλίαν, ὅπου κατὰ τὴν δε-
κάτην ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα, οἱ Ῥιφορμάτοι ἱερωμέ-
νοι θέλουσι καὶ τάττουσι τοὺς καθολικοὺς εἰς τάξιν εἰ-
λωτῶν. Ἄν εἰς τὰ φωτισμένα ἔθνη γίνονται ἀκόμη τοι-
αῦτα ἀτοπήματα τυραννικὰ ἐν ὀνόματι τῆς Θρησκείας,
τὴν παράδοξον ἂν εἰς ἔθνος τετραυχωμένον ἀπὸ μακρὰν
ἐκπύλιναν εὐρίσκονταὶ ὀλίγα τινὰ ἀρσενικὰ γραῖδια ἐχθρὰ
καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος; Φοβούμενος
ἐπὶ τὴν (ἃς ἦναι καλὰ ὁ Ἰουστινιανός!) δὲν ἔχῃς εἰδῆσιν
ἀκόμη περὶ τῶν νέων τούτων συμβάντων, σὲ περικλείω
τὰς δύο ἐφημερίδας, διὰ νὰ ἔχῃς νὰ ἀναφέρῃς καὶ τὴν
πηγὴν ὅθεν τὰ ἔλαβες, καὶ τὸ ἀκριβὲς μηνολόγημα. Ἄν
ἐξεύρῃς ἄλλα τοιαῦτα, μὴν ἀμελήσῃς νὰ τὰ προσθέσῃς,
ἐν ἦναι συγχωρημένον. Τὸ αἶμα, παραδείγματος χάριν,
τοῦ ἁγίου Ἰαννουαρίου (Βοήθειά μας!) τὸ ὅποῖον κοκ-
κινίζει καὶ ἀνανεοῦται καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς τὴν Νεάπο-
λιν εἰς σωτηρίαν τῶν Λαζαρόνων. Τοῦτο ὁμῶς ἐπειδὴ
καὶ σκευώρημα τῶν καθολικῶν, ἴσως δὲν συμφέρει.

Περὶ δὲ Σουλιώτων, ἂν ἐξετάσωμεν τοὺς ἀναντιρρή-
τως Ἑλληνας, αὐτοὶ μὴτε τοὺς Μακεδόνες δὲν ἐνόμιζον
Ἑλληνας, μὴτε πολὺ μέρος τῆς Θεσσαλίας. Τοιαύτη ἦτο
τὸ πλεονέχιστον ἡ γνώμη τῶν Ἀθηναίων, ὡς φαίνεται ἀπὸ
τοῦ κατὰ Φιλίππου λόγου τοῦ Δημοσθένους. Εἰς τοιαύ-
τας ἐθνικὰς ἀμφισβητήσεις τὸ μόνον ἀκριβὲς κριτήριον

εἶναι ἢ γλῶσσα, μάλιστα ὅταν ᾖναι ἐνωμένη μετὰ τὴν ἑρμηνείαν, καὶ ὅχι αἱ μεγαλαυχήσεις μιᾶς μερίδος τοῦ ἔθνους ἥτις διὰ τὴν αὐξησιν τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἀποκλείει τὰς ἄλλας μερίδας τῆς συγγενείας. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ πάλιν μετὰ τὸν Ἰωνίαν πόλεμον. Τὰ ἔργα τῶν Ἑλλήνων καὶ πόλεων τοῦ περισσοτέρου μέρους τῆς Ἑλλάδος εἶναι Ἑλληνικά· ἐκεῖ ἦτον ὁ Ἀχέρων, ἐκεῖ ὁ Ἄδης, ἐκεῖ τὸ περιβόητον χρηστήριον τῆς Δωδώνης, καὶ ὅποιον ἦτον ὁ ἅγιος Ἰαννουάριος ὅλων κοινῶς τῶν Ἑλλήνων· ἐκεῖ ἐβασίλευσε μετὰ τὰ τρωϊκά ὁ διώνυμος (Πρόδρομος καὶ Νεοπτόλεμος) υἱὸς τοῦ Ἀχιλλέως. Il faut être bien difficile pour s'appesantir sur des questions de cette nature.

Τὰ ἐγκεκλεισμένα γράμματα ἔλαβον. Τὸ τελευταῖον ἔστειλα διὰ τῆς μικρῆς πόστας πρὸς τὸν Νικολόπουλον. Τὸ πρῶτον ἦτο τοῦ Πρωτοψάλτου τῆς Σμύρνης πρὸς ἐμὲ ἀπαγγέλλον τὴν παραλαβὴν τοῦ Προδρόμου τοῦ Ἑλλ. Βιβλ. καὶ τὰ δάκρυα ὅσα ἔχυσεν ἀναγινώσκων τοὺς αὐτοσχεδίους στοχασμούς. Τοῦτο μ' ἐπαρηγόρησε μὴ λογαριάζῃς πόσον, ὅχι ὡς ἀπόδειξις ὅτι εὐηρέστησεν ὁ πόνος μου εἰς τὴν σοφωτάτην Ἰωνίαν, ἀλλ' ὡς σημεῖον ὅτι δὲν εἶχε τις ἀκόμη τολμήσει νὰ τὸν κατηγήρῃ. Ἀπὸ τᾶλλο μέρος ὁμως, ὅταν στοχασθῶ ὅτι ὁ Πρόδρομος ἐδόθη εἰς τὸν Ὀρφέα τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸν ἀγαπητόν μου ἐξάδελφον, ὅστις μηδὲ γὰρ εὐχαριστίας δὲν μ' ἔγραψεν ἀκόμη περὶ τοῦ ἰδικοῦ του Προδρόμου, φοβοῦμαι μὴ κέμωσι τὸν ταλαίπωρον Ὀρφέα νὰ μεθαρμώσῃ τὴν Λύραν του εἰς παλινωδίαν, καὶ νὰ κλαύσῃ δεύτερον καὶ δι' ὅσα ἔκλαυσε, καὶ διὰ τὴν ἀπώλειαν ἐμοῦ τοῦ φίλου του.

Γ'. Μαῖου. Ἀναλαμβάνω σήμερον τὴν ὁποίαν ἤνουν

καὶ διακόψω ἡναγκάσθην ἀποκρισίν μου. Χαίρω ὅτι σ' ἔ-
 ρωσεν ἡ ἀπολογία τοῦ Σωκράτους. Δὲν ἐξεύρω ἂν ἔδω-
 κες ἱκανὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πρεσβυτέρου
 τοῦ τοῦ Τραγωδοῦ Ῥακίνα θεμένην εἰς τὰ ἔσχατα τῆς
 βίβλου. Εἶναι ἀξιοσημεῖωτος καὶ διὰ τὸ πραγματικόν
 καὶ διὰ τὸ λεκτικόν αὐτῆς μέρος· διὰ τὸ πραγματικόν,
 ὅτι ὁ καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἄνθρωπος οὗτος ἐλέγχει τὴν δεισι-
 λαμονίαν τοῦ ἀδελφοῦ του, ὑπερασπίζων τὸν Σωκράτην·
 διὰ τὸ λεκτικόν, ὅτι δὲν γράφουσι πλέον οἱ Γαλλῆται σή-
 μερον οὕτω, φίλε μου. Εἰς ὅλην τὴν ὑφὴν τοῦ λόγου βα-
 πτεῖται ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ὁ Ἀλικαρνασεὺς Διονύσιος ὀνο-
 μάζει Χάριτα, καὶ τὸ ὅποῖον, καθὼς ὀξύτατα παρατη-
 ρεῖται, εὐκολώτερον δύναται τις νὰ αἰσθανθῇ παρὰ νὰ ἐξη-
 γήσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς ἄλλους : Il y a des noms si res-
 pectables, qu' on ne saurait, pour ainsi dire, les
 attaquer sans attaquer le genre humain. Μάθε ἄλλο
 ἀνέκδοτον : Ὑπόμνημα τῆς σοφίας τοῦ πρεσβυτέρου Ῥα-
 κινάδου τούτου ἄλλο τίποτε παρὰ τὴν ὁποίαν βλέπεις
 ἐπιστολὴν ταύτην δὲν ἔμεινε. Τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ ἔχο-
 μεν τὸ περὶ Θρησκείας ποίημα, καλὰ στιχουργημένον, ὡς
 κρίνουσιν οἱ πρόσφοροι τῶν τοιούτων κριταί, ἀλλὰ πολὺ
 λιπώμενον τῆς χάριτος, τὴν ὁποίαν ὁ πατὴρ Ῥακίνας
 μετήντησεν εἰς τὰς τραγωδίας του ἀπὸ τὴν ἀδιάλειπτον
 τοῦ χαριτωμένου Εὐριπίδου ἀνάγνωσιν. Ἐκ τούτου προέρ-
 χεται ὅτι εἰς τὸ Λεξικὸν τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τ' ὄνομα
 τοῦ πρεσβυτέρου Ῥακινάδου δὲν εὐρίσκεται. Συμβούλευ-
 τον τοὺς μεταφραστὰς νὰ τὸν βάλωσι, καὶ ἐπειδὴ τὰ σω-
 ζόμενά του δὲν εἶναι πλὴν αὕτη ἡ ἐπιστολή, ἃς βάλωσι
 καὶ τὴν μετάφρασιν τῆς ἐπιστολῆς, ἐπειδὴ μάλιστα ἀπο-
 θέλει τὴν δόξαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ συντείνει εἰς τὸ νὰ

στηλιτεύση τὴν χηνώδη ἀναισθησίαν τῶν πολεμούντων
τὸ ἀνθρώπινον γένος, qui attaquent le genre humain.

Τὸν Πόπ ὅταν εὗρης ἀφορμὴν ἐμμέσως ἢ ἀμέσως, διὰ
τὴν εἶδῃσιν ὅτι δὲν εἶδον εἰς καμμίαν ἐφημερίδα, τὴν ἀν-
γελίαν τῆς μετρικῆς του. Τοῦτο μ' ἐρωτᾷ· ἀλλὰ δὲν ἐμ-
φίλε μου καιρὸν νὰ ἀναψύξω κἄν. Δύο τοῦ Γαζῆ ἐπιστο-
λαὶ εὐρίσκονται πρὸ πολλῶν ἐβδομάδων εἰς τὸ τραπέζι
μου φωνάζουσαι « ἀπόκρισιν ».

Ἐπέρασα εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου 73:16.
Ταῦτα λοιπὸν σὲ χρεωστῶ καὶ ὄχι περισσότερα. Ἐκ του-
του συμπέρανε πόσον εἶμαι ἀκριβὴς εἰς τοὺς λογαριασμούς
μου. Πάντοτε *Μπουταλάς* ἤμην εἰς τὰ τοιαῦτα· ἀλλὰ
τώρα αὐξάνει ταύτην μου τὴν διάθεσιν, καὶ ἡ ἀσχυρία
μου εἰς ἄλλα. Ἡ τύχη μου ὅτι δὲν ἔχω νὰ κάμω μὲ τὴν
Σ. Σ. Ἀκόμη ὁ καλὸς χριστιανὸς (ὅς ἦναι καλὰ ὁ Ἰου-
στινιανός!) δὲν μ' ἐπεμψε τὰ μὲ χρεωστεῖ, καὶ μ' ὅλον
τοῦτο ἴσως ταύτην τὴν ὥραν προσεύχεται εἰς καμμίαν
ἐκκλησίαν, ἢ ἐπιπλήττει τὴν γυναῖκά του, ὅτι ἐβάλει
ἐλάδιον εἰς τὴν φακὴν.

Τὴν Γραμματικὴν τοῦ Καρατζᾶ ἢ Καραντζᾶ ἐμπόρως
νὰ μὲ τὴν στείλῃς καὶ ἀστίχων· ἡ εὐχαριστία μου δὲν
ἤθελεν εἶσθαι μικροτέρα δι' αὐτό. Προσμένω καὶ τὴν τοῦ
Δαρβάρεως.

Τὰ σταλέντα ἀπ' ἐμὲ δὲν ἀξίζου εὐχαριστίαν. Ἐκαμν-
εὶς καλὰ νὰ μεταγλωττίσῃς τὴν παιδίαν τῆς ἱστορίας τῆς
Ἑλλάδος, καὶ ἴσως ἔκαμνεις καλῆτερα καὶ νὰ τυπώσῃς
τὸ μεταγλωττισθὲν εἰς τὸ αὐτὸ σχῆμα καὶ ἀριθμὸν τῶν
χαρτίων μετὰ τῆς θήκης, διὰ νὰ εἰσάξῃ τὴν χρῆσιν εἰς
τοὺς ὁμογενεῖς, εἰς ἐκείνους τοὺλάχιστον ὅσοι ἔχουσι κἄν
τινα φροντίδα τῆς παιδείας τῶν ἰδίων τέκνων, νὰ προσ-

της καὶ μικρὸν προοίμιον (καὶ αὐτὸ εἰς τὴν θήκην), τοῦ
ποίου τὸ νόημα νὰ ᾔναι, ὅτι ἂν οἱ Γάλλοι φροντίζουν
νὰ διδάξωσι τὰ τέκνα των τὴν Ἑλληνικὴν (ἀλλόφυλον
καὶ αὐτοὺς) ἱστορίαν, à combien plus forte raison
nous autres qui portons même ce nom. Ἐγὼ ἐσυλ-
λογίσθην νὰ τὸ κάμω· ἀλλὰ καὶ ὁ καιρὸς μου λείπει, καὶ
τοῦ γίνεται χωρὶς ἀμφιβολίαν εὐθηνότερον.

Σὲ εὐχαριστῶ περὶ τοῦ Ἀμπαριᾶζω, περὶ τοῦ ὁποίου
οἱ εἰς εὐρεῖ εἰς τὰς εἰς Ἰσοκράτην σημειώσεις εἰκασίαν
ὡς ὅχι ἀπίθανον. Τὸ ὠραιότερον ἀφ' ὅσα θέλεις ἰδεῖ εἰς
τὴν ἐκδοσιν ταύτην εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ Ἰσοκράτους, χαλ-
κογραφημένη ἀπὸ γνησίαν παλαιάν προτομὴν τοῦ Ρήτο-
ρος. Καὶ ὁ Ἕλλην ἀγαλματοποιὸς θαυμαστός, ἀλλὰ καὶ
Γαλάτης χαλκογράφος, τὸν ὁποῖον εὐτύχησα νὰ εὑρῶ,
αὐτοῦτος περὶ τοῦ ὁποίου δύναται τις νὰ εἴπῃ μὲ τὸν
Μισύλον,

Ὁ σηματοργὸς δ' οὐ τις εὐτελὲς ἄρ' ἦν,

Ὅστις τόδ' ἔργον ὥπασε

Ἀλλὰ πόσῃ ἀπορίᾳ θέλει σὲ προξενήσῃ ἡ παλαιὰ
τῆς εἰκόνος ἐπιγραφὴ μὲ δίφθογγον, ΕΙΣΟΚΡΑΤΗΣ; Τοι-
αύτην βέβαια ὅσην ἠπόρησα κ' ἐγὼ κατὰ πρώτην προσ-
βολήν. Ἐχε ὀλίγην ὑπομονήν, καὶ θέλεις ἰδεῖ πῶς τὰ
καίω (εἰς τοὺς αὐτοσχ. στοχ.) ταῦτα τὰ παράδοξα.
Εὐθυμοῦ, ὅταν τὴν λάβῃς, νὰ τὴν ἐπαινέσῃς πρὸς τὸν
ἄν καὶ μετὰ χαρᾶς συγκατένευσεν εἰς ταύτην τὴν
ἀπάντην ὁ φίλος, ἔχω ὁμῶς σκοπὸν (κινούμενος ἀπὸ τὸ
αὐτὸ ποτέλεσμα τὸ ὁποῖον εἰς νέας ψυχὰς φυσικὰ πρέπει νὰ
ἐκμῶσι τῶν ἐνδόξων Ἑλλήνων αἱ εἰκόνες) νὰ προβάλω
ἐκ αὐτὸν ἄλλο δαπανηρότερον. Θέλεις γελάσῃς ἴσως διὰ
τὸ πολμηρὸν τῆς ιδέας μου. Ἀγαπῶ νὰ βάλω εἰς ἕκα-

στον βίον τοῦ Πλουτάρχου καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἱστορου-
μένου προσώπου, ὅσκις δηλαδὴ εὐρίσκεται παλαιὰ καὶ
ὁμολογουμένως γνησία εἰκὼν. Ἐκαστος λοιπὸν τόμος
Πλουτάρχειος πρέπει νὰ περιέχῃ ἕξ τοῦλάχιστον εἰκόνες.
Τοῦτο φαίνεται, ἀλλὰ δὲν εἶναι κυρίως δαπάνη περισ-
τέρα, ἐπειδὴ τὰ ἔχοντα εἰκόνας βιβλία πωλοῦνται ἀκρι-
βώτερα καὶ κατὰ λόγον τῆς εἰκόνης. Ἀλλ' ἐπειδὴ χα-
ζοῦν περισσότερα ἅφ' ὅσα πωλοῦν, ἐνδεχόμενον νὰ τοὺς
φανῇ βαρὺ. Καὶ ποῖος Δημοσθένης νὰ τοὺς πείσῃ, ὅτι
τοιαύτη παράδοξος ἔκδοσις ἔξω τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τί
ὁποῖον μέλλει νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τῶν Ἑλληνικῶν μαι-
κίων τὰς ψυχάς, εἶναι ἱκανὴ νὰ καταισχύνη καὶ τὸν Βαρ-
θόλδυν, καὶ ὅλους τοῦ γένους τοὺς κατηγόρους; Ἄν μὴ
ἐπερίσσειαν ἀργύρια ἤθελα τὸ τολμήσει ἕξ ἰδίων μου,
καὶ φανερώσει εἰς αὐτοὺς τὴν δαπάνην εἰς τὸ τέλος τῆς
ἐκδόσεως, ὅτε διορίζεται καὶ ἡ τιμὴ τῆς πωλήσεως. Διὰ
νὰ καταλάβῃς καλὰ τὴν ιδέαν μου, Ὑπόθεσις ἕξ εἰκόνων
εἰς ἕκαστον τόμον· πρὸς 12 Λοδοβίκους ἕκαστη εἰκὼν
(τόσον μ' ἔγινε μ' ὅλα τὰ ἔξοδα ἢ τοῦ Ἰσολάτου)
κάνουσι 1428 δαπάνην περισσοτέραν εἰς ἕκαστον τόμον
τὰ ὅποια μοιραζόμενα εἰς 1500 σώματα κάνουνουν (ἀν
δὲν λανθάνωμαι) 23 σολδία ἀκριβώτερον ἕκαστον τόμον.
Δὲν εἶναι κανεὶς ἀπὸ τοὺς βιβλιοπώλας ὅστις δι' ἀφρη-
μὴν τῶν εἰκόνων, ἀντὶ 23, δὲν θέλει λογαριάσει 30
σολδία. Ἀλλὰ καθὼς εἶπα, τὰ χαρίσματα φέρουσι δι-
σκολίαν εἰς τὰς τοιαύτας ὄντως Ἑλληνικὰς μεγάλους
γίαις. Τὴν κατάραν σου (καὶ διὰ τί ὄχι καὶ τὴν ἰδίαν
μου;) νὰ ἔχῃ ὁ Ἰουστινιανός! Εἰς τὴν Παλαιογραφίαν
τοῦ Μοντεφαλκονίου (Montfaucon) εὐρίσκω ὅτι ὁ μεγάλ-

λουργός οὗτος Αὐτοκράτωρ ἔφκισε 365 ἐκκλησίας, ὅσας
ἡμέρας δηλ. ἔχει ὁ χρόνος. Bravo! Bravissimo!

Ὁ ἐπιγραφόμενος τέταρτος τόμος τοῦ Θησ. τοῦ Στεφ.
ἔχει τι κοινὸν μὲ τὰ Γλωσσάρια. Τὰ Γλωσσάρια εἶναι
χωριστὰ εἰς ἄλλον τόμον, ὁ ὁποῖος σπανιώτατα εὕρισκε-
ται ὁμοῦ μὲ τοὺς τέσσαρας, ἐπειδὴ μήτε μέρος κυρίως
τοῦ θησαυροῦ νομιζέται. Αὐτὸς περιέχει τὰ Γλωσσάρια,
ἔπειτα τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου παρατηρήσεις τινὰς Λα-
τινιστὶ εἰς τὰ γραφέντα ἀπὸ Γρηγόριον τὸν Κορίνθου καὶ
Ἰωάννην τὸν Γραμματικὸν περὶ διαλέκτων, εἰτα ὁμοίως
Λατινιστὶ καὶ ὁμοίως περὶ διαλέκτων τὸ ἐπίμετρον (Ar-
pendix) τοῦ αὐτοῦ Στεφαν. Ἀπὸ 100 κτήτορας τοῦ
Θησαυροῦ μόλις εὕρισκονται δέκα ἔχοντες καὶ τὸν τόμον
τοῦτον τῶν Γλωσσαρίων. Ὅθεν ὁ Θησαυρός σου εἶναι
ἀνελλιπής, ἢ μᾶλλον ὑπερχειλής, ἐπειδὴ ἔχεις διπλοῦν
τὸν τέταρτον. Μ' ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ τὰ Γλωσσάρια γί-
νονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον σπανιώτερα καὶ παρὰ τὸν
Θησαυρόν, ἂν τὰ τύχης ποῦ ποτε ἄρπαξα διὰ τὸν Ἐπα-
μεινῶνδαν. Ὅμοίως ἂν εὔρης καὶ τὰ δύο Λεξικίδια, τὸ
Ἰωνικὸν καὶ τὸ Δωρικὸν τοῦ Πόρτου, τοῦ συντοπίτου
ἡμῶν, ἀγόρασε καὶ ταῦτα, ὡς σπάνια γινόμενα καὶ αὐτά.
Μὲ συνέβη γελοῖόν τι μὲ τὸν Πόρτον τοῦτον ταύτας τὰς
ἡμέρας τὸν Κρῆτα. Σὲ εἶπα νομίζω ὅτι ἐξέδωκε τὸν
Θουκυδίδην. Αὐτὸς ἐξέδωκε καὶ ἄλλα Ἑλλήνων συγ-
γράμματα, ὅχι ὀλίγα, μὲ σημειώσεις ὅχι μεμπτάς, μεταξὺ
τῶν ὁποίων ὁ Κωμικὸς Ἀριστοφάνης. Τούτου τοῦ Ἀρι-
στοφάνους ἀντίτυπον, ἴδιον κτῆμα τοῦ Πόρτου, εὔρηκα εἰς
Ἑλληνιστοῦ φίλου οἶκον, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ τέλος ἰδίᾳ
χειρὶ τοῦ Πόρτου (τοῦ υἱοῦ ἢ τοῦ πατρὸς δὲν ἔχω τώρα
καιρὸν νὰ ἐξετάσω, καὶ οἱ δύο ἦσαν σοφοί, καὶ οἱ δύο

προφέσσουρες) εὑρίσκεται γραμμένος μακρότατος κατάλογος Ἑλληνικῶν ὀνομάτων, τίνων; vous ne le devinez pas τῶν γεννητικῶν μορίων τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, γραμμένος, φίλε, μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν καὶ κατηριθμημένος (numeroté) ὥς νὰ ἦτον ὁ λόγος περὶ τῆς σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος. Μάθε λοιπὸν ἀπὸ τὸν κατάλογον τοῦτον, ὅτι τὸ ἀνδρεῖον μόνιον ἔχει ἑλληνικὰ ὀνομασία 79 καὶ τὸ γυναικεῖον 66. Ἦγουν τόσας νῆ- νήθη νὰ συνάξῃ ὁ Πόρτος ἐπὶ ζωῆς του· δὲν ἐξεύρω, καὶ πιθανὸν ὅτι δὲν θέλω μάθει ποτέ, ἂν εὑρίσκωνται περὶ σότεραι. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ γελοῖα. Σπουδαιότερον δὲ ἤθελεν ἀπορήσει τις διὰ τί ἀπὸ τόσον θησαυρὸν ὀνομασιῶν ἡ κοινὴ γλῶσσα δὲν ἐφύλαξε παρὰ τὴν Φ. ἐπὶ ἀνδρὸς, καὶ τὴν φύσιν κοινῶς ἐπὶ τῶν δύο, μερικῶς δὲ διὰ τὸ θῆλυ μεταχειρίζεται δύο ἰταλικά τὸ M. καὶ τὰ τῶν Χίων P (Π). Ἡ φύσις εὑρίσκεται εἰς τὸν Ἱπποκράτην, ἀλλ' ἐπὶ μόνῃς τῆς γυναικός, ὅπου λαλεῖ περὶ πτωσεως τῆς μήτρας (la chuta dela matrice) « Ἦν αἱ μήτραι προέλθωσιν ἔξω τῆς φύσιος ».

Ἐπειδὴ περὶ Ἱπποκράτους ὁ λόγος, σὲ χρειάζεται καὶ τὸ λεξικὸν τοῦ Ἱπποκράτους (δηλ. διὰ τὸν υἱὸν σου) συντεθὲν ἀπὸ τὸν Φοέσιον καὶ ἐπιγραμμένον Οἰκονομὰ Ἱπποκράτους· ἀλλ' αὐτὸ μῆτε δυσεύρετον εἶναι, καὶ ἐπὶ νὰ ἔχω δύο ἀνθ' ἑνός. Ὅθεν θέλω σὲ στείλει μὲ πρῶτον ἀφορμὴν τὸ ἓν, καὶ μὴν ἀμελήσης νὰ μὲ τὸ ἐνθυμίσιον, ἂν τὸ λησμονήσω.

Δη Ματὸν. Ἴσως ἀπορήσεις διὰ τί παραπονούμεθα διὰ τὰς πολλὰς ἀσχολίας, ὅμως εἰς τὴν ἐπιστολογραφίαν γίνομαι Ἀράβιος αὐλητής, ἤγουν « Δραχμῆς μὲν ἄργον » μαι, μνᾶς δὲ οὐ παύομαι ». Τοῦτο πρῶτον μὲν δὲν

εἶναι πρὸς ὅλους τὸ αὐτό· ἔπειτα « μεταβολὴ πάντων γλυκὺ » ὡς λέγει ὁ γλυκύτατος Εὐριπίδης· εὐρίσκω καὶ νῦν ποίαν ἄνεσιν, ὅταν μωρολογῶ.

Περὶ τῶν ὅσα ἐδάνεισας τὸν ἱππέα, τὸ εἶπα ἐξ ἑμαυτοῦ πρὸς τὸν συστήσαντα, ἀναγκασμένος ἀπ' αὐτόν. Ἦλθε μίαν τῶν ἡμερῶν νὰ μὲ ζητᾷ (comme une chose qui ne souffre aucune difficulté) νὰ σύρῃ διὰ τῆς συστάσεώς μου κολυβογραφικὴν πρὸς σέ, διὰ νὰ κάμῃ τὴν χρειάζομένην δαπάνην εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ Τζελεπῆ υἱοῦ τοῦ ἐν Σμ. Ζ. Δὲν ἔδειξα οὐδεμίαν ἀπιστίαν διὰ τὰ δανεισθέντα, μήτε τῶνομά σου ἔβαλα εἰς ὑποψίαν. Διὰ νὰ τὸν ξεφορτωθῶ ἀνάγκη ἦτο νὰ τὸν παραστήσω, ἔτι δὲν εἶχα μετὰ σοῦ τόσῃν οἰκειότητι, ὥστε πρὶν παλαιωθῇ ἡ πρώτη σύστασις (διὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἀργύριον ἐδάνεισας) νὰ κάμω καὶ δευτέραν ἄλλην ὁμοίως ἀργυρικὴν. Ὅθεν μὴν ἐντρέπεσαι τίποτε περὶ τούτου· ἅς ἐντρέπωνται ὅσοι κάμνουν ἐντροπῆς ἄξια. Μοῦ καίουσιν ἀκόμη τὴν καρδίαν, ὅσα ἐδαπάνησα ματαίως διὰ τὴν ἀνοησίαν τοῦ εἰς εἴκοσι μηνῶν δικάστημα λευκαίνων αἰθίοπα. Ἄδικον ἔχεις νὰ παραπονῆσαι ὅτι ὁ Σνεϊδέρος, δὲν φέρει εἰς μαρτυρίαν τὸν Ἡλιόδωρον.

Ἀκριά καὶ εἰς τὴν πρώτην καὶ εἰς τὴν δευτέραν τοῦ Λεζικοῦ τὸ ἐνόμισεν οὐσιαστικόν· τὸ διώρθωσεν εἰς τὸ ἐπίμετρον τῆς δευτέρας.

Ἀκρις, ιος· κατὰ τὰ σημ. εἰς τὸν Ἡλιόδ. σελ. 1. Ἀμέθυσος, ἠϋξῆσεν εἰς τὸ ἐπίμετρον τὸ ἄρθρον, κατὰ τὸ εἰς τὸν Ἡλιόδ. σελ. 178.

Ἀναφέρω· ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ μνημονεύω φαίνεται πρώτην φοράν, κατὰ τὰ εἰς τὸν Ἡλιόδ. σελ. 334.

Ἀχλὺς· πρώτην φοράν κατὰ τὰ εἰς τὸν Ἡλιόδ. σελ. 70.

Ἐπὼ. μετὰ αἰτιατικῆς πρώτην φοράν· κατὰ τὰ ἐκ τὸν Ἡλιοδ. σελ. 56.

Ἐνιοι· ἐδῶ φαίνεται ὅτι ἦτο φθασμένος καὶ ὁ Πρόδρομος, ὅπου εἰς τοὺς Αὐτοσχ. στοχασμ. σελ. 40 ἐξηγῶ τὸ Ἐνιοι, Ἐνι οἱ, καὶ τὸ Ἐνίοτε, Ἐνι ὅτε. Εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν οὐδεμία περὶ τούτων κριτικὴ ἔρευνα. Εἰς τὴν δευτέραν ἀντιφατικὴ ἔρευνα. Ἀποβάλλει τὸ Ἐνι ὡς Ἐνι οἱ, καὶ ὁμως δέχεται τοῦ Ἐνίοτε τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ Ἐνι ὅτε.

Καλέω εἰς ταύτην τὴν ἔκδοσιν εὐρίσκω πρώτην ὁρθότητα τὸ Κεκλήσομαι ὠνομασμένον *fut. exact.* ἤγουν μέλλοντα ἐντελῇ (ἀπὸ τὸ Λατινικὸν *exactus*), καθὼς ὠνόμασα τοὺς τοιούτους μέλλοντας εἰς τὸν Ἡλιοδωρον σελ. 68.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ σιγηθέντα, καὶ εἰς τὰ ὅποια εἶναι, μὰ τὴν ἀλήθειαν! καὶ τινὰ τὰ ὅποια δὲν εἶναι, χρεῖαν μνημονεύσεως.

Πρόσθετε εἰς ταῦτα. Πυθαγονική, ἡ (οὐσιαστ.) Προσκαυζομαι, τὸ ὅποσον ἐσύγχισε μὲ τὸ Προσκαυζομαι (διότι μὴτ' ἐγὼ δὲν ἔκαμα μήτε ἐχρεώστων νὰ κάμω τὴν κρίσιν μὴ γράφων Λεξικόν). Πρόσθετε τὸ Μύρω εἰς τὸ ὅποσον ἔπρεπε καὶ νὰ εἰπῇ ὅτι ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Ἡλιοδωρον τὸ Γραικικὸν Μυρολογῶ, καὶ τὴν Ὀμφήν, τῆς ὁποίας τὴν δευτέραν σημασίαν (ὁσμήν) τὴν ἔμαθεν ἀπὸ τῆς σημ. τοῦ Ἡλιοδώρου, ἐπειδὴ δὲν εἶναι μὴτ' αὐτὸ εἰς τὴν αὐτὴν ἔκδοσιν. Καὶ τὸ Φιλαβρος εἶναι ἀπὸ τὸν πίνακα τοῦ Ἡλιοδώρου, καὶ τὸ Φορτόω, τὸ ὅποσον εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν ἐνόμιζεν ἀμφιβαλλόμενον ΖW. Μήτε τὸ Ρηχ (εἰς τὸ Ῥαχία) δὲν εἶναι εἰς τὴν αὐτὴν ἔκδ.

Ἐκεῖνα δὲ εἰς τὰ ὅποια μὲ ὀνομάζει εἶναι ἀπὸ μὲν τὸν Ἡλιοδωρον, Αὐτοκτονέω, Αὖρος, Ἡμίθαλπτος, Θωράκω.

κων, Κατάκριτος, Κοιτίς, Κυτίδιον, Λαγαριζω, Ὑπό-
 χρουσος. Ἀπὸ δὲ τὸν Ἱπποκράτην, Βλάζω, Εὐνουχίας,
 Σφάκελος. Τοσαῦτα σχεδὸν μὲ ἀνεκάλυψεν ἕως τῶρα ἡ
 τάχη, καὶ ὅχι ἡ ἔρευνα, τὴν ὁποῖαν μῆτε καιρὸν εἶχα νὰ
 κάμω, μῆτε ἂν ἔκαμνα δυνατὸν ἦτο νὰ τὴν πιστεύσω,
 ἂν δὲν εἶχα τὴν πρώτην ἐκδοσιν. Καὶ εἶναι εὐτυχία ὅτι
 τὴν ἐκράτησα· ἀλλέως ἤθελε μὲ βάλῃ εἰς ὑποψίαν μήπως
 ἐσημείωσα ἐγὼ ὡς ἰδικὰ μου τὰ ὁποῖα ἄλλος πρὸ ἐμοῦ
 εἶπεν. Ὅπως ἂν ἦναι τὸ πρᾶγμα, ἐνθυμοῦ ὅταν ἀποθάνω,
 ὅτι ἐκατάστησα νέαν *μόδα* μεταξὺ τῶν κριτικῶν τῆς
 Εὐρώπης, νὰ ἐρευνῶσι καὶ τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν,
 καὶ τὸ τυραννικώτερον, νὰ τὴν μανθάνωσιν· τοῦτο θέλεις
 τοῖς ἰδεῖ μετ' ὀλίγους χρόνους, μάλιστα, ἐὰν ἐκδῶται κα-
 λήτεροί μου, ὅχι μόνον ἀκολουθήσωσι τὴν παρὰ τῆς τῶν
 δύο γλωσσῶν, καθὼς ἔκαμα, ἀλλὰ καὶ γράψωσι τὰς ση-
 μειώσεις των καθαρὰ *ῥωμέα*. Ἄν αἱ σημειώσεις των
 ἦναι ἀληθῶς διδασκαλικάι, τί ἔχουσι νὰ κάμωσι τῆς
 Εὐρώπης οἱ λόγιοι, ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ μάθωσι καὶ
 τὴν *ῥωμαϊκίαν* γλῶσσαν. Δὲν ἦτο κακόν, ὅταν λάβῃς
 ἀφορμὴν, νὰ δώσῃς ὀλίγην νύξιν τὸν Γαζῆν. Ὅχι, φίλε,
 μὴ τὸ πιστεύσῃς ποτέ! διὰ νὰ μὲ φέρῃ εἰς μαρτυρίαν,
 ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ἀτιμασθῇ αὐτὸς λαμβάνων εἰς τὸ λεξι-
 κόν του ὡς ξένα, τὰ τῶν ὁμογενῶν του. Ἡ τιμὴ τῶν
 τοιούτων εἶναι πολλὰ εὐτελής· ἀλλ' ἐπειδὴ εἵμεθα ἀκόμη
 πολλὰ πτωχοί, δὲν πρέπει νὰ δίδωμεν εἰς τοὺς ξένους τὰ
 ἡμέτερα, ὅσον εὐτελῆ καὶ ἂν ἦναι. Ἐγὼ ἂν ἔκαμνα λεξι-
 κὸν ἀκολουθῶν τὸ Γερμανικόν, ἤθελα παραβάλλει τοὺς
 πίνακας τοῦ Ἡλιοδώρου καὶ τοῦ Προδρόμου, τὰς σημ.
 εἰς τὸν Ἱπποκράτην καὶ εἰς τὸν Θεόφραστον τοῦ Κ. ἄρ-
 θρον κατ' ἄρθρον μὲ τὰς λέξεις τοῦ Γερμανικοῦ τῆς πρῶ-

της καὶ δευτέρας ἐκδόσεως, καὶ ἀποδώσει τὰ τοῦ Καίσαρος
τῷ Καίσαρι, καὶ εἰς καθ' ἓνα τὸ ἰδικόν του (avec poli-
tesse et sans humeur) καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι ἐχθρὸς μου
θανάσιμος ὁ Κ. καὶ φίλος ἄκρος ὁ Schn. Ἡ μικρὸν, ἡ μέ-
γα, ἡ εὐτελὲς ἡ πολυτελὲς, τὸ πρᾶγμα ἀνήκει εἰς τοὺς Γρ.
καὶ ὅχι εἰς τὸν δεῖνα ἡ δεῖνα Γρ. Φίλε ἀναγκάζομαι νὰ
κἀμω τέλος· ἐξαλίσθην καὶ σ' ἐζάλισα. Ἄλλην ζήτη-
σιν παρὰ ταύτην εἶθε νὰ μὴ δοκιμάσης ποτέ! Μὲ ἄλλην
ἀποκρίνομαι εἰς τὰ λοιπὰ.

140.

8 Μαΐου 1811.

Ἀσπάζομαι σε.

Ἔχω 4 σώματα τοῦ νέου Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ διὰ
σέ, τὰ ὅποια μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω πέμψει μὲ τὰ
ζητηθέντα βιβλία διὰ τὸν Φιλαδελφείας καὶ διὰ τὸν Σχι-
νᾶν. Καιρὸν δὲν ἔχω νὰ γράφω πολλά, μὴδὲ ν' ἀποκριθῶ
εἰς ἐπιστολάς σου.

Προχθὲς ἔδωκα τὸν Ἰορδάνην πατέρα καὶ υἱοὺς 1514,45
διὰ τὰ ὅποια δὸς με πιστὴν εἰς τὸν μεταξὺ μας λογαρια-
σμόν. Οἰκονόμησέ τα καὶ αὐτὰ ὡς κρίνεις ὠφελιμώτερον
δι' ἐμέ.

Τὴν ὁποίαν σ' ἔστειλα ἐπιστολὴν περὶ τῆς μετὰ τὴν
ἀποβίωσίν μου διαταγῆς τῆς οὐσίας μου, πέμψε μὲ τὴν
ὁπίσω, ἢ σχίσε τὴν, διὰ νὰ σέ στείλω ἄλλην ἀντ' αὐτῆς.
Καθὼς εἶναι γραμμένη, ἔχει δίκαιον καὶ ὁ Χρ. ἐπειδὴ

ἔχει τώρα τὸν Θεοφρ. νὰ ζητῇ μερίδα, et je ne veux pas être dupe et la risée des fanatiques ou des imbecilles.

Τὴν ἐγκεκλεισμένην παρακαλῶ νὰ στείλῃς σφραγισμένην πρὸς τὸν Ζ. Ἴδες κατάστασιν καὶ σπιτικὸν ὡς λέγουσιν οἱ Χῖοι. Μὲ τοιαῦτα μέσα, καὶ τοιαύτην ἀργυρίου προμήθειαν ζητοῦν, καὶ φυσιολογίας καὶ ἀνατομίας. Τοῦ τρίτου τόμου τυπóνεται τὴν ὥραν ταύτην ὁ πῖναξ· ὁ πέταρτος ἄρχισε· μὴ τὸ εἶπες ὁμως κανένα· ἄς πιστεῦουν ὅτι εἶναι ἐμποδισμένος δι' ἀναργυρίαν, μήπως ἔλθουν εἰς αἰσθήσιν. Ἡ ἀναργυρία ὁμως εἶναι ἀληθής, ἐπειδὴ κρατῶ ἰδικά μου 1000 σχεδὸν φρ. (τὰ ὅποια ἐμελλὰ νὰ σὲ στείλω) διὰ τὸν φόβον μὴν ἔλθω εἰς ἀνάγκην. Ἴδου σὲ περικλείω καὶ τὴν ἐπιστολήν των, τὴν ὅποιαν στείλῃ με ὅπισω.

Περικλείω καὶ ἄλλην τοῦ Βάμβα πρὸς τὸν Κούμαν, πρὸς τὸν ὅποιον γράψε (καιρὸν ἀκόμη δὲν ἔχω νὰ ἀποκριθῶ) νὰ μὲνῃ εἰς τὸν τόπον του ἀμετακίνητος, καὶ νὰ ταχύνῃ τὸ γρηγορώτερον τὴν μετάφρασιν τῆς Γραμματικῆς.

Ἄρχισα καὶν τι, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου, κατὰ τοῦ ἀνθρωπομόρφου τέττιγος· ἀλλὰ τὸ ἄρχισα. Ἐχω καιρὸν νὰ τὸ ἀκολουθήσω ὁ ταλαίπωρος; Ἄρα θέλει εἶσθαι ἀληθές τὸ «Ἀρχὴ τὸ ἥμισυ τοῦ παντός;»

Καὶ πάλιν ἀσπάζομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς σοὺς.

Ἀκόμη δὲν ἔλαβα τοὺς ἀκολούθους τόμους τοῦ Δίωνος.

141.

10 Μαΐου 1811.

Μετὰ τὰς ἐπιστολάς σου, Ἀλέξανδρε φίλε, τῆς 21

Μαρτίου καὶ 18 Ἀπριλίου, ἔλαβον χθές καὶ τρίτην τὴν
28 Ἀπριλίου. Ποτὲ ἐπιστολὴ δὲν ἔφθασε τόσον εὐκαίρως
ὅσον αὕτη, διότι ἐθεράπευσεν ὀλίγον τὴν ἀναργυρίαν μου.
Ἔλαβα ἀπὸ τὸν Ἰορδάνην τὰς 395 : 5 σόλδια, πᾶσι
σιν Ἀπολλοδώρων, Θεοφρ. Ἱπποκρ. καὶ Ἑλληνικῆς
βιβλιοθήκης 7 δὲν ἐξεύρω τι, ἐπειδὴ δὲν ἐκατάλαβα τίς
μαίνει τὸ *Τρίτομον*. Εἶναι ἐπτὰ τόμοι τοῦ πρώτου με-
ρους τοῦ Πλουτάρχου; ἐξήγησιν νὰ ζήσης! ὡς τόσον κα-
τεχώρισα εἰς τὸ χρέος τοῦ λογαριασμοῦ σου 359 : 5 καὶ
ἄλλα τόσα εἰς τὸ ἔχειν σου, καὶ οὕτως ἐξαφλήθη ἡ πε-
σότης αὕτη.

Μ' ἀφῆκαν πάλιν οἱ εὐλογημένοι χωρὶς σολδίων, τί-
σον ὥστε τὰ διωρισμένα ὀλίγα ἀργύρια εἰς δαπάνην κα-
λοκαιρινῶν ἐνδυμάτων, τὰ ἐξοδεύω εἰς τὰ Παλαιοῦ τοῦ
δευτέρου τόμου Πλουτάρχου, διὰ νὰ στείλω εἰς Λαίρ-
νον, εἰς Λειψίαν τὸν συνήθη ἀριθμὸν τῶν ἀντιτύπων, καὶ
αὐτοῦ πρὸς σὲ τὰ 100. Μὴ λογιᾷσης πόσον μοῦ ζήλει-
ζουσι ταῦτα τὴν ταλαίπωρον κεφαλὴν, πόσον μ' ἐξηλε-
νοῦσιν ἀπὸ τὸ ἔργον μου, εἰς πόσῃ ἀμηχανίᾳ καὶ ἀν-
νάκτῃ με φέρουσιν. Ὅταν σ' ἔγραφα, φίλε, περὶ Σα-
λίων, ἴσως ἐφαντάσθης ὅτι τὸ δαιμόνιον τῆς φιλοσοφί-
ας ἐκυρίευσεν τὰς πολιὰς μου τρίχας. Ἄν τὴν μυρμη-
κὴν μόνον μερίδα τοιοῦτου πάθους εἶχα, δὲν ἤθελ' ἀπο-
βάλλει 3000 φρ. ἐτήσιον παρὰ τοῦ Κράτους, καὶ ἄλλας
2000 φρ. τοῦ Πανεπιστημίου, διότι (σὲ τὸ λέγω καθαυτῶν)
εἰς τὰς χεῖράς μου εἶναι τῶρα τρόπον τινὰ τὸ πρᾶγμα,
ἐάν θέλω μόνον νὰ περιέλθω (τὴν πρώτην φοράν ὅταν
σχολάσῃ τόπος) τὰς οἰκίας τῶν ψηφοφόρων. Ἀλλὰ τοῦτο
βέβαια ὅταν ἀκολουθήσῃ, κλαῖέ με πλέον ὡς ξεμωραμέ-
νον. Ὁ μόνος σκοπὸς τῆς ἐμπορίας τῶν Σαλίων ἦτο νὰ

ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὴν ἀδιόκριτον ταύτην καὶ τυραννικὴν
ἐκωμάλιαν τῶν μὲ τοὺς ὁποίους μ' ἐμπλεξε καὶ μὲ συνέ-
δρασαν ἡ τύχη. Ὑπομονή !

Θαρσεῖν χρὴ, φίλε Βάττε, τάχ' αὖριον ἔσσει' ἄμεινον.

Τὸ κακὸν εἶναι ὅτι δι' ἐμὲ πολλὰ αὖριον δὲν ἔμειναν.
Ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος ἐκατήντησε καὶ ὁ ἀδελφός μου (ὡς
μαθάνω) εἰς πενίαν. Ἴσως ἐξ αἰτίας τῶν καλῶν γραμ-
ματικῶν. Ἐὰν τὰ σκυθικὰ ξυλοκοπήματα τοῦ Χρ. δὲν
ἔχον τὸν ἀγανακτήσει τόσον, ὥστε νὰ ἀποσκιρτήσῃ καὶ
ἀπόντων τῶν γονέων, ἀπὸ τὸ σχολιὸν σχολεῖον, ἤθελε καὶ
αὐτὸς εἶσθαι τώρα εἰς τὸν ὀλίγον ἀριθμὸν τῶν φωτισμέ-
νων τοῦ γένους, καὶ πιθανὸν ὅτι μὲ τὴν χειραγωγίαν μου,
καὶ πόρον βίου χρηστὸν ἤθελεν εὐρεῖ. Ἀλλ' ὅμως ἡ πε-
παιδευμένον ἢ ἀπαιδευτον, τὸ χρέος μου εἶναι νὰ τὸν
βοηθήσω. Ἔως τώρα τὸν ἔπεμπα μικρὰν βοήθειαν ἐκ
διαλειμμάτων διὰ τοῦ Σπανιολάκη, ἀνωμάλως ὁμως.
Καὶ τούτου αἴτιος εἶναι ὁ ἐξ ἀδελφός μου Πετρίτζης. Δὲν
ἔξεύρω τί τὸν ἤλθε τὸν εὐλογημένον νὰ μὲ γράψῃ (εἶναι
σχεδὸν δύο χρόνοι τώρα) ὅτι ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀδελφοῦ μου
δὲν ἦτο τόση, ὅσην ἐζήτει νὰ μὲ τὴν παραστήσῃ. Ὅθεν
παρακαλῶ σε, φίλε μου, νὰ γράψῃς εἰς κανένα σου φί-
λον, νὰ τὸν δίδῃ ἀδιακόπως εἰς τὸ ἐξῆς ἑκατὸν γρόσια
κάθε τρίμηνον, ἡγουν τετρακόσια τὸ ὅλον ἔτος, ὅχι ὁμως
ὅλα ὁμοῦ, ἀλλὰ κατὰ τρίμηνον ἕκαστον τεταρτημόριον·
καὶ μὴν ἀμελῆς νὰ μὲ γράψῃς κατὰ καιρὸν τὴν ἀξίαν
αὐτῶν εἰς λίτρας Γαλλικὰς, διὰ νὰ τὰς καταχωρίζω εἰς
τὸ πρὸς σέ μου χρέος.

Ἐξω τούτου παρακαλῶ σε νὰ γράψῃς πρὸς τὸν Κρη-
τα, ἢ πρὸς τὸν Ἰορδάνην νὰ μὲ προμηθεύσωσιν, ἐὰν
ἔλθω εἰς χρεῖαν, 1000 ἢ 1500 φρ. Χρεῖαν βέβαια δὲν

πρέπει νὰ λάβω, ἂν οἱ Ζ. ἀποκριθῶσι χωρὶς ἀναβολὴν εἰς τὴν ἐπιστολὴν μου· ἀλλ' ἐξεύρω ἐγὼ πότε μέλλει νὰ τοῖς ἔλθῃ ἡ ὁρεξὶς νὰ σθέσωσι τὴν δίψαν μου;

Τὸ πρὸς τὸν Γάδον γράμμα σου ἔστειλα σήμερον τῇ πρωτῇ πρὸς τὸν Κρήτα. Χρεῖα δὲν εἶναι νὰ σὲ παρηγγέλω νὰ προσέχῃς ἀπὸ τὸν φυσικῶς ἀνθρωπίσκον τοῦτον (τὸν Γάδον λέγω) καὶ νὰ τὸν στείλῃς εἰς κόρακα καὶ αὐτὸν καὶ τὰς πτωχαλαζονικὰς του ἐμπορίας. Τὴν ἐταιρίαν ὁ μωροπαμπόνηρος ἐσύστησε καθ' αὐτὸ διὰ νὰ ἀπομάσῃ καὶ νὰ βλάψῃ ἐμέ· ἤγουν μὲ ἐλπίδα νὰ ἐμβῇ ἐν ὅλους τοὺς ἐδῶ Γραικοὺς εἰς αὐτήν, πλὴν ἐμοῦ, καὶ οὕτω νὰ ἔχῃ πρόφασιν εὐλογοφανῆ νὰ κηρύττῃ, ὅτι μόνος ἐγὼ ἀποσκιρτῶ ἀπὸ τὴν μετὰ τοῦ γένους ὁμόνοιαν. Καὶ ἐνδοχεται νὰ τὸ κατορθώσῃ, διὰ τὴν κατὰστασιν τῶν ἐδῶ εὐρισκομένων, εἰ ὅποιοι σχεδὸν ὅλοι, πλὴν τοῦ Βαμβά (ὡς σὲ εἶπα), εἶναι κακοαναθρεμμένα ἀνθρωπάκια. Ὁ Κρητὴς μὲ λέγει ὅτι ἐμβῇ καὶ ὁ Ν. Ἄν ᾗναι ἀληθές, δὲν ἐμβῇκεν, ἀλλ' ἐμβασμένος ἀρχῇθεν, ἀρχίζει τώρα νὰ φαίνεται, διότι ὁ ἀλωπεκισμὸς πάλιν τοῦτου τοῦ νέου εἶναι ἀκατανόητος. Ὁ Γάδος κἂν μὲ πολεμεῖ φανερά, ἀλλὰ τοῦτον φοβοῦμαι ὅτι μὲ τοξεύει ἐξ ἀφανοῦς. Ὑποπτεύωμαι ὅτι ποῦ καὶ ποῦ, μὲ εὐλάβειαν καὶ λαθραίως ὁμῶς, ὑποσπεῖρει καὶ τὴν ἀνεψιότητα, διότι ὁ Γραμματικὸς τῶν Ζ. ὅταν ἐπέρασεν ἐδῶθεν διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς Ὀλανδίαν, μ' ἐρώτησε μίαν τῶν ἡμερῶν, ἂν ἔχω ἐδῶ ἀνεψιόν. Τὸν ἀπεκρίθην, ὅτι ἂν εἶχα, ἤθελα τὸν ἔχει σύνοικον. Τὰ βρωμώδη ταῦτα μηχανουργήματα ἀναγκάζομαι νὰ σὲ κοινωνῶ, καὶ νὰ χάνω τὸν καιρὸν μου γράφων αὐτά, ἐπειδὴ φοβοῦμαι ὅτι προσμένουν νὰ καλύψω τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ νὰ κατασπαράξωσι τὴν μνήμην μου, ὅταν δὲν θέλω πλέον

εἶσθαι εἰς κατάστασιν ν' ἀποκριθῶ. Σὲ βεβαιώνω ἐνόρκως ὅτι βαρηνμένος ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, ἂν δὲν ἤμην ἐμπλεγμένος εἰς τὸν Σ-τράβωνα. ἤθελ' ἀφήσει τοὺς Παρισίους, καὶ ὑπάγει, ὅχι εἰς τὸ Σίναιον ὄρος, ὡς ἐλπίζει ὁ παχύδερμος διδάσκαλος τῆς Ῥητορικῆς, ἀλλ' εἰς κανένα τόπον ἱερμον νὰ ἡσυχάσω, καὶ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὰς κακίας τῶν ἀνθρώπων.

Ἰσως, φίλε μου, στοχάζεσαι τὴν ἀγανάκτησίν μου ὡς ἐκβαίνουσιν τὰ ὅρια τῆς φιλοσοφίας. Ἄλλ' ἐρωτῶ σε τί να κάμω, ὅταν, παραδείγματος χάριν, ἄνθρωποι ὡς ὁ Clavier, ὡς ὁ Thurot καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι, μὲ ἐρωτοῦν περὶ τῆς γελοίας ταύτης ἐταιρείας, τῆς ὁποίας τὰ μέλη δὲν γνωρίζουν; Ἄν καὶ φίλοι πιστοὶ εἶναι συγχωρημένον εἰς ἐμὰ νὰ ἀνακαλύψω εἰς αὐτούς, ὡς ὁ Χάμ, τὴν γύμνωσιν καὶ τὴν αἰσχύνην τῆς πατρίδος μου; εἶναι πρέπον νὰ τοὺς εἶπω, ὅτι εἶναι συνωμοσία δύο ἢ τριῶν πονηρῶν ἀνθρωπίσκων μὲ ἄλλους δύο ἢ τρεῖς ἡλιθίους;

Ἀπὸ τοὺς ἡλιθίους τούτους ὁ ἡλιθιώτερος (πρὸς τὸν ὁποῖον ἔκαμε καλὰ ὁ Κρής νὰ μὲ δώσῃ τὴν ἐπιστολὴν σου), ἀποδημῇ ταύτας τὰς ἡμέρας ἀρκετὰ μαθημένος ἀπὸ τὸν ΖΛΓ: ὅχι εἰς τὴν πατρίδα του, ἀλλ' εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅπου τὸν πέμπει ὁ πατήρ του, διὰ νὰ προσθέσῃ καὶ τὰ τῆς Ἰταλίας καλὰ, εἰς ὅσα ἀπέκτησε μεταξὺ τῶν Γάλλων. Πολλὰ ζῶα ἐγνώρισα εἰς τὸ διχάστημα τῆς ὁδου-νηρᾶς μου ζωῆς: ἀλλὰ τοῦτο, φίλε μου, τὸ ζῶον δὲν ὁμοιάζει κανενὸς τῶν γνωρισμένων. Χωρὶς ὑπερβολὴν σὲ λέγω, ὅτι μετὰ τὴν μακράν ἐδῶ διατριβὴν του, ἐπιστρέφει ὁποῖος ἦλθε, καὶ ἔμπορεῖ νὰ λέγῃ μὲ τὸν Ἰώβ, « γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπε-
» λεύσομαι ».

Διὰ τοῦτο σ' ἔλεγα μάλιστα ὅτι δὲν συμφέρει νὰ εἰδῶ ὁ Σχ. Κοῦρος ὡς εἶναι, εὐθὺς θέλουν τὸν χῶρον τὴν Ἑταιρείαν τοῦ Γάδου, καὶ τὸ πρᾶγμα δὲν θέλει σταθῇν ἕως αὐτοῦ, ἀλλὰ θέλουν μολύνει καὶ τὰ ἀπλά τῆς ἡθῆς.

Ἐκ τοῦ Γάδου ἠκούσθη λόγος ὅτι εἰδῶ ἔρχονται ὁ Περτρινός, ὁ Κωνστάκης καὶ δὲν ἤξεύρω ποῖος ἄλλος τῶν ἐμπόρων τοῦ Λιβόρνου. Δὲν ἔξεύρω εἰς ποῖον βαθμὴν τοῦ κειόττητος εὐρίσκεσαι μὲ τὸν πρῶτον· ἂν ἦναι ὁμοῦς λόγος, ἴσως δὲν ἔκαμνες κακὰ νὰ τὸν προδιδᾷς μετρίον εὐμορφον τὰ περὶ τῆς ἑταιρείας. Διότι ὁ καλὸς τοῦ Γάδου, πρῶτον πρόβλημα τοῦτο κάμνει εἰς τοὺς νεοφίτους, διὰ νὰ αὐξάνῃ τοὺς προσηλύτους.

Διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίαις, χωρὶς νὰ ἀναφέρῃς ὅτι σὲ γράφω περὶ τοιούτων, δεῖξον πρὸς τὸν Β. ἀποκρινόμενος ἰσχυρῶς τὴν δυσἀρέστησίν σου κατὰ τῆς Γελοιώδους ἑταιρείας. Ἄν καὶ τὸν ὑπολαμβάνω ἄνδρα φρονιμώτατον, ἐπεὶ τὸν ἐδοκίμασα μὲ τρόπους παντοίους, ἕως καὶ μὲ αὐτὸν τὸν οἶνον, τὸν ὀνομασθέντα ἀπὸ τοὺς παλαιούς θεοκαίους «Νοῦ κάτοπτρον» μ' ὅλον τοῦτο ἐπεὶ τὴν πύλιν μεῖται συνεχῶς ἀπὸ τοὺς περὶ τὸν Γάδον, νὰ προσκαλεσθῇ εἰς τὴν ἑταιρείαν, καλὸν ἦτο νὰ ἔχῃ ἐπίκουρον καὶ σύμμαχον τῆς οἰκείας του φρονήσεως καὶ τῶν ἄλλων τῶν φρόνησιν. Τὸν λαμβάνω πολλάκις σύντροφον εἰς τὸ πινυκρὸν μου γεῦμα, καὶ μετὰ τὸ γεῦμα καμμίαν φοράν καὶ συνθεατὴν τῶν Ῥακινείων τραγωδιῶν εἰς τὸ Γαλιλίκον θέατρον.

12 Μαΐου.

Λαμβάνω πάλιν τὸν κάλαμον, ὅχι ὁμως μὲ ἐλπίδα νὰ

τελειώσω σήμερον. Ὁ Κρῆς μ' ἔδωκε, κατὰ τὴν προ-
παγὴν σου, τὴν πρὸς τὸν Μοσχοκέφαλον ἐπιστολὴν σου.
Ἢ θέλεις νὰ τὴν κάμω;

Εἰς τὰ γράμματά σου εὔρηκα καὶ ἐπιστολὴν πρὸς ἐμέ
ἀπὸ τινος Μιλτιάδην, νέον σπουδάζοντα εἰς τὴν Βονω-
νίαν. Πῶς ἡ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἐπιστολὴ ἐπέρασεν αὐτοῦ;

Αἱ τὰς ὁποίας με ζητεῖς ἀνακρίσεις περὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ
Κούμα, ἐτυπώθησαν ὀλίγαι τινὲς κατὰ συνήθειαν, καὶ
ἀναλώθησαν, ἄλλαι μοιρασθεῖσαι ἐδῶ, καὶ ἄλλαι σταλεῖ-
σαι αὐτοῦ εἰς τὸν καιρὸν. Ἡ δὲ Γαλλικῶς γραμμένη ἀπὸ
τοῦ Βυζαντίου, καὶ διωρισμένη διὰ τὴν Φραγκοφορικὴν
ἐφημερίδα περιγραφὴ τῶν θαυμάτων τῆς ἐκεῖ σχολῆς, εἰς
τὰς ἡμετέρας ἐδῶ ἀδύνατον εἶναι νὰ βαλθῇ, τοῦλάχιστον
ὡς εἶναι. Καὶ τὸ πραγματικὸν αὐτῆς καὶ τὸ λεκτικὸν ἔχει
τι νηπιῶδες· ἔπειτα μηδὲ περισσώτερόν τι ἀπὸ τὰ γνω-
στὰ εἰς τούτους διδάσκει. Δυνατὴ εἶναι καὶ τῶν μαθητῶν
καὶ τοῦ διδασκάλου ἡ εὐδοκίμησις· ἀλλ' οἱ κριταὶ τῆς
εὐδοκίμησεως τίνες καὶ ποῖοι; Ἐὰν εὐρίσκετο καθ' ὑπό-
θεσιν εἰς τὴν συνέλευσιν πεπαιδευμένος τις Γάλλος, καὶ
ἔγραφε περὶ ταύτης πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς του, τὸ πρᾶγμα
ἔθελεν εἶσθαι διάφορον. Τὴν ἔδωκα ὁμῶς πρὸς τὸν Thu-
rot, ὃχι ὡς σταλμένην κατ' ἐπιταγὴν (τοῦτο εἶναι τὸ
Πιταγοῦ τῶν Χίων) νὰ δημοσιευθῇ, ἀλλ' ὡς εἶδῃσιν
γραμμένην ἀπὸ φίλον πρὸς φίλον καὶ δυνατὴν νὰ χρησι-
μεύσῃ εἰς αὐτόν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτοιμάζεται νὰ κατα-
χωρήσῃ εἰς τὸν Ἑρμῆν τῆς Γαλλίας ἀγγελίαν τοῦ δευ-
τέρου τόμου τοῦ Πλουτάρχου. Ἐκαμὰ ἄλλο περισσώτε-
ρον· ἐπειδὴ φυσικᾶ, κινούμενος ἀπὸ τὰ πρὸς τοὺς Σμυρ-
ναίους προλεγόμενά μου, πρέπει νὰ λαλήσῃ περὶ τῆς
νέας σχολῆς τῶν Σμυρναίων, ἔδωκα εἰς αὐτόν τὴν ἐπι-

στολήν τοῦ Κούμα, μὲ τὴν πρέπουσαν ὁμῶς προδιὰχρη-
 ῖν νὰ ἐπαινέσῃ τὸν ζῆλον τῶν Σμυρναίων, χωρὶς νὰ
 ἀναφέρῃ μῆτε μικρὸν μῆτε μέγα τίποτε περὶ τῆς συμ-
 βάσεως ταραχῆς.

Σήμερον ἐτοιμάζει δι' ἐμὲ ὁ Allais Πάλαν νὰ
 στείλῃ αὐτοῦ, ἥτις περιέχει

100 ἀντίτυπα εἰς φύλλα τοῦ δευτέρου τόμου Περ-
 τάρχου διὰ λογαριασμὸν Ζωσιμάδων.

9 ἀντίτυπα τοῦ αὐτοῦ ῥαμμένα, διὰ νὰ δώσῃς εἰς
 τῶν παρ' ἐμοῦ εἰς τοὺς ὅσοι ἔλαβον τὸν πρῶτον τόμον.
 Αὐτοὶ εἶναι, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλᾶ, Γαζῆς, Ρώτας, Παν-
 δίων ἢ Παντίας, Κούμας καὶ δὲν ἤξεύρω ποιοὶ ἄλλοι.
 Τοῦ Κούμα ἔπρεπε νὰ τὸ στείλῃ δεμμένον, ἐπεὶ δὲ ἐπι-
 σκεπτάται εἰς τόπον Χρυσανθικόν, ἡγοῦν βάρβαρον, ὅπου δὲ
 εὐρίσκονται βιβλιοδέται· ἀλλ' ἡ γνώσις μὲ ἤλθεν ἀργά.

1 χρυσοδεμένον Πράσινον εἰς μέγα χαρτίον διὰ σὲ, τὸ
 ὅποιον μὴ δεῖξῃς κανένα, ἕως νὰ στείλῃς πρὸς τὸν Στά-
 ρον τὰ δεμένα.

1 δεμμένον κίτρινον νὰ πέμψῃς παρ' ἐμοῦ πρὸς τὸν
 πρῶτον Οὐγκροβλαχίας, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ σφραγίσῃ
 ἂν δύναται, τὸ ἀπύλωτον στόμα τοῦ ὀρθοῦ θηρίου. Ἄλλ'
 ἐκ μέρους σου.

2 δεμένα εἰς μικρὸν χαρτίον διὰ τοὺς δύο σου ἀδελ-
 φούς, παρακαλῶν τὸν φίλον Πασχάλιον (ἐκ μέρους μου
 τοῦτο) νὰ μὴ κρίνῃ περὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια νὰ ἐρευν-
 νήσῃ ἀκριβῶς δὲν τὸν ἐσυγχώρησε τὸ ἐπάγγελμά του.
 Βεβαιώσέ τον, ὅτι μ' ὅλον ὅτι ἐδαπάνησα μέρος τι τῆς
 ζωῆς μου εἰς τῶν τοιούτων τὴν ἔρευναν, ὁμολογῶ (χωρὶς
 ὑπόκρισιν μετριοφροσύνης) ὅτι ὅσα εἶπα, λέγω, καὶ θέλω
 εἰπεῖν εἰς τὸ ἐξῆς, εἶναι καὶ εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἀβέβαια. Ἐν

ἔχεται νὰ ᾔηται καλά, ἐνδέχεται νὰ ᾔηται καὶ ἐσφαλμένα.
 Ἄλλ' ἐὰν κατὰ δυστυχίαν ᾔηται ἐσφαλμένα (καὶ τὸ
 σφάλμα θέλει εἶσθαι τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσέως,
 μεγάλου Κριτικοῦ, ὅχι ἰδικόν μου), φρονιμωτέραν ἄλλην
 συμβουλὴν εἰς τὸ ἔθνος νὰ δώσῃ τις δὲν ἔχει παρὰ τὴν
 συμβουλὴν τοῦ χυδαῖσμοῦ, ἥγουν « νὰ γράφῃ καθὼς μι-
 » λεῖ, καὶ νὰ μὴ γυρεύῃ νὰ σιάσῃ τὴν γλῶσσαν ὅπου
 » ἔλαβεν ἀπὸ τοὺς γοιτιοὺς του »· ἐπειδὴ αὕτη εἶναι καὶ
 γλῶσσα τοῦ περισσοτέρου μέρους τοῦ ἔθνους, γλῶσσα τὴν
 ὁποίαν μεταχειρίζονται οἱ ἀπόστολοι τῆς Δυτικῆς ἐκκλη-
 σίας, ὅσάκις διδάσκουσι τοὺς ἀπαιδεύτους νησιώτας Γραι-
 κούς· καὶ βλέπεις πόσους ἔσυραν εἰς τὸν Παπισμὸν μετα-
 χειρίζομενοι τὴν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους· ἂν ἐμεταχειρίζοντο
 τὴν γλῶσσαν τὴν λέγουσαν αὖθις ἀντὶ τοῦ *πάλιν*, καὶ
ἐπιτρέπω, ἀντὶ τοῦ *συγχωρῶ*, καὶ ἀπλῶς τὰ μακαρόνια
 δὲν λέγω τοῦ Παπαδοῦκα (ποῖαν ἰσχὺν ἔχει εἰς τὰ τοι-
 αῦτα μαρτυρία τοιοῦτου παχυδέρμου ἀνδρός;), ἀλλὰ
 τοῦ ὄντως σοφοῦ καὶ δοξάσαντος ὁπωσδήποτε τοὺς ὁμο-
 γενεῖς Εὐγενίου, κάνεις δὲν ἤθελε τοὺς ἀκούσειν. Ναί!
 φίλε Πασχάλιε νὰ μὲ χαρῆς! καὶ νὰ σὲ χαρῶ! καὶ ὡς
 στολισμένος ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ κρίσιν ἱκανήν, καὶ ὡς αὐ-
 ξήσας τὴν κρίσιν σου μὲ τὴν παιδείαν, μὴ ρίπτεσαι εἰς
 κίνδυνον ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε νὰ ἀποφασίσζης περὶ πραγ-
 μάτων, τὰ ὅποια ζητοῦσι μακρὰν ἔρευναν καὶ θεωρίαν,
 μὴ ρίπτεσαι εἰς κίνδυνον κρημνισμοῦ ἀναβαίνων ἢ κατα-
 βαίνων κλίμακα κατασκευασμένην ἀπὸ τόσον ἀνόητον
 πύθγκον, ὥστε μηδὲ Πίθηκος, φύσει πηδητικὸν ζῶον, νὰ
 πηδήσῃ τοὺς βαθμοὺς τῆς δὲν ἐμπορεῖ.

¹ τὴν 73ην παράδοσιν τῆς ἀθλίας Ἐγκυκλοπαιδείας,

τῆς ὁποίας, ἐπειδὴ δὲν σὲ πληρόνουσιν θέλω παύσαι τὴν
ἐξακολουθήσῃ, ἂν ἀγαπᾷς.

2 τόμους τῆς νῦν ὡς καλητέρας ἐπαινουμένης γραμ-
ματικῆς Γαλλικῆς.

2 τόμους Voyage d'un chinois en Europe par Lesq

1 Pensées. καὶ τὰ ἄλ

1 L'art de diner en ville κομψὸν κωμικὸν
ποιημάτιον.

Ταῦτα ἡγόρασα εἰς χρῆσίν σου ὡς ἀστεῖα, ἐπειτα καὶ
ὀλιγοδάπανα, πρὶν λάβω τὴν εἰδησιν ὅτι δὲν ἔχεις κει-
ρὸν νὰ καταγίνεσαι εἰς τὰ τοιαῦτα.

Ἡ γραμματικὴ ὁμῶς ἐμπορεῖ νὰ σὲ χρησιμεύῃ, αἱ
Pensées εἶναι φιλοσοφικαί, καὶ ἡ περιήγησις τοῦ Κον-
ζου πλαστή ὡς αἱ Lettres persanes de Montesquieu.
Ταῦτα σὲ πέμπονται εἰς τὴν Πάξαν σημειωμένην ΑΖ.
N^ο 8. Τὰ δὲ ζητούμενα τοῦ Ρουσσώ, Βολταίρου, Μον-
λιέρου καὶ Κονδιλλάκου, θέλουν σταλῇ τὴν ἐρχομένην
ἐβδομάδα χωριστά.

Πολλὴν χαρὰν μ' ἐπροξένησας μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς με-
ταφράσεως τῆς Γραμματικῆς. Courage!

Ἐχάρην ὡσαύτως ὅτι σ' ἐκίνησαν εἰς δάκρυα τὰ πρὶν
λεγόμενα· σημεῖον ὅτι δὲν εἶναι τόσον κακὰ· δὲν ἐνόη-
σα μούμαι ἂν σὲ ἔστειλα τὰ πρῶτα ἢ δευτέρα δοκίμια τοῦ
τυπογράφου. Ἴσως ἀναγινώσκων αὐτὰ ἐν δευτέρῳ εἰς
τὸν δεμένον τόμον εὐρεῖς διαφοράς, ὅχι πολλὰς ὁμῶς.
Εὐχαριστῶ περὶ τῆς συμβουλῆς τοῦ νὰ λαλῶ μετριώτερον
περὶ τῶν ἀντιφιλοσόφων. Τὸ κακὸν εἶναι (καὶ τοῦτο ἐξο-
μολογοῦμαι πρὸς σὲ μόνον) ὅτι ἐνόσφῃ ἡ κεφαλὴ μου ἐνέ-
σκειται εἰς ἡσυχίαν δὲν ἐμπορῶ νὰ γράψω τίποτε. Πρὸς
νὰ πυρωθῇ πρῶτον καὶ νὰ ἐξάψῃ, καὶ τότε ν' ἀρχίσω καὶ

να τελειώσω εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Καὶ καταλαμβάνεις καὶ ὅτι εἰς τοιαύτην κατάστασιν ψυχῆς φεύγουσι πολλαὶ ἀπὸ τὸν κάλαμον, καὶ μὴ θέλοντος τοῦ κινουντος αὐτόν, κάποιαι τραχύτητες. Τόσον εἶναι ἀληθές τὸ λεγόμενον, ὥστε πολλάκις βραδύνεται ἡ ἐκδοσις τοῦ τόμου καὶ μῆνα ὁλόκληρον ἓνα, διὰ τὴν ψυχρότητα τῆς ἀθλίας μου κεφαλῆς, καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀμηχανίαν πόθεν ν' ἀρχίσω καὶ ποῦ νὰ τελειώσω τοὺς στοχασμούς. Καμμίαν φοράν συλλογίζομαι καὶ τοῦτο (ἴσως ἐσφαλμένως) μήπως εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τοῦ γένους, ὠφελοῦν περισσότερον τὰ πυρωμένα μὲ τὰς ὀλίγας τῶν ἀμαρτίας, παρὰ τὰ πολλὰ μετρημένα καὶ ψυχρά. Δὲν ἤμπορεῖς νὰ λογιᾷσθης πόσον κατέχει καὶ τυραννεῖ τὴν ψυχὴν μου ἡ μανιώδης αὕτη κενοδοξία, ἡ κενόδοξος μανία, νὰ μὴ φανῇ ὅτι οἱ ἀλλογενεῖς μᾶς ἔφεραν μὲ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰς ἐπισημίας. Μὲ φαίνεται πρᾶγμα ἄξιον νὰ σημειωθῇ μὲ χρυσὰ γράμματα εἰς τὴν ἱστορίαν, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἀφ' ἑαυτῆς ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν πτώσιν της. Ἐκ ταύτης τῆς μανίας ἐξήγει ὅσα τραχέα εὐρίσκεις εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου μου.

Δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀσύμφορον νομίζω, εἰς θεραπείαν τῶν τοιούτων παρεκτροπῶν τοῦ καλῆμου, νὰ προκαταλάβῃς τοὺς πανταχοῦ φίλους σου, μεταχειριζόμενος καὶ τινὰς συγχωρημένους μηχανάς, ὅποια παραδείγματός χάριν εἶναι, νὰ τοὺς ἐνθυμίζης τὴν μετὰφρασιν τοῦ Στράβωνος, καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς συμπεραινομένην εὐνοίαν καὶ προστασίαν τοῦ Ἡρώος. Τοῦτο εἶναι καλὸν νὰ ἐμπνεύσῃ φόβον εἰς τοὺς δυναμένους καὶ βουλομένους νὰ μὲ ἐνοχλήσωσι. Τοῦτο λέγω, ὅχι φοβούμενος αὐτοὺς τὸ παραμικρόν, ἀλλὰ τὴν ἐνδεχομένην ἐκ τῆς τοιαύτης τῶν ἀνοησίας κατασχύνην τοῦ γένους.

13 Μαΐου. Χαίρω πολύ διὰ τὴν φροντίδα σου περὶ τὴν μεταφράσεως τῆς Γραμματικῆς. Τοῦτο μόνον συμβουλεύω σε τὸν μεταφραστὴν νὰ ἀρκεσθῇ εἰς τὸ νὰ μεταφράσῃ καὶ κατ' ἔχονος ν' ἀκολουθήσῃ μίαν τῶν δύο, ὅποιαν θέλῃ (ὥς ἦναι ὁμως ἡ μικροτέρα), χωρὶς νὰ ἐπιχειρήσῃ ἰσορροπῆσαι τὸν νισμὸν καὶ συγκλεισμὸν ἐκ δύο ἢ καὶ περισσοτέρων γραμματικῶν, ἢ καὶ ἰδικῶν του μερικῶν παρατηρήσεων. Τὸν πρὸς σέ λέγω, φίλε, ὅτι δὲν εἴμεθα ἀκόμη εἰς κατάστασιν ἐκλεκτικῆς κριτικῆς. Ἄν καὶ δὲν ἦναι παντάπασιν παρὰ ἀπὸ παροράματα μῆτε ἡ τοῦ Βυτμάνου μὴ ἡ ἄλλη, εἶναι ὁμως ἀφ' ὅσας ἐγνωρίσαμεν οἱ πανάνθιτοι διδασκαλικωτέρα. Ὅταν μίαν φοράν ἐκδοθῇ Γραμματικὴ τότε ἔχομεν τὸν καιρὸν κατὰ μικρὸν νὰ τὴν ἀναθεωρῶμεν, καὶ νὰ τὴν διορθώσωμεν ἀπὸ ἄλλας Γραμματικὰς, ἢ καὶ μεταγενεστέρας ἐκδόσεις τοῦ αὐτοῦ Βυτμάνου, καὶ νὰ κάμωμεν νέαν ἐκδοσιν.

Τὴν αὐτὴν συμβουλὴν μου δομένην καὶ διὰ τὸ Λέγων ἄμποτε νὰ ἤθελε τὴν ἀκούσει ὁ Γ. ! τὸν ἔλεγον ἀκολουθήσῃ κατ' ἔχονος τὸν Σνειδέρον. Ὅπου ἀνέμιξε τὸ ἰδικόν του *il n'a pas fait des merveilles*. Ἐξω τοῦτο φοβοῦμαι ὅτι Βρυάζει καὶ ἀπὸ ἄλλου εἵδους σφάλματα προερχόμενα ἀπὸ ἄγνοιαν τῆς Γερμανικῆς γλώσσης· ἐπειδὴ εἰς μόνους 5 ἢ 6 φορές τὰς ὁποίας τὸ ἀνοιξά εἰς τὴν εὐρηκα σχεδὸν ἰσάριθμα ἀμαρτήματα. Εἰς τὴν λέξιν **Δεῦρο**, ἀπατηθεὶς ὁ ταλαίπωρος ἀπὸ τὸ διττόσημον τοῦ Γερμανικοῦ *So* μᾶς λέγει ὅτι τοῦτο τὸ *deuro* σημαίνει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ *Οἷτινες*. Εἰς τὴν λέξιν **Αἰμάλωψ**, λέγει ὅλον τὸ ἐναντίον τοῦ Σνειδέρου, καὶ ἄλλοις τοιαῦτα. Ἦθελες κάμει ψυχικόν, ἂν τὸν συναναστρέφουσαι, νὰ τὸν ὀδηγήσῃς ἀφ' ἑαυτοῦ σου νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ

παύτα σφάλματα εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου τόμου. Λέγει ὁ Σνειδέρος (λεξ. Ἑρύκω) mir aber. . . zu seyn eheint λέγει καὶ αὐτός, κατὰ τὸ ἐμοὶ δοκοῦν, εἰς τρόπον ὥστε ἡ γνώμη τοῦ Σνειδέρου ἔγινε γνώμη καὶ κρίσις τοῦ Γ. Τὸ τοιοῦτον ἦτο συγχωρημένον, ἐὰν ἠκολούθει, καὶ ἐφάνερονεν εἰς τὸ προοίμιον ὅτι ἠκολούθησε, κατῆχον τὸν Σνειδέρον. Τὰ τοιαῦτα ὅμως εἶναι κενοδοξίας καὶ ἔτι ἀγνοίας σφάλματα, ὅποιον εἶναι καὶ τὸ εἰς τὴν λέξιν ἀνθρώπος. Ὁ Σνειδέρος φέρει εἰς μαρτυρίαν (εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου τόμου) ὅσα εἶπα εἰς τὸν Ἡλιόδωρον (σελ. 54) περὶ τῆς φράσεως ἐξ ἀνθρώπων. Αὐτὸς δὲν ἐκαταδύχθη νὰ μὲ ὀνομάσῃ. Ἄλλου ὅμως (Λεξ. Βλάζω) μὲ ἐνομάζει ὡς ὁ Σν. et même avec tendresse. Ταῦτα εἶναι, φίλε μου ὡς σὲ εἶπα, ὅ ἢ ἐξ φορῶν μόνον τρυγήματα καὶ φοβοῦμαι πολὺ μὴ τὸ ὅλον ἔργον ἦναι « βόρβορος παχύς, καὶ σκῶρ ἀεὶ νῶν » ὡς λέγει ὁ Κωμικός.

Μ' ὅλα ταῦτα, διὰ νὰ σὲ παρηγορήσω, ἥσο βέβαιος, ὅτι ὅσον κακοφχιασμένον καὶ ἂν ἦναι, περισσοτέρα θέλει ἴσθαι ἢ ἐξ αὐτοῦ ὠφέλεια παρὰ τὴν βλάβην. Εἰς τὴν περὶ ἡμῶν κατάστασιν, μὴν ἐλπίζης ἀκόμη πράγματα ἀκριβῆ. Ἄλλ' ἔρχονται καὶ τὰ ἀκριβέστερα, ἐὰν μάλιστα ἀκούσῃ ὁ Κούμας τὴν συμβουλὴν μου (καὶ μεταφρασθῇ διὰ φροντίδος σου καὶ ἡ γραμματικὴ) νὰ εἰσάξῃ πρῶτος αὐτὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ ὄντως καλὰ γραμματικά.

14 Μαΐου. Δι' αὐτὴν τὴν ἔτι εἰς πολλὰ κοινὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν, ἂν κατὰ δυστυχίαν (ὅτι δυστυχίαν τὸ νομίζω) μὲ συμβουλευθῇ ὁ Μουρούζης περὶ τῆς μεταφρ. τῆς τραγῳδ. θέλω τὸν παρακινήσει νὰ τὴν ἐκδώσῃ, μ' ὅλον ὅτι δὲν μ' ἀρέσκει μὴτ' ὁ χαρακτήρ, μὴτ' ἡ ἀκρί-

βεια τῆς μεταφρ. Τὰ τοιαῦτα (et c'est ma profession de foi), ἐπειδὴ ἀναποφεύκτως εἰς παντὸς γένους μὲρ-
σιν ἢ ἀναμόρφωσιν πρέπει νὰ προηγοῦνται τῶν καλῶν
καὶ ἀκριβῶν, ὅποια καὶ ἂν ᾖναι, εἶναι πάντοτε ὠφέλιμα,
ἐπειδὴ, ἂν ὅχι ἄλλο, ἐπιταχύνουσι καὶ τὴν φανέρω-
σιν τῶν καλῶν. Ἡ μετάφρασις τοῦ Μουρούζη, μὴν ἀμ-
φιβάλλης, θέλει διεγείρει κανένα νὰ κάμῃ καλλίτερον ὡς
καὶ τὸ λεξικὸν τοῦ Γ. θέλει παρακινήσει φρονιμώτερον
ἄλλον τινά νὰ μᾶς δώσῃ καλὸν λεξικόν.

Δὲν ἐξεύρω διὰ ποίαν αἰτίαν λέγεις *Σύστησις*, ἐπειδὴ
αὐτὸ ἀκολουθεῖ τὴν ἀναλογίαν τοῦ *Περύστασις*, ἀπτι-
στασις, *Κατάστασις*. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν σὺ ἢ ὁ Κοῦμας
μεταχειρίζεται καὶ τὸ *Ἀρθλοστασις* ἀντὶ τοῦ *Ἀρτίστα-*
σις. Λέγεις καὶ εἰς μίαν τῶν ἐπιστολῶν σου « Νὰ ἐνώπῃ
» τὴν εὐεργεσίαν του μὲ *ἐκείνην τῶν Ζωσιμάδων* ». Αὐ-
τὸς εἶναι Γαλλισμός, ἢ Ἰταλισμός *avec celle de*, ἢ *con-*
quella de. Ἄς ἔλθω εἰς ἄλλα ἀξιολογώτερα. Εἰς τὴν
πρὸς τὸ ὀρθὸν θηρίον ἐπιστολήν σου σελ. 8 λέγεις « Εἶναι
» χρεῖα νὰ ὑπάγῃς εἰς καμμίαν στενήν . . . ἢ προνοή-
» μενος τέκνα καὶ γυναῖκα, νὰ προστρέξω εἰς τὴν πόλιν
» τείαν μὲ τὸ φυλλάδιον *ἀνὰ χεῖρας* πρὸς *φύλαξιν* τῆς
» *ζωῆς μου* ». Καλλίτερον καὶ σαφέστερον εἰς τὸ Γερὸν-
τιον, καὶ ὅχι ὀλιγώτερον ἑλληνικὸν ἦτο, εἰς τὰς *χεῖρας*
διὰ φύλαξιν τῆς *ζωῆς μου*. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι μικρόν
ὅ,τι σὲ παρακαλῶ νὰ προσέχῃς εἰς τὸ ἐξῆς, εἶναι ἡ κα-
ταλληλία τῶν φράσεων μὲ τὰς ιδέας. Εἰς τὴν κεφαλὴν
σου ἦτο δύο προσώπων καὶ δύο πράξεων διαφόρων ἰδί-
ου τοῦ θηρίου, καὶ τῆς κατακλείσεώς του εἰς καμμίαν στε-
νήν κτλ. καὶ τοῦ κυνηγοῦ, καὶ τῆς διὰ τὸν φόβον τοῦ
θηρίου καταφυγῆς του εἰς τὴν πολιτείαν. Ταύτην τὴν

ἀναγκαίαν διαστολήν, ἢ φράσις σου τὴν συγχέει φίλε.
Ἐπρεπεν ἐξ ἀνάγκης νὰ μεταχειρισθῇς τὰς ἀντωνυμίας
ΣΥ ῥὰ ὑπάγης ἢ ΕΓΩ προνοούμενος. Τότε μόνον
ἔπρεπε νὰ ἀφεθῶσιν ἐὰν δὲν ἦτο διαστολή προσώπων, ῥὰ
ὑπάγης ἢ ῥὰ κάμης ἄλλο τι, ἢ ῥὰ σὲ καταφρο-
νῆσω ἢ ῥὰ προστρέξω.

Τῆς 22 σελίδος τὸ ἐπαριθμησις ἐνδέχεται νὰ ᾖ
τυπογραφ. σφάλμα ἀντὶ τοῦ ἀπαριθμησις εὐρίσκω ὁμως
καὶ ἐπαριθμῶν σελ. 38.

Τῆς 23 τὸ παρ' α' σημαίνει βέβαια τὸ παρ' α' τῶν
Ἑλλήνων· ἀλλ' ἡ γραφὴ του δὲν μὲ φαίνεται Γραικική.
Τὸ κάμνεις φανερόν ὅτι εἰς διαστολήν· ἀλλὰ δὲν εἶναι,
φίλε, ἀναγκαία ἡ τοιαύτη διαστολή, ὅχι μόνον διότι μηδ'
οἱ παλαιοὶ δὲν ἐφύλαττον πάντοτε τοιαύτας διακρίσεις
(ποτὲ δὲν ἔγραψαν καθ' ἑξῆς ἀλλὰ πάντοτε καθεξῆς, μ'
ἔλον ὅτι εἶναι σχεδὸν ἀποδεδειγμένον ὅτι τὸ ἐξῆς εἶναι
γενικὴ τοῦ ἀχρήστου ἢ ἐξῆ [ἤγουν ἢ συνέχεια]) ἀλλὰ
τὸ χειρότερον, ὅτι χωρίζων τὸ α' δὲν ἔχεις ποῦ νὰ τὸ θέ-
σῃς εἰς τὴν κοινὴν γραμματικὴν· τὸ ας τῆς αὐτῆς σελί-
δος δὲν πρέπει νὰ γράφεται ἄς σελ. 44 τυπογρ. σφ. νῆ-
ξιν ἀντὶ τοῦ νύξιν· σελ. 49 δύο φορές οὔτε ἀντὶ τοῦ
οὔδέ. Ἐσύγχισα κ' ἐγὼ (ὅχι μίαν μόνην φοράν) δὲν ἐν-
θυμοῦμαι ποῦ, τὸ οὔτε μὲ τὸ οὔδέ, καὶ τὸ μήτε μὲ τὸ
μηδέ. Ἡ καλὴ μας μοῖρα εἶναι ὅτι τὰ τοιαῦτα εἰς τοῦ
ἀντιδίκου ἡμῶν τὴν κεφαλὴν ποτὲ δὲν ἐμβόηκασιν.

Κακῶς δὲ πάλιν εἰς τὴν 55 σελίδα τὸ οὔτε ἀντὶ τοῦ
οὔδέ. Μὲ κακοφαίνεται ὅτι εἰς τὴν 59 καὶ 60 σελίδα
ἀποδίδεις τὴν τιμὴν (ἐὰν ᾖ τιμὴ) τοῦ ΘΑ, καὶ τῆς
καταργήσεως τοῦ ἤθελον εἰς τὸν Ζ. ἐλησμώνησες λοιπὸν
τὴν Αἰολοδωρικὴν Γραμματικὴν;

Περὶ δὲ τῆς παραλείψεως ἢ ἀφέσεως τοῦ ἀν καὶ εἰς τοὺς Παλαιούς, τοῦτο δὲν εὐρίσκεται πλὴν εἰς τὸν παρακμάζοντα Ἑλληνισμόν, καὶ μάλιστα τὸν Βυζαντινόν. Οἱ δόκιμοι ποτὲ δὲν τὸν ἀφίνουσιν ὅταν (σημειῶσαι κατὰ τοῦτο) ἦναι λόγος περὶ τοῦ καλουμένου conditionnel κατὰ τοὺς Γάλλους· τὸ j'aurois fait ἤθελα κάμει εἶναι πάντοτε εἰς ἐκείνους ἐποίησα ἄν. Διὰ τοὺς καταργούντας τὸ ἤθελα δύο δρόμοι μένουσι, ἢ νὰ καταργήσωσι καὶ τὸ Θὰ τοῦ μέλλοντος, ἢ νὰ τρέψωσιν τὸ παραστατικὸν τοῦ ἀν εἰς τὸ ἤθα. Θὰ γράψω j'écrirai, ἤθα γράψω j'aurais écrit. Ἀφίνω τὸν ἐκ τῆς καταργήσεως κολούμν καὶ τὴν σύγχυσιν πολλῶν ιδεῶν : εἰς τὸ Κανθηλαράπται σελ. 37 ἡ πρόθεσις εἶναι περιττή. « Ἄπτε, παῖ, λύχνον » (Ἀριστοφ. νεφέλ. στ. 18.)

15 Μαῖου.

Περὶ δὲ τοῦ Πίνακος, τὸν ἐσυκοφάντησας. Εἶναι ἀπαράλλακτος ὁ Πίναξ τῶν προτέρων ἐκδοτῶν τοῦ Θεοῦ διδου. Ἄλλ' ἐπρόκρινεν ὁ παμπόνηρος καὶ παγκακιστὴς νὰ σιωπήσῃ παρὰ νὰ στερηθῇ τὴν μὴ προσήκουσαν εἰς αὐτὸν τιμὴν τοῦ μακροῦ Πίνακος, εἰς τὸν ὅποιον δὲν ἐπρόσθεσε μήτε συλλαβὴν, εἰς καιρὸν ὅταν διὰ τὸ στρυφνὸν τοῦ Συγγραφέως, ἔπρεπε νὰ προστεθῶσιν ἀκόμη πάλιν πολλὰ, καὶ νὰ διορθωθῶσιν οὐχὶ ὀλίγα.

Τὸ Θέατρον τῆς Θεοδοσίας ἦτον ἀξιολογώτερον νὰ κηρυχθῇ εἰς τούτους, ἐὰν ἦναι ἀληθές.

*Ἄν καὶ δὲν μ' ἔφερεν ἀκόμη ὁ Allais τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀποστολῆς τῆς Πάλλας, πρέπει νὰ σὲ στεῖλω σήμερον τὴν μακρὰν ταύτην ἐπιστολήν, μάλιστα ἐπειδὴ καιρὸν δὲν ἔχω νὰ τὴν κάμω μακροτέραν. Τὸ μάκρος τῆς ἐκ μέρους ἐπροξενήθη, καὶ ἀπὸ τὰς ἀνακρίσεις τοῦ φυλ-

λαδίου σου, αἱ ὅποῖαι τόσον ὀλιγώτερον πρέπει νὰ σέ λυ-
πῶσιν, ὅσον τὰ τοιαῦτα σφάλματα (καὶ περισσότερα
ἐν ἡσάν), εἶναι (πάλιν τὸ λέγω) ἄφευκτα εἰς τὴν παροῦ-
σαν τῆς γλώσσης νηπιότητα. Μ' ὅλα ταῦτα, καλῆτερα
γράφεις, ὅχι παρὰ τὸν Δούκαν (τοιαύτη σύγκρισις εἶναι
ὑβρις) ἀλλὰ παρὰ πολλοὺς νομιζοντας καὶ νομιζομένους
νὰ γράφωσι καλῶς. Χαλεπὰ τὰ καλὰ· καὶ πολὺ χαλε-
πώτερα εἰς τοὺς πρώτην φορὰν ἐπιχειροῦντας νὰ τ' ἀπο-
κτήσωσι. *Courage ! il ne faut point reculer ; je suis*
convaincu que nous ne reculerons point, καὶ ἂν
διαόραγῃ ὁ Βαρθόλδης. Ὑγίαινε μετὰ τῶν σῶν ! Καίε
τὰς ἐπιστολάς μου.

Πέμψε καὶ τὴν πρὸς τὸν Κούμαν· ὅ,τι λέγω περὶ τοῦ
δευτέρου τόμου τοῦ Πλουτάρχου, ὅτι πρέπει νὰ ἦναι ἤδη
εἰς χεῖράς του, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, εἶναι οἰκονομι-
κῶς λεγμένα.

Δὲν ἐξεύρεις, φίλε μου, τί κακὸν μὲ συνέβη μὲ τοὺς
μικροὺς γεωγράφους. Ἡ ἐγὼ σ' ἔγραψα κακὰ (ὡς μὲ
συμβαίνει πολλάκις), ἢ σὺ ἀπροσέκτησας εἰς τὰ γραφό-
μενα, καὶ ἀντὶ νὰ μὲ στείλῃς τὰ φύλλα *Z* καὶ *Aa* τοῦ
πρώτου τόμου ὁλόκληρα ἀπὸ σελ. 353 ἕως 384 (*inclu-*
sivement) μ' ἔστειλες τὰ αὐτὰ φύλλα, καὶ σελίδας τοῦ
δευτέρου τόμου. Κάμε λοιπὸν τὸ ψυχικόν σου νὰ μ' ἐλευ-
θερώσῃς ἀπὸ ταύτην τὴν φροντίδα, πέμπων τὰς τοῦ πρώ-
του τόμου σελ. 353 ἕως 384 καὶ σὲ ἀντιπέμπω, ἂν σὲ
χρησιμεύωσι, τᾶλλα.

12 Μαΐου 1811.

Φίλε ἀσπάζομαι σε.

Δι' 7	Ἀπολλοδώρους πρὸς 12 fr. . . .	84:
» 7	Θεοφράστους 4 1/2	31:10
» 7	3ου τομ. Ἑλλ. Βιβλ. 30	210:—
» 3	Ἱπποκράτας περὶ ἀερίων κτλ. πρὸς 11 fr. 5	33:15
		358:25

Εἶναι θαῦμα ὅτι εὐρέθη αὕτη ἡ σημείωσις εἰς τὰ δευ-
φθέρια μου. Ἄλλην φοράν μὴ με βάλλης εἰς τοιοῦτους
πειρασμούς, μὴ με κήμης νὰ χάσω τὸν νοῦν μου. Εἶναι
ἀντιγραμμένη πιθανὸν ὅτι ἀπὸ ἐπιστολῇ σου, εἰς τὴν
ὁποίαν ὁμως (νὰ σὲ εἶπω τὴν ἀλήθειαν) δὲν καταλαμ-
βάνω τί θέλει νὰ εἶπῃ τὸ 7 3ου τομ. Ἑλλ. Βιβλ. 30—
210. Ἄρα εἶναι ὁ τρίτος καὶ ὁ τέταρτος τόμος τῆς Ἑλ-
ληνικῆς Βιβλ. ἤγουν ὁ πρῶτος καὶ δεύτερος τοῦ Πλω-
τάρχου; je n'en sais rien.

Χθὲς πρὸς τάργᾳ ἔλαβα δύο σου ἐπιστολάς τὴν 25 καὶ
27 Ἀπριλίου, ὁμοῦ καὶ τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ τὸ μέρος
ὅπου ἔβαλες τὴν πρὸς τὸν ἐκδότην ἐπιστολῇ σου Ἐγώ
καὶ ἄλλας σου προτέρας τούτων· ἀλλ' ὥς ἀποκριθῶ τώρα
εἰς ταύτας, διὰ νὰ μὴ ταράξω τὴν εὐσειστόν μου κεφα-
λήν, μάλιστα μετὰ νύκτα ἀγρυπνον, ὁποίαν ἐπέρασα τὴν
τελευταίαν. Εἶμαι ἐκ τῆς ἀγρυπνίας ἄρρωστος κατ' ἐν-
τυχίαν· διότι χωρὶς τούτου ἤθελ' ἀναβάλλειν καὶ πάλιν

τὴν ἀπόκρισιν ἀναγκαζόμενος ἀπὸ τὴν εἰς τὸν Πλούταρχον καὶ Στράβωνα χρεωστούμενην προσοχὴν περισσοτέραν, ἀφ' ὅσης εἶναι χρεῖα εἰς ἐπιστολάς φιλικάς, εἰς τὰς ὁποίας ἔχει χώραν ἡ συγκατάβασις.

Ἡ ἐπιστολή σου πρὸς τὸν ἐκδότην εἶναι καλή. Ὡς κλίνει φυσικὰ εἰς τὸν τόνον, οὕτω σπούδαζε νὰ κάμῃς τὴν σύνθεσιν σου γλυκυτέραν εἰς τὴν ἀκοήν. Δύο πράγματα μάλιστα εἶναι σπουδῆς καὶ προσοχῆς ἄξια εἰς τὴν Ῥωμαίικαν μας γλῶσσαν, τόνος καὶ γλυκύτης, ἐπεὶδὴ εἶναι (ὡς ὅλαι αἱ βάρβαροι γλῶσσαι) παραλυμένη καὶ πολλὰ ἄνοστος εἰς τὴν ἀκοήν. Μαρτύριον ὅσα ἐγράφησαν εἰς τὸ διάστημα τῶν περασμένων ἑκατονταετηρίδων ἀπὸ τῆς ἀλώσεως, καὶ ὅσα γράφονται ἀκόμη ἀπὸ τοὺς ἀντιφιλοσόφους, καὶ ἀπὸ ὅχι ὀλίγους τῶν ὑποκρινομένων ν' ἀγαπῶσι τὴν φιλοσοφίαν. Ἀπὸ ταῦτα τίποτε τίς ν' ἀναγνώσῃ χωρὶς ναυτίαν δὲν ἤμπορεῖ. Καὶ ἐπεὶδὴ εἶναι τρόπον τινὰ ἀντικείμενα ὁ τόνος καὶ ἡ γλυκύτης, ἐδῶ μάλιστα χρειάζεται ἡ τέχνη νὰ τὰ συγκερῇ τις οὕτως, ὥστε μήτε διὰ τὸν τόνον νὰ πικραίνεται ἡ σύνθεσις, ὡς τὸ πάσχει πολλάκις ὁ Θουκυδίδης, μήτε διὰ τὴν πολλὴν γλυκύτητα νὰ παραλύεται ὁ τόνος, ἀμάρτημα σύνηθες εἰς τὸν Ἰσοκράτην. Φεῦγε, ὅσον δύνασαι, τὰς πολλὰς καὶ συνεχεῖς συγκρούσεις τῶν συμφώνων· καὶ ὁσάκις ἀναγκάζεσαι νὰ μεταχειρίζεσαι λέξεις πολυσυμφωνοῦς, μοίραζέ τας, εἰς τὴν περίοδον, καὶ τόπιζέ τας ὅσον δυνατόν, μακρὰν μίαν τῆς ἄλλης. Ἐὰν εὐρίσκῃς εἰς τοὺς αὐτοσχεδ. στοχασμ. συνθέσεις ἐναντίας εἰς τούτους τοὺς κανόνας (καὶ εἶναι βέβαια πολλαὶ τοιαῦται εἰς αὐτούς), μὴ σκανδαλίζεσαι· ἀλλ' ἀκολούθει, ὡς φρόνιμος τὴν εὐαγγελικὴν συμβουλήν, «Ὅ,τι ἂν λέγωσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε, κατὰ

» δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε ». Καὶ δὲν τὰ λέγω ἐν φιλεῖ τὰ παρετήρησαν καὶ τὰ ἐδίδαξαν ἄλλοι πρὸ ἐμῶν. Ἡ τέχνη τοῦ γράφειν εἶναι ἀναντιρρήτως μέρος φιλοσοφίας, ἂν καὶ οἱ ἀγράμματοι φιλόσοφοι τὴν νομιζομένην ἔργον σχολαστικὸν (pedantisme). Ἡ Δήλωσις τοῦ φίλου Κ. τελευτᾷ εἰς ταῦτα τὰ λόγια «διὰ τοῦ γένους ΤΩΝ ΤΩΝ » φωτισμόν ». Τὸ σφάλμα βέβαια δὲν εἶναι μέγα, καὶ ἂν εἶχα καιρὸν ἴσως εὗρισκα μεγαλειτέρα. Ἀλλ' ἐπεμείωσα τὸ τραχὺ τοῦτο *τοντόν* διότι μ' ἔφερεν εἰς μὴ μὴν τὸ ἐξῆς γελοῖον ἀνέκδοτον, τὸ ὅποιον κοινώνησε καὶ εἰς τὸν Κ. νὰ γελάσῃ, τῶρα μάλιστα ὅποτε ἐχὼ χρεὶν γελοίων, διὰ νὰ παρηγορήσῃ ὅσας προξενεῖ εἰς αὐτὴν ἀθυμίας ἢ ὑπόκρισις συνωδευομένη μετὰ τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὴν χηνωδίαν. Ἐξεύρεις ὅτι οἱ Παρισινοὶ Ἀθηναῖοι περιπατοῦσι τοὺς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὡς ἀμοίρους τῆς τέχνης τοῦ λαλεῖν καὶ γράφειν. Ἦτο (λέγουσιν, ἢ πλάττουσιν) εἰς χορείαν μετὰ τὰς θυγατέρας του εἰς ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦς Γάλλους· μία τῶν θυγατέρων του ἐσυγγέρει μετὰ νέας καὶ νέους ἄλλους πολλούς. Ὁ ταλαίπωρος πατήρ εἶδεν, ἢ ἐφαντάσθη ὅτι εἶδεν, ἐν' ἀπὸ τοὺς συγγερεὺς νέους βάλλοντα τὴν χεῖρα εἰς τοὺς μαστοὺς τῆς θυγατρὸς. Σύρει μετὰ ὀργὴν μεγάλην ἀπὸ τὸν χορὸν τὴν θυγατέρα, καὶ τὴν ἐρωτᾷ τὸ κομψῶς συνθεμένον ἐρωτήμα τοῦτο *qui t'a tâté tes tétons?* Μὰ τὴν ἀλήθειαν! τὰ ἐξ ταῦτα Τ εἰς τόσον μικρὰν φράσιν εἶναι καλὰ νὰ σπαράξωσι καὶ αὐτὰ τοῦ Δούκα τὰ αὐτῖα, ἂν δὲν ἦσαν παντάπασιν ἀναισθητα.

Μὴ τὸν ὀνομάζῃς *Ντούκαρ*, ἀλλὰ *Δούκαρ*, ὡς αὐτὸς θέλει νὰ ὀνομάζεται. Ἐξεύρεις διὰ τί; ὅτι τὸν ὠφελεῖ οὕτως περισσότερον, ἐπισκιάζων τρόπον τινὰ μετὰ τὴν ἀλ-

λήσωσιν τοῦ ὀνόματος τὸν ἄξιον φανερώσεως καὶ στηλι-
τεύσεως, ἔπειτα καὶ δίδων εἰς αὐτὸν ἀφορμὴν νὰ καυχᾶ-
ται, ὅτι ἀπὸ πάθος κινούμενοι γράφουσιν οἱ γράφοντες
κατ' αὐτοῦ. Τὸ κάλλιστον ὅμως ἤθελεν εἶσθαι νὰ τὸν
ἐμψῆς εἰς τοὺς κόρακας καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμοίους τῶν
Γρανιτζάρους. Δὲν λέγω διὰ τοῦτο ὅτι ἔκαμες κακὰ νὰ
φανερώσης τὸ πτερόν τοῦ Τέττιγος.

Τὸ *Γλιστραίνω* (ἢ μᾶλλον *Γλιστρῶ*) δὲν εἶναι βέβαιον
ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸ *Ὀλισθαίνω*· καιρὸν δὲν ἔχω νὰ σὲ ἐξη-
γήσω τὰς αἰτίας τῆς ἀμφιβολίας μου.

Ἐξήγησέ με τώρα τοῦτο. Αἱ κάτω σημειώσεις ὅσαι
ἐπιφέρουσι τὸ ὄνομα τοῦ Ἐκδ. τοῦ Λογ. Ἑρμ. ἔγιναν
μετὰ τὸ κεῖμενόν σου ; ἤγουν εἰς ἀντίρρῃσιν τοῦ κειμένου
σου, ὡς ἀπὸ ἐτεροδοξοῦντα, ἢ καὶ ἀπολογούμενον εἰς
τοὺς ἐλέγχους σου ; ἢ προτέρας γραμμένας τοῦ κειμένου
τὰς φέρεις εἰς μαρτύριον τῶν ἐλέγχων σου ; Τὸ *Ἡτριορ*
εἶναι πανάθλιον *ne lui en deplaise pas!* ἐρεύνησα,
ἀφορμὴν λαβὼν ἀπὸ τοῦτο, καὶ τὸ Λεξικὸν (*Ἡτριορ*)
ὅπου θέλων νὰ βάλῃ περισσότερα τῶν ὅσα λέγει ὁ Συνεί-
δερς, ἔπεσε κατὰ δυστυχίαν εἰς τόπον Ἱπποκράτους
ἀμφιβαλλόμενον· τὸν ὁποῖον, διότι ἦτον ἀμφιβαλλόμε-
νος, ἐσιώπησεν ὁ φρόνιμος Γερμανός. Λέγω τὸν *Ἐξη-*
τρισμένον οἶνον. Δὲν ἠρκέσθη εἰς αὐτό, ἀλλ' ἔβαλεν
καὶ εἰς τὸ Ε στοιχεῖον τὸ *Ἐξητριάζω*· ἀλλὰ τοῦτο τὸ
σφάλμα του εἶναι κοινὸν μὲ τὸν Συνείδερν. Ἄν καὶ στη-
ρίζεται εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Γαληνοῦ, πιθανώτερον ὅμως
εἶναι παρὰ πολὺ, ὡς καὶ ἄλλοι πρὸ ἐμοῦ τὸ ἔκριναν, ὅτι
ὁ Ἱπποκράτης δὲν εἶπεν *ἐξητρισμένον*, ἀλλ' *ἐξηθρια-*
σμένον ἀπὸ τὸ *ἐξαιθριάζω*, ἤγουν *βάλλω εἰς αἰθρίαν*.

Ἀθλιέστερον ὅμως τούτου ἀσυγκρίτως εἶναι τὸ τῆς

146 σελίδος τελευταῖον, α οἱ Γερμανοί, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἰταλοὶ καὶ οἱ Ἀγγλοὶ οὐδὲν τοιοῦτον μέσον μετεχειρίσθησαν κτλ. Tant pis pour eux s'il est vrai qu'ils ne l'ont point employé. Ἄλλ' εἶναι ὅλον τὸ ἐναντίον.

13 Μαΐου. Πῶς ὅλον τὸ ἐναντίον; Σιωπῶ τὸ Λεξικὸν τοῦ παρακμάζοντος Ἑλληνισμοῦ τοῦ Δουκαγγίου, τὸ ὁποῖον ἀρκετὰ ἐγνωρίσθη ἀπὸ τοὺς Αὐτοσχ. στοχ. Ἄλλ' ὁ αὐτὸς Δουκάγγιος ἔκαμε καὶ Λεξικὸν τοῦ παρακμάζοντος Λατινισμοῦ (ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγεννήθησαν ἡ Ἰταλική, ἡ Ἰσπανικὴ καὶ ἡ Γαλλικὴ γλῶσσαι), τὸ ὁποῖον εἶναι τώρα εἰς δέκα τρομεροὺς τόμους πρώτου μήκους. Ἀπ' αὐτοῦ ἴσως χαμπάρι δὲν ἔχει. Καὶ ἂν αὐτὸ ἀγνοῇ, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίζῃ τὸ ἐτυμολογικὸν Λεξικὸν τῆς Γερμανικῆς γλῶσσης τοῦ Wachter, εἰς δύο τόμους πρώτου μήκους; ἢ τὸ νεώτερον τῆς αὐτῆς γλῶσσης τοῦ Adelung, εἰς τέσσαρας χονδρούς δευτέρου μήκους; πῶς τὸ ἐτυμολογικὸν τῆς Γαλλικῆς τοῦ Menage εἰς δύο πρώτου μήκους; πῶς τὸ ἐτυμολογικὸν τῆς Ἰταλικῆς τοῦ αὐτοῦ Menage εἰς ἓνα πρώτου μήκους; πῶς; πῶς; καὶ ποῦ νὰ τὰ ἐνθυμηθῶ ὅλα; Mon dieu, comme peut on être si bête! ὅχι τόσον διὰ τὴν ἄγνοιαν, ὅσον διὰ τὴν τὴν μὴν τῆς ἐκ τρίποδος ἀποφάνσεως, οὐδὲν τοιοῦτον μέσον μετεχειρίσθησαν. Ἐπειτα τί σημαίνει ἡ προσκάλεισι γράψῃ ἕκαστος τοῦ τόπου του τὰ προϊόντα, τὰ φυτὰ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα; μήπως εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῶ ταῦτα, καὶ νὰ παραβαλθῶσι μὲ τὰ ἀρχαῖα, χωρὶς τὴν ἀκριβῆ γινῶσιν τῶν ὀνομάτων καὶ λέξεων, καὶ τὴν παρομοίωσιν τῶν αὐτῶν μὲ γλώσσας ἄλλας νεωτέρας; ἢ ἐμπορεῖς νὰ λογιᾶσθαι πόσον κόπον ἐδοκίμασα διὰ νὰ καταλάβω ὅτι τὸ Ἀγρόκλημα εἶναι Αἰγρόκλημα. Εὐρίσκει

τὸν Ἱπποκράτην φυτὸν ὀνομαζόμενον *Χαμαιλέον*, καὶ
 διδόμενον εἰς γυναικεῖα πάθη. Ἐνθυμοῦμαι πολλὰ καλὰ
 ὅτι ἤκουσα εἰς τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν ἀπὸ τῆς εὐγε-
 νοῦς καὶ καλῆς μητρός μου τὸ στόμα τὸν *Χαμολιό*, καὶ
 αὐτὸν εἰς γυναικεῖα πάθη (ἀλλὰ δὲν ἐξεύρω ποῖα) διδό-
 μενον. Ἐνθυμοῦμαι καὶ τὸν ῥιζοτόμον (*herboriste*)
 τοῦρκον, ὅστις ἐφώναζεν εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς
 Σμύρνης, *Χαμολιό σατάριμ*. Ἀλλὰ μ' ἐσυγχώρει τότε
 ἡ ἡλικία μου, ἥ ὁ τύφος τῶν *καλῶν γραμματικῶν*, νὰ
 ἐξετάσω καὶ τὸ φυτὸν καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὰ πάθη εἰς τὰ
 ποῖα τὸ ἐμεταχειρίζοντο αἱ Σμυρναῖται, διὰ νὰ τὸ παρα-
 βάλλω τώρα μὲ τὰς ἱπποκρατικὰς θεραπειάς, καὶ νὰ κερ-
 δίσω ἀπὸ τὴν παραβολὴν ταύτην ἴσως ὅχι ἀνωφελὲς
 θεώρημα διὰ τὴν ἰατρικὴν; Ἀληθινά, φίλε, ΔΕΙΝΟΝ Η
 ΑΓΝΟΙΑ!

14 Μαΐου. Καὶ διὰ νὰ μὴ λησμονήσω ἀρχίζω ἀπὸ τὸν
 Αἰσωπον. Οἱ βιβλιοπῶλαι τὸν πωλοῦσι 14 φρ. εἰς τὸ
 κοινόν· ἐμὲ δὲ πληρόνουσι πρὸς 12 τὸ ἀντίτυπον, ἀλλ'
 ἀραιροῦντες καὶ τὸ 13ον ἀντίτυπον (εἰς ἐκάστην δωδε-
 κάδα διδόμενον συνήθως δωρεάν), καὶ πληρόνοντες 144
 φρ. διὰ 13 ἀντίτυπα, μὲ δίδουσι λοιπὸν φρ. 11, σολδίων
 ἢ καὶ ἡμισυ σχεδόν, δι' ἓν ἀντίτυπον. Κατ' αὐτὸ λοι-
 πὸν οἰκονόμησε τὴν πώλησιν, ὥστε νὰ πληρώνης εἰς ἐμὲ
 καθαρὰ 11 φρ.

Ἐλαβα ὀπίσω καὶ τὴν πρὸς τὸν Ζ. ἐπιστολήν. Ἀλλή
 φροῦνα πάλιν αὕτη· ἐπειδὴ πιθανόν ὅτι μέλλεις νὰ μ'
 ἐπιστρέψῃς καὶ τὴν ὁποίαν ἔλαβες βέβαια ἕως τώρα δευ-
 τέραν πρὸς τὸν αὐτόν. Ἀλλ' ἴσως ἀπὸ τῆς πρὸς ἐμὲ ἐπι-
 στολῆς τοῦ τό κατ' ἀλήθειαν, ἢ κατὰ πολιτικόν, σεβα-
 στικὸν ὕφος τοῦ κινούμενος, ἀποφασίσῃς νὰ τὴν πέμψῃς

ὡς ἀκίνδυνον. Ἡ ἀπορία μου μάλιστα στέκει εἰς τὸ πᾶν ἔχω ν' ἀπολογηθῶ διὰ τὸ μακρὸς τῆς σιωπῆς μου, ἐκ κρατηθῶσι καὶ αἱ δύο ἐπιστολαί.

Ἐχεις τὸ ἐτυμολογικὸν λεξικὸν (τὸ ὁποῖον ἀνωτέρω εἶπα) τοῦ Adelung; εἶναι καλὸν νὰ τὸ ἀποκτήσῃς. Τὴν ἐπλήρωσα ἐδῶ 120 φρ. Εἰπέ με πόσον πωλεῖται αὐτοῦ. Ἐχω χρεῖαν καὶ ἄλλων πολλῶν τοιούτων βοηθημάτων. Ἐκ τῶν ὁποίων ἐσυνάθροισα τινὰ κατὰ μικρόν· ἀλλὰ τῷ ἀναγκάζομαι νὰ γίνωμαι οἰκονομικώτερος, ἐπεὶ δὴ ἀκρωτηρίασα τὴν παρὰ τοῦ Ζ. πρόσδοτον. Καὶ διὰ τί ἀνέτε (ἀκούω σε φωνάζοντα) τὴν ἀκρωτηρίασες; Ἡ μετὰ χαρᾶς ἀποδοχὴ των ἐδειξεν ἄρκετὰ ὅτι δὲν ἐπραξα ἀνέτα, πράττων οὕτως μὲ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔχουν οὐδεμίαν ιδέαν τοῦ ἔργου μου, μῆτε τῶν ὀργάνων καὶ μέσων ὅσα χρειάζομαι διὰ νὰ τὸ ἐργάζομαι, ἂν ὅχι ἐπαινετῶς, ἂν ἀκατηγορήτως. Τί νὰ εἰπῶ! Ἐὰν ὅσα μοῦ κρατῆς εἰς χεῖρας χρήματα, ἦσαν τρεῖς τόσα, σὲ βεβαιώνω, ἤθελα τοὺς πέμψειν εἰς . . . εἰς . . . εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἐπεὶ δὴ περισσότερον ἔλεος παρὰ μομφῆς εἶναι ἄξιοι. Ἄκουε ἄλλο νόστιμον· ἤθελα ποτὲ πιστεύσει ἂν σ' ἔλεγα, ὅτι καὶ ὁ Π. συνέδραμε (χωρὶς ἴσως νὰ τὸ ἐξεύρῃ ἢ νὰ τὸ θέλῃ) εἰς τὸν ἀκρωτηριασμόν; καὶ μ' ὅλον τοῦτο σὲ λέγω τὴν ἀλήθειαν. Αὐτὸς εὐρισκόμενος ἐδῶ, ἀδιάφορος τρόπον τινὰ τὴν ἀρχήν, πρὶν τὰ τελευταῖα ἐσύχναζεν εἰς ἐμέ δις καὶ καμμίαν φοράν τρεῖς τῆς ἐβδομάδος. Ποτὲ δὲν ἦλθε χωρὶς νὰ μὲ παραινῇ ὡς ἐργοδιώκτης, καὶ ὡς ἄμεσος πληρωτὴς αὐτοῦ (μὲ γελαστὸν ὅμως πρόσωπον καὶ φιλοφροσύνην πολλήν) νὰ γρηγορεύω τὸ ἔργον μου, καὶ νὰ μ' ἐρωτᾷ πότε τιλεσιόνω τὸν εἰς χεῖρας, πότε ἀρχίζω ἄλλον τόμον. Εἶπε

παρακινούμενος ἀπὸ τὸν Ζ. μ' ἔκαμνε τὴν ἄτοπον καὶ
ἐπληρᾶν ταύτην παρακίνησιν, εἴτε καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ, κρί-
νων τὸ μικρόν μου ἔργον ἀνάξιον τῆς τόσον χονδρῆς πλη-
ρωμῆς, τοῦτο νὰ μαντεύσω δὲν εἶμαι καλός. Τὸ ἀποτέ-
λεσμα ἐστάθη νὰ ταχύνω τὸν ἀκρωτηριασμόν, διὰ νὰ
ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὴν βαναυσικὴν ταύτην ἀδιάλειπτον ἐνό-
χλησιν. Εἰς τὸν φίλιον Δία σὲ ὀρκίζω νὰ μὴ φανερώσης
τίποτε περὶ τούτων εἰς αὐτόν· τοῦτο μόνον ἦτο καλὸν
(καὶ ὄχι περισσότερον) νὰ τὸν σημειώσης ἐν παρόδῳ ἀφ'
ἑαυτοῦ σου, et sans faire semblant de rien, ὅτι μὲ
ζητήσιν καὶ παράκλησιν μου ἐλάττωσαν οἱ Ζ. τὴν χρη-
ματικὴν πρόσοδον. Ἴσως τοῦτο τὸν φέρει καὶ εἰς αἰσθη-
σιν ὅτι δὲν εἶμαι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν χρειάζομένων παρα-
κινήσιν νὰ ἐργάζωνται τὸ διὰ τὸ ὅποιον πληρόνονται.

Τὰ περὶ τοῦ Κούμα μὲ λυποῦσι πολὺ, ὅτι βλέπω τὸν
ἄνθρωπον εἰς πειρασμόν μέγαν ν' ἀφήσῃ τὴν Σμύρνην.
Συγχωρήσεως ἄξιος εἶναι ἂν νικηθῇ ἀπὸ τὸν πειρασμόν·
ἀλλὰ τόσον ἐνδοξότερα θέλει εἶσθαι ἡ νίκη του, ὅσον με-
γαλότερος εἶναι ὁ πειρασμός. Συμβούλευε λοιπὸν καὶ ἐνί-
σχυέ τον νὰ ὑπομένῃ ἀμετακίνητος ὅπου στέκει, μηδὲ νὰ
μεταχειρίζεται μήτ' αὐτὸς μήτ' οἱ μετ' αὐτοῦ ἄλλα
ὄπλα, πλὴν ὅσα φυσικὰ χορηγεῖ εἰς αὐτόν, καὶ τῆς ἡλι-
κίας τὸ πρεσβύτερον, καὶ τῆς πείρας τὸ μακρότερον, καὶ
τῆς σοφίας τὸ περισσότερον. Τὴν Γραμματικὴν, διὰ τοὺς
νικητρίμους τοῦ Θεοῦ! γρήγορα. Καὶ πρόσεχε (νὰ ζῆς)
αὐτοῦ ν' ἀποφύγῃς ὅσον εἶναι δυνατόν τὰ τυπογραφικὰ
σφάλματα. Περί τοῦ Θ. ἀκόμη ἀπορῶ τί νὰ εἶπω; πι-
στεύω ἀκόμη ὅτι ἡ νεότης του τὸν ἠπάτησεν. Ἐὰν ὅμως
δὲν μὲ γράψῃ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν εἰς Σμύρνην ἐπίδη-
μίαν του, θέλω ἐξηγήσειν τὴν σιωπὴν του, ὡς καταδί-

κην τῆς συνειδήσεώς του. Ἡ ἔνοχος ὁμως ἡ ἀθώος, τὴν
ταλανίζω διὰ τὴν μετὰ ὑποκριτῶν συντροφίαν του, οἱ
ὅποιοι δὲν θέλουν ἀργήσῃ νὰ τὸν πλάσῃ κατ' εἰκόνα
καὶ ὁμοίωσιν αὐτῶν. Εἰς τὸν Λόγιον Ἑρμῆν βάλει ἐν-
κρίνεις εὐλογον ἐκ τῆς ἐπιστολῆς του, τὴν ὁποίαν ἐπὶ
κλεισμένην σὲ πέμπω. Ὅχι ὁμως εἰς ὅσα μέλεις νὰ προ-
θέσῃς, καὶ τὴν περὶ τοῦ Θεοφίλου ἰδίαν μου ὑπόκλητον
ὅτι προσμένω, ὡς εἶπα, ἀπ' αὐτὸν ἡ ἐπιστολήν ἡ συ-
πὴν. Ἡ σιωπὴ του θέλει εἶσθαι καταδίκη· ἡ ἐπιστολή
του θέλει δεῖξαι ἂν ἦναι καταδίκης ἄξιος, ἢ ἂν τὸ σπλά-
γμα του περιορίζεται εἰς ἀπλήν ἀπειρίαν. Ἐπειτα πρὸς
τοὺς Σμυρναίους τὸν Κούμαν ἐπαίνεσα· περὶ δὲ Θ. οὐδὲ
γρὺ ποτὲ δὲν εἶπα. Ἄν αὐτοὶ ἦναι κλέπται, δὲν θέλω
ἐγὼ νὰ γένω ἐγὼ κλεπταποδόχος.

17 Μαΐου.

Ἀναλαμβάνω καὶ πάλιν τὴν ἀπόκρισιν. Ὁ Θεὸς ἐξέ-
ρει πότε θέλει λάβει τέλος. Εἰς ταύτην αὐτῆς τὴν δια-
κοπὴν ἔλαβα καὶ ἄλλο σου γράμμα (τῆς 4 Μαΐου) πε-
ριέχον τὸν ἐτήσιον λογαριασμόν, τὸν ὅποιον κατέστρωσα
εἰς τὸ κατὰ στίχον μου. Τοῦτο μόνον νὰ ζήσης ἐξήγησά
με, ἂν δὲν θέλῃς νὰ πληρώσω δις, ὅ,τι χρεωστῶ ἀπὸ
ὅταν μὲ ἔστειλες τὰ 359 : 5 εἰς τὴν ποσότητα ταύτην
περιείχοντο 7 Ἀπολλοδώροι τῶν ὁποίων τὴν τιμὴν (πρὸς
12 φρ.) φρ. 84 ἐμέτρησα πάραυτα πρὸς τὸν Κλαυδίου
τώρα βάλῃς εἰς τὸν λογαριασμόν 19 Ἀπολλοδώρους
φρ. 228 συμπεραίνω λοιπὸν ὅτι εἰς τοὺς 19 περιέχοντο
οἱ πρῶτοι ἐπτὰ, καὶ ἀκολουθῶς ἀπὸ τὰ 228 φρ. ἀφαι-
ρῶν τὰ πληρωμένα 84 μένω χρεώστης πρὸς τὸν Κλαυ-
διον 144 φρ.

Οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα ; Τὸ αὐτὸ ἐρώτημα εἶναι

διὰ τοὺς 11 Ἱπποκράτας καὶ 12 Θεοφράστους διὰ τοὺς
ὁποίους ἐπλήρωσα τοὺς σημειωμένους εἰς τὴν κεφαλὴν
τῆς παρούσης πρὸς τὸν Σπανολάκην· 7 Θεοφρ. καὶ 3
Ἱπποκρ. Τὸ αὐτὸ ἐρώτημα καὶ περὶ τῶν ὅσα ἀναφέρον-
ται εἰς τοὺς Ζ.

288 φρ.

540

108

270

144

Τόσα πρέπει νὰ περάσω εἰς

τῶν Ζ. τὸν λογαριασμόν ;

1350 φρ.

ἢ (ἔφου ἀφαιρέσω τὰ εἰς τὴν κεφαλὴν
τῆς ἐπιστολῆς 210 περασμένα εἰς τὸν
λογαριασμόν των).

210

τόσα μόνον 1140

Σὲ ζαλίζω, καὶ ζαλίζομαι κ' ἐγώ· ἀλλὰ δὲν εἶναι
πρῶτη φορά ἀποῦ ἔπαθα τοιαύτας διπλοπληρωμάς, καὶ
τὰς κατέπια μὲ σιωπὴν. "Οθεν, par charité, ὅταν μὲ
γράφης περὶ τοιούτων φεῦγε ὅσον δυνατόν τὸν Λακωνι-
σμόν. Ἐξω ἀπὸ τὴν φυσικὴν ἀποστροφὴν μου καὶ ἄλλο-
τριότητα ἀπὸ λογαριασμοὺς Δοσοληψίας, εἰπὲ ἂν ἀγα-
πῆς ἔτι καὶ νωθρότητα, αἱ ἄλλαι μου δειναὶ ἀσχολίαι
μὲ κάμνουσιν ἀκόμη νωθρότερον εἰς τὰ τοιαῦτα. Πρόσ-
θες εἰς τὰς ἀσχολίας καὶ τὴν φροντίδα τῆς χρηματικῆς
εἰσόδου διὰ τὴν δαπάνην, ἀπὸ τὴν ὁποίαν νὰ μ' ἐλευ-
θερώσωσιν ὅτι εἶναι συμφέρον δὲν τὸ καταλαμβάνουν οἱ
καλοὶ Ζ. Προφασίζονται τὰ κάμπια καὶ ἄλλα τοιαῦτα

σιαλίσματα. Ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο καὶ νὰ διορίσωσι τοὺς ἐν Λιβόρνῳ νὰ μὲ ἐμβάλλουσι τὰ χρειάζομενα καθύστερ τὰ ζητῶ. Ἐγραψα πρὸς αὐτοὺς ζητῶν 8000, μετὰ μετὰ κρὰν αὐτῶν (ἥτις μὲ ἀνάγκασε ν' ἀφήσω τὸ ἔργον μου καὶ νὰ τοὺς γράψω καὶ δεύτερον) σιωπὴν μ' ἐπέμψαν 5000, ὅτι τόσας μόνον τοὺς ἐδιώρισαν νὰ πέμψωσιν ἐπὶ Ζ. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἱκανὰ ὅσα πολλάκις σέ εἶπα. Τοῦτο μόνον προσθέτω ἀληθῶς καὶ ἀδόλως ὅτι ἐπεθυμῶ πολλὰ νὰ μὲ παραιτήσωσι παντάπασιν. Χωρὶς αὐτοὺς τὸ ἔργον μου (μὴν ἀμφιβάλλης) ἤθελεν εἶσθαι ἀκριβέστερον ἴσως καὶ περισσότερον. Ὑλὴν ἔχω πλουσίαν καὶ δι' αὐτοσχεδ. στοχ. καὶ δι' ἄλλα τινὰ πάρεργα ὠφέλιμα ἐπὶ τὴν παροῦσάν μας κατάστασιν. Ἀλλὰ μοῖ σκοτιζοῦν τὴν κεφαλὴν οἱ Γεννάδαι μὲ τὴν ἄτακτον καὶ ἀνόητον διακῆσιν τοῦ πράγματος. Ὑπομονή!

Μὴ σὲ ξενίζη τὸ δῶρον τοῦ Δ.

Ἐχθρῶν ἄδωρα δῶρα, κοῦκ ὀνήσιμα.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ χαρακτήρ τῶν Θρακσυδείλων τούτων *γιατιτζάρων*. Κτυποῦν, ὅταν εὑρωσιν, ἢ νομίσωσι τὸν καιρὸν ἀρμόδιον τοῦ κτυπήματος, συστέλλονται, ἢ προσποιοῦνται ὅτι συστέλλονται, ὅταν τοὺς ἀντικτυπήσῃ τις ἕως νὰ εὑρωσι πάλιν ἀφορμὴν νέου πολέμου. Ὁ αὐτὸς Δ. ὅστις εὑρηκε μηχανὴν νὰ ἐνώσῃ τὰ ἀντιφάσκοντα τὴν πρὸς σὲ λέγω ἀφιερωτικὴν ἐπιστολὴν περιέχουσαν καὶ φιλοφροσύνας ἀνδραποδώδεις, καὶ ὕβρεις θηριώδεις, ἐπενόησε νὰ σὲ χάριση καὶ τοὺς μυθογράφους. Τὸ ψυχρόν του φαίνεται ὅτι εἶναι ἀληθῶς διεστραμμένον, καὶ τοιοῦτον, ὅποιον δὲν ἐτόλμησέ ποτε μηδὲ καὶ νὰ συλλο-

γιστή, ὅχι νὰ προφέρῃ, ἢ νὰ καταλάβῃ τί σημαίνει τό,

Τοιοῦτός εἰμι καὶ τὸς, εὐθεὶαν λόγων

Τέμνων κέλευθον, καὶ διπλοῦς πέφυκ' ἀνὴρ.

“Ὅ,τι μ' ἐκακοφάνη περισσότερον εἶναι, ὅτι μετὰ τὸν Αἰσωπον, ἐμελέτων ἐγὼ νὰ ἐκδώσω (ἀκολουθίαν τῶν Παρέργων) τοὺς Μυθογράφους τούτους. Τὸ νόστιμον εἶναι ἂν τοὺς ἔλαβεν, ὡς τοὺς εὔρε συλλεγμένους εἰς τοῦ Ἀγγέλου Gale τὴν ἔκδοσιν, χωρὶς νὰ ἐξεύρῃ ὅτι εἶναι νέαι ἐκδόσεις χωρισταὶ εἰς φυλλάδια τῶν αὐτῶν ἀπὸ διαφόρους Γερμανοὺς. Ὡς τόσον πέμπε με τὰς φλυαρίας του ὅλας, καὶ κατ'ἄγραφέ τας εἰς τὸν λογαριασμόν μου. Τοῦ Δίωνος τοὺς ἀκολουθοῦς τόμους καὶ τὸν Μάξιμον ἀκόμη δὲν ἔλαβα. Ἐχει εἰς τὸν Δίωνά του τὸ Ἀγγεῖον τῆς κάκῃς, ἀληθινὰ πολλὴν κάκῃν. Τοῦτο τὸ κάκῃν εὐρίσκεται σχεδὸν αὐτολεξεῖ εἰς τὰ σχόλιά του. Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ζητήσω τὸν τόπον τώρα. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα εἶναι ὡς σὲ τὸ λέγω. Δὲν γνωρίζει ὁ πανάθλιος τὴν ἀξίαν τῶν λέξεων μήτε τῆς παλαιᾶς, μήτε τῆς χάριτι θεῖα διορθουμένης ἀπ' αὐτὸν νέας γλώσσης. Ὁ σκοπὸς του εἶναι νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ κείμενον εἶναι καθυπόθεσιν κακογραφημένον, ἢ ὑποπτον, (ἡμάρτηται ἢ οὐκ ἐξήρωται), καὶ τί λέγει ἀντὶ τούτου ὁ ἀναθεματισμένος; *Ἐν κάκῃ ἐστὶ*. Τοῦτο τώρα τὸ *ἐν κάκῃ ἐστὶν* εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μὲ ἓν καὶ ἄλλο νὰ σημάνῃ δὲν εἶναι δυνατόν, καὶ ἂν ὅλοι τοῦ κόσμου οἱ Δοῦκες καὶ Πρίγκιπες εἴπωσι τὸ ἐναντίον, πλὴν τὸ *ἐν ἀναρδρία ἐστὶ* (le texte est un lâche et n'est point brave), μὲ δύο κα, θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ κείμενον εἶναι εἰς τὰ σκατὰ. Καὶ τοῦτο φαίνεται τὸ ἀληθέστερον ὅτι ἀληθινὰ ὁ ἄνθρωπος εἶναι σκατοποιός. [“Ω!

Ἀλέξανδρε ! μὲ ποῖον ἀγροῖκον ἀντίπαλον σ' ἐμπλέξῃ ἡ τύχη σου ; Νὰ σὲ νικήσῃ βέβαια εἶναι τῶν ἀδυνάτων, ἀλλὰ καὶ ἂν τὸν νικήσῃς ποῖον ἀριστεῖον ἐλπίζεις νὰ λάβῃς ἀπὸ τοιαύτην νίκην ; εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς καὶ ἂν ἐκταπάτῃς εἰς ὁδὸν ῥιμμένην κάκκην. Τὸ ὑπόδημά σου μὴ λύνεις χωρὶς νὰ βλάψῃς τὴν κάκκην]. Τὸ εὐρηκα εἶναι εἰς τὴν 30 σελίδα τοῦ πρώτου τόμου, εἶναι ἡ διὰ πρῶθεις ἐν κάκῃ ἐλλείπουσα, ἤγουν ἀνὰρθως ἐλλείπουσα, ἢ σκατωδῶς ἐλλείπουσα. Ὅταν ὁ Ἀπολλώνιος (ὁ μόνος φιλόσοφος γραμματικὸς) ἔχῃ ἀφορμὴν νὰ λαλήσῃ περὶ τοιούτων, λέγει « Ἐν κακίᾳ ἐστὶ » (Περὶ συντάξ. βιβλ. γ', κεφ. 6). Ἐνδεχόμενον νὰ εὕρηκεν ὁ κήκιστος Δ. εἰς ἄλλον τινα γραμματικὸν τὸ « Ἐν κάκῃ ». Ἀλλὰ τοῦτο ἀντὶ νὰ τὸν ἀθωώσῃ, τὸν ἐλέγχει μὴδὲ γνωρίζοντα πρὲς πρὲς νὰ μιμῆται.

21 Μαῖον.

Ἐπειδὴ ἦλθα ἕως ἐδῶ, καλὸν εἶναι νὰ ἀναφέρω καὶ τὰς προτέρας σου ἐπιστολάς τὴν 3 λέγω καὶ τὴν 10 Ἀπριλίου, εἰς τὰς ὁποίας ὁμως δὲν εὗρισκω πολλὴν ὕλην ἀποκρίσεως. Δὲν ἐξεύρω εἰς ποίαν ἀπ' ὅλας σου εὐρηκα τὸ εἰς τὸν Παλλανίδην κομψότατον ἐπίγραμμα. Γρήγορα ὁμως ἢ θέλουν παύσειν ὁλότελα, ἢ μεταβληθῇ εἰς ἀνεκτότερα τὰ τοιαῦτα ὅλα ποιήματα. Δὲν ἐξεύρω πῶς ὁ κομψὸς πεζογράφος Δ. δὲν ἐτόλμησέ ποτε νὰ στιχομυθῇ ; τόσον περισσότερον ἄπορον εἶναι τοῦτο, ὅσον εἰς αὐτὸν τίποτε δὲν φαίνεται δύσκολον καὶ ὅσον τὰ αὐτὰ του εἶναι θαυμασίως ὀργανισμένα εἰς ἀκοὴν τοιούτων μελιρρύτων στίχων. Δὲν ἐξεύρεις ἄλλο ἀνδραγάθημα τοῦ

Δ. τούτου. Εἰς τὴν Σελ. 45 τοῦ Α'. τόμου τοῦ Δίωνος, εἰς τὸ τέλος λέγει, « Ἐντεῦθεν

» Δίος Ἀλέξανδρος πρήσας Καδμήϊον ἄστρῳ, »
 » Πινδαρικῶν σεμνῶ φείσας ἄγει μεγάρων. »

Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἀναγινώσκων ἐσυμπέρανες ἀπὸ τὸ Ἐντεῦθεν » (ἔπρεπε καὶ νὰ ᾔηται Ἐντεῦθεν τὸ,) ὅτι οἱ στίχοι εἶναι παλαιοῦ τινος ποιητοῦ, καὶ πρὸς τούτοις τόσον πολυθρύλλητοι, τόσον γνωστοί, τόσον τρόπον τινὰ παροιμιώδεις, ὥστε ἤρμοζεν εἰς αὐτοὺς τὸ Ἐντεῦθεν. Οὕτω τὸ ἐσυμπέρανα καὶ ἐγώ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ὁσμή μου αἰσθάνετο δὲν ἐξεύρω τι ἀλλότριον τῆς παλαιᾶς εὐοσμίας, μηδ' ἡ μνήμη μου μ' ἔλεγε τίποτε περὶ αὐτῶν, ἠθέλησα νὰ ἐρευνήσω πόθεν τοὺς ἀνέσκαψεν ὁ γεννάδας σχολιαστής. Ἐλαβα λοιπὸν εἰς χεῖρας τὴν ἐκδοσιν τοῦ Ρεῦσιόου, ὅπου εἶναι καὶ αἱ σημειώσεις τοῦ προτέρου ἐκδότου Μορέλλου. Ὁ Γάλλος οὗτος Μορέλλης εἰς τὸν δεῦτερον τόμον σελ. 553 ἐξηγῶν τοῦτον τοῦ Δίωνος τὸν τόπον, λέγει λατινιστί, *super hoc adolescentuli ita ludebamus*, καὶ προσθέτει ἀμέσως μετὰ τὰ λόγια ταῦτα, τοὺς δύο στίχους. Τώρα τοῦτο, φίλε, θέλει νὰ εἴπῃ, « Περὶ τούτου μεῖράκιον ἔτι ὦν οὕτως ἔπαιξα », ἡγουν καθαρά εἶναι οἱ στίχοι ποίημα τοῦ Μορέλλου τοῦ Γάλλου, ὅταν ἦτον μεῖράκιον. Ὁ γεννάδας ἐκδότης δὲν ἐκατάλαβε τίποτε ἀπὸ τὰ εὐληπτα καὶ ὀλίγα ταῦτα Λατινικά· ἀλλὰ κατέπιε τοὺς στίχους πρῶτον ὡς Ἕλληνας ποίημα· δεῦτερον ὡς τοῦ αὐτοῦ εἴδους τὸν πρῶτον μὲ τὸν δεῦτερον, ἐπειδὴ τοὺς καταγράφει ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας ὅθεν ὁ πρῶτος εἶναι ἐξάμετρος, ὁ δεύτερος πεντάμετρος· τρίτον ὅτι τοὺς ὑποθέτει τόσον γνωστοὺς εἰς ὅλον

τὸν κόσμον, ὥστε ἠρκέσθη εἰς μόνον τὸ Ἑρτεῦθεν. Καὶ ποῦ νὰ καταγράψω ὅλα του τὰ καλὰ, βιβλος ὁλόκληρη, δὲν ἀρκεῖ.

Τὸν νέον Βούλγαριν ἀντιχαιρέτισε ἀπὸ μέρους μου, καὶ εἶπέ τον ὅτι μετὰ χαρᾶς θέλω τὸν ἀποκριθῆν τότε, ὅταν μὲ γράψῃ εἰς τὴν μητρικὴν του γλῶσσαν.

Ὁ Ἰσοκράτης ἐστάλη εἰς τὸν Πρωτοψάλτην διὰ τοῦ μακαρίτου Ζ. Ἄλλ' ἴσως ἀκόμη μένει κλεισμένον εἰς Λιθόρνον τὸ σανδύκιον, ὅπου εὕρισκετο τὸ πακέτον.

Διὰ τί λέγεις (δὲν ἐξεύρω ποῦ) Ἠιέφξα, καὶ ὅχι ἄνοιξα;

Νέον Ἑρμογένην τίνα λέγεις δὲν ἐξεύρω.

Ὡσαύτως ἀγνοῶ καὶ ὅσα μὲ λέγεις περὶ τῆς ὁποίας ἔγραψεν ὁ Γαλάτης φορτικῆς εἰκόνος σκώπτων τοὺς Συμωναίους.

22 Μαΐου.

Χθὲς μ' ἀπάντησεν εἰς τὸν δρόμον ὁ Μαρτίνος, καὶ μὲ εἶπεν ὅτι κρατεῖ 3 βιβλία δι' ἐμὲ (συμπεραίνω τὰ λείποντα τοῦ Δίωνος καὶ τὸν Μάξιμον). Σήμερον πέμπω νὰ τὰ ζητήσω.

Τώρα βλέπω εἰς τοῦ Κούμα τὴν ἐπιστολὴν ὅτι ἐπιθυμῇ νὰ κάμω νὰ ἀναγγεῖλωσι πάλιν εἰς τὰς ἐφημερίδας τὴν τελευταίαν ἔρευναν τῶν μαθητῶν του. Ἄλλην ἀφορμὴν προσφυστέραν δὲν ἔχω παρὰ τὴν μέλλουσαν ἀγγελίαν τοῦ τρίτου τόμου Πλουτάρχου. Ἀλλὰ μόλις ἐμελέτησα νὰ λαλήσω περὶ τούτου τὸν μέλλοντα νὰ κάμῃ τὴν ἀγγελίαν Θυρότον, καὶ μοῦ ἐγεννήθη εἰς τὴν κεφαλὴν δισταγμὸς μὴ δὲν συμφέρει τοιαύτη ἀγγελία διὰ τὴν εἰρηλήθειαν, εἴτε πανοῦργον πράξιν τοῦ Θ. Καταλαμβάνει

καλὰ ὅτι ἡ περίστασις δὲν ὁμοιάζει τὴν προτέραν. Τώρα εἶναι δύο σχολεῖα· τῶν ὁποίων τὸ ἓν περιποιῶνται τὰ χοιρίδια τῆς Σμύρνης μὲ στοργὴν μητρός, τὸ ἄλλο βλέπουν μὲ μητρικὰς ὀφθαλμοὺς, καὶ μητρικὰς τόσον κακῆς, ὥστε νὰ ζητήσωσι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἄμβωνος νὰ τὸ στερήσωσι, καὶ τὴν παρ' ἄλλων ἐνδεχομένην τροφήν. Ἀγγελία γαλλικὴ περιέχουσα τοὺς ὀφειλομένους εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Κούμα ἐπαίνους, ὅταν φθάσῃ εἰς τὴν Σμύρνην μαντεύεις τάχα ποῖον ἀποτέλεσμα εἶναι πιθανὸν ὅτι θύλῃ κάμει; Κατὰ τὴν ὀλίγην μου γνώσιν νομίζω τοῦτο· θύλουν προθυμηθῇ καὶ τὰ χοιρίδια νὰ κηρύξωσι διὰ τῶν ἀλλογενῶν καὶ αὐτὰ τὸ νέον των εὐαγγελικὸν σχολεῖον. Καὶ τότε μέλλει νὰ σθεσθῇ εἰς τὸ ἐξῆς τὸνομα τοῦ Κούμα ὁλότελα, ἢ διὰ νὰ μὴ γένῃ τοῦτο, νὰ φανερώσωμεν εἰς τοὺς ἀλλοφύλους τὴν ἐκ διχονοίας φύτευσιν δύο σχολείων εἰς τὴν Σμύρνην. Ἐχουν ἐδῶ μέσον θαυμάσιον περὶ τοιαύτης ἀγγελίας, τὸ ἄλωπεκίδιον, τὸ ὅποιον εἶναι (ὡς λέγει τῶν Γάλλων ἡ παροιμία) *l'âme damnée* τοῦ Περράκη, καὶ ἐξεναντίας ἐχθρὸς κρύφιος ἐμοῦ καὶ τῶν ὅσους γινώσκω. Ζύγισε καλὰ τὰ λεγόμενα, καὶ εἰπέ με τὴν γνώμην σου, καὶ κατ' αὐτὴν θέλω πράξειν. Δὲν φοβοῦμαι τὸν πόλεμον· ἀλλὰ τοιούτου πολέμου ἀποτέλεσμα ἄλλο δὲν ἔμπορεῖ νὰ ᾔῃ πλὴν αὐξήσις τῆς διχονοίας τῶν Σμυρναίων, καὶ κατασχύνη παρὰ τῶν ἀλλογενῶν, ἢ μάθωσι τὴν διχονοίαν. Ἄν εἴπῃς τίποτε περὶ τούτου τὸν Κούμαν, φυλάξου, παρακαλῶ σε, μὴν ἀναφέρῃς *Ἀλωπεκίδιον, Περράκη*, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. Προσοχὴ χρειάζεται μεγάλη εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ πάντοτε μὲν, μάλιστα δ' ὅταν ἔχη τις νὰ κάμῃ ἢ μὲ ἀμαθῇ χοιρίδια ἢ μὲ σοφὰ *γαριεζαρόπουλα*. Τὴν αὐτὴν ψυχὴν τοῦ

Τέτιγος, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ **μύρμιγκος** ἔχει ἄλλ
ἔχει ὁμως πνεῦμα περισσότερο καὶ ἀπὸ τοὺς δύο, καὶ
κάμνει τοὺς πολέμους του μὲ ἄλλην τακτικὴν.

31 Μαΐου. Βλέπεις πόσαι ἡμέραι ἐπέρασαν πρὶν δύνασθαι
νὰ ἀναλάβω εἰς χεῖρας τὴν ἀπόκρισιν. Εἰς τοῦτο τὸ μα-
ταξὺ ἔλαβα καὶ τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 16 Μαΐου, περὶ
ἔχουσιν τὴν ἐπιστολὴν τῶν κατοικούντων τὴν Σμύρνην
Χίων. «Τὰ ὀνόματά των (λέγεις) δὲν θέλουν οἱ γράψαντες
» τες νάκουσθωσιν». Ἄλλος παρὰ τὸν Βάμβαν, δὲν τι
ἤκουσε, μηδὲ θέλει τὰκούσειν. Εἶναι ὁμως ὁ φόβος τῶν
ἐλεεινὸς ἅμα καὶ φοβερός, διότι ὑποθέτει καὶ κακίαν καὶ
δύναμιν μεγάλην τῶν ἐναντίων, τὴν ὅποιαν ἐξεναντίας
κάμνει ἀμφίβολον ἡ διαμονὴ τοῦ Κούμα. Δὲν ἐξεύρω πῶς
νὰ τὰ συμβιβάσω, ἢ πῶς νὰ τὰ ἐτερειάσω.

Ὁ λόγιος ἐρμῆς ἔγραψε καὶ πρὸς ἐμέ (εἶναι δύο ἡμε-
ρὸν μῆνες) ζητῶν ὕλην, διὰ τὴν ἐφημερίδα, καὶ ζητῶν
μὲ ἐγκώμια ἐξερχαστικά, «ἵνα πρωτεύω ἐν πᾶσιν», ἀρ-
εῖς τὸ πρῶτον. **Ἡτρίον** τῆς ἐφημερίδος δὲν τὸν ἐκρί-
τησεν ἡ ψυχὴ του νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τῆς ἐφημερίδος τῆς
τῆς τὴν ἔννοιαν καὶ ἐπίνοιαν ἐγὼ πρῶτος τὴν ἔδωκα
(Πλουταρχ. Μέρ. Α', Αὐτοσχ. στοχ. σελ. μς' - μς').
ἀφοῦ δὲν ἐφρόντισε νὰ μὲ πέμπῃ καὶ τὰ **Ἡτρία** του
ἐπιμελῶς, ἀλλὰ μ' ἐρρίψεν εἰς τὴν ἐντροπὴν νὰ τὰ κα-
νωνῶσιν οἱ Γάλλοι εἰς ἐμέ τὸν Ἕλληνα, καὶ νὰ ἀπορῶν
πῶς ἐγὼ ὁ εἰσηγητὴς τῆς ἐφημερίδος ἔμεινα. **Ἀν-
τρίαστος.**

Κατάγραψέ με εἰς τὴν **Ἡτριάκην** ἐφημερίδα τῆς
τὴν διὰ δύο σώματα, ἔν δι' ἐμέ καὶ τὸ ἄλλο διὰ τὸν
Κλαυέριον, καὶ εἰπέ με τὴν τιμὴν, διὰ νὰ τὴν περῶν
εἰς τὸν λογαριασμὸν σου. Ὅσον κακόμοιροι καὶ ἂν ᾖναι,

μὴ εἶναι ἀναγκαῖα, διὰ τὴν χειραγωγοῦμαι ἀπ' αὐτὴν εἰς τοὺς ἐξῆς Αὐτοσχ. στοχασμούς. Πέμπει τὰ εἰς πακέτον κατὰ μέρος, ὅσας εὐρίσκεις ἀφορμὴν ἀδ' ἄπαντον. Ἐδῶ δὲν ἐφάνησαν ἀκόμῃ ἀμμὴ μόνον δύο **Ἡτρία**. (Δὲν ἐφόβισε τὰ αὐτὰ του καὶ τὸ καθ' ὑπερβολὴν ξενίζον τοῦ ὀνόματος!), τοῦλάχιστον ταῦτα μόνον ἐδανείσθη ὁ Κλαυθέριος ἀπὸ φίλον, καὶ αὐτὸς μάλιστα ἡγανάκτησε μὴ βλέπων εἰς αὐτὰ τὸνομα τοῦ εἰσηγητοῦ. Λέγει ὁ Πολύβιος (βιβλ. Δ, κεφ. 87) περὶ τῶν δολίων συκοφαντῶν, «Καινὸς γὰρ δὴ τις οὗτος εὐρηται τρόπος διαβολῆς, τὸ μὴ ψέγοντας, ἀλλ' ἐπαινούντας, λυμαίνεσθαι τοὺς πέπλους. Εὐρηται δὲ μάλιστα καὶ πρῶτον τοιαύτη κακὴ τρέχεια καὶ βασκανία καὶ δόλος αὐτῶν περὶ τὰς αὐλὰς διατριβόντων, καὶ τῆς τούτων πρὸς ἀλλήλους ζηλοτυπίας καὶ πλεονεξίας». Ἐδῶ τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι διαβολή, ἀλλ' ἀρπαγή, τὴν ὁποίαν, διὰ τὴν κλείσει τὴν εἰσοδὸν εἰς πᾶσαν ἐπιφώνησιν (reclamation) ἐμελίτωσε μὲ τὴν ἄνοστα ἐγκώμια. Ἰσως στοχάζεσαι ὅτι μ' ἐλύπησε πολὺ ἡ δόλιος αὕτη ἀποσιώπησις. Ὁχι, φίλε! ἀλλὰ δαιμονίζομαι ὅσας βλέπω τὰ δόλια. Τοῦτο ἔκαμα καὶ τὸν Σοφοκλέα νὰ ἐκφωνήσῃ,

Ἄλλοι οὖν! μὴ τι πάντες οἱ κακοί, τὰ δὲ
Λαθραῖ' ὅς ἀσκεῖ μὴ πρέποντ' αὐτῶ κακά.

Χαίρω ὅτι μέλλει γρήγορα νὰ σὲ στείλῃ ὁ Κούμας τὴν γραμματικὴν τοῦ Βυτμάνου. Δός τὴν πάραυτα εἰς τὸν τύπον, καὶ πρόσεχε (πάλιν σὲ παρακαλῶ) ν' ἀποφύγῃς, ὅσον δυνατόν, τὰ τυπογραφικὰ σφάλματα.

Ἐλαβὰ ἀπὸ τὸν Μαρτίνον τοὺς λοιποὺς τόμους τοῦ Δίωκος καὶ τὸν Μάξιμον.

1 Τουνίου. Σήμερον πέμπει ὁ Allais πρὸς τὸν Franck

τοῦ Στρασβούργου κιβώτιον σημειωμένον A.B.N. 1 διὰ
 νὰ σὲ τὸ στείλῃ αὐτοῦ. Περιέχει πρῶτον μὲν *traité des
 études de Rollin* τόμ. 4 καὶ *Principes de littérature
 de Batteux* τόμ. 5. Ταῦτα εἶναι διὰ τὸν Κούμαν τὸν
 ζητήσαντα φιλολογίας μεθοδικῆς βιβλία, ἐξαιρέτα μὲν,
 ἀλλὰ δὲν ἐξεύρω πῶς ἔχουν νὰ τὰ μεταχειρισθῶσιν, ἂν
 τὰ ζητῶσι διὰ μετάφρασιν, ἐπεὶ δὲ τὰ παραδείγματα
 εἶναι Λατινικὰ καὶ Γαλλικὰ. Ἄν εἶχαν ἀρκετὴν ἐμπει-
 ρίαν τῆς Ἑλληνικῆς, ὥστε εἰς τόπον τῶν ἀλλογλώσσων
 παραδειγμάτων, νὰ βάλωσιν ἀνάλογα παραδείγματα ἐκ
 συγγραφῆς καὶ ποιητᾶς Ἑλλήνας, τὸ ἔργον ἦθελεν εἶναι
 χρυσοῦν. Ὅπως ἂν ᾦναι, ἡ ἀνάγκη καὶ μελέτη τῶν
 βιβλίων τούτων θέλει τοὺς ὠφελήσειν καὶ ἡ γνώμη μου
 εἶναι νὰ μὴ κάμωσι μετάφρασιν ὁλοσχερῇ, ἀλλ' ἀπὸ
 σμα τῶν γενικωτέρων κανόνων καὶ παρατηρήσεων. Δεί-
 τερον, τὰ ἀντετερείαστα βιβλία (*livres dépareillés*) τὰ
 ζητηθέντα, καὶ μόλις εὑρεθέντα διὰ τὸν ἀδελφόν σου.
 Τρίτον Ἐφημερίδα περὶ παιδων ἀγωγῆς, εἰς τὴν ὅπου
 (ἂν καὶ δὲν τὴν γνωρίζω) σὲ κατέγραψα δι' ἑν ἔτος, μὲ
 ἐλπίδα ὅτι θέλει σὲ χρησιμεύσει διὰ τὸν Ἐπαμεινώνδα.
 Εἰπέ με πῶς τὴν εὑρίσκεις. Ἄν ᾦναι καλὴ, καλὰ ἦθελεις
 κάμειν φροντίζων τὴν μεταγλώττισιν ἀπὸ κανένα, ἢ καὶ
 τὴν διὰ τοῦ λογίου Ἑρμοῦ ἀγγελίαν, διὰ νὰ τὴν γνω-
 ρίσῃ τὸ γένος, μήπως συνδράμῃ εἰς τὸ νὰ ἐλαττώσῃ τὸν
 ἀριθμὸν τῶν *γιαγιτζαροποδίων*. Διὰ ταῦτα ὅλα ἐστὶ
 μείωσα εἰς τὸ χρέος τοῦ λογαριασμοῦ σου κατὰ τὴν ἐγκ-
 κλεισμένην τοῦ Allais σημείωσιν. . . . φρ. 60
 Παρὰ ταῦτα θέλεις εὑρεῖν εἰς τὸ κιβώτιον 4
 σῶμ. τοῦ νέου βιογραφ. Λεξικοῦ πρὸς 12 φρ. » 48
 Εἰς μεταφορὰν φρ. 108

Ἐκ μεταφοῶς φρ. 108

Εἶναι καὶ τὰ τέσσαρα ἄδετα, τὰ μὲν τρία ὅτι κινδυνεύουν νὰ σπιλωθοῦν εἰς τὸ κτύπημα, ἐπειδὴ εἶναι ἀκόμη ὑγρὰ, τὸ δὲ τέταρτον καὶ διὰ τοῦτο, καὶ διότι τὸ στίχωμα εἶναι περιττὸν, ἐπειδὴ μέλλει νὰ τὸ μεταχειρισθῇ ὁ Κούμας εἰς τὴν μετάφρασιν. Λυποῦμαι ὅσον κόπον ἔδοκίμασαν εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ παλαιοῦ· ἀλλ' εἰπέ τους ὅτι ἐξανάγκης πρέπει νὰ τὴν ἀφανίσωσι, καὶ ν' ἀκολουθήσωσι κατὰ πόδας τὸ νέον, ὅχι ὡς ἀναμάρτητον, ἀλλ' ὡς ἀσυγκρίτως τοῦ παλαιοῦ ἀκριβέστερον.

Εἰς τὸν πρῶτον τόμον εὐθὺς ἀνοίξας σελ. 265 εὔρηκα *Æschriou* (*Αἰσχροῦ* βάρβαρον ὄνομα), γράφε *Æschrion* (*Αἰσchrίων*). Εἰς τὸν δεύτερον σελ. 458 καταβ. 2, *en éso-lériques et en acroamatiques* Γρ. *exotériques* (*ἐξωτερικά*). Κοινῶνῃσε ταῦτα τὸν Κούμαν, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἂν εὗρω καὶ ἄλλα, θέλω σὲ τὰ σημειώσκειν.

Περιέχει ἀκόμη τὸ Σανδύκιον 13 ἀπολογίας Σωκράτους ἀστιχώτους, ἐξ αὐτῶν βάλλω εἰς χρέος σου τὰς ὁποίας ἐζήτησας 4 » 16

Τὰς λοιπὰς θέλεις φροντίσειν νὰ τὰς πωλήσῃς κατὰ μικρὸν δι' ἐμέ. Τὸ αἷτιον ὅτι ἐπῆρα 13 εἶναι διὰ νὰ κερδήσω τὸ 13 σῶμα καὶ 15 σολδία εἰς ἕκαστον τῶν 12. *Αν

Εἰς μεταφορὰν φρ. 124

Ἐκ μεταφορᾶς

ἀγόραζα μόνα 4 ἤθελα τὰ πληρώσειν 16 φ.
9 τόμ. 5 Ἑλλην. Βιβλιοθ. διὰ τὸν Φιλα-
δελφείας 2 πάρεργα καὶ 2 Eloquence de
la chaire
7 τομ. Ἑλλην. βιβλ. διὰ τὸν Σχοινᾶν . .
7 τομ. Ἑλλην. βιβλ. διὰ τὸν Ὅμηρον . .

Τῶν ὁποίων τὴν λεπτομερεστέραν σημεί-
εῖς τὴν ἀκόλουθον σελίδα.

Τοῦ Φιλαδελφ. ὁ λογ. εἶναι·

1	Πρόδρομ.	Ἑλλην. βιβλ.	10.50	στιχ.	1.80
2	Ἰσοκρατ.	2 τομ.	18 —	»	3.60
2	Πλουταρχ.	2 »	32 —	»	3.60
1	Πολύαινον.	1 »	10.50	»	1.80
1	Αἷσωπ.	1 »	12 —	»	1.80
2	Eloq. de la chaire		15 —	»	3.60

Τοῦ Ὀμήρου.

εἰς μό

1	Προδ.	Ἑλλ. Βιβλ.	10.50	στιχ.	1.80
2	Ἰσοκρατ.	τομ. 2	18 —	»	3.60
2	Πλουτάρχ.	τομ. 2	32 —	»	3.60

Εἰς προβάτινον.

1	Πολύαινον	10.50	»	1.30
1	Αἷσωπον	12 —	»	1.30

Τοῦ Σχινᾶ.		Εἰς προβάτινον.			
1 Προδ. Ἑλλ. Βιβλ.	10.50 στιχ.	1.30	φρ.	11.80	
2 Τσοκρατ. τομ. 2	18 — »	2.60	»	20.60	
2 Πλουταρχ. τομ. 2	32 — »	2.60	»	34.60	

Ἡμίδετα.

1 Πολύαινον	10.50	»	1 —	»	11.50
1 Αἰσωπον	12 —	»	1 —	»	<u>13 —</u>

2 Ἰουρίου.

Χθὲς τὸ ἐσπέρας ἔλαβα καὶ τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 22 (τὸ Ἀπὸ 22 εἶναι Ἰταλισμὸς ἢ Γαλλισμὸς) Μαΐου. Μηδ' ἐγὼ ἀφιερῶμαι διόλου εἰς τὸν Κούμαν· μ' ὅλον τοῦτο ἡ πρὸς ἐμέ σιωπὴ τοῦ Θεοφίλου μὲ βάλλει εἰς ὑποψίαν ὅτι μηδ' αὐτοῦ ἡ συνειδήσις δὲν εἶναι πληροφορημένη ὅτι ἔκαμε καλῶς.

Ὁ Κλαυέριος μὲ τυραννεῖ πάλιν ζητῶν ἀπ' ἐμέ Γραικῆς βιβλιογραφίας (Εὐγενίου δηλαδή, Θεοδοκίου καὶ τῶν τοιούτων) διὰ τὸ Λεξικόν. Ζήτησε λοιπὸν ἀπὸ τὸν Κούμαν, ἂν ἐξεύρη τι ἰδιαιτέρον καὶ περὶ αὐτῶν καὶ περὶ ἄλλων, νὰ μὲ τὰ κοινωνήσῃ εἰς γραφὴν εὐανάγνωστον, διὰ νὰ τὰ ἀναγινώσκῃ ὁ Κλαυέριος, καὶ νὰ μὴν ἀναγκάζομαι νὰ τὰ μεταγράψω.

Σήμερον (ἡμέρα κυριακὴ) προσμένω τὸν Βάμβαν διὰ νὰ συγγευθῶμεν. Μὲ εἶπεν ὅτι μέλλει νὰ μὲ φέρῃ τὴν ὑποίαν τὸν ἐσυμβούλευσα νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Κούμαν ἐπιστολὴν περὶ τῶν βιβλίων του. Αὐτὸς ἔχει εἰς Βυζάντιον κιθωτὸν πολλῶν βιβλίων Ἑλληνικῶν καὶ Γαλλικῶν

τὰ ὅποια εἶναι εἰς φανερόν κίνδυνον νὰ γένωσι τροφὴ σω-
λήκων, ἢ βλαπτικωτέρων παρὰ σκώληκας ἀνθρώπων
λεηλασία. Τὸν εἶπα λοιπὸν νὰ μηνύσῃ νὰ τὰ στείλῃ
πρὸς τὸν Κούμαν, διὰ νὰ τὰ πωλήσῃ κατὰ μικρόν, ἀπο-
λαμβάνων ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Τοῦτο
γίνεται καὶ βοήθημα εἰς τὸν Βάμβαν, καὶ ἴσως ὅχι μι-
κρὰ ὠφέλεια εἰς τὸν Κούμαν, εὐρισκόμενον εἰς Χαϊρόπ-
λιν, ὅπου ἄλλα σχεδὸν βιβλία δὲν γνωρίζουν παρὰ τὰ
Μηναῖα. Ἐγὼ ἀκολουθῶ (εἶναι σχεδὸν χρόνος ἀπὸ τοῦ ἁ-
χισα) νὰ δίδω κατὰ μῆνα τὰ 50 φρ. πρὸς τὸν Β. Ἀρχιε-
νὰ λαμβάνη ἡδονὴν εἰς τὴν παλαιὰν φιλολογίαν, καὶ ἐν
τὴν ἐξάσκησιν ἢ *φκιάσιν* τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης. Τὸν
ἀναφρόδιτον *φκιάστην* δὲν ἤξιώθην νὰ ἶδω (καὶ εὐχαρι-
στῶ νὰ μὴν ἶδω ποτὲ) μ' ὅλον ὅτι πρὶν ἔλθῃ ἐνόμιζε δυστι-
χίαν του τὸ νὰ μὴ μὲ γνωρίσῃ, ὡς θέλεις τὸ μάθειν ἀπὸ
τὴν ἐγκεκλεισμένην του ἐπιστολήν, τὴν ὅποιαν στείλλω
μ' ὀπίσω.

Εἰς τοῦ Φιλαδελφείας τὰ βιβλία ἐπρόσθεσα τὴν ῥητο-
ρικὴν τοῦ ἁμβωνος (*l'éloquence de la chaire*) εἰς δύο
τόμους, πληροφορημένος ὅτι θέλει τὸν ἀρέσειν καὶ θέλει
τὸν ὠφελήσῃν. *Ἀρελήσειν*, ὅταν λέγω, ἐννοῶ ἂν ἔχῃ
ψυχὴν εὐαίσθητον· ὅτι μόναι αἱ τοιαῦται ψυχαὶ εἶναι
εὐφρεῖς εἰς τὴν ῥητορείαν. Τὸ σύγγραμμα εἶναι τοῦ περι-
βοήτου Ἀββᾶ Maury, τανῦν ἀρχιεπισκόπου τῶν Παρι-
σίων. Εἰς αὐτὸ θέλεις εὐρεῖν, ἂν ἔχῃς καιρὸν νὰ τὸ φυλ-
λομετρήσῃς, τινὰ παραδείγματα τῶν αὐτοσχεδίων ὁμι-
λιῶν τοῦ Père Bridaine, τοῦ ὁποίου δεῖγμα μικρόν ὁ
ἔστειλα ἄλλοτε.

Ἐλησμόνησες λοιπὸν ὅτι ἐπέρασας τοὺς Ἡλιοδώρους
εἰς τὸν λογαριασμὸν σου πάντοτε πρὸς 13 φρ. ὅταν δη-

καθὼ πωλῶ ἓνα τὴν φοράν. Ὄταν δίδω δωδεκάδα, ἥτις λογαριάζεται 13 σώματα εἰς τοὺς βιβλιοπώλας ἔρχεται πρὸς 12 φρ. Ἀλλὰ δωδεκάδα δὲν ἔδωκα πλὴν εἰς μόνον σχεδὸν τὸν Barrois· αὐτὸς τὸν πωλεῖ εἰς τὸ κοινὸν 16 φρ. Ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τοὺς 13 Ἡλιοδώρους δὲν μὲ πληροῖν εἰμὶ 156 φρ. τὸν διδὲι χέριον νὰ τὸν πωλήσῃ καὶ πρὸς 14 $\frac{1}{2}$.

Τὸν Πρόδρομον μὲ πληρόνουν καθαρά πρὸς 10 $\frac{1}{2}$ τὸν πωλοῦν αὐτοί. φρ. 12

Τὸν Πολύαινον εἰς ἐμὲ καθαρά πρὸς 10 $\frac{1}{2}$ τὸν πωλοῦν αὐτοί. » 12

Τὸν Αἰσωπον εἰς ἐμὲ καθαρά πρὸς 12 τὸν πωλοῦν αὐτοί. » 14

8 Ἰουρίου.

Σήμερον ἀληθινὰ πρέπει νὰ τελειώσω ἐκὼν καὶ ἄκων τὴν μακρὰν ταύτην ἐπιστολήν. — Ὄταν μ' ἔστειλεν ὁ Allais τὴν σημείωσιν ἔβλεπα ὅτι ἔλειπεν ἀπ' αὐτὴν καὶ ἄλλο βιβλίον des erreurs et des prejugs etc. τὸ ὅποῖον εἶχα τὸν ζητήσιν. Ὅθεν νομίσας ὅτι τὸ ἐλησμόνησε, τὸ ἀνέβαλα εἰς ἄλλης ἀποστολῆς ἀφορμήν. Ἐπειτα ἀναγκάζομενος νὰ ὑπάγω πρὸς τὸ μέρος τῆς κατοικίας του τὸν ἠρώτησα καὶ μὲ εἶπεν ὅτι τὸ ἔβαλεν, ἀλλὰ δὲν ἐνθυμήθη νὰ τὸ περάσῃ εἰς τὴν σημείωσιν. Ὅθεν ἐχρεογράφησα καὶ δι' αὐτὸ φρ. 11 τὸν λογαριασμόν σου· τὰ ὅποια προστιθέμενα εἰς τὰ 424.30, γίνονται τὰ σύμπαντα φρ. 435.30. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Allais εἶναι ὀλίγον συγχυμένος διὰ τὰς πρὸ μικροῦ συμβάσας χρεωκοπίας εἰς πολλοὺς βιβλιοπώλας, εἰπέ με ἂν τὸ εὔρηκες εἰς τὸ κιβώτιον,

ὡσαύτως ἂν εὕρηκες καὶ ἄλλας (παρὰ τὰς ἐδῶ κλεισμένας) παχυτέρας ἐπιστολὰς τοῦ Βήμβα.

Ἔβαλα εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου φρ. 78 ὅ' ἐξ Ἡλιοδώρου πωλημένους εἰς τὸν βιβλιοπώλην Schoell.

Τὸ βιβλίον des erreurs et des préjugés μ' ἐφάνη ἀναγκαῖον εἰς ἡμᾶς· ἂν ᾗτο τρόπος νὰ βάλῃς κανένα νὰ τὸ μεταφράσῃ, ἢ ὅλον ἢ κατ' ἐπιτομήν, δύο θελοῦν ἀπ' αὐτὸ προξενηθῇ ὠφέλεια, πρώτη εἶναι ἡ θεραπεία πολλῶν ἀνοησιῶν, ὅσαι βασιλεύουσιν εἰς ἡμᾶς, δευτέρα ὅτι γίνεται τρόπον τινὰ καὶ ὄπλον εἰς τὰς χεῖρας τῶν φιλολόγων, τὸ ὅποιον χρείας καλούσης ἐμποροῦν νὰ τὸ μεταχειρισθῶσι, κατὰ τῶν ὅσοι ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους (ὡς ὁ Βαρθόλδης) μᾶς στηλιτεύουν ὡς δεισιδαίμονας, ἐπειδὴ αὐταί, καὶ πολλαὶ χειρότεραι παρ' αὐτάς δεισιδαιμονίαι, κατακυριεύουσι καὶ τοὺς φωτισμένους τούτους. Ἀν γνωρίζῃς ἱκανὸν τὸν Σχοινᾶν, ἢ ἄλλον τινὰ τοῦ Βυζαντίου, στείλῃ το νὰ τὸ μεταφράσῃ. Ἴσως ὁμως ἤθελεν εἶσθαι κάλλιον νὰ μεταγλωττισθῇ αὐτοῦ κατ' ἐπιτομήν ὑποκάτω τῆς ἐπιστασίας καὶ κρίσεώς σου.

Εἰς τὸν πάτον τοῦ κυβωτίου θέλεις εὐρεῖν δέσμας δύο ἢ τρεῖς καταλόγων βιβλίων παμπόλλων, ἐκ τῶν ὁποίων στείλῃ ὅσους θέλεις τὸν Σχοινᾶν. Περὶ δὲ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, νὰ τὸν στείλῃ σημειώσιν ποῖα εἶναι τὰ καλὰ βιβλία, τοῦτο εἶναι πολλὰ κοπῶδες δι' ἐμέ, καὶ ἴσως ἀνωφελὲς δι' αὐτόν. Ὅστις ἐπιθυμεῖ γνῶσιν καὶ κρίσιν βιβλίων, πρέπει νὰ ἔχῃ συστηματικὸν τι σύγγραμμα φιλολογίας ὡς εἶναι τὸ τοῦ Laharpe, ὡς εἶναι τὸ εὐρισκόμενον εἰς τὸ κιβώτιον τοῦ Balteux καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἔπειτα καὶ περιοδικὴν ἐφημερίδα τινὰ, ὡς εἶναι τὸ *Magasin Encyclopédique*, le *Mercur de France*, κτλ.

Παρά τοὺς καταλόγους θέλεις εὑρεῖν καὶ μερικὰ φυλλάδια ἰδικά μου, ἐκ τῶν ὁποίων στείλε εἰς τὸν Θεοχάρην, ὡς ἀπὸ προσώπου σου.

Ἔτι θέλεις εὑρεῖν (ἂν δὲν ἐλησμόνησε νὰ τὸ βάλῃ ὁ Allais) φυλλάδιον κατὰ τοῦ Ἐχθίστου τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος Maltebrun, χρήσιμον νὰ τὸ γνωρίζητε αὐτοῦ, ἵαν κατὰ τύχην αὐθαδιάσῃ πάλιν ποτὲ καθ' ἡμῶν.

Ἐνθυμοῦ νὰ μὲ γράψῃς καὶ ὅσα πέμπεις τὸν ἀδελφόν μου, διὰ νὰ τὰ καταγράψω εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου. Ἐδῶ κλεισμένην εὐρίσκεις καὶ τὴν τυπωμένην ἐπιστολὴν τοῦ Μουστοξίδη. Στείλέ με τὴν ὀπίσω.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω σὲ πέμψειν 100 σώματα τοῦ τρίτου τόμου Πλουτάρχου. Ἄν καὶ τελειωμένος πρὸ τινῶν ἐβδομάδων, ἀργοστολῶ τὴν ἐκδοσίν του διὰ τοὺς Ζ. Ἰωσὺς τοῦτο τοὺς φέρει εἰς αἴσθησιν· διότι (πάλιν σὲ τὸ λέγω) μὲ τυραννοῦσι πολὺ. Μὴν ἀναγγεῖλῃς λοιπὸν εἰς κανένα, ἕως νὰ τὸν λάβῃς, τὴν τελείωσιν τοῦ τρίτου τόμου.

Τώρα ἀσχολοῦμαι εἰς τὴν τύπωσιν τοῦ τετάρτου, καὶ σὲ βεβαιῶνῶ ὅτι θέλω τὸν ἀργοστολήσειν, ἕως νὰ μὲ πέμψωσιν ἀργύρια. Σκοπὸν εἶχα (ἃς μείνῃ τοῦτο κρυφὸν εἰς σέ) νὰ δώσω τὸν Στράβωνα εἰς ἐξακολούθησιν τῶν Παρέργων. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐστοχάσθην τὸ ἐπιχείρημα délicat (Ἐπίζηλον καὶ χυδ. Πίζουλον), καταλαμβάνεις Ἰωσὺς διὰ τί, εὗρηκα εὐλογον νὰ τὸ προγνωρίσω εἰς τὸν συνεργάτην τῆς μεταφράσεως, ὅστις μὲ ἀπεκρίθη τὴν ἐδῶ κλεισμένην ἀπόκρισιν (τὴν ὁποίαν ἐπίστρεψον ὀπίσω). Ἄλλο τὸν ἐρωτοῦσα, καὶ ἄλλο μ' ἀποκρίνεται, εἴτε διότι δὲν μ' ἐκατάλαβεν εἴτε διότι δὲν ἠθέλησε νὰ μὲ καταλάβῃ. Ὁ μόνος μου φόβος ἦτο μὴ δυσαρεστήσω εἰς τὸν Μίγαν, ὅχι διότι καταγινόμενος εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ

κειμένου ἔπρεπε ν' ἀμελήσω τὴν μετάφρασιν, ὡς αὐ-
τὸς νομίζει, ἀλλὰ διότι ἐνδεχόμενον νὰ ἤθελεν ὡς τῆς
αἰτίας τῆς μεταφράσεως, οὕτω καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ
κειμένου τὴν τιμὴν ὁ Μέγας, καθὼς ἦτο καὶ δίκαιον.
Ἄλλ' ἀνάγκη εἶναι νὰ τελειώσω τὴν παροῦσαν ἐπιστο-
λὴν σήμερον, τὴν ὁποίαν ἀφοῦ κρατήσης ὅσον καιρὸν τὴν
χρειάζεσαι εἰς βοήθειαν τῆς μνήμης σου, παρακαλῶ σε
νὰ καύσης.

Υἱαίαι!

143.

19 Ἰουνίου 1811.

Ἀσπάζομαι σε.

Μόλις ἔπεμψα εἰς τὸν ταχυδρόμον τὴν μακρὰν καὶ διὰ
μακροῦ γραμμένην ἐκείνην ἐπιστολὴν μου, καὶ ἔλαβα διὰ
Λειψίας ἀπὸ τὸν Χρυσοκέφαλον τὸν πρῶτον τόμον τῆς
εἰς τρεῖς Γραμματικῆς τοῦ μὲ ἐπιστολὴν παρακαλοῦσάν
με νὰ τὴν διορθώσω καὶ νὰ τὴν ἐπιστρέψω εἰς αὐτὸν διορ-
θωμένην νὰ τὴν μεταχειρισθῇ εἰς δευτέραν ἐκδοσιν. Ἰδὲς
χρυσὴν κεφαλὴν!

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔλαβα καὶ τὰ παρὰ τὴν γραμμα-
τικὴν ἀθλιέστερα **ἡτρία** τοῦ Α. Ε. Ἀπόρρησεν ὁ Βίμ-
βας, καὶ ἡγανάκτησα ἐγὼ καὶ διὰ τὰς κρίσεις καὶ διὰ
τὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου, καὶ τῶν ἐννοιῶν τὴν ἀκατάλ-
ληλον καὶ ἀσυνάρτητον συνέπειαν τοῦ Ἐκδότου, « Καλὰ
» νὰ πάθῃς! σὺ τὸν ἐκλεξες, σὺ τὸν ὠνόμασας » ^{θελεῖς}
ἐκφωνήσῃς χωρὶς ἀμφιβολίαν, Καὶ ἐγὼ ἀποκρίνομαι ὅτι

καὶ μ' ὅλην μου ταύτην τὴν ἀγανάκτησιν δὲν ἐμετανόησα ὅτι τὸν ὠνόμασα. Τὸ πρᾶγμα ἔπρεπε ν' ἀρχήσῃ διὰ τὰ γένη κέντρον τι ὅλων τοῦ ἔθνους τῶν παρουσῶν γνώσεων καὶ μεγάλων καὶ μικρῶν, καὶ ὁρθῶν καὶ διεστραμμένων, τῶν πρώτων διὰ τὰ πλεονασθῶσι, τῶν δευτέρων διὰ τὰ μεγαλυνθῶσι καὶ τὰ διορθωθῶσι. Τοῦτο μόνον σ' ἐξομολογοῦμαι ὅτι ἐνόμιζα τὴν ἀμαθίαν τοῦ ὀλιγωτέραν ἀφ' ὅ,τι εἶναι, μὴδ' ἠλπίζα ποτὲ ὅτι σιμὰ τῆς ἀμαθίας εἶχε καὶ τόσῃν ἀγριότητῃ, ὥστε νὰ λυπήσῃ γηραλῆον ἄνδρα τὸν Κρομμύδην μὲ λέξεις καὶ φράσεις Ἀρχιλοχείους καὶ Ἀρχιχολείους. Τοῦτο μάλιστα τόσον μ' ἐτάραξεν, ὥστε μὰ τὸν Ἑρμῆν ! ἂν δὲν ἤμην ἀσχολημένος εἰς ἄλλα, χωρὶς ἀναβολὴν ἤθελα ἐπιχειρήσειν μὲ τὴν συνέργειαν τοῦ Βάμβας ἐκδοσὶν ἄλλην φιλολογικῆς ἐφημερίδος.

Χθὲς ἐπιστρέφων πρὸς τὰργὰ εἰς τὴν κατοικίαν μου εὗρηκα τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 8 Ἰουνίου. *Ω πόσῃν χαρὰν μ' ἐπροξένησες λέγων ὅτι ἔλαβες τὸ τρίτον τῆς Γραμματικῆς τοῦ Βυτμάννου ! Γρήγορα, παρακαλῶ σε, ν' ἀρχίσῃς τὸν τύπον τῆς, οὕτως ὅμως ὥστε ἡ γρηγορότης νὰ μὴ γένῃ τυπογραφικῶν σφαλμάτων αἰτία πολλῶν. C' est essentiel.

*Ἄν ἦτο τρόπος νὰ μὲ περᾶς τὰ φύλλα καθόσον ἐκβαίνουνσιν ἀπὸ τὸν τύπον, ἤθελα κ' ἐγὼ συνεργήσαι, ἂν ὅχι εἰς τὸ ἀναμάρτητον, εἰς τὸ κἂν ὅσον εἶναι δυνατὸν ὀλιγαμάρτητον. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι καὶ μακρὸν καὶ δαπανηρόν. Φρόντισε κἂν νὰ μὲ στείλῃς τὰ καθαρὰ φύλλα, τὰ ὅποια ἀναγινώσκοντες, μίαν φορὰν ὁ Βάμβας καὶ δευτέραν ἐγὼ, ἐμποροῦμεν τοῦλάχιστον νὰ κάμωμεν μετὰ σοῦ ἀκριβεστέραν εἰς τὸ τέλος τῆς βίβλου, τὴν διορθῶσιν

τῶν σφαλμάτων (l' errata). Ὑγίαινε ! Δὲν ἔχω καιρὸν
νὰ σέ εἶπω περισσότερα. Καὶ ταῦτα τὰ ὀλίγα ἢ χάρι
τῆς Γραμματικῆς τὰ ἔγραψεν.

Εἰς τὸ πῦρ.

Σήμερον θέλω παραδώσειν εἰς τὸν Βάμβαν τὰς ὁποίας
δι' αὐτὸν μὲ πέμπεις ἐπιστολάς.

Εἰς μίαν ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας τοῦ Λ. Ε. (δὲν ἐνθυ-
μοῦμαι ποίαν) μεταχειρίζεται καὶ αὐτὸς τὸ μ' ὄλον
ὅ,τι à peu près comme M^r Duca Surnommé la Ci-
gale ὁ Βάμβας ἔκαμε τὴν παρατήρησιν.

144.

11 Αὐγούστου 1811.

Ἀσπάζομαι σε.

Ἔχω τρεῖς σου μακρὰς ἐπιστολάς τῆς 5, 10 καὶ 24
Τουλίου, εἰς τὰς ὁποίας μακρὰν ἀπόκρισιν δὲν μὲ συγχω-
ρεῖ νὰ κάμω κατὰ τὸ παρὸν ὁ καιρὸς. Τόσον σέ λέγω,
ὅτι εἰς τὰς 2 τοῦ παρόντος ἐπέμφθη διὰ τοῦ Allais πρὸς
τὸν Φράνκ, διὰ νὰ σέ στείλῃ αὐτοῦ, πάλαι σημειωμένη
Μ. Ζ. Ν^ο 5 καὶ περιέχουσα,

Εἰς μικρὸν χαρτίον.

100 σώματα εἰς φύλλα 3 τόμου Πλουτάρχου διὰ τοῦ
γαριασμὸν τῶν Ζωσιμάδων.

Δι' ἐμέ

9 — ραμμένα

5 — δεμένα εἰς μόσχινον

1 — » εἰς προβάτινον

2 — » ἡμιστίχωτα

Μέγα χαρτίον

1 — χρυσοδεμένον πράσινον

1 — εἰς μόσχινον κίτρινον

1 Δέσμην διαφόρων χαρτίων εἰς τὰ ὅποια καὶ αἱ δύο ἡμερίδες ἢ ἐπιμηνίδες (Ἰουνίου καὶ Ἰουλίου) τοῦ περὶ παιδων ἀγωγῆς τοῦ Guizot.

Ἀπὸ τὰ 9 ραμμένα δὸς ἐκ μέρους μου :

1 τὸν Ἀρχιμανδρίτην Γαζῆν

1 τὸν Παντίαν Ῥάλλην

1 τὸν Ἰάκωβον Ῥώταν

1 τὸν Πόπ.

1 τὸν Ἰατρὸν Ἀλεξανδρίδην.

5

Ἀπὸ τὰ δεμένα εἰς μόσχινον μικροῦ χαρτίου.

Δωρεάν

2 τοὺς δύο σου ἀδελφοὺς

1 τὸν Κούμαν

1 τὸν ἐξάδελφόν μου Νικόλαον Πετρίτζην

1 τὸν Φιλαδελφείας Πρώϊον διὰ τὸ ὅποιον ἐπέρασα

εἰς χρέος σου 17 φρ. 80.

Τώρα αἰσθάνομαι τὴν ἀναποδίαν μου. Ἐλησμόνησα νὰ βάλω ἔτι ἓν εἰς μόσχινον διὰ τὸν Ὅμηρον. Θεράπευσε λοιπὸν τὸ ἀμάρτημα, κήμων νὰ δεθῇ αὐτοῦ ἀπαραλλάκτως ἓν ἀπὸ τὰ ραμμένα 9, καὶ βάλε εἰς πίστιν τοῦ λο-

γαριασμοῦ μου καὶ εἰς χρέος τὰ δετικὰ	17:80
Τὸ 1 προβάτινον εἶναι διὰ τὸν Σχοινᾶν, ἐπειδὴ τοιαῦτα ἦσαν καὶ τὰ προσταλμένα εἰς αὐτόν, βάλλω καὶ δι' αὐτὸ εἰς χρέος σου	17:30
εἰς τὰ ὅποια πρόσθες καὶ τὸ ὀπισθεν τοῦ Φιλαδελφείας	17:80
	52:90

Τὰ σταλθέντα προβάτινα πρὸς τὸν Σχοινᾶν δὲν ἦτο δι' οἰκονομίαν, ἀλλὰ διότι εὐρέθησαν πρόχειρα οὕτω δεμένα. Ἀλλέως ἔπρεπε νὰ λύσω πάλιν καὶ νὰ χασομῇσω, ὅστις δὲν ἔχω ποτὲ καιρὸν ἀρκετὸν διὰ τὸ ἐργον μου.

Τῶν δύο ἡμιστιχωμένων εἰς χαρτίον κόκκινον τὸ ἐν εἶναι διὰ τὸν ἀδελφόν μου, τὸ ἄλλο διὰ τὸν Πρωτοψάλτην.

Μέγα χαρτίον.

Τὸ χρυσοδεμένον πράσινον εἶναι διὰ σὲ ἐκ μέρους τῶν Ζ.

Τὸ μόσχινον κίτρινον εἶναι διὰ τὸν πρῶτον Οὐγαροβλαχίας Δοσίθεον ἐξ ἐμοῦ.

Ἐλαβα τῆς 10 καὶ τῆς 20 Ἰουλίου τὰ τομίδια τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ διπλᾶ, καὶ ἐπλήρωσα μὲ τὴν εὐχὴν σου φρ. 9 ¹²/₁₀₀. Ὅθεν παῦσε, παρακαλῶ σε, καὶ ἂν δὲν εὖρης τρόπον ἄλλον ἀποστολῆς, προτιμῶ νὰ μείνω ἀνητρίαστος, παρὰ νὰ πληρόνω τοιαύτας ἐφημερίδας, ἔδωκα πίστιν εἰς τὸν λογαριασμόν σου διὰ 15 φρ. ἐτήσιον Λογ. Ἑρμ. διὰ τὸν Clavier.

Πρόγραμμα νέας ἐκδόσεως τοῦ Πλάτωνος εἰς τὸν βιβλιοπώλην τῆς Λειψίας Jo. Aug. Gottlob Weigel ἴδα

τάτας τὰς ἡμέρας, ἀπὸ καλοῦς κριτικοῦς ἀγγελλομένης. Ὅθεν ἐπειδὴ ἡ διορία τῆς ὑπογραφῆς τελειώνει μὲ τὴν πνήγυριν τοῦ Σεπτεμβρίου ἐπρόφθασα διὰ τοῦ M^r. Bast τρεῖς ὑπογραφὰς 1 εἰς ὄνομά σου, τὴν ἄλλην διὰ τὸν Κλαυέριον καὶ τὴν τρίτην δι' ἐμέ. Ὅθεν γράψε τὸν Weigel νὰ δώσῃ εἰς ὅτινα θέλεις ἢ νὰ σὲ στείλῃ αὐτοῦ τὸ δικόν σου ἀντίτυπον, καὶ ἂν ἔχῃς καιρὸν καὶ θέλῃς καὶ ἄλλας ὑπογραφὰς, πρέπει νὰ σπουδάσῃς νὰ τὸν γράψῃς. Ἡ ἐκδοσις εἰς 15 τόμους (τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος ἐκδίδεται κατὰ τὸ 1812) θέλει εἶσθαι ἀρίστη. Πληρόνεται κάθε τόμος 1 Thal 13 gross. καὶ διὰ τοὺς μὴ ὑπογράψαντας μέλλει νὰ πληρωθῇ 2 Thal. 8 gross. Μὲ κακοφαίνεται ὅτι δὲν ὑπέγραψα καὶ διὰ τὸν Βάμβαν. Ὅθεν ἂν γράψῃς τὸν Weigel, εἰπέ τον νὰ βάλῃ εἰς ὄνομά μου ἀντ' ἐνός δύο σώματα. Αὐτὸς τώρα (ὁ Βάμβας λέγω) ἐβόλη (ὡς λέγεται) μὲ τὴν κεφαλὴν εἰς ἔρευναν τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης, χωρὶς νὰ ἀμελῇ τὰς ἐπιστήμας· ἐκατάλαβε καὶ αὐτός, ὡς νουνεχῆς, ὅτι τὰ καλὰ μας γραμματικὰ μόλις εἶναι καλὰ νὰ ἐξηγῶσι τὸ Ὑγρὰν διοδεύσας ὡσεὶ ξηρὰν, καὶ ἄλλους τοιοῦτους ὕμνους. Ὅλας τὰς κυριακὰς τὰς διατρίβει μ' ἐμέ ἀπὸ τῆς δεκάτης πρωϊνῆς μέχρι τῆς δεκάτης σχεδὸν βραδυνῆς ὥρας.

Μ' ἐζητοῦσες μίαν φορὰν διὰ τὸν ἀδελφόν σου Μιχαήλ βιβλία κομψὰ διὰ νὰ συγκροτήσῃ μικρὰν βιβλιοθήκην. Βλέπω εἰς κατάλογον συλλογὴν πατέρων εἰς μικρὸν μῆκος εἰς 21 τόμους, ἥτις μὲ φαίνεται κομψή, καὶ ἤθελα τὴν ἀγοράσῃ δι' ἐμαυτόν, ἐὰν δὲν ἐπληρῶντο ἐδῶ 120 φρ. Ἐπιγράφεται Patrum Sanctorum opera polemica et c. καὶ περιέχει :

Ίουστίνον φιλόσοφον καὶ μάρτυρα εἰς 3 τόμους	
Κλήμεντα Ἀλεξανδρέα	3
Ὡριγένην	15
	21

εἶναι τυπωμένη εἰς Wirceburg 1777-1794. Εἰπέ μοι πόσον πληρόνεται αὐτοῦ· ἔξω τούτων ὁ αὐτὸς ἐκδόσκει F. Oberthür ἐξέδωκε καὶ τὸν Ἰώσηπον ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας εἰς τρεῖς τόμους τοῦ αὐτοῦ μήκους κατὰ τὸ 1782 εἰς τὴν Λειψίαν· ζητοῦν δι' αὐτὸν ἐδῶ φρ. 48 μίτριον χαρτίον, καὶ 66 λαλόν. Ὑγίαινε!

145.

17 Αὐγούστου 1811.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Ἔρχομαι τώρα εἰς τὴν πρὸς τὰς ἐπιστολάς σου 5. 10. 22 Ἰουλίου καὶ 3 Αὐγούστου. Τὴν 11 σ' ἔγραψα συντόμως πέμπων τὰ 106 σώματα τοῦ τρίτου τόμου Πλουτάρχου, καὶ σ' ἔλεγα πρὸς τούτοις νὰ μὴ μὲ πέμπῃς τὸν Λογ. Ἑρμ. διὰ τῆς πόστας.

Ἀπόκρισις εἰς τὴν 5 Ἰουλίου. Οὕτω πρέπει νὰ κάμω, διὰ νὰ μὴ χάσω τὸν ὀλίγον μου νοῦν. Μὴ ταράττεσαι διὰ τὸν Ῥακενδύτην. Εἰς τὸν κόσμον τοῦτον πάντοτε οἱ γόητες προχωροῦν. Ὁ κόσμος ν' ἀλλάξῃ διὰ χρόνους ἡμῶν τρόπος δὲν εἶναι. Ἄλλο δὲν μένει εἰς βλέποντα καὶ νοοῦντας τὰ τοιαῦτα, πλὴν ὁ γέλως τοῦ Δημοκρίτου.

τῶν ἢ ὁ κλαυθμὸς τοῦ Ἡρακλείτου, ἢ καὶ μικτόν τι
τοῦ τὰ δύο, τοὺς μὲν νὰ γελᾷ, τοὺς δὲ νὰ κλαίῃ.

Ἄν ἐξευρεν ὁ πανηγυριστὴς τοῦ Γερμανὸς τὰ ἀνδρα-
γήματα τοῦ Λεξικοῦ, ἤθελεν ἴσως γεντῆν φειδωλότερος
ἐν ἐγκωμίων· εἶπέ με ἂν ἀνέγνωσες πρῶτον (λέξ. "Ασ-
κίλος) ἔπειτα ἂν ἐκατάλαβες τί θέλει νὰ εἴπῃ ὁ Ἄρα-
κλῆτος ψόλος; ἂν ἦναι δυνατόν (Λεξ. Ἑμπαίω) νὰ
παράγεται τὸ Ἑμπήγω τῆς συνηθείας ἀπὸ τὸ Ἑμπαίω
καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ Ἑμπήγνυμι; Ἀνίσως (Λεξ. Ἑμπαισμα)
τὸ Πλουμιον δέχεται ἀμφιβολίαν ("ΙΣΩΣ) ὅτι παράγεται
ἀπὸ τὸ Λατινικὸν *Phuma* (ἴδε Πλουταρχ. Μερ. Β. σελ.
302); Ποίαν (λέξ. Ἡπαρ) οἰκειότητα ἔχει τὸ συκότι
μὲ τὸ Σηκός ("Ιδ. Προδρ. Ἑλλ. Βιβλ. σελ. 316); Ἄν
τὸ Θηλυδριώτις ἐμπορεῖ νὰ ἦναι θηλυκὸς σχηματισμὸς
τοῦ Θηλυδριώδης; καὶ ἄλλα τοιαῦτα πάμπλειστα, τὰ
ἅποια κατ' εὐτυχίαν τοῦ ἀγνοεῖ ὁ Κρομ. Ἀλλά, καθὼς
εἶπα, γέλα ἢ κλαίε, et le temps châtiera leur inso-
lence. Καλὸν ἦτο βέβαια, διὰ νὰ μὴ μᾶς στοχάζωνται,
ὡς λέγεις, ἀναισθήτους οἱ ἀλλογενεῖς, νὰ εὐρίσκετο κανεὶς,
νὰ τρυπᾷ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν μὲ τὴν βελόνην τῆς δι-
καισύνης τὴν γεμισμένην ἀέρα φύσκαν τῶν τοιοῦτων.
Ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἐχρειάζετο δύο ἐφημερίδας. Διὰ νὰ μὴ
τε βάλω εἰς κόπον νὰ ἐρευνᾷς τὸν Ἀναλυμένον ψόλον,
διὰ τὸν ὅποιον ὁ Βάμβας ὠλιγοθύμησεν ἀπὸ τὸν γέλωτα,
ἦσαν (μετὰ πολὺν κόπον νὰ τὸ καταλάβω κ' ἐγὼ)
ἔκταμα τὴν ἐξήγησιν εἰς αὐτόν, εἶναι εἰκασία (καὶ εἰκα-
σία κομπή) τοῦ Σνεϊδέρου, τὴν ὁποίαν μὴτ' ἐκατάλαβε,
μήτε νὰ καταλάβωσι τοὺς ἀναγνώστας ἐστάθη καλὸς νὰ
ἀκμῇ. Λέγει λοιπὸν ὅτι ὁ Ἀσβολος εἶναι συγγενὲς ὄνομα
μὲ τὸ ψόλος (ᾧθεν ὁ ψολόεις κεραυνὸς τοῦ Ὀμήρου) καὶ

κατ' ἄλλο δὲν διαφέρει, πλὴν ὅτι εἶναι ἐν διαλύσει τοῦ
ψ στοιχείου (πσ βσ καὶ ἀνεστραμμένος σβ) καὶ ὅτι ἐπὶ τῷ
λαβε καὶ τὸ πλεοναστικὸν ᾱ. Αὐτὸς ἐνόμισεν ὅτι τὸ
πρᾶγμα ἀναλυμένον, ὡς κηρός, ὡς βούτυρον, ἢ καὶ ὡς
κάκκη. Ἡ γνώμη μου δὲν εἶναι νὰ ἐμπλέκεσαι μὲ τὸν
τοιούτους. Ἄν ἦτον αὐτοῦ ὁ Κρομ. εἰς αὐτὸν ἀντὶ τοῦ
ρισσότερον ὡς ἀδικημένον.

Τὸν ἄλλον Παππᾶν διὰ τί Ἀρχιλωκον, καὶ ὄχι Ἀρχι-
χολον;

Ἐλησμόνησα νὰ σέ εἶπω ὅτι τοῦ Wachter τὸ Λεῖ-
ξὸν εἶναι εἰς Λατινικὴν γλῶσσαν διὰ νὰ μὴ κάμῃς με-
ταίως τὴν δαπάνην. Μ' ὅλον τοῦτο ἂν τὴν ἔκαμες, μί-
νει διὰ τὸν Ἐπαμεινώνδαν (Ἀσπάζομαι καὶ αὐτὸν καὶ
τὴν μητέρα του). Μηδ' ἐγὼ ἀκόμη δὲν τὸ ἀπέκτισα
καὶ ἴσως μηδέ με εἶναι ἀναγκαῖον, ἔχοντα ἄλλα πολλὰ
εἰς ἀναπλήρωσιν, τὰ ὅποια μεταχειρίζονται τὰς μαρτυ-
ρίας του.

Μέλλεις (λέγεις) νὰ κοινωνήσῃς εἰς τὸν Πατρὶνὸν τοῦ
πρὸς ἐμέ του κατόρθωμα. Ἀλλὰ πρόσεχε (νὰ ζήσῃς!)
μὴ μ' ἐμπλέξῃς μ' αὐτόν. Ἐμπορεῖς γενικῶς νὰ τὸν ἐ-
πὶ, ὅτι μὴν ὑποφέρων ἐξωτερικὰς καὶ παιδαγωγικὰς καὶ
δουλαγωγικὰς παρακινήσεις ἀκρωτηρίασα τὸ ἐτήσιόν μου.
Τὸ δὲ ὅτι συνέδραμε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ νὰ κάμω τὸ μέλι-
τώμενον γρηγορώτερα, καὶ νὰ στεροῦμαι τώρα ἀπὸ πολλὰ
ἀξιόλογα βιβλία, εἶναι ἀληθέστατον.

Ἐδῶ κλεισμένην σέ πέμπω τὴν πρὸς τοὺς Ζ. Στεῖλε
τὴν σφραγισμένην, καὶ πρόσεχε, διὰ τὸν Θεόν, μὴν ἀπο-
βάλλῃς τὴν ζήτησιν αὐτῶν νὰ ἀναλάβῃς τὴν φροντίδα
καὶ διοίκησιν τῶν ἀπρονοήτων βιβλίων.

Βέβαια τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ νὰ μὴ καταδικασθῇ ὁ Θεός.

ἀκουσθῇ. Μ' ὅλον τοῦτο μεγάλως ὑποπτεύομαι ὅτι
γίνεται εἰς τὰ παρὰ τοῦ Κ. κατηγορούμενα. Ἡ πρὸς
τοῦ σιωπῇ ἐλέγχει ὅχι καθαρὰν συνειδήσιν.

Οἱ Χῖοι (λέγεις) μέλλουν νὰ καλέσωσι τὸν Βάμβαν.
Ὡλλ' ἄς τὸν ἀφήσωσι πρῶτον νὰ τελειώσῃ τὰ μαθή-
ματά του.

Τὸ Κυριακοδρόμιον τοῦ Θεοτοκίου ἐγνώρισα· ἀλλ' ἡ
μνήμη μου δὲν μὲ βοηθεῖ εἰς τὴν περὶ τοῦ ὕφους κρίσιν.
Τοῦτο μόνον ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὸ ἔκρινα τότε φρονιμώτε-
ρον παρὰ τὰ μακαρόνια τοῦ Εὐγενίου.

Ὑπομονὴ ὅτι ἀναγινώσκεις τινὰ τῶν ἐπιστολῶν μου
πρὸς τὸν Ῥάλλην, τὸν ὅποιον στοχάζομαι φρόνιμον ἄν-
θρωπον· ἀλλὰ διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ, Ἀλέξανδρε,
μὴν ἐκβαίνωσιν ἀπὸ τὰς χεῖράς σου αἱ ἐπιστολαί μου.
Ἡράττει τας μόνον ὅσον εἶναι χρεῖα εἰς βοήθειαν τῆς μνή-
μης σου, ἔπειτα εἰς τὸ πῦρ.

Καλὰ μ' ἀνέφερες τὸν Ἀρσάκην. Μ' ἀνάγκασεν ὁ
ἐρως νὰ ἐξοδεύσω 8 σχεδὸν φράγκα, πέμπων εἰς ἐμέ
(διὰ τῆς πόστας ὁ γεννάδας) τὸ Θεοκρίτειον (καὶ τί Θεο-
κρίτειον!) εἰδύλλιον. Δὲν ἐμπορῶ νὰ σὲ περιγράψω πό-
σον ἀγανάκτησιν μ' ἐπροξένησεν ἡ δυστυχεστάτη αὕτη
δαπάνη.

Καθάρσιον τοῦ περὶ τῶν αὐξήσεων δόγματος ἄλλο
δὲν ἐξεύρω πλὴν τὴν κρίσιν ὅτι πρέπει νὰ γράφωμεν, ἂν
ὅχι ὡς λαλοῦμεν, ὁμοίως ὅμως ὅσον εἶναι δυνατόν μὲ τὴν
λαλουμένην ἀπὸ τοὺς καλοὺς κάγαθους τοῦ ἔθνους γλῶσ-
σαν. Συλλογίσου ἐν συνειδήσει, ἐὰν λαλοῦντες, ὅταν ᾔσαν
ἐδῶ, πρὸς ἀλλήλους ἐμεταχειρίσθημέν ποτε σὺ ἢ ἐγὼ τὴν
χρονικὴν αὐξήσιν. Δὲν ἔχομεν πλὴν τὴν συλλαβικὴν λέγω,
ἐλεγα, καὶ πολλὰ ὀλίγας τινὰς χρονικάς, καὶ ἐκείνας κα-

θιερωμένας ἀπὸ τὸν ἐκκλησιαστικὸν χαρακτῆρα, ὡς τὴν
"Ημαριον. Μὲ λέγεις ἐσχολιασμένον *Ἑρμογένην*. Στοι-
 χημα βάλλω ὅτι ἂν μὲ τὸ ἔλεγες διὰ ζώσης φωνῆς, ὅτε
 λες εἰπεῖν *Σχολιασμένον*, καὶ μ' ὅλον ὅτι αὕτη εἶναι ἐπι-
 τὰς συλλαβικᾶς. Ποτὲ δὲν θέλει ἐκβῇ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ
 ἡ κανενὸς ἄλλου λογίου στόμα ὅστις φοβεῖται τὴν ἐπι-
 δευσιν καὶ κακοζηλίαν (*affectedness*) ἢ λέξεις ἡλειμμένους
 ἢ ὡς θέλουν οἱ Ἀττικιστὰι τοῦ Βυζαντίου, *Ἀληθινοί*
μοι, ἀλλὰ πάντοτε (μὰ τὸν Ἀλέξανδρον!) *Ἀλειμ-*
μένος.

Δευτέρᾳ ἐκδοσίς *Ἑρμογένους* μὲ νέα σχόλια! κατὰ
 τὴν δεκάτην ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα! ἀπὸ τὸν Βαρδα-
 λάχον! *bravo! bravissimo!* Ἀγνοεῖ λοιπὸν ἡ μιμη-
 μένη ἢ ἐπαγγελλομένη νὰ μιμῇται τοὺς Εὐρωπαίους Ἀ-
 καδημία των, ὅτι ὁ Ἑρμογένης (ὅστις ἐχρησίμευεν ἴσως
 τί εἰς τοὺς καιροὺς ἐκείνους) τὴν σήμερον συνετάφη μὲ
 ἄλλους πολλοὺς ὁμοίους τοῦ εἰς τὸ μνημα τῆς ἀμνηστίας
 Ἀγνοεῖ λοιπὸν ὅτι τὴν σήμερον παρὰ τὴν *Ῥητορικὴν*
 τοῦ Ἀριστοτέλους (τὴν ὁποίαν κανεῖς ἀπὸ τοὺς ρητορικοὺς
 διδασκάλους ἡμῶν δὲν καταλαμβάνει), τὸ περὶ *Ῥητο-*
 τοῦ Λογγίνου, τὸ περὶ *ἐρμηνείας* τοῦ Δημητρίου, καὶ τὸ
 περὶ *συνθέσεως ὁραμάτων* τοῦ Διονυσίου, ὅτι παρὰ ταῦτα
 λέγω τὰ ἐπαινούμενα καὶ ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους καὶ ἀλη-
 θῶς ἀξιέπαινα, ὅλα σχεδὸν τᾶλλα ρητορικὰ διδύγματα
 καὶ παιδεύματα εἶναι φλυαρίαι. Δὲν ὀνομάζω τὴν ἐξαι-
 ρετον ρητορικὴν τοῦ Κυντιλιανοῦ ἐπειδὴ εἶναι γραμμένον
 Λατινιστί.

Δὲν εἶναι παρ᾽ ἕνα νὰ ἀγνοοῦνται εἰς ἡμᾶς καὶ τὰ
 εἰς αὐτὰ τὰ μαθητάρια τῶν Εὐρωπαϊκῶν σχολῶν γνω-
 στά, ἐπειδὴ ἀγνοοῦμεν ἀκόμη οἱ ταλαίπωροι καὶ αὐτὰ

τὰ ἀπλούστατα καὶ στοιχειώδη καθήκοντα τοῦ πολιτι-
μοῦ. Λαμβάνει τὸ ἀχρεϊέστατον ἀνδράριον ἐπιστολὴν
μου, καὶ τὸ πάθος τὸν τυφλόνει τόσον, ὥστε νὰ μὴν
γνῶν ὅτι εἰς τὰ φωτισμένα ἔθνη εὐρίσκονται καὶ μέσα,
καὶ εὐχαριστῇ τις τὰ πάθη του χωρὶς νὰ τὰ ἀποθηριόνη.
Μέσον ἀπλούστατον ἦτο ἡ μικρὰ πόστα, εἰς τὴν ὁποίαν
πλύνατο νὰ ρίψῃ τὴν ἐπιστολὴν μου, χωρὶς αὐτὸς νὰ
γινῇ. Ἐπαγγέλεται φιλοσοφίαν, καὶ δὲν ἐκατάλαβεν
ἐκείνη, ὅτι ἀφοῦ ἦλθεν εἰς αὐτὸν ἡ ἐπιστολή μου, δὲν
ἔμελλον πλέον μηδὲ τὴν ἐξουσίαν νὰ τὴν στείλῃ ὀπίσω, ἀλλ'
ἔμελλον εἰς χεῖρας του ὡς παρακαταθήκη χρεωστούμενη νὰ
ἀποδοθῇ εἰς ἐμέ, καὶ ὅχι νὰ ἐπιστραφῇ εἰς τὸν πέμψαντα.

Ἀπόκρισις εἰς τὴν τῆς 10 Ἰουλίου. Ἀλλὰ πρέπει
πρῶτον νὰ λουσθῶ, ἐπειδὴ τὸ νερὸν ἐθερμάνθη . . . Δὲν
ἔβριω τίνα μὲ λέγεις *Θυρωρόν*. Μήτ' ἴδα τοιοῦτον, μήτ'
ἔλαβ' ἀκόμη τι παρὰ τοιούτου. Εἰς τὴν ἀρχὴν μ' ἔστει-
λες ἐν ἡ δύο, δὲν ἐνθυμοῦμαι (ἐπειδὴ εὐρίσκονται ταύ-
την τὴν ὥραν εἰς τοῦ Βάμβα) μετὰ καὶ βιβλιδίου στι-
χηροῦ, ἀσμάτων Ἀνακρεοντείων εἰς τὴν *Ῥωμαϊκίαν*
μας, διὰ τινος αὐθέντου πλέον παρὰ θυρωροῦ σχῆμα ἔχον-
τος. Ἐκεῖνον λέγεις; μ' ὅλην του τὴν στολὴν καὶ τὴν
κομψότητα μ' ἐπῆρε τριάκοντα σολδία· ἐκουσίως μου
ἔμωσ.

Περὶ τοῦ Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ δὲν εἶναι πλέον χρεῖα
νὰ σὲ εἶπω νὰ συμβουλευσῇς τὸν Κούμαν νὰ ἀφανίσῃ
ἐκουσίως τὸν παλαιὸν ὅλον κόπον τῆς μεταφράσεως, ὅτι
οὐσιαστικὰ καὶ ἐκουσίως του οὕτω πρέπει νὰ γένη τὸ πρᾶγμα.

Περὶ τοῦ **Σοῦ** καὶ **Σε**, σὲ λέγω, ὅ,τι ἔλεγα καὶ περὶ
τῶν αὐξήσεων, μήτε σὺ μήτ' ἐγώ, μήτ' αὐτοὶ οἱ γεν-
νάδαι, ἐμεταχειρίσθησαν ποτὲ τὴν δοτικὴν εἰς τὴν ὁμι-

λίαν. Δύο πτώσεις γνωρίζει περὶ τῶν τοιούτων τὸ γινώσκον
τὸ ΣΟΥ καὶ ΣΕ, Σοῦ εἶπα, ἢ Σε εἶπα. Le sens com-
mun ἐκλέγει τὴν δευτέραν, ἂν ὅχι ὡς καλὴν, ὡς ὑπε-
τερον ὁμῶς κακὴν. Τίς ἀπ' αὐτοὺς εἶπεν εἰς τὸ πλεονε-
κτικόν, Τοῖς εἶπα, ὅταν ὁ λόγος περὶ δύο ἢ περισσοτέρων.
Τίς ἀπ' αὐτοὺς εἶπεν εἰς τὸ δεύτερον πρόσωπον ὅπως
εἶπα; δὲν λέγουν ὅλοι καὶ σοφοὶ καὶ ἄσοφοι, Σὺ εἶπα
εἰς τὴν αἰτιατικὴν; Μ' ὅλον τοῦτο, φίλε μου, εἰς τὸ
τοιαῦτα δὲν χρειάζονται φιλονεικίαι· τῶν γλωσσῶν τῶν
πρᾶγμα δὲν ὁμοιάζει ἄλλα πράγματα. Εἶναι πρᾶγμα
ἐπίζηλον ἢ Πίζουλον (delicat) ἢ μόρφωσις των. Εἶναι
πολλὰ παραδείγματα εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς γλώσσας, ἐν
τῶν ὁποίων φαίνεται, ὅτι πολλάκις εἰς τὴν εἰσαγωγὴν
καὶ μόρφωσιν καὶ λέξεων καὶ φράσεων νικᾷ ἡ αἰσθητικὴ
τὸν ὀρθὸν λόγον, καὶ τότε μάλιστα, ὅταν, διὰ τὴν ἀπο-
φυγὴν τὴν μάστιγα τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καταφεύγῃ εἰς φωνη-
τρίας καὶ συνωμοσίας, καὶ συγκροτῇ δορυφορίαν ἀνθρω-
ρίων, οἱ ὅποιοι σκέψιν οὐδεμίαν περὶ γλώσσης ποτε δι-
έκαμαν. Διὰ τοῦτο, πάλιν σὲ λέγω, φίλε, φεύγε τὰς πα-
ραφροσύνας τοῦ φιλονεικίαι, αἱ ὁποῖαι ἐπικυροῦσι πολλάκις τὴν
ὁποῖον ζητεῖ τις νὰ ἀκυρώσῃ. Εὐχου μόνον τὴν ἀποστο-
λήν τῶν χειροτέρων, καὶ γράφε ὡς κρίνεις, ἀφ' ὧν καὶ
ἐκείνους νὰ μακαρονίζωσι καὶ νὰ ἡτριάζωσιν, ὡς ἀγα-
ποῦν. Ἐπειτα, ἐάν ἡ γλῶσσα εἶναι, ὡς ἀναμφιβόλως
εἶναι, πρᾶγμα δημοκρατικόν, ἔχουσι καὶ αὐτοὶ τὸ δικαίωμα
καίωμα νὰ λέγωσι τὴν γνώμην των. Τὸ κακὸν εἶναι ὅτι
μόλις ἐγνωρίσθῃ τὸ δικαίωμα τοῦτο, μόλις ἀρχίσῃ νὰ
κινῆται τὸ ἔθνος εἰς μόρφωσιν τῆς φωνῆς του, καὶ ἀνε-
βλάστησαν δύο φατρίαί, ἡ μία κλίνουσα εἰς τὸ ὀλιγαρχι-
κόν, καὶ ἡ ἄλλη εἰς τὸ ὀλιγαρχικόν. Τὸ σύστημα τῶν

ὀλιγαρχικῶν εἶναι ἀπλούστατον, ἐπειδὴ εἰς ἓνα μόνον πλῆθὸν ἀποβλέπει, ὥς καὶ εἰς τὰς κακὰς πολιτείας, τὴν ὑπερίσχυσιν τοῦ ὄχλου. Τὸ ὀλιγαρχικὸν ἐξεναντίας εἶναι πολυκέφαλος ὕδρα. Ἐχει τὴν ὀλιγαρχικὴν του φατρίαν ὁ Παπαδούκας· ζητεῖ νὰ συγκροτήσῃ ἄλλην ἃ Ἑρμογράφος· συμπεραίνω ἀπὸ γραφόμενά τινα, ὅτι καὶ ἡ Βουλοκρατικὴν Ἀκαδημίαν διίσχυρίζεται καὶ αὐτὴ νὰ δώσῃ νόμους εἰς γλῶσσαν, ἥτις ἀκόμη δὲν ἔλαβε τοὺς ἀληθινούς της νομοθέτας, ὅποιοι εἶναι συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ κλασσικοί. Καμμίαν ἡμέραν θέλεις ἰδεῖν καὶ τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν κρίνουσαν καὶ αὐτὴν ἂν πρέπη νὰ λέγωμεν *Γραβῶ* (*Gravre*) ἢ *Σύρω*. Τὸ νόστιμον εἶναι ὅτι, τὸ *Τραβῶ* εὐρίσκεται καὶ εἰς τὴν αὐτὴν ἐκείνην μετάφρασιν τοῦ Βουκυλίδου, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ μεταφραστὴς φοβούμενος μὴ τὸ Ὄργιζομαι τοῦ συγγραφέως δὲν εἶναι σαφές, τὸ ἐμμένευσεν μὲ τὸ σαφέστατον εἰς ὅλους *Χαλεπαίνω*!!!

Ἡ ἔνδειξις τῆς τόσης οἰκειότητος μὲ τὸν Συνειδερὸν εἶναι καὶ αὐτὴ insolence. Τὸ *φίλος* ὄνομα δὲν δίδεται παρὰ εἰς τοὺς ἐκ πολλοῦ χρόνου οἰκείους, καὶ μὲ τοὺς ὁποίους ὁ γράφων ἔχει κάποιαν πολλὴν ἢ ὀλίγην ἀναλογίαν. Ἀλλ' ἡ διαφορὰ ἀπ' ἐκεῖνον εἰς τοῦτον εἶναι περισσότερα παρὰ ἀπὸ τὴν ἡμέραν εἰς τὴν νύκτα. Ταύτας τὰς ἡμέρας ἔλαβα ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν Συνειδερὸν, μὲ τιμπεὶ τὴν ἐκδοσιν τοῦ *Περὶ ζῶων ιστορίας* τοῦ Ἀριστοτέλους, τὴν ὁποίαν προσμένω μὲ ἀνυπομονησίαν, καὶ ὡς λέγω, πρὶν τὴν ἰδῶ, ὅτι θέλει εἶσθαι ἀρίστη. Θρηναῖος καταλείπων ὅτι ἀναγκάζεται εἰς τὸ γῆρας του ν' ἀφήσῃ τὴν σχολὴν τοῦ Francfort sur l'Oder, καὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Βρεσλαυικὴν.

Ἐλησμόνησα, ναί, τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀναφροδίτου.

Τὴν ἔχεις τώρα, καὶ σταῖλέ με τὴν ὀπίσω. Χαίρω ὅτι σὲ ἤρεσεν ἡ Ῥητορικὴ τοῦ Ἀμβωνος.

Διὰ τὰς τιμὰς τῶν βιβλίων, ἔκρινα νὰ σὲ γράψω χωριστὴν ἐπιστολὴν, ἐδῶ κλεισμένην, διὰ νὰ ἐμπορῇς πάντα καιρὸν νὰ τὴν δείχνης, ἂν ἡ χρεια τοῦ καλέσῃ.

Περὶ δὲ τῶν εἰς ἐμὲ ἀνηκόντων ἀντιτύπων, σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ ζαλίσεσαι, σὲ ἀφίνω ἡσυχον καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἐνοχλὴν ἐλεύθερον.

Τί ἔχομεν ν' ἀποκριθῶμεν, λέγεις; ὅταν οἱ κατήγοροι μᾶς ὀνειδιζῶσι περὶ τῶν δεισιδαιμόνων τῶν ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν καλῶν καγαθῶν; *Soyez tranquille*. Ἐχουσι καὶ αὐταὶ καλοὺς καγαθοὺς πολλοὺς τοιοῦτους. Πλήθος τοιούτων ἐγνώρισα. Τούτων εἰς ἥτο ὁ περίφημος Villoison.

Ὁ Ὅμηρος (λέγεις) ἔδωκε **Πάλιν** τὸν ἀδελφόν μου γρόσια 100. Τὸ *Πάλιν* σημαίνει δευτέραν φοράν καὶ ὅμως εἰς τὸ διφθέρειόν μου δὲν τὴν εὕρισκω. Ἡ λοιπὴν ἐλησμόνησες νὰ με τὸ γράψῃς, ἢ ἐγὼ δὲν τὸ ἐπέγραψα εὐθύς. Καθάρισέ μου λοιπὸν τὸ πρᾶγμα, διὰ νὰ ὑπάρχωμεν συμφώνως. Τὰς προλαβούσας σου τὰς ἀφάνισα, καθὼς κάμνω πάντοτε εἰς τὰς ὅσας μάλιστα περιέχουσιν ὀνόματα ξένα ξένων καὶ ἀλλοκότων ἀνθρωπίσκων.

Ἀπορῶ τί με λέγεις περὶ τοῦ Ἰταλικοῦ Πολυγράφου; τοιαῦτα φύλλα ἐδῶ βέβαια δὲν ἔμειναν. Ἀνάγνωσέ τα ἀκόμη μίαν φοράν, καὶ μὴ με τὰ πέμψῃς ὀπίσω.

Κάμνεις καλὰ δεχόμενος τὸ ὅποῖον σὲ φορτίζουν βαρὺ οἱ Ζωσιμάδαι. Ἀλλὰ τὸ βάρος μόνον, ὅχι δὲ καὶ νὰ ἐξοδεύσῃς ἐκ τῶν σῶν. Πρέπει νὰ τοὺς περὶ τοὺς λογαριασμὸν ὅλα σου καὶ μικρὰ καὶ μεγάλα τὰ ἐξῇδαι « Δαπανώμενος ἐφ' ᾧ μὴ δεῖ, ὀλίγος ἔσῃ ἐφ' ᾧ δεῖ ».

Ἀπόκρισις εἰς τὴν 24 Ἰουλίου. Ἐλαβον τοῦ Κούμα

τὴν ἐπιστολήν· ἀλλὰ μήτε καιρὸν μήτε δύναμιν ν' ἀπο-
 ριθῶ κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχω· κατ' εὐτυχίαν δὲν εἶναι
 ἀνάγκαια ἡ γρήγορος ἀπόκρισις, ἐπειδὴ ὁ κόπος τοῦ
 Λεξικοῦ ἐματαιώθη, καὶ ἡ πρέπει ν' ἀρχήσωσι
 τὴν μετάφρασιν τοῦ νέου, (τὸ ὅποσον εἶναι une bagatelle
 de 6 ou 7 ans), ἢ νὰ παραιτηθῶσι παντάπασι.

Καὶ ἐγὼ ἀπορῶ πῶς ὁ Κρ. συγχέει προφανῶς τὸν Ἀρχί-
 κλον Δ, μὲ τὸν Ἀρχίτυπον ἐφημεριδογράφον.

Ἄς μὴν ἀναφέρῃ εἰς τὰς σημειώσεις τῆς γραμματικῆς
 Κ. τὴν γνώμην μου μήτε περὶ Ἀποθετικῶν μήτε περὶ
 ἄλλου τινός.

Μὴ φατρίας, μήτε μὲ τὸν Βασιλάκιον, μήτε μ' ἄλλον
 κανένα.

Ἐδῶ κλεισμένην εὐρίσκεις καὶ τὴν τοῦ Κρ.

Ἀπόκρισις εἰς τὴν 3 Αὐγούστου. Μεγάλῃ χάρις εἰς
 τὸν ΠΡ. ὅτι καταγράφεται εἰς τὸν Πausanían. Ἡ πα-
 ρέρως του καταγραφὴ « ποιήσει τὰ σχολιὰ εἰς εὐθεϊαν,
 καὶ τὴν τραχείαν εἰς πεδία ». Ἐξεύρει ὅτι δι' ἑλλειψιν
 καταγραφῶν ἐμποδίζεται τόσους χρόνους τῶρα ὁ τύπος
 τοῦ Πausaníου· καὶ ἀντὶ νὰ παρακινήσῃ τοὺς φίλους καὶ
 τοὺς γνωρίμους του, καὶ νὰ συναθροίσῃ μίαν ἑκατοστὺν
 καταγραφῶν, μᾶς πέμπει ξηρὰν τὴν ἰδικήν του.

Περὶ τοῦ Λεξικοῦ του ἔκαμες καλὰ γράφων τὴν ἀδυ-
 κμίαν μου εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ μὴδ' ὁ Βάμβας ἐπιθυμεῖ
 μήτε λεξικοῦ διόρθωσιν, μήτε φιλότιμον βοήθειαν παρὰ
 τοῦ ΠΡ. καὶ μὲ εἶπε ῥητῶς νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μὴ
 μεσιτεύῃς περὶ τοιούτων. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι πένης· ἀλλ'
 εἶναι οἰκονόμος, εἶναι ὀλιγαρκής, ἔχει μαθητάς τινας, ἂν
 καὶ πολλὰ ὀλίγους (ἕνα ἢ δύο νομίζω), ἔχει καὶ τὰ παρ'
 αὐτοῦ 50 κατὰ μῆνα φρ. τὰ ὅποια προσπαθῶ ὁ ταλαίπω-

ρος (οἰκονομῶν κ' ἐγώ) νὰ αὐξήσω ἂν ἦναι τρόπος. Μο φαίνεται λοιπὸν ὅτι εἶναι συμφέρον καὶ εἰς αὐτόν, καὶ εἰς τὸ γένος, νὰ μείνῃ παντάπασι ἀνεξάρτητος καὶ ἀδολωτος εἰς τοὺς ἐκεῖ. Τοὺς ἐξεύρομεν. Τί τίτλιζέκια εἶναι, καὶ μάλιστα οἱ Λευῖται. Μὲ ἑκατὸν ἢ διακοσίων γροσίων βοήθειαν, εἶναι καλοὶ νὰ τοῦ σηκώσωσι τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὸν χρειάζομενον καιρὸν εἰς τὰ μαθήματά του. Ἐπειτα ὁ τύπος τοῦ Λεξικοῦ, καθὼς καλῶς ἔκρινε, χρειάζεται διπλὴν δαπάνην ἐδῶ. Αὐτοῦ, φίλε, πρέπει νὰ τυπωθῇ, καὶ νὰ τυπωθῇ γρήγορα. Ἄν καὶ μεγάλην ὑπέληψιν περὶ αὐτοῦ δὲν ἔχω, συμφέρει ὁμως καὶ εἰς τὸ γένος, καὶ εἰς τὸ ἴσως νὰ μετριάσῃ τὸν τύπον τοῦ ἄλλου Λεξικογράφου.

Μεγάλη χάρις ἀκόμη εἰς τὸν ΠΡ, ὅτι εὕρισκόμενος εἰς τὴν Χίον ἶδε καὶ ἤκουσε τὸ «βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως» ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ» καὶ δαιμονιζόμενον περὶ αἰγῶν καὶ ὀρνίθων, καὶ δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα του, διὰ νὰ κἀ ἐμποδίσῃ δευτέραν ἄλλην ἐνδεχομένην στηλίτευσιν. Εἶναι λοιπὸν παντάπασι ἀδιάφορος εἰς τοὺς Αὐτοσχ. στοιχ. ἐπειδὴ μήτ' ἐσυλλογίσθη, μήτ' ἐφοβήθη τὸν ἐνδεχόμενον, ἐκ τῆς στηλιτεύσεως, φόβον μου νὰ τοὺς ἀντιλουθῶ.

Ἡ πόσῃ χαρὰν μᾶς ἐπροξένησε (μάλιστα τὸν Βάμπερ) τὸ πρῶτον τετράδιον τῆς Γραμματικῆς! ὁ Βάμπερ en est enchanté. Δὲν ἐξεύρω ἂν μ' ἔστειλες τὸ κατὰ τὸν ρόν, ἐπειδὴ εὕρισκω τυπογραφικὰ σφάλματα, πολλὰ ὅμως. Courage! Αὐτὴ θέλει ματαιώσῃ ὅλας τὰς γραμματικὰς.

Δὸς (νὰ ζήσης) τὴν ἐγκεκλεισμένην (ἢ μάλλον τὴν ἐγκλεισμένην) εἰς τὸν Γ. ἀφοῦ τὴν σφραγίσῃς.

Ἐδόθη ἡ εἰς τὸν δεύτερον ἐρμηνέα ἀπὸ τὸν Βάμβαν
διὰ τῆς μικρᾶς πόστας. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν.

Καῦσε, χωρὶς πρόφασιν, τὴν ἐπιστολὴν μου.

Τῆς Γραμματικῆς τὰ τετράδια μὲ τὰ πέμπεις μὲ τὰ
τετράδια τοῦ Α. Ε, ὅταν εὗρης μέσον ἀδάπανον.

146.

17 Αὐγούστου 1811.

Ἀλέξανδρε φίλε, ἀσπάζομαι σε.

Μὲ βίαν σὲ γράφω, καὶ διὰ τοῦτο μόνον σὲ γράφω,
καὶ σὲ πληροφορήσω περὶ τῶν τιμῶν τῆς Ἑλληνικῆς βι-
βλιοθήκης, περὶ τῶν ὁποίων ἡ σὺ ἐλησμόνησας ὅτι σ'
ἐγραψα καὶ ἄλλοτε, ἢ ἐγὼ ἐλησμόνησα νὰ σὲ γράψω.

Ἰδού λοιπὸν ποία εἶναι ἡ τιμὴ ἐκάστου.

Ὁ Προδρόμος Ἑλλ. Βιβλ. πωλεῖται

εἰς τὸ κοινὸν 12

Ἀπὸ τοὺς βιβλιοπώλας, οἱ ὅποιοι μὲ

πληρώνουσι. 10.50

Ὁ Ἰσοκράτης οἱ δύο τόμοι 21 18

Τοῦ Πλουτάρχου κάθε τόμος . . . 18 16

Ὁ Πολύαινος 12 10.50

Ὁ Αἰσώπος 14 12

Βλέπεις λοιπὸν ὅτι οἱ βιβλιοπῶλαι κερδαίνουσιν εἰς μὲν

κάθε σῶμα Προδρόμου φρ. 1.50

εἰς κάθε σῶμα Ἰσοκράτους » 3 —

εἰς κάθε τόμον Πλουτάρχου. » 2 —

εἰς κάθε σῶμα Πολυαίνου » 1.50

εἰς κάθε σῶμα Αἰσώπου » 2 —

Δὲν ἀρκοῦνται ὅμως εἰς αὐτό, ἀλλ' ἡ συνήθεια εἶναι νὰ τοὺς δίδωνται τὰ 13 σῶματα διὰ 12, ἥγουν κερδοῦναι οὐσιν ἔτι καὶ ἓν σῶμα εἰς πᾶσαν δωδεκάδα.

Τὸ αὐτό, φίλε, λοιπὸν εἶναι δίκαιον νὰ κάμης καὶ εἰς τὰ ὅσα πωλεῖς διὰ λογαριασμὸν τῶν κυρίων Ζωσιμαῶν, καὶ πρὸς τούτοις νὰ ἀφαιρῇς καὶ τὴν Προβιζιων σου τὴν συνειθιζομένην εἰς τοὺς πραγματευτάς, καὶ δὲν εἶσαι βιβλιοπώλης, καὶ διότι πωλεῖς καὶ ἐμβόλια ἀργύρια γρηγορώτερα παρ' αὐτούς.

Ἔτι πρέπει νὰ ἀφαιρῇς καὶ τὸ ἀγώγιον τῆς μετακομιδῆς ἀπ' ἐδῶ ἕως αὐτοῦ, ἔτι τὰ ραπτικά, ἐὰν πωλῇς τινὰ ἡχημένα. Οὕτω νὰ κάμης ἐξ ἅπαντος, καὶ ἀντὶ τοῦ παραπονεθῶμεν ἢ ὁ κύρ. Ζωσιμαῶς ἢ ἐγώ, θελούμεν καὶ δύο σὲ γνωρίζει χάριν.

Τὸ αὐτὸ νοεῖται καὶ διὰ τοῦ κυρίου Σπανιολάκη τὸν Ἰπποκράτην καὶ τὸν Θεόφραστον

Ἰπποκράτης.	15	12
Θεόφραστος.	6	4.50

Ἐξω τούτων πρέπει νὰ λαμβάνης τὴν προβιζιων σου τὰ ραπτικά, καὶ νὰ ἀφαιρῇς καὶ τὸ ἀγώγιον.

Υἱαίνει με τὴν ἀκόλουθον σὲ γράφω πλατύτερα.

147.

28 Αὐγούστου 1811.

Διὰ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ, φίλε, ἐλευθέρωσέ με ἀπὸ τὸν ἀδιάκριτον Ποπᾶν. Χθὲς τὸ ἐσπέρας ἐπλήρωσέ με ἀκόμη φρ. 7 καὶ σολδ. 4 διὰ τὸ διπλοῦν τετράδιον τὸ

15 Αὐγούστου, "Ἐχω ἕως τώρα πληρωμένα 22 φράγκα. Εἰπέ τον ὅτι δὲν θέλω πλέον νὰ λαμβάνω μήτε δωρεὰν μήτε μὲ πληρωμὴν τὰ τετράδιά του. Ἄς τὰ πέμπη, εἰς τοὺς κόρακας, ἂν ἀγαπᾷ, ἀλλ' ὅχι πλέον εἰς ἐμέ. Πλὴν τῶν ἰδικῶν σου τίποτε σχεδὸν δὲν εὔρηκα ἄξιον εἰς αὐτὰ μηδ' ὀβολοῦ, ὅχι 22 φρ. Τὸ δευτέρον σου ὁμως ἦτο καλύτερον τοῦ πρώτου κατὰ τὴν σύνθεσιν. Ἐδῶ κλεισμένας δύο πρὸς τοὺς Ζωσιμάδας καὶ πρὸς τὸν Φιλαδελφείας, καὶ ἄλλας δύο τοῦ Βάμβα. Σφράγισέ τας ὅλας πρὶν τὰς πέμψης. Καὶ πρῶτον περὶ τῶν Ζ. βλέπεις πόσην καὶ ποῖαν πρόνοιαν ἔχουν περὶ τῆς διαδόσεως τῶν βιβλίων. Φαίνεται ὅτι ὅσα ἐστάλησαν εἰς Λιβόρνον ἀπ' ἀρχῆς ἕως τώρα σαπιζοῦν ἐκεῖ εἰς γωνίαν κἀνενὸς μαγαζίου. Μαρτύριον καὶ τοῦτο ὅτι ὁ πλοῦτος χωρὶς παιδείαν δὲν εἶναι τίποτε. Γράψε του καὶ σὺ περὶ ταύτης τῆς ἀμελείας τὰ δέοντα, λέγων, ὅτι σὲ τὰ γράφουν ἀπὸ τὸν Λεβάντε, καὶ ὅτι μ' ἐρώτησες περὶ τούτου, ἂν ἐπιμελοῦμαι νὰ πέμπω τοὺς τόμους καθόσον ἐκβαίνουσιν ἀπὸ τὸν τύπον. Περὶ δὲ τοῦ Πανιερωτάτου, μηδ' ἐγὼ δὲν τὸν κρίνω καλὸν νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἐπιχείρημά του, ὡς πρέπει, καὶ μάλιστα γυμνὸς καθὼς εἶναι ἀπὸ βοηθήματα, τῶν ὁποίων πολλὰ μικρὸν μέρος εἶναι ὅσα τὸν ἐσημείωσα. Ἀλλὰ τί θέλεις; σὲ τὸ εἶπα καὶ ἄλλοτε· ἀνάγκη εἶναι νὰ γραφθῶσι καὶ νὰ τυπωθῶσι πρῶτον πολλὰ τοιαῦτα ἐξαμβλώματα πρὶν ἔλθωσι τὰ ὑγιῆ καὶ ὀλόκληρα γεννήματα. Τοιαύτη ἐστάθη εἰς ὅλα τὰ ἔθνη ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρωπίνου μυελοῦ. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐνισχύωμεν τοὺς ἐμοῦντας, ἂν θέλωμεν νὰ ἔλθωσι καὶ οἱ ἀκριβοῦντες. Βλέπεις τί τὸν ἀποκρίνομαι καὶ περὶ τοῦ Λεξικοῦ των. Μηδ' αὐτοῦ χρηστὴν ὑπόληψιν δὲν ἔχω· καλὸν ὁμως εἶναι νὰ τυπωθῇ διὰ πολ-

λὰς αἰτίας, καὶ διὰ τὴν προοδοποίησιν, καὶ τὴν ταχύνειν τοῦ
ἐρχομένου τοῦ καλοῦ· ἀλλ' αὐτοῦ, ὅχι ἐδῶ. Καὶ ὅταν ἔλθῃ
αὐτοῦ, σὺ φίλε, μὴν ἀνακατωθῇς εἰς αὐτό, ἀλλ' ἄς δι-
ρίσωσιν ἑμμισθον διορθωτὴν ὅτινα θέλουν. Μὴ (τὴν ζήσας)
ἐμπλέκεσαι εἰς τοιαῦτα, Μὲ τοῦ Θεοδώρου καὶ Νεοφύτου
τὰ γραμματικὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ κάμῃ τις καλὸν Λε-
ξικόν. Ἴδομεν τί ἔκαμεν ὁ ἀναλυμένος ψόλος· δύσκολον
μὲ φαίνεται νὰ κάμωσιν αὐτοὶ καλλήτερα παρ' αὐτόν. Μὲ
τοιαύτην κεφαλὴν τολμᾷ νὰ γίνῃ καὶ διορθωτὴς καὶ νο-
μοθέτης τῆς γλώσσης! εἰς τὴν πρώτην σελίδα τοῦ μετὰ
7 φρ. πληρωθέντος καταράτου τετραδίου εὐρίσκω: « διὰ
» τὸ εἶναι γεγραμμένον ἐν εἴδει ὁμιλιῶν . . . ἐν ἐνὶ λόγῳ
» τὸ βιβλιαρίον εἶναι ἐξαίρετον κτλ. ». Εἰς τεσσάρων
στίχων διάστημα ἐκφράζει μὲ τὴν αὐτὴν ἀπαρραλλάκτως
λέξιν καὶ τὰ ἀπαρέμφοτον, καὶ τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ
ὀριστικοῦ ἐνεστώτος Pulito! Bravo! Εἶναι ἀνεκδιήγη-
τοι καὶ ἀναρίθμητοι αἱ κομψότητές του. Ἀπὸ τὴν τέ-
χνην τοῦ λέγειν (Redekunst) εἶναι παντῆτασιν ἀμεί-
στος ὁ ταλαίπωρος· ἀλλὰ δὲν ἤλπιζα ποτὲ ὅτι μηδὲ τῆς
τέχνης τοῦ λαλεῖν (Sprachkunst) δὲν ἔχει καμμίαν
ιδέαν. Μὲ βάλλει εἰς ἀπορίαν, μὴ καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν
κατ' αὐτόν ἡ δυστυχία προέρχεται ὅχι ἀπὸ μόνον ἀμεί-
θειαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ φυσικὸν ὀργανισμόν τινα τῆς κερ-
λῆς των, μὴν ἡ φύσις ἐφέρθη εἰς αὐτοὺς ὅχι ὡς μητὴρ,
ἀλλ' ὡς μητρυιὰ. Λέγει περὶ τῶν σωματικῶν ἀρρώστων
μάτων ὁ Ἱπποκράτης « Φύσεως ἀντιπραττούσης κενὴ
» πάντα ». Τὸ αὐτὸ ἐνοεῖται καὶ περὶ τῶν ψυχικῶν. Τί
θέλεις νὰ κάμῃ ἡ παιδεία, ὅταν πέσῃ εἰς δυστυχεῖς κε-
φαλάς προγόνων, καὶ ὅχι υἱῶν τῆς φύσεως; Ἐγγραφὴ
(λέγεις) περὶ τοῦ Βάμβου πρὸς τὸν Φιλαδελφείας. Βλέ-

πως ὅτι εἰπά τι καὶ ἐγὼ περὶ τῆς βοηθείας εἰς τὴν πρὸς
 τὸν Φ. ἐπιστολὴν μου. Ἄλλ' ὁ Βάμβας δὲν φροντίζει
 περὶ τούτου, ἐξεναντίας ἄρχισε νὰ φοβῆται μὴ τὸν προ-
 κάλῃ βοήθειαν μὲ συνθήκην καὶ ὑποχρέωσιν νὰ ἐπι-
 πρέψῃ εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Βυζαντίου. Αὐτὸς θέλει νὰ
 ᾖ παντάπασι ἀνεξάρτητος· καὶ δὲν ἔχει ἄδικον εἰς
 τούτο. Πρέπει ὁμῶς νὰ εὕρωμεν τρόπον νὰ τοῦ αὐξήσω
 τὸ μηνιαῖον τῶν 50 φρ. Ἐρωτῶ σε, ἐὰν *φτιάσωμεν* μι-
 κρὸν Ὅμηρον μὲ σχόλια ἐκλεγμένα μέρος ἀπὸ τὰ ἤδη
 γνωστὰ μικρὰ σχόλια λεγόμενα τοῦ Διδύμου, ἀπὸ τὸν
 Εὐστάθιον, καὶ ἀπὸ τὰ νέα σχόλια τὰ ἐκδομένα ἀπὸ τὸν
 Villoison, ἐὰν *φτιάσωμεν* τοιοῦτον Ὅμηρον, καὶ δὲν θε-
 λήσωσιν οἱ Ζωσιμάδαι νὰ τὸν βάλωσιν εἰς τὴν ἀκολου-
 θίαν τῆς Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης, εἶναι τρόπος νὰ μᾶς
 χρηρηγήσῃ τὴν δαπάνην τοῦ τύπου ἀπὸ συνδρομὴν πέντε
 ἢ δέκα πραγματευτῶν; Τὸ ἔργον τοῦτο (ἐξευρέ το μό-
 νος) εἶναι σχεδὸν τὸ ἡμῖς τελειωμένον ἀπὸ Γερμανὸν
 ἐκδότην, ὅστις ἀπέθανε πρὶν νὰ προσθέσῃ τὸ ἄλλο ἡμῖς.
 Τὸ ἐξέδωκεν ὡς ἐφημερίδα εἰς πολλῶν χρόνων διάστημα,
 ἐν τετράδιον (ἡγοῦν μίαν ῥαψωδίαν) ἢ ὡς λέγει ὁ πρό-
 γονος *ἡτρίον*, τὴν φοράν. Ἄν εὕρισκῃς εὐλογον νὰ ἀκο-
 λουθήσῃ τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς τὸν μερισμόν, τότε ἡ δα-
 πάνη δὲν χρειάζεται συνδρομητάς. Ἀπὸ τὸ ἐν μέρος πω-
 λούμεν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο τυπώνομεν. Οὕτω δύναμαι νὰ
 βάλω τὸν Βάμβαν νὰ δουλεύῃ μὲ αὐξήσιν τοῦ μηνιαίου.
 Ἐκαμεν ὁ Γερμανὸς τῆς Ἰλιάδος μόνης 12 ἢ 13 ῥα-
 ψωδίας. Ἀλλὰ πάλιν σὲ λέγω, ἔχετο, μυστικόν, μὴ φθά-
 σῃ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ Δογοκαπήλου Δ.

Κάμε με τὴν χάριν, νὰ στείλῃς Αἰσωπον ἓνα (ἀπὸ

τούς ραμμένους) πρὸς τὸν Μουστοζίδην καὶ τὸν τρίτον
τόμον τοῦ Πλουτάρχου ἀπὸ μέρους μου.

Τώρα ἐνθυμοῦμαι, ὅτι μ' ἐρώτησές ποτε περὶ Ξενοκρά-
τους. Ναί· εἶναι Ξενοκράτης περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἐνδόχων
τροφῆς, ἐκδομένος ἀπὸ κάποιον Signor Ancora εἰς τὴν
Νεάπολιν, γνῶριμον τοῦ φίλου μου La Rochette. Οὗτος
ἐξεύρων ὅτι εἶχα τινὰς σημειώσεις κριτικὰς εἰς αὐτὸν Λα-
τινιστὶ γραμμένας μὲ παρεκάλεσε τότε (χρόνοι τοὺλάχιστον
12) νὰ τὰς ἀντιγράψῃ καὶ νὰ τοῦ τὰς στείλῃ. Ὁ
καλὸς Signor Ancora τὰς ἔβαλεν εἰς τὴν ἐκδοσὶν του με-
τὰ πολλὰ σφάλματα (τὰ ὅποια δὲν πιστεύω νὰ ᾔναι τῆς ἀν-
τιγραφῆς τοῦ La Rochette)· καὶ ὁμῶς δὲν ἐκαταδέχθη
νὰ στείλῃ μήτε τὸν La Rochette μήτ' ἐμὲ ἕν σῶμα.

Τὸ τελευταῖον τετράδιον τῆς Γραμματικῆς ἔλαβα ἀνέ-
ξοδον.

Καῦσον τὴν ἐπιστολήν.

148.

1 Νοεμβρίου 1811.

Ἀσπάζομαι σε.

Ἔλαβον τὰς ἐπιστολάς σου 24 Αὐγούστου, 7 καὶ 25
Σεπτεμβρίου, καὶ τὴν τελευταίαν 9 Ὀκτωβρίου, πρὶν
ἔχουσιν τὰς πρὸς τὸν Βάμβαν καὶ ἐμὲ ἀπὸ Χίου καὶ
Κωνσταντινουπόλεως παχείας ἐπιστολάς, πρὸς τὰς ὅποιας
ἐδῶ κλεισμένας σὲ πέμπω τὰς ἀποκρίσεις. Ἀνάγνωσέ τας
καὶ σφραγίσας πέμψε τας εἰς αὐτοὺς εὐχόμενος γνῶσιν

περισσότεραν. Μ' ἀναφέρεις καὶ ἄλλην ἐπιστολήν σου ὁ Ὀκτωβρίου. Δὲν τὴν ἔλαβα, παρεκτός ἂν νοῆς τὴν δέσμην τῶν τετραδίων τοῦ Λ. Ε., καὶ τῆς Γραμματικῆς, τὰ ὅποια ἔλαβα. Τὰ τετράδια τοῦ Λ. Ε. εἶναι μέχρι τοῦ Σ στοιχείου, περιεχομένου καὶ τούτου τοῦ Σ. Λεῖπει μόνον (δὲν ἐξεύρω διὰ τί) τὸ φύλλον Ν. Ὅθεν παρακαλῶ σε νὰ μᾶς στείλῃς τὸ Ν διπλοῦν, ἔπειτα τὸ Τ καὶ Υ καὶ τὰ ἀκόλουθα καθεξῆς διπλᾶ. Χαιρέτισον ἀπὸ μέρους μου τὸν κύριον Σταυρὸν Ἰωάννου καὶ παρακάλεσον νὰ μὲ στείλῃ ἐν σῶμα τοῦ Ὁρειθασίου τυπωμένου (εἰς Πετροῦπολιν νομίζω) μ' ἐξοδα τῶν Ζωσιμάδων.

Ἐδῶ κλεισμένην σ' ἐπιστρέφω καὶ τὴν πρὸς τὸν κύριον Ῥάλλην ἐπιστολήν.

Ὁ Γεωργαντόπουλος εἶναι εἰς Νεάπολιν μὲ σκοπὸν νὰ ἔλθῃ ἐδῶ δὲν ἐξεύρω πότε.

Θέλω σὲ πέμψειν καὶ τοὺς Προδρόμους καὶ τοὺς Ἰσοκράτας μ' ἄλλα χαλαρὰ ἀλήθεια.

Ἐλησμόνησα νὰ σὲ εἶπω ὅτι διὰ τὸ τελευταῖον στάγμα τῶν τετραδίων τοῦ Λ. Ε. καὶ τῆς Γραμματικῆς, ὁ κομιστής μ' ἔφερε τὴν δέσμην ἀπὸ τὸ Bureau du ministre des affaires étrangères (ὡς ἔλεγεν) ἐπισημειωμένον μὲ φρ. 6 καὶ 15 σολδία ἀγώγιον, τὰ ὅποια ἐπλήρωσα. Δὲν μέφομαι τὴν πληρωμὴν, ἀλλὰ σὲ τὸ κοινωνῶ μόνον, δι' ὑποψίαν μὴν ὁ φέρων αὐτὸ ἐπέγραψε τὸ ἀγώγιον εἰς ἰδιὸν τοῦ κέρδους. Ἀλλὰ καὶ ἂν οὕτως ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, τί εἶχα νὰ κάμω; τίποτε.

Μὲ λέγεις νὰ σὲ στείλω γράμματα πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην βιβλιοπώλας, διὰ νὰ σὲ γνωρίσωσι κύριον; καὶ ἀπορῶ τί νὰ κάμω, ἐπειδὴ μὴδ' ἐμὲ πλέον δὲν γνωρίζουσι κύριον, ἀφοῦ ἔδειξα εἰς αὐτοὺς

και ευστησα τους αληθεις κυριους. Ιδες οτι εγραφε περὶ
τούτου πρὸς τοὺς Ζωσιμάδας. Ἄς προσμένωμεν λοιπὸν
τὴν ἀπόκρισίν των. Ἄν ὁμως θέλῃς νὰ γράψω, γράψω.
Ἴσως ὁ Πατρὶνὸς ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ γράψῃ πρὸς αὐ-
τοὺς ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀποθανόντος. Ἐρώτησέ τον, καὶ
ἰδωμεν τί ἐκβαίνει ἐκ τούτου. Εἰς καλὸν τὸν ἐνεθυμήθην
(τὸν ἐργοδιώκτην τοῦτον Π.). Δὲν συμφέρει φίλε μου νὰ
τὸν ἀναφέρῃς τίποτε περὶ ἐμοῦ.

Ὁ Κυριακοδρομίτης μὲ ἀπάτησεν il n'y a pas grand
mal à cela· χειρότερον εἶναι τὸ νὰ ἀπατᾷ τις ἄλλος
ἀπὸ τὸ νὰ ἀπατᾶται αὐτός. C'est un polisson de plus
à ajouter au grand nombre des polissons, οἱ ὅπου
τολμοῦν νὰ βάλλωσι τὴν χεῖρα εἰς τὸ πηδάλιον πρὸ τοῦ
νὰ γυμνασθῶσιν εἰς τὸ κωπῖον. Βλέπω καὶ ἐγὼ τὴν ὀλί-
κρατίαν (ὡς τὴν ὀνομάζεις) τὴν περὶ τῆς γλώσσης. Ἄλλα
θεραπείαν εἰς τοῦτο ἄλλην δὲν εὐρίσκω παρὰ τὴν φρέν-
μον ὑπόκρισιν· ἤγουν νὰ μὴ τοὺς ἐναντιονέται τις ἐκ τῶν
προφανοῦς περὶ γλώσσης, διὰ νὰ μὴ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς
αὐτοὺς νὰ κάμωσι τὰς ἀμόρφους τῆς κεφαλῆς των ἰδεῖν
συστηματικάς, καὶ συγκροτήσωσιν αἵρεσιν, καὶ ἀντι-
ρῶσι κριτήριον νομοθετικὸν περὶ γλώσσης. Ναί! κριτή-
ριον, φίλε μου. Ἐδῶκε τὸ παρᾶδειγμα ἃς ἦναι καλὰ το
Λύκειον τοῦ Βουκουρεστίου. Νομοθετεῖ περὶ γλώσσης, ὥς
νὰ ᾗτο συγκροτημένον ἀπὸ συγγραφεῖς καὶ ποιητὰς ἐνδό-
ξους. Ἄλλους νομοθέτας γλώσσης ὁποιασδήποτε ἀπὸ
τοὺς τοιούτους δὲν γνωρίζω. Ἐνόσω λείπουν ἀκόμη ἐν-
δοξοὶ ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς, ὅστις τολμᾷ νὰ φιλονεικῇ
περὶ γλώσσης, εἶναι ἄξιος τοῦ Ντιμαρχαῶ. Ἐδῶ καὶ
πέμπω ἄλλης Ἀκαδημίας πρόγραμμα Γραικικόν, διὰ νὰ
θονηῇ. Ἄλλο δὲν εἶπετε παρὰ νὰ μᾶς νομοθετήσῃ τι

καὶ αὐτὴ περὶ γλώσσης. Λέγει, δὲν ἐνθυμοῦμαι εἰς ποῖον μέρος τῆς Γραμματικῆς του, λαλῶν περὶ τῆς διπλῆς εἰς τὸ ἔθνος χρήσεως τοῦ σοὶ τὸ ἔδωκα, καὶ σὲ τὸ ἔδωκα, Δάρβαρις, ὅτι οἱ **φρόνιμοι** μεταχειρίζονται τὴν δοτικὴν. Τοῦτο θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ αἰτιατικὴ ἔμεινεν εἰς τοὺς ἄρρονας. Καταλαμβάνεις λοιπὸν ἀπὸ τοῦτο, φίλε μου, ποῖαν ἰδέαν ὁ φρόνιμος Δάρβαρις καὶ οἱ κατ' αὐτὸν ὅλοι φρόνιμοι ἔχουσι τῆς γλώσσης, ἐπειδὴ μεταχειρίζονται τὴν λέξιν τῆς φρονησεως, ἀντὶ τῆς λέξεως χρήσεως καὶ χρήσεως (πάλιν τὸ λέγω) τῶν ἐνδόξων, ἥτις εἰς τὰς γλώσσας σπανίως ὁδηγεῖται ἀπὸ τὴν φρόνησιν. Οἱ ἐνδοῦχοι ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς γίνονται νομοθέται τῆς γλώσσης, ὅχι διότι ἐστάθησαν φρόνιμοι, τὸ ὁποῖον δὲν ἦτον εἰς τὴν ἐξουσίαν των, ἐπειδὴ δὲν ἦσαν αὐτοὶ εὑρεταὶ τῆς ὕλης τῆς γλώσσης, ἀλλὰ τὴν ἔλαβον ἀπὸ τοὺς γονεῖς των, ἀλλὰ διότι, πλουτισμένοι ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ ἐξαίρετον ψυχῆς διαθεσιν, ἔδωκαν εἰς ταύτην τὴν ὕλην μορφήν ὥραϊαν καὶ θελκτικὴν. Ἡ γραμματικὴ τῶν Γάλλων, ὅταν διδῇ κανόνας συντάξεως, δὲν λέγει ἡ δεῖνα σύνταξις εἶναι ἡ φρόνιμος, ἀλλ' ἡ δεῖνα σύνταξις εἶναι ἡ καλὴ, ἐπειδὴ ταύτην, καὶ ὅχι τὴν ἐναντίαν της, ἐμεταχειρίσθησαν οἱ ἐνδοῦχοι ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν βέβαια καὶ πολλοὶ τρελλοί. Τὴν αὐτὴν μέθοδον ἀκολουθοῦν καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ἔθνων αἱ Γραμματικαί, ἡγοῦν γίνονται ἀπὸ τοὺς ἐνδόξους. Εἰς ἡμᾶς στερημένους ἀκόμη ἀπὸ τοιούτους ἐνδόξους, εἶναι τολμηρὸν καὶ αὐτὸ τὸ νὰ λέγωμεν ὅτι ἔχομεν Γραμματικὴν. Δὲν ἐννοῶ μὲ τοῦτο, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γένῃ συλλογὴ τῆς ἀκόμῃ πολυποικίλου καὶ ἀστάτου χρήσεως τῆς γλώσσης· ἐξεναντίας εἶναι ἐπαινετὸς ὁ Δάρβαρις ὅτι ἐπεχείρησε νὰ τὸ κάμῃ.

ἀλλ' ἤθελεν εἶσθαι ἄξιος ἐπαίνου μεγαλητέρου, καὶ δεῖ-
ξιν ὅτι ἔχει καθαρὰν ιδέαν γλώσσης, ἐὰν ἀντὶ τοῦ Γραμ-
ματικῆ, ἐπέγραφε τὸ πόνημά του Ὑλὴ Γραμματικῆς.

Περὶ δὲ τῆς Βυτμανικῆς Γραμματικῆς ἔχω συναθρο-
σμένα τὰ τυπογραφικὰ σφάλματα τῶν πρώτων τετρα-
δίων, ὅταν τελειώσω καὶ τὰ εὐρισκόμενα εἰς τὰ ὑστερο-
σταλμένα, θέλω σὲ πέμψει τὸν κατάλογον, διὰ νὰ προσ-
θέσης εἰς τὸ τέλος τὰ errata. Φίλε, πρέπει νὰ σπουδάσῃς
νὰ ξεφορτωθῇς τοιαύτας ἀσχολίας, ἢ νὰ ἀποκτήσης κα-
νένα νέον ὑπουργὸν νὰ σὲ βοηθῇ εἰς τὰς ὑποθέσεις σου.
Ἐξ ιδίας μου πείρας καταλαμβάνω, εἰς πόσῃ καὶ ποίαν
ἀμνηχανίαν εὐρίσκεσαι πολλάκις· τοῦτο δὲν συμφέρει μήτε
εἰς τὴν ὑγείαν σου, μήτ' εἰς τὴν ἐμπορικὴν σου κατὰ-
στασιν. Ἐγὼ πνίγομαι ἀπὸ τὰς ἀσχολίας· ἡμέραν εἰς
ἡμέρας πλεονάζουσιν, ὅσον ἐλαττοῦνται αἱ σωματικαὶ
μου δυνάμεις. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐλάττωσις αὐτῶν σύρει σιμὰ
τῆς τὴν ἐλάττωσιν τῶν ψυχικῶν, ἡ μνήμη ἄρχισε νὰ μὲ
πλανᾷ καὶ νὰ μὲ προδίδῃ. Τοιαύτης πλάνης ἀποτέλεσμα
εἶναι πολλάκις ἢ εἰς τὰ ζητήματά σου σιωπὴ μου. Τώρα,
δὲν ἐξεύρω διὰ ποίαν ιδεῶν συζυγίαν καὶ σύναψιν, μ' ἐρ-
χεται εἰς τὴν κεφαλὴν τὸ περὶ Ξενοκράτους ἐρώτημά σου.

Εἰς τοῦ Ξενοκράτους τούτου τὸ *Περὶ τῆς ἀπὸ τῶν
ἐνύδρων τροφῆς βιβλίδιον* εἶχα κάμειν διορθώσεις τινάς·
τὰς ὁποίας ὁ La Rochette, μαθὼν ὅτι εἰς Νεάπολιν εἰς
ἀπὸ τοὺς γνωστούς του ὀνομαζόμενος Signor Ancora,
ἔμελε νὰ δώσῃ νέαν ἐκδοσιν τοῦ Ξενοκράτους μ' ἐπαρ-
κάλεσε θερμῶς νὰ τὰς κοινωνήσω. Ἐγὼ τότε (εἶναι τοῦτο
15 ἢ 16 χρόνια) ἤμην ἄρρωστος, καὶ ἀκολούθως ἀδύνα-
τος νὰ τὰς βάλω εἰς καθαρόν. Ὁ πολλὰ πρόθυμος La Ro-
chette ἀναδέχεται τὸν κόπον νὰ τὰς συναθροίσῃ καὶ νὰ

τις μεταγράψῃ ἀπὸ τὰ σχεδιάσματά μου, καὶ τὰς πέμ-
πει εἰς τὸν σιδηροῦν Ἀγκυραν. Καὶ οὗτος τὰς ἐπρόσθε-
τον εἰς τὴν ἐκδοσὶν του, ἃς ἦναι καλὰ, μὲ τόσα σφάλ-
ματα, ὥστε ὅταν ἐδανείσθην ἀπὸ τὴν Αὐτοκρ. βιβλιο-
θήκην τὸν νέον Ξενοκράτην διὰ νὰ τὸν ἴδω, ἐκαταράσθην
καὶ τὴν ἡμέραν ὅταν τὰς ἔκαμα, κ' ἐκείνην ὅταν τὰς
ἐκινῶνῃσα. Ἄλλο νοστιμώτερον· ὁ ἀπὸ μέταλλον δη-
μιουργημένος οὗτος Ἀγκυρας δὲν ἐκαταδέχθη νὰ μᾶς
πεῖλῃ μήτε τὸν La Rochette μήτ' ἐμέ ἔν σῶμα τοῦ
Ξενοκράτους. Οἱ πόλεμοι καὶ αἱ λοιπαὶ πολιτικαὶ ταρα-
χαὶ μ' ἐμπόδισαν νὰ τὸν εὔρω καὶ νὰ τὸν ἀποκτήσω ἄλ-
λαχόθεν· ὅτι ἂν τὸν εὔρισκα τότε σύνωρα, ἤθελα τὸν
μετεκδώσειν ἐδῶ (n'en deplaise point à M^r. Gajetano
d'Ancora) μὲ καὶ διωρθωμένας τὰς σημειώσεις μου.
Τώρα μανθάνω, ὅτι ἔχει γνῶμην νὰ τὸν ἐκδώσῃ ὁ Σνεϊ-
δέρος, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μ' ἔπεμψε τὴν νέαν του
ἐκδοσὶν τοῦ *Περὶ ζῶων ἱστορίας* τοῦ Ἀριστοτέλους.
Ταῦτα καὶ περὶ τοῦ Ξενοκράτους.

Νέα Βάσανα καὶ νέας τρικυμίας φοβοῦμαι ἀπὸ τὰς
προσθεθείσας σημειώσεις εἰς τὴν Διατριβήν. Ἄν ἦτο πα-
ρών, αὐτὸς ἐκδότης, ὁ συγγραψας, ἤθελεν εἶσθαι τὸ
πράγμα ἴσως ἀκίνδυνον. Ἄλλ' ὅταν σὺ τὴν ἐκδίδῃς πῶς
ἔχει νὰ μὴν ὑποπτευθῇ τὸ μέρος ὅθεν γίνεται τὸ λιθοβό-
λημα; τὸ πρᾶγμα ὅμως ἔγινε· καὶ ἄλλο δὲν ἔμεινε παρὰ
νὰ εὔρῃς τὸν τρόπον νὰ τὸν πιστώσῃς, ὅτι λιθοβολεῖται
ἀπὸ τὸν ὅποιον ἀδίκως, ἀσπλάγχχνως καὶ γελοίως ἐλιθο-
βόλησε. Καλὸν εἶναι βέβαια ἡ τοιαύτη ἀντιλιθοβολήσις,
καὶ διὰ νὰ ἐξανεμίσῃ ὀλίγον τὸ φουσκομένον του κρανίον,
καὶ διὰ νὰ τὸν κάμῃ προσεκτικώτερον εἰς τοὺς ἀκολου-
θοῦς τόμους τοῦ ἀθλισταίου Λεζικοῦ. Ποτέ, φίλε, δὲν

τὸ ἀνοίγω, χωρὶς νὰ τύχω ἀποδείξεις λαμπρὰς τῆς ἀμαθίας του, ἢ ἀναιδεῖς σφετερίσεις τῶν ξένων ἰδρύτων. Λέγει ὁ συγγραφεὺς (Λεξ. Ἀπριάτην) Das letztere meyne ich, λέγει καὶ αὐτός, « Ἐγὼ ὁμως νομίζω κτλ. » Αὐτὸ ἤθελεν εἶσθαι ὀρθόν, ἐὰν ἡ ἐπιγραφή τοῦ Λεξικοῦ ἔφερε μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ δεῖντος, ἐπειδὴ εἰς τὰς ὁμοι- γημένας γνωστὰς μεταφράσεις αἱ πρωτοπροσωπία, ὅλας ὁ κόσμος τὸ ἐξεύρει ὅτι ἀναφέρονται εἰς τὸν συγγραφεῖ, καὶ ὄχι εἰς τὸν μεταφραστήν. Ὅταν θέλῃ νὰ προσθέσῃ ἰδικὰ του, τὸ πρᾶγμα καταντᾷ εἰς γέλωτα. Λέγει ὁ συ- γγραφεὺς ὅτι τὸ Ἀλκυόνιον ὁμοιάζει τὴν φωλεάν τῆς Ἀλκυόνης. Αὐτὸς δὲ λέγει, ὅτι ὁμοιάζει αὐτὴν τὴν Ἀλ- κυόνα (τὴν ὁποίαν γράφει Ἀλκυῶνα), καὶ τὸ νοστιμώ- τερον, ὅτι καὶ τὴν ὁμοιάζει καὶ εὐρίσκεται καὶ εἰς τὴν φωλεάν της. Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ καταριθμῇται τὰς ἀποτυχίας καὶ δυστυχίας του ὅλας; Ἄν εἶχε νοῦν ὁ ταλαίπωρος, ὅχι τὴν εἰκόνα του ἤθελε βάλειν εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς βίβλου, ἀλλὰ καὶ τὸνομά του ἤθελεν ἀφαι- νίσαι, ἂν ἦτον εἰς καιρὸν διὰ τοῦ Carlton. Ἀλλ' αὐτὸς ἄς κάμῃ ὡς τὸν δόξει. Σὺ, φίλε, πρόσεχε, μήθ' ἐαυτὸν μήτ' ἐμὲ νὰ ἐμπλέξης εἰς ἱερατικούς ὄνυχας. Ἐγὼ τοῖς τοιούτους εὐχομαι χρόνους μακροὺς ζωῆς, διὰ νὰ γένωσκαι μάρτυρες αὐτόπται τῆς καταδίκης των. Δὲν ἦτο παρὰ χαρ. ἐπιθυμητὸν νὰ ἔξῃ σήμερον ὁ Νεόφυτος νὰ ἴδῃ ὅτι μήδ' οἱ μωροὶ πλέον δὲν ἀναγινώσκουσι τὴν Γραμματικὴν κήν του; Δὲν ἦτο καλὸν νὰ ζῇ ὁ . . . ; δὲν ἦτο καλὸν νὰ ἀναπνέῃ ἀκόμη ὁ . . . , ἄλλοι καὶ ἄλλοι, αὕτη εἶναι ἡ μόνη δραστήριος θεραπεία τῶν τοιούτων, ἡ μάλιστα λέγω τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς, ἐὰν τοὺς ἐφθανε, πρὶν ἐν- πνεύσωσι τὸ μωρὸν αὐτῶν ψυχάριον.

Τὰ καὶ τὰ περὶ τῶν δομένων εἰς τὸν ἀδελφόν μου·
καὶ εἶναι καλῶς δομένα. Τοῦτο μόνον φρόντιζε νὰ μὴ
ἀλλοιωθῇ περισσότερα κατ' ἔτος τῶν 400 γρ. καὶ τούτων
ἀλλοιωθῇ εἰς ἑκατὸν κατὰ τρίμηνον. Μὲ κακοφαίνεται νὰ
δύναμαι περισσότερον ἀλλὰ σὲ βεβαιώνω ὅτι δὲν δύ-
ναμαι ὁ ταλαίπωρος. 400 εἰς αὐτόν, 600 εἰς τὸν Βάμ-
βαν διὰ νὰ μὲ βοηθῇ, 800 ἐνοίκιον (μὲ φόβον μὴν ἀναγ-
ασθῶ νὰ πληρώσω εἰς τὸ ἐξῆς καὶ 1000 διὰ τὴν αὔξη-
σιν τῆς βιβλιοθήκης μου) 500 τὴν θεράπαιναν. Ἐὰν μὲ
ἀρρώστια ἢ τελευταία (ἥτις ἐνδέχεται νὰ ᾖ καὶ
κακὰ) δὲν ἔχω πόρον ἄλλον παρὰ νὰ σύρω τὰ εὐρισκό-
μενα εἰς χεῖράς σου, ἢ νὰ πωλήσω τὰ βιβλία μου. Ἐλη-
μύνονσα νὰ προσθέσω ὅσα μέλλουν νὰ μὲ προξενήσωσιν
ἔσοδα τὰ τέσσαρα βιβλία τοῦ Στράβωνος 12, 13, 14
καὶ 15^{ον} ἀκολουθῶς, τὰ ὅποια μεταφράζω τώρα, καὶ
ἀνάγκης πρέπει νὰ πληρώσω κανένα καλλιγράφον διὰ
τὴν βάλην καὶ αὐτὰ καὶ τὰς σημειώσεις εἰς καθαρόν, διὰ
τὰ δώσω εἰς τὸν τύπον.

Υγίαινε, καὶ καῦσε τὴν ἐπιστολὴν ἂν μὲ ἀγαπᾷς.

149.

1 Ὀκτωβρίου.

Τὴν πρὸς σέ, φίλε, ἐπιστολὴν καὶ τὰς πρὸς τοὺς Χίους
ἡ γραμμέναις ἀπὸ χθὲς· ἀλλ' ἐπρόσμενα τὰς τοῦ Βάμβαν,
οἷς δὲν ἔμπορεῖ νὰ μὲ τὰς φέρῃ πρὸ τῆς κυριακῆς (3
Ὀκτ.)· χθὲς πρὸς τὸ ἐσπέρας μ' ἔπεμψεν ὁ πρῶτος ἐρμη-
νεύς τοῦ Τουρκικοῦ Πρέσβευος, ὁ καλούμενος Θεολόγος

δέσμην τετραδίων Α. Ε, εἰς τὴν ὁποίαν εὔρηκα καὶ ἐπὶ
στολὴν σου τῆς 6 'Οκτ. καὶ τὸν Ἀπολλύδωρον.

Ἡ ἀρρώστια σου μ' ἐλύπησε πολὺ, δὲν μ' ἐξέπληξε
ὁμως· τὴν ἐπρόβλεπα καὶ τὴν ἐπρόσμενα ὡς ἐπακατα-
θημα τῶν πολλῶν κόπων. Πρόσεχε, διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς
τοῦ Θεοῦ, μὴ βλάβῃς μεγάλως τὸν ἑαυτὸν σου. Πρέπει
ἐξανάγκης νὰ εὔρῃς μηχανὴν εἰς τὸ ἐξῆς καὶ τρόπον, καὶ
συμμετρήσῃς τοὺς ἀγῶνας μὲ τὰς δυνάμεις σου, καὶ νὰ
τοὺς μεθοδεύσῃς εἰς τρόπον, ὥστε νὰ διαδέχεται εἰς τὸν
ἄλλον περιοδικῶς καὶ κατὰ τάξιν, καὶ κατὰ διαστήματα
τοιαῦτα, ὅποια νὰ σὲ δίδωσι καὶ τὴν εἰς τὸ ἀσθενέες ἡμῶν
σαρκίον ἀναγκαίαν ἄνεσιν.

Ἀνέγνων τὸ τετράδιον Γ. Ἄν ἤμην εἰς τόπον σου, δὲν
ἤθελ' ἀποκριθῆν ἀμέσως εἰς αὐτόν, διὰ τὴν ὁποίαν κατὰ
τέρω θέλω σὲ κοινωνήσῃς ἰδέαν μου, ἀλλὰ πρὸς τὸν
redacteur δι' ὀλιγωτάτων στίχων, τῶν ὁποίων τὸ νόημα
νὰ ἦναι τὸ ἐξῆς. Τὸ νόημα μόνον σὲ λέγω, ὅχι καὶ τὴν
διασκευὴν αὐτοῦ.

« Πανσοφολ. Γ. Εἰς τὸ τελευταῖον σου τετράδιον αὐ-
γνώσῃς ἐπιστολὴν ἀνώνυμον πρὸς ἐμέ, εἰς τὴν ὁποίαν ἤθελε
μετὰ χαρᾶς ἀποκριθῆν ἐάν ἐγνώριζα τὸν πρὸς τὸν ὅπου
γράφω. Αὕτη ἡ ἄγνοια μὲ παραγγέλλει σιωπὴν, διὰ
μὴ σκιαμαχῶ ματαιῶς. Μὴ σὲ ταράξῃ, Σοφολογ-
λέξις Σκιαμαχῶ. Ἄν καὶ εἰς πολλὰ εἶμαι γνώμης δι-
φόρου ἀπὸ τὴν γνώμην τοῦ γράφοντος, τόσον ἀπέχωμαι
τὴν πρὸς αὐτὸν μάχην, ὥστε εὐχομαι νὰ γένῃ εἰς τὴν
ὁμογενεῖς ἡμῶν τύπος ἡ ἐπιστολὴ του καὶ ὑπογραμ-
μοῦ τοῦ πῶς πρέπει νὰ γράφωσι καὶ νὰ διαλέγονται πρὸς
λήλους οἱ ἀληθινοὶ φίλοι τῶν Μουσῶν καὶ τῶν Χαρτῶν.
Καὶ τοῦτο μάλιστα μὲ φέρει εἰς θαυμασμὸν διὰ τὴν

« ἄνωγύμως. Δίκαιον ἔχουν νὰ κρύπτωνται εἰς ὅσους ἡ ἐκκλήυψις προξενεῖ καταισχύνην, ὅχι ὅσοι γράφουσι κατ' αὐτόν. »

« Ἄλλ' ἀφίνω τὴν περαιτέρω περιεργίαν περὶ τοῦ ἄνωγύμου ἐπιστολογράφου, καὶ σὲ ζητῶ συγχώρησιν νὰ κάμω τὴν μικρὰν ἐξῆς ὑποσημείωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔκαμες σημείωσιν (σελ. 324) περὶ τῆς λέξεως *Σανδύκιον* ἢ *Σανδούκιον*. »

« Λέγεις πρῶτον ὅτι εὐρίσκεται εἰς τοὺς συγγραφεῖς τοῦ ιε'. αἰῶνος. Ἐνδεχόμενον ἢ βία, ἢ τῶν τυπογράφων ἀβελψία νὰ ἔβαλε τὸν ιε'. ἀντὶ τοῦ ιγ'. αἰῶνος· ἐπει-
ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ σὲ λανθάνῃ ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸ παρρησιόγραφον τοῦ Κυρίλλου γλωσσάριον : « Μαρσίπιον, πούτιν, ἢ πουγγίν ». (Ἰδ. τὸν Δουκαγγ. σελ. 1353).
Τοῦ Κυρίλλου τούτου ὁ χρόνος εἶναι ἄδηλος, ἐπεὶ δὲ ἄλλοι τὸν θέλουσι νὰ ἤκμασε μετὰ τὰ 1200, καὶ ἐξ ἄλλων φαίνεται ὅτι ἦτο καὶ πολὺ ἀρχαιότερος. Ἀλλὰ τοιαύτη χρονολογικὴ κρίσις ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις μου, καὶ ἔτι καί ποτε ἔχω νὰ καταγίνωμαι εἰς τὰ ταιαῦτα. Τοῦτο μὲ φαίνεται βέβαιον, ὅτι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ λέξις *Σανδύκιον* εἶναι τοῦ ιε'. αἰῶνος δὲν ἀκολουθεῖ ἀπὸ τοῦτο ὅτι δὲν εἶναι ἐλληνικὴ, καὶ ἀκόμη ὀλιγώτερον, ὅτι εἶναι ἀραβικὴ. Ἐξεύρω ὅτι « ταύτην μεταχειρίζονται οἱ Τούρκοι· καὶ ἀντὶ νὰ ἀποφασίσω ὅτι τὴν ἔλαβον ἀπὸ τοῦ Ἀραβας ἢ ἀπὸ τοῦ Πέρσας, πολὺ πιθανώτερον μὲ φαίνεται, ὅτι τὴν ἐδανείσθησαν, ὅθεν ἔλαβον καὶ τὸ *Κι-ρεμί* καὶ τὸ *Ἐργάτ*, καὶ τὸ *Χωριάτ*, καὶ τὸ *Λάχανα*, καὶ ἄλλα πολλὰ, τὰ ὅποια τώρα δὲν ἐνθυμοῦμαι. »

« Λέγεις ἔπειτα, φίλτατε Γ., ὅτι εἰς οὐδένα τῶν παλαιῶν συγγραφέων εὐρίσκεται. Ἄν ἐννοῇς τῶν σωζομέ-

των παλαιῶν συγγραφέων, μηδ' ἐγὼ νομίζω ὅτι εὐρίσκειται, ἂν καὶ πολὺ ἀπέχω ἀπὸ τῶ νὰ τοὺς ἀνέγνωσι ὅλους, γνωστοὺς βέβαια εἰς τὴν σοφολογιότητά σου. Μὲν ὅλον τοῦτο ἀρκεῖ νομίζω ἡ μαρτυρία τοῦ 'Ησυχίου καὶ καθὼς ἄλλαι πολλόταται λέξεις εὐρίσκονται εἰς αὐτόν, χωρὶς νὰ εὐρίσκωνται εἰς τοὺς σωζομένους συγγραφεῖς, τὰς ὁποίας δὲν ἐπλασεν ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του, ἀλλὰ ἐπ' αὐτὴν ἀπὸ συγγραφεῖς ἢ ποιητάς, οἱ ὅποιοι κατὰ δυστυρίαν ἀφανίσθησαν, οὕτως εἶναι πιθανὸν ὅτι εὑρήκε καὶ τὸν Σάνδουκα εἰς παλαιὸν συγγραφέα ἢ ποιητὴν ὁ παλαιότερος τοῦ Κυρίλλου 'Ησύχιος. »

« Ἐπειτα εἰς τοιαῦτα, φίλε, πρέπει, ἂν δὲν λανθάνωμαι, νὰ λαμβάνωμεν ὁδηγὸν καὶ τὴν ἀναλογίαν, ἥτις εἰδὼ μάλιστα βεβαιώνει τρόπον τινὰ τὴν ὁποίαν δίδει ὁ 'Ησύχιος εἰς τὸν Σάνδουκα σημασίαν. »

« Ὁ *Νάρθηξ* εἰς τὸν αὐτὸν 'Ησύχιον εἶναι καὶ αὐτὸς φυτὸν, καὶ ὁμοῦς εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν σημαίνει καὶ εἰς τὸν κιβωτίου ἢ Κουτίου (ιδ. Σνειδερ. Λεξικ. λεξ. *Νάρθηξ*). »

« Ἡ *Πύξος* εἶναι ὁ σήμερον ἀρσενικῶς ὀνομαζόμενος Πύξος, καὶ ἀπὸ τοὺς χυδαίους μὲ τουρκικὴν λέξιν *Του μοίρι*, καὶ ὁμοῦς ὀνομάσθησαν ἀπ' αὐτὸν αἱ *Πυξίδες*, τὰ κουτία ἢ μικρὰ σανδύκια, τὴν ἀρχὴν ὅσα εἶχαν ὕλην τὴν *Πύξον*, ἔπειτα μὲ τὸν καιρὸν (ὡς συμβαίνει εἰς τὰς γλώσσας) ἀπλῶς καὶ τὰ ἀπὸ ὁποιανδήποτε ἄλλην ὕλην κατασκευασμένα κουτία. Ἡ *Πυξίς* δὲν εἶναι μετουσαστικόν, ὡς τὸ *Πύξις*, καθὼς ἤθελέ τις τὸ φαντασθῆναι, ἀλλὰ ὑποχωριστικὸν τοῦ Πύξος, ὡς τοῦ *Νήσος* ἢ *Νησίς*. »

« Τί θαυμαστὸν λοιπόν, ἐὰν καὶ ἀπὸ τὸ φυτὸν, τὸν Σάνδουκα, ὀνομάσθησαν ἀγγεῖα ἢ σκευὴ Σανδύκια; Μήτε καιρὸν, μήτε χρεῖαν ἔχω νὰ ἐξετάσω τί φυτὸν ἦτο »

Σάνδουξ, ἢ ἂν ἦτο δυνατόν νὰ κατασκευασθῶσιν ἀπ' αὐ-
τὸν σκεύη, ὡς ἀπὸ τὸν Πύξον καὶ τὸν Νάρθηκα. »

« Αἱ μετωνυμῖαι καὶ ἀπλῶς αἱ τροπικαὶ σημασίαι εἰς
τὰς γλώσσας εἶναι πολλάκις τόσον μακρυσμέναι ἀπὸ τὰς
ῥαφίας σημασίας, τόσον παράξενοι καὶ τόσον ἀλλόκοτοι,
ὥστε ματαιοῦνσι πᾶσαν ἔρευναν ἢ ἀνίχνευσιν τῆς ἀκο-
υνθίας τῶν ἐννοιῶν, διὰ τῆς ὁποίας διαδοχῆς ἐπέερασαν
ἐκ τῆς πρώτης εἰς τὴν τελευταίαν σημασίαν. Ὑπομονὴ
εἰς ὃ Νάρθηξ σημαίνει καὶ κουτίον, ἀλλὰ πῶς ἐκατήν-
τησε νὰ σημαίνῃ καὶ μέρος ὁλόκληρον οἰκοδομῆς, καὶ οἰ-
κοδομῆς ὅχι μικρᾶς, τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ, τοῦτο δὲν
ἐδίδαξεν ἀκόμη κανεῖς. »

« Πρέπει νὰ σὲ εὐχαριστήσω διὰ τὴν ἄλλην σου ση-
μείωσιν, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι νὰ ἀποβάλῃ τὸ χυδαιέ-
στατον. Ὁ στόμας. Χυδαιέστατον τὸ ὀνομάζω διὰ τὴν
ἐμπύλησιν ὅτι κάνεις ἀπὸ τοὺς ἀκόμη μέλλοντας ἐνδόξους
ἐμῶν ποιητὰς ἢ συγγραφεῖς δὲν θέλει τὸ μεταχειρισθῇ.
Ἄν κατὰ δυστυχίαν τὸ μεταχειρισθῶσι, θέλει καὶ αὐτὸ
ἐνγενισθῇ ὡς καὶ ἄλλα πολλά. Κανόνα καὶ νόμον εἰς
τὰς γλώσσας ἄλλον δὲν γνωρίζω παρὰ τὴν χρῆσιν τῶν
ἐνδόξων. Ἐως νὰ γεννηθῶσιν αὐτοί, χρεωστοῦμεν ἡμεῖς,
ἐν δὲν λανθάνωμαι, νὰ λαλῶμεν καὶ νὰ γράφωμεν περὶ
τῆς γλώσσης μὲ ὑποστολήν. Ὑγίαινε ! »

Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τὸν redacteur συντόμως, προνοῶν
ὥς νὰ φυλάξῃς μόνον τὸ νόημα, καὶ ὅχι τὰς λέξεις ἢ
ἐκφράσεις, διὰ νὰ μὴ μὲ καταλάβῃ. Ἄν εὕρισκῃς ὅμως
συμπεριεφερόμενον τὸ νὰ σιωπῇ καὶ περὶ τοῦ Σανδουῦχ εἶ-
ναι κύριος· καὶ τοῦτο εἶναι νομίζω τὸ καλῆτερον.

Τώρα σὲ λέγω διὰ τί δὲν εἶναι καλὸν ν' ἀποκριθῇς
ἀμέσως εἰς τὸν ἀνώνυμον. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ μὲ φαίνεται

παγιδευτική· οἱ περὶ σοῦ ἔπαινοι καὶ οἱ περὶ ἐμοῦ, καὶ ὁ χαρακτήρ ὅλος τῆς ἐπιστολῆς πλησιάζων εἰς τὸ ἀνθρωπικόν, καὶ ἀντιφάσκων τρόπον τινὰ εἰς τὸν ἔπαινον τοῦ χυδαϊσμοῦ, μὲ φαίνονται δέλεαρ καὶ ἂν δὲν ἦναι αὐτοῦ ὁ Οὐρανοθάμν Φ. εἶναι ἴσως κἀνεὶς ἀπὸ τοῦς μαθητὰς ἢ ὁπαδούς του. Διὰ νὰ σὲ βάλῃ εἰς τὰ βρόχια, ἐμεταχειρίσθη ὕφος πλησιάζον εἰς τὰς ἡμετέρας περὶ γλώσσης ιδέας. Ἄν ἡ σιωπὴ σου τὸν ἀναγκάσῃ νὰ φανερωθῇ, μὴν θάνομεν τίς εἶναι· ἐὰν ἐπιμόνως φυλάξῃ τὸ ἀνώνυμον, εἶναι βέβαια ἀπὸ τὴν φατρίαν τῶν χυδαϊστῶν.

Βλέπω καὶ τὸν ἄλλον ἀνώνυμον, τὸν ἐκδόστην τοῦ Ἀπολλοδώρου. Νέος πάλιν οὗτος τρόπος κατηλέγας. Ἐγνώρισα, φίλε, πολλοὺς ἀναιδεῖς, ἀλλ' οὗτος ὁ Παπᾶς εἶναι, ὡς λέγει ὁ Κωμικός, «τῶν ἀναιδῶν ἀναιδέστερος». Ἀντετύπωσε, φίλε μου, τὴν ἐκδοσιν τοῦ Heyne καὶ χωρὶς κἂν νὰ τὸν ὀνομάσῃ εἰς τὸ προοίμιον, λέγει ἀνεπιθριάστως εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του, «Δέξασθε τοίνυν ὁ παῖδες Ἑλλήνων, ἐκ τῶν πόνων τῶν ἐμῶν καὶ τοῦτο». Θέλουν τὸ δεχθῆν οἱ ταλαίπωροι καὶ τοῦτο, καὶ τοῦτο χειρότερα, ἐπειδὴ εἶναι γυμνοὶ ἀπὸ βιβλία. Ἀλλὰ σὺ, κατάρτατε λογοκάπηλε, πῶς ὑποφέρεις νὰ κἀμνης ἐργαστήριον καὶ πορισμὸν τὴν γυμνότητα τοῦ γένους σου, καὶ νὰ πέμπῃς εἰς αὐτοὺς ἐκδόσεις ἀντιγραμμένας ἀπ' ἄλλους, καὶ καλὰς, ἂν ἦσαν μόνον ἀντιγραμμέναι, καὶ ὅχι μολυσμέναι μὲ τὰς ἀνοήτους σημειώσεις σου; Ἦθελεν εἶσθαι ἀφορμὴ εὐλογος, ἐπειδὴ φυλάττει τὸν ἀνώνυμον, νὰ γράψω τι εἰς τὸν Λ περὶ τῆς ἀναιδεστᾶτης ἐκδόσεως ταύτης, ἐὰν δὲν ἐφοβούμεν τὰς ἀνοήτους ὑποσημειώσεις καὶ τὰ σεντούκια τοῦ ἄλλου Παπᾶ. Ἴδες, φίλε, τοὺς διεστρωμένους καὶ χωρὶς πόνων πολλῶν νὰ γένωσιν ἀδυνάτοι.

αὐτοὺς γενεαλογικοὺς πίνακας τῆς μυθολογίας· ἄλλο δὲν
παρέχουσιν ἀπὸ τοὺς συνταχθέντας ἀπὸ τὸν Heyne,
πλὴν εἰς ὅσα ἐπρόσθεσεν αὐτὸς σφάλματα τυπογραφικά.
ἂν σέ λέγω παραμύθια. Ζήτησον τὴν ἔκδοσιν τοῦ Hey-
ne εἰς τέσσαρα μικρὰ τομίδια τυπωμένην εἰς Γοττίν-
γεν κατὰ τὸ 1782, καὶ παράβαλέ την. Ταύτην σέ λέγω
καὶ ὅτι τὴν δευτέραν τὴν πρὸ ὀλίγων χρόνων, ἂν καὶ ἦναι
πιθανόν, ὅτι ἐφύλαξε καὶ εἰς ταύτην ὁ Heyne τοὺς πί-
νακας. Πιθανόν ὅτι ἐληλάτησεν ὁ ἀναιδὴς παπᾶς καὶ
τὴν ἔκδοσιν τοῦ Κλαυερίου, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχω καιρὸν νὰ
πρηνήσω. Εἰς τὸν Παλαίφατον ἀκόμη χειρότερα· διορ-
θώσεις ἄλλων, τὰς προβάλλει ὁ ἀναθεματισμένος ὡς ἰδι-
ώτης του. Ἀπὸ τὰς διαφόρους γραφὰς δὲν ἐστάθη καλὸς
καὶ ἐκλέξῃ τὰς πιθανωτέρας γνησίας. Τί νὰ σέ εἶπω; Τοι-
αῦτον ἀναίσχυντον Παπᾶν δὲν ἐγνώρισα ἀκόμη. Τὸ ἐπι-
πῆμα τῆς ἀωνυμίας εἶναι ὁμολογία ἥττας δι' ὅσα ἔγρα-
ψα κατ' αὐτοῦ, καὶ ζητεῖ μὲ τοῦτο νὰ ἐλευθερωθῇ εἰς τὸ
ἐξῆς ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τῆς ἀπολογίας. Ἐκαμεν ὁ ἑτεπ-
εῖλες τοῦτον τὸν ἀπλοῦν λογισμόν· ἂν σιωπήσωσιν οἱ
καθὼς ἐπαφροδίτως τοὺς ὀνομάζει) ὀνυχοτρῶκαί μου,
ἀκολουθῶ ἡσυχᾶ τὸ ἔργον τῆς καπηλείας μου· ἂν βοή-
σωσι, τοξεύουσι κατ' ἀνωνύμου· τί μὲ μέλει; ἀκολουθῶ
καὶ πάλιν paisiblement mon commerce.

Υγίαινε ! καὶ καῦσον ὅλα μου τὰ γράμματα.
Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἐξετάσω ταύτην τὴν ὥραν τὰ φύλ-
λα τοῦ Λ. Ε, διὰ νὰ σέ εἶπω τί μ' ἔστειλες ἕως τώρα.
Τὸ L καὶ M τῆς Γραμματικῆς ἔλαβα.

Περὶ τοῦ Σανδυκίου, ἐνθυμᾶσαι ἂν εἶπα τίποτε εἰς τὸν
Ἡμιόδωρον ἢ ἄλλου; Καιρὸν δὲν ἔχω ὁ ταλαίπωρος νὰ
ἐξετάσω.

28 Νοεμβρίου 1811.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Σὲ συλλυποῦμαι διὰ τὴν φθορὰν τοῦ υἱοῦ, ἀλλὰ τὴν συγχαίρω ἀπὸ ψυχῆς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς μητρὸς, τῆς ἀγαπητῆς σου συζύγου, τὴν ὁποίαν προσκυνῶ.

Ἐδῶ κλεισμένην εὐρίσκεις τὴν πρὸς τὸν Ζ. σφραγισμένην καὶ στείλῃς, καὶ κάμει τὰ δυνατὰ σου νὰ τοὺς καταπείσῃς νὰ ἀνοίξωσι τὰ σανδύκια τοῦ Λιβόρνου.

Ἀπὸ τὸν βιβλιοπώλην τοῦ Βαταυικοῦ Λουγδούνου S. et J. Luchtmaus ἔλαβα ἐπιστολήν, διὰ τῆς ὁποίας με ἐρωτᾷ ἐὰν ἀληθῶς ἀπέθανεν ὁ Ζωσιμαῆς τῆς Λιβόρνου, καὶ ἂν ὁ ζῶν Ἀναστάσιος ᾗναι νόμιμός του ἡλικρονόμος. Τὸν ἀπεκρίθην πάραυτα, νὰ ἀκολουθήσῃ ἀπόβας τὰς προσταγὰς τοῦ ζῶντος. Ἡ αὐτὴ ἐρώτησις πιθανόν ἐπὶ μέλλει νὰ ἔλθῃ καὶ ἀπὸ Λειψίαν. Ὡς τόσον καλὸν εἶναι, ὅτι σ' ἔδωκαν τὴν τοιαύτην ἐπιστασίαν. Σὺ ὅμως, φίλε, ὡς καὶ ἄλλοτε τὸ εἶπα, πρέπει νὰ φροντίσῃς νὰ συμμετρήσῃς τὰς δυνάμεις μὲ τὰς ἐργασίας σου, καὶ νὰ κινήσῃς πάντα λίθον νὰ εὖρης βοηθὸν ἄξιον νὰ σοῦ κουφύλῃ τὸ βάρος. Πρέπει πρὸς τούτοις νὰ μὴν ὑπουργῇς τοὺς πλουσιωτέρους σου δωρεάν, ἀλλὰ νὰ ἀπολαμβάνῃς τὴν χρεωστούμεν ἁμοιβὴν εἰς τοὺς κόπους σου.

Ταύτην τὴν ὥραν ἐτοιμάζει ὁ Allais τὴν Πάλλαν περὶ ἧς ἔχουσιν Ἰσοκράτει, Προδρόμους, καὶ ἄλλα. Τὸν ἐμνημόνευσεν νὰ βάλῃ καὶ τὸν Ἀγάθωνα τοῦ Wieland. Ὅσον μὲ φέρῃ τὴν σημείωσιν, θέλω σὲ τὴν πέμψῃ, ἢ Πάλαν πέμπεται πρὸς τὸν Franck. Ἴδου σὲ πέμπω καὶ τὴν ἡμαρτημένων διόρθωσιν τῆς Γραμματικῆς μέχρι τῆς

Μ στοιχείου. Τὸ Ν καὶ τὰ καθεξῆς δὲν μ' ἔστειλες ἀκόμη.

Τὸν Λόγιον Ἑρμῆν ἔχω τώρα ἀνελλιπῇ μέχρι τοῦ Υ' στοιχείου. Εἰς τὸ ἐξῆς ἄρχισε νὰ μὲ πέμπης ἀπὸ τοῦ Χ καὶ τὰ ἀκόλουθα διπλᾶ, ὅταν εὐρίσκης μέσον ἀδάπανον. Δὲν ἔχω καιρὸν περισσότερον.

Υἱαίνει.

151.

5 Δεκεμβρίου 1811.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Τὴν 28 τοῦ περασμένου ἀπεκρίθην εἰς τῆς 13 ἐπιστολῇ σου, περικλείσας καὶ τὴν πρὸς τοὺς Ζ. Τὸ περὶ τοῦ ὁποίου σ' ἔγραφα κιβώτιον, ΑΒ Ν° 1 ἐστάλη τὴν 30 πρὸς τὸν Φράγκ διὰ τοῦ Allais, διὰ νὰ σὲ τὸ πέμψῃ ἐκεῖθεν.

Τὸ κιβώτιον περιέχει 15 *Προδρ. Ἑλλην. Βιβλιοθήκης* καὶ 15 *Ἰσοκράτας* πρῶτον καὶ δεύτερον τόμον, μετὰ τῶν εἰκόνων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν. Ἔχει πρὸς τούτοις καὶ τρεῖς ἀριθμούς, ἡγουν τρία τετράδια (5, 6 καὶ 7) τῆς περὶ παιδῶν ἀγωγῆς ἐφημερίδος, καὶ τὸν ζητηθέντα Ἀγάθωνα 3 τόμ. fr. 6.

Ἀλλὰ παρὰ ταῦτα περιέχει ἰδικά μου τὰ ἐξῆς.

Köch. Tableau des revolutions del'Europe Tom. 3	fr.	22	—
2 exemplaires reliés du dictionnaire Grec-francais de Planche	»	2	» 33 —
Noël Dictionnaire de la fable.	»	2	» 19 —
— Leçons de litterature et dela morale.	»	2	» 10.50
Roujoux, Revolution des Sciences	»	3	» 13 —
Ginguené, Litterature d'Italie οἱ τρεῖς τόμ. 1, 2 καὶ 3.	»	3	» 16 —
Traité dela Morale des pères del' Eglise .	»	1	» 6 —
			<u>119.50</u>

Τώρα νὰ σὲ εἶπω τί μὲ ἠνάγκασε νὰ σὲ στέλλω βιβλία διὰ λογαριασμόν μου. Εἶναι τώρα χρόνος καὶ ἐπέκεινα ὁποῦ ἐχρεωκόπησαν διάφοροι βιβλιοπῶλαι. Ἐγὼ μ' ὄλον ὅτι (διὰ τὰς ἁμαρτίας μου) ἔχω συναλλάγματα μὲ τινὰς ἐξ αὐτῶν διὰ τὰς ἐκδόσεις μου, δὲν ἐβλάφθην πλὴν ἀπ' ἐν 109 1/2 φρ. διὰ λογαριασμόν τοῦ Σπανιολάκη ἀπὸ Ἰπποκράτους καὶ Θεοφράστους. Εἰς ἄλλους ὅμως ἔχω σαρπισμένα καὶ Ἰπποκρ. καὶ Θεοφρ. καὶ τόμους τῆς Ἑλλ. Βιβλ. Ἀπὸ τούτους οἱ μὲν εἶναι ἀσφαλεῖς, ἄλλοι δὲ τινες ὅχι τόσον βέβαιοι, ἐκ τῶν τελευταίων εἶναι ὁ Allais ἐκ τοῦ ὁποίου ἔλαβα τὰ ἀνωτέρω βιβλία πλὴν τοῦ *Traité de la morale etc.* Εἶναι καλὸς νέος καὶ ἐξυπνος καὶ ἐπιμελητὴς, ἀλλ' ὅμως νέος καὶ φιλόπλουτος· καὶ διὰ τοῦτο τὸ φιλόπλουτον κινδυνεύει νὰ χάσῃ 9000 fr. εἰς τὸν βιβλιοπώλην τῆς Λειψίας Reclam. Ἀναγκάσθη λοιπὸν νὰ τὸν ζητῶ βιβλία *sans faire semblant de rien*, καὶ ἴσως ἀναγκασθῶ νὰ τὸν ζητήσω καὶ ἄλλα. Ἐδῶ κλεισμένην σὲ πέμπω καὶ τὴν σημειώσιν του, τὴν ὁποίαν στρέψε μ' ὀπίσω. Αὐτὰ δὲ τὰ βιβλία, ἰδὲ ἂν ἦν τρόπος νὰ τὰ πωλήσῃς διὰ λογαριασμόν μου προσθέτων εἰς τὴν τιμὴν 5 ἢ 10 τὰ 100, ἢ μὴ προσθέτων μηδὲ τίποτε ἂν ἡ προσθήκη κάμνῃ τὴν πώλησιν δυσκολωτέραν.

Ἴσως ἀγαπᾷς ν' ἀκούσῃς καὶ τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν μου. Τὸ Λεξικὸν τοῦ Planche, καὶ χειρότερον ἀπ' αὐτοῦ, εἶναι ἂν ἤτο, δὲν εἶναι χρεῖα νὰ μύθῃς παρ' ἐμοῦ, ὅτι εἶναι ἀναγκαιότατον εἰς τοὺς ἡμετέρους. Τὸ πασιδὴλόν τῆς ἀνάγκης ταύτης μ' ἔκαμε νὰ λάβω δύο σώματα. Τὸ αὐτὸ λέγω καὶ διὰ τὸ *dictionnaire de la fable*. Ἄν καὶ ὁ συγγραφεὺς ἦναι φανερός εἰς ὅλους λογογράφοι, ἔχων ὅμως παρὰ τὴν καπηλείαν καὶ ἀληθινὴν πρ

κοπήν (καὶ κατὰ τοῦτο ἀνόμοιος μὲ τοὺς ἡμετέρους Δού-
κας) καταγίνεται εἰς πράγματα ἀληθῶς ὠφέλιμα. Ἴσως
προτιμηθῇ καὶ ἐμοῦ, καὶ ἄλλων ἀξιοτέρων ἐμοῦ, νὰ
ἐμβῇ καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὅπου εἶναι ταύτην τὴν
ὥραν τόπος σχολάζων.

Τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως εἶναι καὶ τὸ *Léçons de lit-
terature etc.* τὸ ἐφυλλομέτρησα ὀλίγον, καὶ σὲ συμβου-
λεύω, ἂν ἔχῃς καιρόν, νὰ τὸ φυλλομετρήσῃς ἐν παρόδῳ
πρὶν τὸ ἀποξενωθῇς· εἶναι ἀπάνθισμα ἐγκυκλοπαιδικὸν
ὅλων τῶν κλασικῶν Γαλατῶν πεζῶν καὶ ποιητῶν, ἐπι-
τήδειον νὰ προξενήσῃ καὶ χρηστοθήειαν καὶ χρηστογλωτ-
τίαν, διὰ τὴν καλὴν ἐκλογὴν τοῦ πραγματικοῦ ἐνταυτῷ
καὶ τοῦ λεκτικοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ ἀναγκαῖα, ἣ
τοῦλάχιστον χρήσιμα.

Ἄριστα δὲ καὶ κλασσικὰ εἶναι τὸ *Tableau des revo-
lutions de l'Europe*, καὶ τὸ *Litterature d'Italie*. Τὸ
πρῶτον ἴσως τὸ γνωρίζεις· τὸ δεύτερον εἶναι νέον. Καὶ
οἱ δύο συγγραφεῖς εἶναι ἀπὸ τὸν πολλὰ μικρὸν ἀριθμὸν
ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ὅταν γράφωσι, συλλογίζονται ὅχι τί
θέλουν εἰπεῖν περὶ τῶν γραμμένων οἱ σύγχρονοί των,
ἀλλὰ τί μέλλει νὰ κρίνῃ ἡ ἐπερχομένη γενεά, κριτῆς δι-
καιος καὶ ἀδυσώπητος. Ἡ *Litterature d'Italie* δὲν ἐτε-
λείωσεν ἀκόμη· μετ' ὀλίγον μὲ λέγει ὁ *Thurot* ὅτι θέλει
ἐκδοθῇν ὁ τέταρτος τόμος.

Τὸ τοῦ *Roujoux* δὲν ἐξεύρω τί πρᾶγμα εἶναι, τὸ
ἐπρόσθεσα ὅμως εἰς τὴν *Litterature d'Italie* ὡς βιβλίον
ὅπως οὐν ἀναλόγου ὕλης.

Τὸ *Traité de la morale de l'Eglise* τὸ ἐγνώρισα
(εἶναι 35 χρόνοι τῶρα) εἰς τὸ Ἀμστελδάμ καὶ τὸ ἀνέ-
γνωσα δὲν ἐμπορεῖς νὰ λογιάσῃς μὲ πόσῃν ἡδονῇ. Δια-

λεκτική ἰσχυρά καὶ ἀκαταμάχητος. Ἐπειτα εἶδον πρὸς χρόνων τὸ ἐζήτησα καὶ δὲν τὸ εὗρηκα, ἢ διότι εἶναι κατὰ τῶν Δυτικῶν, ἢ διότι εἰς τὰ τοιαῦτα ἀδιαφοροῦν ὅλως οὗτοι. Ὅπως ἂν ἦναι, τὸ βιβλίον εἶναι σπάνιον καὶ διὰ τὴν παλαιότητά του. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐρευνῶν ἄλλα βιβλία εἰς τὴν παραποταμίαν ἀπὸ τὰ ὀνομαζόμενα ἀπὸ τούτους bouquins, ἔπεςα εἰς αὐτό, τὸ ἀνεγνώρισα μετὰ χαρᾶς ὡς παλαιόν μου φίλον, καὶ ἐξαγόρασα ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς φθορᾶς διὰ 3 φρ., καὶ ὅχι 6 ὡς τὸ γράφω εἰς τὸν λογαριασμόν. Τοῦτο σὲ λέγω, διὰ νὰ τὴ πληρώσης 3 μόνον φρ. εἰάν κατὰ τύχην ἐπιθυμήσης νὰ τὸν κάμης φίλον. Ἐάν ὁμως τὸ στείλῃς εἰς ἄλλον κἀνενα πρόσεχε εἰς τίνα τὸ στέλλεις, μηδὲ φανερώσης τὸ ὄνομα τοῦ προξενήσαντος καὶ γνωστοποιήσαντος τοῦτο εἰς σέ. Διότι εἶναι ἐπιτηδειότατον νὰ καθαρίσῃ τὰς κεφαλὰς ἀπὸ πολλὰς αἰσχυρὰς προλήψεις, διὰ τοῦτο χρειάζεται προσοχήν καὶ ὁ ἔπαινος καὶ ἡ σύστασις αὐτοῦ. Ἄν πῶς εἰς χεῖρας ἀνδρὸς νοῦν ἔχοντος, ἐμπορεῖ νὰ φέρῃ μέγαν καρπὸν. Ἰσως δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀνωφελὲς νὰ πῶς καὶ εἰς χεῖρας ἀνόητου, καὶ ὁ ἀνόητος οὗτος νὰ ἀνακηρυχθῇ νὰ τὸ ἀνασκευάσῃ. Τοιαύτη ἀνασκευὴ καὶ γνωριμώτερον εἰς τὸ ἔθνος καὶ ἰσχυρότερον θέλει τὸ καταστήσειν. Τοιαῦτα εἶναι τῆς ἀληθείας ἡ ἀκαταμάχητος ἰσχύς, ὅταν μάστιγι δειχνηται ἀπὸ τὸν ὅστις ἐξεύρει νὰ τὴν δειξῇ.

7 Δεκεμβρίου. Σήμερον λαμβάνω τὴν μακρὰν ἐπιστολήν σου τῆς 22 Νοεμβρίου, καὶ ἄλλην ἐν ταυτῷ ἀπὸ τῆς εἰς Ἀμστελδὰμ Στεφ. Παλαιολόγον, ὅστις ζητεῖ βοήθειαν ἀπ' ἐμέ διὰ τὸ ὅποσον ἀπήντησεν ἀπὸ τοὺς τέλους ἐμπόδιον νὰ σὲ στείλῃ τὰ ζητούμενα σώματα τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης· ἀλλὰ τίνα βοήθειαν νὰ τὴν

βοηθήσω μηδ' ἐγὼ δὲν ἐξεύρω. Σήμερον θέλω λαλήσει
τὸν Allais περὶ τούτου. Ὡς τόσον ἀποκρίνομαι εἰς τὴν
ἐπιστολήν σου.

Δὲν ἔλαβα διὰ πόστας μηδὲ δι' ἄλλου τινὸς μέσου
φύλλον τῆς Σμυρναϊκῆς ἐπιστολῆς. Τὸ δὲ πρὸ τούτου
τῆς Γραμματικῆς (δὲν ἐνθυμοῦμαι ποίου στοιχείου) εἶναι
βιβαιον πάλιν σὲ λέγω ὅτι τὸ ἔλαβα ἀδάπανον ἀπὸ τὸν
διαμοιραστήν (facteur) τῆς πόστας· ἀλλ' ἂν ἔφερεν ἐπι-
γεγραμμένα σημεῖα ἀριθμῶν, δὲν ἐνθυμοῦμαι. Βλέπω κ'
ἐγὼ ὅτι τὸ τετράδιον N τοῦ Λογ. Ἑρμ. δὲν λείπει. Μ'
ἐρωτᾷς πῶς ἔλαβα τὸ S. ἐπροκόψαμεν ! ! ! εἰς τοιαύτας
ἐρωτήσεις, ποτὲ μὴ προσμένῃς ἀπόκρισιν. Νομίζεις ὅτι
ἔχεις νὰ κάμῃς μὲ ἄνθρωπον δυνατὸν καὶ τὴν ψυχὴν καὶ
τὸ σῶμα. Λανθάνεσαι φίλε. Τοῦτο μόνον ἐξεύρω ὅτι τὸ
ἔλαβα, ὡς καὶ τὰ ἀκόλουθα δύο T καὶ Y. Ὡσαύτως
ἐξεύρω ὅτι ἄλλη ἦτο ἡ σταλεῖσα διὰ τοῦ Min. des A. E.
δέσμη καὶ πληρωθεῖσα 6 : 15, καὶ ἄλλη διὰ τοῦ Θεολό-
γου σταλεῖσα εἰς ἐμέ ἀδάπανος. Ὅθεν μὴν ἀμαρτάνῃς
ὑποπτευόμενος, ἂν καὶ τὰ βυζαντινὰ παλληγκάρια διδῶσι
πολλάκις ἀφορμὴν καὶ χώραν εἰς τοιαύτας ὑποψίας. Ὁ
ἀγενέστατος οὗτος Θεολόγος δὲν ἦλθε ποτὲ πρὸς ἐμέ, τὸ
ὅποιον συγκαταριθμῶ μὲ τὰ πολλὰ ὀλίγα εὐτυχήματα τὰ
συμβάντα εἰς τὴν ἀτυχεστάτην μου ζωὴν· καὶ μ' ὅλον
τοῦτο, ὅσάκις μ' ἀπαντήσῃ, ἀπορεῖ ὅτι δὲν ὑπῆγα ποτὲ
ἐγὼ ὁ γέρων εἰς αὐτοῦ τοῦ νέου ἐπίσκεψιν. Ὅχι μὲ ναύ-
τας, ἀλλὰ μὲ Τούρκους πρέπει νὰ ᾔναι ἀναθραμμένος,
ὅστις τολμᾷ νὰ ἐκφωνήσῃ des insolences de cette force.
Ταλαίπωρον Ἑλληνικὸν γένος ! πότε μέλλεις νὰ λουσθῇς
καὶ νὰ καθαρισθῇς ἀπὸ τὴν λέπραν τοιαύτης καὶ τοσαύτης
ἡλιθίου ἀπαιδευσίας !

Βλέπω καὶ πάλιν τὰ ὑλακτῆματα (clabaudages) τῶν Βυζαντινῶν νομοθετῶν τῆς γλώσσης καὶ ἀπορῶ περὶ τῆς τόσης αὐτῶν σοφίας. Μ' ὅλον ὅτι ἡ ἡλικία μου καὶ ἡ εἰς τὴν Εὐρώπην μακρὰ διατριβή μου μεταξύ ἀνδρῶν φωτισμένων ὑποθέτουσιν ἔρευναν περισσοτέραν τῶν τιμω-
των, σὲ βεβαιόνω χωρὶς ὑπόκρισιν μετριοφροσύνης ὅτι ποῦ μέλλει νὰ καταντήσῃ ἡ ποίαν μορφήν θέλει λάβει ἡ
Ῥωμαϊκὴ μας, δὲν τὸ ἐξεύρω, μὰ τὴν φιλιαν μας! δὲν τὸ ἐξεύρω. Παρὰ τὸν ὅρκον, ἄλλη ἀπόδειξις τῆς ἀλη-
θοῦς ἀγνοίας μου εἶναι ὅ,τι πολλάκις σὲ εἶπα, ὅ,τι σὲ λέγω πάλιν, καὶ νὰ λέγῃς τὸν Κούμαν σὲ συμβουλεύω. Ποῖον; Ἄν νομίζετε τὴν μέσσην ὁδὸν (ὡς κ' ἐγὼ τὴν νομίζω) καλὴν, πατεῖτε τὴν μὲ σιωπὴν καὶ ἡσυχίαν, δια-
τὸν κίνδυνον μὴ συσταθῶσιν αἰρέσεις. Ὅτι ἂν τοῦτο συμβῇ, γίνεται πλέον ἄδηλον εἰς τίνα μέλλει νὰ μείνῃ ἡ νίκη· εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον, ἢ à un tas d' ignorants in-
trigants, οἱ ὅποιοι ἔχουν εἰς χεῖρας καὶ ὅπλα, τὰ ὅποια στεροῦνται οἱ ὁπαδοὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ἐχει βέβαια Κούμας ἐπιτήδειον ὅπλον τὴν σχολὴν του, καὶ τοὺς ἀ-
κροατὰς του, οἱ ὅποιοι πιθανὸν ὅτι θέλουν τὸν συνοδεύ-
σειν εἰς τὴν μέσσην ὁδόν. Ἄλλ' εἶναι ικανὸν τὸ ὅπλο τοῦτο νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν Λ. Ε, εἰς τὸ Βουκουρεστ-
νὸν Λ, καὶ εἰς τὴν Βυζαντινὴν φατρίαν; Μὴ πολὺ θά-
ρος, φίλε μου, εἰς τὸν ὀρθόν σου λόγον, μηδ' εἰς τὴν μέ-
σσην ὁδόν σου. Βάδιζέ τὴν ἡσυχᾶ, sans faire semblant de rien, καὶ ἄφες καὶ τοὺς μακαρονίζοντας καὶ τοὺς χα-
δαίζοντας, ἀκόμη καὶ τοὺς ὑποκρινομένους ὅτι ἀκόλο-
θοῦν καὶ αὐτοὶ τὴν μέσσην ὁδόν νὰ πολεμῶσι πρὸς ἄλλο-
λους, ἕως νὰ τοὺς ὑποτάξῃ ἡ ὁ ὀρθὸς λόγος, ἢ καὶ συ-
γραφεὺς τις, πεζὺς ἢ ἑμμετρος, διάφορος ἀπ' αὐτοὺς ὅλοι-

τοὺς ἀνόστους καὶ ἀνοήτους λέξεων συρράπτας. Ζητοῦν οἱ ἐξοχώτατοι οὗτοι ἰατροὶ νὰ ἱατρεύσωσι τὴν γλῶσσαν πρὶν ἐρευνήσωσιν ἢ νοήσωσι ποῖον εἶναι τὸ πάθος τῆς γλώσσης, καὶ πόθεν πρέπει ν' ἀρχίσωσι τὴν θεραπείαν. Ζητοῦν νὰ οἰκοδομήσωσι πρὶν συνάξωσι τῆς οἰκοδομῆς τὴν ὕλην, ἢ ὅποια εἶναι αἱ ἀναρίθμητοι λέξεις σπαρμέναι εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἄγνωστοι ἀκόμη εἰς τὰ λεξικά, καὶ τῶν ὁποίων πρέπει πρῶτον νὰ διορισθῇ ἡ ἀξία (la valeur des mots), καὶ ὁ τόπος τῆς οἰκοδομῆς ὅπου πρέπει νὰ ἐμβῇ πᾶσα μία. Διὰ ταύτην τῆς ἀξίας τὴν ἄνοιαν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχαίων καὶ τῶν σημερινῶν χυδαίζουν καὶ οἱ χυδαίζοντες, μακαρονίζουν καὶ οἱ μακαρονίζοντες. Ἄλλ' ἡ γνώσις τούτων εἶναι πρᾶγμα ἀδιάφορον, ἔλεγε δὲν ἐξεύρω εἰς ποῖον μέρος τοῦ Λ. Ε., χωρὶς νὰ στοχασθῇ ὅτι τὰ ἀναρίθμητα σφάλματα τοῦ λεξικοῦ του προέρχονται ἀπὸ τὴν ἄνοιαν de la valeur des mots, μηδὲ νὰ συλλογισθῇ ὅτι « Ἀρχὴ παιδεύσεως ἡ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις » ὡς ἔλεγεν ὁ φρόνιμος Ἐπίκτητος.

Κ' ἐγὼ μὲ τὴν γνώμην σου εἶμαι περὶ τοῦ Πανιερωτάτου. Κοῦφα πράγματα, καὶ ὀρμήματα εἰς ἐπιχειρήσεις πραγμάτων τῶν ὁποίων τὴν δυσκολίαν δὲν εἶναι καλὸς νὰ ἐξετάσῃ. Ἀς προβιβασθῇ ὅπου καὶ ὅπως θέλει· ὅσον ὑψηλότερα ἀναβῇ τόσον φανερωτέρα θέλει γενῇ ἡ ταπεινότης καὶ πρὸς ὠφέλειαν τῆς πατρίδος νεκρικὴ νωθρότης του. Ὅτι διὰ μὲν τὰς μεταφράσεις, καὶ ἂν εἶχεν ὅλα τὰ βοηθήματα, ἢ ἀμέλειά του ἤθελεν εἶσθαι συγγνωστὴ « Οὐ παντὸς πλεῖν εἰς Κόρινθον ». Ἄλλ' ὁ τόπος τὸν ὁποῖον κατέχει, δίδει πολλὰς καὶ καλὰς ἀφορμὰς εἰς αὐτὸν νὰ συνδράμῃ καὶ νὰ συνεργήσῃ εἰς θεραπείαν τοῦ πληγωμένου του γένους.

Περὶ Ὀμήρου μὴ λαλήσης πλέον τίποτε εἰς τοὺς Ζ. μηδὲ πρὸς ἄλλον κανένα. Λέγεις, « Τοῦτο σὲ λέγω, ὅτι διὰ τὰ παραιτηθῆς τὸ ἐπιχείρημα, ἀλλὰ διὰ τὰ ἐξεύρης διὰ τὰ οἰκονομήσης τὸ πρᾶγμα ». Ἡ τελευταία πρόθεσις εἶναι περιττή.

11 Δεκεμβρίου.

Βλέπω τὴν περὶ Ξενοκράτους τύφλαν τῆς μνήμης μου. Ὑπομονή! Ἐκ τούτου συμπέρανε ἂν ἤμαι καλὸς νὰ τ' ἀποκριθῶ ποῖον φύλλον τῆς Γραμματικῆς ἔλαβα ἀδάπανον. Ὅτι ἔλαβα ἐν τοιοῦτον διὰ τῆς πόστας ἀδᾶπανον εἶναι ἀσφαλῶς βέβαιον, ἀλλὰ ποῖον; ὁ Θεὸς μόνος τὸ ἐξεύρει. Ἐχὼ ταύτης τώρα τὰ μέχρι τοῦ Μ. Μὲ λείπει τὸ Ν καὶ τὰ ἐξῆς. Βλέπω ὅτι μεταφράζει τὴν ε'. ἐκδοσιν. Ἐχὼ ἐγὼ τὴν τετάρτην σταλμένην ἀπὸ τὸν συγγραφέα. Μ' ἔστειλε καὶ τὴν ε', ἀλλ' ἐχάθη· καὶ δὲν τὴν ἐζήτησα, διότι ἔμαθον ὅτι ἐτοιμάζει σ'. Τὰ παραλειφθέντα ἀπὸ τὸν μεταφραστὴν λέγω κ' ἐγὼ μὲ σέ, « Εἴθε νὰ μὴν εἶναι ἀναγκαῖα! »

Τὸν Ὀρειβάσιον πάλιν σ' ἐνθυμίζω νὰ μὲ τὸν προζέξενήσης ἀπὸ τοὺς Ζ.

Ὁ Βάμβας γνωρίζει τὸν περὶ τοῦ ὁποίου μὲ γράφεις Παῖσιον, καὶ δὲν ἀπόρησεν εἰς τὴν εὐσυνειδησίαν (delicatesse) τοῦ ἀνδρός, παντάπασιν ἐναντίαν εἰς τὴν σπουδαρχίαν καὶ σπουδοχρηματίαν τοῦ Κυριακοδρομίτου· εἶμαι νὰ σχάσω, ὅτι δὲν εὕρισκω τὴν ὁποίαν μ' ἔγραψεν ἀπὸ Λιβόρνου ἐπιστολὴν ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκεῖθεν ἀποδημίας. Παραβάλλων ἐκείνην μὲ τὴν νῦν σιωπῇ (πρὸς τίνα; πρὸς ἐμέ, τὸν ὁποῖον τόσον ἐσέβετο, καὶ εἰς τοῦ ὁποίου τὴν πατρίδα σχολαρχεῖ) ἤθελες πληροφορηθῆν ὅτι c'est un polisson. Ἐμάντευσεν ὁ διάβολος τὴν

πύκρουν, καὶ μ' ἐστέρησε τῆς ἡδονῆς νὰ τὸν μαστίξω
ὡς τὸν ἔπρεπε. *Χοσουντοὺν!* Ἴσως παρασταθῇ καμμία
ἄλλη ἀφορμὴ νὰ τὸν κυριακοδρομήσω.

Ἐπαινῶ τὴν ἀπόφασίν σου νὰ μὴ φορτώνεσαι εἰς τὸ
ἑξῆς ἐκδόσεις βιβλίων. Ἀρκεταὶ εἶναι φίλε, εἰς σέ αἱ ἐμ-
πορικά φροντίδες. Περί δὲ φιλολογίας περιορίσου εἰς τὴν
ἀνάγνωσιν τῶν δοκίμων ποιητῶν καὶ συγγραφέων, ἐκ τῶν
ἁπλοῦν (πάλιν σέ λέγω) δὲν ἐμπορεῖς νὰ φαντασθῇς πό-
σην ὠφέλειαν λαμβάνει τις εἰς τὸ νὰ γράφῃ τὴν σημερι-
νὴν ἡμῶν γλῶσσαν.

Ἄφες τὸν λογοκάπηλον νὰ κυλίσται εἰς τὰ πηλά του.
Ὅσον περισσότερα γράφῃ, τόσον θέλει στηλιτεύσει πε-
ρισσότερον τὴν παχυδερμίαν του. Ἡ τῶν μυθογράφων
ἐκδοσις *est fort divertissante*. Ἴδε εἰς τοῦ Φισχέρου
τὴν ἐκδοσιν μαρτυρίας μυθογράφων Λατίνων· τοὺς ὁποίους
ἐπειδὴ δὲν ἀνέγνωσε, μήτε καλὸς εἶναι ν' ἀναγνώσῃ ποτέ,
διαστρέφει τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ὡς τὸν δόξει. Εἰς τὴν
σελ. 251 εἰς τὴν σημ. ἀντὶ τοῦ *Πλάκιθου ἐν μύθοις* λέ-
γει ὁ Βωμολόχος *Πλάκιθου ἐν μύθῳ*. Καὶ ὑπομονὴ εἰς
τοῦτο· ἀλλὰ τὸν ἀκόλουθον στίχον. *Τζέτζην ἐν σχο-*
λίοις παρὰ *Λυκόφρονι*, τοῦτο εἰς χαρακτῆρα λόγου ὑπο-
μνηματιστικόν· (*en style de commentateur*) σημαίνει
ὅτι ὁ Λυκόφρων, ποιητὴς ἀκμάσας 300 σχεδὸν ἔτη πρὸ
Χριστοῦ, ἀναφέρει τὸν ἀκμάσαντα δώδεκα ἑκατονταετη-
ρίδας μετὰ Χριστόν, *Τζέτζην*. Δὲν ἐκατάλαβεν ὁ Κτη-
νώδης ὅτι ἔπρεπε νὰ εἴπῃ *Τζέτζην ἐν τοῖς εἰς τὸν Λυ-*
κόφρονι σχολίοις. Σελ. 268 στ. 1, Γράφει τὴν κακὴν
γραφήν εἰς τὸ κείμενον *Ἐπέσαν*, βάλλει εἰς τὴν σημείω-
σιν τὴν ὀχι ὀρθωτέραν τοῦ Φισχέρου *Ἐπῆσαν*, καὶ τὴν
ἐξηγεῖ *Ἦσαν ἐπὶ τοῦ τείχους*, καὶ ἀπὸ ταύτην τὴν ἐξή-

γησιν κἄν δὲν ἐκατάλαβεν ὅτι ἡ γνησία γραφή ἐπρεπε νὰ
 ᾖναι Ἐπῆσαρ. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἑλλειψὶς κρίσεως τοῦ
 δὲ προστιθέμενον ἀμέσως ἄλγεα φέροντες πο. λέμους (πα-
 ρωδία τοῦ Ὀμήρου, «Μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγεα ἔθηκεν»), τι
 νὰ τόνομάστη τις; ἦτο καιρός, ἦτο τόπος τοιαύτης παρ-
 θήκης; quel à propos! quel goût! quel animal! εἰς
 τὸ τέλος τοῦ περὶ Ὑδρας αὐτοῦ τούτου κεφαλαίου, λέγει
 ὁ Παλαίφατος, καὶ τὴν Ὑδραν ἀναιρεῖ, Γράφε Καὶ τὴν
 Ὑδραν αἰρεῖ (ἐξ ΗΔ), Τοῦτο λέγω ὅχι δι' αὐτὸν πλεονέ-
 c' est trop fin pour sa tête, ἀλλὰ διὰ νὰ διορθώσῃ
 σὺ τὸν Παλαίφατόν σου. Κατὰ τὸν μῦθον, εἶναι καλὸν
 τὸ Ἀναιρεῖ (tuer)· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐξήγησιν, ἡ παρ-
 ξήγησιν, τοῦ Παλαίφατου, ἡ Ὑδρα εἶναι πολυχίτων.
 Ὅθεν εἶναι βέβαιον ὅτι ἔγραψεν τὴν Ὑδραν αἰρεῖ (il
 prit le bourg d' Hydra). Ἡ Ἀνὰ πρόθεσις ἐγεννήθη
 ἀπὸ ἀντιγραφεία (ὅμοιον εἰς τὴν σοφίαν μὲ τὸν Παπα-
 δούκαν) ὅστις ἐδίπλωσε τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ
 Ὑδραν. Σελ. 270 στ. 1 τοῦ περὶ Ἀλκίσιτιδος κεφα-
 λαίου, γράφει ὡς ἔγραψαν καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ Λέγεται
 μῦθος τραγικώδης, ὡς δὴ κτλ. χωρὶς νὰ συλλογισθῇ ὅ-
 καλὸς γραμματικὸς κἄν ἐκ τῆς ἀναλογίας τῆς γλώσσης,
 ὅτι τὰ κτητικὰ δὲν σχηματίζονται εἰς ὠδης· μηδ' εἰπέ-
 τις Γραμματικώδης. Φονικώδης, Βασιλικώδης. Γράφε-
 λοιπὸν εἰς τὸν Παλαίφατόν σου, Λέγεται μῦθος τραγι-
 κός, ὡς δὴ (ἐξ ΗΔ); Βλέπεις κ' ἐδῶ φανερὰ ὅτι τὸ ὠδης
 ἐγεννήθη ἀπὸ τὸ ἀκόλουθον ὡς δὴ. Ταῦτα ὁμῶς ἐξευρε-
 τα μόνος, διότι ἐνδέχεται νὰ ἐκδώσω τοὺς μυθογράφους
 καὶ ἂν αἱ τοιαῦται διορθώσεις εἶναι ἐντελέσταται, δὲν
 ἤθελα ὁμῶς νὰ τὰς προλάβῃ κανεὶς λογοκῆπος. Ἀνέ-
 γνωσες πούποτε ὅτι ὁ Λεξικογράφος Σουίδας ἦτο εἰς ἀπὸ

τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Διονύσου ; ἐγὼ δὲν ἐνθυμοῦμαι τοιοῦτον πρᾶγμα. Ὁ Παπαδοῦκας ὁμως τὸ βεβαιώνει (σελ. 263) « Βᾶκχαι δὲ καὶ Σάτυροι, καὶ Πᾶνες, καὶ Σειληνοί, ὁπαδοὶ Διονύσου, ὡς ὁ Σοῦίδας ». Ὡ τὸν ἔρημον καὶ τὸν σκοτεινόν, πόσον εἶναι νόστιμος ! Τοιοῦτον ἐκδότην ἔπρεπε νὰ ἔχουν οἱ Ζ. καὶ ἀντὶ νὰ τοῦ ἐλαττώσωσι τὸν μισθόν, νὰ τὸν καταχρυσώσωσι. Ταλαίπωρον Ἑλληνικὸν γένος ! ἀπὸ τίνας καὶ ποίους σοφοὺς ἀναγκάζεσαι διὰ τὴν παντελεῖ σου γύμνωσιν νὰ λαμβάνῃς ἐκδόσεις. Ἀνάγκη ἦτο νὰ φανερωθῶσι τὰ τοιαῦτα εἰς τὸ γένος. Ἀλλὰ τί νὰ κάμω ὁ ταλαίπωρος ; πρῶτον δὲν ἔχω καιρόν, ἔπειτα φοβοῦμαι μὴν ἡ ἀγανάκτησις μὲ ἐξωθήσῃ εἰς τὴν ἀμετρίαν, καὶ τελευταῖον (νὰ σ' ἐξομολογηθῶ καὶ τοῦτο) δὲν καταδέχομαι νὰ παλαίω μὲ τοιοῦτον αἰσχρὸν πῖθικον. Μὴ νομίσης ὅτι ὅσα σ' ἔγραψα, ταῦτα μόνα, ἢ μὲ ἄλλα τινὰ ὀλίγα εὐρίσκονται εἰς τὰς ἐκδόσεις του. Δὲν εἶναι σχεδὸν σελίς εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἀποδειχνεὶ φανερά, ὅτι ἦτον ἐπιτηδειότερος νὰ κόπτη ξύλα ἀπὸ τοὺς λόγους, παρὰ νὰ ἐκδίδῃ Ἑλληνικοὺς συγγραφεῖς.

12 Δεκεμβρίου.

Σὲ εἶπ' ἀνωτέρω τί αἰνιγματωδῶς (ἢ κατὰ τὸν Δ. αἰνιγματικῶδως) περὶ τοῦ Πανεπιστημίου. Χρεῖα εἶναι νὰ σὲ λαλήσω σαφέστερον. Εἶναι, ὡς εἶπα, ταύτην τὴν ὥραν τύπος σχολάζων διὰ θάνατον ἐνὸς τῶν μελῶν. Ἀπὸ τὸν μέγιστον ἀριθμὸν τῶν ὑποψηφίων εἶμαι εἰς κ' ἐγώ· ἀλλ, ὁμως δὲν ἔχω οὐδεμίαν ἐλπίδα ἐπιτυχίας, πρῶτον διότι δὲν ἔκαμα κἀνὲν ἀπ' ὅσα ἔκαμαν οἱ συνυποψήφιοί μου κινήματα, τὰς συνήθεις ἐπισκέψεις καὶ παρακλήσεις λέγω,

μ' ὅλον ὅτι τινὲς τοῦ Πανεπιστημίου (καὶ ἐν πρώτοις ὁ Κλαυέριος καὶ ὁ Barbié du Bocage) ἐπιθυμοῦντες ἀδελφῶς καὶ γνησίως νὰ μὲ εἰσάξωσι, μ' ἐπαρακίνησαν δὲν ἔμπορεῖς νὰ λογιάσῃς μὲ πόσῃν θερμότητι νὰ τὰ κάμω. Δεύτερον αἷτιον τῆς μελλούσης ἀποτυχίας μου εὐρέθη μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων καὶ Κόμης τις (Comte de la Borde), καὶ ὅχι μόνον Κόμης, ἀλλὰ καὶ ἰσχυρὰ προστατευόμενος ἀπὸ τὸν Αὐτοκρατορικὸν Ὑπηρετὴν τῶν ἐσωπραγμάτων. Οὗτος, ὡς ἤκουσα, ἐκάλεσε καὶ εἰς γεῦμα τινὰς τοῦ Πανεπιστημίου, διὰ νὰ προκαταλάβῃ τὰς ψήφους τῶν εἰς χάριν τοῦ προστατευομένου. Εἶναι πρὸς τοῦτοις ὑποψήφιος καὶ ὁ βιβλιοθηκῆριος αὐτοῦ τοῦ Αὐτοκράτορος· ἀλλὰ μὴδ' αὐτὸς δὲν εἶναι ἐλπίς νὰ νικήσῃ τὸν Κόμητα, διότι ὁ Γενναῖος καὶ φρόνιμος ἡμῶν Αὐτοκράτωρ δὲν ἠθέλησέ ποτε νὰ δείξῃ οὐδεμίαν ἐπιφρόνην εἰς τὰς ἐκλογὰς καὶ ψήφους τοῦ Πανεπιστημίου. Αὐριοι (παρασκευὴν) 2 ὥρας μετὰ τὸ μεσημέριον μέλλει νὰ γένῃ ἡ ψηφηφορία. Θέλω φυλάξαι τὴν παροῦσαν ἕως τὸ Σάββατον, διὰ νὰ σὲ ἀναγγείλω ὅχι ὅτι ἔγινα μέλος τοῦ Π. (τοῦτο θέλει εἶσθαι ἀληθινὸν θαῦμα, εἰς ἐποχὴν χρόνου ὅποτε θαύματα πλέον δὲν γίνονται), ἀλλὰ ἂν, ἢ μᾶλλον ὅτι ἐγένεν ὁ Κόμης. Περὶ τούτων εἰς κανένα μὴ κοινωμένης τίποτε. Ὁ Βάμβας ὁ ταλαίπωρος ὠδίνει ὡς τίκτουσα, καὶ βασανίζεται ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῆς ἐπιτυχίας καὶ τὸν φόβον τῆς ἀποτυχίας. Αὐτὸς καὶ ὁ πτωχὸς μου ἀδελφὸς (ὅχι αἱ παρακλήσεις τῶν φίλων μου) ἐστάθησαν οἱ δύο μεγάλαι πειρασμοί, δυνατοὶ νὰ μὲ κλονίσωσι, ἴσως καὶ μὲ κρημνίσωσιν εἰς τὰς Βίβλιας, διὰ νὰ ἐλαφρύνω καὶ τῶν δύο τὴν πενίαν. Ἀλλ' ὅμως μήτε τὸ ἐπράξαι, μήτε μετανῶ διὰ τὴν ἀπραξίαν. Καὶ ταῦτα μὲν ἴσως ἔ

δὲν εἶναι κακὰ, ἢ τοῦλάχιστον εἶναι συγγνωστά, ἐπειδὴ
τὰ κάμνουσιν ὅλοι. Ἀλλὰ τί νὰ εἶπη τις διὰ τὸν Ὀγ-
δοκοντούτην, τοῦ ὁποίου τὴν τυπωμένην ἀγγελίαν βλέ-
πεις ἐδῶ κλεισμένην. Τὴν ἀπ' ὅλους γελασθεῖσαν ἀλλό-
κτον ἀγγελίαν ταύτην ἔπεμψεν ὁ Γεραιὸς εἰς τὸ Πανε-
πιστήμιον· καὶ καυχᾶται μῆτε δι' ἀνδραγαθίας, μῆτε
διὰ πατραγαθίας, ἀλλὰ διὰ πράγματα καινὰ καὶ παρά-
δοξα, καὶ πρωτάκουστα, καὶ διὰ τοῦτο χρεῖαν ἔχοντα
καὶ νέου ὀνόματος· ποίου; ἄλλο προσφεύστερον δὲν εὗρί-
σκω τοῦ *Μελλαραγαθίας*. Μὲ τοιούτους καὶ τοσοῦτους ἀν-
τιπλόους πῶς θέλεις νὰ ἐλπίζω καλὴν ἔκβασιν ἐγώ;
ὅστις μῆτε τὰ ὀλίγα μου πονήματα ἄξια τολμῶ νὰ κρί-
νω τοιαύτης τιμῆς, καὶ διὰ προστασίας μῆτε δύναμαι
μῆτε θέλω νὰ τὴν ἀξιώθῃ; Πάλιν σὲ παρακαλῶ μόνος
οὐ ἔξευρε ὅσα σὲ γράφω.

ὑποχρέωσα τὸν λογαριασμόν σου 6 φρ. διὰ τὸν Ἀγά-
θωνα. Τὰ διὰ λογαριασμόν μου βιβλία συμποσοῦνται εἰς
φρ. 113.50, τὰ ὅποια ἀφίνω ἀνοικτά, ἕως νὰ τὰ πω-
λήσῃς.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Ἀφῆκα τὴν ἐπιστολὴν διὰ νὰ τὴν
μετάλάβω μεθαύριον. Ταύτην τὴν ὥραν (μίαν μετὰ τὸ
μεσημέριον) ἦλθε πρὸς με ὁ κλεινὸς Ἀρχαιολόγος Vis-
conti, αὐτοκίνητος, καὶ μὲ βεβαιαῖ ὅτι καὶ αὐτός, καὶ
ἄλλοι τινες μετ' αὐτοῦ θέλουν δώσει αὐριον τὴν ψῆφον
τῶν εἰς χάριν ἐμοῦ. Τοῦ ἀπεκριθῆναι *Δὲν ἀμφιβάλλω* περὶ
τούτου, εἰς τέσσαρας μόνους λέξεις, καὶ μετέθηκα τὴν
πνομήν μου εἰς ἄλλας φιλολογικὰς ὕλας.

Ὅταν σ' ἔλεγα περὶ τοῦ *Σάγδυξ*, ὑποπτευομένη μὴν
εἶναι καὶ αὐτὸ ἀπὸ τὴν λείαν (*butin*), τὴν ὁποίαν ἔκαμεν
ἡ γραμματικογράφος εἰς τὸν Πρόδρομον καὶ Ἡλιόδωρον.

Εὐκόλον εἶναι νὰ τὸ βεβαιωθῇ παραβάλλον μίαν ὥρην μόνος, τὸν πίνακα τῆς σημερινῆς γλώσσης τὸν εἰς τὸ τέλος τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ Ἡλιοδώρου, μὲ τὸν Πίνακα τῆς Γραμματικῆς του. Τὸ καμικὸν εἶναι, ὅτι, ἐπειδὴ μὴν ἔχοντες ἐκ τῆς παιδείας μάθησιν ἱκανήν, ὡς ἔχουσιν ἐκ φύσεως τὸ ληστρικόν, κλέπτουσιν ἀκρίτως, π. εὖρωσι, καὶ χρυσὸν καὶ μόλυβδον. Εὗρηκεν εἰς τὸν Ἡλιοδώρου (B, σελ. 117) τὴν ὀρθὴν ἐτυμολογίαν τοῦ Οὐγγα, μὲ τὴν τυφλὴν ἐτυμολογίαν τοῦ Προφύλλιον εἰς τὴν αὐτὴν σελίδα, καὶ ἔβαλε γρήγορα εἰς τὸν σάκκον του καὶ τὰ δύο, ὁ ἀναίσχυντός μου ληστής. Ἐγὼ ἐδιόρθωσα τὴν τύφλαν μου ἔπειτα εἰς τὸν Ἰσοκράτην (B, σελ. 183). Καὶ ἔμεινε τώρα νὰ ἴδωμεν, ἐὰν εἰς κἀνὲν ἀπὸ τὰ πολλὰ του συγγράμματα τὸν ἔλθῃ ὀρεῖς νὰ ληστεύσῃ καὶ τὴν ἐκ μετανοίας ἐπανόρθωσιν. Ἐκ τούτου συμπέρανε ἂν εἶχα δίκαιον νὰ ὑποπτευθῶ καὶ περὶ τοῦ *Sardukion*. Καὶ πάλιν σὲ λέγω, ὅτι μ' ὅλον ὅτι δὲν τὸ εὗρηκα εἰς τοὺς Πίνακας μου, ἀκόμη δὲν ἐλευθερώθην ἀπὸ τὴν ὑποψίαν. Τὸ εὗρίσκω σημειωμένον εἰς τὸ περιθεώριον τοῦ *Ησυχίου* μου. Τί νὰ σὲ κάμω, ἐπειδὴ δὲν ἔχω καιρὸν μηδὲ δύναμιν ν' ἀρχίσω μετὰ τοῦ Βάμβρα ἐφημερίδα φιλολογικὴν ἥτις ἤθελε τοὺς φέρει εἰς θεογνωσίαν *tous ces petits drôles*.

15 Δεκεμβρίου. Ἀμέλησα νὰ σὲ στείλω χθὲς τὴν ἐπιστολήν μου, ἢ μᾶλλον δὲν εὗρηκα μίαν ἀνέσεως στιγμὴν νὰ τὴν τελειώσω. Μήτ' ὁ Κόμης, μήτ' ἐγώ, ἀλλ' ὁ Amory Duval διασκευαστῆς (*redacteur*) τοῦ Γαλατικοῦ Ἑρμουῦ ὡς βλέπεις εἰς τὴν ἐγκεκλεισμένην ἐφημερίδα. Τὴν σημείωσιν τῶν μελλαγαθιῶν στείλε ὀπίσω, καὶ τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν δὸς εἰς καιομένους ἀνθρώπους.

Ὑγιαίνει!

Χθές τὸ βραδὺ ἔλαβα καὶ τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 4
Δεκεμβρίου· εἰς τὴν ὁποίαν ν' ἀποκριθῶ κατὰ τὸ παρὸν
τρόπος δὲν εἶναι, 15 Xbre. Ὁ Allais ἀπόκρισιν ἀκόμη
δὲν μ' ἔφερε.

152.

16 Ἰανουαρίου 1812.

Ἀλέξανδρε φίλε, ἀσπάζομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς σοὺς εὐ-
χόμενος διὰ τὴν ἀρχὴν ὅσα εὐχομαι καὶ δι' ὅλας τὰς
ἡμέρας τοῦ χρόνου.

Χαίρω ὅτι εὗρηκες γραμματικὸν τῆς ὀρέξεώς σου.
Κράτει τον καλὰ, καὶ σπούδαζε νὰ συντέμνης τοὺς κό-
πους σου ὅσον τὸ δυνατόν, ἀποβάλλων ὅσα εἶναι ἀνοί-
κεια τοῦ ἐπαγγέλματός σου. Τοιαῦτα εἶναι αἱ τυπογρα-
φικαὶ διορθώσεις, καὶ αἱ μὲ ἀπαιδεύτους συμπλοκαί, αἱ
ὅποιαι καρπὸν ἄλλον δὲν γεννῶσι πλὴν τοῦ νὰ κάμνωσιν
εἰς τοὺς ἄλλογενεῖς καταφανεστέρας τὰς ἡπατοσκοπίας
ἡμῶν, καὶ νὰ δείχνωσιν εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν φιλολογικὴν
καὶ τὴν ἠθικὴν κατὰστασιν τῶν ντζιεριῶν μας. Ἐχω ἐπι-
στολάς σου 28 Νοεμβρίου, 4, 25 καὶ 26 Δεκεμβρίου.
Πρὸς τὸν Luchtmaus τοῦ Βαταυικοῦ Λουγδούνου δὲν
ἔστειλα πλὴν ἀπὸ 20 σῶματα ἐκάστου συγγράμματος.
Πρὸς δὲ τὸν Besson τῆς Λειψίας, Πρόδρομον, Ἰσοκρά-
την, Πλούταρχον καὶ Πολύαινον, 150 σῶματα ἀπὸ κα-
θένα· ἀπὸ δὲ τὸν Αἰσωπον, 100 μόνα. Καὶ τοῦτο, διότι
μὲ εἶπεν ὅτι τὸν πέμπω παρὰ πολλά. Ὅθεν τὸν μὲν
Πλούταρχον ἐξανάγκης πρέπει νὰ ἀκολουθῶ νὰ τὸν πέμπω

τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν 150. Τὰ δὲ πᾶρεργα (πλὴν τοῦ Πολυαίνου) θέλει ἔχει ἀπὸ 100.

Περὶ δὲ τῆς τιμῆς ἀπὸ τὸν Luchtmaus

Πλούταρχον	15 fr.	50 καθαρά	} Σὲ τὰ λογαριάζει ὀρθά.
Πολύαινον	10 »	50 »	
Αἰσώπον	12 »	— »	

Τὸν δὲ Πρόδρομον 9.75 ἔπρεπε νὰ τὸν βάλῃ ὡς τὸν Πολύαινον 10.50. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὅμως βάλλει τὸν Ἰσοκράτην 18, ὁπόταν ἡ τιμὴ του εἶναι 17.50. Ἐνδεχόμενον νὰ τὸν ἔγραψα οὕτως εἰς τὸν καιρὸν, δηλαδὴ 50 ἑκατοστὰ διὰ τὸν Ἰσοκράτην περισσότερον, καὶ 10 ἑκατοστὰ διὰ τὸν Πρόδρομον ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ σύνθετες. Ὅθεν ἐπειδὴ δὲν εἶναι κίνδυνος νὰ λανθασθῶσι αὐτοὶ ποτέ, τὸ μὲν περὶ Ἰσοκράτους ἀφίνειι κωφόν· περὶ δὲ Προδρόμου τὸν λέγεις, ὅτι εἶναι ἡ αὐτὴ τιμὴ καὶ τοῦ Πολυαίνου, ἤγουν 10.50. Ἄν σέ εἴπῃ ὅτι τὸν ἔγραψα 9.75 πρέπει νὰ τὸν πιστεύσωμεν ὡς τίμιον ἄνδρα. Αἱ αὐταὶ τιμαὶ ἐννοοῦνται καὶ διὰ τὸν Besson, καθὼς καὶ χωρὶς καμμίας ἄλλης ἐπιφόρτωσιν δαπάνης, καὶ χωρὶς τὸ διδόμενον ἐδῶ εἰς τούτους 13ον σῶμα εἰς πᾶσαν δωδεκάδα. Αἷτιον τῆς διαφορᾶς ταύτης ἡ δαπάνη τοῦ μεταβαλλομένου, τὴν ὁποίαν ἀναγκάζομαι νὰ κάμνω ἐδῶ διὰ τὰ στελλόμενα ἔξω.

Δὲν ἀρκοῦν ταῦτα, μηδ' ἡ ποδᾶγρα, ἥτις φαίνεται ὅτι ἀγαπᾷ νὰ μεταβληθῇ εἰς χειράγραν, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἀποκριθῶ καὶ δις τὸν Παλαιολόγον, πρῶτον διὰ νὰ τὸν στείλω τὴν ἄδειαν νὰ σὲ πέμψῃ βιβλία, τῶν ὁποίων τὴν ἀποστολὴν ἔλεγε (δὲν ἐξεύρω διὰ τί), ὅτι ἦτο ἐμπόδιον σμένῃ, ἔπειτα χθὲς εἰς ἄλλην του ἐπιστολὴν, εἰς τὴν ὁποίαν μ' ἔλεγεν ὅτι δὲν εὑρίσκει Πολύαινον εἰς τὰ κειμένα.

τια. Πρόσθετε εἰς ταῦτα τὰς ἀπ' ἄλλα μέρη ἐπιστολὰς καθημερινάς, καὶ τὰς ἐδῶ ἀναρίθμους χασσημερίας με ἀνθρώπους ἀδιακρίτους, νομίζοντας ὅτι εἶμαι σιδηροῦς καὶ ὄχι σάρκινος. Τούτων ὅλων λέγω ἂν ἐγνώριζες μόνον τὸ δεκατημόριον, ἥθελες ἀπορήσειν ὅτι ζῶ. Προχθὲς ἀκόμη ἔλαβα δέσμην ἐπιστολῶν χονδρὴν ἀπὸ τὸν ἅγιον καὶ τρισάγιον Νεοκαισαρείας. Ὁ γεννάδας οὗτος Παπᾶς ἢ Πάπας, ἀφοῦ τὸν ἐπροξένησα 1000 γρόσια χαμένα σχεδόν, δέκα μῆνες ἐπέρασαν καὶ δὲν ἄνοιξε τὸ στόμα του, μηδ' ἐκίνησε τὴν χεῖρα του (ὡς νὰ εἶχε τὴν χειρά- γραν μου) νὰ γράψῃ καὶ ἔν εἰσπολάτῃ ἢ εἰς ἐμέ, ἢ εἰς τὸν ὅποιον ἐμεταχειρίσθην Βολάνην, καὶ τώρα ἡ γλυκύ- της τῶν ἀπροσδοκῆτων 1000 γροσῶν, τὸν ἔφερεν εἰς ὄρεξιν νὰ μᾶς στείλῃ πάλιν ἐπιστολὰς καὶ ἐνταλτήρια (procurations) διὰ νὰ ἀναγκάσωμεν (λέγει) τὸν ὀφειλέ- την του νὰ πληρώσῃ 987 γρόσια τόκον τῶν 1000. Ἴδες γινώσκον! Ἴδες καύκαλον καμηλαυχοσκεπασμένον! Κατ' εὐτυχίαν τὸ ἐνταλτήριον εἶναι εἰς ὄνομα τοῦ Βολάνη· ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἰδικόν μου ἂν ἦτο, σὲ βεβαιόνω ὅτι δὲν ἤθελα τὸν ἀποκριθῆν. Μήτε Θεός, μήτε δαίμονες συγ- χωροῦν, ν' ἀφίνω τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην, διὰ νὰ ἀσχολοῦμαι εἰς τοὺς τόκους τοῦ Νεοκαισαρείας.

Ὅπισω βλέπεις τὴν καταγραφὴν τοῦ ἐτήσιου μας λο- γαριασμοῦ, τὸν ὅποιον ἀφίνω ἄκλειστον, διὰ νὰ ἐρευνή- σης ἂν συμφωνῶμεν. Τὴν δευτέραν διανομὴν τοῦ Βιο- γραφικοῦ Λεξικοῦ 4 σῶματα ἀπὸ δύο τόμους τὸ καθέν, ἔλαβα πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ προσμένω νὰ τύχῃ καὶ ἄλλο τίποτε, ὥστε νὰ γένῃ καὶ μικρὸν κιβώτιον νὰ σὲ τὸ στείλω. Ἐκαστον σῶμα περιέχει τὸν τρίτον τόμον AU-BE καὶ τὸν τέταρτον BE-BO. Συλλογίσθητι λοι-

πὸν πόσοι τόμοι μέλλουν νὰ γίνωσιν, ἐπειδὴ εἰς τοὺς 4 δὲν ἐπληρώθη ἀκόμη τὸ B στοιχείον. Ἦθελαν κάμειν φρονιμώτατα ὁ φίλος Κούμας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν νὰ συνθεσῶσιν ἐκλογὴν ἀπ' αὐτό, ὅλων τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅχι τὸν περισσότερο κατὰ τὸ παρόν, καὶ τότε οἱ τέσσαρες τόμοι καταντῶσιν εἰς ἓν λεπτὸν τομίδιον, τὸ ὅποῖον τυπóνεται εὐθὺς χωρὶς χρεῖαν προαγγελημάτων καὶ ὑπογραφῶν ἔπειτα καθεξῆς κάμνουσι τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀκολουθῶν τῶμων, καθόσον ἐκδίδονται.

Μὲ τὴν γνώμην σου εἶμαι νὰ ὑπογράψῃς διὰ τρεῖς καὶ τέσσαρας ἐφημερίδας διὰ τὸν Κούμαν. Ζήτησε λοιπὸν τὸ *Mercure de France*, τὸ *Magasin Encyclopedique* καὶ τὴν (ἐὰν ἀκόμη ἀκολουθῇ) *Bibliothèque Britannique*. Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι ἀπάνθισμα τῶν ἐκδιδομένων εἰς τὴν Ἀγγλίαν βιβλίων, ἀπὸ Γενευησίους γαλλιστογραμμένων μὲ πολλὰ καλὴν κρίσιν.

Δὲν εἶναι τρόπος νὰ μὲ προξενήσῃς (μὲ τὸ ἀργύριόν μου) ὀλίγον ἡπειρωτικὸν ταβάκον;

Δὲν εἶναι τρόπος νὰ μὲ προξενήσῃς (μὲ τὸ αὐτὸ) φιλίσκην μιᾶς ἢ δύο οὐγγιῶν ἔλαιον ρόδινον (*essence rose*) ἢ ὡς τὸ ὀνομάζει ὁ Ὅμηρος, ροδόεν; Εὐδαίμων!

Περί τῶν λοιπῶν μὲ τὴν ἀκόλουθον.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

1814	Χρεωστεῖ	
Ἰανουαρ.	Διὰ τὸν παρελθόντα λογαρ.	φρ. 617
Μαΐου	Διὰ τὰ πεμφθέντα διὰ τοῦ Ἰορδάνου.	» 151
30	» Διὰ 4 σώματα Δεξ. Βιογραφικοῦ.	» 4
—	» Διὰ τὰ βιβλ. τοῦ Φιλαδελφείας	» 11
—	» Διὰ τὰ » τοῦ Ὁμήρου.	» 9
—	» Διὰ τὰ » τοῦ Σχοινᾶ	» 9

— »	Διὰ des erreurs et des préjugés 2 τομ.	»	11 —
11 Αὐγούστου	Διὰ γ'. τομ. Πλουτ. διὰ τὸν Φιλαδελφ.	»	17.80
— »	Διὰ τὸν αὐτὸν » διὰ τὸν Ὅμηρον .	»	17.80
— »	Διὰ τὸν αὐτὸν » διὰ τὸν Σχοινᾶν .	»	17.30
7 Σεπτεμβ.	Διὰ τὰ πεμφθέντα διὰ τοῦ Martin . .	»	1000 —
30 Νοεμβρ.	Διὰ τὸν Ἀγάθωνα τοῦ Wieland. . .	»	6 —
28 Δεκεμβρ.	Διὰ 4 σώματα Ἀεξ. Βιογραφ. seconde livraison	»	48 —
30 Μαΐου	Διὰ βιβλία κατὰ τοῦ Allais τὴν σημ.	»	60 —
— »	Διὰ 4 Apologie de Socrate. . . .	»	16 —
			φρ. 9231.03

Ἔχει

8 Ἰουνίου	Διὰ 6 Ἡλιοδώρους.	»	78 —
— »	Διὰ 1 Βεκκαρίαν	»	3.50
23 Ἰουλίου	Δι' ἐνὸς ἔτους λογ. Ἑρμ. διὰ Clavier .	»	15 —
— Νοεμβρ.	Διὰ πληρωθέντα εἰς τὸν ἀδελφὸν μου 388 γρ.	»	388 —
	100 γρ.	»	90 —
			φρ. 574.50

153.

17 Ἰανουαρίου 1812.

Ἀσπάζομαι σε.

Χθὲς σ' ἔγραψα περικλείσας καὶ τὸν μεταξὺ μας ἐτή-
σιον λογαριασμόν. Εἰς τὴν 4 Δεκεμβρίου ἐπιστολὴν σου
εὗρηκα τὸ ἀντίγραφον τῆς κατὰ τοῦ Κρ. ἀντικρίσεως καὶ
ἀνακρίσεως· καὶ ἐμακάρισα τὸν εὐρετὴν τῆς τυπογραφίας,
ὥς ἐταλάνισα τοὺς ἡλιθίως μεταχειριζομένους τὸ θεῖον
εὐρημα τοῦτο, χωρὶς νὰ τρέμωσι τὸν δι' αὐτοῦ ἀποθα-

νατισμὸν τῆς μωρίας των. Αὐτὸς εἶναι ὁ ὑπάρξας (l'agresseur) καὶ ὁ Κρ. ὁ ἀμυνόμενος· καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἀντὶ νὰ σιωπήσῃ, ἐμεταχειρίσθῃ τὸ σκληρότατον καὶ στυγερὸν ἐξέβρασε, καὶ τὸ μετεχειρίσθῃ εἰς καιρὸν ὅταν δὲ εἶχέ τι χρηστὸν νὰ ἀντιπροβάλλῃ εἰς ἀπολογίαν του. Autant de lignes autant de sottises. Καὶ πραγματικὸν καὶ λεκτικὸν μωρότερον σύνθεμα δὲν ἐγνώρισα εἰς τὴν ζωὴν μου.

Ὡς νὰ μὴν ᾔτον ἀποδειγμένη ἡ τοῦ συκωτίου ἐτυμολογία, φέρει ἀκόμη τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐστάθιου, « τὸ Συκωτὸν κατὰ παλαιὰν καὶ τέχνην καὶ ἱστορίαν » μ' ὅλον ὅτι καὶ αὐτὴν ἐναντίαν του· καὶ εἶμαι σχεδὸν βέβαιος ὅτι μὴδ' ἐκατάλαβε τὴν λέξιν τέχνην, διὰ τῆς ὁποίας σημαίνει ὁ Εὐστάθιος τὴν τέχνην τῶν λέγων ὅσοι ἔτρεφαν μὲ σῦκα τὰ ζῶα, τῶν ὁποίων ἐπεθύμουν νὰ ἔχωσι παχέα συκώτια.

Λατινιστὶ ficus σῦκον, ὅθεν ficatum εἰς τὸν παρακμ. Λατινισμ. τὸ ἥπαρ. Ἑλληνιστὶ καὶ Γραικιστὶ Σῦκον ὅθεν Συκώτιον εἰς τὸν παρακμ. ἑλλήν. τὸ αὐτὸ Ἰταλιστὶ figo ἢ fica τὸ σῦκον ἀπὸ τὸ πρῶτον ἐσχηματίσθαι τὸ figato τὸ αὐτὸ ἀπὸ τὸ δεύτερον τὸ panficato, ἄρτος ζυμωμένος μὲ σῦκα. Ἰσπανιστὶ higo τὸ σῦκον, higuado τὸ ἥπαρ.

Γαλλιστὶ figue τὸ σῦκον foie τὸ ἥπαρ.

Τὴν σύμπτωσιν ταύτην καὶ συμφωνίαν εἰς πέντε γλώσσας, ὅστις τὴν νομίζει ἔργον αὐτομάτου, καὶ καταφεύγει εἰς τὴν ἥπατοσκοπίαν, διὰ νὰ παράξῃ τὸ σκοτίον, τὸ ἄλλο δείχνει εἰς τοὺς ἀγαπῶντας τὰ λαμπρὰ καὶ καθαρά παρὰ τὴν σκοτίαν καὶ τὸν βόρβορον τῆς κεφαλῆς του. Πάλιν τὸ λέγω, ἂν ἐκαταλάμβαναν οἱ τοιοῦτοι τί λέγουσαν

τί γράφουν, ἤθελαν φεύγει τὴν τυπογραφίαν, ὡς τὸν κάβλον. "Αφες τοὺς λοιπὸν, φίλε μου, νὰ στηλιτεύωνται μόνοι διὰ τῆς θείας τυπογραφίας, καὶ μὴ συμπλέκεται μὲ τοὺς ἀπαιδεύτους συμπλοκὴν, ἐκ τῆς ὁποίας μήτε τιμή μήτ' ὄφελος προσδοκᾶται. « Τί κοινὸν (μᾶς λέγει συβαρῶς) λεξιθῆρα καὶ φιλολογίᾳ ; » καὶ μᾶς διδάσκει, νὰ θηρεύωμεν ιδέας καὶ ὄχι λέξεις, ὡς νὰ ἦτο δυνατόν νὰ χωρισθῶσιν αἱ λέξεις ἀπὸ τὰς ιδέας, ἢ νὰ μάθῃ τις ιδέας χωρὶς λέξεων, ἢ νὰ κατανοήσῃ λέξεις, χωρὶς ἐν ταύτῃ νὰ καταλάβῃ καὶ τὰς ιδέας. Ἡ τέχνη τῶν λίχνων εἶναι ιδέα, τὴν ὁποίαν αὐτὸς δι' ἀμαθίαν ἢ διὰ πείσμα κρινεῖται, ἐπειδὴ ἀποβάλλει ἢ ὑποκρίνεται ὅτι ἀποβάλλει τὴν ἐρμηνευτικὴν λέξιν (συκωτὸν) τῆς ιδέας. Τὸ συκώτιον εἶναι λέξις τὴν ὁποίαν ὅστις θηρεύσει, ἢ μᾶλλον κανεὶς δὲν ἐμπορεῖ νὰ θηρεύσῃ, χωρὶς νὰ θηρεύσῃ ἐντάμα καὶ τὴν ιδέαν τῆς τέχνης τῶν λίχνων. Καὶ αἱ τοιαῦται μὲν εἶναι ὀλίγου ἄξιαἱ ιδέαι, ἀλλ' εἰς ποίαν τέχνην ἢ ἐπιστήμην, εἶναι δυνατόν νὰ μάθῃ τις τὰ θεωρήματα χωρὶς τὰς λέξεις ἢ ταύτας χωρὶς ἐκείνων ; Ἄς μᾶς τὸ διδάξῃ ὁ ἀτυχος καὶ ἄσκοπος θηρευτής. Ἐξ ὄνουχος ἐδειξε τὸν λέοντα, ἐὰν εἶχεν ιδέας πραγμάτων ἄλλων σαφεῖς, δὲν ἤθελεν μωρολογεῖν περὶ πραγμάτων ἀγνώστων παντάπασι εἰς αὐτόν.

Διὰ τὴν αὐτὴν ἐκλειψιν τῶν ιδεῶν ἐσύγχισε καὶ συνετάραξε τὰ Πλουμιστά, τὰ πολύμιτα, καὶ ταῦτα πάλιν μὲ τὸ Pluma τῶν Λατίνων, χωρὶς νὰ διακρίνῃ μήτε δύναμιν λέξεων, μήτε τὰς διαφοροὺς ἐποχὰς τῆς χρήσεώς των. Ὁ Πλίνιος, τὸν ὁποῖον ψευδῶς φέρει εἰς μαρτυρίαν, εἶχει τὸ Polymita ἀλλ' ὄχι ὁμῶς καὶ τὸ Plumativa. Τὸ Pluma εἶναι ἀρχαία ῥωμαϊκὴ λέξις σημαίνουσα πτερόν, τῆς

ὁποίας τὴν ἑτυμολογίαν μὴδ' αὐτοὶ τῶν Λατίνων οἱ Γραμματικοὶ δὲν ἀνεκάλυψαν. Ἐνα μόνον ἀπὸ τοὺς νεωτέρους ἔτυχα εἰκάζοντα μήπως εἶναι ἀπὸ τὸ Φλύμα, πτεφυλμαι, Φλύμα ὅθεν Pluma· τόσον μόνον, λέγει, προσθέτων « διὰ τὸ κυματῶδες τῆς κινήσεως ». Τὰ ἐξῆς εἶναι εἰκασίαι ἰδικαί μου. Ἐὰν ἐξετάσης τὸ μακρὸν ἄρθρον τοῦ Φλέω εἰς τὸ Λεξικὸν τοῦ Σνειδέρου, καὶ τὴν πολυπληθὴ συγγένειαν τοῦ ῥήματος τούτου μὲ ἄλλα, καὶ ὅτι ὅλα ἐπιστηρίζονται εἰς τὴν αὐτὴν θεμελιώδη ιδέαν τῆς ταχέως ῥεύσεως ἢ κινήσεως, γίνεται πιθανὸν ὅτι τὸ Pluma εἶναι φλύμα, καθὼς καὶ τὸ Pluit τῶν Λατίνων (βρέχει il pleut) εἶναι ἀπὸ τὸ Φλύει. Ἐὰν ἔπειτα προσθέσῃς εἰς ταῦτα, ὅτι καὶ οἱ Γερμανοὶ λέγουσι fliegen τὸ φέειν, fliehen τὸ φεύγειν, fliegen τὸ ἵπτασθαι, καὶ flügel τὴν πτέρυγα, ὅλα κινήσεως συντόνου σημαντικά, ἢ παραγωγή καὶ συγγένεια γίνεται ἔτι πιθανωτέρα. Τὸ fliegen λέγει ὁ Ἀδελούγγης (Τομ. 2, σελ. 206) est mit fliehen, fliegen, fassen, und hundert andern ähnlichen genau verwandt.

Ἐκ τούτου τοῦ Λατινικοῦ Pluma ἔκαμαν οἱ αὐτοὶ Λατῖνοι τὸ Plumetilis τὸ σημαῖνον εἰς αὐτοὺς τὸ κεντητὸν ἢ ὡς λέγομεν ἐξομπλιαστόν, τὴν ἀρχὴν ἴσως διότι τὰ κεντούμενα εἶχαν ὁμοιότητά τινα μὲ τὰ πτερὰ τῶν ὀρνέων, εἴτα ἀπλῶς καὶ πάσης λογῆς σχήματα, ὅποια εἶναι τὰ ἄνθη, τὰ ζῶα κτλ. Ἡ παρυφή (λέγει ὁ Εὐστάθιος εἰς τὴν Ὀδυσσ. σελ. 1436) ἐστὶ κατὰ τὸν Ἀθηναῖον κόσμου εἶδος « ἐν ἱματίῳ, οὐκ εὐδιάθροτος πάνυ σαφῶς, ὅποια ἴσως τὰ λεγόμενα **ἐξεμπλωτά** καὶ **πλουμιστά** » Βλέπεις λοιπὸν ὅτι ἐξεμπλωτά, κεντητά, καὶ πλουμιστά, σημαίνουν τὸ αὐτό, ἡγοῦν σχήματα κεντού-

ένα μὲ τὴν βελόνην, μὲ πορφυροῦς, ἀργυροῦς ἢ χρυσοῦς
πλωστῆρας ἐπάνω εἰς πανίον ἤδη ὑφασμένον.

Τὰ δὲ Πολύμιτα (ὡς καὶ ἡ λέξις τὸ φανερόν) ἦσαν
καὶ αὐτά, ἄνθη, ζῶα, ἢ ἄλλα σχήματα, ἀλλὰ τὰ
ποῖα ἐγίνοντο εἰς αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς ὑφάνσεως μὲ
πολλοὺς καὶ διαφόρως βαμμένους μίτους ἢ κλωστῆρας,
ὡς τρόπον ὥστε ἐκατέβαινε τὸ ὑφασμένον ἀπὸ τὴν κρεβ-
βάτην, καὶ τελείως ζωγραφισμένον, χωρὶς νὰ ἔχη χρεῖαν
ἄλλης κεντήσεως. Ἄν αὐτὸς παράγῃ τὸ Pluma ἀπὸ τὸ
Πλύμιτα κατὰ ἀποκοπὴν (δὲν ἐξεύρει κἂν ὅτι τοῦτο λέ-
γεται συγκοπή, πλὴν ἂν ἐννοῇ τὴν ἀποκοπὴν τῆς τελευ-
ταίας τα) εἶναι κύριος· «ἐξέστω Κλαζομενίοις ἀσχημο-
ναι» Ἀλλὰ δὲν θέλει πείσει κανένα τῶν ὅσοι φιλολο-
γοῦσι μὲ κανόνας βεβαιωμένους ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἔρευ-
ναν καὶ κρίσιν, καὶ θηρεύουσι τὰς λέξεις ὅχι δι' αὐτάς,
ἀλλὰ διὰ τὰς ἐξ αὐτῶν γνώσεις καὶ ιδέας. «Ἀρχὴ παι-
δεύσεως ἢ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις», ἀξίωμα τὸ ὅποσον
ἐβεβαίωσεν αὐτός, δεῖξας εἰς τὸ Λεξικὸν διὰ τῆς ἀνεπι-
σκεψίας τὴν ἀπαιδευσίαν του.

Ἡθέλησε παρ. χάρ. ὑποκρινόμενος μετριοφροσύνην νὰ
ἐξομολογηθῇ αὐτοκινήτως ἄλλο σφάλμα τοῦ Λεξικοῦ, τὴν
σύγχυσιν λέγω τῆς Ἀρά προθέσεως μὲ τὸ Ἀραβάδην,
καὶ ἔπαθε τὸ τῆς παροιμίας, «Ἡ ὄρνιθα σκαλιζουσα ἐκ-
βαλε τ' ὀμμάτιόν της», ἐπεὶ μᾶς ἀνεκάλυψεν ἄλλο
τοῦ αἰσχιστον σφετέρημα, ἄγνωστον ἀκόμη, τοῦλάχισ-
τον εἰς ἐμέ. Ἐξηγεί τὸ Ἀραβάδην ὁ Γεννάδας ἐξηγη-
σιν νέαν, μὴ εὐρισκομένην εἰς τὸν Σνειδέρον. Ἐὰν ἡ ἐξή-
γησίς του ἦτον ὀρθή, τίς δὲν ἤθελε δικαίως τὸν ἐπαινέ-
σειν; τίς δὲν ἤθελεν ὁμολογήσειν, ὅτι δὲν ἠκολούθησεν
ὡς τυφλὸς χειραγωγούμενος τὸν Σνειδέρον, ἀλλ' ἐπροθυ-

μήθη νὰ συνεισφέρῃ καὶ αὐτός τι ἐξ ἰδίας του ὁράσεως καὶ ἐρεύνης εἰς τελειοποίησιν καὶ τοῦ Λεξικοῦ καὶ τῆς μαθήσεως τῆς γλώσσης; Καὶ ἡ μὲν ἐξήγησις, κατ' ἐμὴν κρίσιν, εἶναι ὀρθή· ἀλλ' εἴτε τοιαύτη, εἴτε μή, δὲν εἶναι ἰδική του. Ἐγὼ πρῶτος ἀμφίβολον οὖσαν τὴν ἐθεωρίασιν εἰς τὸ περὶ Ἀερ. τοπ. ὑδ. τοῦ Ἱπποκρ. Τομ Β', σελ. 329 - 334. Αὐτὸς ἄλλο δὲν ἔκαμε παρὰ νὰ τὴν τυρλώσῃ καὶ νὰ τὴν κολοβώσῃ, διότι πρῶτον ἐσιώπησε τὴν ἄλλην διόρθωσιν τοῦ ἐπορχουμένην, εἰς τὸ Ἐπορχουμένην, ἐκ τῆς ὁποίας μάλιστα κρέμεται ἡ βεβαίωσις τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Ἀναβάδην. Καὶ τὴν ἐσιώπησεν, ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐσύμφερε μήτε τὸ ἐπορχουμένην νὰ φυλάξῃ, ὡς ἀσύνφωνον μὲ τὸ Ἀναβάδην, μήτε τὸ ἐπορχουμένην νὰ ληστεύσῃ, διὰ νὰ μὴ γένῃ τὸ κλέμμα πολλὰ χονδρὸν καὶ ἐπομένως καταφανές. Καὶ τέλος στεφανώνει τὰ λεγόμενα μὲ τὸν ἄξιον αὐτοῦ κολοφῶνα τοῦτον, «Κατὰ τὴν συνθήκην τῶν Ἀσιανῶν» κήμων εἰς ὅλους τοὺς Ἀσιανούς κοινόν, ὅ,τι οἱ συγγραφεῖς ἱστόρησαν περὶ μόνου τοῦ Σαρδαναπάλου. Εἰς τοὺς νῦν Ἀσιανούς δὲν εἶναι βέβαια γνωστόν, καὶ εἰς τοὺς παλαιούς ἂν ἦτο, δὲν ἤθελαν τὸ ἱστορήσειν οἱ συγγραφεῖς ὡς ἰδιόν τι τρυφῆς ἔργον τοῦ Σαρδαναπάλου. Τὴν σήμερον ἔπαυσε πλέον νὰ νομίζεται τοιοῦτον· καὶ ταύτην τὴν ὥραν ἀναβάδην σὲ γράφω τὸ μέρος τῆς ἐπιστολῆς τοῦτο, χωρὶς βέβαια νὰ ἤμαι, μηδὲ ποτὲ νὰ ἔγιναι Σαρδανάπαλος, ἂν καὶ τοῦτο ἐννοοῦσεν ὁ ἐλέγχας με ὡς ἀναβάδην κερδαίνοντα τὰ ἀργύρια τῶν Ζ. Θρακικὸς Ἀσκληπιάδης.

Πάλιν σὲ συμβουλεύω, φίλε, μὲ τοὺς τοιούτους νὰ μὴν ἐμπλέκεσαι· ἀλλὰ νὰ τοὺς εὐχεσθαι μόνον ζῶν καὶ ὀρεῖσθαι νὰ γράφωσι καὶ νὰ τυπώνωσι πολλὰ· καὶ ἄφες τὴν φρον

εἰς τὴν θείαν τυπογραφίαν νὰ τοὺς μαστίξῃ καὶ νὰ τοὺς στίξῃ, ἐπειδὴ δὲν θέλουν νὰ ἀφήσωσι νὰ πέτῶνται λευθέρως καὶ νὰ χάνωνται εἰς τὸν ἀέρα τὰ « Ἐπεα πτερόεντα » ἀλλὰ τῶν δένουσι τὰς πτέρυγας μὲ τὰς ἀλύσεις τοῦ τύπου, καὶ παραδίδονται ἐκουσίως οἱ μωροὶ εἰς τὸ κριτήριον τῆς ἱστορίας δέσμιοι (ils se livrent à la justice de l'histoire) κατὰ τὴν ὥραίαν φράσιν τοῦ Suard, τὴν ὁποίαν βλέπεις εἰς τὴν ἐδῶ κλεισμένην ἐφημερίδα. Εἰς μόνος τρόπος πολέμου πρὸς αὐτοὺς εὐτυχοῦς εἶναι δυνατός, δευτέρα ἐφημερίς, ἀλλὰ τίς νὰ τὴν ἐπιχειρήσῃ; δὲν χρειάζεται μεγάλην σοφίαν, διὰ νὰ ἀντιφέρῃται πρὸς τοὺς τοιοῦτους, μηδὲ προθυμία μᾶς λείπει μήτ' ἐμὴ μήτε τὸν Βάμβαν· ἀλλὰ χρειάζεται καιρόν, δαπάνην, συλλογὴν ἐφημερίδων φιλολογικῶν Γαλλ. Γερμαν. Ἀγγλ. Ἰταλ. διὰ νὰ γένῃ ἐξ αὐτῶν ἀπάνθισμα κριτικόν, καὶ ἀληθὲς METAKENΩMA ἀπὸ τὰ σοφὰ καυκία τῶν Ἑυρωπαίων εἰς τὰ ἀπαιδευτά μας καύκαλα. Σὲ βεβαιόων, φίλε, ὅτι τοιαύτη ἐφημερίς καὶ τὸν νοῦν ἡμῶν ἤθελε φωτίσειν, καὶ τὰ ἥθη ἡμερώσειν, καὶ πολλοὺς φλυάρχους ἀγύρτας ἤθελε καὶ πρὸ τοῦ Κριτηρίου τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς ἀναγκάσειν νὰ κρυφθῶσι πάλιν εἰς τὸ σκότος τῆς φωλεᾶς τῶν, ὅθεν τοὺς ἐθάρρυνε νὰ προκύψωσιν ἡ δυστυχία τοῦ γένους. Καὶ γελῶ καὶ κλαίω, ὅταν βλέπω Δαρβ. καὶ Καπετ. νὰ διακροτῶσι καὶ νὰ κρίνωσι τὰ συμφέροντα τοῦ γένους (discuter les intérêts de la nation). Καὶ γελῶ καὶ κλαίω ὅταν βλέπω καυχωμένους ζῆλον ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀνθρωπίσκους, οἱ ὅποιοι προτιμῶσι νὰ ληστεύωσιν ἀναιδῶς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ συνεργάτας εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς πατρίδος, παρὰ νὰ ὁμολογήσωσιν εὐγε-

νῶς ὅτι ἐξεύρουσι καὶ ἄλλοι φυσικὰ τί περισσότερον διὰ τὸ μακρὸν γῆρας.

Τέλος· παρακαλῶ σε φιλικῶς καὶ τοῦτο, Ἀλέξανδρε, νὰ καύσης καὶ τὴν παροῦσαν, καὶ ὅσας ἄλλας παρομοίας ὕλης ἐπιστολὰς μου δὲν ἔκαυσας ἀκόμη. Κανέν' ἀπ' αὐτῶν τοὺς δὲν φοβοῦμαι· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἀντὶ νὰ τοὺς διορθώσῃ ἡ ἀγανάκτησίς μου, θέλει τοὺς καταστήσῃ χειροτέρους, τὸ φρονιμώτερον εἶναι νὰ τοὺς ἀρῶσμεν εἰς τὴν ἐκδίκησιν τῆς τυπογραφίας. Αὕτῃ δεσμῶς θέλει τοὺς παραδώσῃ εἰς τὸ ἀδέκαστον τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς κριτήριον. Ἐκατόν, ἥσο βέβαιος, διατριβαὶ κατὰ τοῦ ἐφημεριδογράφου δὲν εἶναι καλαὶ νὰ κάμωσιν ὅ,τι ἔκαμεν ἡ ἀθλιεστάτη του ἀντιρρήσις κατὰ τοῦ Κρ. Στήλην ἀνίστησεν ὁ ταλαίπωρος ἀνεξάλειπτον κατὰ τῆς ἰδίας του ἀμαθίας, καὶ καθὼς ἔλεγεν ὁ Λεωνῆς ὁ Ἀμοῦρος, « ἐκβῆκεν ἀπὸ τὰ πηλ. καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ σκ. ». Ὡς θεὸς τυπογραφία! Αἰωνία ἡ μνήμη τοῦ εὐρόντος σε!

Ἀπὸ τᾶλλο μέρος, σπούδαζε νὰ χαλινόνης ὀλίγον καὶ τὴν πολυῤῥυτον φιλολογίαν τοῦ Κρ. ὅτι μὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ αὐτὸς συχνὰ ἐμπερδεύεται εἰς ἀναπτύξεις λέξεων ὑπὲρ τὴν δύναμίν του, καὶ μᾶς λέγει πράγματα ἄξια τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος, καὶ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἐτυμολογιῶν τοῦ ῥακενδύτου, καὶ τῶν σχολίων τοῦ πτερωτοῦ τέττιγος. Δός τον νὰ καταλάβῃ ὅτι τὸ ἔργον του εἶναι νὰ συναθροίξῃ μόνον λέξεις, καὶ ν' ἀφίξη εἰς ἄλλους τὴν ἔννοιαν (ἢ τὴν ἔγνοιαν) νὰ τὰς ἐξηγήσῃ.

Περὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ἴδες ὅ,τι σ' ἔγραψα αὐτοχέρως, καὶ, ὅ,τι σ' ἔστειλα διὰ τῆς ἐφημερίδος· ὁ Κόμης ἔλαβεν ὁκτώ ψήφους, ἐγώ, ἐπτά, καὶ ὁ Μελλαγῆ θίας μόνας τρεῖς.

Ὁ γέρον Κουζ. ἐφέρθη πάντοτε ἀχρεῖα μ' ἐμέ· ὡς ἀχρεῖος. Δὲν ἤλθε κἄν νὰ μ' ἐρωτήσῃ ἐὰν ἔχω τι νὰ τὸν δώσω νὰ σὲ φέρῃ. Ὑπομονή!

Μ' ἔλεγες νὰ ὑπάγω εἰς τὸ Bureau des gazettes νὰ ζητήσω τετράδια τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἀποροῦσα εἰς τοῦτο, ἐπειδὴ συνήθεια εἶναι τὰ τοιαῦτα νὰ στέλλωνται εἰς τὸν οἶκον ἀπὸ τὸ Bureau. Ἦμην ἄρρωστος ὅταν ἔλαβα τὴν εἰδήσιν. Χθὲς ὅμως (18 Ἰαν.) ὑπῆγα· καὶ μὲ ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν ἔλαβαν, καὶ ὅτι ἂν εἶχαν δὲν μὲ τὰ ἐδίδαν, ἐπειδὴ δὲν μὲ γνωρίζουν, ἀλλὰ τὰ ἔπεμπαν εἰς τὸν οἶκον, et tout cela d'une manière qui n'étoit point des plus douces. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ ἀπὸ τὰ χειρότερα! ὅτι φοβοῦμαι μὴν ἔπεσεν εἰς χεῖρας κἀνενὸς ληστοῦ, καὶ μὲ τὰ φέρει καμμίαν ἡμέραν ζητῶν 50 ἢ 60 φρ.

Τὸν Κούμαν γράφω ἄλλην φορὰν. Ὑγιαίνει!

154. -

6-19 Μαρτίου 1812.

Ἐχω, φίλε, ἐπιστολάς σου 26 Δεκεμβρίου, 16 καὶ 28 Ἰανουαρίου, 26 καὶ 29 Φεβρουαρίου. Ἀποροῦσα πῶς εἰς μίαν ἀπ' αὐτὰς ἀπατήθης τόσον, ὥστε νὰ καταριθμῇς εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν φίλων μου τὸν Δ. Ἀλλὰ δὲν ἄργησες νὰ μάθῃς τὴν ἀγριότητά του. Καὶ αὐτὸς καὶ ὁ ἄλλος Δ. καὶ ὁ Κ. καὶ ὁ Γ. ἦσο βέβαιος ὅτι εἶναι πλασίδια τῆς αὐτῆς ζύμης, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπλάσθησαν καὶ ὁ Χάλκανθος καὶ ὁ Πάριος καὶ ἄλλοι ὅσοι γαυρίζουσι κατὰ τῆς φιλοσοφίας. Εἰς τὸ φαινόμενον κατετάχθησαν ἀναισχύν-

τως εἰς τὴν μοῖραν τῶν συμβουλευόντων τὸν φωτισμὸν, ἐπειδὴ ἐνόησαν ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἰδιῶται ἄρχισαν νὰ ὑποπεύωνται τοὺς ἀντιφιλοσόφους. Ἄλλ' ἡ αὐτὴ θηριωδία χαρακτηρίζει καὶ τούτους ὡς καὶ ἐκείνους. C'est le même fond de mechanceté; la difference n'est que dans la forme, καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀδυναμίας των. Ἐὰν κατὰ δυστυχίαν ᾗσαν ἰσχυροὶ, πρὸ πολλοῦ ᾗθελαν ἀναγκάσειν καὶ σὲ καὶ ἄλλους κατὰ σὲ νὰ γυρεῦτε τὴν δουλειάν σας, καὶ νὰ τοὺς τρέμετε ὡς δεσπότας. Θέλεις ἀποδείξιν τῆς ὁποίας σὲ λέγω μικρᾶς διαφορᾶς; Τίς εἶναι ὁ σκοπὸς των; νὰ μὲ κατασιγῶσιν, ἐπειδὴ ἡ φωνή μου τοὺς ἐνοχλεῖ· ἡ διαφορὰ δὲν στέκει παρὰ εἰς τὰ ὁποῖα μεταχειρίζονται μέσα. Ἐκεῖ κατω ἀναβαίνουν εἰς τὸν Ἀμβωνα· ἐδῶ, ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, ἐμβαίνουν καὶ κρύπτονται εἰς τὸν Λ. Ε, καὶ μὲ συμβουλεύουν νὰ μὴν ἐκβαίνω τὰ ὅρια τοῦ Ἰατροῦ· καὶ ὁ Θεοφιλέστατος ἐκδότης ὡς νὰ μὴν ἐκατάλαβε κατὰ ποίου φέρεται τὸ τόξον, τὸ τυπώνει, ἀφοῦ ἐκήρυξε δημοσίᾳ ὅτι δὲν δέχεται πλέον σκανδαλώδεις συζητήσεις. Εἶναι καὶ ἡ κήρυξις αὕτη ὅχι ἔργον φίλου τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ προσφάλεια· αὐτοὶ μὲν καὶ οἱ περὶ αὐτὸν νὰ ἔχωσι τὴν ἐλευθερίαν νὰ βάλωσι τὰ κόπριά των εἰς τὸν Λ. Ε, ὅτε καὶ ὅπως θέλουσι, καὶ νὰ κλείωσιν εἰς τοὺς ἄλλους πᾶσαν εἰσοδὸν δικαίας ἀντιλογίας ἢ ἀπολογίας. Νομίζει ὁ ἀνόητος ὅτι δὲν καταλαμβάνω τίνα ἀποβλέπει ἡ συγῆ· κατηγορουμένη ἀπ' αὐτὸν *Λεξιθηρία*, καὶ τί σημαίνει τὸ *ἄγριον καὶ ἀσύνηθες εἶσθαι* (σελ. 29 τοῦ δευτ. ἔτους). Ἄν εἶχε νοῦν ᾗθελεν ἀνοίξειν τὴν Γραμματικὴν τοῦ φίλου του Δ (σελ. 146), νὰ ἴδῃ ὅτι εἶναι ἀσυγκρίτως συνηθέστερον παρὰ τὸ *Ἡτρίον*. Ἄν ἡ κεφαλὴ του δὲν περιέ-

γεν ἄχυρα ἀντ' ἐγκεφάλου, ἤθελε νοήσῃν, ὅτι ἡ περὶ
 ἱατροῦ φιλολογοῦντος ζήτησις δὲν ἔχει παντάπασι χώραν
 εἰς ἐφημερίδα φιλολογικὴν. Ἐξηγοῦμαι. Ἄν ἱατρός,
 ῥάπτῃς, σκυτοτόμος ἢ ὅποῖος ἄλλος τεχνίτης κάμνει
 καλὰ ἢ κακὰ νὰ φιλολογῇ ὑπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τῆς
 κοινῆς ὑπολήψεως, εἰς ἓνα λόγον, εἰς τὴν κοινοδοξίαν
 (opinion publique). Μόνα τὰ φιλολογήματά του εἶναι
 ὑπεύθυνα εἰς κρίσιν φιλολογικῆς ἐφημερίδος. Ἄν ᾖ
 καλὰ ἐπαινοῦνται, ἢ τοῦλάχιστον ἀναφέρονται διηγημα-
 τικῶς, ἂν ὁ ἐπαινος τοὺς βαρύνῃ· ἂν ᾖ κακὰ, κατα-
 κρίνονται, καὶ εἰς τὸν αὐτῶν βάλλουν αὐτοὶ καλῆτερα.
 Καὶ τότε μόνον ἴσως ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ εἴπωσι τὸν
 ἱατρὸν, « Βλέπε τοὺς ἄρρώστους σου », καὶ τὸν σκυτοτό-
 μον, « Ἀσχολοῦ εἰς τὰ ὑποδήματά σου ». Ἄλλ' οἱ Γεν-
 νάδαι οὗτοι τόσον ἀπέχουν τοῦ νὰ τὰ εὖρωσι κακὰ, ὥστε
 καὶ ἀναισχύντως ἐκλεψαν ἀπ' αὐτὰ τὰ ὄντως καλὰ, καὶ
 ἀκρίτως καὶ τὰ κακὰ, χωρὶς νὰ ὀνομάσωσι τὴν πηγὴν,
 ὅθεν τὰ ἔλαβαν, ὡς τὸ μαρτυροῦν αἱ ἐτυμολογίαι αἱ εἰς
 τὸ τέλος τῆς Γραμματικῆς τοῦ Δ. παραβαλλόμεναι (πολ-
 λαὶ ἐξ αὐτῶν) μὲ τοὺς Πίνακας τῶν προτυπωθέντων μου
 Ἡλιοδώρου καὶ Προδρόμου, ὡς τὸ μαρτυρεῖ τὸ ἀθλιέ-
 στατον Λεξικὸν τοῦ Γ, εἰς τὸ ὅποιον ὄχι μόνον ἐμὲ ἐλεη-
 λάτῃσε, ἀλλὰ καὶ τὸν σοφὸν ὁδηγὸν του τὸν Γερμανόν.
 τοῦ ὁποίου τοὺς μαργαρίτας ἔμιξε μὲ τὰ ἰδικά του κόπρια.
 Ἄν εἶχεν ὀβολοῦ κρίσιν (πάλιν τὸ λέγω), ἤθελε τρο-
 μάξῃν τὴν μέλλουσαν κρίσιν τῶν φιλολόγων Εὐρωπαίων,
 ὅταν ἴδωσι τὴν κατὰ τῶν ἱατρῶν φιλολόγων καταφοράν,
 χωρὶς καμμίαν σημείωσιν καὶ ἀνάκρισιν τοῦ ἐκδότου,
 ἐξεύροντες ὅτι ὁ τὸν Πλούταρχον καὶ ἄλλους πολλοὺς
 συγγραφεῖς ἐκδόσας Ῥεῖσκιος ἦτον Ἱατρός, ὁ Ὀλλανδὸς

Βερνάρδος καὶ αὐτὸς ἐκδότης Ἑλληνικῶν βιβλίων, ἱατρός, ἄλλος Ἄγγλος (δὲν μ' ἔρχεται τὸνομά του ταύτην τὴν ὥραν) ἱατρός, ὁ Président Bouhier φιλόλογος ἄριστος, ἦτο συγκλητικὸς καὶ νομικός, οἱ ὅποιοι ὅλοι ὅ,τι ἔκαμαν, διὰ πολλῆς καὶ μακρᾶς ἐρεύνης λέξεων τὸ ἔκαμαν. Ὁ πολλοὺς πολλοτάτων συγγραφέων Ἑλλήνων τύπους διορθώσας, καὶ ἀπ' ὅλων τῶν κριτικῶν σήμερον ἀκόμη τὰ στόματα μὲ τιμὴν ὀνομαζόμενος κριτικώτατος Παλμριέρ (Paulmier de Grentemesnil) ἦτο στρατιωτικός, καθὼς καὶ ὁ ζῶν γνωστός σου Courier. Ὁ Βουδαῖος ἀνλικός καὶ maître des requêtes (ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων) Φραγκίσκου τοῦ πρώτου, ἐπεχείρησε τὸ πρῶτον Λεξικὸν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀκόμη τιμώμενον σήμερον, καὶ ἀπαραιτήτως εὐρισκόμενον εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῶν φιλόλογων. Ὁ Στέφανος εἰς τὸν θησαυρὸν του ὠφέληθη πολλὰ ἀπὸ τὸν Βουδαῖον, καὶ τὸν ὀνομάζει συχνά, δὲν τὸν κλέπτει ἀναισχύντως. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ Λεξικογράφος (καὶ κατ' αὐτοὺς Λεξιθήρας) Στέφανος, τί ἦτο; Τυπογράφος ἤγουν ἐπάγγελμα εἶχε νὰ τυπὸνῃ τὰ τῶν ἁλλων, ὡς εἶναι σήμερον ὅλοι οἱ τυπογράφοι, καὶ ὅχι νὰ συντάξῃ αὐτὸς τόσον διεξοδικὸν λεξικόν, καὶ παρὰ τὸ Λεξικόν, νὰ ἐκδώσῃ τόσον πλῆθος ἐλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων.

Ἰσως δὲν ᾔθελεν εἶσθαι ἀνωφελὲς νὰ δημοσιευθῶσι διὰ τοῦ τύπου οἱ στοχασμοὶ οὗτοι, ὅχι δι' αὐτοὺς, τῶν ὁποίων ἡ κακία ἐμποδίζει τὴν διόρθωσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς Εὐρωπαίους νὰ μὴ μᾶς νομίζωσι ἀπ' ὅ,τι εἰμεθα ἀθλιωτέρους. Καὶ τοῦτο πρέπει νὰ μᾶς νομίσωσιν ἐξάπαντος, ἔαν μᾶς κρίνωσιν ὅλους κατὰ τὸ μέτρον τῆς σοφίας τοῦ Γ. Ἐγὼ ὅμως δὲν θέλω φανῆν, μηδὲ σὲ συμβουλεύω νὰ

φανής, εἰς τοιοῦτον πόλεμον. Ἐγὼ ἐγήρασα, καὶ σοῦ (μὴν ὑπερηφανευθῆς διὰ τοῦτο) εἶναι ἀνάξιοι τοιοῦτοι ἀντίπαλοι. Στείλέ τους εἰς τοὺς κόρακας, καὶ ἀσχολοῦ εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν ἀγαπητῶν σου τέκνων, καὶ εἰς τὴν αὐξήσιν τῶν χρηματικῶν μέσων, ἐπιτηδεῖων νὰ εὐκολύνωσι τὴν ἀνατροφὴν. Τότε μόνον ἤθελεν εἶσθαι καλὴ καὶ δραστηρὴ ἡ δημοσίευσίς, ἔαν ἤρχετο ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, εἰς εἶδος ἐπιστολῆς (ὄχι ἀνωνύμου, ἀλλ' ὑπογεγραμμένης ἀπὸ κανένα μαθητὴν) πρὸς τὸν Ἡτριάστην, πρὸς αὐτὸν μὲν ἔχουσα ὄχι κατηγορίας, ἀλλὰ παράπονα, διὰ τὴν βλάβει τοιαύτας διατριβὰς εἰς τὸν Ἑρμῆν του, ἱκανὰς νὰ στηλιτεύσωσι τὴν ἀμαθίαν τοῦ γένους, ἢ ἂν τὰς βλάβη, διὰ τὴν σιωπὴν του δείχνει ὅτι εἶναι τῆς αὐτῆς γνώμης, μὴδ' ἐκατάλαβεν ὅτι ἡ γνώμη εἶναι γραμμένη, ἂν ὄχι μὲ σκοπόν, μὲ τρόπον ὅμως νὰ κεντήσῃ καὶ νὰ λυπήσῃ ἄνδρα γέροντα, ὅστις ἂν δὲν ἔκαμε καλόν, καὶ ὅμως κακόν δὲν ἐπροξένησεν εἰς τὴν πατρίδα του. Τοιαύτην ἐπιστολὴν, γραμμένην εἰς ὕψος τίμιον καὶ πρέπον (décent), ἂν δὲν θελήσῃ νὰ τὴν βάλῃ εἰς τὸν Ἑρμῆν του, τότε ἔχει δίκαιον ὁ γράψας αὐτὴν νὰ τὴν δημοσιεύσῃ διὰ τοῦ τύπου μὲ προσθήκας νυκτικωτέρας.

Ἄν εἶχε μυελὸν εἰς τὸ κρανίον του, ἤθελεν ἐντρέπεσθαι διὰ τὰ ἀπειροπληθῆ σφάλματα τοῦ Λεξικοῦ του, ἀντὶ νὰ μεταχειρίζεται τὴν λέξιν *εξεράσῃ* κατὰ τῶν ἀνακρινόντων αὐτά. Μηδ' αὐτὰ τὰ τυπογραφικὰ, ἢ μνημονικὰ (ἄφευκτα καὶ εἰς τοὺς σοφωτάτους) σφάλματα τοῦ Σινειδεριανοῦ Λεξικοῦ ἐστάθη καλὸς νὰ διορθώσῃ. Ἀντὶ τούτων τῶν ὀλίγων ἐπρόσθεσεν αὐτὸς μυρμηκίαν σφαλμάτων, τὰ ὅποια δὲν δείχνουν τύπου ἢ μνήμης, ἀλλὰ πολλῆς ἀμαθείας καὶ ἀκρισίας παραπτώματα.

Ἀπόκριμα. ἡ δὲν ἐκατάλαβε τί λέγει ὁ Σνειδέρος, ἡ τὸ ἐξέφρασεν εἰς τρόπον νὰ μὴ καταλάβῃ ὁ μαθητευόμενος τὴν γλῶσσαν. Ἀπόκριμα (εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ Σν.) εἶναι ἀπὸ τὸ *Ἀποκέρμαι* σημαίνει ὁμῶς [ὡς νὰ ᾔτο ἀπὸ τὸ ἐνεργήτ. *Ἀποκέρμαι*] συγχώρησιν, ψῆφον κτλ. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ *Ἀποκέρμαι* λαμβάνεται ὄχι μόνον παθητικῶς, (j'ai été séparé, choisi, élu), ἀλλὰ καὶ μέσως (j'ai répondu), ἔπεται, ὅτι τὸ *Ἀπόκριμα* σημαίνει καὶ *Ἀπόκρισιν* (une réponse).

Ἀσκαίρω. Τὸ ἄλφα (λέγει) εἶναι εὐφωρον. Τίς ἀπὸ τοὺς νέους δύναται νὰ τὸ καταλάβῃ; εἶναι τὸ αὐτό, ὡς νὰ ἔλεγε τὸ α τοῦ Ἀσκαίρω εἶναι βραχὺ ἢ μακρόν· τὸ Euphonisch τοῦ Σνειδ. κατὰ λέξιν δὲν θέλει νὰ εἴπῃ *Εὐφωρον*, ἀλλ' *Εὐφωρικόν*, καὶ σημαίνει ὅτι τὸ ῥῆμα εἶναι *Σκαίρω* (ὅθεν ὁ Σκάρος) καὶ δὲν προσλαμβάνει τὸ α πλὴν χάριν εὐφωνίας, ὡς τὸ συνώνυμόν του *Σπαίρω* (ὅθεν ὁ Σπάρος), Ἀσπαίρω, ὡς τὸ *Σταφίς* Ἀσταφίς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Ἀσκάλαβος. Ἀπὸ τοῦτο παράγει τὸ *Ἀσκαλόνω*, τὸ ὁποῖον πιθανόν ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸ *Σκάλα*, καὶ τοῦτο πάλιν ἀπὸ τὸ Λατινικὸν *Scala*. Ἄλλ' ὑπομονὴ εἰς τοῦτο.

Περὶ δὲ τοῦ ἐπομένου *Ἀσκάλαρος*, πῶς νὰ τὸν δικαιολογήσῃ τις; Ἄν δὲν ἐγνώριζε τὴν Γερμανικὴν ἀρεκτά, ἐδύνατο νὰ ἐξετάσῃ τὸν Ἀπολλόδωρον καὶ τὸν Ἀντώνιον Λιβεράλιν, νὰ καταλάβῃ καὶ ἀπ' ἐκείνους τί λέγει ὁ Σνειδέρος. «Ὁ Ἀπολλόδωρος ἔχει Ἀσκάλαρον, ὅστις μεταμορφοῦται εἰς, *Ἔτος*» τοῦτο τὸ μεταμορφοῦται εἰς *Ἔτος* ἐννοεῖται γραμματικῶς, ὡς λέγομεν, τὸ ὅ τρέπεται εἰς ἄ· εἰς τὸ Γερμανικὸν ὑπάγει καλὰ ἡ ὀνομαστική. Αὐτὸς ἔπρεπε νὰ εἴπῃ: Ὁ Ἀπολλόδωρος ἀνα-

φέρει (ὅχι ἔχει) τιτὰ (ἄνδρα δηλαδὴ) μεταμορφωθέντα εἰς Ὄτον. Τὰ ἀκόλουθα ἀκόμη χειρότερα. Τὸν αὐτὸν φέρει καὶ ὁ Ἀντωνῖν. . . . ὥστε μένει κτλ. δὲν ἐκατάλαβεν ὅτι ὁ Σνεῖδ. λέγει, Τὸν αὐτὸν ὀνομάζει ὁ Ἀντωνῖνος Ἀσκάλαβον, χωρὶς νὰ διορίσῃ ἀκριβῶς τὸ εἰς τὸ ποῖόν ἐμεταβάλλη πτηνόν. Τοῦτο μόνον λέγει ὅτι εἶναι ποικίλον κτλ.

Ἀρεστόν· ἠθέλησεν ἐδῶ νὰ κάμῃ τὸν σοφόν, καὶ νὰ βάλῃ τῶν Γάλλων τὸ Decret. Βέβαια τοῦτο εἶναι. Ἀλλ' ἐπειδὴ καταδέχεται νὰ καταβῇ ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν ἰδεῶν του εἰς τοιαύτας λεξιθηρίας ἀναξίας τῆς σοφίας του, ἔπρεπε (καὶ ἐδῶ βέβαια ἦτο ὁ τόπος) νὰ βάλῃ τὴν σημείωσιν τοῦ Στεφάνου (Θησ. Τ. Α, σελ. 577) ὅτι τὸ Arrêt τῶν Γάλλων εἶναι ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Ἀρεστόν. Ἀλλὰ στοίχημα βάλλω ὅτι δὲν τὸ ἐκατάλαβεν, ἐπειδὴ εἶναι γραμμένον Λατινιστὶ Arresta.

Βάρ. Ὁ Σνετδέρος δὲν τὸ ἀναφέρει, ὡς μὴδ' ὁ Στέφανος, ἐπειδὴ ἔγραφαν Ἑλληνικὰ Λεξικά καὶ ὄχι Ἑβραϊκά. Αὐτὸς δὲν ἔκαμεν ἴσως κακὰ, νὰ τὸ ἀναφέρῃ· ἔκαμεν ἤμως τυφλὰ νὰ γράφῃ ὅ,τι δὲν νοεῖ, καὶ νὰ τὸ παράγῃ ἀπὸ τὸ Βραχύς. Δὲν ἐνθυμήθη καὶ (ἀναγινώσκων τοῦ Σουίδα τὸ « Βάρ ὁ υἱός, ὡς τὸ Βάρ Ἰωνᾶ ») τὸ εὐαγγέλιόν του; (Ματθ. ις', 17) « Μακάριος εἰ Σίμων Βάρ Ἰωνᾶ » νὰ καταλάβῃ ὅτι εἶναι λέξεις Ἑβραϊκῆς, ὡς καὶ ὁ Βαρθολομαῖος υἱὸς τοῦ Θολμί ἢ Θολμαίου.

Δάος . . . 2) κύριον ὄνομα ἐνδὸς σκλάβου. *Ω Ζεῦ καὶ Θεοί! οὕτως ἀτομικῶς! τοῦτο θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι ἐστάθη ἓνα καιρὸν σκλάβος τις ἔχων ὄνομα κύριον τὸ Δάος· ἀλλὰ τὸ Ein Selavennname, σημαίνει, ἐν ἀπὸ τὰ ὀνόματα τὰ ὅποια ἔδιδαν εἰς τοὺς Σκλάβους, ὅχι ἀπλῶς

εἰς ὅλους, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀγοραζομένους ἀπὸ τῆν Δακίαν, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζαν καὶ Δαυίαν, «Δάκους δὲ (λέγει ὁ » Στράβων σελ. 304 βιβλ. ξ') . . . οὗς οἶμαι Δαυοὺς » καλεῖσθαι τὸ παλαιόν· ἀφ' οὗ καὶ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς » ἐπεπόλασε τὰ τῶν οἰκετῶν ὀνόματα, Γέται καὶ Δαυοὶ » τοῦτο γὰρ πιθανώτερον, ἢ ἀπὸ τῶν Σκυθῶν, οὗς κα- » λοῦσι Δάας . . . ἐξ ὧν γὰρ ἐκομίζετο [τὰ ἀνδράποδα], » ἢ τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις ὁμωνύμως ἐκάλουν τοὺς οἰκέτας, » ὡς *Αυθόρ*, καὶ *Σύρον* κτλ. » ἀπαράλλακτα δηλαδὴ ὡς καὶ σήμερον οἱ Παρισινοὶ καλοῦσι τοὺς ὑπηρέτας τῶν Bourguignon Champagne, καὶ τὰ ὅμοια, ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας δηλαδὴ (Bourgogne Champagne) ὅθεν ἐρ- χονται.

Δυσπαθής . . . « Τὰ ὅποια ὁ Πλούταρχος συντάττει μετὰ τοῦ μέμφεσθαι » Ποῖα ; τὸ *δυσπαθεῖν*, ἢ τὸ *δει- νοπαθεῖν*. Ἐπειτα τί σημαίνει τὸ *συντάττει* ; Τοῦτο εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Λεξικογράφων ἢ γραμματικῶν λέγεται περὶ ῥημάτων, προθέσεων κτλ. συνταττομένων μετὰ τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα πτώσιν, ἢ μὲ ἀπαρέμφατον. Τὸ Verbin- den εἶναι *συνάπτει*, καθὼς καὶ ἀληθῶς συνάπτει τὰ δύο ῥήματα ὁ Πλούταρχος εἰς τὸν βίον τοῦ Καίσαρος § 38, σελ. 300 τοῦ τετάρτου τόμου (τὸν ὁποῖον ἐλπίζω νὰ στείλω μετὰ ἑνα μῆνα) « Ἀπὴντων οἱ στρατιῶται, μεμ- φόμενοι καὶ δυσπαθοῦντες ».

Διάγραμμα. Δύο τύφλοι. Πρώτη, τοῦ Ξενοκράτους ἡ μαρτυρία κολοβή, καὶ διὰ τοῦτο ἀκατανόητος, ἔπρεπε νὰ εἴπῃ, «Τὸ δὲ μέχρι τῶν δυσζυνέτων διαγραμματῶν κτλ. » Ἀφήσας τὰς πρώτας τρεῖς λέξεις ἔκαμε τὴν ῥῆσιν ἀλη- θινὸν αἰνιγμα. Δευτέρα τύφλα, « Παρὰ Πλατ. Ζ. περὶ Μουσικῶν ὑπὸ Δαιδάλου κ.τ.λ. » Τὸ *Περὶ Μουσικῶν*

πρεπε νὰ βαλθῇ κατωτέρω. « Παρὰ δὲ Πλουτάρχου ἐπὶ μουσικῶν διαγράμμάτων· ἀφ' ἑνὸς διαγράμματος κτλ. »

Ο Πλούταρχος (ὅχι ὁ Πλάτων) μεταχειρίζεται τὴν λέξιν εἰς μουσικὴν σημασίαν· καὶ τοῦτο λέγει ὁ Σνεδέρος.

Διεργύα. Ἐσύγχυσεν ὁ μισητὴς τῆς λεξιθρίας, καὶ πλούσιος ἀπὸ πραγμάτων ιδέας τὸ Bürgschaft μὲ τὸ Bürgerschaft, καὶ διὰ τὸ μᾶς τὸ κάμη λαμπρότερον, τὸ κάμλε καὶ Γαλλιστὶ la Bourgeoisie. Ἄλλ' ὁ ἄθλιος, ἂν δὲν γνωρίζῃ τὴν Γερμανικὴν, τόσον εἶναι ἀμαθὴς τῆς Ἑλληνικῆς, ὥστε νὰ μὴ καταλαμβάνῃ, ὅτι τὸ *Διεργύα* ποτὶ δὲν ἐσήμαινεν, « Ἡ κοινότης μιᾶς πόλεως » ; Ἄλλ' ὁ ἄθλιος ἀντὶ νὰ θηρεύῃ μυίας, δὲν ἤθελε κάμει καλῆ-τερα νὰ θηρεύῃ τὰς ἀληθεῖς καὶ γνησίας σημασίας τῶν λέξεων.

Ἐκθύσιμος. Στοίχημα βάλλω ὅτι δὲν καταλαμβάνεις τί σημαίνει τὸ « Παρὰ Πλουτάρχ. Κούρ. » Ποῖος διάβολος νὰ καταλάβῃ τὰ γραφόμενα ἀπὸ τοιούτους, ἐπειδὴ αὐτοὶ πρῶτοι δὲν τὰ καταλαμβάνουν ; Αὐτό, φίλε μου, εἶναι τὸ Curios. τοῦ Σνεδέρου, καὶ θέλει νὰ εἴπῃ ἐντε-λὸς De curiositate, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ λατινικὴ ἐπιγραφὴ τοῦ βιβλίου τοῦ Πλουτάρχου, ἐπιγραφομένου Ἑλληνιστὶ, *Περὶ πολυπραγμοσύνης*.

Ἐπορχέομαι. Ἄλλο παρόμοιον τοῦ πρώτου, καὶ ὅχι ὀλιγώτερον νόστιμον. Ἐγραψεν ὁ Σνεδέρος Appian. punie. ἔγραψε καὶ αὐτὸς Ἀππῖαν. Πουνικ. Μάθε λοιπόν, φίλε, ὅτι εἶναι ἡ Λατινικὴ ἐπιγραφὴ De rebus punicis τοῦ βιβλίου τοῦ Ἀππιανοῦ ἐπιγραφὴν ἔχοντος ἑλληνικὴν ταύτην, « Λιβυκά, ἥτοι τὰ Καρχηδόνια »· ὁ Λιβυκὸς ἢ Καρχηδόνιος ὀνομάζεται ἀπὸ τοὺς Λατίνους Punicus, ἢ Poenicus, ἢ Poenus, τὸ ὁποῖον εἶναι τῶν

Ἑλλήνων τὸ Φοινίξ, ἐπειδὴ οἱ Καρχηδόνιοι ἦσαν ἄπο
κοι τῶν Φοινίκων.

Ἐπὶ τῷ. « Τοῦ Λέσχης » ὡς τοῦ Παρταζῆ· τὸ ἄλλο
θινόν του ὄνομα εἶναι ὁ Λέσχης τοῦ Λέσχει, ἢ ὡς τὸ
ὀνομάζει ὁ Πausanias, ὁ Λέσχεις τοῦ Λέσχει. Mais
c'est une bagatelle, allez plus loin, et vous y trou-
verez, αὐτοῦτον καὶ τὸ ἐν Ἀναλέκτ. . . . καὶ τὸ
Ἰακώβ ». Τίνος; τοῦ τῆς παλαιᾶς διαθήκης, τοῦ υἱοῦ
τοῦ Ἰσαάκ, ἢ τοῦ τῆς νέας, τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβ.
Prenez garde, ne vous y trompez pas; ce n'est ni
l'un ni l'autre. Εἶναι ὁ Προφῆτωρ Ἰακώβ, ζῶν καὶ
ὕγιης, ὅστις ἔγραψε διεξοδικωτάτας σημειώσεις εἰς τὴν
Ἀνθολογίαν τῶν ἐπιγραμμαμάτων περιεχομένην εἰς τὴν
Ἀνάλεκτα τοῦ Brunek, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον (ἔχουν τὴν
σημειώσεις του) πέμπει τὸν ἀναγνώστην ὁ Συνεὶδρος
Vergl. Analecta . . . u. das (ἔχουν und daselbst)
Jacobi, τὸ ὁποῖον θέλει νὰ εἴπῃ « Παράβαλε τὰ Ἀνα-
λεκτα εἰς τὸν τόπον τοῦ πρώτου τόμ. σελ. 261, καὶ
προσέτι τοῦ δευτέρου σελ. 302, καὶ ἐκεῖ (εἰς τὸν αὐτόν
δηλαδὴ τόπον) τὰς σημειώσεις τοῦ Ἰακώβ. » Βλέπετε
ὅτι δὲν εἶναι μήτε Πατριάρχης, μήτ' Ἀπόστολος. Ἐν-
λίθως, νομίζω, ἀρκετὰ. Τὸ κρίνω ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπα-
νέγκω κεφαλαλίαν γράφων τοιαύτας ἀθλιότητας. Ὑπο-
μονὴ ἂν ἦσαν μόναι αὐταί· ἀλλὰ δὲν εἶναι σχεδὸν σελ.
ὅπου ἡ πτωχεία τοῦ λεκτικοῦ δὲν ἀποδείχνει τὴν πτω-
χείαν τοῦ πραγματικοῦ. Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ ἀκατανόη-
τὸς μὲ τὴν ἀμαθίαν ἐνόγεται τόσος τύφος καὶ τὸ
ἀναίδεια. Ὅπου λέγει ὁ Συνεὶδρος Ich meyne, λέγει
αὐτὸς Ἐγὼ νομίζω, ὡς νὰ ἦτο καλὸς ἀπὸ τὰς πολ-
τοῦ ἀναγνώσεις νὰ νομίσῃ καὶ νὰ κρίνῃ καὶ αὐτὸς τίς

τις τὸ Περὶ πολυπραγμοσύνης τοῦ Πλουτάρχου ὀνομά-
 ζοντο ΚΟΡΡ (ἤγουν κουρεύματα καὶ ψαλίδια) καὶ τοῦ Ἀπ-
 οκρίτου τὰ Λιθικά ΠΟΡΝΙΚ.

Τώρα πρέπει νὰ σ' ἀφήσω πρὸς ὀλίγον, διὰ νὰ διορ-
 θώ τὸ τυπογραφικὸν πρῶτον φύλλον τῶν Αὐτοσχ.
 τοῦ Δ τόμου τοῦ Πλουτάρχ.

Τὸ ἐδιόρθωσα. Εἰς αὐτὸ καὶ τὰ ἀκόλουθα θέλεις εὐρεῖν
 πολλὰ καὶ περὶ Λεξιθηρίας, καὶ περὶ Ἡτρίου, καὶ περὶ
 τοῦ δυστυχοῦς Κυριακοδρομίτου· τὰ ὅποια ἴσως διε-
 κρίνῃς καὶ τῆς πολιᾶς μου κεφαλῆς νέας ζάλας καὶ
 κλύδωνας. Ἀλλὰ μὴ σὲ τρομάξῃ ὅ,τι σὲ λέγω. Τὸ
 πταῖσμα δὲν θέλει εἶσθαι ἰδικόν μου. "Οχι μὰ τὸν Θεόν!
 ἄφνω πολλοὺς ἀνωνύμους· καὶ τοὺς ὀνομασθέντας τοὺς
 ἐνομαζώ μὲ τόσῃ τιμῇ καὶ εὐλάβειαν, ὥστε μὲ φαίνε-
 ται ἀδύνατον ν' ἀποκριθῶσιν ἄτιμα, ἐὰν δὲν θέλωσι νὰ
 ποδευχθῶσι παρ' ὅ,τι εἶναι ἀτιμώτεροι. Ce n'est pas
 tout, ὅπου τὰ λεγόμενα εἶναι ὀλίγον ἐπισφαλῆ καὶ ἐπί-
 πλα· ἡ *πίζουλα* (délicates), τὰ περιτειχίζω μὲ μαρτυρίας
 ἡ γραφῆς, καὶ τὸ νοστιμώτερον, καὶ τῶν πατέρων τῆς
 ἐκκλησίας. Ἄν τολμήσουν νὰ πολιορκήσωσιν καὶ τοῦτο
 τεῦχος, τότε πλέον δὲν ἐξεύρω εἰς ποίαν ἄλλην ἀκρό-
 λιν νὰ καταφύγω. Εἶναι μία πολλὰ ἰσχυρά, ὁ ὀρθὸς
 γὰρ ἀλλὰ πῶς θέλεις νὰ τὸν σεβασθῶσιν ἄνθρωποι οἱ
 οἱ ἑκαμαν ἀληθινὴν ἐμπορίαν τὴν παιδείαν τοῦ ἔθνους;
 ὅποιοι ἐτόλμησαν νὰ ὑβρίσωσι τὸ ἔθνος, δείχνοντες εἰς
 τὸ ζῶντων ἑαυτῶν τὰς εἰκόνας; Ἡ δυστυχία μου εἶναι
 εἶμαι μόνος, καὶ δὲν ἔχω ἐκεῖ κάτω συνεργοὺς νὰ
 ῥηθῶσιν ἀπὸ καιρὸν τὴν ἀδυναμίαν μου. Ὁ Κούμας
 ἔλεν εἶσθαι ἐξαιρετός, ἐὰν δὲν εἶχε τὰς φροντίδας τοῦ
 οἴκου του, καὶ ἐὰν ἐκεῖ παρόντος δὲν ἦτο καὶ μεγα-

λήτερος ὁ κίνδυνος νὰ λαλῇ μὲ πολλὴν ἐλευθερίαν. Ἐπι-
πίζω ὁμῶς εἰς τοὺς Πατέρας τῆς ἐκκλησίας νὰ μὲ σα-
πάζωσιν ἀπὸ τὰ βέλη των. Οἱ ὀργισμένοι μ' ἀναγκάζου-
εἰς τὸ γῆρξός μου νὰ γένω καὶ θεολόγος. Παρὰ ταῦτα
θέλεις ἀναγνώσειν καὶ μαρτυρίας Γαλλικὰς περὶ γλώσσης
προόδου καὶ διορθώσεως ἀπὸ σύγγραμμα στεφανώθεν ἀπὸ
τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Βερολίνου κατὰ τὸ 1759 ἐτος.
Ἐπειτα καὶ μίαν μου *τζαρλατανίαν* νὰ βάλω ὀλόκληρον
τὸ ψήφισμα τῶν Ἀθηναίων περὶ Ζήνωνος τοῦ φιλοσόφου
ἄξιον πολλῆς περιεργίας καὶ πολλοῦ θαυμασμοῦ τῆς αἰ-
σθήσεως τῶν καλῶν, τὴν ὅποιαν εἶχαν οἱ *Πάλοι* πατέρες
ἡμῶν. Τζαρλατανία tant qu'il vous plaira, τὴν ἐκριν-
ῶ ὁμῶς ἀναγκαίαν, διὰ νὰ ἐνισχύσῃ καὶ τοὺς ἐκεῖ διδασκα-
λους, καὶ νὰ μαλαξῇ τὰς λιθίνους καρδίας τῶν ἡμετέ-
ρων πλουσίων. Γένοιτο !

Κάμνει καλὰ ὁ Κρ. σιωπῶν· τοιαῦτα πράγματα δὲ
εἶναι διὰ τοὺς τοιούτους· ἤθελαν πράξει φρονιμώτερα νὰ
περιορίζωνται εἰς τὴν συνάθροισιν τῶν λέξεων, καὶ νὰ
ἀφίνωσιν εἰς ἄλλους τὴν φροντίδα νὰ τὰς ἀνιχνεύωσιν.

Ἐρωτώμενος περὶ τῆς *Κουτζουλίας* ἐνθυμήθην (ἐν-
δὲν μὲ λανθάνῃ ἡ μνήμη μου), ὅτι καὶ ἄλλοτε μ' ἐπα-
νέμει τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν, καὶ ἐγὼ ἐσιώπησα, διότι δὲ
εἶχα τί ν' ἀποκριθῶ. Ἡ δευτέρα σου (ἐὰν ἀληθῶς τὴν
δευτέρα) ἐρώτησις μ' ἔβαλεν εἰς περιεργίαν. Ὅπως
ἦναι, ἔγινες αἰτία νὰ μάθω καὶ ἐγὼ τὴν γένεσιν τῆς λ-
ξεως, καὶ σ' εὐχαριστῶ διὰ τὸ δῶρον, ὅχι τῆς Κουτζου-
λίας (τοιαῦτα δῶρα κάμνει τα εἰς ἄλλους) ἀλλὰ τῆς με-
τῆσέως. Ἀνοιξα τὸ Λεξικὸν τοῦ Σομαυέρα καὶ εὗρηκα
τὴν λέξιν σταυρωμένην. Τοῦτο θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι βάλ-
τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ εἰς ὅσων λέξεων δὲν γνωρίζω τὴν

παραγωγήν. Τότε ἐπρόσδραμα εἰς τὴν ἀναλογίαν· ἐνθυ-
μήθητι ὅτι ὀνόματα ἀποπατημάτων ζώων, σχηματίζον-
ται πολλάκις ἀπ' αὐτὸ τοῦ ζώου τῶνομα. Τοιοῦτον εἶναι
εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τὸ Ὀρίς (σκατὸν ὄνου) εἰς
τὴν Ῥωμαϊκὴν μας *Bovriā* (σκατὸν βοός), καὶ ἡ *Ber-*
belia (σκατὸν προβάτου) ἀπὸ τὸ Λατινικὸν (δὲν ἐξεύρω
διὰ τί) *venrex πρόβατον*. Εἶναι λοιπὸν καὶ ἡ *Κουτζου-*
λλα Κοτυλία (μὲ δύο τ) ἀπὸ τὴν *Κόττα*, τὴν ὄρνιθα.
Τροπῆς τοῦ ο καὶ υ εἰς ου, καὶ τῶν δύο ττ εἰς τζ ἢ μᾶλ-
λον το ἔχεις παραδείγματα πολλὰ εἰς τοὺς πίνακας τῆς
Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Ἡλιοδώρου. Ἀφοῦ ἤλθα
ἕως ἐδῶ, ἀνοιξα καὶ τὸν Ἡσύχιον, καὶ εὐρίσκω « Κότ-
τος, ὄρνις » λέγει τὸν πετεινὸν ὡς φαίνεται ἀπὸ ἄλλο του
τοῦτο « Κοτίκας (γρ. Κοττίκας), « ἀλέκτωρ » ὅθεν βλέ-
πεις ὅτι τὸ θηλυκὸν *Κόττα* (ἡ ὄρνιθα) μὴ σωζόμενον εἰς
τοὺς παλαιούς, εὐρίσκεται ὁμως εἰς ἡμᾶς. Παρακτάω ὁ
αὐτὸς σημειοῖ « Κότυνα (γρ. Κόττυνα), τὰ σκύβαλα ».
Μὴν ἀμφιβάλλης ὅτι τὰ *Κόττυνα* ταῦτα εἶναι αἱ Κουτ-
ζουλῖαι. Τοῦτο μένει ἀκόμη ἀμφιβολὸν ἂν ἔγραψεν ὁ Ἡ-
σύχιος μὲ τὸ ν *Κόττυνα*, ἢ μὲ τὸ λ *Κόττυλα*. Εἰς τὸ
Βερβελία καὶ *Κουτζουλία* ἔχομεν τὸ λ, εἰς τὸ *Βουνία* τὸ
ν. Ἀλλ' ὁμως τοῦτο τὸ *Βουνία*, ἐνδέχεται νὰ ᾖ συνη-
ρημένον ἀπὸ τὸ *Βοονεία* (Βοὸς καὶ ὄνου κόπρος), ἴσως
διότι τὰ δύο ζῶα ταῦτα εἶναι τὰ συνηθέστερα καὶ γνω-
στότερα εἰς τὴν γεωργίαν. Βλέπεις εἰς ποίας μωρολογίας
μὲ ἀναγκάζεις! ἀφίνω σε πάλιν διὰ νὰ γράψω σημείω-
σάν τινα εἰς τὸν Στράβωνα, ἡ ὁποία τώρα ἀπαξιστᾶν
μὲ ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν.

Ἰδὲ καὶ τὰς ἐπιστολάς τοῦ Κούμα (τὰς ὁποίας σὲ
στέλλω ὀπίσω), καὶ τὰς συμβάσας εἰς τὸν Θ. τύχας διὰ

τὴν κακοτυχίαν τῆς κεφαλῆς του. Τὸν Κούμαν συμβούλευε νὰ μὴν ἀνακατώνεται εἰς ταῦτα μῆτε μικρόν, μῆτε μέγα. ἀλλὰ νὰ ᾔηται ἀπλοῦς θεατῆς τῶν γινομένων καὶ θάρρυνέ τον νὰ ριζόνηται ὁλονέν, καὶ νὰ στέκη ἀκλόνητος, μὲ τὴν ἐλπίδα (τὴν ὁποῖαν ἀδύνατον νὰ μὴ κατανοῇ καὶ αὐτός), ὅτι ἀπὸ τὸ σχολεῖόν του (ὡς ἀπὸ δουρειον ἄλλον ἵππον) μέλλουν νὰ ἐξέλθωσιν οἱ νικηταὶ τῆς Τρωάδος, τῆς βαρβαρότητος λέγω καὶ τῆς ἀναισχύντου ἀμαθίας τούτων τῶν πολλῶν καὶ παντοδαπῶν κοράκων. Ἀπὸ τὸ σχολεῖον του μέλλει νὰ ἐκβῇ καὶ ἡ καλὴ ἐφημερίς ἐρανισμένη ἀπὸ φιλολογικὰς ἐφημερίδας τῶν Εὐρωπαίων. Εὐκολώτερον ἴσως εἶναι ἀπ' ὅ,τι τὸ νομίζεις ἔχων συνεργοὺς σοφοὺς, καὶ μαθητὰς ἐτοιμοὺς νὰ γράψωσιν εἰς καθαρὸν τὰ συνταγμένα, τί μέγα πρᾶγμα εἶναι νὰ πέμπῃ αὐτοῦ εἰς τύπον, ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν τετραδιά (ὅχι *Ἑτρία*). Κοινώνησε ταύτην τὴν ιδέαν εἰς αὐτόν. Ἐὰν εἶχα τρεῖς μόνους ἀντιγραφεῖς εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, καὶ τὸν τρόπον νὰ τοὺς τρέφω, ᾗθελα . . . ἄλλῃ,

Τὸ καυχᾶσθαι παρὰ καιρὸν
Μανίαισιν ὑποκρέκει,

λέγει ὁ Πίνδαρος. « Ἡδιστα οὖν μάλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθeneíαις μου » καθὼς ὁ Παῦλος. Τὴν ἀρθρίτιδά μου λέγω, ἡ ὁποία ἀντὶ τῶν ποδῶν ἀπειλεῖ τὰς χεῖρας, διὰ νὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ γράφω, ἀκούσασα ἴσως τὰς εὐχὰς τῶν μὴ ὑποφερόντων, ὅ,τι γράφω.

Ἀνέγνωσα καὶ τὴν Σμυρναϊκὴν ἐπιστολήν, καὶ μ' ἐπλήγωσε τὸ *Κοραϊκὸν ὕψος*, σὲ τὸ λέγω εἰλικρινῶς, ὅτι καὶ σὺ καμμίαν φορὰν καταφέρεσαι εἰς τοιαῦτα παραπτώματα. Ἐὰν ἀληθῶς (τὸ ὁποῖον διστάζω) ἔχει τι τὸ

ἄξιον μιμήσεως ἐμποδίζετε τὴν μίμησιν περισσότερον μὲ τὰς ὑπερβολάς, ἔπειτα λυπεῖτε καὶ τὸ γῆρας μου, διεγείροντες κατὰ τῆς κεφαλῆς μου τόσους, ὅχι ἀνθρώπους,

Ἄλλ' ἀνδράρια μοχθηρά, παρακεκομμένα,

Ἄτιμα, καὶ παράσημα, καὶ παράξενα,

γεννημένα διὰ νὰ κεντῶσι, καὶ δυνάμενα νὰ φαρμακεύωσι, καὶ νὰ καταιβάσωσι μὲ ὀδύνην εἰς τὸν Ἄδην τὴν ζωὴν τῶν ἀληθῶς ἀγαπώντων τὰς Μούσας. Δὲν ἐνθυμᾶσαι (δὲν ἐξεύρω εἰς ποῖον ἀπὸ τὰ πολλὰ του σοφὰ συγγράμματα) τί σᾶς εἶπεν ὁ ναύτης Δ. « Ὁ σὺ θαυμάζεις τοῦθ' ἑτέροισι γέλως » συμβουλὴν καλὴν, τὴν ὁποίαν φοβούμενος μὴ λησμονήσετε, σᾶς ἐνθύμισε πάλιν (Λ. Ε. Περίοδ. Β, σελ. 30) ὁ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγωνιζόμενος μὲ τὸν αὐτὸν τοῦ Δ. φιλάνθρωπον καὶ χριστιανικὸν σκοπὸν; Croyez-moi, mon ami, il ne faut pas badiner avec des gens de cette force, μάχιστα, ὅταν κρατῶσιν εἰς χεῖρας ὄπλον, τὸ ὁποῖον σὺ δὲν ἔχεις, μηδ' ἂν τὸ εἶχες, σ' ἐκράτει ἡ συνειδήσις νὰ τὸ κινήσης, ὡς ἐκείνοι ἐρημερίδα νοῶ. Ἄφησε εἰς τὴν ἱερὰν τυπογραφίαν τὴν ἐκδίκησιν. Αὐτὴ μόνη στηλιτεύει τὴν ὁποίαν ἔπρεπεν ἐπιμελῶς νὰ κρύπτωσι μωρίαν των, δεσμεύουσα τὴν ἔκφρασιν τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν, καὶ κόπτουσα τὰ πτερὰ τῶν πτεροέντων ἐπ' αὐτῶν, ὡς τὰ ὀνομάζει ὁ Ὅμηρος. Ἄντ' ἐκδικήσεως εὐχου εἰς αὐτοὺς ζωὴν μακράν, ὅχι τοῦ Μαθουλά τὰ ἔτη, ἀλλὰ πεντήκοντα μόνα ἀκόμη. Ἴσως τότε εἰλθωσιν εἰς αἴσθησιν, βλέποντες τὰ σοφὰ των συγγράμματα εἰς τὰ ἐργαστήρια τῶν βακχλιδων, κερατοειδῶς τυλιγμένα εἰς ὑποδοχὴν ἄλατος καὶ πιππερίου. Πολλοὺς εἶπα πεντήκοντα χρόνους· ἂν τοῦ Κούμα ἡ σχολὴ στε-

ρεωθῇ (ὡς ἐλπίζω), γρήγορα θέλεις ἰδεῖν διατριβὰς λογικωτέρας ἀπ' ὅσας ἀνεγνώσαμεν ἕως τῶρα, καὶ ἐφημερίδα ἀληθῶς φιλολογικὴν καὶ κριτικὴν.

Ὁ Κ. κρίνει τὸν Κλ. « πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκοῦσαι » Ἐδάνεισεν εἰς τὸν βιβλιοπώλην ἀργύρια καὶ τὸν ἔλαβε χάριν, ἐπειδὴ μὴ δυνάμενον νὰ τὰ εὖρη ἀλλαχόθεν τὸν τὰ ἐπιστεύθη, ἐπειδὴ μ' αὐτὰ ὑπῆγεν εἰς πλησιόχωρον πόλιν καὶ ἀγόρασε βιβλιοθήκην ὁλόκληρον ἀποθανόντος, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐκέρδησεν. Ἄν ἐπῆρε βιβλία ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἀπ' αὐτὸν ὁ Κλ. τὰ ἐλάμβανε μὲ τὰ αὐτὰ διακρίματα καὶ εἰς τὴν αὐτὴν τιμὴν, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, ὡς καὶ ἐγώ, καὶ ἐλάμβανε πολλάκις καὶ περισσότερα ἀπ' ὅσων εἶχε χρεῖαν, φοβούμενος καὶ βλέπων τὴν δυστυχίαν του, διὰ νὰ μὴ χάσῃ παντάπασι τὸ ἰδικόν του. Ὅταν ἴδῃ πλέον ὅτι δὲν εἶναι ἐλπίς, τὸν ἔσφιγγεν ὀλίγον, καὶ αὐτὸς ἀντὶ τοῦ παρακαλεῖν, ὡς ὀφειλέτης, ἐφέρετο πρὸς αὐτήν, ὅχι τόσον διὰ ψυχῆς ἀπαιδευσίαν, ὅσον διὰ τὸν κατάρτατον οἶνον, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ἄμετρον χρῆσιν τὸν ἐρρίψεν ἡ δυστυχία του. Παρὰ ταῦτα ὁ Κλ. εἶχε καὶ ἄλλην αἰτίαν νὰ ζητῇ τὰ ἀργύριά του ἐπιμόνως. Εἶναι τώρα δύο χρόνοι ἀποῦ ἔπαυσε νὰ ᾔναι δικαστής, διὰ τὴν ἀναμόρφωσιν τῶν δικαστηρίων ὅλων, μὴν ὀνομασθεῖς (ὡς οὐδ' ἄλλοι πολλοὶ τῶν παλαιῶν δικαστῶν) κριτῆς εἰς κανὲν ἀπὸ τὰ νέα δικαστήρια. Ἡ παῦσις αὐτοῦ τὸν κόπτει σύρριζα 8000 φρ. κατ' ἔτος· καὶ ἂν μένων εἰς αὐτὸν τὰ πατρικὰ του, εἶναι ὅμως ὀλίγα πρὸς τὰς χρεῖας τοῦ οἴκου του, ὥστε ἐμπορῶ νὰ εἴπω ὅτι ἀναλόγως θεωρούμενος δὲν εἶναι πλουσιώτερος τοῦ βιβλιοπώλου. Αὕτη εἶναι ἡ ἀλήθεια· ἀλλὰ τό, « Εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, καὶ ψευδεῖς ὧσιν » εἶναι σοφὸν παράγγελμα, τὸ

ἔμποτον ἂν ἡκολούθει ἡ συμβία τοῦ Κλ. ὥστε νὰ μὴν ἐκ-
παυχῇ τὸν ἀδιάκριτον ὀφειλέτην (αὐτῆς ἦσαν νομίζω
τὰ ἀργύρια καὶ ὄχι τοῦ Κλ.) δὲν ἤθελε φλυαρεῖν κατ'
αὐτῶν πρὸς ἀνθρώπους, « οἷος ὁ γεννάδας Κ. ». Ἄλλ'
ἐπιμονή. Τὸν φιλοπότην τοῦτον βιβλιοπώλην φέρω τώρα
ἐγὼ εἰς τὸν οἶκον, ὡς καλλιγράφον, νὰ μοῦ βάλλῃ εἰς
καθαρὸν τὴν μετὰφρασιν τινῶν βιβλίων τοῦ Στράβωνος,
πληρόνων αὐτὸν τόσα τὸ φύλλον. Ἄνοιξε τώρα καὶ μι-
κρὸν ἄλλο νέον βιβλιοπωλεῖον.

Παρακαλῶ σε νὰ δώσης εἰς τὸ πῦρ τὴν παροῦσαν ἐπι-
στολήν, ἀφ' οὗ σημειώσης χωριστά, ἂν ἔχῃ τι χρήσιμον
εἰς σέ· καὶ νὰ μὴ τὴν κοινωνήσης εἰς κανένα, ἐνθυμού-
μενος πάντοτε τί λέγει ὁ Πλάτων, « ἐν φρονίμοις τε καὶ
φίλοις περὶ τῶν μεγίστων τε καὶ φίλων τάληθῇ εἰδόμενα
λέγειν, ἀσφαλές καὶ θαρράλειον ».

Ἀρχισα νὰ τοὺς φοβοῦμαι μὲ τὰ σωστά μου. Ὅλα
εἶναι δυνατὰ εἰς αὐτούς, καὶ ὅλα ἐνδεχόμενα ἀπ' αὐτούς.

Σὲ γράφω εἰς χωριστὸν φύλλον τὰ ἐμπορικά. Πάλιν σὲ
συμβουλεύω φιλικῶς νὰ τοὺς ἀφήσης καὶ σύ. Βλέπεις ὅτι
κρίνουν ἀνοίκεια τὰ τοιαῦτα καὶ εἰς πραγματευτὰς καὶ
εἰς ἰατρούς, μ' ὅλον ὅτι εἰς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν τὸ πρᾶγμα
δὲν εἶναι οἰκειότερον (ἐπειδὴ καὶ τῶν Παπάδων, ἢ Πα-
πῶν, ἢ Πάπων τὸ καθ' αὐτὸ ἐπάγγελμα εἶναι νὰ ψάλλ-
ωσι τὴν λειτουργίαν των, καὶ ὄχι νὰ ἐτυμολογῶσι τὰ
σηκῶτα ἢ σκότια). Ἄλλ' ὅμως, ἐὰν ἦσαι ἀμετάθετος
εἰς τοῦτο, ἴσως δὲν ἤθελες κάμει κακὰ, πρὶν τυπώσης,
νὰ μὲ στείλῃς τὸ σχέδιόν σου, ὅχι διότι ἔχεις χρεῖαν τῆς
ὀδηγίας μου, ἀλλ' ὅτι φυσικὰ οἱ τέσσαρες ὀφθαλμοὶ βλέ-
πουν περισσότερα παρὰ τοὺς δύο· καὶ πίστευσε περὶ τού-
του τὸν Ὅμηρον.

Σύν τε δὴ ἔρχομένω, καί τε πρό ὃ τοῦ ἐνόησεν,
 "Ὅπως κέρδος ἔη· μοῦνος δ' εἶπερ τε νοήσῃ,
 Ἄλλὰ τε οἱ βράσσων τε νόος, λεπτή δέ τε μῆτις.

155.

Ἀπρίλιος 1812.

Ἀσπάζομαι σε.

Οὕτω, καθὼς τοὺς ἐλογαρίασες, εἶναι Πρόδρ. 9.70, Ἰσοκράτ. 16.61, Πλούταρχ. 14.77, Πολύαιν. 9.70, Αἰσωπ. 11,8 καὶ τόσον πρέπει νὰ τοὺς περᾶς εἰς τοὺς Ζ. "Ὅ,τι περισσότερον τοὺς πωλήσῃς, εἶναι ἰδικόν σου· ἔξω τούτου πρέπει νὰ περᾶς εἰς χρέος των καὶ τὰς δαπάνας τοῦ ἀγωγίου, μηδὲ νὰ ζημιώνεσαι τίποτε.

Τὰ ἐκ τοῦ Ῥώτα 278.30 ἔλαβα ἀπὸ τὸν Μαρτῖνον. Καὶ δι' αὐτὰ δὲν σ' ἔδωκα πίστιν εἰς τὸν λογαριασμόν, ἐπειδὴ μηδ' εἰς χρέος σου τὰ εἶχα σημειώσῃν.

Τὴν ἐγκεκλεισμένην στείλει πρὸς τὸν Ζ. μετὰ τῆς παρὰ τοῦ Θεοτόκη πρὸς αὐτὸν γραμμένης· τὴν ἄλλην τὴν πρὸς ἐμὲ ἀνάγνωσε, καὶ σχίσε.

Περικλείω καὶ τὰ δύο πρῶτα φύλλα, ἣ ἡτρία si cela vous plait davantage τῶν Αὐτοσχ. στοχ. τοῦ δ' τόμου. "Ὅταν μ' ἐμήνυσες τὴν μετ' αἰσχύνης ἀναχώρησιν τοῦ Θεοφίλου ἦτο γραμμένα τὸ «ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον» κτλ. Δὲν ἠθέλησα νὰ μετακινήσω τίποτε, διὰ τὴν πρόνοιαν μὴ μιμηθῇ εἰς τὸ ἐξῆς ἄλλος τὸν Θ. Ἐπειτα ἄξιός ἐστιν νὰ σημειωθῇ ὀλίγον εἰς διόρθωσιν. Τὸ βιβλίον ἐξ

οὐ φέρω τὰς Γαλλ. μαρτυρίας, ἂν θέλῃς νὰ τὸ ἀποκτή-
σῃς, πρόσεχε μὴ τὸ ἀγοράσῃς εἰς τὸ πρωτότυπον Γερμα-
νικόν, ἀλλὰ τὴν Γαλλικὴν μετὰφρασιν τυπωμένην εἰς
Breme 1762, ὅτι ἔγινεν ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ συγγρα-
φέως, καὶ μὲ πολλὰς προσθήκας λειπούσας εἰς τὸ πρω-
τότυπον. Ὁ συγγραφεὺς ὀνομάζεται *Michaëlis*. Ἔχει
πολλὰ ὠφέλιμα εἰς ἡμᾶς τοὺς *φκιάστας* τῆς γλώσσης.

Βλέπεις ὅτι πλησιάζει ἡ πρὸς σέ τοῦ δ' τόμου ἀπο-
στολή, ὅτι θέλουν σέ σταλθῇ ὁμοῦ καὶ τὰ τέσσαρα σώ-
ματα τῆς δευτέρας παραδόσεως τοῦ Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ.

Τὰ τετράδια τῶν *Αὐτοσχ.* στοχ μὴ κοινωνήσῃς εἰς
κανένα· ὅτι φίλε μου δὲν συμφέρει νὰ δίδωμεν καιρὸν
προπαρασκευῆς εἰς τοὺς ἐναντίους· ἄλλο εἶναι νὰ δημο-
σιευθῶσιν ὁμοῦ μὲ τὸ κεῖμενον (ἦγουν ὁ τόμος ὅλος), καὶ
ἄλλο χωριστά, μῆνας ἴσως δύο ἀρχήτερα. Τὸ τρίτον καὶ
τελευταῖον τετράδιον θέλει ἴσως σ' εὐχαριστήσῃν περισ-
σότερον.

Ὁ Ζ. Α. μέλλει νὰ σέ στείλῃ καὶ ἄλλα τινά, τῶν
ὁποίων πρέπει νὰ φροντίσῃς τὴν γρήγορον διάδοσιν.

Εἰπέ με τώρα, καὶ εἰπέ μέ το χωρὶς ἀργοστολίαν·
ἐπειδὴ μελετᾷς νὰ σύρῃς ἀπὸ τὴν Λειψίαν σώματα,
συμπεραίνεται ὅτι πρέπει νὰ τὸν πέμψω μόνον ἑκατὸν ἀπὸ
τὸν 4 τόμον· οὐί ου non?

Ἴσως ἐχρειάζετο νὰ ἐξηγήσῃς εἰς τοὺς Ζ. ἐν συντο-
μίᾳ τὸ οὐσιώδες τῆς πρὸς αὐτοὺς Γαλλικῆς ἐπιστολῆς.

Ὑγιαίνει εὐδαιμονῶν!

Εἰς τὸ πῦρ.

Καλὴν ἡμέραν! Ἔλαβα καὶ τὴν ἐπιστολήν σου, καὶ
τὸν μεταξὺ μας λογαριασμόν· ἀλλὰ καιρὸν δὲν ἔχω μῆτε
νὰ τὸν ἐξετάσω, μῆτ' ἄλλο τι νὰ σέ γράψω. Πνίγομαι
καὶ ἀπὸ ἀσχολίας καὶ ἀπὸ ἀρθριτικὰς ἀλγηδόνας.

Ὁ τόμος Πλουτάρχου, ὡς βλέπεις, ἐτελείωσεν· ἀλλ' αἱ χαλκογραφίαι θέλουν μᾶς σύρει ὅλον τὸν Μάχιον. Ἡ ἐπίνοια νὰ βάλω τὸ ψήφισμα τὸ περὶ Ζήνωνος δὲν μὲ φαίνεται κακὴ. Ἀντικρὺ τοῦ ψηφίσματος θέλεις ἰδεῖν (εἰς τὸν καιρὸν) καὶ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τοῦ Ζήνωνος χαλκογραφημένην. Il y a un peu de chartatanisme dans tout cela; ἀλλὰ, φίλε, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρισκόμεθα ἑλεεινὴν κατὰστασιν αἱ ψυχαὶ χρειάζονται σφοδροὺς σεισμούς καὶ κεντήσεις. Ἐπειτα τὸν δικαίονε καὶ τὸ παρὰδειγμα τῶν παλαιῶν, ὅσοι λέγω ἐμεταχειρίσθησαν τὴν τερατείαν εἰς ὠφέλειαν τῶν ἀπαιδευτῶν· καὶ τὴν ἐμεταχειρίσθησαν πολλοί. Car il n'est pas ici question des fripons. Ἐλαβες ἀπὸ τὸ Ἀμστελδὰμ βιβλία; ποῖα καὶ πόσα; διὰ νὰ τὰ ἀφαιρέσω ἀπὸ τὰ μέλλοντα νὰ σταλθῶσιν ἐκεῖ, καὶ νὰ τὰ προσθέσω εἰς τὰ σά.

156.

20 Ἀπριλίον 1812.

Ἀλέξανδρε φίλε εὔχομαι σε καλὴν ἡμέραν.

Μὴ τὰ συνειθισμένα σου. Μήτε Κούμας εἶναι πλέον αὐτοῦ, μήτε Παντίας, νὰ ἀνακαλύπτῃς εἰς αὐτοὺς ὅσα θέλω νὰ ἐξεύρῃς σὺ μόνος, πρὸς καιρὸν τοῦλάχιστον. Βλέπεις ἐδῶ κλεισμένον τὸ προοίμιον τῆς ἐκδόσεως τῆς Α' ῥαψωδίας τῆς Ἰλιάδος. Ὅλη εἶναι τελειωμένη πλὴν 3 χαλκογραφιῶν εἰς 12 τετράδια ἢ ἡτρία, τῶν ὁποίων

τὰ τρία πρῶτα σὲ πέμπονται. Μένουν 9, τὰ ὅποια ἂν δὲν μ' εὕρη τρόπον ὁ Βολάνης ἀδάπανον, ἴσως κάμω τὴν πρέλαν νὰ σὲ τὰ πέμψω καὶ αὐτὰ διὰ τῆς πόστας.

Τὸ μὴ τὰ συνειθισμένα σου, σημαίνει ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἀγαπῶ νὰ ὁμολογήσῃς εἰς κανένα ἢ διὰ ζώσης ἢ διὰ γραμμένης φωνῆς, ὅτι εἶμαι ἐκδότης, διὰ πολλὰς αἰτίας. Ἄς τὸ ὑπονοοῦν, ἀλλ' ἄς μὴ τὸ ἀκούσῃ κανείς, μὴτ' ἀπὸ σὲ μῆτε ἀπ' ἐμὲ ὁμολογούμενον. 1500 σῶματα ἐτύπωσα, διότι εἶμαι σχεδὸν βέβαιος ὅτι θέλει μὲ εὐκολίαν πωληθῇν καὶ διὰ τὸ μικρὸν τοῦ ὄγκου (175 σελίδας ἔχει ὅλον μετὰ τοῦ προοιμίου) καὶ διότι μ' ὅλας τοῦ τὰς ἀτελείας σὲ βεβαιόνω φίλε *βαλαὰ μυιλαά!* (χωρὶς πτωχαλαζονείας), ὅτι πρώτην φοράν εἰς τὸ ταλαίπωρον γένος, φαίνεται Ὁμηρος ἢ Ὁμήρου ἀρχὴ μὲ ἐκλογὴν ἐξηγήσεων καθαρισμένην ἀπὸ τὰς μωρίας τῶν γραμματικῶν. Ἐξεύρω, φίλε (καὶ δὲν ἔχασα τὸν νοῦν μου ὡς μὲ συκοφαντεῖ δοκησίσοφον ὁ σχολαστικὸς (*pédant*) Φ.), ὅτι μετὰ πεντήκοντα χρόνους ἡ συλλογὴ μου θέλει δώσῃ γῶραν εἰς ἀσυγκρίτως κριτικωτέρας καὶ τελειοτέρας. Ἄλλ' εἰς τὴν παροῦσαν ὥραν καὶ κατὰστασίν μας τὴν Ῥωμαίικαν, τοῦτο εἶναι τὸ τελειότερον. Ὁ Βάμβας μὲ τρώγει ν' ἀρχήσω τὴν Β' ῥαψωδίαν· ἀλλὰ πρῶτον δὲν ἔχω τὸν τρόπον τῆς δαπάνης, ἔπειτα θέλω νὰ ἴδω καὶ πληροφερέστερον τὴν τύχην τῆς Α'.

Ἀπὸ τὰ 1500, τὰ 1000 μέλλω νὰ σὲ στείλω αὐτοῦ, νὰ τὰ οἰκονομήσῃς, ὡς κρίνεις εὐλογον. Γράψε με τίνα θέλεις εἰς Λειψίαν νὰ στείλω 300 εἰς ὄνομά σου. Δὲν θέλω μῆτε τὸν Besson μὴτ' ἄλλον τοιοῦτον. Εἶναι καλὸς ὁ Θεοχάρης; Ὅταν τὰ στείλω, δὲν θέλω φανῇ ἐγώ· ἀλλὰ θέλουν πεμφθῇν ἀπὸ τὸν τυπογράφον ἢ τὸν Allais

διὰ λογαριασμόν σου. Ἀγαπᾷς νὰ στείλω εἰς Βενετίαν τὴν Τεργέστην μερικὰ, πάλιν εἰς ὄνομά σου ;

Βλέπεις ὅτι δὲν τὰ ἐδίπλωσα. Ἡ αἰτία εἶναι, ἂν σὺ στείλω τὰ λείποντα ἑννέα τετράδια καὶ τὸ μετώπιον φύλλον (frontispice) νὰ τὸ δέσῃς καὶ νὰ τὸ πέμψῃς παρὰ ταῦτα πρὸς τὸν Κούμαν· ὅτι τὰ ἀπὸ Σανδουκίου θέλουσι ἀργοπορήσῃν πολὺ. Καὶ ἐγὼ ἐπεθύμουν ν' ἀρχίσῃ ἡ χρησιμότης τοῦ πράγματος ἀπὸ πρῶτον αὐτοῦ τὸ σχολεῖον, καὶ ὄχι ἀπ' ἄλλο. Ὅταν τὸ στείλῃς, τὸν γράφεις μόνον ὅτι τὸ πέμπεις διὰ προσταγῆς τοῦ Βολισσινου ἐκδότου, καὶ ὄχι τι πλεον. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ Ἑλληνικὰ φρονήματα, τὰ ὅποια ὁ ταλαίπωρος ἤθελα δεῖξιν μὲ τρόπον ἄλλον γενναιότερον, ἂν εἶχα τὸν τρόπον. Ἀς ἔλθω μὲν καὶ εἰς τὴν χρηματικὴν, ἣ καὶ βαναυσικὴν, ἂν οὕτω θέλῃς, πρόνοιαν καὶ προμήθειαν.

Ὁ Κόπος τοῦ πράγματος, φίλε, εἶναι δὲν ἐμπορεῖς νὰ λογιᾷς πόσος Ἀπὸ τοῦ Μυλλέρου τὴν συλλογὴν ἀρχισμένην 22 ἔτη τώρα, καὶ ἀκόμη 9 ῥαφωδιῶν ἑλληπτι, ἔλαβα ἀσυγκρίτως ἀφ' ὅσον ἤλπιζα ὀλιγωτέραν βοήθειαν, σχεδὸν οὐδεμίαν. Ἐχω λοιπὸν τὸν Βάμβαν, καὶ ἀντιγράφει κατὰ πᾶσαν κυριακὴν τὰς ἀπὸ διαφόρους ἐξηγητὰς ἐκλογάς· ἔπειτα πρέπει νὰ τὰς ἀναθεωρήσω, νὰ ἐξαλείψω πολλὰς, καὶ νὰ προσθέσω, ἀπὸ νεωτέρους κριτικούς ἄλλας ὄχι ὀλίγας. Τὰ τοιαῦτα χρειάζονται καιρὸν, σκέψιν, ἀναθεώρησιν καὶ ἀναμάσσησιν πολλήν, ἐπειδὴ εἶναι διὰ νέους μαθητάς, εἰς τοὺς ὁποίους συμφέρει πολὺ νὰ μὴ προσφέρεται παρὰ ὅ,τι εἶναι ἀποδεδειγμένως ὀρθόν, καὶ ὄχι τῶν γραμματικῶν αἱ πολλαὶ καὶ μακრაὶ φλυαρίαι.

Ἄλλ' ὁ Β. πρέπει νὰ πληρόνεται ὄχι μόνον δικαίως,

ἀλλὰ καὶ γεναίως. Τὴν ὥραν ταύτην διὰ τοὺς κόπους
του, καὶ διὰ δαπάνας ἄλλας συμποσίων (εὐτελῶν καὶ
ποικρατικῶν) ἀναγκαίων, εἰς ἄνεσιν καὶ ψυχαγωγίαν,
καὶ αὐτοῦ, καὶ περισσύτερον ἐμοῦ τοῦ καταδαμασμένου
καὶ ἀπὸ κόπους καὶ ἀπὸ γῆρας, δαπανῶ ὑπὲρ τὰ 1000
γρ. κατ' ἔτος. Ὅλας τὰς κυριακὰς ἀπὸ πρωτὴ ἕως ἐσπέ-
ρας τὰς διάγει μ' ἐμέ. Μετὰ τὸ γεῦμα ὑπάγομεν καμ-
μίαν φορὰν καὶ εἰς τὸ θέατρον. Ἀρχισε νὰ ἐνθουσιάζεται
τὸν ἀληθῆ ἐνθουσιασμόν διὰ τῶν **Πάλαι Πατέρων**
ἡμῶν τὰ συγγράμματα, καὶ ἐπληροφορήθη καλὰ, ὅτι
ἀγριώματος φιλόσοφος, εἶναι βάνανυσος φιλόσοφος.

Συμπέρασμα τούτων εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ ὠφεληθῶ
ἀπὸ τὴν πώλησιν ταύτην, διὰ νὰ ὄχι μόνον πληρῶνω τὸν
B' ἀλλὰ καὶ νὰ αὐξήσω (ὡς τὸ ἐπιθυμῶ σφοδρὰ) τὸ
ἐτήσιόν του. Πρέπει νὰ ὠφεληθῶ διὰ νὰ ἔχω τὸν τρόπον
νὰ ἐξακολουθῶ τὰς ἐξῆς Ῥαψωδίας, τοῦλάχιστον μίαν
κατ' ἔτος.

Πρέπει νὰ ὠφεληθῶ, διὰ νὰ ἀντέχω (ὡς ἔκαμα ἕως
τώρα) εἰς τὸν πειρασμόν νὰ ἐμβῶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον
δι' ὁδοῦ μισσητῆς εἰς ἐμέ. Ἀπέθανε πρὸ ὀλίγων ἐβδομά-
δων καὶ ἄλλος ἐξ αὐτῶν ὁ μεταφραστὴς τοῦ Θουκυδίδου
Leveque, καὶ ἐμβῆκεν ἄλλος εἰς τόπον αὐτοῦ διὰ τῆς
συνειθισμένης θύρας. Ἐπρόσμεναν ταύτην καὶ τὴν φορὰν
νὰ συντριφθῇ ἡ ὑπερηφανία μου, νὰ κινηθῶ εἰς ἐπισκέ-
ψεις καὶ παρακλήσεις. Ἐπέρασε καὶ αὕτη ἡ ἀνεμοζάλη
χωρὶς νὰ μὲ πνίξῃ, Dieu en soit loué ! ἐπειδὴ φίλε,
« Ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πολλὰ ποιοῦμεν κακὰ ». Τὸ ὑπερη-
φανία n' est pas sans raison. Οὕτω μὲ εἶπεν ὁ Θυρό-
τος ὅτι τὸ ὀνομάζουσιν τινὲς ἀνδραποδώδεις· καὶ ἡγανά-
κτησε τόσον ὥστε νὰ μὲ συμβουλεύσῃ νὰ ἀναφέρω τι

περὶ τούτου εἰς τοὺς Αὐτοσχ. στοχ. τοῦ Δ' τόμου Πλου-
τάρχου. Ἀλλὰ τί ἐμποροῦσα νὰ εἶπω χωρὶς νὰ ἐγγίξω
ὅλον τὸ Πανεπιστήμιον; ὅθεν ἐπαράκουσα τὴν συμβου-
λὴν του. Ὁ Θυρότος οὗτος ἐψηφίσθη εἰς τὴν Αὐτοκρατο-
ρικὴν Καθολικὴν σχολὴν (Université) ὑποδιδάσκαλος,
καὶ μετὰ θάνατον τοῦ διδασκάλου διδάσχος τῆς Ἑθικῆς.
Ἀρχίζει νὰ παραδίδῃ τὴν 4 τοῦ μέλλοντος Μαίου. Μὲ
ἀνέγνωσε γραμμένην τὴν εἰσαγωγὴν. Ὡραῖον πρᾶγμα
καὶ Σωκρατικόν· ἦτο παρὼν καὶ ὁ Βάμβας. Παρεκάλει
τὸν Θυρότον νὰ τὴν τυπώσῃ· ἂν τὸ κάμῃ θέλω σὲ πεί-
ψειν τινὰ φυλλάδια νὰ τὰ μοιράσῃς εἰς τοὺς ἀπὸ τὴν δου-
λειάν θηριωθέντας. Ὁ Κλαυέριος, μὲ μεγάλην μου χα-
ρὰν ἐψηφίσθη καὶ αὐτὸς διδάσκαλος τῆς Ἱστορίας εἰς τὸ
Collège de France, εἰς τόπον τοῦ αὐτοῦ Leveque. Ἀπο-
λαμβάνει διὰ τοῦτο 6000 φρ. κατ' ἔτος. Ἀς ἔλθω πάλιν
εἰς τὸν μηδὲν τούτων ἔχοντα.

Πρέπει νὰ ὠφελῇθω διὰ τὰ ἐνδεχόμενα κακά. Ἄν ἀπο-
πληχθῶ, ἢ παραλυθῶ, φίλε, σύντομον ἂν ᾔηναι τὸ πρᾶγ-
μα, εἶναι χαρὰ Θεοῦ καὶ εὐτυχία. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα
πάθη γίνονται καὶ πολυχρόνια· καὶ εἰς τούτους τοὺς πολ-
λοὺς καὶ κακίστους ἐνδεχομένους χρόνους, ἄλλη βοήθεια
δὲν μένει παρὰ τὴν Αὐτοκρ. ἐτήσιον σύνταξιν τῶν 2000
φρ. καὶ ὅσα μοῦ κρατεῖς αὐτοῦ, καὶ ἂν τὸ πολυχρόνιον
δαπανήσῃ ὅλα ταῦτα, τελευταία ἄγκυρα ἢ βιβλιοθήκη
μου. Ὅθεν βλέπεις, φίλε μου, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ προ-
μηθεύσω ἔλαιον διὰ τὸν λύχνον, διὰ νὰ μὴν ἀναγκασθῶ
μετὰ τόσον ὀδυνηρὰν ζωὴν, νὰ τελειώσω τὴν ζωὴν εἰς
νοσοκομεῖον. Ἐπαράγγειλα τὸν Βάμβαν, ἂν μὲ συμβῇ
τίποτε, νὰ σὲ τὸ μνηύσῃ πάραυτα, διὰ νὰ γράψῃς πρὸς
κανένα τραπεζίτην νὰ μὲ δίδῃ τὰ ἀναγκαῖα, καθόσον τὸ

καλίστη, ἡ χρεία μου. Διὰ ταῦτα λοιπόν, καὶ ὅταν πω-
λήσης τὴν Ῥαψωδίαν μὴ μὲ πέμπης ἀργύρια, ἀλλὰ κρά-
ται τα αὐτοῦ, ἡ σύ, ἢ ἂν σὲ βαρύνωσι, δός τα εἰς ἄλλον
τινα πραγματευτὴν μὲ τόκον, ἕως νὰ σὲ τὰ ζητήσω, ἂν
μὲ χρειασθῶσι διὰ τὴν δαπάνην τῆς Β' Ῥαψωδίας. Εἶναι
πρὸς τούτοις καὶ ἡ χρεία τοῦ ἀδελφοῦ, εἰς τὸν ὅποτον
παρακαλῶ νὰ δίδωνται ἐπιμελῶς τὰ 100 γρ. καθ' ἕκα-
στον τρίμηνον. Ἐπρεπε νὰ τὰ αὐξήσω καὶ αὐτά· ἀλλὰ
τί νὰ κάμω; ἀλλὰ χερσίμ. Ἐξοδὸς τοῦτο εἰς τὰ βί-
βλια μου.

Ὅπως ἂν συμβῇ, προθυμήσου νὰ μὲ συνδράμης μὲ
τὴν ἐπιμέλειαν τῆς πωλήσεως εἰς τὸν φοβερὸν ἀγῶνα, τὸν
ὅποτον ἀγωνίζομαι κατὰ τοῦ περὶ τοῦ Πανεπιστημίου
πειρασμοῦ. Point des visites! Καὶ μαρτύρομαι τὴν ἱε-
ρὰν φιλίαν, δὲν τὸ κάμνω τόσον δι' ἰδίαν μου, ὅσον διὰ
κοινὴν τοῦ γένους τιμὴν. Ἀνατριχιάζω, ὅταν ἐνθυμηθῶ
τὸ Je n' ai connu de nation plus vile que la na-
tion grecque, τὸ ὅποτον ἐκήρυττεν εἰς τοὺς Παρισίους
ὁ πολυμαθέστατος ἀλλ' ἀνητητότατος Βιλλοισών. Ἄν
ἔχι δι' ἄλλο διὰ καὶ ἐκδίκησιν τῆς προπηλακισθείσης πα-
τρίδος, εἶναι χρέος μου νὰ τὸν ἐλέγξω συκοφάντην.

Τὴν ἐπιστολήν σου 14 Ἀπριλίου ἔλαβα ὁμοῦ καὶ τὰ
περιεχόμενα ἴσα τῶν πρὸς τοὺς Ζ. Ὅλα ἅγια καὶ καλὰ.
Λάβε ὀπίσω τὴν ὁποῖαν ἐκεῖνοι σ' ἔστειλαν. Ἐλαβα καὶ
τὴν πρὸ ταύτης (8 Ἀπριλ.) μὲ τὸν ἐτήσιον λογαρια-
σμόν. Νομίζω ὅτι ὑπάγομεν συμφώνως, ἂν καὶ ἅπαξ μό-
νον ἔλαβα καιρὸν νὰ τὸν θεωρήσω. Ἡ πρὸς τὸν Normand
ἐδόθη διὰ τοῦ Βολάνη. Ὑγίαινε! Εἰς τὸ πῦρ.

Ὁ τέταρτος τόμος τοῦ Πλουτάρχου εἶναι τελειωμέ-
νος, καὶ δὲν προσμένει πλὴν δύο χαλκογραφίας ἀκόμῃ.

157.

12 Μαΐου 1812.

Πρὸς τὸν Κύριον Ἀλέξανδρον Βασιλείου.

Εἰς Βιένναν τῆς Αὐστρίας.

Ὁ κύριος Liebe, Πολωνὸς τὸ γένος, ἔρχεται αὐτοῦ, μὴ δυνηθεὶς νὰ εὖρη ἐδῶ ὅ,τι ἐπεθύμει. Ἐάν, φίλε, ἐμπορεῖς νὰ τὸν συστήσης αὐτοῦ πρὸς τοὺς χρεῖαν ἔχοντας, ὡς καλὸν νὰ παραδώσῃ τὰς διαλέκτους Λατινικὴν, Γερμανικὴν καὶ Γαλλικὴν (Ἐξεύρει καὶ τὰς Ἑλληνικὰς παλαιὰν καὶ νέαν) δὲν θέλουν μετανοήσῃν οἱ μαθητεῦμενοι ἀπ' αὐτόν. Ὑγίαινε

Ὁ φίλος
ΚΟΡΑΗΣ.

158.

15 Μαΐου 1812.

Ἀσπάζομαι σε.

Τὴν 2 τοῦ παρόντος ἔδωκα συστατικὴν εἰς Πολωνόν τινα, ὀνομαζόμενον Liebe, εἰδήμονα τῆς Γερμανικῆς, τῆς Γαλλικῆς, τῆς Λατινικῆς, ὀλίγον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, καὶ λαλοῦντα ἐλευθέρως τὴν νέαν ταύτην τὴν *Ρωμαϊκίαν*. Ἀφοῦ τὸν ἀπέλυσα, ἐσυλλογίσθημεν ὁ Βάμβαξ κα' ἐγώ, ὅτι αὐτὸς ἐμποροῦσε νὰ χρησιμεύσῃ καὶ εἰς Χίον, καὶ εἰς Σμύρνην, ὡς διδάσκαλος τῶν ὁποίων ἐξεύρει

γλωσσῶν. Τὸν εἶπε τί καὶ ὁ Βάμβας. Ὁ ἄνθρωπος φαί-
νεται φιλομαθής, ἥσυχος καὶ αὐτάρκης. Γράψε περὶ αὐ-
τοῦ τὸν Κούμαν, καὶ ἰδὲ τί σε λέγει κ' ἐκεῖνος.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν (9) ἔλαβα καὶ ἐπιστολὴν σου τῆς
9 Ἀπριλίου. Ἐλαβα ὡσαύτως καὶ τὰ τετράδια τοῦ
Λογ. Ἑρμ. (καὶ τῆς Γραμματικῆς) σῶα κατὰ τὴν προσ-
καλημένην σημείωσιν μέχρι τοῦ Η. Καὶ οὕτω παρα-
κάλῳ πέμπε καὶ τὰ ἐξῆς διπλᾶ ἀπὸ τοῦ Ι, ὅταν εὕρισκῃς.
Μέσον ἀσφαλές, καὶ μὴ σε μέλει, ἂν ἔρχωνται ἀργὰ ἢ
γρήγορα. Ἡ ὑποσημείωσις τοῦ ἀναλυμένου εἰς τὴν τυ-
πωμένην τοῦ Κ. ἐπιστολὴν, ἦτο πολλὰ κωμική· μάλιστα
ἐκείνο τὸ *Sentimental ἀλλοιμονορ*! Εἰς ἀταξίαν καὶ
σύγχυσιν φρικτὴν φαίνεται ὅτι χορεύουν εἰς τὴν κεφαλὴν
τοῦ αἰ ἰδέαι τῶν πραγμάτων, καὶ ὅταν ἀναγκασθῇ νὰ
σύρῃ καμμίαν ἀπὸ τὸν χορὸν διὰ νὰ τὴν ἐνδύσῃ μὲ γράμ-
ματα, σύρει τὴν τυχοῦσαν, χωρὶς ἔρευναν, ἂν ἔπρεπε νὰ
σύρῃ αὐτὴν ἢ ἄλλην.

Ἀλλὰ τούτου πολὺ κωμικώτερα ἦτον ἡ ἐν ἀγίοις κα-
τάταξις καὶ καταχώρησις τοῦ πανενδόξου Χ. Κωμικὴν
τὴν ὀνομάζω, διὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι αὕτη εἶναι ἡ τελευ-
ταία ἀγιοποίησις· ἀλλέως ἤθελεν εἶσθαι πολλῶν θρήνων
ἐξῆς.

Περὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀδελφοῦ σου δὲν ἐξεύρω τί νὰ
ἔπω. Ἐπιθυμῶ νὰ τὸν δουλεύσω ἀλλὰ πῶς ἐγὼ δύνα-
μαι νὰ μάθω τὴν κατάστασιν καὶ τοὺς διαλογισμοὺς τοῦ
Κρητός, ὅστις ἐνδέχεται νὰ ᾔναι καὶ ἀθῶος ἀπὸ τὰς
ὑποψίας τὰς κατ' αὐτοῦ; Τὴν εἶχεν εἰς τὸ περασμένον
διαγωγὴν (καλὴν εἰς τὸ φαινόμενον), τὴν αὐτὴν κρατεῖ
παντοτε. Ὁ Σπαν. ὡς ἔμαθε τὴν ἐπιδημίαν του, τὸν
ἐξήγησε πάλιν μερίδα τοῦ χρέους· καὶ ἐμεσίτευσεν αὐτὸν

ἀφήσῃ ἡσυχον τὸ ἔτος τοῦτο. Εἶναι πολλαὶ ἡμέραι ἀπὸ
δὲν τὸν ἴδα. Ὅταν ἔλθῃ (καὶ δὲν θέλει ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ)
θέλω τὸν ἀναφέρειν περὶ τῶν ὁποίων ζητεῖ βιβλίων
ἀδελφός σου, καὶ βλέπω τί με ἀποκρίνεται. Εἰπέ ὡς τόσον
τὸν ἀδελφόν σου, νὰ μεταχειρισθῇ καὶ αὐτὸς τὸ πολιτι-
κόν, καὶ νὰ τὸν ζητῇ πάντοτε τὰ βιβλία. Εἰπέ τὸν ἐπὶ
ὅτι τὸ ἐλπιζόμενον ἀπὸ τοῦ Πανεπιστήμιον νέον Λεξικόν
τῆς Γαλλικῆς γλώσσης εἶναι ἔργον μακροχρόνιον τῶν
ὥστε ἀμφιβάλλω ἂν ἐξαρκέσῃ ὁ τὸν ὅποιον εὐχομαι μα-
κρόν τοῦ Πασχαλίου βίος εἰς τὴν τελείωσιν τοῦ Λεξικοῦ.
Μεταφράσεις Ἑλληνικῶν βιβλίων εἶναι τὸ Περί ὕψους
τοῦ Λογγίνου ἀπὸ τὸν Boileau,

Ὡκέλλου τοῦ Λευκανοῦ περὶ τῆς τοῦ παντὸς φύσεως
Τιμαίου τοῦ Λοκροῦ περὶ ψυχῆς κόσμου.

Τὸ εἰς εἰς τὸν Ἀριστοτέλην ψευδῶς ἀναφερόμενον περὶ
κόσμου.

Καὶ τὰ τρία ταῦτα εἰς δύο τόμους ἀπὸ τὸν Battaux.

Τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Ἐπικτήτου δὲν ἐνθυμοῦμαι ἀπὸ
ποῖον, καὶ ἄλλα ὀλίγα τινά.

Αἱ μεταφράσεις τοῦ Λογοκαπήλου Γαιλίου εἶναι κα-
νὼς καταφρονημέναι.

Ἐπειτα ὁ εὐλογημένος Πασχάλιος μ. ἐμπλέκει ἐν
ἀμηχανίας, λέγων νὰ μὴ φανερώσω εἰς τὸν Κρ. τὴν ἐπι-
στολήν του. Μὲ τοῦτο μοῦ κόπτει πᾶσαν ἀφορμὴν νὰ
ἐμβῶ εἰς δι᾿ ἑξίν καὶ συνομιλίαν μ. αὐτόν. Εἶναι ὁμοί-
αν ἀνάγκη νομίζω νὰ τὸν εἴπω καὶ ὅτι ὁ κύρ Πασχάλιος
μὲ παρακαλεῖ νὰ τὸν συμβουλευσω περὶ τῶν βιβλίων.

Περὶ δὲ Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης τιμῆς (τὴν ὅποιαν
νομίζει βαρεῖαν) εἰσθε κύριος σὺ καὶ οἱ Ζωσιμάδαι. Ἐν-
θυμᾶσαι, νομίζω, ὅτι κατὰ τὴν Προκήρυξιν (Προδρ. σελ.

1) εἰς τοὺς ἀγοράζοντας 10 σώματα Γραικοὺς γίνεται συγκατάβασις 20 τὰ 100. *Αν θέλωσιν οἱ Ζ. ἄς κάμωσιν τὴν αὐτὴν συγκατάβασιν καὶ εἰς τοὺς ἀγοράζοντας ἓν μόνον σῶμα.

Ταῦτα γράψε, νὰ ζήσης! πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἀσπασάμενος ἀπὸ μέρους μου.

Τοῦ Besson ἡ σιωπὴ μὲ φέρει καὶ εἰς ἀπορίαν καὶ εἰς ἀγανάκτησιν. Ἀπορῶ ὅτι δὲν ἔστειλες τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν διὰ τοῦ Θεοχάρη, ἢ ἄλλου τινος, νὰ τὸν ἀναγκάσῃ ν' ἀποκριθῇ.

Ὁ τέταρτος τόμος Πλουτάρχου εἶναι πρὸ πολλοῦ τελειωμένος, καὶ δὲν προσμένει παρὰ δύο χαλκογραφίας, αἱ ὁποῖαι τελειοῦνται πρὸς τὰ τέλη τοῦ παρόντος. Ταύτας τὰς ἡμέρας ἀρχίζω τὸν πέμπτον τόμον. Ὅθεν εἶναι ἀνάγκη νὰ γράψῃς πρὸς τὸν Μαρτῖνον, ἢ ἄλλον τινά, νὰ μὲ δώσῃ 6000 ἢ 7000 φρ., ὅχι ὁμῶς εὐθύς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ζήτησίν μου ἀπὸ 500 ἢ 1000 τὴν φορὰν, καθόσον λαμβάνω χρεῖαν· ὅτι δὲν θέλω νὰ ἔχω ἀργύριον εἰς τὸν οἶκον κατ' οὐδέναν τρόπον.

Προσμένω τὸ τέλος τῶν δύο χαλκογραφιῶν, διὰ νὰ στείλῃ πρὸς τοὺς Ζ. καὶ σώματα τοῦ 4 τόμου, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν δαπάνην, καὶ τὸν ἐτήσιον λογαριασμόν.

Ἀπορῶ διὰ τί δὲν μ' ἔστειλες ἓν μόνον τετράδιον τῆς ἐφημερίδος τοῦ Ἀλεξανδρίδου. Στείλέ με καὶ ἓν σῶμα τοῦ Γραικοτουρκικοῦ τοῦ Λεξικοῦ, καὶ γράψε με τὴν τιμὴν. Αὐτὸ ἔμπορεῖ νὰ μὲ χρησιμεύσῃ.

Γράψε εἰς χρέος μου διὰ τὸν Σουίδα σου φρ. 90

πολύς καιρὸς εἶναι ἀποῦ μ' ἔτυπτεν ἡ συνείδησις ὅτι σοῦ τὸν κρατῶ· ἀλλὰ δὲν εὔρισκα ν' ἀγοράσω ἄλλον. Σοῦ τὸν τιμῶ λοιπὸν κατὰ

τοὺς καταλόγους τῶν πωλήσεων, ὅπου τὸν εὐρίσκω σημειωμένον ἀπὸ 80 ἕως 90. Ζήτησε νὰ τὸν ἀγοράσῃς αὐτοῦ. Ἄν πληρώσῃς περισσότερα τῶν 90 θέλεις περάσειν τὸ περισσότερο εἰς χρέος μου.

Διὰ 8 Ἡλιοδώρους πωλημένους, διὰ τοῦ βι-

βλιοπώλ. Barrois 104

Διὰ ἓνα Βεκκαρίαν διὰ τοῦ Allais 3.50

197.50

Καλὰ εἶναι ὅσα ἔγραψας πρὸς τοὺς Ζ. Ἄμποτε νὰ καρποφορήσωσιν !

Εἶπε τὸν ἀδελφόν σου καὶ τοῦτο, ὅτι ἄρχισεν ὁ τύπος τοῦ Παυσανίου πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν Ἑλληνιστὶ καὶ Γαλλιστὶ. Ἐκατάπεισα τέλος πάντων τὸν τυπογράφον μου νὰ τὸν τυπώσῃ μὲ ἔξοδά του, εἴτα νὰ μοιράζωνται τὸ κέρδος μετὰ τοῦ Κλαυερίου. Ἐπροστέθη καὶ τοῦτο βάρος εἰς τὰ λοιπὰ μου βάρη (*Ἄν ἔχῃ νέας ὑπογραφάς, ἀς τὰς πέμψῃ σύνωρα). Τὸ βάρος μου εἶναι νὰ βλέπω καὶ ἓν δοκίμιον ἐκάστου τετραδίου.

18 Μαΐου.

Προχθὲς τὸ ἑσπέρας εὔρα τὴν ἐπιστολήν σου (5 Ἀπριλίου) ἐπιστρέφων εἰς τὸν οἶκον. Χαίρω ὅτι ἔλαβες τὰ προλεγόμενα τῆς Ῥαψωδίας. Ὅτι θέλουσι μαντεύσειν τὸν γράψαντα, εἶναι ἀναμφίβολον· ἀρκοῦμαι εἰς τὸ νὰ μὴ τὸν ὁμολογήσωμεν ἡμεῖς. Ἐτελειώθη τὸ ὅλον· ἀλλὰ προσμένω τρεῖς χαλκογραφίας διὰ νὰ σὲ τὸ στείλω, τὰς ὁποίας ἀναγκάσθην νὰ ἀναβάλω, διὰ νὰ μὴν ἐμποδίσω

τὰς λειπούσας ἔτι δύο, ἢ μᾶλλον μίαν ἀκόμη (χθές μ.
 ἔφεραν τὴν μίαν) διὰ τὸν 4 τόμον τοῦ Πλουτάρχου.
 Ὅταν λάβῃς τὰ σώματα τῆς Ῥαψωδίας, λέγεις ὅτι τὰ
 βιβλία ἀμέσως ἀπὸ τὸν τυπογράφον. Πρὸς τὸ τέλος τῆς
 παρούσης ἐβδομάδος θέλω σὲ στείλῃν καὶ ἄλλο τι ὁμοίως
 ἀπροσδόκητον, ὡς καὶ τὸ τῆς Ῥαψωδίας. Μάντευσέ το,
 ἐν ἧσαι καλός. Εἰς αὐτὸ θέλεις ἰδεῖν μαστιζομένους λο-
 γικῶς tous ces polissons, οἱ ὅποιοι μᾶς συμβουλεύουν
 νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ τὴν φιλολογίαν, σέ, ὡς ἔμπορον, καὶ
 ἐμὲ ὡς ἱατρὸν. Ὑγιαίνει.

159.

Ἀρχὰς Ἰουνίου 1812.

Ἐχω, φίλε, δύο σου ἐπιστολάς (4 Μαΐου, καὶ ταύ-
 τες προτέραν 5 Ἀπριλίου). Ἐλαβὰ τὰ τετράδια τοῦ
 Λογίου Ἑρμοῦ μέχρι τοῦ I, περιεχομένου καὶ τούτου, καὶ
 τῆς Γραμματικῆς τὸ Aa, καὶ τὸ Τουρκικὸν Λεξικὸν τοῦ
 Ἀλεξανδρίδου. — Ἀλλ' αἱ ἐπιστολαί μου τῆς 30 Μαΐου
 καὶ 9 Ἰουνίου ἐχάθησαν — Ὅχι! τὰς ἔχω καὶ αὐτάς·
 ἀλλ' ἄρχεται νὰ γράφω, πρὶν νὰ τὰς συναθροίσω ὅλας.
 Διὰ νὰ μὴ χάσω παντάπασι τὸν νοῦν πρέπει ν' ἀκολου-
 θήσω τὴν τάξιν τῶν ἐπιστολῶν σου. Ὁ τρόπος οὗτος θέ-
 λει γεννήσῃ πολλὰς ἐπαναλήψεις τῶν αὐτῶν καὶ μωρο-
 λογίας· εἶναι ὅμως ὁ προσφορώτερος εἰς τὴν κατάστασίν μου.

Εἰς τὴν 5 Ἀπριλίου. Δὲν συμφέρει κατ' οὐδένα τρό-
 πον νὰ δώσης νὰ ὑπονοήσωσι τὸν B. ὡς συντάκτην τῆς
 Ἀ Ῥαψωδίας· ὅχι μόνον διότι δὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ διότι

δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἀναφέρωμεν εἰς ἄλλους τὰ μὴ προσήκοντα, εἴτε καλὰ εἴτε μή, χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν των.

Ὡσαύτως δὲν συμφέρει νὰ προβάλῃς συνδρομὴν κατὰ γραφῆς διὰ τοῦ Λ. Ε. περὶ τῆς ἐξακολουθήσεως τοῦ ἔργου, καὶ διὰ τὴν ἀδηλότητα, καὶ διότι ἡ καταγραφὴ θέλει φάγειν ὅλον τὸ κέρδος. Τὸ βιβλιάριον μέλλει νὰ πωληθῇ καὶ διότι εἶναι ἀναγκαῖον, καὶ διότι ὅσων ἔχομεν τοιούτων στοιχειωδῶν βιβλίων εἰς τὰ ἄθλιά μας σχολεῖα, εἶναι χωρὶς ὑπερηφανίας τὸ ὀλιγώτερον ἄθλιον. Ἀρκεῖ μόνον νὰ γένῃ κλασσικὸν εἰς τὴν Σμυρναϊκὴν σχολὴν καὶ τότε θέλει διαδοθῇ ἐνκόλως καὶ εἰς τὰς ἄλλας. Στείλει 6 σώματα δῶρον εἰς αὐτήν, λέγων ὅτι ἐδιωρίσθη ἀπὸ τὸν Βολισσινὸν ἐκδότῃν νὰ τὰ στείλῃς, καὶ ὅχι τι πλεον.

Μὲ κακοφαίνεται ὅτι ὁ Θεοχάρης εἶναι ἀνεπιτήδεια εἰς πώλησιν τῶν τοιούτων. Μὲ τὸν ἐφημέριον ἐψυχράνθη (λέγεις) διὰ τὴν γραμματικὴν τοῦ Χρ. Ἴσως τὸ αὐτὸ ἀκολουθήσῃ καὶ εἰς ἐμέ. Ἐλαβα κ' ἐγὼ τὴν γραμματικὴν.

Ἡ εἰσαγ. εἰς τὴν Ἡθ. τοῦ Θ. δὲν τυπύνεται δι' αἰτίαν εὐλογον. Τὰ διὰ ζώσης φωνῆς ἀπαγγελλόμενα εἶναι « ἔπεα πτερόεντα ». Ἡ τύπωσις δένει τὰ πτερὰ, τῶν ὁποίων ἡ δέσμευσις ἴσως δὲν ἀρέσωσιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Εἰς τὴν 4 Μαΐου. Αὕτη δὲν ἔχει ἄλλο παρὰ τὴν δυστυχὴ ἀπώλειαν τοῦ ἀντιγράφου (καὶ ὅχι χειρογράφου) τῆς γραμματικῆς. Τὸ Λεξικὸν τοῦ Γαζῆ ἐτελειώθη ὡς τοιοῦτον κηρύττεται εἰς τὸ Journal de l' empire τῆς 29 Ἰουνίου. Ἀνάγνωσε τὴν ἐφημερίδα ταύτην, ἂν τὴν εὕρῃς αὐτοῦ· τὸ κεφάλαιον τὸ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Γραικῶν a l' air d'y être inseré à dessein.

Εἰς τὴν 30 Μαΐου. Τὸν De Pueche γράφε τον (αὐτὸν)

ἑλκε) *Πυέχην*, Ἡ πρὸς σέ σιωπὴ τοῦ Β. περὶ τῆς συναλλαγματικῆς αἰτίαν ἔχει, ὅτι ὁ εὐλογημένος ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴν του εἰς τὸν Liebe νὰ σέ τὴν φέρῃ. Μηδ' ἐγὼ ἐξεύρω πῶς ἔχεις νὰ θεραπεύσης τὸ χάσμα τῆς γραμματικῆς διὰ τὴν σελιδαρίθμησην (pagination). ἄλλος τρόπος δὲν εἶναι παρὰ τὸν ἐξῆς. Ὅταν τελειωθῶσι τὰ ἀκόλουθα τοῦ *Aa*, ἐὰν ἡ τελευταία σελὶς τοῦ *G* 9 εἶναι (φέρ' εἰπεῖν) 400, καὶ ἡ πρώτη τοῦ *Ft* 413 τότε γράφεις εἰς τὸ ἄνω ἀριστερὸν μέρος τῆς τελευταίας σελίδος τοῦ *Gg* 400-412, ἢ εἰς τὸ ἄνω δεξιὸν τῆς πρώτης τοῦ *Ff*, 401-413. Ἐχεις δίκαιον νὰ προκρίνης τὸ Βυτμάνιος ἀπὸ τὸ Βουτμάννος. Οἱ πάλαι πατέρες ἡμῶν, ὅταν ἐλάμβανον ξενικὰ ὀνόματα, ἐφρόντιζαν τὸ εὐφωνότερον, ὥστε νὰ προσθέτωσι πολλάκις καὶ φωνήεντα εἰς τὸ μέσον. Ἄν ὁ Πλάτων, παρ. χαρ. εὕρισκετο εἰς ἀνάγκην νὰ μεταφράσῃ τὸ Butmann, ἤθελε γράψῃν *Βυτεμάννος*. Ἐκαμν εἰς πολλὰ (ὁμολογῶ) κατὰχρησιν ταύτης τῆς εὐφωνίας ἱκανὴν νὰ ταράξῃ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος κίνδυνος τὴν σήμερον δὲν ἔχει χῶρον ἀφοῦ εὐρέθη ἡ τυπογραφία. Μ' ὅλον τοῦτο, ὅπως ἂν ᾖ τὸ πρᾶγμα, χρέος ἔχεις ν' ἀκολουθήσης τὴν γνώμην τοῦ μεταφραστοῦ· ce sont ses affaires.

Μέγα καλὸν ἤθελε μᾶς προξενήσῃν ὁ Γερμανὸς κριτὴς τοῦ Λ. Ε. ἂν εἶχεν ὁδηγὸν εἰδήμονα τῆς ἡμετέρας καταστάσεως καὶ ἀδέκαστον. Ὁφέλιμον ἤθελεν εἶσθαι νὰ τὸν γνωρίσης. Ὁ Κοδρ. Προστάτης τῆς ἀναγεννήσεως τῶν Γρ. c'est vraiment fort plaisant! Δὲν ἐξεύρω διὰ τί ὁ Κούμας σὲ συγκαταριθμεῖ μὲ τοὺς μακαρονιστάς; καὶ αὐτός, καὶ ἐγώ, καὶ ὅλοι μας εἴμεθα μακαρονισταὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. Ἡ μόρφωσις καὶ μετὰβάσις γλωσ-

σης ἀπὸ γλῶσσαν εἶναι συνωδευμένη καταρχὰς ἀπαρα-
τήτως μὲ μακαρονισμόν Ὅταν ἐκωμώδησα τοὺς μακα-
ρονιστάς, ἐνοῦσα ἐκείνους, ὅσοι μακαρονίζουσιν ἐκούσιως
καὶ μὲ ἐπιτήδευσιν τοῦ πράγματος, καὶ δι' ἀποστροφῆν
ἡλίθιον τῆς κοινῆς λαλουμένης γλώσσης, ὅχι τοὺς ζητοῦν-
τας φρονίμως καὶ ἡσύχως τὴν διόρθωσιν τῆς γλώσσης.
Ἡ ζήτησις αὕτη τοὺς κάμνει τιμὴν, ἀλλ' ἀρκετὸν εἶναι
ὅτι τὴν ἄρχισαν. Δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν των νὰ τε-
λειώσωσιν αὐτοὶ εἰς τὸ μικρὸν τῆς ζωῆς των διάστημα
ἔργον πολλῶν καὶ χρόνων καὶ κόπων.

Δι' ὅσα μ' ἔστειλες τὰ τελευταῖα δὲν ἐπλήρωσα τί-
ποτε· δὲν ἐξεύρω πῶς νὰ τὸ ἐξηγήσω. Διὰ τί δὲν μ'
ἔστειλες μὲ τὸν Ζαλικογλουν καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ
Κρομμύδου;

Ἡ ἐπιτηδειγμὴ πρώτην φοράν τώρα κτυπεῖ τὴν ἀκόντι-
μου. Ὁ Τηλέγραφος εἶναι, ὡς τὸν ἐνόμιζα καὶ προτοῦ
τὸν λάβω.

Πάλιν μὲ λυπεῖς λέγων ὅτι ἐζημιώθης ἀπὸ τὴν εἰς
Κωνσταντινούπολιν πώλησιν τῆς Ἑλληνικῆς βιβλιοθ.
Ἄν ἐσυνέβη τι λάθος εἰς τὴν πώλησιν, δίκαιον εἶναι νὰ
περασθῇ ἡ ζημία εἰς λογ. τῶν Ζ. καὶ ὅχι νὰ τὴν ὑπο-
φέρῃς σύ.

Ὁ τέταρτος τόμος Πλουτάρχου ἐστάλη πρὸς σὲ διὰ
τοῦ Franck τὴν 23 Ἰουνίου σώματα 100 εἰς φύλλα, καὶ
9 ῥαμμένα. Εἰς τὴν αὐτὴν Πάλαν σημειωμ. MZ N^o 5
ἐβάλλησαν δεμένα εἰς μόσχινον 5. εἰς προβάτινον 1. ἡμι-
στίχωμα 2. εἰς κίτρινον δέρμα 1. εἰς χρυσοῦν στίχωμα
1. Τὸ χρυσοδεμένον εἶναι διὰ σὲ ἐκ μέρους τῶν Ζωσιμάδων.
Τὸ δεμένον κίτρινον (ὁμοίως εἰς μέγα χαρτίον) εἶναι διὰ
τὸν Οὐγγροβλαχίας Δοσίθεον ἐκ μέρους μου. Ἀπὸ τὰ 5

μόσχινα 2 εἶναι διὰ τοὺς δύο σου ἀδελφούς, 1 διὰ τὸν Κούμαν.

Τὸ τέταρτον διὰ τὸν Φιλαδελφείας . . 17 fr. 80

Καὶ τὸ πέμπτον διὰ τὸν Ὅμηρον . . 17 : 80

Τὸ προβάτινον εἶναι διὰ τὸν Σχινᾶν (ἐξ

ἀνάγκης διὰ νὰ ὁμοιάζῃ μετὰ τὰ προσταχθέντα) 17 : 30

Γράψε τα εἰς ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ μου. 52 : 90

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν σ' ἐμήνυσα νὰ καταγράψῃς ὁμοίως εἰς τὸ ἔχειν μου διὰ 4 σώματα εἰς τόμους 8 τοῦ Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ (seconde livraison) τὰ ὅποια ἐβάλλθησαν εἰς τὴν αὐτὴν πάλαν, 48 φρ. Εἰς τὴν αὐτὴν πάλαν θέλεις εὑρεῖν δέσμην σημειωμένην Μ περιέχουσαν τὰ λείποντα τῆς Α ῥαψωδίας, τῆς ὁποίας τὰ προλεγόμενα ἔλαβες διὰ τῆς πόστας, καὶ σιμὰ ταύτης τοῦ προτέρου ἐκδότου τὰ φύλλα, τὰ ὅποια μ' ἐχρησίμευσαν εἰς ἴσον ἀναγκαῖον διὰ τὴν τύπωσιν. Ῥίψε τα εἰς τὸ πῦρ ἀφ' οὗ τὰ ἴδῃς. Τοῦτο ἔκαμα διὰ νὰ σὲ δώσω μικρὰν ἰδέαν τοῦ κόπου τῶν τοιούτων.

Δευτέραν δέσμην Ν περιέχουσαν τὴν στηλίτευσιν τοῦ Στεφάνου, ὅστις ἐμβῆκεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον δι' ἀμοιβὴν κωμωδίας νέας. Ἐπειτα ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἀνεκάλυψεν εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν βιβλιοθήκην ἀντίγραφον εἰς τὸ ὅποιον εὐρέθη γραμμένη ἡ κωμωδία (τοῦλάχιστον ἡ πλοκὴ καὶ ἡ ὑπόθεσις τῆς) ἀπὸ Ἰησουίτην τινὰ πρὸ σχεδὸν 100 ἐτῶν. Δὲν εἶχα καιρὸν νὰ ἐξετάσω πόσον εἶναι δικαία ἡ στηλίτευσις μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ παραβολὴν τῶν δύο δραμάτων (ἐτυπώθη καὶ τὸ Ἰησουϊτικὸν καὶ παίζεται εἰς τὸ Ὠδεῖον, τὸ τοῦ νομιζομένου κλέπτου παίζεται εἰς τὸ Φραγκικὸν θέατρον). Ἰδα καὶ τῶν δύο

τὴν παράστασιν. Μ' ἐφάνη ὅτι ὁ κλέπτης τὸ ἐκάλλινε
ἢ τοῦλάχιστον τὸ ἐγκίασεν ἀναλογώτερον μὲ τὴν παροῦ-
σαν διάθεσιν τῶν πνευμάτων. Δὲν ἔπρεπεν ὁμῶς, ὁ ἐρί-
γης νὰ σιωπήσῃ τὸν εὐεργέτην του, καὶ νὰ καταχώσῃ
εἰς παντελῇ λήθην τὸν ταλαίπωρον Ἰησοῦίτην. Τὰ φυλ-
λάδια (21 τὸν ἀριθμὸν) διὰ νὰ καταλάβῃς τὴν ὑπόθε-
σιν, πρέπει νὰ τὰναγνώσῃς μὲ τάξιν ἀπὸ 1 ἕως 21
ὡς τὰ ἐσημείωσα. Καθ' ἐκάστην, ἡ ἡμέραν παρ' ἡμέ-
ραν ἐδημοσιεύετο ἓν. C' était un plaisir de voir
πῶς ἔτρεχαν οἱ φιλόκαινοι Παρισινοὶ νὰ τὰ ἀγοράζωσι.
Βλέπεις ὅτι τοὺς ἐμιμήθη καὶ ἐγὼ εἰς τὴν τρέλαν· τὴν
ὁποίαν ὁμῶς ἔπαυσα ἀφοῦ ἐξόδευσα τὰ ἀργύριά μου,
καὶ ἵδα ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν παύει· διότι εἶναι ἀκόμη 8
ἢ δέκα μετὰ τὰ 21, καὶ ἴσως ἀκολουθήσωσι καὶ ἄλλα.
Ἐξω τούτων ἐχαλκογράφησαν καὶ 8 ἢ 10 φορτικὰς εἰ-
κόνας. Εἰς τὴν δέσμην θέλεις εὔρεῖν δύο, τὰς πρώτας.
Ὅπως ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ὁ ἄνθρωπος ἐνθρονίσθη εἰς τὸ
Πανεπιστήμιον, τὸ ὁποῖον ἐστηλιτεύθη καὶ αὐτὸ εἰς χαλ-
κογραφικὴν εἰκόνα, διὰ τὴν ἀνεξέταστον ὑποδοχὴν τῶν
ὅσοι ἔχουν πόδας ῥωμαλέους καὶ πρόσωπον χάλκινον νὰ
τρέχωσιν εἰς ἐπισκέψεις.

Τρίτην ἄλλην δέσμην P. περιέχει 36 εἰκόνας ὅσων
ἕως τώρα ἔβαλα εἰς τὰς ἐκδόσεις μου. Πέμψε τὰς πρὸς
τὸν Κούμαν, καὶ συμβούλευσέ τον νὰ στολίσῃ μ' αὐτὰς
τὸν οἶκον τῆς σχολῆς, ὅπου παραδίδονται τὰ μαθήματα,
πρὸς γοητεῖαν τῶν νέων ψυχῶν.

Παρά τὰς δέσμας ταύτας ἔβαλα τὸ βιβλίον τοῦ St.
Geran ou la nouvelle langue française καὶ τὸ ποιη-
μάτιον τοῦ περιφήμου ποιητοῦ καὶ πρώτου σήμερον εἰς
τούτους Abbé Delille ἐπιγραφόμενον La Conversation.

Τὸ πρῶτον εἶναι παρωδία σατυρικὴ πολλῶν ποιητῶν
 ὃν ἀφῆκεν ἄτρωτον μήτε τὸν Abbé Delille) καὶ συγ-
 γραφέων ζώντων, οἱ ὅποιοι συνερίζονται τίς νὰ φθείρῃ
 περισσότερο τὴν πάτριον αὐτῶν γλῶσσαν μὲ τοὺς νεο-
 λογισμούς, μὲ τὰς τερατώδεις φρασεολογίας, καὶ ἄλλα
 πολλὰ ἐλαττώματα καὶ γραμματικὰ καὶ λογικὰ, ἐλεεινά,
 ἢ φυσικὰ, ἐπακολουθήματα τῆς πλησμονῆς τῶν κα-
 λῶν. Καὶ ἂν ἦναι φυσικὰ τί ὠφελοῦν οἱ στηλιτευμοί;
 θέλεις ἀντιλέξειν. Τοῦτο μόνον δύνανται νὰ κάμωσι, νὰ
 βραδύνωσι τὴν πτώσιν τῆς γλώσσης. Νὰ περάσῃ θέλει
 αὐτή, ὡς ἡ τῶν πάλαι προγόνων ἡμῶν, ἴσως ὀλίγον
 ἠγρότερα, διὰ τὴν τυπογραφίαν. Ὁ ξένος ἐγὼ ἄρχισα
 νὰ αἰσθάνωμαι τὴν διαφορὰν καὶ εἰς τὰς καθημερινὰς
 συνομιλίας, καὶ εἰς τὰ βιβλία τῆς γλώσσης ἀπὸ τὴν
 ἑσθὴν εὗρηκα γλῶσσαν κατὰ τὸ 1788 πρῶτον ἔτος τῆς
 ἐμῆς διατριβῆς μου. Δύο μάλιστα φοβερὰ σημεῖα τῆς
 μελλούσης φθορᾶς προμηνευτικὰ, εἶναι ἡ κατάστασις τῶν
 θεάτρων, τὰ ὅποια ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κενὰ ὅταν παί-
 ζωσι κλασσικὰ Δράματα, καὶ στοιβασμένα μέχρι πνιγ-
 μοῦ, ὅταν δίδωσι νέων ποιητῶν ἀμαθεστάτων ἀμαθῆ
 δράματα, καὶ δεύτερον ἡ ἀμέλεια τῆς παλαιᾶς φιλολο-
 γίας, Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς.

Τὸ δεύτερον εἶναι κομψὸν ποιημάτιον περὶ συνομιλίας
 καὶ ὁ ποιητής, ὡς εἶπα, νομίζεται τὴν σήμερον ὁ κορυ-
 φαῖος τῶν συγχρόνων ποιητῶν. Εἰς τὸ προοίμιον τοῦ
 μεγάλου τούτου ποιητοῦ θέλεις εὑρεῖν *une petite baga-*
nelle ἣτις ἀποδείχνει τὴν ἀμέλειαν τῆς παλαιᾶς φιλολο-
 γίας. Εἰς τὴν 19 σελίδαν λέγει ὅτι ἡ τέχνη τῆς συνομι-
 λίας εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Θεοφράστου ἦτον ἀκόμη εἰς τὰ
 σπάργανα, καὶ μόλις ἐτελειώθη εἰς τοὺς χρόνους τοῦ

Περικλέους. Μεγάλη σοφία καὶ ιστορίας εἰδησις δὲν ἔχρει-
 αζετο βέβαια, διὰ νὰ μάθῃ ὅτι ὁ Περικλῆς ἦτο μίαν ἐκα-
 τονταετηρίδα σχεδὸν ἀρχαιότερος τοῦ Θεοφράστου. Τοῦ
 παλαιοῦς των κλασσικοῦς ἔπαυσα πρὸ πολλοῦ νὰ τοῦ
 ἀναγινώσκω μὴ ἔχων τὸν καιρόν· τοὺς νέους καὶ ἂν τοῦ
 εἶχα, δὲν ἤθελα τοὺς ἀναγινώσκειν. Τὸ περὶ Περικλ. καὶ
 Θεοφρ. μ' ἐφάνη τόσον ἀπίθανον, ὥστ' ἐθέλησα νὰ γένω
 αὐτόπτης τοῦ πράγματος. Τὸ νοστιμώτερον εἶναι ὅτι
 ἄλλος σοφός, ποιητὴς καὶ αὐτός, ἀναγγέλλων μετὰ πολ-
 λῶν ἐπαίνων καὶ ἀνακρίνων τὸ περὶ τῆς συνομίας
 ποιημάτιον ἀναφέρει εἰς τὸν Μηνύτορα αὐτὸν τοῦτον τὸν
 περὶ Περικλ. στοχασμὸν *comme une observation juste*.
 Καὶ πληρωμένος ἂν ἦτο, δὲν ἤθελε δουλεύειν τόσον
 καλὰ τὸν φίλον καὶ τὴν πατρίδα του, ἀποδείξας μὲ τὴν
 προσθήκην τῆς ἰδίας του ἀμαθίας, ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν
 ἦτο ἀπλῆ ἀπροσεξία (*distraction*), ἀλλὰ νόσημα τῆς
 παρούσης τῶν ποιητῶν καταστάσεως. Εἰς τὸ αὐτὸ προ-
 οίμιον τοῦ ποιηματίου σελ. 9 παρασταίνει ὡς ἄπαξ γενό-
 μενον, ὅ,τι ἐγένετο κατ' ἔθος εἰς τὴν Σπάρτην, τὴν μέθυσαν
 λέγω τῶν δούλων, περὶ τῆς ὁποίας λαλῶ εἰς τὸ προοίμιον
 τῆς Α 'Ραψωδίας σελ. κθ'. Ἰκανὰ καὶ τὰ περὶ τούτων.

Ἀπὸ τὰ ἐννέα ῥαμμένα σώματα τοῦ Πλουτάρχου δὲς	
τὸν Ἀλεξανδρίδην	1
Γαζῆν	1
Πόπ	1
Παντίαν Ῥάλλην	1
Ῥώταν	1
Σχινᾶν τῆς Παυίας	1
Μουστοξίδην	1

Ἐστειλα καὶ εἰς τὸ Λιθόρνον καὶ εἰς φύλλα, καὶ δεμένα.

Ὡσαύτως ἔστειλα καὶ πρὸς τὸν Σταῦρον Ἰωάννου (πρὸς τὸν ὅποιον δὲς τὴν ἐδῶ κλεισμένην) τὰ 50 σώματα διὰ τοὺς Ζωσιμάδας. Περὶ τοῦ Besson, καὶ τοῦ Luchtmans, μοῦ ἔχεις ἀκόμη τὰς χεῖρας δεμένας. Πότε καὶ πῶς νὰ στείλω εἰς τὸν πρῶτον; ἔάν στείλω μόνα 100, τί ἔχεις νὰ κάμῃς περὶ τῶν περισσευόντων 50 εἰς τοὺς τρεῖς πρῶτους τόμους, εἰς τὸν Ἰσοκράτην καὶ εἰς τὸν Πρόδρομον;

Πάσχεις καὶ σὺ μὲ τοὺς γραμματικούς σου ὅ,τι κ' ἐγὼ ἐταλαιπώρος μὲ τὰς θεραπαίνας. Τὸ ἰδικόν μου πάθος ἴσως εἶναι δεινότερον, ὅτι ὑπόκειμαι καὶ εἰς κίνδυνον κλοπῆς.

Ἐπειδὴ θέλεις νὰ κρατήσω τὸν Σουῖδαν, τὸν κρατῶ, εὐχομαι εἰς τὸν μέλλοντα νὰ τὸν μεταχειρισθῇ σοφὴν καὶ χρηστὴν ψυχὴν. Γένοιτο!

Ἡ Ῥητορικὴ συντάττεται ὅλον ἔν ἀπὸ τὸν Β. Ἐξευρέτο ὅμως μόνος σου. Κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν φέρει τὸ τετραδίον του, καὶ τὸ ἀναθεωρῶ τὴν ἐβδομάδα, διὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου (ἐπειδὴ εἶναι καὶ αὐτὸς ἀπὸ τοὺς μισοῦντας τὸν μακαρονισμόν), τὸ ἐπιστρέφω τὴν ἀκόλουθον κυριακὴν μὲ παρατηρήσεις τινὰς περὶ τοῦ πραγματικοῦ, καὶ μάλιστα περὶ τῶν πηγῶν, ὅθεν πρέπει νὰ γεμῇ τὸ λαγῆνιόν του, καὶ τὰς ὁποίας φυσικά, ὡς ἔχων πλείονα βιβλία, πλείονον αὐτοῦ πρέπει νὰ γνωρίζω, καὶ λαμβάνω ἄλλο νέον ἀντ' αὐτοῦ. Ἀπὸ τὴν δεκάτην πρωΐνῃν ὥραν τῆς Κυριακῆς μέχρι τῆς δευτέρας μετὰ τὸ μεσημέριον βοηθεῖ ἐμὲ γράφων καὶ ἀντιγράφων ὅσα τὸν δίδω. Τὴν τρίτην ὥραν γεύομεθα, καὶ μένει πλέον

ὅλην τὴν ἐσπέραν μ' ἐμέ. Ἐστοχάσθημεν, ὅταν τὴν γράψῃ εἰς καθαρὸν, νὰ τὴν στείλωμεν αὐτοῦ εἰς τύπον διὰ τὸ οἰκονομικώτερον τῆς δαπάνης. Ἀπὸ τᾶλλο μέρου ὁμῶς εἶναι μεγάλη διαφορά νὰ τυπωθῇ ἐδῶ διὰ τὴν ὁμοιότητα καὶ ἀκρίβειαν τοῦ ἔργου. Συλλογίζομαι λοιπὸν τοῦτο· νὰ τὴν προβάλω εἰς τὸν τυπογράφον μου μὲ συνθήκας ν' ἀγοράσῃ αὐτὸς καὶ τὸ χαρτίον, καὶ νὰ κάμῃ καὶ τοῦ τύπου τὴν δαπάνην, καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας ἀποκινήσῃ ἀπεδῶ ἢ πρώτη κασσέλα ἢ πάλαι μὲ σώματα ῥητορικῆς σταλμένα αὐτοῦ, νὰ τὸν πληρόνωμεν τὸ ἥμισυ τῆς δαπάνης, καὶ μετ' ἄλλους τρεῖς τὸ λειπόμενον εἰς τὴν ἀποπλήρωσιν. Τότε πλέον μᾶς βοηθεῖς αὐτόθεν (μὲ τὸν δέοντα τόκον), ἢ ἀπὸ ἰδικά σου, ἢ καὶ ἀπὸ ἰδικά μου, ὡς κοινὴς εὐλογον. Τί λέγεις περὶ τούτου; Τὸ πόνημα εἶναι καλόν, ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἦτο τοιοῦτον εἶμαι βέβαιος ὅτι θὲν πωληθῇ ὡς ἄρτος, διότι ὅσα ἔχομεν τοιαῦτα στοιχειωδῶς ῥητορικὰ sont des saloperies παραβαλλόμενα πρὸς τοὺς Καμμίαν φορὰν ἀνοίγομεν τὸν Ἑρμογένην τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀρχιχόλου Παρίου. Δὲν ἔμπορεῖς νὰ φαντασθῇς πὺς εἶναι γελοῖος εἰς τὰς σημειώσεις του ὁ ἔρημος. Ἀποδίδω εἰς τὸν Ἑρμογένην ὀνομασίας σχημάτων, τὰ ὅποια περὶ τακόσια ἔτη πρὸ τοῦ Ἑρμογένους ὠνόμασε καὶ ὥρισε Ἀριστοτέλης. Τοιαύτας Κάκκας (ἀπὸ τὰς ὁποίας γένουσι καὶ τοῦ Παπαδούκα τὰ καπηλικά διφθέρια καὶ βιβλία) εἰς τοῦ Β. τὴν ῥητορικὴν δὲν θέλεις εὑρεῖν, ἀλλὰ διδασκαλίαν ἐρανισμένην ἀπὸ τοὺς κορυφαίους παλαιούς καὶ νέους. Ἐλπίζει τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα νὰ ᾔνοι κατὰστασιν ν' ἀρχίσῃ τὸν τύπον.

Εἰς τὴν 9 Ἰουνίου. Πρώτην φορὰν ἀκούω τώρα, ὅτι εἰς εἰς τὸν κόσμον ἐκδοσίς καὶ μετάφρασις τοῦ Ι. ἀπὸ τὸν

Ἀπὸ τὸν Μαρτῖνον ἔλαβα, τὴν 12 Ἰουνίου fr. 3000, καὶ τὴν 29 τοῦ αὐτοῦ ἄλλα τόσα, ὅλα ἐντάμα 6000. Κιπεύ με, νὰ ζήσης! ἐὰν εἰς τὴν ὁποίαν μέλλει νὰ σὲ στείλῃ ὁμολογίαν μου τῶν τελευταίων τρισχιλίων, ἔγραψα ὅς τὸ τέλος τὸ σύνηθες fait double, ἢ ἂν τὸ ἐλησμό-ησα, ὡς ὑποπτεύομαι τώρα. Δὲν εἶναι παράξενος ἀπὸ κέρους μου τοιαύτη ἀπροσεξία· κάμνω ἄλλας μεγαλητέ-ρας καὶ ἀξίας τοῦ παπα Τρέχα. Χθὲς ἔσυρα δύο κάλτζας εἰς ἓνα πόδα μίαν ἐπάνω τῆς ἄλλης, ἔπειτα ἰδρῶσα, ἀγανάκτησα, ζητῶν κάλτζαν διὰ τὸν ἄλλον πόδα.

Ἐδῶ κλεισμένας δύο ἐπιστολάς, μίαν εὐχαριστήριον πρὸς τὸν ἀδελφόν σου κύρ Μιχαήλ (ἐξεύρει τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν:), καὶ ἄλλην πρὸς τοὺς Ζ. μετὰ τοῦ λογαρια-σμοῦ των.

Πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐρχομένης ἐβδομάδος ἐλπίζω νὰ σὲ στείλω καὶ τὸν Ἱεροκλ. καὶ τὸν Ὅμηρον. Οὗτος ἔχει τρεῖς θαυμαστάς χαλκογραφίας. Τότε θέλω σε γράψειν καὶ περὶ τῆς τιμῆς. Περὶ τοῦ Πλουτάρχου δὲν εἶναι χρεία· ὅτι ἡ τιμὴ εἶναι ἴση τῆς τιμῆς τῶν ἄλλων τόμων.

Ἀσπάζομαι σὲ καὶ τοὺς σοὺς.

Μὴ στείλῃς ὀπίσω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Silvestre de Saey.

160.

6 Αὐγούστου 1812.

Διὰ νὰ μὴ προφασίζεσαι εἰς τὴν καῦσιν τῆς ἐπιστολῆς, σὲ γράφω χωριστὰ ἐδῶ τὴν σημείωσιν τῶν ἀπεσταλμέ-νων βιβλίων διὰ τοῦ Franck. Καῦσε λοιπὸν ἐκείνην, καὶ

φύλαξε τὴν σημείωσιν ταύτην εἰς βοήθειαν τῆς μνήμης σου. Εἰς τὴν 6 λοιπὸν Αὐγούστου σ' ἔπεμψε διὰ τοῦ Franck ὁ Allais,

- 1 Πάλαν σημειωμένην AB, N° 2, ἣτις περιέχει. . .
 700 σώματα τῆς A ῥαψωδίας εἰς φύλλα ὁμοῦ μετὰ τῶν εἰκόνων καὶ τῶν ἐπιγραφῶν (etiquettes).
 350 Ἱεροκλέους εἰς φύλλα μετὰ τῶν ἐπιγραφῶν .
 50 » τοῦ αὐτοῦ ῥαμμένα (brochés) . .
 2, 4ον καὶ 5ον τόμον ῥαμμένους, Histoire de la litterature Italienne.
 1 Σανδύκιον σημειωμένον AB, N° 1, τὸ ὅποιον περιέχει
 294 σώματα τῆς A ῥαψωδίας ἡμίδετα
 7 » » χρυσόδετα
 300 » Ἱεροκλέους ἡμίδετα
 1 » » χρυσόδετον.
 13 » Chronologie historique.

Ταῦτα πρὸς σέ ἀμέσως.

Παρὰ ταῦτα ἔστειλεν ὁ Allais τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς Τεργέστην πρὸς τοὺς κυρίους Γλυκοφρύδην καὶ Ῥώταν.

- 1 Σανδύκιον σημειωμένον AB, N° 3 καὶ περιέχον
 200 σώματα τῆς A ῥαψωδίας ἡμίδετα.
 200 » Ἱεροκλέους ἡμίδετα

Τὸ Σανδύκιον τοῦτο πέμπεται ἀμέσως ἀπὸ τὸν Allais με ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν αὐτὸν πρὸς τὸν Γλυκ. καὶ Ῥώτ. εἰς τὴν ὁποίαν (χωρὶς νὰ με ὀνομάσῃ) τοὺς λέγει ὅτι εἶναι προσταγμένος ἀπὸ σέ νὰ τοὺς τὸ πέμψῃ, καὶ τοὺς διαρρίξει ν' ἀκολουθήσωσι περὶ αὐτοῦ τὴν διαταγὴν σου. Γράψε λοιπὸν, νὰ ζήσης! πρὸς αὐτοὺς πῶς νὰ οἰκονομηθῶσι τὰ παρὰ τοῦ Allais πεμπόμενα, διὰ τῶν ὁποίων τὴν πώλησιν ἔχουν νὰ ἀναφερθῶσιν ὡς εἰς κύριον ἀμέσως.

Διὰ σέ. Τὸ στιχῶμά των εἶναι ἀπαράλλακτον κατὰ τὸ στιχῶμα τῶν πρὸς σέ πεμπομένων 294 τῆς Α Ραψ. καὶ 100 τοῦ Ἱεροκλ. τοῦ Σανδουκίου ΑΒ Ν^ο 1, ἤγουν ἡμί-
τετα, καὶ ἐπληρώθησαν πρὸς 7 σολδία τὸ σῶμα. Τοῦτο
λέγω, διὰ νὰ στοχασθῆς ἐὰν αὐτοῦ τοιοῦτον στιχῶμα
γίνεται εὐθηνότερον, νὰ τὸ ἐξεύρω διὰ μελλούσας ἄλλας
περιστάσεις. Ἄς ἔλθωμεν τῶρα εἰς τὴν τιμὴν. Τῆς Α
ραψωδίας ἡ τιμὴ ἐδιωρίσθη πρὸς 6 fr. τὸ σῶμα broché
(ἢ δεμένον)· ἀπὸ τὰ 6 fr. δίδεται εἰς τὸν πωλητὴν 30
σολδία, καὶ πρὸς τούτοις τὸ 13 σῶμα δωρεὰν εἰς πᾶσαν
δωδεκάδα. Μὲ δίδουσι λοιπὸν καθαρὰ 4 φρ. καὶ 3 σολ-
δία διὰ κάθε σῶμα. Τοιαύτη πρέπει λοιπὸν νὰ ᾖ αὐ-
τοῦ καὶ εἰς ὅλην τὴν φωτισμένην Εὐρώπην ἡ τιμὴ, ἤγουν
ἡ ἀνάγκη διὰ σέ, ἀπὸ τὰ ὅποια μὲ δίδεις (διὰ κάθε σῶμα
broché) καθαρὰ 4 φρ. καὶ 3 σολδία, καὶ μένουσι ἀκόμη
εἰς ζημίαν μου τὰ Παλωτικά. Τὰ λοιπὰ 37 σολδία μέ-
νουσι εἰς σέ διὰ τὴν προμήθειαν τῆς πωλήσεως καὶ ταῦτα
μένει διὰ τὰ brochés, διὰ τὰ ἡμιδέτα δὲ πρέπει νὰ λαμ-
βάνῃς ἀπὸ τὸν ἀγοραστὴν 7 σολδία περισσότερα, διὰ νὰ
μὲ δίδῃς καθαρὰ 4 $\frac{1}{2}$ φρ.

Ὁ Ἱεροκλῆς πωλεῖται 3 φρ. ἀπὸ ταῦτα δίδονται 20
σολδία εἰς τὸν Βιβλιοπώλην, καὶ πρὸς τούτοις τὸ 13 εἰς
πᾶσαν δωδεκάδα. Μὲ δίδουν λοιπὸν καθαρὰ 1 φρ. καὶ
15 σολδία εἰς ἕκαστον σῶμα ῥαμμένον, τόσα λοιπὸν πρέ-
πει νὰ μὲ ἐμβάσωσι καθαρὰ ἤγουν 1 φρ. 15 σολ. διὰ τὰ
πωλούμενα εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην· τὰ δὲ 25 σολ-
δία μένουσι διὰ τὸν κόπον σου· διὰ δὲ τοὺς ἡμιδέτους
Ἱεροκλέας πρέπει νὰ λαμβάνῃς τὰ 7 σολδία τοῦ στιχώ-
ματος ἀπὸ τὸν ἀγοραστὴν περισσότερα διὰ νὰ μὲ δίδῃς
τότε καθαρὰ 2 φρ. καὶ 2 σολδία.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι διὰ τοὺς ἀλλογενεῖς. Εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲ (ἀλλ' ἐκεῖ μόνον ὅταν φθάσωσι) ἐπειδὴ ἐνδέχεται νὰ τὰ εὕρωσιν ἀκριβῶς, ἔχεις πληρεξούσιον ἄδειαν νὰ καταβιδάσῃς τὴν τιμὴν εἰς ὅσον κρίνεις ἱκανὸν νὰ εὐκολύνῃ τὴν πώλησιν βαθμὸν.

Ἀπὸ τὸν Ἱεροκλέα ἐτύπωσα 1000 μόνα σώματα, ἀπὸ δὲ τὸν Ὅμηρον 1500. Πολλὰ ἴσως θέλουν σὲ φανῇ ὅσα σὲ πέμπω· ἀλλὰ σὺ ἔχεις ἴσως τόπον εὐρυχωρότερον νὰ τὰ φυλάττῃς. Ἐγὼ εἶμαι εἰς στενοχωρίαν μεγάλην, καὶ μόλις ἔχω τόπον νὰ θέσω τὰ βιβλία μου.

Τὸ ἐν σῶμα Ὅμηρου καὶ ἐν Ἱεροκλέους διὰ τὸν Λ. Ε, ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ τὰ δώσῃς προσωπικῶς παρὰ νὰ τὰ πέμψῃς πρὸς τὸν Γ, διὰ νὰ τὸν προλάβῃς ὅτι πρέπει νὰ τὰ κηρύξῃ ἀνωνύμως ὥς εἶναι, νὰ μὴ τὸν κτυπήσῃ καὶ βάλῃ ἐξ ἀπροσεξίας ἢ δι' ἄλλην ἀφορμὴν ὄνομα τὸ ὅποῖον ὥς ἐφημεριδογράφος δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ μαντεύῃ χωρὶς ἄδειαν τοῦ συγγραφέως. Χαρίσματα ἄλλα δὲν ἔχεις νὰ κάμῃς εἰς κανένα πλὴν ταῦτα. 6 Ἱεροκλεῖς ἡμιδέτους πέμπεις εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Σμύρνης, καὶ 6 Ὅμηρους τοὺς χρυσοδεμένους καὶ ἐπιγεγραμμένους Βραβεῖον εὐμαθείας πρὸς τὸν Κούμαν, παραγγέλλων νὰ διδῇ τὰ χρυσοδεμένα δῶρα εἰς τοὺς προκόπτοντας μαθητάς. 6 Ἱεροκλεῖς εἰς τὸ (ἀπερρύη ἢ συνέχεια).

161.

9 Αυγούστου 1812.

Ἀσπάζομαι σε.

Ἔχω ἐπιστολάς σου 22 Ἰουνίου, 18 καὶ 22 Ἰουλίου. Ἡ πρώτη μᾶς ἔφερε τὰ περικλεισμένα γράμματα παρὰ τῶν Χίων. Ἐδῶ θέλεις εὑρεῖν τὰς ἀποκρίσεις τοῦ Βάμβας, καὶ τὴν μακρὰν ἰδικήν μου πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους ἀπόκρι-
σιν, τῆς ὁποίας ἡ σύνταξις μου ἔσεισε τόσον τὴν ἀθλίαν κεφαλὴν, ὥστ' ἂν δὲν τὴν ἀντέγραφεν ὁ Βάμβας, σέ βε-
βαιώνω ὅτι δὲν ἤθελα δυνηθῆν νὰ τὴν βάλω εἰς καθαρώ-
τερον. Σκληρὰ ἴσως θέλει σέ φανῆν· ἀλλ' ἂ γέγραφα γέ-
γραφι· καὶ ἄς σταλθῇ, φίλε μου, ὡς εἶναι. Εἶμαι πολλὰ
γρηλατίας, ὥστε δὲν εἶναι πλέον τρόπος ν' ἀλλάξω ὕφος
καὶ χαρακτῆρα λόγου. Ἐπειτα εἶμαι ἀδικημένος, καὶ
ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ φωνάζω. Ἀφῆκαν ἀτιμώρητον τὸν
φονέα μου (ἐπεὶδὴ τί ἄλλο πρέπει νὰ ὀνομασθῇ ὁ ἀναί-
σχυτος δημοκόπος, ὅστις ἐν ὀνόματι Θεοῦ διεγείρει κα-
τεπάνω μου ὄχλον ἀπαίδευτον, ὅστις ἂν ἤμην ἐκεῖ, ἤθελε
μὲ λιθοβολήσῃν ὡς ἄσεβῃ) καὶ δὲν ἐντρέπονται νὰ ζη-
τῶσι νὰ μὲ κληρονομήσωσι ζῶντα. Ἡ ἐπιστολή μου ἴσως
κἂν ἐμποδίσῃ νὰ δευτερωθῇ καὶ ἄλλην φορὰν τοιαύτη
στηλίτευσις. Ἐὰν ὁμῶς δὲν γεννήσῃ τὸ προσδοκώμενον
τοῦτο καλόν, εἶναι καὶ ἄλλα.

— πολλά μοι ὑπ' ἀγκῶ-
νος ὠκέα βέλη,

διάφορα ἀπὸ τὰ τεττίγια πτερὰ καὶ τὴν μυρμήκειον χο-

λήν τῶν κακῶν ἀγγείων, ἢ τῶν ἀγγείων τῆς κάκῃς. Ὁ ἄθλιος κατ'ἀλογος τῆς ἀθλίας βιβλιοθήκης τῶν εἶναι κα-
νὸς νὰ καταδικάσῃ καὶ αὐτῶν τοὺς διδασκάλους, καὶ τὴν
εὐαγγελικὴν σχολήν, καὶ ἄλλας πολλὰς τοιαύτας σχολάς,
ἐπειδὴ ἀποδείχνει γεωμετρικῶς καὶ τὴν ἀμαθίαν καὶ τὴν
ἀχρεϊότητα τῶν ἐπαγγελλομένων νὰ διδάσκωσιν ἄλλους
ὅ,τι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξεύρωσιν αὐτοί.

Ὅ,τι δὲν ἐκατάλαβες περὶ τοῦ Θ, εἶναι τοῦτο. Σ' ἐ-
λεγα ὅτι ὁ Θυρῶτος ἔγραψε προοίμιον ἢ εἰσαγωγὴν εἰς
τὴν ἡθικὴν, τὴν ὁποίαν ἐξεφώνησεν εἰς τὸ ἀκρατήριον
του εἰς τὸ πρῶτον μάθημα. Ἡλπίζα νὰ τυπωθῇ ἀλλὰ
δὲν τυπώνεται πλέον. Τοιαῦτα πολλὰ ἀπορήματα προξ-
νοῦσι πολλάκις εἰς ἐμὲ καὶ ἐπιστολαί σου, μάλιστα ὁσά-
κις ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ ἡ ἀπόκρισις.

Τοιοῦτον σχεδὸν ἀπόρημα ἀπορῶ καὶ περὶ τῆς τυπω-
θείσης εἰς Λειψίαν γραμματικῆς. Νομίζω ὅτι λέγεις τὴν
Χρυσοκεφάλειον, ἀλλὰ πάλιν ἀπορῶ διὰ τί ἀνακατόνεσαι,
φίλε, εἰς τὰ τοιαῦτα καὶ τίς ἐξοδεύει περὶ ταύτης; Ἄν
ᾤναι ἀργύρια τοῦ Ἀλ. Βασ. ἔχει ἄδικον ὁ Ἀλ. Βασ.
Μία μόνη γραμματικὴ πρέπει εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἔχῃ χώραν
εἰς τὰ σχολεῖα καθὼς καὶ μία μόνη ῥητορικὴ.

Ἄλλ' ἡ μὲν Γραμματικὴ τοῦ Βυτμάννου ἐτελειώθη
σχεδόν. Περὶ δὲ τῆς Ῥητορικῆς εἶναι τὸ πρᾶγμα προ-
βληματικόν. Ἡ λανθάνομαι πολὺ, ἢ τοῦ Β. ἢ ῥητορικὴ
πρέπει νὰ ᾤναι ἐντελεστέρα παρὰ τὴν ῥητορικὴν τοῦ Ο.
Ἄν ᾤτον ὁ λόγος περὶ ποιήματος, ᾤθελεν εἶσθαι τολμηρὰ
ἢ μᾶλλον ἀνόητος τοιαύτη κρίσις· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι σύν-
ταγμα ἐρανισμένον ἀπὸ πολλὰ καὶ καλὰ συντάγματα,
τῶν ὁποίων ὅσος πλοῦτος εὐρίσκεται ἐδῶ, τόση ἔλεινῃ
πτωχεῖα βασιλεύει ἐκεῖ, πάλιν τὸ λέγω, ἢ Ῥητορικὴ τοῦ

Β πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ πρωτεῖα. Ἐμεινε πλέον ὁ πόλεμος τῆς φιλαυτίας· εἶναι τάχα πιθανόν, ἀφοῦ μίαν φορὰν εἰσύνταξε Ῥητορικὴν ὁ Ὁ. νὰ δεχθῇ πλέον ἄλλην; Τὸν Βάμβαν δὲν εἶπα τίποτε περὶ τούτου, φοβούμενος μὴ τὸν ψυχράνω, καὶ μάλιστα εὐρισκόμενον εἰς τὸ τέλος, καὶ μὴν ἔχοντα πλέον σχεδὸν ἄλλο παρὰ νὰ τὴν μεταγράψῃ εἰς καθαρὸν. Ἰσως ἤθελεν εἶσθαι συμφερότερον νὰ εἶπῃς πρὸς τοὺς ἐκεῖ ὡς παρ' ἐμοῦ μαθὼν πρὸ πολλοῦ, ὅτι ὁ Β. εἶχε σκοπὸν νὰ τυπώσῃ ῥητορικὴν περὶ τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ σὲ τὸ ἐκοινωνήσα ὡς μυστικόν, δὲν ἠθέλησες ἕως τώρα νὰ τὸ φανερώσῃς. Κάμε περὶ τούτου, ὡς κρίνεις εὐλογώτερον καὶ συμφερότερον· ἀλλ' ἐγὼ τὸν Βάμβαν δὲν θέλω τὸν ἐμποδίσειν.

Πόθεν ὠνευρεύθησαν ὅτι ἔλαβα παρὰ τοῦ Λειψιανοῦ βιβλιοπώλου 12 χιλ. φρ. ἐπειδὴ ὅσα λαμβάνω ἀπὸ πωλήσεως τὰ περὶ εἰς τοὺς πεμπομένους λογαριασμούς; Ὅλη ἡ περὶ τῆς βιβλιοθήκης διοίκησις ὁμοιάζει πλοίου χωρὶς πηδάλιον κυβέρνησιν. Γενοῦ, διὰ τοὺς οἰκτιρμούς σου Θεοῦ σὺ πηδάλιον. Βλέπεις ὅτι εἰς τὴν Χίον δὲν ἔχουν ἀκόμη τίποτε ἀπὸ τὰς ἐκδόσεις μου· τὸ αὐτὸ πιθανόν ὅτι ἀκολουθεῖ καὶ διὰ τὰ λοιπὰ σχολεῖα. Διὰ τί λοιπὸν ἐξοδεύουν ματαίως; διὰ τί καυχῶνται ὅτι ἐξοδεύουν διὰ τὴν Ἑλλάδα; Γράψε καὶ τὸν Πατρινόν, ἐπειδὴ ἔλαβε τὴν ἄδειαν, νὰ στείλῃ ὅπου εἶναι χρεία, καὶ διὰ πώλησιν. Μὴ κακοφαίνεται ἡ γενηθεῖσα, ἡ μέλλουσα νὰ γένη, διακοπὴ τῆς ἀλληλογραφίας, ἐπειδὴ ἐξανάγκης πρέπει νὰ διακόψω καὶ ἐγὼ τὸν τύπον τοῦ πέμπτου τόμου Πλουτάρχου, τοῦ ὁποίου τὸ κείμενον εἶναι τυπωμένον ὅλον· δὲν ἔμειναν πλὴν αἱ σημειώσεις καὶ αἱ χαλκογραφίαι. Ἀλλ' ἐγὼ ἰδικά μου νὰ δαπανῶ δὲν ἔχω, μηδ' ἂν εἶχα

ἤθελα δαπανήσῃν εἰς ἔργον, τὸ ὅποῖον ἄρχισε νὰ μὲ βα-
 ρύνῃ καὶ νὰ μὲ ἀηδιάζῃ διὰ πολλὰς αἰτίαις, τῶν ὁποίων
 πρώτη εἶναι ἡ κώλυσις τῆς διαδόσεως τῶν βιβλίων εἰς
 τὴν Ἑλλάδα, κώλυσις προερχομένη ἀπὸ τὴν κακὴν κυ-
 βέρνησιν, καὶ ἡ ὁποία μὲ στερεύει τὴν μόνην γλῶσσαν
 ἀμοιβῆν τῶν κόπων μου, τὴν αἰσθῆσιν λέγω ὅτι δὲν κυ-
 πιζῶ ματαίως· καὶ δευτέρα ὁ λογισμὸς, ὅτι ἂν ἀπαρ-
 χῇς, ἀντὶ νὰ γένω μισθωτὸς αὐτῶν ὑπουργός, ἐκοπίαζα
 διὰ λογαριασμόν μου, (ὡς κάμνει ὁ τρομερὸς Τέτιξ),
 ἤθελα ἴσως εἶσθαι τῶρα εἰς κατὰστασιν νὰ χαρίζω καὶ
 ἐγὼ ὡς αὐτοί, καὶ μὲ περισσοτέραν κρίσιν τῆς χαρίσεως,
 καὶ πλειοτέραν (ἀκόλουθον τῆς κρίσεως) ὠφέλειαν. Μετὰ
 τὸν πέμπτον μένει ἀκόμη εἰς, ὁ ἕκτος τόμος, εἰς συμπλή-
 ρωσιν τῶν Βίων τοῦ Πλουτάρχου. Ἐὰν ζήσω νὰ τὸν τε-
 λειώσω καὶ τοῦτον, καὶ μοῦ μείνῃ ἀκόμη ἡ δύναμις νὰ
 μουζαλόνω χαρτία, θέλω παραιτηθῆν ἀπὸ τοὺς φίλους
 Ζ. ὡς τόσον, ἂν βεβαιωθῇς ὅτι ἐδιακόπη ἡ ἀλληλογρα-
 φία, δὸς με τὴν εἰδήσιν ν' ἀρχίσω καὶ τὴν Β βράψωδιον,
 ἢ νὰ ἐκδόσω ἄλλο τι διὰ λογαριασμόν μου.

Τὸ περὶ προφορᾶς ἄλλο τι δὲν εἶναι πλὴν ἐράνισμα,
 ἀπὸ πολλὰ πολλῶν συντάγματα περὶ ταύτης, τὰ ὅποια
 ὅλα, ἢ σχεδὸν τὰ περισσότερα εὐρίσκονται συναθροισμένα
 καὶ ἐκδομένα ἀπὸ τὸν Havercamp εἰς δύο τόμους. Τὸ
 κὸν του ἄλλο δὲν ἐπρόσθεσε παρὰ κόμπον καὶ τύφον ἡλι-
 θιον πολύν.

Καλὴ εἶναι τοῦ Κούμα ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἡερ-
 στήν καὶ θαυμάζω πῶς ὑπέφερε νὰ τὴν καταχωρίσῃ εἰς
 τὸν Λ. Ε. Ἄν ὁ δεῦτερος τόμος τοῦ Λεξικοῦ ὁμοιάζῃ τὸν
 πρῶτον, ἐπροκόψαμεν. Ἦθελες γελᾶν γέλων ἀσβεστον.
 ἂν εἶχα καιρὸν νὰ σὲ σημειόνω ὅσα καθημέραν ἀπαντῶ

(χωρίς νὰ τὰ ζητῶ) ἀληθῶς ζαχαρίνα. Ἰδὲ ὡς τόσον τὴν λέξιν *δολιχόσκιος*, ὅπου ὁ μὲν Σνείδερὸς λέγει ὅτι εἰς τὸν Ὅμηρον (Ἰλιάδ. γ', 346 *δολιχόσκιον ἔγχους*)· τὸ ἐπιθετὸν τοῦτο εἶναι εἰκονικὴ παράστασις (*malerisches* Γαλλ. *pittoresque*) τοῦ ἔγχους· ὁ δὲ καταναλισκόμενος ζωγραφητὸς λύχνος ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εὑρηκε δὲν ἐξεύρω εἰς τίνος διαβόλου ἀποθήκην, ὅτι ὁ Ὅμηρος λαλεῖ περὶ τῆς *Ζωγραφικῆς* βούρτζας!!! Εἰς τὸ ἀνώτερον ἄρθρον, *Δόλιχος*, τρεῖς φορὰς ἐμετάβαλε τοῦ Σνείδερου τὰ Γερμανικὰ μίλια εἰς Γεωμετρικά, καὶ πρὸς τὸ τέλος μᾶς ἐξήγησε *κουκία φάβα* εἰς τὰ ὅποια ἐμπόρει νὰ προσθήσῃ καὶ *φακὴ ρεβίθια*, μὴδ' ἀπὸ τὴν Λατινικὴν λέξιν *phaseolus* ἐκατάλαβεν ὅτι εἶναι τοῦ Διοσκορίδου ὁ Φασίολος, ὁ λεγόμενος ἀπ' ἄλλους Φάσηλος, τὰ σημερινὰ ἡμῶν Φασούλια ἢ καὶ εἶδος φασουλίων. Δὲν ἐξεύρω τί νὰ εἶπω; Ὑπομονὴ νὰ μὴν ἐξεύρῃ τις νὰ προπατῇ μόνος ὁδόν· ἀλλὰ μὴδ' ὁδηγὸν καὶ ὁδηγὸν καλὸν καλὸς νὰ ᾔναι νὰ ἀκολουθήσῃ! Τὸ πρῶτον ἐνδέχεται νὰ ᾔναι τυφλότης· τὸ δεύτερον εἶναι ὅλων τῶν αἰσθήσεων παντελὴς παράλυσις.

Διὰ νὰ μὴ τὸ λησμονήσω· ὁ Μουστοξίδης μὲ παραπονεῖται ὅτι δὲν ἔλαβεν Αἰσωπον. Στεῖλέ τον ἕνα ῥαμμένον.

Θέλω πέμψειν πρὸς τὸν Besson 25, καὶ πρὸς τὸν Luchtmans 20 σώματα τοῦ 4 τόμου Πλουτάρχου. Ἀπορῶ καὶ περὶ τῶν δύο, τοῦ πρώτου, ὅτι δὲν ἐπώλησε, τοῦ δευτέρου, ὅτι μὴδὲ τὰ πωλημένα πληρόνει. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς μακρᾶς ἀμελείας. Δὲν ἤθελον ἴσως εἶσθαι ἀσύμφορον, γράφων πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους, ἢ τοὺς ἐν Κωνσταντινοπόλει, ἢ τοὺς ἐν Χίῳ, νὰ τοὺς δώσῃς ἐπιπόλαιον συμβουλὴν *sans affectation*, et

sans que cela paroisse concerté, λέγων ὅτι εἶναι ἐν τροπῇ των ν' ἀφίνωσιν αὐτοὶ νὰ στηλιτεύεται ἐπ' ἄμβωνος ὁμογενῆς εὐδοκιμῶν ὡς οὐδέποτε καὶ ἐπαινούμενος ἀπὸ τοὺς ἄλλογενεῖς, καὶ πρὸς τοῦτοις εὐρισκόμενος εἰς δούλευσιν τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Γαλλίας. Δύναμιν δὲν ἔχω νὰ ὑπάγω παρέκει. Ὑγίαινε !

Μόλις εἶχα τελειώσῃ τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν, κ' ἔλαβα χθὲς πρὸς τὸ βραδὺ τὴν ἐπιστολὴν σου (29 Ἰουλίου) μὲ τοῦ κακοῦ ἀγγείου τὰς βρωμερὰς κάκκας. Μόλις ἀπ' ὅσα μετετύπωσε ἀνέγνωσα τὸ τεταρτημόριον καὶ ἀπὸ ταῦτα τοῦτο μόνον ἐκατάλαβα ὅτι μέγα δίκαιον εἶχεν ὁ Πλάτων λέγων ὅτι ἡ σοφία δὲν πρέπει νὰ παραδίδεται εἰς πᾶσαν ψυχὴν ἀνεξετάστως. Ὁ Θραξ ἦτο πλασμένος ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ διωρισμένος ἀπὸ τὴν ἀνατροφὴν του νὰ ἦναι ναύτης, ἢ ἀμαξάριος ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον· καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ τὸν ἔκαμεν Ἑλληνιστὴν καὶ Λατινιστὴν. Τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς κακίας του μάλιστα, καὶ πολλῆς παρατηρήσεως ἄξιον εἶναι ὅτι ἀγαπᾷ τοὺς ἀποθανόντας, καὶ ἀπὸ τοὺς ζῶντας μόνον τὸν Παπαδούκαν, ἐκείνους διότι πλέον δὲν ἐνοχλοῦν τὴν κενοδοξίαν του, τοῦτον διότι δὲν εἶναι καλὸς νὰ ἐνοχλήσῃ κατενὸς κενοδοξίαν. C' est la marche naturelle des esprits arbitraires et envieux. Δὲν ἐκατάλαβα τὸ Πίθηκες καὶ Πίθηκος. Καὶ τὰ δύο λέγονται διὰ τὸ ζῶν Πίθηξ καὶ Πίθηκος· τὸ δεύτερον κατὰ τὸν Σουίδαν ἐσημειοῦται καὶ τὸν νάννον, « Πιθῶ, ἢ μιμῶ· πίθηξ δὲ παρὰ τισιν ὁ βραχὺς ἀνθρωπίσκος κτλ. » Καὶ πάλιν ὁ αὐτός, « Πίθηξ, ἢ μιμῶ », Δὲν ἐξεύρω λοιπὸν τί ἐμποδίζει νὰ ὀνομάζῃ τις τὸ ζῶν Πίθηκον καὶ Πίθηκα, καθὼς καὶ τὸν βραχὺν ἀνθρωπίσκον (ὁποῖος εἶναι ὁ Θραξ) Πίθηκον

καὶ Πίθηκα. Οὕτω τὸ ἐνόησε καὶ ὁ Σνειδέρος Nach Suidas, auch ein Zwerg. Εἰς δὲ τὰ κατὰ σοῦ « Οὐτε στρατηγός, οὔτε λοχαγός, οὔτε συγγραφεύς, οὔτε μεταφραστής » δείχνει φανερά τὴν παχεῖαν ἀμαθίαν του, καὶ τὴν σχολαλωπεκίαν του· εἶναι καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς Μονοπώλας (Προλεγόμ. Ἱεροκλ. σελ. κθ'—λ') τοὺς ἐπαρίστερα γράμματα μαθόντας, ὡς ὁ Παπαδούκας καὶ ὁ Δάρβαρις. Μῆτε ὁ φιλοσοφῶν καὶ φιλολογῶν χρεωστεῖ διὰ νὰ λογίζεται τοιοῦτος, νὰ γράψῃ ἢ νὰ μεταφράσῃ τι, ἐπειδὴ ὁ Σωκράτης δὲν ἔγραψε τίποτε, ἀλλ' ἔκρινε τὰ ἀπ' ἄλλους γραφόμενα καὶ λεγόμενα, καὶ τὰ ἔκρινε πολλὰ καλὰ· μήτ' ὁ ἐπαγγελλόμενος ἐπάγγελμα βιωτικὸν ἄλλο τι διάφορον ἀπὸ τοὺς λόγους, ἀποκλείεται διὰ τοῦτο ἀπὸ τοὺς λόγους, ἐπειδὴ ὁ φίλος τοῦ Σωκράτους, ὁ περιφημὸς Σίμων ὁ Σκυτοτόμος ἔγραψε 33 διαλόγους φιλοσοφικούς, ἐπονομασθέντας Σκυτικὰς (ιδ. τὸν βίον τοῦ Σίμωνος εἰς τὸν Διογένην Λαέρτιον Τομ. Ι', σελ. 151 ἐκδ. τοῦ Menage, Amsteldam 1692, ἢ τὴν ἐκδ. τοῦ Στεφάνου 1594 σελ. 170). Καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους μήτ' ἀπορίαν μῆτε γέλωτα ἐπροξένησεν ὁ σκυτοτόμος φιλόσοφος. Εἰς δὲ τὰ θρακικὰ, σκυθικὰ καὶ τουρκικὰ ἔθνη, συνειλησμένα νὰ ἔχωσι χωριστοὺς οὐλαμάδας καὶ σοφτάδας, οἱ σοφοὶ πραγματευταὶ προξενοῦν ἐκπληξιν, καὶ διεγείρουσι τὸν φθόνον τῶν σχολαστικῶν οὐλαμάδων. Ταῦτα δὲ γράφω διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῇς, ἂν ἡ χρεία τὸ καλίσῃ. Τὸ φρονιμώτερον ἦτο νὰ σιωπήσῃς, καὶ νὰ τὸν στείλῃς εἰς τοὺς κόρακας καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμοίους του ἡλιθίους σχολαστικούς. Ἐὰν ὅμως μοῦτ.λακ θέλῃς νὰ ἀποκριθῇς πρόσεχε νὰ ζήσῃς νὰ μὴ δειξῇς κἀνὲν πάθος, ἀλλὰ φιλοσοφικῶς νὰ ἐκθέσῃς τὴν δυστυχίαν τοῦ γένους,

καὶ τὴν αἰτίαν τῆς δυστυχίας. *Ἄν τὰ κακὰ ταῦτα ἀγγεία, εἶχαν ἀληθινὴν σοφίαν, καὶ ἀληθῆ ζῆλον ὑπὲρ πατρίδος ἤθελαν εὐχεσθαι νὰ ἔχῃ τὸ γένος πεντήκοντα ἄλλους ἐμπόρους κατὰ σέ, καὶ ἀκόμη τρεῖς ἢ τέσσαρας ἐκδότας καλλιωτέρους μου· διότι ὅσον ἀτελεῖς καὶ ἂν ἦναι αἱ ἐκδόσεις μου ἔπρεπε τὸ Θρακικὸν θηρίον νὰ τὰς παραβάλῃ μὲ τοῦ φίλου του τὰς ἐκδόσεις διὰ νὰ μάθῃ καὶ ὅτι δὲν τὰς κάμνω **ἀναβάδην** ὡς λέγει κομψηλιῶς. Ἐπρεπεν ὁ Συκοφάντης νὰ μάθῃ πρῶτον ποῖαι εἶναι αἱ μετὰ τῶν Ζ. σχέσεις μου καὶ τίς ὁ παρ' αὐτῶν διδόμενος μισθὸς τῶν κόπων μου, διὰ νὰ ἐξεράσῃ ὅτι μεταχειρίζομαι (ἢ μακαρονικῶς *διατίθηναι*) κατ' ἰδίαν ἀρεσκείαν τὸ ἄδρὸν αὐτῶν βαλάντιον. Μακαρίζει τοὺς Εὐγενίους καὶ Θεοτοκίους καὶ τοὺς ἀναβιβάζει εἰς τὰς νεφέλας· μακάριοι βέβαια εἶναι ὅτι ἀπέθαναν. *Ἄν ἔζων, μὴδ' αὐτοὺς ἤθελεν ἀφήσειν ἀτρώτους ἢ μισὰ καὶ σκωτωμένα του γλῶσσα. Οἱ φθονεροὶ μὲ τοὺς νεκροὺς μόνον ἔχουν εἰρήνην. Καὶ πάλιν ὑγιάειν !

Καῦσε τὴν ἐπιστολὴν χωρὶς πρόφασιν.

162.

28 Αὐγούστου 1812.

Ἀσπάζομαι σε.

Μ' ἐκαταζάλισεν ἡ ἐπιστολὴ σου τῆς 15, τὴν ὁποίαν ὅμως δὲν ἐκατάλαβα καλὰ. Φανερόν ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ τὸ διωρισμένον διὰ τὸν Πατρινὸν εἰς Λιθόρνον Σανδύκιον.

ἀλλ' αὐτὸ ἦτο σημειωμένον ΜΖ Ν° 6, καὶ ὅχι ΑΖ Ν° 6
ὡς τὸ σημειοῦναι. Εἶναι τοῦτο λάθος τῆς ζήτησε καὶ βίας
σου, ἢ ἄλλη δευτέρα τύφλα τοῦ Allais;

Ὅπως ἂν ᾔναι, σήμερον μὲ ὑπεσχέθη ὁ Allais νὰ σὲ
γράφῃ ἀμέσως ἐπιστολὴν δηλωτικὴν τοῦ λάθους, διὰ νὰ
ἐμπορῇ νὰ τὴν δείξῃς αὐτοῦ. Γράφει ἐν αὐτῷ καὶ πρὸς
τὸν Faurat τῆς Μασσαλίας νὰ κρατῇ ἐκεῖ τὸ Σανδύκιον
ΜΖ Ν° 5 (τὸ διωρισμένον διὰ σέ) ἐὰν ἀκόμη δὲν τὸ
ἐπέμψῃ πρὸς τὸν Πατριόν. Πρόφθασε νὰ ζήσῃς! καὶ
αὐτόθεν νὰ γράψῃς πρὸς τὸν αὐτὸν Πατριόν, ἐὰν τὸ
ἔλαβε, νὰ σὲ τὸ στείλῃ αὐτοῦ ἀνέγγικτον, καὶ νὰ προσ-
μένη νὰ λάβῃ ἀπὸ σέ τὸ αὐτοῦ κατὰ δυστυχίαν σταλμέ-
νον ΜΖ Ν° 6.

Ἡ ἀπειλουμένη δήμευσις ἤθελεν εἶσθαι καὶ τῶν ἀδί-
κων ἀδικωτέρα, ἐπεὶδὴ εἶναι καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν ἥλιον
λαμπρότερον, ὅτι ἡ ἀποστολὴ ἔγινεν ἀπὸ λάθος.

Κατὰ τὴν 20 τοῦ παρόντος ἐπέμψα πρὸς τὸν ἐν Λει-
ψίᾳ Besson 25, καὶ πρὸς τὸν Luchtmans τῆς Λείδας
20 σῶματα τοῦ τετάρτου τόμου Πλουτάρχου, καὶ ἔγραψα
καὶ πρὸς τοὺς δύο, νὰ σὲ γνωρίσωσι κύριον καὶ δι' αὐτά,
ὡς καὶ διὰ τὰ προσταλθέντα.

Σ' ἐπρόγραψα τὴν ἀποστολὴν (εἰς τὴν 6 τοῦ παρόν-
τος) μιᾶς Πάλας ΑΒ Ν° 2 et ἐνὸς Σανδυκίου ΑΒ Ν° 1 μὲ
Ὅμηρους καὶ Ἱεροκλέους· τὰ τοῦ Σανδυκίου εἶναι δε-
μένα· ὅθεν ὡς τοιαῦτα πρέπει νὰ τὰ φανερώσῃς εἰς τὸ
Τελώνιον. Ἐλησμόνησα νὰ σὲ γράψω ὅτι εἰς τὸ Σανδύ-
κιον τοῦτο εὑρίσκεται πακέτον χωριστὸν τοῦ Βάμβου διὰ
τὸν ἐν Βυζαντίῳ ἀδελφὸν ἢ ἀνεψιόν σου, πρὸς τὸν ὁποῖον
σὲ παρακαλεῖ νὰ φροντίσῃς νὰ ἐγχειρισθῇ.

Εἶπα τὸν Allais νὰ φροντίσῃ νὰ λάβῃ, ἂν ᾔναι δυνα-

τὸν ἀπὸ τὴν ἐδῶ Διλιγέντζαν ἀποδεικτικὸν τοῦ λάθους· ἀλλὰ δὲν μ' ἔφερεν ἀκόμη ἀπόκρισιν, καὶ ὁ καιρὸς μὲ βιάζει νὰ σφραγίσω τὴν παροῦσαν. Ὑγιαίνει!

163.

22 Σεπτεμβρίου 1812.

Καλὴν ἡμέραν! ἡ ἀρρώστια μ' ἐμπόδισε νὰ σὲ γράψω τὴν δευτέραν παρατήρησιν, ἥτις εἶναι τῆς πρώτης ἴσως ἀναγκαιοτέρα.

Λέγει (σελ. 7) τὸ κακὸν ἀγγεῖον, « οὔτε στρατηγός, οὔτε λοχαγός, οὔτε στρατιώτης ὦν . . . ἵνα δόξη τις εἶναι κτλ. ». Ἡμὴν βέβαιος, ὅτι τὸ λεγόμενον ἦτο ῥῆσις ἀρχαίου συγγραφέως· ἤμην ἀκόμη βέβαιος ὅτι τὴν ἐμεταχειρίσθη τυφλῶς καὶ σχολαστικῶς, κατὰ τὰ παραλαμθανόμενα πολλάκις παλαιὰ καὶ καλὰ καὶ μεταβαλλόμενα εἰς ἄθλια καὶ τυφλὰ ἀπὸ τὸν θαυμάσιον Δούκαν. Ἀλλὰ δὲν εἶχα πρόχειρον εἰς τὴν μνήμην μήτε τὸν συγγραφέα, μήτε τὸν τόπον. Μετὰ πολλὴν σκέψιν ἐνθυμήθην τὸν Ξενοφῶντα. Αὐτὸς ἠκολούθει τοὺς μετὰ τοῦ Κύρου Ἑλληνας, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐπάγγελμα στρατιωτικόν, ἀλλ' ἐθελοντής, καὶ ὡς λέγουν οὗτοι *comme volontaire*. Αὐτὸς οὗτος λοιπὸν ἱστορῶν τὴν ἀνάβασιν εἰς Περσίαν καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἐπιστροφὴν τῶν Ἑλλήνων, ἀναφέρει μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ περίστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ μόνη του συμβουλὴ ἔσωσε τοὺς Ἑλληνας, λαλεῖ δὲ περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς συμβουλῆς του ὡς περὶ τρίτου προσώπου (Κύρου ἀναβάσεως βιβλ. Γ', κεφ. 1, § 4). αὖ Ἦν δέ τις ἐν τῇ

» στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅς οὔτε στρατηγός, οὔτε
 » λοχαγός, οὔτε στρατιώτης ὢν, παρηκολούθει κ.τ.λ. »
 ἐθέτει ἔπειτα τὴν συμβουλὴν του, καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς
 ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν. Τοῦτο μόνον ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τὸ
 ἀνάρμοστον τῆς εἰς σὲ προσαρμογῆς τοῦ ῥητοῦ ἀπὸ τὸν
 σχολαστικόν. Οἱ ἀκούσαντες τὴν συμβουλὴν τοῦ Ξενο-
 φῶντος Ἕλληνες, αὐτὴν ἐζύγισαν, αὐτὴν εὐρήκασιν κα-
 λὴν, καὶ αὐτὴν ἀκολουθήσαντες ἐσώθησαν, χωρὶς νὰ
 περιεργασθῶσιν, ἂν ὁ συμβουλευὼν ἦτο στρατηγός, ἢ
 λοχαγός, ἢ ὅστις ἄλλος διάβολος ὅμοιος τοῦ Θρακός.
 Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν μένει ἕως αὐτοῦ. Ἡ ἡλίθιος κακία
 τοῦ σχολαστικοῦ γίνεται καταφανεστέρα ἀπὸ τὸ ἐξῆς.

Ὁ Πλούταρχος, ὅστις εἶχε τέχνην ἄλλην, διάφορον
 τῶν σχολαστικῶν, νὰ ἀπανθίζῃ τὰς ῥήσεις παλαιῶν, καὶ
 νὰ τὰς μεταχειρίζεται ὅχι ὡς παίγνια τοῦ σχολείου, ἀλλ'
 ὡς ὄργανα βιωφελῆ, εἰς τὰ πολιτικά του παραγγέλματα
 (§ 23) διὰ νὰ δείξῃ ὅτι χρέος ἔχει ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ νὰ
 λέγῃ τὰ καλὰ εἰς τοὺς συμπολίτας του, χωρὶς νὰ προ-
 ραΐζεται, ὅτι δὲν εἶναι ἔργον αὐτοῦ νὰ τὰ λέγῃ μὴ ὄντος
 ἄρχοντος, μὴδ' ἐπάγγελμα ἔχοντος δημόσιον, « ὡς οὐ
 » προσῆκον ἄρχοντος ἐτέρου, πολυπραγμονεῖν καὶ παρα-
 » διοικεῖν· ὁ γὰρ νόμος αἰεὶ τῷ τὰ δίκαια πράσσοντι καὶ
 » γινώσκοντι τὰ συμφέροντα τὴν πρώτην τάξιν ἐν τῇ
 » πολιτείᾳ δίδωσιν » ἐπιφέρει ἀμέσως, « *Ἦν δέ τις φη-*
σιν, ἐν τῷ στρατεύματι Ξενοφῶν, οὔτε στρατηγός,
» οὔτε λοχαγός· ἀλλὰ τῷ φρονεῖν τὰ δέοντα, καὶ τολ-
» μᾶν αὐτὸν εἰς τὸ ἄρχεῖν καταστήσας, διέσωσε τοὺς
» Ἕλληνας». Καὶ ἂν, καὶ « ἐτέρου ἄρχοντος », ἔχει δι-
 καιον ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος νὰ λέγῃ τὴν γνώμην του,
 πολλῷ μᾶλλον ἐτέρων φλυαρούντων, καὶ αὐθαδῶς καὶ

ὑπερηφάνως καὶ αὐτοχειροτονήτως καυχωμένων, τοῦτο, ὅτι εἶναι λοχαγὸς καὶ στρατηγὸς εἰς τὴν μεταβολὴν τῆς Ἑλλάδος, ἐκείνου, ὅτι εἶναι Ἀπελλῆς ὁ ζωγράφος, δι' ὃχι ἄλλην ἀρετὴν, πλὴν ὅτι μακαρονίζουσι καὶ τὴν νέαν καὶ τὴν παλαιὰν γλῶσσαν, καὶ φλυαροῦν ἀναισχύντως ὅτι *κεν ἐπ' ἀκαιρίμην* κτλ.

Ταύτην τὴν σημείωσιν δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀμελήσῃς. Τὸ ταλαίπωρον γένος, διὰ τὴν ἄγνοιαν ὅθεν ἐπάρθησαν τὰ βροντοκοπήματα ταῦτα «οὔτε στρατηγός, οὔτε λοχαγός» ἀναγκάζεται νὰ θαυμάζῃ τὰ τοιαῦτα,

— ἀνδράρια μοχθηρά, παρακεκομμένα,
Ἄτιμα, καὶ παράσημα, καὶ παράξενα,

ὡς ἔλεγεν ὁ Ἀριστοφάνης περὶ τῶν ἐξωλεσμάτων δημοκόπων τῶν Ἀθηναίων. Πρέπει νὰ τὸν στενοχωρήσῃς ν' ἀποκριθῇ, ἐὰν ἀποδοκιμάζῃ καὶ τὸν, ὅθεν ἔλαβε τὴν ῥῆσιν, Ξενοφῶντα, ὅτι ἐσυμβούλευσε καὶ ἔσωσε τοὺς Ἑλληνας, ἐὰν ἀποδοκιμάζῃ, καὶ τὸν Πλούταρχον, τὸν φρονίμως μεταχειρισθέντα τὴν ῥῆσιν.

Καλὸν ἤθελεν εἶσθαι ἀκόμη νὰ παρακινήσῃς καὶ τὸν Κούμαν νὰ γράψῃ καὶ αὐτός τι ἐκεῖθεν, ἔχων μάλιστα δίκαιον νὰ ἀπολογηθῇ εἰς τὰς συκοφαντίας τοῦ Θερρακοῦ θηρίου. Ἄν αὐτὸ δὲν ἡμερώσῃ, ἥσο βέβαιος, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἀνακαλύμματα θέλουν ἐμποδίσειν ἄλλὰ θηρία νὰ σπαράττωσι τοὺς τιμίους ἀνθρώπους, καὶ θέλει φέρειν κατὰ μικρὸν τὴν ἡμερότητα εἰς τὸ ἔθνος.

Περὶ τῆς μεταφορικῆς σημασίας τῶν *Φώτων*, ἄλλο συγχρότερον παρὰ ταύτην δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν νέαν Διαθήκην. Ὅταν ὁ Χριστὸς λέγῃ *Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου* ἐννοεῖ ἐγὼ εἶμαι ὁ διδάσκαλος τοῦ Κόσμου. Τὴν αὐτὴν μεταφορὰν ἔχει καὶ ὁ Φωστήρ, καὶ ὁ Φωσφόρος.

εἰς τὴν νέαν Διαθήκην. Ἔτι καὶ εἰς τὴν *Ῥωμαϊκὴν* μας γλῶσσαν, ὅταν λέγη τις, βακάλης καθυπόθεσιν, ὅτι ὁ Δούκας εἶναι φωστήρας τί ἄλλο λέγει πλὴν ὅτι εἶναι σοφώτατος;

Προχθές ἔλαβα καὶ τὴν ἐπιστολὴν σου (9 Σεπτ.) ἀλλὰ δὲν ἔχω καιρὸν ν' ἀποκριθῶ. Ἐλπίζω ὅτι σ' ἔφθασεν ἕως τῶρα τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦ λάθους γράμμα ἀπὸ τὸν Allais.

Υἱαίνει! Εἰς τὸ πῦρ, νὰ ζήσης!

164.

4 Ὀκτωβρίου 1812.

Καλὴν ἡμέραν! εἶναι κυριακὴ, ὥρα ἕκτη πρωϊνὴ. Χθές ἑσπέρας ἔλαβα τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 23 Σεπτεμβρίου εἶχα πρὸ ταύτης καὶ τρεῖς ἄλλας 2 καὶ 9 τοῦ αὐτοῦ, καὶ 19 Αὐγούστου. Ἐλαβα καὶ τὴν δέσμην τῆς Ῥητορικῆς, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσα φρ. 10 καὶ σολδ. 16. Τοῦτο σὲ λέγω, ὅχι ἐκ δυσανεστῆσεως διὰ τὴν δαπάνην, ἀλλ' ὅτι ὑποπτεύομαι ὅτι τὴν ἔστειλες μὲ ὑπόληψιν καὶ προσδοκίαν νὰ περάσῃ ὡς σύγγραμμα τυπωμένον. Σήμερον προσμένω τὸν Βάμβαν, ὅστις εἶχε μὲ δώσειν εἰς τὸ Κεραμικὸν προχθές τὴν ἐδῶ κλεισμένην ἐπιστολὴν διὰ τὸν διασκευαστὴν τοῦ Α. Ε. Δός την λοιπὸν πρὸς τὸν Πανοσιολογιότητά του, διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἀγγελίαν. Δὲν ἀπεφάσισα ἀκόμη εἰς τὸν λογισμὸν μου, ἂν πρέπει νὰ ἀνακαλύψω σήμερον εἰς τὸν Β, ὅ,τι ἕως τῶρα ἐκράτησα κρυφόν, τὸ περὶ τῆς Ῥητορ. λέγω τοῦ Ο. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει σχεδὸν ἄλλο νὰ κάμῃ παρὰ νὰ τὴν ἀντιγράψῃ

εἰς καθαρὸν. Δὲν θέλει βέβαια τὸν εὐφράνειν ἡ ἀγγελία· ἀλλ' ὅμως ὁ κόπος τοῦ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ μεταιωθῇ.

Δίδων πρὸς τὸν Διασκευαστὴν τοῦ Ἑρμοῦ τὴν Βολισιον ἐκδοσιν, δὸς την, νὰ ζήσης! μὲ τρόπον ὥστε νὰ καταλάβῃ ὅτι πρέπει νὰ τὴν ἀναγγεῖλῃ ὡς εἶναι, ἀνω-
νυμον. Τοιαῦτα μικρὰ καὶ χυδαῖα καθήκοντα μὴδ' ἀνα-
φέρονται ποσῶς εἰς τοὺς Ἑφημεριδογράφους τούτων.
Ἄλλ' ἐπειδὴ ἴδα καὶ μικρότερα τούτων ἀθετούμενα,
καλὸν εἶναι ἡ προφυλακὴ, μὴ νομίσῃ ὅτι κάμνει μάλιστα
χάριν τὸν Βολισσινόν, νὰ τὸν ὀνομάσῃ en toutes lettres.
Τὸ αὐτὸ νοεῖται καὶ διὰ τὸν Ἱεροκλέα.

Περὶ τῆς τιμῆς καὶ τῶν δύο, πάλιν σὲ λέγω, φίλε,
εἶσαι κύριος νὰ τὴν διορίσῃς, εὐθηνότερον ἀπ' ὅ,τι σ'
ἔγραφα· διὰ τὴν Ἑλλάδα ὅμως μόνην καὶ μόνην.

Ἐδῶ κλεισμένον εὐρίσκεις μέρος τοῦ καταλόγου τῆς
μελλούσης βιβλιοθήκης τῆς Χίου. Ἀγαθῇ τύχῃ Ὁγουρ-
λου κατεμλῇ. Ἐβαλα εἰς αὐτὸν ὅσα εἶναι ἐκδομένα εἰς
Γερμανίαν, Ὁλλανδίαν καὶ Ἰταλίαν, τὰ ὅποια εὐκολώ-
τερον σὺ αὐτόθεν, παρὰ ἡμεῖς ἐδῶθεν δύνασαι νὰ προμη-
θεύσῃς. Ἐσημείωσα τινῶν καὶ τὰς τιμὰς ὅσον ἔξευρα ἢ
ἐνθυμούμην, ἢ ἦτο δυνατόν νὰ εὔρω εἰς κατάλογον.
Αὐτά, φίλε, καὶ χωρὶς νὰ σὲ τὸ εἶπω καταλαμβάνεις ὅτι
πρέπει νὰ ἦναι στιχωμένα (ὅλα), ἐπειδὴ ἐκεῖ στιχωτάς
δὲν ἔχουν, καὶ ἂν εὐρίσκωνται τινὲς πρέπει νὰ ἦναι καλοὶ
ὥς καὶ τὰ καλὰ τῶν γραμματικῶν. Μετὰ ταῦτα σὲ στέλλω
κατὰ μικρὸν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ καταλόγου. Μὴ προσ-
μένῃς ὅμως ταύτην, ἀλλ' ἄρχισε τὴν προμήθειαν, τὰ
μὲν ζητῶν ἀπὸ Ὁλλανδίαν, τὰ τῆς Ὁλλανδίας, τὰ δὲ
ἀπὸ Λειψίαν, ἢ αὐτόθεν, τὰ τῆς ὅλης Γερμανίας. Ἄν

εὐρης ἄπορόν τι εἰς τὸν κατάλογόν μου, ζήτηι τὴν λύσιν.
Μὴν ἐρωτᾷς πόσον βάσανον μοῦ εἶναι καὶ τοῦτο τοῦ
καταλόγου τὸ ἔργον. Ὑπομονή.

Ὡς γὰρ ἐπεκλώσαντο Θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσιν,
Ζώειν ἀχυμένους.

Ἡλπίζα ὁ ταλαίπωρος νὰ εὕρω μικρὰν ἀνάπαυσιν εἰς
τὸ γῆρας μου, καὶ ὅλον τὸ ἐναντίον τώρα, ὅσον αἱ τρίχες
μου λευκαίνονται, τόσον πυκνοῦται καὶ μαυρίζει τὸ νέφος
τῶν κόπων καὶ τῶν ἀσχολιῶν μου. Πρέπει νὰ τελειώσω
τὴν ἐπιστολήν μου, διότι μ' ἔφθασεν ἄλλος *μπελάς*.

Υγίαινε, καὶ ῥίψε τὴν εἰς τὸ πῦρ.

Μὴ λησμονήσετε ὅτι αἱ περὶ τῆς Ῥητορικῆς τοῦ Βάμβα
ζητήσεις πρέπει νὰ στέλλωνται αὐτοῦ, ἐλεύθεραι ἀπὸ
ἀγώγιον πόστας.

165.

5 Νοεμβρίου 1812.

Φίλε,

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἔλαβα τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 24
Ὀκτωβρίου καὶ χωριστὸν τὸ σύγγραμμά σου ἀνέξοδα.
Τί θέλει νὰ εἴπῃ τοῦτο; Διὰ τί τᾶλλα ἐπλήρωσαν, καὶ
τοῦτο δίδεται χωρὶς πληρωμῆν; ἔάν τι κρύπτεται εἰς τὰς
περὶ πόστας διαταγὰς ἀγνωστον εἰς ἡμᾶς. Εἶχα λάβειν
ἀρχήτερα καὶ τὴν διὰ τοῦ Allais (12 Ὀκτωβρίου).
Ἔστειλα καὶ τὴν τοῦ Ἐπαμινώνδου πρὸς τὸν Στεφανά-
κην, ἐπιγράψας, ὅχι πρόσκλησιν, ἀλλὰ νύξιν νὰ ἔλθῃ
πρὸς ἐμέ· ἀλλὰ δὲν τὸν ἶδα ἀκόμη. Καὶ ἂν τὸν ἶδω δὲν

ἐξεύρω πῶς ἔχω νὰ τὸν λαλήσω, ὥστε νὰ μὴ καταλάβῃ.
Ἴσως τὸ ἀσφαλέστερον εἶναι, νὰ τὸν γράψῃς νὰ μὲ δώσῃ
δύο χιλιάδας φράγκα, ἂν ἔχῃ εἰς χεῖράς του· καὶ αὐτὰ
ἀληθῶς ἦλθεν ὦρα νὰ τὰ χρειασθῶ διὰ λογαριασμὸν
τῶν Ζ.

Καιρὸν δὲν ἔχω νὰ μακρύνω τὴν ἐπιστολήν. Τὸ σύν-
ταγμά σου εἶναι κάλλιστον, κάκιστα τυπωμένον. Τὴν
ὁποῖαν προσθέτεις περίοδον εἰς τὴν 7 σελίδα, ἔλιπε καὶ
ἀπὸ τὸ σταλθὲν εἰς ἐμέ ἀντίγραφον· Τό,

Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιος, οὔτ' ἐνὶ Βουλῇ,

εἶναι 202^{ος} στίχος τῆς Β ραψωδίας τῆς Ὀμηρικῆς Ἰλιά-
δος. Εἰς αὐτὸν ἔπρεπε νὰ περιορισθῇ ὁ ἡλίθιος σχολαστι-
κός, ἐπειδὴ σκοπὸν εἶχε νὰ ὑβρίσῃ· ἀλλὰ δι' εὐτυχίαν
σου ἐπρόσθεσε τὸ Ξενοφώντειον, ἐτίμησε σέ, καὶ ἔχσεν
ἐαυτόν, δείξας ὅτι συγκλῶθαι τὰ ἀσύγκλωστα.

Bref! μὴ διαδώσῃς τὸ σύγγραμμά σου, ἕως νὰ κάμω-
μεν τὴν ἀναθεώρησιν τῶν σφαλμάτων καὶ νὰ σέ τὴν
στείλωμεν, καὶ τότε ἢ τὴν προσθέτεις ὡς errata, ἢ τὴν
μετατυπώνεις (εἰς ὄγδοον ὅμως), διὰ νὰ μάθῃς ἄλλην
φορὰν, νὰ ᾗσαι προσεκτικώτερος. Τὸ ἀνέγνωσα χθὲς καὶ
ἐσημείωσα μὲ τὸ μολύβιον ἀνορθογραφίας τινάς· σήμερον
τὸ δίδω καὶ τὸν Βάμβαν νὰ τὸ ἀναθεωρήσῃ καὶ αὐτός.

Ἀπροσδοκῆτως ταύτας τὰς ἡμέρας ἔπεσεν εἰς τὴν
κεφαλὴν μου ἐπιστολὴ Ἀμστελοδαμικοῦ προφέσσωρος
ἀγνώστου εἰς ἐμέ, συνωδευμένη μὲ λατινικοὺς στίχους·
εἰς ἔπαινον ἐμοῦ, καὶ εὐχὰς θερμὰς περὶ τῆς ἀναγεννή-
σεως καὶ ἀναστάσεως τῆς Ἑλλάδος. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι
ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους τοῦ τόπου, καὶ φίλος τοῦ ἐδῶ Δομί-
γου, τῆς Καλθινικῆς Ἐκκλησίας, ὅστις καὶ μ' ἔφερεν

προσωπικῶς καὶ τὴν ἐπιστολὴν καὶ 4 σώματα τῶν στίχων. Σὲ πέμπω ἔν ἀπ' αὐτά, καὶ τὴν ἐπιστολὴν του, καὶ τὴν ἀπόκρισιν μου· τοῦτο κάμνω, ἐπειδὴ στοχάζομαι, ὅτι ἐμπορεῖ νὰ σὲ χρησιμεύσῃ ἡ διδασχὴ του περὶ τῶν βιβλίων τῆς Ὀλλανδίας, καὶ νὰ σὲ φυλάξῃ ἀπὸ τὴν αἰσχροκέρδειαν τῶν βιβλιοπωλῶν. Ἐπειτα αἱ ἰδικαὶ μου ἡμέραι ἔμειναν ὀλίγαι· καλὸν εἶναι νὰ γνωρίζῃς ἐκεῖ σαφὲς ἄνδρα τοῦ ὁποίου ἐνδέχεται νὰ λάβῃς χρειαὴν εἰς τὸ ἐξῆς πρὸς ὠφέλειαν τοῦ γένους. Μὴ μ' ἐπιστρέψῃς τὴν ἐπιστολὴν· καὶ τοὺς στίχους μὴ κοινωνήσῃς εἰς κανένα, νὰ μὴ μοῦ σηκώσῃς πάλιν νέους δαίμονας εἰς τὴν κεφαλὴν. Ὑγίαινε!

Τὴν μετὰφρασιν τῶν στίχων ἔκαμεν ὁ Β. καὶ θέλει σὲ τὴν πέμψειν.

166.

9 Νοεμβρίου 1812.

Αλέξανδρε φίλε, ἀσπάζομαι σε.

Τὴν πέμπτην τοῦ παρόντος σ' ἔγραψα μικρὸν γράμμα εἰς τὸ ὁποῖον ἐπερίκλεισα καὶ τὸ πρὸς τὸν Προφῆσσωρα Bosseha. Σήμερον προσθέτω ὅσα τότε δὲν ἐμπόρεσα.

Μὴ σὲ μέλῃ περὶ τῆς ἀπρονοησίας τῶν ζητούντων τὸ σανδύκιον· προνόησε σὺ νὰ λάβῃς τὸ ἐκείθεν ἐξάπαντος, διὰ νὰ μὴ συνταραχθῶσι τὰ πράγματα.

Πρέπει νὰ στείλῃς τρεῖς γραμματικὰς καὶ τρεῖς φυσικὰς. Ἐν ἄφ' ἐκάστης αὐτῶν σῶμα εἶναι διὰ τὸν Βάμβαν, ἐν διὰ τὸν μέλλοντα νὰ τὸ κηρύξῃ εἰς τὸν Ἑρμῆν

(τοιαύτη εἶναι ἡ περὶ τούτων συνήθεια) καὶ ἐν, ἂν θέλης, δι' ἐμέ.

Χθές, τέλος πάντων, ἦλθεν ὁ Κρ. πρὸς ἐμέ. Μετὰ πολλὰς ὁμιλίας, παρόντος καὶ τοῦ Β. τὸν ἐρώτησα καὶ περὶ Σ. Μὲ εἶπεν ὅτι ἀπὸ 22 τὸν ἔμειναν ἔτι 6. Δὲν πιστεύω νὰ σᾶς ἀπατήσῃ μ' ὅλον τοῦτο καλὸν εἶναι ν' ἀγρυπνῆτε.

Ἐδῶ κλεισμένον σ' ἐπιστρέφω τὸ κατὰ τοῦ κακίστου ἀγγείου. Ἀνάγκη εἶναι νὰ τὸ μετατυπώσῃς διὰ νὰ μὴ δώσῃς πάλιν λαβὰς ἄλλας νέας εἰς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους ἡ πλάττουσα φύσις ἐζύμωσε μὲ τὸν ἰὸν τῶν ἐρινύων. Ἀπὸ τὰ παλαιὰ μὴ διαδώσῃς πλέον, καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας μὴ δώσῃς τὰ νέα, ἂν δὲν σ' ἐπιστρέψωσι τὰ παλαιά. Οὕτω (νὰ ζήσης) κάμε, καὶ ὅχι ἄλλως.

Εἶναι δύο, ἴσως καὶ τρεῖς, χρόνοι ἀπὸ μ' ἐζήτησεν ὁ ἐν Ἀμστελδοῦμφ Μαρκέλλας, ἡ Μάρκελλος νὰ τὸν προμηθεύσῃ τὰ Ἀστεῖα τοῦ Ἱεροκλέους· καὶ δὲν τὰ εὗρηκα. Ἐπεθύμουν τώρα νὰ τὸν πεμφθῇ ἐν ἀπὸ τὰ αὐτοῦ εὕρισκόμενα σώματα. Ἀλλὰ πῶς; Ἄν ᾖναι τρόπος νὰ τυλίξῃς εἰς χαρτίον ἄγραφον δύο ῥαμμένα, καὶ ἐπιγραμμένα, ἐν εἰς ὄνομα τοῦ Μαρκέλλου, τὸ ἄλλο εἰς τοῦ Παλαιολόγου, ὅχι μὲ χαρακτῆρας γραμμάτων ἰδικούς σου, κάμε το.

Σὲ εἶπα, νομίζω, πρὸ πολλοῦ ὅτι ἔχω τὴν τρίτην παράδοσιν (livraison) τοῦ Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ· εἶπα γὰρ καὶ τὸν Κρῆτα, ἂν τύχῃ μέσον ἀσφαλὲς κανὲν νὰ σέ τὰ στείλῃ. Ὑγίαινε πανοικί!

Ἐχεις ἐδῶ κλεισμένην καὶ ἀπὸ τὸν Β. ἐπιστολήν.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Πόθεν ν' ἀρχίσω δὲν ἐξεύρω. Ἔχω τέσσαρας ἐπιστολάς σου. 11, 17, 21 Νοεμβρίου, καὶ τὴν τελευταίαν 25 Δεκεμβρίου. Αὕτη μὲ ἦλθε συνωδευμένη μὲ δύο φυσιῆς, δύο γραμματικές, τὸν Ὀρειβάσιον καὶ πρὸς ἔτι τοῖσι τὸ Κυριακοδρόμιον! Παρὰ ταῦτα εὑρηκα τρία ἀντίτυπα τοῦ κατὰ τοῦ Θρ. συγγράμματος, καὶ δύο ἐπιστολάς (ὄχι τρεῖς, ὡς λέγεις) μίαν τὴν πρὸς ἐμέ, καὶ ἄλλην τὴν πρὸς Βολάνην. Ἡτρίον δὲν εὑρηκα κανέν ὁλότελον· καὶ ἴσως ἐλησμόνησες νὰ τὰ βάλῃς εἰς τὴν δέσμην. Ὅλα ταῦτα μ' ἐστάλησαν ἀνοικτὰ σακκισμένα εἰς χειρόμακτρον, διὰ τὰ ὅποια (ἢ ὡς ὁ Δ. δι' α) ἐπλήρωσα 20 φράγκα.

Ἐγραφεῖς εἰς τὴν 21 Νοεμβρ. ὅτι ἔμελλες νὰ πέμψῃς τρεῖς Γραμμ. καὶ τρεῖς Φυσ. καὶ ὅμως πέμπεις ἀπὸ δύο. Τὸ ἐν σῶμα ἐδόθη εἰς τὸν Βάμβαν· τὸ ἄλλο ἦτο δι' ἐμέ. Λαίπει τὸ τρίτον διὰ τὸν μέλλοντα νὰ τ' ἀναγγείλῃ εἰς τὸν Γαλατικὸν Ἑρμῆν, τὸν Thurot. Ὡς τόσον δίδω εἰς αὐτὸν τὰ ἰδικά μου, μὲ ἐλπίδα ὅτι θέλεις μὲ πέμψειν ἄλλα.

Ἡτρία ἔχω διπλᾶ ἕως εἰς τὸ γ ἐμπεριεχόμενον καὶ τοῦτο, πλὴν τοῦ I, τὸ I ἀπλοῦν, καὶ τὸ ὅποῖον ἐνθυμᾶσαι ὅτι μὲ τὸ ἔστειλες ἀπλοῦν διὰ τοῦ ταχυδρόμου. Μᾶς λείπουν λοιπὸν τὸ Z καὶ τὰ ἀκόλουθα ὅλα διπλᾶ. Παρὰ ταῦτα εἰς τὸ τετράδιον S συνέβη αὐτοῦ εἰς τὸν τυπογράφον

φον συμφορά· τὸ περιέχον φύλλον τὴν 275 καὶ 276 σελίδα εἶναι σχισμένον, ὥς τὸ βλέπεις περικλεισμένον ἐδῶ, διὰ νὰ μὲ πέμψης ἀντ' αὐτοῦ (διὰ τοῦ ταχυδρομοῦ) τὰς δύο μόνας σελίδας.

Ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸν Βολάνην. Ἀλλὰ πρῶτον (καὶ τοῦτο διὰ νὰ μὴ τὸ λησμονήσω ὕστερα) βλέπω εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς Marchais des Jacobins. Γράφεται Marché. Τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν ἔκρινα κάλλιον νὰ τὴν σφραγίσω καὶ νὰ τὴν δώσω αὐτὸς ἐγώ. Σήμερον μετὰ τὸ γεῦμα (εἶναι Κυριακὴ) ὑπάγω πρὸς αὐτὸν μετὰ τοῦ Βάμβα, καὶ τὴν παραδίδω, ἂν τὸν εὔρω, τὴν ἀφίνω εἰς τὸν θυρωρόν, ἐὰν ἦναι ἔξω. Καὶ τότε ἐξανάγκης πρέπει νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ φέρῃ ἀργύρια, ἢ νὰ μὲ εἴπῃ τὰς αἰτίας διὰ τὰς ὁποίας δὲν μὲ τὰ φέρει. Τοῦτο μ' ἐφάνη κάλλιον· αὐτὸς ἔχει, ἢ κἂν δείχνει, πέθας τι πρὸς ἐμέ, καὶ τοῦτο ἴσως τοῦ ἀνοίξῃ τὸ βάλαντιον. Nous verrons.

Ἐγέλασα πολὺ διὰ τοὺς μακροὺς Ἱερεμιακοὺς σου θρήνους περὶ τῆς ἀναξιότητός σου. Καὶ ἂν ἦτον ἄλλος παρὰ σὲ ὁ θρηνῶδός, ἤθελα ὑποπτευθῇν τὸ παροιμιακόν, *Σύρε με καὶ κλαίοντα*. Ἀλλ' ἐπειδὴ πιστεύω ὅτι τὸ πιστεύεις, σ' ἐνθυμίζω τὸ σοφὸν παράγγελμα «Μηδὲν ἄγαν». Μή, διότι οἱ ἐναντίοι κατήντησαν εἰς τόσῃν ἡλιθιότητι, ὥστε νὰ παραβάλλωνται μὲ τοὺς ἀρίστους ζωγράφους καὶ στρατηγούς καὶ λοχαγούς, πέσωμεν ἡμεῖς εἰς τόσῃν ἑαυτῶν καταφρόνησιν.

Ὁ Βόσχος ἐμπορεῖ νὰ σὲ χρησιμεύσῃ καὶ μὲ λόγον καὶ μὲ ἔργον. Εἰς τὸ Ἀμστελδαμ συμβαίνουνσι συχνὰ πωλήσεις βιβλιοθηκῶν ἀποθανόντων. Εἶναι πολλὰ βιβλία τυπωμένα κατὰ τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἑκατονταετηρίδα,

τὰ ὅποια εὐρίσκονται πολλὰ εἰς αὐτάς. Βία μεγάλη δὲν εἶναι (ἂν καὶ τὸ πρᾶγμα ἀναγκαῖον) νὰ τὰ ἔχωσιν ὅλα ὁμοῦ ἐν ταῦτῳ οἱ Χῆτοι· ἀρκεῖ νὰ σταλθῶσιν ὅσα εἶναι τυπωμένα ἀπὸ τὰ 1750 μέχρι τῆς σήμερον, ἔπειτα κατ' ὀλίγα, ἀδιακόπως ὅμως, καὶ τὰ λοιπά. Τὰς παρὰ τοῦ Besson τιμὰς ἤθελες κάμει καλὰ, ἂν μὲ τὰς ἐσημείωνες εἰς γαλιτικὰ νομίσματα.

Τὸ μέγα ἐτυμολογικὸν ἐπλήρωσα ἐγὼ 72 φρ. ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι δυσεύρετον, δὲν εἶναι παράξενον, ἂν ὑπάγῃ ἐντὸς ὀλίγου καὶ μέχρι τῶν 100. Τὸν Σοφοκλῆ τοῦ Brunck εἶναι σχεδὸν 12 χρόνοι ἀποῦ τὸν ἐπλήρωσα 35 fr. καὶ τὸν Ἀριστοφάνη του ἄλλα τόσα. Τὰ Ἀράλε-κτά του τὰ σημειοῦνουν ἀπὸ 40 (τόσα νομίζω μ' ἐγιναν) ἕως 50 fr.

Διὰ δὲ τὰ λεγόμενα καὶ συμβουλευόμενα ὡς ἀναγκαῖα παρὰ τοῦ Besson τὰ μὲν εἶναι ἄγνωστα εἰς ἐμέ, τὰ δὲ ἀτελείωτα. Ἄφες λοιπὸν ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν εἰς ὠριμωτέραν σκέψιν. Τοῦ Sturz de dialecto Macedonic· δύνασαι νὰ τὸ ἀγοράσῃς ὅμως. Τοῦ Ἐμπεδοκλέους τὰ λειψάνα εἶναι νέου ἐκδότου· ἐγὼ ἔχω τὴν ἐκδοσιν τῶν λειψάνων τοῦ Ἐμπεδοκλέους (μόνου) τοῦ Sturz τυπωθεῖσαν εἰς δύο τόμους 1805 qui est un excellent travail. Δὲν ἐξεύρω ἂν ὁ νέος ἐκδότης ἀξίζει τὸν πρῶτον. Τὸν παλαιὸν ἐπλήρωσα (ἂν ἐνθυμοῦμαι καλὰ) ἕως 20 φρ.

Περὶ τῆς Βολισσίας ἐκδόσεως, ἂν στοχάζεσαι τὰ 8 φρ. περισσά, ἔχεις τὴν ἄδειαν νὰ τῆς καταβάσῃς τὴν τιμὴν, ὅσον κρίνεις εὐλογον. Περὶ δὲ τῆς ἀπωλείας τῶν δύο σειρῶν γράψε με καθαρά ἂν οἱ δύο σωροὶ εἶναι δύο ἑκατοσταί, ἤγουν ἂν λείπωσι 200 χαλκογρ. τοῦ ἑκατόγ-χαιρος, διὰ νὰ σὲ τὰς πέμψω.

Τὸν Σταγειρίτην νομοθέτην δὲν καταλαμβάνω τίς εἶναι.

Τὸν δαπανήσαντα εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς φυσικῆς Ἀλφίερην, εἶπέ με ποῖος εἶναι καὶ τί σημαίνει τὸ ἰταλικόν του ἑπωνύμιον.

Ὁ περὶ τοῦ Μώμουμυθος τοῦ μωμητοῦ ἐμὲ ἀποβλέπει·

Παρά τὴν τρίτην παρὰδοσιν τοῦ βιογραφικοῦ λεξικοῦ, ἔχω τώρα καὶ τρία σώματα τοῦ τρίτου τόμου τοῦ Στράβωνος, δύο δεμένα διὰ σέ καὶ τὸν ἀδελφὸν Πασχάλιον, καὶ ἓν ἄδετον διὰ τὸν Ζωσιμᾶν. Τὸν φίλον Πασχάλιον παρακάλεσε θερμῶς ἀπὸ μέρους μου νὰ μὲ συγχωρήσῃ ὅτι δὲν ἀπεκρίθην εἰς τὴν μακράν του ἐπιστολήν. Πίστευσέ με φίλε, ὅτι δὲν ἔμπορῶ ὁ ταλαίπωρος νὰ ἐξαρκέσω εἰς τόσους κόπους. Ἐχω καὶ ἄλλην ἐπιστολήν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ Μιχαήλ, εἰς τὴν ὁποίαν πότε μέλλω ν' ἀποκριθῶ δὲν ἐξεύρω. Ἐξεύρεις μόνας τὰς ἐπιστολάς ὅσαι μὲ πέμπονται διὰ σοῦ· αὗται δὲν εἶναι τίποτε παραβληλόμεναι πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐρχομένων ἀλλαχόθεν. Σὲ βεβαιόνω χωρὶς ὑπερβολήν, ὅτι τῆς ἐπιστολογραφίας τὸ ἔργον μοῦ ἀφαιρεῖ κατ' ἔτος τόσον χρόνου μέρος, ὅσον χρειάζεται εἰς ἔκδοσιν ἑνὸς χονδροῦ τόμου συγγραφῆς, μ' ὅλον ὅτι δὲν ἀποκρίνομαι εἰς ὅλας. Εἶναι ὁμῶς καὶ ἐπιστολαί, τῶν ὁποίων, κατὰ δυστυχίαν μου, ἡ ἀπόκρισις εἶναι ἀπαραίτητος. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐδῶ κλεισμένη πρὸς τὸν διδάσκαλον τῶν Σερράων, Κωνσταντῖνον Μινωίτην. Πρῶτος οὗτος ὁ διακριτικὸς ἄνθρωπος ἐζήτησε τὴν Ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην ἀγοραστὴν καὶ ὄχι δωρητὴν. Στεῖλέ την λοιπὸν πρὸς αὐτὸν λαμβάνων τὴν τιμὴν ὅθεν γράφει εἰς τὴν ὁμοίως ἐδῶ κλεισμένην ἐπιστολήν του. Μοῦ ζητεῖ καὶ πίνακας λογαριθμικοῦς. Αὐτόθεν λοιπὸν ἀγόρασέ του ἓν ἀπὸ τὰ ἐξῆς τρία.

Tables de logarithmes par Callet.
 » » par Briggs.
 » » par Neper.

Ἄν αὐτοῦ δὲν εὐρίσκωνται, δός με τὴν εἰδησιν σύ-
 νωρα, νὰ βάλω ἐν ἀπ' αὐτὰ εἰς τὸ πακέτον τοῦ Βιογρ.
 Λεξ. καὶ τοῦ Στράβ.

Ἰδοὺ καὶ ἄλλην ἐπιστολὴν τοῦ Ζαίμογλου καὶ τὴν
 πρὸς αὐτὴν ἀποκρισίν μου, ἡ ὁποία ὅμως, ὡς βλέπεις,
 δὲν μ' ἀσχόλησε πολὺ. Μ' ἔστειλεν αὐτήν, καὶ μετ' ὀλί-
 γας ἡμέρας τὸ ἴσον της, διὰ νὰ μὲ προξενήσῃ δαπάνην
 ἀνωφελῆ.

Ἄλλὰ τὰς 2000 γρ. τὰς ἀπὸ τοῦ Μαρτίνου διὰ
 λογαριασμὸν Ζωσιμάδων; ἀκόμη δὲν σὲ εἶπα τίποτε,
 τὰς ἔλαβας ὅμως καὶ τὰς κατέγραψα εἰς τὸν λογαρια-
 σμὸν Ζ.

Ἐδῶ κλεισμένον θέλεις εὑρεῖν καὶ τὸν ἐτήσιον μεταξὺ
 μας λογαριασμὸν· ἐξέτασέ τον, ἂν ὑπάγῃ καλὰ, καὶ πρό-
 σθεσε εἰ τινα ἐξοδα ἑκαμὲς δι' ἐμὲ εἰς βιβλία ἢ ἄλλα,
 καὶ ὅσα ἔπεμψες τὸν ἀδελφόν μου.

Ἄλλ' ἐπειδὴ περὶ ἀδελφοῦ ὁ λόγος, καὶ εἶναι τῆς θρη-
 σκείας παράγγελμα τὸ « Ἀδελφοὶ ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι
 ἔστωσαν » πρέπει νὰ σὲ λαλήσω πλατύτερον περὶ αὐτοῦ.
 Ἐξεύρω ὅτι εὐρίσκεται εἰς ἀνάγκην· ἄλλ' ἐξεύρω ὡσαύ-
 τως ὅτι κλίνει ὀλίγον εἰς τὸ ἄσωτον, ὅχι τὸ μεμπτόν
 ἄσωτον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον κάμνει καταφρονητὸν τὸν ἔχον-
 τα, ἀλλὰ καθὼς λέγουν οὗτοι il ne se gêne pas, ὀλί-
 γην μέριμναν ἔχων τοῦ αὔριον. Ἀφοῦ μ' ἔγραψεν αὐτὸς
 ἔβαλε τώρα τὴν γυναῖκα του καὶ μὲ γράφει ζητοῦσα
 βοήθειαν, καὶ μὴ ἀναφέρουσα ὅλως περὶ τῶν ὁποίων λαμ-
 βάνουσι κατὰ τρίμηνον. Καὶ τὸ χειρότερον μὴν ἀρκού-

μενος εἰς τὰς ἀμέσους ταύτας ζητήσεις ἐπρόσδραμαν καὶ εἰς τοὺς ἐκεῖ συγγενεῖς τοῦ ἀκριβοῦ μου *glad* τοῦ ἐδῶ N ! χωρὶς νὰ ὑποπτεύωνται κἂν ὅτι μὲ ἀτιμάζουν. Ἦλθεν ὁ φίλος N. εἰς ἐμέ (ὅστις ἄλλως δὲν πατεῖ εἰς τὴν οἰκίαν μου), καὶ μὲ μεγάλῃν κατάνυξιν μ' ἐκοινώνησε τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀδελφοῦ μου, ὡς βαλμένος μεσίτης ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του νὰ μὲ παρακινήσῃ εἰς βοήθειαν. Τὸν ἀπεκρίθην λακωνικῶς, ὅτι χρειαν παρακινήσεως δὲν ἔχω, ἐπειδὴ τὸν πέμπω κατὰ τρίμηνον ὅ,τι μὲ συγχωρεῖ ἡ δύναμις μου. Καὶ οὕτως ἀνεχώρησε διὰ νὰ μὴ μετέλθῃ πλέον. Ἄν ἐκεῖνος ἦναι εἰς ἀνάγκην, ἐγὼ δὲν κολυμβῶ εἰς τὸν πλοῦτον. Ἀπὸ τὰ γνωστὰ εἰς σέ εἰσοδήματά μου πληρόνω θεράπαιναν, ἐνοίκιον βαρὺ, τὸ ὅποσον τὸ ἐργόμενον θέρος ἀνάγκη εἶναι νὰ γένῃ πολὺ βαρύτερον, διὰ τὸν μελετώμενον μετοικισμὸν μου, 800 fr. πληρόνω τώρα, καὶ στοχάζομαι ὅτι μὲ χρειάζεται οἶκος ὑπὲρ τὰ 1000, διὰ νὰ χωρήσῃ τὴν βιβλιοθήκην μου. Παρὰ ταῦτα εἴπεις ὅτι βοηθῶ καὶ τὸν Βάμβαν, ὅχι βοήθειαν εὐεργισίας, ὡς αὐτὸς τὴν κηρύττει, ἀλλ' ἀμοιβὴν τῆς παρ' αὐτοῦ βοηθείας εἰς ἐμέ. Πρόσθες εἰς ταῦτα καὶ σχεδὸν 500 φρ. εἰς ἀγώγιον ἐπιστολῶν, αἱ ὁποῖαι κατὰ δυστυχίαν μου συρρέουσι πανταχόθεν. Τὸ εἰσόδημά μου ὅλον στέκει εἰς 3000 φρ. τῶν Z. καὶ 2000 τοῦ Κράτους. Τὰ εἰς χεῖράς σου μὴ τὰ λογαριάζῃς, ἐπειδὴ αὐτὰ εἶναι ἀποθετα εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐνδεχομένων. Ἄν ἀποπληχθῶ, ἢ παραπληχθῶ, μὲ μένουν μόνον τοῦ Κράτους τὰ 2000 φρ. καὶ τὰ λοιπὰ πρέπει νὰ μὲ τὰ στέλλῃς αὐτόθεν ἐν τοῦ κεφαλαίου νὰ τὰ δαπανῶ κατ' ὀλίγα. Ἐξω πᾶς ἀσωτίας, φοβοῦμαι καὶ τοῦτο, μὴ τοῦ ἀδελφοῦ μου : ζητήσεις εἶναι ὅχι τόσον ἀνάγκης ἀποτελεσμα, ὅσον ψε

δοῦς ὑπολήψεως ὅτι ὁ ἀδελφός του εἰς τοὺς Παρισίους πλουτεῖ· τοῦτο μὲ φαίνεται πολὺ πιθανώτερον.

Ὅπως ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα γράψῃ, νὰ ζήσῃ! τὸν Κούμαν νὰ δώσῃ τὴν νύμφην μου (ὄχι τὸν ἀδελφόν μου) πεντήκοντα γρόσια κατὰ τὸ παρόν, καὶ νὰ σὲ γράψῃ νὰ τὰ πληρώσῃς αὐτοῦ. Ἄν εὐκολύνεται ἡ πώλησις τῆς Βολισαινῆς ἐκδόσεως (καὶ διὰ τοῦτο σ' ἔλεγα νὰ καταβίῃς τὴν τιμὴν αὐτῆς) ἐμπορῶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ τὴν στείλῃς τίποτε. Τὰ πεντήκοντα ταῦτα γρόσια εἶναι παρὰ τὸ τριμηνιαῖον, τὸ ὅποιον πρέπει πάντοτε νὰ στέλλεται. Παρακαλῶσε ἀκόμη νὰ ἐρωτήσῃς ἀκόμη τὸν Κούμαν, ἔν τὴν ὁποίαν βλέπεις ἐπιστολὴν τῆς νύμφης μου εἶναι ἀληθῶς ἰδιόγραφος. Δὲν τὸ πιστεύω· καὶ ἂν οὕτως ἔχῃ, θέλω λυπηθῆν.

13 Ἰανουαρίου.

Ἀναγκάστην νὰ διακόψω τὴν ἐπιστολὴν δι' ἄλλας ἀσβολίας ἀπροσδοκήτους. Δὲν ἐμπορεῖς νὰ στοχασθῇς πόσον ἀγανάκτησιν μ' ἐπροξένησε πάλιν ἐχθὲς ὁ Ζαίμ. Ζαίμογλους Ζαίμόπουλος. Ἄλλας δύο ἐπιστολάς, φίλε, ἐν ταυτῷ, ἐπιστολὴν, καὶ τὸ ἴσον τῆς ἐπιστολῆς. Ἀπὸ 24 Ὀκτωβρίου ἕως 14 Νοεμβρίου 4 ἐπιστολάς, διὰ τὰς ὁποίας πληρόνω 112 σολδία. Πρὸς Διός! πρόφθασέ τον τὴν ἐγκεκλεισμένην ἀπόκρισιν, νὰ μὴ με πτωχύνῃ μὲ τὰς πλουσίας του ἐπιστολάς.

Ὡ οἶαι κεφαλαί!

Ἀφῆκα τὸν περὶ τῆς νύμφης μου λόγον εἰς τό, θέλω λυπηθῆν. Θέλω λυπηθῆν, ὅτι δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ ἀνταμείψω τὴν παιδείαν τῆς μὲ πλουσιώτερον δῶρον. Εἰπέ τὸν Κούμαν ὅμως νὰ τὴν ἐλέγξῃ, ὅτι ὑπάρχουν νὰ κλαίονται εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ν.

Τὴν κυριακὴν, ὡς σ' ἔλεγα, ὑπῆγα τὴν ἐπιστολὴν
τὸν Βολάνην, καὶ μὴν εὐρὼν αὐτόν τὴν ἀφῆκα εἰς
θυρωρόν, παρακαλέσας νὰ τὸν εἴπῃ νὰ ἔλθῃ πρὸς
Ἰδοῦ σήμερον τετάρτη τῆς ἐβδομάδος, καὶ δὲν
ἀκόμη. Προσμένω ἀκόμη δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἔπειτα
γράφω πάλιν, ἢ καὶ ὑπάγω πρὸς αὐτόν.

Τὰ εἰς Κυδωνίας διωρισμένα 6 τοῦ Ἱεροκλέους
τοῦ Ὀμήρου σώματα, ἃν δὲν ἐστάλησαν, ἄς μὴ
λῶσι. Ἐπειδὴ ὁ Βενιαμὴν ἐξωσμένος ἀπὸ τὸν Θεὸν
ὡς ἡκούσαμεν ἐδῶ, σχολαρχεῖ εἰς τὴν Μιτυλήν
σταλῶσιν εἰς τὴν Μιτυλήνην.

Τὸ προ-σοχὴρ καὶ τὸ διεφ-θορότα εἶναι τύφλ
πογραφικαί. Τὸ εἶχαν καὶ ἤθελαν, vous avez beau
εἶναι ὅχι μόνον τῆς Γραμματικῆς γλώσσης ἴδια,
τὸ περιεργότερον, καὶ ἀναλογώτερα, παρὰ τὰ τῆς
ληνικῆς θείας γλώσσης. Αἱ λέξεις εἶναι σημεῖα τῶν
νοιῶν· ὅταν δύο διάφοροι ἔννοιαι σημαίνωνται μὲ τὰ
σημεῖον, τὸ σημεῖον παύει νὰ ᾔναι σημεῖον. "Ε
(εἰς ἐγώ), "Ελαβορ (πολλοί), τοῦτο εἶναι τῆς π
ἀνωμαλίας καὶ ἀκαταλληλότης, ἀπὸ τὴν ὁποίᾳ
ἐλευθέρωσεν ἡ φθορὰ τῆς γλώσσης, λέγουσα, "Ελαβ
εἰς) "Ελαβαν (πολλοί). Ἄλλ' εἴτε φθορά, εἴτε β
σις, αὐτὴ εἶναι σχεδὸν δύο χιλιάδες ἐτῶν ἀποῦ
εἰς τὴν γλῶσσαν. Ὁ Ἡρακλείδης λέγει (εἰς τὸν Ε
σελ. 1759) «οἱ Ἑλληνίζοντες ἐν Κιλικίᾳ . . .
» θάλλοντες τὸ ν καὶ μετατιθέντες τὸ ο μικρὸν εἰς
» ἃ προφέρονται, ἔλαβα λέγοντες καὶ ἔφαγα· κα
» τούτων πληθυντικὰ εἰς ἃν λήγοντα λέγουσι». Δὲν
ἂν ἀπὸ τὴν Κιλικίαν ἐπέρασεν ὁ τύπος εἰς τὴν Αἴγ
ἢ ἀπὸ ταύτην εἰς τὴν Κιλικίαν· ἐπειδὴ εἰς τῶν

μήκοντα τὴν μετάφρασιν εὐρίσκονται συχνά, *éφυγαν*, *élabar*, *éγκατέλιπαν*, *ἤλθαν*, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἄν οἱ Ἑβδομήκοντα τὰ ἐμεταχειρίσθησαν, κλείσε καὶ σὺ τοὺς ὀφθαλμούς, et avalez-les sans faire tant de façons.

15 Ἰανουαρίου.

Δὲν ἐφάνη ἀκόμη ὁ Βολάνης. Σήμερον τὸν πέμπω ἐπιστολίδιον, ἐρωτῶν, ἂν μὲ δίδῃ ἀργύρια κατὰ τὴν προσταγὴν σου.

Εἰς τὴν πρὸς τὸν διδάσκαλον τῶν Σεφάρων ἀπόκρισίν μου βλέπεις, ὅτι τὸν συμβουλεύω νὰ ἐμβάσῃ εἰς τὸ σχολεῖόν του τὴν γραμματικὴν τοῦ Βυτμάννου. Πρέπει λοιπὸν νὰ τὸν πέμψῃς καὶ μίαν γραμματικὴν ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ὅσα ζητεῖ, κατευθύνων ὅλα πρὸς τὸν ἐν Τεργέστη Joseph la Brosse, ὅστις θέλει σὲ πληρώσειν τὴν τιμὴν.

Οἱ καταγραφθέντες εἰς τὴν Ῥητορικὴν τοῦ Βάμβα εἶναι ἀνυπόμονοι νὰ μάθωσι τὴν τιμὴν· διδάξέ τους τὴν ὑπομονήν. Εἰς τόμος (ἢ ἴσως τομίδιον) Ῥητορικῆς δὲν ἐμπορεῖ νὰ τιμηθῇ τόσον, ὥστε νὰ βλάβῃ τοὺς διὰ πολλὰ σώματα καταγραφθέντας. Δυσκολίαι τινὲς ἀργοπόρησαν τὴν ἀρχισιν τῆς τυπώσεως, αἱ ὁποῖαι μετ' ὀλίγας ἐβδόμαδας παύουσιν. Ὄταν τυπωθῇ τὸ πρῶτον φύλλον, τότε ἐξ ἀναλογίας μανθάνομεν πόσα φύλλα μέλλει νὰ κάμῃ τὸ λοιπὸν τοῦ ἀντιγράφου.

Διὰ τί δὲν μὲ στέλλει ὁ Γ. τὸν δεῦτερον τόμον τοῦ Λεξικοῦ, ἐπειδὴ μ' ἔστειλε τὸν πρῶτον; Εἶναι κακιωμένος, ὡς φαίνεται. Πρέπει ὅμως νὰ ἐξετάσῃς μὲ τρόπον ἄγνωστον εἰς αὐτόν, ἂν ἔχῃ ἢ δὲν ἔχῃ γνώμην νὰ τὸν

πέμψη, διὰ νὰ μοῦ τὸν ἀγοράσῃς, ἂν μὲ ὠργίσθῃ. Ἀὐτὸ χρεῖαν ἄλλην δὲν ἔχω, παρὰ λέξεις τινὰς Θεσσαλίας κοινὰς, διὰ τῶν ὁποίων ἐξηγεῖ καμμίαν φορὰν τὰς ἀρχαίας. Πλὴν τοιαύτης ἀφορμῆς ποτὲ δὲν τὸ ἀνοίξω.

Δὲν ἐξεύρεις πάλιν πόσον μέγαν πειρασμὸν ἐδοκίμησεν ἐν ταύταις τὰς ἡμέρας μὲ τὸ Πανεπιστήμιον. Εἶναι εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ὥραν δύο τόποι σχολάζοντες διὰ τὸν θάνατον τοῦ Larcher καὶ τοῦ Toulangeon. Ἦλθεν ὁ Κλαυδίου πρὸς ἐμὲ παρακαλῶν θερμῶς καὶ παρακινῶν μετὰ κάμω τὰς συνειθισμένας ἐπισκέψεις, μὲ σχεδὸν ἐνοχλοῦντες ὑπόσχουσιν ὅτι δὲν θέλω ἀποτύχειν τὸ ζητούμενον. Ἐπειδὴ δὲ διὰ τὰς ἀμαρτίας μου νὰ εὗρεθῇ παροῦσα καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Θυρότου, καὶ μ' ἐβασάνισαν, φίλε, τόσον, ὥστε ἐφεραν εἰς ἀληθινὸν πειρασμὸν. Ὁ Κλαυδίου μ' ἐφάρμοξε καὶ μὲ τὰ ἐνδεχόμενα τοῦ γηρατίου, διὰ νὰ μὴ παύσω βλέψω καὶ τὴν χρηματικὴν ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον βγαίνειν. Τέλος συγκατέβη νὰ κάμω συνωδευμένος μ' αὐτὸν εἰς τὸν Γραμματέα (secretaire) ἐπίσκεψιν. Δὲν ἐσυνέταξεν εἰς μὴδ' εἰς τοῦτο, πρῶτον μὲν διότι ἡ παρὰ τὸν δὲν στέκει εἰς τὸ πολὺ ἢ τὸ ὀλίγον, εἰς τὴν μίαν ἢ τὰς εἴκοσιν ἐπισκέψεις, ἔπειτα ὅτι μὴδ' ἀρκεῖ μία μὲν καὶ τρίτον, ἐπειδὴ εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ γραμματεὺς καταστάσει νέον ἄλλον πρὸ πολλοῦ καὶ κινεῖ πάντα λατρεῖν νὰ τὸν ἐμβάσῃ. Ἐλπίζω ὅτι οὗτος εἶναι ὁ τελευταῖος πειρασμός, καὶ καθὼς ἐγὼ ἀπεφάσισα νὰ μὴν ἐμβῶ βιζίτας, οὕτως καὶ αὐτοὶ θέλουν ἀποφασίσαι νὰ μὲν ἀλλάζονται πλέον ὥς ἀποθανόντα.

Δὲν ἐξεύρω ποῦ ἴδα, ἢ ἀγέγνωσα, ὅτι ἡ εἰς τὰς γραφὰς τῶν ἐπιστολῶν δοτικὴ (Τῷ κυρίῳ κ.τ.λ.), ἢ ἡ τὸν τρόπον τινὰ τὸν Κούμαν εἰς ἀνάγκην τοῦ νὰ κάμῃ

ρεσιν τοῦ κανόνος. Αἱ ἐξαιρέσεις εἶναι βέβαια συγχωρη-
μέναι διὰ τὴν ἀνάγκην· ἀλλὰ τοιαύτην ἀνάγκην δὲν
βλέπω διὰ τὰς ἐπιγραφάς. Πρὸς τὸν Κύριον εἶναι τόσον
καλόν, ὅσον καὶ *Tō Κυρίῳ*.

Ἡ πρὸς τὸν N. B. ἐπιστολή σου εἶναι τώρα καλή.
Ἐδῶ κ' ἐκεῖ παροράματά τινα τὰ ὅποια νὰ σε σημειώσω
καιρὸν δὲν ἔχω. Τὸ κυριώτερον εἶναι, ὅτι ἡ ἐπιστολή σου
(καὶ τοῦτο χωρὶς καμμίαν πρόληψιν) ἀναγινώσκεται μὲ
εὐχαρίστησιν, εἰς καιρὸν ὅταν τῶν κακοδαιμόνων τούτων
τὰ συνθέματα, πρέπη νὰ ἔχη ὄνου ὡτά τις διὰ νὰ τὰ
ὑποφέρει. Δὲν εἶναι μόνος ὁ μακαρονισμός, ὅστις ἐκπλήτ-
τει καὶ ταραττει τῆς ἀκοῆς τὸ τύμπανον, ἀλλὰ παρὰ
τὸν μακαρονισμόν ἀηδέστερον ἡ παντελής ἔλλειψις τοῦ
βυθμοῦ. Δὲν ἐξεύρουν οἱ ἄθλιοι ὅτι ἡ σύνθεσις τῶν λέξεων
εἶναι μουσικῆς ἔργον. Σὲ εἶπα νομίζω καὶ ἄλλην φοράν,
ἀποῦ γράψης μίαν περίοδον ἢ σελίδα, νὰ τὴν ἀναγινώ-
σκῃς τρανά, καὶ νὰ γίνεσαι ἀκροατὴς τῶν ἰδίων σου.
Παραδείγματος χάριν ταύτην σου τὴν περίοδον (σελ. 2)
« ἡ σφετέρησις τῶν ξένων, καὶ ἡ ἀποσιώπησις τῆς πηγῆς,
ὅθεν ἡρύσθησαν τὰ φιλολογικὰ » ἀναγινώσκων μὲ σιωπὴν
τὴν εὐρηκα καλήν· ἐκφωνουμένη ὅμως (ὡς ἂν ἔλεγες καὶ
ψαλλομένη) μὲ φαίνεται οὕτω καλητέρα, « Ἡ σφετέρι-
σις τῶν ξένων, καὶ τῆς πηγῆς ὅθεν ἡρύσθησαν τὰ φιλο-
λογικὰ ἢ ἀποσιώπησις ». Ἐπειτα καὶ τὸ ἡρύσθησαν εἶναι
ὀλίγον σκληρόν, δηλαδὴ, ὄχι γραικικόν. On pourroit
encore vous chicaner sur l' ἀποσιώπησις τῆς πηγῆς.
Ἡ πηγὴ μῆτε λαλεῖ, μῆτε σιωπᾷ· καὶ ἂν (ἡ ὀργὴ τοῦ
Θεοῦ) τὸ δεχθῇ τις ὡς μεταφορικόν, ἡ ἀποσιώπησις γίνε-
ται στέρεισις, παῦσις τοῦ νεροῦ. Δὲν ἦτο κάλλιον. Ἡ
ἀποσιώπησις τοῦ ὀνόματος τῆς πηγῆς;

Ὁ Τσαμβαρδίκης μὲ εἶπεν (ἂν ἐνθυμοῦμαι καλῶς ὁ ἀντίπαλός σου ἐστάθη δοῦλος (καθὼς ὁ Τσέτσης τασε περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ πράγματος. Τὸ ὅτι ἀληθῶς φέρει σημεῖα μαστιγίου. C'est le style d'un homme échappé des galères.

Τὴν πρὸς τὸν διδάσκαλον τῶν Σερρόων ἐπιγραφὴν πεις, ὅτι φέρει τὸ *Mirawdης*. Δὲν ἐξεύρω ἂν ἀνὴρ ὁρθὰ τὴν μονοκονδυλίαν του. Διόρθωσέ το, ἂν ἦν ὁ βλόν. Ἄν τὸ κρίνης εὐλογον, πέμψε τον καὶ ἕνα κλέα, καὶ ἕνα Ὅμηρον, ὡς ἀπὸ τὴν Βολισσὸν διόλους νὰ πεμφθῶσι.

16 Ἰανουαρίου.

Χθὲς ἔστειλα τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Στ. Ἄν ἀκόμη δὲν ἔλαβα· πιθανὸν ὅτι θέλει ἐλθεῖν αὐριοῦ (ῥιανκήν). Ἄν καὶ δὲν ἔχω πλέον τίποτε νὰ σὲ δὲν σφραγίζω τὴν ἐπιστολὴν πρὸ τῆς ἀποκρίσεως.

17 Ἰανουαρίου, Κυριακή.

Ἀκόμη δὲν ἔλαβον ἀπόκρισιν ἀπὸ τὸν Στ. Ἰσχυρὸν σήμερον αὐτός. Ἄν δὲν ἔλθῃ, μὴν ἔχων τι πρᾶξω, σὲ πέμπω τὴν δέσμην τούτων ὅλων τῶν λῶν αὐριον. Χθὲς τὸ ἐσπέρας ἔλαβα τὴν 6 Ἰανουαρίου ἐπιστολὴν σου περιέχουσαν τὴν τοῦ Κούμα· τὰ πρὸς τοῦ ζητούμενα χρειάζονται σκέψιν. Καλὸν ἦτο νὰ τὴν βιάσῃς (μὲ γνώμην τῶν Ζωσιμάδων) τὴν τιμὴν βλιοθήκης, ἀλλὰ διὰ μόνην τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἕλληνας. Φυλάττου διὰ τὸν Θεόν, μὴ τὴν βιάσῃς εἰς τὰ πωλούμενα εἰς Βιένναν· ὅτι τότε θ

ἀναγκάσειν νὰ τὴν καταβάσω καὶ ἐδῶ καὶ ἀλλάχοῦ τῆς ρωτισμένης Εὐρώπης, ὅπου δὲν ἐγόγγυσαν ἀκόμη περὶ τῆς τιμῆς, ὡς γογγύζει ἡ πτωχὴ καὶ χρημάτων καὶ νοῦ Ἑλλάς. Τὴν ὁποίαν ἐδιώρισα τιμὴν, ἐδιωρίσθη μὲ βουλὴν καὶ γνώμην τῶν ἐδῶ βιβλιοπωλῶν.

Ἀπὸ τὰς ἐγκεκλεισμένας μὴ με στείλῃς καμμίαν ὀπίσω.

Τὰ πρὸς τὸν διδάσκαλον Σερρόων βιβλία δίκαιον εἶναι νὰ τὰ λογαριάσῃς εἰς τὴν ὁποίαν τὰ δίδομεν εἰς τοὺς βιβλιοπώλας τιμὴν.

Σελ. 1. Πῶς μόνος; ἐπειδὴ τοσοῦτοι πρὸ αὐτοῦ. — σελ. 2, μεταξὺ τῶν συγγραφέων ἡ σφετέραις· σελ. αὐτ. εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῆς Γραμματικῆς του — σελ. 3, ζητεῖται ἡ μάντευσις (ὄχι ἐπίρροια), — σελ. 4, νὰ φυλ-
λομετρῶ τὰ βιβλία — σελ. 15, Τειρεσίου (μὲ δίφθογγον), — σελ. 16, πρὸς τὸ προσεχῶς προηγούμενον, — σελ. 18 σημ. 24, Ἀλλὰ μετὰ λόγου τὰς ἀνέτρεψα, — σελ. 24 σημ. 54 Αὐτὴ πολλάκις Δηλίου δεῖται κολυμβητοῦ, — σελ. 26, σημ. 61, ὁ Ἰταλὸς Βεργάμου (διὰ τοῦ Β).

Ταῦτα εἶναι τὰ κατεπεύγοντα, μικρὰ μὲν, ἀλλ' ἀναγκαιὰ, ὅταν ἐμπλέκεται τις μὲ σχολαστικούς, καὶ μὲ σχολαστικούς ἐκ τῶν κακίστων ἀγγείων. Ἄν ἐμπορῇς νὰ ἀναβάλῃς τὸν τύπον ὀκτὼ μόνας ἡμέρας, θέλω σὲ στείλειν ἀκόμη δύο παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας, ὡς χρειάζο-
μένας ὀλίγην ἔρευναν, τώρα νὰ γράψω δὲν ἔχω τὸν και-
ρὸν. Τὸ ὅλον ἡ ἀνασκευὴ εἶναι καλὴ.

Χθὲς (Κυριακὴν) σ' ἔγραφα τὰ ὀλίγα ταῦτα μὲ βίαν. Ἄς προθυμηθῶ σήμερον ἂν ἦναι δυνατόν νὰ σὲ γράψω τὰς δύο παρατηρήσεις, ἣ καὶ τὴν μίαν.

Πρώτην παρατ. Δὲν καταλαμβάνω τί λέγει ὁ κακο-
δαίμων μὲ τὸ περὶ Μουσικῆς τοῦ Βρυεννίου· αὐτὸ εἶναι

πρὸ πολλοῦ τυπωμένον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, μὲ τοῦτον τίτλον. *Manuelis Bryennii, Harmonicorum, libri tres*, (τοῦ Βρυεννίου Ἀρμονικῶν βιβλία τρία) ἐκδοθὲν ἀπὸ τὸν Wallis εἰς τὸ Oxford κατὰ τὸ 1699 ἔτος.

Ἀλλὰ πρὸ τούτων ἐξέδωκε εἰς τὸ Ἀμστελδάμ κατὰ τὸ 1652 ὁ Μειθόμιος βιβλὸν περιέχουσιν ἐπτὰ μουσικὰ παλαιούς, Ἀριστόξενον, Εὐκλείδην, Νικόμαχον, Ἀριστοπύριον, Γαυδέντιον, Βάκχιον καὶ Ἀριστείδην. Μετὰ ταῦτα οἱ μουσικοὶ τὰς ἐξ ὧν ἔχομεν καὶ τοῦ Πλουτάρχου τὸ περὶ Μουσικῆς εἶναι πρᾶγμα νόστιμον, ἀφοῦ οἱ κριτικοὶ μετὰ τὰς ἐκδομένους παλαιούς ἀρμονικοὺς δὲν ἐστάθησαν ἀδύνατοι νὰ ἐξακριβώσωσι τῆς ἀρχαίας Μουσικῆς τὴν οὐσίαν καὶ πρᾶξιν, νὰ προσμένωμεν ἀπὸ συγγραφῆς βαρβαρωμένης Ἑλλάδος, τὸν Βρυέννιον (ἤκμασεν εἰς τὸ 1320) φῶς εἰς τὰ τοιαῦτα. Βλέπω τῶρα εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Φαβρικίου, ὅτι ὁ τῆς δεκάτης τετάρτης τονταετηρίδος οὗτος Βρυέννιος ἄλλο δὲν ἔκαμε πλὴν ἀναμασσήσει τὰ τοῦ Εὐκλείδου εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῶν ἀρμονικῶν του· εἰς τὸ δεύτερον καὶ τρίτον σχετίζεται τὸν Πτολεμαῖον, ἄλλον μουσικόν. Ὅπως ἂν ᾔηναι, ὁ Βρυέννιος οὗτος εἶναι ἐκδομένος ζητεῖ λοιπὸν ὁ ἀμαθέστατος συκοφάντης;

Μ' ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ ἐνδέχεται νὰ ἐννοῇ ἄλλος ἀνέκδοτον περὶ τῆς αὐτῆς ὕλης τοῦ Βρυεννίου (τὸ ὅτι νομίζω ἀδύνατον, ἐπειδὴ τίποτε περὶ τούτου δὲν βρέθη εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Φαβρικίου) ἡ σημείωσις πρέπει νὰ γένῃ σχεδὸν τοιαύτη (εἰς τὴν σελ. 21 σημ.).

« Τίνα Βρυέννιον, μᾶς λέγεις; Τοῦ Μανουὴλ Βρυεννίου τὰ τρία βιβλία τῶν ἀρμονικῶν; ἀλλ' αὐτὰ ἐκδομένα πρὸ ἑκατὸν ἐτῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀπὸ τοῦ Wallis »

» Wallis (1699), τὸ ὁποῖον σὺ ἀγνοεῖς· ἂν παρὰ ταῦτα
 » σῶζονται ἄλλα τινὰ τοῦ Βρυεννίου μουσικῆς ἀντίγραφα
 » ἀνέκδοτα, τὸ χρέος σου ἦτο νὰ μᾶς φανερώσῃς ποῖα
 » καὶ πόσα καὶ εἰς ποίαν βιβλιοθήκην σῶζονται; Ἄλλ'
 » ἐπειδὴ τοῦτο δὲν ἐκαθάρισες, μᾶς εἶναι συγχωρημένον,
 » ἕως νὰ τὸ καθάρισῃς, νὰ σὲ ὑποπτεῶμεθα λέγοντα,
 » ὅτι *κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν* κτλ. Καὶ τοῦτο μὲν εἶναι ὑπο-
 » ψία· τὸ δὲ νὰ προσμένῃς ἀπὸ τὸν Βρυέννιον συγγραφέα
 » τῆς ἰδ' ἑκατονταετηρίδος ἐξήγησιν τῆς παλαιᾶς μου-
 » σικῆς, ὁπόταν οἱ ἐπτὰ παλαιοὶ Μουσικοὶ ἐκδομένοι ἀπὸ
 » τὸν Μειβόμιον, καὶ τὸ μακρὸν περὶ Μουσικῆς σύνταγμα
 » τοῦ Πλουτάρχου δὲν ἐστάθηνσαν ἱκανὰ νὰ μᾶς ἀναπτύ-
 » ξωσιν ἀκόμη τὴν θεωρίαν τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς,
 » τοῦτο εἶναι φανερὰ ἀπόδειξις τῆς παχυτάτης περὶ τῶν
 » τοιούτων ἀμαθίας σου καὶ τοῦ φθονεροῦ κνησμοῦ νὰ
 » ἐξεμῆς *ὅτι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν* κτλ.

Σελιδ. 8, σημ. 31· ταύτης τὴν σημείωσιν ἔπρεπε νὰ
 τὴν ἐκτείνῃς. « Εἰς τοὺς ἀποθανόντας εὐρίσκεις, ὅ,τι δὲν
 » εὐρέθη ἀκόμη εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην, Ἄνδρας
 » κλεινοὺς οἱ ὅποιοι *Περὶ πασῶν σχεδὸν τῶν τεχνῶν καὶ*
 » *ἐπιστημῶν, ἐκ τῆς γραμματικῆς μέχρι τῆς θεολογίας*
 » *ἐσύγγραφαν ὡς ΠΑΣΩΝ ΣΧΕΔΩΝ ΤΟΥΤΩΝ ΕΙΔΗΜΟΝΑΣ,*
 » εἰς τοὺς ζῶντας ταραττεσαι ἂν εὔρης τινὰ ἀτυχέστερον
 » τῶν ἀποθανόντων, μίαν μόνην ἐπιστήμην ἢ τέχνην
 » ἔχοντα, καὶ ταύτην ἐργαζόμενον, ὅπως δύναται, πρὸς
 » κοινὴν ὠφέλειαν, ἢ μὴδ' εὐρίσκεις ὅλως τοιοῦτόν τινα
 » εἰς τοὺς ζῶντας. Εἰς μόνους τοὺς νεκροὺς γίνεσαι καὶ
 » τοῦ Λυγέως ὀξυδερκέστερος, ἐπειδὴ βλέπεις ὅχι μόνον
 » τὰ ὑπὸ γῆν ὡς ἐκεῖνος, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ ὄντα. Διότι
 » βέβαια, ἔτι ζῶν ὁ μακαρίτης Εὐγ. ἂν ἤκουε κανένα

» νὰ τὸν ἐκθειάσῃ ὡς πασῶν σχεδὸν τῶν τεχνῶν
 » καὶ τῶν ἐπιστημῶν εἰδήμονα, ἤθελε τὸν πύσῃ
 » εἰς τὸ πρόσωπον ὡς ἀναίσχυντον κόλακα, ἢ τὸν ἀπο-
 » κινήσῃ ὡς μεθυσμένον μεθυσμένως φλυαροῦντα ὅτι
 » κεν ἀπ' ἀκαιρίμων κ.τ.λ. ἐπεὶ δὲ ὅσα μᾶς ἀφῆκε συγ-
 » γράμματα τὸν ἀποδείχνουν ἄνδρα σοφὸν καὶ ψυχὴν
 » ἔχοντα παντάπασι διάφορον ἀπὸ τὰς ψυχὰς πολλῶν
 » ἐπαγγελλομένων σοφίαν, ἀλλ' ὅχι πασῶν σχεδὸν τῶν
 » τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν εἰδήμονα. Εὐλογημένε καὶ
 » καλὲ ἄνθρωπε! Εἰς τὸ ταλαίπωρον ἡμῶν γένος ὁ θά-
 » νατος τοιούτων ἀνδρῶν, ὅποῖος ἦτον ὁ Εὐγένιος εἶναι
 » βέβαια δυστυχία· ἀλλὰ τὸ γένος δὲν ὀπισθοπόδησε διὰ
 » τοῦτο εἰς τὴν προκοπὴν του· ἐὰν οἱ ζῶντες, λαμβανό-
 » μενοι καθ' ἓνα ἦναι ὀλιγώτερον ἐκείνου σοφοί, εἶναι
 » ὅμως τὸν ἀριθμὸν περισσότεροι (παρεκτὸς ἂν μὴδὲ τοῦτο
 » δὲν τὸ βλέπῃς), ἐκ τῶν ὁποίων ὁμοῦ συνθεμένων καὶ
 » ζυμωμένων πλάττονται καὶ ἀρτοκοποῦνται πολλοὶ Εὐ-
 » γένιοι.

Τί τοὺς θανόντας οὐκ ἔξς τεθνηκέναι;

» Τί γεωργεῖς τὸν ἄδην ταλαίπωρε Γεωργιάδη, καὶ
 » ζητεῖς ὑπὸ γῆν δένδρα τόσον παράδοξα ὥστε νὰ φέρω-
 » σιν ὅλα σχεδὸν τὰ εἶδη τῶν καρπῶν, ὡς νὰ μὴν ἔμει-
 » νεν εἰς τὴν ἀπὸ σέ καὶ τοὺς συγχρόνους σου πατουμέ-
 » νην γῆν, κανὲν ἔχνος καρποφορίας; »

Ὑγιάινε καὶ καῦσον τὴν ἐπιστολήν.

168.

1 Φεβρουαρίου 1813.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Τὴν 17 Ἰανουαρίου σ' ἔπεμψα τὴν ἀπὸ τῆς 9 τοῦ αὐτοῦ ἀρχισθεῖσαν μακρὰν ἐπιστολὴν μου. Σ' ἔλεγα ὅτι τὴν αὐτὴν ἡμέραν (17) μ' ἔφερεν ὁ Στ. φρ. 1000 διὰ λογαριασμόν σου μὲ ὑπόσχεσιν νὰ μὲ φέρῃ ἔτι τὴν ἀκόλουθον τετράδα ὅσα δυνήθῃ. Τὸν ἐπρόσμεινα ματαίως ἕως τῆς 25, ὅτε καὶ πάλιν τὸν ἔγραψα μικρὸν ἐπιστολίδιον παρακαλῶν νὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην μου. Μηδ' εἰς τὸ ἐπιστολίδιον δὲν ἀπεκρίθη μέχρι ταύτης τῆς ὥρας. Δὲν κρίνω συμφέρον νὰ τὸν γράψω καὶ δεύτερον. Ὡς τόσον ἔχε τὴν εἰδήσιν· καὶ γράψε τον πάλιν ὅτι μὲ ἐπιστολὴν μου τῆς 1 Φεβρουαρίου σὲ ζητῶ πάλιν ἀργύρια, ἐπειδὴ αὐτὸς δὲν μ' ἔδωκε πλὴν 1000 μόνον φρ. νὰ ἴδωμεν τί ἐκβαίνει ἀπὸ τοῦτο.

Τὴν ἐγκεκλεισμένην σφραγίσας πέμψε πρὸς τὸν Ζ. τὴν ἄλλην (τοῦ Βάμβρα) πρὸς τὸν Κούμαν, καὶ τὴν τρίτην σφραγισμένην πρὸς τὸν αὐτὸν νὰ τὴν δώσῃ μὲ τὰ 50 γρόσια εἰς τὴν νύμφην μου. Ἐρῶωσο εὐδαιμονῶν!

15 Μαρτίου 1813.

Εἶναι ἀδύνατον, Ἀλέξανδρε φίλε, νὰ σὲ περιγράψω, τὴν ὁποίαν μὲ προξενοῦν ἀνίαν, καὶ πολλάκις ἀγανάκτησιν, πολλῶν λογῶν περιστάσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τινες γελοῖαι, καὶ ἐπομένως ἄξιαι νὰ καταφρονῶνται. Ἄλλ' αἱ σωματικαὶ μου ἀσθένειαι, αὐξανόμεναι καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν ἀπὸ τὸ γῆρας μὲ βιάζουσι πολλάκις νὰ παρακούω τῆς φιλοσοφίας τὸ χρυσοῦν παράγγελμα **ἀνέχου.**

Βίασε τὴν φαντασίαν σου νὰ σὲ παραστήσῃ πρᾶγμα ἀνύπαρκτον, *συγκομοσίαν* πολλῶν ἀδιακρίτων ἀνθρώπων, καὶ ἐντοπίων καὶ ξένων ἀπὸ διαφόρους πατρίδας, αἱ ὁποῖοι ἐσυμφώνησαν νὰ μὲ θανατώσωσιν, ἀφ' οὗ πρῶτον μοῦ κενώσωσι τὸ βαλάντιον, ὥστε νὰ μὴν ἔχω μηδὲ τῆς ταφῆς τὰ χρειάζόμενα ἐξοδα. Πολλὰς ἐπιστολάς πληρόνως, καὶ ῥίπτω εὐθύς εἰς τὸ πῦρ· ἄλλ' εἶναι κατὰ δυστυχίαν καὶ πολλαί, αἱ ὁποῖαι χρειάζονται ἀπαραίτητον ἀπόκρισιν ἄλλαι διὰ τὴν προσδοκωμένην ἀπὸ τὴν ἀποκρισιν ὠφέλειαν, καὶ ἄλλαι διὰ τὸν φόβον (ὡς καὶ σὺ τὸ ἐσυλλογίσθης) τῆς ἐνδεχομένης ἔχθρας διὰ τὴν σιωπὴν. Σὲ βεβαιόνω χωρὶς ὑπερβολήν, ὅτι μόνη ἡ ἐπιστολικὴ κοινολογία μοῦ ἀφαιρεῖ κατ' ἔτος τόσον καιρὸν ὅσον χρειάζεται ἡ ἐκδοσις ἐνός συγγραφείως. Ἐρχομαι τώρα εἰς τὴν μόνην εὐχρεστον ἀπόκρισιν τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν σου, τὴν ὁποίαν μὲ ἀνάγκασαν νὰ ἀναβῶνται πολλῶν ἀνόητων ἄλλων ἐπιστολαί· καὶ ἀρχίζω ἀπὸ τὴν ὁ

ποιάν ἔλαβα σήμερον τελευταίαν σου τῆς 3 Μαρτίου.

Μῆτε παρὰ θυρωροῦ φάκελλον ἔλαβα, μῆτε τὸν Ἄρ-
μης· ἀκόμη ἶδα, μὴδ' ἴσως θέλω τὸν ἰδεῖν, ἐάν κατὰ δυ-
στυχίαν ἶδε πρῶτον τὸν φίλον μου τὸν Ἀθηναῖον.

Μὲ λύπην μου βλέπω τὰ δι' ἀγάπην μου βάσανά σου.
Ἄκουσε, φίλε, τὴν φιλικὴν καὶ σύντομον ταύτην συμ-
βουλὴν. Πέμψε τοὺς ὅλους εἰς τοὺς Κόρακας. . . Πράγμα
καὶ τοῦτο τῆς τύχης. Μόλις ἐκβῆκεν ἀπὸ τὸν κάλαμον
ἡ λέξις Κόρακας, καὶ μὲ φέρουσιν ἐπιστολὴν. Τίνος; —
τοῦ Γ. Ἀλλὰ περὶ τούτου εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς.

Περὶ τῶν Ζ. εἶναι καὶ αὐτοὶ εἰς ἐμέ λύπης μεγάλης
πρόξενοι ζητοῦντες πράγματα ἀδύνατα. Μὴ φροντίζης
μηδὲ περὶ τούτου, μηδὲ φαίνου πρὸς αὐτοὺς ὑπερασπι-
στὴς μου.

Ἄν δὲν ἔδωκες εἰς τὸν Κ. τὸ φυλλάδιον τὸ μετὰ τὸ
ἔργον τοῦ Αὐστερλ. μὴ τὸ δώσης, νὰ ζήσης! ὅτι δὲν
συμφέρει κατ' οὐδένα τρόπον. « Μέννας' ἀπιστεῖν· νεῦρα
ταῦτα τῶν φρενῶν ».

Ἐγὼ τώρα ν' ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἐπιστολάς σου 24 καὶ
25 Φεβρουαρίου, ἐκ τῶν ὁποίων τὴν μίαν μ' ἔφερεν ἄν-
θρωπος ἄγνωστος εἰς ἐμέ καὶ δὲν μ' ἐζήτησε πληρωμὴν·
ἀλλὰ μόνην αὐτὴν μ' ἔφερε. Δὲν ἐξεύρω ἂν ὀνομάζης
φάκελλον ταύτην τὴν ξηρὰν ἐπιστολὴν. Ἡ ἄλλη μὲ λέγει
ὅτι πέμπεις διὰ τῶν περιηγητῶν Πετροβίκου καὶ Ἀρμά-
σεν Β' τόμον Λεξικοῦ Γ. καὶ ἄλλα τινά. Ἀλλὰ πάλιν
σὲ λέγω ὅτι δὲν ἶδα κανένα ἀπ' αὐτούς.

Ἡ ἐπιστολή σου 13 Φεβρ. μ' ἔφερε τὸ λεῖπον φύλλον
εἰς τὸ τετράδιον τοῦ Α. Ε. S περὶ τοῦ ὁποίου σὲ εὐχα-
ριστῶ. Σὲ λέγω πάλιν καθαρά ὅτι ἀπὸ τὴν σειρὰν ταύ-
την ἔχομεν δύο σώματα (ὁ Κλαυέριος κ' ἐγώ) ἀπὸ τοῦ

Α μέχρι τοῦ Υ τέλεια πλὴν τοῦ Ι λείποντος εἰς τὸ ἰδικόν μου, ἀντὶ τοῦ ὁποίου ἔχω διπλοῦν τὸ D.

Μᾶς λείπουν λοιπὸν εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς σειρᾶς ταύτης ἀπὸ τὸ Z δηλαδή καὶ τὰ ἐξῆς (ἔγουν ὅλος ὁ Δεκέμβριος διπλᾶ, καὶ τὸ Ι ἀπλοῦν δι' ἐμέ.

Ὁ Κρῆς δὲν μ' ἔφερεν ἄλλα, μηδὲ πιστεύω ὅτι θέλει μὲ φέρειν. Ὁθεν παρακάλεσον ἀσπασάμενος ἐκ μέρους μου τὸν κύριον Σταῦρον Ἰωάννου, νὰ σέ μετρήσῃ 1000 φρ. ἀπὸ τὰ ὁποῖα μέλλει νὰ μὲ πέμψῃ 3000 (ὡς λέγεις), ἢ ἂν μὲ τὰ ἔπεμψε, δεῖξέ με εἰς ποῖον ἔχω νὰ πληρώσω τὰ 1000 σου φρ.

Κάμνω τέλος μὲ τὴν μακρὰν ἐπιστολήν σου τῆς 31 Ἰανουαρίου. Εἰς αὐτὴν μὲ λέγεις, ὅτι ἔδωκες τὴν περὶ τῶν δοθέντων 1000 φρ. εἰδήσιν πρὸς τὸν ἀδελφὸν Πασχάλιον. Ἀλλ' εἰς τί χρήσιμος ἡ εἰδήσις, ἐπειδὴ ἡ πρὸς τὸν πληρωτὴν ὁμολογία μου λέγει, «ἐκ προσταγῆς καὶ διὰ λογαριασμὸν Ἀλεξάνδρου Βασιλείου». Ἄν δὲν δυστροπήσῃ (τὸ ὁπαῖον δὲν προσμένω), διὰ σέ τὰ ἐπλήρωσεν, ὅχι διὰ τὸν Πασχάλιον.

Ἐλαθε τέλος καὶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ Κουσόφσκη, ὡς βλέπεις ἀπὸ τὸ κλεισμένον ἐδῶ ἐξοφλητικόν. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι. ὅτι τὴν ἐτελείωσεν ὁ Κρῆς, χωρὶς τὸν ὁποῖον ἐγὼ βέβαια δὲν ἤθελα εἶσθαι εἰς κατὰστασιν νὰ τὴν τελειώσω. Τοῦτο σέ λέγω, ὅχι διὰ νὰ σ' ἐμποδίσω νὰ μ' ἐπιβάλλῃς δουλεύσεις, ἀλλὰ διὰ τὴν ὁποίαν ἤθελα δοκιμάσειν περὶ τῆς ἀναξιότητός μου λύπην.

Εἰς τόπον τοῦ Larcher καὶ Toulangeon ἐμβῆκαν ὁ de la Borde καὶ ὁ Boissonade. Δι' ἐμέ δὲν εἶναι πλεόν εἰς τὸ ἐξῆς ἐλπίς οὐδεμία, καὶ ἂν ἤθελαν ἀποθάνειν ὅλοι. Ὁ μέγας κίνδυνος τῶν πειρασμῶν ἐπέραςε· καὶ «ὄψέ

μέν, ἀλλὰ νοῦν ἐσχέκαμεν. » Δύο ἦσαν οἱ φοβερώτεροι, ἡ κατάρατος φιλοτιμία νὰ λυπήσω ὀλίγον τοὺς ἐχθρούς μου, καὶ ἡ ἔνδεια τοῦ ἀδελφοῦ μου. 'Αλλ' ἐστοχάσθην, ὅτι μὲ τὸ νόμισμα τῆς ἀτιμίας ἀγοράζεται μὲν ἐτήσιον εἰσόδημα, ὄχι ὅμως καὶ τιμὴ. 'Εὰν ἦναι βέβαιον, ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὸ πανεπιστήμιον πολλοὶ ἄλλοι ὄχι σοφώτεροί μου, βέβαιον εἶναι ὅτι μὴδ' ἐγὼ δὲν ἤθελα τὸ ἀτιμάσειν. 'Αν αὐτοὶ δὲν αἰσθάνωνται, ὅτι ἦτο χρέος των de profiter de la circonstance, pour prouver l'intérêt qu'ils prennent à la régénération d' une nation aux ancêtres dela quelle ils doivent jusqu' à l'existence de leur corps, μάλιστα πληροφορημένοι ἀπὸ ἐγχορίας καὶ ξένας ἐφημερίδας ὅτι εἶμαι καὶ ἐγὼ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὅσοι προθυμοῦνται νὰ βοηθῶσι τὴν ἀναγέννησιν. 'Αν αὐτοὶ (λέγω) δὲν αἰσθάνωνται πρᾶγμα τόσον ἀπλοῦν, καθὼς τὸ εἶπα εἰς τὸν Κλαυέριον, μὴδ' ἐγὼ δὲν πρέπει νὰ φροντίζω περὶ αὐτῶν.

'Ερεύνησα καὶ τὸν ἐτήσιον λογαριασμόν, καὶ κατέγραψα εἰς χρέος σου 9920 : 61. 'Αλλ' ἐλῆσμονήσαμεν, φίλε, καὶ οἱ δύο νὰ περάσωμεν 278 : 30 ἔμελλε νὰ σὲ στείλῃ ὁ 'Ρώτας ἀπὸ Τεργέστην. 'Αν ἀμέλησε νὰ σὲ τὰ στείλῃ, γράψε με, νὰ τὸ ἐνθυμήσω εἰς αὐτόν, ἐπειδὴ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μέλλω νὰ τὸν στείλω ζητηθέντα βιβλία.

'Ομοῦ μὲ τὸν 'Αγάθωνα σ' ἔπεμψα καὶ βιβλία διὰ λογαριασμόν μου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ ἀπολογίαι Σωκράτους ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ Thurot. Μετὰ ταῦτα σ' ἔπεμψα καὶ τινὰ σώματα Elemens de Chronologie Historique. Πωλοῦνται αὐτὰ ἢ δὲν πωλοῦνται; ἔμελλα νὰ σὲ στείλω καὶ ἄλλα διάφορα· ἄλλ' ἡ σιωπὴ σου μ' ἐμπόδισε.

Ἐγραψα εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου 30 φρ. διὰ τὴν τρίτην (ὡς νομίζω, καὶ εἰπέ μέ το) περίοδον τοῦ Λ.Ε.

Ναί, ὡς λέγεις, τὰ τετράδια τῆς αἰς καὶ 15ης Δεκεμβρίου μᾶς λείπουν διπλᾶ ἀπὸ τὴν δευτέραν περίοδον, καὶ τὸ τετράδιον Ι ἀπλουῖν· ἔπειτα ἀπὸ τὴν τρίτην περίοδον δὲν ἔχομεν ἀκόμη τίποτε. Καθαρώτερα νὰ ἐξηγηθῶ εἶναι ἀδύνατον, καὶ ἂν ἤμην μέλος τοῦ Πανεπιστημίου.

Ὁ ἀδελφός μου εἶναι ἄγονος ἀπὸ τέκνα· εἶθε νὰ περιωρίζετο ἕως αὐτοῦ ἡ ἀγονία του! Μ' ἐλύπησαν πολὺ τὰ ἐγκώμιά του. Ἀλλὰ τί νὰ κάμω ὁ ταλαίπωρος; εἰς τοσαύτην ἡλικίαν (ἐπέρασε τοὺς ἐξήκοντα) τίνα συμβουλήν νὰ τὸν δώσω, καὶ ποίαν ἐλπίδα πρέπει νὰ ἐλπίζω ἀπὸ τὴν συμβουλήν μου; εἶναι καὶ αὐτὸς μία ἀπὸ τὰς πολλὰς μου ἀνίας, αἱ ὁποῖαι συντρέχουν εἰς τὸ νὰ με καταβιάσῃ με ὀδύνας εἰς τὸν τάφον. Παρὰ τὴν ἀριθμητικὴν νόσον εἶναι δύο μῆνες ἀποῦ ἄρχισαν νὰ με τυραννοῦν ἱλιγγοὶ τῆς κεφαλῆς ἐκ διαλειμμάτων. Οἱ ἱλιγγοὶ κατὰ τὰ Ἱπποκρατικὰ κιτάπια εἶναι πρόδρομοι τῆς ἀποπληξίας. Μὴ λυπεῖσαι ὅμως, φίλε, ἕκαμα τὰ συμβουλευόμενα εἰς τοιαύτην περίστασιν, διὰ νὰ τὴν ἀπομακρύνω ἅν, ἂν δὲν τὴν ἀποφύγω. Τὸ δραστικώτερον ὅμως ἱατρικὸν ἤθελεν εἶσθαι ἀνάπαυσις ὀλίγη τοῦ πνεύματος, καὶ διατριβὴ εἰς τὴν ἐξοχὴν, δύο πράγματα ἀδύνατα εἰς ἐμέ.

Ὡς τόσον βοήθει με ὅσον δύνασαι, ἀναλαμβάνων μέρος τῶν κόπων μου, τοὺς ὁποίους θαρρῶν εἰς τὴν φιλίαν σ' ἐπιφορτίζω.

Καὶ πρῶτον μὲν στείλε τὴν ἐγκεκλεισμένην εἰς τὸν εὐλογημένον Ἰσκενδέρην, ὅστις (καταλαμβάνεις ἀπὸ τὴν συμπεπεπομένην εἰς σέ γραφὴν του) ἔχει σκοπὸν νὰ με

στελλῇ τὰ βιβλία του νὰ τὰ τυπόνω. Ἴσως ὁ λακωνισμός μου τὸν δυσареστήσῃ.

Δεύτερον, ἐλευθέρωσέ με ἀπὸ ἄλλον σκόλοπα χειρότερον τὸν Ζαβ. Τὸ καλὸν σου παλληκάριον τοῦτο ἔβαλε σκοπὸν νὰ μὲ κάμῃ *Καπικεχαγιά*ν του, νὰ φροντίζω τὰς ἐδῶ ὑποθέσεις του. Ἡ τιμὴ βέβαια εἶναι μεγάλη! Δὲν ἔξυρῶ πόθεν παρακινούμενος δείχνει τόσῃ οἰκειότητα πρὸς ἐμέ, ὅστις εἰς ὅλην τῆς ἐδῶ διατριβῆς του τὸ διάστημα δὲν ἔδειξα καμμίαν εἰς αὐτόν. Τὸν ἐδέχθην, ὅσάκις ἤλθε πρὸς ἐμέ, μὲ φιλοφροσύνην, καὶ τοῦτο διότι μὲ τὸν εἶχες συσταμένον σύ' ἄλλ' ὅμως δὲν ἔδωκα εἰς αὐτόν μηδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν νὰ φαντασθῇ, ὅτι ἔχω δι' αὐτὸν καμμίαν ὑπόληψιν. Καὶ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὲ ἐμπνεύσῃ ἡ διαγωγὴ του ὑπόληψιν; Ἡ διαγωγὴ του δὲν ἦτο μήτε μεθύσου, μήτε λάχνου, μήτε χαρτοπαίχτου διαγωγὴ· ἴσως ἦτον εὐτυχέστερον δι' αὐτόν νὰ εἶχε κἀνὲν ἀπὸ τὰ πάθη ταῦτα. C'était précisément la conduite d'un sot. Τύφος πολὺς, ἐπίδειξις καὶ μεγαλαυχία τοῦ πλούτου του, ἔξοδα τρελὰ εἰς σκεύη οἴκου πολυδαπανώτερα, ἂφ' ὅτι τὸν ἔπρεπαν, 'παντελῆς ἀφροντισία φωτισμοῦ, ὑποψία ἄλογοι κατὰ τῶν μὴ φροντιζόντων ὅλως περὶ αὐτοῦ, ὑπεροψία κατὰ τῶν ὅσους ἡ κεφαλὴ του ἔκρινεν ὑποδεεστέρους του, καὶ ἄλλα ὅσα χρειάζονται νὰ κατασκευάσωσι τὸ ἄγαλμα d'un imbecille.

18 Μαρτίου.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἔλαβα ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν κύριον Σταῦρον διὰ τοῦ συνήθους ταχυδρόμου. Ἀπὸ τὸν εἰς αὐτὴν ὀνομαζόμενον Susskind δὲν ἔλαβα ἀκόμη μὴτ' εἰ-

δῆσιν μὴτ' ἀργύρια· ὅταν τὰ λάβω θέλω γράψῃ καὶ πρὸς τὴν τιμιότητά του, καὶ πρὸς τὸν κύριον Ζωσιμᾶν.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Σταύρου περιεῖχεν ἄλλην ἰδικήν σου γραμμ. 6 Μαρτίου, ἀλλὰ πρὶν ἀποκριθῶ καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὰ λείποντα τῶν πρὸ αὐτῆς, πρέπει νὰ τελειώσω τὴν εἰκόνα τοῦ παλληκαρίου.

Οὗτος λοιπὸν ὁ ἐνδοξότατος ἄρχων, στέλλει ἀπροσδοκῆτως εἰς ἐμέ, τὸν παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντα *Καπικεχαγιάν* του, ἐπιστολὴν περιέχουσαν συναλλαγματικὴν διὰ 1679 φρ. καὶ τὴν στέλλει (ἄκουε καλὰ) φορτισμένην *Chargée* ὡς λέγουσιν εἰς τὴν πόσταν. Μ' ἔρχεται λοιπὸν εἰδῆσις ἀπὸ τὴν πόσταν νὰ ὑπάγω εἰς ζήτησιν τῆς (ἴσως δὲν τὸ ἐξεύρεις) τὰς τοιαύτας εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάγῃ προσωπικῶς ὁ πρὸς θν, καὶ ἂν ᾔῃαι ἄρρωστος πρέπει νὰ κάμῃ ἐγγράφως καὶ ἐμμαρτύρως διὰ νομικοῦ ἐντολέα του (*procureur*) τινά, διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ τὴν ζητήσῃ. Ὑπῆγα λοιπὸν, φίλε, ἀσθενὴς καὶ συρόμενος νὰ λάβω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἄρχοντος. Ἄλλ' ἡ ἡλιθιότης δὲν παύει ἕως αὐτοῦ· μετ' ὀλίγας ἡμέρας δευτέρα ἐπιστολὴ μὲ τὴν δευτέραν συναλλαγματικὴν, καὶ αὐτὴ *Chargée à la poste* !!! Ἀναγκάσθην καὶ πάλιν ὁ ταλαίπωρος νὰ ὑπάγω νὰ ζητήσω καὶ τὴν δευτέραν. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν διορίζει ἐμέ τὸν *Καπικεχαγιάν* του νὰ δώσω 600 φρ. πρὸς τὸν *Didot* χρεωστούμενα ἀπὸ βιβλία, 100 εἰς ἓνα του παράσιτον, ἄλλας διαφόρους διαφορῶν ἀνστη- των πραγμάτων ἀγοράς, καὶ τὰ λοιπὰ νὰ στέκωσιν εἰς ἐμέ, διὰ μελλούσας ἄλλας ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν τοῦ ἄρχοντος χρείας καὶ ζητήσεις. Ἡ ἐπιστολὴ του εἶναι un *chef d' oeuvre de bêtise*. Πολλὰ εὐγενικὴ, ἀλλὰ γραμμένη μὲ τρόπον, ὡς ἤθελε μὲ γράψῃ εἰς ἀπὸ τοὺς *Mint-*

στρους καλοθελητής μου με σκοπὸν νὰ με δείξη εὐνοϊκὴν προστασίαν. Νομίζει ὁ ἄθλιος ὅτι με κάμει τιμὴν, μ' ὅλον ὅτι τὸν εἶπα πρὶν ἀναχωρήσει, ὅταν μ' ἔδωκε νύξιν μελλούσης ἐπιστολικῆς κοινολογίας, ὅτι τὸ γῆρξός μου δὲν με συγχωρεῖ τὰ τοιαῦτα. Ὑπομονή! Ἔως νὰ τὸν γράψω, καὶ νὰ τὸν ἀποφορτισθῶ ὡς ἐτάσιον ἄχθος ἀρούρης, εἶπε τὸν τὰ ὁποῖα μέλλω νὰ σὲ γράψω ὀλίγα λόγια δι' αὐτόν, εἰς τὸ τέλος τῆς παρούσης, διὰ νὰ μάθῃ καὶ ὅτι ἔλαβα τὴν συναλλαγματικὴν. Δὲν τὸν ἔγραψα ἀκόμη μηδὲ γρῦ, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν μ' ἐπροξένησεν ἀγανάκτησιν, καὶ διὰ νὰ τοῦ καταβάλω ὀλίγον τὸν τύπον. Ἐφυλακώθη διὰ τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ἀνομίαν· καὶ μόνος ὁ Βάμβας σπλαχνισθεὶς τὴν συμφορὰν του, ὑπῆγε νὰ τὸν ἐπισκευθῇ εἰς τὴν φυλακὴν. Καὶ ὅμως ἀναχωρεῖ τὸ ξόανον χωρὶς νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν Βάμβαν, διὰ καὶ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ.

Ἐρχομαι τὴν εἰς τὴν ἐπιστολὴν σου. Vous avez bien deviné. Δὲν εἶναι ἀμφιβολία, φίλε, ὅτι τὰ περὶ τοῦ κλήρου ἐνεπνεύστησαν εἰς τὸν Κ. ἀπὸ τὸν σοφὸν ἐφημεριδογράφον. Τῆς πρὸς ἐμὲ ἐπιστολῆς του τὸ ὕφος μὲ βεβαιώνει εἰς τοῦτο. Ὑφος περίεργον διὰ τὴν φαινομένην εἰς αὐτὸ κωμικὴν θρασυδειλίαν. Σπουδάζει νὰ φανῇ φίλος μου μὲ ὅλα του τὰ δυνατά· ἔπειτα τὸν φεύγουσι λέξεις καὶ φράσεις, αἱ ὁποῖαι μὲ τῆς κριτικῆς τοὺς κανόνας ἐξηγούμεναι λέγουσι ὅτι, ἂν ἡ χρεια τὸ καλέσῃ, ἔτοιμος εἶναι ὁ καλὸς σου Παππᾶς, νὰ μεταχειρισθῇ καὶ la batterie sacerdotale. Δὲν τοὺς φοβοῦμαι ποσῶς, φίλε. Μ' ὅλον τοῦτο σὲ συμβουλεύω καὶ πάλιν εἰλικρινῶς νὰ τοὺς ἀφήσῃς νὰ κουρεύωνται. Περὶ δὲ τοῦ Κ. ἐγκωμιάζω τὸν ὅσον θέλῃς, ἐγὼ τὸν κρίνω παραβάτην τῶν καθηκόντων. Τὸ

νὰ σὲ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν ἐκδοσιν εἶναι πρᾶγμα δόξης (affaire d'opinion), ἴσως ἐσφαλμένης, ἴσως δὲ καὶ ὀρθῆς. Ἀλλὰ νὰ ἀνακαλύψῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν σου τὴν ὑπόθεσιν, τοῦτο δὲν ἐμπορῶ νὰ τὸ χωνεύσω. Ὅπως ἂν ᾖναι τὸ πρᾶγμα, καλὸν ἐγένεν, ἢ παραίτησις τῆς ἐκδόσεως. Ἀρκετὴ εἶναι ὅσῃν δοκιμάζει ἡ συνειδήσις αὐτῶν τιμωρία· ἀρκετὴ καὶ ἡ παραφροσύνη διὰ τὴν ὁποίαν καὶ ἄκοντες, ἴσως δὲ καὶ ἀγνοοῦντες παντάπασι, κάμνουν ἐνδοξότερον, τὸν ὅποιον σπουδάζουν νὰ ἀφανίσωσιν. Ἄς ἐπαινῇ τὰς ἐκδόσεις τοῦ Σχαιφήρου· ἂν ἐπιτύχῃ τὸ νὰ διαδοθῶσιν εἰς πολλούς, πολλοὶ θέλουν μάθειν τί λέγει εἰς τὰς σημειώσεις του ὁ Σχαιφῆρος περὶ ἐμοῦ. Τοῦτο εἶναι τὸ τῆς παροιμίας « Ἡ ὄρνιθα σκαλίζουσα ἐκβαλε τὸν ὀφθαλμὸν της. » Δὲν ἤρκεσθι ὁ κριτικὸς νὰ βάλῃ εἰς τὸ κείμενον τοῦ Σοφοκλέους διόρθωσίν μου, εἰς κείμενον λέγω δυσνόητον, ἢ μᾶλλον ἀνόητον, μ' ὅλον ὅτι ἐξεδόθη τοιοῦτον, ὡς ἦτο, μυριάκις ἀπὸ τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἐπιστημῶν, ἕως τῆς ἐκδόσεως τοῦ Σχαιφήρου, ἀλλὰ καὶ λέγει δι' ἐμὲ πλείοτερα ἀφ' ὅσα μὲ πρέπουν, διὰ νὰ μὲ προθυμοποιήσῃ εἰς τὸ ἔργον μου, ὅποτε οἱ σχολαστικοὶ μας οὗτοι κρίνουν ἀπρεπὲς τὸ νὰ ἐνασχολοῦνται οἱ ἰατροὶ εἰς διορθώσεις συγγραφέων. Ἰδε τὸν εἰς δύο μικροὺς τόμους Σοφοκλέα τοῦ Σχαιφήρου (ἂν τὸν ἔχῃς) Τομ. 1, σελ. 373-374 καὶ τόμ. 2 σελ. 300-301.

Τὸ Πιλητὸν ὑπάγει καλὰ· διὰ τὴν Κώλλαν ἔχεις εἰς βοήθειάν σου τὸν Σκαλιγέρον· διὰ τὴν Κόλλαν ἐμπορεῖ νὰ προβάλῃ ἐκείνος τὸν Σαλμάσιον. Εἶναι καὶ οἱ δύο κριτικοὶ τῆς πρώτης τάξεως· ὅθεν μένει τρόπον τινὰ τὸ πρᾶγμα ἄκριτον ἀκόμη. Ἄν καὶ δὲν ἔλαβα ἀκόμη κριτὸν νὰ κάμω ἰδίαν ἀκριβεστέραν σκέψιν περὶ τούτου,

κλίνω ὅμως εἰς τὴν *Kóllar* τοῦ Σαλμασίου. Αὐτὸς ὅμως καὶ οἱ κατ' αὐτόν, μὴ νομίσῃς ὅτι ἔχουν *χαμπάρι*, ὅτι ἔγινεν ἤδη ζήτησις περὶ τούτου· εἶναι συνειθισμένοι οἱ ἄλλοι νὰ φλυαροῦν ὅτι *κεν ἐπ' ἀκαιρίαν*.

Ταύτην τὴν ὥραν ἦλθεν ὁ Κρῆς, καὶ τὸν ἀνάφερα πάλιν περὶ ἀργυρίων. Μ' ἀπεκρίθη ὅτι ἔχει καὶ τι νὰ πωλήσῃ, καὶ τότε θέλει μὲ φέρειν χρήματα. *Plut-à-dieu que cela soit vrai !*

Ὁ Allais μὲ εἶπεν ὅτι σήμερον ἢ αὔριον ἐλπίζει νὰ σὲ στείλῃ τὸ ἀναγκαῖον ἀπολυτικόν.

Ἄφες με νὰ ἀναπνεύσω ὀλίγον (δύο νύκτας τὰς παρελθούσας δὲν ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμοὺς) καὶ τότε ἐξετάζω τὸν κατὰλογον τῶν βιβλίων, καὶ σὲ γράφω, ὅ, τι ἀποφασίσω ν' ἀγοράσω ἐδῶ. Μὲ φαίνεται ὅμως ἀδύνατον βιβλία τυπωμένα εἰς Γερμανίαν, νὰ μὴν ᾖναι πολυτιμώτερα ἐδῶ.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας σὲ πέμπω τὸ βιογραφικόν λεξικόν καὶ τοὺς Στράβωνας.

Ἐδῶ κλεισμένον ἔχεις χειρόγραφον τοῦ Σκυλίτζη διὰ γρόσια . . . Ἀμέλησα νὰ τὰ ζητήσω ἕως τώρα, ἐπειδὴ ᾔτον εἰς δυστυχίαν. Τώρα ὅμως ἤκουσα ὅτι ἔκαμε γάμον εὐδαίμονα. Στείλε λοιπὸν νὰ ζήσῃς! τὸ χειρόγραφον εἰς τὸν Κούμαν, παρακαλῶν νὰ τοῦ τὰ ζητήσῃ καὶ νὰ σὲ τὰ πέμψῃ.

Περὶ Βεν. καὶ Θεοφ. τί νὰ σὲ εἴπω δὲν ἐξεύρω.

Τὸ μέγα Ἑτυμολογικόν δύσκολον εἶναι νὰ εὕρεθῇ καὶ ἐδῶ. Θέλω ὅμως ἐρευνήσῃν καὶ περὶ τούτου, καὶ σὲ γράψω τὰ Δέοντα.

Ἐδῶ κλεισμένας δύο ὁμολογίας μίαν δι' 600 φρ. καὶ ἄλλην διὰ 100, τὰς ὁποίας παρακαλῶ νὰ ἐγχειρίσῃς πρὸς τὸν κύριον Ζαθαρδίκην. Εἰπέ τον τὸν εὐλογημένον νὰ μὴ

μέ πέμπη ἐπιστολὰς chargées à la poste, τὰς ὁποίας δὲν δίδουσι πλὴν προσωπικῶς εἰς ἐκεῖνον τοῦ ὁποίου φέρουσι τὸνομα. Ἐγώ, ὡς σε εἶπα ἤμην εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐκ συμβουλῆς τῶν Ἱατρῶν, καὶ ἠναγκάσθην νὰ καταβῶ δύο φορὰς εἰς τὴν πόλιν, διὰ τὰς ἐπιστολὰς του.

Συναλλαγματικὰς ἔλαβα πολλάκις, ἀλλὰ ποτὲ δὲν με ἤλθε συναλλαγματικὴ chargée à la poste. Ὑγιαίνει.

170.

26 Μαρτίου 1813.

Ἀσπάζομαι σε.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς περασμένης ἐβδομάδος σ' ἔγραψα διεξοδικῶς. Μετὰ τὰς 4 γνωστὰς ἐπιστολὰς τοῦ Ζαῖμοπούλου ἔλαβα πέμπτην (48 σολδία), καὶ τὴν ἐπαύριον ἔκτην ἄλλην (ταύτην ὅμως ἀνέξοδον). Ἐάν, ὡς λέγει, με ἔγραψε δέκα ἐπιστολὰς, προσμένω ἀκόμη τέσσαρας. Εἰς τὴν τελευταίαν με φοβερίζει, ὅτι θέλει ἀποθάνειν, ἂν δὲν τὸν ἀποκριθῶ, et que je serai responsable à la patrie de la mort d'un pareil sujet. Πρόφθασι φίλε μου τὴν ἀπόκρισιν, μὴν ἀποθάνῃ. Ἔως τώρα ἐνόμιζα, ὅτι ἡ πολύγραφος ἀδολεσχία του ἦτον ἀποτέλεσμα τῆς ἡλικίας. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι εἶναι σαλευμένη ἡ κεφαλὴ του. Κάμε το δι' ἀγάπην Θεοῦ, φίλε μου, παρακάλεσε τὸν ἀδελφόν σου, νὰ εἴπῃ καὶ αὐτὸν, καὶ ὅσους

ἄλλους μανθάνει ὀρεγομένους νὰ μὲ γράφωσιν, ὅτι δὲν ἀποκρίνομαι πλέον εἰς κανένα. Μὲ φέρουσιν εἰς ἀπελπισίαν, μὰ τὸν Θεόν!

Δὸς νὰ ζήσης τὴν ἐγκεκλεισμένην, εἰς τὸν παράλληλον ἄνδρα τοῦ Ζαῖμοπούλου, καὶ φρόντισε μὲ τρόπον γλυκὺν καὶ φρόνιμον νὰ μὲ ἐλευθερώσης ἀπὸ τὸ ἀβάστακτον αὐτοῦ βάρος, προφασιζόμενος, ὅτι ἐπειδὴ εἶμαι εἰς τὴν ἐσχόλῃ διὰ τὴν υἰεῖάν μου, εἶναι ἀδύνατον νὰ δεχθῶ τὴν τιμὴν νὰ ἦμαι *Καπικεχαγίας* του. Εἶπέ τον ὅτι καὶ τὰς ἰδικὰς σου ὑποθέσεις ἀναγκάζομαι νὰ ἀμελῶ.

Σήμερον ἀποκρίνομαι πρὸς τὸν Σταῦρον, περικλείων εἰς τὴν ἐπιστολὴν του καὶ τὴν πρὸς τὸν Γ. ἀπόκρισίν μου. Δὲν τὴν πέμπω διὰ σοῦ, μὴν ὑποπτευθῇ ὅτι τὴν ἀνέγνωσες. Δὲν ἐξεύρω πῶς ἔχει νὰ τὸν φανῇ· τοῦτο ἐξεύρω, ὅτι ἄλλῶς ν' ἀποκριθῶ δὲν ἦτο δυνατόν.

Ὁ ἄρχων Ἀρμῖς κατευοδώθη. Ἦλθε πρὸς ἐμέ μίαν φορὴν, καὶ τὸν ἐπέστρεψα τὴν ἐπίσκεψιν. Μ' ἔπεμψεν ὅσα ἐπαράδωκες εἰς αὐτόν, πλὴν τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Γ. Δὲν τὸν ἶδα μετὰ ταῦτα διὰ νὰ τὸ ζητήσω, ἂν κατὰ δυστυχίαν δὲν ἐχάθῃ. Αὐριον ὅμως μελετῶ νὰ τὸν γράψω ἐπιστολίδιον ἐρωτῶν περὶ τοῦ Λεξικοῦ.

Τὸ προοίμιον τῆς Ῥητορικῆς τοῦ Οἰκονόμου εἶναι φρονιμώτατα γραμμένον.

Ὅταν πληρώσης δι' ἐμέ πρὸς τὸν Ζ. τὰ 925 φρ. 31/100, εἶπέ με εἰς τίνα ἀγαπᾷς νὰ τὰ πληρώσω καὶ αὐτὰ καὶ τὰ ὅποια ἔλαβα ἀπὸ τὸν Κρηῖτα 1000.

Σφράγισε τὴν ἐγκεκλεισμένην πρὶν τὴν ἐγχειρίσιν πρὸς τὸν Ζ. καὶ ἀνάγνωσέ τον, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, ὅτι σὲ γράφω εἰς τὴν ἐξῆς σελίδα.

Μὴ παραπονεῖσαι, φίλε, ὅτι ἀμελῶ τὰς ὑποθέσεις σου.

Ἡ κατάσταση τῆς υγείας μου εἶναι ἡ αἰτία, ὅχι τῆς πρὸς σέ μου διαθέσεως καμμία ἀλλοίωσις. Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δὲν ἀπεκρίθην ἕως τώρα πρὸς τὸν ἀδελφόν σου, μηδὲ πρὸς τὸν Κούμαν. Λάβε λοιπὸν ὑπομονὴν καὶ λέγε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους νὰ λαμβάνωσιν ὑπομονὴν. Δὸς νὰ ζήσης, ὥς τόσον τὴν ἐδῶ κλεισμένην πρὸς τὸν κύριον Ζαμπαρδίκην, καὶ μέτρησε τον δι' ἐμέ φρ. 925,31/100 λαμβάνων παρὰ τῆς τιμιότητός σου διπλοῦν χειρόγραφον, κατὰ τὸ σύνηθες. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν!

Εἰς τὸ πῦρ καὶ τὴν παροῦσαν καὶ τὴν προλαβοῦσαν.

A. ΚΟΡΑΗΣ.

171.

26 Ἀπριλίου 1813.

Καὶ πάλιν ἀσπάζομαι σε.

Ἔχω ἐπιστολάς σου 27 καὶ 28 Μαρτίου καὶ 5 Ἀπριλίου, εὐχαριστῶ διὰ τῆς μεταγραφῆς τῆς Γερμανικῆς ἀποκρίσεως τὸν κόπον· τὸν ὅποιον ὅμως κάλλιον ἦτο νὰ βάλῃς εἰς ἄλλο τι χρησιμώτερον. Δὲν ἐξεύρω ἂν ὁ ἐπικριτὴς δι' ἐντροπὴν ἀκολουθεῖ νὰ ἐκθειάζῃ τὸν φίλον σου, ἐγὼ σὲ βεβαιῶνω ἐκ τοιούτων ἐπαίνων, ὁποῖων ἔδωκα εἰς αὐτόν, τίποτε δὲν συμπεραίνεται, μήτε τιμῆς δι' αὐτόν μήτ' αἰσχύνῃς ἄξιον δι' ἐμέ. Ἄν τὸν ἐδειξαῖς ἱκανὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸν Λ. Ε. τὸ ἔκαμα διότι ἱκανώτερον ἄλλον

δὲν ἐγνώριζα· α εἰς τὴν ἀνυδρίαν καλὸν εἶναι καὶ τὸ χα-
 λᾶζιον». Μ' ὅλα ταῦτα, ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἐφάνη καὶ
 ἀπ' αὐτὴν τὴν χᾶλαζαν ἀχρηστότερος. Δὲν ἐπρόβλεπα
 ὅτι παρὰ τὴν ἑλλείψιν τῆς μαθήσεως ἔμελλε νὰ τὸν λείψῃ
 καὶ ὁ κοινὸς νοῦς. Μ' ἐπληροφόρησε μάλιστα περὶ τῆς
 ἑλλείψεως ταύτης ἡ τελευταία του ἐπιστολή· καὶ μὴ φο-
 βῆσαι ὅτι θέλει φανερῶσαι τὴν ἀπόκρισίν μου εἰς κἀνένα,
 ὅτι τὴν ἔγραψα εἰς τρόπον, ὥστε νὰ μὴ τολμήσῃ νὰ τὴν
 δείξῃ μηδὲ τὸν Ἱεράρχην. Μὲ τὴν μίαν τὸν ραπίζω, μὲ
 τὴν ἄλλην χεῖρα τὸν χδεύω, *Τῇ μὲν ραπίζων, τῇ δὲ*
καρρῶζων χερσὶν. Ὡς τόσον ἔκαμες καλὰ παραιτούμενος
 τὴν ἐκδοσιν τῆς διατριβῆς, ὅχι διὰ φόβον, ἀλλ' ὅτι φίλε
 δὲν εἶναι *χαῖρι* ἀπὸ τοιούτους ἀνθρώπους. Ἡ φρονιμω-
 τέρα ἐκδίκησις κατὰ τῶν τοιούτων εἶναι νὰ τοὺς ἀφίνῃ
 πρὸς τὴν καὶ νὰ τοὺς ἐνισχύῃ νὰ γράψωσι καὶ νὰ τυπώνωσι.
 Δὲν ἐξεύρουν οἱ ταλαίπωροι ποία φοβερά μάλιστα εἶναι ἡ
 τυπογραφία, μηδ' αἰσθάνονται, ὅτι δεσμεύει καὶ διαιω-
 νίζει τὰς ὁποίας ὁ ἄνεμος ἐξερχομένας ἀπὸ τὸ στόμα των
 ἠθέλει ἀφανίσαι ἀνοίας των. Δὲν ἀνοίγω ποτὲ τὸ Λεξι-
 κὸν τοῦ χωρὶς ν' ἀπαντήσω μικρὰν ἢ μεγάλην *quelque*
betise. Καὶ τὸ ἀνοίγω ὅχι ποτὲ δι' ἄλλο, πλὴν δι' ἐλ-
 πίδα νὰ εὕρω καμμίαν λέξιν τῆς κοινῆς ἡμῶν γλώσσης
 σαρκηνίζουσιν ἀγνοοῦμένον τι. Καταγίνομαι τὴν ὥραν
 ταύτην εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ 12ου βιβλ. τοῦ Στράβω-
 νος, καὶ ἐπειδὴ εὗρηκα τόπον δυσνόητον, ὅστις μ' ἐτυ-
 ράννησε δύο ταχινὰς ὀλοκλήρους, ἀφοῦ ἐτυράννησεν ἄλ-
 λους πρὸ ἐμοῦ σοφωτέρους μου, τὸν Σαλμάσιον, τὸν Βόσ-
 σιον, καὶ τελευταῖον τὸν Σνεϊδέρον, εἰς τὸ Λεξικὸν τοῦ
 (λέξ. Ἑγκολίου), ἠθέλησα νὰ ἴδω τί λέγει καὶ ὁ μέγας
 φιλολόγος τοῦ Κόπ. Βλέπεις τὴν ῥῆσιν τοῦ Στρ. ἀναῦς

κατεσκευασμένας ἀμφοτέρωθεν ἐγκοιλίων μητρῶν χωρὶς ». Ἡ γνώμη τοῦ Σαλμασίου εἶναι, ὅτι λείπει ὁ καὶ σύνδεσμος μεταξὺ τοῦ ἐγκοιλίων καὶ τοῦ Μητρῶν· ὁ Βόσσιος δι᾽ οὗτο ἰσχυρίζεται ὅτι μόνον τὸ Κατεσκευασμένας πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς τὸ Κατεσκευασμένων, διὰ νὰ σημαίνῃ ἐγκοιλία κατεσκευασμένα χωρὶς μητέρας· ὁ Σινεδέρος (πιθανώτερον ἴσως) λέγει ὅτι τὸ μητρῶν πρέπει νὰ ἐξαλειφθῇ ὡς ψυχασγωγία τοῦ ἐγκοιλίων. Ὅτι τοῦτο ἐννοεῖ λέγων, und da könnte μητρῶν bei Strabo eine Glosse seyn. Ὁ μέγας φιλόλογος, ὅστις ἀπὸ τὴν εἰς τὸ στόμα του περιεχομένην γλῶσσαν ἴσως ἄλλην δὲν γνωρίζει, μᾶς λέγει, ὅτι « τὸ μητρῶν φαίνεται ὅτι εἶναι ἰδιωτισμός τινος διαλέκτου ». Καὶ ὅμως τῶν τοιούτων ἡ ἀγνοία δὲν εἶναι μηδὲ εἰς τοὺς μικροὺς φιλόλογους συγχωρημένη. Γλῶσσας ὀνομάζουσιν οἱ σημερινοὶ φιλόλογοι (ἴδ. Diction. de l' Academ. λέξ. glose) τὰς εὗρισκομένας πολλάκις εἰς τὰ ἀντίγραφα ἐξηγήσεις τῶν δυσνοήτων λέξεων, γραμμένας ἢ ἐπάνω εἰς αὐτὰς τὰς λέξεις, ἢ ἐνάντια εἰς τὸ περιθώριον. Συνέβη πολλάκις τοιοῦτον ἀντίγραφον νὰ πέσῃ εἰς ἀμαθοῦς ἄλλου ἀντιγραφέως χεῖρας, ὅστις νομίζων τὴν προσθεμένην λέξιν, ὅχι ἐξήγησιν, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως φωνήν, τὴν βάλλει εἰς τὴν σειρὰν τοῦ κειμένου, καὶ συγχέει ὅλην τὴν ἐννοιαν· αὐτὰ φίλε μου εἶναι γνωστὰ καὶ εἰς τὰ ἐνὸς χρόνου μαθητάρια τούτων, εἰς ἡμᾶς γενικῶς εἶναι συγχωρημένον νὰ μὴ τὰ ἐξεύρωμεν ἀκόμη. Μ' ὅλον τοῦτο ὅστις ἐπιχειρεῖ Λεξικόν, πρέπει καὶ ν' ἀρχίσῃ νὰ μάθῃ τὰ κοινότατα ταῦτα, ἢ νὰ μὴ τολμᾷ τὰ ὑπὲρ δύναμιν. Εἰπέ με ἂν ἀληθεύῃ, λέγων ὅτι τὸ Ἐγκοιλία σώζεται εἰς τὴν ῥωμαϊκίαν μας. Ἐγὼ δὲν τὸ ἤκουσά ποτε. Ἐπειτα διστάζεις μὴ γνωρίζῃ τὰ περὶ

τῆς Κόλλας τοῦ Σαλμασίου. Πῶς καὶ πόθεν φίλε μου ! τίποτε ἀπὸ τὰ τοιαῦτα· καὶ ἂν τὰ ἴδαν ποτέ, δὲν τὰ καταλαμβάνουν. Ἰκανὰ νομίζουν χαρτίον καὶ καλαμάριον εἰς τὸ γραφεῖν. Ὅπως ἂν ἦναι, ἄφες τοὺς νὰ πλανῶνται, καὶ εὖχου εἰς αὐτοὺς χρόνους πολλοὺς, νὰ φθάσωσι τὸν φωτισμὸν τοῦ γένους, καὶ νὰ καταδικασθῶσι καὶ μὴ θέλοντες εἰς τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ φυλάττωσι σιωπὴν. Ἐφριξα ἀναγινώσκων καὶ τὰ περὶ τοῦ Λ. Ε. ῥαδιοργήματα, καὶ τὴν μετὰ τοῦ ἐχθροῦ τῆς Ἑλλάδος Bartholdy μελετωμένην διαλλαγὴν αὐτῶν, ἀλλὰ δὲν ἀπόρησα· ἐξεναντίας εἶμαι βέβαιος, ὅτι, ἂν ἡ χρεῖα τὸ καλίστη, θέλουν συνάψειν κοινολογίαν ἐπιστολικήν καὶ μ' αὐτὸν τὸν Πάριον, καὶ συντάξειν καὶ τὸ συναξάριον τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Χρ. τοῦ ἐπιστάτου τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς.

Ἐπειδὴ περὶ Εὐαγγ. σχ. ὁ λόγος, τὸ ἀλωπεκίδιον εἶπε τὸν Βάμβαν, ὅτι τὸν καλοῦν ἀπὸ τὴν *Σμύρνην*, οὕτως ἀπλῶς, καλοῦν, χωρὶς αἰτίαν· καὶ ἐγὼ, ἂν καὶ πολὺ ἀπέχω τοῦ νὰ ἦμαι μάντις κακῶν, ἐμάντευσα, ὅτι τὸν καλεῖ ἡ Εὐαγγελικὴ σχολή, διὰ νὰ τὸν κάμῃ ἀντίπαλον τοῦ Οἰκονόμου. Τί λέγεις; Ἄν ἦτον ἰατρός, πιθανὸν ὅτι τὸν ἐκάλουν οἱ συγγενεῖς του, διὰ νὰ τοὺς πλουτίσῃ μὲ τὴν τέχνην του.

27 Ἀπριλίαν.

Καλὴν ἡμέραν ! *Κοιλίαν* καραβίου (ὅθεν πιθανὸν ὅτι εἶναι τῶν Γάλλων τὸ *quille d' un vaisseau*) ἄκουσα πολλάκις· ἀλλ' ἐγκοιλία εἶναι ἄγνωστον εἰς ἐμέ. Πληροφόρησέ με λοιπὸν περὶ τούτου. Ὅπως ἂν ἦναι, τὰ γρα-

φόμενα ἄς μένωσιν εἰς σέ μόνον μυστικά· μὴ μ' ἀνοίξης πάλιν νέας ζάλας παρὰ τῶν σχολαστικῶν, ὅτι αὐτὸς λέγει εἰς τὴν ἐπιστολὴν του, ὅτι μὲ ὑποπτεύονται ὅλοι ὡς αἴτιον τῆς κατ' αὐτοῦ καταδρομῆς σου. Ἡ ἐπιστολὴ του εἶναι une pièce curieuse, καὶ ἤθελα σέ τὴν στείλαιν μὲ τὸ καταμαυρισμένον τῆς ἀποκρίσεώς μου σχέδιον, ἂν δὲν ἐφοβούμην τὰ ἐνδεχόμενα. Ὅτι ἀληθινὰ ἐντροπῇ καὶ εἰς τοὺς δύο μᾶς εἶναι (μεταξὺ τῶν ἄλλων κακῶν οἱ ἔρρημοὶ θέλουν μᾶς κάμειν καὶ ὑπερηφάνους) νὰ παλαιώμεν με τοιοῦτους γελοίους ἀνδρίσκους. Ἄφες τὴν τυπογραφίαν νὰ τῶν στίξῃ τὰ μέτωπα μὲ πυρωμένον σίδηρον.

Ὁ Rousseau εἶναι πυρβράκης (ὡς ὁ Ἡσαῦ) καὶ ὄχι κοκκινάκης. Φαίνεται ὅτι ἐπίστευσες καὶ σύ, ὅτι διατρίβω εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἣ μέλλω νὰ διατρίψω· πόθεν εἰς ἐμέ τὸν ταλαίπωρον τοιαύτη εὐτυχία; καὶ πῶς εἶναι δυνατόν ν' ἀφήσω τὸν Πλούταρχον καὶ τὸν Στράβωνα; Τούτου τυπόμενον τῶρα τὸν Δ' τόμον· τοῦ Πλουτάρχου εἰμαι εἰς τὸν πίνακα τοῦ Ε'. Ἐπροφασίσθην τὴν ἐξοχὴν διὰ νὰ ἀποφορτισθῶ τὸ ἀνόητον ἀρχοντόπουλον. Τὸν ἐρχόμενον ὁμῶς Ἰούλιον εἰμαι εἰς ἀνάγκην νὰ μετοικήσω μὴν ἔχων πλέον ποῦ νὰ θέσω τὰ βιβλία μου· ὅθεν ἐνοικίασα κοιτικίαν πλησίον τοῦ Λουξεμβούργου, βλέπουσαν εἰς αὐτὸ τὸ Λουξεμβούργον, διὰ καὶ νὰ ἔχω εἰκόνα ἐξοχῆς, ἂν δὲν ἔχω ἐξοχὴν. Δὲν οἰκουρῶ τὰς ἐορτάς, μηδὲ τὰς ἄλλας ὅλας ἡμέρας μετὰ τὸ γεῦμα· ἀλλὰ πόσαι εἶναι ἐδῶ αἱ καλαὶ διὰ περίπατον ἡμέραι!

Κάμνεις καλὰ νὰ μὴ γίνεσαι ἀπολογητής μου πρὸς τοὺς Ζ. Ἄφες ἐμέ νὰ πολεμῶ μ' αὐτούς, ἐπειδὴ ἡ κακὴ μου τύχη μ' ἐμπλεξε μὲ αὐτούς.

Ὁ Κρῆς μὴτ' ἔφερε, μήτε θέλει φέρεῖ ἄλλα παρὰ τὰ

1000 φρ. τὰ ὅποια ἐπαράδωκα χθές εἰς τὸν Μαρτίνον, ὡς βλέπεις ἀπὸ τὸ ἐδῶ κλεισμένον χειρόγραφόν του.

Σ' ἐζήτησα τὰ 278 : 30 τοῦ Ῥώτα, διότι αὐτὸς μ' ἔγραφε τὴν 10 Μαρτίου, 1812, « Τῶν βιβλίων τούτων τὴν τιμὴν φρ. 278 : 30 ἐπέρασα, κατὰ τὴν θέλησίν σου πρὸς τὸν κοινὸν φίλον, κύρ Ἀλέξανδρον Βασιλείου εἰς Βιέννην ». Ἡ ἐπιστολή σου μ' ἐφόβισε μὴ ἡ γεροντικὴ μου μνήμη μὲ κάμνη νὰ ζητῶ τὰ πληρωμένα· ὅθεν πέμ-
πων εἰς τὸν Μαρτίνον τὰ 1000 σου φρ. τὸν παρεκάλεσα νὰ ἐξετάσῃ τὰ διφθερίά του, ἂν μ' ἐπλήρωσε τοιαύτην ποσότητα τὸν Ἀπρίλιον καὶ μῆνας ἀκολουθοῦς τοῦ 1812 ἔτους· καὶ μ' ἀπεκρίθη μὲ τὸν συνήθη βαυναυσικὸν λα-
κωνισμόν, ὅτι δὲν μ' ἐπλήρωσε τὸν Ἀπρίλιον μῆνα. Τώρα δὲν ἐξεύρω τί νὰ κάμω· πιθανὸν ὅμως ὅτι ὁ Ῥώτας εἶναι ὁ λησμονήσας.

Ὑπόφερε ma betise, ἂν ἀναγκάζωμαι καὶ πάλιν νὰ αἰζητήσω ἐξήγησιν περὶ τῶν 30 φρ. τοῦ Λ. Ε. διὰ τὸν Κλαυέριον. Τὴν πρώτην καὶ δευτέραν περίοδον μ' ἐπλή-
ρωσεν ὁ Κλ. πρὸς 15 φρ. ἤγουν 30 διὰ τὰς δύο, ἐπειδὴ εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς πρώτης περιόδου ἔγραφεν ὁ Ἡτρια-
στῆς « πληρόνοντες εἰς κάθε ἀρχὴν τοῦ ἑξαμήνου ἀνά γρόσια 7 $\frac{1}{2}$ ὃ ἐστὶ 15 διὰ ἓνα ὁλόκληρον χρόνον ». Κατ' αὐτὸ λοιπὸν ἐλογαρίαζα τὰ πρὸς τὸν Κλαυέριον μεταβάλ-
λων τὰ γρόσια εἰς φράγκα. Ἐνδεχόμενον νὰ ἐδίπλωσε τὴν τιμὴν· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ τὸ φανερώσῃ διὰ νέας ἀγγε-
λίας· χωρὶς ταύτης πῶς ἔχω νὰ ζητήσω 30 φρ. διὰ μίαν (τὴν τρίτην) περίοδον ; Δὲν τὸν εἶπα ἀκόμη τίποτε, ἕως νὰ καταλάβω καλὰ τὸ πρᾶγμα. Ὅσα εἰς τὰς προλαβού-
σας μου σ' ἐσημείωσα λείποντα τετράδια, πλήρωσέ τα, διὰ νὰ τὰ λάβῃς μὲ εὐκολίαν καὶ μὴ τὰ ζητῇς δωρεάν.

Ἡ ἐπιστολὴ τῶν Χίων, τὴν ὁποίαν ἐδῶ κλεισμένην σ' ἐπιστρέφω, μ' ἐπαρηγόρησε, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι δὲν θέλουν εἰς τὸ ἐξῆς συγχωρήσειν νὰ γίνωνται εἰς τὴν πατριδα τῶν τοιαῦται ἀνομίαι ἀτιμάζουσαι περισσότερον αὐτοὺς, παρ' ἐμέ. Εἶναι ἀληθινά, πράγμα γελοῖον, νὰ μάθωσι τὰ φωτισμένα τῆς Εὐρώπης ἔθνη, ὅτι τοὺς ὁποίους ἐγὼ ὑπερύψωσα παρὰ τοὺς ἄλλους Γραικοὺς (εἰς τὸ περὶ τῆς νῦν καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος συνταγματίον) εἶναι τῶν ἄλλων ἀσυγκρίτως χειρότεροι· καὶ ἐμὲ μὲν ἀντὶ νὰ ἐλέγξωσιν ὡς ψευδεγκωμιστὴν, θέλουν συγχωρήσειν, ἴσως δὲ καὶ ἐπαινέσειν, ἀποδίδοντες εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ζῆλον μου, τὴν σπουδὴν νὰ κρύψω ὅσον εἶναι δυνατόν ὁ ταλαίπωρος τῆς ταλαίπωρου μου πατρίδος τὰς ἀοχημίας. Ἀλλὰ αὐτοὺς πῶς μέλλουν νὰ τοὺς κρίνωσιν; ἢ ὡς ἀχαρίστους, ἐπειδὴ εἰς αὐτῶν (ὅχι εἰς ἄλλων) τὴν πόλιν κατεσπαράχθη ἀσεβῶς ὁ γέρον ἐγκωμιστὴς τῆς πόλεώς των, ἢ ὡς τόσον ἀνοήτους, ὥστε ὑποφέρουν νὰ κυβερνῶνται ἀπὸ τοιοῦτους ἀνθρωπίσκους, ὁποῖος εἶναι ὁ Παπαγιακουμῆς καὶ ἄλλοι παρόμοιοι τοῦ Παπαγιακουμῆ, ἀμαθέστεροι καὶ ἀπ' αὐτοὺς τῶν φωτισμένων ἔθνων τοὺς ὑδροφόρους καὶ ξυλοφόρους. Ὡς ἀθλία Ἑλλὰς! ἀπὸ τὸν Δημοσθένην εἰς τὸν Παπαγιακουμῆν. Τοῦτο εἶναι « Ἀφ' ἵππων ἐπ' ὄνους! »

Καῦσε τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν.

28 Ἀπρίλιος 1813.

Τὰς τέσσαρας προλαβούσας σελίδας δὸς εἰς τὸ πῦρ.
Μόνων τῶν ἐξῆς ἔχεις χρεῖαν.

Περὶ τὴν 20^{ην} τοῦ παρόντος ἔπεμψα διὰ τοῦ Allais
πρὸς τὸν Franek, διὰ τὴν ὁδὴν ἐκεῖθεν πρὸς σὲ Παλίον
μικρὸν περιέχον.

8 τέσσαρα σώματα τοῦ βιογραφικοῦ λεξικοῦ.

1 Esprit de Sophie Arnould.

1 Du commandement de la Cavalerie Γραικογαλ-
λικόν, σὲ τὸ πέμπει ὁ Courier.

3 τρία σώματα τοῦ τρίτου τόμου τοῦ Στράβωνος, τὰ
δύο δεμένα διὰ σέ, καὶ τὸν ἀδελφὸν Πασχάλιον, τὸν
ὁποῖον ἀσπάζομαι. Τὸ σκεπασμένον μὲ χάρτωνα πέμψε
παρ' ἐμοῦ πρὸς τὸν Ἀναστ. Ζωσιμᾶν.

1 Πακέτον ἐφημερίδας τοῦ χειμερίου τριμήνου, εἰς τὰς
ὁποίας ὑπεγράφη, μὴ δυνάμενος νὰ τὰς ἀναγινώ-
σκω ἔξω διὰ τὸ ψύχος· ἐπειδὴ εὐρίσκονται εἰς αὐτὰς
(ἀχρήστους πλέον εἰς ἐμὲ) ἀξιόλογά τινα κεφάλαια
σπαρμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἴσως ἢ ἀνάγνωσίς των θέλει
σ' ἀρέσειν.

1 Πακέτον N τοῦ Βάμβα περιέχον τὴν μέλλουσαν νὰ
τυπωθῇ εἰς τὸν Α. Ε. διατριβὴν του, ὡς βλέπεις
ἀπὸ τὰς ἐδῶ κλεισμένας ἐπιστολάς του δύο, ἀπὸ τὰς
ὁποίας τὴν μίαν θέλεις δώσειν εἰς τὸν ἐκδότην τοῦ
Ἑρμοῦ ὁμοῦ μὲ τὴν διατριβήν.

8 Cours de litterature par Laharpe εἰς 8 τομίδια.

Διὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο σύγγραμμα τοῦ Laharpe σὲ	
ἐχρέωσα μὲ τὰ δετικά.	30.80
Εἰς αὐτὰ πρόσθεσις καὶ τὰ παλωτικά τὰ ἐξοδευ-	
θέντα ἀπὸ τὸν Allais.	6.50
	37.30

Δὲν μ' ἔφερεν ἀκόμη τὴν δαπάνην διὰ τὴν Ἑγκυκλοπ. ἀποθήκην, καὶ τὴν Βρεττανικὴν βιβλιοθήκην. Ἀλλὰ τίς σ' ἐζήτησε τὸν Laharpe; θέλεις εἰπεῖν. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἔλαβεν ἐδῶ ὑπόληψιν (καὶ ὑπόληψιν ἀξίαν) κλασσικοῦ συγγράμματος φιλολογίας. Ἀλλ' ἦτο εἰς 19 χονδροὺς τόμους, καὶ ἐπομένως πολύτιμον· ὁ Auger (ἀπὸ τοὺς εὐδοκιμοῦντας ἐδῶ τὴν σήμερον) τὸ ἐσύντεμεν εἰς 8, φυλάξας ὅλα τὰ οὐσιώδη καὶ ἄξια εἰδήσεις, καὶ περικαθαρίσας πολλὰ περιττὰ καὶ ἀντιφιλοσοφικά, ἐπειδὴ ὁ ταλαίπωρος Laharpe ἔγινεν εἰς τὸ γῆράς του Καπουκίνο. Τὸ ἡγόρασα δι' ἐμὲ καὶ ἡ ἀνάγνωσίς του μ' εὐχαρίστησε τόσον, ὥστε ἡγόρασα καὶ δεύτερον σῶμα διὰ σέ, καὶ τρίτον διὰ τὸν Ῥώταν. Ἔχει παρατηρήσεις πολλὰς κρίσεως καὶ γούστου γεννήματα, καὶ τοιαύτας, ὅποια προσαρμύζονται εἰς ὅλας γενικῶς τὰς γλώσσας καὶ εἰς αὐτὴν τὴν τέχνην τοῦ γράφειν, εἰς ἡμᾶς μάλιστα ἀναγκαῖαι τοὺς φκιάστας τῆς γλώσσης. Θεωρεῖ τὴν φιλογίαν γενικῶς ἀρχίζων ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας καὶ Ῥωμαίους, καὶ τελευτῶν εἰς τοὺς Γάλλους. Καὶ εἰς μὲν τὰ περὶ Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, ἡ ἀνάγνωσις χρειάζεται προσοχὴν, ὅτι ἀγνοοῦσεν ὁ Laharpe τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἡ εἰς τὴν Λατινικὴν γνῶσίς του, ἦτον ὅχι πολλὰ ἀκριβής. Εἰς δὲ τὰ περὶ Γάλλων ἔχει θαυμαστάς καὶ λεπτολόγους ἀνιχνεύσεις περὶ τῆς τέχνης τοῦ γράφειν, στολισμένας μὲ

πολλά ἀνέκδοτα περιεργίας ἄξια. Ἀνάγνωσέ το λοιπόν με προσοχήν καὶ ὕβριζέ με. Εἶχα σκοπὸν νὰ ἀγοράσω μίαν δωδεκάδα, νὰ σὲ τὰ στείλω διὰ λογαριασμόν μου· ἀλλ' ἐφοδῆθην μὴ δὲν πωληθῶσι. Ὡσαύτως ἐμποροῦσα νὰ ἀγοράσω ἀπὸ τὸν τυπογράφον, καὶ μίαν ἑκατοστὴν τῆς μεταφράσεως τοῦ *Courier Du commandement de la cavalerie* μὲ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον τοῦ Ξενοφῶντος πρὸς 45 σολδία τὸ σῶμα ἀστίχῳ. Ὅταν τὸ ἀναγνώσῃς, εἰπέ με τὴν γνώμην σου.

Εὐρίσκεις ἐδῶ κλεισμένην καὶ ἄλλην ἐπιστολὴν πρὸς τὸ ἀρχοντόπωλον· ὅσοι ἔχουν νὰ τὸν γράψωσι, κατευθύνονται τώρα εἰς ἐμὲ τὸν καπικεχαγιάν του.

Ἐγέλασα πολὺ μὲ τὸ Ζῶον λογικὸν (Ζ. Α.) τοῦ Κ. Εὐτυχία ὅτι δὲν ἦτο Ζ. Α.

Περὶ δὲ τῆς βιβλιοθήκης τῶν Χίων πρέπει νὰ γένῃ ἀπόφασις, καὶ συνθήκη ἀμοιβαία διὰ τὸν κίνδυνον μὴν ἀγοράσωμεν διπλᾶ σώματα βιβλίων. Παρισίου (ἐνθυμοῦ καὶ σημειώσέ το καλὰ) λοιπόν, Στρασβούργου, Γενέβας, Βασιλείας καὶ Φραγκοφορτίου ἐκδόσεις ἀρχίζω νὰ τὰς προμηθεύσω, εὐθὺς ὅταν λάβω τὴν ἀπόκρισιν τῆς παρούσης.

Ἄς τελειώσω τὴν ἐπιστολὴν μὲ τὸ ἀπὸ τ' ὅποιον ἔπρεπε νὰ τὴν ἀρχίσω. Μ' ἑκαταζάλισες μὲ τὴν μελετωμένην εἰς Πετροῦπολιν μετοικεσίαν. Πρέπει βέβαια νὰ σ' ἐκίνησεν εἰς τοῦτο μεγάλῃς ὠφελείας προσδοκία ἐνωμένη μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι δὲν θέλει βλάψειν τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων σου ἢ εἰς τὰ ἄγρια βορεινὰ μέρη μετάβασις. Ἄν καὶ πολὺ λυποῦμαι τὸν περισσότερον μακρυσμὸν σου ἀπ' ἐμοῦ, ἡ λύπη μου ὁμῶς ἤθελεν εἶσθαι ἀπαρηγόρητος, ἐὰν εἶχα τὴν παραμικρὰν ὑποψίαν, ὅτι τὰ ἀγαπητὰ σου τέκνα θέλουν παιδευθῆν ἐκεῖ, παρὰ ὅπου

νῦν εὐρίσκεσαι, χειρότερα. Ἀλλὰ μὲ συγχωρεῖ τοιαύτην ὑποψίαν ἢ φρόνησίν σου, καὶ ἡ πατρικὴ πρὸς αὐτὰ σου στοργή; καὶ εἶναι δυνατὸν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον νὰ προκρίνη τὸ κέρδος ἀπὸ τὴν ὀρθὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων του; Δὲν ἐξεύρω τί νὰ εἴπω μὴδὲ τί περὶ τούτου νὰ συλλογισθῶ, εὐρισκόμενος εἰς ἄγνοιαν καὶ τῆς καταστάσεώς σου καὶ τοῦ πόσον μέλλει νὰ βελτιώσῃ τὴν κατάστασίν σου ἡ νέα αὕτη ἐπιχείρησις. Μ' ὅλον τοῦτο, ἂν ᾔηναι δυνατὸν νὰ εὕρῃς αὐτοῦ τὰς αὐτὰς ὠφελείας, χωρὶς νὰ μετακινήθῃς ἄλλου, πίστευσόν με πολλὰ καλὸν εἶναι τοῦ Θεόγνιδος τὸ παράγγελμα·

Οὐ χρὴ κιγκλίζειν ἀγαθὸν βίον, ἀλλ' ἀτρεμίζειν.
Τὸν δὲ κακὸν κινεῖν ἔς τ' ἂν ἔς ὀρθά βάλῃς.

Περὶ δὲ τῶν ἐμῶν, ἔὰν στοχάζεσαι ὅτι ὠφελιμώτερον εἶναι νὰ τὰ βάλλῃς εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, κάμε το. Πλοῦτον δὲν ὀρέγομαι· ἀσφάλειαν ἐπιθυμῶ περὶ τῆς μελλούσης ὀλίγης μου ζωῆς. Διότι, ἂν με συμβῇ καμμία ἀποπληξία, ἢ τύφλωσις ὀφθαλμοῦ (ἄρχισαν καὶ αὐτοὶ νὰ ἀμβλύνωνται) μένω πλέον μὲ τὴν αὐτοκρατορικὴν σύνταξιν 2000 φρ. ἀπὸ τὴν ὁποίαν πληρόνω 800 φρ. ἐνοίκιον καὶ 450 ὑπηρέτην. Ἡ μετοικεσία μου μέλλει νὰ μοῦ δαπανήσῃ ὑπὲρ τὰ 300 φρ. Σὲ λέγω καὶ τοῦτο, φίλε, Δὲν ἐμπορεῖς νὰ στοχασθῇς πόσον μοῦ τρώγει τὴν καρδίαν ἡ ἐνόχλησις τῶν Ζ. καὶ ἡ ἀπορία των ὅτι δὲν κάμνω πολλοὺς τόμους κατ' ἔτος. Διὰ νὰ ἐλευθερώσω τὸ ἀσθενές μου γῆρας ἀπ' αὐτούς, σκοπὸν ἔχω νὰ ἀποβάλω καὶ αὐτὰ τὰ διδόμενα παρ' αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἀποβάλω τὴν ἐξακολούθησιν τῆς βιβλιοθήκης, ἢ νὰ ἐξαλείψω τὸ νομὰ των ἀπ' αὐτήν. Πολὺς καιρὸς ἀποῦ ἀκούεις τὰς μωρολογίας μου, καὶ ἔσως ἀκόμη δὲν ἐγνώρισες πόσον εἶμαι

ἀνυπόμονος, ὄχι δουλείας (τὴν ὁποίαν οὐδεὶς τίμιος πρέ-
πει νὰ ὑπομένῃ) ἀλλὰ τῆς παραμικρᾶς ἐνοχῆς ἢ ἐξαρ-
τήσεως· ἡ ἀνυπομονησία αὕτη μὲ στερεύει 3000 ἐτήσια
φρ. τοῦ κράτους διὰ τὸν Στράβωνα. Εὐθὺς ὅταν μοῦ
ἀπαιτηθῇ τι ὡς χρέος, ἀποξυλόνομαι, νεκρόνομαι ὅλως.
Διὰ ταῦτα, κάμε περὶ τῶν χρημάτων μου ὡς κύριος
πληρεξούσιος, ὅ,τι θέλεις, καὶ ὅπως θέλεις.

Τελειόνοντας τὴν ἐπιστολὴν δὲν μοῦ ἐβάσταξεν ἡ ψυχὴ
νὰ σὲ τυραννῶ μὲ τὴν περιεργίαν σου τί μ' ἔγραψε καὶ
τί τὸν ἀπεκρίθην. Ἴδου λοιπὸν ἡ ἐπιστολή του, μὲ τὸ
σχέδιον τῆς ἀποκρίσεώς μου. Σὲ τὰς πέμπω μὲ ταύτην
τὴν συνθήκην, ὄχι μόνον νὰ μὲ τὰς στείλῃς ὀπίσω, ἀλλὰ
μῆτε νὰ τὰς κοινωνήσῃς εἰς τινά, μῆτε νὰ τὰς ἀντιγρά-
ψῃς, μῆτε εἰς κανένα νὰ σὲ φύγῃ κανένας λόγος, ἀρκετὸς
νὰ δώσῃ ὑποψίαν, ὅτι σ' ἔγραψα περὶ τούτου. Ὑγίαινε!

Τὸ διὰ σὲ σῶμα τοῦ Laharpe ἠναγκάσθην νὰ στι-
χῶσω, διὰ τὴν ὑποψίαν, μὴν ἔχῃ τι ἐλάττωμα, ὡς εἶχε
τὸ ἰδικόν μου, εἰς τὸ ὁποῖον φύλλον ἔν ἦτο φαγωμένον.

173.

12 Μαΐου 1813.

Φίλε χαῖρε !

Ἔχω τῆς 24 Ἀπριλίου τὴν ἐπιστολὴν σου· ἀλλὰ δὲν
εἶναι περὶ ταύτης ὁ λόγος σήμερον, ἐπειδὴ προσμένω τὴν

παρὰ σοῦ εἰς τὴν τελευταίαν μου ἀπόκρισιν, διὰ νὰ φροντίσω τὰ ἐκ Παρισίων βιβλία.

Ὑπόθεσιν ἔχει ἡ παροῦσα ταύτην μόνην· εἰς τὸν πέμπτον τόμον τῶν Βίων Πλουτάρχου τελειώνω τοὺς αὐτοσχεδ. στοχασμοὺς μὲ τὰ ἐξῆς λόγια.

« Μόλις ἐτελείωσα τοὺς ὀλίγους τούτους αὐτοσχεδ.
» στοχ. καὶ μοῦ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ ζητήσω διὰ τῆς
» ἐξῆς ἀγγελίας ἀπ' ὅλους τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης,
» ἐκείνους μάλιστα, ὅσοι καταγίνονται εἰς ἐκδόσεις Ἑλ-
» ληνικῶν ἢ Ῥωμαίων συγγραφέων, πρᾶγμα καὶ εἰς τὴν
» Ἑλλάδα ὠφέλιμον, καὶ πολλῆς δόξης αἴτιον εἰς αὐτοὺς».
Ἀκολουθεῖ ἡ ἀγγελία.

« Ὡ φιλέλληνες σοφοὶ τῆς Εὐρώπης, οἱ κάτοικοι τῆς
» νήσου Χίου, ἀποῦ ἔδωκαν πολλῶν ἄλλων καλῶν παρα-
» δείγματα εἰς τοὺς ὁμογενεῖς των, ἀπεφάσισαν ν' αὐτίκ-
» σωσι τὴν βιβλιοθήκην τοῦ γυμνασίου των, καὶ νὰ τὴν
» καταστήσωσιν αὐτοὶ πρῶτοι δημόσιον βιβλοθήκην, κοι-
» νὴν ὅχι μόνον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου, ἀλλὰ καὶ
» εἰς τοὺς παρεπιδημοῦντας εἰς αὐτὴν ὁμογενεῖς ἢ ἄλ-
» λοφύλλους σπουδαίους ἄνδρας. Οἱ φιλέλληνες Χῖοι κα-
» τέβαλαν ἀργυρίου ἱκανὴν ποσότητα, διὰ νὰ προμηθεύ-
» σωσι τὰ χρειαζόμενα βιβλία. Καταγόμενος ἀπὸ τὴν
» νῆσον ταύτην, Ἄνδρες σοφοὶ τῆς Εὐρώπης, ἐκρίνα
» χρέος μου, ὅχι μόνον δι' ὠφέλειαν τῆς ἰδίας μου πα-
» τρίδος, ἀλλὰ πλέον ἀκόμη προθυμούμενος νὰ δείξω εἰς
» αὐτὴν, πόσον τιμᾶτε τὴν παιδείαν καὶ τοὺς ἀγαπῶντας
» αὐτὴν, νὰ σᾶς παρακαλέσω ὅλους ταπεινῶς, διὰ τὴν
» ἀγάπην τῶν ὁποίων λατρεύετε **Μουσῶν**, νὰ στέλλετε
» δωρεὰν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Χίου ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς

» τὸ ἐξῆς ἐν σώμα ἕκαστος ἀφ' ἑκάστου Ἑλληνικοῦ, ἢ
 » ἢ Λατίνου ποιητοῦ ἢ συγγραφέως ἐκδοσιν. Τοιαύτης
 » δωρεᾶς καταλαμβάνετε καλὰ, Ἄνδρες σοφοί, ποῖον
 » θέλει εἶσθαι τὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ Ἑλλὰς ὅλη θέλει ἐνι-
 » σχυθῆν εἰς τὸ ὁποῖον ἄρχισε νὰ τρέχῃ στάδιον τῆς
 » ἀναγεννήσεως αὐτῆς, βλέπουσα, ὅτι οἱ φίλοι τῆς σοφίας
 » Εὐρωπαῖοι μόλις ἔμαθον τὴν εἰς τὰ καλὰ κίνησιν αὐ-
 » τῆς, καὶ προθυμοῦνται φιланθρωπῶς νὰ τῆς ταχύνωσι
 » τὸν δρόμον· μόλις ἠκούσθη, ὅτι ἄναψαν οἱ Ἕλληνες
 » τῆς παιδείας τὸν λύχνον, καὶ οἱ φίλοι τῶν φώτων
 » Εὐρωπαῖοι πέμπουν εἰς αὐτὴν πολλὰς λαμπάδας ἀναμ-
 » μένας· μόλις ἔγινε γνωστὸν ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοῦ σοφω-
 » τέρου μεταξὺ τῶν παλαιῶν ἐθνῶν κοπιᾶζουσιν ν' ἀνα-
 » λάβωσι τὰς προγονικὰς ἀρετάς, καὶ οἱ φίλοι τῆς ἀρε-
 » τῆς Εὐρωπαῖοι ἐλαφρύνουσι καὶ παρηγοροῦσι τοὺς κό-
 » πους των. Τοιοῦτον ἔργον, ὦ σοφοί τῆς Εὐρώπης,
 » εἶναι φανερόν ὅτι θέλει σᾶς δοξάσειν μεγάλως· συγχα-
 » ρήσατέ με ὁμῶς νὰ σᾶς δείξω, ὅτι καὶ θέλει σᾶς ὠφε-
 » λήσει. Οἱ πολῖται τῆς Χίου εἶναι ἱκανοὶ νὰ πληρώ-
 » σωσι τὰς σοφὰς καὶ πολυτίμους ἐκδόσεις σας· καὶ τὸ
 » γένος τὸ Ἑλληνικὸν ἀπλῶς ἔχει σήμερον ὁμογενεῖς βοη-
 » θούς πολλούς. Ἄλλ' ἢ σεῖς, ἢ κάνεις ἀπὸ τοὺς συγ-
 » γενεῖς ἢ φίλους σας, ἐνδεχόμενον νὰ ἔλθετε εἰς πόθον
 » νὰ περιέλθῃτε τὴν Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας τῶν μεγάλων
 » ἀνδρῶν τὰ συγγράμματα ἔγιναν μέγα μέρος τῆς εὐδαι-
 » μονίας σας. Εἰς ὅλους σᾶς εἶναι γνωστὴ ἡ ἀδυναμία
 » τῶν περιηγητῶν νὰ φέρωσι μετ' αὐτῶν πολλὰ βιβλία,
 » ἀναγκαῖα εἰς σοφὴν καὶ καρποφόρον συγγραφὴν περιη-
 » γήσεως· ὅλοι σεῖς ἠκούσατε πολλάκις τὰ παράπονα
 » τῶν περιηγητῶν, ὅτι δὲν εὕρισκον βιβλία εἰς τὴν

» Ἑλλάδα. Τὰ παράπονα ταῦτα θέλουν παύσειν εἰς τὸ
 » ἐξῆς διὰ μόνης τῶν Ἑλλήνων τῆς προνοίας, ἀλλ' εἶναι
 » ὠφέλιμον καὶ εἰς σᾶς νὰ ταχύνετε τὴν παῦσιν αὐτῶν
 » μὲ τὴν ὁποίαν ἀπὸ σᾶς ζητῶ ἐλαφρὰν συνεισφοράν.
 » Συλλογίσθητε πόσῃ χαρὰν ἤθελεν αἰσθανθῆν ὅστις ἀπὸ
 » σᾶς τυχὸν ἐπιδημῶν εἰς τὴν Χίον, εὕρῃ πρόχειρον ὅ,τι
 » ἤθελε ζητήσῃ βιβλίον· πόσῃ, ἔαν εὕρῃ καὶ τὸνομά
 » του γραμμένον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου· πόσῃ, ὅταν
 » ἴδῃ καὶ τοὺς κατοίκους νὰ τὸν περιποιῶνται πλέον
 » παρ' ἄλλους ὡς εὐεργέτην τῆς πόλεως, ὡς φίλον τῆς
 » Ἑλλάδος ὅλης ἀληθινόν. Εἶμαι βέβαιος, Σοφοὶ ἄνδρες
 » τῆς Εὐρώπης, διὰ τὴν ὁποίαν ἔχετε εἰς τὴν ἐξάπλωσιν
 » τῆς παιδείας προθυμίαν, ὅτι ὅχι μόνον θέλετε μετὰ
 » χαρᾶς τελέσειν τὸ ἔνδοξον καὶ ὠφέλιμον ἔργον τοῦτο,
 » ἀλλὰ καὶ αὐτὰς σας τὰς Ἀκαδημίας θέλετε παρακι-
 » νήσειν νὰ στέλλωσιν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Χίου τὰ
 » σοφὰ των ὑπομνήματα. Μικρὰ δαπάνη εἶναι εἰς Ἀκα-
 » δημίαν ὀλόκληρον ἢ δαπάνη ἐνὸς σώματος ὑπομνημά-
 » των· ἄλλ' ὁ ἐξ αὐτῆς ἔπαινος εἶναι μέγας, καὶ ἡ μνήμη
 » ἀνεξάλειπτος. Τῆς συστάσεως τῶν Ἀκαδημιῶν ὁ σκο-
 » πὸς εἶναι τῶν φώτων ἡ προκοπὴ καὶ διάδοσις· ἐκεῖναι
 » μόναι αἱ Ἀκαδημίαι εἶναι ἐπαίνου ἄξιοι, ὅσαι δὲν ἀμει-
 » λούσι τίποτε ἀφ' ὅσα φέρουσιν εἰς τοῦτον τὸν σκοπόν.

« Ὅσοι ἀπὸ σᾶς, φιλέλληνες σοφοὶ τῆς Εὐρώπης θε-
 » λήσετε νὰ δείξετε μὲ τὴν πρὸς τοὺς νέους Ἑλλήνας
 » φιланθρωπίαν, τὴν διὰ τὰς εὐεργεσίας τῆς παλαιᾶς Ἑλ-
 » λάδος εὐγνωμοσύνην σας, πρέπει νὰ γράφετε εἰς τὴν
 » πρώτην σελίδα τοῦ πεμπομένου δώρου τὸνομά σας μὲ
 » ταύτας τὰς λέξεις, *Δῶρον τοῦ . . . εἰς τὴν δημόσιον*
 » *βιβλιοθήκην τῆς Χίου*, καὶ οὕτω νὰ τὸ πέμπετε ἐλεύ-

» θερον ἀπ' ἀγώγιον εἰς τὴν Αὐστριακὴν Βιένναν πρὸς
 » τὸν ἐντιμώτατον πραγματευτὴν Ἀλέξανδρον Βασιλείου
 » (ἐπιγράφοντες εἰς τὸ πεμπόμενον, A Mons. Alexandre
 » Basili à Vienne en Autriche) διὰ νὰ τὸ στέλλῃ
 » ἐκείθεν εἰς Χίον. Ἐκεῖ κατευοδωθὲν τὸ δῶρον λαμβά-
 » νοντες οἱ ἐπιστάται ἔχουν χρέος νὰ καταγράψωσι τὸ νομᾶ
 » σας καὶ εἰς τὸ κατάστιχον τῆς βιβλιοθήκης. »

Ἀπόκρισιν ἀνυπέρθετον, νὰ ζήσης! ἂν κρίνης συμφέ-
 ρουσιν, ἢ ὄχι, τὴν τοιαύτην ἀγγελίαν. Ὑγιαίνει!

174.

4 Ἰουρίου 1813.

Ἀλέξανδρε φίλε μου, ἀσπάζομαι σε.

Σὲ γράφω ὡς ἀναβιώσας. Ἡ ἀρρώστια ἦτον ὀλιγο-
 χρόνιος, μόνον 24 ὥρων πυρετὸς ἀρθριτικός, ἀλλὰ τόσον
 σφοδρὸς, ὥστε εἶναι σήμερον ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἐβδομάδας
 ἀποῦ ἀργῶ, μὴ δυνάμενος νὰ ἀσχοληθῶ εἰς τίποτε σπου-
 δαῖον. Πρώτη εἶναι ἡ παροῦσα ἐπιστολή, ἣτις μοῦ βάλ-
 λει τὸν κάλαμον εἰς τὰς χεῖρας, διὰ νὰ ἀποκριθῶ εἰς τὰς
 δύο σου ἐπιστολάς 13 καὶ 22 Μαΐου, καὶ μίαν πρὸ αὐ-
 τῶν 24 Ἀπριλίου.

Πρέπει πρὸ πάντων νὰ σέ εἴπω, διὰ νὰ προσέχῃς εἰς
 τὸ ἐξῆς, ὅτι ἡ 13 Μαΐου ἦτο, φίλε, ὅλη σπασμένη ἀπὸ
 τὸ ἐν μέρος, ὥστε εἶναι παράδοξον ὅτι δὲν ἐξεχύθησαν

τόσα διάφορα χαρτίων κομμάτια· ἀπὸ τὸ ἡμεροδρομεῖον ἔγραψαν ἐπάνω, arrivée dans cet état au bureau. "Αλλην φοράν λοιπὸν μεταχειρίζου χαρτίον ἰσχυρότερον διὰ τὸ κάλυμμα.

Εὐθύς ἔδωκα εἰς τὸν τύπον τὸ λείπον τῶν Αὐτοσχ. στοχ. προσθέσας καὶ ὅσα ἔκρινες εὐλογον νὰ προστεθῶσι περὶ τῆς διαμονῆς καὶ διαρκείας τῶν Χίων συστημάτων, καὶ τὸνομα τοῦ Στ. Ῥοδοκανάκη.

Πρᾶγμα παράδοξον, ὅτι δὲν εὐρίσκω εἰς τὴν μνήμην μου συναλλαγματικὴν 278 φρ. 30 σταλμένην ἀπὸ σὲ πρὸς τὸν Μαρτίνον δι' ἐμέ. "Οπως ἂν ᾤναι, δὲν ἐτόλμησα νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἐπειδὴ μάλιστα μέλλει νὰ φανερωθῇ τὸ πρᾶγμα, ὡς λέγεις, ἀπὸ τὸν ὅποιον θέλει πῆμψιν ὁ Μαρτίνος πρὸς τοὺς Ῥάλλιδας λογαριασμόν. Ἀς προσμείνωμεν λοιπόν, ἕως νὰ καθαρισθῇ τὸ πρᾶγμα αὐτόθεν. Ὡς τόσον παρὰ τὰ 81 : 40 καὶ 37 : 30, κατὰγραψε ἀκόμη εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ μου φρ. 50 διὰ χρόνον ἓνα Magasin Encyclopedique, καὶ 63 : 60 διὰ χρόνον ἓνα τῆς Bibliotheq. Brittanique. Ἐτι φρ. 48 διὰ τέσσαρα σώματα τοῦ Βιογρ. Λεξικοῦ, τὰ ὅποια ἐπρόφθασεν ὁ Allais πρὸς τὸν Franck διὰ νὰ τὰ προσθέσῃ εἰς τὸ προσταλμένον πακέτον. Πρόσθεας ἀκόμη εἰς τὸ ἔχειν μου φρ. 5 : 50 διὰ τὸν ἕκτον τόμον de la Litterature Italienne, τὸν ὅποιον κρατῶ ἐδῶ, ἕως νὰ εὕρω ἀφορμὴν ἀποστολῆς.

Εἰς δὲ τὸ χρέος μου γράψε φρ. 8 διὰ δύο Βεκκαρίας δεμένους, καὶ φρ. 65 διὰ 5 σώματα Ἡλιοδώρου πωλημένα ἀπὸ τὸν Allais, ἂν δὲν σ' ἐμήνυσα νὰ τὰ γράψῃς διότι δὲν ἐνθυμοῦμαι.

Παρὰ τὰ 81 : 40 τοῦ Ῥώτα, τὸν ἔστειλα μετέπειτα

καὶ ἄλλα βιβλία διὰ τοῦ φίλου του (δυσανάγνωστον τὸ ἔννομα) διὰ φρ. 17 : 60 · τὰ ὅποια, ἂν καὶ δὲν τὸν γράφω περὶ αὐτῶν, ἐνδεχόμενον νὰ σὲ πέμψῃ ὁμοίως. Ὅθεν παρακαλῶ σε, ἂν δὲν τὰ ἔλαβες, πρόφθασε νὰ τὸν παρακαλέσῃς ἐκείρους μου, νὰ μὲ τὰ στείλῃ τὸν ἐρχόμενον Σεπτέμβριον εἰς συκοστάφιδά τῆς Σμύρνης. Ἄν ὅμως τὰ ἔλαβες, παρακαλῶ σε πάλιν νὰ σιωπήσῃς, διὰ τὸν φόβον τῶν δώρων. Δός τον ἐνταυτῷ τὴν εἶδῃσιν καὶ τῆς τὸν ἐρχόμενον Ἰούλιον μετοικεσίας μου εἰς τὴν rue de Madame N° 5 près du Luxembourg.

Ἄς μὲ συγχωρήσῃ καὶ ὁ Μινωίδης, ἂν δὲν τὸν γράφω. Ἡ κατάστασίς μου ἀπαιτεῖ νὰ οἰκονομῶ ὅσας ὁ πυρετὸς μ' ἀφῆκεν ὀλίγας δυνάμεις, διὰ νὰ μὴν ἐξανακυλίσω ὁ τελαίπυρος τώρα μάλιστα εἰς τὸν καιρὸν τῆς πολυπόνου καὶ πολυφροντίστου μετοικεσίας μου. Κατ' εὐτυχίαν, ἥ κατὰ δυστυχίαν, εἶχα συντάξειν ὀλίγους τινὰς αὐτοσχεδίους στοχασμοὺς διὰ τὸν πέμπτον τόμον τοῦ Πλουτάρχου, οἱ ὅποιοι τώρα τυπώνονται· ἀλλέως μὴδ' αὐτοὺς δὲν ἤθελα εἶσθαι εἰς κατάστασιν τώρα νὰ γράψω. Λέγω, κατὰ δυστυχίαν, ὅτι ἐνδεχόμενον νὰ μὲ προξενήσωσι καὶ αὐτοὶ νέας ζάλας. Θέλω σὲ στείλῃν τὸ καθαρὸν τετράδιον, ὅταν μ' ἔλθῃ ἀπὸ τὸν τυπογράφον.

Ἐξήγησέ με τὸν Κοδρ. καὶ τὸ περὶ τῶν ὥρων τῆς ἡμέρας σύγγραμμά του· ὅλα ταῦτα εἶναι, φίλε, δι' ἐμὲ αἰνίγματα. Πρώτην φορὰν τὰκούω τώρα.

Πρὸς τὸν Μουστοξίδην ἔστειλες κατὰ καιρὸν τὴν ἀκολουθίαν τῆς Ἑλληνικῆς βιβλιοθήκης, ὡς σ' ἔγραφα; Τί μὲ βασανίζει καὶ αὐτὸς ζητῶν διὰ φίλων δὲν ἐξεύρω (ἴσως μὴδ' αὐτὸς δὲν ἐξεύρει) τί; Ἐὰν τὸν λείπῃ ὁ τέταρτος τόμος Πλουτάρχου, στείλέ τον νὰ ζήσῃς πρὸς αὐτόν. Ὁ

ἀπὸ Παυλίας Σχ. με ζητεῖ καὶ αὐτὸς τὴν Ἑλλ. βιβλ. διότι (λέγει) ἐχάρισεν τὴν ὁποίαν εἶχε !!! Μήτ' ἀπεκρίθην, μήτ' ἀποκρίνομαι εἰς τοιαῦτα νόστιμα ζητήματα.

Περὶ τῆς λυπηρᾶς εἰς ἐμέ μελετωμένης ἀποδημίας σου, ἄλλο δὲν ἔχω πλέον νὰ σέ εἴπω, πλὴν τὸ ἀπὸ βάθους ψυχῆς **ἀγαθῇ τύχῃ** ! Πότε λοιπόν ; διὰ ποίας ὁδοῦ ; τίν' ἀφίνεις αὐτοῦ διάδοχον τῶν ὑποθέσεων σου, καὶ φροντιστὴν τῶν πρὸς ἄλλους σχέσεων ; Πρὸς τίνα ἔχω νὰ πέμψω τὸν ε' τόμον τοῦ Πλουτάρχου ; Διὰ τίνος μέλλω νὰ σέ πέμπω εἰς Πετρούπολιν τὰ γράμματά μου ; Ὅπως ἂν ἀποφασίσῃς, φρόντισε καὶ νὰ μὴ κάμῃς τὸ ταξειδίον τὸν χειμῶνα.

Περὶ δὲ τῶν ἐμῶν πάλιν σέ λέγω, ὅτι εἶσαι κύριος πληρεξούσιος νὰ κάμῃς ὅ,τι κρίνεις ὠφελιμώτερον εἰς ἄνθρωπον πολεμούμενον ἀπὸ τὸ γῆρας καὶ ἀπὸ τὴν ἀρθριτιδα. Ἡ κατάστασίς μου τὴν σήμερον εἶναι τοιαύτη. Ἄλλη μία ἐπισημασία (accès) ὁμοίαν τῆς ὁποίας ἔπαθα τώρα, θέλει φέρεи θάνατον, ἢ παντελῇ τῆς δυνάμεώς μου κατάλυσιν, ὥστε νὰ μὴν ἦμαι πλέον καλὸς διὰ (ἀπερρύθη ἢ λέξεις, σχισθέντος τοῦ χάρτου συμπληρωτέον πιθανῶς « τίποτε· τὸ πρῶτον). Τὸ εὐχομαι ἀνυποκρίτως, ὡς εὐτυχίαν μου. Ἡ δὲ τῆς δυνάμεως κατάλυσιν, ἐὰν ᾖ πολυχρόνιος, κινδυνεύω νὰ καταντήσω εἰς ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων, μὴν ἔχων ἄλλην ἀφορμὴν τοῦ ζῆν παρὰ τὴν Αὐτοκρατορικὴν σύνταξιν τῶν 2000 φρ. ἐκ τῆς ὁποίας πληρόνως 750 φρ. ἐνοίκιον, 450 θεράπαιναν, καὶ 600 πρὸς τὸν Β.

Χθὲς ἐσπέρας (8) ἐρχόμενος ἀπὸ τὸν εἰς Κεραμεικὸν περίπατον εὗρηκα τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 29 Μαΐου, περιέχουσαν τὴν πρὸς τὸν Βολάνην, καὶ τὴν πρὸς ἐμέ τοῦ ὀνόμασέ τον, ὡς θέλεις. Ἡ πρὸς τὸν Βολάνην

ἐστράθη σήμερον. Ἡ ἄλλη δὲν ἦτον ὅποια νὰ συνεργήσῃ εἰς ἀνάληψιν τῶν δυνάμεών μου, μ' ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ πρὸ πολλοῦ ὑπωπτευόμην ὅτι αὐτοῦ ἔμελλε νὰ καταντήσῃ τὸ πρᾶγμα, ἐγλύκαινα ὅσον δυνατὸν μὲ τὸ μέλι τῆς φιλοσοφίας τὴν προξενηθεῖσαν εἰς ἐμέ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν ἀηδίας. Ἐν μόνον μὲ θλίβει ὅτι δὲν ἐμπορῶ ν' ἀποκριθῶ κατ' ἀξίαν εἰς ἄνθρωπον, ὅστις ἀπὸ φίλον μεταβάλλεται εἰς δεσπότην, καὶ μ' ἐξηγεῖ καταλεπτῶς τὴν φύσιν τοῦ ἔργου μου, καὶ τὸ παραβάλλει μὲ ἄλλα ἔργα, καὶ κρίνει τὴν ἐλαφρότητα καὶ τὴν βαρύτητα αὐτῶν. C'est une véritable insulte! καὶ κατὰ δυστυχίαν πρέπει νὰ τὴν ὑποφέρω, διὰ νὰ μὴ μᾶς μάθωσι καὶ οἱ ἄλλογενεῖς.

Ἐὰν ὁμως δὲν ἐκδικῶμαι φανερώς τὴν ὕβριν, ἀνάγκη καὶ ἦναι νὰ τὴν παύσω εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ καταγίνεται τώρα ἡ ἀσθενής μου κεφαλὴ εἰς τὸ νὰ εὕρῃ τὰ προσφορώτερα μέσα τῆς παύσεως.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὰ βιβλία τῶν Χίων. Φοβεῖσαι λέγεις, τὰς διπλαγορασίας, ἀλλ' ὁ φόβος σου εἶναι, φίλε, μάταιος, ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον εἰς τόσων βιβλίων προμήθειαν νὰ μὴ συμβῇ καὶ διπλαγορασία. Ἄλλ' εἰς Βιβλιοθήκην δημόσιον, ὡς πρέπει νὰ τὴν κάμωσι, διπλοῦν, ἢ καὶ τριπλοῦν βιβλίον τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως δὲν εἶναι ἐλάττωμα. Τὰ περιττὰ πωλῶσιν εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Σμύρνης, ἢ καὶ εἰς κἀνένα σπουδαῖον. Τὸ κακὸν εἶναι ὅτι οἱ Χῖοι τοιαῦτα ἀκόμη δὲν καταλαμβάνουσι. Μ' ὅλον τοῦτο ἡ ἄγνοιά των δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίζῃ τὸ ἔργον σου. Εἰς τοῦ Λουγδούνου τὰ βιβλία βλέπω τὸν Στέφανον Βυζάντιον τοῦ Pinedo φιορ. 3 καὶ ὑπάγει καλὰ. Ἄλλ' αὐτὸς δὲν ἀρκεῖ· εἶναι χρεῖα νὰ ζητήσῃς καὶ τὸν Στέφανον Βυζάντιον τοῦ Βερκελίου (Abrahamus Ber-

kelius) τυπωμένον (ἓνα τόμον) εἰς τὸ Λουγδοῦνον, καὶ παρὰ τοῦτον ἄλλον τόμον τυπωμένον εἰς τὸ αὐτὸ Λουγδοῦνον ἔχοντα τὰς σημειώσεις τοῦ Ὀλστενίου εἰς τὸν Στέφανον (Lucae Holstenii notae et castigationes in Stephanum Byzantium). Οἱ τρεῖς οὗτοι συμπληροῦσι τὸν Στέφανον, καὶ εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖοι. Ἐγὼ, μὴ δυνηθεὶς νὰ τοὺς ἀποκτήσω, εἶναι τώρα δέκα χρόνοι ἀπὸ μετ'χειρίζομαι ἡσύχως τοὺς Στεφάνους τῆς Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, ὅπου ἴσως τοὺς ἔχουσι καὶ τετραπλοῦς. Τῶν ὅσα μὲ σημειώνει ν' ἀγοράσω ἐδῶ, ἔδωκα τὴν σημείωσιν εἰς τὸν βιβλιοπώλην Barrois, διὰ νὰ προσθήσῃ τὰς τιμὰς καὶ ὅταν μὲ τὴν ἐπιστέψῃ, θέλω σὲ φανερώσειν τί ἀγόρασα, καὶ τί ἀφίνω ν' ἀγοράσῃς σὺ. Θαυμάζω ὅμως βλέπων εἰς τὴν σημείωσιν ταύτην τὸν Σοφοκλῆα τοῦ Brunek, καὶ τὸν Ἐπίκτητον τοῦ Schweighaeuser· ὁ Σοφοκλῆς εἶναι τυπωμένος εἰς τὸ Στρασβούργ, ὁ Ἐπίκτητος εἰς τὴν Λειψίαν, λογίζεται ὅμως καὶ αὐτός εἰς τὸ Στρασβούργ καὶ διὰ τὸ ὅχι πολὺ διάστημα τῶν πόλεων, καὶ διὰ τὸν ἐκδότην Schw. κατοικοῦντα καὶ διδάσκοντα εἰς τὸ Στρασβούργ. Ἐδῶ κλεισμένην σὲ πέμπω πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν καίεις, ἂν σὲ φανῇ περιττή, πέμπεις, ἂν τὴν κρίνῃς ὠφελίμον. Ὁ Schweighaeuser εἶναι τίμιος γέρον, καὶ ἐμπορεῖ νὰ σὲ ὠφελήσῃ ἄλλοτε, ἂν ὅχι τώρα· ἔπειτα μὲ φαίνεται καὶ εὐκολωτέρα ἐκεῖθεν ἢ μετακομιδὴ τῶν βιβλίων. Ἐμπορεῖς νὰ ζητήσῃς καὶ κατάλογον ἄλλων βιβλίων μὲ τὰς τιμὰς ἀπὸ τὸν ἐκεῖ βιβλιοπώλην, νὰ τὰς παραβάλλῃς μὲ τὰς παρὰ τῶν ἄλλων.

12 Ἰουλίον.

Ἐκράτησα ἕως σήμερον τὴν ἐπιστολήν, διότι ἠθέλησα

να συντάξω καὶ τὴν ὁποῖαν ἐδῶ κλεισμένην εὐρίσκεις ἐπιστολὴν εἰς ὄνομά σου, διὰ νὰ τὴν ἀνοίξης μετὰ τὴν ἀποβίωσίν μου. Φανέρωσέ με τὴν παραλαβὴν τῆς (διὰ νὰ ἀρανίσω τὸ σχέδιον) καὶ φύλασσέ την ἀσφαλῶς. Εἶναι γραμμένη 13 Φεβρουαρίου 1813, ὅτι ἀληθῶς ἀπὸ τότε ἦτο γραμμένη, ἀλλὰ δὲν ἔλαβα καιρὸν ὁ ταλαίπωρος νὰ τὴν βάλω εἰς καθαρὸν καὶ νὰ σὲ τὴν πέμψω. Οἰκονομῶ τὰς ὀλίγας μου δυνάμεις διὰ τὴν μετοικεσίαν, ἥτις μέλει νὰ μὲ προξενήσῃ καὶ « πόνους πολλοὺς καὶ δαπάνην οὐ μικράν ». Εὐτύχει !

Εἰς τὴν *Φιλολογικὴν πρόσκλησιν* βλέπω συστηθείσης Γράφε πάντοτε συσταθείσης. *Ἰκανοποιήσιν* γρ. πλήρῳ· ἢ *Ἰκανοποιήσεις* σημαίνει ἄλλο. *Φθορὰν τοῦ καιροῦ*. ἐδῶ ἐχρειάζετο *δαπάνην ἢ τριβὴν*. Εἰς τὴν ἀρχὴν γράρεις, *Πρὸς δόξαν του καὶ τοῦ γένους*· ἢ σύνταξις δὲν εἶναι σόλοικος. ἔχει ὅμως καὶ τι τραχὺ καὶ ἀσύνηθες· εἰς ἄλλα τὸ του εἶναι καλόν· ἐδῶ διὰ τὴν ἀκόλουθον συμπλοκὴν τῆς δευτέρας γενικῆς, ἔπρεπε *πρὸς δόξαν αὐτοῦ καὶ τοῦ γένους*. Μὴ γελᾷς. Ἄν δὲν ἀποθάνω δὲν ἐλευθερόνεσαι ἀπὸ τὰς τοιαύτας μωρολογίας.

175.

23 Ἰουνίου 1813.

Ἀλέξανδρε φίλε ἀσπάζομαι σε,

Τὰς ἐπιστολάς σου, ἔλαβον, καὶ χθὲς ἐσπέρας τὴν πρὸς τὸν Βάμβαν μὲ τὰς σημειώσεις· ἄλλ' εἶναι ἀδύνα-

τον νὰ σ' ἀποκριθῶ λεπτομερῶς τώρα διὰ τὴν ζήτησιν τῆς μετοικεσίας. Ὅλα μου τὰ βιβλία εἶναι κατὰ γῆς διὰ νὰ βαλθῶσιν εἰς κιβώτια. Τοῦτο μόνον σέ λέγω· ἀγόραζε βιβλία καὶ πέμπε, πλὴν τοῦ θησαυροῦ τοῦ Στεφάνου τοῦ Σκαπούλα, τοῦ μεγάλου Ἐτυμολογικοῦ καὶ τοῦ Διογένους Λαερτίου. Τοῦ Brunck τὰς ἐκδόσεις, ὅχι εἰς Βενετίαν (ὅπου φοβοῦμαι μὴν εἶναι μετατυπώσεις γίμουσαι τυπογραφικῶν σφαλμάτων) ἀλλ' εἰς Στρασβούργον πρέπει νὰ τὰς ζητῇς ἐξάπαντος ὡς ἐκείνας τοῦ Schweighäuser, πρὸς τὸν ὅποιον κἀνυεὶς καλὰ νὰ γράψῃς. Τοῦ Wyttenbach ὁ Πλούταρχος εἰς τόμους 5 καλὸς εἶναι ἀναβαλθῇ κατὰ τὸ παρόν. Ἐδῶ ζητοῦν 360 φρ. δι' αὐτόν, καὶ εἶναι μόνον τὰ ἠθικά, καὶ χωρὶς σημειώσεων. Γράψε το πρὸς τὸν ἀδελφὸν Πασχάλιον, ὅστις κἀνυε πολὺ ἀκριβὸν τὸν ἰδικόν μου Πλούταρχον.

Ἀναγγέλλεις Ἑρμῆν Λόγιον διὰ τῆς πόστας· δὲν ἔλαβα ὁμῶς ἀκόμη τίποτε. Ὑγίαινε.

Τῆς μετοικεσίας ἡ ζήτησις μ' ἐμπόδισε νὰ ἐξετάσω τὸν ὅποιον μὲ πέμπεις διορθωμένον νέον λογαριασμόν.

Ἐδῶ κλεισμένους εὐρίσκεις καὶ τοὺς Αὐτοσχ. Στοιχ. Πέμψε (νὰ ζήσης!) τὴν πρὸς τὸν Ζ.

Ἡ ἀπόκρισίς σου ἄς μὲ πεμφθῇ rue de Madame N 5 près du Luxembourg.

176.

22 Ἰουλίου 1813.

Ἀγαπητὲ Ἀλέξανδρε, ἀσπάζομαι καὶ σέ καὶ τοὺς σοὺς Χθές ἐσπέρας ἔλαβα τὴν ἐπιστολήν τῆς 3 Ἰουλίου. Μ

λύπησε πολὺ ἡ κατ' ἐμοῦ καὶ τῶν φίλων μου λύσσα τοῦ
ναύτου Δ. καὶ ἤθελε μὲ βλάψειν ἡ λύπη ἂν δὲν ἦτο συνω-
λεμένη μὲ τὴν παρηγορίαν, τὴν μεταβούλευσίν σου λέγω
τῆς εἰς Πετρούπολιν μετοικεσίας. Ἄν καὶ τώρα ἦσαι
μακρὰν ἀπ' ἐμέ, ἡ μελετηθεῖσα ὁμως μετοικεσία (σὲ λέγω
τὴν ἀλήθειαν) ἔγινε προσθήκη εἰς τὰς πολλὰς μου ἀνίας
καὶ σ' ἐπαράστένεν εἰς τὴν φαντασίαν μου, ὡς μετοικι-
ζόμενον εἰς τοὺς ἀντίποδας καὶ παντάπασιν ἐξοικισμένον
εἰς τοῦ κόσμου τὰ ἀοίκητα. Τῆς αὐξήσεως τῶν ὑπαρ-
χόντων ἡ σπουδὴ εἶναι πρᾶγμα δίκαιον, καὶ μάλιστα
ἴσταν ἔχῃ τις γυναῖκα καὶ τέκνα· μὲ φαίνεται ὁμως ὅτι
παρὰ τὸν εἰς τὴν Ῥωσίαν μετοικισμὸν εὐρίσκονται καὶ
ἄλλα μέσα τῆς αὐξήσεως. Φίλους ἔχεις· ἐπινόησε κανένα
τρόπον ἄλλον νὰ συγκροτήσης κοινωνίαν ὠφέλιμον.

Μ' ἐμήνυσεν ὁ Μαρτῖνος, ὅτι μ' ἐπλήρωσεν εἰς τὸν
καιρὸν τὰ φραγ. 278.30. Τὸ ἀμάρτημα (λυπηρὸν καὶ
τοῦτο εἰς ἐμέ) ἦτο τῆς μνήμης μου, n'en parlons plus.

Εἰς τὰ ὁποῖα σημειοῖν εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ
μου βλέπω τὸν Laharpe 37.40· καὶ ὁμως ἐγὼ σ' ἔγραψα
30.80, περιεχομένου καὶ τοῦ στιχώματος· πλὴν ἂν ἐπρο-
σκόλλησες εἰς αὐτὰ καὶ τὰ 6.50 ἔξοδα τῆς Πάλας. Ἀλλὰ
καὶ μ' αὐτὰ, γίνονται 37.30 (καὶ ὅχι 40/100).

Περὶ τῶν συκοσταφίδων ἐπαράβης τὴν διαταγὴν μου.
Σ' ἔγραφα (ἂν καὶ ἐδῶ ἡ μνήμη μου δὲν μὲ πλανᾷ) νὰ
μὴ τὰ ζητήσης, ἔάν τὰ 17.60 ἦναι πληρωμένα.

Ἀπὸ τὰ διορισθέντα βιβλία εἰς τὴν 24 Ἀπριλίου ἐπι-
στολήν σου ν' ἀγορασθῶσιν ἐδῶ, ἐπρόσδραμα εἰς τὸν
Barrois ὡς παλαιότερον καὶ τιμιώτερον. Σ' ἔγραφα ὅτι
τὸν Πλούταρχον τοῦ Wyttembach, τὸν σημειώνει φρ-
360. Αὐτὸς φίλε πρέπει ν' ἀγορασθῇ εἰς Ἀμστελδάμ

καὶ ὅχι ἐδῶ. Τὸν Ἡρόδοτον σημειώνει 180 φρ. τὸν Διογένην Λαέρτιον 2 τόμους δεμένους εἰς ἓνα 48, τὸν Θεσσαυρὸν τοῦ Στεφάνου χωρὶς τῶν Γλωσσαρίων, (ὡς εἶναι καὶ ὁ ἰδιόξ. σου) 125, τὸν Σκάπουλαν 27, τὸν Σοφοκλῆ τοῦ Brunck 78, καὶ τὸν Ἐπίκτητον τοῦ Schweighauser 78. Μήτε Σουίδαν, μήτ' ἐτυμολογικὸν δὲν ἐδυνήθη νὰ εὕρη.

Ἄπ' αὐτά, φίλε, δὲν ἠγόρασα πλὴν τὸν Σκάπουλαν φρ. 27, καὶ τὸν Λαέρτιον 48. Πιστοποιήσέ με λοιπὸν διὰ φρ. 75· ἤθελες κάμειν καλὰ, ἂν εἰς χωριστὸν χαρτίον ἐπιγραμμένον **τὰ ἀπὸ Παρισίων βιβλία**, ἐσημειώνες ὅσα βιβλία μέλλω νὰ σὲ στείλω διὰ τοὺς Χίους, καὶ εἰς ἄλλο χαρτίον ὅσα ἕως τῶρα ἠγόρασες διὰ νὰ μὲ τὸ στείλῃς ἐδῶ. Καὶ εἰς αὐτὸ σημειώνω εἰς τὸ ἐξῆς ἀπὸ τὰς μελλούσας ἐπιστολάς σου ὅσα μέλλεις ν' ἀγοράσῃς. Μὲ τοῦτο ἀποφεύγομεν τὸν κίνδυνον τῆς διπλαγορασίας.

Ἡρόδοτον λοιπόν, Σοφοκλῆ καὶ Ἐπίκτητον δὲν ἀγοράζω. Προμήθευσον τὸν πρῶτον ἀπὸ Amsterdam, τὸν Σοφοκλ. καὶ Ἐπίκτ. ἀπὸ Strasbourg. Θεσσαυρ. Στεφ. Σουίδαν καὶ Ἐτυμολογικὸν (ἐκδ. Sylburge) ζῆται σὺ αὐτόθεν, ζητῶ κ' ἐγὼ ἐδῶ, μὲ συνθήκην νὰ διδωμεν εἰς τὸν ἄλλον τὴν εἵδησιν τῆς ἀγορᾶς χωρὶς ἀναβολήν, διὰ τὸν φόβον τῆς διπλαγορασίας, ὅστις ὁμῶς εἶναι μάταιος, ἐπειδὴ τὰ τρία ταῦτα βιβλία εἶναι σπανιώτατα, καὶ ἡ τιμὴ των θέλει αὐξάνειν. Ὅθεν καὶ ἂν τὸ ἔχῃ τις διπλοῦν, ἐνδέχεται καὶ νὰ κερδήσῃ εἰς τοῦ ἐνὸς τὴν μεταπώλησιν. Τὸν Θεσσαυρ. Στεφ. τοῦ Barrois δὲν ἠγόρασα, ἐπειδὴ τὸ ἐξεμπλάριον ἦτο εἰς ἀθλίαν κατὰστασιν· ἔσωθεν φύλλα πολλὰ τριμμένα διὰ τὴν παλαιότητα, καὶ ἔξωθεν ὅχι στιχωμένον, ἀλλὰ cartonné, ὡς λέγουσιν οὗτοι,

Τοὺς ἀγορασθέντας Σκάπουλαν καὶ Λαέρτιον, προσ-
μένω ν' ἀγοράσω καὶ ἄλλα τινὰ τυπωθέντα ἐδῶ (τὰ
ἅπαντα κίνδυνος δὲν εἶναι ν' ἀγοράσης σὺ) καὶ τινὰ Γαλ-
λικά ἐπιστημονικά, διὰ νὰ τὰ πέμψω ὅλα ὁμοῦ, δὲν
ἐξεύρω ποῦ· ἐπειδὴ δὲν μὲ τὸ ἐσημείωσες ἀκόμη. Τὸν
Πολύβιον τοῦ Κασσῳδῶνος, ἂν τὸν ἀγόρασες, ἔκαμες καλὰ·
ἐπειδὴ ἔχει καὶ τὰ τακτικά τοῦ Αἰνείου. Πρέπει ὁμως
ἐξἄπαντος ν' ἀγοράσης καὶ τὸν Πολύβιον τοῦ Schweig-
hauser εἰς τόμους 9, ὡς καὶ τὸν Ἀθήναιον τοῦ αὐτοῦ
εἰς τόμους 14.

Περὶ τοῦ Στράβωνος, μ' ἐφάνη σκοτεινὴ ἡ ζήτησίς
σου. Ἐδωκες τὸν Ἱεράρχην τοὺς τρεῖς τόμους· διὰ τί
λοιπὸν ζητεῖς δύο σώματα, ἤγουν 6 τόμους; ζητεῖς τὴν
τιμὴν διὰ νὰ πωλήσης τὸν τρίτον· ποῖον τρίτον; ἐπειδὴ
ἔδωκες καὶ τοὺς τρεῖς. Ἐξήγησέ με σαφέστερον τὸ πρᾶγμα.

Νὰ σὲ ἀναγγεῖλω καὶ ζημίας. Εἰς τὸν Molini, βιβλιο-
πώλην τῆς Φλωρεντίας εἶχα πρὸ πολλοῦ 12 Ἱπποκράτας
καὶ 12 Θεοφράστους διὰ λογαριασμὸν τοῦ Σπανιολάκη,
12 Ἡλιοδώρους καὶ 12 Βεκκαρίας (6 brochés et 6
demi-reliure) διὰ λογαριασμὸν σου· τὸν ἔστειλε καὶ ὁ
Κλαυέριος διὰ μέσου μου 12 Ἀπολλοδώρους, ὅλα ὁμοῦ
528 φρ. 60. Ὅλον σχεδὸν τὸ 1812 ἔτος ἔλθων δι' ὑπο-
θέσεις του διέτριψεν ἐδῶ καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ λάβω τί-
ποτε ἀπ' αὐτόν, προφασιζόμενον, ὅτι δὲν ἐξεύρει τί εἶναι
πωλημένον καὶ τί μένει ἀπώλητον. Μετὰ τὴν ἀποδημίαν
τοῦ ἔγραψα τὸν Σπανιολάκην νὰ ἐπιμεληθῇ τὴν ὑπόθε-
σιν· καὶ ὁ Μολίνης μ' ἀπεκρίθη δι' αὐτοῦ, ὅτι εὐρέθησαν
πωλημένα διὰ 333 φρ. 35· ὅθεν ἔδωκε τὴν ἄδειαν τὸν
Σπανιολάκην νὰ σύρῃ συναλλαγματικὴν, νὰ πληρωθῇ τὸν
ἐρχόμενον Αὐγούστον. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἐβδομάδας τῆς

ἀποδοχῆς ἐχρεωκόπησεν ὁ κατάρατος. Εἰς ταύτην τὴν
 χρεωκοπίαν εὐρίσκεισαι σὺ ζημιούμενος διὰ 6 Βεκκαρίας
 δεμένους φρ. 23.10
 1 ῥαμμένον » 3.25
 4 Ἡλιοδώρους » 48 —
 φρ. 74.35

Μένουν δὲ καὶ ἀπώλητοι εἰς αὐτόν,
 5 Βεκκαρίαὶ ῥαμμένοι
 8 Ἡλιοδῶροι.

Γράψε λοιπὸν ἢ τὸν Σπανιολάκην, ἢ τὸν Πατριὸν νὰ
 ἐπιμεληθῇ νὰ λάβῃ ἐν τοσούτῳ τὰ ἀπώλητα, καὶ νὰ ἐπι-
 μεληθῇ καὶ τὰ 74.35 ὅταν διορισθῇ τί ἔχει νὰ πληρώσῃ
 τοὺς δανειστάς του. Ἐδῶ κλεισμένην σὲ πέμπῳ καὶ τὴν
 ἐπιστολὴν τοῦ χρεωκόπου, τὴν ὁποῖαν στρέψε με ὁπίσω.
 Ὑγίαινε.

Εἰς τὴν πρὸς Μολίνην ἀπόκρισίν μου τὸν ἔλεγα νὰ
 γνωρίσῃ σὲ κύριον εἰς τὸ ἐξῆς διὰ τοὺς 5 Βεκκαρίας καὶ
 8 Ἡλιοδῶρους. Τὴν κλεισμένην πέμψε πρὸς τὸν Κούμαν

177.

9 Αὐγούστου 1813.

Ἀσπάζομαι σε.

Καιρὸν δὲν ἔχω μακρᾶς ἐπιστολῆς. Διὰ τὰ τετράδια
 τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ ἐπλήρωσα φράγκα 4 καὶ 80/100. Διὰ
 τοῦτο παῦσε πλέον νὰ τὸν πέμπῃς διὰ τῆς πόστας. Εἰς
 τὴν προκήρυξιν τοῦ Θεοκλήτου βλέπω τὴν τιμὴν σημει-

μένην, δύο φλωρία μετὰ τῶν ἐξόδων τῆς πόστας. Τοῦτο εἰς ὅλας τὰς γλώσσας σημαίνει ὅτι αὐτὸς μέλλει νὰ πληρῶνῃ τὸ ἀγώγιον μέχρι τῆς κατοικίας ἐκάστου τῶν ὑπογραμμένων.

Τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα θέλω σὲ πέμψειν 100 σῶματα τοῦ πέμπτου τόμου Πλουτάρχου εἰς φύλλα. Σήμερον πέμπω 50 ῥαμμένα διὰ τοὺς Ζ. πρὸς τὸν Σταῦρον Ἰωάννου, διὰ τοῦ ὁποίου θέλεις λάβειν τὴν παροῦσαν.

Ἀκόμη προσμένω νὰ μὲ γράψῃς, ποῦ μέλλω νὰ κατεβῶν τὰ διὰ τὴν Χίον βιβλία.

Ἀνάγκη εἶναι, φίλε, νὰ διατάξῃς ἢ τὸν Μαρτῖνον, ἢ τὸν Ἰορδάνην, νὰ κρατῶσι πάντοτε εἰς τὴν ἐξουσίαν μου 1000 φρ. καὶ ἡ ἐξουσία νὰ ᾔναι ἐτήσιος, ἢ τοῦλάχιστον μακρά. Ὑγίαινε!

178.

23 Αὐγούστου 1813.

Ἀσπάζομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς σοὺς.

Χαίρω ὅτι ἐσύρθης ἀπὸ τὴν εἰς Πετρούπολιν μελετωμένην μετάβασιν, ἢ καὶ τὴν ἀνέβαλες εἰς ὠριμωτέραν σκέψιν δευτέραν.

Τὸ χαρτίον τῶν ἐπιστολῶν σου πίνει, ἢ τὸ μελάνιόν σου εἶναι κάκιστον. Πολλάκις ἀναγκάζομαι νὰ ζητῶ τὴν βοήθειαν τοῦ Βάμβα εἰς τῶν ἐπιστολῶν σου τὴν ἀνάγνωσιν.

Τὴν 17 τοῦ παρόντος μηνὸς σ' ἐπέμφθη Πάλα (διὰ τοῦ Franck) περιέχουσα 100 σῶματα εἰς φύλλα μετὰ

τῶν εἰκόνων τοῦ ε' τόμου Πλουτάρχου, καὶ 9 ῥαμμένα.
 Παρὰ ταῦτα περιέχει ἡ Πάλα,

2 σώματα εἰς μέγα χαρτίον, τὸ ἐν χρυσοδεμένον,
 καὶ τὸ ἄλλο ἀχρύσωτον.

5 μικρὸν χαρτίον δεμένον μόσχινον

1 » » προβάτινον

1 » » ἡμίδετον

9

1 ἕκτον τόμον Histoire litteraire d' Italie.

2 σώματα τῆς τραγωδίας Εὐριπίδου ἐπιγραφομένης
Φολιρῖσαι.

Ἀπὸ τὰ 9 ῥαμμένα δὸς 1 τὸν Γαζῆν, 1 τὸν Ἀλεξαν-
 δρίδην, καὶ πέμψον 1 πρὸς τὸν Σχινᾶν τῆς Παυίας, 1
 πρὸς τὸν Μουστοξίδην, 1 πρὸς τὸν Ῥώταν, 1 πρὸς τὸν
 Ῥάλλην, 1 πρὸς τὸν Πόπ, 1 πρὸς τὸν Κούμαν.

Ἀπὸ τὰ δύο μέγα χαρτίον τὸ χρυσοδεμένον εἶναι διὰ
 σὲ δῶρον παρὰ τῶν Ζ. τὸ ἄλλο διὰ τὸν πρῶν Οὐγγρο-
 βλαχίας Δοσίθεον παρ' ἐμοῦ.

Ἀπὸ τὰ μόσχινα 2 διὰ τοὺς δύο ἀδελφούς σου, 1 διὰ
 τὸν ἐν Σμύρνῃ ἐξάδελφόν μου Νικόλαον Πετρίτην.

Ἀπὸ τὰ αὐτὰ 1 διὰ τὸν Φιλαδελφείας φρ. 17:80

1 διὰ τὸν Ὅμηρον . . » 17:80

Τὸ δὲ προβάτινον διὰ τὸν Σχινᾶν τοῦ

Βυζαντίου » 17:30

52:90

Τῶν ὁποίων τὴν τιμὴν, ὅταν λάβῃς πέρασέ την εἰς τὸ
 ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ μου.

Τὸ ἡμίδετον εἶναι διὰ τὸν ἀδελφόν μου. Αἱ Φοίνισσαι
 τοῦ Εὐριπίδου πέμπονται ἀπὸ τὸν ἐκδότην Franck ἐν
 σῶμα διὰ σέ, καὶ ἕτερον διὰ τὸν Κούμαν.

Σὲ εἶπα, ὅτι τὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ Λ. Ε. μὲ ἀνάγκασαν νὰ πληρώσω 96 σολδία. Ἐδῶ κλεισμένην σὲ πέμπω καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Allais, εἰς τὴν ὁποίαν βλέπεις ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔρχωνται τὰ τοιαῦτα διὰ τῆς πόστας. Προτιμῶ νὰ στεροῦμαι τὸν Λ. Ε, παρὰ νὰ τὸν πληρόνω τόσον χονδρὰ, μάλιστα τὸν χρόνον τοῦτον, ὅτι χρειάζομαι οἰκονομίαν πλειοτέραν παρ' ἄλλοτε. Ἡ μόνη μετοικεσία μου ἔφαγε 350 φρ. σχεδόν.

Σ' ἔγραψα ὅτι ἀγόρασα διὰ τοὺς Χίους τὸν Σκάπουλαν καὶ τὸν Διογένην Λαέρτιον. Ἀγόρασε τὸν Σουίδαν διὰ 80 φρ. ὅτι ἐδῶ δὲν εὐρίσκεται.

Λέγε *Μελίτης* νήσου, ἡ *Μελίτη* τῆς *Μελίτης*.

Ἐδῶ κλεισμένην τὴν πρὸς τοὺς φίλους. Δὲν ἐξεύρω πῶς μέλλεις νὰ τὴν κρίνης· μετριώτερα νὰ γράψω δὲν ἦτο δυνατόν.

Τὸν Στράβωνα δὲν σ' ἔστειλα, προσμένων νὰ ἐξηγηθῇς σαφέστερα.

Εἶναι καὶ ἄλλα τῆς 2 Ἰουνίου ἐπιστολῆς σου, καὶ τῶν 3 καὶ 13 Ἰουλίου, ζητοῦντα ἴσως ἀπόκρισιν. Ἀλλ' εἶμαι καταζαλισμένος ἀπὸ ἀσχολίας, εἶμαι καὶ ἄρρωστος· ὄχι κλινήρης, ἐπειδὴ γράφω, ἀλλ' ὅμως ἀπὸ τὴν τελευταίαν μου ἀσθένειαν ἀκόμη ἐντελῶς δὲν ἀνέλαβα. Ὑγίαινε.

Γράψε με πῶς καὶ ποῦ νὰ στείλω τὰ τῶν Χίων.

179.

Paris, 30 Octobre 1813.

Mon cher ami, j'ai reçu vos lettres dont la dernière est du 6 Octobre. Je n'y ai point répondu jus-

qu'à ce moment, parceque j'étois dans le doute, si les lettres pouvoient passer.

Le retard du 6^{me} volume de Plutarque commence à m'inquieter. Vous deviez, mon ami, demander à Franck s'il a reçu le ballot, et à qui l'a-t-il expédié. Je m'imagine que le ballot envoyé en même temps et par la même voie à M. Stavro Giovanni doit avoir essuyé le même retard; puisque vous n'en dites rien.

Je n'ai pas encore vu M. D'Frais de Milan, que vous m'annoncez comme porteur du Mercure grec. J'ai reçu les trois feuilles de ce même Mercure que vous m'avez envoyées.

Bolani est parti vers la fin du mois d'Août, ou un peu plutôt, sans venir me voir; ce qui m'a beaucoup étonné. Je ne sais à quoi attribuer cette négligence, d'autant plus coupable qu'il devoit présumer que je pouvois avoir quelque commission à lui donner pour vous.

J'ai donné la seconde lettre de change à Bamba. L'impression de sa Rhétorique vient d'être achevée; mais comment vous en faire passer les exemplaires pour les souscripteurs? je n'en sais rien. Au moins faut-il, ce me semble, les en avertir.

Dites-mois, je vous prie, pourquoi M. Zambar-diqui ne me repond point, et pourquoi ne me débarrasse-t-il de son argent. Où se trouve-t-il à présent?

L'ordre que vous avez donné à Martin, pour m'avancer de l'argent au besoin, je vous prie de le

lui renouveler tous les six mois. J'ai la tête trop occupée de mon travail, pour que je la tourmente encore par des soucis financiers.

Je finirai cette lettre en me réservant de vous écrire plus amplement dans une autre occasion. Je vous embrasse de tout mon cœur.

CORAY.

P. S. Si M. Rota de Trieste a reçu quelque argent de la vente d'Hierocles ou de l'Illiade d'Homère, je vous prie de le prévenir de vous le faire passer, ou, si vous jugez à propos de me le faire passer directement. Il en est de même de tout ce que vous aurez reçu du débit des exemplaires qui sont passés par vos mains; vous me le remettrez ici pour que je puisse commencer à faire imprimer la suite.

180.

24 Νοεμβρίου 1813.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Εἰς τὴν παρούσαν κλεισμένας σὲ πέμπω τρεῖς ἐπιστολὰς τοῦ Βάμβα καὶ τετάρτην τὴν ἰδικήν μου πρὸς τοὺς ἐν Χίῳ ἐπιτρόπους. Ταύτην κάλυψε μὲ χαρτίον ἐπιγράφας, « Πρὸς τοὺς τιμιωτάτους ἐπιτρόπους τοῦ ἐν Χίῳ γυμνασίου. Εἰς Χίον ».

Εὐρίσκομαι εἰς μεγάλην μέριμναν περὶ τῶν αὐτοῦ σταλθέντων τοῦ ε'. τόμου Πλουτάρχου. Ὁ Franck ἔγραψε πρὸς τὸν Allais, ὅτι σὲ τὰ κατευόδωσεν αὐτοῦ

κατὰ τὴν 21 τοῦ περασμένου μηνός. Εἶθε νὰ μὲ φανε-
ρώσης γρήγορα τὴν παραλαβὴν καὶ αὐτῶν, καὶ τῶν εἰς
Λειψίαν σταλθέντων 25 καὶ τῶν εἰς Λεῖδαν 20!

Ὁ ἐκ Μεδιολάνου δὲν ἔφθασεν ἀκόμη, διὰ νὰ με φέροι
ὅσα τὸν ἔδωκας βιβλία.

Ὁ Βάμβας μέλλει νὰ στείλῃ 500 ἢ 600 σώματα τῆς
Ῥητορικῆς του εἰς τὸν Franck ἐν τοσοῦτῳ διὰ νὰ εὐρί-
σκωνται καὶ ἐκεῖ, ἂν δὲν ἦναι τρόπος νὰ σταλθῶσιν ἐκε-
θεν πρὸς σὲ πάραυτα.

Καιρὸν νὰ γράψω πλειότερα δὲν ἔχω· Εἰπέ με ἂν ἴδῃς
τὸν Βολάνην· ποῦ εὐρίσκεται ὁ Ζαμβαρδίκης καὶ μὴ ἀμε-
λήσης (νὰ ζήσης!) νὰ μὲ δώσης πάραυτα τὴν εἰδησι-
ατικὴν παραλαβὴν τοῦ ἐ' τόμου Πλουτάρχου "Ερρώσω!

Μὴ λησμονήσης νὰ συμπέμψῃς πρὸς τοὺς Χίους καὶ
τὸ ἴσον τῆς πρὸς τοὺς σοφοὺς προσκαλέσεως, ἐδῶ κλει-
σμένον καὶ αὐτό.

Καὶ ἐκ διαλειμμάτων νὰ σημειώῃς τὸν Μαρτίνον νὰ
μὲ πιστεῦται δύο ἢ τρεῖς χιλιάδας φρ. κατ' ἔτος. Ἀκόμη
χρεῖαν δὲν ἔλαβα, ἐνδέχεται ὅμως πρὸς τὸ τέλος τοῦ
ἐνιαυτοῦ νὰ μὲ λείψωσιν ἀργύρια.

Πέμπε με καὶ τὰ ἀπὸ τῶν Ῥαψωδιῶν, καθόσον πο-
λῶνται.

181.

23 Δεκεμβρίου 1813.

Ἀσπάζομαι σε.

Χθὲς ἔλαβα παρὰ τοῦ Μαρτίνου 2000 φρ. Τούτων
μὲν 1000 εἶναι διὰ τὸν τύπον τοῦ ἔκτου καὶ τελευταίου

τῶν βίων τοῦ Πλουτάρχου τόμου, σχεδὸν 400 (ἐπειδὴ δὲν ἔκαμα ἀκόμη τὸν λογαριασμὸν) διὰ βιβλία τῆς Χίου, καὶ τὰ λοιπὰ δι' ἰδίαν μου χρεῖαν.

Τὰ διὰ τὴν Χίον βιβλία αὖριον ἢ μεθαύριον τὰ παλόνει ὁ Allais ὁμοῦ μὲ 700 σώματα (brochés) Ῥητορικῆς τοῦ Βάμβα, καὶ τὰ πέμπει εἰς Στρασβοῦργον, διὰ νὰ στέκωσιν ἐκεῖ, ἕως νὰ κρίνης εὐλογον καὶ ἀσφαλὲς νὰ μετακομισθῶσιν αὐτοῦ. Δύο Παλιδία στοχάζομαι ὅτι πρέπει νὰ γένωσι. Φρόντισε λοιπὸν νὰ γράψῃς εὐθὺς πρὸς τὸν Franck, καὶ νὰ συμβουλευθῇς μ' αὐτόν, ἂν συμφέρῃ νὰ τὰ δρομώσῃ δι' αὐτοῦ.

Εἰς τῶν Χίων τὰ βιβλία (τὸ λέγω τῶρα διὰ νὰ μὴ τὸ λησμονήσω) θέλεις εὑρεῖν τοῦ Τυρταίου τὸ ἄσμα μεταφρασμένον καὶ τυπωμένον ἀπὸ τὸν Διδότον. Ἐπειδὴ δὲν περιέχεται εἰς τὸν λογαριασμὸν, κράτει το, ἂν τὸ θέλῃς, πέμψῃς το εἰς Χίον, ἂν δὲν τὸ θέλῃς.

Ὁ ἀπὸ Μεδιολάνου Ἡσαίας δὲν ἐφάνη ἀκόμη. Ἄν τύχῃς ἀφορμὴν νὰ μὲ στείλῃς τίποτε, ἐνθυμοῦ (νὰ ζήσης!) νὰ μὲ πέμψῃς ἕν σῶμα μεταφράσεως Γραμματικῆς τοῦ Βυτμάννου, γράφων με καὶ τὴν τιμὴν διὰ νὰ τὴν περάσω εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου. Εἶναι δι' ἄλλον, ὅχι δι' ἐμέ.

Εἰς τὰ στελλόμενα Παλία θέλεις εὑρεῖν καὶ ἕν σῶμα Στράβωνος στιχωμένον εἰς τόμους τρεῖς ὅσοι ἐξεδόθησαν ἕως τῶρα. Νῦν δὲ ἀσχολούμεθα εἰς τὸν τύπον τοῦ τετάρτου, ὅστις μετὰ δύο ἔτη (μὲ τὴν εὐχὴν σου) βλέπει τὸ φῶς. Ἐπλήρωσα διὰ τοὺς 3 τόμους τούτους φρ. 97.50-100 μὲ τὰ στιχωτικά. Ἦθελα τοὺς ἔχειν εὐθηνότερους, ἂν ἔπεμπα ἀμέσως εἰς τὴν Αὐτοκρατορικὴν τυπογραφίαν, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔκρινα εὐλογον. Τὸν τέταρτον καὶ τοὺς ἀκο-

λούθους (ἂν ζήσω νὰ ἰδῶ τὸ τέλος), θέλεις τοὺς ἔχειν ἀμειψί. Τώρα λοιπόν, λαμβάνων τοὺς τρεῖς, εἰπέ με καθ' ἑν, τίνα ἄλλον τόμον θέλεις ἐξ αὐτῶν, ἄλλους τρεῖς ὁμοίους (πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον;) ὅτι ἐγὼ στοχαζομαι πάλιν ὅτι δὲν σοῦ λείπει πλέον τίποτε. Τρεῖς εἶχες τοὺς ἔδωκες εἰς τὸν Ἰεράρχην· ἰδοὺ σὲ πέμπω τρεῖς ἄλλους ὁμοίους.

Εἰς τὸν ὅποσον θέλω σὲ πέμψειν κατάλογον τῶν Χίων, θέλεις ἰδεῖν καὶ δῶρα τοῦ Κλαυερίου καὶ τοῦ Θυρότου εἰς τὴν Χίαν βιβλιοθήκην. Ὁ Prevost τῆς Γενέδας μὲ γράφει ὅτι μέλλει νὰ σὲ στείλῃ καὶ αὐτὸς δῶρον διὰ τὴν αὐτὴν βιβλιοθήκην. Δὲν θέλει φανῇ παράδοξον, ἂν ὅ,τι ἔγραψα σχεδὸν παίζων, γενήσῃ καρπὸν σπουδαῖον; Μὴν ἐρωτᾷς πόσον ἡ φαντασία μου πηδᾷ εἰς ταύτην τὴν ἰδίαν. Νὰ βλέπω ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους πεμπόμενα δῶρα εἰς τὴν βιβλιοθήκην των ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τῆς Εὐρώπης· ἀπὸ τᾶλλον νὰ ἀκούω (ἡγουν νὰ φαντάζωμαι ὅτι ἀκούω) τὰς ἀπορίας τῶν Χίων, καὶ τινὰς ἐξ αὐτῶν, νὰ ἐκφωνῶσι κινοῦντες τὰς κεφαλὰς, *Καὶ ᾗσαν' τοῦτα!* καὶ τοὺς φρονιμωτέρους ν' ἀποκρίνωνται, « Αὖτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου », καὶ τοὺς λογίους νὰ λέγωσι, « Τώρα ἄρχισε νὰ λαμβάνῃ μορφήν Ἑλλάδος ἡ Ἑλλάς », καὶ τοὺς ὑποκριτὰς νὰ στενάζωσιν ἐνθυμούμενοι τὴν εἰς αὐτοὺς τόσον ὠφέλιμον παλαιὰν ἀμορφίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐνθυμοῦ, φίλε, νὰ μὴν ὑποχρεώσῃς τὸν Κλαυερίον εἰς Λ. Ἑρμῇ διὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος 1814. Τὸν εὕρισκιν πολύτιμον καὶ ὑπέρτιμον.

Ἐνθυμᾶσαι τὸ πρόβλημα τοῦ Κούμα περὶ τῆς μετα-
τυπώσεως τῶν Αὐτοσχ. στοχασμῶν. Δὲν ἐνθυμοῦμαι τί
ἀπεκρίθην εἰς αὐτό, ἢ ἂν ὅλως ἀπεκρίθην. Τώρα ἀναλο-

γιζόμενος τὸ πρᾶγμα βλέπω ὅτι τὸ δίκαιον εἶναι νὰ τυπωθῶσι διὰ λογαριασμόν μου. Τοῦτο λέγουσιν ὅλων τῶν φωτισμένων ἐθνῶν οἱ νόμοι, « Οὐδεὶς ἐχέτω τὴν ἄδειαν » νὰ τυπῶνῃ τοὺς κόπους τῶν ἄλλων χωρὶς τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Κοπιάσαντος ». Ἐὰν λοιπὸν κάμετε τοιαύτην ἀπόφασιν, ἅς τυπωθῶσιν αὐτοῦ εἰς Βιένναν, ἢ συντροφικῶς μὲ τὸν μέλλοντα νὰ κάμῃ τὴν δαπάνην τοῦ τύπου, ἢ μ' ἄλλον ὁποῖον κρίνης συμφορώτερον τρόπον. Ἐὰν τοῦ τύπου τὰ ἐξοδα δὲν ἦσαν πολλά, καλλιώτερον ἤθελεν εἶσθαι, νὰ τὸ τυπώσῃς ἀπὸ τὰ ἀργύριά μου.

Ἦλθεν ἐδῶ ταύτας τὰς ἡμέρας αὐτόθεν κάποιος Εὐστάθιος ἀπὸ τὴν Ἀρτην, ἡλικίας μεταξὺ τῶν 40 καὶ 50, μὲ σκοπὸν (λέγει) νὰ σπουδάσῃ. *C'est un peu tard*; ἀλλ' ὅμως καλὸν εἶναι καὶ τὸ « Ὁψιμαθὴς μᾶλλον ἢ ἀμαθὴς ». Μοῦ τὸν συσταίνει ὁ Γαζῆς. Τὸν γνωρίζεις, σὺ φίλε, τὸν Εὐστάθιον; τὴν κατάστασιν, τὰ ἦθη κ.τ.λ. τοῦ ἀνδρός;

Ἐλαβα καὶ τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 24 Νοεμβρίου ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἔπρεπε ν' ἀρχίσω, ἂν τὴν εὔρισκα πάραυτα πρόχειρον. Δὲν ἔμπορῶ νὰ σὲ περιγράψω, πόσον μ' εὐφρανες ἀναγγέλλων τὴν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐμπορικὴν ἑνωσιν. « Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρά ». Εὐχομαι εἰς τὴν πόλιν ταύτην βροχὴν χρυσοῦ ἀληθεστέραν ἀπὸ τὴν μυθευομένην εἰς τὴν νῆσον τῆς Ρόδου χρυσὴν τοῦ Διὸς βροχὴν, ὡς λέγει ὁ Πίνδαρος.

Βρέχει θεῶν βασιλεὺς ὁ μέγας
χρυσάϊς νιφάδεσαι πόλιν.

Λέγεις ὅτι περικλείεις εἰς τὴν ἐπιστολὴν σου σημειώσιν τῶν ἀγορασθέντων βιβλίων καὶ μετ' ὀλίγα, καὶ ση-

μείωσιν τῶν μήπω εὑρεθέντων. Δὲν εὔρηκα μήτε τὴν μίαν μήτε τὴν ἄλλην.

24 Δεκεμβρίου.

Ἐφθασεν εὐτυχῶς καὶ ἡ πέμπτη παράδοσις τοῦ Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ τομ. 9 καὶ 10. Ἐμφαίνουσι λοιπὸν εἰς τὸ πεμπόμενον αὐτοῦ δέμα τὰ τέσσαρα σώματα (τομ. 8) διὰ τὰ ὅποια ἐχρέωσα τὸν λογαριασμόν σου φρ. 48.

Ἐπειδὴ Χαρίτωνος ἐκδοσις C. riallii (ὡς τὸ γράφεις) δὲν εὑρίσκεται ποῦποτε, συμπεραίνω, ὅτι εἶναι ἡ ἐκδοσις ἢ ἐν Ἀμστερδὰμ 1750 ἀπὸ τὸν D' Orville, τὸν ὅποιον Λατινίζοντες γράφουν εἰς τοὺς καταλόγους Dorvillii· βέβαια κακογράμμενον τὸ ἀνέγνωσες. Αὕτη (εἰς 4^ο) εἶναι μόνη καλή. Τὴν μετετύπωσε κατὰ τὸ 1783 ὁ Reiske εἰς Λειψίαν εἰς 8^ο. Σχεδὸν ἀδιάφορον εἶναι ὅποιαν ἀγοράσης· μ' ὅλον τοῦτο προτίμησε τὴν πρώτην. Εἰς τοὺς καταλόγους τῶν βιβλιοπωλῶν τὴν βλέπω σημειωμένην ἀπὸ 24 ἕως 27 φρ.

Μὴ ταράττεσαι, φίλε, διὰ τὸν διπλασιασμόν τινῶν βιβλίων, τὸ μὲν ὅτι εἶναι ἄφευκτον τὸ τοιοῦτον εἰς προμήθειαν τόσων βιβλίων· τὸ δὲ κυριώτερον (ἂν καὶ δυσκολώτερον ἀκόμη νὰ νοηθῇ ἀπὸ τοὺς ἡμετέρους) ὅτι καὶ διπλᾶ πολλὰ νὰ εὑρίσκωνται δὲν βλάπτει εἰς βιβλιοθήκας ὀνομαζομένας καὶ νομιζομένας δημοσίους. Εἰς τὰς ἐδῶ, δὲν λέγω τὴν Αὐτοκρατορικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ τριπλᾶ καὶ τετραπλᾶ φυλάττονται (7 ἢ ὀκτὼ σώματα τοῦ Θεσαυροῦ τοῦ Στεφάνου ἔχει), ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς μικρὰς βιβλιοθήκας ἀκόμη εὑρίσκονται τοιαῦτα διπλώματα. Εἰς ἡμᾶς, μακρυσμένους ἀπὸ βιβλιοπώλας καὶ τυπογράφους, ὅχι μόνον συμφέρει, ἀλλ' εἶναι καὶ ἀναγκαῖον, τοῦλάχιστον διὰ τινὰς συγγραφεῖς. Καὶ χωρὶς τὸν κίνδυνον

τῆς ἀπωλείας τινὸς βιβλίου, καὶ τῆς ἀνάγκης νὰ τὸ προσ-
μένη πάλιν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, εἶναι πρᾶγμα, ἐλεεινὸν
ὅταν φερειπεῖν βιβλιοθήκη τινὸς πόλεως στερεῖται βιβλίον,
νὰ μὴ δύναται νὰ τὴν βοηθήσῃ ἄλλη πόλις, ἢ δανείζου-
σα, ἢ καὶ πωλοῦσα τὸ διπλοῦν της. Πρόσθετες καὶ τὴν εὐ-
χρηστίαν τῆς ἀλλαγῆς. Τί λέγω; ἔδῳ φίλε, πολλάκις ἡ
μία βιβλιοθήκη δίδει τὰ διπλᾶ της εἰς ἄλλην, καὶ λαμ-
βάνει ἀπ' ἐκείνην ὅσα τῆς λείπουν, καθὼς γίνεται καὶ
εἰς τὰς Πινακοθήκας καὶ εἰς τὰς Νομισματοθήκας.

Εἰπέ με τίς εἶναι ὁ γεννάδας Ποστέλνικος· ὁ Γαμβρός
τοῦ μεγάλου Λογοθέτου ὀνομαζόμενος Ἰάκωβος Ποστέλ-
νικος, ἢ ὁ Μηκώνιος Ποστέλνικος, ὁ χρηματίσας γραμ-
ματεὺς τοῦ Σχοινᾶ; Εἶναι τρόπος νὰ μὲ προξενήσῃς τὸ
σύγγραμμά του; Ἐπεθύμει καὶ ὁ Βάμβας νὰ ἔχῃ ἐκεῖνο
τὸ μέρος τὸ μέρος τοῦ Α. Ε. τὸ περιέχον τὴν ἀντίρρῃσιν
αὐτοῦ τοῦ Β.

Ἀνάγγειλε τὴν προόδωσιν τῆς Ῥητορικῆς εἰς τοὺς
ὑπογεγραμμένους, ἐκείνους μάλιστα ὅσοι ὑπέγραψαν διὰ
πολὺν ἀριθμὸν σωμάτων· ἴσως πληρώσωσι μέρος τῆς τι-
μῆς, διὰ νὰ πληρώσῃ καὶ ὁ Βάμβας τὸν τυπογράφον.

Ἀπὸ τὸν Allais μανθάνω τὸν θάνατον τοῦ ἐν Λειψίᾳ
Besson. Εἴθε νὰ μὴ σέ προξενήσῃ βάσανα ὁ διάδοχός
του!

Πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐρχομένης ἐβδομάδος θέλω σέ πέμ-
ψειν τὴν σημείωσιν τῶν διὰ τὴν Χίον βιβλίων.

Εὐχαμαὶ καὶ σέ καὶ τὴν ἀγαπητὴν οἰκογένειαν εὐδαι-
μονέστατον νέον ἔτος!

Περικλείω ἐπιστολήν διὰ τὸν Ζ.

182.

30 Δεκεμβρίου 1813.

30 Παισανίας brochés.

3 » reliés en veau.

4 σώματα εἰς τόμους 8 βιογραφικοῦ Λεξικοῦ.

3 volumes, manuel du Libraire, δεμένον Basane, δῶρον παρ' ἐμοῦ εἰς τὸν Ἀλέξ. Βασιλείου.

1 περιτυλιγμένον εἰς χαρτίον μὲ ἐπιγραφὴν Zambardischi

Παρὰ ταῦτα θέλει βάλειν ὁ Allais, ὅσα ἐζήτησες ἀπ' αὐτὸν ἀμέσως. Ἡ σημείωσις τῆς Πάλλας εἶναι AZ, N^o 3 καὶ σὲ πέμπεται διὰ τοῦ Franck.

Ἄς ἀρχίσω ἀπὸ τὸν Zambardischi. Παρακαλῶ σε, φίλε, νὰ μὴ τὸ στείλῃς πρὸς αὐτόν, πλὴν ἀφοῦ μάθῃς ἀσφαλῶς ποῦ εὐρίσκεται. Αἱ ἁμαρτίαι μου τὸν ἐκόλλησαν μ' ἐμέ· καὶ δὲν βλέπω τὴν ὥραν νὰ τὸν ἀποφορτισθῶ. Ὡς τόσον πέμψε τον τὴν ἐγκεκλεισμένην μὲ τὴν ἀποχὴν τοῦ Διδότου διὰ τὰ 40 φρ.

Τὸ παρ' ἐμοῦ δῶρον (Manuel du Libraire) μὴ σὲ φανῇ παρᾶξενον. Δὲν εἶμαι ἄνθρωπος νὰ κάμνω δῶρα· ἀλλὰ αὐτὸ δὲν μὲ κοστίζει τίποτε, καὶ σὲ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πολὺ διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν διὰ τοὺς Χίους βιβλίων. Εἶναι καιρὸς ἀποῦ τὸ ἐπρομηθεύθην ὥς ἐν τῶν ἀναγκαιῶν εἰς τοὺς ἔχοντας βιβλιοθήκην. Ἄλλ' αὐτοῦ ἔγινε τώρα νέα ἐκδοσις αὐξημένη εἰς τόμους 4, τὴν ὁποίαν ἐπρομηθεύθην. Ἡ αὐξήσις διὰ σὲ εἶναι ἀδιάφορος, ὅθεν καὶ ἡ δαπάνη περιττὴ νὰ ἀποκτήσῃς τὴν νέαν ἐκδοσιν, μάλιστα ἐπειδὴ μετ' ὀλίγους χρόνους πιθανὸν ὅτι μέλλει

νὰ γένη τρίτη ἔκδοσις. Ἔως νὰ γένη, τὸ στελλόμενον εἶναι ἱκανὸν νὰ σὲ χειραγωγῇ καὶ εἰς τὴν γνώρισιν καὶ εἰς τὰς τιμὰς τῶν βιβλίων.

Διὰ τὰ τέσσαρα σώματα Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ θέλεις περάσειν εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ μου . φρ. 48

Διὰ τοὺς τρεῖς δεμένους Πausanίας 30 καὶ

στιχωτικὰ 5.25/100	35.25
	φρ. 83.25

Οἱ δύο εἶναι διὰ τὸν ἀδελφόν σου κύρ Πασχάλιον· ἔκρινα ὅτι θέλεις καὶ σὺ νὰ ἔχῃς ἓνα.

Οἱ 30 Πausanίαι brochés εἶναι δι' ὑπογραμμένους, ἂν ᾦναι τινὲς αὐτοῦ ἢ ἄλλοῦ ὑπογραμμένοι· ἂν δὲν ᾦναι, πώλησέ τους, ὡς δύνασαι, διὰ λογαριασμόν μου. Περὶ δὲ τῶν Πλουταρχείων σωμάτων, παρὰ τὰ δύο (εἰς μέγα χαρτίον) τὸ χρυσοδεμένον διὰ σέ, καὶ τὸ λευκὸν διὰ τὸν Δοσίθεον (πρὸς τὸν ὁποῖον εἶναι τὸ τελευτάϊον, ἐπειδὴ δὲν ἀγαπῶ νὰ χαρίζω, εἰς ἄνδρας, οἱ ὅποιοι δὲν ἔκαμαν τίποτε εἰς χάριν τοῦ γένους), τὸ demi reliure εἶναι διὰ τὸν ἀδελφόν μου.

Τὸ προβάτινον διὰ τὸν Σχοινᾶν 17.30

Τὸ μόσχινον διὰ τὸν Ὅμηρον 17.80

Τὸ αὐτὸ διὰ τὸν Φιλαδελφείας	17.80
	52.90

Πέρασέ τα καὶ ταῦτα εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ. Μένουσι τρία μόσχινα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ δύο θέλεις προσφέρειν παρ' ἐμοῦ εἰς τοὺς δύο σου ἀδελφούς, καὶ τὸ τρίτον πέμψειν πρὸς τὸν ἐξ ἀδελφόν μου Νικόλαον Πετρίτζην· Ἀπὸ δὲ τὰ 9 brochés δὸς

1 τὸν Γαζῆν

1 τὸν Μουστοξίδην

1	τὸν Πόπ	1	τὸν Ῥώταν
4	1 τὸν Ἀλεξανδρίδην	4	1 τὸν Ῥάλλην
	1 τὸν Σχοινᾶν τῆς Παυίας		1 τὸν Κούμαν, καὶ
	1 τὸν Στ. Ροδοκανάκην.		

Παρά τὰ ὀπισθεν θέλεις εὑρεῖν εἰς τὴν Πάλαν καὶ ἐγκυκλοπαιδείας τόμους . . . διὰ τὰ Ἰωάννινα, καὶ τὰς ἄλλας σου παραγγελίας, ὡς βλέπεις εἰς τὴν πρὸς σέ τοῦ Allais ἐπιστολὴν τὴν ἐδῶ κλεισμένην.

Σ' ἐπιστρέφω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀδελφοῦ σου, πρὸς τὸν ὅποιον θέλω γράψαι, ὅταν γένω κύριος τοῦ ἑαυτοῦ μου.

Γράφων πρὸς τὸν Ζ, δημοποίησέ τον τὴν ἐκδοσὶν Πανσανίου. Ἴσως σοῦ ζητήσωσι καμμίαν δωδεκάδα σωματίων. Πέμψε τον καὶ τὴν κήρυξιν.

Τὸ βιβλίον τοῦ Ζαμβαρδίκου κράτησε, ἕως νὰ λάβῃς τὴν πρὸς αὐτόν μου ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν δὲν προφθάνω σήμερον νὰ στείλω.

Ἐδῶ κλεισμένον τὸν ἐτήσιον λογαριασμόν, μετὰ τὸν ὅποιον μένουν εἰς χρέος σου 6697.8. Στείλῃ με, ὅταν εὐκαιρήσῃς καὶ τὸν ἰδικόν σου, διὰ τὸ σύμφωνον, προσθέτων καὶ ὅσα ἔδωκας διὰ τὸν ἀδελφόν μου.

Μετ' ὀλίγον μέλλω νὰ ἔλθω πάλιν εἰς χρεῖαν ἀργυρίου διὰ τὸ ὅποιον ἄρχισα νὰ τυπώνω νέον σύγγραμμα.

Μὴ λησμονήσῃς νὰ γράψῃς πρὸς τὸν Faugrat τῆς Μασσαλίας διὰ τὸ σανδύκιον τῶν Χίων, AB, N° 1 καὶ πρὸς τὸν Franck τοῦ Στρασβούργου διὰ τὰ πρὸς σέ πεμπόμενα AZ, N° 3 τὰ μένοντα τέσσαρα συγγράμματα διὰ τοὺς Χίους, θέλουν σὲ σταλθῇ τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα μὲ τὸν Ξενοκράτην.

183.

30 Δεκεμβρίου. 1813.

Ἀσπάζομαι σε.

Ἐδῶ κλεισμένην, Ἀλέξανδρε φίλε, σὲ πέμπω τὴν σημείωσιν τῶν σήμερον παραδοθέντων διὰ τοῦ Allais εἰς τὸν ἀμαξάριον βιβλίων. Καὶ πρῶτον μὲν εἶναι τὰ διὰ τοὺς Χίους, περὶ τῶν ὁποίων ἐχρέωσα τὸν λογαριασμόν σου φρ. 407 : 10. Αὐτὰ περιέχονται εἰς Σανδύκιον σημειωμένον AB^N 1, ὁμοῦ μὲ 469 σώματα ῥαμμένα καὶ ἑπτὰ στιχωμένα (τῶν ὁποίων τὰ τρία εἶναι καὶ εἰς τὴν διὰ τοὺς Χίους σημείωσιν) Ῥητορικῆς τοῦ Βάμβα. Παρὰ τὸ Σανδύκιον, εἶναι καὶ μικρὴ ἑτέρα Πάλα σημειωμένη AB^N 2, καὶ περιέχουσα 231 σώματα Ῥητορικῆς ῥαμμένα, καὶ τὸ γραμματίον εἰς τὴν διὰ τοὺς Χίους σημείωσιν Ἑλληνογαλλικὸν Λεξικὸν τοῦ Πλάγκου (Planche). Ἐνδέχεται ἀπὸ τὰ στιχωμένα νὰ ἐπέρασαν ἀπὸ τὸ Σανδύκιον εἰς τὴν Πάλαν. Τοῦτο σὲ λέγω, διὰ νὰ μὴ ταράττεσαι πρὶν ἀνοίξης καὶ τὰ δύο. Ὁ Allais ἔγραψε πρὸς τὸν Franck τοῦ Στρασβούργου, νὰ τὰ κρατῇ ἐκεῖ ἕωσοῦ νὰ λάβῃ τὴν περὶ αὐτῶν διαταγὴν σου. Εἴθε νὰ τὰ παραλάβῃς αὐτοῦ καὶ ἀσφαλῶς καὶ γρήγορα ! Ἐγραψα κ' ἐγὼ πρὸς σὲ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς περασμένης ἑβδομάδος, ἀναγγέλλων τὴν μέλλουσαν ἀποστολὴν τῶν βιβλίων, καὶ τὴν χρεῖαν νὰ διδάξης τὸν Franck πῶς ἔχει νὰ σὲ τὰ στείλῃ αὐτοῦ. Εἶχα καὶ προγραμμαμένην ἄλλην (εἰς τὴν 24 Νοεμβρίου), εἰς τὴν ὁποίαν ὅμως ἀκόμη δὲν μ' ἀπεκρίθης.

Τὴν σημείωσιν στείλει, ἢ τὸ ἴσον αὐτῆς, πρὸς τοὺς Χίους. Νὰ τοὺς γράψω ἐπιθυμίαν ἔχω· ἀλλὰ μὲ λείπουν ὁ καιρὸς καὶ ἡ δύναμις. Ἐκαμένες ὁμῶς καλὰ νὰ τοὺς παρακαλέσῃς, νὰ στείλωσιν εἰς τὸν Λόγιον Ἑρμῆν μικρὰν σημείωσιν εὐχαριστήριον διὰ τὰ δῶρα τοῦ Κλαυερίου καὶ τοῦ Θυρότου (ὅχι διὰ τὰ τοῦ Βάμβα μηδὲ διὰ τὰ ἰδικά μου)· καὶ ἀκόμη καλῆτερα, ἂν ἐσύνθετες σὺ τὴν σημείωσιν, καὶ τὴν καταχώριζες εἰς τὸν Ἑρμῆν μὲ εἰδῇσιν καὶ θέλῃσιν αὐτῶν. Τοῦτο ἐπιθυμῶ διὰ τὸν φόβον, μὴ δοθῇ ἢ φροντίς τῆς συντάξεως εἰς κἀνένα σχολαστικόν, καὶ συνθέσῃ λογιδριον νόστιμον κατὰ τὰ μελιτωμένα τοῦ Δούκα συντάγματα. Ἡ εὐχαριστία πρέπει νὰ ᾖ Λακωνική, ἀλλὰ τοιαύτη, ὅποια νὰ δείχνῃ εὐγνωμοσύνην ἀνδρῶν μεγάλα φρονούντων καὶ μεγάλα μελετώντων νὰ κατορθώσωσι δι' ἀγάπην τῆς πατρίδος των, καὶ ὅχι τὸ «ὁ Θεὸς νὰ σοῦ τὸ πληρώσῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» τῶν ζητούντων καὶ δεχομένων ἐλεημοσύνην. Σ' ἔλεγα εἰς τὴν προτέραν ταύτης ἐπιστολῇν, ὅτι καὶ ὁ Προφῆσσωρ τῆς Γενέβας Prevost ἐμελλε νὰ σὲ στείλῃ δῶρον διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Χίου· καὶ ἐλπίζω νὰ τὸν μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι, ὅταν μάλιστα φανερωθῇ ἡ δόσις τῶν ὀλίγων τούτων διὰ τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ. Τὸν Κλαυέριον καὶ τὸν Θυρότον ἐμπορεῖς νὰ συλλογισθῇς πιθανῶς ὅτι συνήργησεν εἰς τὴν δωρεάν αὐτῶν ὀλίγον τι καὶ ἡ διὰ ζώσης μου φωνῆς παρακίνησις· ἀλλ' ὁ Prevost, φίλε, παρεκινήθη ἀπὸ μόνῃν τὴν εἰς τὸν πέμπτον τόμον τοῦ Πλουτάρχου τυπωθεῖσαν πρόσκλησιν· ἀπὸ τὴν ὁποίαν θέλουν παρακινήθῃν καὶ ἄλλοι, ὅταν κατασταθῶσι τὰ πράγματα.

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῆς 24 Νοεμβρίου ἦτο καὶ ἐπιστο-

λὴ διὰ τοὺς Χίους ἀπ' ἐμέ, καὶ ἄλλη ἀπὸ τὸν Βάμβαν. Εἰς τὴν τελευταίαν μου ἐπερίκλεισα καὶ μίαν πρὸς τοὺς Ζωσιμάδας. Ἔτι δὲ σ' ἔλεγα ὅτι ἔλαβα καὶ ἀπὸ τὸν Μαρτίνον 2000 φρ. ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 1000 ἐπέρασα εἰς λογ. Ζωσιμ. καὶ τὰ 1000 εἰς χρέος μου πρὸς σέ. Τὸν μεταξύ μας ἐτήσιον λογαριασμὸν θέλω σὲ πέμψειν, ὅταν λάβω ὀλίγην ἄνεσιν. Ὡς τόσον γράψε πάλιν, νὰ ζήσης! τὸν Μαρτίνον, νὰ κρατῇ 2000 ἢ καὶ 3000 φρ. πάντοτε ἑτοίμα εἰς τὴν θέλησίν μου.

Ἴδες μὲ τίς ἄνθρωπον ἔχεις νὰ κάμῃς! Ἐλησμονήσα εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν περιεχομένων εἰς τὸ Σανδύκιον, νὰ σὲ ἀναφέρω περὶ ἐνὸς σώματος Στράβωνος (τομ. 1, 2 καὶ 3) καὶ τεσσάρων σωμάτων Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ.

Εἰς τὰ βιβλία τῶν Χίων ἔβαλα τὸν Ἐκκλησιαστικὸν θησαυρὸν τοῦ Σουϊκῆρου, ὡς βιβλίον πρῶτον μὲν ἀναγκάσιον, ἔπειτα καὶ εὐθηνότατον. Ἄν, κατὰ τύχην, τὸν ἀγόρασες καὶ σύ, ἀφαίρεςέ τον ἀπὸ τὴν σημείωσιν τῶν Χίων, καὶ στείλει τον νὰ πωληθῇ διὰ λογαριασμὸν μου.

Τελειώνω τὴν ἐπιστολὴν σήμερον 4 Ἰανουαρίου τοῦ 1814 νέου ἔτους τὸ ὁποῖον καὶ εἰς τὴν προτέραν ἐπιστολὴν σ' εὐχέθην, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν σ' ἐξαναεύχομαι εὐτυχέστατον.

Σ' ἐνθυμίζω πάλιν, ὅτι ὁ Κλαυέριος δὲν θέλει πλέον τὸ Λόγιον Ἑρμῆν..

184.

7 Μαρτίου 1814.

Ἀλέξανδρε φίλε, ἀσπάζομαι σε.

Πρὸς τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου σ' ἔγραψα τὴν τελευταίαν ἐπιστολὴν μετὰ πολλὰς ἄλλας προτέρας· καὶ εἰς

ὅλας αὐτάς δὲν ἔχω ἀποκρισιν οὐδεμίαν· εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ἔλαβα καὶ ἀπὸ τὸν κύριον Μαρτίνον 2000 φρ. περὶ τῶν ὁποίων σ' ἔλεγα νὰ περάσης τὰ 1000 εἰς λογαριασμὸν τῶν Ζ, καὶ τὰ 1000 εἰς χρέος μου. Περὶ τὰς αὐτάς ἡμέρας σ' ἔστειλα καὶ διὰ τοῦ Στρασβούργου δύο σανδύκια περιέχοντα 700 Ῥητορικὰς τοῦ Βάμβας, καὶ ἄλλα βιβλία τὰ ἐξῆς διὰ σέ καὶ διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῶν Χίων.

Διὰ τοὺς Χίους κατὰ τὴν τότε
σταλθεῖσαν σημείωσιν φρ. 407:10

Διὰ σέ 4 σώματα Βιογραφικοῦ
Λεξικοῦ τῆς ε'. παραδόσεως . . 48:

3 τόμους Στράβωνος 1ον 2ον
καὶ τρίτον. 97:50

145:50

552:60

Ἀπὸ τὴν μακράν σου σιωπὴν συμπεραίνω ὅτι ἡ δὲν ἔλαβες τὰ γράμματά μου, ἢ αἱ εἰς αὐτὰ ἀποκρίσεις σου ἔμειναν εἰς τὸν δρόμον. Ὅπως ἂν ἦναι, ἡ παντελής μου στέρησις ἀπὸ ἀργύρια μ' ἀναγκάζει νὰ σέ γράψω καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ζητῶν γρήγορον βοήθειαν.

Ἡ στέρησις αὕτη διέκοψε καὶ τὸν τύπον τοῦ ἔκτου καὶ τοῦ τελευταίου τόμου τῶν Βίων Πλουτάρχου, καὶ ἄλλας ἐπιχειρήσεις μου. Ἐγραφα (ἐνθυμᾶσαι) πρὸς τοὺς Ζ. νὰ μ' ἐμβάσωσιν ἀργύρια πρὸς τὰ Χριστοῦγεννὰ. Ἐὰν τὰ ἔμβασαν ἢ διὰ σοῦ, ἢ διὰ τοῦ κυρίου Σταύρου Ἰωάννου (τὸν ὁποῖον ἀσπάζομαι) προθυμήθητε νὰ εὑρητε καὶ νένα τρόπον νὰ μὲ τὰ προφθάσετε.

Πρὸς ταῦτα τὰ τῶν Ζ. παρακαλῶ σε, φίλε, νὰ δια-

τάξης τὸν κύριον Μαρτῖνον νὰ μὲ δώσῃ ὅταν καὶ ὅσα τὴν φορὰν ζητήσω, ἕως 4000 φρ. ἀπὸ τὰ ἰδικά μου. Μὴν ἀμελήσῃς περὶ τούτου.

Ὁ Βάμβας σὲ ἀσπάζεται καὶ σὲ παρακαλεῖ νὰ ἀναγγείλῃς εἰς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνεψιόν του διὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, ὅτι ζῇ καὶ ὑγιαίνει.

Ἐλπίζω καὶ εὐχομαι νὰ ὑγιαίνῃς μ' ὅλην σου τὴν ἀγαπητὴν οἰκογένειαν.

Εἰπέ με ἂν σ' ἔστειλεν ὁ Φράνκ τὰ δύο σανδύκια, ἢ ἂν σ' ἔγραψε κἄν περὶ αὐτῶν.

185.

11 Ἀπριλίου 1814.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Μετὰ μακρὰν διακοπὴν ἐπιστολογραφίας, ἔλαβα κατὰ τὴν δεκάτην τοῦ περασμένου τὴν γραμμὴν ὀλιγόστιχόν σου, τὴν 16 Φεβρουαρίου, περιέχουσαν καὶ ἀπὸ τοὺς Ζ. τὴν ὁποίαν λέγεις ὅτι εἶχες μὲ γράψῃ τὴν 10 δὲν ἔλαβα.

Ἄν καὶ εἰς τὸ φαινόμενον ἔπαυσαν, ἢ κἄν ἔπρεπε νὰ παύσωσι τὰ ἐμπόδια τῆς ἐπιστολικῆς κοινολογίας, βλέπω ὅμως ὅτι ἀκόμη δὲν ἀνοίχθη ὁ δρόμος· ὅθεν σὲ πέμπω τὴν παροῦσαν διὰ τοῦ Ἀμστερδάμ. Ὅθεν εὐθὺς φίλε μου λαμβάνων αὐτήν, γράψῃ πρὸς τὸν Μαρτῖνον, νὰ κρατῇ 4000 φρ. ἀπὸ τὰ ἰδικά μου εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ τυπῶν κἄν τίποτε διὰ λογαριασμόν μου, ἐπειδὴ οἱ Ζ. ἔπαυσαν ἢ μελετῶσι νὰ παύσωσιν.

Μὴν ἐρωτᾷς εἰς πόσῃν στενοχωρίαν ἦλθα· σήμερον ἔως ἀποκοτήσω νὰ τὸν ζητήσω ἀργύρια. Λέγω ἀποκοτήσω· ἐπειδὴ πρὸ δύο ἢ τριῶν ἐβδομάδων τὸν ἔστειλα ἐπιστολὴν πρὸς σέ, παρακαλῶν νὰ εὔρῃ τὸν τρόπον νὰ σὲ τὴν πέμψῃ ἀσφαλῶς, διότι (τὸν ἔλεγα) εὐρίσκομαι εἰς ἀνέγκλην ἀργυρίου. Τὴν ἐπιστολὴν ἐδέχθη, ἀλλὰ θάρρος ποτε δὲν μ' ἔδωκε περὶ χρημάτων· ὅθεν ἐσυμπέρανα ὅτι δὲν εἶχεν ἀκόμῃ λάβειν τὴν διαταγὴν σου.

Καιρὸς εἶναι νὰ γράψῃς καὶ πρὸς τὸν Franck ζητῶν τὰ δύο σανδύκια περιέχοντα 100 Ῥητορικὰς τοῦ Βάμβου, καὶ ὀλίγα βιβλία διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Χίου, ἂν κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔγιναν παρανάλωμα τῶν περιστάσεων. Ἄν ἔλαβες ἀργύρια ἀπὸ τὸν Ὅμηρον καὶ Ἱεροκλέα, ἢ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἢ ἀπὸ τὸν Ῥώταν, πέμψε μέ τα καὶ αὐτά· ὅτι καθὼς βλέπω τώρα πλέον πρέπει νὰ ζῶ ἀπὸ τὰ ἑτοιμα· τῶν ὁμοίων ἡ ὀλιγότης συμπίπτουσα μὲ τὴν καθημέραν αὐξανομένην γεροντικὴν ἀδυναμίαν μου, δὲν ἐξεύρω ποῦ μέλλει νὰ μὲ καταντήσῃ. Ὑπομονή! Ὑγιάνε καὶ εὐδαιμόνει!

186.

29 Ἀπριλίου 1814.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Πάσχω τώρα μῆνας τέσσαρας ἀδιαλείπτως, χρεωστῶ τὸν τυπογράφον, ὅστις ἔπαυσε νὰ τυπώνῃ, μὴν ἔχων μὴδ' αὐτὸς πῶς νὰ πληρόνῃ τοὺς ἐργάτας του· χρεωστῶ τὸν χαλκογράφον, τὸν ὁποῖον κατέπαυσα διὰ νὰ μὴν αὐξάνῃ τὸ χρέος μου. Χρεωστῶ καὶ αὐτὸν τὸν χαρτοπώλην.

Ἐκατάντησα ἕως νὰ μὴν ἔχω νὰ πληρώσω τὸ ἐνοίκιον μου. Ἀπὸ τὸν Στράβωνα μοῦ χρεωστεῖται μισθὸς τεσσάρων μηνῶν καὶ δὲν ἐξεύρω πότε μέλλουν νὰ μὲ πληρώσωσιν. Ἐλαβα τέλος πάντων κατὰ τὴν 25 τοῦ παρόντος τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 13 καὶ ἔστειλα τὴν ἐγκεκλεισμένην πρὸς τὸν Ἰορδάνην κατὰ τὴν 26, καὶ μόλις χθὲς τὸ . . . (ἴσως ἐσπέρας) ἔπεσεν ὡς κεραυνὸς εἰς τὴν κεφαλὴν μου ἡ ἀρνητικὴ τοῦ ἀποκρίσις. Τὶ ἔχω νὰ κάμω (1) (ἴσως ἐάν μὲ) τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρόμου δὲν μὲ προμηθεύσης 3 ἢ 4 χιλιάδας φράγκα ἀπὸ Μὴ βλέπῃς πλέον μήτε κάμβιον, τολμῶ νὰ εἶπω, μήτε κινδύνους· ἄς ᾔναι καὶ λογαριασμόν μου. Μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ σχάσω δὲν ἔμπορεῖ ἀσπάζομαί σε πανοίκιον, καὶ ζητῶ ταχινὴν βοήθειαν. Εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὀδυνηρᾶς μου ζωῆς ἀνίαν ἀκόμη παρομοίαν δὲν ἔδοκίμασα.

Εἰς τὴν 16 Φεβρουαρίου ἐπιστολήν σου ἀπεκρίθην κατὰ τὴν 11 τοῦ παρόντος διὰ τοῦ Ἀμστελδάμ· ἔλαβα καὶ τὰς ἐπιστολάς σου (τώρα δηλαδὴ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν) τῆς 15 Δεκεμβρίου 1813 καὶ 10 Φεβρουαρίου 1814.

Ἐδῶ κλεισμένην ἔχεις ἐπιστολήν καὶ τοῦ Βάμβα.

Τὸν Κούμαν γράψε νὰ μὴ μετακινήσῃ ἀπὸ τὸν τόπον του· ἡ εἰς Βυζάντιον προσκάλεσις εἶναι καὶ ἄδικος καὶ ἀνόητος. Ὑγίαινε!

(1) Διὰ στιγμῶν ἐσημείωσα τὰς ἐνεκα σχίσματος τοῦ φύλλου ἐκλιπούσας λέξεις.

187.

25 Μαΐου 1814.

Ἀσπάζομαι σε.

Ἔλαβα τὴν 11 Μαΐου ἐπιστολὴν σου, καὶ κατόπιν αὐτῆς τὴν 12. Ἀλλὰ μήτε καιρὸν μήτε δύναμιν ἔχω ν' ἀποκριθῶ διεξοδικῶς. Τὴν συναλλαγματικὴν 250 στερλίνας ἐπραγμάτευσε ὁ Μαρτίνος πρὸς. . . φρ. 18:40
4600 φρ.

ἀφαιρεῖ διὰ τὴν προμηθ. $\frac{1}{2} \frac{0}{0}$ 23
διὰ μεσιτικὰ $\frac{1}{8} \frac{0}{0}$ 5:75

28:75

Ἐπέρασα εἰς τὸ ἔχειν σου

4571:25

Σὲ περικλείω καὶ τὴν σημείωσιν τοῦ Μαρτίνου, καὶ τὸν μεταξύ μας ὀλικὸν λογαριασμόν· εἰς αὐτὸν βλέπεις ὅτι ἐπέρασα ἀκόμη εἰς τὸ ἔχειν σου καὶ τὰς προτοῦ πληρωθείσας ἀπὸ τὸν Μαρτίνον (23 Δεκεμ. 1873) 2000 φρ. εἰς καιρὸν ὅταν ἔπρεπε νὰ περάσω 1000 μόνον, ἐπειδὴ τὰ λοιπὰ 1000 ἦσαν διὰ τοὺς Ζ. Ἄν τὰ ἐπέρασες λοιπὸν εἰς τὸν λογ. ἐκείνων, ἔκβαλέ τα ἀπὸ τὸν ἰδικόν μου· ἀλλέως πρέπει νὰ πληρόνω τόκον ἐγὼ δι' αὐτούς.

Πέμψε, νὰ ζήσης! καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολήν, διὰ νὰ τελειώσῃ ὁ ἕκτος τόμος, καὶ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὸν ζυγόν, εἰς τὸν ὅποῖον ὁ ἀνόητος δὲν ἔπρεπε νὰ βάλῃ τὸν λαιμόν μου ποτέ. Γράψε με, ἐὰν αἱ ζημίαι των εἶναι ἀληθεῖς καὶ τόσον μεγάλαι, ὥστε νὰ τοὺς ἀναγκάσωσι νὰ παραιτηθῶσιν. Ὅτι ἐζημιώθησαν, αἱ δεινὰι περιστάσεις τὸ δείχνουσι πιθανώτατον· ὅτι τόσον ὅμως, δυσκολεύομαι νὰ τὸ πιστεῦω. Ὅπως ἂν ᾖ τὸ πρᾶγμα, μὲ μεγάλην

μου εὐχαρίστησιν ἀποβάλλω τὸν ζυγόν. "Αλλο δὲ μὲ λυ-
πεῖ πλὴν ὅτι δὲν ἐπρονόησα νὰ τὸν ἀποβάλλω ἀρχήτερα
ἐγώ, καὶ κινδυνεύω τώρα, ἢ νὰ μείνω γυμνὸς ἀπὸ πᾶσαν
βοήθειαν εἰς τὸ γῆράς μου, ἢ νὰ ἀναγκασθῶ νὰ κάμνω
ἐκδόσεις Δουκικὰς. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν πανοικί! καὶ
πέμψε με τὸν λογαριασμόν.

Τὸν τηλέγραφον τὸν περιέχοντα τὴν πρὸς τοὺς Χίους
καλὴν σου ἐπιστολὴν, μὲ τὸν ζητῆς ματαιῶς, ἐπειδὴ μὲ
τὸν ἔστειλες. Σ' ἔστειλαν οἱ Χῖοι τὰς 3000 φρ. τοῦ
1814 ἔτους, ὡς ἔγραφα εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ ε' τόμ.
σελ. κα' ;

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποῦ καὶ πότε μ' ἐπαράγγελες νὰ μὴ
γράψω τι δημόσιον κατὰ τῶν Ζ. (1) . . . (ἴσως τὸ) ὅποῖον
(πρέπει νὰ σὲ τὸ ἐξομολογηθῶ) μ' ἐλύπησε. Τόσον ἀνόητον
μὲ νομίζεις; ἤθελεν εἰσθαι τὸ αὐτὸ καὶ . . . (ἴσως νὰ κτυ-
πήσω) τὴν κεφαλὴν μου εἰς πέτραν. Ἡ κεφαλὴ συντρίβεται
καὶ ὄχι ἡ πέτρα. *Αν αὐτοὶ δὲν εἶναι εἰς κατὰστασιν νὰ δια-
κρίνωσιν ἐκδόσεις, μὴ τοῦτο τὸ ἀκούσιον αὐτῶν ἀμάρτημα
δύναται νὰ ἀμαυρώσῃ ὅσα καλὰ ἔκαμαν. *Αν εἶχαν παι-
δεῖαν ἤθελαν ἀναμφιβόλως μὲ ὀλιγωτέραν δαπάνην κα-
τορθώσωσιν ἀσυγκρίτως περισσότερα· ἀλλὰ τοῦτο (πάλιν
τὸ λέγω) εἶναι ἀμαρτία ἀκούσιος.

188.

11 Ἰουρίου 1814.

Ἀσπάζομαί σε παροίκιον!

Καὶ ἀρχίζω ἀπὸ τὸν λογαριασμόν σου τὸν ἐτήσιον ὅχι

(1) Διὰ στιγμῶν ἐσημείωσα τὰς ἑνεκα σχίσματος τοῦ φύλλου ἐκλιπού-
σας λέξεις.

δι' ἄλλην αἰτίαν πλὴν ὅτι ταύτην τὴν ὥραν ἔχει μὴ δύναμιν ἢ κεφαλὴ μου νὰ τὸν ἐξεμπεριδέσῃ ἂν ᾔδειν

Πρῶτον ὅ,τι μὲ ζαλίζει εἶναι ἡ ποσότης ἢ μείνα
χρέος σου α' Ἰανουαρίου 1813 φρ. 9926:97

ἀφαιρεῖς . . .	11
μένουσι	9915:97

Ἀλλὰ κατὰ τὸν ὅποιον μ' ἔστειλες πέρυσιν ἡ
ποσότης ἦτο 997

διαφορὰ	991
	6

Ὁ τὸν ὅποιον εἶχα σὲ στείλει λογαριασμὸν ὀλίγας
ρας, πρὶν λάβω τοῦτον σου τὸν τελευταῖον, ἐκλείπει
τὴν ποσότητα φρ. 877

Προσθέτω εἰς αὐτὸν διὰ πώλησιν βιβλίων	
ἰδικῶν μου	» 154
Δι' ἓνα Θεόφραστον	»
Διὰ 5 Ἰπποκρατ.	» 56
Διὰ τὰ τῶν Ζωσιμάδων	» 162
Διὰ τόκον	» 991

Σὲ πιστοποιῶ διὰ τὴν διαφορὰν	12988
Διὰ τὰ ἀπὸ Μαρτίνου, διὰ βιβλία μου .	61
	900
	961
Δι' ἐξισασμὸν	12026
	12988

Μὴ δ' οὕτως εἶναι δυνατόν νὰ τὸν ἐξισάσω. Διαφ
ἀπὸ τὸν ἰδικόν σου [12033:60] φρ. 7:40. Μίαν ὀλόκλη
ρον ταχυνὴν ἐδαπάνησα, καὶ ἐδοκίμασα ὡδὶνας βου

διὰ νὰ γεννήσω τὸν ἄθλιον τοῦτον ποντικόν. Ἐὰν δὲν
κάμης ἔλεος νὰ τὸν καθαρίσῃς, καὶ νὰ μὲ εἴπῃς ἀποφα-
στικὰ τί νὰ βάλω εἰς τὸ κατὰστιχόν μου, σὲ βεβαιῶνω
ὅτι μῆτε κεφαλὴν ἔχω καλὴν νὰ ὑποφέρῃ τὰ τοιαῦτα,
μῆτε καιρὸν νὰ δαπανῶ. Γράψε με λοιπόν, καὶ θέλω
κἄμει κατὰ τὰ γραμμένα χωρὶς περαιτέρω ἐξέτασιν. "Οχι
σὺ, φίλε πιστέ, ἀλλ' ἐχθρὸς, καὶ ἐχθρὸς πλεονέκτης, νὰ
μὲ δώσῃ λογαριασμὸν δοσοληψίας προτιμῶ νὰ τὸν κατα-
στρώσω ὥς εἶναι γραμμένος ἀπ' αὐτόν, παρὰ νὰ φθεί-
ρωμαι εἰς ἐρεύνας τῶν ὁποίων τὴν ἕξιν καὶ συνήθειαν
ἔχασα πρὸ πολλοῦ. Τώρα μάλιστα εἶμαι παντᾶπασιν
ἐλλόττριος τῶν τοιούτων. Ἀπ' ὧραν εἰς ὧραν αἰσθάνο-
μαι τὴν ἐλάττωσιν τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν μου
δυνάμεων.

Σημειῶσαι ἔτι μίαν διαφορὰν· βάλλεις

διὰ τοὺς Ζ.	1622:80
ἀλλ' αὐτὰ ἐνούμενα μὲ τὰ διὰ τοὺς Χίους	407:10
φέρουσι	2029:90

καὶ ὄχι 2000 τὰ τοῦ Μαρτίνου.

23 Ἰουνίου 1814.

Πρὸ ἡμερῶν εἶχα γραμμένα τὰ ὀπισθεν, καὶ ἡ τὴν
ὁποίαν μ' ἐπροξένησαν ζήτην μ' ἀνάγκασε νὰ τ' ἀφήσω
ἀτελείωτα.

Τώρα λαμβάνω τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 10 Ἰουνίου,
καὶ χωρὶς περαιτέρω ἐρευνᾶν καὶ ζήτην ἐσημείωσα εἰς
τὸ κατὰστιχόν μου τὴν σημείωσίν σου, κατὰ τὴν ὁποίαν
τὴν 31 Xbrè 1813 ἔμεινες χρεώστης 12020:60 et cela
est fini. Εἰς τὸ νέον ἔτος 1814 κατεχώρισα εἰς τὸ ἔχειν
σου, διὰ 250 στηρλίνας 4511:25
καὶ διὰ τὰ ἀπ' Αὐγούστης 593:82
27

Παρατηρῶ ὁμως ὅτι μήτ' εἰς τὴν τελευταίαν σου ταύτην σημείωσιν, μήτ' εἰς τὸν προσταλμένον λογαριασμὸν δὲν σημειόνεις τίποτε δι' ἀργύρια πληρωμένα ἐπισίως εἰς τὸν ἀδελφόν μου. Τί σημαίνει ἡ παράλειψις αὕτη;

Τὰ τῶν Χίων δὲν πρέπει νὰ μένωσιν ἀνενέργητα, διὰ νὰ μὴ ψυχρανθῇ ἡ ἐνέργειά των, καὶ νὰ κατηγορηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ὡς πτωχαλαζόνες διὰ τὰς μεγαλαύχους κηρύξεις. Ἐκαμες καλὰ νὰ βάλῃς εἰς τὸν Τηλέγραφον τὴν ἀγγελίαν τῶν Εὐρωπαϊκῶν δώρων. Πιθανόν ὅτι θέλουν σὲ σταλθῇν καὶ ἄλλα. Καὶ ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα κατήντησεν ὡς αὐτοῦ, πρέπει ν' ἀγοράζῃς ἀδιακόπως βιβλία καὶ νὰ πέμπῃς, καὶ νὰ ζητῇς πάντοτε ὡς ὑπόσχεσιν των τὰ κατ' ἔτος 3000 φ. Ὁ Βάμβας εἶναι ἀπ' ἐκείνους τοὺς ὀλίγους, οἱ ὅποιοι χρειάζονται βιβλιοθήκην πλουσίαν, καὶ εἶναι εἰς κατὰστασιν νὰ τὴν μεταχειρισθῶσιν ὠφελίμως. Ὅ,τι κάμνω ἐγὼ τὸ βλέπει καὶ εἶναι βέβαια πολλὰ ὀλίγον, ὡς ἀνάλογον τῆς ὀλίγης μου δυνάμεως. Ἀλλ' ἐπληροφορήθη καὶ αὐτός, καὶ ἤσο πληροφορημένος καὶ σύ, ὅτι τοῦ ὀλίγου τούτου μηδὲ τὸ δεκατημόριον δὲν ἤθελ' εἶσθαι καλὸς νὰ κατορθώσω ἂν ἤμην εἰς τὴν Χίον ἢ εἰς τὴν Σμύρνην, ἢ εἰς τὸ μέγα Πατριαρχεῖον τῆς μεγάλης πόλεως τοῦ Κωνσταντίνου. Ὅσakis λάβω χρεια βιβλίου, πέμπω εἰς τὴν Βασιλικὴν Βιβλιοθήκην τὴν τεράστιαν καὶ τὸ φέρει πάραυτα, καὶ λαμβάνω ἀπ' αὐτῆς τὴν ἐλπιζομένην βοήθειαν, ἢ καὶ πληροφοροῦμαι ὅτι δὲν ἐλάλησε κανεὶς περὶ τῆς ὁποίας μέλλω νὰ λαλήσω ὑποθέσεως. Ἀλλ' εἰς τὴν ἐλεεινὴν ἡμῶν πατρίδα, φίλε, εἰς τις (καὶ πόσοι εἶναι ἀκόμη οἱ τοιοῦτοι!) ἀπὸ τοὺς σπουδαίους ἔλθῃ εἰς χρεῖαν βιβλίου, πρέπει νὰ προσμῆνῃ ἐλπίς.

κληρον ἔτος νὰ τὸ φέρῃ ἀπὸ τὴν φωτισμένην Εὐρώπην καὶ ἂν κατὰ δυστυχίαν (ὡς μ' ἐσυνέβη πολλάκις) δὲν εἶναι ὅποιον τὸ ἐνόμιζεν, ἄλλο ἔτος ἔν ἀκόμῃ νὰ φέρῃ ἄλλο. Ὡ οἶαι κεφαλαὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν Γραικῶν μας καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχουσι!

Τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἐγκεφάλου ταύτης ἔργον εἶναι, καὶ ἡ πρόσκλησις τοῦ Κ. εἰς τὸ Βυζάντιον. Μὴν ἐρωτᾷς πόσιν δυσaréσκειαν ἐδοκίμασα εἰς αὐτό. Δὲν μ' ἐλύπησε τύσον ἡ ἀνοησία τῶν προσκαλούντων (ἐπειδὴ ἀπ' αὐτοὺς φρόνιμα ἔργα ποτὲ δὲν εἶχα ἐλπίζειν), ὅσον μ' ἐτάραξεν ἡ ὑπακοή τοῦ Κ. Ἐάν ἡ περὶ αὐτοῦ κρίσις τοῦ ἀδελφοῦ σου εἶναι ὀρθή, οὐαὶ καὶ μυριάκις οὐαὶ εἰς τὸν Κ! Ἐπροτίμησε νὰ κολακεύῃ τοὺς Σαρδαναπάλους τῆς πρωτευούσης πόλεως παρὰ νὰ πρωτεύῃ αὐτὸς εἰς δευτερεύουσιν.

Περὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν Αὐτοσχ. στοχ. κάμε ὡς κρίνεις εὐλογον. Δύο ταῦτα σὲ παρακαλῶ μόνον· πρῶτον νὰ σπουδάζῃς νὰ λάβῃς καὶ ὑπογραφὰς ἀρκετάς πρὸ τῆς ἐπιχειρήσεως, διὰ νὰ δαπανήσῃς ἀπὸ τὰ ἰδικά μου, ἢ οὐδενίποτε, ἢ καὶ ὀλίγα· δεύτερον νὰ παραδώσῃς τὴν διόρθωσιν τῶν δοκιμίων τοῦ τύπου εἰς ἄνθρωπον προσεκτικόν, διὰ νὰ μὴ γεμισθῇ τὸ βιβλίον ἀπὸ σφάλματα. Περὶ ὑπογραφῶν ἐμπορεῖς νὰ ζητήσῃς ἀπὸ τὸν Κούμαν, ἀπὸ Τεργέστην, Βενετίαν, καὶ μάλιστα Λιθόρνον, ἀπὸ τὸ ὅποιον πρῶτος ὁ Σπανιολάχης πρὸ ἐτῶν τινων μ' ἐπρόβαλε τὴν κατ' ἰδίαν ἐκδοσιν τῶν Αὐτοσχ. στοχασμῶν. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐξοδεύσῃς ὀλίγα ἀπὸ τὰ ἰδικά μου, ὅχι δι' ἄλλο, πλὴν ὅτι εἰς αὐτὰ σχεδὸν μόνον μένουσι τῶρα αἱ ἐλπίδες μου. Τὰ τοῦ Στράβωνος ἄρχισαν νὰ μᾶς πληροῦν, ἀλλὰ δὲν ἀρκοῦν εἰς τὰς χρεῖας μου, αἱ ὅποιαι αὖ-

ξάνουσιν ἀναλόγως μὲ τὰς ἀδυναμίας τῆς γεροντικῆς ἡλικίας.

Τρίτην ὄχι πλέον παράκλησιν, ἀλλ' ἀπαίτησιν Λακωνικήν· «Οἱ αὐτοσχεδ. στοχασμοὶ ἢ νὰ τυπωθῶσι χωρὶς εἰκόνα, ἢ νὰ μὴ τυπωθῶσι παντάπασιν». Εἶναι ἀσυγγώρητον εἰς ἐμὲ νὰ καταστήσω γελοίας τὰς ὀλίγας ἡμέρας ἢ ὥρας, ὅσας ἀκόμη μέλλω νὰ πατῶ τὴν γῆν, ὑποφέρων ὅ,τι ἐβδελύχθην εἰς ἄλλους, ὅ,τι νὰ βδελύσσωνται ἐπαράγγειλα ῥητῶς τοὺς ὁμογενεῖς μου εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς Αὐτοσχ. στοχασμούς. Καὶ αὐτὸ μόνον τὸ νὰ τυπωθῶσι χωριστὰ τὸ δέχομαι ἐξ ἀνάγκης, φοβούμενος μὴ αἱ τελευταῖαι τῆς ζωῆς μου ἡμέραι κάμωσιν ἀπ' ὅ,τι εἶναι πενεστέραν τὴν κατάστασίν μου. Ἐνόσω ἔμεθαν κολιπόμενοι μὲ τὸν Πλούταρχον, ἡ λαμπρότης τοῦ Πλουτάρχου τοὺς ἐστόλιζεν ὀλίγον τι. Χωρισμένους ἀπ' αὐτοῦ ἴσως ἀκόμη ἡ παρούσα γενεὰ τοὺς ἐπαινέσῃ· ἀλλ' ἡ ἐπερχομένη θέλει τοὺς κρίνειν ὅ,τι ἀληθῶς εἶναι, δηλαδὴ ὡς καρποὺς ἀρχομένης τοῦ ἔθνους παιδείας, ἢ νὰ τὸ εἴπω καθαρώτερα, ὡς ψελλίσματα νηπίων. Τοιαύτης κρίσεως χρόνον καὶ προβλέπων καὶ εὐχόμενος εἰς τὸ γένος μου τοῦτο μόνον ἐπιθυμῶ, εἰς τοῦτο μόνον ἀρκοῦμαι, νὰ μὴ με συγκαταριθμήσωσι μὲ τοὺς καταισχύνοντας τὸ γένος μὴδ' ὄρεξιν ἔχω καμμίαν (πίστευσόν με φίλε) νὰ δείξω εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ νεκροῦ μου σώματος.

Ὡραία καὶ ἐπαφρόδιτος εἶναι ἡ μεταφορά. «Θεμελιοῦντες πάντοτε εἰς ἄμμον πολλαπλασιάζομεν τὰ ἐργασια. »

Εὐθὺς ὅταν λάβῃς ἀργύρια ἀπὸ τὰς ῥητορικὰς, πείμματα πρὸς τὸν Βάμβαν, διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν τυπογράφον. Περὶ τοῦ Πασχάλη ἢ Πασχαλίου, εἶπε τὸν ἀδελφόν

σου νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Δούκαν, καὶ νὰ κάμῃ ὅ,τι ἐκεῖνος ἀποφασίσῃ μὲ τὴν πολλὴν του σοφίαν.

Ἄς ἀναθεωρήσω τώρα καὶ τὰς προλαβούσας ἐπιστολάς σου· εἰς τὴν 15 Δεκεμβρίου 1813 εὐρίσκω τὸν κατὰλογον τῶν σταλέντων εἰς Χίον βιβλίων. Διὰ τὰ διπλᾶ μὴ ταράττεσαι. Γράψε τὸν Κούμαν νὰ τ' ἀγοράσῃ ἀπ' αὐτούς. Ἄν ἦσαν ὀλιγώτερον πλέον εἰδήμονες τῶν τοιούτων, ἤθελα τοὺς γράψειν νὰ μὴ τὰ πωλήσωσι, ὡς ὄντα ἀναγκαῖα τὰ τοιαῦτα διπλώματα εἰς βιβλιοθήκας τοιαύτας, ὁποῖαν τοὺς ἐσυμβούλευσα, καὶ ὁποῖαν ἐλπίζομεν νὰ συνάξωσι. Τὸν Θησαυρὸν τοῦ Στεφάνου μὲ τὰ Γλωσσάρια καὶ μὲ τὸ Ἀναπλήρωμα τοῦ Scot, τὸν ἐπλήρωσες φρ. 186 : 60. Ἦσο βέβαιος, καὶ βεβαιώσέ τους, ὅτι ἐδῶ ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ τοῦλάχιστον 600 φρ. Πέμπε με λοιπὸν τὰς σημειώσεις τῶν ἀγοραζομένων ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, διὰ νὰ τὰ ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ ν' ἀγοράζω κ' ἐγὼ κατ' ὀλίγον ὅ,τι εὕρω χρήσιμον χωρὶς κίνδυνον διπλώσεως. Ἀλλὰ πάλιν σὲ λέγω μὴ σὲ ταράττῃ ἡ διπλωσις. Εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ συμβῶσι τὰ τοιαῦτα εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουσιν ἔργον καὶ ἐπάγγελμα μόνον αὐτό. Ἡ ἀγορὰ πρέπει νὰ γίνεται μὲ ὑπομονήν, χωρὶς ὁμῶς διακοπὴν.

Εἰς τὰς ἐπιστολάς 10 καὶ 16 Φεβρουαρίου 1814 δὲν ἔχω τι ν' ἀποκριθῶ, καθὼς μὴτ' εἰς τὴν 13 Ἀπριλίου μὴτ' εἰς τὴν 11 Μαΐου.

Εἰς τὴν 12 Μαΐου εὗρηκα τέλος πάντων τὴν λύσιν τοῦ περὶ Στράβωνος αἰνίγματος. Ζητεῖς λοιπὸν τὴν ἐξακολουθήσιν δύο σωμάτων, ἐνὸς διὰ τὸν Ἱεράρχην καὶ τοῦ ἄλλου διὰ σέ, ἀπὸ τοῦ τετάρτου τόμου (ὅστις διὰ τὰς περιστάσεις δὲν ἄρχισεν ἀκόμη νὰ τυπώνηται) καὶ τῶν

ἔξῃς, Cela est clair comme le jour. Ἀλλὰ τὸ νόστιμον εἶναι ὅτι μένει τι ἀκόμῃ αἰνιγματῶδες εἰς τὰ γραφόμενα. Λέγεις ὅτι παρὰ ταῦτα τὰ δύο σώματα, τοῦ Ἱεράρχου καὶ τὸ ἰδικόν σου, ἔλαβες ἀκόμῃ καὶ χωριστὸν τρίτον τόμον τοῦ Στράβωνος εἰς Carton ἀπ' ἐμέ, καὶ ζητεῖς καὶ δι' αὐτὸν τὸν πρῶτον καὶ δεῦτερον διὰ τὴν πωλήσεως διὰ λογαριασμόν μου. Οὐδεμίαν μνήμην ἢ ἰδέαν ἔχων τοιαύτης ἀποστολῆς ἀπορῶ πῶς εὐρίσκεται εἰς χεῖρας σου τρίτος χωριστὸς τόμος τοῦ Στράβωνος· πλὴν ἂν ἀπὸ ῥεμβασμὸν τοῦ νοῦ τὸν ἔστειλα πρὸς τὸν Allais, διὰ τὴν τὸν βάλῃ εἰς τὸ Σανδύκιον. Τὸ περὶ τούτου ὅπως ἂν ᾖ, θέλω σὲ στείλειν ἀπεδῶ μὲν τὸν πρῶτον καὶ δεῦτερον τόμον, ἀπὸ δὲ τὸν Ἀδην τὸν τέταρτον καὶ τοὺς ἔξῃς.

Παρακαλῶ σε νὰ μὲ γράψῃς πόσα σώματα ἔλαβες ἀπὸ κάθε τόμον τοῦ Πλουτάρχου χωριστὰ ἀπὸ τὸν Besson, μὲ τὴν ὑπομονήν σου.

Τοῦ κωμωδοῦντος με Προστελνίκου ἔκαμες καλὰ νὰ μᾶς φανερώσῃς τὸνομα· διότι κρατεῖ ἐπιστολὴν αὐτοῦ ὁ Βάμβας, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόμακος τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐξάγων τσελεπῆς οὗτος μὲ ὑψὺν εἰς τοὺς οὐρανοὺς Δέν αἰσθάνεται ὁ παχύδερμος μήτε τὸ αἰσχρὸν τῆς ἀντιφάσεως, μήτε ὅτι δίδει ὄπλα εἰς τὸν Δούκαν καὶ τοὺς κατὰ τὸν Δούκαν, τῶν ὁποίων προτιγούμενος σκοπὸς εἶναι νὰ ἐμποδίσωσι τὸ γένος νὰ φωτισθῇ ὑπὲρ αὐτοῦς, ἐπειδὴ ὁ τοιοῦτος φωτισμὸς οὔτε τὴν βαλάντιον αὐτῶν γεμίζει, καὶ τὴν ὁποίαν λαμβάνουσι ἀπὸ τοὺς ἀπαιδεύτους δόξαν, ὡς καπνὸν διαλύει. Δὲν αἰσθάνεται ὁ παχύδερμος, . . . Ἀλλὰ μὴ γίνωμαι καὶ ἐγὼ παχύδερμος δαπανῶν τὸν πολῦτιμον καιρὸν εἰς τοιοῦτον

των ἀνθρωπίσκων μνήμην, εἰς τοὺς ὁποίους ἀρκεῖ νὰ εἴπη
 τις τὸ Βάλλ' ἐς κόρακας ! Ἐνθυμᾶσαι ὅτι ἐξωπλίσθης
 κατὰ τοῦ Λογιερμογράφου διὰ τὸν μὲ τὸν ὅποιον ἀνάγ-
 γειλε τρόπον τὴν ἰδικήν μου ἔκδοσιν τοῦ Πλουτάρχου καὶ
 τὴν τοῦ Σχαιφέρου. Ὁ τρόπος βέβαια ἦτον ἐλεεινός·
 ἀλλ' ἐστάθη εὐτυχία τὸ νὰ ἐμποδισθῇ ἡ ἀντίρρησης σου,
 ὅχι διότι δὲν ἦτο δικαία, ἀλλ' ὅτι τὰ ὄπλα σου δὲν ἦτο
 καλὰ ἀκονημένα. Αὐτὸς ἐγὼ δὲν ἐγνώριζα τὴν ἔκδοσιν
 τοῦ Σχαιφέρου· ὅθεν μὴδὲ καλὸς ἤμην νὰ γράψω καλη-
 πέραν τῆς ἰδικῆς σου ἀντίρρησης. Ἀλλὰ τέλος πάντων
 τὴν ἀπέκτησα τὴν ἐπαράβαλα μὲ τὴν ἰδικήν μου, καὶ τί
 νὰ ἰδῶ ἢ τί νὰ εἴπω ! φίλε μου. Ὁ Σχαιφέρους ἐκδίδει
 σχεδὸν τὴν ἰδικήν μου ἔκδοσιν, ἐπειδὴ μ' ἔκαμε τὴν τι-
 μὴν νὰ εἰσάξῃ εἰς τὸ κείμενόν του πολλὰς μου διορθώ-
 σεις ὡς ἀναντιρρήτους. Τὸ κακὸν ὁμῶς εἶναι, ὅτι ἐκδίδει
 μὲν τὸν Πλούταρχον, ὡς ἐγὼ, κατὰ τομίδιον χωριστόν,
 δὲν σημειώνει ὁμῶς εἰς ἕκαστον τόμον τὴν ἀκριβῆ ἐποχὴν
 τῆς ἐκδόσεως, ἀλλὰ φυλάττει εἰς ὅλους τοῦ πρώτου τό-
 μου τὸ ἔτος 1812. Τί συμβαίνει ἐκ τούτου ; Οἱ πρῶτοι
 πρεῖς τόμοι τῆς ἐκδόσεώς μου ὄντες 1809, 1810, 1811,
 δὲν εἶναι δύσκολον εἰς τὸν παραβάλλοντα τὰς δύο ἐκδό-
 σεις μὲ προσοχὴν καὶ φιλανθρωπίαν καὶ φιλογένειαν νὰ
 καταλάβῃ, ὅτι τὰς εὐρισκομένας εἰς αὐτοὺς μεταβολὰς
 τοῦ Πλουταρχικοῦ κειμένου, καλὰς ἢ κακὰς, τὰς ἔλαβεν
 ὁ Σχαιφέρους ἀπ' ἐμέ, καὶ ὅχι ἐγὼ ἀπ' αὐτόν. Ὁ τέταρ-
 τός μου τόμος 1812, συμπίπτει μὲ τὸ 1812 ὅλων του
 τῶν τόμων. Ἀλλὰ μὴδὲ τούτου δὲν εἶναι πολλὰ δύσκο-
 λος ἡ ἐξέτασις καὶ πληροφορία τοῦ ἀληθοῦς. Ὁ πέμπτος
 μου ὁμῶς εἶναι 1813 εἰ ὁ ἔκτος θέλει εἶσθαι 1814, ἐν ᾧ
 αὐτὸς μένει πάντοτε εἰς τὸ 1812. Ὅθεν ὅσας μεταβολὰς

ἕκαμα εἰς αὐτούς, ἂν συμπέσωσι μὲ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Σχαιφέρου (ὥς εἶναι πιθανόν, ὅτι θέλει τὰς λάβειν) θέλει νῆν ὅτι τὰς ἐπῆρα ἐγὼ ἀπ' αὐτόν. Καὶ ὁ μὲν Σχαιφὴς ὢν καὶ τίμιος ἄνθρωπος, καὶ ἀρκετὰ εἰδήμων ἐκδόσεων, εἶμαι βέβαιος ὅτι ἤθελε φανερώσειν εἰς κἀνένα του προοίμιον, ἔαν ἕκαμνε προοίμια. Ἀναγκάζεται ὁμως νὰ ἐκδοῇ ἀπροοιμίαστα, καὶ νὰ κάμνη ὀλίγον τὸν κἀπηλον (εἶναι δέκα τέκνων πατὴρ ὁ ταλαίπωρος). Ἀλλὰ τί νὰ ἐκδοῇ τις περὶ ἐφημεριδογράφου, ὅστις λαμβάνων δύο ἐκδόσεις τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, χωρὶς νὰ τὰς παραβάλλῃ, κάμνη τοιαύτην ἐλεεινὴν ἀγγελίαν; Εἶναι ἀμαθία, ἢ κακοήθεια κατ' ἐμοῦ; πιστεύω πλέον τὸ πρῶτον διότι ἂν ἤθελε ἐκθέσειν τὸ πρᾶγμα, ὥς ἔχει, πλέον παρ' ἐμὲ ἤθελε ἐκθέσειν αὐτόν, ὥς εἰδήμονα τοῦ ἐπαγγέλματος τῆς ἐφημεριδογραφίας.

Ταῦτα σὲ γράφω, ὅχι διὰ νὰ ὀπλισθῇς πάλιν (ἀρκετὸ εἶναι ἢ εἰς τὸ ἐμπόριον ἀσχολία σου καὶ δὲν πρέπει καὶ οὐδένα τρόπον νὰ ἐμπλέκεσαι μὲ τοιοῦτους, μηδὲ νὰ ἐκδοῇς τῆς νίκας, εἰς τὰς ὁποίας ὁ νικητὴς γίνεται τοῦ νικημένου ἀδοξότερος), ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξεύρῃς ποῖοι εἶναι οἱ ἡμέτεροι, καὶ πρὸς ποίους ἀντιφερόμεθα, ὅταν μᾶς πειράξῃ ὁ Σατανᾶς νὰ τοὺς ραπίσωμεν.

Δὲν εἶναι καὶ τοῦτο περίεργον τῆς τύχης σύμπτωμα. Μόλις ἐτελείωσα τὸν περὶ Σχαιφέρου λόγον, καὶ λαμβάνων διὰ τῆς μικρῆς πόστας ἐπιστολίδιον παρὰ τοῦ Βοήδου sonade. Εἰς αὐτὸ μὲ ἀναγγέλλει πρῶτον ὅτι προσφώνησεν εἰς τὴν ἐξοχότητά μου τὴν ὁποίαν κάμνει ἐκδοσὶν τοῦ Μαρίνου· ἔπειτα μοῦ ἀντιγράφει παράγραφον Λατινικῆς ἐπιστολῆς σταλμένης εἰς αὐτόν ἀπὸ τὸν Σχαιφέρον, καὶ τὴν ὁποίαν παραπονεῖται ὅτι δὲν ἔλαβεν ἀκόμη τὸν

τόμον τοῦ Πλουτάρχου, καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τοῦ τὸν
 προσφθάσῃ τὸ γρηγορώτερον. Φανερόν ὅτι διὰ νὰ ἐξακο-
 λουθήσῃ τὴν ἔκδοσίν του (πάντοτε μὲ ἔτος 1812), τὴν
 ὁποῖαν ἔπαυσεν εἰς τὸν βίον τοῦ Σύλλα. Ἴσως ἐσύμφερε
 νὰ παρακαλέσῃς ἄφ' ἑαυτοῦ σου τὸν Βαρδαλάχον, ὅταν
 φανῇ ὁ ἕκτος τόμος τοῦ Πλουτάρχου μου, ἢ ὁ πέμπτος
 τοῦ Σχαιφέρου (τέσσαρα τομίδια ἔχει ἔως τῶρα ἐκδο-
 μένα), νὰ κάμῃ λακωνικὴν ἀγγελίαν εἰς τὸν Ἑρμῆν,
 ἡκοῦ ὁμῶς παραβάλλῃ τρεῖς ἢ τέσσαρας βίους τῆς ἰδικῆς
 μου ἐκδόσεως μὲ ἄλλους τόσους τῆς Σχαιφεριανῆς, διὰ
 νὰ πληροφορηθῇ. Ἡ ἀγγελία ὁμῶς πρέπει νὰ ᾖναι ἄμεμ-
 πτος διὰ τὸν Σχαιφέρον, διότι ὡς σὲ εἶπα ὅλον του τὸ
 ἡμάρτημα εἶναι ἡ πενία του. Ἴσως δὲ καὶ βλέπων ὅτι
 ἀργῇ νὰ τὸν σταλθῇ ὁ πέμπτος μου τόμος καταλάβῃ
 ὅτι ἡ ἀργοστολία ἐγένεν ἐξεπίτηδες, καὶ τότε τὸ ἀναγ-
 γελῇ αὐτὸς εἰς τὸ ὁποῖον μέλλει νὰ ἐκδώσῃ τομίδιον, ὅτι
 βᾶσιν λαμβάνει τὴν ἔκδοσίν μου· καὶ τότε δὲν χρειάζεται
 πλέον ἀπὸ μέρους ἡμῶν ἀντιφωνήσεις (reclamation) εἰς
 τὸν Ἑρμῆν. Ὅπως ἂν ᾖναι, ἡ ἀγγελία πρέπει νὰ γένη
 πάλιν, τοῦτο μόνον φανερόνουςα ὅτι αἱ διορθώσεις τοῦ
 β. φαίνονται πιθαναί, καὶ εἰς τοὺς σοφοὺς φιλολόγους
 τῆς Εὐρώπης, ἐπειδὴ εἰς ἀπὸ τοὺς ἐνδοξοτέρους αὐτῶν
 κατεχώρισε πολλὰς ἀπ' αὐτὰς εἰς τὸ κεῖμενόν του. Πρέ-
 πει νὰ ἐξεύρῃ καὶ τοῦτο ὁ ἀγγελεύς. Δύο λογῶν διορθώ-
 σεις εἶναι· αἱ πρῶται ἐξ ΗΔ, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐδέχθη τὰς
 περισσότερας ἢ σχεδὸν ὅλας. Αἱ δευτέραι ἐκ ΔΓ ἔλαβε καὶ
 ἀπ' αὐτὰς ἀπείρους. Λογίζονται καὶ αὐταὶ ἰδικαί μου
 ἰσχυρὰ ἢ ἡκολούθησε τὴν κρίσιν μου εἰς τὸ διάλεγμα δύο ἢ
 τριῶν διαφορῶν γραφῶν. Εἰς ὀλίγα λόγια ἔμπορεῖ
 ὁ ἀγγέλλων νὰ ἐπαινέσῃ τὸν Σχαιφέρον μὲν φιλοῦντα καὶ

τιμῶντα με καὶ νὰ συστήσῃ τὴν ἔκδοσίν του, προσέβαλεν ὅτι σκοπὸν ἄλλον δὲν ἔχει ἡ ἀγγελία του, πλὴν τὸ νὰ ἐξηγήσῃ τοῦ ἔτους 1812 τὴν διαφοράν, διὰ τοὺς μὴ γινώσκοντας τὰ τοιαῦτα.

Ὁ Μουστοξίδης ἦλθεν ἐδῶ, πλὴν παροδικῶς καὶ ὀλίγας ἡμέρας, καὶ πάλιν ἀνεχώρησε. Βιβλία δὲν μ' ἔφεραν, μὲ ὑπεσχέθη ὅμως νὰ μὲ τὰ στείλῃ. Γένοιτο!

Ἡ δευτέρα συναλλαγματικὴ ἐστάλθη πρὸς τὸν Μουσίου. Ἐπειδὴ ἔχεις ἀκόμη ἀργύρια εἰς χεῖράς σου τὰ Χίων, εὐλογον μὲ φαίνεται νὰ προβλέψωμεν ἀπεδῶμεν ἐγκυκλοπαιδείαν τυχαίαν (de hasard, ἐπειδὴ τὸ τυχαῖον εἶναι casuelle). Αὕτῃ ἐπροχώρησεν ἕως τώρα εἰς τὰς 79 παράδοσιν (livraison) εἰς τόμους πλειοτέρους τὰς 270 in 4°. Ἐμπορῶ νὰ τὴν τύχω εἰς τὰ 1100 ἢ 1200 τὸ πολὺ φράγκα ἄδετον· διὰ στιχωτικὰ πρέπει νὰ λογαριασῶμεν σχεδὸν

$$\begin{array}{r} 900 \quad 900 \\ \hline 2000 \quad 2100. \end{array}$$

Τί λέγεις περὶ τούτου; Τὸ βιβλίον εἶναι ἀναγκαῖον εἶναι καὶ εὐθηνόν, ἔπειτα καὶ χρήσιμον εἰς τὸ νὰ σώζῃ τὴν θερμότην καὶ ὁ ζῆλος τῶν Χίων, ὅταν βλέπωσι ἀντιλαμβανόμεν τὴν βιβλιοθήκην κατὰ μικρόν. Ὁ Βάμβας ἐμὲ τὴν γνώμην μου, ἐπειδὴ αὐτὸς μάλιστα αἰσθάνεται τὴν χρείαν τοῦ πράγματος. Καὶ πόσα ἄλλα χρειάζονται εἰς ἀληθῆ καὶ ὄχι ψευδώνυμον βιβλιοθήκην! Μὴ διαψῆς αὐτοῦ τὴν ἀγοράν. Ἐὰν ἡγοράσθησαν ὅσα εἰρησμειώσει, γράψε με νὰ σὲ πέμψω νέαν σημείωσιν. Μαρίνον μὴν ἀγοράσης· διότι πιθανὸν ὅτι στέλλων εἰς τὸ διωρισμένον δι' ἐμὲ σῶμα ὁ Boissonade (δὲν εἶναι

καὶ τὰ σώματα ἀπὸ Λειψίας, ὅπου ἐτυπώθη) θέλει στέ-
λιν καὶ διὰ τοὺς Χίους, γνωρίζων τὴν περὶ αὐτῶν μου
ἀγγελίαν.

Πρὸς τὸν Βαρδαλάχον ἐμπορεῖς νὰ στείλῃς (ἂν δὲν
εὕρεθῇ αὐτοῦ εἰς βιβλιοπώλην) τὸν ἰδικόν σου Ἰππαρχι-
κὸν τοῦ Ξενοφῶντος διὰ 4 φρ. καὶ σοῦ ἀγοράζω ἄλλον
ἐδῶ διὰ τὴν αὐτὴν τιμὴν. Ἐλησμόνησα νὰ σημειώσω
καὶ τὴν ἀπολογίαν τοῦ Σωκράτους ἀπὸ τὸν Thurot εἰς
τὴν ἐδῶ κλεισμένην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Βαρδαλάχον.
Εὐδαιμόνει!

189.

12 Ἰουλίου 1814.

Ἀσπάζομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς σοὺς.

Τὴν 25 Ἰουνίου ἔλαβα. Ἔδωκα τὴν πρὸς τὸν Allais
καὶ θέλει προντίσειν περὶ τῶν ζητουμένων. Τὴν ἐγκεκλει-
σμένην δὸς εἰς ὅτινα πρέπει νὰ δοθῇ. Ὁ Κουτζούκης οὐ-
τος (πιθανὸν ὅτι ἐξεύρεις) μὲ πέμπει ἐκ προσταγῆς τῶν
Ζ. συναλλαγματικῆν διὰ 3886 : 6 λίτρας Γαλλικῆς. Ὁ
ἐκτός τόμος τοῦ Πλουτάρχου βαδίζει πρὸς τὸ τέλος τῆς
τυπώσεως, τὸ ὅποιον προσμένω διὰ νὰ πέμψω πρὸς αὐ-
τοὺς τὸν τελευταῖον λογαριασμόν.

Παρά τὴν πρὸς τὸν Κουτζούκην, ἐδῶ κλεισμένην θέ-
λει εὐρεῖν καὶ τὴν διαθήκην μου, δηλαδὴ νέαν διαθήκην,
ἀντὶ τῆς ὁποίας παρακαλῶ σε νὰ μὲ στείλῃς ὀπίσω τὴν
προτέραν, χωρὶς νὰ ἀγανακτήσῃς μήτε διὰ τὰς μεταβο-
λὰς καὶ μεταβουλεύσεις μου, μήτε διὰ τὰς ὁποίας σὲ

προξενῶ ματαιίας δαπάνας. Ἡ πενιχρά μου τύχη ἔγινε πενιχροτέρα τῆς πρώτης· ὅθεν ἦτον ἀνάγκη ν' ἀλλάξω καὶ τὴν διαθήκην τῶν πραγμάτων μου.

Εὐχαριστῶ σε, ὅτι ἐμήνυσες τὸν Μαρτίνον νὰ μὲ προφθάσῃ εἰς τὴν χρεῖαν μου. Δὲν ἔχω καμμίαν κατὰ τὸ παρόν· ἀλλ' ὅμως εἶναι καλὴ πρόνοια καθ' ἐξάμηνον νὰ τὸν ἐνθυμίζῃς νὰ μὲ βοηθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην μου.

Υγίαινε εὐδαιμονῶν!

190.

Ἐκ Παρισίωρ, 30 Ἰουλίου 1814.

Ἀλέξανδρε φίλε, ἀσπάζομαι σε.

Τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 15 Ἰουλίου ἔλαβα περιέχουσαν ἄλλην ἀπὸ τὸν κύριον Ζωσιμᾶν. Εἰς μεγάλην ἀπορίαν μ' ἔφερεν ἡ ἀσυμφωνία τῶν δύο τούτων ἐπιστολῶν. Ὁ μὲν κύριος Ζωσιμᾶς μὲ βεβαιώνει πάλιν τὴν παραίτησίν του ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην· καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἀπόφασιν προσμένω τὴν τελείωσιν τοῦ ἔκτου τόμου Πλουτάρχου (ὁ ὁποῖος ἐμποδίσθη ἕως τώρα διὰ τὰς περιστάσεις) διὰ νὰ φροντίσω ἄλλην ἐκδοσίν τινα διὰ λογαριασμόν μου. Σὺ δέ, φίλε, ἐξεναντίας μὲ προβάλλεις πάλιν ὅσα εἶχεν ἀρχήτερα μὲ προβάλει ὁ κύριος Ζωσιμᾶς, καὶ δὲν ἐδέχθην ὡς ἀδύνατα εἰς ἐμέ. Καὶ αὐτὸς σὺ φίλε, ἂν τὰ ἐξετάσῃς ἀκριβῶς, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι

θέλεις τὰ κρίνειν ἀδύνατα τούλάχιστον εἰς ἐμέ. Ἄλλως νὰ ἐξηγήσω τὴν τοιαύτην ἀσυμφωνίαν δὲν δύναμαι, πλὴν ὑποθέτων ὅτι ἡ πρὸς ἐμέ ἐπιστολὴ 6 Ἰουνίου τοῦ κ. Ζωσιμᾶ δὲν εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν ὁποίαν ἔλαβες σὺ ἀπ' αὐτόν· συμπεραίνω λοιπὸν ὅτι εἶναι προγενεστέρα ἢ ἰδική σου, καὶ ἀκολουθῶς ὅτι τὰ εἰς αὐτὴν γραφόμενα ἀναιροῦνται ἀπὸ τὴν ἰδικήν μου.

Ἄλλ' ὅπως ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, σὲ βεβαιῶνω, φίλε, καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ βεβαιώσης τὸν κ. Ζωσιμᾶν, ὅτι τὸ ζητούμενόν του ἂν ἦτο ἀπὸ τὰ δυσκολώτατα, μ' ὅλον ὅτι τὸ γῆράς μου δὲν μὲ συγχωρεῖ πλέον νὰ παλαιῶ μὲ δυσκολίας, ἤθελα τολμήσειν νὰ τὸ ἐπιχειρισθῶ διὰ τὸν Ζωσιμᾶν, καὶ διὰ μόνον τὸν Ζωσιμᾶν. Ἀλλὰ μὲ ζητεῖ (πᾶν τὸ λέγω καὶ τὸ ἐξαναλέγω) πρᾶγμα ὑπὲρ τὴν δυνάμιν μου.

Καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον, περιττὸν ἴσως ἤθελε φανῇν νὰ ἀποκριθῶ εἰς ἐκεῖνο τῆς ἐπιστολῆς σου τὸ μέρος, ὅπου εἶναι ὁ λόγος περὶ τοῦ μισθοῦ τοῦ ἀδυνάτου τούτου πράγματος. Νὰ μὲ δίδουσι λέγεις, 100 ἢ 200 σώματα ἀπὸ τὰ τυπωμένα. Αὐτά, φίλε, πρῶτον μὲν χρειάζονται καιρὸν νὰ πωληθῶσιν· ἔπειτα (ἂν ὑποθέσωμεν δυνατόν τὸ ἀδύνατον), μὲ συγχωρεῖ ἡ γνωστὴ εἰς σὲ πενιχρά μου κατὰστασις νὰ δεχθῶ τοιαύτην ἀμοιβὴν τοῦ κόπου μου, εἰς καιρὸν ὅταν ἦναι σχεδὸν βέβαιον, ὅτι γινομένη ὅλη ἡ ἐκδοσις διὰ λογαριασμόν μου θέλει φυσικὰ παρακινήσειν ὅλους τοὺς ἀγοράσαντας ἢ λαβόντας δωρεὰν τοὺς προτέρους τόμους νὰ ἀγοράσωσι καὶ τοὺς ἀκολουθοῦς; Δὲν σὲ λανθάνει, φίλε, ὅτι ὅλη μου ἡ χρηματικὴ κατὰστασις περιορίζεται σήμερον εἰς μόνην μου τὴν μικρὰν βιβλιοθήκην, εἰς τρόπον ὥστε, ἂν ἡ πρὸ τοῦ θανάτου μου ἀσθέ-

νεια (δὲν ἐξεύρω ποῖα θέλει εἶσθαι) σταθῇ μακρά, μέλλω ν' ἀναγκασθῶ νὰ πωλῶ τὰ βιβλία μου διὰ νὰ νοσοκομηθῶμαι. Μ' ὅλον τοῦτο, ὡς εἶπα, ἡ περὶ τοῦ μισθοῦ συμφωνία ἤθελε φανῇ περιττή, ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα διὰ τὸ ὅπου δίδεται ὁ μισθός, εἶναι ἀδύνατον. Τότε μόνον ἤθελεν γίνεσθαι δυνατόν, ἂν ἐμπορούσα νὰ μετοικήσω ἢ αὐτοῦ ἢ εἰς Βενετίαν, διὰ νὰ ἦμαι αὐτόπτης διορθωτῆς τῶν ἐκδόσεων μου. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν τὸ συγχωρεῖ μήτε τὸ γράφει μου, μήτε ἡ εἰς τὸν Στράβωνα ἀσχολία μου. Ὅλα ταῦτα συλλογιζόμενος εὗρηκα δίκαιον καὶ συμφέρον εἰς τὴν κατάστασίν μου νὰ ἐξακολουθήσω τὴν Ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην διὰ λογαριασμόν μου. Ὅθεν σὲ παρακαλῶ, φίλε, νὰ γράψῃς πρὸς τοὺς φίλους σου δι' ὑπογραφάς. Ἡ περὶ θέλει εἶσθαι ἐν τέταρτον ὀλιγώτερον διὰ τοὺς ὑπογεγραμμένους ἀπ' ὅ,τι πωλοῦνται εἰς τὸ κοινόν· διὰ τὸν κύριον Ζωσιμᾶν ὅμως ἐάν, ὡς ἐλπίζω, μὲ κάμῃ χάριν νὰ ὑπογράψῃ δι' ἀριθμὸν σωμάτων ἀξιόλογον, θέλω τὸν λογαριασθεῖν ἐν τρίτον ὀλιγώτερον ἀπ' ὅ,τι πωλοῦνται εἰς τὸ κοινόν.

Θέλω ἐξαποστείλειν πρὸς τὸν κύριον Στέφανον Παλαιολόγον εἰς Ἀμστελδὰμ τὰ βιβλία, ὅταν τελειωθῇ καὶ ὁ ἕκτος τόμος, διὰ τὸ οἰκονομικώτερον ἢ τελείωσις τοῦ τελευταίου τόμου ἐλπίζω νὰ γένη πρὸς τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἐάν ὅμως κρίνῃς ὅτι καλὸν εἶναι νὰ πέμψω τοὺς προτέρους τόμους ἀρχήτερα πρὸς τὸν ρηθέντα Παλαιολόγον, γράψε μέ το διὰ νὰ τὸ βάλω εἰς πρᾶξιν.

Εἰπέ παρακαλῶ, τὸν κύριον Ζωσιμᾶν, ἀσπασάμενός ἀπὸ μέρους μου, ὅτι ἔλαβα ὅσα μ' ἔστειλε διὰ τοῦ κυρίου Ζήση Κουτζούκη· καὶ ὅτι θέλω τὸν γράψαι ὅταν τέλει ὡσὲν ὁ ἕκτος τόμος, πέμπων ἐν ταυτῷ καὶ τὸν τέλει

λογαριασμόν. Ἡ ἀργοπορία ἐγεννήθη ἀπὸ τὰς περιστάσεις, καὶ βλάπτει περισσότερον ἐμὲ παρ' ἄλλον τινά. Ἀλλὰ τί νὰ κάμω; «ἀνάγκη οὐδὲ θεοὶ μάχονται». Περὶ τοῦ ἐτήσιου μου ἔγραψα πρὸς αὐτόν, ὅτι τὸν ἐλευθερόνω ἀπὸ τὸ βάρος ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ παρόντος μηνὸς Ἰουλίου, ἂν καὶ δὲν ἐλευθερώθην ἀκόμη ἀπὸ τὸν ἕκτον τόμον. Ὑγίαινε καὶ εὐτύχει.

ΚΟΡΑΗΣ.

Τὸν ἀδελφόν μου μὴν ἀμελήσης. Ἄν καὶ ᾖναι ὑπὲρ τὴν δύναμίν μου ἢ τὴν ὁποίαν τοῦ πέμπω ἐτήσιος βοήθεια, εἶναι ὅμως χρέος μου νὰ τὴν πέμπω.

Θέλω φροντίσειν τὴν Ἑγκυκλοπαιδείαν, καὶ ἄλλα τινὰ βιβλία χρήσιμα διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῶν Χίων.

Τὴν συγκλεισμένην ἐδῶ, στείλε (νὰ ζήσης!) ὅπου εἶναι διωρισμένη.

191.

30 Ἰουλίου 1814.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Ἀνάθεμα τὴν ὁποίαν ἔμπλεξα μ' αὐτοὺς ὥραν! Δὲν ἐξεύρω ἂν ἔχατάλαβες τὸν σκοπὸν των. Ἄκουσε τὴν ἐξήγησιν. Ἐνόμιζαν ὅτι παραιτούμενοι, ἐξανάγκης ᾗθελαν μὲ κάμειν νὰ παραιτηθῶ καὶ ἐγώ. Βλέποντες ὅμως ὅτι ἀκολουθῶ μὲ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν, χωρὶς τὸνομά των, συμπεραίνουσιν ἐπομένως, ὅτι μέλλουν νὰ πέσωσιν εἰς

τοῦτο τὸ ἄφευκτον διλημμα, ἢ νὰ παύσωσι νὰ χαρίζωσι πλέον, ἢ θέλοντες ν' ἀκολουθῶσι τὰς δωρεάς των, ν' ἀναγκάζωνται ν' ἀγοράζωσιν ἀπ' ἐμέ τὴν ἀκολουθίαν, καὶ νὰ τὴν χαρίζουσιν εἰς τοὺς ὁποίους ἐχάρισαν τὰ πρότερα, καὶ ὁμῶς χωρὶς τῶνομά των. Ἀλλ' ἐρωτῶ σε, εἶναι δυνατόν νὰ παύσω ἐγὼ τὴν ἀκολουθίαν, ἀφ' οὗ εἶδω κα τοιαύτας λαμπράς, καὶ σχεδὸν μεγαλαύχους ὑποσχίσεις εἰς τὸν Προδρομον (σελ. γ').); Ἦσο βέβαιος, φίλε μου, ὅτι μήτε δυστυχίαι, μήτε πρόνοιαι πλειοτέρας οἰκονομίας τοὺς ἐκίνησεν εἰς τοῦτο, ἀλλὰ κάνεις κρυπτὸς διabolos κεντᾶ τὴν ἀπαιδευτον φιλοδοξίαν των· καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἀπροσδόκητος εἰς αὐτοὺς ἡ ἀπόφασις ν' ἀκολουθῶ διὰ λογαριασμόν μου, εἰς ἐμέ μὲν (διὰ τὴν αἰσχύνην τῆς μετανοίας) γράφουν πάλιν ὡς συγκατανεύοντες εἰς τὴν ἀπόφασίν μου, εἰς σέ δὲ προβάλλουσι πάλιν τὰ πάλαι προβληθέντα, μὲ ἐλπίδα ὅχι ὅτι θέλω τὰ δεχθῆν, ἀλλ' ὅτι θέλεις εὐρεῖν σὺ κάνένα τρόπον συμβιβάσεως ὁποῖος νὰ μὴ βλάβῃ τὴν φιλαυτίαν των. Μὴν ἐρωτᾷς, φίλε, εἰς πόσῃν ἀμνηχανίαν καὶ πόσῃν ἀγανάκτησιν μὲ φέρει ἡ διαγωγή των ἢ πρὸς ἐμέ. Ἡ ὑγεία μου ἔγινε χειροτέρα ἀπ' ὅ,τι ἦτο δι' αὐτούς, καὶ τὸ γῆρας μου βαρύτερον δι' αὐτούς· καὶ ὅτι δὲν ἔσχασα ἀκόμη μὲ φαίνεται πράγμα παράδοξον. Ἀλλὰ τί λέγω, δι' αὐτούς, καὶ ὅχι δικαιότερον διὰ τὴν κακὴν μου κεφαλὴν! Ἐγὼ ἔπρεπε νὰ μὴ μοχθῶ ἐξαρχῆς μὲ ἀνθρώπους ἀγνώστους εἰς ἐμέ, μὴ δὲ νὰ συμπεράνω ἀπὸ τὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα εὐεργεσιῶν των, ὅτι ἐξεύρουν πῶς νὰ προσφέρονται μὲ τοὺς ὅχι ὀλιγώτερον παρ' αὐτοὺς προθύμους εἰς τῆς Ἑλλάδος τὴν βελτίωσιν. Ἐγὼ ὁ ἀνόητος ἐδόθην εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι τολμοῦν νὰ μὲ μεταχειρίζωνται ὡς γραμματικόν

αὐτῶν (comme un garçon de bureau). Ὡ ποία κα-
ταισχύνῃ! νὰ θέλουν αὐτοὶ νὰ μὲ ὀδηγῶσι πῦτα βιβλία
πρέπει νὰ ἐκδίδω, καὶ ποῦ νὰ τὰ ἐκδίδω. Ὡ ποία μου
καταισχύνῃ! νὰ μὴ διακρίνωσι τὰς τοῦ Δούκα καὶ τοῦ
Βλάντη καὶ τοῦ Πουτσολάντου ἐκδόσεις ἀπὸ τὰς ἐκδόσεις
μου. Ἐγὼ εἶμαι ὁ αἴτιος, καὶ ἐγὼ πρέπει νὰ ἀναστε-
νάζω.

Τὸ γὰρ ἐσλεύσσειν οἰκεῖα πάθη,
Μηδενὸς ἄλλου παραπράξαντος,
μεγάλας ὀδύνας ὑποτείνει.

Ἄς ἐρευνήσωμεν τώρα μήπως εὗρωμεν θεραπείαν, ἢ
κἂν παρηγορίαν, τοῦ τόσο κακοῦ. Ἐδῶ κλεισμένην σὲ
πέμπω χωριστὴν ἐπιστολὴν πρὸς σέ, τὴν ὁποίαν ἂν εὕρης
καλὴν, ἐμπορεῖς νὰ τὴν πέμψῃς ὡς ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς αὐ-
τούς, μὲ παράκλησιν νὰ σὲ τὴν στείλωσιν ὀπίσω.

Μ' ἐρωτᾷς ποία ποσότης χρημάτων εἶναι δι' ἐμέ ικα-
νὴ ἐτήσιος νὰ ἐξακολουθῶ τὴν Ἑλλην. Βιβλιοθ. Ἐξεύ-
ρεις ὅτι ἐλάμβανα 3000 φρ. ἀπὸ τοὺς Ζ. κατ' ἔτος· εἰς
αὐτὰ πρόσθετος 2000 τοῦ Σπράβωνος γίνονται **5000**
φρ. Ἀπὸ τὰς 5000 ταύτας δίδω 600 φρ. τὸν Βάμβαν
καὶ 400 τὸν ἀδελφόν μου. Μένουν λοιπὸν 4000. Σὲ βε-
βαιῶν, φίλε, ὅτι μετὰ βίας, καὶ ἀκριβεστάτης οἰκονο-
μίας μὲ ἀρκοῦν εἰς τὴν παροῦσαν ὅλων τῶν πρὸς ζωὴν
ἀναγκαίων αὐξήσειν τῆς τιμῆς. Ἐξόδευα κατ' ἔτος 500
ἕως 600 φρ. εἰς αὐξήσειν τῆς βιβλιοθήκης μου· εἶναι ὁμῶς
δύο χρόνοι τώρα ἀποῦ δὲν ἀγόρασα κἄνεν βιβλίον μὲ με-
γάλῃ τῆς ψυχῆς μου θλίψιν. Στοχάζομαι λοιπὸν καὶ δι-
καιον καὶ συμφέρον εἰς ἐμέ νὰ ἀναλάβω διὰ λογαριασμὸν
μου τὴν Βιβλιοθήκην. Εἶναι σχεδὸν βέβαιον, ὅτι ὅσοι
ἔχουν τοὺς προτέρους τόμους, μέλλουν νὰ ἀγοράσωσι τοὺς

ἀκολουθοῦς. Αὐτοὶ οἱ Ζ. μέλλουν ν' ἀναγκασθῶσι νὰ
τοὺς ἀγοράσωσι, διὰ νὰ μὴν ἀφήσωσιν ἀτελεῖς τὰς μα-
ράς των δωρεάς. Ἄν ᾖναι λοιπὸν τρόπος νὰ κατορθω-
τὸ τῆς ὑπογραφῆς, τοῦτο θέλει εἶσθαι τὸ ἐπικερδέστατον
εἰ δὲ μὴ, εἶναι τάχα δύσκολον (ἔρωτῶ) νὰ συμφωνήσω
5 ἢ 6 πραγματευταὶ πλούσιοι νὰ μὲ δίδωσι τὰς 300
χιλιάδας τὰς ἐτησίους, καὶ 60 σώματα (ὡς τὰ λαμβάνω
καὶ ἀπὸ τοὺς Ζ.) καὶ νὰ πωλῶσι τὴν ἐξακολουθήσιν δι-
λογαριασμόν των; Εἰς τοῦτο ἀφίνω σὲ καὶ τὸν Ῥώ-
νὰ τὸ διορίσητε ὡς εὔρετε εὐλογον, καὶ ἀζήμιον δι' ἐμὲ
'Απὸ τῆς α'. τοῦ παρόντος Ἰουλίου μηνὸς ἄρχισα νὰ ζῶ
μὲ μόνας τὰς 2000 τοῦ Στράβωνος, αἱ ὁποῖαι ἐκινδύ-
νευαν νὰ παύσωσι καὶ αὐταί. Ὅσα τῶν ἰδικῶν μου ἐσο-
ἀπὸ σὲ τὰ δαπανῶ τῶρα εἰς τὸν τύπον ἐνὸς τομιδίου Πα-
ρέργων, τὸ ὅποῖον ἐλπίζω νὰ σ' ἀρέσῃ. Ἦθελον εἶσθαι
πολὺ καλλιώτερον (ἢ μᾶλλον ὀλιγώτερον ἀτελεῖς) ἢ ἡμῶν
ἐλεύθερος ἀπὸ τὴν ὁποίαν μὲ προξενοῦν ἀνίαν αἱ δεσπο-
τικαὶ μωρίαι τῶν καλῶν τούτων ἀνθρώπων. Εἶναι ἀδύ-
νατον, φίλε, νὰ σὲ παραστήσω ζωηρὰ ποῖον εἶναι τὸ ἀπο-
τέλεσμα τὸ γινόμενον ἀπ' αὐτοὺς εἰς τὴν ψυχὴν μου.
Αὐτοὶ νὰ ζητοῦν νὰ διευθύνωσι τὰς ἐκδόσεις μου, τὰς
ὁποίας, καλὰς ἢ κακὰς, λαμβάνουσιν ὅμως εἰς παρά-
δειγμα ἐπίσημοι φιλόλογοι τῆς Εὐρώπης καὶ τὰς μετα-
τυπώνουσι! Ἀφῆκα ὁ ταλαίπωρος τὸ θεῖον κλῆμα τῆς
πατριδος μου καὶ ζῶ τρέμων (ἐπεὶδὴ οἰκονομῶ καὶ τὸ
πῦρ) εἰς τὴν κρυερὰν ἀτμοσφαῖραν τῶν Παρισίων, διὰ
τί; διὰ νὰ μὴν ἔχω κἀνένα δεσπότην. Κατεφρόνησα τρεῖς
χιλιάδας ἐτησίους φράγκων τοῦ καταλυθέντος ἡγεμόνος,
διὰ τί; διὰ τὸν φόβον μὴ μὲ βιάσῃ δεσποτικῶς νὰ τε-
χύνω τὸ ἔργον τοῦ Στράβωνος. Ἐπαράβλεψα δύο χί-

λιάδας ἄλλας ἐτησίῳ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον, διὰ τί ;
διότι ἐνόμισα ὅτι νὰ δεσπόζεται ἀγαπᾷ ὅστις παρακαλεῖ
καὶ ζητεῖ χάριν ἀπὸ ἀνθρώπους ἀγνώστους καὶ πολλάκις
(τὸ χειρότερον) καὶ καταφρονουμένους. Καὶ τώρα εἰς τὸ
γῆρας μου, νὰ δεχθῶ νόμους καὶ κανόνας ἀπ' ἀνθρώ-
πους, τῶν ὁποίων ὅσον ἐπαινῶ καὶ θαυμάζω τὰς πρὸς
τὸ γένος εὐεργεσίας, τόσον ἐλεεινολογῶ τὴν ἀπαιδευσίαν
καὶ μέφομαι τὴν δεσποτικὴν αὐθάδειαν ! "Ὅχι, ὄχι !
μήτ' αὐτῶν μήτ' ἄλλου κἀνενὸς προσταγὰς νὰ δεχθῶ δὲν
εἶναι δυνατόν. Καὶ αὕτη μὲν εἶναι, φίλε, ἡ πρὸς τὴν 15
Τουλίου ἐπιστολὴν ἀπόκρισίς μου. Ἄς ἴδωμεν τώρα τί
περιέχουσιν αἱ λοιπαὶ 13, 7 καὶ 6 τοῦ αὐτοῦ.

Ἡ τῆς 13 περιεῖχε τὴν συναλλαγματικὴν 700 φρ.
διὰ τὸν Βάμβαν ὅστις τὰ ἔλαβε. Τὸν Capo d' Istria
δὲν ἐγνώρισα· χαίρω ὅμως ἀκούων παρὰ σοῦ ἐπαινούμε-
νον τὸν ἄνθρωπον. Τὸν Ἰωανσταντῖνον οὐτ' ἴδα οὐτ' ἐπι-
θυμίαν νὰ ἴδω συνέλθῃ ποτε. Τίς εἶμαι ἐγὼ καὶ τίς αὐ-
τός ! τὴν πρὸς τοὺς δυνατοὺς καὶ μεγάλους εἴσοδον, ὡς
παντᾷπασιν ἄλλοτρίαν τῆς ταπεινῆς μου καταστάσεως,
ἀπέφυγα πάντοτε· αὐτοῦ δὲ καὶ τὴν ἔτρεμα, ὑποπτειό-
μενος μὴ ὁ Κουρούτος (ὅστις ἦλθε τρεῖς φορὰς εἰς ἐμὲ μὲ
πολλὴν εὐγένειαν καὶ φιλοφροσύνην) μὲ τὴν προβάλῃ, καὶ
μὲ ῥίψῃ εἰς φοβεράν ἀμηχανίαν τοῦ τί νὰ κᾶμω. Ἄν μὲ
τὴν ἐπρόβαλλεν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἡ ἀπόκρισις ἤθελεν εἶσθαι
ωκυλὸς καὶ μονοσύλλαβος, **οὐ**. Ἄλλ' ἀνίσως αὐτὸς ὁ
Κ, ὄχι διὰ τὰ μαῦρά μου ὀμμάτια, ἀλλὰ διὰ τὰ τέλη
των, ἐπεθυμοῦσε νὰ ἴδῃ τὰ *μοῦτρα μου* ! Ἀκόμη τρέμω
συλλογιζόμενος τὸν μὲ τὸν ὁποῖον ἐμέλλα νὰ προσφερθῶ
τρόπον εἰς αὐτόν. Il m' auroit pris pour un sauvage
du Canada.

Δὲν ἐξεύρω τίνα μὲ λέγεις Γερωντοποιὸν (πόν)· ἂν ἦναι, δὲν ἐνθυμοῦμαι τὸνομά του καὶ αὐτὸς δύο φορὰς, καὶ ἔλεγε τὸν ἑαυτὸν τ (Diplomate) μ' ἐφάνη *Tzarlatáros* καὶ *T* χωρὶς ἀστειότητα πνεύματος.

Ἦλθε καὶ ἄλλος νέος ἀπ' αὐτοὺς πρὸς ἐμὸς τὸ ἀξίωμα, τὸ γένος Χίτος ἀπὸ τοὺς Μ. τους· νέος στολισμένος μὲ παιδείαν καὶ χαρι.

Ἀποκρίσις εἰς τὴν τῆς 7 Ἰουλίου. Ὁ Κ. χθὲς πρὸς ἐμέ. Μ' ἐφάνη γλυκὺς καὶ ἡμερος. εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του εἶναι ἀσφαλὲς νὰ τ. ποτε διὰ σέ. Ὁ Βλάχος δὲν ἐφάνη ἀκόμη μετριοφρόνως θέλει μ' εὐρεῖν μετριοφρονέστερ. ρηφάνως, θέλει μάθειν ὅτι κ' ἐγὼ δὲν ἀπορ. τὸν ὑπερήφανον πρὸς τοὺς ἀξιόους περιφρονήσ.

Ἀπορεῖς ὅτι ἡ Μοναχιακὴ Ἀκ. μὲ συγ. μὲ τὸν Πουτσολάντον· ἀλλὰ τί ἤθελες εἰπεῖν. πες συγκατακολλημένον καὶ συγκαταχесμέ. *moi l' expression*) μὲ τὸν Δ. ὁ Θεὸς νὰ μὲ τὰ χειρότερα, ἐὰν ὅμως ἦναί τι χειρότερον εἰ. ἀπὸ τὴν μὲ τὸν Δ. συναρίθμῃσιν. « Πονηρο. προκόψουσιν » ἀλλὰ προσθέτει φρόνιμα εἰς ο. λος « ἐπὶ τὸ χειρόν, πλανῶντες καὶ πλανώμ. μνουςιν οἱ ἀναίσχυντοι τόσον κρότον, ὥστε ζ. τοὺς ἀλλογενεῖς, οἱ ὅποιοι μήτε καιρὸν ἔχουν. φορον εὐρίσκουν νὰ ἐξετάσωσι τοὺς κόπους τ. λογίζονται οἱ ἄθλιοι ὅτι ἡ φήμη των ἐπισ. τοῦ γένους ἡμῶν τὴν ἀμαθίαν. Εἰς καλὴν εἰπεῖν· ναι κ' ἐγὼ καλὴν ἀναγκάζομαι κατ. νὰ τὴν εἶπω. Ἀλλ' ἡ βάσις αὕτη μέλλει νὰ

νὰ βυθισθῇ καὶ τότε θέλεις ἰδεῖν ὅλους σου τοὺς σοφολο-
γιωτάτους τούτους νὰ κρημνίζωνται εἰς ἐξοπίσω τοῦ ἄλ-
λου εἰς τὸν βυθὸν ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἤθελαν ἐκβῆν ποτέ,
ἐὰν τὸ γένος εἶχε παιδεῖαν.

Ὁ Προφῆσσωρ οὗτος τοῦ Μοναχίου ἦλθε πρὸς ἐμὲ ὀλί-
γας ἡμέρας, ἢ ἐβδομάδας, πρὸ τῆς τελευταίας πολιτικῆς
μεταβολῆς· εἶναι νέος, θερμὸς καὶ δραστήριος τὴν φύσιν·
καὶ μ' ἐφάνη ὁ ἐνθουσιασμὸς καλὸν ὄργανον νὰ τὸ μετα-
χειρισθῶ εἰς διέγερσιν τῆς ληθαργίας τοῦ γένους μου.
Ὅτι, φίλε, χρειάζονται καμμίαν φορὰν καὶ τοιοῦτοι λω-
λοῖ· ὁ θόρυβος καὶ κτύπος των ἐξυπνοῦσι τοὺς κακῶς ἡ-
πυχάζοντας. Ἄλλ' ὅμως ἡ προσφορὰ νὰ μεταφερθῇ εἰς
θιέναν μὲ φέρει εἰς ὑποψίαν μὴ εἶναι *τῆς ἀρετῆς*. Αὐ-
τὸς λοιπὸν μ' ἔφερε καὶ δύο του διατριβὰς Γερμανιστὶ
γραμμέναις, τὴν μίαν περὶ Ἡσιόδου, τὴν ἄλλην περιέ-
χουσαν δύο τοῦ δημοσίου ἀναγνώσεις. Εἰς τὴν δευτέραν
ἐπιγραφομένην *Zweite Vorlesung. Die Neugriechen*,
ἀλλ' ἐπεὶ περὶ τῆς σημερινῆς ἡμῶν καταστάσεως· ἀπαριθμεῖ
τοὺς ὅσοι συντρέχουν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως
ταύτης. Καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις μνημονεύει καὶ τὸν Δ. ὡς
ἄνδρα ζηλωτὴν, κάμνοντα καὶ τυπόνοντα μὲ δαπάνην
ἰδίαν ἐκδόσεις δι' ὠφέλειαν τοῦ γένους *der, um zu ver-*
besserung des griech. Volkes mitzuwirken, auf ei-
gne kosten viele griechische Schriftsteller, mit Ue-
bersetzungen, κτλ. κτλ. Πρέπει νὰ σὲ στείλω τὴν δια-
τριβὴν. Ἄν τὸ ἐξευρεν ὁ γεννάδας Δ. οὐαὶ εἰς σέ, εἰς
ἐμὲ, καὶ εἰς ὅλους ὅσους νομίζει φθονεροὺς ἐχθροὺς τῆς
δοξῆς του! Ἀπορῶ ὅτι δὲν τὸν ἐψήφισαν καὶ αὐτὸν μέ-
λος τῆς Ἀκαδημίας. Θέλει λάβειν καὶ ταύτην τὴν τιμὴν
καμμίαν ἡμέραν ἀπὸ τοῦ ξένου, καὶ καμμίαν εἰκόνα τοῦ

ἀγρίου του προσώπου ἀπὸ τοὺς ἰδίους. Ἄλλ' ἡ ἱερὰ πογραφία στέκει ὀπισθεν τῶν τοιούτων, καὶ τοὺς μαρτυρεῖ μὲ τὰ συγγράμματά των, τῶν ὁποίων ἡ οὐδένεια ἡλπι γενῆν καταφανῆς εἰς ὅλον τὸ γένος, ὅταν ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸ παχὺ τοῦτο σκότος. Τοῦ Πουτσολάντου ἡ ἀμαρτία σ' ἐκίνησεν εἰς γέλωτα. Σὲ λέγω χωρὶς ὑπερβολῆς ὅτι δὲν εἶναι σχεδὸν σελὶς εἰς τὴν ὁποίαν νὰ μὴν εὕρισται τι μικρὸν ἢ μέγα, περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον βρομικὸν σκόνδαμα. Κάνεις δὲν γράφει ἀναμαρτήτως· ἀλλ' ὅτι ἦναι συναθροισμένα ἐν ταύτῃ τόσον πολλὰ τὰ ἀμαρτήματα, ἔξω τῆς ἀμαθίας γίνονται δεῖγμα καὶ μωρὰς τῶν τι κεφαλῆς. "Ὅχι ἡ Μοναχιακὴ Ἀκ. ἀλλὰ μηδ' αὐτὴ Πανεπιστήμιον δὲν εἶναι καλὸν νὰ ἀποπλύνῃ τόσα αμαρτήματα, καθὼς δὲν ἴσχυσε νὰ πλύνῃ μηδὲ τὸν Γαίλιον, καὶ ὀλιγώτερον ἀμαθῇ παρ' αὐτόν.

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 6 Ἰουλίου, βλέπω μὲ γοῆς ὅτι ἔχῃς ῥάν τὴν προθυμίαν τῶν Χίων, καὶ ἐτοιμάζω μετὰ τὴν Βάμβαν κατὰλογον νέον νὰ σὲ στείλω. Πρέπει καὶ εἰς τὴν Χίου καὶ εἰς τοὺς αὐτοῦ εὕρισκομένους συμπατριώταις των νὰ εἴπῃς δραστηκῶς, ὅτι χωρὶς κατασχύνῃν τοὺς νέους ὅλου δὲν ἐμποροῦν νὰ παύσωσιν τὴν προθυμίαν των. Ἡ τοιαύτη παῦσις θέλει δεῖξει ὅτι ἡ μεγάλη αὐτοῦ ἀγγελία περὶ τῆς μελλούσης βιβλιοθήκης ἦτον ἀγγελία ψωμίσματος τῶν, μόνον ἔχουσα σκοπὸν ν' ἀρπάσωμεν ἀπὸ τούτου βιβλία.

Ἡ οἰκονομία τοῦ Ἰπποκράτους εἶναι τυπωμένη εἰς τὴν Francfort, ὡσαύτως καὶ τὰ δύο Λεξικά Ἰωνικῶν καὶ Δωρικῶν τοῦ ὁμογενοῦς Πόρτου. Πιθανὸν ὅτι δύνασαι εἰς τὰ εὔρης εἰς τὴν Γενεύαν, γράφων πρὸς τὸν Prevost. Ὁ Ὀμηρικὸς Πίναξ τοῦ Seber ἐτυπώθη εἰς Ἀμστελδαν.

καὶ αἱ σημειώσεις τοῦ Holstein εἰς τὸν Βυζάντιον Στέφανον εἰς Λεῖδαν. Ἐξαναζήτησέ τα πάλιν· ὅ,τι δὲν εὐρίσκεται τὴν μίαν ἡμέραν ἐνδεχόμενον νὰ εὐρεθῇ τὴν ἐπαύριον. Ὅλα ταῦτα εἶνα ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα.

Τοῦ Πausanίου ὁ πρῶτος τόμος ἐξεδόθη. Ἄν ἔχῃς τὸν τρόπον νὰ μάθῃς πόσοι καὶ ποῖοι εἶναι οἱ αὐτοῦ ὑπογεγραμμένοι, θέλεις μὲ τοὺς σημειώσεις, διὰ νὰ στείλῃ διὰ σοῦ τὰ ἀνήκοντα σώματα νὰ τοὺς τὰ δώσῃς καὶ νὰ λάβῃς τὴν πληρωμὴν μὲ τῆς μετακομιδῆς τὰ ἔξοδα. Ἄν ἔχῃς ἀφορμὴν νὰ γράψῃς πρὸς τὸν Ῥώταν, δός τον τὴν εἰδησιν νὰ μαζεύσῃ καὶ ἐκεῖνος τοὺς ἐκεῖ ὑπογεγραμμένους, καὶ νὰ τοὺς φανερῶσῃ. Δὲν ἐξεύρω ἂν ἔχῃς καὶ τινὰς ὑπογραφὰς ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν.

Ζητεῖς, φίλε, νὰ δικαιώσῃς τὸν Κ. διὰ τῆς μωροκακίας τοῦ Δ. Ἄλλ' οἱ φρόνιμοι ἔχουσι τρόπους ἄλλους νὰ ἐκδικῶνται τοὺς ἐχθροὺς των. Εἶναι τὸ αὐτό, ὡς νὰ ἐκινῶσα πάντα λίθον καὶ ἐγὼ νὰ χωσθῶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ νὰ ἐκδικηθῶ τὸν ἀναισχύντως κηρύξαντα ὅτι ἀπεβλήθην. Ἦσο βέβαιος, φίλε, ὅτι τὸ κατορθῶν μὲ ὀλίγας *Βίβλιας*, τόσον εὐκολώτερον, ὅσον καὶ φίλους ἔχω πολλοὺς εἰς αὐτό, καὶ οἱ μὴ φίλοι μου ἄρχισαν νὰ ἐντρέπωνται, καὶ νὰ ἐπιθυμοῦν, ἢ τὸν ἐμβασμόν μου, ἢ τὸν θάνατόν μου, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τὸν ἔλεγχον. Ὅστις καὶ ἂν ἦμαι, ἢ συνειδησῇ τοὺς τύπτει βλέποντας ἀμαθεστέρους μου πολλοὺς νὰ συγκαθέζωνται μ' αὐτούς, καὶ ἡ κοινὴ ὑπόληψις τοὺς μαστίζει· ἐπειδὴ φίλε, καὶ ἰντόπιοι καὶ ξένοι, τὸ ἔχουν ὡς ὁμολογούμενον ὅτι εἶμαι τοῦ Π· καὶ μανθάνοντες τὸ ἐναντίον, οἱ μὲν λέγουσι *C'est singulier*, οἱ δὲ Ν, *C'est ridicule*.

Τὸ νὰ ἀρχίσῃς ἀπὸ τῶν προλεγομένων Ἡλιοδώρου,

διὰ τοὺς αὐτοσχ. στοχ. δὲν δέχεται καμμίαν ἀμφιβολίαν. Εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Βιβλίου, ἢ ἀμέσως μετὰ τὸν τίτλον (frontispice), βάλει, ἂν σὲ φανῇ εὐλογον, τὴν ἐξῆς ῥῆσιν τοῦ Ἰσοκράτους.

« Ἔστι τῶν γεγραμμένων ἓνια μὲν περὶ φιλοσοφίας » πεπαρρήσιασμένα καὶ δεδηλωκότα τὴν δύναμιν αὐτῆς » ἔστι δέ τι καὶ τοιοῦτον, ὃ τῶν νεωτέρων τοῖς ἐπὶ τὰ » μαθήματα καὶ τὴν παιδείαν ὁρμῶσιν, ἀκούσαντες αὐτῶν » συνενέγκοι ». Ἰσοκρατ. Περὶ ἀντιδοσ. σελ. 312.

Τὸ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ μὲ κεφαλαῖα γράμματα, διὰ τὴν κατήχησιν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀντιφιλοσόφων. Ὁ ἐκδότης πρέπει νὰ ᾔσῃ σύ, καὶ ὄχι ὡς ἀπ' ἐμοῦ. Φύλαξε τοῦτο τὸ κομμάτιον, καὶ σχίσε τὴν λοιπὴν ἐπιστολὴν, ἣ καὶ σὲ τὴν.

Ἴδὲ μὴ κάμῃς λάθος εἰς τὰς ἐπιστολάς· τὴν ὑπογεγραμμένην μὲ τὸ Κ. ἐμπορεῖς νὰ στείλῃς πρὸς τὸν Ζ, ἂν τὸ εὖρῃς εὐλογον, εἰ δὲ μὴ, μὴ τὴν στείλῃς.

Ὁ Μαρίνος εἶναι συναξαριστὴς τοῦ Νεοπλατωνικοῦ Πρόκλου. Ὁ Πρόκλος οὗτος ἔβλεπεν ὀπτασίαις, ἐπρόβλεπε τὰ μέλλοντα, καὶ ἔκαμνε καὶ θαύματα, tale quale ὡς νὰ ἀναγινώσκῃς, ἐν ἀπὸ τὰ συναξάρια μας. Εἶναι ὁμοῦ καλὸν καὶ χρήσιμον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πτώσεως τῆς Ἑλλάδος. Οὗτοι οἱ Νεοπλατωνικοὶ συνήργησαν πολὺ εἰς τὸ νὰ τὴν ἐπιταχύνωσιν. Ὑγίαινε!

192.

26 Αὐγούστου 1814.

Ἀσπάζομαι σε.

24, 28 Ἰουλίου, 13 καὶ 14 Αὐγούστου εἶναι αἱ πρὸς
 τίς ὁποίας ἀποκρίνομαι ἐπιστολάς σου. Κ' ἐγὼ μὲ τὴν
 γνώμην σου εἶμαι, ὅτι εἰς ἀθλιεστάτην κατάστασιν εὕρισκό-
 μεθα. Ὅταν βλέπῃ τις τὰ προβλήματα καὶ μελετήματα
 τῶν ἐπιθυμούντων τὴν ἑκδ. τῶν Α Σ. τί ἔχει πλέον νὰ
 εἰπῇ περὶ τῶν Ζ; « Εἰ γὰρ τὸ φῶς τοιοῦτον καὶ τοσοῦ-
 » τον, τὸ σκότος πόσον! » Ἐρχόμεθα οἱ ταλαίπωροι χω-
 ρὶς προηγουμένην ἀνατροφὴν εἰς τὰ φωτισμένα ἔθνη,
 λαμβάνομεν παρ' αὐτῶν σπουδαστὰ ὀλίγα μαθήματα, καὶ
 ταῦτα πολλάκις χωρὶς μέθοδον, καὶ ἐπιστρέφομεν χωρὶς
 νὰ παρατηρήσωμεν καὶ νὰ σημειώσωμεν τὰ πρῶτα καὶ
 στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ. Εἰς ποίαν πόλιν τούτων ἤκού-
 σθη, ὅτι εἶναι νόμιμον ἢ πρέπον νὰ ἐκδίδῃ τις σύνταγμα
 ζῶντος ἀνθρώπου μὲ προσθήκας ἰδικῶν του σημειώσεων!
 Ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντος οἱ κληρονόμοι του μόνοι ἔχουν
 τὸ δικαίωμα μέχρι τινὸς (ἐδῶ εἶναι μέχρι δεκαετίας) νὰ τὸ
 ἐκδίδωσι καὶ νὰ τὸ τυπώνωσιν ὡς θέλουσι. Προσθῆκαι ἢ
 σημειώσεις δὲν συγχωροῦνται πλὴν εἰς τοὺς μεταφραστάς.
 Ὅταν τὸ σύνταγμα περάσῃ εἰς ἄλλο ἔθνος καὶ ἄλλην
 γλῶσσαν, τότε ὁ ἄλλογενὴς ἔχει τὴν ἄδειαν νὰ προσθέσῃ
 εἰς τὴν μετάφρασίν του ὅ, τι θέλει. Ἄν ἔχωσιν οἱ φίλοι
 προσθήκας, ὠφελίμους, ὡς νομίζουσιν, εἰς τὸ γένος, ἅς τὰς
 συναθροίσωσιν εἰς χωριστὸν συνταγμάτιον καὶ ἅς τὰς ἐκ-

δώσωσιν, ἀγαθὴ τύχη! da loro et per loro. Σοῦ ἐπιστρέφω λοιπὸν τὴν προκήρυξιν, ἐξαλείψας μὴ τὰ τέλει ταῦτα. Ὁ ἐκδότης πρέπει, φίλε, νὰ ᾔηται σύ, καὶ πρὸς αὐτοὺς γράφεις, ὅτι ἐγὼ σὲ κατέστησα ἐκδότην, καὶ ὅτι τι πλεόν.

Ὅμοίαν, ἂν καὶ μικροτέραν ταραχὴν αἰσθάνθηται διὰ τὴν μέλλουσαν δημοσίευσιν τῶν γραμμένων πρὸς αὐτὸν περὶ μεθόδου μεταφράσεως. Τοῦτο βέβαια δὲν εἶναι τῶν ἀσυγχωρήτων· ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι τάχα, ὁ ταλαιπώρος ἡ ἐγγραψα! καὶ ὅσα γράφει φίλος πρὸς φίλον, πολλὰς μετρίαν, καὶ ἐπομένως μὲ ὀλίγην προσοχὴν εἰς τὴν συνάρτησιν τῶν ἐννοιῶν πρέπει τάχα νὰ δημοσιεύωνται διὰ τοῦ τύπου;

Ἡ ἀργοπορία τοῦ Allais προῆλθεν ἀπὸ ἀρρώστιας· τώρα ὁμως ἀναλαμβάνει, καὶ ἴσως ἐφρόντισεν ἤδη τὰ ζητούμενα.

Λυποῦμαι πολὺ δι' ὅσην σ' ἐπροξένησε ζημίαν ἡ ἀρρὴ πώλησις τῶν εἰς τὸν Μαρτίνον πραγματειῶν σου· ἐδῶ ἔρχωσαν ἡ Γαλλικὴ παροιμία, le mieux est quelquefois ennemi du bien.

Ὡσαύτως μ' ἐλύπησαν καὶ τὰ περὶ τῆς χρεωκοπίας τῶν Ἀγγλῶν βιβλιοπωλῶν, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τῆς ἀδηλότητος τῆς παραλαβῆς τοῦ Ἡλιοδώρου. Ἐνθυμῶμαι τὴν τι παρόμοιον συμβᾶν εἰς ἐμὲ πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Δὲν ἐνθυμοῦμαι τοῦ ἀγρίου βιβλιοπώλου, πρὸς τὸν ὅπου ἔστειλα ὀλίγα σώματα Ἱπποκράτους, τῶνομα. Δὲν ἐδέχθη· τοῦτο δὲν εἶναι ἄγριον. Ἀλλὰ δὲν μὲ ἀπεκρίθη καὶ ὅτι δὲν τὰ δέχεται, καὶ ἐπέρασαν μῆνες ὑπὲρ τῶν δέκα, καὶ τὰ βιβλία ἐχάθησαν. Τέλος πάντων ἀνεκρίθησαν en dépot εἰς μαγαζεῖον τῆς ἀγγλικῆς παραλαβῆς.

δὲν ἐξεύρω ποῖον, εἰς κίνδυνον νὰ σαπήτῳσιν. "Εκρίνα
(καὶ δὲν μεταβάλλω τὴν κρίσιν μου) πάντοτε τὸ ἔθνος.
... (1) φυσικὰ τόσον, ὥστε μὴδ' ἡ τοσαύτη εἰς τὰς
ἐπιστήμας πρόοδος, καὶ ἡ βαθυτέρα χωρὶς ἀμφιβολίαν. .
... (1) κἀνὲν ἄλλο ἔθνος ἐξέτασις καὶ θεωρία τῶν καθη-
κόντων δὲν ἴσχυσε νὰ τοὺς ἐξαλείψῃ παντάπασι ἀπὸ τὸν
χαρὰκτῆρα, τὴν ὁποίαν εἶχαν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ 'Ιου-
λίου Καίσαρος τραχύτητα, μὴδ' ἐκατάλαβαν τί νοεῖ ὁ
Εὐριπίδης, ὅταν λέγῃ,

Οὐ παύσομαι τὰς χάριτας
Μούσαις συγκαταμινγὺς
ἡδίσταν συζυγίαν·
Μὴ ζῶην μετ' ἀμουσίαις!

Μόνοι εἰς τοὺς παλαιοὺς οἱ Ἀθηναῖοι, μόνοι εἰς τοὺς
νέους οἱ Γάλλοι (χωρὶς πρόληψιν, φίλε μου) ἐκατόρθωσαν
ταύτην τὴν ἡδίστην συζυγίαν.

"Εκαμὲς κἀλλιστα νὰ μὲ στείλῃς τὴν πρὸς τὸν Ζ. ἐπι-
πολὴν· καὶ ἴσως δὲν κἀμῃς κακὰ, νὰ μὴ τοὺς γράψῃς
τίποτε πλέον περὶ τούτου. Ἡ μετὰ Χίων συνθήκη ἐνδέ-
χεται νὰ ἦναι βέβαια χειροτέρα. Ὡ οἷας ἀθλιότητος, τῆς
ἡμετέρας! Εἰς τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου μου νὰ
καταντήσω εἰς τὸ «Γινώσκω ὃν φύγω, μὴ γινώσκων πρὸς
ὃν φύγω» καὶ νὰ φοβοῦμαι κατὰ τὴν παροιμίαν, «Μὴ
τὸν καπνὸν φεύγων εἰς τὸ πῦρ αὐτὸ πέσω». Ἴσως ὁ
ἐρχόμενος χειμὼν μ' ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοιαῦτα βάσανα.
Ὅπως ἂν γένῃ, μὲ τοὺς παλαιοὺς κοινωνίαν πλέον δὲν
ἔλω· καὶ οἱ νέοι, ἂν κατὰ δυστυχίαν ἐμπλεχθῶ μὲ νέους,
πρέπει κἀν νὰ προγινώσκωσιν, ὅτι συμβουλάς, περὶ τοῦ τι
καὶ πῶς ἔχω νὰ ἐκδίδω, ἀπὸ κἀνένα δὲν δέχομαι, καθὼς

(1) Ἐξέλιπε λέξεις σχισθέντος τοῦ χαρτίου.

μηδ' αὐτός, ἂν καθ' ὑπόθεσιν τοὺς εἶχα ἐμπιστευθῇ ὅλην ἀργύριαν νὰ τὰ πραγματεύωνται διὰ λογαριασμόν μου, ἔπρεπε νὰ ὑποφέρωσι τὰς περὶ πραγματείας συμβουλὰς μου.

Πῶς εἶναι, φίλε μου, δυνατόν νὰ διορίσω τὰ ἔξοδα ἐκάστου τόμου, ὁπότεν δὲν ἦναι διωρισμένον τὸ πᾶν τοῦ τόμου, μηδ' ἡ ποσότης τῶν σημειώσεων σχετικῶς πρὸς τὴν ποσότητα τοῦ κειμένου. Ὅσον αὐταὶ εἶναι πλειότεραι, τόσον ἀκριβώτερος γίνεται ὁ τόμος. Πρόσθετε καὶ τοὺς πῖνακας, τοὺς ὁποίους νὰ κάμνωσιν ἄλλοι ἀναγκάζομαι νὰ πληρώνω. Ἀπὸ τὰς τρεῖς των χιλιάδας εἶδα κατ' ἔτος 600 φρ. εἰς τὸν Β, καὶ ἀκολουθῶ νὰ τὰ διδῶ, καὶ δι' αὐτό, καὶ διὰ νὰ ἀναγινώσκῃ ἅπαξ καὶ ἕκαστος δοκίμιον, εἰς ἀποφυγὴν τῶν τυπογραφικῶν σφαλμάτων. Τοῦτο μόνον νομίζω ὅτι δύναται τίς νὰ προβάλῃ μὲ μεγάλην πιθανότητα. Ἐὰν ἐνωθῶσι πέντε ἢ ἑξ ἐντιμὰ πραγματευταί, δίδοντες ὅμως τὴν ἐπιστάσιαν εἰς ἓνα μόνον σέ (διὰ νὰ γνωρίζω μόνον σέ, καὶ πρὸς μόνον σέ νὰ γράφω) καὶ καταβάλῃ ἕκαστος ἀπ' αὐτοὺς χίλια μόνον γρόσια κατ' ἔτος, δύνανται χωρὶς νὰ χάσωσι τὸ κεφάλαιον, νὰ ἐλπίζωσι καὶ τόκον 10 ἢ τοῦλάχιστον εἰς τὰ 100. Χάρισμα βέβαια αὐτοὶ δὲν θέλουσι κάμνειν. Καὶ εἰκόνες πλέον δὲν εἶναι, πλὴν ἴσως μία μόνη εἰς ἕκαστον τόμον, τῆς ὁποίας ἡ δαπάνη εἶναι μικρὸν πρᾶγμα.

Σὲ κακοφαίνεται ὅτι δὲν ἐζήτησεν ὁ Capo d' νὰ γνωρίσῃ· ἐμὲ δ' ἐξεναντίας ἐκαλοφάνη. Δὲν ἔμπορεῖς τὴν λογιάσῃς πόσον ἔτρεμα ἔως νὰ ἀναχωρήσῃ ὁ ἄλλος, φεβούμενος μὴν αὐτός (1) μὲ προβάλῃ νὰ μὲ γνωρίσῃ εἰς τὸν Δοῦκα· καὶ μ' ἀναγκάσῃ νὰ τὸν ἀπακρίβωσιν τὸ ἄνοστον, ἀλλ' ὅμως προαποφασισμένον μὲ μεγάλῃ

(1) Ἐξέλιπε λέξεις σχισθέντος τοῦ χάρτου.

γράμματα. οὐδ' ἔγω, φίλε, ἔτυχα πολλάκις ἀφορμάς,
ἀλλὰ πάντοτε τὰς ἐφοβήθην, ἢ διὰ τὴν εὐτέλειαν, ἢ διὰ
τὴν ἀτολμίαν μου, τῆς μετὰ τῶν μεγάλων ἀναστροφῆς.
«Τί κοινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ;» ὄχι ὁμῶς διότι εἶμαι
κύων (τοῦτο δὲν τὸ δέχομαι), ἀλλὰ διότι εἶμαι ἄμοιρος
καὶ ὅσα χρειάζεται τις διὰ τὴν ἀρέσῃ τοὺς μεγάλους. Ἡ
σοφία σου μάλιστα ὅτι μὲ ἀπέφυγε διὰ σέ, καὶ ἡ περὶ
τοῦ Δ. κρίσις αὐξήσῃ τὴν εὐχαρίστησίν μου ὅτι δὲν ἐγνώ-
ρίστην. Ἐὰν ἀληθῶς, ὡς νομίζεις (ἐγὼ δὲν τὸ πιστεύω)
δὲν μὲ συγχέει μὲ τὸν Δ. ἀντὶ τὴν δύσαρεσθηταί εἰς τοὺς
ἐχθροὺς τὰς ἐμποδίσωσι τὴν σύγχυσιν, ἔπρεπε νὰ συνε-
ργήσῃ, ἂν ὄχι ἄλλως, καὶ μὲ τὴν προσωπικὴν ἀποστρο-
φὴν του, εἰς τὸ νὰ μετριάσῃ τὰ σκιρτήματα d'un mé-
chant imbecille. | Φοβερὸν καὶ ἐλεεινὸν ἐντάμα, ἂν ὁ
ἄλλος ᾔδει, ὡς τὸν περιγράφεις, χειρότερος. Τοῦ ἔκτου
μοῦ τὸ προοίμιον (τυπώνεται ταύτην τὴν ὥραν) δὲν
εἶναι βέβαια τὸν ἀρέσειν, ὡς μηδ' εἰς ἄλλους τινάς.
Ce n'est point ma faute. Ἀς μ' ἔχωσι καὶ χάριν, ὅτι
ἐν ἐκβαίνω τὰ ὅρια τῆς εὐσχημοσύνης καὶ μάλιστα τῆς
κακοσύνης, μηδὲ φλυαρῶ ὡς αὐτοὶ οἱ γεννάδαι, οἱ
ποῖοι ἐφθασαν εἰς τὴν ἀναισθησίαν ὥστε νὰ νομίζωσιν
ὅτι εἰς τὸ νὰ γράφῃ τις πλὴν μελανίου καὶ χαρτίου τίποτ'
ἄλλο δὲν χρειάζεται. Τὸ κλεῖσμα εἰς καμάραν εἶναι Ζα-
κρινικόν· τὸν δίδω τὰ νικητήρια, καὶ ὁμολογῶ χωρὶς
δυσκολίας τὸ ἔβαλα. Καὶ ἀκλειστός ἀπαντῶ μεγάλας
δυσκολίας, πόσω μᾶλλον κλεισμένος, καὶ κλεισμένος ἴσως
ἐν καμάραν γυμνὴν ἀπὸ βιβλίου. Ἀς ἀφήσωμεν τὰς βω-
βυλογίας τοῦ πιθήκου. Τὸ περὶ τῆς δυσκολίας πίστευσέ
με ὡς εἰλικρινῶς προφερόμενον ἀπὸ τὸ στόμα μου· καὶ
τοῦτο πολλάκις προξενεῖ τὴν ἀργοστολίαν τῆς ἐκδόσεως.

Κόλασις εἶναι δι' ἐμέ, ὅσakis μέλλω νὰ γράψω προῖμιον. Ἐδθομάδες περῶσι πολλαὶ πολλάκις πρὶν νοήσω τί πρέπει νὰ γράψω, πόθεν ν' ἀρχήσω, καὶ πῶς νὰ τελειώσω. Τίποτε δὲν ἤμην καλὸς νὰ κάμω, ἂν δὲν ἤρχετο κάποτι κανὲν πάθος ἀπροσδόκητον νὰ μοῦ σείσῃ τὴν ψυχὴν, καὶ νὰ μὲ σύρῃ ἀπὸ τὴν ληθαργίαν μου.

Ὁ Καπιτάνος (ὄχι Κολονέλλος) εἶναι ἀπὸ τοὺς Μαυροκαρδάτους, ἢ—γορδάτους τῆς Χίου. Ἐξαετῇ τὸν ἔσπρεν ἀπὸ τὴν νῆσον ὁ θεὸς τοῦ ἁγίου Βιδινίου, ἢ Βελιγραδίου, δὲν ἐνθυμοῦμαι. Μὲ ἄρεσε πολὺ, ὡς « τὰς γὰρ » ριτας Μούσαις συγκαταζευγνύς » καὶ μ' ἔκαμε νὰ τὸν ἀγκαλιάσω καὶ νὰ τὸν φιλήσω μὲ δάκρυα. Ἐλεεινὸν ἦενος, νὰ μὴν ἦσαι ἀκόμη εἰς κατὰστασιν νὰ καυχᾶσαι εἰς πολλοὺς ὁμοίους τοῦ νέου! ἀλλὰ νὰ λαμβάνῃς νόμους καὶ διδαχὰς ἀπὸ καμαροκλείστους, ἀπὸ πουτσολάντας, καὶ ἄλλους ταιούτους ἀνθρωπίσκους!

Ὁ Κοπίταρ συνέφαγε χθὲς μ' ἐμέ καὶ τὸν Βάμβαν γεῦμα λιτόν, ὡς συνειθίζω. Ἄν ἦναι τρυφηλός, κακὴν τὴν ἔπαθεν ὁ ταλαίπωρος. Θέλει βλασφημεῖν καὶ ἐμὲ καὶ τὸ γεῦμά μου. Μὲ εἶπε ὅτι ὁ καμαρόκλειστος (1) . . . αὐτοῦ. Μὲ εἶπεν ἀκόμη, ὅτι ὁ προφέσσωρ τοῦ Μ. ἔπεμψε πρὸς τὸν ἄλλον δῶρα βιβλία διὰ τοὺς Χίους. Τοῦτο εἶναι, φίλε, κακὸν καὶ κινδυνεύει νὰ γένη χειρότερον, ἂν δὲν προσέχωμεν. Ἐὰν ἔλαβε δῶρα διὰ τοὺς Χίους (τὸ ὅποσον φαίνεται ὅτι δὲν ἐξεύρεις ἀκόμη) διὰ τί δὲν τὰ ἔστειλε πρὸς σέ ἢ πρὸς τὸν Ῥοδοκανάκην, τοὺς ὁποίους ἐξεύρει διωρισμένους εἰς τοῦτο, ἢ ἐπιθυμεῖ νὰ τὰ πέμψῃ ἀμέσως αὐτὸς πρὸς τοὺς Χίους, διὰ νὰ « οἰκοδομῇ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον; » Κάμε λοιπὸν τρόπον, φίλε μου,

(1) Ἐξέλιπε λέξεις σχισθέντος τοῦ χάρτου.

νὰ τὸ μάθῃς ἢ ἀπ' αὐτόν, ἢ ἀπὸ τὸν ιεράρχην (διὰ νὰ μὴ φανῇς ἔχων τὴν εἰδῆσιν ἀπ' ἐμέ) καὶ ζήτησε τὸ βιβλίον, ἢ τὰ βιβλία, μὲ πρόφασιν ὅτι ἔχεις ἔτοιμον σανδύκιον νὰ στείλῃς πρὸς τοὺς Χίους. Ἄν δὲν μεταχειρίθῃς τοιαύτην προφυλακὴν, ἥσο βέβαιος, ὅτι ὁ ἐρίφης κατ' ὀλίγον θέλει μεταφέρειν εἰς ἑαυτὸν ὅ,τι δυνήθῃ, διὰ τὸ πέμπει ἀμέσως εἰς Χίον. Φυσικὰ ὅστις δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ εἰς τοὺς ἰδίους τοῦ πόδας, ζητεῖ τοιαῦτα ἀντροπιασμένα στηρίγματα.

Ὁ Βλάχος δὲν ἐφάνη ἀκόμη. Λέγεις σύντομον τὸν καιρὸν τῆς περιηγήσεως τοῦ Κοπίταρος· ἀλλ' ὅμως ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ συμπεραίνω ὅτι μέλει νὰ φάγῃ ὅλον τὸν Σεπτέμβριον, ἴσως δὲ καὶ μέρος τοῦ Ὀκτωβρίου.

Θέλω φροντίσειν νὰ πέμψω τὰ δέκα σώματα Παυσανίου διὰ τὸν ἀδελφόν σου. Παρὰ τὰ δέκα σώματα τοῦ φίλου Ῥώτα, εἶναι ἄλλα 28 ὀνόματα ὑπογραμμένων εἰς τὴν Τεργέστην, τὰ ὅποια ἴσως εἶναι δύο χρόνοι ἀποῦ μέ τὰ ἔστειλε· φυσικὰ πολλοὶ ἀνεχώρησαν εἰς ἄλλην πόλιν, καὶ τινὲς ἴσως εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Ἄν ἔχῃς ἀφορμὴν νὰ τὸν γράψῃς, παρακάλεσέ τον ἀπὸ μέρους μου νὰ με ἀναγνώσῃ τοὺς σωζομένους ὑπογραμμένους. Τὰ ἰδικά του μ' ἔγραφε νομίζω 6 καὶ ὅχι 10) τὰ θέλει στιχωμένα ἢ ἀστίχως νὰ τὰ παραδώσω εἰς τὸν φίλον τοῦ Amiel, ἢ πῶς νὰ τὰ πέμψω; Καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἢ αὐτὴ ἐρώτησις.

Μὴ λυπεῖσαι περὶ τοῦ Belin. C'est sans consequence. Εἶναι ὁ μεταφραστὴς τοῦ Λουκιανοῦ εἰς 6 τόμους· ἐξέδωκε καὶ τὸν Ὀππιανόν. Ἐπειτα (εἶναι χρόνοι τώρα) μὴ δυνάμενος νὰ θρέψῃ τὴν φαμίλιάν του μετοίκησεν εἰς Ῥωσίαν, ὅπου ὁ Αὐτοκράτωρ τὸν ἔκαμε προφέσσορα δι-

δασκαλείου δὲν ἐνθυμοῦμαι ποίας πόλεως. Ὅσα φλυαρεῖ εἶναι διδάγματα τοῦ πάλαι Villoison. Οὕτως ἐδιέθεσε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν Κλαυέριον καὶ ἄλλους πολλούς. Ἀλλὰ τὸν μὲν Κλαυέριον ἔσυρα ἀπὸ τὴν ἀπάτην ὁλοτελεῖν· αὐτὸν δὲ δὲν ἐδυνήθη, μηδ' ἐφρόντισα νὰ δυνηθῶ, ἐπειδὴ, ὡς εἶπα, εἶναι sans conséquence. Πολλὰ ὀλίγην ὑποληψιν ἔχει εἰς τὴν πατρίδα του ὡς φιλόλογος, καὶ καμμίαν σχεδὸν εἰς τὴν Γερμανίαν. Παρὰ ταῦτα ὑπολαμβάνεται ἀπὸ τοὺς ἐδῶ τοσαύτης ἐλαφρίας ἢ κεφαλῇ του, ὥστε νὰ πλησιάζῃ τὴν ἡλιθιότητα. Δεῖγμα τῆς ἡλιθιότητος ταύτης εἶναι καὶ τὸ νὰ λησμονήσῃ ὅτι εἶμαι Γραικός. Μ' ὅλον τοῦτο, ἂν τύχῃ ἀφορμή, δὲν εἶναι κακὸν νὰ τὸν ραπίσῃ τις. Ἄν καὶ τὸ νὰ νομιζῶμαι Γάλλος ἦναι μικρὸν κέρδος διὰ τούτους, καὶ μικρά ζημία διὰ τοὺς ὁμογενεῖς μου, πρέπει ὅμως νὰ ὀνομαζῶνται τὰ σῦκα, σῦκα, καὶ ἡ σκάφη, σκάφη. Εἰπέ με τοῦ εἶναι τυπωμένον τὸ βιβλίον του. Ἐξεύρω τὴν ἐπιγραφὴν Histoire de l'Eloquence etc. ἀλλ' ἐδῶ δὲν ἐφάνη ἀκόμη.

Μὲ τὴν ἐξῆς σὲ πέμπω μέρος καταλόγου διὰ τοὺς Χίους.

Δημοσίευσεν χωρὶς ἀναβολὴν τὴν προκήρυξιν περὶ τῶν Αὐτοσχ. στοχ. καὶ πρὸς τοὺς γράψαντας ἐμπορεῖς νὰ ἀντιγράψῃς ὅτι εἶναι ἐκ θελήσεώς μου, διὰ νὰ κόψῃς τὰ περαιτέρω προβλήματα. Παρακάλεσέ τους μόνον, ὡς καὶ τὸν ἀδελφὸν Πασχάλιον καὶ τὸν Κούμαν καὶ ἄλλους νὰ σὲ προμηθεύσωσιν ὑπογραφάς. Ὑγίαινε, καὶ εὐτύχει φίλε!

Δὲν ἐπέτυχαν οἱ μαντεύοντες ὅτι καταγίνομαι εἰς τὸν Ἡρωδιανόν. Ἐμποδίσθη ἕως τῶρα ἡ τελείωσις τοῦ τῶν που, διὰ νὰ τελειώσω (1) . . . τόμον Πλουτάρχου· μή

(1) Ἐξέλιπε λέξεις σχισθέντος τοῦ χάρτου.

νομίσωσιν ὅτι τὸν ἀργοπορῶ διὰ τὸ συμφέρον μου, ἐπειδὴ τὸ πάρεργον δὲν εἶναι πλέον εἰς ὄνομά των.

Με τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ταχυδρόμου εἶπέ με, ἂν ἡ κατ' ἐμοῦ, ἢ καθ' ἡμῶν, στιχηρὰ κωμώδησις εἶναι τυπωμένη, ἢ μόνον περιφέρεται εἰς ἀντίγραφα. Δὲν εἶναι τρόπος νὰ μὲ πέμψης 5 ἢ 6 στίχους;

193.

19 Σεπτεμβρίου 1814.

Ἀσπάζομαι σε φίλε !

Τὰς ἐπιστολάς σου 2 Σεπτ. 3 καὶ 7 τοῦ αὐτοῦ ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν, ἀλλ' ἀποκρισιν εἰς αὐτάς διεξοδικὴν νὰ κάμω δὲν ἐξεύρω ἂν ὁ καιρὸς μὲ τὸ συγχωρήσῃ. Essayons toujours.

Χθὲς ἔφθασεν ὁ Βλάχος ἀπὸ Γενεύης καὶ μ' ἐπαράδωκε τὰ τὸν εἶχες δώσειν.

Χθὲς, ἢ προχθὲς ἔπεμψεν ὁ Allais πρὸς τὸν Στέφανον Παλαιολόγον τοῦ Ἀμστελοδάμου Πάλαν σημειωμένην AZ. N° 1 καὶ περιέχουσιν 100 σῶματα τοῦ τετάρτου καὶ 100 τοῦ πέμπτου τόμου τῶν βίων Πλουτάρχου μὲ τὰς χαλκογραφίας των. Σ' ἔλεγα ὅτι σκοπὸν εἶχα νὰ τὰ πέμψω πρὸς τὰ τέλη τοῦ παρόντος, διὰ νὰ προσθέσω εἰς αὐτὰ ἄλλα 100 τοῦ ἔκτου τόμου. Ἀλλ' ὁ ἕκτος τόμος δὲν ἐτελειώθη ἀκόμη, καὶ φοβούμενος τὸν εἰς χειμῶνα πλοῦν τῆς Βαλτικῆς, ἐσυλλογίσθην ὠφέλιμον νὰ προφθάσω ἂν αὐτά, ἕως νὰ τελειωθῇ ὁ ἄλλος. Ὅθεν, ἂν ἀκό-

μη δὲν ἔχη τὴν περὶ αὐτῶν διαταγὴν σου, μὴν ἀργήσῃς
νὰ τὸν γράψῃς τὰ χρειώδη. Τὰ τοῦ τρίτου τόμου τὰ ἔχει
πρὸ πολλοῦ ἐκεῖ.

Ἐλαβα καὶ τὰς ἐπιστολάς τῶν Χίων τὰς πρὸς ἐμὴν
καὶ τὰς πρὸς τὸν Βάμβαν. Ἐκαμες καλὰ νὰ δώσῃς εἰς
τὸν Λ. Ε. τὴν πρὸς τοὺς δωρητὰς εὐχαριστίαν των. Ἐ-
καμαν αὐτοὶ κακὰ νὰ προβάλῳσιν εἰς τὸν Βάμβαν τὸν
Βαρδαλάχον. Εἶναι ὅμως ἀξία συγγνώμης καὶ συγκατα-
βάσεως ἡ ἀπειρία των.

Ἀνέγνωσα τὴν ἀθλίαν ἐπιστολὴν τοῦ ἐλαφροῦ Προ-
φέσσωρος. Ἀλλ' ἀσυγκρίτως ἐλαφρότερος καὶ ἀθλιέστι-
ρος εἶναι ὁ ἐκδότης καὶ σχολιαστὴς αὐτῆς. Ὡ οἷα κεφαλὴ
κτλ. ! Φαίνεται, φίλε μου, ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἔκαμαν ἀπί-
φασιν νὰ γράψωσι χωρὶς νὰ συλλογίζωνται.

Ὅτι ἡ ἐπιστολή μου διαβαίνει ἀπὸ χεῖρας εἰς χεῖρας
καὶ ἀντιγράφεται, τοῦτο δὲν εἶναι ἀπόδειξις τῆς χρηστό-
τητος τῆς ἐπιστολῆς, ἀλλὰ μᾶλλον λυπηρὰ μαρτυρία τῆς
πτωχείας τοῦ γένους. Ἐξεύρεις τὴν παροιμίαν·

Ἄν μὴ παρῇ κρέας, τὰρίχῳ στερκτέον.

ὑπομονὴ μέχρι τούτου· ἀλλ' ἄς μὴ δημοσιευθῇ καὶ διὰ
τοῦ τύπου ἡ ταριχεύα μου.

Ποῦ εἶδες ἢ ἐγνώρισες τὸ σύγγραμμα τοῦ Belin de
Ballu; ἐδῶ ἡ ἔκδοσις του εἶναι ἀκόμη ἄγνωστος. Τὸ
ἐξέδωκε τάχα εἰς τὴν Ῥωσίαν; τὸ ἐζήτησα ἐπιτόνως
διὰ νὰ τοῦ τρίψω ὀλίγον τὴν ἐλαφρίαν εἰς τὸ προσιμεν
τοῦ Περι τῆς . . . ὅχι τοῦ ἔκτου τόμου Πλουτάρχου,
ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι τυπωμένον πλέον. Ἀλλὰ μὴ ἔχων τὴν
καθ' ἡμῶν φλυαρίαν του πρὸ ὀφθαλμῶν δὲν ταλμῶ νὰ
τὸν ξιφίζω εἰς τὸ σκότος. Ἄν ἀληθῶς τὸ εἶδες αὐτὸ

τυπωμένον, δὲν ἔκαμνες κακὰ νὰ βάλῃς κἀνένα νὰ ἀντιγράψῃ ἐκεῖνο μόνον τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον μαίνεται καὶ ἀσχημονεῖ καθ' ἡμῶν, διὰ κἂν νὰ μάθῃ καὶ αὐτός καὶ ἄλλοι, ὅτι ἐπέρασεν ὁ καιρός, ὅταν ἦτο συγχωρημένον νὰ ὑβρίζωνται ἐπαδείας (impunément) οἱ Γραικοί. Πρέπει ὁμως νὰ μὲ τὸ προφθάζῃς, ἂν ἦναι δυνατόν μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρόμου, προσγράφων καὶ τὸν τίτλον τοῦ βιβλίου Γαλλιστί, καὶ τὴν σελίδα ὅπου εὐρίσκεται ἡ ὕβρις, καὶ αὐτὴν τὴν ὕβριν, Γαλλιστί· διότι ἡ τύπωσις τοῦ προοιμίου ἄρχισε.

Λυποῦμαι πολὺ διὰ τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασες ζημίαν παρὰ τοῦ Μαρτίνου. Περὶ τῶν Ἀγγλῶν δὲν ἀπορῶ· τοιούτους τοὺς ἡῦρα πάντοτε, καὶ τοιούτους, ὡς σὲ εἶπα, θέλεις τοὺς εὐρεῖν ὁσάκις λάβῃς ἀφορμὴν δοσοληψίας μ' αὐτούς.

Ἐγκυκλοπαιδεῖαν δὲν εἶναι δύσκολον νὰ εὕρωμεν. Ὁ Allais μὲ εἶπεν ὅτι τὸν ἐρχόμενον μῆνα εἶναι εἰς δημόσιον πώλησιν μὴ στιχωμένη. Ἴσως τὴν ἀποκτήσωμεν.

Ἡ μετὰ τῶν Χίων συνθήκη μ' ἀρέσκει πολὺ· ἀλλ' ὁμως, ὡς σὲ εἶπα, πολὺ ἐπεθύμουν (καὶ βάλῃς τὰ δυνατὰ σου νὰ τὸ κατορθώσῃς) νὰ εἶσαι σὺ ὁ διοικητὴς καὶ οἰακοστροφός, μὴ φεύγοντες τὸν καπνόν, κατὰ τὴν παραιμίαν, πέσωμεν εἰς αὐτὸ τὸ πῦρ. Τὸ νὰ λαμβάνω νόμους παρ' ἄλλων δὲν ὑπόφερα μὴδ' εἰς αὐτὴν μου τὴν νεότητά· καὶ διὰ νὰ τοὺς ἀποφύγω ἐξωρίσθην ἐκουσίως ἀπὸ τὴν πατρίδα μου. Τὸ γῆρας, καταλαμβάνεις καλὰ, εἶναι ὅχι μόνον ἀνυπόμονον ζυγοῦ, ἀλλὰ καὶ παράξενον καὶ παράμωρον, καὶ ὑποπτον τόσον, ὥστε νὰ βλέπῃ ἀκάνθας, ὅπου ἄλλοι βλέπουν ρόδα. Que voulez-vous que je fasse! δὲν εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ἀλλάξω βίον καὶ ἡθῆ.

Ὁ κατ'ἀλόγος τῶν βιβλίων διὰ τοὺς Χίους σὲ ἐστάλθη

καταρχὰς τῆς περασμένης ἐβδομάδος, καὶ μετ' ὀλίγον θέλει σὲ σταλθῇν καὶ ἄλλος. Χαίρω διὰ τὴν προθυμίαν αὐτῶν, καὶ πρέπει νὰ σπουδάζωμεν νὰ τοὺς κάμωμεν προθυμοτέρους. Ἐξεύρεις πῶς στοχάζομαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο ; ὡς ἐποχὴν τῆς ἀσφαλοῦς τοῦ γένους ἀναγεννήσεως. Ἔως τώρα ἐκήρυττα τὴν μεταβολὴν μας, ἂν ὄχι μὲ ἀμφιβολίαν, ὄχι πάλιν ὁμως (σὲ τὸ ἐξομολογοῦμαι) μὲ μεγάλην πληροφορίαν. Τὸ ἐκήρυττα πλέον διὰ τὴν κατὰ τῶν ἀλλογενῶν κατηγόρων ἀγανάκτησιν, παρὰ διὰ βεβαιότητα αὐτοῦ τοῦ πράγματος. Τώρα ὁμως, φίλε, δὲν μ' ἔμεινε πλέον ἀμφιβολία. Προβλέπω τὰς οὐρὰς καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐπακολουθήματα τῆς δημοσίου ταύτης βιβλιοθήκης, καὶ ἂν χαίρω ὅτι μικρόν τι συνήργησα καὶ ἐγὼ εἰς αὐτήν, λυποῦμαι τοῦτο μόνον, ὅτι θέλω εἶσθαι ἀτίκτος τῶν καρπῶν. Τὰ παρὰ τῶν ἀλλογενῶν μάλιστα δωρήματα μὲ εὐφραίνουν πολὺ, ὡς ἐπιτήδεια ν' αὐξήσωσι τὴν προθυμίαν τῶν ἡμετέρων. Πρέπει ὁμως, φίλε μου, νὰ τοὺς δώσης νὰ καταλάβωσιν, ὅτι εἰς ἕκαστον τόμον δωρητὸν πρέπει νὰ προσθέτωσιν αὐτοὶ εἴκοσι ἀγοραστούς, ἂν θέλουν νὰ τιμήσωσι καὶ νὰ ὠφελήσωσι καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὸ γένος ὅλον. Θέλω πάλιν τοὺς γράψειν καὶ ἐγὼ· ἀλλὰ δὲν εἶμαι τώρα εἰς κατάστασιν. Φυσικὰ δειλὸς εἰς τὸ γράφειν, ἔγινε πολὺ δειλότερος, ἀφοῦ ἔμαθα ὅτι καὶ μὲ ἀντιγράφουσιν. Ἦθελεν εἶσθαι ὁμως πολὺ συμφερότερον καὶ εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ γένος, ν' ἀφήσωσι τὰς ἀντιγραφάς, καὶ νὰ ἐνεργῶσι προθύμως, ἂν εὐρίσκωσι καμμίαν ὠφέλιμον συμβουλὴν εἰς τὰ γραφόμενα. Πρέπει νὰ τελειώσω, διὰ νὰ γράψω δύο στίχους καὶ πρὸς τὸν Παλαιολόγον. Ὑγιαίνει μετὰ τῶν οἰκείων σου !

Στιχωμένους τοὺς θέλεις ὅλους τοὺς τόμους τοῦ Παν.

σανίου ; γράψε μέ το καθαρά, καί πόσους νά σέ στείλω, διὰ νά ἔχω καιρόν νά τοὺς στιχώσω καί νά τοὺς βάλω εἰς τὸ Σανδύκιον τοῦ ἔκτου τόμου. Ἄν ᾗσο βέβαιος ὅτι ἐμπορεῖς παρὰ τὰς ὑπογραφάς, νά πωλήσης μίαν ἑκατοντάδα, ἐμποροῦσα νά τοὺς πάρω ἀπὸ τὸν τυπογράφον μὲ κάποιαν ὠφέλειαν δι' ἐμέ, διότι αὐτὸς ἔκαμε τὴν δαπάνην τοῦ τύπου διὰ νά μοιράζεται τὸ κέρδος μετὰ τοῦ Κλαυερίου. Πληρόνων εὐθὺς 100 σώματα εἰς αὐτόν, πιθανὸν ὅτι θέλω κερδήσειν τίποτε πολὺ ἢ ὀλίγον.

194.

15 Νοεμβρίου 1814.

Ἀλέξανδρε φίλε ἀσπάζομαι σε,

Ἐχω τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 27 Ὀκτωβρίου. Ἴσως εἶναι καὶ καμμία ἀπὸ τὰς προλαβούσας χωρὶς ἀπόκρισιν. Τὸν ὅποιον ἔχω ὀλίγον νοῦν κινδυνεύω νά τὸν χάσω ἀπὸ τοὺς διωγμοὺς τῶν καταράτων σχολαστικῶν. Αὐτοὺς φοβοῦμαι πλέον παρ' ὅσα εὐρηκες σὺ φοβερά εἰς τὸν ἐπίλογον τῶν Αὐτοσχεδίων. Ἐξω τῆς ἀμαθίας των φαίνονται ὅτι ἔχουσι καὶ ψυχὴν κακὴν οἱ κατάρτοι. Ἡ ψαλλθεῖσα παράκλησις ἀπὸ τὸν Πατριάρχην μ' ἐπαρηγόρησε μικρόν, ὡς δυνατὴ νά τοὺς ζαρῶσῃ ὀλίγον. Ἐκαμνες καλὰ νά γράψῃς περὶ τούτου διεξοδικώτερον εἰς τὸν Κούμαν. Τί νά τὸν γράψῃς; οὐδ' ἐγὼ εἶμαι καλὸς νά σ' ἐξηγηθῶ τὴν ἰδέαν μου. Ἐπεθύμουν δηλαδὴ νά οἰκειωθῇ τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν σύνοδον εἰς τρόπον ὥστε, ἂν ὅχι ῥητῶς,

νὰ συμπεραίνεται καὶ ἀπὸ τὴν πρὸς αὐτὸν προσφορὰν, ὅτι καταφρονοῦσι παντάπασι τὸ σχολαστικὸν γένος.

Περὶ τῶν ἀναφερομένων εἰς τοὺς αὐτοσχεδίου ἀνω-
νύμων ἐπιστολῶν ἀπορεῖς. Εἶναι σχεδὸν χρόνοι τρεῖς
ἀποῦ ἔλαβεν ὁ Βάμβας ἐπιστολὴν ἀνώνυμον (ἥτις πι-
θανῶς εἶναι τοῦ Παρίου) γέμουσαν φάρμακα, καὶ σκο-
πὸν ἔχουσαν νὰ τὸν ἀποκόψῃ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Ἐξέ-
ρουν οἱ κατάρατοι, ὅτι ὅσον πολλαπλασιάζονται εἰς τὴν
Ἑλλάδα οἱ κατὰ τὸν Κούμαν καὶ Βάμβαν ἄνδρες, τό-
σον πλέον καταφανὴς γίνεται ἡ οὐδένειά των. Ἐχρυσί-
την αὐτὴν γνώμην, καὶ τὴν αὐτὴν πρόθεσιν μὲ τοὺς αὐ-
τοῦ κινουῦντας τὴν χολὴν σου σχολαστικούς, νὰ σβέσωσι
τὰ φανάρια διὰ νὰ μὴ φαίνεται ἡ κλεφθεῖσα παρὰ τῶν
χυδαίων ὑπόληψις των.

Εὗγε καὶ ὑπέρευγε ὁ Ῥοδοκανάκης! ἄσπασέ τον ἀπὸ
μέρους μου καρδιακῶς, καὶ εὐχαρίστησέ τον διὰ τὴν γεν-
ναίαν του προσφορὰν. Τὸν εὐχαριστῶ καὶ διὰ τὸ γένος
ὅλον, καὶ ἰδίως ἀκόμη δι' ἐμέ, τὸν ὁποῖον, πτωχὸν ὄντα,
κάμνει πλούσιον, ἐάν, ὡς λέγεις, ἐσυνήργησεν εἰς τὴν
προσφορὰν ἡ ἐπιστολή μου.

Ἀγόρασε τὰ προβαλλόμενα ἀπὸ τὸν Luchtmans βι-
βλία· οἱ θησαυροὶ μάλιστα Γρονεβίου καὶ τῶν λοιπῶν μί-
φαινονται τιμῆς πολλὰ μετρίως. Περὶ τοῦ Ἀπουληίου
ἐνδέχεται ἐξ ἀπροσεξίας νὰ σ' ἔγραψα ἄλλα ἀντ' ἄλλων
(ἡ καθὼς θέλει ὁ μαῦρος *allartoralw*). Οἱ μακάριοι
πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ἂν μ' ἐκινούσαν καὶ εἰς γέλωτα,
ἤθελα βέβαια τοὺς τὸ συγχωρήσειν· μὰ τὸν Θεόν! τοὺς
τὸ συγχωρήσειν. Ἀλλὰ νὰ ὀνομάζωσι καὶ νὰ νομίζωσι
Κωμωδέαν μεθυσμένων ἀνδραρίων ἔμετον! a t-on ja-
mais vu une pareille imbécillité! Ἐπιστρέφω εἰς τὴν

Ἀπουλήϊον, ὅστις ἀναμφιβόλως εἶχε πλειότερον πνεῦμα παρὰ τὸν Κωμφδόν. Ἀγόρασέ τον τὸν Ἀπουλήϊον λέγω τοῦ Λουγδούνου εἰς 4, ὅχι τὸν Κωμφδόν.

Σήμερον πέμπει ὁ Allais πεντήκοντα σώματα τοῦ 6 τόμου Πλουτάρχου πρὸς τὸν κύριον Σταῦρον Ἰωάννου. Αὐριον ἢ μεθαύριον θέλει πέμψει καὶ πρὸς σὲ τὸν συνήθη ἀριθμόν, συνωδευμένον μὲ τὰς πρὸς αὐτὸν παραγγελίας σου.

Ὡσαύτως θέλει πέμψει καὶ πρὸς τὸν ἐν Μασσαλίᾳ Faurrat (μὲ δύο ρ νομίζω) Σανδύκιον περιέχον τὴν ἐγκυκλοπαιδεῖαν καὶ ὡς τριάκοντα τόμους δῶρα διὰ τὴν Χίον. Τὸν εἶπα νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Faurrat νὰ προσμένῃ τὴν διαταγὴν σου περὶ τοῦ Σανδυκίου. Ὅθεν μὴν ἀμελήσῃς νὰ γράψῃς εὐθὺς πρὸς τὸν Φαυράτον τοῦτον, ποῦ ἔχει νὰ τὸ κατευθύνῃ. Ἑκαμνες ἴσως καλὰ καὶ νὰ τὸ ἀσφαλίσῃς (assurer) διὰ τοὺς κινδύνους τῆς θαλάσσης, ἂν ἡ τιμὴ τῆς ἀσφαλίσεως δὲν εἴναι ὑπερβολικὴ.

Σ' ἔγραψα νομίζω ὅτι περὶ τὰ μέσα Σεπτεμβρίου ἔστειλα τὸν Παλαιολόγον 100 σώματα τοῦ 4 τόμου καὶ 100 τοῦ πέμπτου τοῦ Πλουτάρχου. Εἰς τὴν 8 τοῦ παρόντος ἐστάλθη πρὸς τὸν αὐτὸν καὶ ὁ 6^{ος} καὶ τελευταῖος τόμος 100 σώματα. Ὅθεν γράψε καὶ πρὸς αὐτὸν νὰ τὰ κατευθύνῃ καὶ αὐτὰ καὶ τὰ πρῶτα ὅπου θέλουσιν οἱ Ζ. Εἶπα τὸν Παλαιολόγον, ἂν εὕρισκῃ εὐλογον νὰ τὰ ἐνδύσῃ ἀκόμη ἐν πανίον κηρῶτον διὰ τὸν χειμῶνα, ἢ καὶ νὰ παραγγεῖλῃ τὸν Καπιτάνον νὰ τὰ θέσῃ εἰς τόπον ὅπου νὰ ᾔναι ἀνέγγιστα ἀπὸ ὑγρασίαν.

Γράψε με μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρόμου εἰς τίνα τῶν βιβλιοπωλῶν θέλεις νὰ στείλῃ τὰ στελλόμενα πρότερον (25 σώματα) εἰς τὸν Besson καὶ καθαρὰ τὸ ὄνο-

μά του. Τὰ εἴκοσι τοῦ Λουγδούνου φανερόν ὅτι θέλεις νὰ πέμψω πρὸς τὸν Luchtmans.

Προσμένω τὸν λογαριασμὸν τῆς Ἑγκυκλοπαιδείας καὶ τινων ἄλλων ὀλίγων ἀγοραστῶν διὰ τοὺς Χίους, νὰ τὰ καταστρώσω καὶ νὰ σὲ τὸν πέμψω. Ὡς τόσον ἔλαβες 5000 φρ. ἀπὸ Μαρτίνον. Ἀφοῦ πληρωθῶ τὰ τῶν Χίων ὅσα περισσεύσουν τὰ περᾶς εἰς χρέος μου.

23 Νοεμβρίου.

Ἀναγκάσθην νὰ κρατήσω τὴν ἐπιστολὴν ἕως σήμερον τὸ μὲν ὅτι ἀρρώστησα μικρόν, τὸ δὲ ὅτι ὁ Allais, δὲ ἐστάθη ἀκόμη καλὸς νὰ κινήσῃ τὸ σανδύκιον πρὸς τὸ Faurrat τῆς Μασσαλίας, τὸ διὰ τοὺς Χίους. Τὸ ἐμπόδιον ἦλθεν ἀπὸ τὸν στιχωτὴν δι' ὀλίγους τόμους τοὺς τελευταίους τῆς Ἑγκυκλοπαιδείας, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἄδετοι. Ἀύριον ὅμως μὲ εἶπεν ὁ Allais, ὅτι τοὺς λαμβάνει, καὶ τοὺς βάλλει πάραυτα μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς τὸ Σανδύκιον. Ὅταν μὲ δώσῃ τὴν σημείωσιν, σὲ πέμπω εὐθὺς τὸν λογαριασμὸν τῶν Χίων.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔλαβα τὴν ἐπιστολὴν σου 5 Νοεμβρίου μὲ τὴν ἀπὸ τὸν χρηστὸν Μιχαὴλ τὸν ἀδελφόν σου, ὅστις μ' ἐκίνησε καὶ εἰς λύπην, καὶ εἰς γέλωτα « ἀχνύμενον περ »· γέλωτα, ὅτι δὲν ἐξεύρει ἀπὸ τίνα τί ζητεῖ ἀπὸ ἄνθρωπον ἐξηκονταεπταετῇ ἀθρητικὸν καὶ βασανισμένον ἀπὸ πολλὰς καὶ ποικίλας ἀνίας ἔργον παντάπασιν ἀλλότριον τῶν συνήθων μελετῶν καὶ σπουδασμάτων του· ἐλυπήθη δὲ ἐξεναντίας πολὺ ὅτι ὁ ζητῶν εἶναι ὁ Μιχαὴλ Βασιλείου, τὸν ὅποιον νὰ ὑπουργήσω ἤθελα νομίζεν εὐτυχίαν, ἂν ἦτο δυνατὸν ν' εὐτυχίσω ὁ ἄτυχος καὶ ἀκόμοιρος ἐγώ. Θέλω τὸν γράψειν καὶ ἀμέσως περὶ τοῦ-

του· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἄσπαπέ τον ἐκ μέρους μου, καὶ βεβαίωσέ τον, ὅτι, ἂν καὶ ὁλότελα ἀλλότριον τῶν ἀσχο-
λιῶν μου ἔργον μὲ προβάλλη, ἤθελα μετὰ χαρᾶς τὸ ἐπι-
χειρήσειν, ἂν εἶχα τόσην δύναμιν καὶ τόσον μόνον και-
ρόν, ὥστε νὰ δίδω δύο τῆς ἡμέρας ὥρας εἰς αὐτό. Περὶ
τοῦ ταβάκου, εἶπέ τον, ὅτι τὸν γνωρίζω μεγάλην χάριν,
ἥτις ὅμως δὲν ἤθελεν εἶσθαι μικροτέρα, ἐὰν μ' ἔγραφε
τὴν τιμὴν αὐτοῦ, διὰ νὰ τὴν πληρώσω.

Καλὴ ἡ ἀπόφασις νὰ δώσης τὴν ἐπιστολὴν μου εἰς τὸ
Καθὼρ ἀγγεῖον· καὶ προσμένω τὸ ἀποτέλεσμά της. "Οχι
βέβαια! δὲν λαμβάνομεν ἐδῶ τὸν Λ. Ε. Καὶ ἐπειδὴ
ἔπεσε λόγος περὶ τοῦ ἀθλιεστάτου Λ. Ε., δὲν εἶναι τρό-
πος (ἐρωτῶ σε), τώρα ἐνῶ εἶναι αὐτοῦ ἡ συνέλευσις τῶν
δυνατῶν τῆς γῆς (ἂν καὶ εἰς φαινόμενον ἀνοίκειον πρό-
βλημα) νὰ ζητήσετε, ἢ νὰ βάλετε τινὰ νὰ ζητήσῃ, τὴν
ἀκώλυτον διάβασιν τῶν ἐφημερίδων καὶ ἄλλων τοιούτων
βιβλίων διὰ τῆς πόστας, ἥγουν μὲ πληρωμὴν δύο μόνον
πολδίων τὸ φύλλον, ὥς γίνεται εἰς ὅλην τῆς ὄντως σοφῆς
Γαλλίας τὴν ἐπικράτειαν. Εἰς ἔθνη φωτισμένα ἡ τοιαύτη
εὐκολοῦ καὶ ὀλιγοδάπανος ἀποστολὴ τῶν τοιούτων συμ-
βάλλει εἰς τὴν πρόοδον τῶν φώτων. Ἰδέ, κίνησε πάντα
λίθον διὰ τοῦ Στείνου, ἡ Λαάρπου, νὰ γένῃς αἷτιος τοι-
ούτου καλοῦ.

"Ἰδα τὰ φρυάγματα τῶν σχολαστικῶν μὲ μεγάλην μου
λύπην· τὴν ὁποίαν ὅμως παρηγορεῖ ὁ λογισμός, ὅτι ἀλη-
θῶς εἶναι σημεῖα τῆς διαλυομένης ἀπαιδευσίς. Τὰ στο-
χάζομαι, φίλε, ὡς σπαραγμοὺς καὶ σφαδασμοὺς θανασί-
μως πληγωμένου καὶ ψυχορράγου ἰσθίου. Γρήγορα
ἔλθουν λησμονητῆν καὶ αὐτοί, καὶ τὰ μηδένα νοῦν ἔχοντα
ἡλιὰ τῶν, ἐπειδὴ ἐλησμονήθησαν ἄλλα συνταγμένα ἀπὸ

πολύ λογικωτέρους καὶ ἡμερωτέρους ἄνδρας παρ' αὐ-
 'Ανοίξαμεν ὁ Βάμβας κ' ἐγὼ τὴν περασμένην κυρ-
 ἔν ἀπὸ τὰ βιβλία τοῦ πολυγράφου τοῦ θαυμαζομένου
 τὸν Γεωρ. . . . ὡς πανεπιστήμονος, γραμμένον
 νικά, ἢ, ὡς ἔλεγεν ὁ Μπάρπ' 'Αναστάσις (ἦτο σ-
 κνος τοῦ πατρός μου), *Λιαρικά*. 'Αδελφέ, σέ λαλῶ
 τὴν φιλίαν μας ! χωρὶς πρόληψιν, ἐλεεινὸν πρᾶγμα
 εἰς τὸ λεκτικόν, ἐλεεινὸν καὶ διὰ πολλὰ ἀσυγχώρητα
 ραπτώματα τοῦ πραγματικοῦ. Εἶναι ὅμως συνταγ-
 ῆς βέβαια ἀπὸ ἀνθρωπίσκον παρόμοιον τοῦ Δούκα καὶ
 Κομητᾶ, ἀλλὰ ἀπὸ ἄνδρα ἀληθῶς σπουδαῖον, ἀλλ'
 δὲν ἐκατάλαβε τὸ πολλῆς προσοχῆς ἄξιον.

Ὅς γ' ἠπίστατο πολλά, κακῶς δ' ἠπίστατο πάντα.

'Αλλ', ἄς κουρεύωνται ! ὡς λέγεις αἱ μήτε πολλὰ
 καλὰ ἐπιστάμενοι.

'Εδῶ κλεισμένην σέ πέμπω τὴν νέαν προκήρυξιν
 Πausανίου. Μελετῶ νὰ βάλω εἰς τὸ πρὸς σέ μέλλου-
 πεμφθῇ σανδύκιον (τοῦ 6 τόμ. Πλουτάρχου) τριῶν
 Πausανίας ῥαμμένους διὰ λογαριασμόν μου· ὅθεν καὶ
 εἰς τοὺς αὐτοῦ ὁμογενεῖς τὴν τιμὴν του, προσθέτων
 καὶ προσμένεις σώματα διὰ τοὺς ὑπογραμμένους, ἢ
 λοντας νὰ ὑπογραφθῶσιν. Ἡ τιμή, ὡς βλέπεις εἶναι 10

'Εὰν ἔχῃς ἀφορμὴν νὰ γράψῃς πρὸς τοὺς Ζ. εἰπέ
 ὅτι προσμένω τὰ στιχωμένα τοῦ 6 τόμου Πλουτάρ-
 χου νὰ τὰ στείλω πρὸς τὸ Faurrat νὰ τὰ πέμψῃ, ἐκεί-
 πρὸς τὸν Πατρινόν· ὅτι ἐστάλησαν ἤδη τὰ δι' αὐτοῦ
 σώματα ῥαμμένα πρὸς τὸν Στ. Ἰωάννου. Ὅτι προσ-
 νω καὶ τῶν λοιπῶν τὴν ἀποστολὴν διὰ νὰ τοὺς γράψ-
 καὶ νὰ τοὺς στείλω καὶ τὸν μεταξύ μας λογαριασμόν

ὅτι ἡ ἀργοπορία τούτων ὅλων προῆλθεν ἀπὸ τὰς περι-
στάσεις· ὅτι μὴν ἐρωτᾷς πόσον μὲ φαρμακεύει ἡ
ἐννοια τοῦ νὰ ἐμπλεχθῶ μετὰ τῆς τιμιότητός των. Ὅ,τι
μὲ θλίβει περισσότερον εἶναι τὸ νὰ μὴ τολμῶ νὰ τοὺς
παραστήσω τὴν ἄγνοιαν καὶ ἄνοιαν αὐτῶν τὴν περὶ τῶν
τοιούτων. Πιστεύω ὅτι ἄλλοι ἔπεμπαν αὐτοῦ γραμμένους
τοὺς κόπους των διὰ νὰ τυπωθῶσι (ὡς μὲ γράφουν οἱ Ζ)·
καὶ βλέπω ὅτι αὐτοῦ εἶναι τυπωμένον καὶ τὸ ὅποῖον ἀνω-
τέρω σ' ἔλεγα βιβλίον τοῦ πολυγράφου. Ἀλλὰ δὲν ἐξεύ-
ρουν οἱ ταλαίπωροι, ὅτι οἱ πολυγράφοι εἶναι « οὐ τῶν
ἀκριβοῦντων, ἀλλὰ τῶν ἀπεμούντων » ὡς ἔλεγε δὲν ἐν-
θυμοῦμαι τώρα τις (ὁ Ἀντισθένης νομίζω) ἀπὸ τοὺς ἡμε-
τέρους.

Εἰς τόσα φάρμακα ὅσα καταπίνω καθημέραν πρόσθετες
καὶ τὴν μετ' ὀλίγων μέλλουσιν ἀναχώρησιν τοῦ Βάμβα,
ἥτις εἶναι ἀληθινὸν πένθος δι' ἐμέ· καὶ μὴ σέ φανῇ πα-
ράξενον, ἐὰν ἀκούσης καμμίαν ἡμέραν, ὅτι ἀπεπλήχθην.

Ὁ τοῦ Βαρδαλάχου μετὰ τοῦ Βάμβα συνδυασμὸς
ἤθελε βέβαια εἶσθαι ὠφέλιμος, ἐὰν ὁ Βαρδαλάχος εἰδέχeto
τὴν παράδοσιν τῆς φιλολογίας, τῆς ὁποίας ἀρκετὰ καὶ ὁ
Βάμβας εἶναι τώρα ἔμπειρος, καὶ τὴν ὁποίαν πολλὰ θέ-
λει τοὺς εὐκολύνειν ἢ καθημέραν αὐξανομένη βιβλιοθήκη
τῶν Χίων. Οἱ Χιοὶ (εἶμαι βέβαιος) δὲν θέλουν μᾶς κα-
ταισχύνειν· διότι τί ἄλλο παρὰ καταισχύνειν θέλει μᾶς
προξενήσκειν ἢ μετὰ τὴν δειχθεῖσαν ἀπὸ τοὺς ἀλλογενεῖς
προθυμίαν ἀμέλειά των; Τώρα ἄρχισα νὰ πιστεύω, ὅτι
τὰ δῶρα δὲν θέλουν παύσειν· ἀλλ' αὐτὰ τιμῶσι, δὲν τε-
λειώνουσι δημόσιον βιβλιοθήκην.

Δὲν μ' ἔστειλεν ἀκόμη ὁ τυπογράφος τὰ καθαρὰ φύλλα
τοῦ Ξενοκράτους, διὰ νὰ σέ στείλω τὸν ἐπίλογον τῶν

Προλεγομένων, εἰς τὸν ὁποῖον λαλῶ ἀκόμη περὶ τῶν Χίων, καὶ περὶ τῶν δώρων τοῦ Thiersch καὶ τοῦ Hottinger.

Μὴ λησμονήσης νὰ γράψῃς τὸν Faurrat περὶ τοῦ ὁποίου μέλλει νὰ λάβῃ ἀπὸ τὸν Allais σανδουκίου διὰ τοὺς Χίους. Περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων κηρύξεως une autre fois. Ὑγιαίνει !

195.

1 Δεκεμβρίου 1814.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Ὑγιαίνω, μετὰ τὸν μέγαν κίνδυνον ν' ἀποπληχθῶ διὰ τὰς ἀπὸ τὰ μικρὰ ἀνδράρια ἐπηρείας. Κατὰ τὴν 26 τοῦ περασμένου σ' ἔγραψα περικλείσας καὶ τὴν πρὸς ἐμὲ δευτέραν ἐπιστολὴν τοῦ σχολαστικοῦ, καὶ ἄλλην ἀπ' ἐμὲ πρὸς τὸν Σταῦρον Ἰωάννου, δηλωτικὴν τῆς ἀποστολῆς 50 σωμάτων, τῶν ὁποίων τῆς Πάλας ἴσως ἐλησμονήσα πάλιν νὰ φανερώσω τὸ σημεῖον. Εἶναι λοιπὸν ΑΖ Ν° 1.

Σήμερον λαμβάνω τέλος πάντων τὰ ἀπὸ Μεδιολάνου βιβλία· τὰ ὅποια εἶναι τόμοι 6 (Στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς γλ. καὶ Γραμματικῆς Βασιλείου 5, καὶ τὸ Λεξικὸν τοῦ Γαζῆ) καὶ παρ' αὐτοὺς φύλλα τοῦ Α.Ε. διπλᾶ α-β (δηλαδὴ 7 διπλᾶ τετράδια).

Ἐδῶ κλεισμένον ἔχεις καὶ τὸ τέλος τῶν προλεγομένων τοῦ Ξενοκράτους μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς, εἰς τὴν ὁποίαν βλέπεις τὸ νόμα τῶν ΧΙΩΝ. Περὶ τούτου εἶναι χρεῖα νὰ σ' ἐξηγήσω τὸν σκοπὸν μου, διὰ νὰ τὸν ἐξηγήσης καὶ σὺ

πρὸς τοὺς Χίους. Ἄν ἀποτόμως (brusquement) ἔκαμνα διακοπὴν τοῦ ὀνόματος τῶν Ζ. χωρὶς νὰ βάλω εἰς τόπον αὐτοῦ ἄλλο ὄνομα, τί εἶχαν νὰ συμπεράνωσιν ἐκ τούτου οἱ ἄλλογενεῖς, καὶ μάλιστα οἱ ἐδῶ, οἵτινες ἐξεύρουν τὴν κατάστασίν μου τὴν χρηματικὴν ἀνίκανον εἰς ἐκδόσεις δι' ἰδίας μου δαπάνης; Τί ἄλλο, πλὴν ὅτι εἰς τὸ ταλαίπωρον ἡμῶν γένος εἰς μόνος Ζ εὐρίσκεται, καὶ παύοντος αὐτοῦ, δὲν εὐρίσκεται πλέον ἄλλος νὰ ἀναπληρώσῃ τὸν τόπον του. Ὁ λογισμὸς οὗτος μὲ ἀρρώστησε, φίλε, καὶ μετὰ πολλὰς μερίμνας ἄλλον τρόπον θεραπείας δὲν εὗρηκα παρὰ τοῦτον. Μὴ νομίσωσι λοιπὸν οἱ Χῖοι, ὅτι τοὺς ἀναγκάζω νὰ ἀναδεχθῶσι τὴν δαπάνην τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης. Ἀπαγε! τόσον ἀπέχω τούτου, ὥστε καὶ σὲ παρακαλῶ ἐπιμόνως νὰ μὴ συμφωνήσῃς περὶ τοῦ ὁποίου μ' ἔγραφες τρόπου μ' αὐτοὺς ἕως νὰ λάβῃς δευτέραν μου γνώμην περὶ τούτου. «Ὅστις καὶ εἰς τὸ κουρκούτιον» φασὶ τὸ ξυνόγαλα» λέγει ἡ χυδαία παροιμία. "Οχι διότι ἔχω τόσῃν ὑπόληψιν τῶν Χίων κεφαλῶν ὅσῃν ἔχω τῆς κεφαλῆς τῶν Ζ. ἀλλ' ὅτι ἀποσκιρτῶ φυσικὰ εἰς τὴν ἰδέαν παντὸς εἶδους ἐξαρτήσεως. Ἐπειτα ἔπρεπε νὰ δείξω καὶ εἰς τοὺς ἀναιδῶς ἀπολύοντας ἐβδομηκονταετῇ σχεδὸν γέροντα ὡς ἓνα τῶν γραμματικῶν ἢ δούλων αὐτῶν, ὅτι εὐρίσκονται ἄλλοι εἰς τὸ γένος ἐντιμοτέραν ὑπόληψιν ἔχοντες περὶ ἐμοῦ. Εἰπέ λοιπὸν τοὺς Χίους ὅτι ὁ Ξενοκράτης εἶναι δι' ἰδίας μου δαπάνης, καὶ ἄρχισα καὶ ἄλλο σύγγραμμα μὲ ἔξοδά μου, ὁμοίως ὅμως εἰς ὄνομά των· ἄλλο παρ' αὐτῶν δὲν ζητῶ παρὰ ὑπογραφὰς νὰ μὲ προξενήσωσιν ὅσας δύνανται. Ἐὰν ὅμως ἀγαπῶσι νὰ γίνε-ται διὰ λογαριασμόντων, τότε μὲ πληρόνωσι (κατὰ λόγον τῆς συμφωνίας) τὸ ἐξάμηνον ἀπὸ τὸν παρελθόντα Ἰού-

λιον μέχρι τέλους τοῦ παρόντος ἔτους (τόσον δηλαδὴ καιρὸν ὅσον ἔπαυσε τὸ ἐτήσιον τῶν Ζ) διὰ νὰ ᾔναι καὶ ὁ Ξενοκράτης ἰδικὸς των. Ἄλλ' ὥς σέ εἶπα, καλὸν εἶναι νὰ μὴ συμφωνήσης ἀκόμη τίποτε, ἕως δευτέρως μου γνώμης. Τὸνομά των ὁμῶς θέλει ἀκολουθεῖ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν, ὡς πρᾶγμα ἀναγκαῖον διὰ τὴν τιμὴν τοῦ γένους.

Τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ περασμένου μηνὸς ἐκίνησεν ὁ Allais πρὸς τὸν Faurrat τῆς Μασσαλίας τὸ διὰ τοὺς Χίους Σανδύκιον σημειωμένον AB, N° 1 καὶ περιέχον τὴν Ἐγκυκλοπαιδεῖαν 152 τόμους καὶ τὰ παρὰ τῶν ἀλλογενῶν δῶρα. Μετὰ τὸ τέλος τῆς παρουσίας, ἂν ἐξαρτίωσιν ἡ δυνάμεις μου, θέλω γράψῃ καὶ πρὸς τοὺς Χίους, πέμπων ἀνοικτὴν πρὸς σέ μετὰ τοῦ λογαριασμοῦ, διὰ νὰ τὸν περάσῃς εἰς τὸ κατ᾽ἐστὶν. Μὴ λησμονήσης τὸν Faurrat νὰ τὰ κατευθύνῃ εἰς Σμύρνην ἢ Κωνσταντινοῦ πόλιν.

5 Δεκεμβρίου.

Ἐκράτησα τὴν ἐπιστολὴν ἕως σήμερον διὰ νὰ τελειώσω τὸν λογαριασμὸν τῶν Χίων, τὸν ὅποιον ἐδῶ κλεισμένον βλέπεις. Κατ' αὐτὸν λοιπὸν μένουσιν ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔλαβα παρὰ τοῦ Μαρτίνου 2000 φράγκα, εἰς χεῖρας μου φρ. 255:60, τὰ ὅποια πέρασε εἰς χρέας τοῦ λογαριασμοῦ μου· καιρὸν δὲν ἔχω νὰ τοὺς γράψω. Βλέπεις ὅτι ἡ Ἐγκυκλοπαιδεῖα στιχωμένη τόμοι 152 μὲ ὅλα τὰ ἐξόδα τοὺς ἔρχεται 1464:90 δηλαδὴ σχεδὸν 9 1/2 φρ. ὁ τόμος Ἄσπασε ἐκ μέρους μου τὸν κύριον Ῥοδοκανάκην, καὶ εἶπέ τον, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τοὺς γράψῃ νὰ αὐξήσῃ τὸ ἐτήσιον τῆς βιβλιοθήκης, ἐπειδὴ μετ' ὀλίγον μελετᾷ νὰ σέ στείλῃ καὶ ἄλλον κατάλογον διὰ νὰ τοὺς προμηθεύσῃς βιβλία ἀναγκαῖα Ἑλληνικά, Λατινικά, Ἰταλικά.

ἀκόμη καὶ Γερμανικὰ πολλὰ ἀξιόλογα. Μὴ τοὺς παρα-
δοξοποιήσῃ τὸ *Γερμανικά*. Πρέπει νὰ μάθωσιν οἱ νέοι
των καὶ ταύτην τὴν γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν θέλουν
εὐρεῖν θησαυροὺς νὰ μετακενώσωσιν εἰς τὰς εὐκαίρους
κεφαλὰς τοῦ γένους. *Ἄν δὲν ἦσαν εὐκαιροί, εὐρίσκετο
τόση κακοήθεια εἰς ἡμᾶς τοὺς ταλαπῶρους;

Τὰ σημειωμένα τέσσαρα μὲ ἀστερίσκον * θέλουν βαλ-
θῇν εἰς τὴν ἐτοιμαζομένην νὰ σταλθῇ πρὸς σέ Πάλαν,
τῆς ὁποίας τὴν σημείωσιν δὲν μ' ἔφερεν ἀκόμη ὁ Allais.
Αὐτὴ περιέχει :

Μικρὸν χαρτίον.

100 σώματα εἰς φύλλα τοῦ 5' τόμου Πλουτάρχου μὲ
τὰς εἰκόνας.

9 σώματα εἰς φύλλα τοῦ 5' brochés.

5 στιχωμένα μὲ μόσχινον (veau).

1 » προβάτινον (Basane)

1 » demi - reliure

Μέγα χαρτίον.

1 » χρυσόδετον πράσινον διὰ σέ.

1 » μὲ λευκὸν δέρμα διὰ τὸν Οὐγγροβλαχίας
Δοσίθεον.

196.

29 Δεκεμβρίου 1814.

Ἀσπάζομαι σε, φίλε.

Ἔχω δύο σου ἐπιστολάς τῆς 6 - 7 καὶ τῆς 9 Δεκεμ-
βρίου. Πρὸ τῆς παρούσης σ' ἔγραψα καὶ ἄλλην κατὰ τὴν

19 περί τοῦ Κομήτου, τῆς ὁποίας προσμένω τὴν ἀπό-
κρισιν. Ὁ Βολάνης ἀπὸ τίνας μυίας κεντρίζεται δὲν
ἐξεύρω· ἀκόμη δὲν μὲ ἀξίωσε τοῦ προσώπου του ὁ ἀνὴρ.
τος. Εἴθε νὰ μοῦ ἐλευθερώσῃς τὸν ταβάκον μου!

Κάμνεις καλὰ ἐξακολουθῶν ἀδιακόπως τὴν προμήθειαν
τῶν βιβλίων τῆς Χίου. Χαίρω ὅτι τοὺς ἐπροξένησες καὶ
τὸν Γεσνήρον, ὅστις μ' ἐβοήθησε πολὺ εἰς τὰς εἰς τὸν
Ξενοκράτην σημειώσεις.

Τὸν Faurrat δὲν γνωρίζω πλέον παρὰ σύ. Αὐτὸν μὲ
διώρισεν ὁ μακαρίτης Μιχαὴλ Ζωσιμᾶς διὰ τὰ εἰς Λιβόρ-
νον πεμπόμενα βιβλία, καὶ εἰς αὐτὸν ἀκολουθῶ νὰ πέμπω
διὰ τοῦ Allais.

Μ' ἔδωκες καὶ σὺ ἄλλοτε ἄλλο ὄνομα. Ἀλλὰ δὲν τὸ
ἐνθυμούμην. Εἶναι ἐκεῖ ὁμογενὴς καὶ ὁ Πέτρος Σκυλιτζής,
νεωστὶ διαβάς νὰ συσταθῇ (ἔχι συστηθῇ). Ἀλλ' οὐδὲ
τοῦτον ἤξευρα ἂν ἐστερεώθῃ ἐκεῖ, ὡς ἐμελέτα.

Θέλω πέμψει πρὸς τὸν Weigel τὰ 25 καὶ πρὸς τὸν
Luchtmans τὰ 20 σώματα τοῦ τελευταίου τόμου Πλου-
τάρχου. Πρόσεχε μὴ κάμῃς εἰς κανένα καμμίαν τῆς τιμῆς
συγκατάβασιν.

*Ἀν κατορθώσῃς τὸ περὶ τοῦ ὁποίου μ' ἐπεμψες τὸ
Γαλλικὸν ἴσον, θέλω σὲ κηρύξειν θαυματουργόν, καὶ θαυ-
ματουργὸν ὠφελιμώτερον παρὰ πολλοὺς ἄλλους, ἀντὶ
ῥαδιουργῶν ἀδίκως ὀνομαζομένους θαυματουργούς.

Ἐγέλασα, ἀλλὰ πόσον νομίζεις! (καὶ εἶχα χρεῖαν ὁ
ταλαίπωρος νὰ διαλύσω ὀλίγον τὴν στυγνότητα τῆς θλιμ-
μένης μου ψυχῆς) διὰ τό, vous avez venu hier? Μὲ
ἐνθύμισες ὅ,τι λέγει εἰς τὸ Ποικίλον θέατρον (Théâtre
des variétés) ὁ Βωμολόχος Potier. Λέγει τις, j'ai été
au bal, τὸν ἀποκρίνεται ὅτι εἶναι σόλοικον καὶ ἀλλότρινον

νέου καλῶς ἀναθραμμένου—διορθούμενος λέγει δεύτερον *j'ai r'été*—Οὐδὲ τοῦτο δὲν λέγεται—Πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ εἶπω ;—Λέγε *j'ai été*, parceque l'h est aspirée. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι ἄξια γέλωτος πολλοῦ.

Λυπηρὰ δὲ εἶναι ἡ τὴν ὁποίαν λέγεις ἀδιαφορία τῶν δυναμένων νὰ παύσωσι τὴν ἀναισχυντίαν τῶν μωρῶν σχολαστικῶν, οἱ ὅποιοι μὲ τὴν μίαν χεῖρα κρατοῦν τὴν μάχαιραν, καὶ μὲ τὴν ἄλλην προτείνουν σιν ἔμπλαστρα διὰ τῆς ὁποίας ἔκαμαν οὐδὲ παύουν νὰ κἀμνωσι πληγὰς. Γνωρίζεις τὸ χρυσοῦν συγγραμμάτιον τοῦ Duclos ἐπιγραφόμενον *Considérations sur les moeurs de ce siècle*. Διὰ τὸν φόβον μὴ δὲν τὸ ἔχεις πρέπει νὰ σὲ ἀντιγράφω τὴν ἐξῆς γνώμην : Si les honnêtes gens s'avisait de faire cause commune, leur ligue serait bien forte. Quand les gens d'esprit et d'honneur s'entendront les sots et les fripons jouerront un bien petit rôle il n'y a malheureusement que les fripons qui fassent des ligues ; les honnêtes gens se tiennent isolés. Mais la probité sans courage n'est digne d'aucune considération etc.

Ὅμοιως λυπηρὰ εἶναι καὶ ἡ διαγωγὴ τοῦ μωροῦ Μουσαγ. τῆς ὁποίας καὶ σκοπὸς ἦτο καὶ ἀποτέλεσμα θέλει εἶσθαι ἡ ματαίωσις τῆς πρὸς τοὺς Χίους μόλις ἀρχομένης παρὰ τῶν ἀλλογενῶν δωροφορίας. Τὸ ἔργον εἶναι μεγάλῃς ἀγανακτήσεως ἄξιον καὶ χρειάζεται θεραπείαν. Δὲν ἐξεύρω ἂν ἦναι ἀρκετὴ ἡ τὴν ὁποίαν σ' ἐπεμψα σχεδιασμένη ὡς παρὰ τῶν Χίων ἐπιστολή. Ἐκεῖθεν ἀπ' Ἀθηνῶν ἐχρειάζετο κἀνένας μὲ νοῦν νὰ δείξῃ τὴν δικαίαν του ἀγανάκτησιν διὰ τὴν ἀλλόκοτον ταύτην καὶ ἀναισχυντον συγκόλλησιν τῶν Μουσῶν μὲ τὸν Χείρωνα. Ἄν τοῦτο δὲν

γενῇ ἐκείθεν, συναρίθμησε τὴν σιωπὴν αὐτῶν μὲ τὰ πολλὰ ἄλλα τῆς ἀναισθησίας τοῦ ταλαιπώρου γένους σημεία. Ποίαν σχέσιν ἢ ποίαν δόξης συνεισφοράν ἔχει πρὸς τὰς Ἀθήνας ὁ χειρουργὸς Χείρων, ἢ ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀχιλλεύς ὁ ὁποῖος χωρὶς τὴν θείαν τοῦ Ὀμήρου φαντασίαν ἤθελε μένειν ἀνώνυμος! Πρέπει, φίλε, νὰ ἀπορήσω καὶ εἰς τοῦτο· ἐπειδὴ οἱ ἐκείθεν συγκροτηταὶ καὶ ἔφοροι τῆς Ἑταιρείας προβάλλουσιν εἰς τοὺς συνδρομητὰς δακτυλίδιον μὲ γλαῦκα καὶ ἐπιγραφὴν Φιλομούσων, καὶ ὄχι τι πλεόν, διὰ τί σεῖς δέχεσθε αὐτοῦ δακτυλίδιον *καλλιζανικόν*. Ἦτο δίκαιον, μὲ φαίνεται, νὰ ζητήσετε ἀπὸ τὸν ἀνάσχοντον παραχαράκτην τὸ ἀπὸ τὴν ἐγκύκλιον ἐπιστολὴν κηρυττόμενον δακτυλίδιον, καὶ ὄχι ἄλλο. Ἡ ἀποδοχὴ σας δικαιώνει τὴν κιβδηλείαν του, καὶ θέλει ἀναγκάσειν ἰσως καὶ τοὺς ἀθλίους ἐφόρους εἰς σιωπὴν διὰ τὸν φόβον τῆς ἀποτυχίας τῶν δώρων. Τὸ *Musentreiber Μουσηλάτης* εἶναι ἄξιον τοῦ ἐπινοήσαντος καὶ ἐξηγήσαντος *Ὀηλάτου Eseltreiber*.

Ὁ Κύριλλος Λιθέριος εἶναι ἄγνωστος εἰς τὸν Βάμβαν. Ὁφελιμώτερον ἰσως ἦτο νὰ σοφισθῇ αὐτοῦ ἢ εἰς ἄλλο τι παιδευτήριον τῆς Γερμανίας.

Ὅσα σὲ γράφει ὁ Βάμβας περὶ τοῦ Βαρδαλάχου, τὰ αὐτὰ δειλιῶ καὶ ἐγώ. Εἶναι πρᾶγμα ἀνεξήγητον, ἢ τοῦλάχιστον δυσεξήγητον, ἄνθρωπος μαθητευμένος εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὴν δεκάτην ἐνάτην ἑκατονταετηρίδα νὰ ἐκθειάζῃ ἄνδρα, ὅστις δὲν ἐντράπη νὰ περιπαίξῃ τὰ συμματικὰ ἐλαττώματα τοῦ ἐχθροῦ του, καθὼς οὐδ' ὁ Δ. τὴν ἀσθένειαν τῆς ὀψεως τοῦ Κ.

Τοὺς χαρακτῆρας τοῦ Θεοφράστου τοῦ Ὀτιγγήρου δὲν τοὺς ἶδα ἀκόμη. Ὅθεν δὲν ἔχω τί νὰ σὲ εἴπω περὶ αὐτῶν.

Ἡ μετάφρασις τοῦ Ἀγάθωνος ἐχρειάζετο πλείοτερον κτένισμα. Μ' ὅλον τοῦτο τὴν κρίνω ὡς τὴν κρίνεις καὶ σύ, ἀσυγκρίτως ὑπερτέραν, καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν πλέον εὐάρεστον παρὰ ὅλας ὅλων τῶν παχυδέρμων κατηγόρων του τὰς ῥαψωδίας. Εἰς τοῦτο ἀπατήθη ὁ μεταφραστής, ὅτι ἐνόμισε χρέος του ν' ἀκολουθήσῃ κατὰ λέξιν τὸν συγγραφέα του. Τοιαύτη πιστότης εἰς ὅλας τὰς γλώσσας εἶναι κακὴ, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Γερμανικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν κυριεῦει, καὶ θέλει ἴσως αἰωνίως κυριεύσειν ἔκφρασις τις γραῶδης ὁμοίᾳ τῆς ἀπὸ τούτους ὀνομαζομένης *commerage* (συντεκνισμός). Τοιούτων μυθιστορικῶν, ἀστείων, γελοίων κτλ. ἡ μετάφρασις πρέπει νὰ ᾔῃ ἐλευθέρα καὶ προσαρμοσμένη εἰς τὸν ἰδιάζοντα χαρακτῆρα τῆς εἰς τὴν ὁποίαν μεταφέρονται γλώσσης, ὡς ἔκαμεν ὁ Dujardin μεταφράσας τὰς σατύρας τοῦ Rabner. Δὲν ἐπαινῶ τὴν μετάφρασιν ταύτην, διότι δὲν τὴν γνωρίζω (καὶ ἐνδεχόμενον ἄλλως νὰ μεταφράζῃ κακὰ καὶ ὁ μεταφράζων ἐλευθέρως)· εἰς παράδειγμα μόνον τὸν ὀνομάζω (*Satyres de Rabner trad. libre par Dujardin 4 vol. in 12*).

Προσμένω τὸν Allais νὰ μὲ εἴπῃ ἂν ἐκίνησε πρὸς ἐπάλαν ἐτέραν σημειωμένην ΑΚ Ν^ο I καὶ περιέχουσαν τὰ ἑξῆς:

450 Ξενοκράτας εἰς φύλλα.

50 ῥαμμένους.

3 στιχωμένους εἰς δέρμα μύσχινον.

30 Παυσανίας ῥαμμένους.

4 ἐν σῶμα Σοφοκλέους εἰς τόμους 4 χρυσοδεμένον.

1 Μαρίνου βίος Πρόκλου δεμένον.

1 Φυλλάδιον *Expériences sur la digestion*.

Τὸ φυλλάδιον ὡς βλέπεις τὴν ἐπιγραφὴν, εἶναι δῶρον τοῦ ἱατροῦ Montegre, ὁ Μαρίνος, τοῦ Boissonade, ὁ Σοφοκλῆς, τοῦ Βάμβα, διὰ τοὺς Χίους αὐτά. Ἐγὼ ὁ ἄθλιος ἔκαμα πάλιν τὰ συνειθισμένα μου ἤγουν ἐλησμόνησα νὰ βάλω Ξενοκράτην δεμένον διὰ τοὺς Χίους, διότι οἱ τρεῖς δεμένοι εἶναι διὰ σέ καὶ τοὺς ἀδελφούς σου. Μὴν ἀπορῆς, ἀλλὰ θρήνη με, καὶ διόρθωνε, ὅσον δυνατόν, τὰς ἀτυχίας μου. Ἡ διόρθωσις εἶναι εὐκολος· δὸς ἐν ἀπὸ τὰ ραμμένα τὸν στιχωτὴν σου νὰ τὸ δέσῃ ἀπαράλλακτον ὡς τὸ ἰδικόν σου τὸ δεμένον, ἐπίγραψε τὸνομά μου ὡς εἰς δῶρον, καὶ στείλέ το. Πέρασε τὴν δαπάνην τοῦ στιχώματος εἰς λογαριασμόν μου. Εἰπέ τοὺς Χίους νὰ μὴ καταφρονήσωσι τὸ τοῦ Μοντέγρου ὡς φυλλάδιον καὶ τὸ παρὰρίψωσιν εἰς καμμίαν γωνίαν. Τοιαῦτα φυλλάδια εὐρίσκονται χιλιάδες εἰς τὴν Βασιλικὴν ἐδῶ βιβλιοθήκην, καὶ τὰ φυλάττουσιν μὲ τὴν αὐτὴν προσοχὴν τὴν ὁποῖαν ἔχουν διὰ τὰ παχυσώματα βιβλία.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τοὺς πεμπομένους 500 Ξενοκράτας. Βλέπεις εἰς αὐτοὺς τὸνομα τῶν Χίων· εἶναι ὁμοί διὰ λογαριασμόν μου, ἐπειδὴ ἐτυπώθη ἐξ ἰδίων μου. Ὅθεν, φίλε μου, πάλιν σέ λέγω, νὰ τοὺς βεβαιώσῃς (μυστικὸν τρόπον ὁμως), ὅτι τοῦτο δὲν τοὺς ὑποχρεώνει εἰς τίποτε. Νὰ ψωμοζητῶ δὲν ἔμαθα. Ἀπέβαλα ταύτας τὰς ἡμέρας πάλιν προσφορὰν 6000 φρ. ἐτησίου καὶ κατοικίας ἀμίσθου, ὡς θέλεις ἰδεῖν μετ' ὀλίγον, διὰ νὰ μὴ ἀναγκασθῶ νὰ προσκυνήσω κανένα. Ἀλλὰ τί εἶχα νὰ κάμω; Ἀναγκασμένος ἤμην νὰ βάλω ὄνομα δαπανῶντων διὰ τὴν τιμὴν μου καὶ τὴν τιμὴν ὅλου τοῦ γένους. Ἄν ἐκλεξά τὸ ἰδικόν των, αὐτοὶ πρέπει νὰ μὲ γνωρίζωσι χάριν. Τὸνομά των λοιπὸν ἔχει νὰ φαίνεται εἰς τοὺς ἀπο-

λούθους τόμους τῆς Βιβλιοθήκης (ἄρχισα μὲ τὴν εὐχὴν σου τὸν ἔννατον) καὶ ἄς τὸ ἐξηγοῦν ὅχι ὡς χρέος τῶν, ἀλλ' ὡς τιμὴν τὴν ὁποίαν προσφέρω εἰς αὐτοὺς.

Ἐδῶ κλεισμένην τὴν πρὸς τοὺς Ζ. Στεῖλέ την ἀφοῦ τὴν σφραγίσῃς. Δὲν ἐξεύρω ἂν εὐαρεστηθῇς εἰς τὸν ὁποῖον τελειώνω τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολὴν τρόπον. Στεῖλέ τους καὶ μίαν προκήρυξιν τοῦ Πausανίου· ἴσως σὲ ζητήσωσι τινά, καὶ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τοῦ βάρους. Τώρα πρέπει νὰ σ' ἐξομολογηθῶ καὶ τὸ περὶ Πausανίου μυστικόν. Ἐχεις αὐτοῦ μὲ τοὺς νῦν πεμπομένους, 60· ἔπεμψα 27 εἰς Τεργίστην, 5 εἰς Ἀμστελδάμ, καὶ 5 εἰς Λιθόρνον, ἐκράτησα καὶ ἐδῶ τρεῖς. Τοὺς 100 τούτους μ' ἔδωκεν ὁ τυπογράφος διὰ 750 φρ. μετρητά, ἔχων χρεῖαν ἀργυρίου, διὰ νὰ καταχερίσῃ τὸν δεῦτερον τόμον. Ἐδῶ πωλοῦνται κατὰ τὴν προκήρυξιν 10 φρ. ὁ τόμος διὰ τοὺς ὑπογραμμένους, καὶ 12 διὰ τοὺς λοιπούς. Ὅθεν ἂν εὕρης τρόπον νὰ μοῦ τοὺς διαθέσῃς κατὰ μικρόν, μὲ μένει, βλέπεις, κάποιον κέρδος. Τὴν τιμὴν ὅμως τῆς ὑπογραφῆς (10 φρ.) δὲν εἶναι δίκαιον νὰ καταιβάσῃς οὔτε δι' ἐμέ, οὔτε διὰ τὸν πωλήσαντα. Ἄν στοχάζεσαι εὐκόλον τὴν διασπορὰν τῶν 60, ἔμπορῶ νὰ προμηθεύσω ἀκόμη μίαν ἑκατοντάδα ἂν θέλῃς καὶ συντροφικούς. Γράψε πρὸς τοὺς Ζ. καὶ περὶ τοῦ Ξενοκράτους· μετὰ ἓνα ὅμως μῆνα (ἢ ἂν κρίνης καὶ δύο) τῆς πρώτης σου πρὸς αὐτοὺς ἐπιστολῆς. Εἰς τοῦτο θέλουν ἀναγκασθῇν νὰ δείξωσι καθαρὰν τὴν πρὸς ἐμέ διάθεσιν αὐτῶν. Ἐπειδὴ ὁ Ξενοκράτης εἶναι ἀκολουθία τῆς Ἑλλην. Βιβλ. ἀδιάσπαστος, ἀκόλουθον εἶναι νὰ ἐπάρωσι καὶ ἀπ' αὐτὸν καὶ ὅσα ἐχάρισαν ἀπὸ τὰ προλαβόντα. Nous verrons. Ἐκαμες καλὰ νὰ παραγγείλῃς πάλιν τὸν Μαρτῖνον νὰ μὲ δώσῃ ἀργύρια. Μετὰ μικρόν θέλω ἔλθειν

εἰς χρεῖαν 1500 ἢ καὶ 2000 φρ. διὰ τὸν καταχερισθέντα ἔννατον τῆς Βιβλιοθήκης τόμον. Μὴ λείπης πάλιν νὰ τοῦ ἀνανεώσης τὴν μνήμην.

« Καλὸν δὲ καὶ γέροντι μανθάνειν σφόδρα » μὲ λέγεις· κ' ἐγὼ σ' ἀποκρίνομαι « κάλλιστον ». Ἐδύνασο νὰ προσθέσης καὶ ὅ,τι ἔλεγεν ὁ Σόλων, « Γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος » τὸ ὅποιον βεβαιουῖμαι ἀπὸ τὴν καθημερινὴν πείραν. Μ' ὅλον τοῦτο, φίλε, ἡ συμβουλὴ σου ἀπετέλεσεν ὅλον τὸ ἐναντίον. Εἰς τὸ ἐξῆς (πλὴν ἀπὸ μνήμης ἀμαρτίαν) θέλω λέγειν *Μεθαύριον* καὶ ὄχι *Μεταύριον*. *Ne vous en fachez pas.*

Πρῶτον μὲν (διὰ ν' ἀρχίσωμεν σχολαστικῶς), ἂν ἐξετάσω ὅσα ὅσα μέχρι νῦν ἐλήρησα εἰς προοίμια, ἐπιστολάς, Αὐτοσχ. στοχ. κτλ. εἶμαι βέβαιος ὅτι πρῶτος ἐγὼ καινοτομήσας εἶπα *Μεταύριον*, καὶ δὲν εἶμαι οὔτε μιμητῆς, οὔτε ἀκόλουθος ἄλλου. Εἴθε μήτε νὰ ἐμιμούμην ἄλλα παρὰ τὰ καλὰ, μηδὲ νὰ ἐκαινοτόμουν ποτὲ πλὴν ὧσων ἡ καινοτομία στηρίζεται εἰς ὀρθὸν λόγον! Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον εἰς τῶν ἀνθρώπων τὰ κολοκύνθια. Εἶμαι, σὲ λέγω, σχεδὸν βέβαιος ὅτι εἶπα πούποτε *Μεταύριον*. Ἄν ἄλλου πού μετέπεσα εἰς τὸ *Μεθαύριον*, καὶ πάλιν ἔπειτα εἰς τὸ *Μεταύριον*, εἶναι καὶ ἡ τοιαύτη ἀστασία ἀναπόφευκτος εἰς τὰς ἀρχομένας νὰ μορφώνωνται γλώσσας· τῆς ὁποίας παραδείγματα ἐμπορῶ νὰ φέρω πολλά, ὄχι ἀπὸ τὰς φλυαρίας τῶν σχολαστικῶν, ἀλλ' ἀπὸ σέ, ἀπὸ τὸν Κούμαν, καὶ ἀπὸ τοὺς ὅσοι ἐκατάλαβον τὴν ἀνάγκην τοῦ ὁμαλισμοῦ τῆς γλώσσης. Ἐμείνε τῶρ νὰ ἴδωμεν ποῖον τῶν δύο εἶναι τὸ λογικώτερον, τὸ *Μεθαύριον* ἢ τὸ *Μεταύριον*, τοῦ ὁποίου ἡ κρίσις δὲν εἶναι

δύσκολος, ἂν δεχθῶμεν τὰ ἀκόλουθα περὶ μορφώσεως ἢ διορθώσεως γλωσσῶν ἀξιώματα.

« Χωρὶς ἀνάγκην δὲν πρέπει νὰ καταργῇται ἢ νὰ μεταμορφώσεται λέξεις συνήθους εἰς τὰς ἀκοῆς ὅλου τοῦ ἔθνους ».

« Ἡ μεταμόρφωσις πρέπει νὰ γίνεται εἰς τρόπον, ὥστε νὰ μὴ προξενῇται σύγχυσις μὲ ἄλλην λέξιν ἢ φράσιν, καὶ ἐπομένως ἀμφιβολογία. »

« Ἡ μεταμόρφωσις ἢ ἀλλοιώσις τῆς λέξεως πρέπει, ὅσον δυνατόν, νὰ ᾖ τοιαύτη, ὅποια νὰ παρασταίνῃ εἰς τὸν ἀκούοντα χωρὶς δισταγμὸν τὸ αὐτὸ νόημα, τὸ ὅποῖον ἐσυλλάμβανε καὶ ὅταν ἄκουε τὴν ἀκόμῃ ἀμεταμόρφωτον λέξιν ».

Ἐὰν ταῦτα ᾖναι ἀξιώματα, ὡς ἐγὼ τὰ νομίζω, τὸ Μεθαύριον εἶναι κάλλιον τοῦ Μεταύριον. Ἀνάγκη μεταμορφώσεως δὲν εἶναι καμμία, ἐπειδὴ τὰ ψιλὰ καὶ τὰ δασεῖα δὲν εἶναι εἰς τὴν γλῶσσάν μας· ὡς εἶναι φανερόν ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀπ' ὅ,τι ἀντὶ τοῦ ἀφ' ὅ,τι. Ἀλλὰ τί λέγω εἰς τὴν γλῶσσαν μας: Αὐτοὶ οἱ παλαιοὶ οἱ γνωρίζοντες τὰς φιλότητας καὶ δασύτητας, ἔλεγον ὁμῶς Ἀπηλιώτης καὶ Αεὺκιππος, ἀντὶ τοῦ Ἀφηλιώτης καὶ Αεὺχιππος, καὶ Ἀφαραίτω καὶ Μεθ' ἄρκυος, ἀντὶ τοῦ Ἀπαραίτω καὶ Μετ' ἄρκυος. Δεύτερον τίς δύναται νὰ μᾶς βεβαιώσῃ ὅτι ἀντὶ τοῦ ψιλουμένου Αὔριον οἱ Ἀττικοὶ δὲν ἔλεγον Αὔριον. Σχολιασταί, Λεξικογράφοι, Ἐτυμολογισταί, καὶ ἀπλῶς ὅλοι οἱ Γραμματικοὶ ὀνομάζουσι τοὺς Ἀττικοὺς Δασυγτάς, διότι ἀγαποῦσαν πολὺ τὴν δασεῖαν (ὡς ἐκ τοῦ ἐναντίου οἱ Αἰολεῖς τὴν ψιλὴν), καὶ φέρουσιν 8 ἢ 10 παραδείγματα λέξεων ψιλουμένων, τὰς ὁποίας οἱ Ἀττικοὶ ἐδάσαν (ἰδ. Μοίριδα τὸν Ἀττικιστὴν σελ. 179 τὴν Λατίν. σημείωσ. ἐκδ. Λουγδ. Βαταυικ. 1759).

Βλέπεις λοιπὸν ὅτι λέγοντες *Μεταῦριον*, κινδυνεύομεν νὰ ἐξορίσωμεν Ἀττικισμὸν ἀπὸ τὴν γλῶσσαν, καὶ νὰ ἐρεθίσωμεν τὴν χολὴν τῶν σχολαστικῶν Ἀττικιστῶν. Ἀλλ' ἂν δὲν πρέπη νὰ καινοτομηθῇ, διὰ τὸ μὴ ἀναγκαῖον, δὲν πρέπει ἀκόμη, διότι φέρει καὶ τινα σύγχυσιν καὶ ἀμφιβολίαν. Ἀπὸ καμμίαν γλῶσσαν δὲν λείπουν ἀμφιβολογίαι· ἡ προξενούσα ὁμῶς ὀλιγωτέρας εἶναι ἢ λογικωτέρα. Ὁ ἀκούων *Μεταῦριον* ἄρα δὲν κινδυνεύει νὰ τὸ συγχέῃ μὲ τὸ, *Με ταῦριον*; ἐπειδὴ εἰς τοῦτο φυλάττομεν τὴν φιλοπότητα, ὡς εἶναι φανερόν ἀπὸ τὴν παροιμίαν, « Μὲ τὸ σήμερον καὶ μὲ ταῦριον διαβαίνει ὁ καιρὸς ματαίως ». Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν τὸ συγχέῃ, διὰ τί μία φωνὴ ἐξεργασμένη ἀπὸ τὸ στόμα νὰ προσαρμόζεται εἰς δύο διάφορα νοήματα. Ὅστις ἐπαράβαλε τὰς λέξεις μὲ τὰ νομίσματα, ἔκαμε παραβολὴν φιλοσοφικὴν. Καθὼς ἕκαστον νόμισμα παραστένει μίαν διωρισμένην ποσότητα, παρόμοια πᾶσα μία λέξις (ἀπλῇ ἢ σύνθετος) ἑνὸς μόνου νοήματος παραστατικὴ πρέπει νὰ ᾖναι. Ἄς μείνῃ λοιπὸν τὸ ἐπιβόημα, ὡς τὸ προφέρει τὸ ἔθνος ὅλον, *Μεθαῦριον*, διὰ νὰ παραστήνῃ τὸ *Μετὰ τὴν αὔριον*, μηδὲ νὰ συγχέεται μὲ τὸ *Μεταῦριον* (μὲ τὸ αὔριον).

Δὲν ἐξεύρω ἂν σὲ πείσωσι ταῦτα. Ὅσον τὸ κατ' ἐμέ, ἂν ἄλλην φορὰν προσφέρω τὸ *Μεθαῦριον*, *Μεταῦριον*,

Ἀπολοίμην καὶ διαπρισθεῖην, διατμηθεῖην τε λέπαδνα!

Καιρὸς εἶναι νὰ σὲ ἐξηγήσω καὶ τὰ ὅποια νεωστὶ ἀπέβαλα 6000 φρ. Ἀπέθανε πρὸ μικροῦ ὁ προφέσσων τοῦ Γαλλικοῦ σπουδαστηρίου (College de France) ἱατρός, ὀνομαζόμενος Bosquillon. Εἶναι ὁ μελλογαθίας ἐκείνου, τοῦ ὁποίου σ' ἔστειλα τὴν ἔντυπον σημείωσιν τῶν πλῶν.

λῶν ὅσων ἔμελλε νὰ τυπώσῃ συγγράμματων. Τριάκοντα σχεδὸν χρόνους, πρὸς 6000 φρ. κατ' ἔτος, δὲν ἐξήγησεν ἄλλο εἰς τοὺς ἀκροατάς του παρὰ τοὺς ἀφορισμοὺς καὶ τὸ προγνωστικὸν τοῦ Ἱπποκράτους, ἔκαμε μίαν μόνην ἐκδοσιν καὶ μίαν μόνην μετάφρασιν μόνων τῶν ἀφορισμῶν. Εἶναι ἀπίστευτοι τοιαῦται καταχρήσεις εἰς ἔθνη φωτισμένα· ἀλλ' ὅμως γίνονται. Στοχάσου, ἂν χρειάζεται μεγάλην σοφίαν ἢ κόπον πολὺν νὰ ἐξηγῇς πάντοτε τὸ αὐτὸ διὰ τόσον παχὺν μισθόν, εἰς καιρὸν ὅταν τὸ χρέος τῆς καθέδρας ὡς ὀνομάζεται *de langue et de Philosophie grecque* ἀπαιτοῦσι καὶ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην καὶ Ἐπίκτητον, ὀλίγον τι ἀπὸ καθένα. Ἡ ἐκλογὴ τῆς καθέδρας γίνεται τὸν τρόπον τοῦτον· ὀνομάζουσιν ἓνα οἱ προφέσσORES (εἶναι 18) τοῦ σπουδαστηρίου, καὶ πέμπουσι τὸνομα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐὰν τοῦτο ἐγκρίνῃ τὴν ψῆφον τοῦ σπουδαστηρίου, προχειρίζεται προφέσσOR ὁ ὀνομασθεὶς ἐπικυρούμενος ἀπὸ τὸ κράτος. Ἄν τὸ πανεπιστήμιον ψηφίσῃ ἄλλον, τότε ὁ Μινίστρος ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐκλέξῃ ἓνα τῶν δύο, ἢ καὶ νὰ διορίσῃ τρίτον ἄλλον. *Τούτων οὕτως ἐχόντων* (ὡς λέγει ὁ σχολαστικὸς Κομητᾶς), λαμβάνω ἀπροσδοκῆτως τὴν 6 Δεκεμβρίου ἐδῶ κλεισμένην ἐπιστολὴν τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Σπουδαστηρίου προσκαλοῦσάν με ἐκ μέρους τοῦ χοροῦ τῶν Προφессόρων νὰ δεχθῶ τὴν καθέδραν. Βλέπεις καὶ τὴν σύντομον ἀπόκρισίν μου, τὴν ὁποίαν μὴ μεμφοῖς, πρὶν ἀκούσης τὸ τέλος. Ἡ καθέδρα δὲν ἦτο πολὺ δύσκολος. Τοῦ μὲν Ἱπποκράτους πλείονα (ἴσως καὶ ἀκριβέστερον) συγγράμματα νὰ ἐξηγήσω ἤμην καλός· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν φιλοσόφων ἔχω βοηθήματα ἀρκετὰ εἰς τὰ συγγράμματα τῶν Γερμανῶν, καὶ ἐξαιρέτως τοῦ Ten-

nemann καὶ Tiedemann. Ἄλλ' ἡ πρόσκλησις, φίλε μου, δὲν ἦτον ἀρκετὴ· ἐχρειάζετο πρὸ τῆς ψηφοφορίας νὰ ὑπάγω εἰς ἐπίσκεψιν πρῶτον αὐτῶν τῶν προσκαλούντων, ἔπειτα τῶν τοῦ Πανεπιστημίου, νὰ ψωμοζήτησω τὰ ψήφους των. Εἰς τοῦτο μ' ἐθάρρυνε πολὺ ὁ Κλαυέριος, βεβαιῶν με, ὅτι θέλω λάβειν ὅλας τὰς ψήφους, καὶ ὅτι ἡ παρ' ἐμοῦ ἐπίσκεψις δὲν ἦτο πλὴν pure formalité. Ὅλα ταῦτα, φίλε μου, τὰ ἐζύγισα, τὰ ἐστάθμησα, τὰ ἐκαμπάνισα, καὶ ἐσυμπέρανα ὅτι δι' ὀλίγας ἡμέρας, ὅσαι ἔχω νὰ ζήσω, δὲν ἄξιζεν ὁ κόπος τῶν ἐπισκέψεων. Οὕτε τὸ πρόσωπόν μου λοιπὸν ἴδαν, οὔτε τὴν καθέδραν μ' ἐδωκαν, οὔτε ἐγὼ λυποῦμαι τὴν ἀποτυχίαν της. Ἐναντίας χαίρω ὅτι τὴν ἔλαβεν ἀντ' ἐμοῦ ἄνθρωπος φίλος καὶ ἄξιος τῆς καθέδρας ὁ Thurot. Ἦθελα μεγάλως λυπηθῆν ἂν ἐκλέγετο εἰς τόπον αὐτοῦ ἰατρός τις, ὅστις ἐκίνησε πάντα λίθον, ὥστε νὰ τολμήσῃ νὰ γράψῃ καὶ πρὸς αὐτὸν ἀμέσως τὸν βασιλέα διὰ νὰ λάβῃ τὴν καθέδραν. Ἡ τόλμη ἦτο τόσον πλέον ἀξιογέλαστος, ὅσην ἀνομωτέρα· ἐπεὶ δὲ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνακτοῦ νὰ ἐπικυρώσῃ ἢ νὰ ἀθετήσῃ τὸν ὀνομασθέντα ἀπὸ τοῦ Βασιλικὸν σπουδαστήριον καὶ ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς φέσσορα, ἀλλ' ὅχι νὰ τὸν ὀνομάσῃ πρῶτος αὐτός. Ἀλλὰ τοιαῦτα κάμνει ἡ μέθη τῆς πλεονεξίας. Αἱ 6000 φρ. τοῦ ἐξάλισαν τόσον τὸν ἐγκέφαλον, ὥστε νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν πρὸς τὸν ἀνακτα ἀναφορὰν καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Gall ότι εἶναι εἰδήμων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ συμβάντα περὶ τῆς καθέδρας. Ἐλησμονήθη νὰ σέ εἴπω ὅτι παρὰ τὸν Ἑλληνιστὴν τοῦτον ἰατρὸν ἐπὶ συναγωνιστὴν ὁ Thurot καὶ τὸν Boissonade. Ἄλλ' ὁ Boissonade μαθὼν ὅτι ὁ Thurot ζητεῖ τὴν καθέδραν

παραιτήθη ἀπὸ τὴν ζήτησιν, καὶ πιθανὸν ὅτι ἤθελε κάμει
τὸ αὐτὸ καὶ δι' ἐμέ, ἂν ἐπεθύμουν τὴν προφεσσορίαν. Ὁ
Thurot δὲν ἐπρόβαλε τὸν ἑαυτὸν τοῦ πλὴν ἀφοῦ ἐβε-
βαιώθη ἐκ στόματός μου, ὅτι δὲν τὴν θέλω. Φύλαξε τὴν
ἐπιστολὴν τοῦ διοικητοῦ διὰ τὰ ἐνδεχόμενα, ἀλλ' ὅμως,
φίλε, σὲ παρακαλῶ θερμῶς, καὶ ἀπαιτῶ ὡς φιλικὸν χρέος,
νὰ μὴ τὴν ἐκβάλης ἀπὸ τὰς χεῖράς σου. Καταλαμβά-
νεις πόσον ἄτιμον ἤθελεν εἶσθαι δι' ἐμέ, ἐάν τις τὴν
ἀντιγράψῃ, καὶ κινούμενος ἀπὸ ζῆλον μὴ κατ' ἐπί-
γνωσιν τὴν δημοσιεύσῃ. Εἰς ἄλλον βέβαια παρὰ σέ
ποτέ δὲν ἤθελα τὴν κοινωθήσῃ, οὐδὲ τὴν ἐμπιστευ-
θῇ. Ἐχεις ταύτην μόνον τὴν ἄδειαν, νὰ τὴν ἀναγνώσῃς
μυστικῶς εἰς κανένα σου φίλον, ἢ καὶ νὰ εἴπῃς καὶ πρὸς
τούς μὴ φίλους, ὅτι ἐπροσκαλέσθην, καὶ ὅχι τι πλέον.
Ἴσως ἐμπορούσες νὰ βάλῃς εἰς τὸν Λ. Ε. ἢ εἰς τὸν τη-
λέγραφον τὴν ἀγγελίαν μόνην. Ἄν τὸ κρίνης εὐλογον,
πρέπει νὰ ᾔναι συντομωτάτη εἰς τοῦτον τὸν τρόπον :
« Ἀπέθανεν εἰς Παρισίους ὁ ἱατρὸς Βοσκιλλών, προφέσ-
» σωρ γλώσσης καὶ φιλοσοφίας Ἑλληνικῆς εἰς τὸ Βασι-
» λικὸν σπουδαστήριον τῆς Γαλλίας (College Royal de
» France) καὶ ἐπροκαλέσθη ἀπὸ τοὺς Βασιλικούς προ-
» φέσσορας εἰς τὴν καθέδραν τοῦ ἀποθανόντος ὁ Κ. Δὲν
» τὴν ἐδέχθη ὅμως ἐμποδιζόμενος ἀπὸ διαφόρους ἄλλας
» ἀσχολίας· ὅθεν ἐψηφίσθη ἀντ' αὐτοῦ ὁ φίλος του κύριος
» Θυρότος ». Ταῦτα μόνον πρέπει, φίλε, ἢ καὶ τοιοῦτον
μόνον νόημα περιέχοντα λόγια πρέπει νὰ κηρύξῃς (ἂν τὸ
εὐρίσκῃς ὅμως εὐλογον), καὶ ὅχι τι πλέον. Οὐδ' εἰς αὐτὰ
δὲν ἤθελα συγκατανεύσειν, ἂν δὲν εἶχα ἐχθρούς, καὶ
ἐχθρούς, ἀχρεῖους· ἴσως ἢ παρὰ τῶν φωτισμένων τιμὴ
ἀμβλύνη ὀλίγον τὰ φαρμακευμένα των τόξα. Καλαὶ ἦσαν,

φίλε, αἱ 6000 φρ. ἂν ὄχι δι' ἄλλο, διὰ καὶ νὰ καὶ
 ξύλα πλείοτερα (ἀναγκαζόμενος τώρα νὰ οἰκονομῶ εἰς
 καὶ αὐτά). Ἀλλὰ πῶς θέλεις εἰς τὴν γηραλαίαν καὶ
 ἡλικίαν νὰ περιέρχωμαι ἀπὸ θύραν εἰς θύραν νὰ ζητῶ
 ψήφους ἀπ' ἀνθρώπους, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρίσκονται
 κατὰ δυστυχίαν καὶ τινές, ἀπὸ τοὺς ὁποίους νὰ ζητῶ
 χάριν τὸ κρίνω ἴσον καὶ νὰ πηδήσω ἐκούσίως εἰς λάκκον
 γεμισμένον ἀπὸ . . . ! Τοῦτο δὲν γίνεται· μὰ τὸν Θεὸν
 δὲν γίνεται! Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν!

Ἡ πάλαι ΑΚ Νῦ 1 ἐκίνησε χθές διὰ τὸ Στρασβούργον,
 διὰ νὰ σὲ πεμφθῇ ἐκεῖθεν. Ἡ τιμὴ τοῦ Ξενοκράτους εἰς
 τοὺς ἐδῶ Βιβλιοπώλας εἶναι 7 φράγκα τὸ σῶμα, καὶ ἐν,
 ἐπίμετρον εἰς τὴν δωδεκάδα. Ἡγοῦν τοὺς δίδω 13 σῶ-
 ματα καὶ μὲ πληρόνουσι μόνα 12 πρὸς 7 φράγκα, καὶ
 αὐτοὶ τὰ πωλοῦσιν εἰς τὸ κοινὸν πρὸς 8· κατ' αὐτὸ λοι-
 πὸν διώρισε τὴν τιμὴν πρὸς τοὺς ἡμετέρους, λογαριάζων
 τὴν τιμὴν τοῦ γροσίου. Πρὸς τοὺς νομίζοντας ἀκριβῆς
 τὴν τιμὴν τῆς Βιβλίου, δίδαξέ τους ὅτι τὰ $\frac{4}{5}$ τοῦ βι-
 βλίου εἶναι σημειώσεις τυπωμέναι εἰς χαρακτῆρα λεπτό-
 τερον, καὶ ἐπομένως 5 τὰ 100 ἀκριβώτερον. Ἄν θέλω-
 σιν εὐθηνὰ βιβλία, εἶναι πρόχειροι τοῦ Δούκα αἱ ἐκδό-
 σεις. Ὅστις ἀγοράσῃ δωδεκάδα ἐμπορεῖ νὰ τὸν χαρίσῃ
 τὸ 13^{ον}. Δὲν λογαριάζω τὰ ἔξοδα τῆς μετακομιδῆς (μὲν
 ἐπέρασεν ὁ Allais διὰ τὴν Πάλαν ταύτην 24.60) οὐδὲν
 ὅσα ἔχεις νὰ πληρώσῃς αὐτοῦ. Δὲν σ' ἔστειλα στιχω-
 μένα, διότι ἐμελλε νὰ δαπανηθῇ καὶ αὐτοῦ τοῦλάχιστον
 15 ἢ 16 σολδία demi-reliure εἰς ἕκαστον σῶμα. Στι-
 χωνέ τα αὐτοῦ λοιπὸν, ὡς δύνασαι. Ἄν κρίνης ὁμοίως
 σὲ στείλω τινὰ καὶ στιχωμένα, θέλω σὲ τὰ στείλειν.

Εἰπέ με, ἂν κρατῇς ἀκόμη ἀργύρια τῶν Χίων. Εἶπα

χρεία νὰ προμηθευθῶσιν ἀκόμη, πρὶν ἀποδημήσῃ ὁ Βάμ-
βας, βιβλία διὰ 600 ἢ 700 φρ.

Τὸν Μαρτῖνον μὴ λησμονήσης νὰ ἐνθυμίζῃς πάντοτε
νὰ μὲ προφθάσῃ εἰς τὰς χρεῖας μου. Καὶ πάλιν ὑγιάινει!

Σήμερον λαμβάνω γράμμα ἀπὸ τὸν Θεόφιλον τῶν
Κυδωνιῶν καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιστάτας τῆς ἐκεῖ σχολῆς, μὲ
διαταγὴν εἰς τὸν ἐν Λιβόρνῳ Πατρινὸν νὰ μὲ ἐμβάσῃ
τὴν ἀξίαν 5000 γρ. διὰ ὄργανα καὶ βιβλία. Κοινῶνυσέ
το πρὸς τοὺς Χίους. Τοῦ Θεοφίλου ἡ ἐπιστολὴ εἶναι ἀξιο-
σημειώτος, ἐπεὶ δὲν ἐμφαίνει οὐδὲ γρὺ περὶ τῶν ὅσα
ἐγραψα αὐτὸν αἰνιττόμενος. Ἐξεναντίας γέμει ἀπὸ σεβα-
στικὰς φράσεις. Εἶναι ἄρα σημεῖον μετανοίας; Γένοιτο.

197.

9 Φεβρουαρίου 1815.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Αἱ τῆς 9, 24, 31 Δεκεμβρίου, καὶ 7, 14, 18 Ἰα-
νουαρίου, ἐπιστολαί σου ἤλθαν αὐταὶ καὶ τὰ εἰς αὐτάς
περιεχόμενα. Ἀνέγνωσα καὶ τὴν πολλῆς ἀδημονίας πρό-
ξενον τὴν πρὸς τὸν Β. περὶ τῶν συμβάντων εἰς Βυζάν-
τιον· μὲ τὴν ὁποίαν πῶς νὰ συμβιβάσωμεν τὴν πρὸς ἐμὲ
τελευταίαν (18 Ἰανουαρίου) δὲν εἰξεύρομεν οὔτ' ὁ Β.
οὔτ' ἐγώ.

Ἐλαβες (λέγεις) τὴν πρὸς ἐμὲ δευτέραν τοῦ σχολα-
στικοῦ· ἰδοὺ κλεισμένην ἐδῶ σὲ πέμπῳ καὶ τρίτῳ. Ἀπό-
κρισιν πλέον νὰ λάβῃ παρ' ἐμοῦ κίνδυνος δὲν εἶναι· τοῦτο

μόνον λυποῦμαι ὅτι μ' ἀναγκάζει ὁ κατάρατος νὰ πλη-
ρόνω τῶν φλυαριῶν τοῦ τὸ ἀγώγιον, καὶ νὰ ζημιώ-
σῃ ἀκόμη καὶ σέ.

Τοὺς ἀπὸ τὸν Ὡτιγγῆρον ἐκδοθέντας Χαρακτῆ-
ρ. Θεοφράστου δὲν τοὺς ἔχουν ἀκόμη ἐδῶ· καὶ ἂν τοὺς ἐ-
λάσαν, πολὺς καιρὸς ἤθελε περάσειν πρὶν τοὺς ἀναγνώ-
σαι. Πνίγομαι, φίλε, ἀπὸ ἀσχολίας. Πλῆθος βιβλίων προ-
σέλκει τὴν ἀνάγνωσίν μου πολὺ ἀναγκαιοτέρων εἰς ἐμέ· καὶ
διὰ τὸν ὅποιον τυπόνω ἔννατον τῆς Ἑλλ. Βιβλ. τόμου,
καὶ διὰ τὸν Στράβωνα. Ἐζήτησα μ' ὅλον τοῦτο νὰ με-
φέρωσι τοὺς χαρακτῆρας. Καὶ δὲν εἶναι μόναι αὗται
ἀσχολίαι μου· αἱ καθημεριναὶ πολλαχόθεν ἐπιστολαὶ ἐ-
ξάνουσιν τὴν ζάλην μου. Δὲν ἀποκρίνομαι εἰς ὅλας. Ἄλλαι
εἶναι μετὰ αὐτῶν καὶ τοιαῦται, εἰς τὰς ὁποίας «ἐπὶ
ἀέκοντι θυμῷ» ἀναγκάζομαι νὰ ἀποκρίνωμαι· θέλεις πρὸς
ροφορηθῆν ἐκ τῶν ἐδῶ κλεισμένων πρὸς τοὺς Κυδωνί-
τας, πρὸς τὸν Θεόφιλον, καὶ ἔτι (τίς ἤθελε τὸ πιστε-
σαι!) πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Θεοφίλου. Σὲ πέμπω τὴν
ἐπιστολὴν τῆς νέας ταύτης καὶ τὰς ἄλλας διὰ νὰ λάβῃς
καθαρὰν ἰδέαν τῶν γινομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ταύτην
μόνην τῆς Εὐανθίας τὴν ἐπιστολὴν πέμψε μ' ὅπως, ἐπεὶ
δὴ τὴν δείχνω εἰς πολλοὺς τῶν ἐδῶ. Il nous est per-
mis de tirer vanité des petites choses, en attendant
que nous soyons en état d'en produire de plus gran-
des. Ὁ Θ. βλέπεις ὅτι γράφει, ὡς νὰ μὴν ἀνέγναι
τοὺς Αὐτοσ. στ. Τὸν ἀποκρίνομαι καὶ ἐγὼ τὸν αὐτὸν το-
πον, ὡς νὰ μὴν ἔγραψα τίποτε, κάμων, ὡς λέγουσι
ἐξωτοῦ. Τοῦτο ἔκρινα συμφερώτερον καὶ δικαιοτέρον, ἢ
λίστα διὰ πράγματα περασμένα· ἂν καὶ ἦναι ἐνδε-
χόμενον νὰ ζητῇ νὰ μὲ δημαγωγῇ μετὰ τὴν σιωπὴν τὴν

Cela m' est égal. Στείλε ἀσφαλῶς τὰς πρὸς αὐτοὺς ἀπο-
κρίσεις μου καὶ τὰ πρὸς τὴν Εὐανθίαν δῶρα, τὰ ὅποια
θέλεις εὑρεῖν εἰς τὴν ἀπὸ τὸν Allais σταλμένην χθές ἢ
προχθές Πάξαν πρὸς σέ περιέχουσιν τὰς ῥητορικὰς τοῦ
Βάμβα. Εἶναι ταῦτα τὰ ἐξῆς :

Lettres à Sophie εἰς τόμους	2
Les enfans par Madame Guizot.	2
De l'éducation des filles par Fénelon . . .	1
Legs d'un père à ses filles	1
Xenocrate, 2 σώματα ἔν διὰ τὴν Εὐανθίαν καὶ ἄλλο διὰ τὸ Κυδωνιακὸν γυμνάσιον . .	2
Ἰλιάδος Ῥαψωδία Α.	1
Ἱεροκλέους ἀστεῖα	1
	10

Εἰς αὐτὰ ἐπρόσθεσα πέντε Πausanίας στιχωμένους
διὰ λογαριασμόν μου. Διὰ τοὺς ὑπογεγραμμένους εἶναι
14 φρ. $\frac{75}{100}$ δηλαδή 10 φρ. καθὲν σῶμα, μετὰ τοῦ στι-
χωτικοῦ 1 $\frac{75}{100}$.

Κάλλιστος ἀνθρωπάριον ὀνομάζεις τὸν Χ. ἐπαινῶν.
Ἄλλ' ὅμως ἡ σύναψις τῶν δύο λέξεων εἶναι κακὴ· διότι τὸ
ἀνθρωπάριον λαμβάνεται πάντοτε ἐπὶ κακοῦ. Εἰς τὸ ἐνερ-
γητικὸν μόνον εἶναι ὀρθὸν τὸ *Συστήση*· εἰς τὸ παθητικὸν
χρηάζεται *ᾧ συσταθῇ*. Τὴν Κόμην οἱ Χῆοι καὶ ἄλλοι
πολλοὶ ὀνομάζουσι *Τζούμπαν* ἢ *Τσούμπαν*· ἀλλὰ τοῦτο
δὲν εἶναι οὔτε Τουρκικόν, οὔτ' Ἀλβανικόν. Πιθανὸν ὅτι
ἐγεννήθη ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν *Giubba* (ὡς τοῦτο ἀπὸ τὸ
Λατινικὸν *Juba*), ἂν καὶ εἰς τοὺς Ἰταλοὺς, ὡς καὶ εἰς
τοὺς πάλαι Ῥωμαίους τοῦτο σημαίνει τὴν *χαίτην*,
ἤγουν ἵππου, καὶ ὄχι ἀνθρώπου τρίχας. Ἐχω καὶ ἄλλας

μωρολογίας τοιαύτας· ἀλλ' ὁ καιρὸς μὲ λείπει· ἔπειτα φοβοῦμαι καὶ μήσε ἀηδιάσω.

Ἐδῶ κλεισμένην εὕρισκεις λοιπὸν καὶ τὴν πρὸς τὸν Χαιτήεντα. Πέμψε τὴν νὰ ζήσης ἀσφαλῶς μετὰ τοῦ προσταλμένου βιβλίου του, διὰ νὰ μάθῃ ὅτι ἐπλήρωσε εἰς τὸν Βολάνην τὰ ἀργύριά του, χωρὶς νὰ ἀξιωθῇ νὰ ἴδῃ τὸν Βολάνην. Τώρα μανθάνω παρὰ σοῦ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ἀπ' ἐμοῦ ἀποστροφῆς. Δὲν ἤθελα νὰ ἀκολουθήσῃ οὕτως τὸ πρᾶγμα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἠκολούθησε, ἄλλο νὰ εἶπω δὲν μὲ μένει, πλὴν τὸ «οὐδ' οὕτω κακῶς».

Ἡ κωμωδία, ἥλθεν ἐδῶ εἰς τὸν Κοδρικᾶν· καὶ τὴν ἀνέγνωσαν ὅλοι μου οἱ ἐκ τῶν ὁμογενῶν φίλοι, μὲ τοὺς ὁποίους ἐνδεχόμενον νὰ ἐνωθῇ τώρα καὶ ὁ Βολάνης. Αὕτῃ εἶναι τυπωμένη εἰς Βυζάντιον· στείλέ μ' ἐν σῶμα ἕαν ἔλαβες.

Πρόσεχε, φίλε, εἰς τὴν μ' αὐτοὺς ἀλληλογραφίαν. Δὲν φοβοῦμαι μὴ σ' ἀπατήσωσι· φοβοῦμαι ὅμως πολὺ μὴ σὲ βλάψωσι κατ' ἄλλον τρόπον· καὶ τρόποι βλάβης εἶναι πολλοί. Ἐπειτα τίς κοινωνία μεταξὺ σοῦ, τοῦ μὴ φοβούμενου πλὴν τοὺς νόμους, καὶ τῶν καυχωμένων νὰ ᾔναι δοῦλοι δεσποτῶν, οἱ ὅποιοι τῶν θερίζουν τὰ κολοκύνθια χωρὶς κρίσιν καὶ ἀνάκρισιν. Κολοκύνθια Ναί! Σὲ συμβουλεύουσι νὰ εὐφημήσῃς, τίνα! σχολαστικὸν ἄξιον πάσαις δυσφημίας, un ignorant sans goût et sans jugement, ὅστις νομίζει τὴν ἀναισχυντίαν ἱκανὴν νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τῶν φρονίμων τὴν κρίσιν. Παρ. χάρι. Ἄλλος εἰς τὸν τρόπον αὐτοῦ, ἤθελε φεύγειν ἐπὶ ζωῆς του νὰ προσφέρει μόνον τὸ Προπέποται, ὡς σκόπελον, εἰς τὸν ὅποιον ἐναντιόγησεν ἡ σοφία του. Ἄλλ' αὐτὸς ὅλα τὰ ἔχει ἴσα· καὶ ἡ τοσαύτη ἀτζιποσύνη δείχνει βέβαια, ὅτι εἶναι κακίστη ψυχῆς ἀνθρωπάριον.

Τὸν Βαρδαλᾶχον παρακίνησε ν' ἀφήσῃ τὴν ἐκδοσιν, καὶ νὰ δράμῃ χωρὶς ἀναβολὴν εἰς τὴν Χίον.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κούμα πρὸς τὸν ἡλίθιον σχολαστικὸν μ' ἄρесе· καὶ τᾶλλα δὲ ὅσα σὲ γράφει περὶ Σμυρναίων εἶναι χαρμόσυνα. Ἦλθαν τέλος πάντων εἰς αἴσθησιν οἱ Θηβαῖοι, καὶ ἐντράπησαν τὸ, «Βοιωτίαν ὖν».

Τὸν Λιθέριον συμβούλευσε νὰ ὑπάγῃ εἰς Γοττίγγην καὶ ὅσους ἄλλους τῶν ἡμετέρων γνωρίζεις ἐπιθυμοῦντας νὰ σοφισθῶσιν, ἐκεῖ πέμπε τοὺς.

Περὶ τοῦ «Θέμενοι τὰ ὄπλα», εἶναι πολὺς καὶ μακρὸς ὁ λόγος. Ἄν δὲν ἔστειλεις ἀκόμη πρὸς τοὺς Χίους τὸ τοῦ Οὐγγήρου Περὶ ἰδιωμάτων τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (*Vigeri de praecipuis Graecae dictionis idiotismis* ἐκδοσιν τῆς Λειψίας 1802) ἐκεῖ σελ. 297 ἐμπορεῖς νὰ ἴδῃς τὴν διάφορον τῆς φράσεως χρῆσιν καὶ δύναμιν. Μὴν ἔχων αὐτόν, δύνασαι νὰ ἴδῃς τοῦ μωροῦ τὴν ἀπ' ἄλλους ἐπαρμένην καὶ χάκιστα ἐκθεμένην εἰς τὸν Θουκυδίδην του (B. B', τομ. B', σελ. 4) σημείωσιν.

Περὶ τοῦ Μαλέα σὲ εἶπα καὶ πρότερον, καὶ πάλιν σὲ λέγω, καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ κατορθώσῃς τοῦτο, ὡς συμφερώτερον καὶ μᾶλλον ἄκωπον καὶ ἥσυχον διὰ τὸ γῆρας μου· νὰ τοὺς παρακινήσῃς νὰ μὲ βοηθῶσι δι' ὑπογραφῶν, καὶ ὅχι δι' ἐτήσιου. Σὲ βεβαιόνομω, φίλε, ὅτι γρηγορώτερα θέλω κάμνειν τὸ ἔργον μου ἀπόλυτος, παρὰ δεμένος μὲ συνθήκας. Καὶ μόνον τὸνομα τοῦ ζυγοῦ, ὅσον ἐλαφρὸς καὶ ἂν ἦναι, νεκρόναι καὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς μου τὰς δυνάμεις. Πολλὰς τρέλας ἔκαμα εἰς τὴν ζωὴν μου· ἀλλὰ τὴν τρελὴν μετὰ τῶν Ζ. συζυγίαν μου δὲν ἔβλεπον ποτὲ τὴν συγχωρήσειν. Εἶναι θαῦμα ὅτι δὲν μ' ἀπέληξαν ὅσα μ' ἐπότισε φάρμακία ἢ ἀγροικία των.

Διστάζω ἂν ᾔηται δυνατόν νὰ σὲ προμηθεύσω το
χαθέντας δύο πρώτους τόμους τοῦ Βιογραφικοῦ Λεξικ
θέλω λαλήσειν περὶ τούτου τὸν Allais, καὶ βλέπομεν
γίνεται. Ὡσαύτως θέλω τὸν εἰπεῖν νὰ παύσῃ καὶ
ἐξακκοινοῦθαι τῆς ἐγκυκλοπαιδείας διὰ τὰ Ἰωάννινα.

Ἦλθε τέλος πάντων ὁ Κοπίταρ τὴν 4 τοῦ παρόντος
καὶ μὲ ἀπεχαιρέτησε. Τὸν εἶπα τὰ γράφεις περὶ Ἰων
κράτους· Ἀλλὰ δὲν ἐνθυμᾶτο τί σ' ἔγραψε περὶ τούτου
Τὰ 148 φρ. μὲ φαίνονται ὑπερβολικὰ, ἂν καὶ ἡ τιμ
τῶν βιβλίων ὅλων αὐξήσῃ εἶναι τώρα χρόνοι δέκα, κα
πλέον ἀκόμη μετὰ τὴν εἰρήνην τώρα, ὅταν καὶ οἱ Ἀγ
γλοι ἔχωσι τὴν ἄδειαν νὰ ἔρχωνται, οἱ ὅποιοι μᾶς ἀρπ
ζουσι πολλὰ βιβλία μὲ τὰς ἀφειδῶς (καὶ πολλὰκις πε
λῶς) ἐξοδευμένας γυνεᾶς των. Ἐχω δύο ἐκδόσεις το
ποκράτους πρὸ χρόνων πολλῶν· τὴν μίαν εἰς φύλλον τοῦ
Foës μετὰ τῆς Οἰκονομίας ἐπλήρωσα 51 φρ. τὴν ἄλλ
εἰς ὄγδοον τοῦ Vanderlinden 2 τόμους, 36 φρ. θέλω
φροντίσειν καὶ περὶ αὐτοῦ, καὶ περὶ τῶν

2 Λεξικῶν τοῦ Πόρτου	1 Ἡροδότου Walckenaer
1 Λεξικοῦ Ποιήσεως	1 Εὐριπίδου Φοινίσσας τοῦ
1 Index Homericus	αὐτοῦ.

Τὸν Στέφανον τοῦ Berkel δὲν ἶδα ποτὲ ἐνωμένον
τὰς σημειώσεις τοῦ Holstein· ἐνδέχεται ὅμως νὰ εἴ
τοὺς ἔστειλαν στιχωμένους ὁμοῦ. Ὅθεν πρέπει νὰ ἐν
βαλθῇ ἡ πρόβλεψις του ἕως νὰ ὑπάγῃ ὁ Βάμβας ἐκεῖ
τὰ καθάρισιν. Ἰδε καὶ τὸ ὅποῖον σ' ἔστειλα Βιβλιογραφ
φικὸν Λεξικόν, λέξ. Stephanus Byzantinus.

Περὶ τῆς σκευωρίας τοῦ Πουτζολάντου μὲ κακοφάν
ται πολὺ, καὶ μάλιστα τὸ εἰς M ἐτοιμαζόμενον σύστημα
δὲν ἤθελα νὰ ἀνακατόνωνται ξένοι εἰς τὰς ὑποθέσεις

ἀλλὰ νὰ μᾶς ἀφήσωσι νὰ τὰς ἀντουργῶμεν στραβά κου-
τσὰ ἡμεῖς αὐτοί, ὡς ἐκῆμαμεν ἕως τώρα. Μ' ἔγραψεν ὁ
Πουτσολάντης διὰ τοῦ 'Ροδ. . . ἄλλ' οὐδὲ γρὺ περὶ
τούτου, διότι καταλαμβάνει ὅτι καταλαμβάνω τοὺς σκο-
πούς του. Τοῦτο μόνον μὲ λέγει, ὅτι περὶ τὸν Αὐγουστον
ἀναχωρεῖ αὐτόθεν.

Προσμένω τὸν μεταξὺ μας λογαριασμόν, διὰ νὰ λάβω
κατ' αὐτὸν τὰ μέτρα μου εἰς τὸν τύπον τοῦ ἐννάτου καὶ
τῶν καθεξῆς τόμων τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης.

13 Φεβρουαρίου.

Ἐκράτησα τὴν ἐπιστολὴν ἕως σήμερον. Τὸν Πατρινὸν
ἔχα γράψαι νὰ μὲ ἐμβάσῃ τὸ ἥμισυ τῆς ἀξίας τῶν
5000 φρ. καὶ μὲ πέμπει ὁ εὐλογημένος συναλλαγματικὴν
2000 φρ. εἰς ἄθλιόν τινα λιθοξόον, ὅστις τὴν ἀπέβαλε.
Σήμερον πέμπω τὴν διαμαρτυρίαν (protêt) πρὸς τὸν
Πατρινόν. Βάσανοι ἐπὶ βασάνοις!

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἔλαβα τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 30
Ἰανουαρίου περιέχουσαν τὴν συναλλαγματικὴν 400 φρ.
διὰ τὸν 'Ρώταν. Ἀλλὰ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σ' ἀποκριθῶ
περὶ τῆς ὁποίας μὲ γράφεις τοῦ Μαλέα καὶ τῶν λοιπῶν
γνώμης. Ἄς μείνῃ λοιπὸν ἡ περὶ τούτου σκέψις καὶ ἀπό-
φασις, ἕως νὰ λάβω τὸν παρὰ σοῦ λογαριασμόν.

Τοῦ Βάμβα ἡ ἀναχώρησις χρειάζεται τινα ἔξοδα καὶ
ἐκ Βιβλίου, καὶ εἰς περιοδικὰ συγγράμματα. Ὅθεν ἔχε
πάντοτε τὸν Μαρτίνον ἑτοιμον, νὰ μᾶς διδῇ τὰ ἀναγ-
καῖα.

Τὴν ἐβδομάδα ταύτην πέμπω καὶ τὰ πρὸς τὸν Lucht-
mans καὶ τὰ πρὸς τὸν Weigel. Εὐδαιμόνει!

Τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Θεοφίλου καὶ τὴν τῶν ἐπιτρόπων

φύλαξε ὁμως (ἂν καὶ δὲν τὴν ἐπιστρέφης) ἕως νὰ λάβω
τὰ παραγγελμένα, διὰ τὰ ἐνδεχόμενα.

198.

22 Φεβρουαρίου 1815.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Μετὰ τὴν μακρὰν ἐπιστολὴν μου τῆς 15 Φεβρουαρίου, ἔλαβα τὴν ἰδικὴν σου τῆς 30 Ἰανουαρίου, τὴν ὁποίαν ἀνέγνωσε καὶ ὁ Ῥοδοκανάκης. Ἀλλ' αὐτὸς ἀνέμνη γράμματα δὲν ἔλαβε παρὰ τῶν ἐκεί· οὐδ' ἐνθυμᾶται ἀκριβῶς τὸ ὅποιον τοὺς ἐπεμψε σχέδιον. Συμφωνεῖ ὁμως μ' ὅσα μ' ἔγραφες ἀρχήτερα περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, καὶ προκρίνω κ' ἐγὼ τὸ σχέδιόν του διὰ τὸ ἀμέριμον, καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θέλουσι μὲ βοηθήσειν μὲ τὴν προθυμίαν αὐτῶν συνδρομὴν, ὅχι νὰ πλουτήσω. ἀλλὰ νὰ χωρῶ εἰς τὸ ἔργον μου μὲ ἡσυχίαν καὶ ἀλυπίαν. Πάλιν σὲ λέγω, ὅ,τι καὶ ἄλλοτε σὲ εἶπα, ὅτι εἶπα καὶ τὸν φίλον Ῥοδοκανάκην· ἐπιγράφων τὸν ὄνομα τῶν Χίων εἰς τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς Βιβλιοθήκης τόσον ἀπέχω ἀπὸ τῆς ἡ σκοπὸν τινα ἀνάξιον φιλομούσου Ἑλληνας, ὥστε καὶ κανὲν ὅλως βοήθημα ἂν δὲν μὲ προσφέρωσι, τὸν ὄνομά μου μέλλει νὰ ἐξακολουθῇ εἰς τὸ ἐξῆς, ὅσον ἐξακολουθεῖ τὴ Βιβλιοθήκη καὶ ἡ ζωὴ μου, διὰ νὰ μὴ βλασημῇται οἱ ἄλλογενεῖς ἐχθροὶ λέγοντες τό,

Πῃ ἔβαν εὐχολαί, ὅτε δὴ φάτε εἶναι ἄριστοι!

Μὰς περιγράφεις τὸ γένος σου, ὡς κινούμενον αὐτομάτῃ

τως εἰς τῆς προγονικῆς δόξης τὴν ἀπόκτησιν, ὡς μεταχειριζόμενον ἀφθόνως ὅλα τὰ πρὸς αὐτὴν φέροντα μέσα· καὶ τώρα κινδυνεύουσιν νὰ παύσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην δὲν εὐρέθησαν τρεῖς ἢ τέσσαρες ἐμπορικοὶ οἴκοι νὰ τὴν σώσωσιν ἀπὸ τὸν κίνδυνον! «Πῇ ἔβαν εὐχολαί!»

Εἶπα λοιπὸν τὸν φίλον Ῥοδοκανάκην, καὶ λέγω καὶ πρὸς σὲ φίλε, καὶ πρὸς τοὺς φίλους Παντίαν καὶ Ῥώταν (τῶν ὁποίων ἀσπάζομαι τὴν πρόθυμον ψυχὴν), ὅτι ἡ Βιβλιοθήκη μέλλει νὰ ἐξακολουθῇ μὲ δαπάνην ἰδικήν μου, διὰ λογαριασμὸν ἰδικόν μου· ἀλλ' ἐπειδὴ μόνη ἡ χρηματικὴ μου δύναμις δὲν ἐξαρκεῖ εἰς τοῦτο, διὰ νὰ μὴ δοκιμάζω στενοχωρίαν, δίδω εἰς τοὺς συνδρομητάς ἀπ' ἑκαστον τόμον ὅσα σώματα μὲ ζητήσωσιν εἰς τιμὴν ἔν τεταρτον ὀλιγωτέραν ἀπ' ὅτι πωλῶνται εἰς τὴν Εὐρώπην ἀμμένα (brochés)· καὶ ἡ τιμὴ αὕτη πρέπει νὰ μὲ πληροῦνται πάραυτα, διὰ νὰ προχωρῇ τὸ ἔργον μου.

Ὁ ἑννατος τόμος τῆς Βιβλιοθήκης τυπύνεται, ὡς σ' ἔγραψα πρὸ πολλοῦ. Ἔως τώρα δαπάνην ἄλλην δὲν ἔκαμα παρὰ τὴν δαπάνην τοῦ χαρτίου. Ζητεῖ καὶ ὁ τυπογράφος ἀργύρια ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, ὅχι διότι ἔχει δικαίωμα νὰ πληροῦνται πρὸ τῆς τελειώσεως τοῦ ἔργου· ἀλλὰ δ.ὅτι εἶναι καὶ αὐτὸς πένης. Τὸν δίδω ὀλίγα τινά, καὶ τὸν σύρω ἐμπρὸς διὰ τὰ λοιπά, ὅσον εἶναι δυνατόν.

Ἀς ἀρχίσωσι λοιπὸν σὺν Θεῷ οἱ Χῖοι τὸ καλῶς ἐπινοηθὲν βιβλιοπωλεῖον τῶν· ἄς μοῦ ἀγοράσωσι τινὰς Ξενοκράτας, τινὰς Ἱεροκλέας, τινὰς Ραψωδίας τῆς Α Ἰλιάδος. Αὐτὰ εἶναι τὰ ἰδικά μου· ἂν θέλωσι καὶ ἀπὸ τὰ πρὸ τούτων, δὲν ἦτον ἀσύμφορον ν' ἀγοράσωσιν ὀλίγα σώματα, ἀπὸ τὰ εὐρισκόμενα εἰς Λιβόρνον τῶν κυρίων Ζ. Περὶ τούτου ὁμως εἶναι κύριοι αὐτοὶ νὰ τὰ ζητήσωσι,

καὶ κύριοι οἱ Ζ. νὰ τὰ πωλήσωσι. Τὸ βιβλιοπωλεῖόν των ὅμως πρέπει νὰ ἔχη καὶ ἐκδόσεις Ἑλληνικὰς τῆς Γερμανίας, καὶ βιβλία Γαλλικὰ καὶ ἄλλων γλωσσῶν, ἂν θέλωσι νὰ τὸ καταστήσωσιν ὠφέλιμον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀζήμιον εἰς αὐτούς. Ἀρκοῦσι ταῦτα.

Ἄς ἔλθωμεν εἰς ἄλλα. Δὲν μὲ λέγεις τί ἔχω νὰ γένω ὁ ταλαίπωρος ! Πολιορκουμαι πανταχόθεν ἀπὸ ἐπιστολάς, αἱ ὁποῖαι καὶ τὸ ἔργον μου νὰ προχωρῇ ἐμποδίζουν καὶ τὰς ὁποίας μ' ἀφῆκε τὸ γῆρας ὀλίγας δυνάμεις ἐκπύλῃσι. Ἀπὸ τὴν ἐδῶ κλεισμένην θέλεις πληροφορηθῇ ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴν ἀποκριθῶ εἰς τοῦ Σαμίου τὴν ἐπιστολὴν. Διὰ νὰ καταλάβῃς τὴν ἀπόκρισιν, ἔξευρε ὅτι πέμπει τὸν υἱόν του (μαθητὴν τοῦ Κούμα) νὰ σπουδᾷ τὴν ἰατρικὴν καὶ μὲ λέγει εἰς τὴν ἐπιστολὴν, ὅτι περιτιμᾷ τοὺς Γάλλους καὶ τὴν γλῶσσάν των, τὸ ὅποιον δὲν ἔξευρε (προσθέτει), ἂν ἦναι πρόληψις. Ὁ νέος ἤλπιε νὰ εὖρῃ ἐδῶ γράμματα τοῦ Κούμα, καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ ἄλλα πρὸς ἐμὲ δι' ἀργύρια καὶ δὲν εὗρθηκε τίποτε. Ἡ παρέρπεσαν λοιπόν, ἥ θέλουν φανῇ μετ' ὀλίγον. Ὡς τότε τὸν ἐβοηθήσαμεν μὲ ὀλίγα χρήματα ἐγώ, μὲ πλεονέκτημα ὁ Ῥοδοκανάκης, ἕως νὰ φθάσῃ ἡ πατρικὴ βοήθεια.

Υἱάινει !

Κατὰ τὰ λόγια τοῦ υἱοῦ, ὁ πατὴρ φαίνεται ἀνθρώπου θερμὸς καὶ ἐπιχειρηματίας· ὅθεν δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀσύνφορον νὰ συνοδεύσῃς τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν μου μὲ ὀλιγόστιχον ἰδίαν σου, ἐπαινοῦσαν τὰ πραχθέντα, καὶ παραινοῦσαν τὰ ἔτι πρακτέα. Μελετᾷ νὰ καταστήσῃ ἐργαστήριον χαρτοποιικόν. Περιῆλθε τὴν Εὐρώπην, ἔξευρε καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν Ἀγγλων, μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν τριψεν. Ἀλλὰ τοῦ χαρτίου ἡ ἔλλειψις εἶναι (ὡς τὸν λέγου

ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ τῆς νόσου συμπτώματα, ἴσως ὅχι τὸ χειρότερον, ἐνόσφ' ἔχομεν Ν. Δ. καὶ Α. Γ. καὶ Σ. Κ. Ἡ αἰτία τῆς νόσου πρέπει νὰ θεραπευθῇ, καὶ νὰ γεννηθῶσι πρῶτον οἱ ἐξεύροντες νὰ γράψωσιν εἰς χαρτίον· ἔπειτα ἔρχεται καὶ τὸ χαρτίον ἐξανάγκης.

Σήμερον πέμπει ὁ Allais 25 σώματα 6 τόμου Πλουτάρχου, καὶ 25 Ξενοκράτας (μὲ σημεῖον AB N^ο 2) πρὸς τὸν Weigel. Ἔτι 20 σώματα 6 τόμου Πλουτάρχου καὶ 20 Ξενοκράτους (μὲ σημεῖον AB N^ο 2) πρὸς τὸν Luchtmans. Γράφω καὶ πρὸς τοὺς δύο, ὅτι τοῦ μὲν Πλουτάρχου ἡ τιμὴ εἶναι ὡς καὶ τῶν προτέρων τόμων, τοῦ δὲ Ξενοκράτους ἔχουν νὰ σὲ πληρόνωσι τὴν ἀξίαν 6 φρ. καὶ $\frac{50}{100}$ γαλλικῶν καθαράν sans aucune déduction. Τοῦτο σὲ παρακαλῶ νὰ σημειώσης εὐθύς, διὰ νὰ μὴν ἀναγκασθῇς νὰ μ' ἐρωτᾷς πάλιν. Ἀκολουθῶς εἰς τὴν τιμὴν ταύτην (τὴν ὁποίαν μὲ πληρόνουσι καὶ οἱ ἐδῶ βιβλιοπῶλαι) ἔαν οἱ Χῆτοι ζητήσωσιν ἀριθμὸν ἀξιόλογον Ξενοκράτους σωμάτων, ἔχεις τὴν ἄδειαν νὰ τοὺς καταϊβάσῃς τὸ $\frac{1}{4}$, δηλαδὴ νὰ τοὺς δώσης πρὸς 4 : 88, ῥαμμένους, καὶ ἄς ᾗναι τὰ ῥαπτικά διὰ λογαριασμόν μου. Κἄμε ὡς θέλεις.

199.

8 Martiou 1815.

Φίλε,

Προχθὲς ἔλαβα ἀπὸ τὸν Μαρτῖνον 2000 φρ. παρακαλῶ σε νὰ τὸν γράψῃς μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρόμου νὰ κρατῇ ἄλλας 2000 εἰς διαταγὴν μου. Ὑγιαίνει!

200.

13 Mars 1815.

Φίλε,

Εἰς τὴν 6 (νομίζω) τοῦ παρόντος σ' ἔγραψα ὅτι ἔλαβα ἀπὸ τὸν Μαρτῖνον 2000 φρ. τὰ ὅποια κατεχώρισα εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου. Ἐξ αὐτῶν τώρα ἀφαίρω 914.90/100 καὶ βάλλω εἰς χρέος σου, ἕως νὰ λάβῃς ἀπὸ τοὺς Χίους, ὡς βλέπεις ἀπὸ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἐδῶ κλεισμένην ἐπιστολήν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῆς τελευταίας ἐπιστολῆς (6) σ' ἐζήτησα πάλιν νὰ μὲ συστήσης εἰς τὸν Μαρτῖνον δι' ἄλλα 2000 φρ. ἐὰν ἔλθω εἰς χρεῖαν. Μὴν τὸ ἀμελήσης (νὰ ζήσης!) διὰ νὰ μὴν ἔλθω εἰς ἀνάγκην νὰ διακόψω τὸν τύπον τοῦ ἐννάτου τῆς Βιβλιοθ. τόμου.

Σ' ἔγραψα ὅτι ἔπεμψα τοὺς 25 Ξενοκράτας εἰς Weigel καὶ τοὺς 20 εἰς Luchtmans, καὶ τὴν διορισθεῖσαν εἰς αὐτοὺς τιμὴν, νὰ σὲ πληρύνωσι δι' ἕκαστον σῶμα καθαρὰ (sans aucune deduction) τὴν ἀξίαν 6 φρ. καὶ 50/100 Γαλλικῶν. Ὑγίαινε!

201.

17 Μαρτίου 1815.

Φίλε μου χαῖρε.

Σ' ἐπρόγραψα περὶ τοῦ Σαμίου νέου, Ἰωσήπου Δούκα, τὸν ὅποιον μ' ἐσύστησεν ὁ Κούμας. Ἐστεῖλαν ἐδῶ τὸν

νέον χωρίς ἀργύρια· καὶ τυραννεῖται καὶ αὐτὸς μὴν ἔχων
τὰ ἀναγκαῖα· τυραννοῦμαι κ' ἐγώ, θέλων, ἀλλ' ὅμως μὴ
δυνάμενος εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις νὰ τὸν βοηθήσω.
Τὸν ἐδάνεισα, ὥς σ' ἔλεγα 100 φρ. τὸν ἐβοήθησε καὶ ὁ
Ροδοκανάκης.

Ἡ ἐδῶ κλεισμένη εἶναι τοῦ νέου. Δὸς την, παρακαλῶ,
πρὸς τὸν ὁποῖον τὴν πέμπει Σαμάραν, καὶ ἐρώτησέ τον,
ἂν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν πατέρα του διαταγὴν νὰ ἐμβάζῃ εἰς
τὸν νέον τὰ χρειάζόμενα διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν σπουδὴν
του. Γράψε πάραυτα καὶ τὸν Κούμαν νὰ βάλῃ εἰς τάξιν
σταθερὰν τὸ ἐτήσιον τοῦ νέου. Ἄν οἱ πέμψαντες ἀπὸ τὴν
Σάμον ἦσαν ἄπειροι (ἀπειρία ὅμως ἀσυγχώρητος) ἔπρεπεν
ὁ Κούμας νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ.

Σ' ἔλεγα μὲ τὴν προλαβοῦσαν νὰ προδιαθέσῃς πάλιν
τὸν Μαρτίνον νὰ μὲ βοηθήσῃ, ἂν λάβω χρειάν. Προσ-
μένω καὶ τὸν ἐτήσιον λογαριασμόν. Τὴν παρὰ τοῦ Σα-
μάρα ἀπόκρισιν στείλε διὰ μέσου μου. Ὑγίαινε!

Ἰπποκράτην εὔρηκα· νὰ τὸν ἀγοράσω;

202.

4 Ἀπριλίον 1815.

Ἀσπάζομαί σε παροίκιον.

Ἐλαβὼ τέλος πάντων τὴν ὁποίαν μὲ τικτούσης ὠδῖ-
νας ἐπρόσμενα ἐπιστολὴν σου τῆς 5 Μαρτίου. Αἰτία τῶν
ὠδίνων ἦσαν αἱ περιστάσεις, τὰς ὁποίας ἐφοβούμεθα μὴν
ἐμποδίσωσιν τὴν ἀλληλογραφίαν.

Ἐξέτασα τὸν περικλεισμένον λογαριασμόν, καὶ τὴν εὕρηκα ὀρθὸν πλὴν ἑνὸς (ἐμοῦ ἢ σοῦ δὲν ἐξεύρω) παραρτήματος τούτου· περὶ 25 Ἀστ. Ἱεροκλ. πρὸς 1.75 διὰ φρ. **43.73** τὰ ὅποια ὁμῶς μετὰ τὴν σημειωμένη τιμὴν ἔπρεπε νὰ ᾔηται **43.73**. Ὡς τόσον τὸν κατήστωσα εἰς τὸ κατάστιχόν μου ὡς τὸν ἔγραψες. Εἰς αὐτὸν βλέπω μὲ ἀπορίαν μου ὅτι δὲν ἀναφέρεις τίποτε περὶ δαπάνης τύπου Αὐτοσχ. στοχ.

Ἐπραξες φρονιμώτατα νὰ μὴ στείλῃς, ἂν καὶ φρονιμωτάτην, τὴν πρὸς τὸν σχολαστικὸν ἐτοιμασθεῖσαν ἐπιστολήν· πέμψε τους *tutti quanti* εἰς τοὺς κόρακας, καὶ ἀσχολοῦ εἰς ἄλλα ὠφελιμώτερα. Ἡ μόνη του πρὸς τὴν Θιέρσχην ἐπιστολὴ ἀρκεῖ νὰ τὸν δείξῃ, ὅτι εἶναι ἀληθὲς σχολαστικὸς, ἡγουν ζῶον καταγέλαστον, ὡς ἔλεγεν ὁ Ἐπικτητος.

Χαίρω, ὅτι σ' ἄρεσεν ἡ πρὸς τὴν Εὐανθίαν ἐπιστολή· ἂν ἔχῃ τι καλόν, προέρχεται ἀπὸ τὴν εἰς τὴν ὅποιαν εὕρισκετο διάθεσιν ἡ ψυχὴ μου, ὅτε τὴν ἔγραφα. Πρὸς τὸν ἀδελφόν της δὲν εἶχα γράψῃν, ὡς ὑποπτεύεσαι, κατ' ἰδίαν ἐπιστολήν. Ἀλλ' ἐλησμονήσες, φίλε, λβ'. σελίδα Αὐτοσχ. στοχ. τοῦ Δ τόμου τοῦ Πλουτάρχου· τὴν ὅποιαν ὅτι δὲν ἀπέβλεπεν αὐτόν, ἔπρεπε νὰ ᾔηται ἡλίθιος νὰ μὴ τὸ καταλάβῃ. Ὅπως ἂν ᾔηται, καλὰ ἔκαμε νὰ μὲ γράψῃ, καὶ πρέπει καὶ σὺ αὐτόθεν κ' ἐγὼ ἐδῶθεν νὰ πασχίσωμεν νὰ τὸν καταστήσωμεν σύμφωνον καὶ σύμπνον μὲ τὸν Κούμαν καὶ μὲ τὸν Βάμβαν. Τοιαύτη σύμπνοια τριῶν τεσσάρων γυμνασίων ἀρκεῖ νὰ συντρίψῃ καὶ τοὺς σχολαστικούς, καὶ νὰ ταπεινώσῃ τὸν τύπον τῶν τζελεπιδῶν τοῦ Βυζαντίου.

Ὁ Ἰώσηπος Δούκας ἔγραψεν, ὡς βλέπεις, αὐτοῦ πρὸς

τὸν Σαμάραν, φίλον τοῦ πατρός του· ὅθεν λάλησέ τον καὶ σύ, νὰ ζήσης! νὰ εὐκολύνῃ ἔν ἦναι δυνατόν, τὰς χρείας τοῦ νέου, ἕως νὰ ἔλθωσιν αἱ παρὰ τοῦ πατρός ἡταγαί.

Οἱ Χαρακτῆρες Θεοφρ. ἔκδ. Hottinger δὲν ἦλθαν ἀκόμη εἰς τοὺς ἐδῶ βιβλιοπώλας.

Bosch bulmadan εἶναι ἐξ ἀπροσεξίας. Ἴσως ὁμως πλέον κατὰ λέξιν εἶναι ἡ κερολογία ἐπειδὴ καὶ τὸ Bosch συνωνυμεῖ μὲ τὸ κενός.

Τὸ Τσαμπονιζῶ εἶναι Ἀηρολογῶ, καὶ ἐγεννήθη ἀπὸ τῶν Ἰταλῶν τὸ Zampognare ἤγουν αὐλῶ μὲ κέλαμον, Zampogna, ὅθεν ἡ Τσαμπούρνα μας.

Ὅταν μάθῃς τὴν ἔκθεσιν τῆς δίκης περὶ τῆς ἀφεθείσης εἰς τοὺς ἀγιοφωτοδείκτας κληρονομίας ἀπὸ τὸν μωρὸν Κυδωνιάτην, μὴ λησμονήσης παρακαλῶ νὰ μὲ τὴν κοινωνήσης. Cela parait raillerie, καὶ δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μείνωσιν ἀτιμώρητοι οἱ Ἀγιοφωτοδεῖκται. Τοῦτο ὁμοιάζει ἀπράχλακτα μὲ τὸ « Λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων » καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις ». Ὁ λαβὼν καὶ βαλὼν κἄν ἔξῃ, ἦτο μωρός, ἦτον ἀδιόρθωτος. Τὰ δὲ κυνάρια πρέπει νὰ μαστιχθῶσι, διὰ νὰ μὴ τολμήσωσι καὶ δεύτερον νὰ ἀρπάζωσιν ἀνερυθριάστως τὰ ἀλλότρια.

Οἱ Σκύθαι ἄρχισαν (λέγει) νὰ ὑφορῶνται. Μὴ φοβεῖσαι ἀπ' αὐτούς, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς ἡμετέρους μᾶλλον Σκύθας. Οὐδ' ἐκ τούτων ὁμως δὲν εἶναι πλέον φόβος· αὐτοὶ θέλουν ἀφανισθῇ ἀπ' αὐτὰ ἐκεῖνα ὅσα ἤθελαν πράξειν δι' ἀφανισμόν τῆς παιδείας μηχανήματα. Ὁ βρασμὸς τῶν πνευμάτων τῆς νεολαίας εἶναι φοβερός, καὶ τοσοῦτος, ὥστ' ἂν τὴν ἐκβάλωσιν διὰ τῆς θύρας, θέλει ἐμβαίνειν ἀπὸ τὰ παράθυρα. Ἐπεθύμουν νὰ μᾶς γράψῃ ὁ

Κ. σαφέστερα καὶ λεπτομερέστερα τὸν χαρακτῆρα τοῦ Φατρ.

Τῶν Σμυρναίων ἡ διχόνοια μὲ λυπεῖ, ἀλλὰ δὲν μὲ ἐκπλήττει· ἀπ' αὐτοῦς κανέν ποτε καλὸν δὲν ἤλπισα. Ἴσως, ἂν ἔμεινεν ἐκεῖ ὁ Κ, ἤθελε κατορθωθῆν τι. Ἄλλο ὑπῆγεν ὁ εὐλογημένος εἰς τόπον, ὅπου ἴσως θέλει εὐρεῖν πλειοτέρας δυσκολίας τῶν Σμυρναϊκῶν δυσκολιῶν.

Ὁ Πουτσολέντης, ἂν εἶχε μυελὸν εἰς τὸ κολοκύνθιον τοῦ δὲν ἤθελεν ἀναμίξειν εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς πατρίδος ἡμῶν τοὺς ἀλλογενεῖς. Εἶναι γελοῖον, ἢ μᾶλλον ἀξιοδυσκρίτον, νὰ τυπόνωσιν οἱ Μοναχικοὶ προσκλήσεις, καὶ συστατικὰ γράμματα περὶ ὑποθέσεων Ἑλληνικῶν. Ἀν ποῦμαι μάλιστα νὰ βλέπω τὸ νομά σου ἀνακατωμένον καὶ ἄκοντος. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι καὶ ὁ αὐτοῦ εὐρισκόμενος ἱεράρχης δὲν εἶναι πολλὰ βαθείας κεφαλῆς ἀνὴρ, ἐπειδὴ οὔτε τὸν *τσαρλαταρισμὸν* τοῦ Πουτσολέντου αἰσθάνεται, οὔτε τὰ ἐξ αὐτοῦ ἐπακολουθήματα εἶναι καλὸς νὰ ζυγίσῃ. Φοβοῦνται τὰς ἐνδεχομένας ὑποψίας τῶν Σκυθῶν· καὶ ὁμῶς ἀνασμίγουσιν εἰς γράμματα τυπωμένα δημόσιον ὄνομα τοῦ C. D. I. Ὑπομονή!

Ἐλάλησα τὸν Allais περὶ τῶν δύο πρώτων τόμων Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ καὶ θεραπείαν ἄλλην δὲν εὐρίσκω· μὲν οὔτ' αὐτός, οὔτ' ἐγώ, πλὴν νὰ καιροφυλακτῇ νὰ τοὺς εὕρῃ εἰς δημόσιον κάμμιαν πώλησιν. Τοῦτο εἶναι ἐνδεχόμενον, νὰ ἀρπάσῃ ὁ θάνατος ἄνθρωπον ἔχοντα τοὺς δύο πρὶν προμηθευθῇ τοὺς λοιπούς. Τὸ ἄλλο εἶναι ἀδύνατον, ἤγουν νὰ μᾶς δώσῃ ὁ πωλὼν αὐτούς, δύο μόνον τοὺς πρώτους, ἐπειδὴ κάμνει ἀχρήστους τοὺς ἀκολουθοῦντας.

Ἡ κατοικία μου εἶναι N° 5 καὶ ὄχι (ὡς τὸ γράφεις) 15.

Τὸν Ῥώταν παρακαλῶ νὰ σημειώσῃς, νὰ μὲ ἐμβάλῃς

ἀμέσως ὅσα εἰς τὸ ἐξῆς λάβῃ ἀπὸ πώλησιν τῆς Α ῥάψω-
διας, καὶ τῶν Ἀστειῶν τοῦ Ἱεροκλέους.

Ἐδῶ κλεισμένην εὐρίσκεις τὴν πρὸς τὸν Θεόφιλον μετὰ
τοῦ λογαριασμοῦ τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν ὀργάνων.

Ἄς ἔλθωμεν τῶρα εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν,
ἣτις (μὴν ἀμφιβάλλης) ἔχει τὸν αὐτὸν λόγον πρὸς τὴν
παλαιάν, τὸν ὅποιον καὶ ἡ Ῥωμαϊκὴ μας γλῶσσα πρὸς
τὴν γλῶσσαν τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Δημοσθένους, καὶ
καθὼς ἡ γλῶσσα ἐμολύνθη μὲ τουρκικὰς καὶ Ἰταλικὰς
λεξεῖς κατὰ τὴν φύσιν καὶ θέσιν τῶν τόπων εἰς τοὺς
ὁποίους λαλεῖται, ἀπαράλλακτα καὶ ἡ Μουσικὴ ἀνακα-
τάθη εἰς μὲν τὸ Βυζάντιον μὲ μελωδήματα τῶν Μινα-
ρεῶν, εἰς δὲ τινὰς ἄλλους τόπους (ὡς εἰς τὴν Χίον καὶ
Κρήτην) μὲ Ἰταλικά τονίσματα. Τοῦτο σὲ λέγω, φίλε,
διὰ νὰ καταλάβῃς, καὶ ἄλλους νὰ διδάξῃς, ὅτι ἡ περὶ
τῆς σημερινῆς μουσικῆς ἡμῶν ἔρευνα εἶναι πρᾶγμα ἀξιό-
λογον· καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶς, ὅτι καθὼς ἡ ἔρευνα
τῆς σημερινῆς γλώσσης συμβάλλει πολὺ εἰς κατανόησιν
τῆς ἀρχαίας, οὕτως καὶ ἐκ τῆς ἐρεύνης τῆς Μουσικῆς
θέλουν ὅπωςδῆποτε σαφηνισθῇν πολλὰ μέρη τῶν σωζο-
μένων παλαιῶν Μουσικῶν, τὰ ὅποια εἶναι ἀκόμη αἰνίγ-
ματα. Ἐλυπήθην πολλὰκις ὅτι ἀφῆκα τὴν πατρίδα μου
παντᾷπασιν ἀμύητος μουσικῆς· καὶ μάλιστα ὅτε διέτριβον
εἰς Ὀλλανδίαν, ὅπου ἐφρόντισα νὰ διδαχθῶ ὀλίγον τὰς
ἀρχὰς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Μουσικῆς. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγὼ
ἐστάθην ἀνάξιος, ἅς σὲ κοινωνήσω καὶ τὴν γνώμην μου
περὶ τοῦ ὁποῖος πρέπει νὰ ᾔναι ὁ μέλλων νὰ κάμῃ τὴν
ἐρευναν ταύτην.

Ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ
ἀπὸ τὰς ξένας τοὐλάχιστον τὴν Γαλλικὴν, τοῦτο οὐδὲ

σημειώσεως χρείαν ἔχει. Ὡσαύτως πρέπει καὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν, καὶ τὴν νέαν τῶν Εὐρωπαίων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων. ὡς λέγει ὁ σχολαστικός, πρέπει νὰ ἔχη ὅλους τοὺς σωζομένους τῆς παλαιᾶς ἑλληνικῆς Μουσικῆς συγγραφεῖς, ἤγουν τὸν Ἀριστόξενον, τὸν Ἀλύπιον, τὸν Νικόμαχον, τὸν Ἀριστείδην καὶ ἄλλους τινάς, ὅλους ἐκδομένους, εἰς δύο τόμους, ἀπὸ τὸν Μειβόμιον (Meibomius) εἰς τὸ Amsterdam 1652. Παρὰ τούτους, τὰ Ἀρμονικὰ τοῦ Πτολεμαίου τυπωμένα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὸν Περί Μουσικῆς διάλογον τοῦ Πλωτάρχου μεταφρασμένον εἰς τὸ Γαλλικὸν ἀπὸ τὸν Burette καὶ τυπωμένον εἰς Παρίσιους 1735, καὶ ὁμως δυσσευετώτατον.

Ἐκ τῶν νέων, εἶναι δυσαρίθμητα ὅσα ἔγραψαν. Ὁν μάζω ὀλίγα τινά·

Elémens de Musique par d'Alembert Paris 1772.

Dictionnaire de Musique par J. J. Rousseau Paris 1768.

Mémoire sur la Musique des anciens par Roussier 1774.

Histoire générale de la Musique, par Blainville Paris 1767.

Εἰς τὸ Ἰταλικὸν εἶναι Saggi sul ristabilimento dell'arte armonica de' Greci et de Romani etc. par S. V. Requeno, Parma 1798.

Εἰς τὸ Γερμανικὸν ἐπαινῆται πολὺ τὸ εἰς ἐμὲ ἄγνωστον σύγγραμμα τοῦ J. N. Forkel τυπωμένον εἰς Λειψίαν 1792 καὶ ἐπιγραφόμενον :

Allgemeine Litteratur der Musik, oder Anleitung zur Kenntniss musikalischer Bücher, welche von

den ältesten bis auf die neusten Zeiten bey den Griechen, Römern und den meisten neuern europäischen Nationen sind geschrieben worden etc.etc.

Ὁ αὐτὸς Forkel ἔγραψεν ἀρχήτερα καὶ ἄλλοι Allgemeine Geschichte der Musik. Εἶναι καὶ ἄλλα εἰς Λατινικὴν γλῶσσαν.

Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι ἐκ τῶν εὐπορίστων σχεδὸν ὅλα. Εἶναι ὅμως ἓν ἄλλο ὑπόμνημα ἰδιαίτέρως γραμμένον ἀπὸ Γάλλον περὶ τῆς σημερινῆς ἡμῶν Ἑκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, γέννημα, ὡς μ' ἐφάνη, πολλῆς καὶ λεπτομεροῦς ἐρεῦνης, κατὰ τὴν ὁποίαν τοῦλάχιστον κάμνει παραβολὴν αὐτῆς μετὰ τὴν νέαν τῶν Εὐρωπαίων μουσικὴν. Ἀλλὰ τοῦτο τὸ ὑπόμνημα εἶναι κατὰ δυστυχίαν θαμμένον εἰς πολῦτιμον καὶ μεγαλότομον βιβλὸν ἐπιγραφομένην Description de l'Egypte, τυπωμένην εἰς τὴν ἐδῶ Αὐτοκρατορικὴν τυπογραφίαν, καὶ τῆς ὁποίας ἐδημοσιεύθησαν ἤδη δύο παραδόσεις (livraisons) ἡ δὲ τρίτη καὶ τελευταία χρειάζεται ἀκόμη ἓν ἔτος νὰ τελειωθῇ. Πιθανὸν ὅτι εἰς τὴν αὐτοῦ βιβλιοθήκην ἦλθαν αἱ δύο παραδόσεις. Ἐὰν ἦναι τρόπος διὰ τοῦ Κουπίταρος νὰ δανεισθῇς πρὸς ὀλίγας ἡμέρας τὸν περιέχοντα τὰ περὶ τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς τόμον, πρέπει νὰ τὸν ζητήσης ὀνομαστὶ οὕτως (εἰς ἀποφυγὴν τῆς συγχύσεως) : Description de l'Egypte : Etat moderne : Memoires : Tome 1^{er}. Seconde livraison. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν !

7 Ἀπρίλιος 1815.

Ἀσπάζομαι σε.

Ἄφοῦ σ' ἔγραψα προχθές διεξοδικήν ἐπιστολήν, ἔλαβον τὴν ἰδικήν σου (25 Μαρτίου). Ἐχεις δίκαιον καὶ τὸν αὐτὸν δισταγμὸν διστάζω κ' ἐγὼ περὶ τοῦ μαθητιῶντος Σκούθου, ἂν ἡ φιλομάθειά του πρέπη νὰ μᾶς προσξενήσῃ χαράν, ἢ λύπην, ἢ τοῦλάχιστον ὑποψίαν. Ὅπως ἂν ᾖ ἐδῶ μάλιστα ἔχει χρεῖαν ὁ Κούμας ὅλης του τῆς σκέψεως καὶ φρονήσεως. Ἡ φιλομάθεια εἶναι σημεῖον ἡμερότητας· ἀλλ' ἡ ἡμερότης αὐτῶν, τοῦλάχιστον περὶ τὰς ἀρχάς, πρέπει νὰ οἰκονομῇται ὥς ἡ ἡμερότης τῶν εἰς τὰ ζω-γραῖα τρεφομένων θηρίων, τὰ ὅποια δέχονται ἱλαρῶς τὸν τρέφοντα καὶ καθ' ἡμέραν πλησιάζοντα, ἀλλὰ καμμίαν φορὰν καὶ τὸν κατασπαράττουσιν ἀνηλεῶς.

Ἄσπασαι ἐκ μέρους μου τὸν ἀδελφόν σου, καὶ εἰπέ τον ὅτι θέλω φροντίσειν περὶ τῶν ζητουμένων βιβλίων.

Αἱ αἰσχρολογίαι τοῦ νέου σχολαστικοῦ εἶναι (ἂν καὶ ῥητῶς δὲν τὸ λέγῃ) κατ' ἐμοῦ. Ὑπομονή!

Μὴν ἀμελήσης νὰ ὑπάγῃς καὶ μίαν φορὰν εἰς τὴν Ἀντοκρατορικὴν Βιβλιοθήκην, νὰ ἴδῃς τὴν περὶ τῆς ὁποίας σ' ἔγραψα *Περιήγησιν τῆς Αἰγύπτου* διὰ νὰ καταλάβῃς τὸ ἀξιόλογον τοῦ νέου μου κτήματος.

22 Ἀπρίλιον.

Ἐκράτησα ἕως σήμερον τὴν ἐπιστολήν διὰ τὸ ἄδηλον τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Βάμβα· ὅστις ἐκίνησε τέλος πάντων, τῆς 16 τὸ ἑσπέρας μετὰ τοῦ Ῥοδοκανάκη πρὸς τὸ Λιθόρνον.

Ἐδῶ κλεισμένην σὲ πέμπω ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Χίους, τὴν ὁποίαν, χωρὶς νὰ κοινωνήσης εἰς κανένα (μή, σὲ παρακαλῶ) στείλε σφραγισμένην πρὸς αὐτοὺς. Διὰ νὰ καταλάβῃς τὴν ἀνάγκην τῆς, σὲ λέγω εἰς ὀλίγα λόγια, ὅτι ὁ Βάμβας εἶναι μὲ ὑπερβολὴν δυσγάργαλος (τζινάρης) περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας. Καὶ ἂν δὲν τὸν μεταχειρισθῶσιν, ὡς πρέπει, εἶναι μέγας κίνδυνος νὰ τοὺς στρέψῃ τὰ νῶτα. Ἡ ἐπιστροφή του εἶναι, ὡς τὴν ὠνόμασα, ἀληθινὴ θυσία εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος, καὶ ὡς τοιαύτην πρέπει νὰ τὴν στοχασθῶσιν, ἂν ἐπιθυμῶσι νὰ ἀπολαύσωσι τὰ ἐκ τῆς θυσίας καλὰ. Αὐτὸς περὶ τῆς ἐπιστολῆς δὲν ἔχει (οὐτ' ἐσύμφερε νὰ ἔχῃ) οὐδεμίαν εἴδῃσιν. Μόνον τὸν Ῥοδοκανάκην τὴν ἐκοινωνήσα εἰς τρόπον μυστικόν, καὶ διὰ νὰ μάθῃ τὴν γνώμην του, καὶ διότι μέλλων ἐνδεχομένως νὰ πὼν συνοδεύσῃ καὶ ἕως τὴν Χίον, ἐσύμφερε νὰ τοὺς βεβαιώσῃ καὶ διὰ στόματος ὅσα γράφω περὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ ὑποκειμένου. Στείλῃ τὴν λοιπὸν σφραγισμένην, παρεκτὸς ἂν κρίνης ἀναγκαῖον νὰ τὴν ἀναγνώσῃ καὶ οἱ ἐν Βυζαντίῳ ἐπίτροποι.

Ἀπὸ τὸν Μαρτίνον ἔλαβα 2000 φρ.

Τοῦ ἀδελφοῦ σου τὰ βιβλία ἦσαν ἀκόμῃ εἰς τὸν σιχωτήν, ὅταν ἐκίνησεν ὁ Βάμβας. Ὅθεν πρέπει νὰ προσμένω ἄλλην ἀφορμὴν διὰ νὰ τὰ στείλῃ ἢ αὐτοῦ, ἢ εἰς Μασσαλίαν.

Υἱαίνει!

Ἀπρίλιος 1815.

Ἐδῶ πρέπει νὰ σὲ κοινωνήσω τὸ εὐτύχημά μου τὸ ἀπροσδόκητον, τὸ ὅποῖον ὁμῶς μὴ κοινολογήσης πᾶσι. Ὀλίγας ἐβδομάδας πρὶν φύγῃ ἐδῶθεν ὁ μικρὸν χρόνος Βασιλεύσας Βορβωνίδης, ὁ Μινίστρος τοῦ αὐτοκινήτου ἔστειλε δῶρον εἰς τοὺς τρεῖς ἡμᾶς ἐργάτας τοῦ Στράβωνος (ἐν ἐξεμπλάριον εἰς καθένα) τὴν περὶ τῆς ὁποίας ἐ ἐλάλησα *Περιγραφὴν τῆς Αἰγύπτου*. Εἶναι φίλε μου αἱ δύο παραδόσεις, ὡς εἶπα, συνιστάμεναι εἰς ἑννέα τμήματα ἢ τόμους εἰς φύλλον, εἰς 6 ἄτλαντας μήκους τετραπλασίου, καὶ πλάτους τριπλασίου, ὅσον εἶναι τὸ πλάτος τοῦ τοῦ χαρτίου, καὶ ἕτερον 1 ἄτλαντα μέγιστον, μήκους πενταπλασίου καὶ πλάτους τριπλασίου, ὅσον τὸ πλάτος τοῦ χαρτίου. Καὶ τοῦτο μὲν εἶναι τὸ ὑλικὸν μετὰ τὸ λεῖον τοῦ συγγράμματος, τοῦ ὁποίου ἡ τιμὴ εἶναι 4 ἢ 5 χιλιάδες φράγκων. Τὸ δὲ λογικόν, τί νὰ σὲ εἶπω; Ἀλλὰ μὴ δὲν τὸ ἐφυλλομέτρησα ὅλον, καὶ διὰ τὰς πολλὰς μου ἀσχολίας, καὶ διότι τὸ μέγεθος κάμνει τρόπον τινὰ δυσχρηστον, ἢ καὶ κοπῶδη, τὴν ἀνάγνωσίν του. Ἀπ' ὅσον ὁμῶς ἐπέρασα συμπεραίνων, σὲ βεβαιώνω, ὅτι εἶναι αἰετὶ λογιώτατον σύγγραμμα, καὶ τὸ μόνον ἕως τώρα περιέχον ἀκριβεστάτην εἰδήσιν τῆς Αἰγύπτου, ἐπειδὴ εἶναι κατὰ τῆς ἐκστρατείας τῶν Γάλλων καὶ τριετοῦς αὐτῶν διαρκείας εἰς τὴν Αἴγυπτον. Οἱ ἑννέα τόμοι περιέχουσι τὰ αἰσθητά, μενον συνθεμένον ἀπὸ διαφόρων σοφῶν ὑπομνήματα ιστορικά, φυσικά, πολιτικά κτλ. μετὰξὺ τῶν ὁποίων εἶναι

καὶ τὸ περὶ μουσικῆς, τὸ ὅποιον κατέχει τόμον ὁλόκληρον τῆς δευτέρας παραδόσεως. Οἱ ἔξ ἄτλαντες χαλκογραφημέναις θαυμασίως εἰκόνας ζώων, φυτῶν καὶ ὀρυκτῶν τῆς Αἰγύπτου. Ὁ μέγιστος ἄτλας, τὰς παλαιὰς πελωρίους καὶ γιγαντοπρεπεῖς οἰκοδομὰς παλατιῶν, ναῶν, υπογαίων κτλ. κτλ. Τόπον δὲν ἔχω, φίλε, ἱκανὸν νὰ τὸ θέσω, ἐπειδὴ εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ τὸ κρύπτω, φοβούμενος μὴ καταστήσω τὸν οἶκόν μου καφενέν. Τὸ ἀξιόλογον καὶ σπάνιον τοῦ πράγματος φυσικὰ κινεῖ καθένα εἰς περιεργίαν καὶ ἐπιθυμίαν νὰ τὸ ἴδῃ καὶ μίαν φοράν. Ἀλλὰ ἕκαστος τόμος χρειάζεται μίαν ταχυνὴν διὰ νὰ θεωρηθῇ. Δὲν τὸ ἔδειξα παρὰ εἰς τὸν Ῥοδοκανάκην καὶ τὸν Thurot. Μὴ τὸ εἶπης μηδὲ τὸν Κοπίταρα, ἐὰν ἐπιστρέφῃ πάλιν ἐδῶ.

Σὲ τὸ ἐκοινώνησα μάλιστα διὰ τοῦτο, διὰ νὰ ἐξεύρῃς νὰ ζητήσῃς ἀπὸ τὸ Κράτος τὴν τρίτην παράδοσιν (livraison) ἐὰν ἐν τῷ μεταξύ μὲ συμβῇ θάνατος, νὰ μείνῃ καὶ εἰς τὸ γένος τοιοῦτον πολῦτιμον καὶ σπάνιον βιβλίον.

Μὲ κακοφαίνεται, ὅτι δὲν τὸ εἶχα πρὶν γράψω τὰς εἰς τὸν Ξενοκράτην σημειώσεις μου.

205.

Ἐκ Παρισίων, 24 Ἰουλίου 1815.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Ἡ 10 Ἰουνίου ἐπιστολή σου μόλις ἦλθεν εἰς χεῖράς μου τὴν 21 τοῦ παρόντος μηνός. Ὅποια καὶ ὅποσα ἔπα-

θα, ἢ μᾶλλον μὲ πολλοὺς ἄλλους συνέπαθα ἐν τῷ ταξί, οὔτε καιρὸν οὔτε δύναμιν ἔχω νὰ σὲ περιγράψω. Τοῦτο μόνον συντόμως σὲ λέγω, ὅτι ὅσα ἐπάθαμεν τρυσὶν εἶναι χρυσὸς παραβαλλόμενα πρὸς τὰ παρόντα διεν.

Πρὸ ταύτης σου τῆς ἐπιστολῆς εἶχα καὶ τὴν ὁποίαν μ' ἔγραψες τὴν 12 'Απριλίου περιέχουσαν καὶ τὴν πρὸς σὲ ἀπολογητικὴν τοῦ κωμωδοῦ ἄρχοντος, διασκευασμένην ἀπὸ σὲ μὲ σκοπὸν δημοσιεύσεως. Ἡ διασκευή ἐστὶ καλλίστη· κάλλιον ὅμως, φίλε μου, ἤθελες πράξει καὶ κόψης πᾶσαν συναναστροφὴν μὲ τοὺς τοιούτους, πέμπεις εἰς τοὺς κόρακας καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς ὁμοίους αὐτῶν.

Τὰς ἐν τῷ μεταξύ ἐπιστολάς μου φαίνεται ὅτι δὲν τὰς ἔλαβες, μὲ κακοφαίνεται μάλιστα ἂν ἐχάθῃ ἡ 22 'Απριλίου περιέχουσα ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Χίους ἀναγκασιάζουσαν τὴν, ἐπεὶ δὴ τοὺς ἔλεγα πῶς ἔχουν νὰ φερθῶσι μὲ τὸν Β.

Ὁ Β. μ' ἔγραψεν ἀπὸ Γενεύαν, ἔπειτα ἀπὸ Λιβόρνου ἀμελήσας ὁ εὐλογημένος νὰ μὲ φανερώσῃ πότ' ἐμελλε νὰ κινήσῃ κειθεῖν. Ἐγραψε καὶ πρὸς σὲ τὴν ἐδῶ κλεισμένην.

Ὁ Κ. λέγεις ὅτι ἐμελέτα νὰ εὔρεθῇ περὶ τὰ τέλη Ιανουαρίου εἰς Σμύρνην, χωρὶς νὰ ἐξηγῆσαι ἂν ἡ ἀπὸ Βυζαντίου ἀποδημία του εἶναι πρόσκαιρος, ἢ ἂν ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔπρεπε ν' ἀφήσῃ πόλιν ποτέ. Εἶθε νὰ ἦναι τὸ δεύτερον! Ἀπατᾶται, ἂν ἐλπίζῃ νὰ κατορθώσῃ μὲ τοὺς Μολοχίτας.

Ἐλαβα τὴν τοῦ Σαμάρα μὲ τὴν περικλεισμένην συναλλαγματικὴν, τὴν ὁποίαν ἐπαράδωκα εἰς τὸν νέον. Ἐλαβα καὶ τὴν κλεισμένην σὲ πέμπω τὴν πρὸς τὸν πατέρα του ἀπόκρισιν.

Τῶν Κυδωνιατῶν ἀργύρια εὐρίσκονται εἰς χεῖρας σχεδὸν 2000 φρ. Ὅθεν συμφέρει ν' ἀρχίσῃς ν' ἀγοράζῃς δι' αὐτοὺς βιβλία καὶ καθόσον ἀγοράζεις, πέραν τῆς

τιμήν εἰς χρέος μου, φανερόνων ἅμα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀγορασμένων. Ἐμπορεῖς χωρὶς κίνδυνον ν' ἀγοράσῃς ὅποια ἀγόρασες καὶ διὰ τοὺς Χίους, ἀρχίζων ἀπὸ τὰς νεωτέρας ἐκδόσεις (ἀπὸ τὸ 1750 ἔτος μέχρι τῆς σήμερον) τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων.

Εἰς τὴν παροῦσαν μου παρακαλῶ νὰ μὴν ἀργοπορήσῃς ν' ἀποκριθῇς, διὰ νὰ βεβαιωθῶ, ἂν οἱ δρόμοι εἶναι ἐλεύθεροι. Εἰπέ με καὶ εἴ τι νέον ἐξεύρεις δυνατόν νὰ μὲ χρησιμεύσῃ· διότι τυπὼν ταύτην τὴν ὥραν τὰ Προλεγόμενα τοῦ ἐννάτου τόμου τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης, ὅστις πρὸ τριῶν μηνῶν ἤθελεν εἶσθαι ἐκδομένος, ἂν δὲν ἐμποδίζετο ἀπὸ τὰς ὁδυνηρὰς περιστάσεις.

Μὴ λησμονήσῃς νὰ μὲ ἀναγγείλῃς ἂν ἔλαβες τὴν πρὸς τοὺς Χίους τελευταίαν μου ἐπιστολήν (22 Ἀπριλίου).

Εὐδαιμόνει! Ἀρρώστος εἶμαι· δὲν ἔχω κεφαλὴν νὰ γράψω πλείονα.

206.

Ἐκ Παρισίων 3 Ὀκτωβρίου 1815.

Ἀσπάζομαι σε φίλε Ἀλέξανδρε.

Ὅσων ἔπαθα καὶ πάσχω τέταρτον τοῦτον μῆνα δεινὸν τὸ δεινότερον εἶναι ὅτι δὲν τολμῶ νὰ σὲ τὰ διηγηθῶ.

Ἡ διήγησις αὐτῶν ἤθελε φυσικὰ προξενήσῃν κάποιον ἀνακουφισμὸν εἰς τὴν βαρηνμένην μου ψυχὴν.

Ἀπεκρίθην ἐκ μέρους εἰς τὴν 30 Αὐγούστου ἐπιστο-

λὴν σου. Ἄς τελειώσω σήμερον τὴν ἀπόκρισιν αὐτῇ, ἀποκρινόμενος καὶ εἰς ὅσας ἔλαβα πρὸ αὐτῆς καὶ μετ' αὐτὴν, ἥγουν τὰς 26 Ἀπριλίου, 15 καὶ 29 Ἰουλίου καὶ 27 Αὐγούστου, καὶ 13 Σεπτεμβρίου.

Καὶ πρῶτον σὲ συγχαίρω ἀπὸ ψυχῆς διὰ τὴν γέννησιν τοῦ δευτέρου υἱοῦ, καὶ εὐχομαι καὶ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς δόξαν σου τὴν οἰκογένειαν τόσῃν εὐτυχίαν, ὅσῃν ἐγὼ ἐδοκίμασα δυστυχίαν!

Ἐάν, φίλε, τὰ παθήματά μου δὲν μ' ἐκρῆμνισαν ἐκ τὸν τάφον, ἐτάχυναν ὁμῶς πολὺ τὴν εἰς τὸν τάφον ὁδόν μου, καὶ τούτου σημεῖα ἔχω καὶ τὴν αὐξησιν τῆς σωματικῆς ἀδυναμίας, καὶ τῆς μνήμης μου τὴν ἀμαρύνωσιν. Εἶθε μὴν ἀπολέσω παντάπαστ' τὸ λογικὸν μου πρὶν καταβῶ εἰς τὸν ᾠδὴν! Τῆς μνήμης μου ἐλάττωμα εἶναι καὶ τοῦτο, ὅτι, φίλε μου, δὲν ἐδυνήθην νὰ ἐνθυμηθῶ μὲ λέγεις περὶ τῶν σταλέντων παρὰ τοῦ Allais βιβλίου εἰς τὸν Ὅμηρον τῆς Μασσαλίας, οὐδ' εἶχα νὰ ἐρωτήσω αὐτὸν τὸν Allais, ἐπειδὴ λείπει ἀπὸ τοὺς Παρισίους, καὶ δὲν ἐπιστρέφει πλὴν μετὰ δέκα ἡμέρας. Εἶπέ με ὡς τὸν σον, ποῖα βιβλία εἶναι ταῦτα, καὶ πρὸς ποῖον ἐπέμπονται.

Ἰπποκράτας, Θεοφράστους, Βεκκαρίας καὶ 5 σώματα Στράβωνος θέλω σὲ πέμψει ἢ χωριστά, ἢ ὁμοῦ μετὰ τὸν ἔννατον τῆς βιβλιοθήκης τόμον, ὅστις εἶναι ὁ πρῶτος τῆς Ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ Στράβωνος. Περὶ Μουσικῆ βιβλίων, πρὶν ἀναχωρήσῃ ὁ Allais μοῦ ἡγόρασε τὸν Roussier εἰς δύο λεπτοὺς τόμους· ὅταν ἐπιστρέψῃ θέλω μ' εὑρεῖν καὶ τὸν Blainville. Ἀμφιβάλλω ὁμῶς, ἐδυνηθῶμεν νὰ εὕρωμεν καὶ τὴν ἀπὸ τὸν Burette μεταφρασιν τοῦ Πλουταρχικοῦ διαλόγου, διότι αὐτὴ εὐρίσκειται τυπωμένη εἰς τὰ πολύτιμα ὑπομνήματα τῆς Ἀκα-

δημίας, καὶ δὲν ἔσυρε πλὴν ὀλίγα τινὰ ἀντίτυπα χωριστά.

Δυσγάργαλον! λέγεις φίλε· ναί· τόσον δυσγάργαλον, ἥσο βέβαιος, ὥστε ἂν εὐρίσκετο ἐδῶ ὅταν ἔλαβα τὰς παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου χαροποιὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ Μολοχίτου, δὲν ἤθελε τώρα εὐρίσκεσθαι εἰς τὴν Χίον. Οὐτ' αὐτὸς οὐτ' ἐγώ, οὐτ' ὅστις ἔχει ἐλεύθερα φρονήματα θέλει ποτὲ ἐκλέξειν τὴν μὲ τοιαῦτα θηρία συμβίωσιν. Τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ γράψω τὴν πρὸς τοὺς Χίους μακρὰν ἐπιστολήν· καὶ τρέμω ἀκόμη συλλογιζόμενος τὸ ἐνδεχόμενον, ἢ μᾶλλον πιθανώτατον, ὅτι ὁ Μολοχίτης οὐδ' αὐτὸν θέλει ἀφήσιν ἀνεπηρέαστον. Ἐξεύρεις, φίλε, ὁποίας φύσεως, καὶ πόσου κινδύνου διὰ τὸ γένος, εἶναι τὸ ἀρρώστημα τῆς κεφαλῆς τοῦ Μολοχίτου; Αὐτὸ ἔχει μεγάλην σχέσιν μὲ τὸ ἀρρώστημα τοῦ Πουτσολέντη. Ἐξ ἐνὸς μέρους δείχνει ζῆλον ὑπὲρ τῆς προκοπῆς τοῦ γένους, ἐπειδὴ καταλαμβάνει ἀδύνατον πλέον τὴν ἐμπόδισιν, καὶ ἐντρέπεται εἰς τόσῃν κίνησιν νὰ φαίνεται αὐτὸς ἀκίνητος· ἀπὸ τᾶλλο μέρος θέλει ὁ Μολοχίτης νὰ φαίνεται καὶ σφοδρὸς πλέον ἀπ' ὅτι εἶναι, καὶ ἐπειδὴ γίνεται καταφανὴς ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἐπιστρέφοντας καθημέραν σοφωτέρους τοῦ ὀλιγότης τῆς σοφίας του, φυσικὰ τοὺς ἐπηρεάζει μὲ πρόπους παντοίους. *Τούτων οὕτως ἐχόντων*, ὡς λέγει ὁ αὐτοῦ σχολαστικὸς, εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις τοῦ γένους συμφέρουσι πλέον τῶν νομιζομένων σοφῶν, οἱ παντάπασι ἀπαίδευτοι κυβερνῆται.

Χαίρω διὰ τὸ κατευόδιον τοῦ δυσγαργάλου· μ' ἔλεγες δι' αὐτὸν ἀρχήτερα ὅτι *ἐπέβη ἰηός*, φοβούμενος τὸ *ἐμκαρκαρίσθαι*· ἀλλ' ἦτο τρόπος νὰ εἴπης *ἐμβῆκεν* εἰς τὸ *πλοῖον*, ἢ *καράβιον*, χωρὶς νὰ μακαρονίσῃς. Καλὴ εἶναι ἡ *Κοιὴ* ὑπόληψις διὰ τὸ *opinion publique*, τοῦ ὁποίου

κυριωτέρα μετάφρασις ἤθελεν εἶσθαι *Νόμος*, ἐπειδὴ ἐν ταύτῃ τὴν ἔννοιαν τὸ ἐμεταχειρίσθη ὁ Πίνδαρος ὅταν εἶπε, *Νόμος πάντων βασιλεύει* l'opinion est la reine du monde ὡς τὸ μεταφράζουσιν οὔτοι. Ἄλλ' ἐπειδὴ νόμος ἐστηρίχθη πλέον εἰς τὴν σημασίαν, ὅχι τοῦ νομιζομένου ἢ ὑπολαμβανομένου, ἀλλὰ τοῦ γραπτοῦ δόγματος, τοῦ κολάζοντος τὰ πολιτικὰ ἀμαρτήματα, εἶναι πλέον ἀδύνατον νὰ προσαρμοσθῇ εἰς ἄλλην ἔννοιαν.

Εἶναι ἄλλη λέξις κομψή τοῦ φιλοσόφου φιλανθρωποῦ βασιλέως, Μάρκου Αὐρηλίου, ἡ *Κοινοροημοσύνη*. Ἄλλ' αὐτὴν ἴσως πρέπει νὰ τὴν φυλάζωμεν διὰ νὰ ἐκφράζωμεν τὸ *Esprit public*.

Δεινόν, ἀηδέστατον, καὶ ἐπιτριπτικώτατον (*assomant*) εἶναι ἡ περιαιτολογία. Ἀ! φίλε μου, τί μαρτύριον ἔπαιξ' ὀλοκλήρους ὥρας. Ὁμοιάζει τοὺς συμπολίτας τοὺς ὅσους ἐγνώρισα, πλὴν ὅμως (ὡς ἀπαιτεῖ τὸ δίκαιον νὰ ὁμολογήσω) τοῦ Μ. Ἐκεῖνος νὰ μὲ λέγῃ τὰ ἀνδραγαθήματα, κ' ἐγὼ νὰ μὴν ἔχω νὰ τὸν ἀποκριθῶ ἄλλο παρὰ τὸ «ἐπλήρωσας τὸ χρέος σου». Ὑπομονή.

Ἐνδεχόμενον νὰ σ' ἐζήτησα τὴν Γραμματικὴν καὶ τὴν Φυσικὴν· ἀλλὰ αἱ συμφοραὶ μου, ὡς σὲ εἶπα, μοὶ ἀμαύρωσαν τὴν μνήμην. Ὅπως ἂν ᾔηναι, πέρασέ τας ἐπὶ τὸν λογαριασμόν μου, καὶ γράψε με τὴν τιμὴν.

Ἰδα καὶ τὰ πάθη τοῦ δυστυχοῦς Ζ. Ἀπόρησα καὶ τὴν σιωπὴν τοῦ πρὸς ἐμέ, ἐπειδὴ κατὰ τὸν λογαριασμόν μου μ' ἔμεινε χρεώστης φρ. 737.76 περὶ τῶν ὁποίων οὐδὲ γρύ.

Ἀφοῦ σ' ἐμβῇ ἀπὸ τοὺς Αὐτοσχ. στοχ. τόση ποσότης, ὅση νὰ σκεπάσῃ τὴν δαπάνην τοῦ τύπου, τὰ λοιπὰ μενα πέμπε πρὸς ἐμὲ καθόσον σ' ἐμβαίνουσι· διότι μέλλω

να ἔλθω εἰς χρεῖαν ἀργυρίων τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα. Μὲ
λείπουν ὑπὲρ τὰ 1000 φρ. ἀπὸ τὸν περὶ τοῦ Γαλ. Στράβ.
μισθόν, καὶ ὁ Θεὸς γινώσκει πότε μέλλουν νὰ με δοθῶσι.
Ἐξέλλει ἄλλα 1000, ὅσα ἐζημιώθην καὶ μέλλω νὰ ζη-
μιωθῶ, διὰ τὰ πληρωμένα καὶ τὰ ἀπειλούμενα νὰ πλη-
ρωθῶσι διὰ τὰς περιστάσεις ὑπὲρ τὸ σύνθηες δοσίματα,
διὰ τὰς εἰς τροφήν τῶν ξένων στρατιωτῶν δαπάνας (τε-
τράκις ἐκ διαλειμμάτων ἔθρεψα Προυσιακοὺς στρατιώτας,
καὶ τὴν τετάρτην φορὰν ἕνα εἴκοσιν ἡμέρας) καὶ διὰ τὴν
ἀπειλουμένην ἀνάβασιν τῶν τιμῶν τῆς ζωοτροφίας, ἴσως
κατὰ δυστυχίαν, καὶ σιτοδείαν τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα.
Οἱ σύμμαχοι ἡγεμόνες εἶναι καὶ φρονιμώτατοι καὶ φιλαν-
θρωπότατοι, καθὼς τοὺς γνωρίζομεν· ὅθεν ἀπορῶ διὰ τί
ἐπυγχώρησαν νὰ κολασθῶμεν ἡμεῖς διὰ τὰς κακίας τοῦ
ἐξωσθέντος τυράννου, καὶ τόσον πλέον ὅσον τὰ γινόμενα
εἶναι ἐναντία εἰς τὸν σκοπὸν τῶν. Ὁ σκοπὸς τῶν εἶναι
να στηρίξωσι τὸν νόμιμον βασιλέα· καὶ τὰ γινόμενα δί-
δουν ἀφορμὴν εἰς τοὺς ταραχοποιοὺς νὰ στοχάζωνται τὸν
δυστυχῆ βασιλέα ὡς αἴτιον τῶν τόσων κακῶν.

Ἡ αὐτὴ πρόνοια καὶ ὁ αὐτὸς φόβος τοῦ μέλλοντος
μοῦ ἐμποδίζει τὴν προχώρησιν τοῦ τύπου τοῦ δευτέρου
τμήματος τοῦ Στράβωνος· εἶναι ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τοῦ τόμου
τυπωμένον. Οἱ Χῖοι λέγεις θέλουν 150 σῶματα· ἔπρεπεν
ὡς νὰ ἐξεύρω ἂν τὰ θέλωσι στιχωμένα, καὶ ποῦ καὶ
ὡς τίνα πρέπει νὰ τὰ στείλω.

Τὸν κύριον Ῥοδοκανάκην ἄσπασαι ἐκ μέρους μου·
ἐρώτησέ τον ἂν θέλῃ νὰ κατευθύνω αὐτοῦ τοὺς ὁποίους
ἐξήτησε τόμους τῆς Γαλλ. μεταφρ. τῶν Βίων Πλου-
ταρχου, καὶ ἂν τοὺς θέλῃ στιχωμένους. Δὲν τοὺς ἀγό-
ρασα ἀκόμη, ὅτι δὲν εἶχα ποῦ νὰ τοὺς στείλω.

Πέμπει εἰς τοὺς Κυδωνιάτας βιβλία ἀπὸ τὰ πεμ-
μένα εἰς τοὺς Χίους, καὶ μὴ σε μέλει. Τὸν κατάλογον
τὸν πεμφθέντα εἰς ἐμὲ ἀπὸ Θεοφίλου, τὸν ἐξηγεῖς λοιπὸν
ὡς κατ' ἄλογον βιβλίων εὕρισκομένων εἰς τὴν βιβλιοθήκην
τῶν. Εἰπέ μὲ το καθαρά, διότι δὲν εἶναι τόσον σαφές
τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Θεοφίλου.

Ἀναγινώσκω μὲ μεγάλῃν μου ἀδημονίαν καὶ ὅσα
γράφεις περὶ τῆς μελετωμένης τοῦ Κ. αὐτομολίας εἰς τὸν
Φ. Ἄλλα ἤλπιζα ἀπὸ τὸν ἄνδρα, καὶ ἄλλα βλέπω. Τὸ
κακὸν εἶναι τοῦτο! Καὶ εἰς τί πλέον εἶναι χρῆσιμος
σοφία, ἐὰν δὲν ᾔῃ καλὴ νὰ μᾶς χειραγωγῇ εἰς τὰς
αὐτάς περιστάσεις; Συμβούλευσέ τον, διὰ τοὺς οἰκτι-
μοὺς τοῦ Θεοῦ, νὰ ριζωθῇ ὅπου εὕρεται, καὶ ἐνθύμη-
τον (ὄχι ὡς ἐξ ἐμοῦ) τὸ

Δις ἐξαμαρτεῖν ἔστιν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.

Δοῦλος! καὶ δοῦλος βλάχου! Ἐὰν ἔφθασεν εἰς τὴν
ἀνάγκην, δὲν ἐξεύρει ὅτι ἐντιμώτερον εἶναι τὸ ν' ἀπο-
θάνῃ τις τῆς πείνας, παρὰ νὰ γένῃ μισθωτὸς ἀνδρὸς ἰδι-
οῦ. Μόνος ὁ ἀπὸ τὰς πόλεις μισθὸς εἶναι τίμιος εἰς τὰς
λογίους ἀνδρας.

Δὲν μὲ ἀφίνεις ἡσυχον· ἀλλὰ μ' ἀναγκάζεις, ὡς δι-
ωγτῆς θέματος νὰ ἀπολογοῦμαι καὶ δι' ὅσα γράφω
μὲ ὅσῃν προσοχὴν ἔχουν οἱ θεματογράφοι. Τί παρὰ τὰ
ἂν εὕρισκωνται, καὶ σολοικισμοί, ἢ τοῦλάχιστον συν-
ξεις ἀνακόλουθοι εἰς τὰ γραφόμενα ἀπρετοιμάστως.
Τοῦτο ἔδωκα εἰς αὐτὰ τὴν ἐπιγραφὴν τῶν Ἀντιστοχασ-
Μ' ὅλον τοῦτο, εἰς τὰ ὅποια φέρεις παραδείγματα, ὅ-
σῃ, οὗτ' ἐγώ, δὲν ἐσολοικίσσαμεν. Καὶ πρῶτον μὲν
ἐξετάσωμεν τὸ ἰδικόν σου θέμα. « Ἐνδεχόμενον νὰ

μ' ἐξέφυγαν, εἰμὴ ὅσας δὲν ἐξεύρω νὰ διαιρέσω» ἡ
 παφῆς σύνταξις εἶναι «ἐνδεχόμενον νὰ μὴ μ' ἐξέφυγαν,
 » εἰ μὴ ἐκείναι, ὅσας κτλ.» ἀλλ' αὕτη εἶναι πολυλόγος
 καὶ συρτὴ *trainante*, ὡς λέγουσιν οὗτοι· ἡ ἰδικὴ σου
 ἦναι ἡ μόνη κομψὴ καὶ καλὴ, ἐπειδὴ ἡ ἔλλειψις δίδει
 τόνον εἰς τὴν φράσιν. Τοιαῦται φράσεις *trainantes* ἐπι-
 πολάζουσι μάλιστα εἰς τὰς βαρβάρους γλώσσας, διὰ
 πλειοτέραν σου παρηγορίαν πλάττω τὴν Ἑλληνικὴν φρά-
 σιν ταύτην «Οὐκ εἰσὶ φίλοι, οὐς ἐγὼ μετὰ τῶν ἐχθίστων
 ἡμοι συνδιαιτωμένους ὁρῶ» οὐκ ἢ ὅσους δὲν διαφέρει
 τίποτε, καὶ πρέπει νὰ συνταχθῇ μὲ τὸ ἀκόλουθον ῥῆμα.

Τὸ ἰδικόν μου πλησιάζει εἰς φράσιν σου, ἔχει ὁμως
 ἄλλον λόγον (καὶ τοῦτον Ἀττικόν) τίνα; τὸ νὰ βάλλε-
 ται τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως εἰς αἰτιατικὴν, ἂν καὶ
 τὸ κατηγορούμενον ἦναι εἰς ὀριστικὴν ἔγκλισιν, ἔαν εἴπα,
 «Ταύτην μου τὴν κρίσιν» εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θέλει
 σοῦ βαρύνει τὴν ψυχὴν» ἐμεταχειρίσθην τὴν αὐτὴν τοῦ
 Ἀριστοφάνους ("Ορν. 1269) σύνταξιν τὴν ἐξῆς:

Δεινὸν γε τὸν κήρυκα, τὸν παρὰ τοὺς βροτοὺς

Οἰχόμενον, εἰ μηδέποτε νοστήσει πάλιν.

τοῦ ὁποίου ἡ κατὰλληλος σύνταξις εἶναι, *Δεικὸν εἰ ὁ
 κήρυξ μὴ νοστήσει*, ὡς ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἰδικὴ μου, ἂν
 εἶπα, εἶμαι βέβαιος ὅτι ἡ κρίσις μου αὕτη δὲν θέλει
 σοῦ βαρύνει. Τοιαῦται συντάξεις εἶναι πολλαὶ εἰς τοὺς
 Ἀττικοὺς ὅχι μόνον εἰς τὴν αἰτιατικὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς
 ἄλλας πτώσεις· καὶ πολλάκις τὰς μιμοῦμαι, ὅχι διὰ
 κακόζηλον ἐπιτήδευσιν, ἢ καινοτομίας μανίαν, ἀλλὰ διότι,
 φίλε μου, ἡ ταλαιπώρὸς μὲς γλῶσσα εἶναι *trainante et
 languissante*, καὶ φέρει στίγματα τῆς δουλείας πολλὰ,
 τῶν ὁποίων ὁ ἀφανισμὸς χρειάζεται πολλῶν ἀνδρῶν συν-

δρομήν. Ἡσύχασε λοιπόν, καὶ μὴ σε τύπτῃ ἡ συνειδήσις δι' ἁμαρτίαν τὴν ὁποίαν δὲν ἁμάρτησας, μηδ' ἐμὲ κατηγόρει ὡς σολοικιστὴν.

Ἰδὼ καὶ τὴν εἰς τὸ ξηροπήγιον ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Πλ. Μετὰ τοῦ Πλ. Μὴ με ὀνομάσῃς *Μάντιν* κακῶν ἂν π λέγω, ὅτι δὲν θέλουν κατορθώσῃν τίποτε. Κἀμνω τέλει φίλε μου, ὁ δυστυχὴς καὶ πανάθλιος. Ταύτην τὴν ὥρην μὲ ἀναγγέλλουσι πάλιν νέους στρατιώτας νὰ ξενίσω.

3 Ὀκτωβρίου.

Τὴν ἐπιστολὴν ἐπεριώρισα εἰς μόνην τὴν ἀπολογίαν, διὰ νὰ σὲ δώσω εὐκολίαν νὰ τὴν κοινωνήσῃς (ἂν τὸ κριτικὸς εὐλογον) εἰς τὸν ἀδελφόν σου.

Ἐδῶ κλεισμένον σ' ἐπιστρέφω τὸ προοίμιόν σου, εἰς τὸ ὅποσον ἐπεθύμουν νὰ βάλῃς τὰς ὁποίας ἐπρόσχετα διορθώσεις. *Λυμεὼν* εἶναι μὲ ε. Ὁ τίτλος μὲ φαίνεται σαφέστερος ὡς τὸν ἐσχεδίασα. Εἰς τὴν ἀρχήν, αἱ μαρτυρίαι *Προδρ. Ἑρμ. λογ. Αἰσχιν.* κτλ. κάλλιον εἶναι νὰ βαλθῶσι κάτω, διότι διακόπτουσι πολὺ τὴν σειρὰν τοῦ λόγου, οὔσαι πολλαί. *Αἰσχίνης* εἶναι μὲ ι. Νόστιμος εἶναι ἂν ὁ πολλῆς αἰσχύνης ἄξιος ἐκδότης τὸ γράφει μὲ ι.

Χρεωστῶ εἰς πολλὰ σου πολλὰς ἀποκρίσεις· ἀλλ' εἴμαι ἀληθῶς ἄρρωστος.

Τὸν ἀδελφόν σου λέγω· ὅτι ὁ ἔννατος τόμος τῆς Βιβλιοθήκης εἶναι εἰς τὸν δρόμον, διότι οὕτως συμφέρει νὰ πιστεύσωσιν ὅτι τὰ προλεγόμενα τοῦ τόμου τούτου ἦσαν γραμμένα πρὸ τῆς κινηθείσης ταραχῆς ἀπὸ τοὺς Φραγκοσαίους, καὶ οὕτως βεβαίωσέ το.

Εἶναι ἀληθῶς τελειωμένος, ἔλειπε μόνος ὁ Γεωγραφικὸς

κὺς Πίναξ· μὲ τὸν ἔφεραν καὶ αὐτὸν προχθές. Ὁ ἔννατος οὗτος τόμος εἶναι ὁ πρῶτος τῆς Γεωγραφίας τοῦ Στράβωνος, τὸν ὅποιον ἔχω νὰ κάμω εἰς τρεῖς· ὁ τύπος τοῦ δευτέρου ἄρχισεν.

Ἄν δὲν σ' ἔστειλα ἀκόμη τὸ πρῶτον, εἶναι ὁ φόβος τῶν περιστάσεων. Φοβοῦμαι μὴ χαθῇ εἰς τὸν δρόμον. Εἰπέ με λοιπὸν πῶς ἔχω νὰ τὸν στείλω· πόσα νὰ στιχῶσω, πόσα εἰς φύλλα, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα.

Δύο μόνους στίχους, νὰ ζήσης! μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρόμου, διὰ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι ἔφθασε τὸ διωρθωμένον προοίμιον.

207.

22 Δεκεμβρίου 1815.

Φίλε, ἀσπάζομαί σε παρόικιον.

Εἶναι σήμερον ἡμέραι δέκα ἀποῦ σ' ἔστειλα διὰ τοῦ Allais καὶ ἐξῆς διὰ τοῦ Franck δύο Πάλας σημειωμένας AB N^ο 1 καὶ 2. καὶ περιεχούσας τὰκόλουθα :

AB N^ο 1.

- 100 σώματα ἔκτου τόμου Πλουτάρχου μὲ τὰς εἰκόνας.
- 2 σώμ. Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ τόμ. 13 καὶ 14.
- 6 Βεκκαρίας στιχωμένους, μέγα χαρτίον.
- 14 » » μικρὸν χαρτίον.
- 18 Ἡλιοδῶρους ραμμένους.

Παραγγελίαι τοῦ ἀδελφοῦ σου.		
2	τόμος Roussier sur la musique . . .	12:
1	» Blainville Histoire de la musique.	10:
1	» Fenelon éducation des filles .	3:
1	» Premières connoissances . . .	2:
1	» Gregory, legs à ses filles . .	4:
1	» Cours des études.	6:
		38:

AB N' 2

100	τοῦ αὐτοῦ, τόμου τετάρτου μὲ τὰς εἰκόνας.	
100	» » πέμπτου μὲ τὰς εἰκόνας	
2	Βιογρ. Λεξιμ. τόμ. 13 καὶ 14 [4 σῶμ.]	48:
20	Βεκκαρίας στιχωμένους μικρὸν χαρτίον [ὅλους 40].	
15	Ἡλιοδώρους ῥαμμένους [ὅλους 33]. . .	
48	Θεοφράστους εἰς φύλλα μὲ τὰς εἰκόνας.	
3	Hippocratas ῥαμμένους	
5	σώματα Στράβωνος εἰς 15 τόμους πρὸς φράγκα 30	450:

Εὐρέθησαν τέλος πάντων παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα καὶ ὁ 1^{ος} καὶ ὁ 2^{ος} τόμος τοῦ Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ· ἀλλ' εὐρέθησαν (δὲν ἐξεύρω κατ' εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν τοῦ προσμένοντος αὐτοῦς) εἰς μέγα χαρτίον, καὶ μὲ εἰκόνας τινὰς ἐνδόξων ἀνδρῶν (τὰς ὁποίας δὲν βάλλουσιν οἱ πωλοῦντες εἰς τὸ μικρὸν χαρτίον). Βλέπεις λοιπὸν ὅτι δὲν ἐταιρειάζουν οἱ δύο τόμοι οὗτοι

μέ τοὺς ἀκολούθους των, καὶ ὡς λαμπρότεροι,
καὶ ὡς στολισμένοι με εἰκόνας. Μ' ὅλον τοῦ-
το, ἐπειδὴ ἡ εὐρεσις ἦτο παρ' ἐλπίδα, καὶ ἡ
μη' ἀκόμη παρ' ἐλπίδα (τὸ μέγα χαρτίον
πληρόνεται τὸ διπλοῦν), τοὺς ἀγόρασα διὰ φρ. 14 :

φρ. 550 : 20

Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασα, φίλε νὰ τοὺς βάλλω εἰς τὰς
πεμπθεῖσας δύο πάλας. Ὅθεν ἔμειναν νὰ σὲ σταλθῶσι
μετ' ὀλίγας ἡμέρας, μετὰ τῶν σωμάτων τοῦ Στράβωνος.
Λέγω μετ' ὀλίγας ἡμέρας διὰ τὴν προξενηθεῖσαν ἀργο-
πορίαν ἐξ αἰτίας τῶν Μολοχιδῶν.

Ἀπορεῖς ὅτι σὲ λείπουνσι Πλούταρχοι 4, 5, καὶ 6ου τό-
μου. Ἀλλ' ἐλησμόνησες ὅτι ἀπὸ τούτους ἔλαβες μόνον
παρ' ἐμοῦ εἰς τὸν καιρόν, σὲ ἤλθαν ἔπειτα καὶ ἀπὸ Λει-
ψίας (125 νομίζω ἀπὸ καθένα). Ἐκ τούτου προέρχεται
ἡ ἀνίσότης τῶν σωμάτων· καὶ τοῦτο σὲ λέγω, διὰ νὰ τὸ
ἐξηγήσῃς πρὸς τὸν Ζ, μὴ νομίσῃ ὅτι στέλλων τοσαῦτα
πώματα τὰ στέλλω ἀπὸ μᾶνιν καὶ με σκοπὸν νὰ τὸν ξε-
φορτώῃ. Εἰς τὸν λογαριασμόν του θέλεις περάσειν καὶ
τὰ ἐξοδα τῶν δύο παλῶν.

Τοὺς Βεκκαρίας στιχωμένους (6 μέγα χαρτίον καὶ 34
μικρόν) σὺ τοὺς ἐστήχωσες εἰς τὸν καιρόν, ἂν ἀφ' ἑαυτοῦ
σου, ἔκαμῃς κακὰ, ἂν ἐκ συμβουλῆς μου, πάλιν κακὰ,
ὅτι ἤκουσες κακὸν σύμβουλον. Ὅτι οἱ βιβλιοπῶλαι προ-
τιμοῦν τοὺς εἰς φύλλα ἢ ραμμένους, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἀγο-
ρασταὶ τοιοῦτους τοὺς προκρίνουν, διὰ νὰ τοὺς στιχόνωσι
καθεὶς ὡς τὸν ἀρέσκει. Ὅθεν δὲν ἐκράτησα ἐξ αὐτῶν
πλὴν δέκα ἢ δώδεκα, καὶ σὲ πέμπω τοὺς λοιποὺς αὐτοῦ,
οἱ ποὺ εὐκολώτερον εὐρίσκονται ἀγορασταὶ νὰ σὲ πληρώ-
ωσι καὶ τὸ στίχωμα.

Ἰπποκράτας σὲ πέμπω μόνους τρεῖς, ὅτι δὲν μένουσι πολλοί, καὶ πωλοῦνται ἐδῶ μὲ εὐκολίαν. Θεοφάνους θέλεις λάβειν 48· αὐτῶν ἡ πώλησις εἶναι ἀργυρία. Πρὸς τὸ ἔαρ, ἂν μ' ἀφήσῃ ἕως τότε ὁ δρεπανηφόρος θύει σὲ πέμψειν ἰσως Ἰπποκράτην ἐτέρου εἵδους καὶ ἐπὶ καταστάσιος, διὰ νὰ λαλήσω τὴν διάλεκτον τοῦ Ἰπποκράτους. Μὴν εἴπῃς περὶ τούτου εἰς τινὰ τίποτε. Συμπεριφέρωτερον μὲ ἦτο, ἂν εἶχα καιρόν, ν' ἀρχίσω νὰ ἐπιμάσω νέαν ἐκδοσιν ὁλόκληρον τοῦ *Περὶ ἀέρων* κτλ.

Ἐρχομαι πάλιν εἰς τὸ Βιογραφικὸν Λεξικόν. Ὅταν λάβῃς τοὺς δύο τόμους, πρέπει νὰ τοὺς στιχῶσῃς αὐτὰ διὰ νὰ ᾖναι ἰσομεγέθεις μὲ τοὺς ἀκολουθοῦς, ἐπειδὴ καὶ τὸ νὰ ᾖναι τὸ χαρτίον πλατύτερον καὶ μακρύτερον, πρέπει νὰ κόψῃ ὁ στιχωτὴς καὶ πλειότερον. Τὰς εἰκόνας εἶναι συγχωρημένον νὰ τὰς κρατήσῃς, ἂν θέλῃς, διὰ τὸ ἂντ' εὐχαριστήσεως πιθανὸν ὅτι θέλουν δυσαρεστήσειν τὸν κτήτορα, ὡς μὴ ἔχοντα καὶ τῶν ἀκολουθῶν τόμους τὰς εἰκόνας.

Ἀπὸ τὰ ὁποῖα μὲ ζητεῖς βιβλία διὰ τοὺς Χίους εὐπρόσ- τὸν Ἰπποκράτην, τὸ Δωρικὸν Λεξικόν, τὸν Ὀμηρικὸν πίνακα, Τὰς Φοινίσσας Εὐριπίδου ἀπὸ τὸν Walckenaer. Λεῖπουσιν ἀκόμη τὸ Ἰωνικὸν Λεξικόν, ὁ θησαυρὸς ποσειδεως, καὶ ἡ Οἰκονομία Φοεσίου, ἥτις δὲν εἶναι (ὡς φαίνεται ὅτι νομίζεις) Ἰπποκράτης διαφόρου ἐκδόσεως ἀλλὰ Λεξικὸν Ἰπποκράτους, τὸ ὁποῖον διὰ τί ὠνόμασε ὁ Καλὸς Φοεσίσιος *Οἰκονομίαν*, οὐδ' ἐγὼ δὲν καταλαβαίνω. Εὐρηκα καὶ ἄλλα τινὰ βιβλία καλὰ, ἀλλὰ μὴ ἐξεύρων, ἂν ἔχῃς ἀκόμη εἰς χεῖρας ἀργύρια τῶν Χίων ἀνέβαλα τὴν ἀγοράν. Εἰπέ με, ἂν ἔστειλῃς εἰς τοὺς Χίους Διοσκορίδην εἰς μέγα μῆκος, ἐκδοσιν Σαρακηνοῦ 1500

Ἡρόδοτον σὲ λέγω πάλιν νὰ τὸν ζητήσης καὶ δεύτερον ἀπὸ τὸ Ἀμστελδάμ, τὴν ἔκδοσιν λέγω τοῦ Vessel-ling μὲ τὰς σημειώσεις Walckenaer. Ἐδῶ εὐρίσκεται, ἀλλ' εἰς τιμὴν βαρυτάτην. Εἰς πώλησιν δημόσιον πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπληρώθη 175 φρ. Βιβλιοπῶλαι δύο μόνοι ἔχουσι δύο, ὁ εἰς ζητεῖ 180 φρ. ἀκαταίβατα· ὁ ἄλλος τὸν σημειώνει ἀναισχύντως εἰς τὸν τυπωμένον του κατὰλογον φρ. 248 καταιβάζει ὁμως (λέγει) 10 τὰ $\frac{0}{10}$.

Ὡς τόσον ἀγόρασέ των τὴν εἰς τρεῖς μικροὺς τόμους ἔκδοσιν εἰς Λειψίαν 1803 τοῦ Schaefer. Πρέπει ὁμως ἀπαραιτήτως εἰς δημόσιον βιβλιοθήκην (ὡς τὴν καυχῶνται) νὰ εὐρίσκεται καὶ ἡ μεγάλη. Ἐρῶσο εὐδαιμονῶν!

208.

26 Δεκεμβρίου 1815.

Καὶ πάλιν χαῖρε !

Δὲν ἐνθυμοῦμαι, ἂν σ' εὐχήθην τὰς χρεωστούμενας εὐχὰς διὰ τὸν Πελοπίδαν. Ἐχε τας τώρα διπλᾶς ! καὶ μὴ μετανοῇς περὶ τῆς ὀνοματοθεσίας. Ἡ σημείωσίς μου ὅν ἀποβλέπει τοὺς κατὰ σὲ γονεῖς· ἀλλὰ τοὺς μωροὺς πατέρας, οἱ ὅποιοι κάμνουσι πάρεργον τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, καὶ φορτόνουσι τὴν γῆν μὲ φορτία δυσβάστακτα.

Τοιοῦτον φορτίον ἐγενήθη εἰς ἐμὲ ὁ διὰ τὸν ὅποιον φοβεῖσαι μὴ δυσαρεστηθῇ εἰς τὸ «ἐπλήρωσες τὸ χρέος σου.» Αὐτὸς, φίλε μου, εἶναι γεμισμένος ἄνεμον· ἀλλὰ, κατὰ

δυστυχίαν του, τὸ περιέχον δὲν εἶναι ἄσκός, ἱκανὸς
 τρυπηθῇ ἀπὸ κέντημα βελόνης ἢ καρφίου, καὶ νὰ κενώ-
 τὸν ἄνεμον. Εἶναι (σὲ βεβαιόνω) σφαῖρα χάλκινος. Ἐστὶν
 δάσα μὲ τρόπους παντοίους (δι' ὠφέλειάν του) νὰ
 φέρω εἰς αἴσθησιν τῆς δυστυχίας του· ἀλλὰ πληροφορο-
 μένος ὅτι πλύνω Αἰθιοπα, ἐπεριορίσθην εἰς τὸ νὰ πα-
 καλῶ τὸν Θεὸν νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ ταχινὴν ἀποδημίαν.

Τοιῦτος φοβοῦμαι μὴν ἦναι καὶ ὁ αὐτοῦ ἰ καὶ ὅχι
 Τοιοῦτον ἐν ἄλλο παλληκάριον χάλκινον ἔχομεν ἐδῶ,
 τὸ ὅποιον μακρὰν ν' ἀπέχῃ συμβουλευῶ καθημέραν
 Σάμιον, ὅστις ἕως τώρα δὲν μ' ἔδωκε καμμίαν αἰτίαν
 μεμφθῶ τὴν διαγωγὴν του.

Περὶ τοῦ ἄλλου νέου, πρὸς τὸν ὅποιον μ' ἔστειλες
 ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του ἐπιστολὴν, ἰδιαιτέραν γνῶσιν
 πληροφορίαν τῶν ἡθῶν του δὲν ἔχω. Ἐξ ὧσιν ὁμῶς
 ναμαι νὰ εἰκάσω ἀπὸ τὰς πρὸς ἐμέ του ἐπιστάσεις,
 ἀπὸ τὰς παρ' ἄλλων ἐξῶθεν μαρτυρίας, πιστεύω ὅτι
 ταγίνεται προθύμως εἰς τὸ ἔργον του.

Τοῦ Πουτσολάντη τὸ διαμηρίζω ἦτον ἀκόμη ἀπὸ
 στον εἰς ἐμέ. Ἄς προστεθῇ εἰς τὰ πολλὰ ἄλλα μαρ-
 ριον καὶ τοῦτο τῆς κομφείας μὲ τὴν ὁποίαν ἐκφράζει
 νοήματα τῆς κεφαλῆς του.

Περὶ τοῦ Carton, ἦσο ἡσυχος, ἔγινε, καὶ διπλοῦν
 δυστυχίαν μου, διότι τὸ ὅποιον σ' ἔστειλα ἦτο τὸ
 τον carton τυπωμένον, πρὶν φθάσῃ ἡ ἀπόκρισις
 Ὅταν τὴν ἔλαβα, ἕκαμα δεύτερον κατὰ τὴν θελήσειν
 μ' ὅλον ὅτι εἶχα δεῖξειν τὴν περίοδον, ὡς ἦτο κατὰ
 χάς γραμμένη, εἰς τὸν B. διὰ τὸ ἀσφαλές, καὶ μὴ
 ροφόρησεν ὅτι ἦτον ἀκίνδυνος. Ὑπομονή! τῶν Μελ-
 τῶν ἡ θεοληψία μὲ προξενεῖ τὴν δαπάνην ταύτην.

τριῶν μηνῶν ἀργοπορίαν, καὶ τὸ ὀδυνηρότερον τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ νὰ βάλω *une platitude* εἰς τόπον ἐννοίας νευρώδους. Ἡ ἀργοπορία ἐγεννήθη ἐκ τούτου ὅτι ἡ τύπῳσις τοῦ παρεμβλήματος μ' ἐκατάντησε νὰ συμπέσω μετὰ τὰ μηνολόγια τοῦ νέου ἔτους, εἰς τὰ ὁποῖα καταγιγνώμενοι τῶρα καὶ τυπογράφοι καὶ στιχῳαί, ἀμελοῦσιν ὅλα τὰλλα. Ὅπως ἂν ἦναι, ἐλπίζω περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἰαννουαρίου, νὰ σὲ πέμψω ἑκατὸν ἢ διακόσια σώματα. Λέγε ὅμως πάντοτε τὸν ἀδελφόν σου, ὅτι εἶναι σταλμένα πρὸ τριῶν μηνῶν· ἀλλ' αἱ περιστάσεις τὰ ἐμπόδισαν εἰς χωρὸν, ἢ κώμην τινὰ τῶν συνόρων.

Με συμβουλευεῖς νὰ στείλω καὶ πρὸς τὸν Γλυκὺν τῆς Βενετίας· γνῶρίσέ με λοιπὸν ὁλόκληρον τὸ νόμα· του.

Τοῦ ἀδελφοῦ σου ἡ περὶ τοῦ μέτρου τῆς ἐπιστήμης τοῦ Κ. κρίσις εἶναι ἀναμφιβόλως ἐσφαλμένη· εἴθε νὰ μὴ πρᾶξη καὶ εἰς ὃ, τι λέγει περὶ τῆς διαγωγῆς του ! Ἄν ἔτι ἄλλο, ἢ μετὰβασις ἀπὸ τὴν Σμύρνην εἰς τὸ Βυζάντιον διδῇ αἰτίαν νὰ τὸν κρίνῃ τις ὡς ἄνθρωπον, ὅστις ἑαυτὴν δὲν ἐγνώρισεν ἀνθρώπους. Ἄμποτε τὸ πάθημα τοῦτο νὰ τὸν γένῃ εἰς τὸ ἐξῆς μάθημα !

Οἱ Μολοχῆται εὐχαριστοῦνται λοιπὸν εἰς τὰ καλὰ γραμμετικά, *à la bonne heure*. Ἀξιοὶ εἶναι τοῦ Εὐαγγελικοῦ μακαρισμοῦ « Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι ! » Ἄλλο δὲν μένει, πλὴν νὰ καλέσωσι τὸν Δ, νὰ τοὺς ἐξακούσῃ μετὰ τοὺς ξηροὺς τοῦ ρύακος.

Τίς εἶναι ὁ διορθώσας τοὺς Αὐτοσχ. στοχ. Μόστρας (ὡς τὸν ὀνομάζεις) ; Καλὴν διόρθωσιν μοῦ ἔκαμεν ἂν ἔσπευε τὴν αἰτιατικὴν εἰς ὀνομαστικὴν ! Ὅτι σφάλλω πηλὴν (καὶ τῶρα πλέον παρὰ ποτὲ διὰ τὸ γῆρας) εἶναι ἀναμφιβόλον· ἀλλ' ὅμως ἄλλην φορὰν παρακαλῶ σε

νὰ ζητῆς ἀμέσως ἀπ' ἐμὲ τὴν ἀπολογίαν ἢ τὴν ἐξομολογίαν τῶν σφαλμάτων μου. Εἶναι ἄλλα πολλά σφάλματα γλώσσης εἰς τοὺς Αὐτοσχ. στοχ. τὰ ὅποια ἐπὶ νὰ διορθώσω ἐδῶθεν καὶ νὰ σὲ τὰ στείλω πρὸ τοῦ τύπου ἀλλ' εἶχα ὁ ταλαίπωρος καιρόν ;

Τὸ περὶ Μουσικῆς τοῦ Πλουτάρχου ζητῶ ἀκόμη, ὀλίγην ὅμως ἐλπίδα νὰ τὸ εὕρω· καὶ σ' ἔγραψα νομίζω τὴν αἰτίαν τῆς δυσελπιστίας. Αὐτὸ ἐτυπώθη εἰς πολλὰ ὀλίγα ἀντίτυπα πρὸ χρόνων 80, καὶ ἐμοιράσθη εἰς φίλους τούτων ἀποθανόντων ἔγινε φυσικὰ ἐμπόρευμα, ἢ ὡς λέγουν οὗτοι *il est entré dans le commerce*, καὶ ἐσαυπίσθη εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ξένους ἄλλους τόπους πολλὰς.

Ταύτην τὴν ὥραν μὲ γράφει ὁ Βιβλιοπώλης Βαρνὶς ὅτι εὑρηκε τὸν *Θησαυρὸν τῆς ποιήσεως τοῦ Μορέλλου*.

Τὰς ὁποίας ἔλαβα ἐπιστολάς σου μετὰ τὴν τελευταίαν μου εἶναι 23 Σεπτεμβρ. 23 καὶ 25 Ὀκτωβρ. καὶ 9 Δεκεμβρίου.

Εἰπέ τὸν Ῥοδοκανάκην (μετὰ τοὺς ἀσπασμούς μου) ὅτι τὴν μετάφρασιν τῶν βίων Πλουτάρχου θέλω τὴν περὶ ψεῖν ὁμοῦ μὲ τοὺς Στράβωνας· ἂν μὲ παρήγγειλε πρὸς τούτοις ἄλλο τι, καὶ τὸ ἐλησμόνησα, σημείωσέ μὲ πρὸς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρόμου.

Ἐπαρηγόρησε τὰς δυσπαρηγορήτους ἀνίας μου ὅ,τι λέγεις περὶ τοῦ Ὁργανισμοῦ τῆς Χίας σχολῆς. Θέλω φροντίσειν νὰ γράψω καὶ πρὸς τὸν Βάμβαν καὶ πρὸς τὸν Θεόφιλον, ὅταν λάβω καιρόν, καὶ πλειοτέραν δύναμιν.

Εἰπέ με καθαρὰ (ὅτι ἀκόμη δὲν τὸ ἐκατάλαβα) Δούκας - Ἀρχιλόχος εἶναι ὁ πρῶτος κινήσας τὴν περὶ τὴν *Κατ' εἰκόνα ταραχήν* ;

Κάποια ἐλπίς (μικρὰ ὅμως καὶ πολλὰ λεπτή) ἐγενήθη

περί τῆς εὐρέσεως τοῦ Αἰγυπτιακοῦ συντάγματος περί Μουσικῆς.

Δύο ὑποψήφιοι ἐπροβάλλθησαν εἰς τὸ Πανεπ. ὁ Βαλσαμάκης καὶ ὁ Γαζῆς. Ἐνίκησεν ὁ Βαλσαμάκης, κ' ἔγινε (μὲ τὴν εὐχὴν σου) μέλος ἀλληλογραφικόν.

Εἰπέ με ἂν κρατῆς ἀκόμη ἀργύρια τῶν Χίων.

Εἰπέ με ἀκόμη, ἂν ἦναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Παναγιώτατος ἡμῶν Πατριάρχης ὑπέβαλεν εἰς δασμὸν ἐτήσιον τοὺς Λευίτας, διωρισμένον εἰς τὴν παιδείαν τοῦ γένους, ἂν ἐπυγχθῇ ὁ δασμὸς, καὶ πῶς οἰκονομήθῃ. Φυσικὰ τοῦ τοιοῦτου δασμοῦ ἀκολουθήματα εἶναι ἀποστολὴ νέων εἰς τὴν Εὐρώπην, παραγγελίαι βιβλίων εἰς βιβλιοθήκης συγκρότησιν κτλ. Ἐγινε τίποτ' ἀπ' αὐτά; Μέλλει νὰ γένη; Πότε θέλει γένην; Ἄν ἦτο τρόπος νὰ ἐρωτήσης καὶ τὸν Κούμαν νὰ σὲ πληροφορήσῃ διεξοδικώτερον περί τῶν συμβάντων πρὸ τῆς ἀποδημίας του. Ποίου εἴδους ἦσαν αἱ παραχαί; τίνες οἱ πρῶτοι κινήσαντες καὶ πόσοι; τίνες ἀντιλέξαντες; καὶ τίνες οἱ ἀδιάφοροι σεγιρτζίδες; ἐπεὶ ὡμουν νὰ ἔχω λεπτομερεστέραν εἰδησιν περί τούτων. Ὑγίαινε. Δὸς εἰς τὸ πῦρ τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν.

Ἐγνώρισα τὸν Capo-d'Istria, καὶ μ' εὐχαρίστησιν μου πολλήν.

Ἀνάβαλε τὸν Ἡρόδοτον τοῦ Walkenaer, καὶ ἀγόρασε μόνον τὸν τοῦ Schaefer

209.

8 Ἰανουαρίου 1816.

Εὖχομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς σοὺς τὸ νέον ἔτος εὐδαιμονιστατον! Καιρὸν δὲν ἔχω ν' ἀποκριθῶ εἰς τὴν ἐπιστο-

λὴν σου τῆς 20 Δεκεμβρίου (1815). Σήμερον σὲ πέμπτην ὁ Allais τὰ τρία πρῶτα φυλλάδια τῆς περὶ παιδων ἀγωγῆς ἐφημερίδος (Journal d'éducation) καὶ θέλει σὲ πέμπειν τὰ ἐξῆς καθόσον ἐκδίδονται, διότι τὸν εἶπα νὰ πληρώσῃ διὰ τὸ ἔτος ὁλόκληρον. Καὶ πρὶν μὲ γράψῃς εἰς σκοπὸν νὰ πληρώσω δύο ἐτήσια, ἔν δια σέ, καὶ ἄλλο διὰ τοὺς Χίους. Τώρα ὁμως μὲ φαίνεται οἰκονομικώτερον, νὰ τὸ πέμπῃς αὐτόθεν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν πρὸς τοὺς Χίους καὶ μάλιστα διότι εἶναι ὀλίγον δύσκολον νὰ πέμπεται διὰ τῆς πόστας ἀπεδῶ ἕως εἰς τὸ Βυζάντιον. Περὶ δὲ τοῦ ὁποίου ζητεῖς νὰ σταλθῇ εἰς Πίζαν πρὸς τὸν 'Ι. 'Ι. σὲ παρακαλῶ καὶ σὲ τὸ ζητῶ ὡς χάριν, νὰ γράψῃς πρὸς τὸν Allais ἀμέσως νὰ τὸ στείλῃ αὐτός, χωρὶς νὰ ἀνακατώσῃ τὸνομά μου· et cela pour des raisons.

* Ἄν καὶ δὲν ἔχω καιρὸν ν' ἀναπνεύσω ἀναγκάζομαι νὰ σὲ γράψω σήμερον τὴν ὀλιγόστιχον ταύτην διὰ τὴν ἐξῆς αἰτίαν· ὅταν λάβῃς, φίλε, τὴν ἐφημερίδα ταύτην πρόσεχε μὴ κάμῃς κρότον αὐτοῦ, μηδὲ τὴν κοινωνήσῃς εἰς κανένα, ἕως οὗ (ἂν εἰσαχθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἢ μετέδοσ) νὰ στηρίξῃς τὴν φήμην τῆς εἰσαγωγῆς, ὡς ἔργον ἰδικόν σου καὶ τῶν Χίων. Τοῦτο σὲ λέγω διὰ τὸν Ποντοσολάντην. Εἶναι ἄρκετὰ ἀναίσχυντος νὰ κάμῃ καὶ περὶ τούτου ὅτι ἐτόλμησε καὶ περὶ τῶν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην δώρων.

Τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα σὲ γράφω πλατύτερον.

Υἱαίνει.

10 Φεβρουαρίου 1816.

Φίλε 'Αλέξανδρε,

Τὴν 2 τοῦ παρόντος σ' ἐστράτευσεν ὁ Allais διὰ τοῦ ἐν Στρασβούργῳ Franek Πάλαν σημειωμένον AB N° 1 καὶ περιέχουσιν·

Μικρὸν χαρτίον

200 σώματα ῥαμμένα τοῦ α' τόμου τοῦ Στράβωνος.

3 δεμένα εἰς μόσχινον.

2 » εἰς προβάτινον.

1 ἡμίδετον.

206

Μέγα χαρτίον.

1 χρυσοδεμένον.

1 ῥαμμένον.

2 τόμ. πρῶτον καὶ δεύτερον Βιογρ. Λεξ. φρ. 14

3 » Politique des cabinets de l'Europe 13

2 » tabl. de l'Empire Ottoman . . . 11

1 Τὸ περὶ Μουσικῆς μέρος τῆς Αἰγυπ. περιηγ. 68

3 φυλλάδια, καὶ τὰ ἀκόλουθα καθόσον ἐκδίδονται, ὑπογραφὴν δι' ὅλον τὸ ἔτος . . 20

12 τόμους δεμένους Γαλλ. μεταφρ. Βίων

Πλουτάρχου διὰ τὸν Σταμάτην Ῥοδο-

καν. διὰ βιβλία πεμπόμενα πρὸς τοὺς

Χίους. 427:15

553:15

Τὰ 200 σώματα εἶναι νὰ πωληθῶσιν· ἐξ αὐτῶν ὅμως
ἔχεις ν' ἀφαιρέσης τινὰ (7 ἢ 8 νομίζω) διωρισμένα
τοὺς ὅσοι ἔλαβαν ἀπ' ἐμὲ δωρεὰν καὶ τοὺς προτέρους
τόμους τῆς Ἑλλην. βιβλιοθήκης. Πρὸς Ῥώταν καὶ Ῥώ-
λην ἐπεμψα.

Ἀπὸ τὰ δεμένα εἰς μόσχινον τὰ δύο εἶναι διὰ τὸν
ἀδελφούς σου, καὶ τὸ τρίτον διὰ τὸν Στ. Ῥοδοκανάκη.

Τὰ δύο προβάτινα στείλει τὸν Κούμαν καὶ τὸν Θεό-
φιλον, καὶ τὸ ἡμιδέτον πρὸς τὸν ἀδελφόν μου.

Τὸ χρυσόδετον μέγα χαρτίον εἶναι ἰδικόν σου· τὸ φαι-
νέον τοῦ αὐτοῦ μήκους στείλει (νὰ ζήσης) ἢ διὰ τοῦ ἐν-
τόθι Ῥωσικοῦ πρέσβεως, ἢ δι' ἄλλου μέσου ἀσφαλτοῦ
πρὸς τὸν Capo d' Istria.

Περὶ τῶν λοιπῶν τῆς Πάλας, τὰ μὲν 14 φρ. τὰ ἐπι-
ρασες ἤδη εἰς λογαριασμόν μου, ὡς βλέπω εἰς τὴν ἐπι-
στολήν σου τῆς 13 Ἰανουαρίου· ὅθεν μένουσι φρ. 53.
15 ἔτι νὰ περάσης, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν 40 φρ. θέλει
λάβειν παρὰ τοῦ Ῥοδοκανάκη, τὰ δὲ λοιπὰ ἀπὸ τοῦ
Χίου (τὰ φρ. 427:15) καὶ τοὺς ἄλλους ὅσοι σ' ἐζήτη-
σαν τὰ βιβλία (φρ. 112).

Τὰ φυλλάδια εἶναι τὸ Journal d'education κατὰ
τὴν μέθοδον τοῦ Λαγκάστρου. Δὲν εὐρέθη τρόπος νὰ
πέμπεται διὰ τῆς πόστας· ὅθεν ἀναγκάσθην νὰ βάλω
τρία πρῶτα ρούμερα εἰς τὴν Πάλαν· τὸ τέταρτον
ἐπρόφθασεν. Ἡ ἐτήσιος ὑπογραφή (abonnement) εἶναι
20 φρ. διὰ 12 φυλλάδια.

Ἡ τιμὴ τοῦ Στράβωνος εἶναι φρ. 11 ⁵⁰/₁₀₀ καθ' ἑκά-
στον σῶμα καθαρὰ. Ἐὰν ὁμως κρίνης εὐλογον νὰ ἀφαι-
ρέσης τὰ ⁵⁰/₁₀₀, κύριος εἶσαι τῆς ἀφαιρέσεως. Ἐδῶ, φί-
λου, αὐξήσαν αἱ τιμαὶ ὅλων τῶν πραγμάτων διὰ τῶν

μαρκεῖς φόρους ὅσους φέρομεν, διὰ νὰ πληρώσωμεν ὅσα μᾶς ἠνάγκασαν νὰ ὑποσχεθῶμεν οἱ πολεμήσαντες ἡμᾶς. Τὸ χαρτίον ἐγένεν ἀκριβώτερον· ὁ τυπογράφος μὲ φοβερίζει ν' αὐξήσῃ τὸν μισθὸν τοῦ τύπου διὰ τὸν δεύτερον τόμον τοῦ Στράβωνος· τοῦ ὁποίου ὁμως τὴν τιμὴν ἐγὼ βέβαια δὲν θέλω αὐξήσῃν πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς.

Μ' ἐρωτᾷς περὶ τοῦ Γαλλ. Στρ. Ὁ ἀποθανὼν συνεργάτης μου Δουθεΐλης, ὀλίγους μῆνας πρὸ τοῦ θανάτου, ἐτήρησε μόνος μονώτατος καὶ μᾶς ἀπεκατεστάθη τὸ πρὸ πολλῶν ἐτῶν διακοπὴν ἐτήσιον· ἀλλ' ἀπεκατεστάθη διὰ μόνον τέσσαρα ἔτη, τῶν ὁποίων δεύτερον εἶναι τοῦτο (1816). Τὸ πρῶτον ἔτος μᾶς ἐπλήρώθη ὁλόκληρον· τὸ δευτέρον (καὶ πιθανὸν ὅτι καὶ τὰ ἐξῆς) ἐκολοβώθη 5 τὰ 100 διὰ τοὺς ἐκ τῶν περιστάσεων ἐκτάκτους (extraordinaires) φόρους. Ἐξ τούτων ἐπλήρωσα καὶ θέλω πληρῶσαι φόρους ἄλλους βαρεῖς δι' ἐμέ καὶ τοὺς κατ' ἐμέ, χωρὶς νὰ λογαριάζω ὅσα ἐδαπάνησα εἰς τὸ νὰ ξενίσω πεντακτὴς στρατιώτας Προυσιακοὺς. Εἰς ὀλίγα λόγια, φίλε, ἐκατέστησα νὰ κάμνω τοιαύτας οἰκονομίας, ὁποίας δὲν πηγχωρεῖ ἡ ἡλικία μου. Ὑπομονή! Ὅ,τι μὲ θλίβει πλέον εἶναι ἡ ἀδυναμία ν' αὐξάνω τὴν βιβλιοθήκην μου, καὶ ἐπομένως νὰ εὐκολύνω τὸ ἔργον μου. Καὶ πάλιν καὶ πολλὰς ὑπομονή!

Καὶ τάχα μόνον ταῦτα τὰ φάρμακα εἶναι; Ἄλλο τώρα μὲν φαρμάκιον, ἢ μᾶλλον ὀδυνηρὰ πληγὴ, τῆς ὁποίας τὴν θεραπείαν ζητῶ, φίλε, ἀπὸ σέ. Περὶ τὴν 20 Σεπτεμβρίου 1814 ἐπεμψεν ὁ Allais πρὸς τὸν ἐν Ἀμστελδάμ (δὲν ἐξεύρω πῶς νὰ τὸν ἐπονομάσω) Στέφανον Παλαιολόγον, Πάλλαν σημειωμένην AZ N° I περιέχουσαν 100 σῶματα τοῦ τετάρτου καὶ ἄλλα 100 τοῦ πέμπτου τόμου

τοῦ Πλουτάρχου διὰ τὰ εὐδῶσα ἐκείθεν εἰς Ῥωσίαν
κατὰ διαταγὴν τῶν Ζωσιμάδων. Εἰς τὴν 8 Νοεμβρίου
τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὸν πέμπει ὁ αὐτὸς Allais δευτέραν Πά-
λαν AZ N^ο 2 περιέχουσαν τὰ 100 σώματα τοῦ ἑκτοῦ
τόμου. Τὴν 14 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους μὲ γράφει
Παλαιολόγος ὅτι ἔλαβε τὴν τελευταίαν ταύτην N^ο 2,
ἀλλ' ὅχι ἀκόμη τὴν πρώτην τὴν περιέχουσαν τὰ 200
σώματα. Ἐκαμὲν ὁ Allais τὰ συνήθη κινήματα, καὶ οἱ
Κομισσιωνάριοι ἀπεκρίθησαν ὅτι θέλουν γράψῃ εἰς Βρυ-
ξέλλαν νὰ κινηθῇ ἡ πάλα πρὸς Ἀμστελδάμ, καὶ ἀμε-
μνησα πλέον περὶ τούτου. Πρῶτον παράξενον νὰ μὴ ζη-
τήσῃ πλέον αὐτὸς τὴν πάλαν, διὰ τὴν ἀκολουθήσῃ τὴν θέ-
λησιν τῶν Ζωσιμάδων· δεύτερον παράξενον ὅτι οὐδ' αὖ
Ζωσιμάδαι δὲν ζητοῦσι τοὺς λείποντας δ' καὶ ε' τόμους
τοῦ Πλουτάρχου, οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν τελευταίαν ἐδω-
κλεισμένην γραφὴν τοῦ Παλαιολόγου, δὲν ἔφθασαν ἀκόμη
εἰς Ἀμστελδάμ. Ἦθελαν μείναι αἰωνίως ἀκαταζήτητοι,
εἰάν δὲν μ' ἔδιδεν ἀφορμὴν νὰ ἐρωτήσω περὶ αὐτῆς ὁ θε-
νατος τοῦ Στ. Ἡσαίου. Ἀποκρινόμενος εἰς τοὺς κληρο-
νόμους τοῦ τὴν 22 Νοεμβρίου 1815 δὲν ἐξέύρω πῶς μὲ
ἐφάνη νὰ ἐρωτήσω καὶ τὸν Παλαιολόγον διὰ τί ἀμέλει
νὰ μὲ φανερώσῃ τὴν παραλαβὴν τῆς Πάλας N^ο 2, καὶ
βλέπεις τί μὲ ἀποκρίνεται ὁ γεννάδας. Μαρτύρομαι Θεῷ
φίλε μου, ὀλίγον ἔλειψε νὰ μ' ἀποπλήξῃ ἡ ἐπιστολή σου
καὶ μ' ἀρρώστησῃ τόσον, ὅσον νὰ περάσω πολλὰς νύκτας
ἀύπνους ὅχι μόνον διότι ἡ ζημία εἶναι παχυτάτη (ἂν γὰρ
θῶσι, καταργοῦσι καὶ ἄλλα 300 σώματα τοῦ πρὸ αὐτοῦ
α' β' καὶ γ' τόμου, καὶ ἄλλα 100 τοῦ ἀκολουθοῦ ἑκτοῦ)
ἀλλ' ὅτι γίνεται καὶ εἰς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι ἐφάρθον

μέ δύσνοιαν πρὸς ἐμέ, καὶ δὲν ἔχουσι βέβαια πλέον οὐδὲ
τὴν παρ' ἐμοῦ εὐνοιαν.

Τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Παλαιολόγου σὲ πέμπω καὶ διὰ τὰ
μ' ἐξηγήσης τί σημαίνει τὰ *ἀλλὰ* *γνώμη* (τόσην ἀπαι-
δευσίαν ἔχει ὁ ταλαίπωρος ὥστε νὰ μὴ καταλαμβάνη,
ὅτι λαμβάνων τὸν ἕκτον τόμον, ἐκ πάσης ἀνάγκης ἔπρεπε
νὰ ἔχῃ καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ), καὶ νὰ λάβῃς τὴν φροντίδα
νὰ γράψῃς καὶ πρὸς αὐτὸν (ἐγὼ δὲν τὸν ἀπεκρίθην, φο-
βούμενος μὴ τὸν ὑβρίσω) καὶ πρὸς τὸν Cnaeps εἰς Bru-
xelles, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐπέμφθη ἡ πάλαι AZ N° 1 τὸν
Σεπτέμβριον μῆνα 1814 ἀπὸ τοὺς ἐδῶ expediteurs
Tesnier Abraham, καὶ τρίτον νὰ δώσῃ τὴν εἰδήσιν πρὸς
τὸν ἐδῶ Martin Puech, εἰάν τὸ πρᾶγμα καταντήσῃ εἰς
τὸ ἐμπορικὸν κριτήριον (Tribunal de commerce) νὰ τὸ
οἰκονομήσῃ αὐτός, ἢ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν Allais, ὅστις ἔγρα-
ψεν πρὸς τὸν Cnaeps, ἀλλὰ δὲν ἔλαβεν ἀκόμη ἀπόκρισιν.
Μὴν εἶπῃς ἀκόμη τίποτε πρὸς τοὺς Ζ, ἕως νὰ ἴδωμεν
τὸ τέλος. ὦ! φίλε, πόσον μὲ θλίβει ἡ ἀπροσδόκητος
αὕτη ζάλη καὶ τρικυμία! Ὅλη μου ἡ ζωὴ σχεδὸν ἐστά-
θη κακόμοιρος· ἀλλ' ὅλα τὰ πλέον πικρὰ παρὰ τᾶλλα
μαῦ τὰ ἐφύλαξεν, ὡς φαίνεται, ἡ τύχη διὰ τὰς τελευ-
ταίας ἡμέρας. Ὅταν συλλογισθῶ ἀπὸ πόσας ἀνίας ἔχει
καὶ μ' ἐλευθερώσῃ ὁ θάνατος, μὲ κακοφαίνεται ὅτι ἡ αὐ-
τοχειρία δὲν εἶναι συγχωρημένον εἰς τοὺς φρονίμους, ὡς
τὸ ἐνόμιζαν οἱ Στωϊκοί.

Ἄς ἔλθωμεν εἰς τοὺς Κυδωνιάτας· ὅσα μένουσιν εἰς
ἐμὲ ἀπὸ τὰ ἀργύριά των εἶναι φρ. 2024 : 45. Τόσα λοι-
πὸν εἶπέ τους ὅτι ἔλαβες ἀπ' ἐμέ. Καίρὸν οὐδὲ δύναμιν
νὰ τοὺς γράψω δὲν ἔχω.

Ἄν τὰ δύο ταῦτα δὲν μ' ἔλειπαν, ὁ καιρὸς λέγω καὶ

ἡ δύναμις, ἤθελα βέβαια συνεργήσῃ « καὶ χερσὶ καὶ πο-
σὶν » εἰς τὴν μελετωμένην ἀπὸ τὸν Βάμβαν καὶ Βαρδα-
λάχον φιλολογικὴν ἐγκυκλοπαιδεῖαν· ὅχι μόνον διὰ τὸ
προσδοκώμενον ἀπ' αὐτὴν ἀνυπολόγιστον (incalculable)
ὄφελος, ἀλλ' ἔτι καὶ διότι εἰς τὴν λάμψιν τῆς ἡθελαι
(μὴν ἀμφιβάλλης) ἀναλυθῇ « ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προ-
σώπου πυρὸς » ὅλαι τῶν σχολαστικῶν μας αἱ κενοσοπι-
δαί. Ἀλλὰ, φίλε μου, τί νὰ κάμω ! Ἔχω τὸν Ἑλληνι-
κὸν Στράβωνα, ἔχω τὸν Γαλλικόν· δίδω καὶ κάποιαν
προσοχὴν εἰς τὴν ἑκδ. τοῦ Πausaniou· κατατρώγομαι
καὶ ἀπὸ παντοδαπὰς ἀνίας καὶ λύπας, χωρὶς νὰ βάλω
εἰς τὸν λογαριασμὸν τὴν καθημέραν, κατῶραν, καὶ πᾶσαν
στιγμὴν ἐλαττουμένην ἀπὸ τὸ γῆρας δυνάμει μου. Εἰς
μόνος τρόπος ἦτο νὰ συνεργήσω μικρόν τι (πολλὰ μικρόν)
εἰς αὐτήν· τὸν ὅποιον ὁμως δὲν συγχωρεῖ ἡ οἰκονομία τῆς
δαπάνης. Ποῖος ; Ἀφοῦ τελειώσωσι τὸ ἔργον των νὰ τὸ
στείλωσι μεταγραμμένον καθαρὰ νὰ τυπωθῇ ἐδῶ. Τότε
ἀναθεωρῶν καὶ πρὸ τοῦ τύπου, καὶ μεταξὺ τοῦ τύπου
δυνατὸν ἦτο νὰ προσθέσω, νὰ ἀφαιρέσω, εἰς ὀλίγα λόγια
νὰ μίξω τὴν κρίσιν μου μὲ τὴν κρίσιν των. Ἐὰν τὸ γέ-
νος εἶχε πλείονα φῶτα, δὲν ἤθελε βέβαια φοβηθῇ τὴν
πλειοτέραν δαπάνην, οὐδὲ κρίνειν τὴν παιδεῖαν τοῦ μὲ
λογισμοὺς καὶ κανόνας ἐμπορικοὺς.

Διὰ τὴν αὐτὴν μου ἀδυναμίαν δὲν γράφω πρὸς τὸν
ἀδελφόν σου, καὶ παρακάλεισέ τον θερμῶς, καὶ αὐτὸν καὶ
ὅσους ἀμελῶ ν' ἀποκριθῶ, νὰ μὲ κρίνωσιν μὲ ἔλεον καὶ
συγκατάβασιν.

Παρακάλεισε μάλιστα τὸν φίλον ἀδελφόν νὰ μὴν ἀνα-
φέρῃ πλέον τῶνομά μου εἰς τὸν Μ. Φοβοῦμαι μὴ ἡ πρὸς
ἐμέ του ἀγάπη καὶ ὁ ὑπὲρ ἐμοῦ φόβος τὸν κινεῖ εἰς τὴν

τρόπον τινά νά μέ οἰκειώσῃ, καί νά μέ βάλῃ « ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων » τοῦ Μ. Καί μέ ἦλθε παρὰ ξένος λογισμὸς τὴν περασμένην νύκτα, ὅτι καί ὁ Μ. τοῦτο ζητεῖ τὸ « Ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι ». Βλέπει ὅτι ἐπαίνεσά τινας τῆς τάξεώς του, ἄλλους δικαίως, καί ἄλλους κατ' οἰκονομίαν· περὶ αὐτοῦ δὲ οὐδεὶς λόγος ἀκόμη ζωγραφωμένος ἀπὸ τὸ στόμα μου, οὐδὲ δῶρόν τι ἀπὸ τὰς ἐκδόσεις μου. Βέβαια καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο ἐχρεωστούντο, ἔαν αὐτὸς ἐπλήρουνε τὸ χρέος τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἄλλ' ἐνόσφῃ εἶναι τοιοῦτος, καί αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμοίους του τοὺς λογαριάζω « ἐν Καρὸς αἴσῃ ». Ὅθεν πάλιν σὲ παρακαλῶ νά προλάβῃς τὸν ἀδελφὸν νά μὴν ἀναφέρῃ εἰς κανένα πλεον τῶνομά μου παρόμοια ὡς νά ἦμην ἀποθαμένος. Ἐλπίζω νά εὔρω τρόπον ἄλλον νά τοὺς θεατριζῶ, εἰς τὸν ὅποιον νά μὴ δύνανται νά εὔρωσιν μήτε τὸ *Κατ' εἰκόνα*, μήτε τὸ *Καθ' ὁμοίωσιν*.

Ἐλησμόνησα (καὶ τί δὲν λησμονῶ!) νά ὀνομάσω τὰς ἐπιστολάς σου τῆς 3 καὶ 13 Ἰανουαρίου. Ἴδου ἕξ ἐβδομάδες ἀποῦ ἔλαβα τὴν πρώτην, καὶ ἀκόμη δὲν εὔρηκα τὸν καιρὸν ν' ἀναγνώσω τὰς περὶ τῆς Μουσικῆς Ἐγκυκλίους. Τὸ Αἰγυπτιακὸν περὶ αὐτῆς σύνταγμα σὲ πέμπεται μὲ τὴν παροῦσαν Πάλαν· ἡ μετάφρασις τοῦ Περὶ μουσικῆς τοῦ Πλουτάρχου δὲν εὑρέθη, οὐδ' ἐλπίζω τὴν εὑρεσὶν του. Τὴν συναλλαγματικὴν φρ. 1000 τοῦ Dellessert στέλλω τὴν 15 τοῦ παρόντος (εἶναι σήμερον ἡ 13), διὰ νά λάβω τὰ ἀργύρια. Χρεῖαν αὐτῶν ἀκόμη κατεπίγειουσαν δὲν εἶχα· ἔκαμες ὅμως καλὰ νά μέ τὰ ἐμβάσῃς, *ce qui abonde, ne nuit pas*.

Τὰ περὶ τοῦ Κούμα μὲ κατεπλήρωσαν.

Τὰ περὶ τῆς προσκλήσεως τοῦ Δ. εἰς τὸ Β. ἔξεναν-

τίας μ' εὐφραναν. Γνωστὴ ἴσως σὲ εἶναι ἡ ἀπὸ τῶν πα-
θήκων τὰ ταχινὰ πηδήματα καὶ ἀναβάσματα γεννηθεῖσα
παροιμία, Plus il monte, plus il montre son cul. Ἐλ-
πίζω ὅτι ἡ εἰς τὸ Β. καθίδρυσαι θέλει γενῇ ὁ τάφος τοῦ
ἔχοντος μάλιστα πλησίον τὸ ὀλέθριον δι' αὐτὸν γειτο-
νευμα τῆς Χίας σχολῆς. Εἴθε νὰ τὸν ἀκολουθοῦσε καὶ ὁ
Κ. καὶ ἄλλοι τινὲς ὅμοιοί του διὰ νὰ φανῇ γρήγορα ὁ
βρωμερὸς αὐτῶν πρωκτός, ἀπὸ τὸν ὅποιον ὀλίγον διαφέ-
ρει τὸ στόμα των.

Στείλὲ μ' ὀπίσω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Θηθαίου Π. Καὶ
μὴν ἀμελήσης, παρακαλῶ σε, νὰ γράψῃς πρὸς τὸν Mar-
tin περὶ τῆς ἐλεεινῆς Πάλας· ἴσως ἐσύμπερε νὰ γράψῃς
δύο στίχους καὶ πρὸς τὸν Allais, μάλιστα· ἐπειδὴ ἐψευδο-
λόγησα πρὸς αὐτὸν ὅτι μὲ κατατρώγεις μὲ τοὺς ἐλέγχους
σου περὶ τῆς Πάλας. Τὸ περὶ αὐτῆς κίνημα ὅσον ἀργὸν
τόσον πλειοτέρας δυσκολίας ἀπαντᾷ. Πρὸς τοὺς Ζ. μὴ
ἀναγγεῖλῃς ἀκόμη τίποτε. Ἀνάγγειλέ τους ὅμως τὴν
Στράβωνα ἴσως λάβωσι τινὰ σώματα· εἰπέ τους ὅτι ἔχεις
καὶ εἰς μέγα χαρτίον εἰς τιμὴν ὅμως διπλῆν.

Εἶναι σχεδὸν 15 ἡμέραι ἀποῦ ἀνεχώρησε διὰ τὴν Λόν-
δραν ὁ περιαιτολόγος· δὲν ἐμπορεῖς νὰ λογιάσῃς ἀπὸ τὴν
σον ἄχθος μ' ἐλάφρυνε, εἰς αὐτὸν ἀρμόζει τὸ « Καλὴ
μὲν ὄψις, ἐν δὲ δειλῆναι φρένες ». Ὑγίαινε !

Καῦσε τὴν ἐπιστολὴν.

211.

1 Μαρτίου 1816.

Ἀλέξανδρε φίλε ἀσπάζομαι σε,

Τὴν ἐδῶ κλεισμένην διὰ τὸν Κούμαν ἀνάγνωσε, καὶ
στεῖλέ την, παρακαλῶ σε, συνοδευμένην μὲ λόγους ἰδικούς
σου συστατικούς ὑπὲρ τοῦ γράφοντος νέου, Σμυρναίου
τὴν πατρίδα. Τὸ θανατικὸν τοῦ ἄρπασε παρ' ἐλπίδα
τοὺς γονεῖς καὶ συγγενεῖς, καὶ τὸν ἐρήμωσε πάσης βοή-
θείας. Ἐὰν διὰ παρακινήσεως τοῦ Κούμα, οἱ ἐπίτροποι
τοῦ γυμνασίου, ἢ ἄλλοι τινὲς ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ κτηματικούς,
ἀποφασίσωσι νὰ βοηθήσωσι τὸν νέον νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν
Γοττίγγαν νὰ τελειώσῃ τὰ μαθήματά του, καὶ αὐτὸν
θέλουν ὠφελήσῃν, καὶ τὴν ἀπ' αὐτὸν προσδοκωμένην
ὠφέλειαν θέλουν προξενήσῃν εἰς τὴν Σμύρνην, εἰσάγοντες
ἐκεῖ τὴν Λατινικὴν καὶ Γαλλικὴν φιλολογίαν. Ὑγίαινε!

ΚΟΡΑΗΣ.

212.

11 Μαρτίου 1816.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Τὴν 28 Φεβρ. ἐπιστολὴν σου ἔλαβα προχθὲς ἑσπέρας,
περιέχουσαν τὸν λογαριασμόν μου καὶ τὰ λοιπά, περὶ

τῶν ὁποίων δὲν εἶναι σήμερον ὁ λόγος, ἐπεὶ δὴ ἔχω ἄλλο ἀναγκασιότερον νὰ σὲ γράψω.

Καταρχὰς τῆς περασμένης ἐβδομάδος σ' ἔστειλα, περικλεισμένην εἰς ὀλιγόστιχον ἰδικήν μου, ἐπιστολήν τιναν τῶν ἡμετέρων πρὸς τὸν Κούμαν, διὰ τοῦ ὁποίου ζητοῦν βοήθειαν ἀπὸ τοὺς Σμυρναίους. Τὴν συνώδευσα καὶ ἐγὼ μὲ δύο στίχους, παρεκάλεσα καὶ σὲ νὰ τὴν συστήσης πρὸς τὸν Κούμαν. Εἶναι σχεδὸν χρόνοι τρεῖς ἀπὸ τοῦ ὁ νέος διατριβεῖ ἐδῶ γραικὸς μεταξὺ γραικῶν καὶ ὀνομαζόμενος καὶ πιστευόμενος ἀπ' ὅλους. Βλέπεις καὶ τὴν ἐπιστολήν του, ὅτι εἶναι Γραικοῦ ἐπιστολή.

Ἀλλά, τί ἀκούω τώρα μὲ ἐκπληξίν μου! ὁ Σάμιος μὲ βεβαιώνει, ὅτι ὁ νέος οὗτος εἶναι Ἀρμένιος. Καὶ τοῦτο μὲν δὲν εἶναι δεινόν· εἴθε πολλοὶ καὶ ἄλλοι Ἀρμένιοι νὰ καταντήσωσιν εἰς τὸν ὁποῖον αὐτὸς ἔφθασε τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἔρωτα! Τὸ δεινὸν ὅμως εἶναι ἡ ἀπάτη ἥτις μέλλει νὰ καταντήσῃ εἰς χλεύην, ἐὰν ἀπατηθέντες ἐξοδεύσωμεν εἰς ἄλλογενῇ ὅ,τι χρεωστοῦμεν εἰς βοήθειαν τῶν ὁμογενῶν.

Ἀνάγκη λοιπὸν εἶναι, φίλε, νὰ γράψῃς πάραυτα πρὸς τὸν Κούμαν νὰ ἐξετάσῃ ἀκριβῶς περὶ τοῦ νέου, καὶ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ ἐὰν ἀληθεύῃ ὁ Σάμιος. Ἐπεὶ δὴ ὁ νέος εἶναι Σμυρναῖος, ἡ ἔρευνα εἶναι εὐκόλος. Ἄς μᾶς γράψῃ λοιπὸν περὶ τούτου καθαρῶς ὁ φίλος Κούμας, διὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸν πλάνον, ἐὰν ἀληθῶς ᾔναι οὗτος.

Ὅσα μὲ ζητεῖς ὀπίσω ἐκ τῶν ὁποίων μ' ἔστειλες, θέλω σὲ τὰ πέμψειν, ὅταν τ' ἀναγνώσω. Λάβε ὡς τόσον τὸ εἰκόνισμα τοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου, διότι ἀληθῶς εἶναι, ὡς λέγουν οὗτοι, portrait. Ἐχει τι ἀρχαῖκόν καὶ διὰ τὸν

Λακωνισμὸν καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως. Ἀναγι-
νώσκων, ἔβλεπα ἔμπροσθέν μου ἐναργῶς τὸν Μολοχίτην.

Περὶ τῶν ἐφημερίδων τῆς περὶ παιδῶν ἀγωγῆς, θέλω
λαλήσειν τὸν Allais· ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ κατορθώσω-
μεν οὐδὲ τὸ μέχρις Αὐγούστου. Ἴσως κατορθωθῇ εἰς τοὺς
χρόνους τῶν ἐγγόνων σου· δὲν ἔφθασεν ἀκόμη ὁ πολιτι-
σμὸς μέχρι τούτου. Τὰ τρία πρῶτα φυλλάδια τῆς ἐφη-
μερίδος σ' ἐστάλησαν μὲ τὸν Στράβωνα· τὸ τέταρτον
ἔδωκα τὸν Τσιτσίνιαν νὰ σὲ τὸ φέρῃ· ἄλλος οὗτος Καπ-
παδόκης ἢ Καππάδοξ. Φρόντισε νὰ τὸ λάβῃς. Ἐχῶ τὸ
πέμπτον διπλοῦν εἰς τὸν οἶκον· ἐν διὰ σὲ καὶ τᾶλλο διὰ
τοὺς Χίους.

Ἀπατήθης νομίσας τὸν Βρύνιον ἢ Λεβρύνιον· εἶναι ὁ
Δαυίδ, πρῶτος τῶν σημερῶν Ἀπελλῶν.

Υγίαине πανοίκιος!

213.

15 Μαρτίου 1816.

Ἀσπάζομαι σε.

Καιρὸς μὲ λείπει νὰ σὲ γράψω. Διότι τὸ λεξικόν, τοῦ
οποίου τὴν προκήρυξιν διπλὴν ἔδω κλεισμένην βλέπεις,
εἶναι ἀξιόλογον, εὖλογον ἔκρινα νὰ σὲ δώσω τὴν εἶδῃσιν.
Καινώνησέ το μάλιστα τὸν Ῥοδοκανάκην, ὅστις ἔδω
ἐνδυσκόμενος ἀγόρασε κατὰ δυστυχίαν τὴν πρώτην ἐκδο-
σιν (τόμους 24) διὰ 210 φρ. Τόσα ἐπλήρωσε καὶ ὁ Βάμ-

βας δι' ἑαυτόν. Ἐγὼ δὲν ἔχω νὰ παραπονεθῶ, ἐπειδὴ
καὶν ἀπέλαυσα τὸ ἰδικόν μου 12 ἔτη ὁλόκληρα, πληρω-
σας μόνα φρ. 150. Ἡ προκήρυξις λέγει 26 τόμους· ἀ-
στόματος ὁμῶς μὲ εἶπεν ὁ Deterville, ὅτι αἱ νέαι προσθή-
και εἶναι πολλάι· καὶ φοβεῖται μὴ γενῶσι 30 οἱ τόμοι.
Υὔταινε!

214.

Ἐκ Παρισίων 8 Μαΐου 1816.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Ἀσπάζομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς σούς. Ἀρχίζω σήμερον
τὴν ἀπόκρισιν εἰς δύο σου ἐπιστολάς 28 Φεβρ. καὶ 1^η
Ἀπριλ. Ἡ μόνη ὄψις τοῦ ἐτήσιου λογαριασμοῦ μὲν
ἐζόλισε τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀνέβαλα ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὴν
ἐξέτασίν του· ἀλλ' ἐσυλλογίσθην τὸ τελευταῖον, ὅτι ἂν
ὄψις μ' ἐζάλισε, ἢ ἐξέτασις ἐνδέχεται νὰ μ' ἀποπλήξῃ.
Ὅθεν, φίλε μου, ἰδοὺ τί ἀπεφάσισα εἰς τὸ ἐξῆς, ὅτι
μὲ στέλλῃς τὸν ἐτήσιον· νὰ σὲ σημειόνω εἰς τὸ κατὰ
στιχόν μου, ἢ δανειστήν μου ἢ χρεώστην, συμφώνως
τὸν λογαριασμόν σου· καὶ ἂν ἦναι ἀμαρτημένος εἰς τὴν
μίαν σου, tant pis pour vous· ἂν εἰς ζημίαν μου, tant
pis pour moi. Δὲν εἶμαι πλέον ὁ ταλαίπωρος διὰ τὰ
αὐτὰ πράγματα· ὥραν ἐξ ὥρας αἱ σωματικαὶ δυνάμεις
μ' ἀποχαιρετοῦσι· καὶ ἐπειδὴ « ἔστι καὶ διανοίας, ὡς
καὶ σώματος γῆρας » καταλαμβάνεις πολλὰ καλὰ

πάσα μία σωματική δύναμις ἀναχωροῦσα, σύρει σιμά της καὶ μίαν ψυχικήν. Ἐσημείωσα λοιπὸν εἰς τὸ κατὰ-στιχόν μου ὅτι μὲ χρεωστεῖς φρ. 2122.64 ἕως 31 Xbrē 1815. Ὅσα προσθέτεις εἰς αὐτὰ 579.15 εἶναι νομίζω τὰ 427.15 τῶν Χίλων μετὰ τῶν 15 ἰ διὰ διάφορα βιβλ. τοῦ ἀδελφοῦ σου· ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἐπέρασα ἐγὼ εἰς τὸ 1815 ἔτος. Εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου κατ' ἐμέ εἶναι 1 Βεκκαρίας 3.50 καὶ 1 Ἡλιόδωρος 13. Χρέωσέ με λοιπὸν δι' αὐτὰ φρ. 16.50 ἐπειδὴ δὲν τὰ βλέπω εἰς τὸν λογαριασμόν σου.

Περὶ δὲ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ τόκου, φίλε μου, πρέπει νὰ μὲ τὸν λογαριάζῃς, ὡς τὸν λογαριάζουσιν οἱ πραγματευταί. Δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ζημιόνεσαι δι' ἐμέ, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ δὲν ἐκατάντησα ἀκόμη εἰς χρεῖαν βοηθείας φίλων. Ὅταν ἔλθω εἰς τοιαύτην χρεῖαν (τὴν ὁποίαν ἴσως ἡ Εἰμαρμένη μου φυλάττει), σὺ πρῶτος εἶσαι, πρὸς τὸν ὁποῖον μέλλω νὰ καταφύγω.

Ἐξω τῶν 559.15 πρέπει νὰ μὲ δώσης ἀκόμη πίστιν διὰ πληρωμένα εἰς τὸν Allais 12 Μαρτίου, διὰ βιβλία ζητηθέντα ἀπ' αὐτὸν παρὰ σοῦ 137:45

Essai sur les moeurs par Voltaire	8 vol.	fr.	10	
fables de laFontaine	2 exempl.	4	»	5
Tragedies de Racine	2	»	10	» 12:50 brochés.
Bossuet Histoire	2	»	4	» 5 Gr. 32:50
				26

Ταῦτα εἶναι μέρος τῶν ὁποίων πρὸ μικροῦ ἐζήτησες διότερον ἀπὸ τὸν Allais, καὶ τὰ ἐπῆρα ἐγὼ ἀμέσως ἀπὸ τὸν τυπογράφον, ἀφήσας τὸν Allais νὰ προμηθεύσῃ τὰ λοιπά, καὶ νὰ μὲ φέρῃ τὸν λογαριασμόν, εἰς τὸν ὁποῖον ὅλῃ βάλειν καὶ τὸ στίχωμα μόνον τῶν 26 τούτων τομι-

δίων. Ἀφίνω λοιπὸν τὸν τόπον ἀνοιχτὸν διὰ νὰ προσθέσω
τὸν λογαριασμὸν τοῦ, ἂν μὲ τὸν φέρῃ πρὶν κλείσω τὴν
ἐπιστολήν μου. . . .

Ἐκαμες σὺ κάλλιστα οἰκονομήσας τὰ περὶ Ξενοκρά-
τους πρὸς τοὺς Χίους. Ἀλλ' οὐδ' ἐγὼ κακὰ ἔκαμα (νο-
μίζω) περὶ τῶν ὁποίων ἔγραψα πρὸς αὐτοὺς περὶ Στρά-
θωνος. Λαμβάνων τὴν τιμὴν πάραυτα, ὡς ἐκείνην τοῦ
Ξενοκράτους, βοηθοῦμαι εἰς τὴν ἐξακολουθήσιν τοῦ ἔργου
μου, ἢ καὶ ἀπολαμβάνω τὸν τόκον. Ἡ κατὰ λεπτὸν
πώλησις διὰ λογαριασμὸν μου ἤθελεν εἰσθαι ἐπικερδέ-
στερα, ἔαν ἡ Ἑλλάς ἦτον ὀλίγον πλέον προχωρημένη εἰς
γνώσιν καὶ διάκρισιν τῶν τοιούτων. Ὅπως ἂν ἦναι, καὶ
ἔκαμες ἴσως ὁμως ἔπρεπε καὶ νὰ τοὺς σαφηνίσῃς, ὅτι αὐ-
τὸν μὲν βιβλιοπῶλαι πωλοῦν πρὸς 13 φρ. τὸ σῶμα, ἀλλὰ
κρατοῦν ἀπὸ τὴν τιμὴν 1.50, καὶ πρὸς τούτους εἰς πᾶσαν
12^{δα} σωματίων προσθέτω 1 δώρημα εἰς αὐτούς. Ὅθεν
ἐγὼ δὲν πληρόνομαι ἀπ' αὐτοὺς πλὴν 10 φρ. σχεδὸν δι'
ἕκαστον σῶμα ῥαμμένον· δίκαιον εἶναι νὰ τὸ πληρώσωσι
οἱ Χῖοι καὶ 11 φρ. διὰ τὸ στίχωμα. Ἀκόμη δὲν ἔχω
εἶδῃσιν ἂν ἐκατευοδώθῃ ἡ κιβωτὸς μὲ τοὺς Στράθωνας
εἰς Μασσαλίαν. Δὲν μὲ λέγεις ἂν ἔγραψες πρὸς τὸν Ὀμη-
ρίδην περὶ τῆς ἀσφαλίσεως αὐτῆς ἀπὸ τῆς θαλάσσης τοῦ
κινδύνους (ὡς ἔλεγεν ἡ πρὸς τὸν Ῥοδ. ἐπιστολή μου), ἢ
ἂν ἔκαμες τὴν ἀσφάλισιν αὐτοῦ.

Ἐπεὶ δὲ περὶ Στράθωνος ὁ λόγος, κάμε με νὰ ζήσῃς!
τὴν χάριν, νὰ πέμψῃς διὰ τοῦ Κοπίταρος, ἢ Κοπιτάρου,
πρὸς τὸν Προφέσσορα τῆς Βρεσλαυίας Schneider ἢ
σῶμα Στράθωνος ἀπὸ μέρους μου. Ἴσως δὲν ἔκαμες
κακὰ νὰ τὸ συντροφεύσῃς μὲ μικρὸν ἐπιστολίδιον. Ἐξέμυσ-
τὸν διὰ τί; Ἴσως βλέπων τὸ νομὰ σου ἐνθυμηθῇ ὅτι δὲν ἔστειλε

τίποτε πρὸς τοὺς Χίους, μ' ὅλον ὅτι ἐκδίδει καὶ πολλὰ καὶ καλὰ. Καὶ ἐπειδὴ μέλλεις νὰ μεταχειρισθῇς τὸν Κοπίταρα, ἀνάγκη εἶναι νὰ χαρίσῃς καὶ εἰς αὐτὸν ἓν σῶμα Soit!

Παράξενον σὲ φαίνεται, ὅτι φεύγω τὴν γνώρισιν τοῦ λουομένου εἰς τὴν Πίσαν· βέβαια δὲν ἔχει Λογικὴν τὸ νὰ μεταφέρῃ τις τῶν **Πλειότερων** τὰς ἀτασθαλίας εἰς τὸ ὅλον σύστημα, καὶ νὰ συγχέῃ τοὺς ἐνόχους μὲ τοὺς ἀθώους. Οὐδ' ἐμοῦ ἡ κρίσις εἶναι τοιαύτη· ἀλλ' οἱ ἀναθεματισμένοι **πλειότεροι**, ἐπειδὴ εἶναι ἀσυγκρίτως πλειότεροι τὸν ἀριθμὸν, μ' ἐτρόμαξαν πάντοτε τόσον, ὥστε μόνῃ τοῦ ἐνδύματος ἡ ὄψις μὲ δίδει σπασμούς. Πῶς θέλεις νὰ μὴ φοβοῦμαι ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι δογματίζουν ὅτι ὁ Θεός, ὡς μάγειρος, καὶ μάγειρος μισαιφόνος, γυρίζει εἰς τὴν σούβλαν μυριάδας νηπίων, ὡς γαλαθηνῶν χοιριδίων!

Ἐδῶ κλεισμένα σ' ἐπιστρέφω ὅλα σου τὰ χαρτιά, πλὴν τῆς μουσικῆς κηρύξεως· καὶ ταύτης διὰ νὰ μὴ σὲ βαρύνω ματαιῶς μὲ τὴν δαπάνην. Ἄν τὴν θέλῃς ὁμῶς, σὲ τὴν πέμπω καὶ αὐτήν.

Ὅ,τι μ' ἐρωτᾷς περὶ τῆς τιμῆς τῶν Πρακτικῶν, ἢ Ὑπομνημάτων τῆς Ἀκαδημίας, ἐδύνασο νὰ τὸ εὔρῃς εἰς τὸν ὅποιον σ' ἔστειλα *Κατάλογον βιβλίων* μὲ τὰς τιμὰς εἰς τόμους 3. Ζήτησε εἰς τὸν πρῶτον τόμον (λεξ. Academie). Εἰς τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομαι δευτέραν ἐκδοσιν βάλλει 50 τόμους ἀπὸ τὸ ἔτος 1701 ἕως 1793. 680 à 800 fr. ἀπὸ τὰ 1793 μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἐξεύρω εἰς πόσους τόμους εἶναι ἡ ἐξακολουθήσις. Εἶναι καὶ τοῦτο βιβλίον ἀναγκαῖον διὰ τοὺς Χίους, καθὼς καὶ τῆς ἄλλης Ἀκαδημίας τὰ ὑπομνήματα *Histoire et mémoires de*

l'Académie des sciences εἰς 164 τόμους, ἀπὸ 1666 μέχρι 1790. φρ. 1300, καθὼς καὶ τῶν ἄλλων τῆς λοιπῆς Εὐρώπης Ἀκαδημιῶν, οἷον Βερολίνου, Λειψίας, Πετροπόλεως, οριμβέργας κ.τ.λ. Κάμε ἀρχὴν ἀπὸ τὴν Νοριμβέργαν. Ἐπιγράφεται Academia Caesarea naturae curiosorum, ἀπὸ 1670-1783, εἶναι 49 τόμοι· ἔπειτα ζήτηται τὰ τοῦ Βερολίνου Histoire de l'Acad. roy des sc. et belles lettres de Berlin. ἔπειτα τὰ τῆς Πετροπόλεως· τὰ τῆς Λειψίας εἶναι δυσσευρετότερα, καὶ ὀνομαζόνται Acta eruditorum, σχεδὸν 120 τόμοι καὶ ὅχι ἀκριβοῦς τὸ κακὸν εἶναι ὅτι λείπουν πολλὰς τόμοι ἐν τῷ μεταξῷ, τῶν ὁποίων ἡ ἀναπλήρωσις εἶναι δύσκολος. Ἀλλὰ μὲν τὸν κατάλογόν σου τὸν τυπωμένον, καὶ μὲ τὴν συνεργίαν τοῦ Κοπίταρος ἐμπορεῖς νὰ τὸ κατορθώσης. Ὁ κατάλογός μου τὴν σημειώνει 210 φρ. καὶ εἰς ἄλλην πώλησιν 475 φρ. Ζήτησε καὶ τὰ τῆς Πετροπόλεως. Τὰ τέσσαρα ταῦτα φρόντισε κατὰ τὸ παρόν, καὶ μετ' ὀλίγον θέλω σὲ πέμψειν σημείωσιν βιβλίων ἄλλων. Διὰ τὸ ἀσφαλέστερον, ἀγύραζέ τα ἀπὸ τοὺς βιβλιοπώλας μὲ συνθήκην ῥητὴν, ὅτι τάγοράξεις καὶ τὰ πληρόνεις, ὡς πλήρη καὶ τέλεια.

Ὅταν μ' ἐρωτᾷς, «ποίας τιμῆς;» λέγε πόσης. Ἀδυνατόν ἐστίν εἶναι νὰ μὴν ἔκαμα καὶ ἐγὼ κάποτε τοιαύτην ἀπορολεξίαν· ἀλλὰ σὺ εἶσαι πλέον συγκαταβατικός. Ἡ vérification δὲν εἶναι παρατήρησις, ἀλλ' ἀλήθευσις, ἐπειδὴ τὸ Ἀληθεύω εἶχε καὶ τὴν σημασίαν τοῦ vérifier, ὡς τὸ ἐσημείωσεν ὁ Π, σφετεριζόμενος καὶ αὐτὴν τὴν Γαλλικὴν λέξιν τοῦ Schn. Ἄν ἐρωτᾷς τὴν γνώμην μου, προκρίνω τὸ Ἀληθισμός καὶ Ἀληθίζω. Διὰ τί; Μία λέξις σημαίνουσα διάφορα πράγματα εἶναι πάντοτε ἀτέλεια γλώσσης. ἂν καὶ δὲν ᾔηται καμμία γλώσσα ἐλευθέρα ἀπὸ τῆς

αύτας πολλὰς ἀτελείας. Οἱ Ἀττικοὶ εὗρηκασιν τὸ ἀληθεύω εἰς τὴν διπλὴν ταύτην σημασίαν καὶ τὸ ἐκράτησαν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ Ἰωνες ἔλεγον Ἀληθίζω, ἀντὶ τοῦ Ἀληθεύω (εἰς τὴν κοινὴν σημασίαν τοῦ Ἀληθῆ λέγω), εἰς δὲ τὴν γλῶσσαν μας οὔτε τὸ Ἀληθίζω εἶναι γνωστόν, οὔτε λέξιν ἀκόμη ἔχομεν διὰ τὸ vérifier, τίποτε δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ τὸ μεταχειρισθῶμεν εἰς ταύτην τὴν σημασίαν. Ἀπατᾶσαι, ὅταν νομίζης τὸν μελετώμενον διὰ τὴν Χ. υἱὸν τοῦ Le Brun· ὁ πατήρ του ὀνομάζεται Δαυὶδ, καὶ κρίνεται τὴν σήμερον ὁ πρῶτος ζωγράφος τῆς Εὐρώπης.

Δικαίως σ' ἄρσεν ἡ ὁμιλία τοῦ Βάμβα. Προσφυῶς ἐμεταχειρίσθη μάλιστα τὴν προκοπὴν τοῦ Χριστοῦ.

Ἐλαβες (λέγεις) τὸ τέταρτον φυλλάδιον τῆς περὶ π. ἀγ. ἐφημερίδος ἀπὸ τὸν Σισίνιον (Πάππαν τῆς Ρώμης κατὰ τὴν ὁγδόην ἐκατονταετηρίδα). Ὅ,τι καὶ ἂν προσπαθήσῃς, τὸ ἀναθεματισμένον Τζ, ἢ Τσ, ἐκολλήθη εἰς τὴν γλῶσσαν μας.

Ὡς περ τὰ σὺκ' ἐπὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖς ἔφυ,

ὡς ἔλεγε περιγελῶν τινὰ σφάλματα, κολλημένα πάντοτε εἰς τὰς τραγωδίας τοῦ Εὐριπίδου, ὁ Ἀριστοφάνης. Ἀμποτε μὴν εἶχεν ἄλλα παρὰ ταῦτα ! ἀλλ' εὗρισκονται εἰς αὐτὴν ἄλλα χειρότερα σὺκα (feigwarzen) τὰ ὅποια τίς ἔχει νὰ τὰ θεραπεύσῃ δὲν ἐξεύρω. Ἴσως ὁ μεταφράσας τὸ Περὶ **Πληθύος** κόσμων. Ἐδαιμονίσθη (μὲ λέγουν τὰ ὁμογενῆ μεράκια), ὅταν ἔλαβεν αὐτόθεν τὸν νέον Λ. Ε. καὶ ἐτοιμάζετο νὰ γράψῃ κεραυνοβόλον ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς συγγραφείας, διδάσκων αὐτοὺς πῶς πρέπει νὰ γράψωσι τὴν *Ῥωμαίκιαν* γλῶσσαν.

Ἐλαβα κ' ἐγὼ δύο τὰ πρῶτα φυλλάδια τοῦ Α. Ε.
δὲν ἐξεύρω πόθεν, ἐπειδὴ δὲν λέγεις περὶ τούτου τίποτε.

Ὅθεν ὁμως καὶ ἂν ἦλθαν, δὲν ἐπλήρωσα πλὴν ἐπὶ
σολδία, μ' ὅλον ὅτι ἦτο σκεπασμένα καὶ σφαλισμένα.
Ἄν εὕρηκες λοιπὸν τὸν τρόπον νὰ τὰ πέμπῃς μὲ τὴν
ὀλίγην δαπάνην, καλῶς, εἰ δὲ μή, φίλε, ἅς μὲ λείπῃς
καὶ αὐτά, ὡς μὲ λείπουν ἄλλα πολλὰ ἀναγκασιότερα,
διὰ τὰς περιστάσεις. Ἐξω τῶν ἀπροσδοκῆτων δαπανῶν,
ὅσας ἔκαμα, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ πολῖται, ὅταν ἦσαν ἐδῶ
τὰ ξενικὰ στρατεύματα, ἐγεννήθησαν ἄλλαι τώρα ὅχι
ἀπροσδόκητοι, ἀλλ' ὁμως ὀδυνηραί, ὥστε ἀναγκάζομαι
πολλάκις νὰ κάμνω τοιαύτας οἰκονομίας, ὁποίαις δὲν συγ-
χωρεῖ ἡ ἡλικία, θέλων νὰ φυλάξω μικρὸν τι, διὰ τὴν ἐν-
δεχομένην πρὸ τοῦ θανάτου μακρὰν κλινοπέτειαν καὶ ἀρ-
γίαν. Διότι ἐνόςῃ ἐργάζομαι, δὲν εἶναι φόβος νὰ μὲ λεί-
ψωσι τὰ ἀναγκαῖα. Ἐκαμνες καλὰ (ἀφ' ἑαυτοῦ σου ὁμως
καὶ χωρὶς ἔμφασιν ἐπιτηδεύσεως) νὰ διηγηθῇς τὰ πάντα
μου πρὸς τὸν Ζ. μήπως τοὺς κάμῃς νὰ ζητήσωσι τινὰς
Στράβωνας καὶ Ξενοκράτας. Βλέπω καὶ καταλαμβάνω
ὅτι ὁ τὸν ὅποιον λαμβάνουσι μικρὸν ἀριθμὸν, προέρχεται
πλέον ἀπὸ πάθος ὅτι τοὺς ἀφῆκα (ἂν καὶ αὐτοὶ μάλλον
εἶναι οἱ ἀφῆσαντες) παρὰ ἀπ' ἄλλο τι. Ἄς ἀφήσω τὰ
τοῦ μικροῦ χαρτίου, τὰ ὅποια ὅσοι ἔλαβον δῶρα (καὶ εἶ-
ναι πολλοὶ) φυσικὰ ἀπ' αὐτοὺς προσμένουν τὴν ἐξακο-
λούθησιν. Τὰ τοῦ μεγάλου χαρτίου, εἶναι πρᾶγμα πλέον
δυσνόητον. Αὐτὰ βέβαια μεγάλα ὄντα τὰ ἐχάρισαν εἰς
μεγάλους, οἱ ὅποιοι μὴν ἔχοντες πλέον τὴν χρησίμην
αὐτῶν, θέλουν ἀναγκασθῆναι νὰ κάμουν ἀνακόλουθον
ἐξακολούθησιν, ἀγοράζοντες μικρά. Ἐγὼ δέ, ἐπειδὴ ἐν
τύποναι πάντοτε 70 σώματα (60 δι' αὐτοὺς καὶ 10

δι' ἐμέ) εἰς μέγα χαρτίον, ἀναγκάσθην πάλιν νὰ τυπώσω τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν, τὸ μὲν δι' ἐλπίδα ὅτι θέλουν καὶ ζήτησιν τινά, τὸ δὲ καὶ δι' ἀνάγκην νὰ δώσω ἰσομεγέθη σώματα εἰς ὅσους ὀλίγους ἔχρισα τὰ πρῶτα. Καὶ τώρα τὰ κρατῶ, καὶ δι' αὐτὰ ἐβιάσθην νὰ βάλω καὶ τὸν Στράβ. φρ. 13 διὰ τὸ κοινόν, ἐπειδὴ μόνον αὐτὰ ἀναβιβάζουν τὴν δαπάνην τοῦ τύπου σχεδὸν 400 φρ. πλέον τοῦ πρέποντος. Ἐμελέτησα νὰ στείλω τινὰ εἰς Λονδῖνον· ἀλλὰ φοβοῦμαι τοὺς Ἀγγλοὺς βιβλιοπώλας· μοῦ ἔκαυσε τὴν καρδίαν ὁ ὑπεροπτικὸς αὐτῶν τρόπος.

Τώρα μόνον αἰσθάνομαι ὅτι ἡ ὑπόθεσις τοῦ Στράβωνος ἐκρίθη καὶ ἐτελειώθη παρὰ σοῦ, ἐπειδὴ βλέπω εἰς τὸν ὅποιον μὲ στέλλεις κατὰλογον βιβλίων 150 Στράβωνας πρὸς 9:50 φρ. 1425. Ἀγαθὴ τύχη! Ἐννοεῖς δηλαδὴ νὰ μὲ τὰ πληρώσωσι μετρητά, καὶ νὰ τὰ πωλήσωσιν αὐτοὶ διὰ λογαριασμὸν των.

Πολὺ μ' ἐλύπησες περὶ τοῦ P. Ἀλλὴν ὑπόληψιν συνέλαβα περὶ αὐτοῦ ἀπὸ τὴν ὀλιγοχρόνιον ἐδῶ διατριβὴν του. Νεότης χορηγημένη μὲ χρήματα εἰς τούτους τοὺς πόπους δυσκόλως κρατεῖται. Εἶθε νὰ εἶχα ἀρχήτερα τὴν περὶ αὐτοῦ εἶδῃσιν. Ἦθελα φερθῇν πρὸς αὐτὸν μὲ τρόπον ἄλλον, ὅστις ἂν δὲν τὸν διόρθωνεν, ἴσως ἤθελε τὸν ἐμποδίσειν νὰ διαστραφῇ περισσότερον.

Ἡ Bibliothèque Britannique ἔλαβε νέαν μορφήν καὶ σχηματισμὸν ἄλλον πολυμαθέστερον, ὡς βλέπω εἰς τὰς ἐφημερίδας. Ὅθεν κάμνει καὶ νέαν ἀρχήν. Γνώμη μου εἶναι νὰ γράψῃς πρὸς τὸν Prevost εἰς Γενεύαν (ὅπου ἐκδίδεται) νὰ σὲ ὑπογράψῃ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς (εἶναι τρεῖς ἢ τέσσαρες μῆνες, νομίζω, ἀποῦ ἄρχισε), διὰ 3 σώματα, 1 διὰ τοὺς Χίους, 1 διὰ τοὺς Συμυρναίους καὶ τὸ τρίτον

διὰ τοὺς Κυδωνιάτας. Πῶς ἔχουν νὰ πέμπωνται διὰ
ἐξεύρω· συμβουλευέσου πλέον μὲ τὸν Prevost, ἂν ἦναι
τρόπος νὰ τὰ πέμπωσιν ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν·
ζήτησε καὶ τὴν συνήθη Remise, τὴν ὁποίαν κάμνουναι
εἰς τοὺς ὑπογραφομένους βιβλιοπώλας.

Φοβοῦμαι μὴ δὲν λάβω καιρὸν νὰ κλείσω εἰς τὴν πα-
ρουσαν γραφὴν πρὸς τὸν Βάμβαν· ὅθεν μὴν ἀμελήσω
νὰ τὸν σημειώσῃς πάραυτα, ὅτι ἀσχολεῖται εἰς τὴν ἀγο-
ρὰν τῶν ὑπομνημάτων τῶν ὁποίων σ' ἐσημείωσα Ἀκα-
δημιῶν. Καὶ τοῦτο διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ ὑπάγωσιν ἐκ
ἀλλογενεῖς, πρὸς τοὺς ὁποίους, ἐπειδὴ εἶναι ἀκόμη πολλὰ
ὀλίγα τὰ παρόντα, ἀνάγκη εἶναι, διὰ τὴν τιμὴν τῆς πα-
τρίδος, νὰ ἀναγγέλλωνται καὶ τὰ μέλλοντα βιβλία. Ἐν-
τρέπομαι ἐπαληθείας νὰ φαινώμεθα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς
τῶν τόσον πτωχοί, δυνάμενοι νὰ ἤμεθα καὶ νὰ φανώ-
μεθα πλουσιώτεροι. Ἐκεῖ ἕως τῶρα ἐνδεχόμενον νὰ ἴδῃ
τὸν ὁποῖον μ' ἐμὲ ἐγνώρισεν ἐδῶ Ἀγγλον. Μετ' ὅλην
θέλει ἰδεῖν καὶ τοῦ κλεινοῦ τυπογράφου Διδότου τὸν υἱόν
ὅστις ἐχάρισε τὰ 28 σώματα βιβλίων εἰς τὴν βιβλιοθή-
κην των. Ἄς τὰ κρατοῦν λοιπὸν ἔτοιμα τὰ βιβλία, νὰ
τὰ δεῖξωσιν εἰς τὸν νέον, ὅστις μέλλει νὰ συγγράψῃ τὴν
περιήγησίν του. Ἄς τὸν κάμωσιν ἔπειτα καὶ ὑποδοχὴν
καὶ περιποίησιν τὴν πρέπουσαν. Ὁ νέος ἴσως ταύτην τὴν
ῥῶραν ἀνέβῃ εἰς τὸ πλοῖον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ὁ διορισθεὶς
εἰς τὴν ὑψηλὴν Πόρταν Γαλατικὸς πρέσβυς.

Ὁ Βάμβας μὲ λέγει ὅτι δὲν ἔλαβες ἀκόμη τὰς ὁποίας
πρὶν ἀναχωρήσῃ ἀπεδῶ, σ' ἔστειλεν 100 ῥητορικάς.

Εἰπέ με λοιπὸν ἂν δὲν τὰς ἔλαβες ἀκόμη, νὰ ἐρευνή-
σωμεν.

Υγίαινε!

16 Μαΐου.

Π. ὅταν σὲ ζητῶσι στερεότυπα, γράφε ἀμέσως πρὸς ἐμέ.

215.

5 Ἰουλίου 1816.

Φίλε, ἀσπάζομαί σε παρ' οἰκίον.

Τὸ πιστεύω, ὅτι ἔκλαυσε πικρῶς· καὶ μαντεύω ὅτι σκοπὸν ἄλλον δὲν εἶχε τὸ πρὸς τοὺς Λογάδας γράμμα, πλὴν νὰ τοὺς κινήσῃ εἰς τὸ νὰ τὸν κρατήσωσι μὲ παρακλήσεις θερμὰς, διὰ νὰ ἔχῃ πρόφασιν εὐλογον νὰ παραιτηθῇ τὴν ἀποδημίαν, τὴν ὁποίαν (μαντεύω καὶ τοῦτο) θέλει εὑρεῖν τρόπον ἄλλον κανένα ν' ἀποφύγῃ. Τὸ μελετώμενον ἐπάγγελμα δι' αὐτὸν εἶναι πόλεμος δεινός, πρὸς τὸν ὅποιον δὲν ἔχει ὁ ταλαίπωρος ὅπλα ἱκανά, οὐδὲ καλῶς ἀκονημένα. Ἐκήρυξεν, ὡς συνειθίζουσιν οἱ θρασύδειλοι, ὅτι ἐκδύεται εἰς τὸν πόλεμον· καὶ τώρα ἀμηχανεῖ, καὶ βλέπει τὸν γύρον νὰ εὕρῃ κανένα νὰ τὸν βιάσῃ νὰ μείνῃ εἰρηνικός. Ἄν τὸ ἐπιτύχῃ, ἔσως ἀπατήσῃ τοὺς ἀπλουστέρους· ἄλλ' οἱ γνωρίζοντες αὐτὸν ἀπ' ὅσα ἔγραψε, θέλουσι λέγειν μὲ τὸν ὠργισμένον Ἀριστοφάνην (*sauf votre respect*).

Ἄλλ' οὐκ ἂν μαχέσαιο· χέσαιτο γάρ, εἰ μαχαίσετο.

Μὴ μοῦ μεμφθῇς, φίλε, παρακαλῶ σε τὴν ἀριστοφανικήν ταύτην μαρτυρίαν· πῶς ἦτο τρόπος νὰ τὴν ἐνθυμηθῶ, καὶ νὰ μὴ τὴν καταγράψω *tale quale*!

Περὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἐπιστολῆς σου (19 Μαΐου), με-
 ὀλίγας ἡμέρας θέλω σέ γράψειν· τώρα περιορίζομαι εἰς τὴν
 νὰ σέ εἰπω, ὅτι ἐπλήρωσα τὸν Allais δι' ὅσα σ' ἔστειλα
 βιβλία πρὸ μικροῦ φρ. 293:8
 εἰς τὴν αὐτὴν πάλαν νὰ βάλῃ τὸν ἔδωκα καὶ
 τὴν ὀγδόην παράδ. βιογρ. Λεξ. σώματα 4. 48—
 εἰς τὴν αὐτὴν 26 σώματα στερεότυπα (τῶν
 ὁποίων τὸ στίχωμα ἐπλήρωσεν ἐκεῖνος). . 32:59
 εἰς τὴν αὐτὴν νὰ βάλῃ τὸν ἔδωκα καὶ ἰσπανι-
 νικὸν σύγγραμμα εἰς δύο τόμους διὰ τὴν βι-
 βλιοθήκην τῶν Χίων, δῶρον τοῦ Humboldt
 καὶ πρὸς τούτοις ἔβαλε Journal d' éduca-
 tion δύο σώματα ἀπὸ ἀριθμὸν 5 ἕως 8 . . 374:30
 πρόσθες καὶ τὰ προπληρωθέντα εἰς τὸν Allais
 δι' ἄλλα βιβλία προσταλμένα 137:43
 511:73

Ἐκτὸς τούτων προσμένω τὸν λογαριασμὸν ἀπὸ τῆς
 βιβλιοπώλης Barrois, ὅστις ἡγόρασεν εἰς τὴν δημόσιον
 πώλησιν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ πάλαι συνεργάτου μου
 Dutheil τὰ ὑπομνήματα τῆς Ἀκαδημίας τῆς φιλοσοφί-
 κης τόμους 50, καὶ τοῦ Πανεπιστημίου 23, καὶ τοῦ αὐ-
 τοῦ Πανεπιστημίου τὰ ἐπιγραφόμενα Notices et extraits
 des manuscrits δὲν ἐξεύρω ἀκόμη πόσοι τόμοι. Αὐτὰ
 εἶναι διὰ τοὺς Χίους, καὶ πέμπονται πρὸς τὸ τέλος τῆς
 ἐβδομάδος εἰς Μασσαλίαν. Ἡ τιμὴ των ὁμοῦ μὲ ἄλλων
 τινῶν βιβλίων ζητηθέντων ἀπὸ τὸν Βάμβαν ὑπερβάλλει
 τὰ 1000 φρ. Ὅθεν ἔμβασέ με (ἂν ᾔναι δυνατόν μὲ τὴν
 ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρόμου) 1000 φρ. ἐπειδὴ ἐγγυμνῶ-
 θην παντάπασιν ἀπὸ ἀργύριον. Ὑγίαινε!

10 'Ιουλίου 1816.

Ἀσπάζομαι σε.

Ἐχω ἐπιστολάς σου τῆς 19 (πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπε-
κρίθην ἐκ μέρους) καὶ 30 Μαΐου, 3, 22 καὶ 26 'Ιουνίου.
Ἐπρεπε, διὰ νὰ ἐλέγξω καὶ τὴν ματαιοπονίαν σου, νὰ
μὴ σοῦ ἐπιστρέψω τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐπιστολῆς μου
ἀλλ' ὅμως λάβε το, καὶ ἐνθυμοῦ πάντοτε τὸ «Πολυτε-
λὲς ἀνάλωμα ὁ χρόνος» τοῦ Θεοφράστου. Τοῦτο μ' ἐμπο-
δίζει ν' ἀπολογηθῶ κατὰ πλάτος περὶ τοῦ συλλαβισμού.
Ἀρκεῖ νὰ σέ εἶπω, ὅτι ὅσων λέγεις τὰ πλεότερα εἶναι
δίκαια· ἀλλὰ καὶ τούτων πάλιν τὰ πλεότερα ἐπαραβλέ-
φθησαν δι' ἀδυναμίαν γεροντικὴν. Δόξαζε τὸν Θεόν, ὅτι
δὲν εὐρίσκεις περισσότερα παροράματα. Μ' ὅλον τοῦτο,
φιλε, ἂν συγχωρῇς νὰ σέ εἶπω τὸ ἀληθέστερον, φοβοῦμαι
μὴ καὶ ἡ περὶ τούτων φιλονεικία, ὁμοιάζῃ τὴν περὶ προ-
φορᾶς τῆς γλώσσης φιλονεικίαν. Ἀλλὰ τί κάμνω! ἐλη-
σμώνησα ὅτι «Πολυτελὲς ὁ χρόνος ἀνάλωμα».

Περὶ τοῦ νέου ἀντιπάλου καὶ κατηγοροῦ μας, ὅστις,
βαθὺς αὐτός, δὲν ὑποφέρει τὴν ἐπιπολαιότητα τῶν ἄλ-
λων, σέ λέγω, ὅ,τι δὲν ἠθέλησα νὰ σέ φανερώσω ἄλλοτε·
τὸν ἐδέχθην καὶ τὸν ἐπεριποιήθην φιλοφρονέστατα διὰ
τὴν παρὰ σοῦ σύστασιν· ἀλλὰ ποτὲ δὲν μ' ἔμπνευσε πί-
στιν ὁ ἄνθρωπος. Κατ' ἄλλα ἐνδέχεται νὰ ᾔναι ἄμεμ-
πτος· ἀλλ' ἡ πρὸς ἡμᾶς φιλία του μ' ἐφάνη (ἴσως λαν-
θάνομαι) ὅτι μυρίζει ολίγον τὴν λεγομένην ἀπὸ τοῦς

προγόνους μας *Λυκοφιλίαν*. Ἐνδέχεται παρὰ τοῦτο νὰ ἔχη καὶ τὴν μανίαν νὰ φαίνεται *Selbstdenker* (αὐτόφρων). Ὅπως ἂν ἦναι, « Πολυτελὲς κτλ. ».

Διὰ τὸ παράγγελμα τοῦ Θεοφράστου, δὲν σὲ λέγω οὐδὲ περὶ τῆς σχολῆς τοῦ ἄρχοντος Ἀθ. ἄλλο πλὴν ὅτι πάντοτε καὶ παντοῦ ἔδειξε *στρυγνὸν καὶ πρίνιον* ἦθος, ὡς πρέπει φυσικὰ νὰ ἦναι τὸ ἦθος τῶν δεσποτικῶν ψυχῶν.

Τὸν συγγραφέα τῆς Ἰδεολογίας ἔκρινες δικαίως δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς **ἀποῦ** μ' ἔστειλε τὸν τελευταῖον τόνον, τὸν ὅποιον ἀνέγνωσα μὲ ἴσην εὐαρέστησιν τῆς ἰδικῆς σου, καὶ ἐλυπήθην ἄκρως, ὅτι δὲν τὸν ἔμεινε πλέον δύναμις νὰ γράψῃ ὅσα ἔμελλεν ἀκόμη νὰ μᾶς διδάξῃ. Ἀρχισε νὰ τυφλόνεται ὁ ταλαίπωρος καὶ τὴν σωματικὴν ὥψιν.

Βλέπω πάλιν ὅτι μέλλει νὰ σὲ ταραξῇ τὸ **ἀποῦ**, ὡς ἐτάραξε καὶ ἄλλους. Ἀλλ' οἱ ἄλλοι εἶναι φιλαίτιοι (*chicaneurs*), καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ τοὺς ἀκούῃς. Λέγομεν ἀδιαφόρως **ἀφ' ὅτι** (Ἀττικῶς) καὶ **ἀπ' ὅ,τι** (Ἰωνικῶς). Εἶναι τοῦτο ἀληθές ἢ ὄχι; Διὰ τί λοιπὸν τὸ **ἀποῦ** ἢ **ἀπ' οὗ** (τοῦτο εὐρίσκεται εἰς τὸν Ἡρόδοτον) δὲν εἶναι τόσον καλὸν ὅσον εἶναι καὶ τὸ **ἀφοῦ**. Ἐπειτα δὲν τὸ ἐπλάσα ἐγώ. ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς τῆς 16ης καὶ 17ης ἐκατονταετηρίδος. Ἄλλο δὲν ἔκαμα πλὴν νὰ ἀνανεώσω τὸ ἀπαρχαιωμένον. Διὰ τί; διὰ νὰ ἐξορίσω τὸ χυδαῖον **ὀποῦ** ἀπὸ τὴν γλῶσσαν, ἂν ἦτο δυνατόν, ἀνακαλύπτων τὰ γενέθλια του. Μὴν ἀμφιβάλλῃς, ὅτι ἀπὸ τὸ ὀρθὸν *Πολὺς καιρὸς ἀποῦ*, ἐγενήθη πρῶτον τὸ *Πολὺς καιρὸς ὀποῦ* ἔπειτα ἀπὸ τὸ στρεβλὸν τοῦτο ἄλλο στρεβλότερον, *Εἰς καιρὸν ὀποῦ* (ἀντὶ τοῦ *ὅταρ*), καὶ τέλος ἐκατάντησε νὰ γένῃ καὶ ἄρθρον εἰς ὅλους τοὺς ἀριθμοὺς καὶ εἰς ὅλα τὰ

γένη, ὁ ἄνθρωπος, ὁποῦ, ἡ γυναῖκα, ὁποῦ, οἱ ἄνθρωποι, ὁποῦ, αἱ γυναῖκες, ὁποῦ· καὶ εἰς ὅλας τὰς πτώσεις, τῶν ἀνθρώπων, τῶν γυναικῶν, τοὺς ἀνθρώπους, τὰς γυναῖκας, ὁποῦ. Ποῖοι λοιπὸν μεταχειρίζονται μέσα ἰατρείας μάλακώτερα καὶ κανονικώτερα, οἱ ἰδρώνοντες νὰ τὸ θεωραπύσωσι μεираκιωδῶς μὲ τὴν διαστολὴν ὄ,ποι, ἢ ἐγώ, ὅστις ἐπενόησα τὴν ἀνάκλησιν τοῦ ἀποῦ (εἰς μόνον τὸ πρῶτον παράδειγμα πολὺς καιρὸς ἀποῦ) δι' ἐπιθυμίαν νὰ καθάρισω τὴν γλῶσσαν ἀπ' ἑνα καὶ αἰσχροῦ χυδαῖσμόν. Εἶπα εἰς μόνον τὸ πρῶτον παράδειγμα· ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι καὶ τὸ δεύτερον χρονικόν, εἰς καιρὸν ὁποῦ δὲν ἐγεννήθη ἀμέσως ἀπὸ τὴν κατάρχησιν τοῦ πρώτου· ἀλλ' ἦτον, *Εἰς καιρὸν ἐποῦ* (ἤγουν *καιρὸν, ἐφ' οὗ καιροῦ*), καὶ οὕτως ἦτο βέβαια ὀρθόν. Τοῦτο τὸ ἐποῦ, ἂν ἐμεταχειρίζομην, ἤθελα δικαίως κατηγορηθῇ· ἀλλὰ σὲ ἐμολογῶ, ὅτι ἂν τὸ μεταχειρισθῇ τις ἄλλος (τὸ εἰς καιρὸν ἐποῦ), ἀποβλέπων εἰς τὸν σκοπὸν του, θέλω τὸν ἀφήσειν ἡσυχόν, καὶ μάλιστα, ἐπειδὴ μὴν ἔχοντες ἱκανὰ κοινῆς γλώσσης συγγράμματα (τὰ ἀρχαιότερα δὲν ἀναβαίνουσι περαιτέρω τῆς 13ης ἑκατονταετηρίδος) δὲν εἴμεθα βέβαιοι ἂν δὲν ἦτο καὶ τὸ ἐποῦ, ὁμοίως ὡς τὸ ἀποῦ, εἰς χρῆσιν. Αἱ γλῶσσαι δὲν φθείρονται αὐθημερόν· ἀλλὰ μεταβαίνουνσι κατὰ μικρὸν ἀπὸ μίαν διαστροφὴν εἰς ἄλλην, ὡς καὶ τὰ ἦθη τῶν λαλούντων αὐτάς.

Τοῦ ἦτον τὸ ἐφελκυστικὸν δὲν εἶναι οὐδ' αὐτὸ πλάσμα τῆς κεφαλῆς μου. Εἶναι τῆς γλώσσης, καὶ πολλάκις ὅπου δὲν πρέπει, καὶ ἀληθῶς χυδαίζει, ὡς τὸ ἦτον *τρελός*· ἄλλο δὲν ἔκαμα λοιπὸν παρὰ νὰ τὸ φυλάξω ὅπου ἂν δὲν πρέπει, ἔχει καὶ τὴν αὐτὴν δικαιολογίαν τοῦ ἐφελκυστικοῦ τῶν παλαιῶν, τοῦτο μόνον διαφέρον, ὅτι ἐκεῖνοι δὲν

τὸ ἐμεταχειρίζοντο εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος. Ἀρκεῖ ὁμως (μὲ φαίνεται) ὅτι τὸ ἐμεταχειρίζοντο εἰς τοὺς ἄλλους παρατατικούς ὁμαλῶς, ὧλων (ἐτυπτεν, ἐποίησεν) πλὴν τῶν εἰς μί. Κανείς δὲν θέλει μπεισεῖν, ὅτι τὸ ἦτορ ἀηδέστατον δὲν εἶναι εὐφωνότερον τοῦ ἦτο ἀηδέστατον.

Θέλω γράφειν. Τὸ νόστιμον εἶναι, ὅτι οὐδὲ τοῦτο δὲν εἶναι ἰδικόν μου. Ἐφερα ἀρκετὰ παραδείγματα εἰς τοὺς Αὐτοσχ. στοχ. τῆς κοινῆς του χρήσεως κατὰ τὰς παρελθούσας ἑκατονταετηρίδας. Ἐὰν τὸ ἀνανέωσα, ἰδοὺ τίνα σκοπὸν ἐπρόβλεπα. Ἡ φρικτοτέρα χυδαιότης τῆς γλώσσης μας εἶναι ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀπαρεμφάτου. Ἀλλὰ, πλὴν τοῦ Δούκα καὶ τῶν κατ' αὐτόν, τίς εἶναι τόσον τολμηρός, ὥστε νὰ βιάσῃ τὸ ἔθνος νὰ τὸ δεχθῇ; καὶ ἂν εὐρίσκετό τις τοιοῦτος, εἶναι πιθανόν, ἢ ἐλπιστόν, ὅτι θέλει τὸν ἀκούσειν τὸ ἔθνος; Οἱ μικρὸν πρὸ ἡμῶν ζήσαντες (τοῦτο εἶναι ἀναμφίβολον) ἐφύλαξαν καὶ τὰ ἔχνη του εἰς τοὺς μέλλοντας **θέλω γράφειν** ἡ πρόοδος τῆς χυδαιότητος ἐξάλειψε καὶ τὰ ἀμυδρὰ ταῦτα ἔχνη μὲ τὸ **θέλω γράφειν**. Τὰ ἀνακάλεσα ἐγὼ μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ συνήθεια νὰ τὸ βλέπῃ εἰς τοὺς μέλλοντας, ἴσως κατ' ὅληγον φέρει τὸ ἔθνος νὰ τὸ μεταχειρίζεται καὶ ἀπλῶς ἁλοῦ, ὅπου ἡ χρῆσις του εἶναι καὶ κομψὴ καὶ ἀναγκαία. Αἱ γλώσσαι, καθὼς κατὰ μικρὸν διαστρέφονται οὕτω καὶ κατὰ μικρὸν διορθώνονται. Καὶ τρόπον ἄλλον διορθώσεως δὲν γνωρίζω παρὰ τὸν ἥπιον καὶ γλυκύν. Ζητοῦν οἱ φιλαίτιοι νὰ μὲ καταστήσωσι γελοῖον, παρασταίνοντές με ὡς κυριευμένον ἀπὸ τὴν ὄντως γελοίαν φαντασίαν νὰ γένω νομοθέτης τῆς γλώσσης, μ' ὅλον ὅτι καθὼς σὲ εἶπα καὶ ἄλλοτε, καὶ πάλιν σ' ἐξαναλέγω, δὲν

πιστεύω, νὰ ἦναι ἄλλος τις τόσον πληροφορημένος, ὅσον ἐγώ, ὅτι αἱ γλῶσσαι ἀποστρέφονται τὸν δεσποτισμὸν.

Αἱ! Αἱ! εὐμορφα ἐφύλαξα τὸ παράγγελμα τοῦ Θεοφράστου. Ἄλλ' εἶναι σὺ ὁ αἵτιος, ὅστις ἀναγκάζεις ἐβδουμηκονταετῇ σχεδὸν ταλαίπωρον γέροντα νὰ μωρολογῇ περὶ πραγμάτων ἀδῆλων καὶ ἀνυποτάκτων εἰς θεωρίας.

Ναί, φίλε, ἀνυποτάκτων. Ὡς λέγουσι περὶ τοῦ Πλάτωνος, ὅτι εἰς τὸ γῆράς του ἄρχισε νὰ πιστεύῃ τὴν κίνησιν τῆς γῆς, καὶ ἄλλα τινά, τὰ ὅποια νεώτερος ἐγέλα, οὕτως, ὅσον γηράσκω, γίνομαι ἐγὼ Πυρρῶνικὸς ἐξεναντίας περὶ πολλῶν, καὶ μάλιστα περὶ τῆς γλώσσης. Φοβοῦμαι ὅτι ἡ περὶ αὐτῆς ἔρευνα καὶ φροντίς μὴν ἦναι ματαιοπονία, καὶ νομοθέται τῆς γλώσσης γίνωσιν ὅσοι οὐτ' ἐξέτασαν οὐτ' ἔμαθαν τίποτε περὶ αὐτῆς :

Ὁ Αἴαντας ὁ γίγαντας ἐλέφαντας ὁμοιάζει,
Καὶ τὸ πλατὺ σκουτὰρι τοῦ μὴν φάλαγγα σκεπάζει.

Οἱ γλυκύτατοι οὗτοι στίχοι παραβάλλονται εἰς τὴν σημείωσιν μὲ τὸν ἀηδέστατον τοῦτον τοῦ Ὀμήρου :

Αἶας δ' ἐγγύθεν ἦλθεν, φέρων σάκος ἥυτε πύργον.

Καὶ πάλιν :

Κ' ὁ Ὀδυσσεὺς 'ς τὰ σφοδρὰ στρατεύματά του στράπτει.

Καὶ ὁ στίχος οὗτος, παρόμοιος τοῦ, qui t' a tâté tes laïons, παραβάλλεται εἰς τὴν σημείωσιν μὲ τὸν βδελυκτὸν τοῦτον στίχον τοῦ ἀνοήτου Ὀμήρου :

Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἤγε Κεφαλλῆνας μεγαθύμους.

Διὰ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ! Ἀλέξανδρε, μή με

γράφης πλέον περί τῶν τοιούτων. Εὐχαριστῶ σε διὰ τὴν
πρὸς Σνεϊδέρον ἀποστολὴν τοῦ Στράβωνος. Δὸς τὸν Sel-
bstdenker ἄλλο ἐν σῶμα, παρακαλῶν νὰ τὸ πέμψῃ πρὸς
τὸν Wolf (ἐκδόστην τοῦ Ὁμήρου) ἐκ μέρους μου. Εἰς
εἰς τὸ Βερολῖνον νομίζω τώρα· ἴσως δὲ εἰς τὴν Ἀλλαν.

Μὲ λέγεις, φίλε, νὰ ἀρκεσθῶ εἰς τὴν πρώτην περὶ δι-
ρων πρόσκλησιν. Μὴ φοβῆσαι περὶ τούτου. Ἀρκετὰ ὑπε-
ρήφανος εἶμαι διὰ νὰ ἀποστρέφωμαι καὶ αὐτὴν τὴν ὑπε-
ψίαν τῆς ζητήσεως. Ὅταν ὁμως προέρχωνται ἀπ' αὐ-
τοὺς ἐκουσίους, μὲ προξενοῦν τόσον πλειοτέραν εὐχαρί-
στησιν, ὅσον τὰ κρίνω συντείνοντα εἰς τὸ νὰ κινήσω
τοὺς ἡμετέρους εἰς τὰ καλὰ. Διὰ τὴν κίνησιν ταύτην
ἀγόρασα καὶ τὰ ὑπομνήματα τῆς Ἀκαδημίας, καὶ ἐ-
παρεκάλεσα ν' ἀγοράσῃ καὶ τὰ τῶν λοιπῶν Ἀκαδη-
μιῶν. Τό, « Πάντες ἄνθρωποι φύσει τοῦ εἶδέναι ὀρέγον-
ται » εἰς τοὺς νέους μάλιστα ἔχει τὴν δυνάμιν του. Ὅταν
μίαν φορὰν συναθροισθῶσιν ἐκεῖ βιβλία ἱκανά, μὴν ἀφ-
βάλλῃς ὅτι ἡ ἐκεῖ νεολαία θέλουν τρέξῃν ἄλλος εἰς ἄλλο
ὡς αἱ ὄρνιθες ὅταν σκορπίζῃς ἔμπροσθέν των τὴν κρήνην.

Ἐγέλασα (πῶς νομίζεις;) ὅτι σὲ ἠπάτησεν ἡ πανουργία
μου. Τὸ περὶ τοῦ Πρ. ἦτο πλάσμα τῆς κεφαλῆς μου.
Ἀπ' αὐτὸν δὲν ἐλπίζω τὸν ἀθλιέστατον τίποτε· « οὐδὲν
λέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν ». Ἀλλ' ὁμως ἔκρινεν
εὐλογον νὰ σπείρω τοιαύτην ἀκοὴν πρὸς τοὺς ἐκεῖ, καὶ
νὰ τὴν μάθῃ καὶ αὐτός, καὶ ἴσως ἐντραπῇ. Ὅθεν ἀπε-
κρίθη τοὺς νὰ τὸ πιστεύωσιν, ὡς ἀκουσθὲν εἶδῶ. Εἰς ἄλλο
ἀσχολεῖται τοῦ ταλαιπώρου ἡ κεφαλὴ, καὶ δὲν τὸν συ-
χωρεῖ νὰ φροντίσῃ περὶ πατρίδος. Αὐτὸς τώρα πιστεύει
ὅτι ἐπιθυμεῖ καὶ ἐνεργεῖ νὰ λάβῃ τοῦ Μολοχίτου τὸν
τόπον· ἀλλ' οὐδ' ἐκεῖ χρήσιμος εἰς τὸ γένος του δὲν θέλει.

φρανῆν. « Ὀλαντζάκ ὀγλάν, μποκουντάν μπελί » λέγουν οἱ Σκύθαι. Λέγουσι καὶ οἱ Χῖοι, « ὅ,τι ἔχει εἰς τὰ πανία » (ἡγουν εἰς τὰ σπάργανα) ἔχει καὶ εἰς τὰ γένεια». Ἐχομεν ἄλλην σεμνοτέραν παροιμίαν, « ἡ καλὴ ἡμέρα, ἀφοῦ » ἐξημερώσῃ, φαίνεται ».

Εἰς τὰς περὶ Μουσικῆς καινοτομίας, ἂν καὶ νὰ τὰς κρίνω δὲν εἶμαι καλός, τοῦτο μόνον κατὰ τὸ παρὸν εὐρίσκω κακόν, ὅτι ἄρχισαν ἐκεῖθεν, ὅπου ἔπρεπε νὰ τελειώσωσιν. Ὁμοιάζουσι τὸν φθισικόν, ὅστις, κατὰ τὸν Πλούταρχον, ἐσυμβουλεύετο τὸν ἱατρὸν τοῦ διὰ παρωνυχίδα τοῦ δακτύλου, κ' ἔλαβεν ἀπόκρισιν τὸ « Οὐκ ἔστι σοι » περὶ παρωνυχίας» *Mon cher ami, il ne s'agit point d'un mal d'aventure.* Δὲν εἶναι ἀκόμῃ καιρὸς περὶ τερεισιμάτων· ἔπρεπε ν' ἀρχίσωσιν ἀπὸ τὴν μουσικὴν τῆς κεφαλῆς, καὶ αὐτὴ ἤθελ' ἐξανάγκης φέρειν καὶ τὴν μουσικὴν τῆς φωνῆς. Μ' ὅλον τοῦτο καὶ ταῦτα τὰ ἐξανάστροφα δὲν εἶναι ἀνωφελῆ· σημαίνουν καὶ ὅτι αἱ κεφαλαὶ τοῦ ἔθνους ἐπίασαν νέον δρόμον· ἔχουσιν ἔτι καὶ τοῦτο τὸ καλὸν ὅτι ἔγιναν ἄκοντος τοῦ Μολοχίτου, καὶ ὡς λέγουν οὗτοι, *à sa barbe*. Βέβαια τοῦτο δὲν ἔπρεπε νὰ γένη, ἂν ἦτο καλὸς νὰ δείξῃ εἰς αὐτοὺς τὴν ἀληθῆ μέθοδον τῆς παιδείας· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀνάξιος, οὐδὲ κρίνει ἰσως συμφέρον τοῦ νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ πόθεν ἔχουν ν' ἀρχίσωσι, καὶ ποῦ νὰ τελειώσωσιν, ἅς καταργῶνται καὶ ἀπ' ἄλλους τὰ σκωριασμένα καὶ τὰ ἄμουςα καὶ τὰ ἀμέθοδα. Περὶ τῆς κηρύξεως τί νὰ σὲ εἴπω; μίαν φορὰν τότε εὐθύς ἐλθοῦσαν τὴν ἀνέγνωσα, καὶ ὅχι μέχρι τέλους· διότι, φίλε, πάλιν σὲ τὸ λέγω, ὀλίγας ὥρας ἔχω νὰ ζήσω ἀκόμῃ, καὶ δὲν θέλω νὰ τὰς δαπανῶ ματαίως· μόνος σὺ μὲ κάμνεις μακρομωρολόγον· καὶ φοβοῦμαι ὅτι μὲ μαγεύεις.

“Ὅσον ἐνθυμοῦμαι ἀπὸ τὴν τότε ἀνάγνωσιν, τὸ ὕφος ἦτο κατὰ τὸ σύνθηρες, ἤγουν μακαρόνια πολλὰ χωρὶς ἄλλας καὶ βούτυρον. Καὶ μὴ τὸ παραξεניζώμεθα· ἡ τέχνη τοῦ γράφειν εἶναι τὸ τελευταῖον βῆμα τοῦ πολιτισμοῦ, οὐδὲ γεννᾶται κατὰ δυστυχίαν εἰς ὅλα τὰ πολιτισμένα ἔθνη ἀδιαφόρως. Πῶς εἶναι λοιπὸν δυνατόν ἡμεῖς οἱ ἀρχαριοὶ τοῦ πολιτισμοῦ νὰ μεταβῶμεν πάραυτα ἀπὸ τὸ ὕφος τοῦ *Χρονογράφου* καὶ τῆς *Ἀμαρτωλῶν σωτηρίας*, ἢ καὶ τὸ χειρότερον τῶν δύο, τὸ ὕφος τῶν Ἀττικῶν σχολαστικῶν μας, εἰς τὸν ὀρθὸν χαρακτῆρα τῆς ἐκφράσεως τῶν ἐθνικῶν !

Μ’ ἐρωτᾷς, πῶς ἐσυγχωρήθη ἡ ἐκδοσις. Μὲ κακοφαίνεται ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σὲ πληροφορήσω περὶ τούτου.

Ἡ μελετωμένη παρὰ τῶν συμπατριωτῶν πρόσκλησις ἂν γένη, θέλει μὲ λυπήσειν τόσον πλέον, ὅσον εἶναι ἀπαρατὰ ἐμποδίζοντα νὰ τὴν δεχθῶ. Τὸν παρελθόντα Ἀπριλίον ἄρχισα μὲ τὴν εὐχὴν σου τὸ 69 ἔτος τῆς ἡλικίας μου. Ὁ Γαλλ. Στρ. πρὶν τελειωθῇ, πῶς εἶναι πρὶν νὰ τὸν λειποτακτῇσω ; ὁ Ἑλληνικὸς γίνεται καὶ αὐτὸς κάλλιον ἐδῶ παρὰ ἐκεῖ, ὡσαύτως καὶ εἴτι ἄλλο θέλω ἐπιχειρήσειν μετὰ ταῦτα. Χρειάζεται ἀκόμη δέκα ἐτῶν αὐξήσεων ἢ βιβλιοθήκη των, διὰ νὰ εὐρίσκω ἐκεῖ ὅσα βιβλία θέλω ἔχειν ἀπὸ τὰς δημοσίους, καὶ μερικὰς τῶν φίλων βιβλιοθήκας ἐδῶ, χωρὶς νὰ λέγω τοὺς βιβλιοπώλας, οἱ τῶν ὁποίων ἀγοράζω τὰ χρησιμεύοντα ξένα βιβλία, ὅσα δὲν ἔχουν, ἢ δὲν ἔλαβαν ἀκόμη αἱ βιβλιοθήκαι. Ἐπειὶ ὁ τύπος ! Ἡ νὰ γράφω ἐκεῖ, καὶ νὰ τυπῶν χιλιάς λίρας μακρὰν ἐκεῖθεν. Dieu m’en preserve ! Τῆς κριτικῆς τὸ ἔργον εἶναι πολλάκις, ἢ μᾶλλον πλεονάκις τὸ δώρημα παρὰ λογισμοῦ γέννημα. Μὲ συμβαίνει συχνά

καθημέραν νὰ ἐπινοῶ εἰς τὸ τρίτον δοκίμιον, τὴν ὁποίαν εἰς τὰ προλαβόντα μ' ἐφαίνετο ἀδύνατον νὰ κάμω διόρθωσιν τοῦ κειμένου. Αὐτὰ εἶναι γνωστὰ εἰς τοὺς ὅσοι δὲν ἐμπορεύονται τὰς ἐκδόσεις. Ἐλησμόνησα τὰ ἀντίγραφα, τὰ ὅποια ἂν ὀλίγον βοηθῶσι μὲ ὀρθὰς γραφάς, συντελοῦν ὁμῶς πολὺ καὶ μὲ αὐτὰς τὰς διεστραμμένας των νὰ σὲ χειραγωγήσωσι πολλάκις εἰς τὴν ὀρθήν. Ἐν μόνον παράδειγμα νὰ σὲ δώσω συντόμως. Εἰς τὸν δεύτερον τόμον τοῦ Στράβωνος (δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ζητήσω τὴν σελίδα) εἶναι γραμμένον ΔΗΜΟΣΙΩΣ ΑΕΙ, τὸ ὅποιον εἰς τὸν τόπον ὅπου εὐρίσκεται, ἔχει νόημα, ἂν ὅχι κάλλιστον, καὶ ἀνύποπτον. Ἄλλ' εἰς ἓν τῶν ἀντιγράφων εὐρίσκεται γραφὴ κακίστη, ἐπειδὴ συνταγμένη μὲ τὰ λοιπὰ τῆς περιόδου δὲν δίδει κανὲν νόημα ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΕΙ. Ἀπὸ ταύτην ἐκτάλαθα ὁψὲ καὶ βραδέως πρὶν ὁμῶς ἀκόμη τυπωθῇ τὸ καθαρὸν, ὅτι εἶναι μία μόνη λέξις ΔΗΜΟΣΙΩΝΑΙ les fermiers généraux (pachter). Ὑγίαινε !

Καῦσε, νὰ ζήσης τὴν παροῦσαν.

217.

10 Ἰουλίου 1816.

Καὶ πάλιν ἀσπάζομαι σε.

Εἰς τὴν παροῦσαν γράφω χωριστὰ τὰ ἀνήκοντα εἰς ἐμπορίαν, διὰ νὰ καύσης τὴν ἄλλην. Ἐλαβα τὴν συναλλαγματικὴν 1100 φρ. τὰ ὅποια κατὰ τὴν ἐξῆς σημείωσιν

τοῦ πραγματεύσαντος Μαρτίνου ἔφεραν φρ. 1086.13/1000
καὶ τόσα ἐπέρασα εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ σου.

fr. 1100 la t^{te} sur Etienne frères de Marseille au 27
à deduire,

fr. 5:50 perte à $\frac{1}{2}$ pour $\frac{0}{10}$

1:37 courtage à $\frac{1}{8}$

13:87 1:50 timbre

5:50 notre commission à $\frac{1}{2}$.

1086:13 net produit.

Εἰς δὲ τὸ χρέος τοῦ λογαριασμοῦ σου (διὰ νὰ τὰ λά-
βῃς ἀπὸ τοὺς Χίους) ἐπέρασα φρ. 1099:50, κατὰ τὴν
ἐδῶ κλεισμένην σημείωσιν συνωδευμένην μὲ ἐπιστολὴν
πρὸν τὸν Βάμβαν.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς τὰ ὅποια μέλλεις ν' ἀγοράσῃς
ὑπομνήματα. Αἱ τιμαὶ δὲν εἶναι βαρεῖαι πολὺ· τὸ κακὸν
εἶναι ὅτι εἶναι κολοβά (τὰ τῆς Λειψίας Acta erudito-
rum). Ὅθεν γνώμη μου εἶναι νὰ ἀναβάλῃς τὴν ἀγορὰν
αὐτῶν· καὶ οὕτως ἴσως ἀναγκάσῃς τὸν Weigel νὰ κάμῃ
ἀκριβεστέραν ἔρευναν διὰ νὰ τὰ συμπληρώσῃ. Ἐπειτα
ἐσύμφερε νομίζω νὰ τὰ ζητήσῃς καὶ ἀπ' ἄλλον δεύτερον
βιβλιοπώλην, καὶ διὰ τὸ εὐκολώτερον τῆς εὐρέσεως, καὶ
διὰ τὸ ἴσως μετριώτερον τῆς τιμῆς. Τοῦτο ἀρκεῖ νὰ
εἰδῇς, φίλε, ὅτι αἱ τοιαῦται συλλογαί, ἐπειδὴ εἶναι
τῶν ὧν οὐκ ἄνευ διὰ τὰς ὀνομαζομένας ἢ κομπαζομένας
Δημοσίους βιβλιοθήκας, ἀγοράζονται πολλάκις καὶ ἀπὸ
λαῖς μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς εὐρέσεως τῶν λοιπῶν. Ἄλλ'
ἐπειδὴ ἐξ ἑνὸς μέρους εὐρίσκονται ἄλλα τέλεια πάμπόλλα,
καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου, ἡ Χία μας βιβλιοθήκη ἀπὸ τὸ νὰ ἦναι
ἀληθῶς ἀξία τοῦ ὀνόματος ΔΗΜΟΣΙΟΣ ἀπέχει ἀκόμη

πολλοὺς παρασάγγας, ἅς ἀγοράζωμεν τὰ τέλεια. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐνδεχόμενον νὰ τύχη καὶ δημόσιος πώλησις καμίας πλουσίας βιβλιοθήκης, ὅπου εὐρίσκονται ἐντελῇ τὰ *Acta eruditorum* καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσέχῃς καὶ πρὸ αὐτοῦ, ὡς θέλω προσέχειν καὶ ἐγὼ ἐδῶ εἰς τὸ ἐξῆς.

Ἀντὶ τῶν Λειψιακῶν ὑπομνημάτων ἐμπορεῖς ὡς τόσον νὰ φροντίσῃς τὰ ὑπομνήματα τῆς Ταυρινῆς Ἀκαδημίας, τὰ ὅποια πρέπει νὰ ζητήσῃς εἰς Ἰταλίαν *Mémoires de l'Academie des Sciences de Turin*, 1786-1811, τόμοι 14 ἕως σήμερον· ὁ κατάλογος ἐλησμόνησε νὰ βάλῃ τὴν τιμὴν· πρέπει ὅμως νὰ ᾔναι περίπου τὰ 100 φρ.

Τῆς αὐτῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ταυρίνου (Turin) εἶναι καὶ ἄλλα ὑπομνήματα λατινιστὶ γραμμένα *Miscellanea Philosophico-mathematica societatis Taurinensis* 1759 εἰς 5 τόμους.

Memoires del'Academie de sciences et Belles-lettres de Bruxelles, seconde édition, 1780-88 εἰς τόμους 5, μετὰ τοὺς ὁποίους ἀρχίζει ὁ ἕκτος μὲ ἐπιγραφὴν *Nouveaux mémoires etc.* 1788.

Τῆς Γοττίγγης τὰ ὑπομνήματα ἐπιγράφονται: *Commentarii Societatis regiae Scientiarum* 1751—54 τομ. 4
Τῆς αὐτῆς *Novi Commentar.* κτλ. 1769—77 » 8
» *Commentationes* κτλ. 1778—94 » 17

29

Εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ προστεῶσι, ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν συλλογὴν

Hollmanni *Commentationes* εἰς δύο τόμους . . 2

Michaelis *Syntagma* 1

Τοῦ αὐτοῦ *Commentationes*. 1

Τόμ. 33

Ὁ Κατάλογός μου (τόμ. 1 λέξ. Commentarii) σημαίνει διὰ τοὺς πρώτους 20 τόμους φρ. 300-350, διὰ τοὺς λοιποὺς σιωπᾷ· εἰς τὸν αὐτὸν κατάλογον βλέπω τόμους 30, εἰς ἄλλον εὐρίσκω 29.

Περὶ τοῦ, *Τί ὥρα εἶναι*, εἶπα τί εἰς τὸν Ἡλιόδωρον (σελ. 208). Τώρα προσθέτω ὅ,τι τότε δὲν ἐνθυμούμην ὅτι εἶπε καὶ ὁ Ἀριστοφάνης (Εἰρην. 693) *Τὰ τί*; ἀντὶ τοῦ *Τὰ τίνα*; πληθυντικοῦ. Καὶ ἐπειδὴ οἱ Κωμικοὶ παραστένουσι πολλάκις τοῦ κοινοῦ λαοῦ τὴν γλῶσσαν, ἐνδεχόμενον οἱ Ἀθηναῖοι νὰ τὸ μεταχειρίζοντο εἰς τὴν κοινὴν ἀναστροφὴν ὡς μόριον ἀόριστον δεκτικὸν τῆς σημασίας παντὸς ἀριθμοῦ καὶ παντὸς γένους, ὡς τὸ *che τῶν Ἰταλῶν*· *che ora è*? Λέγομεν ἀκόμη, *Τί γυναικες εἶναι ἐκεῖναι*; *Τί ἄνθρωπος*. *Que voulez-vous que je fasse?* il faut bien se resoudre à admettre quelques bêtises dans les langues.

Υπέγραψα διὰ δύο σώματα Λεξικοῦ Φυσικῆς ἱστορίας, τὸ ἓν διὰ τὸν ἀδελφόν σου, καὶ τὸ ἄλλο διὰ τὸν Κούμαν. Περὶ τούτου δὲν ἐξεύρω εἰς τί χρησιμεύει ἡ πρὸς τὸν Ἀμηρᾶν τῆς Μασσαλίας ἐπιστολή. Καθεμία παράδοσις (ὡς βλέπεις εἰς τὴν ἐδῶ κλεισμένην νέαν προκήρυξιν) τιμᾶται φρ. 21. Δὲν ἦτο συντομώτερον καὶ ἀκοπώτερον νὰ τὰ περὶ εἰς χρέος τοῦ λογαριασμοῦ σου, καὶ νὰ τὰ λαμβάνης σὺ ἀπὸ τοὺς Συμυρναίους; ὑπέγραψα καὶ τρίτον διὰ τοὺς Χίους, καὶ τέταρτον διὰ τοὺς Κυδωνιάτας, πέμπτον δι' ἐμέ, ἕκτον νὰ πωληθῇ διὰ λογαριασμοῦ μου πρὸς 10 φρ. τὸ σῶμα, ὡς λέγει ἡ προκήρυξις διὰ τοὺς μὴ ὑπογράψαντας. Τοῦτο σέ λέγω διὰ νὰ ἐξεύρηαι ἂν ἀποθάνω, πόθεν ἔχεις νὰ ζητῇς ἀμέσως τὰ 6 ταῦτα σώματα. Ἀπὸ τὸν βιβλιοπώλην Déterville, rue Hau-

tefeuille N^o 8, ὡς γράφεται εἰς τὴν προκήρυξιν. Ἀνάγκη εἶναι νὰ σὲ φανερώσω καὶ τοῦτο· ἡ προκήρυξις λέγει φρ. 7, ἀλλὰ εἰς ἐμέ, γνωριζόμενον δι' ἄλλας αἰτίας εἰς αὐτὸν ὁ βιβλιοπώλης τὰ λογαριάζει 6. Ὅθεν τόσα πρέπει νὰ τὸν πληρόνης μετὰ θάνατόν μου, καὶ νὰ τὰ περᾶς 7 πρὸς τοὺς ὁποίους τὰ πέμπεις. Μόνον τὸ ἕκτον σῶμα, ἂν τὸ θέλῃς διὰ σέ, σὲ τὸ ἀφίνω μετὰ χαρᾶς πρὸς 6 φρ. Λάβε τούτων σημειώσιν, νὰ ζήσης, διὰ νὰ μὴ σὲ φέρῃ εἰς ἀμηχανίαν ἢ τελευτὴ μου.

Σημείωσε ἀκόμη, ὅτι πρέπει νὰ ζητῇς καὶ τὴν ἐξακολουθήσιν τοῦ Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ ἀπὸ τὸν βιβλιοπώλην L. G. Michaud, Imprimeur Libraire, rue des bons-enfans N^o 34· ὡς εἶναι τυπωμένον εἰς αὐτὴν τοῦ Λεξικοῦ τὴν κεφαλίδαν· ἡ τιμὴ εἶναι ὡς σὲ τὴν περῶ, τὰ σώματα 5, τὰ τέσσαρα διὰ σέ, καὶ τὸ πέμπτον δι' ἐμέ. Τὸ ἐξοφλητικὸν γράμμα μὲ τὸ πέμπει πάντοτε εἰς ὄνομά σου. Ὅθεν σὲ πέμπω τὸ τελευταῖον, πρὸς εἰδήσιν σου. Δὲν εἶναι χρεῖα (πιστεύω) νὰ μὲ τὸ ἐπιστρέψῃς.

Σημείωσε τρίτον, ὅτι εἶμαι ὑπογραμμένος (δι' ἰδίαν μου χρῆσιν) καὶ εἰς τὸ Ἱατρικὸν Λεξικὸν Dictionnaire des Sciences médicales, τοῦ ὁποίου ἔχω τὸν 15^{ον} τόμον ἀκόμη εἰς τὸ στοιχεῖον F. Ἀλλὰ περὶ τούτου ὑπέγραψεν ὁ Allais δι' ἐμέ πρὸς φρ. 5.50 τὸν τόμον· ὅθεν ἀπ' αὐτὸν πρέπει νὰ ζητῇς τὴν ἐξακολουθήσιν. Τέταρτον νὰ σημειώσῃς τὸν Στράβωνα. Εἰς ἐκάστου τόμου ἔκδοσιν καὶ παράδοσιν τὸ Κράτος χαρίζει εἰς καθένα μας 26 σώματα, τὸ ἓν εἰς μέγα καὶ λαμπρὸν χαρτίον, καὶ τὰ 25 εἰς κοινόν. Αὐτά, ἀποθανόντος μου, πρέπει νὰ τὰ ζητήσῃς (τῶν μελλόντων τόμων δηλαδὴ) ἀπὸ τὸ κράτος διὰ τοῦ Clavier ἢ τοῦ Thurot. Τὸ μέγα χαρτίον τὸ ἀφίνεις

εἰς τὸν Κλαυιέρον, ἀπὸ τὰ λοιπὰ εἶναι διὰ σέ . .	1
Διὰ τὸν ἀδελφόν σου Πασχάλιον (ἂν ἐνθυμοῦμαι	
καλὰ τὸν ἔπεμψα τοὺς προλαβόντας)	1
Thurot	1
Destutt Tracy	1
Le médecin Swediaur	1
Ζωσιμᾶ	1
Σπανιολάκη	1
	7

Νὰ παραδώσης εἰς τοὺς συνεργάτας μου 5 ἢ 6 5
12

Τοῦτα τὰ παραδιδόμενα εἰς τοὺς συνεργάτας εἶ-
ναι μὲ ἄλλα 5 ἢ 6 τὰ ὅποια συνεισφέρουν καὶ αὐτοὶ
ἀπὸ τὰ ἰδιά των, διωρισμένα εἰς δῶρα κοινῶς προσ-
φερόμενα ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἡμᾶς· ἐλησμόνησα καὶ ἐν
σῶμα δι' ἐμέ τὸν ἀποθαμένον, ἤγουν διὰ τὴν συνέ-
χειαν τοῦ ὁποίου ἔχω κατ' οἶκον δι' ἰδίαν μου χρῆ-
σιν γαλλικοῦ Στράβωνος 1
13

θέλουν σοῦ μείνειν λοιπὸν 11 ἢ 12 τόμοι ἀνεταιρείαστοι
(dépareillés)· ἔχω εἰς οἶκον ἄλλους 6, ὁμοίως dépa-
reillés (4 β' τόμου καὶ 2 γ'). Τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα
τοῦ θανάτου· c' est son métier de tout dépareiller.
Ὅταν ἀποθνήσκωσιν οἱ λαβόντες τοὺς πρώτους, ἀφίγουσι
τοὺς ἀκολουθοῦντες dépareillés. Πωλῶνται ὅμως καὶ αὐτοὶ
δι' ὀλίγην ὅμως τιμὴν. Ὁ Allais ἀγόρασεν ἀπὸ τὴν βι-
βλιοθήκην τοῦ Dutheil (ὅθεν ἀγόρασα καὶ ἐγὼ τὰ Ἀνα-
δημιακὰ ὑπομνήματα διὰ τοὺς Χίους) 11 τόμους Στρά-
βωνος τοιούτους διὰ 80 ἢ 90 φρ. Μὲ κακοφαίνεται ὅτι

δὲν εὐρέθη μεταξὺ εἰς πρῶτος τόμος, μὲ τὸν ὅποιον ἐμποροῦσα, ἐκ τῶν ὁποίων ἔχω, νὰ συμπληρώσω ἐν σῶμα τέλειον νὰ τὸ πέμψω δῶρον εἰς τοὺς Χίους. Ἐντρέπομαι τὴν ἀπὸ μέρους μου ἔλλειψιν ταύτην· ἀλλὰ δὲν εἶμαι, φίλε, εἰς κατάστασιν κατὰ τὸ παρὸν ν' ἀγοράσω τρεῖς τόμους. Δὲν ἐμπορῶ νὰ σ' ἐξηγηθῶ ὅσα ἐζημιώθην ἀπὸ τὰς περιστάσεις. Ἄν ἤμην βέβαιος ὅτι μεταξὺ τῆς παντελοῦς ἀδυναμίας νὰ ἐργάζωμαι καὶ τοῦ θανάτου τὸ διάστημα θέλει εἶσθαι μικρόν, ἀρκετὰ πλούσιος ἤθελα λογίζεσθαι· ἀλλὰ διὰ τὸ ἄδηλον τοῦτο πρέπει νὰ φροντίζω καὶ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ νοσοκομείου· ἔπειτα νὰ μὴ στερηθῇ παντάπασι βοηθείας καὶ ὁ ἀδελφός μου, ἂν ἀποθάνω πρὸ αὐτοῦ. Ἐπιστρέφω εἰς τὸν Στράβωνα. Ταῦτα λοιπὸν τὰ ἀνεταιρείαστα πωλοῦνται μετὰ τῆς βιβλιοθήκης μου ἐδῶ· ἐὰν ὅμως ἡ βιβλιοθήκη μου λάβῃ ἄλλην διαθέσιν καὶ κατεύθυνσιν, παραγγέλλεις τὸν Clavier καὶ Thurot νὰ τὰ χωρίσωσι καὶ νὰ τὰ πωλήσωσιν εἰς τὸν Allais, ἢ ἄλλον τινὰ βιβλιοπώλην.

Τελευταῖον εἰς τὴν τάξιν, ἀλλὰ πρῶτον εἰς τὴν ἀξίαν, νὰ σημειώσης, εἶναι ἡ χαρισθεῖσα εἰς ἐμὲ ἀπὸ τὸ Κράτος λαμπρὰ καὶ περίφημος Περιγραφὴ τῆς Αἰγύπτου, περὶ τῆς ὁποίας σ' ἔγραψα καὶ ἄλλοτε. Αὕτη ἐδιακόπη διὰ τὰς περιστάσεις, ἀλλὰ μετάρχισε πάλιν νὰ τυπώνεται τὸ λείπον. Τὸ ὅλον τιμᾶται 3600 ἢ 4000 φρ. Ἔχω εἰς οἶκον ἐννέα τόμους κειμένου (texte) καὶ 8 χαλκογραφίας. Μόνα ταῦτα κρατοῦν σχεδὸν ὁλόκληρον μικρὸν ταμεῖον. Πρέπει λοιπὸν νὰ φροντίσης, ἀγαπητέ, νὰ λάβῃς καὶ τὴν τελευταίαν παράδοσιν (δὲν ἐξεύρω εἰς πόσους τόμους), ἂν δὲν φθάσω νὰ τὴν λάβω ἐγώ, καὶ νὰ τὴν οἰκονομήσης μετὰ τῆς ἄλλης μου βιβλιοθήκης, κατὰ τὴν διαθήκην μου.

Αἱ αὐταὶ περιστάσεις ἀργοστόλησαν καὶ τὸν Παισά-
νιον. Ἄλλ' ὁ δεύτερος τόμος εἶναι σχεδὸν ὁ ἡμισυς τυ-
πωμένος, καὶ δὲν θέλει ἀργήσῃ νὰ λάβῃ τέλος. Μ' ὅλον
τοῦτο, φίλε, δὲν μ' ἀρέσκει νὰ πωλεῖται ὁ τρίτος μὲ προ-
θεσίαν (à credit). Εἰς τὸ ἐξῆς λοιπόν, παρακαλῶ σε
πρὸς μὲν τοὺς μὴ ἀγοράσαντας, νὰ μὴ τὸν δίδῃς πλὴν μὲ
μετρητά, πρὸς τοὺς μὴ δὲ πληρώσαντας τὸν ἀγορασμένον
πρῶτον, νὰ εἴπῃς ὅτι ἂν δὲν τὸν πληρώσωσι πάραυτα, στε-
ροῦνται τὸ δικαίωμα τῆς ὑπογραφῆς, καὶ θέλουν πληρώ-
σῃ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἐξῆς πρὸς 12 (ἀντὶ 10) φρ. ὡς
πωλεῖται δημοσίως. Ἐγὼ τὴν τιμὴν τῶν ὅλων ἐξεκένωσα
(εἶναι τώρα μῆνες ἑννέα) ἀπὸ τὸν θησαυρόν μου, καὶ
πληρόνω τὸν τόκον τοῦ ἐκκενωθέντος.

Τὸν Κοκκινάκην εἶπε ὅτι ἔλαβα τὸν Ταρτοῦφον καὶ
τὴν ἐπιστολὴν του, καὶ τὸν εὐχαριστῶ· θέλω τὸν ἀπο-
κριθῆν ὅταν μὲ συγχωρήσῃ ἡ ἀδυναμία τῆς ἡλικίας μου.

Πρὸς τὸν Ψιμάρην ἔστειλα προχθὲς τὴν ἐπιστολὴν σου
μόνην. Ἀκόμη δὲν ἦλθε νὰ ζητήσῃ τὴν διαμαρτυρίαν.

Περὶ τοῦ Εὐαγγ. οὐδεὶς λόγος πλέον.

Ἀπὸ τὸν Σπανιολάκην ἔλαβα τὰ τοῦ χρεωκόπου Μο-
λίνη, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μέρος σου εἶναι φρ. 74.35. Ἄλλ'
ἐπειδὴ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν ὅλην ποσότητα, δι' ἑξοδα εἰς
συνηγόρους κτλ. σχεδὸν $\frac{10}{100}$, τὸ ἀνῆκον εἰς σέ μέρος μὲναι
φρ. 62.92· καὶ τόσα ἐπέρασα εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαρια-
σμοῦ σου. Ὑγίαινε!

Στείλε τὴν προκήρυξιν εἰς τὸν Βάμβαν.

13 Ιουλίου 1816.

Ἀσπάζομαι σε.

Προχθές ἔλαβα τὴν γραμμένην 6 μὲ τὴν τοῦ Βάμβα, καὶ χθές τὴν 7 Ἰουλίου. Θέλω φροντίσειν περὶ τῶν ζητουμένων. Ἀνάγκη εἶναι σήμερον νὰ σὲ γράψω περὶ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν ὑπομνημάτων. Ἡ *Histoire et Mémoires de l'Academie des Sciences de Paris* πρέπει νὰ ᾔηται 164 τόμοι καθ' ἓνα κατάλογον, ἢ 156 κατ' ἄλλον, τὴν σημειοῦνουν φράγκα 1200 ἕως 1300· ἀλλ' εἶναι δύσκολον νὰ εὔρεθῇ πλήρης. Διὰ τὴν δυσκολίαν ταύτην, ἂν ἡ τιμὴ τῶν 35 τόμων ᾔτο 100 φρ. δὲν ᾔτο ἀσύμφορον νὰ θυσιασθῶσι, διὰ νὰ ἔχωμεν εὐρυχωρίαν ν' ἀγοράζωμεν εἰς τὸ ἐξῆς ἄλλας τοιαύτας συλλογὰς ἀτελεῖς, ἕως νὰ συμπληρώσωμεν ἐξ αὐτῶν ἓν σῶμα ὁλόκληρον.

Ἡ Πετροπολίτις συλλογὴ πρέπει νὰ ᾔηται 65 ἢ 66 τόμοι. Ἡ αὐτὴ οἰκονομία ἐννοεῖται καὶ διὰ ταύτην 44 τόμοι (δηλαδὴ μέρος ἀτελές) ἐπωλήθησαν ἐδῶ 407 φρ. ἄλλο μέρος ἀτελές 56 τομ. φρ. 320 διὰ τὸ κάκιστόν του στίχωμα. Τρίτον μέρος ἀτελές 53 τόμοι φρ. 448. Πιθανὸν ὅτι ἂν εὔρεθῇ τέλειον, θέλει πληρωθῇ περίπου φρ. 800. Δὲν σὲ φαίνεται εὐλογον νὰ γράψῃς περὶ τοῦτου πρὸς τὸν Κόμητα C. D. I. εἰς Πετροῦπολιν; ἐνδεχόμενον ἐκεῖ (ὡς εἰς τὴν πηγὴν) νὰ εὔρεθῇ ὁλόκληρος. Ναί, φίλε, τοῦτο μὲ φαίνεται τὸ ἀρμοδιώτερον.

Περὶ τῆς Σουγκικῆς καλὰ τὸ ἐσυλλογίσθης· ἀγόρασε λοιπὸν τὴν μετάφρασιν.

Περὶ τῆς συλλογῆς τῆς Γοττίγγης καὶ τοῦ Ταυρίνου

σέ ἔγραψα. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν σ' ἔγραψα καὶ περὶ τῆς Bononίας ἢ ἐπιγραφὴ εἶναι De Bononiensi Scientiarum instituto atque Academia commentarii. Bononiae 1731-91 εἰς μέρη 7 διηρημένα εἰς τόμους 10· τὸ πρῶτον μειόνουσι φρ. 109.

Καλὸν εἶναι νὰ τοὺς προμηθεύσης καὶ τὸ Λεξικὸν τῆς Κρούσκας. Vocabolario degli Academici della Crusca ἔκδοσις Φλωρεντίας εἰς 5 τόμους πρώτου μήκους 1729, ἢ καὶ τὴν ἐπιτομὴν αὐτοῦ εἰς 5 τόμους δευτέρου μήκους τυπωμένου εἰς Βενετίαν, 1763.

Il faut battre le fer pendant qu'il est chaud λέγουσιν οὗτοι. Τώρα ὅταν οἱ Χῖοι ἐπληροφορήθησαν περὶ τῆς ἀνάγκης τῶν βιβλίων, εἶναι χρεῖα νὰ μὴ διακοπῇ πλέον ἢ παρὰ σοῦ καθεξῆς ἀποστολὴ βιβλίων. Ὅταν ἐν καιρῇσω θέλω σοῦ καταγράψῃ καὶ ἄλλον κατάλογον περιέχοντα καὶ Γερμανικὰ τινὰ ἀξιόλογα.

Τώρα τοὺς πέμπεται καὶ τῆς Γερμανικῆς διδασκαλας. Ἀπεφάσισεν ὁ υἱὸς τοῦ Ζωγράφου νὰ κινήσῃ. Ἀλλὰ χρειάζεται τὴν δαπάνην τοῦ δρόμου, καὶ ὀλίγας ἡμέρας ἐπὶ διὰ νὰ λάβῃ ιδέαν (ὡς ἐσυμφωνήσαμεν) τῆς Λαγκαστρίας νῆς μεθόδου.

Δὲν ἐδυνήθην νὰ τὸν συμφωνήσω ὀλιγώτερα παρὰ 1000 φρ. δι' ἐξοδα δρόμου. 400 τὸν δίδω ἐδῶ, καὶ 600 πρέπει νὰ τὸν μετρήσῃς αὐτοῦ ὅταν ἔλθῃ πρὸς σέ. Διὰ Μασσαλίας δὲν ἠθέλησε, φοβούμενος τοὺς κινδύνους τῆς θαλάσσης. Ὑγίαινε!

Μὲ τὴν ἀπόκρισίν σου στείλέ με 1000 φρ. τὰ 400 διὰ τοὺς Χίους, καὶ τὰ 600 διὰ λογαριασμὸν μου. Ἄν ᾖ συναναλλαγματικὴ χρεῖαν ἔχουσα πραγματεύσεως, καὶ ἄλλων ἥτο (μὲ φαίνεται) νὰ τὴν πέμπῃς ἀμέσως πρὸς τὸν Μαρ-

πῖνον, ἢ ἄλλον τινά, νὰ τὴν πραγματευῇται, καὶ νὰ μὲ διδῇ τὸ καθαρὸν. Τοῦτο σὲ λέγω διὰ τὰς χασημερίας. Ἄν καὶ μικραί, συναθροίζονται ὅμως μὲ ἄλλας πολλὰς ἀπρέκτους, μ' ἐμποδίζουσιν ἀπὸ τὴν ἀναγκαίαν προσοχὴν εἰς τὸ ἔργον μου. Γελῶ τῇ ἀληθείᾳ ὅταν ἀκούω τὸν Κούμαν νὰ κρίνῃ τί ἔπρεπε νὰ κάμω, ἢ νὰ μὴ κάμω. Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἀναπνεύσω ὁ ταλαίπωρος· καὶ ὅ,τι ἐργάζομαι, ἂν καὶ πολλὰ μικρόν, στοχάζομαι μέγα εὐτύχημα, ὅτι δύναμαι νὰ τὸ κάμω. Μετὰ τὸ τέλος τῆς παρουσίας (εἶναι ἕκτη ὥρα πρωινῇ) ἔχω δύο δοκίμια τοῦ Ἑλληνικοῦ Στράβωνος νὰ ἐρευνήσω καὶ νὰ διορθώσω, ὅχι μόνον τυπογραφικὰ σφάλματα, ἀλλὰ καὶ πολλὰ γραφικά, τῶν ὁποίων τινὰ δὲν εὐτύχησα ἀκόμη νὰ μαντεύσω· ἔπειτα ἄλλο δοκίμιον τοῦ Γαλλικοῦ Στράβωνος τοῦ 4 τόμου· τρίτον ἄλλα τινὰ ἀκατανόμαστα, τῶν ὁποίων ἴσως σὲ πέμψω τὰ προλεγόμενα, ἂν καὶ σὲ φοβῶμαι μὴ μ' ἀναγκάσῃς πάλιν νὰ σέβωμαι τοὺς σαλούς. Μ' ὅλον τοῦτο ἀλλάξα μέθοδον. Αὐτοὺς πρέπει νὰ τοὺς πολεμῇ τις ὡς νήπια.

Ὁ Schweighaeuser (ὦ Θεέ! ταχινὴν ὁλόκληρον πρέπει νὰ δαπανήσῃ τις διὰ νὰ τὸ γράψῃ) μὲ πέμπει δῶρον τὴν νέαν ἔκδοσιν τοῦ Ἡροδότου εἰς 6 τόμους. Μὴ βιασθῇς νὰ τὴν ἀγοράσῃς· ἴσως τὴν στείλῃ αὐτοπροαιρέτως διὰ τοὺς Χίους. Ἀγόρασέ την μετὰ δύο μῆνας.

Τὸ *Περὶ* που ἴσως εἶναι μακαρονικόν· μετασχηματιζόμενον εἰς ἐπίρρημα *Περίπου* γίνεται ἀληθῶς γρακικόν, ἔτι δὲ καὶ ἑλληνικόν κατὰ τὸ καθὰ (καθ' ὃ) καὶ διδ' ἢ διότι (δι' ὃ, δι' ὅ, τι). Τὸ *ἄφ'* οὗ ἂν δὲν γραφθῇ ἀφοῦ, εἶναι ἀκόμη χειρότερον.

Ἀσπάζομαι σε.

Ἐχω ἐπιστολάς σου 6, 7, 15, καὶ 25 Ἰουλίου εἰς τὰς ὁποίας θέλω ἀποκριθῆν ὅταν λάβω καιρόν. Ἀπὸ τὴν ἐδοκίμεισμένην τοῦ Σκυλίτζη καταλαμβάνεις διὰ τί σὲ γράφω σήμερον. Ὁ Allais δὲν ἐνθυμᾶται τί βαλότον ἦτο τὸ δυστυχέστατον τοῦτο βαλότον. Ἀπὸ τᾶλλο μέρος, ὡς γράφω σήμερον πρὸς τὸν Σκυλίτζην, τὸ κοινοσιμέντον ἐπρεπε φυσικὰ νὰ φέρῃ ὄνομα τοῦ μέλλοντος νὰ τὸ λάβῃ. Διὰ τί λοιπὸν ἐπιστρέφεται ὀπίσω ὡς ἀδέσποτον; Ἀνάθεμά με ἂν καταλαμβάνω τίποτε!

Τὸν Ἀμιότον τοῦ Κλαυερίου δὲν ἐστάθη τρόπος νὰ τὸν χωρίσω, διὰ νὰ λάβω τὰ ἡθικὰ μόνα· ὅθεν τὸν ἔλαβα, τὸν ἐστίχωσα καὶ τὸν ἐπαράδωκα εἰς τὸν Allais διὰ νὰ τὸν προσθέσῃ εἰς τὰ ἄλλα βιβλία τοῦ ἀδελφοῦ σου, τῶν ὁποίων, τὸν λογαριασμὸν δὲν μ' ἔφερεν ἀκόμη.

Μετὰ τοῦ Ἀμιότου ἔδωκα τὸν Allais εἰς χωριστὸν πακέτον τοὺς τρεῖς τόμους τοῦ Γαλλικοῦ Στράβωνος, μετὰ ἐπιγραφὴν πρὸς τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἐπιτρόπους τῆς Χίτης σχολῆς. Μὴ λησμονήσης παρακαλῶ σε νὰ γράψῃς τὸν ἀδελφόν σου νὰ τοὺς παραδώσῃ εἰς τοὺς ἐπιτρόπους, διδόνων καὶ εἰς τούτους τὴν ἐκδήσιν νὰ φροντίσῃσι νὰ τοὺς λάβωσιν. Εἶναι δῶρον ἐμοῦ τοῦ πένητος, ὅστις ἠναγκάσθη νὰ τοὺς ἀγοράσῃ, ἐπεὶδὴ ἦτο τῶν ἀτόπων ἀτοπώ.

τατον (ἐπειδὴ τοὺς ἐζήτησεν ὁ Βάμβας) νὰ τοὺς ἀναφέρω
περὶ τιμῆς. Ὑγίαινε!

Στείλέ μ' ὀπίσω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σκ.

220.

24 Αὐγούστου 1816.

Ἀσπάζομαι σε πανόκιον.

Ἔχω τὰς ἐπιστολάς σου 6, 7, 15, 25 Ἰουλίου, καὶ
3 Αὐγούστου, εἰς τὰς ὁποίας θέλω ἀποκριθῆν ἐντὸς ὀλί-
γον πλατύτερον. Σήμερον ἀρκοῦμαι νὰ σέ εἶπω ὅτι ἔλαβα
εἰς τὸν καιρὸν τὰ 1100 φρ. καὶ πρὸ μικροῦ τὰ 1800·
αἰνέαι παραγγελίαι διὰ τὸν ἀδελφόν σου ἐνεργοῦνται· διὰ
τὰς προσταλείσας ἐπλήρωσα

τὸν Allais φρ. 172:10

εἰς τὰς ὁποίας ἐπρόσθεσα καὶ

τὸν Πλούταρχον Amiot ἔκδ.

Clavier. τομ. 25 φρ. 112

στιχωτικά ἡμίδετα 25

137:

309:10

πρόσθετες φρ. 400 πληρωμένα

πρὸς τὸν Γάλλον διδάσκαλον.

400:

φρ. 709:10

Βλέπεις ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Βάμβαν, ὅτι κινεῖ σήμερον
πρὸς σέ, ὅταν ἔλθῃ αὐτοῦ θέλεις τὸν μετρήσειν ἀκόμῃ
(εἰς συμπλήρωσιν τῶν συμφωνηθέντων 1000 διὰ τὸ τα-
ξιδιόν του) φρ. 600· πέρασε καὶ ταῦτα καὶ τὰ δοθέντα
ἀπ' ἐμέ 400 εἰς λογαριασμὸν τῶν Χίων.

36

Ἐδῶ κλεισμένην σὲ πέμπω (διὰ νὰ πέμψῃς εἰς τοὺς Χίους) καὶ τὴν μετὰ τοῦ διδασκάλου συνθήκην. Αὐτὸς ἐκίνησε μὲ προθυμίαν ἐνθουσιαστικὴν, διὰ νὰ ὠφελήσῃ τοὺς καλέσαντας. Ἀγαθῇ τύχῃ! Φρόντισε νὰ τὸν εὐδώσῃς αὐτόθεν γρήγορα· ἀγόρασε καὶ δὸς τον ἐν σώμα (δὲν βλάπτει καὶ δύο) τῆς σημειωμένης εἰς τὴν πρὸς τὸν Βάμβαν ἐπιστολὴν παλαιᾶς γεωγραφίας τοῦ Patriek.

Ὁ αὐτὸς διδάσκαλος θέλει σὲ φέρειν δύο σώματα τῆς πρώτης παραδόσεως (livraison) τοῦ ἐκδιδομένου εἰς Ἀγγλίαν Λεξικοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου. Ὑπεγράφηται διὰ τρία σώματα· ἐν δὲ ἐμέ, ἐν διὰ τοὺς Χίους, καὶ ἐν διὰ τοὺς Κυδωνιάτας. Ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τοὺς Χίους μὲ ὑπεσχέθη ὁ ἐν Λονδίῳ Ῥάλλης νὰ τὸ στείλῃ δωρον, σὲ συμβουλεύω (ἂν ἀγαπᾷς) νὰ κρατήσῃς τὸ ἐν διὰ λόγου σου, καὶ νὰ πέμψῃς τὸ ἄλλο πρὸς τοὺς Κυδωνιάτας, βλέπεις ἀπὸ τὴν προκήρυξιν ὅτι πωλεῖται διὰ τοὺς ὑπογεγραμμένους στηρλίνας 1.6.6 κάθε τομίδιον μὲ ἦλθαν τὰ 3 μὲ τὰ ἐξοδά των φρ. 77.10. Τὰ δύο λοιπὸν φέρουσι. 51.40.

Περικλείω καὶ τὴν ἀποχὴν τοῦ Boissonade, διὰ νὰ ἐξεύρῃς πόθεν ἔχεις νὰ ζητῇς τὴν ἐξακολούθησιν, ὅταν ἀποπνεύσω.

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ Σεπτεμβρίου φρόντισε νὰ μ' ἐμβάλῃς τὴν ποσότητα ταύτην.

Ο Ψ'. οὐτ' ἐφάνη, οὔτε πιθανὸν ὅτι θέλει φανῇ.

Ἵγίαινε!

Μὴν ἀμελήσῃς νὰ ἀναγγείλῃς τὸν ἀδελφόν σου, νὰ παραδώσῃ τοὺς τρεῖς τόμους Γαλλικοῦ Στράβωνος εἰς τοὺς ἐπιτρόπους· σφράγισε τὴν πρὸς τὸν Βάμβαν.

31 Αὐγούστου 1816.

Ἀσπάζομαι σε φίλε !

Με βίαν σὲ γράφω, ἀναβάλλων καὶ πάλιν τὴν κατὰ
λεπτὸν ἀπόκρισιν εἰς τὰς ἐπιστολάς σου· τὰς ὁποίας ὅτι
ἔλαβα ἔμαθες ἀπὸ τὴν ὁποίαν σ' ἔγραψα τὴν 24 τοῦ πα-
ρόντος. Εἰς ταύτην σ' ἔλεγα ὅτι τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐκί-
νησε πρὸς σὲ ὁ τοῦ ζωγράφου. Σ' ἔπεμπα καὶ τὸ μετ'
αὐτοῦ συμβατικόν, καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Βάμβαν.

Τώρα δὲ σὲ λέγω τὸ ὁποῖον μ' ἀναγκάζει νὰ σὲ γρά-
ψω σήμερον. Εἶναι σχεδὸν ἡμέραι δεκαπέντε ἀποῦ ἔγρα-
ψεν ὁ Σάμιος πρὸς τὸν Βάμβαν παρακαλῶν αὐτὸν νὰ με-
σιτεύσῃ εἰς τὴν μητέρα του νὰ προσθέσῃ ἀκόμῃ φρ. 100
εἰς τὸ ἐτήσιον. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σαμίου πα-
ρακαλεσθεῖς ἔγραψα κ' ἐγὼ δύο ἢ τρεῖς στίχους πρὸς τὸν
Βάμβαν περὶ τῆς προσθήκης, μὲ ὑποστολὴν ὅμως καὶ
ἀφίνων τὴν κρίσιν πρὸς τὸν Βάμβαν, περὶ τοῦ ὁποίου
ἐμετανόησα. Κάμε με λοιπὸν τὴν χάριν καὶ πρόφθασον
ὀλιγόστιχον εἰδήσιν πρὸς τὸν Βάμβαν, νὰ ἀναβάλῃ τὴν
μεσιτείαν του, ἕως νὰ τὸν γράψω πλατύτερον. Ἡ τε-
λευταία σου παραγγελία ἐνεργεῖται. ὁ Allais ἔστειλεν ἀσφα-
λῶς πρὸς τὸν Ριατὶ τῆς Φλωρεντίας τὰ παιδαγωγικά·
εἰπέ λοιπὸν τοὺς φίλους σου νὰ τὰ ζητήσωσιν ἀπὸ τὸν
Ριατὶ, ἂν δὲν τοὺς τὰ ἔστειλεν ἀκόμῃ.

Περὶ τοῦ ἐκδιδομένου θησαυροῦ τοῦ Στεφάνου εἰς Λον-
δὸν ἕκαμα λάθος, ὅχι εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦ Γαλλικοῦ

νομίσματος, ἀλλ' εἰς τὴν ποσότητα τοῦ Ἀγγλικοῦ. Πᾶσα μία παράδοσις εἶναι στηρλ. 2, 2, ὡς βλέπεις εἰς τὴν προκήρυξιν, καὶ αὐταὶ ἔγιναν εἰς Γαλλικὸν νόμισμα 25.10, διὰ δύο λοιπὸν σώματα τὰ ὅποια σ' ἔστειλα εἶναι 51.40.

Ὁ Ψ. niente· καὶ μὴ θαυμάζωμεν εἰς τοῦτο.

Υἱαίνει.

222.

5 Σεπτεμβρίου 1816.

Ἀσπάζομαί σε.

Τὴν 31 Αὐγούστου σ' ἔγραψα συντομώτατα. Ἀρχίζω τώρα τὴν διεξοδικήν μου. Σ' ἔλεγα ὅτι τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ ἐκίνησε πρὸς σέ ὁ υἱὸς τοῦ Ζωγράφου. Πρέπει νὰ σὲ εἶπω πῶς τὸν ἔκρινα ἐδῶ, διὰ νὰ παραβάλῃς τὴν κρίσιν μου μὲ τὴν ὁποίαν θέλεις κάμειν περὶ αὐτοῦ, ὅταν τὸν γνωρίσης. Μ' ἐφάνη, φίλε μου, ἐγγαστρωμένος μὲ φιλοτιμίαν νὰ συνεργήσῃ εἰς ὠφέλειάν μας· ἔμεινε τώρα εἰς τοὺς Χίους, καὶ ἐξαιρέτως εἰς τοὺς διδασκάλους τῶν, νὰ τὸν μαμμεύσωσι σοφῶς, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν τὸν ἐπιθυμούμενον εὐτυχῇ τοκετὸν (heureux accouchement). Ἄν τὸν κρίνης, ὡς τὸν ἔκρινα, γράψε το καὶ πρὸς τοὺς ἐν Βυζαντίῳ καὶ πρὸς τοὺς ἐν Χίῳ ἐπιτρόπους. Ὅ,τι μάλιστα μ' ἄρσεν εἶναι τὴν ὁποίαν ἔδειξε προθυμίαν νὰ μνηθῇ τὴν Λαγκαστριανὴν μέθοδον τὰς ὀλίγας ἡμέρας ἀφοῦ τὴν ἤκουσεν ἀπ' ἐμέ· διότι αἱ συγγενικαὶ λύπαι τὸν ἐμπόδισαν νὰ δώσῃ προσοχὴν ἀρχήτερα εἰς αὐτήν. Παρ'

ἐμὲ κἀνεῖς ἐδῶ δὲν ἐξεύρει, οὔτε ποῦ, οὔτε διὰ τί ὑπάγει. Καλὸν ἦτο οὐδ' αὐτοῦ, οὐδ' εἰς τὸ Βυζάντιον νὰ κοινολογηθῇ, οὐδ' εἰς τὸν Λ. Ε. νὰ γένῃ μνήμη οὔδε-
μία περὶ αὐτοῦ.

Ὁ φόβος σου μὴν ἐλησμόνησα τὴν συναλλαγματικὴν τοῦ Dellessert μ' ἐνθύμισε ἐν' ἀπὸ τοὺς μύθους τοῦ Ναστραντιχότζα. Τὸ γῆρας εἶναι βέβαια ὑποκείμενον εἰς τὰς ἀμνημοσύνας· ἀλλὰ διὰ νὰ λησμονῇ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἔπρεπε νὰ ᾔναι καὶ πλούσιον.

Περὶ Ἡροδότου, ἴδες τί ἀποκρίνομαι εἰς τὸν Βάμβαν.

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν μου τῆς 24 Αὐγ. (ἐδῶ εἶναι τῶρα τὸ ἀληθὲς λησμόνημα), σ' ἔλεγα νομίζω ν' ἀγοράσῃς ἐν ἧ καὶ δύο σώματα τῆς στοιχειώδους Ἀρχαίας γεωγραφίας τοῦ Samuel Patrick, τυπωμένης εἰς Βερολίνον 1800, καὶ νὰ τὴν δώσῃς τὸν Δ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ὁμως, ἂν ἐπρόσθεσα, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐξετάσῃς, ἂν ᾔναι νεωτέρα ἐκδοσις αὐτῆς, αὐξημένη ἢ διορθωμένη.

Κλεισμένον ἐδῶ σὲ πέμπω μικρὸν κατάλογον βιβλίων νὰ προμηθεύσῃς διὰ τοὺς Χίους· ὅταν τὸν τελειώσῃς σὲ πέμπω καὶ δεῦτερον, καὶ τρίτον, καὶ καθεξῆς ἄλλους· ἐπειδὴ μ' ἀρέσκει ὅ,τι λέγεις περὶ τῆς πρεπούσης ἐπιμελείας, ἐνόσω οἱ Χιοὶ φέρονται μὲ προθυμίαν, διὰ τὸ ἄδηλον, ἂν καὶ ἐγὼ (νὰ σὲ εἶπω τὴν ἀλήθειαν) τρέφω πιστοτέρας ἐλπίδας περὶ αὐτῶν. Ὅπως ἂν ᾔναι, ἐπειδὴ ἀρχίσωμεν, ἡ φρόνησις λέγει νὰ σύρωμεν ἀδιακόπως πρὸς τὸ τέλος, καὶ τόσον πλειότερον, ὅσον τὸ μεταξὺ τοῦ τέλους καὶ τῆς ἀρχῆς διάστημα εἶναι μικρότατον. Ἀφοῦ φθάσωσι τὰ εἰς τὸν δρόμον καὶ ὅσα μέλλεις ν' ἀγοράσῃς μετ' ὀλίγον, πόσα καλουπάκια καὶ πόσα καμηλαύκια Χῖα θέλουν φαντασθῇν ὅτι ἔχουσι βιβλιοθήκην! Μόνος ὁ ταλαί-

παρος Βάμβας θέλει αίσθανεσθαι ἀκόμη διὰ πολλὰ ἐπὶ τὴν ἔλλειψιν. Εἰς τὸν κατὰλογον ἔβαλα καὶ τινὰ γεωμετρικά. Ἀνάγκη ὁμῶς εἶναι νὰ τελειώσωμεν καὶ τὴν συνθήροισιν τῶν Ἑλληνικῶν ἐκδόσεων καὶ τῶν τυπωμένων, καὶ τῶν ὅσαι μέλλουν νὰ τυπωθῶσιν, καθόσον τυπώνονται. Διὰ νὰ γένη τοῦτο ἀνελλιπῶς, ἰδοῦ, φίλε μου, ὁ συντομώτερος τρόπος. Δύο πανηγύρεις γίνονται κατ' ἔτος εἰς τὴν Λειψίαν, ὡς δὲν σὲ λανθάνει, ἡ μία λεγομένη τοῦ Πάσχα, ἡ ἄλλη τοῦ ἁγίου Μηχαήλ. Καὶ δύο καταλόγοι βιβλίων ἐκδίδονται κατ' ἔτος. Τοὺς καταλόγους τούτους πρέπει νὰ γράψῃς τὸν Weigel νὰ σὲ τοὺς πέμπῃ ἢ αὐτοῦ ἀμέσως, ἢ, ἂν τὸ κρίνης εὐλογον, πρὸς ἐμὲ ἀδαπάνως διὰ τὸ ἀγῶγιον (ἴσως δ' ἔπρεπε καὶ ἀδαπάνως διὰ τὴν τιμὴν τοῦ καταλόγου, ἐπεὶδὴ τὸ ἀποτελέσμα του εἶναι εἰς ὠφελειαν τοῦ βιβλιοπώλου). Ἄν ᾖναι ὁμῶς χρεια καὶ νὰ δαπανήσῃς, εἶναι διὰ λογαριασμὸν τῶν Χίων. Εἰς αὐτοὺς τοὺς καταλόγους εὐρίσκεις καθ' ἐκάστην πανήγυριν, τὰς νέας ἐκδόσεις, καὶ τὰς ἀγοράζεις εὐθὺς χωρὶς ἄλλην ἐξέτασιν. Τὰ τῆς Ἀκαδημίας εἶναι :

Histoire de l'Académie des sciences
ἀπὸ 1666 ἕως 1699, τυπωμένα εἰς τὸ
1733 τόμοι 14

Πρὸ τούτων ἕνας τόμος Λατινικὸς Aca-
demiæ scientiarum Historia 1701 . . . 1
15

Ταῦτα δὲν εἶναι ἀκόμη εἰς τὰ ἀγορασμέ-
να σου. Τὰ μετὰ ταῦτα εἶναι :

Histoire et mémoires de l'Ac. 1699-
1790, τυπωμένα 1702-1797. 94
Πρὸς μεταφορὰν 109

Ἐκ μεταφορᾶς.	109
Tables astronomiques de la Hire . .	1
Grandeur de la terre, suite de 1718-1720.	1
Géométrie de l' infini, suite de 1727	1
Traité de l' aurore boréale 1731 . .	1
	51
	164 τόμοι.

Εἶτα ἄλλα διάφορα διαφόρου χρονολογίας.

Οἱ 164 τόμοι οὗτοι ἐπωλήθησαν 1300 φρ. ἄλλη συν-
 ἄθροισις ἐλλιπής (159 τόμοι μόνον) ἐπωλήθη 862 φρ.
 Καὶ ἡ πλήρης ὁμως τώρα εἶναι εὐθηνότερα· τὸ κακὸν ὅτι
 εἶναι δυσευρετώτατη. Τοῦτο μόνον ἐνθυμοῦ τὴν διάκρι-
 σιν τῆς διπλῆς ἐπιγραφῆς *Histoire de l' Acad. des S.*
 καὶ *Histoire et mémoires de l' Acad. des S.*

Ὁ πρῶτος τόμος Dacier δὲν εὗρέθη ἀκόμῃ. Τὸ περὶ
 συνθ. ὄνομ. τοῦ Batteux, ἢ μᾶλλον Διονυσίου τοῦ Ἀλι-
 καρνασέως, θέλει προστεθῇν εἰς τὰς ἐτοιμαζομένας ἤδη
 τελευταίας σου παραγγελίας.

Ἀπὸ τὴν μνήμην τοῦ Batteux, καταλαμβάνεις τώρα
 ὅτι ἔλαβα καὶ τὴν τελευταίαν σου ἐπιστολὴν τῆς 20
 Αὐγ. τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ὀνομάσω εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς
 παρούσης ἐπιστολῆς. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ γερον-
 τικά ξεχάσματα « Ἄ! ταλαίπωρος νεότης μου ποῦ εἴ-
 σαι! » ἐφώναζεν ἀναστενάζων ὁ Ναστραντιχότζας, ἀφοῦ
 ἐσηκώθη καταλασπώμενος ἀπὸ τὸν βρωμερὸν ρύακα εἰς
 τὸν ὅποιον ἔπεσε θελήσας νὰ τὸν πηδήσῃ. Ἡ ἐκφώνησις
 ἦτο διὰ τοὺς περιεστῶτας· ἄλλ' ὅταν ἐβεβαιώθη ὅτι δὲν

τὸν ἴδε κανεῖς, τότε ὡμολόγησε τὴν ἀλήθειαν, Γκεντ-
λίκα μπόκ, κοτζαλίκα νταὰ μπετέρ.

Ἐπιθυμοῦν τὸν Πλούταρχον τοῦ Ἀμιότου. Αὐτοῖς εὐ-
ρίσκεται καμμίαν φοράν εἰς τὰς πωλήσεις πολὺ εὐθι-
τερος· ἂν τὸν ἐπιτύχω, τὸν ἀγοράζω, καὶ τὸν κρατῶ·
ἂν θέλεις, ἢ τὸν πέμπω εἰς τοὺς Χίους, ἐπειδὴ πρέπει νὰ
εὐρίσκεται εἰς δημόσιον βιβλιοθήκην. Μ' ὅλον τοῦτο, οἱ
Βυζάντιοι μὲ φαίνεται ὅτι ὀλίγον καρπὸν μέλλουν νὰ
συνάξωσιν ἀπ' αὐτόν, ἵστεροῦμενοι μάλιστα καὶ λεξι-
κῆς Ἀμιοτικῆς ἐποχῆς, διὰ τὰς ἀπρηχαιωμένας λέξεις
καὶ φράσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εὐρίσκονται εἰς τῆς Ἀκαδη-
μίας τὸ Λεξικόν.

Οἱ τρεῖς σου Ἑλληνισταὶ φαίνεται ὅτι εἶναι τρεῖς κοῦ-
φαι κεφαλαί. Ἐμπόδιζε ὅσον δύνασαι φίλε μου, τὰς με-
λετωμένας ἐκδόσεις σχολιασμοῦ εἰς ψαλμούς, κανόνας,
καὶ ἄλλα τοιαῦτα, συμβουλεύων καὶ τοὺς Ἑλληνιστάς,
καὶ τοὺς πειραζομένους νὰ κάμωσι τὴν δαπάνην. Εἶναι
διπλὴ ζημία διὰ τὸ ταλαίπωρον γένος· καὶ τῶν ἀργυ-
ρίων τὰ ὅποια ἐμποροῦν νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ὠφελιμώ-
τερα ἄλλα· καὶ τῶν κεφαλῶν τῶν ὁποίων ἀργοποροῦσι
τὸν φωτισμὸν αἱ τοιαῦται μωρολογίαι. Διὰ τοῦτο ἔβαλα
εἰς τὸν κατάλογόν σου τοῦ Rosenmüller τὰ εἰς τὴν παλ.
καὶ ν. Διαθ. σχόλια, μήπως τὰ καμηλαυκία μας, ἂν ᾖναι
εἰς κατάστασιν νὰ τ' ἀναγνώσωσι, ἔλθωσιν εἰς αἴσθησιν
τῆς ἀληθοῦς μεθόδου τῶν σχολιασμῶν. Τοῦ Βαρθολο-
μαίου Ρικκίου (εἶναι εἰς ἀνὴρ ὁ αὐτός) Vita Jes. Chr.
εἶναι τυπωμένη εἰς τὴν Ἀνθέρσαν· εἶναι ἄλλο τοῦ αὐτοῦ
τυπωμένον εἰς τὴν Πώμην Triumphus Jes. Chr. Ἐδῶ
τοιαῦτα δὲν εὐρίσκονται, ἴσως εὑρεθῇ μόνος ὁ τοῦ Bogan
Homerus hebraizans, ἂν καὶ τυπωμένος εἰς Ὁξφόρδ.

Ἐφ'αυτῇ, ὅτι διὰ τὴν καθαρὰν, ἢ τὴν σαρωθῇ
τὴν γένεσιν ἀπὸ τῆς ἀκαθαρσίας του, ἔπρεπεν ὅσοι εἶναι τῆς
ἐκείνης ἡλικίας μ' ἐμὲ νὰ ἀποθάνωμεν ὅλοι, ὡς ἐμπόδιον
τῆς σαρώσεως· ἀλλὰ τῶρα βλέπω, ὅτι ἀνάγκη εἶναι νὰ
σθεσθῶσι καὶ ὅσοι πρὸ μικροῦ ἐγεννήθησαν. Ἄν ᾤναι ὁλί-
γοι τινες σαρωταὶ ἐξ ἐνὸς μέρους, ἀσυγκρίτως πλείότεροι
ἀπὸ τῶν ἄλλων εἶναι ἀκόμη οἱ προθυμοῦμενοι νὰ κοβαλῶσι
ἐπὶ τὸ σῶμα. Τόσον εἶναι δύσκολος, φίλε μου, ὁ φωτι-
σμός τῶν βαρβάρων, ἢ βαρβαρωθέντων ἐθνῶν. Εἶναι
σχεδὸν ἑπτὰ τεσσαράκοντα ἀποῦ ἀρχίσαμεν νὰ κινώμεθα
ἐπὶ τὴν ληθαργίαν μας, καὶ βλέπεις, ἀκούονται ἀκόμη
τῶν εἰς κανόνας! ! !

Ἀπὸ τὴν ἐκ τῆς δυσκολίας ταύτης ἀγανάκτησιν, ἐξή-
λθον, ὅσα ἔλεγα κατὰ τῶν σαλῶν, τὰ ὅποια ἀνηλεῶς μοῦ
ἐχάρτον ἄριστοι, ἀναγκάσας με νὰ βάλω εἰς τόπον αὐτῶν
ἃ, τι δὲν ἤθελα. Μ' ὅλον τοῦτο πρὶν τυπωθῶσιν ἐσυμβου-
λεύθην καὶ τὸν Β. ἔτι εὐρισκόμενον ἐδῶ, ὅστις τὰ ἔκρινεν
ἀκίνδυνα. Ἀλλ' ἴσως σὺ εἶχες πλέον δίκαιον, διὰ τὴν
ἀκόμη νεαρὰν περὶ τοῦ καθ' ὁμοίωσιν ταραχὴν τῶν Μο-
λογιτῶν. Ὑπομονή.

Εἰς καλὸν ἐνθυμήθην τοὺς Σαλούς· ἔχω ἀκόμη σχεδὸν
400 σῶματα ἄρραφα, τὸ μὲν διὰ τὴν οἰκονομίαν τῆς δα-
πάνης (40 φρ. χρειάζονται διὰ νὰ τὰ ῥάψω), τὸ δὲ καὶ
διὰ πειρασμὸν τῆς ἐπιθυμίας, νὰ μείνωσι μετὰ θάνατόν
μου τινὰ ἀχαρτόνιστα, ὁπότε ἴσως, διὰ τὴν μέλλουσαν
ἐπιπλέον σάρωσιν, θέλουν εἶσθαι ἀκίνδυνα. Τί λέγεις;
ἂν σὲ τὰ στείλω αὐτοῦ μὲ τὰ Cartons, καὶ νὰ τὰ οἰκο-
νομήσῃς, ὡς θέλεις καὶ κρίνεις, ἢ νὰ πληρώσω πάλιν μα-
ταίως ὁ ταλαιπώρος 40 φρ.;

Χειροτέραν ταύτης ἀπροσδόκητον δαπάνην (24 φρ.)

ἀναγκάσθην νὰ κάμω πρὸ ὀλίγου διὰ τὴν μωρίαν Γερμανοῦ τινος φίλου μου. Μ' ἔστειλε διὰ τῆς πόστας τὰ γερμανικὰ του ποιήματα, τὰ ὅποια ἔδωκα τὸν Δ. νὰ σὺ φέρῃ, διὰ νὰ μὴ τὰ βλέπω, καὶ ταράσσομαι ἐπιπλέον. Δὲν εἶναι μόνη ἡ δαπάνη· ἀλλὰ καὶ ἡ μωρία νὰ μὲ στείλῃ ποιήματα εἰς τὰ ὅποια σπαράσσει τὸ Γαλλικὸν γένος, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ, ὅτι ἂν ὄχι ἄλλο, διὰ τὴν πολυχρόνιον μεταξὺ τούτων διατριβὴν μου, φυσικὰ ἔπρεπε νὰ δυσαρεστῶμαι εἰς τὰς κατ' αὐτῶν ὕβρεις. Καὶ νομίζω ὅτι ἐστάθη μέχρι τούτου ἡ μωρία ; ἄκουσε ἄλλο βοιωτὸν γερμανικῆς κεφαλῆς γέννημα κομφὸν· μοῦ κατέστρωσε μακρὺ πλατὺ τῶνομα μεταξὺ τῶν ὑπογραμμένων εἰς τοῦ βιβλίου του τὴν δαπάνην, ὅχι ζητῶν ἀπ' ἐμὲ ἢ προσμύων ἀργυρικὴν καταβολήν, ἀλλὰ διὰ τιμὴν, ὡς βλέπεις εἰς τὴν ἐδῶ κλεισμένην ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν σὲ χαρίζω μετὰ τοῦ βιβλίου, ἐπεὶ δὴ ἀπεφάσισα νὰ μὴ τὸν ἀποκριθῶ, διὰ νὰ μὴ τὸν ὑβρίσω ἀληθῶς, ὡς μὲ ὕβρισεν αὐτὸς νομίζων, ὅτι μὲ τιμᾷ. Τί ἤθελες εἰπεῖν ἂν κατὰ τύχην ἔβλεπες τῶνομά μου εἰς βίβλον στηλιτευτικὴν κατὰ τούτων, χωρὶς νὰ ἔχῃς τὴν ὁποίαν σὲ δίδω εἶδῃσιν ! Ἀλλὰ τί θέλουν εἰπεῖς οὗτοι, ἂν πέσῃ εἰς χεῖράς τινος !

Ἐδῶ κλεισμένην εὐρίσκεις τὴν πρὸς τὸν Σχινᾶν, σφράγισε καὶ στείλε τὴν· ἄλλην πρὸς τὸν Κοκ. σφράγισε καὶ στείλε τὴν· ἄλλην πρὸς τὸν Κοκ. σφράγισε καὶ δὸς τὴν καὶ τρίτην πρὸς τὸν Βάμβαν, ἐπεὶ δὴ βλέπω ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν γράψω καὶ πάλιν. Ἄν θέλῃς γράψῃς τὸν Σχινᾶν νὰ ἐξετάσῃ τὸν Ριατί, καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσῃ διὰ τί ἀμέλησε νὰ στείλῃ εἰς Πίσαν τὰ παιδαγωγικὰ· τὰ ὅποια βεβαίως ἔλαβε.

Ἐλθασμόνησα νὰ σὲ εἶπω ὅτι ὁ ταλαίπωρος Φίλιανδρος

μωράνθη· πολλήν φρόνησιν δὲν ἀπέκτησέ ποτε, ἀλλὰ
 τώρα ὁ δυστυχὴς (τὸ πλεόν ἴσως διὰ τὴν παντελῆ χρη-
 ματικὴν ἀπορίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἐκατάντησε) ἔχασε παν-
 τάπασι καὶ τὴν ὀλίγην, ὥστε ἦτο πλεόν ἐπικίνδυνος ἢ
 ἔδῳ διατριβῇ του, ὅθεν τὸν ἠνάγκασαν καὶ ἄκοντα, καὶ
 τὸν ἐστείλαν εἰς Μασσαλίαν, διὰ νὰ τὸν πέμψωσιν ἐκεῖ-
 θεν εἰς τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς Σμύρνην. Ἡ δαπάνη τοῦ
 ταξιδίου του ἐρανίσθη ἀπὸ τοὺς ἐδῶ εὐρισκομένους ὅλους
 ἡμᾶς ἐντιμοτάτους Γραικοὺς.

Ὁ μεταξὺ μας λογαριασμός ὑπάγει καλὰ, παρεκτός
 100/100, εἰς τὰς παραγγελίας διὰ τὸν ἀδελφόν σου, ὅπου
 ἀντὶ 32 φρ. 50, σημειόνεις μόνον 32. Ἴδου λοιπὸν πῶς
 τὰ κατέστρωσα κατὰ τὴν τελευταίαν σου σημείωσιν :

Χρεωστῶ	4843.23	χρεωστεῖς (ἀντὶ τῶν 6744.55)	6745.5
Μένεις χρεώστης. .	1901.82		
	φρ. 6745. 5		6745.5

Χρεωστεῖς λοιπὸν	1901.82
Μετὰ ταῦτα ἐπλήρωσα τὸν Allais	172.10
Διὰ τὸν Πλουτ. Ἀμιότ. στιχωμ. 25.	137.—
Εἰς τὸν Δ. διὰ τὸ ταξίδιόν του	400.—
Δύο σώματα θησαυροῦ Στεφάνου	51.40
	2662,32

Μένει τώρα νὰ πληρώσω τὸν Allais διὰ τὰς πρὸ μι-
 κροῦ παραγγελίας, αἱ ὁποῖαι ἐνεργοῦνται.

Ὁ Ὀμηρίδης εἶναι εἰς τὸ Λουγδουῖνον δι' ὀλίγον και-
 ρόν· ἀφῆκε (μὲ γράφει) εἰς Μασσαλίαν ἐν τοσοῦτῳ τὸν
 ἀδελφόν του. Οὗτος λοιπὸν μέλλει νὰ σ' ἀποκριθῇ διὰ
 τὰ ἀνευρεθέντα βιβλία.

Βλέπεις, ὅτι εἰς τὸν λογαριασμὸν δὲν ἀναφέρω τὰ 1800 τῶν Χίων διὰ τὸν Στράβωνα, διότι μὴν εὐρισκόμενα εἰς χρέος σου, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ καταγραφῶσιν οὐδ' εἰς τὸ ἔχειν σου. Ἄν καὶ ἐζημιώθην ὀλίγον τι εἰς τὴν πράξη μάτευσιν τῆς συναλλαγματικῆς, δὲν εἶναι οὔτε πρέπει οὔτε δίκαιον, νὰ τὸ βάλω εἰς λογαριασμὸν τῶν.

Ἐδῶ κλεισμένην σὲ πέμπω πάλιν ἐπιδιορθωμένην (τὴν τῆς ἡ τετάρτης ἐκδόσεως) τὴν διαθήκην μου. Στείλῃ με τὴν ὁποίαν ἔχεις αὐτοῦ μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρομίου, διὰ νὰ μὴ γίνῃ καμμία ἀνακάτωσις. Καὶ μὴ με μέμφεσαι διὰ ταύτας μου τὰς μεταβολάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐπιζήμιοι εἰς ἐμέ, ἐμποδίζουσαι με ἀπὸ τὸ ἔργον μου. Ἀλλὰ τί νὰ κάμω; ἔξω τῆς παντελοῦς ἀπειρίας μου, εἶναι καὶ τὸ ἔργον τῆς Διαθήκης καθ' αὐτὸ ἀπ' ἐκείνα τὰ ὁποῖα δὲν μαρθάνονται μὲ τὴν πείραν, ὡς οὐδ' ὁ θεὸς νάτος. Οὐδὲ τοῦτον ἐξεύρω πῶς γίνεται, οὐδὲ τί πρᾶγμα εἶναι· καὶ ἀφοῦ τὸν μάθω μὴν ἐλπίσης νὰ σὲ τὸν ἐξηγήσω. Ἀλλαξά λοιπὸν ὄχι μόνον τὴν πρὸς σέ, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς εἶδος ἐπιστολῆς Γαλλιστί γραμμένην πρὸς τὸν Κλαυέριον καὶ Θυρότον, διὰ πολλὰς αἰτίας, ἐκ τῶν ὁποίων μία εἶναι, καὶ ἡ φροντίς, νὰ μὴν ἀργοπορήσῃ πολὺ ἡ βιβλιοθήκη μου εἰς τὸν οἶκον, διὰ τὸ ἐνοίκιον. Ὅθεν ὅταν σὲ δώσωσι τὴν εἰδησιν τῆς ἀποβιώσεώς μου οἱ ῥηθέντες Κλ. καὶ Θ. πρέπει νὰ φροντίσης, φίλε μου, νὰ τοὺς διατάξῃς περὶ αὐτῆς νὰ τὴν οἰκονομήσωσιν ὡς σὲ γράφω εἰς τὴν νῦν πεμπομένην πρὸς σὲ σφραγιστήν, ἐπειδὴ χωρὶς τῆς βουλῆς σου δὲν ἔχουν ἄδειαν νὰ πράξωσι τίποτε. Εὐχομαί σε καὶ ζωὴν μακράν, καὶ υἰεῖαν σταθεράν!

Ἐκ Παρισίων, 29 Σεπτεμβρίου 1816.

Ἀσπάζομαί σε.

Εὖγε καὶ ὑπέρευγε! ὅσα μ' ἀναγγέλλεις διὰ τὸν Ἑπα-
 μινώνδαν. Τοῦτο μόνον δὲν εἶναι ἄξιον τοῦ Εὖγε, ὅτι
 τοῦ τὰ ἐκράτεις ἕως τῶρα κρυφά. Εὖγε! ἀκόμη καὶ διὰ
 τὴν ὁποίαν ἔχεις ἀπόφασιν νὰ τὸν στείλῃς εἰς τὴν Ἑλ-
 λάδα. Ὅσα ἐξεύρει εἶναι πολλὰ διὰ τὴν ἡλικίαν του.
 Πρόσεχε ὅμως, φίλε, νὰ μὴ γίνωνται ὑπέρπολλα· ὅτι
 συμβαίνει καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν ἀνάλογόν τι μὲ τὸ συμ-
 βαίνειν εἰς τὸν στόμαχον! Ὅταν τούτου τὴν δύναμιν
 υπερβαίνωσι τὰ βρώματα, δὲν τρέφουσι πλέον, ἀλλὰ
 γεννῶσι κακοχυμίας. Καὶ αἱ κακοχυμιαί τοῦ νοῦ, ὅταν
 μάλιστα ἀρχίσωσιν ἀπὸ τὴν ἀπαλὴν ἡλικίαν, γίνονται
 πλέον δυσθεράπευτοι παρὰ τὰς κακοχυμίας τοῦ σώματος.
 Βάλλε λοιπὸν μεταξὺ τῆς σπουδῆς τοῦ καλλίστου καὶ
 ἀρίστου νέου, καὶ τὰς ὁποίας ὁ Πλάτων παραγγέλλει
 ἀβλαβεῖς ἡδονάς, αἱ ὁποῖαι καὶ τὴν πέψιν τῶν μαθημέ-
 των εὐκολύνουν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐνισχύουσιν εἰς τὰ μέλ-
 λοντα μαθήματα. Στείλέ τον λοιπόν. Ἀγαθὴ τύχη! εἰς
 τὴν Ἑλλάδα. Ἀμποτε καὶ αἱ θυγατέρες σου νὰ ἔβλεπαν
 ἅπαν πρὸς ὀλίγον τὴν πατρῶαν γῆν! Διότι, φίλε, ἂν αἱ
 περιστάσεις μᾶς ἀναγκάζωσι καμμίαν φορὰν, νὰ φωλεύω-
 μεν μεταξὺ τούτων, εἶναι νομίζω χρέος νὰ μὴν ἀποξενό-
 ωμεν παντάπασιν τοὺς νεοσσούς ἀπὸ τὴν πατρικὴν μας
 φωλεάν.

Ἐδῶ κλεισμένην τὴν σημείωσιν τοῦ Allais διὰ τὰ
σταλθέντα βιβλία διὰ Μασσαλίας πρὸς τὸν ἀδελφόν σου.
Εἰς αὐτὰ περιέχεται πακέτον χωριστὸν διὰ τὴν Χίαν
περιέχον τὴν ἐξακολούθησιν τῆς Ἑγκυκλοπαιδείας, τὴν
ὅποιον μὴ λησμονήσης νὰ παρακαλέσης τὸν ἀδελφόν σου
νὰ τὸ παραδώσῃ πρὸς τοὺς ἐν Βυζαντίῳ ἐπιτρόπους τῆς
Χίας σχολῆς, τοὺς ὁποίους θέλεις χρεώσῃν φρ. 73:73
διὰ νὰ τὰ περάσῃς εἰς λογαριασμόν μου, ὅστις τὰ ἐπλή-
ρωσα εἰς τὸν Allais. fr. 73:73

Πέρασε ὁμοίως εἰς τὸ ἔχειν μου τὰ τοῦ
ἀδελφοῦ σου 160:50

Κατὰ τὸν λογ. τοῦ Allais 234:25

Ἔτι πρώτη παράδοσις Λεξικ. φυσικῆς
ἱστορίας τόμοι 3 διὰ τὸν Μηχαῆλ Βα-

σιλείου φρ. 21

3 διὰ τοὺς Κυδωνιάτας » 21

3 διὰ τοὺς Χίους » 21

63

297:25

Αὐτὰ δὲν ἐπέμφθησαν διότι μὲ ἤλθαν ἀργά, ἐπει-
καὶ ἂν ἤρχοντο ταχύτερον ἔπρεπε νὰ στιχθῶσιν.

Θέλω λοιπὸν τὰ πέμψειν μὲ ἄλλην ἀφορμὴν, ὡσαύτως
καὶ διὰ τοῦ ἐν Μασσαλία Ἀμιρά τέταρτον σῶμα τοῦ
αὐτοῦ λεξικοῦ (εἰς τρεῖς τόμους) διὰ τὸν Κούμαν. Ὁ
εὐλογημένος οὗτος Κούμας δὲν γράφει περὶ τούτου τὴν
Σκυλίτζην, μὲ τὸν ὅποιον ἔχει ἀλληλογραφίαν, ἀλλ' ὑπο-
γεί νὰ ξετρυπώσῃ τὸν Ἀμηνᾶν, διὰ νὰ πολλαπλασιάσῃ
τὰ βάσανά μου. Cela est appelé simplifier les cho-
ses ! Ὑπομονή !

Ἐν σῶμα Λεξικοῦ φυσικῆς ἱστορίας μὲ μένει ἀκόμη· ἂν τὸ θέλῃς, μὴν ἀμελήσῃς νὰ μὲ γράψῃς· ἂν ὁμως δὲν σε χρειάζεται, δὲν μὲ βαρύνει, ἐπειδὴ τὸ πωλῶ μὲ κέρδος. Δὲν ἔκαμες καλὰ παραιτούμενος τὸν Ἑρρίκον Στέφανον τῆς Ἀγγλικῆς ἐκδόσεως. Αὐτὸ μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν Ἑπαμινώνδαν· ἔπειτα καὶ ἡ χρηματικὴ καταβολὴ ἐκτείνεται εἰς σχεδὸν τετραετίαν· ὅτι τόσον καιρὸν χρειάζεται νὰ τελειωθῇ.

Εἰς τὸ ὁ Ψ'. ἀς κοῦ, ἀντηγῶ κ' ἐγὼ τὰς τελευταίας συλλαβὰς . . . ρεύεται! Καὶ αὐτὸς τῶν ὑπεναντίων εἶναι· ἀλλὰ τρόπον ἄλλον καινόν, σύνθετον ἀπὸ τὸ φοβερόν τῆς τραγωδίας, καὶ τὸ γελοῖον τῆς κωμωδίας. Ἐξ μῆνας φίλος, ἔπειτα ἐχθρός, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέφει εἰς τὴν φιλίαν· καὶ οὕτω διαδέχονται ἀλλεπαλλήλως ἡ στοργὴ καὶ τὸ μῖσος, καὶ τοῦτο πάλιν τὴν στοργήν. Φίλε μου, διὰ νὰ συνερίζεται τις τοὺς τοιοῦτους πρέπει ν' ἀποφασίσῃ νὰ ζῇ Λαγοῦ βίον, ἢ νὰ . . . ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλοτε.

Ἀρχισα νὰ λυπῶμαι διὰ τὴν ἀργοπορίαν τοῦ Διδασκάλου. Ἦθελε μὲ λυπήσῃν ἀκόμη καὶ ὁ φόβος σου μὴ τὸν κρατήσωσιν εἰς Β ἢ εἰς Β, ἂν δὲν μ' ἐθάρρυνεν ἡ δικαιοσύνη τούτου, καὶ ἡ ἀναξιότης ἐκείνων. Ἐλπίζω ἀπὸ πρώτης σου ἐπιστολῆς νὰ μάθω τὸ κατευόδιον αὐτοῦ, καὶ τὴν ὅχι μετὰ πολὺ ἀναχώρησίν του. Ἡ μόνη μου ὑπόψια εἶναι, μὴ εἰς τὸν δρόμον ἔλαβε γράμματα παρὰ τῶν οἰκείων, καὶ ἄλλαξε δρόμον καὶ σκοπόν. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο, ἄδικον, ὡς παρὰ τὰς συνθήκας, ἤθελε τὸ κάμειν ἀδικώτερον, ἂν δὲν μ' ἔδιδε πάραυτα τὴν εἰδήσιν, καὶ ὅχι μόνον ἀδικώτερον, ἀλλὰ καὶ ἀνοητότερον· ἐπειδὴ ἔπρεπε καὶ νὰ προφθάσῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν δρόμον τῶν

βιβλίων του τὰ ὅποια ὀδεύουσι τώρα εἰς Μασσαλίαν, διὰ
 νὰ σταλθῶσιν εἰς Χίον. Πρὶν σ' ἐξηγήσω τί λέγω, συγ-
 γώρησον νὰ σ' ἐνθυμίσω, νὰ γράψης πρὸς τὸν Σκυλίτζην
 περὶ τοῦ Σανδουκίου τῶν βιβλίων τοῦ διδασκάλου σημειω-
 μένου J D πρὸς τίνα ἔχη νὰ τὸ κατευθύνῃ διὰ νὰ σταλθῇ
 εἰς Χίον, καὶ διὰ πόσον ἔχει νὰ τὸ ἀσφαλίσῃ ἀπὸ τοῦ
 κινδύνου τῆς θαλάσσης. Ἐγὼ φοβούμενος τὰ ἐνδεχό-
 μενα, τὸν γράφω, ὅτι ἂν δὲν φθάσῃ ἡ διαταγὴ σου, νὰ
 τὸ ἀσφαλίσῃ διὰ 1500 φρ. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐστάλη-
 σαν καὶ τὰ σημειωθέντα ὀπισθεν βιβλία τοῦ ἀδελφοῦ σου.
 Γράψε τὸν Σκυλίτζην καὶ περὶ αὐτῶν. Ἐρχομαι τώρα
 εἰς τὴν ἐξήγησιν. Ἀκόμη τρεῖς ἐβδομάδας ἂν ἔμενεν ἐδῶ
 ὁ διδάσκαλος, πιθανὸν ὅτι (ἢ ἀπίθανον δὲν ἔξεύρω) δὲν
 ἤθελε κινήσειν πρὸς σέ. Τὴν 14 τοῦ παρόντος μηνὸς
 ἔλαβα ἀπροσδοκῆτως γράμμα ἀπὸ τὴν μητέρα του εὐφρ-
 σκομένην εἰς Βρυξέλλας, ζητοῦσαν ἀπ' ἐμέ μαρτυρίαν διὰ
 νὰ τὴν δείξῃ ἐκεῖ πρὸς τοὺς κυβερνήτας, ἂν ὁ υἱὸς της
 ἦναι καλὸς νὰ ἐνθρονισθῇ εἰς προφεσσωρικὴν καθέδραν
 Ἑλληνικῆς φιλολογίας. Ἄν ἦτον ἔτι ἐδῶ καὶ ἀπεφασί-
 νὰ δεχθῇ τὴν ἐντιμον πρόσκλησιν ταύτην, ἤθελα βεβαίως
 τὸν ἰσχυροποιήσειν μὲ τὴν ζητούμενην μαρτυρίαν. Ἡ
 ἀποδημία του, καὶ τὸ ἀπροσδόκητον παρὰ τῆς μητρὸς
 μήνυμα ἀφίνω σε νὰ κρίνης εἰς πόσῃ ἀμηχανίᾳ μ' ἔρρι-
 ψαν, μὴ θέλοντα οὔτε καθαρῶς νὰ εἶπω, οὔτε παντάπασι
 νὰ σιωπήσω ὅ,τι ἤξευρα. Χωρὶς λοιπὸν ν' ἀποκριθῶ πρὸς
 τὴν μητέρα διὰ γράμματος, ἐπεριωρίσθην εἰς τὸ νὰ εἶπω
 τὸν κομιστὴν τῆς ἐπιστολῆς ὅτι ὁ νέος ἀνεχώρησε διὰ
 τὴν Ἑλλάδα, ὅπου εἶμαι βέβαιος ὅτι θέλει ἀπολαύσειν
 καὶ τιμὴν καὶ πόρον ζωῆς.

Ἄλλη ἀμηχανία τώρα. Τὴν ἐδῶ κλεισμένην ἐπιστο-

λὴν τῆς μητρὸς εἶναι δίκαιον, ἢ δὲν εἶναι, νὰ τὴν δείξης εἰς αὐτόν, ἂν ἔτι εὐρίσκεται αὐτοῦ; Ὅσον ἐκατάλαβα ἀπὸ τὴν προθυμίαν του νὰ ξενιτευθῇ καὶ ἂν τὴν μάθῃ, δὲν μὲ φαίνεται ὅτι θέλει ἀλλάξαι σκοπόν. Ἐπειτα αὐτός ἔχει συνθήκην ἑγγραφον μὲ ἡμᾶς, τὴν ὁποίαν ἐβεβαίωσεν ἀκόμη καὶ μὲ τὴν ἀποστολὴν τῶν βιβλίων του καὶ ὡς τίμιος ἄνθρωπος τὴν συνθήκην του πρέπει νὰ πληρώσῃ, καὶ μάλιστα πρὸς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι μὴ ἔχοντα ποῦ τὴν κεφαλὴν νὰ κλίνη, τὸν ἐδέχθησαν μὲ ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας. Τρίτον ἔχει καὶ τοῦτο νὰ λογαριάσῃ, ὅτι παραβαίνων τὴν συνθήκην, δὲν ἔχει πλέον δίκαιον νὰ προσμένῃ ἀπ' ἐμὲ μαρτυρίαν διὰ τὴν Βρυξελλικὴν καθέδραν. Ὅλα ταῦτα συλλογιζόμενος, συμπεραίνω ὅτι δὲν τὸν ἀδικοῦμεν κρύπτοντες τὴν ἐπιστολήν. Ἡ κρύψις σημαίνει μόνον ἀπιστίαν πρὸς αὐτόν· ἡ δὲ φανέρωσις τὸν ἄλλῃ εἰς πειρασμόν νὰ ἀδικήσῃ τοὺς πιστεύσαντας. Συμφέρεῖ ὅμως νὰ στείλῃς τὴν ἐπιστολήν πρὸς τὸν Βάμβαν, ἢ καὶ νὰ τὴν κοινωνήσῃς πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους, καὶ νὰ προσφέρωνται κατ' αὐτὴν πρὸς αὐτόν.

Τῶν ὁποίων μ' ἐπαρήγγειλε νὰ προμηθεύσω διὰ τὴν Χίον ὁ Δ. Λαγκαστριανῶν πινάκων ὁ τύπος δὲν ἐτελειώθη ἀκόμη.

Ἐδῶ κλεισμένον σὲ πέμπω τὸν λογαριασμόν τοῦ Allais φρ. 234:25. Εἰς τὰ 73:75 τῶν Χίων πρόσθεσε καὶ τὰ ὅπισθεν 21 τῆς πρώτης παραδόσεως τοῦ Λεξ. τῆς 1ου. ἱστορ. Εἶπε τὸν Βάμβαν (καιρὸν δὲν ἔχω νὰ τὸν πρῶτον) ὅτι εἰς τὰ 73-75 τῆς Ἑγκυκλοπαιδείας περιέχονται καὶ μέρη τόμων ἀτελῶν. τὰ ὅποια μένουσιν εἰς τοῦ Allais ἕως νὰ τελειωθῶσιν. Ὅθεν ἀπ' αὐτόν (ὅταν κλείσω

τοὺς ὀφθαλμοὺς) ἔχετε νὰ ζητῆτε καὶ αὐτά, καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς αἰδίου ταύτης Ἐγκυκλοπαιδείας.

Περικλείω καὶ τὴν δευτέραν συναλλαγματικὴν τοῦ Σαμίου.

Μὲ γράφεις *Κιβωτὸν* καὶ *Κιβωτογράφους*, ὡς πρὸς εἰδότα· καὶ ὁμῶς δὲν καταλαμβάνω τὰς λέξεις.

Τοῦ ἀδελφοῦ σου τὰ ὀρμήματα καὶ μελετήματα εἶναι κάλλιστα· τὸ κακὸν εἶναι ὅτι εὐρίσκεται εἰς πόλιν ἀναίσθητον τῆς χρείας νὰ βοηθῇ τοὺς μελετῶντας τὰ καλὰ. Ναί! ἀναίσθητον· διότι καὶ τριπλᾶ τῶν ὅσων ἔπραξε καὶ πράττει, ἂν ἔκαμνε, τὰ ἔργα τῆς δὲν ἔχουσι καμμίαν ἀναλογίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἔχει περὶ ἐαυτῆς ὑπόληψιν. Ἄς φαντάζεται ὅσον θέλει, ὑποδεεστέραν τῶν Κυδωνιατῶν νὰ τὴν κρίνωσι δὲν θέλει ἐμποδίσειν τοὺς φρονίμους.

Χθὲς ἔβαλα εἰς τὴν πόσταν τὴν πρὸς τὸν Palli τοῦ Λιθόρνου ἐπιστολήν. Τὴν ἐκράτησα τόσον διὰ τὴν ἐλπίδα νὰ εὕρω ἐδῶ τὰ Ταυρηνικὰ ὑπομνήματα· ἀλλὰ ματαίως ἐρευνήσαμεν καὶ ὁ Allais καὶ ἐγώ. Ἀκριβᾶ ὀλίγον μὲ φαίνονται· πλὴν εἶναι ἀναγκαῖα. Τὰ τῆς Νοριμβέργης, ἂν δὲν τὰ ἀγοράσω, ἄφες τα, χωρὶς ὁμῶς ν' ἀμελήσῃς νὰ ζητῆς πάντοτε τέλεια. Ἐν τοσοῦτῳ προμήθευσε ὅσα μὲ τὰς προλαβοῦσας μου σ' ἐσημείωσα, καὶ ὅσα εἰς τὴν ἐξῆς μέλλω νὰ σημειώσω.

Τὰ παράλληλα τοῦ Πλουτάρχου ἐκδόσεως Wytembach εἶναι ἕως τῶρα τόμοι ἕξ εἰς 8°. ἀπὸ σχεδὸν 1300 σελίδας ἕκαστος τόμος. Οἱ πέντε περιέχουσι τὸ κείμενον, ὁ ἕκτος τοῦ πρώτου τὰς σημειώσεις· ὅθεν προσμένονται ἀκόμη τόμοι τέσσαρες φοβεροὶ (δηλαδή ἀπὸ 1300 σελ. σημειώσεων ἀπὸ ἀνδρα γηραιόν, καὶ στερημένον τῶν ὀψεί. Ἐνδεχόμενον αἱ λοιπαὶ σημειώσεις νὰ ᾔναι ἤδη

σταλμέναι εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου γίνεται ὁ τύπος, ἐνδεχόμενον καὶ ὅχι. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζονται νὰ τὸν ἀγοράζωσι πλὴν ὅσοι ἔχουσι τόσην τῶν τοιούτων γνῶσιν, ὅσην ἔχει ὁ φοβούμενος ν' ἀγοράσῃ τὸν πρῶτον τόμον τοῦ Στράβωνος, διὰ τὸν ἐνδεχόμενον θάνατον τοῦ μέλλοντος νὰ ἐκδώσῃ τοὺς ἀκολουθούς. Ἀλλ' εἶναι ἄδικον νὰ ψέγεται αὐτός, ὁπότεν καὶ ἀπὸ τοὺς ὀνομαζομένους καὶ νομιζομένους λογίους ἡμῶν πολλὰ ὀλίγοι εἶναι ἀκόμη οἱ ἔχοντες ἀκριβῆ τῶν τοιούτων ἰδέαν. Πολὺ ἀπέχω βέβαια τῆς σοφίας τοῦ Wytembach· μ' ὅλον τοῦτο ὁ Στράβων μου, καὶ ἂν δὲν φθάσω νὰ τὸν τελειώσω θέλει (ἀργότερα φυσικά, ἀλλὰ θέλει) πωληθῇ ὅσον εἶναι τελειωμένον· ἐπειδὴ πωλεῖται, φίλε μου καὶ ὁ πρῶτος ἀθλιέστατος τόμος τοῦ Brequigny (περὶ τοῦ ὁποίου ἐλάλησα εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ Στράβωνος σελ. οε'.) περιέχων τὰ τρία μόνον βιβλία τοῦ Γεωγράφου, τὸν ὅποιον καὶ θέλω ἀγοράσειν καμμίαν ἡμέραν διὰ τοὺς Χίους. Εἶναι, φίλε μου, πολλὴ ἀκόμη ἡ κατέχουσά μας σκοτεινὴ νεφέλη. Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Οἱ ἕξ λοιπὸν τόμοι οὗτοι τοῦ Wytembach, ἄδεται μου ἔφαγαν σχεδὸν 250 φρ. Ἴσως τοὺς εὐρῆς εὐθηνότερους εἰς τὸν Luchtmans τῆς Λείδας, ἢ εἰς κανένα βιβλιοπώλην τοῦ Ἀμστελδάμ. Ἄν γνωρίζῃς κανένα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἐνδεχόμενον νὰ ᾔῃαι ἔτι μετριωτέρας τιμῆς. Μ' ὅλον τοῦτο νομίζω ὅτι εἰς τοὺς μεταφράζοντας τότε μόνον ἤθελεν εἶσθαι ὠφέλιμος, ἂν ᾔσαν ὅλαι αἱ σημειώσεις ἐκδομέναι. Διότι ὅσον περὶ τοῦ κειμένου, τὸ ἀκούθησεν ἀπαράλλακτον ὁ Hutten εἰς τὴν εἰς 14 τόμους ὀλικὴν ἐκδοσιν τοῦ Πλουτάρχου, εἰς τὴν ὁποίαν λείπουσιν ἀκόμη οἱ Πίνακες.

Ἐλησμονήσα νὰ λογαριάσω τὸ στίχωμα τοῦ Λεξικοῦ (ἂν καὶ δὲν τὸ ἐπλήρωσα ἀκόμη) τῆς φυσικῆς ιστορίας. Πρόσθεσε λοιπὸν εἰς πᾶσαν μίαν μερίδα τῶν τριῶν ἀντὶ 21 φρ. διὰ τοὺς 3 τόμους, φρ. 26.25· τόσα ἔχεις νὰ χρεώσης τὸν ἀδελφόν σου, καὶ ἄλλα τόσα τοὺς Κυδωνιάτας. Εἰς δὲ τὰ τῶν Χίων 26.25 προσθετόμενα 73.75, γίνονται φρ. 100. Ἐμὲ δὲ ἀντὶ τῶν 297.25 θέλεις πιστώσειν φρ. 313.

30 Σεπτεμβρίου.

Καλὸν ἔγινε νὰ μὴ σὲ πέμψω χθὲς τὴν ἐπιστολήν μου. Ἀφοῦ τὴν ἐτελείωσα ἔλαβα τὴν ἰδικήν σου τῆς 18 Σεπτεμβρίου, εἰς τὴν ὁποίαν θέλω ἀποκριθῇν ἄλλοτε. Ἀρκοῦμαι τώρα νὰ σὲ εἰπῶ τὰ ἐξῆς γραμμένα, εἰς τὸ προσκολλημένον τοῦτο τεμάχιον, διὰ νὰ τὸ στείλῃς πάραυτα πρὸς τὸν Δ., καὶ οὕτως νὰ ἀθωωθῇς.

224.

Τέλη Σεπτεμβρίου 1816.

Δὲν ἔμπορεῖς, φίλε, νὰ στοχασθῇς πόσον μὲ πληγώουσι τὰ περὶ τοῦ πῶς δεῖ . . . Ὁ ἐλθὼν Κωνσταντινουπολίτης ἀποβληθεὶς εἶναι νέον ἄκουσμα δι' ἐμέ. Δὲν ἐξεύρω, μαρτύρομαι Θεόν, τί μὲ λέγεις καὶ περὶ τίνος. Κανένα ποτὲ ἐλθόντα εἰς ἐπίσκεψίν μου δὲν ἀπέβαλα. Ἡ συνοδεύουσα πολλάκις τὸ γῆρας παραξενία, ἥ καὶ μωρία, δὲν ἔφθασεν ἀκόμη εἰς τόσον βαθμόν, ὥστε νὰ καταφρονῶ καὶ τὰ ἀπλᾶ καὶ ἐγκύκλια καθήκοντα. Τὸ νόστιμον εἶναι ὅτι καὶ εἰς ἀντεπίσκεψιν πολλάκις ὑπάγω τῶν ἡμε-

τέρων, μ' ὅλον ὅτι δὲν τὸ κάμνω εἰς πολλοὺς τῶν ἄλλο-
γενῶν. Κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους λογίους τούτων δὲν
ἔρχεται εἰς τοὺς Παρισίους, χωρὶς νὰ μὲ ἐπισκεφθῇ. Ἄλλ'
οὗτοι ἔχουσι παιδείαν εὐρωπαϊκὴν, καὶ πολλάκις δὲν μ'
ἀρνοῦν, ἂν δὲν λάβωσι πρῶτον τὴν ὑπόσχεσίν μου νὰ
μὴν ὑπάγω εἰς ἀντεπίσκεψιν. Ἐβδομηκονταετῆς ἀσθενῆς
καὶ πολυάσχολος, ἂν ἤμην χρεώστης νὰ ἀντεπισκέπτω-
μαι τοὺς ὅσοι ἔρχονται εἰς ἐμέ, ἀλλοίμονον εἰς ἐμέ. Τοῦ-
το λοιπὸν τὸ ἀνυπόφορον βάρος φορτόνομαι καμμίαν φο-
ρὰν χάριν τῶν ἡμετέρων, καὶ διότι οἱ ἄθλιοι δὲν εἶναι
ἱκανοὶ νὰ τὸ ζυγίσωσι, καὶ διότι κινδυνεύουν νὰ πιστεύ-
σωσιν ὅσα λέγουσιν οἱ καλοὶ χριστιανοί, οἱ φίλοι μου. Περὶ
τοῦ ὁποίου μὲ γράφεις ἐνδεχόμενον νὰ ἦλθεν εἰς Παρισίους,
καὶ νὰ ἐκατηχῆθῃ ἀπὸ τοὺς διώκτας μου πρὶν μὲ ἴδῃ,
καθὼς ἔκαμαν καὶ δι' ἄλλους. Τὸν μακαρίτην Φ (ἐπειδὴ
ἀπέθανε τοῦ ταλαιπώρου τὸ λογικόν), ὅστις ἐντάμῳνε
πρῶτον, ἦτο βέβαιον, ὅτι εἰς τὸν οἶκον μου δὲν ἤρχετο
πλέον. Εἶναι καὶ ἄλλοι πανουργότεροι τοῦ Φ, οἱ ὅποιοι
ἐνεργοῦν ἀοράτως, εἰς αὐτοὺς πιθανὸν ὅτι ἐπροσκολλήθη
τώρα καὶ ὁ Κρής. Ὁ Προσδοκώμενος Μ. αὐτοὺς πρῶ-
τους μέλλει νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἐρωτήσῃ περὶ ἐμοῦ. Ἄν μ'
ἐχθρευθῇ δι' αὐτούς, τί ἐμπορῶ νὰ κάμω εἰς τοῦτο; αὐ-
τὸς θέλει βεβαιώσῃ τὴν ὁποίαν ἔχω ὑπόληψιν περὶ πάν-
των τῶν δουλευόντων τὸν Σκύθην· καὶ ἐγὼ ἡσυχάζω ὡς
ἀδύνατος νὰ παλαίω μὲ θηρία. Ἄν ἔλθῃ εἰς ἐπίσκεψιν
μου, θέλω τὸν ἀντεπισκεφθῇ μίαν μόνην φορὰν, καὶ τὸν
χαρίσειν καὶ ἓνα Στράβωνα· ἂν προσμένῃ νὰ ὑπάγω πρῶ-
τος ἐγώ, μωραίνει· ὅτι οὔτε καιρὸν ἔχω, οὔτε ἀνάγκην
ταιαύτης ἐπισκέψεως, ἀπολυμένος πρὸ πολλοῦ ἀπὸ τὸν
τουρκικὸν ζυγόν. Ἐνθυμᾶσαι τὸν ὅποιον μ' ἐσύστησες

κόμητα, τὸν ἀρπάσαντα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ Π. τῇ 'Ακαδημαϊκῇ 'Αλληλογραφίαν; 'Ενθυμᾶσαι τί σ' ἔγραφα περὶ τῆς ἀνυποφόρου μεγαλαυχίας καὶ περιαιτολογίας του; μ' ὅλον τοῦτο ἔσφιγξα τὴν ψυχὴν μου καὶ τὸν ὑπερῶν, καὶ διότι ἦτο συσταμένος ἀπὸ σέ, καὶ διὰ τὸν φίλον νὰ μὴ τὸν προσθέσω εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐχθρῶν. Αὐτὸς ἀναχωρῶν διὰ τὴν 'Αγγλίαν, ἦλθε καὶ μὲ ἐπισφαιρε μὲ μεγάλῃν ὑπόκρισιν πᾶς ὑπουργίας του, καὶ ἀπελύθη φίλος παρὰ φίλου. Τώρα ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν 'Αγγλίαν (εἶναι σχεδὸν τρεῖς ἢ τέσσαρες ἐβδομάδες), καὶ σήμερον μανθάνω, ὅτι καὶ ἀνεχώρησε, χωρὶς νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ἴδῃ. *Que voulez vous que je fasse contre tous ces jolis garçons!* Αὐτὸς ὁ Σάμιος ὅστις ἔδωκε τὴν εἰδησιν τῆς ἀναχωρήσεώς του, δὲν θέλει μὲ φανῇ παρᾶξενον, ἂν μετὰ τόσας εὐεργεσίας γένῃ ἐχθρὸς μου. Τώρα ἐπισκολλήθη μὲ τὸ 'Αλωπεκίδιον καὶ μὲ τὸν Κρήτα. Μ' ὅλον τοῦτο (ἴσως γελάσῃς τὴν μωρίαν μου) τὸν ἐδάνεισα πάλιν 40 φρ. μὲ ἱερὰν ὑπόσχεσιν νὰ μὲ τὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸ τέλος τοῦ 'Οκτωβρίου. Τί νὰ κάμω; ἔκλαιε κρουντῶν, ἦτο καὶ ὀλίγον ἄρρωστος, ἐφοβήθη νὰ ἔλθῃ εἰς ἀντιγνώσιν. Ὅσον διὰ τὸν Κυρικὸν τὸν Πωγωνάτον, μὴ φροντίξῃς· ἔγινεν εἰς ὅλους καταγέλαστος. Ἐπειτα ἄρχισα νὰ πιστεύω, ὅτι εἶναι 'Αρμένιος· τοῦλάχιστον ὅλοι οἱ ἡμέτεροι ὡς τοιοῦτον τὸν ἔχουσιν.

"Ἄλλο, φίλε, νόστιμον καὶ παράδοξον, τὸ ὅποῖον σὺ μόνος δύνασαι νὰ σαφηνίσῃς διὰ τοῦ Βάμβου, ἢ διὰ τοῦ Κούμα, χωρὶς νὰ μὲ ὀνημάσῃς. Τώρα μὲ λέγει εἰς τῶν ἡμετέρων (ὁ αὐτὸς ὅστις πρῶτον μ' ἔδωκε τὴν περὶ τοῦ 'Αρμενίου ἀγγελίαν) ὅτι οὐδ' ὁ Σάμιος δὲν εἶναι καθαρὸς Γραικός, οὐδ' υἱὸς τοῦ ὁποίου λέγεται γνήσιος, ἀλλὰ θε-

τός, γεννημένος δὲ ἀπὸ φράγκον πατέρα, τὸν ὁποῖον εἶ-
χεν ἐπιστάτην εἰς τὰ μαγαζία του ὁ υἱοθετήσας. Πράγ-
ματα αἰνιγματώδη.

Αἰνιγμα μὲ φαίνεται καὶ τὸ τοῦ Σχολαστικοῦ Δ. *Οἱ*
ἐποδιδάσκαλοι του, λέγεις, *τὸν ἀφήκασι*. Ποῦ καὶ πότε
καὶ ποῖος; καὶ εἰς ποῖον σχολεῖον; Ἐγὼ μανθάνω ἐδῶ
ὅτι ἐφημερεύει εἰς τὴν Λειψίαν.

Εἰς τὸ πῦρ, νὰ ζήσης!

225.

16 Ὀκτωβρίου 1816.

Ἀσπάζομαι σε.

Ἐχω ἐπιστολάς σου δὲν ἐξεύρω πόσας· ἀλλ' εἶναι τῶν
ἀδυνάτων νὰ σ' ἀποκριθῶ μὲ τὴν παροῦσαν, τῆς ὁποίας
μόνη ἀφορμὴ εἶναι ἡ περικλεισμένη ὄχι χαροποιὸς τοῦ
Σκυλίτσου ἐπιστολή. Αἰνιγμα μὲ φαίνεται ἡ τύχη τῶν
βιβλίων τούτων.

Ἰδὰ μ' εὐχαρίστησιν τὴν αὐτόθεν ἀναχώρησιν τοῦ
διδασκάλου, πρὸς τὸν ὁποῖον καλὰ ἔκαμες νὰ δώσης τὸ
συμβατικόν, διορθώσας οὕτω τὸ σφάλμα μου. Μὲ τὴν
προλαβοῦσαν μου σ' ἔγραψα περὶ αὐτοῦ· καὶ εὐκολα ἤθε-
λες μὲ τὸ συγχωρήσειν, ἂν ἐξευρες εἰς τίνας περιστάσεις
εὐρίσκομαι.

Εἰς τὴν Μασσαλίαν ἐκατευδῶθη ὁ νέος τὸν ὁποῖον μὲ
πέμπουσιν οἱ Χῆτοι κατὰ τὴν ζήτησίν μου. Ὀνομάζεται

Λουκάς Κατινάκης καὶ τὸν προσμένω, ἀφοῦ τελειώσῃ τὸν τεσσαρακονθήμερον καθαρόν. Ἀγαθὴ τύχη!

Πρὸς τὸν Weigel δὲν πέμπω Στράβωνας, ἕως νὰ μάθω ὅτι δὲν ἐπεμψες. Ὑγίαινε!

226.

Ἐκ Παρισίων 21 Νοεμβρίου 1816.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Δὲν ἐξεύρω ποῦ μέλλει νὰ σ' εὔρῃ ἡ ἐπιστολή μου. Αἱ ἰδικαὶ σου 18 καὶ 27 Σεπτεμβρίου, 12 (διπλῇ) καὶ 16 Ὀκτωβρίου μ' εὔρήκασιν ὅπου θέλουν μ' εὔρεῖν πάντοτε. Ἀπὸ τὸν Μαρτίνον ἔλαβα τὰ 1200 φρ. Ἡ εἰς τὴν περὶ Ταρτ. ἐπιστολήν μου εὐαρέστησις τοῦ K, μὲ δίδει καλὴν ὑπόληψιν καὶ χρηστὰς προκοπῆς ἐλπίδας περὶ αὐτοῦ· δὲν ἤθελα ὅμως νὰ τὴν καταχωρίσῃ εἰς τὸν Λ. Ε. Ἐγώ, καὶ διότι καιρὸν δὲν εἶχα, καὶ διότι ἐσυτελλόμην νὰ ταράξω πολὺ τὴν φιλαυτίαν του, ἐμετρίασα πολὺ τὴν περὶ τῆς μεταφρ. κρίσιν. Ἐπειτα οὐδὲ δίκαιον εἶναι τὸ ἀκριβοδίκαιον οὔτ' εἰς αὐτόν, οὔτ' εἰς ἐμέ, οὔτ' εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς ζῶντας σήμερον Γραικοὺς. Εὐρισκόμεθα ἀκόμη εἰς τὰ πρῶτιστα στοιχεῖα τῆς ἀναγεννήσεως ἢ ἀναφωτίσεώς μας· ἀπ' ὅ,τι κάμνομεν, καλῆτερα νὰ κάμωμεν, χρειάζεται θαῦμα. Ἀλλ' οἱ εὐτυχεῖς ἐκείνοι χρόνοι τῶν θαυμάτων, ὅτε μὲ μόνην τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν διεδίδοντο χαρίσματα γλωσσῶν, προφητείας, καὶ πάσης σοφίας, ἐπέρασαν, οὐδὲ θέλουν ἐπιστρέφειν πλέον,

Τώρα χρειάζονται ἰδρώτες ἀκάματοι, συνωδευμένοι μὲ τὸ Γνώθι σαυτόν. Ἀπὸ τοὺς εὐλογημένους τούτους Κ. καὶ Θ. ἔλαβα χθὲς ἐπιστολὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἐπερίκλεισαν καὶ τὴν διατριβὴν τοῦ Neudling περὶ προφ. γλ. Ἀπορῶ, φίλε μου, πῶς ἐβάσταξεν ἡ ψυχὴ των, ἀφοῦ ἤκουσαν παρὰ σοῦ τὴν ἀδυναμίαν μου, νὰ ζητῶσιν ἀπὸ ἐβδομηκονταετῇ γέροντα πολυσχολον καὶ πολύνοσον τοιαύτας ἐξετάσεις, καὶ τὸ δεινότερον, καὶ συνεργίας. Δὲν μὲ λυποῦνται λοιπόν· ἢ μὲ νομίζουνσι κτισμένον ἀπὸ δρυὸς ἢ ἀπὸ πέτρης; Ἐπειτα καὶ ἡ ζήτησις, φίλε, σὲ βεβαιῶνῶ ὅτι εἶναι τοῦ ἀριθμοῦ ἐκείνων τῶν ζητήσεων, περὶ τῶν ὁποίων εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, «Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαι-» δέτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδῶς ὅτι γεννῶσι μάχας». Ἀνέγνωσα εἰς ἐκείνην τῆς ζωῆς μου τὴν ἐποχὴν, ὅτε δὲν ἐξεύρα ἀκόμη πόσον πολυτελὲς ἀνάλωμα εἶναι ὁ χρόνος, ὅσα ἐγράφησαν περὶ προφορᾶς· καὶ τοῦτο μόνον τὸ πολλὰ μικρὸν μάθημα ἔμαθα, ὅτι ἡμεῖς μὲν δὲν προφέρομεν ἀπαρallάκτως, ὡς ἐπρόφεραν οἱ Ἕλληνες τῆς Περι- κλείου ἐπσχῆς· ἀπὸ δὲ τούτους ὅσοι φαντάζονται νὰ προφέρωσιν ὡς ἐκεῖνοι, καὶ ἡμᾶς ὀνειδίζουνσιν ὡς ἀπειθεῖς εἰς τὰς συμβουλὰς, εἶναι καθαροὶ σχολαστικοί. Πῶς θέλεις ν' ἀναγνώσω ἐγὼ τὴν μακρὰν διατριβὴν τοῦ Neudling τῆς ὁποίας ἡ ἀνάγνωσις χρειάζεται τρεῖς ὥρας τοῦλάχιστον. Τὰς ὁποίας μέλλω νὰ ζήσω ἀκόμη ὀλίγας ἡμέρας τὰς χρεωστῶ εἰς τὸ ἔργον μου. Θέλω ὅμως τὴν ἀναγνώσειν (ὁ Θεὸς ἐξεύρει πότε) ὅχι διὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἐλπίζω νὰ εὕρω ἰσχυρότερα τῶν ὅσων ἐξεύρω ἐπιχειρήματα, ἀλλὰ διὰ νὰ μάθω καὶ τὸ ὕψος καὶ ἡθος τοῦ γράφοντος. Εἰπὲ εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς Ἐφημεριδογρά-

φους ὅσα σὲ γράφω, πλὴν τοῦ, *μωρὰς καὶ ἀπαιδέντους ζητήσεις*.

Περὶ δὲ τῆς μεταφρ. τῆς Α. Γ. ἄλλο δὲν μὲ εἶναι συγχωρημένον νὰ σὲ κοινωνήσω, πλὴν νὰ ἀπέχῃς σὺ ἀπὸ τὰ τοιαῦτα, καὶ νὰ ἀσχολῇσαι, φίλε μου εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων σου.

Ἐλαβα τὸν Λογ. Ἐρ. καὶ τὴν Ἀπολογίαν τοῦ Κυρίλλου. Ὁ Α. Ε. ἄρχισε νὰ μυρίζῃ Εὐρωπαϊκὴν μέθοδον· παρακάλεσέ τους νὰ ἐξακολουθῶσιν ὡς ἄρχισαν, προβαίνοντες πάντοτε εἰς τὸ καλῆτερον, διὰ τῆς μετακινήσεως μάλιστα. Ἡ κρίσις τῆς Κιβ. ἦτο καλή· τὸ κακὸν εἶναι, ὅτι κατὰ δυστυχίαν μου (ὡς συμπεραίνω ἀπὸ τὴν ἀπολογίαν τοῦ Κοκ.) οἱ κιβωτουργοὶ ἢ κιβωτοποιαὶ τὴν ἀπέδωκαν εἰς ἐμὲ τὸν ἄθωον τῆς γραμμένης κρίσεως, ἀλλ' ὅστις ἤθελα κάμειν κρίσιν αὐστηροτέραν, ἂν εἶχα λεπτήν ἐλπίδα τῆς διορθώσεώς των. Δὲν ἐντρέπονται οἱ σχολαστικοὶ νὰ παραπονῶνται ὅτι τοὺς κρίνουνσι, καὶ τοὺς φαίνεται παράξενον, ὅτι ἐπέρασεν ἡ μακαρία δι' αὐτοὺς ἐποχή, ὅτε τὸ ταλαίπωρον γένος ἐδέχετο τὰς φλυαρίας τῶν σχολαστικῶν ὡς χρησμούς Ἀπόλλωνος. Ἡ μόνη των προκήρυξις ἀρκεῖ νὰ δείξῃ πόσον εἶναι ἀνίσχυροι οἱ ὦμοί των διὰ τὸ ὅποῖον ἀνεδέχθησαν φορτίον. Δὲν εἶναι ὁ λόγος περὶ τοῦ Μακαρονισμοῦ τῆς προκηρύξεως· ἐπειδὴ τοὺς ἀρέσκει τὸ τοιοῦτον ὕφος, ἃς τρώγωσιν ὄχι μόνον μακαρόνια, ἀλλὰ καὶ λαζάνια, καὶ ραβιόλια· ὁ λόγος εἶναι, φίλε, περὶ τῆς ἐλεεινῆς συγκλώσεως τῶν ἐννοιῶν. Φαίνεται οἱ ταλαίπωροι ὅτι ἐμόρφωσαν τὴν κεφαλὴν των μὲ τὴν λογικὴν τοῦ Σουγδουρῆ καὶ μὲ τὴν Τερψιθέαν, μὲ τὰς ὁποίας φωτίζουν τοὺς Βλάχους οἱ πανευκλεεῖς Κ. καὶ Δ., ἀφίνοντες εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀνοήτους νὰ θαν-

αἰζῶμεν τὰς Λογικὰς τοῦ Λωκίου, τοῦ Κονδιλλάκου, τοῦ Τράκου, καὶ τὰς Γραμματικὰς τοῦ Βυτμάννου καὶ ἄλλων. Αὕτῃ ἡ σχολαστικὴ ἐπιγραφὴ *Κιβωτός* (χειρο-
γράμματα τῆς *Τετράβιβλου*) τοὺς ἀποδείχνει, ὅτι ζῶσιν ἀκόμη
εἰς τὴν δωδεκάτην καὶ ὄχι εἰς τὴν δεκάτην ἐνάτην ἐκα-
τονταετηρίδα, ὄχι μόνον ὡς ἀνοίκειος εἰς τὸ πρᾶγμα,
ἀλλὰ καὶ ὡς γελοίως ἀντιφάσκουσα, ἐπεὶ περιέχει τὸν
Θησαυρὸν τοῦ Στεφάνου, καὶ παρ' αὐτὸν ἄλλο τι ὄνομα
ἀνώτερον, ἢ ἦτο δυνατόν, καὶ κομπαστικώτερον τοῦ
Θησαυροῦ. *Θησαυρός* *θησαυρῶν* ἦτον ἄξιον τῆς σχολα-
στικῆς των κεφαλῆς, ἐπεὶ δὲν ἀρκοῦνται νὰ ὀνομάζουσι
τὰ σῦκα, σῦκα, καὶ τὴν σκάφη, σκάφη. Ἡ *Κιβωτός*
των, ἢ ὁμοιᾶται τὴν *Κιβωτὸν* τοῦ Νῶε, εἰς τὴν ὁποίαν
μόνα ὅκτω λογικὰ ζῶα ἦσαν περικυκλωμένα ἀπ' ὅλα τὰ
γένη τῶν ἀλόγων, θέλει δώσειν ὕλην ἀρκετὴν νὰ γελῶσιν
οἱ Εὐρωπαῖοι. Ὅπως ἂν ἦναι, δὲν εἶναι ἐκείνη, ἥτις
μέλλει νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸν τῆς ἀπαιδευ-
σίας, ἀς προσθέσω καὶ τῆς ἀνομίας.

Δὲν ἐκατάλαβα ἀπὸ τὸ *Καλυμαύχιον* ἢ *Καμηλαύ-
χιον*, ποῖον τῶν δύο προτιμᾶς. Τὸ πρῶτον εἶναι ψευδές
ἢ ὑποτεθῇ παρὰ τὸ *καλύπτειν τὸν αὐχέναν* ὅτι ἔπρεπε
νὰ ἦναι *Καλυμμαυχένιον*. Τὸ δεύτερον μόνον εἶναι εἰς
πλειοτέραν χρῆσιν εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς (*du
bas-empire*), ἢ καὶ ἡ παραγωγή του δὲν ἦναι πολλὰ
πιστὴ, ἀπὸ *Καμήλου τριχῶν*.

Τὸ *Διοδεύω* δὲν εἶναι δεκτικὸν τῆς ὁποίας δίδεις εἰς
αὐτὸ σημασίας. Τὸ μόνον ἀκριβές εἶναι τὸ ὁδῶν ἀλλὰ
κατὰ δυστυχίαν ἀπαράδεκτον. Εἰς τὰ τοιαῦτα ὁδηγὸν
ἄλλον δὲν ἔχομεν παρὰ τὴν ἀναλογίαν καὶ παραβολὴν
ὁμοίων ἄλλων λέξεων ἢ φράσεων. Ὡς λέγομεν *Πλουτῶ*

ἀμεταβάτως καὶ Πλουτίζω (ἄλλον), ἴσως ἀπὸ τὸ ὁδοιπορῶ ἐσυγχωρεῖτο νὰ πλασθῇ τὸ ὁδοιπορίζω.

Ὁ Θεοδ. γεωργ. μ' ἐδάνεισε τὴν καταβόησιν τοῦ Ἀθηναίου· ὁμοιάζει τὴν προκήρυξιν τῆς Κιβωτοῦ κατὰ τὴν λογικὴν. Κατὰ τὴν Γραμματικὴν, ἂν καὶ ἀρετὰ μακαρονισμένον, διαφέρει πολὺ ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τοῦ *Περὶ πληθύνος! κόσμων*. Καὶ εἰς τίν' ἄλλον χρεωστῇ ταύτην τὴν διαφορὰν ὁ ἄνομος καὶ ἄδικος ἄνθρωπος παρὰ εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκε νύξιν περὶ τῶν τοιούτων ὁ ἀπ' αὐτὸν ἀναισχύντως σπαραττόμενος; Διότι ἂν ᾔδει φρενῶν παρασάλευσις νὰ φαντασθῶ διορθωτῆς τῆς γλώσσης, εἶναι ὁμως καὶ ὑπόκρισις (ὄχι μετριοφροσύνη) νὰ μὴ συλλογίζωμαι ὅτι συνήργησα μικρόν τι μὲ τὰ γόσματά μου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀκολουθοῦσιν ὀλίγοι τινὲς κανονικότεραν συναρμογὴν καὶ σύνδεσιν τῆς παραλυμένης μετὰ γλώσσης. Εἰπέ με, ἂν γραφθῇ τι ἄνωνύμως κατὰ τῆς καταβολῆσεως, τυπώνεται αὐτοῦ, ὄχι μόνον χωρὶς δαπάνης μου, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου μὲ μικρὰν ἀπόλαυσιν. Πρόσεχε μὴ με κατηγορήσης ὡς φιλοκερδῆ ἀπληλὸν κλαίει με μᾶλλον, ὅτι ἐκατόντησα εἰς τὸ γῆράς μου νὰ μὴ ἔχω νὰ δαπανήσω μίαν ὥραν, χωρὶς ζημίαν μου. Ἐγὼ φίλε μου, καὶ διὰ τὰς περιστάσεις, καὶ διὰ τὴν προστεθεῖσαν τώρα νέαν δαπάνην (1000 τοῦλάχιστον φρ. κατ' ἔτος) διὰ τὸν ἐλθόντα νέον ἀπὸ τὴν Χίον, ἀναγκάζομαι νὰ κάμνω οἰκονομίας ἐχθρὰς τῆς ἐβδομηκονταετοῦς ηλικίας μου. Ἡ κατάστασίς μου (μὰ τὴν φιλίαν μου!) εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἂν ἀποπληχθῶ, ἢ παραλυθῶ, ἢ στερηθῶ τὴν ὄψιν, καὶ μείνω τοιοῦτος μεταξὺ τῶν ζώντων δύομόνα ἔτη, ἐξανάγκης πρέπει νὰ πωλήσω τὴν βιβλιοθήκην μου. Τὸ ἐτήσιον (3000 φρ.) διὰ τὸν Στράβωνα

παύει με τὴν τελευταίαν τοῦ 1818 ἔτους· καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ 1819 ἔτους, ἂν εὐρεθῶ ἐπὶ ζῶν, μένω μὲ 2000 φρ. κατ' ἔτος, τὰ ὅποια μᾶς ἐχάρισεν ἐπιζωῆς τὸ Κράτος. Εἰς ταῦτα ἤθελες ἀντιλέξειν δικαίως, « Ἀλλ' ὁ νέος βοηθῶν σέ δίδει καιρὸν νὰ ἐκδίδῃς πλειότερα· καὶ οὕτως ἀναπληρῶναι τὴν δι' αὐτὸν γινομένην δαπάνην ». Ἀκου-
τον ὅμως τὰ περὶ αὐτοῦ.

Ἐκατευσδῶθη τὴν 5 τοῦ παρόντος μηνός, εἶναι ἱερέως ὢλος, ὀκτωκαιδεκαετῆς τὴν ἡλικίαν, φαίνεται χρηστότα-
τος πὰ ἥθη, φέρει καὶ εἰς τὸ πρόσωπον κάποιαν παρθενι-
κὴν αἰδῶ, ἥτις μ' ἀρέσκει πολύ. Ἔως εἰς τὸν οἶκόν μου ἦλθε μὲ δαπάνην τῶν Χίων, καθὼς τὸ ἐζήτησα ἀπὸ τὸν Βάμβαν. Ἀλλὰ διὰ νὰ τοῦ ἐτοιμάσω κοιτῶνα, ἤγουν κρεβάτιον, στρώματα, ἐπισκευὴν τοῦ κοιτῶνος εἰς φυ-
λακὴν τοῦ ψύχους, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἔδαπάνησα ὑπὲρ τὰ 300 φρ. Χωρὶς τῆς Γαλλικῆς καὶ Λατινικῆς γλώσσης ὅλην ὠφέλειαν εἶναι καλὸς νὰ μὲ ὠφελήσῃ· ἀλλὰ δὲν ἐξεύρει οὔτε τὴν μίαν οὔτε τὴν ἄλλην. Ὅθεν ἐξανάγκης πρέπει νὰ δαπανήσω εἰς δύο διδασκάλους δι' ὀλίγους κἂν μῆνας μέχρι τῆς στοιχειώδους μαθήσεως, διὰ νὰ τελειο-
ποιηθῇ ἔπειτα μὲ τὴν κατ' οἶκον μελέτην καὶ ὁδηγίαν μου. Δὲν ἀρκεῖ τοῦτο· ἀλλὰ θέλει νὰ γένῃ καὶ ἱατρός. Καὶ τοῦτο, ἢ ἄλλο τι, πρέπον καὶ δίκαιον εἶναι νὰ γένῃ, καὶ οὕτως τὸ κρίνω καὶ τὸ ἐπιθυμῶ. Ἀλλὰ τὸ θέλει καὶ γρήγορα, εἰς τρόπον ὥστε, ὅταν φθάσῃ νὰ μάθῃ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν ὅσον νὰ δύναται νὰ ἀκούῃ καὶ νὰ νοῆ τοὺς διδάσκοντας, νὰ πέσῃ εἰς τὰ ἱατρικὰ μαθήματα, καὶ ν' ἀφήσῃ πάλιν εἰς ἐμὲ τὸν γέροντα τὸ πρότερόν μου ῥορτίον, καὶ νὰ πάθῃ ἐγὼ τὸ τῆς παροιμίας.

Ὅς αὐτὸς αὐτόν οὐκ ἔχει, Σάμον θέλει.

Ἔχω νὰ δαπανήσω χίλια φράγκα, μὲ ἐλπίδα ἐπα-
νώσεως (compensation)· ἀλλὰ δὲν εἶμαι καλὸς νὰ κτίζω
ιατροὺς διὰ δαπάνης μου, διότι ἐξω τῶν ιατρικῶν βί-
βλιων εἶναι καὶ ἐξοδα τῶν μαθημάτων ὅχι ὀλίγα. Εἰς
τόσην δαπάνην νὰ ὑποταχθῶ ἄλλος τρόπος δὲν εἶναι,
πλὴν ἂν ἀποφασίσῃ νὰ ἐξοδεύσῃ διπλοῦν χρόνον τοῦ
συνειθισμένου εἰς τὴν μάθησιν, ὥστε νὰ ἔχῃ καιρὸν καὶ
τὴν ιατρικὴν νὰ διδάσκηται, καὶ ἐμὲ νὰ βοηθῇ εἰς τὰς
χρείας μου. — Δίκαιον ἔχεις· ἀλλὰ διὰ τί ὅσα γράφεις
πρὸς ἐμέ, δὲν τὰ κοινωνεῖς εἰς αὐτὸν τὸν νέον; — Διότι,
φίλε μου φοβοῦμαι μὴ ταπεινώσω τὸ φρόνημά του μὲ
ιδέας μισθώσεως. Ἐγὼ τὸν ἐδέχθην ὡς υἱόν, καὶ ἐπιθυμῶ
νὰ μ' ἀγαπήσῃ ὡς πατέρα. Διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ἀγά-
πην του, ἐξετάζω καὶ πληρόνω τὰς χρείας του, ὥστε νὰ
αἰσθανθῇ, ὅτι ἡ μετ' ἐμοῦ συγκατοίκησις τοπικῶς μόνον
διαφέρει ἀπὸ τὴν εἰς τοῦ πατρὸς του οἴκησιν.

Ἔλαβα τὴν διαθήκην μου, καὶ σ' εὐχαριστῶ. Φύλασσε
τὴν ἄλλην ἀσφαλῶς.

Τὰ Βοκοβαλικά ἄσματα ἔκαμες καλὰ νὰ μὲ τὰ στεί-
λῃς· ἀλλ' οὐδ' αὐτὰ καιρὸν ἔλαβ' ἀκόμη ν' ἀναγνώσω.
Τοῦτο μόνον ἐπαρατήρησα μ' εὐχαρίστησιν ὅτι δὲν εἶναι
ὁμοιοτέλευτα.

Τὸν πρῶτον τόμον παραλλήλων Dacier ζητεῖ ὁ Al-
lais· ἀλλὰ διστάζω, ἂν τὸν εὔρῃ.

Περὶ τοῦ Λάθους τιμῆς τοῦ Θησ. Ἐρρ. Στ. σὲ προ-
έγραψα, ὅτι ἦτο μόνον εἰς τὴν λέξιν τοῦ ἀγγλικοῦ νομί-
σματος, καὶ ὅχι εἰς τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσα τιμὴν εἰς Γαλ-
νομ. Τὸ κακὸν εἶναι ὅτι ἐπλήρωσα ἔπειτα ἀπροσδοκίως
4 φρ. 10 σολδ. διὰ τὰ τρία σώματα, ὡς βλέπεις εἰς τὴν
κλειομένην σημείωσιν τοῦ Βοισσονάδου, Δὲν ζητῶ τίποτε

ἀπὸ κανένα πλέον περὶ τούτου· ἤθελ' ὅμως ἂν κρατῆς ἀκόμη τὴν πρώτην τοῦ αὐτοῦ σημείωσιν, νὰ ἰδῇς ἂν ᾔναι ἀληθὲς ὅ,τι λέγει qu'il m'avoit prevenu que les fraix seraient plus considérables. Ἄν οὕτως ἔχῃ, ἄξιον ἦτο νὰ ζημιωθῶ καὶ πλειότερα, ὡς ἀναγινώσκων χωρὶς προσοχὴν.

Σε εἶπα εἰς τὴν προλαβοῦσαν μου, ὅτι προσμένω ἀπόκρισιν σου, ἂν θέλῃς νὰ στείλῃς ἐγὼ τοὺς Στράβωνας εἰς τὸν Weigel, ἢ ἂν τοὺς στέλῃς αὐτόθεν· ὁμοίως καὶ περὶ Ξενοκρατῶν.

Τοῦ Δ. ἡ ἀναχώρησις μ' ἐχαροποίησε πολὺ. Ἀγαθὴ τύχη! Ἀγαθὴ τύχη ἀκόμη καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν τοῦ υἱοῦ σου ἀναχώρησιν.

Με κακοφαίνεται ὅτι ὁ συγγενὴς τῆς συζύγου σου (τὴν ὁποίαν προσκυνῶ) δὲν ἤλθε νὰ μὲ φέρῃ τὰ βιβλία.

Ἄν δὲν κρίνης εὐλογον τὰ ἠθικὰ Πλουτάρχου Wytenbach, ἀγόρασε καὶ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Hutten· ἀλλὰ τῆς λέει καὶ αὐτῆς ἀκόμη ὁ Πίναξ. Μ' ὅλον τοῦτο (ne badinons pas) πρέπει νὰ ἔχωσι καὶ τὰς δύο, καὶ τρίτην τοῦ Ρεῖσκίου, ἂν θέλωσι νὰ ἔχωσι Δημόσιον βιβλιοθήκην.

Ἐχὼ τρία σώματα τοῦ νέου Λεξικοῦ τῆς Φυσικῆς ἱστορίας (première livraison)· τὰ ὅποια ἐπωλήθησαν πρὸς 7 φρ. (κατὰ τὴν ὑπογραφὴν)

πρὸς 7 φρ. (τόμοι 9, τρεῖς καθε σῶμα). . . φρ. 63

Στιχωτικὰ » 15:75
78:75

Ἐν Tableau histor. de l'état et des progr. de la litteratur. française depuis 1789,

στιχωμένον 6:75

140 Πίνακες τῆς Λαγκαστριανῆς μεθόδου. . . 7:—

ἐχρέωσα τὸν λογαριασμόν σου . . . φρ. 92:50

Ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σου (πρὸς τὸν ὅποιον ἐστάλη διὰ
Μασσαλίας 1 σῶμα εἰς 3 τόμους) νὰ λάβῃς φρ. 26:25
ἀπὸ τοὺς Κυδωνιάτας πρὸς τοὺς ὁποίους
πέμπεται μετ' ὀλίγον τὸ αὐτὸ » 26:25
ἀπὸ τοὺς Χίους διὰ τὸ αὐτὸ » 26:25
διὰ τὸ Tabl. historique » 6:75
διὰ τοὺς 140 πίνακας » 7:—
φρ. 92:50

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν σ' ἔγραψα νὰ περάσῃς εἰς πίστιν
μου φρ. 234:25 τὰ ὅποια ἐπλήρωσα τὸν Allais διὰ λο-
γαριασμόν σου. Ἴσως σ' ἔγραψα καὶ διὰ τὰ 78:75 τῶν
Λεξικῶν.

Ἔχω καὶ τρεῖς παραδόσεις τοῦ Journal d'éducation
ἀπὸ 3 πᾶσαν μίαν φυλλάδα N° 10, 11 καὶ 12. Εἶναι
νομίζω τὸ ἓν διὰ τὸν ἀδελφόν σου, τὸ ἄλλο διὰ τοὺς
Χίους καὶ τὸ τρίτον διὰ τοὺς Κυδωνιάτας. Οὕτως ἔχει;
βοήθησε τὴν μνήμην μου. Ὑγίαινε! καὶ εἰπέ με πότε
κινεῖς διὰ τὴν Βενετιάν, καὶ ποῦ πρέπει νὰ σὲ γράφω.

Π. Ὁ ἕκτος τόμος τῆς Γεωγραφ. τοῦ Maltebrun δὲν
ἐξεδόθη ἀκόμη.

Πρὸς τὸ τέλος τοῦ Δεκεμβρίου μὴ λησμονήσῃς σὲ πα-
ρακαλῶ νὰ μ' ἐμβάσῃς 1000 φρ.

227.

23 Σεπτεμβρίου 1816.

Μόλις Ἀλέξανδρε φίλε, ἐσφράγισα τὴν 21 Νοεμβρίου
πρὸς σὲ ἐπιστολήν μου, κ' ἔμαθα ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας

ὅτι κατευδῶθη εἰς Μασσαλίαν ὁ πεμπόμενος παρὰ τῆς
ὕψ. Πόρτ. πρέσβυς. Ὅθεν ὅσα σέ ἔγραφα περὶ αὐτοῦ
ἐματαιώθησαν. Τοῦτο μόνον παρακαλῶ σε θερμῶς καὶ
φιλικῶς νὰ ἐνθυμᾶσαι εἰς τὸ ἐξῆς· νὰ μὴ δώσης αὐτόθεν
καμμίαν αἰτίαν οἰκειώσεως, πέμπων δι' αὐτοῦ ἢ ἐπιστο-
λὴν, ἢ βιβλία πρὸς ἐμέ. Ἄν φρονῇ ὡς ὁ Κοδρ. ὡς ὁ
Θεολ. ὡς ὁ Ἀγγ. προτιμῶ νὰ μὴ λάβω τίποτε, παρὰ
νὰ . . . *Nè l'Araslin giouζοῦ, nè s'ām sekerl.* Ἄν φερθῇ
ὡς φέρονται οἱ πολιτισμένοι ἄνθρωποι, δὲν θέλω τὸν ἀπο-
κριθῆν ἀπολίτευτα. Ὅπως ἂν ᾖναι παρακαλῶ σε νὰ μὴ
λησμονήσης ταύτην μου τὴν ἐπιθυμίαν.

Σώματα τῶν Αὐτοσχ. στοχ. τῶν αὐτοῦ τυπωμένων
χρεῖαν δὲν ἔχω· ἀρκεῖ νὰ μὲ στείλῃς ἓν μόνον.

Ἐλαβα τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 6 Νοεμβρίου, ἀπροσ-
δοκῆτως ἀπὸ τὴν Τεργέστην· ἡ ἰδική μου λοιπὸν 21
Νοεμβρίου δὲν σέ εὔρηκεν εἰς Βιένναν. Ἐγραφα νὰ σέ
τὴν στείλωσιν ὅπου εὕρισκεσαι, καὶ φοβοῦμαι μὴ παρα-
πέσῃ· ἐμπεριεῖχε καὶ πρὸς τὸν Βάμβαν ἐπιστολὴν. Σ'
ἔγραφα μάλιστα νὰ μ' ἐμβάσης 1000 φρ. πρὸς τὸ τέλος
τοῦ παρόντος Δεκεμβρίου.

Περὶ τῆς μελετωμένης νέας ἐφημερίδος ἀπὸ τὸν Ἀλε-
ξανδριδὴν λέγω κ' ἐγὼ μετὰ σοῦ, *τόσοι καλῆτερα!* Ὅπως
ἂν κάμωσι καὶ οἱ ὀρθὰ φρονοῦντες καὶ οἱ ἀντιφρονοῦντες,
τὴν ἀλήθειαν δὲν θέλουν δυνηθῆν νὰ καταχώσωσι. Ἐξε-
ναντίας ἀπὸ τὴν συνερισίαν ταύτην, ἂν καὶ ὅχι ἐξ ἀγα-
θῆς ψυχῆς τῶν ἀντιφρονούντων, ἐλπίζω πολλὰ καλὰ. Καὶ
αὐτοὺς θέλει μὲ τὸν καιρὸν διορθώσιν, καὶ τοὺς ὀρθὰ
φρονοῦντας εἰς τὸ ὀρθότερον ὁδηγήσιν.

Ἐπιστολὴν ἔλαβα ἀπὸ τὸν Ῥώταν, ἀλλ' εἰδύλλια
ἀκόμη δὲν ἔδα.

Περὶ τῶν σημειωμένων βιβλίων, τὸ ἀκριβώτερον εἶναι ἡ Πολύγλωττος γραφὴ τοῦ Walton. *Ἄν λογαριάσῃς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ φρικτὸν πάχος τῶν τόμων, αὐτὴ ἀξίζει ὑπὲρ τὰ 1000 φρ. καὶ σχεδὸν τόσα ἐπωλεῖτο ἄλλην φεράν. *Ἄν ὁμως συλλογισθῇς, ὅτι ἡ τῶν τοιούτων ἐπιθυμία καὶ ζήτησις ἐψυχράνθη, ἢ μᾶλλον ἐσβέσθη σήμερον, σὲ τὴν λογαριάζει 100 τοῦλάχιστον φρ. ὑπὲρ τὸ πρέπον. Καλὸν ἦτο, μὲ φαίνεται νὰ ἔχῃς καὶ δεύτερον βιβλιοπώλην εἰς τὴν Λειψίαν, διὰ νὰ μὴ κρέμεσαι ἀπὸ ἑνα μόνον. *Ὅπως ἂν ἦναι, ἡ ἀγοράσις τῆς εἶναι ἀπαραίτητος διὰ δημόσιον βιβλιοθήκην. Περὶ τοῦ Adelung, ἐπειδὴ λέγεις τὸν Kampe τελειότερον, ἀγόρασε τοῦτον. Τοῦ Rosenmüller τὰ μὲν εἰς τὴν νέαν διαθήκην σχόλια δὲν εἶναι ἀκριβᾶ (αὐτὰ μόνον ἔχω καὶ εἶναι καλὰ)· εἰς δὲ τὰ εἰς τὴν παλαιὰν 7 τόμους, ἡ τιμὴ εἶναι καὶ αὐτὴ ἀυξημένη. Εἶναι ὁμως αὐτὰ ἀναγκαιότερα τῆς Πολυγλώττου· κατὰ δυστυχίαν δὲν τὰ ἀπέκτησα ἀκόμῃ· καὶ πιθανόν ὅτι θέλω ἀποθάνειν πρὶν τὰ ἶδω. *Ἡ εἰς Francfort ἐκδοσις τῆς Συνόψεως τοῦ Πόλου εἶναι καλὴ. *Ἐνδέχεται ὡς νεωτέρα νὰ ἔχῃ καὶ προσθήκας τινάς· ἐγὼ ἐγνώρισα, καὶ εἶχα (εὕρισκόμενος εἰς Ἀμστελδάμ) τὴν πρὸ αὐτῆς. *Ὁ Βιργίλιος εἰς 6 τόμ. τοῦ Heyne δὲν εἶναι βαρύτερος. *Ἐλθσμόνησα νὰ σὲ εἶπω ὅτι τὰ εἰς τὴν Παλαιὰν σχόλια τοῦ Rosenmüller δὲν εἶναι τελειωμένα· πολὺ ὁμως δὲν λείπει· προβαίνουσιν ἕως εἰς τὸν προφήτην Ἰωνᾶν.

Σὲ πέμπω διὰ τοῦ Allais Πάλαν σημειωμένην ABN^o 1 καὶ περιέχουσαν τῶν Συγγραμμάτων Ἱπποκράτους καὶ Γαληνοῦ, εἰς φύλλα, σώματα 300
εἰς ῥαμμένα 100
εἰς δεμένα 3

403

Τὰ στιχωμένα εἶναι ἓν διὰ σέ καὶ τὰ δύο διὰ τοὺς δύο ἀδελφοὺς.

Ἀπὸ τὰ ραμμένα δὸς :

Τὸν Θεόκλητον . . .	1	Στείλε τὸν Capo d'Istria	1
Τὸν Κοκκινάκην . . .	1	τὸν Σχινᾶν . . .	1
Τὸν Γαζῆν	1	τὸν Μουστοξίδην.	1
Τὸν Ἀλεξανδρίδην .	1		
Τὸν ἱατρὸν Σεραφεῖμ.	1		
	5		

Τὰ λοιπὰ (καὶ τὰ ραμμένα καὶ τὰ εἰς φύλλα) εἶναι διὰ πώλησιν. Εἴθε νὰ πωληθῶσιν εὐκόλως, διὰ νὰ εὐκολύνωσι τὸ ἔργον μου.

Εἰς τὴν προλαβοῦσαν μου σ' ἐπαρεκάλουν νὰ μ' ἐμβάσῃς 1000 φρ. πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἔτους· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐξεύρει πότε καὶ ποῦ ἔμελλε νὰ σ' εὔρῃ ἢ ἐπιστολή μου. Φρόντισε τώρα, ἂν δὲν τὰ ἔμβασες, νὰ μὲ τὰ προμηθεύσῃς χωρὶς ἀργοπορίαν, διὰ νὰ ἐξακολουθῶ τὸν τύπον.

Ὁ ἱατρὸς Σεραφεῖμ εἶναι Ἀρμένιος, καὶ ἐκίνησεν αὐτόσε πρὸ ἐνὸς σχεδὸν μηνός· καὶ ἐπειδὴ ἐφέρθη πρὸς ἐμέ, ἢ ἐκ διαθέσεως χρηστῆς, ἢ διὰ πολιτικόν, τιμίως, ἄξιός ἐστι νὰ τιμηθῇ μὲ τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρημα.

Ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν Βάμβαν κλεισμένην βλέπεις τὰ σταλέντα εἰς τὴν Χίον σώματα 200, καὶ τὴν ὁποῖαν, ἔταξα τιμὴν διὰ τοὺς Χίους, ἣτις πρέπει νὰ κανονίσῃ καὶ τὴν πώλησιν αὐτοῦ· 5 φρ. μὲ δίδουν οἱ βιβλιοπῶλαι ἐδῶ, πωλοῦντές τα αὐτοὶ 6 φρ. Τὸ στίχωμα τὸ διὰ τοὺς Χίους, ἢ κιβωτὸς καὶ τὸ πάλωμα εἶναι ζημία μου καθαρὰ, ἀλλ' ὅμως δικαία καὶ διὰ τὸν μέγαν ἀριθμὸν (200),

καὶ διὰ τὸ 13^{ον} ἐξεμπλᾶριον, τὸ ὅποτον δίδω εἰς τοὺς βιβλιοπώλας. Ἐδῶ, φίλε μου, διὰ τὰς περιστάσεις αὐξήσεν ἡ τιμὴ ὧλων τῶν πρὸς ζωὴν ἀναγκαίων, μὲ ὅχι μάταιον φόβον πλειότερας αὐξήσεως, ὥστε δὲν ἐξέφυγ πῶς ἔχω νὰ κάμω εἰς τὸ γῆράς μου. Ἡ αὐξήσις τῆς τιμῆς τῶν ἀναγκαίων φυσικὰ ἐπερρέυσεν καὶ εἰς τὰ μὴ ἀναγκαῖα μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁποίων παρίζονται τὰ ἀναγκαῖα, ὅποτος εἶναι ὁ τύπος, τὸ στίχωμα, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα.

Εἰπέ με λοιπὸν ἂν ἔχῃς αὐτοῦ τὸν τρόπον νὰ τυπώσῃς τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς Βολισσινῆς ἐκδόσεως τῆς Ἰλιάδος. Τοῦτο σὲ προβάλλω ἐξ ἀπελπισίας, καὶ ὡς λέγει ὁ ποιητὴς τῆς Ἰλιάδος « Ἐκὼν ἀέκοντι θυμῷ ». Εἶναι κατὰ Θεοῦ νὰ κατοικῇ μακρὰν τοῦ τύπου ὁ συγγραφεὺς τοῦ τυπουμένου. Τὰς περισσοτέρας διορθώσεις (ὀρθὰς ἢ στρεβλὰς) τὰς κάμνω εἰς αὐτὰ τὰ δοκίμια τοῦ τυπογράφου. Διὰ νὰ μὲ δώσης λεπτομερῆ περὶ τούτου εἶδῃσιν' ἔχει εἰς τὸν νοῦν ταῦτα : 1^ο τὸ Β τοῦτο τῆς Ἰλιάδος μέλλει νὰ ᾔῃ ἴσοπαχὲς σχεδὸν καὶ ἰσομέγεθες μὲ τὸ Α. διότι ἂν καὶ δὲν ἔχῃ προλεγόμενα ὡς ἐκεῖνο, ἔχει ὅμως στίχους 877 ὅπόταν οἱ στίχοι τοῦ Α εἶναι 611. 2^ο Ἐχει μίαν μόνην χαλκογραφίαν· τὸ Α εἶχε τρεῖς. 3^ο Τὸ χαρτὶν πρέπει νὰ ᾔῃ λευκὸν καὶ καλὸν ὡς τὸ τοῦ Α. 4^ο Ἡ τιμὴ τοῦ ὅλου βιβλιαρίου πρέπει νὰ ᾔῃ ἡ αὐτὴ καὶ ἡ τοῦ Α. ἐπειδὴ διὰ τοῦτο ἀναγκάζομαι νὰ τὸ στείλω αὐτοῦ, διὰ νὰ μὴν αὐξήσω τὴν τιμὴν, καὶ σύρω κατεπάνω μου τὰς κραυγὰς τῶν ὅσοι λογαριάζουσι τὰ γρόσα των (ἀσλανιά), ὡς τὰ ἐλογάζοντο πρὸ ἐτῶν τριάνοντα· 5^ο Ἄριθμὸς τῶν σωμάτων πρέπει νὰ ᾔῃ 1500, ὅσος ἦτο καὶ τοῦ Α. 6^ο. πρέπει νὰ πληρωθῇ καὶ νὰ ἐπιστατήσῃ

εἰς τὸν τύπον διορθωτῆς ἀκριβέστατος καὶ ἄγρυπνος, διὰ τὸ κείμενον μάλιστα, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ᾖναι ἀπαρᾶλ-
λάκτως καὶ ἀπαρατρέπτως ὅμοιον καὶ εἰς τὴν γραφὴν
καὶ εἰς τὴν στίξιν μὲ τὸ κείμενον τοῦ Οὐολφίου. Ἄς προσ-
θέσω καὶ 7ον τοῦτο, ὅτι εἰς τὴν διάταξιν τῶν ἐξηγή-
σεων, τῶν παλαιῶν σχολιαστῶν καὶ τῶν ὀλίγων παρα-
τηρήσεων ὅσας προσθέτει ὁ Βολισσινὸς ἐκδότης, ἐπιθυμῶ,
ἢ μᾶλλον ἀπαιτῶ, νὰ μὴ γίνῃ καμμία ἀπὸ κανένα προσ-
θήκη ἢ ἀφαιρέσεις, ἢ μεταβολή, ἀλλὰ νὰ τυπωθῇ ἀπα-
ρᾶλλάκτως κατὰ τὸ ὅποιον μέλλω νὰ στείλω ἴσον, γραμ-
μένον εἰς λεπτὸν χάρτην. Ζύγισε ὅλα ταῦτα ἀκριβῶς,
λαβὼν (ἂν κρίνης εὐλογον) σύμβουλον καὶ τὸν Κοκκινά-
κην, καὶ κοινώνησέ με τὴν γνώμην σου, ἥγουν εἰπέ με
τὸ πῶς τῆς τιμῆς τῶν 1500 σωμάτων ἐπάνω κάτω.

Εἰς τὰ εὐρισκόμενα πακέτα εἰς τὴν κιβωτὸν τῆς Χίου
βλέπετε ὅτι ἡ δέσμη Ο εἶναι διὰ τὸν ἀδελφόν σου κύριον
Μηχαὴλ περιέχουσα τοὺς τρεῖς πρώτους τόμους τοῦ Λεξ.
τῆς Φυσικ. ἱστορίας. Παρὰ τὸ Ο εἶναι καὶ τὸνομά του
ἐπιγεγραμμένον. Ἄς φροντίσῃ λοιπὸν νὰ τὸ ζητήσῃ, ἢ
ἀπὸ τὴν Χίον, ἢ νὰ τὸ λάβῃ ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν ἂν
ἀνοιχθῇ ἐκεῖ ἡ κιβωτός. Ὡσαύτως ἄς ζητήσῃ καὶ τὰ
τρία φυλλάδια τοῦ Journal d'éducation, N^o X, XI καὶ
XII εὐρισκόμενα εἰς τὴν δέσμην L.

Τὰ λοιπὰ δύο σώματα τοῦ Journal d'éducation,
εἶναι τὸ ἓν διὰ τοὺς Χίους, καὶ τᾶλλο διὰ τοὺς Κυδω-
νάτας νομίζω· ὅτι δὲν ἐνθυμοῦμαι καλὰ, καὶ προσμένω
παρὰ σοῦ τὴν ἐξήγησιν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω σὲ πέμψειν καὶ τὸν Μάρκον
Αὐρήλιον. Ἴσως μ' αὐτὸν σ' ἔλθῃ καὶ ὁ τέταρτος τόμος
τοῦ Γαλλικοῦ Στράβωνος· ἐτελειώθη πρὸ 15 ἡμερῶν· ἄλλ'

ἀκόμη οὐτ' εἰς πώλησιν ἐδημοσιεύθη, οὔτε τὰ συνήθως χαριζόμενα σώματα εἰς τοὺς μεταφραστὰς μ' ἐπέμψθησαν.

Ἄν δὲν ἐφρόντισες νὰ μ' ἐμβάσης τὰ ζητηθέντα (μὲ τὴν 21 Νοεμβρίου) 1000 φρ. κινδυνεύω νὰ ἔλθω εἰς σπιννοχωρίαν. Γράψε με ποῦ εὐρίσκεσαι τώρα, καὶ πότε ἐπιστρέφεις εἰς Βιένναν. Παρακαλῶ σε προσέτι νὰ φροντίσης νὰ στείλῃς τὸν ἐτήσιον λογαριασμόν, διὰ νὰ κανονίσω κατ' αὐτὸν τὴν τύπωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στράβωνος.

Ὁ Ῥώτας μὲ παραγγέλλει, ἂν ἔχω εἰς τὸ ἐξῆς βιβλία νὰ τὸν πέμπω, νὰ τὰ στέλλω διὰ Μασσαλίας. Τοῦτο μὲ δίδει νύξιν νὰ σ' ἐρωτήσω, μὴ δὲν εἶναι συμφορώτερον νὰ πέμπωνται εἰς τὸ ἐξῆς διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ καὶ τὰ πρὸς τὸν Γλυκὺν τῆς Βενετίας. Μέλλω δηλαδὴ νὰ τὸν στείλω τὰ ἤδη πεμπόμενα εἰς σέ *Συγγραμμ.* Ἰπ. καὶ *Γαληροῦ*, καὶ τὸν Μάρκον Αὐρήλιον. Ἀπὸ τὰ αὐτὰ μὲ τὸν πρῶτον τόμον τοῦ Ἑλλήν. Στράβ. θέλω πέμψαι καὶ πρὸς τὸν Weigel καὶ πρὸς τὸν Luchtmans.

Ζήτησε ἀπὸ τὸν Luchtmans διὰ τὴν Χίαν Βιβλιοθήκην λόγον τοῦ Κλήμεντος Ἀλεξανδρείας τυπωθέντα νεωστὶ μὲ σημειώσεις εἰς Λεῖδαν ἢ Ἀμστελδάμ. (δὲν ἐνθυμοῦμαι), καὶ ἐπιγραφόμενον «*Τίς ὁ σωζόμενος πλοῦσιος*; Μὲ τὸν ἔφεραν διὰ φρ. 9, καὶ τὸν ἀπέβαλα μὲ λύπην μου ἀναγκαζόμενος ἀπὸ τὰς περιστάσεις· ἢ πάλιν σ' ἐστάλη τὴν 19. Ὑγίαινε!

Σφράγισε τὴν πρὸς τὸν Βάμβαν.

228.

24 Ἰανουαρίου, 1817.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Ἔχω δύο σου ἐπιστολάς μετὰ τὴν εἰς Βιένναν ἐπιστροφήν σου, 28 Δεκεμβρίου 1816, καὶ 4 Ἰανουαρίου 1817 περιέχουσιν καὶ συναλλαγματικὴν 1800 φράγκων, τὰ ὅποια ἔλαβα παρὰ τοῦ Μαρτίνου.

Τὰ 1800 ταῦτα πέμπονται (λέγεις) διὰ τὸν δεύτερον τόμον τοῦ Στράβωνος, ὅστις δὲν ἐτελειώθη ἀκόμη. Ἐλευθέριον τοῦτο παρὰ τῶν Χίων, ἀλλ' ἄτακτον, καὶ πρὸς τούτοις ὀχληρὸν δι' ἐμέ, ὅστις δὲν ἀγαπῶ νὰ πληρόνομι *avant de livrer ma marchandise*, ἐπειδὴ κατὰ τὴν κεφαλὴν μου, ὅ,τι ὑποχρεώνει, δουλώνει. Ἄς ἐπινοήσωμεν λοιπὸν τρόπον ἐλευθερίας τὸν ἐξῆς.

Ἐπεμψα πρὸς αὐτοὺς διὰ Μασσαλίας, τὴν 19 Δεκεμβρίου, 1816, 200 σώματα συγγραμμάτων Ἰπποκράτους καὶ Γαληνοῦ, καὶ τὰ ἐτίμησα (πρὸς 5 φρ.) 1000 φρ. Τοῦτο ἦτο λάθος, ἐπειδὴ δὲν ἔξευρα ἀκόμη πῶς ἔχω νὰ συμφωνήσω μὲ τοὺς βιβλιοπώλας. Ἡ ἀληθὴς καὶ δικαία τῶν τιμῶν εἶναι φρ. 4.50, ὅσῃν συγκατένευσαν νὰ μὲ δίδωσι καὶ οἱ βιβλιοπῶλαι. Μὲ χρεωστοῦν λοιπὸν οἱ Χῖοι (ἀντὶ 1000) 900 φρ. Τώρα πέμπω πάλιν διὰ Μασσαλίας πρὸς τοὺς αὐτοὺς 200 σώματα Μάρκου Αὐρηλίου, εἰς τὴν αὐτὴν πάλιν τιμὴν τῶν 4.50, καὶ ἐπομένως 900 φρ. Ὅθεν τὰ 1800 φράγκα τῶν ἀποπληρόνουσι καὶ τὸν Ἰπποκράτην καὶ τὸν Μάρκον Αὐρήλιον. Μετ' ὀλίγας

έβδομάδας έλπιζω νά τοὺς ἀναγγείλω καὶ τὸν δεύτερον τόμον τοῦ Στράβωνος, καὶ τότε λαμβάνεις παρ' αὐτῶν τὴν τιμὴν, καὶ ὄχι πρότερον, νά ζήσης !

Σήμερον ἐπαράδωκα εἰς τὸν Allais νά σέ πέμψῃ διὰ Στρασβούργου Μάρκον Αὐρήλιον σώματα

	εἰς φύλλα	300
AB N° 2.	ράμμένα	100
	στιχωμένα	3
		403

Καὶ δέσμην 300 εἰκόνων διὰ τὰ 300.

Ἐνθυμοῦ, φίλε, τὴν τιμὴν καὶ τῶν δύο τούτων συγγραμμάτων, ὅτι καὶ τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου εἶναι πρὸς πρὸς φρ. 4.50 ἕκαστον σῶμα, καὶ ὄχι 5, ὡς σ' ἔγραφα περὶ Ἱπποκράτους. Οἱ βιβλιοπῶλαι τὸ πωλοῦν 6 φρ. ἕκαστον σῶμα.

Περὶ τοῦ Weigel καὶ Luchtmans τὸ καλῆτερον καὶ συντομώτερον μὲ φαίνεται νά μὴ στέλλωμεν εἰς αὐτοὺς τὸ ἐξῆς παντάπασιν, διότι πολὺ πλειοτέρα εἶναι ἡ ζήτησις, παρὰ τὸ ἀπ' αὐτοὺς προσδοκώμενον κέρδος. Μ' ὅλον τοῦτο θέλω πάλιν τὸ μετασυλλογισθῆν. Ἐν τοσοῦτῳ μὴ στείλῃς αὐτόθεν μήτε πρὸς τὸν ἕνα μήτε πρὸς τὸν ἄλλον.

Παρακαλῶ σε, ὅταν λάβῃς τὰ δύο ταῦτα συγγράμματα, νά πέμψῃς ἕν ἀπὸ καθέν πρὸς τὸν Σνείδερν καὶ πρὸς τὸν Οὐόλφιον. Δέν εἶναι χρεῖα νά σέ εἶπω ὅτι τὰ τρία στιχωμένα εἶναι διὰ σέ καὶ τοὺς ἀδελφούς σου.

Ὁ ἀδελφός σου Μηχαήλ μ' ἔστειλεν ὁ εὐλογημένος ταθάκον διὰ ν' ἀφήσω καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους μου, [ἡ] νά τὸν κουβαλῶ μαζῇ μου εἰς τὸν ἄλλον κόσμον. Εὐχαρίστησέ τον ἐκ μέρους μου, ἕως νά λάβω καιρὸν [νά τὸν] εὐχαριστήσω ἀμέσως καὶ ν' ἀποκριθῶ καὶ εἰς τὴν

ἐπιστολήν του, τὴν ὁποίαν μ' ἔφερεν ὁ κύριος Μάνος· [ἐπέρασά], φίλε, φθινόπωρον κάκιστον· κάκιστον, ὥστε καὶ νὰ μὲ φέρῃ εἰς λογισμὸν τοῦ, "Ηγγικεν ἡ ὥρα. Καὶ σὲ βεβαιώνω, ὅτι ὁ λογισμὸς δὲν μ' ἐτάραξε παντάπα-
σιν, ὅχι τόσον ἀπὸ μεγαλοψυχίαν, ὅσον ἀπὸ εὐχαρίστη-
σιν ν' ἀφήσω βίον, τὸν ὅποτον ἐχόρτασα, καὶ ὅστις ἐνδε-
χόμενον νὰ γένῃ τὸ ἐξῆς ἀηδέστερος τὴν γεῦσιν. Ἀκόμη
καλὰ δὲν ἀνέλαθα· αἰσθάνομαι δὲ καὶ εἰς τὸ δεξιὸν σκέ-
λος κάποιαν ἀτονίαν, πρόδρομον ἴσως παραλύσεως. Βλέ-
πεις λοιπὸν ὅτι δὲν ἔχω αἰτίαν νὰ ἤμαι φιλοζῶος. Μὴ
λυπῆσαι, φίλε· φύσεως ἔργον εἶναι καὶ ὁ θάνατος, καθὼς
ἡ γένεσις· καὶ κανὲν ἔργον τῆς φύσεως δὲν εἶναι κακόν.
Ἄν δὲν μὲ πιστεύῃς, ἀνάγκωσέ τὸν Μάρκον. Τοῦτο μό-
νον σὲ παρακαλῶ, εὐθὺς ὅταν λάβῃς τὴν εἰδησιν τῆς
ἀποδιώσεώς μου νὰ φροντίσῃς νὰ δώσῃς τὰς διαταγὰς
σου πρὸς τὸν Κλαυέριον καὶ Θυρότον, νὰ κενωθῇ γρή-
γορα (ἀλλ' ὅχι ἄτακτα) ὁ οἶκος ἀπὸ τὴν βιβλιοθήκην
μου, διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ ἐνοικίου. Διὰ τοῦτο σοῦ
περικλείω ἐδῶ ἴσον τῆς πρὸς αὐτοὺς διαταγῆς μου, καὶ
διὰ νὰ ἔχῃς ὁδηγίαν πῶς νὰ τοὺς ὁδηγήσῃς, καὶ διὰ
τὸν κίνδυνον τῆς παραπτώσεως τοῦ πρωτοτύπου, τὸ ὁ-
ποῖον φυλάσσεται εἰς ἓν ἀπὸ τὰ συρτάρια τῆς τραπέ-
ζης μου.

Εἶναι τέσσαρες ἢ πέντε ἡμέραι ἀποῦ (ἢ ἀφοῦ) παρὰ
πᾶσαν ἐλπίδα, μ' ἔστειλεν ὁ Ψιμάρης τὰ 10 φρ. ἀναγ-
γέλλων ὅτι ἔμελλε νὰ ἔλθῃ τὴν ἐπαύριον νὰ λάβῃ τὸ
προτέστον. Δὲν τὸν ἶδα ἀκόμη. Διὰ τί τὰ πέμπει, καὶ
δὲν τὰ φέρει; διὰ τί δὲν μὲ λέγει νὰ δώσω, τὸ προτέ-
στον εἰς τὸν χρηματοκομιστήν, ἀλλ' ὑπόσχεται νὰ ἔλθῃ
νὰ τὸ λάβῃ; διὰ τί ὑποσχόμενος δὲν ἔρχεται; Δὲν ἐξεύρω.

Ὡς τόσον, ἐπειδὴ τὰ 10 φρ. εἶναι εἰς χεῖράς μου, πέρασι
τα εἰς χρέος τοῦ λογαριασμοῦ μου.

Ἄν ὁ Πλούταρχος ᾗναι διὰ τοὺς μεταφραστάς, τοὺς
ἀρκεῖ ἡ ἐκδοσις τοῦ Hutten, ἡ ὁποία εἶναι τώρα 14
(καὶ ὄχι 12) τόμοι. Ἡ δαπάνη τῆς Βυτεμβαχανῆς ἐκ-
δόσεως εἶναι ματαία δι' αὐτούς.

Ἄν ἔχης αἰτίαν νὰ γράψης πρὸς τὸν Ῥώταν, εἰπέτον,
ὅτι τὰ βιβλία του θέλουν σταλθῇν τὴν ἐρχομένην ἐβδο-
μάδα διὰ τῆς Μασσαλίας. Ἡ ἀσθενεία μου μ' ἐμπόδιζε
νὰ τὸν ἀποκριθῶ ἕως τώρα.

Ὅποιās τρέφεις ἐλπίδας περὶ τῶν Χίων τρέφω κ' ἐγώ,
καὶ παρωδῶν τὸν Ψαλμογράφον Δαυὶδ, λέγω· « Ἦρα
» τοὺς ὀφθαλμοὺς μου εἰς τὴν Χίον, ὅθεν ἤξει ἡ βοήθειά
» μου ». Ἀπὸ τοὺς ἄλλους λεπτὰ ἐλπίδες, καὶ ἀπὸ τοὺς
Μολοχίτας οὐδεμία. Τερατώδης εἶναι ἡ συγκοινωνία τοῦ
Β. μετὰ τοῦ Δ. Ὅλα τὰ ἄλλα πάθη, ἡ ἐλαττώματα,
εὐρίσκουσι τρόπον συνδέσεως· ἀλλὰ δύο κεφαλαὶ φουσκο-
μέναι ἀπὸ τύφον, πῶς ἔχουν νὰ πλησιάσωσι χωρὶς νὰ
συντρίψῃ μία τὴν ἄλλην, δὲν τὸ καταλαμβάνω.

Διὰ τὰς αὐτὰς περὶ Χίων ἐλπίδας ταύτας, πρέπει νὰ
τοὺς ἐνισχύωμεν, νὰ τοὺς ὑπουργῶμεν καὶ συνεργῶμεν
κατὰ πάντας τρόπους. Διὰ τὰς αὐτὰς ταύτας ἐπενόησα
καὶ τὴν πρὸς τὰ Χίᾱ μειράκια προσφώνησιν τοῦ Μάρκου,
τὴν ὁποίαν ἐδῶ κλεισμένην βλέπεις. Ἄν θέλῃς νὰ ἐνε-
γῇσῃ, δὲν πρέπει νὰ τὴν κοινωνήσῃς εἰς κἀνένα. Ἀπὸ
πρῶτον τοῦ Βάμβα τὸ στόμα ἀπροσδοκῆτως συμφέρει
νὰ τὴν ἀκούσωσιν οἱ νέοι, καὶ ὄχι νὰ τὴν μάθωσι πρὶν
ἐκεῖ κατευδωθῶσι τὰ βιβλία. Τὸ γένος μας, φίλε, εἶναι
βαμμένον μὲ τὴν ἀδικίαν, καὶ ἂν δὲν ᾗτο, ἤθελεν εἰσθῆναι
θαῦμα ἀσυγκρίτως μεγαλύτερον ἀπὸ νεκρῶν ἀνάστασιν.

Ὅστις γεννᾶται καὶ τρέφεται εἰς πολίτευμα ἄνομον καὶ ἄδικον, ἐξανάγκης ἄδικος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ δεσποτική πρέπει νὰ ᾔηται ἡ ψυχὴ του. Ἀπὸ τὴν ἐκπλυσιν λοιπὸν τῆς βρωμισμένης ταύτης βαφῆς πρέπει . . . ἡ παιδεία τοῦ γένους. Βλέπεις ὅποια εἶναι τὰ ψυχάρια πολλῶν ἀπὸ τοὺς ὀνομαζομένους καὶ ν[ομιζομένους] σπουδαίους μας, οἱ ὅποιοι ὅμως ἔπρεπε νὰ ᾔηται τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῆς διαγωγῆς τοῦ ἔθνους. Ὀλίγην δύναμιν πολιτικὴν ἢ χρηματικὴν ἂν ἀποκτήσῃ τις ἀπὸ μᾶς, γίνεται πάραυτα δεσπότης τῶν ὁμοίων του, καὶ φέρεται πρὸς αὐτοὺς μὲ τὸ Ἀβρατινί, καὶ στοχάζεται (τὸ χειρότερον) τὴν τοιαύτην διαγωγὴν, ὡς ἀχώριστον δικαίωμα τῆς καταστάσεώς του, καὶ λέγει εἰς ἑαυτόν, « Πῶς ἄρμόζει νὰ ἰσηγορῇ ὁ δεῖνα μ' ἐμέ! » ὡς ἔλεγεν ὁ Μπάρμπ' Ἀναστάσης, « Τί λογᾶται, ἂν δὲν δεῖρῃ κανεὶς τὸ στέφανό του! » Αὐτὸς ἦτο σύντεκνος τοῦ πατρός μου, καὶ ξυλοκοπιστὴς ἄσπλαχνος τῆς γυναικὸς του. Ἡ ξυλοκοπημένη ἐπρόστρεχεν εἰς τὸν πατέρα μου ζητοῦσα ἔλεος· καὶ ὁ πατήρ μου ὁ μακαρίτης ἐμεταχειρίζετο ὅλην του τὴν ἔμφυτον ῥητορικὴν νὰ καταπείσῃ τὸν ἄγριον Ἀναστάσιον νὰ ἐκδυθῇ τὴν θηριωδίαν του. Ἀλλ' ὁ Μπάρμπ' Ἀναστάσιος ἄλλην ἀπόκρισιν δὲν ἔδιδεν εἰς τὰς συμβουλάς τοῦ πατρός μου, παρὰ τὸ « Καλὲ κουμπάρε μου, τί » λογᾶται, ἂν δὲν δεῖρῃ κανεὶς τὸ στέφανό του! ». Μὴν ἀμφιβάλλης, φίλε μου, ὅτι τὰ ἐννέα δεκατημόρια τοῦ ἔθνους φρονοῦν, καὶ λαλοῦν, ἂν ὅχι μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις οὐδ' εἰς τὰς αὐτὰς περιστάσεις, ὡς ὁ Μπάρμπ' Ἀναστάσης. Ὀλίγη τις ὑπεροχὴ ἄρκει νὰ μᾶς καταστήσῃ τυραννίσκους.

Ἐχω καὶ τὴν δευτέραν παράδοσιν τοῦ Λεξικοῦ τῆς

Φυσικῆς ιστορίας 4, 5 καὶ 6ου τόμου. Τὸ τοῦ Κούμα
ἐστάλη προχθὲς διὰ τοῦ Ἀμιρᾶ, ἐκ τοῦ ὁποίου προσμενε-
τὴν πληρωμὴν. Τὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ τὸ τῶν Κυδωνι-
ων, θέτονται εἰς περιέχουσιν τὸν Μάρκον Αὐρήλιον κι-
βωτὸν διὰ τοὺς Χίους. Βάλε ὡς τόσον εἰς τὸ ἔχειν τοῦ
λογαριασμοῦ μου, διὰ μὲν τοὺς τρεῖς τόμους δευτέρως
παραδόσεως τοῦ ἀδελφοῦ σου φρ. 26:25
διὰ τοὺς Κυδωνιάτας » 26:25

φρ. 52:50

διὰ τοὺς Χίους 26:25

διὰ τοὺς αὐτούς, 12 πίνακας κοσμο-
γραφικοὺς mappemonde καὶ 1 τῆς

Εὐρώπης 15:—

41:25

φρ. 93:75

Περὶ τῶν 13 πινάκων ἔγραφα (ἂν ἐνθυμᾶσαι) τὸν Βάμ-
βαν ὅτι δὲν ἦσαν εἰς τὴν κιβωτὸν τὴν περιέχουσιν τὸν
Ἰπποκράτην καὶ Γαληνόν· ἀλλ' ὕστερον μὲ εἶπεν ὁ Al-
lais, ὅτι ἐπρόφθασε καὶ τοὺς ἔβαλε· ὅθεν εἶπε τὸν Βάμ-
βαν ἂν ἔχῃς ἀφορμὴν νὰ τὸν γράψῃς πρὶν ἐμοῦ, ὅτι εὐρί-
σκονται εἰς τὴν κιβωτὸν G. C. N° 1.

Τὸ *Μόνοιον* εἶναι ὄνομα πόλεως ἢ πολίχνης Monaeo
κειμένης εἰς τὴν παραλίαν τῆς Γενούας (Genova), καὶ
ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τὸ ἐκεῖ εὐρισκόμενον Ἱερὸν Ἡρα-
κλέους Μονοίου. Ὁ Στράβων ἀπλῶς τὴν ὀνομάζει Λα-
μέναν Μονοίου (τομ. Α, σελ. 267-269 ἐκδόσ. μου), καὶ
εἰκάζει ὀρθῶς, ὅτι καὶ ὁ τόπος καὶ τὸ Ἱερὸν ἦσαν ἀπα-
κτὰ τῶν Μασσαλιωτῶν. Διὰ τί δὲ ὁ Ἡρακλῆς ἐπωνομά-
σθη *Μόνοιος*, ἴδε τὴν σημείωσίν μου εἰς τὸν Γαλλικόν

Στράβωνα τομ. Β. σελ. 88. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ Μονοίκου. Τὸ δὲ Munich τῆς Βαυαρίας εἶναι *Μονάχιον*. Οἱ Ἱταλοὶ τὰ ὀνομάζουσιν κακῶς καὶ τὰ δύο μὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα *Monaco*.

Εἰς τὸν διορισμὸν τῶν δώρων ἐλησμόνησα τὸν Πόπ. δὸς τον λοιπὸν ἓνα Ἱπποκρατογαληνόν, καὶ ἓνα Μάρκον Αὐρήλιον. Ὡσαύτως παρακαλῶσε νὰ στείλῃς διὰ τοῦ Μουστοξίδου ἀπὸ μέρους μου ἓνα Μάρκον Αὐρήλιον πρὸς τὸν Ἀββᾶν Ciampi, προφέσσωρα τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς φιλολογίας εἰς τὴν Πίσαν, ὅστις μ' ἔστειλέ τινά του φυλλάδια.

Μανθάνω μετὰ χαρᾶς τὸ εἰς Βυζάντιον κατευόδιον τοῦ Δαυίδ, καὶ τὴν ἐκεῖθεν μέλλουσαν ἀποδημίαν του. Εἶθε μετ' ὀλίγον ν' ἀκούσω καὶ τὴν εἰς Χίον ἐπιδημίαν, καὶ τὴν εὐαρέστησιν αὐτοῦ εἰς τοὺς Χίους, καὶ τῶν Χίων εἰς αὐτόν!

Περὶ τῶν ἀγορασθέντων βιβλίων χρεῖα δὲν εἶναι νὰ σέ εἰπω, ὅτι ἔκαμες καλὰ. Ὑγίαινε!

229.

11 Φεβρουαρίου 1817.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 25 Ἰανουαρίου ἔλαβα, περιέχουσιν τὸν ἐτήσιον μεταξὺ μας λογαριασμόν· τὸν ὅποιον νὰ ἐξετάσω κατὰ τὸ παρὸν μοῦ λείπει ἡ δύναμις, καὶ ἴσως οὐδὲ θέλω δυναμωθῆν ἄρκετὰ διὰ τὴν ἐξέτασίν του.

Πιστεύω ὅσα γράφεις ὡς εὐαγγέλια, καὶ ὡς τοιαῦτα κα-
ταχωρίζω εἰς τὸ κιτάπι μου. Βλέπε μόνον σὺ μὴ πα-
ρεξηγήσης τὸ εὐαγγελιόν σου εἰς ἰδίαν σου, ὅχι κατὰ
αἰώνιον, ἀλλὰ χρηματικὴν ζημίαν.

Ἡ αὐτὴ ἀδυναμία μ' ἔφερε σχεδὸν εἰς ὀλιγοθυμίαν
ὅταν ἀνοίξας τὴν ἐπιστολήν σου εὗρηκα τὴν ἀπανταχοῦ-
σαν τοῦ Κρομμύδου. Παρακαλῶ σε νὰ τὸν προλάβῃς μὲν
τὴν εἰδησιν τῆς ἡλικίας, τῶν νόσων καὶ τῶν ἀσχολιῶν
μου, μὴν αὐτὸς προλάβῃ καὶ μὲ γράψῃ κατευθεῖαν. Διό-
τι βέβαια ἀπόκρισίν μου δὲν θέλει λάβειν. Ἐξεύρεις τὴν
ὁποίαν μ' ἔστειλεν ὁ Κοκκινάκης μακρὰν τοῦ Γερμανοῦ
διατριβὴν περὶ προφορᾶς τῆς γλώσσης· ὁμνῶ τὴν συ-
λίαν μας, Ἀλέξανδρε, ὅτι ἀκόμη δὲν ἀνέγνωσα, οὐδὲ
θέλω ἴσως ποτὲ τὴν ἀναγνώσειν. Ἐγώ, φίλε μου, εἶμαι
τώρα εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ κατὰστασιν τῶν καρδα-
κυρίων, οἱ ὅποιοι πλησιάζοντες τὸν λιμένα, περιμαζεύουσιν
τὰ πανία των. Βλέπω πλησίον τὸν λιμένα, καὶ αἰσθάνο-
μαι τὴν ὁσμὴν τῆς γῆς, ἣτις ἔχει νὰ καλύψῃ τὸ σαρ-
κίον μου.

Ἡ αὐτὴ ἀδυναμία μ' ἔκαμε νὰ ἀποφασίσω νὰ μὴ
στεῖλω μήτε Στράβωνας μήτε τὰ μετὰ τὸν Στράβωνα
πρὸς τὸν Weigel καὶ πρὸς τὸν Luchtmans. Ἄν θέλοι
νὰ συγκατανεύσωσιν εἰς τὰς τιμὰς, πέμψε τοὺς αὐτοὺς
ἂν δὲν θέλωσιν, οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ τοὺς ἀγοράζωσι, εἰς
τοὺς ζητῶσι ἀπὸ Βιέννης. Ἄλλην φορὰν, ἐργαζόμενος
ὁκτὼ συνεχῶς ὥρας· τώρα δέ, ἂν ἐργασθῶ δύο, χρειάζο-
μαι ἄλλας δύο διακοπὴν, καὶ οὕτως πάλιν νὰ ἐπαναλ-
βω τὸ ἔργον μου. Ἄν δώσω τὴν ὁποίαν αὐτὸ ἀπαιτεῖται
προσοχὴν εἰς τὰς διατριβὰς τῶν ἄλλων, καὶ εἰς τὰς μετὰ
βιβλιοπωλῶν κοινολογίας καὶ συναλλαγὰς, ἀνάγκη εἶναι

νὰ τὸ παραιτηθῶ παντάπασι, ἢ νὰ τὸ ἐργάζωμαι κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ μακαρίου Δ.

Φοβοῦμαι μὴ μετέχῃ μικρόν τι ταύτης τῆς μακαριότητος, καὶ ὁ πατήρ τῆς τελευταίας διατριβῆς. Ἀπεραντολογία φρικτὴ καὶ ὁ ἐκ ταύτης καρπός, κόκκος σιτάπικας· ἀλλ' ἐπειδὴ εἴμεθα εἰς κατὰστασις, ἥτις δὲν μᾶς συγχωρεῖ οὐδὲ τοὺς κόκκους νὰ καταφρονῶμεν, ἅς γράφῃ καὶ ἅς τυπώσῃ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν ἦναι ὁ Κικέρων ὅστις εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι βιβλίον οὐδὲ τὸ κάκιστον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ νοήμων ἀναγνώστης δὲν εὕρισκει τι ὠφέλιμον.

Pagus εἰς τὴν Λατινίδα σημαίνει *χώραν* (ὅθεν τὸ Paese τῶν Ἰταλῶν καὶ τὸ Pays τῶν Γάλλων), καὶ *Κωμηρ*, ἢ *χώραν*· (ὅθεν τὸ Paesano ὁ τῆς χώρας κάτοικος, ἢ ἐγχώριος, καὶ τὸ Paysan ὁ χωριάτης, ἢ κωμήτης, ὡς πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων). Τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἔλαβε χώραν πρῶτον εἰς τὰς πόλεις, οἱ δὲ κωμῆται ἢ χωρικοὶ ἔμειναν οἱ τελευταῖοι νὰ φωτισθῶσι πολλὰς ἑκατονταετηρίδας μετὰ τοὺς πολίτας ὕστερον· ὅθεν ἐπειδὴ ἐφύλατταν τὴν πάτριον θρησκείαν, ὅταν αἱ πόλεις ἐχριστιανίζον, ἐκατάντησε τὸ ὄνομα Paganus (καὶ εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς Παγανός κωμήτης, χωριάτης paysan) νὰ γένῃ συνώνυμον τοῦ *εἰδωλολάτρης*. Ἀφοῦ μίαν φορὰν ἔλαβε τὴν σημασίαν ταύτην μετεφέρθη εὐκολα, καὶ εἰς τοὺς ἀνοήτους καὶ τρελοὺς. Τὰ ὅποια φέρει εἰς μαρτυρίαν Ῥωσικὰ λεξικά· ἀμύητος βέβηλος κτλ. βεβαιουσι μάλιστα, ὅ,τι αὐτὸς ἀρνεῖται. Ὁ βέβηλος καὶ ἀμύητος εἶναι ὁ ἀβάπτιστος, ἡγουν ὁ εἰδωλολάτρης. Οἱ Ῥῶσοι λαμβάνοντες τὴν θρησκείαν ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς, φυσικὰ ἔλαβαν καὶ ὅλα τὰ ὑβριστικὰ ὀνόματα, μὲ τὰ ὅποια ἐκείνοι ἐστόλιζαν τοὺς ἑτεροδόξους. Εἶναι πι-

θανόν, ἢ μᾶλλον βέβαιον, ὅτι τὰ *Παγανόμερα* ἔλαβαν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ ἐορτὰς βακχικᾶς καὶ κωμαστικᾶς τῶν κατὰ κώμας εἰδωλολατρῶν, ὁποῖας ἔπειτα ἐμιμήθημεν καὶ ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι, εἰσάξαντες ἀντ' ἐκείνων τὰ δωδεκαήμερα, καὶ τὴν Ἀπόκρεων, ἥτις εἶναι ἀληθὴς βακχικὴ ἐορτή. Ἦθελε κάμειν φρονιμώτερα ὁ Κ., ἂν ἐπεριόριζέτο εἰς τὸ νὰ συναθροίῃ μόνον λέξεις, χωρὶς νὰ ἐμβαίνει εἰς ἐρεύνας τῶν ὁποίων δὲν ἔχει τὸ κλειδίον. Φαίνεται ὅτι δὲν γνωρίζει κανέν ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα εἰς τοιαύτας ἐρεύνας βοηθήματα. Ἐδῶ κέκεῖ κάμνει τινὰς λεηλασίας ἀπὸ τοὺς Αὐστοσχ. στοχ. καὶ τὰς σημ. μου· καὶ τὰς προβάλλει ὡς τῶν πόνων του καρπούς, καὶ αὐτὰς χωρὶς πολλὴν κρίσιν· ὡς τόσον ἐξήγησέ τον ἂν θέλῃς τὸ *Παγανός*, παρακάλεσέ τον ὅμως νὰ μὴ μὲ ὀνομάσῃ.

Ἀπὸ τὴν ἐδῶ κλεισμένην πρὸς τὸν Βάμβαν βλέπει· τὸ τυπογραφικὸν σφάλμα τῶν Προλεγομένων τοῦ Μάρκου, τὸ ὁποῖον παρακαλῶ καὶ σέ, νὰ διορίσῃς κανένα συγγραμματικόν, νὰ τὸ διορθώῃ μὲ τὸν κάλαμον· εἰς ὅλα τὰ ἀντίτυπα καθόσον διαδίδονται εἰς τοὺς ἔξω.

Ἀπὸ τὴν αὐτὴν μαρθάνεις, ὅτι εἰς τὸ κιβώτιον τῆς Χίου, εὐρίσκονται τρεῖς τόμοι Λεξικοῦ φυσικῆς ιστορίας (δευτέρως παραδόσεως δ', ε', καὶ ς^{ος}, διὰ τὸν ἀδελφόν σου Μηχαήλ φρ. 26:25
οἱ αὐτοὶ διὰ τοὺς Χίους 26:25
οἱ αὐτοὶ διὰ τοὺς Κυδωνιάτας. 26:25
78:75

ἔτι διὰ τοὺς Χίους ¹²/₁₃ κοσμογραφικοὺς
πίνακας (mappemonde) 15 —
ἔτι διὰ 4 σώματα (9^{ης} παραδόσεως)
τόμ. 17 καὶ 18 Βιογραφ. Λεξικοῦ 48 —
ἐπέρασα εἰς χρέος σου φρ. 141:75

Τὰ τέσσαρα ταῦτα σώματα μὲ ἤλθαν ἀτυχῶς τρεῖς ἡμέρας ἀφοῦ σ' ἐστάλθη ὁ Μάρκος Αὐρήλιος. Ὅθεν μένουν νὰ σὲ τοὺς πέμψω μὲ ἄλλην ἀφορμὴν, μὲ τὸν δεῦτερον τόμον τοῦ Στράβωνος, ὅστις δὲν μέλλει ν' ἀργήσῃ.

Ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν βλέπεις καὶ τὴν διορισθεῖσαν τιμὴν καὶ διὰ τὰ Συγγράμματα Ἰπποκρ. καὶ Γαλην., καὶ διὰ τὸν Μάρκ. Αὐρήλ. πρὸς 4 καὶ ⁵⁰/₁₀₀ δηλαδή, καὶ κατ' αὐτὴν πώλει, εἴθε νὰ πωλήσῃς πολλὰ! Βλέπεις ἔτι τί λέγω περὶ τῶν ὁποίων μ' ἔμβασες 1800 φρ. διὰ τὸν β'. τόμον τὸν ἔτι ἀνέκδοτον τοῦ Στράβωνος· καλὸν ἦτο, ἂν φαίνεται εὐλογον καὶ εἰς τοὺς αὐτοῦ ἐπιτρόπους, νὰ τὰ λογαριάσωσι διὰ τὸν Ἰπποκρατογαληνὸν καὶ τὸν Αὐρήλιον, καὶ νὰ ἀναβάλωσι τὴν πληρωμὴν τοῦ Στράβωνος, ἕως οὗ νὰ τελειωθῇ (ὁ δεῦτερος λέγω τόμος).

Δὲν εἶναι χρεῖα νὰ σὲ εἴπω νὰ στείλῃς καὶ Αὐρήλιον καὶ Ἰπποκρατογαληνὸν καὶ τὸν Capo d' Istria, καὶ τὸν Συνεῖδéron καὶ τὸν Οὐόλφιον. Ἄλλο βάρος σ' ἐπιφορτίζω τώρα, καὶ μὴ μὲ μεμφθῇς. Πρὸς τὸν Thiersch προφέσσωρα τοῦ Μοναχίου πέμψε, νὰ ζήσῃς (ἀπὸ μέρους μου), ἓνα Στράβωνα, ἓνα Ἰπποκρατογαληνὸν καὶ ἓνα Αὐρήλιον, καὶ δός με τὴν εἰδησιν τῆς ἀποστολῆς. Δὲν εὔρηκα τρόπον νὰ τὰ πέμψω ἀπεδῶ.

Μεταβαίνεις (λέγεις) κόνσολος εἰς Τεργέστην· κάλλιον εἶχα νὰ μὴ γένη· ἐὰν ὅμως ἦναι ὠφέλιμον εἰς τὴν χρηματικὴν σου κατάστασιν, Ἀγαθῇ τύχῃ! Ἄλλ' ἐμοῦ τοῦ ταλαιπώρου ἡ τύχη ποία θέλει εἶσθαι, ὅταν σὺ ἀναχωρήσῃς ἀπὸ τὴν Βιένναν; καὶ τίς ἔχει τότε νὰ ἐλαφρύνῃ τὰ βάρη μου; καὶ πρὸς τίνα νὰ γράφω;

Εὐχομαι τὸν υἱόν σου κατευόδιον, προκοπὴν, καὶ ἐπιστροφὴν εὐτυχεστάτην εἰς τοὺς γονεῖς του!

Τὴν ἐγκλεισμένην πρὸς τὸν Ι. Μηκέλην σφράγισαι πρὶν στείλῃς.

Ἄν ὁ ἰατρός σου μ' ἔφερε μάρτυρα διὰ νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ *Παρίσια* πρὸς τὸν ὑποχονδριακὸν Κ. καλὴν καὶ πολλὴν τιμὴν μ' ἔκαμε! Πότε καὶ ποῦ εἶπα ἐγὼ *Παρίσια*; ἐξεναντίας ὁ Σχοινᾶς μ' ἔγραψε μίαν φορὰν οὐδέτερώς *Παρίσια*, καὶ ἐνθυμοῦμαι πολλὰ καλὰ ὅτι τὸν ἀντίγραψα, ὅτι δὲν εἶναι *Παρίσια*, ὡς *Ἰωάννινα*, ἀλλ' οἱ *Παρίσιοι*, ὡς οἱ *Δεῖφοι*, οἱ *Λεοντῖνοι* καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Μὲ ταύτην ὁμῶς τὴν διαφορὰν, ὅτι τῶν *Δελφῶν* καὶ *Λεοντίνων*, ἡ πόλις δὲν εἶχεν ἄλλο ὄνομα, παρὰ τὸ τῶν κατοίκων, τῶν δὲ *Παρισίων* ἡ πόλις ἐλέγετο *παλαιὰ Λευτεκία* (*Lutecia*) τὴν ὁποίαν ὁ Στράβων ἡ ὁ ἀντιγραφεὺς του διέστρεψεν εἰς τὴν *Λευκοτοκίαν*. Μὲ τὴν πρόσδον τοῦ χρόνου ἀπηρχαιώθη τὸ ὄνομα, καὶ ἐπεκράτησεν ἀντ' αὐτοῦ τὸ *Παρίσιοι* (ὅθεν καὶ τὸ σημερινὸν *Paris*). Μόνος ὁ ἱστορικὸς Ζώσιμος τὴν ὀνομάζει οὐδέτερώς (ἀλλ' ὅχι πληθυντικῶς) Τὸ *Παρίσιον*.

Τὴν κλεισμένην διὰ τὸν Μόστραν παρακαλῶ νὰ πέμψῃς ἀσφαλῶς καὶ πέρασε τὴν δαπάνην της εἰς χρέος μου. Τί νὰ κάμω; ὁ πέμπων Εὐστάθιος Παναγιώτης ἐδυστύχησε καὶ αὐτός, καὶ ζητεῖ χεῖρα βοηθείας, νὰ τελειώσῃ τὰ μαθήματά του.

Ἐλησμόνησα νὰ κλείσω εἰς τὴν πρὸ ταύτης τὸ ὅποιον σ' ἔλεγα ἴσον τῆς πρὸς Κλαυῆριον καὶ Θυρότον διαταγῆς μου. Λάβε το λοιπὸν τώρα. Τὸ πρωτότυπον μ' ἐσυμβούλευσαν νὰ τὸ ἀφήσω εἰς ἕν ἀπὸ τὰ συρτάρια τοῦ γραφικοῦ τραπέζιου μου σφραγισμένον μὲ τὴν ἐπιγραφὴν πρὸς

Κλαυερ. καὶ Θυρ. Ἀλλὰ διὰ τὰ ἐνδεχόμενα καὶ ἀπροσ-
δόκητα, ἀσφαλέστερον μ' ἐφάνη νὰ κρατῆς καὶ σὺ τὸ
ἴσον. Εὐθὺς ὅταν μάθης τὴν ἀποβίωσίν μου, ἄνοιξέ το.

Ἡ ἐγκεκλεισμένη πρὸς τὸν Κατινάκην τοῦ Βυζαντίου
εἶναι ἀπὸ τὸν εὐρισκόμενον εἰς ἐμὲ ἀδελφόν του. Αὐτός,
ὁ Βυζαντινὸς Κατινάκης ἔχει νὰ μετρήσῃ πρὸς τὸν ἀδελ-
φόν σου κύρ Μηχαήλ φρ. 54. Ὅταν τὰ λάβῃς πέρασέ
τα εἰς τὸν λογαριασμόν μου. Ὑγίαινε.

230.

23 Φεβρουαρίου 1817.

Ἐλαβα τὴν ἐπιστολὴν τῆς α' Φεβρουαρίου περιέχου-
σαν συναλλαγματικὴν 1000 φρ. ἣτις ἐπληρώθη. Ἐπειδὴ
τὰ προσταλθέντα 1800 φρ. ἐδιώρισα 900 διὰ τὰ συγ-
γραμμ. Ἰππ. καὶ Γαλ. καὶ ἄλλα τόσα διὰ τὸν Αὐρήλιον,
κρατῶ λοιπὸν τὰ 1000 ταῦτα εἰς λογαριασμόν 150
σωμάτων τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ Στράβωνος, ὁ ὁποῖος
τελειοῦται μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας. Ὅταν σὲ δώσω τὴν
εἰδήσιν, ὅτι τὸν ἐτοιμάζω εἰς ἀποστολὴν, ζητεῖς ἀπὸ τοὺς
ἐπιτρόπους καὶ τὰ λοιπὰ 800 καὶ οὕτως ἀναπληροῦνται
τὰ 1800 διὰ τὸν δεύτερον τόμον. Ἄλλην φορὰν ὅμως
σε παρακαλῶ καὶ τοὺς παρακαλῶ νὰ μὴ μὲ πέμπετε
ἀργύρια εἰς πληρωμὴν τοῦ ἔργου μου, πρὶν μάθετε ἀπ'
ἐμὲ ὅτι ἐτελειώθη τὸ ἔργον. Οἱ λογισμοὶ τῶν ἀσχολιῶν
μου καὶ οἱ πόνοι τῶν γεροντικῶν μου νόσων μοῦ ἐφύρα-
σαν τὸν ἐγκέφαλον· ἂν προσθέσω εἰς αὐτοὺς καὶ λογι-
σμοὺς χρεωστικούς, ἀνάγκη εἶναι νὰ κατατμήσῃ εἰς ἐγκέ-

φαλον τόσον συνεσταλμένον ὅσος εἶναι καὶ τοῦ πετεινοῦ, καὶ νὰ γενῶ ὡς λέγουσιν οἱ Χίοι, πετεινοκέφαλος.

Ὁ δεύτερος τόμος τοῦ Παυσανίου ἐτελειώθη· ὡσαύτως ἐτελειώθη καὶ ὁ τέταρτος τοῦ Γαλλικοῦ Στράβωνος· θέλεις λάβειν καὶ τὸν τέταρτον τοῦ Γαλλικοῦ, καὶ Παυσανίας. Εἰπέ με μόνον, νὰ ζήσης! ἂν ᾔηναι δυνατόν μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρόμου, πόσους Παυσανίας τοῦ πρώτου τόμου σ' ἔστειλα, καὶ πόσοι ἐξ αὐτῶν ἦσαν σπινχωμένοι. Στράβωνας θέλεις πρῶτον πέντε, διὰ τοὺς ὁποίους σ' ἐπεμψα (ἐκ ζητήσεώς σου) 1, 2, 3 πενταπλοῦς, ἔπειτα δύο, τοὺς ὁποίους πέμπω ἐγὼ διὰ σέ καὶ τὸν ἀδελφόν σου Πασχάλιον. Εἶναι, ἂν δὲν λανθάνωμαι, καὶ εἰς διὰ τοὺς Ζωσιμάδας.

Ἄν ἔχῃς ἀφορμὴν νὰ γράψῃς τὸν Ῥώταν, εἰπέ του, ὅτι τὴν 9 τοῦ παρόντος τὸν ἐπεμψα διὰ Μασσαλίας βιβλία, καὶ μετ' ὀλίγον θέλω τὸν πέμψειν καὶ τοὺς Παυσανίας καὶ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ καὶ ἓνα Στράβωνα Γαλλικόν, καὶ τὸν δεύτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Σ' ἔγραψα ὅτι ἔλαβα τὰ 10 φρ. ἀπὸ τὸν Ψιμάργον· ἀλλ' αὐτὸς ἀκόμη δὲν ἐφάνη νὰ ζητήσῃ τὸ προτέστον του.

Τὸν υἱόν σου καὶ πάλιν εὐχομαι ὅσα τὸν εὐχήθην μὲ τὴν προλαβοῦσαν μου· χρυσοῦν ἔργον ἐπενόησας νὰ τὸν στείλῃς εἰς τὴν Χίον. Δὲν μὲ λέγεις τί σημαίνει ἡ μακροσιωπὴ ἀπὸ Χίου; Ἐξ σχεδὸν μῆνες ἐπέρασαν ἀποῦ ἔγραψα πρὸς τὸν Βάμβαν. Δὲν ἐξεύρω ἂν ἐπληρώθῃ καὶ τὴν ὁποίαν τὸν ἔστειλα συναλλαγματικὴν. Ὁ συναλλάξας νέος ὁ πανάθλιος ἀκούω ὅτι ἐπαράλυσεν ὁλότελα. Ἐμαθε νὰ κάμνῃ χρέη· καὶ τῶρα ἔχει πόλεμον διπλοῦν, ἀπὸ τῆς πάθης του καὶ ἀπὸ τοὺς δανειστάς. Ἐνθυμᾶσαι πόσον σ' ἔθελξεν ἡ ἐπιστολὴ του· τὴν ἐπίστευσα καὶ ἐγώ, φίλε.

Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ χειρότερον καταβατὸν τοῦ βιβλίου τῆς διαγωγῆς του, ἡ ὑπόκρισις, ἐπειδὴ δὲν εἶναι πάθος τῆς ἡλικίας του. Ὑποκρίνονται οἱ ἀνδρωθέντες καὶ οἱ γέροντες, ἀναγκαζόμενοι ἀπὸ τὴν μακρὰν πείραν τοῦ βίου, καὶ τὰς ὁποίας ἔπαθαν παρ' ἄλλων ἀπάτας· ἀλλὰ νέος ὑποκριτὴς εἶναι φθαρμένης ψυχῆς σημεῖον κάκιστον καὶ πρόδρομος μεγάλων δυστυχιῶν, ὡς λέγει ὁ Βολταῖρος·

Qui n'a point l'esprit de son âge, de son âge a tout le malheur.

Υγίαινε! καὶ πρόσεχε εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ ἀγαπητοῦ σου υἱοῦ.

231.

19 Μαρτίου 1817.

Ἀσπάζομαί σε.

Ἔχω τρεῖς ἐπιστολάς σου 14 καὶ 20 Φεβρουαρίου, 1 καὶ 6 Μαρτίου. Ὁ δεύτερος τόμος τοῦ Ἑλληνικοῦ Στραβωνος εἶναι τὴν ὥραν ταύτην εἰς τὸν βιβλιοράπτην. Οἱ ἑπτὰ τέταρτοι τοῦ Γαλλ. Στραβ. (δύο στιχωμένοι διὰ σέ καὶ τὸν ἀδελφόν σου, καὶ 5 Cartonnés διὰ δὲν ἐξεύρω τίνα) εἶναι ἔτοιμοι, ὡσαύτως καὶ τέσσαρα σώματα βιογραφικοῦ Λεξικοῦ, καὶ μὲ ρίπτει εἰς ἀμνηχανίαν πού νὰ τὰ θέσω ἐν τοσοῦτῳ, μὲ τὴν ἀπαγόρευσιν νὰ μὴ σέ τὰ στεῖλω αὐτοῦ. Ἐλησμόνησα νὰ εἶπω καὶ τοὺς δευτέρους τόμους τοῦ Παυσανίου, ἐτοιμούς καὶ αὐτούς.

Διὰ τὸν Ἀδριανουπόλεως ὁμοία ἀμνηχανία· εἰκάζει
ὅτι τοῦ λείπουσιν ὁ 5 καὶ ὁ 6 τόμος τοῦ Πλουτάρχου
καὶ ὅμως εὐρίσκω εἰς τὸ κατὰστιχόν μου 23 Αὐγούστου
1813. Διὰ τὸν Φιλαδελφείας, ε' τόμον

Πλουτάρχου 17:80

Διὰ τὸν Ὅμηρον 17:80

Διὰ τὸν Σχινᾶν 17:30

Περασμένα εἰς χρέος σου 52:90

Ὡσαύτως 5 Δεκεμβρίου 1814 εὐρίσκω τὸν ἕκτον τό-
μον διὰ τοὺς αὐτούς, καὶ πάλιν εἰς χρέος σου 52:90.

Προσμένω λοιπὸν νὰ μοῦ λύσης, ἢ νὰ μᾶς λύσῃ τὸ
ἄπορον τοῦτο, καὶ τότε σὲ τοὺς πέμπω. Ἐν τῷ
θέλω στείλειν διὰ ποῦ; τὰ λοιπὰ ὅσα μὲ ζητεῖς.

Τώρα, ἐπινοηθεὶς νὰ ζητήσω καὶ τοὺς λογαριασμοὺς
σου τοὺς ἐτησίους, εὐρίσκω ὅτι εἰς μὲν τὸ ἔτος 1813,
Δεκεμβρίου 31 περᾶς εἰς πίστιν μου διὰ τὸν ε' τόμον
52:90· εἰς δὲ τὸν 1814 Δεκεμβρίου 5 ἄλλα τόσα διὰ
τὸν 5'.

Εἶθε νὰ ᾔναι εἰλικρινής, ὡς τὸν νομίζεις, ὁ . . . ! Δὲν
ἐξεύρω διὰ τί ἄρχισες τώρα νὰ γράφῃς *Εἶθε* ἂν· τοῦ λλ-
χιστον πρώτην φοράν μὲ φαίνεται ὅτι βλέπω τὴν καινο-
τομίαν ταύτην· καὶ πρώτη πιθανὸν ὅτι εἶναι, ἐπεὶ δὲ ἡ
ἀσάφειά της ἐξύπνησε τὴν προσοχήν μου. Ἀπ' αὐτὴν ἡ
γλῶσσα δὲν κερδαίνει τίποτε· ἤθελ' ὅμως κερδίσειν πολὺ,
ἂν ἔκοπτες παντάπασιν τὸ νὰ, ἀντὶ νὰ τὸ μεταμορφώσῃ.

Παραδείγματος χάριν λέγεις :

« *Εἶθε* ἂν ἐγὼ δὲν λησμονήσω νὰ κτλ. ! »

» *Εἶθε* ἂν γενῇ ἔργον ! »

» *Εἶθε* ἂν ἡ εὐχή σου τὸν κολλήσῃ. »

Ἐάν εἰς τόπον αὐτῶν βάλῃς :

Εἶθε μὴ λησμονήσω (ἰδὼ κόπτεις τρεῖς συλλαβάς,)

Εἶθε γενῇ ἔργον !

Εἶθε τὸν κολλήσῃ ἡ εὐχή σου !

ἢ λανθάνομαι πολὺ, ἢ σημαίνεις τὸ αὐτὸ μὲ πλειοτέραν σαφένειαν, καὶ τὸ ἀξιολογώτερον, μὲ πλειοτέραν συντομίαν, καὶ ἐπομένως ἰσχύιν τοῦ φραστικοῦ μέρους τῆς παραλυμένης μας γλώσσης. Τὰ σαπημένα τῆς γλώσσης δὲν εἶναι ὅλα τοιαῦτα, ὅποια νὰ θεραπεύωνται μὲ μεταβολὰς συλλαβῶν ἢ λέξεων· ἀλλ' εὐρίσκονται καὶ πολλὰ, τὰ ὅποια χρεῖαν ἔχουσι παντελοῦς ἐκκοπῆς. Τὸ *Εἶθε νὰ* δὲν εἶναι τοῦ ἀριθμοῦ τούτων· καὶ ἐμπορεῖ νὰ γείνη, ὡς φανερὰ παριστάνον τό, *Εἶθε ἴνα*· διότι τό, *Εἶθε νὰ γενῇ !* δὲν διαφέρει τίποτε εἰς τὴν ἔννοιαν ἀπὸ τὸ *Ἐπιθυμῶ νὰ γενῇ*. Ἀλλ' ὅμως, ὅστις πρῶτος τολμήσῃ νὰ τὸ κόψῃ παντάπασιν, ἀρκούμενος εἰς τό, *Εἶθε γενῇ !* ἀντὶ νὰ τὸν κατηγορήσω, θέλω τὸν μιμηθῆν.

Τὸν Ἐπαμινώνδαν σου εὐχομαι οὐριον ἄνεμον· Εἶθε κατασταθῇ ὅποιον τὸν ἐπιθυμεῖς ! Μὲ λέγεις νὰ τὸν συστήσω πρὸς τὸν Βάμβαν· ἀλλ' ὁ Βάμβας ἔξω τοῦ κατ' ἐπάγγελμα χρέους, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει φιλοτιμηθῆν εἰς τὴν περὶ τοῦ μειρακίου πρόνοιαν καὶ διὰ σέ, τὸν ὅποιον τιμᾷ καὶ ἀγαπᾷ. Μ' ὅλον τοῦτο δὲν θέλω ἀμελήσειν νὰ τὸν γράψω κ' ἐγώ, ὡς ἂν βλέπει τὸν νέον, νὰ ἐνθυμᾶται ὅτι εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Σ' εὐχαριστῶ περὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Εὐσταθίου Παναγιώτου, ἢ Παναγιώτου Εὐσταθίου (διότι ἀληθῶς ἔως τώρα δὲν ἔμαθα πλὴν τὴν κλίσιν τῶν ὀνομάτων του· τὴν θέσιν ἀκόμη ἀγνοῶ). Σὺ ὅμως ἔπρεπε νὰ τὸν γνωρίζῃς αὐτόθεν, ὅπου ἐδιάτριψεν ἱκανῶς, ἀσχολούμενος εἰς τὴν

ἐμπορίαν. Ἡ ἄγνοια καὶ τῶν δύο μας δὲν φέρει ζημιὰν τὸ νόστιμον εἶναι, ὅτι ὅσον ἐκατάλαβα ἀπὸ τὴν ἐπιτολὴν σου, ἐσύγχυσες τοῦτον μὲ τὸν Κλεάνθην, καὶ ἐπέκολλησες εἰς τὸν Παναγιώτην, ὅσα σὲ εἶχα εἰπεῖν τοῦ Κλεάνθους. Ἐγὼ ἐβάπτισα τοῦτον *Κλεάνθην* τὸν τοῦ πρώτου βαπτίσματος ὄνομα εἶναι *Βασίλειος* καὶ τὸ ἐπώνυμον *Κορτός*. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μὲ εἶπεν ὅτι τὸν ἔδωκεν ὁ κύρ Μάνος φρ. 60 ἐσυγχάρην τὸν λαβόντα, καὶ ἐμακάρισα τὸν δωρητὴν, ὅτι εἶναι εἰς κατάστασιν, καὶ ἔχει καὶ τὴν θέλησιν νὰ βοηθῇ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας ὁμοθυμίας. Τὸν ἐφόρτισα τὸν Πίνακα τοῦ Στράβωνος, μὲ ἐπιθυμίαν νὰ ἀπορρίψω τὸ ἀνυπόφορον βάρος ἀπὸ τοὺς ἀδυνατούς ὧμους μου, καὶ νὰ ὠφεληθῇ τι καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸν κόπον του· τὸν ἐπροξένησα καὶ ἓνα μαθητὴν τῆς Ἑλλην. γλ. ὁμογενῆ, Σμυρναῖον, τὸν ὅποιον μ' ἐσύστησαν καὶ ὁ Κούμας, καὶ ὁ ἐξαδελφός μου, ὀνομαζόμενον Μηχαὶλ Παπαδάκην. Τὸν γνωρίζεις; Ἦλθ' ἐδῶ διὰ μαθήματα ἐμπορικὰ.

Ἡ γραφή σου πρὸς τὸν κύριον Μ. ἐδόθη· καὶ μὲ εἶπεν ὅτι σ' ἀπεκρίθη· ἀπόκρισιν ὅμως ἥτις δὲν θέλει σ' εὐχαριστήσῃ, ἐπειδὴ ἔκρινε νὰ μὴν ἀνακατόνηται εἰς τὰ τοιαῦτα.

Χαίρω, ὅτι σ' ἀρέσει τὸ περὶ ἀμαρτύρων μαρτύρων καὶ τὸ περὶ τῆς βρωμισμένης βαφῆς τῆς ἀδικίας. Τὸ περὶ τῶν Ἀναχωρητῶν ἐνδέχεται νὰ τοὺς ταραξῇ· σὲ ὅμως μὴ ταρασσῇ. Τί νὰ κάμω; φίλε· ὅταν κρατῶ τὸ κονδυλίον, καὶ μ' ἔλθῃ καμμία λογικὴ ἔννοια, δὲν ἐμπορῶ νὰ κρατηθῶ ἀπὸ τὴν ἐκφρασίαν της· *c' est plus fort que moi*. Δὲν μὲ λανθάνει ὅτι συμφέρει πολλὰκις νὰ θυσιάζω τις τὰς ἐννοίας του εἰς τὸ λεγόμενον κατ' οἰκονομίαν.

ἀλλὰ τὸ κακὸν εἶναι, ὅτι ὁσάκις ἀναγκασθῶ εἰς τοιαύτην
 ὑπόστασιν (καὶ τοῦτο μ' ἐσυνέβη ὅχι ὀλιγάκις) ψυχραίνεται
 ἢ μᾶλλον νεκρόνεται ἢ ταλαίπωρός μου κεφαλή, καὶ δὲν
 ἐξέρω οὐδ' εὐρίσκω πλέον τί νὰ βάλω εἰς τόπον τῆς ὑ-
 ποστάσεως καλῆς ἐννοίας, διὰ νὰ ἀπαρτίσω τὸν λόγον,

Μ' ἐμβασες 1000 φρ. διὰ τὸν Ἱπποκρατογαληνόν.
 καὶ 1800 διὰ τὸν δεύτερον τόμον τοῦ Στράβωνος. Ἐπει-
 δὴ ἐδωρίσα τὸν Ἱπποκρατογαληνόν 4 $\frac{1}{2}$ φρ. (ἀντὶ τῶν
 5) γίνονται 900, εἰς τὰ ὅποια προσθέτω ἄλλα 900 διὰ
 τὸν Μάρκον Αὐρήλιον (τιμημένον καὶ αὐτὸν πρὸς 4 $\frac{1}{2}$)
 καὶ συμποσῶ 1800. Μὲ μένουσι λοιπὸν διὰ τὸν δεύτερον
 τόμον τοῦ Στράβωνος τὰ 1000 φρ. καὶ μὲ λείπουν εἰς
 ἀναπλήρωσιν 800. Ταῦτα λοιπὸν τὰ 800 ζήτησε παρὰ
 τῶν ἐπιτρόπων καὶ στείλῃ με μὲ πρώτην ἀφορμὴν.

Ἀλλὰ πρὸ πάντων πληροφορήσέ με ποῦ ἔχω νὰ σέ
 στείλω τὰ διὰ σέ ἔτοιμα βιβλία, διὰ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ
 τὸ βάρος των.

Ὁ Ψιμάρης δὲν ἐφάνη.

Περὶ τοῦ Μάρκου τῆς ἐξηγήσεως, ἐπειδὴ καταλαμ-
 βάνει τὴν Γερμ. γλ. ἔκαμνες καλὰ ν' ἀγοράσης ἢ νὰ προ-
 μηθευθῇς τὸ System der Stoischen philosophie τοῦ
 Tiedemann εἰς τρία μικρότατα καὶ λεπτότατα τομίδια,
 ὅπου θέλεις ἀπαντήσῃς πολλάκις (εἰς τὸ τελευταῖον το-
 μίδιον) σχολιασμένον τὸν Μάρκον. Ὑγίαινε! καὶ ἀπό-
 κρισαι ποῦ νὰ σέ γράφω, καὶ ποῦ νὰ κατευθύνω τὰ ἀπο-
 στάλματα.

Τὸ περὶ Journal d' éducation προσμένω τὸν Allais
 (ὅστις ἀποδημεῖ τὴν ὥραν ταύτην) νὰ ἐρωτήσω.

Τὰς ἐγκλεισμένας πέμψε πᾶσαν μίαν εἰς τὸν τόπον της.

232.

12 'Απριλίου 1817.

Φίλε,

Καιρὸν δὲν ἔχω νὰ ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἐπιστολάς σου. Ἄλλ' ἔκρινα εὐλογον νὰ μὴν ἀναβάλω τὴν ἐξῆς εἰδησιν, ὡς ἀναγκαίαν ἴσως εἰς τὰ μεταξὺ τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ τοῦ Βολάνου συμβόλαια.

Ἀπροσδοκῆτως σήμερον τὸ πρῶτ' λαμβάνω γράμμα προσκλητικὸν εἰς τὴν ταφὴν τοῦ ταλαιπώρου Στεφάνου Βολάνη. Οὐδ' ὅτι ἀρρώστησε δὲν εἶχα καμμίαν εἰδησιν. Ἄν ἀφίγη οὐσίαν, καὶ πόσῃ, καὶ πῶς τὴν ἐδιάθεσε δὲν ἐξεύρω τίποτε. Ἡ κατοικία του εἶναι, rue Casteglien N° 6. Ὑγίαινε!

Τὰ σώματα τοῦ δευτέρου τόμου Στράβωνος, καὶ ἄλλα βιβλία εἶναι ἔτοιμα διὰ σέ, καὶ ποῦ νὰ σὲ τὰ κατευθύνω ἀπορῶ. Ἐλευθέρωσέ με ὅσον δύνασαι γρήγορα ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀμνηχανίας.

233.

30 'Απριλίου 1817.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Τὴν 12 ἢ 13 τοῦ παρόντος σ' ἐφανέρωσα τὴν ἀποβίωσιν τοῦ Βολάνη. Εἰς τὴν ταφὴν του ἐπεστάτησεν

παλαιὸς πρέσβυς, καὶ τὴν ἔκαμε πολυδάπανον καὶ λαμ-
προτάτην, ὡς μὲ εἶπαν· ἐτύπωσεν ἐγκυκλίους κηδευτικὰς
ἐπιστολάς, καλῶν αὐτὸς τοὺς συνοδεύσοντας, καὶ ὑπο-
γραφόμενος· *Chargé d'affaires de la sublime etc.* Ἐκ
τούτου γίνεται πιθανόν, ὅτι αὐτὸς ἐπιστατεῖ καὶ εἰς τὴν
οἰκονομίαν τῆς περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος. Ἄν ἔχη λοι-
πὸν ὁ ἀδελφὸς σου συμβόλαια μὲ τὸν Βολάνην, πρὸς τὴν
ἐξοχότητά του πρέπει νὰ κατευθύνῃ τὰ ζητήματά
του.

Ἀποκρίνομαι τώρα εἰς τὰς ἐπιστολάς σου, 20 Φεβρ.
21 καὶ 24 Μαρτίου καὶ 4 Ἀπριλίου. Τὴν πρώτην σου
πρὸς τὸν κύριον Μάνον ἐπιστολὴν ἔστειλα ἀμέσως εἰς
τὸν οἶκόν του, τὴν δευτέραν ἔβαλα εἰς τὴν πόσταν. Ἡ
κατοικία του εἶναι *Rue de la Planche, N° 11.*

Ἐλαβα ἀπὸ τὸν Βάμβαν ἐπιστολήν, ἀλλὰ πεπαλαιω-
μένην (30 Δεκ. 1816) καὶ ἐκατάλαβα ἀπ' αὐτόν, ὅτι
ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος καταβαρύνεται καὶ πιέζεται ἀπὸ τὸ
φορτίον του· εἴθε μὴν ὀκλάσῃ. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔλαβα
καὶ νεωτέραν τοῦ Δαυὶδ τὴν ὁποίαν ἐδῶ κλεισμένην σὲ
πέμπω, ὡς ἄξιαν νὰ τὴν ἀναγνώσῃς. Μὴ μὲ τὴν στείλῃς
ὀπίσω.

Ἄδυνατῶ νὰ μαντεύσω τὰς αἰτίας, διὰ τὰς ὁποίας
μετανοεῖς τὴν ἀποστολὴν τοῦ υἱοῦ σου· ἐγὼ ἐπιμένω εἰς
τὸ νὰ τὴν κρίνω συμφέρουσαν, ὡς τὴν εὖχομαι.

Καλῶς ἀπεκρίθης εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῶν Χίων περὶ
τῆς διακοπῆς τῆς Δημοσίου των! Τὰ αὐτὰ γράφω καὶ ἐγὼ
πρὸς αὐτοὺς, ὡς βλέπεις εἰς τὴν πρὸς τὸν Βάμβαν. Ἀνόη-
τοι οἰκονομίαι· ἀλλ' εἶναι συγγνωσταί· «οὐ γὰρ οἶδασι
» τί ποιοῦσιν». Ἀπὸ τοὺς παιδευομένους υἱοὺς των πρέ-
πει νὰ προσμένωμεν πλέον κρίσεις καὶ πράξεις Ἑλληνικάς.

Ἀπεφάσισα τέλος πάντων νὰ στείλω διὰ Μασσαλίας
πρὸς τὸν ἐν Τεργέστη κύριον Ῥώταν τὰ ἐξῆς βιβλία:

200 σῶματα δευτέρου τόμ. Στράβωνος Ἑλληνικοῦ ῥαμ-
μένα, διὰ λογαριασμὸν μου.

3 » δεμένα, διὰ τοὺς δύο σου ἀδελ-
φούς, καὶ τὸν Σταμάτην Ῥοδο-
κανάκην.

1 » ἡμίδետον διὰ τὸν ἀδελφόν μου
εἰς Σμύρνην.

1 σῶμα μέγα χαρτίον διὰ τὸν Capo d'Istria.

1 δέσμην ΑΒ περιέχουσιν ἐν σῶμα Στράβωνος χρυ-
σοδεμένον διὰ σέ, καὶ φυλλάδιον la Statistique de
la Batavie διὰ νὰ σταλθῇ εἰς τοὺς Χίους.

1 δέσμην Κ. περιέχουσιν Στράβωνα διὰ τὸν Κούμαν.

1 » Τ. περιέχουσιν Στραβ. διὰ τὸν Θεόφιλον.

1 » ΙΔ. περιέχουσιν α' καὶ β' τόμον Στραβ.

209 διὰ τὸν Ἰούλιον Δαυτῖδ διδάσκαλον τῆς Χίου.

30 σῶματα δευτέρου τόμου Πausανίου ῥαμμένα διὰ
λογαριασμὸν μου φρ. 10.

5 σῶματα τοῦ αὐτοῦ δεμένα διὰ λογ. μ. φρ. 11:75

244

8 τόμοι συμπληροῦντες δύο σῶματα Στράβωνος 1, 2,
3, 4 διὰ λογαριασμὸν μου, δεμένοι. φρ. 264.

2 τόμοι τέταρτοι Στράβωνος δεμένοι, διὰ σέ καὶ τὸν
ἀδελφόν σου δωρεάν.

5 τόμοι τέταρτοι τοῦ αὐτοῦ Cartonnés, ἀκολουθεῖ
τῶν προζητηθέντων καὶ σταλθέντων πέντε σωμα-
των, 1, 2 καὶ 3 τόμου.

8 τόμοι συμπληροῦντες 4 σῶματα Βιογραφικοῦ Λεξι-

267 κοῦ ῥαμμένα.

Κατὰ τὸν πεμφθέντα λογαριασμόν σου ἔμενες χρεώ-
στης. φρ. 2482:34

Προσθέτω εἰς αὐτόν, τοὺς 5 τετάρ-
τους τόμους τοῦ Στράβ. cartonnés φρ. 150

Τὰ τέσσαρα σώματα βιογραφικοῦ
λεξικοῦ 9^{me} livr. Tom. 17 καὶ 18 » 48

Διὰ τοὺς πρὸ πολλοῦ σταλθέντας εἰς
Χίον κοσμογραφικοὺς πίνακας . . . » 15

φρ. 213

Διὰ 3 σώματα Φυσιολογικοῦ λεξ. 2^e
livraison T. 4, 5, 6, ἐν διὰ τὸν Μη-
χαὴλ Βασιλ. ἕτερον διὰ Χίον, καὶ
ἄλλο διὰ Κυδωνίας. » 78:75

Με γράφεις νὰ προσθέσω διὰ πώλη-
σιν Ἰλιάδος καὶ Ἱεροκλέους. . . . » 421:70

Προσθέτω ἀκόμη 3 σώματα 3^{me} livr.
T. 7, 8, 9, διὰ τὸν ἀδελφόν σου,
Χίους, καὶ Κυδωνιάτας περιεχόμενα
εἰς τὸ σταλθὲν εἰς Χίον (τὴν 22
Ἀπριλίου) Σανδ. » 78:75

792:20

Εἰς τὸ αὐτὸ Σανδύκιον ἐβάλθη διὰ τὸν ἅγιον Ἀ-
δριανουπόλεως δέσμη ΑΑπεριέχουσα δεμένα τὰ ἐξῆς·

Α καὶ Β τόμον Στράβωνος Ἑλληνικοῦ 26:50

Ξενοκρ. καὶ Γαλην. περὶ τῆς ἀπὸ τῶν κλ. 6:75

Ἱπποκρ. καὶ Γαλην. συγγράμματα . . 5:50

Μάρκον Αὐρήλιον 5:50

Ἰλιάδ. Α Ῥαψωδ. 5:—

Ἱεροκλ. ἀστ. 3:—

52:25 2482:34

Ἐκ μεταφορᾶς . . φρ.	52:25	φρ.	2482:34
Μετὰ τῶν ἄνω »	792:20	»	844:45
Εἰς χρέος σου		φρ.	3326,79

Περνῶ εἰς πίστιν σου δύο Ἡλιοδώρους σταλμένους εἰς	
Λιβόρνον	φρ. 24
καὶ ἓνα Βεκκαρίαν	4
	28
τὰ ἀπὸ τὸν Ψιμάρην	10
	38

Τὰ δύο σώματα στιχωμένα Γαλλικοῦ Στράβωνος διὰ λογαριασμόν μου φρόντισε παρακαλῶ σε νὰ μοῦ τὰ πωλήσης, ἂν ᾖναι δυνατόν. Ἐχων περιττοὺς τετάρτους τόμους, καὶ δύο τρίτους, ἐτόλμησα ν' ἀγοράσω ἀπὸ ἀποθανόντων βιβλιοθήκας τοὺς λοιποὺς διὰ νὰ ἀναπληρώσω τὰ δύο σώματα. Αὐτὰ ἀξιζοῦσι δεμένα φρ. 264. Ἰσως ὁ Ἀδριανουπόλεως σοῦ ζητήσῃ κανένα.

Περὶ δὲ τῶν 35 τόμων δευτέρων Παυσανίου διὰ λογαριασμόν μου, τῶν μὲν 30 ραμμένων ἢ τιμὴ εἶναι φρ. 10 ἐκάστου σώματος, ὡς καὶ τοῦ πρώτου τόμου τῶν δὲ στιχωμένων 5 πρὸς 11:75. Μὲ λέγεις ὅτι σ' ἐπεμψα ἀπὸ τὸν α' τόμον 35 σώματα, καὶ διὰ τοῦτο τόσα πέμψω καὶ ἀπὸ τὸν δεύτερον. Καὶ τόσα ἀληθῶς μὲ λέγει ἡ μνήμη μου, ὅτι ᾗσαν καὶ τὰ πρῶτα. Ἔστειλα 5 εἰς Ἀμστελδάμ, 5 εἰς Λιβόρνον, 27 εἰς Τεργέστην, ὅλα ἐντάμα 72. Διὰ τί λοιπὸν ἐδῶ περισσεύουσι 28 δεύτεροι τόμοι, ἐπεὶδὴ δὲν ἔχω τοὺς πρώτους των; Ἰδέ, παρακαλῶ σε, μήπως σ' ἐπεμψα καὶ ἄλλα (δευτέραν ἀποστολήν) τοῦ πρώτου τόμου. Τὸ αὐτὸ γράφω καὶ πρὸς τὸν

Σπανιολάκην, νὰ μὲ φανερῶσιν, ἂν ἀληθῶς 5 ᾦναι, καὶ ἔτι πλείοτερα, τὰ ἐκεῖ σταλθέντα. Ὅπως ἂν ᾦναι τὸ πρᾶγμα, παρακαλῶσε, ὅταν σὲ ζητῶσι δευτέρους τόμους, νὰ κατευθύνεσαι πρὸς ἐμέ, διὰ νὰ τοὺς ξεφορτωθῶ.

Ὡσαύτως ἐνθυμοῦ, ἂν σοῦ ζητήσωσι καὶ κἀνὲν Λεξικὸν Φυσικῆς ἱστορίας.

Ἐγὼ ἐδῶ 2, 3 καὶ 4ον τόμον τοῦ Στράβωνος ἀκόμη. Ἄν ἔχῃς αὐτοῦ τὸν πρῶτον (τοῦλάχιστον ἡ μνήμη μου μὲ λέγει, ὅτι μὲ τὸ εἶπες δὲν ἐξεύρω πότε) σὲ πέμπω καὶ τοὺς λοιπούς, δεμένους; ἢ ἀδέτους;

Καλῶς ἔχει, ὅτι ἔστειλες πρὸς Weigel καὶ Luchtmans Ἱπποκρ. καὶ Γαλ. συγγραμμ. καὶ τοὺς πρώτους τόμους τοῦ Ἑλληνικοῦ Στράβωνος· θέλεις βέβαια φροντίσαι νὰ πέμψῃς καὶ τοὺς δευτέρους.

Προσμένεις νὰ μάθῃς περὶ ποσότητος τόμων τοῦ Στράβωνος διὰ τοὺς Χίους. Βλέπεις ὅτι εἶναι 150. Ἄν ἐπεμπα 50 πλείοτέρους, ἦτον ἀνάγκη νὰ προσθέσω εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς πεντήκοντα πρώτους, διὰ νὰ μὴν ἔχωμεν, οὔτ' αὐτοὶ 50 δευτέρους ἀχρήστους, οὔτ' ἐγὼ 50 πρώτους. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη προσθήκη ἦτο αἰσχρὸν νὰ γένη ἀπ' ἐμέ. Ἡ δὲ τιμὴ εἶναι φρ. 1800 (ὥς καὶ διὰ τοὺς πρώτους). Πρόσθεε εἰς αὐτὴν 900 φρ. διὰ τὸν Ἱπποκρ. καὶ Γαλ. καὶ 900 διὰ τὸν Μαρκ. Αὐρηλ. συμποσοῦνται 3600. Ἐξ αὐτῶν μ' ἔστειλες 2800 μένουσι μόνον φρ. 800, τὰ ὅποια θέλεις μ' ἐμβάσειν εὐθὺς ὅταν τὰ λάβῃς παρὰ τῶν ἐπιτρόπων.

Δὲν μὲ λέγεις ἂν ἔστειλες πρὸς τὸν Thiersch τὸν Ἱπποκρ. Γαλην. καὶ τὸν Μαρκ. Αὐρήλιον ἀπὸ μέρους μου. Μὴ τὸ ἀμελήσῃς, ἂν καὶ αὐτὸς δὲν ἐφέρβη πρὸς ἐμέ, ὥς φέρονται οἱ νουνεχεῖς καὶ τίμιοι.

Ἐπεθύμουν ἀκόμη, ἂν δὲν σὲ ζαλίσωσι πολὺ τὰ τοιαῦτα, νὰ ἐρευνήσης ποῦ εὐρίσκεται ὁ Δημήτριος Κουρού-
τας, Chef de l'état major de son Altesse royale le
grand Duc Constantin. Πιθανὸν ὅτι πρέπει νὰ ᾔναι,
ὅπου καὶ ὁ Δούξ. Ἄν σὲ ᾔναι εὐκόλον, πέμψε τον ἐνὰ
Μάρκον Αὐρήλιον ἀπὸ μέρους μου· αὐτὸς ἐφέρθη πρὸς
ἐμὲ Ἑλληνιστί, ὅχι Γερμανιστί.

Τὴν ὁποῖαν ὑποπτεύεσαι ἐπίπνοιαν ἄρχισα νὰ τὴν
πιστεύω κ' ἐγώ. Διότι ὁ ἄνθρωπος εἶναι (ἢ καὶ μὲ φαί-
νεται) ἀπλοῦς καὶ φοβοῦμαι ὅτι χειραγωγεῖται καὶ ἀπὸ
τούς δύο. Ἐπειτα καὶ ἡ ὑγεία του ἐπισηφαλὴς, τὸ ὅπῳ
καὶ αὐτὸ συνεργεῖ εἰς τὴν ἀπλότητα καὶ μαλακότητα τῆς
ψυχῆς. Περὶ δὲ τῆς νύξεως, «ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ, ἢ κακίᾳ
» αὐτῆς». Δὲν ἐξεύρω ἂν σὲ ᾔναι γνωστὴ ἡ παροιμία,
«Ὅστις κατὰ εἰς τὸ κουρκούτιον, φυσᾷ καὶ τὸ ξυνόγαλα».
Ἰκαναί εἶναι αἱ γεροντικαί μου ἀνίαι· δὲν ἐμβαίνω εἰς
τὸν κίνδυνον νὰ τὰς αὐξήσω διὰ τὰς ὀλίγας ἡμέρας, ἢ
ὥρας, ὅσας μέλλω ἀκόμη ν' ἀναπνεύσω. Ὑγιανε!

Μὴ λησμονήσης νὰ σφραγίσῃς τὰς κλεισμένας ἀρᾶς
τὰς ἀναγνώσης.

234.

31 Μαΐου 1817.

Ἀσπάζομαι σε.

Οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ συμπατριῶταί μου, ἐξεύροντες ὅτι
ἐτοιμάζομαι διὰ τὸ μέγα ταξίδιον, μ' ἔστειλαν διὰ σοῦ

τὴν πρὸς ἄνδρα κάτοικον τοῦ Ἄδου συναλλαγματικὴν.
Ἄλλ' ἐμποδιζόμενος ἀκόμη ἀπὸ τινος ὑποθέσεως νὰ ἐμβῶ
εἰς τοῦ Χάρωνος τὸ πλοῖον τὴν ἐπέμψα εἰς τοῦ νεκροῦ τοὺς
ἐπιτρόπους, οἱ ὅποιοι τὴν ἐσημείωσαν εἰς τὸν κατάλογον
τῶν δανειστῶν, διὰ νὰ λάβῃ καὶ αὐτὴ τὸ ἀνάλογόν της,
ἂν μείνῃ τίποτε ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ Βολάνου περὶ τοῦ
ὁποίου πολὺ διστάζω. Δὲν τὴν ἀντεμαρτύρησα (protes-
ter), ἐπειδὴ μὲ εἶπαν ὅτι εἶναι μάταιος ἡ δαπάνη.

Ἀσπαζόμενος ἐκ μέρους μου τοὺς πέμψαντας, παρα-
κάλεσέ τους, ἂν λάβωσι χρεῖαν νὰ κάμωσι περὶ αὐτῆς
ἄλλας νομικὰς ἀσφαλείας νὰ ἐπιφορτίσωσι κἀνένα τραπε-
ζίτην, καὶ ὅχι ἐμέ, τοῦ ὁποίου καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν δύ-
ναμιν ὑπερβαίνουνσι τὰ τοιαῦτα.

Ἐλαβα ἀπὸ τὸν Franck τὰ ὅποια
μ' ἐστείλες. φρ. 745:45

Πρόσθεσις διὰ τὸ σφράγισμα (timbre)
τῆς συναλλαγματικῆς τοῦ Βολάνου » 1:
εἰ » 53:55
φρ. 800:

Λάβε ἀπὸ τοὺς ἐπιτρόπους τὰ 54:55, πέρασέ τα εἰς
τὸν λογαριασμὸν μου, καὶ οὕτως ἀναπληροῦνται τὰ ὀκτα-
κόσια φράγκα καὶ μένουσιν ὅλα πληρωμένα διὰ τὸν δεύτερον
τόμον τοῦ Στράβωνος, τὸν Ἰπποκράτην καὶ τὸν Μ. Αὐ-
ρήλιον. Τόσα μόνον (54:55) παρακαλῶ σε νὰ λάβῃς,
καὶ οὐδ' ὀβολὸν περισσότερον. Ἄλλα ἀργύρια κατὰ τὸ
παρὸν μὴ μ' ἐμβάσης, διότι μετ' ὀλίγον ἀποκρινόμενος
εἰς τὰς ἐπιστολάς σου, ἔχω νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ πλη-
ρώσῃς τοὺς Ζωσιμάδας, δι' ὅσα ἐσύναξα ἀπὸ πώλησιν
τῶν βιβλίων. Ὑγίαινε!

Μὴν ἀμελήσῃς νὰ μὲ γράψῃς πρὸς τίνα πρέπει νὰ πα-

ραδύσω τὴν συναλλαγματικὴν τοῦ Βολάνου. Διότι, ἐν ἔμεινε τίποτε ἄλλη ἐλπίς ν' ἀποσπάσῃ μέρος ἐξ αὐτοῦ δὲν εἶναι, παρὰ ἔχοντες ἄνθρωπον ἐπαγρυπνοῦντα, καὶ καθημέραν ἐρωτῶντα τοὺς ἐπιτρόπους τὸν καθαρισμὸν τῶν καταστίχων τοῦ ἀποθανόντος.

235.

4 Ἰουρίου 1817.

Ἀσπάζομαι σε.

Χθὲς ἔλαβα ἐπιστολὴν ἀπὸ τὸν Βάμβαν, γραμμένην 10 Μαρτίου, εἰς τὴν ὁποίαν, σιμὰ τῶν ἄλλων, μετ' ἄλλων καὶ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο. *Τὴν ὥραν ταύτην ἦλθεν ὁ Ἐπαμεινώνδας.*

Εἰς τὰς ἐπιστολάς σου καιρὸν ἀκόμη δὲν ἔχω ν' ἀποκριθῶ. Τὸ βάρος μου εἶναι μέγα καὶ φοβερόν! καὶ οἱ ὧμοί μου, οἱ ὅποιοι ποτὲ δὲν ἦσαν δυνατοί, ἐγίναν τώρα, ὧμοι βρεφικοί. *Δίς παῖδες οἱ γέροντες.* Ἀσχυροῦμαι ὅμως, πρὶν ἐξασθενήσωσι παντάπασι, νὰ ἐκτελέσω ἀκόμη ὀλίγα βέλη κατὰ τῶν

Τὴν 31 Μαΐου σ' ἔγραψα περὶ τῆς πρὸς τὸν Βολάνου συναλλαγματικῆς καὶ τῆς ἄλλης τῆς πρὸς τὸν Thurot. Οὗτος τὴν ἐπλήρωσε· ἡ δὲ τοῦ Βολάνου ἔνδεια ἡ περιουσία οἰκονομεῖται ἀπὸ τοὺς κατασταθέντας ἐπιτρόπους τῶν ὁποίων ἑξάρχος εἶναι ὁ Ἀγγελος.

Μετὰ ταῦτα ἔλαβα τὴν 21 Μαΐου ἐπιστολὴν σου. Ἐπλήρωσα τὸν Κανέλλον φρ. 137:50, τὰ ὅποια ἐπέ-

μα εἰς χρέος σου. Πρόσθες εἰς αὐτὰ διὰ δύο σώματα
Λεξικοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου 55:47 (seconde livraison)
τὸ ἐν διὰ σέ, καὶ τ' ἄλλο διὰ τὰς Κυδωνίας. Ἐδῶ κλει-
σμένας σέ πέμπω καὶ τὴν ὁμολογίαν τοῦ Κανέλλου, καὶ
τὴν σημείωσιν τοῦ Boissonade.

Ἐδωκα τὴν πρὸς τὸν Allais ἐπιστολὴν σου, διὰ νὰ
ἐτοιμάσῃ τὰ βιβλία τοῦ Ἀδελφοῦ σου. Ἐχεις καιρὸν νὰ
μ' ἀποκριθῇς πρὸς τίνα νὰ σταλθῶσιν εἰς Σμύρνην, ἂν
δὲν εὐρεθῇ πλοῖον κατευθεῖαν εἰς Βυζάντιον. Εἰπέ με πρὸς
τούτοις, ἂν πρέπη νὰ βάλω εἰς τὰ τοῦ Ἀδελφοῦ σου τὸν
διὰ Κυδωνίας Ἑρρίκον Στέφανον. Τὸν ἰδικόν σου πῶς
καὶ ποῦ νὰ στείλω, ἐπιθυμῶ νὰ μάθω.

Ἐλαβα ἀπὸ τὸν κύρ Κωνσταντῖνον Πρώϊον ἐπιστολὴν
τοῦ θεοῦ του Ἀδριανουπόλεως, καὶ συναλλαγματικὴν
φρ. 2000 νὰ τὸν προμηθεύσω βιβλία, τῶν ὁποίων τὴν
ἐκλογὴν ἀφίνει τὸ πλεόν εἰς τὴν κρίσιν μου. Παρακαλῶ
σε λοιπόν, διὰ νὰ μὴ πολλαπλασιάζω ματαίως τὰς ἐπι-
στολάς, νὰ εἴπης ἢ νὰ μηνύσης εὐθύς τὸν κύρ Κωνσταν-
τῖνον Πρώϊον, ὅτι ἄρχισα τὴν φροντίδα τῆς προμηθεύ-
σεως, ἣ ὁποία δὲν εἶναι ὀλίγων ἡμερῶν ἔργον. Ὅταν τε-
λειωθῇ, ἢ πλησιάζῃ εἰς τὸ τέλος, θέλω καὶ πρὸς αὐτὸν
ἀρῶσιν τὴν εἴδησιν, καὶ πρὸς τὴν πανιερότητά του γρά-
ψειν.

Υἱάινει !

13 'Ιουλίου 1817.

'Αλέξανδρε φίλε,

'Αγαθῇ τύχῃ! ἐπειδὴ πιθανὸν ὅτι θέλει σ' εὑρεῖν ἡ παροῦσά μου εἰς Τεργέστην. Τὴν τετάρτην 'Ιουνίου σ' ἔστειλα καὶ μίαν ἄλλην εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν διὰ τοῦ φίλου 'Ρώτα. 'Αλλ' ἐκείνη ἦτο σύντομος· τῆς παρούσης τὸ μῆκος δὲν ἔμπορῶ νὰ προβλέψω πρὶν τὴν τελειώσω. Μ' ἐκείνην ἀπεκρινόμην εἰς τὴν 21 Μαΐου ἐπιστολὴν σου. Παρὰ ταύτην ἔλαβα καὶ τὰς γραμμένας 12, 17 καὶ 31, καὶ τὴν πρὸ τούτων 23 'Απριλίου.

Τὸν ἀποθανόντα ἀκούω ὅτι χρεωστεῖ *une petite bagatelle* de 200,000 φρ. Τὸ δικαίωμα τῶν μετοικικῶν κτημάτων ἐκαταργήθη πρὸ πολλοῦ· καὶ ἂν δὲν ἦτο καταργημένον βλέπεις ὅτι δὲν εἶναι πλέον κίνδυνος.

Παράξενον μὲ φαίνεται ὅτι εἰς τὴν τελευταίαν σου δὲν σημειόνεις ἀκόμη τὸ κατευόδιον τοῦ 'Επαμινώνδου, τὸ ὅποσον σ' ἐφανέρωσα ἐγὼ τὴν 4 'Ιουνίου, μαθὼν ἀπὸ ἐπιστολὴν (10 Μαρτίου) τοῦ Βάμβα.

Αἱ πρὸς τὸν Allais ἐδόθησαν ὅλαι· καὶ φροντίζει περὶ τῆς ἀποστολῆς τῶν βιβλίων. Δὲν ἠθέλησα, ἢ μᾶλλον δὲν ἐτόλμησα ν' ἀναλάβω τὴν φροντίδα, διότι εὑρέθην φερωμένος μ' ἄλλην φροντίδα βιβλίων διὰ τὸν 'Αδριανὸν πόλεως, τόσον πλέον κοπώδη, ὅσον ἀφίνει πολλῶν βιβλίων ἐκλογὴν εἰς τὴν κρίσιν μου. 'Αλλ' ἡ κρίσις ὀλίγον βοηθεῖ, ὅταν ἦναι ἄλλος ὁ κρίνων καὶ ἄλλος ὁ δαπανῶν.

Τὴν πρὸς τὸν Βολάνην φρ. 654:55 εἶπέ με τί νὰ τὴν κάμω· νὰ σὲ τὴν στείλω ὀπίσω ; Δὲν τὴν ἐφανέρωσα πρὸς τὸν Goupy, διότι δὲν ἠθέλησα νὰ κάμω τὴν ματαίαν δαπάνην τῆς ἀντιμαρτυρίας.

Ἐλαβον καὶ δέσμην (πιθανὸν παρὰ σοῦ) περιέχουσαν ἐν σῶμα Αὐτοσχ. στοχασμῶν, τὴν μετὰφρασιν τοῦ φιλαργύρου τοῦ Μολιέρου καὶ ἄλλα. Καιρὸν δὲν ἔλαβα νὰ τὰ φυλλομετρήσω (ὅχι νὰ τἀναγνώσω). Πρῶτον κατὰ δυστυχίαν μου ἐπληξε τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ κατὰ τοῦ Δ. ἀντιρρήτικόν !!! Ἐξεύρεις νὰ μὲ εἴπῃς τὸν Ἀντιρρήτην ; Τίς ἐμετάφρασε τὸν φιλάργυρον ; ὁ Οἰκονόμος μὲ εἶπες ; σύ, ἢ ἄλλος μὲ τὸ εἶπεν ;

Δὲν ἐξεύρω ἂν μὲ γράφῃς, ἢ ἐνόμισα ὅτι μὲ γράφεις, ὅτι οἱ Κυδωνιάται φροντίζουν καὶ περὶ τυπογραφίας. Καθάρισέ μὲ το καὶ τοῦτο· ἴσως μὲ χρησιμεύσῃ εἰς Προλεγόμενά τινα τὰ ὁποῖα φκιάνω τὴν ὥραν ταύτην.

Ὅταν ἀναπαυθῇς ἀπὸ τῆς μετοικεσίας τοὺς κόπους, καὶ (ὡς λέγουσι) συγυρισθῇς εἰς τὴν νέαν σου κατοικίαν, παρακαλῶ σε νὰ ἐρευνήσῃς πόσους α' τόμους Παυσανίου ἔχεις αὐτοῦ.

Ἀγανακτεῖς διὰ τὰ μακροσχοινίσματα· ἀλλ' ἐγὼ πόσον ! μάλιστα ὅταν συλλογισθῶ, ὅτι τῶν ἐκδιακοπῆς στελεχομένων ἐνδέχεται καὶ νὰ χαθῶσι τόμοι (ὡς φερειπεῖν, τοῦ Λεξικοῦ τῆς φυσικ. ἱστορ. ἢ τῆς Βιογραφίας), καὶ τότε πῶς ἔχουν νὰ ἀναπληρωθῶσι ; Δύο μόνοι τρόποι εἶναι ὁμῶς περὶ τῶν τοιούτων εἰς τὴν παροῦσάν μας κατάσταση· νὰ προσμένωσι τὴν τελείωσιν τοῦ τύπου τῶν μακροσχοινίων ἐκδόσεων, ἢ νὰ λαμβάνωσι μεριστοὺς τοὺς τόμους καθόσον ἐκδίδονται. Ὁ πρῶτος εἶναι ὁ ἀσφαλές· ὁ δεύτερος εἶναι ὁ ὠφελιμώτερος, ἐπειδὴ

τοὺς κάμνει συνοδοιπόρους τούτων, καὶ ὄχι μακρόθεν σκοντάς.

Συμφέρι νὰ βεβαιωθῇς ἐγγήγορα ἂν τωόντι σοὺ λυπεῖ ὁ τρίτος καὶ τέταρτος τόμος τοῦ Γαλλικοῦ Στρατηγικοῦ, διὰ νὰ τὸν ἀναπληρώσω ἐνόσω εἶμαι εἰς κατὰσιν νὰ τὸ κάμω. Νοῶ τρίτον καὶ τέταρτον διὰ τὸν Πάριον, ὡς μὲ λέγεις· εὐκολὸν εἶναι νὰ τὸν ἐρωτήσῃς ἐπιστολῇς· καὶ νὰ μὲ εἴπῃς ἂν τοὺς θέλῃ στιχωμένους ἢ χαρτωμένους.

Δὲν μὲ γράφεις ἂν σ' ἔστειλεν ὁ Βάμβας ὅσα εἶλας δι' ἐμέ ἀπὸ τὴν συναλλαγματικὴν τοῦ Σαμιού· ὥστε οὐδ' ἂν ὁ ἀδελφός σου κύρ Μηχαήλ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Βυζάντιον Κατινάκην (ἀδελφὸν τοῦ εἰς τὸν οἶκόν μου Κατινάκη) τὴν ἀξίαν 54 φρ. διὰ τὸ ὅποσον τὸν ἔστειλε Λεξικόν.

Ὁ ἀδελφός σου μὲ κατευεργέτησε, καὶ μ' εὐεργέτησε γλυκεῖας, ὡς εἶναι τὰ σῦκα καὶ αἱ σταφίδες. Μὲ κατεφάινεται ὅτι δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ τὸν ἀντευεργέτησω, καὶ τὸν πρέπει. Ἐκαμες καλὰ κρατήσας τὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολήν μου, καὶ ἐλευθερώσας με καὶ ἀπὸ τὸν μικρὸν τοῦ νὰ φωνάζω εἰσπολάτη εἰς ἄνθρωπον παρὰ τὸ ὅποιον δὲν ἔλαβα τίποτε. Λυποῦμαι ὅσα τιν ἔστειλες βλία, ὄχι διὰ τὴν ἀξίαν τοῦ στάλματος, ὅσον διὰ τὸ φόβον μὴ μοῦ προξενήσῃ ἀντεπιστάλματα. Ἄν καὶ ἦν εὐάρεστα εἰς ἐμέ τὰ προϊόντα τῆς Μητρίδος, σὲ βεβαίως ὁμῶς, φίλε, ὅτι δὲν ἠγάπησά ποτε νὰ μασσῶ τι δωρεάν οὐδ' ἂν ἦτο αὐτὴ τοῦ Διὸς ἢ ἀμβροσία. Εὐχαρίστησά σου μέρους μου τὸν ἀδελφόν, ἕως νὰ λάβω καιρὸν νὰ τὸν γράψω.

Τοῦ Ἀδρ. ἡ πρὸς ἐμέ ἐπιστολὴ εἶναι φρόνιμος, ἐπει-

εἶναι συνταγμένη ὡς ἄρμοζεν εἰς τὸν ἐπιστέλλοντα, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα νὰ τὴν λάβῃ.

Τὸ περὶ τῆς Στατιστικῆς μῆημα (λέγεις) δὲν συμφέρει. Ἄς τὸ συντάξωσιν ὁμῶς, καὶ ἄς μὴ τὸ γνωρίσωσι διὰ τῶν τύπων. Ἡ συνταγὴ θέλει ὠφελήσῃ τοὺς ἐγγυήτους, χωρὶς νὰ βλάψῃ κανένα.

Ἰδοὺ καὶ νέα παράδοσις (ἡ τετάρτη) Λεξικοῦ φυσικῆς ἱστορίας τομ. 10, 11 καὶ 12 διὰ τὸν

ἀδελφόν σου φρ. 26:25

διὰ τοὺς Χίους 26:25

διὰ τοὺς Κυδωνιάτας 26:75

πέρασέ τα εἰς λογαριασμόν μου φρ. 78:75

Μὴ λησμονήσῃς νὰ γράψῃς εἰς Στρασβοῦργον νὰ σὲ στείλωσι τὴν νέαν ἔκδοσιν Ἡροδότου, εἰς 6 τόμους διὰ τὴν Χίον· ὁ πωλὼν εἶναι Treuttel et Wurtz, ἡ τιμὴ ἐσημειώθη 81 φρ. Ὅμως γίνεται κατάθασις. Ὁ ἐκδότης εἶναι ὁ Schweighäuser· ἔπειτα σὲ σκανδαλίζει ἡ παρ' ἐμοῦ κριμὰθρα ! Δίδασξέ με λοιπὸν πῶς ἔχεις νὰ τὸν γράψῃς εἰς τὴν γλῶσσάν μας. Τὴν ἐδῶ κλεισμένην παρακαλῶ σε σφράγισε καὶ στείλε πρὸς τὸν Ζωσιμᾶν συνωδευμένην μὲ ἄδειαν νὰ σύρῃ παρὰ σοῦ τὰ χρεωστούμενα ἀπ' ἐμὲ φρ. 647:50, τὰ ὅποια ὅταν πληρώσῃς, πέρασε εἰς χρέος μου.

Γράψε με πῶς εὐρίσκεσαι αὐτοῦ· ἂν ἀληθῶς ἄξιζεν ὁ κόπος τῆς μετοικεσίας, ἤγουν ἂν θεραπεύεται δαψιλῶς ἀπὸ τοῦ νέου ἐπαγγέλματος τὰ εἰσοδήματα. Ταῦτα σ' ἐρωτῶ, ὄχι πολυπραγμονῶν, ἀλλ' ἐπιθυμῶν τὴν εὐτυχίαν σου. Εὐτύχει !

Τοῦ Ἡροδότου τὴν ἔκδοσιν ἔκαμνες καλὰ νάγοράσῃς καὶ διὰ τοὺς Κυδωνιάτας.

Ἀλέξανδρε φίλε,

Μετὰ τὴν ὁποίαν σ' ἔγραψα 18 'Ιουνίου ἐπιστολήν, ἔλαβα τὴν ἰδικήν σου 12 τοῦ αὐτοῦ. Ἀπειρόκαλος! *pireque cela; il falloit dire, bête.* "Ὁχι ὁμῶς διὰ ταύτην τὴν φοράν. Μίαν θεράπαιναν ἔχω, κ' ἐκείνην ταύτην, ὁποίαν δὲν τολμῶ νὰ βάλλω εἰς κόπους πολλούς διὰ τὸν φόβον μὴν ἀναλώσω παντάπασι τὰς μικρὰς αὐτῆς δυνάμεις. Ἐπειτα καὶ τὸ ἔργον μου εἶναι τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἀφίνει τόπον εἰς τὴν κεφαλὴν μου κενὸν νὰ χωρήσῃ ἄλλο τίποτε. Δὲν ἐξεύρω ἂν ἄλλοι δύνανται νὰ τὸ κάμωσιν *Ἀναβάδην*, ὡς ἔλεγεν ὁ καλὸς χριστιανὸς Γ. "Ὅσον κατ' ἐμέ, μ' ὄλον ὅτι τὸ ἐργάζομαι ὀρθὸς καὶ προσέχων μὴ πέσω εἰς τὸ *Παραβάδην*, δοκιμάζω ἀνυπερβλήτους δυσκολίας.

Ἔστειλα λοιπόν, κατὰ τὴν συμβουλήν σου διὰ τῆς θεραπαίνης εἰς τὸν Goupy τὴν συναλλαγματικήν, παρακαλῶν νὰ τὴν πληρώσῃ καὶ ἂν ᾖναι χρεία διαμαρτυρίας, νὰ πράξῃ αὐτὸς τὰ χρειώδη. Τὴν ἀπεκρίθη *Καλῶς*, καὶ τὴν εἶπε νὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ δύο ἡμέρας. Εἰς τὴν ἐπιστροφὴν (25 'Ιουνίου) εἶπεν, ὅτι δὲν ἔχει καμμίαν διαταγὴν περὶ τοιαύτης πληρωμῆς, καὶ μοῦ ἔστειλεν ὅπως τὴν συναλλαγματικήν. Εἶπέ με, ἂν θέλῃς νὰ σέ τὴν πέμψω, ἢ νὰ τὴν ρίψω εἰς τὰ ἀπόβλητα.

Τὸ μεγαλύτερόν σου δίκαιον εἶναι τὰ ἀναθεματισμένα

70/100. C'est une véritable bêtise, τόσοσιν πλέον παρὰ-
δοξος καὶ ἀκατανόητος δι' ἐμέ, ὅσον εἶμαι πλέον τοῦ
χρору τῶν *δαπανωμένων* ἐφ' ἃ μὴ δεῖ, παρὰ τῶν οἰκο-
νομικῶν. Ἀπόδος καὶ τοῦτο εἰς τὴν περὶ τοῦ καθ' αὐτὸ
ἔργου μέριμναν τῆς κεφαλῆς μου, ἥτις ἀληθινὰ μὲ κατα-
σταίνει μωρὸν δι' ὅλα τᾶλλα, ὅσα δὲν ἀναφέρονται εἰς
ἐκεῖνο. Πρόσεχε μὴ τὰ περάσης εἰς λογ. τῶν Χίων.

Εἰς τὴν προλαβοῦσάν μου ἐπερίκλεισα ἐπιστολὴν καὶ
λογαριασμὸν πρὸς τὸν Ζ. καὶ σ' ἐπαρακάλουν νὰ πλη-
ρώσης πρὸς αὐτὸν φρ. 697:50. Μὴ τὸ ἀμελήσης, νὰ
ζήσης! Δός τον καὶ τὴν εἰδήσιν εὐθύς. Ἀργύρια δὲ μὴ
με στείλῃς πλὴν πρὸς τὸ τέλος τοῦ παρόντος μηνός, ἕως
φρ. 500, καὶ πάλιν βλέπομεν.

Σήμερον ἐδιόρθωσα τὸ τελευταῖον δοκίμιον τῆς Βῆτα
Ῥαψωδίας τοῦ Βολισσινουῦ ἐκδότου, καὶ ἐλπίζω νὰ σὲ
τὴν πέμψω διὰ Μασσαλίας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγού-
στου. Συμφέρει ἴσως νὰ τὴν κηρύξῃς ἀπὸ τῶρα διὰ τοῦ
Λογ. Ἑρμ. διὰ νὰ μὴ ἀργοπορήσῃ ἢ πώλησίς της. Πρό-
σεχε ὅμως, παρακαλῶ σε, νὰ ᾔῃαι πάντοτε ὁ Βολισσινὸς
ἀνώνυμος. Σὲ λέγω, διὰ *Μασσαλίας*· ἀλλὰ δὲν ἐξεύρω,
ἂν αὐτόθεν ἡ διάδοσις εἰς τοὺς ὁποίους μέλλεις νὰ τὰ
στείλῃς, εἶναι εὐκολος. Μέλλω νὰ σὲ στείλω τὸν ἴσον
ἀριθμὸν τῆς "Αλφα, ἥγουν 700 εἰς φύλλα, καὶ 294 στι-
χωμένα, ὡς ἐκεῖνα. Ἐστεῖλα τότε καὶ τὸν φίλον Ῥώταν
200 (στιχωμένα, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλὰ). Δὲν ἐξεύρω ἂν
ἐλογαρίασε μὲ σὲ περὶ αὐτῶν· διότι οὗτ' αὐτὸς μὲ εἶπε
τίποτε, οὗτ' ἐγὼ ἐνθυμήθην νὰ τὸν ἐρωτήσω· τόσοσιν φρον-
τίζω περὶ τῶν ἐμπορικῶν. Βλέπεις ὅτι σὲ γράφω εἰς κο-
λοβὸν φύλλον· τῶρα ἐρχόμενος ἐδῶ κάτω, ἴδα ὅτι εἶναι
κολοβόν. Εὐρίσκεις εὐλογον νὰ πέμψω εἰς τοὺς Χίους

καμμίαν πεντηκοστάδα τῆς Β ραψωδίας; ἄλλα τότε πρέπει νὰ συμπέμψω τὸν ἴσον ἀριθμὸν καὶ τῆς Α. Εἰς τὰ προλεγόμενα πάλιν ὁ Παπᾶ Τρέχας λαλεῖ· ἄλλα μὲ παντάπασι διάφορον τρόπον καὶ διάφορον μορφήν.

Πρὸς τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου (ἂν δὲν μ' ἀπατήσῃ ὁ τυπογράφος) λαμβάνει τέλος καὶ ὁ τρίτος τόμος τοῦ Στράβωνος, ἄλλ' ὅχι καὶ τελευταῖος, ὡς ἔλεγα.

Τὸ κείμενον ὅλον τοῦ Γεωγράφου συναπαρτίζεται μὲ τὸν τρίτον τόμον· ἄλλ' ἂν ἐπρόσθετα εἰς αὐτὸν τὰς σημειώσεις καὶ τὸν μακρὸν Πίνακα, ἥτ' ἀνάγκη νὰ γένῃ ὑπέρπαχυσ καὶ παντάπασιν ἀσύμμετρος μὲ τοὺς πρὸ αὐτοῦ τόμους· ὅθεν πρόσμενε καὶ τέταρτον περιέχοντα τὰς σημειώσεις καὶ τὸν Πίνακα.

Ἀσχολοῦμαι παρὰ ταῦτα καὶ εἰς τὸν πέμπτον καὶ τελευταῖον τοῦ Γαλλικοῦ Στράβωνος τόμον.

Προχθὲς ἐπλήρωσα τὸν Allais φρ. 35:25 διὰ τὰ ὅποια ἐπρόβλεψε βιβλία διὰ τὸν ἀδελφόν σου. Πέρασέ τα εἰς πίστιν τοῦ λογαριασμοῦ μου. Σὲ στέλλει αὐτὸς τὸ ἴσον τοῦ Καταλόγου τῶν βιβλίων· καὶ τὸν ἐπεφόρτισα, νὰ γράψῃ καὶ πρὸς τὸν Σκυλίτην τῆς Μασσαλίας τὸν μέλλοντα νὰ τὰ λάβῃ, νὰ τὰ κατευθύνῃ πρὸς τὸν κ. Μ. Βασιλείου. Ἐχεις λοιπὸν καιρὸν νὰ μηνύσῃς τὸν Σκυλίτην, ἂν θέλῃς νὰ τὰ ἀσφαλίσῃ ἀπὸ κινδύνους θαλάσσης· Ὑγίαινε! Μὴν ἀργήσῃς ν' ἀποκριθῇς.

25 Xbré, 1817.

Ἀσπάζομαι σε παροικίον.

ἔχω δύο σου ἐπιστολάς 4 καὶ 5 τοῦ παρόντος μηνός. τὴν πρώτην μανθάνω τὸ κατευόδιον τοῦ Αἶ! *φιλ.* **ἄλλ' ἐγὼ** εἶθε κατευοδωθῇ καὶ τὸ πεμφθὲν κατὰ τὸ τοῦ παρόντος μηνός πολὺ παχύτερον, τοῦ ὁποίου ἐπιστολὴ ἐστέρησε τὸν πέμψαντα φρ. 8:50/100. Τὸ καὶ εἶμαι οὐδ' ὁ πέμψας τὰ ἔβαλεν ὡς ὁμοιοτέ-
κ. Ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ ὁ ταλαίπωρος, ἀναγκασμένος εἶναι τὸ ἔργον του διὰ ν' ἀσχολῇται εἰς τοιαύτας ῥίπας; ἔν δύνασαι νὰ τὸ διορθώσῃς, καλῶς· εἰδὲ μὴ, το ὡς εἶναι, καὶ δὲν βλάπτει. Ὁ πέμψας δὲν ἐκρά-
τισον, διὰ νὰ εὕρῃ καὶ τὸν τρόπον διορθώσεως. Τὸ Νέ-
ος ἄς βαλθῇ, ὡς κρίνεις. Αἶμα ἔκαμε τὸν στείλαντα τύψη (ὅχι μεταφορικῶς) πρῶτον ἢ ἀνάγκη νὰ ἀσχο-
νῇ εἰς τοιαῦτα, ἔπειτα ἢ ὀδυνηροτέρα ἄλλη ἀνάγκη ἐπέμψῃ εἰς ξένον τυπογράφον. Αὐτὸς πάντοτε ἀσυγ-
γρῶς πλείότερα ἀναμορφώνει καὶ διορθώνει εἰς τὰ τυπω-
δοκίμια παρὰ εἰς τὴν μεταγραφὴν. Τοῦτο σὲ λέγω, ἵνα προσέχῃς εἰς τὴν τύπωσιν τοῦ δευτέρου, μὴ παρὰ
δεχόμενα σφάλματα τοῦ γράψαντος προστεθῶσι καὶ
πολλὰ τοῦ τυπογράφου. Ἄν εὕρῃς ὁμῶς καὶ τὴν
τοῦ λόγου τίποτε *sproposito*, ἔχεις τὴν ἄδειαν νὰ
διορθώσῃς, σὺ ὁμῶς, καὶ ὅχι ἄλλος κανένας, παρα-
κατατοχὴ χάριν, ἀπὸ τοὺς προσγράφοντας τὸ χεῖριον Β,

τὸ ὁποῖον ὁσάκις ἐνθυμηθῶ, δὲν ἐμπορῶ νὰ κρατήσω τὸν γέλωτα. Δὲν ἐμπορεῖς νὰ λογιᾷσῃς (σὲ τὸ λέγω πάλιν) πόση εἶναι ἡ δυστυχία τοῦ γράφοντος, ὅταν δὲν ἐπιστατῇ αὐτὸς εἰς τὴν τύπωσιν. Τοῦτο μὲ κἀμνει νὰ δικαιολογῶ τὸν τρόπον τινὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κ. ἀπὸ τοὺς Σ. Ἄν τὸ ἔκαμε μὲ σκοπὸν νὰ εὐρεθῇ παρὼν εἰς τὴν τύπωσιν τῶν κόπων του, τίς ἔχει δίκαιον νὰ τὸν κατηγόρησῃ περὶ τούτου; Λοιπὸν εἶναι ἡ κρίσις, τί τῶν δύο ἦτον ὠφέλιμώτερον, νὰ μείνῃ σταθερὸς ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἢ νὰ τυπώσῃ τοὺς κόπους του μὲ ἀκρίθειαν· ἀλλὰ τοιαύτην κρίσιν αὐτὸς πάλιν εἶναι παρ' ἄλλον ἱκανώτερος νὰ κρίνῃ.

Ἴσον τοῦ δευτέρου ἐκράτησα· ἀλλὰ ποῖον ἴσον; παντάπασιν ἄνισον καὶ ἀνόμοιον κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα, καὶ ἀπλῶς τοιοῦτον, ὁποῖον δὲν ἤθελε μὲ βοηθῆσαι σὲ τίποτε, ἂν κατὰ τύχην ἐγεννᾶτο εἰς τὴν κεφαλῇ μου καμμία διόρθωσις νὰ σὲ τὴν προφθᾷσω. Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἂν εὖρης πρὸς τοὺς συντάκτας τοῦ Α. Ε. βάλῃς, πρὸς τοὺς ἐκδότας τοῦ Α. Ε. Ἀντὶ τῆς κλήσεως Ἑρμογράφος, ὃς γραφθῇ παντοῦ φίλος μόνον.

Περὶ τοῦ Πόρρος Μουσῶν, ἐρωτῶ σε (ὅτι ἐγὼ δὲν ἐνθυμοῦμαι καλὰ, οὐδ' ἔχω βιβλία συνοδικὰ ἢ πατερικὰ νὰ τὸ ἐρευνήσω), ὅστις τῶν ἀρχιερέων ἐπιβαίνει μὲ βίαν εἰς ἀλλοτρίαν ἐπαρχίαν, δὲν ὀνομάζεται μοιχός, μετὰ φορικῶς. Ἐγὼ νομίζω, ναί. Ἄν δὲν τὸ ἐνθυμᾷσαι, ἐρωτήσῃς τὸν Θεόκλητον.

Τολμᾷ ὁ Ἀλιτῆριος φυξαγχόνης νὰ λέγῃ εἰς τὴν Τ. κατ'ἀργ. περὶ τοῦ γηραιοῦ ὅτι φεύγει τὴν πατρίδα τὴν Τ. (διὰ δεινὰ ἀμαρτήματά δηλαδὴ): Ἀλλὰ τοῦ γηραιοῦ συγγενεῖς καὶ φίλοι σώζονται καὶ εἰς τὴν Σμύρνην καὶ εἰς τὴν Χίον, καὶ ἐξεύρουν καὶ αὐτοί, καὶ ὅλος ὁ κόσμος, ὃς

ἡ ἀποδημία του δὲν ἔχει οὐδεμίαν αἰτίαν ἢ σκιὰν μώμου, ἐνῷ αὐτὸς διὰ τὸν φόβον τῆς ἀγχόνης δὲν τολμᾷ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐπρόδωσεν εἰς τὸν Β. Εἶναι γνωστὸν ὅτι δι' αὐτὴν του τὴν προδοσίαν ἀπολαμβάνει καὶ σύνταξιν ἀπὸ τὸ κράτος. A-t-on jamais vu un si abominable libelliste. Ταύτην τὴν ἀναίσχυντον συκοφαντίαν ἐπεθύμουν νὰ τὴν τρίψῃ τις ἐμπαρόδῳ εἰς τὸ χάλκινόν του πρόσωπον.

Λέγεις περὶ τοῦ δαίμονος, ὅτι φαίνεται invaghitto διὰ τὸν ἄλλον, ἢ διὰ τοὺς ἄλλους δύο faquins· κ' ἐγὼ σὲ προλέγω ὅτι τὸ invaghimento τοῦτο μέλλει κατὰ δυστυχίαν νὰ ἀναζωώσῃ τὸν ναρκωμένον κλάμον τοῦ Δ. τῶρα μάλιστα ὅταν ἔχωσιν ἐπίκουρον τὸν Ἀττικὸν συκοφάντην. Ὁ invaghitto εἶναι αὐτόχρημα Λευίτης ὅμοιος τοῦ Λευίτου Φ. ἀκόμη καὶ τοῦ Πουτσολάντη. Οἱ διωγμοὶ τῶν Λευιτῶν εἶναι διωγμοὶ Νερωνικοί.

Καλὸν ἦτο, ὅ,τι τυπωθῇ νὰ πέμπεται εἰς αὐτὸν ἀμέσως διὰ τῆς πόστας. Ἴσως τοῦτο τὸν διορθώσῃ ὀλίγον, ὡς ἐγγίζον τὴν φιλαργυρίαν του. Ἰδες πόσον τοῦ ἔκαυσαν τὴν καρδίαν τὰ ἄδρὰ ἔξοδα (σελ. 6).

Ἄξιον ἐπίθετον αὐτοῦ ἐμποροῦν νὰ τὸν δώσωσι καὶ τὸ Χαλκοπρόσωπος, μὲ τὸ ὁποῖον ὡς λέγει ὁ Χρυσόστομος (Ὁμιλ. γ' εἰς τὸν Ἡσαίαν) ὠνόμαζαν οἱ Βυζαντινοὶ τοὺς ἀναίσχυντους. « Οὕτω γοῦν καὶ ἡμῖν ἔθος πολλάκις » τοὺς ἐρυθρίαν μὴ εἰδότες χαλκοπροσώπους καλεῖν ».

Ἄξιον εἶναι καὶ τοῦτο τοῦ ἀειμνήστου Βολταίρου:

Les vieux livres sont des trésors,
Dit la sottise et maligne envie :
Ce n'est pas qu' elle aime les morts :
Elle hait ceux qui sont en vie.

(Dictionnair. philosophique, au mot, *Anciens et Modernes*).

Περὶ τῆς ὁποίας βδελύσσεται λέξεως τοῦ μακαρονισμοῦ, ἰδοὺ τί λέγει ὁ αὐτὸς Βολταῖρος (ἐπειδὴ ὅλα τὰ ἔθνη ἤρχισαν τὴν γλῶσσάν των ἀπὸ τὸν μακαρονισμόν): Les sermons de Barlet et de Maillard . . . étoient prononcés, moitié en mauvais latin, moitié en mauvais français· les sermons en Italie étoient dans le même goût. C'étoit encore pis en Allemagne. De ce mélange monstrueux naquit le style macaronique; c'est le chef d'oeuvre de la barbarie. Cette espèce d'éloquence, digne des Hurons et des Iroquois, s'est maintenue jusque sous Louis XIII. Le Jésuite Garasse, un des hommes les plus signalés parmi les ennemis du sens commun, ne prêcha jamais autrement. (Dictionnair. philosoph. au mot, *Allégories*).

Τοιοῦτον ἀπαράλλακτον εἶναι τὸ ὕφος τῆς μεταφρ. τοῦ Περὶ πλήθους κόσμων. *Ἄν σὲ φαίνεται εὐλογον, πρόσθε: ὡς σημείωσιν τὸ περὶ Μακαρονισμοῦ μαρτύριον τοῦ Βολταίρου, εἰς τὴν σελίδα ὅπου ἀναφέρω τὸν μακαρονισμόν.

*Ἄν ἀγαπᾷς νὰ ἴδῃς καὶ τὴν ἠθικὴν εἰκόνα τοῦ Χονδρικᾶ, ἀνάγνωσε τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦίτου Garasse εἰς τὸ Βιογραφ. Λεξικόν. — Ὁ Δέκατος τρίτος Λουδοβίκος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἑρρίκου τετάρτου, καὶ πατὴρ τοῦ Δεκάτου τετάρτου Λουδοβίκου.

Μὲ ἤλθε λογισμός, ἂν δὲν λανθάνωμαι, καλός, ὁ ἐξῆς. Ἐνθυμᾶσαι ὅτι ἐσυμβούλευσα πολλάκις τὴν συλλογὴν τῶν Γραιικῶν λέξεων, λέγων ὅτι ἔπρεπε διὰ τοῦτο νὰ σταλθῶσι δύο νέοι, περιηγηταὶ τῆς Ἑλλάδος, νὰ συνα-

θροίσωσι τὴν ὕλην τῆς γλώσσης. Δὲν εἶναι πλέον χρεῖα
τούτου, ἐὰν οἱ ἐκδότης τοῦ Λ. Ε. προσκαλέσῃ τοὺς
ἐκασταχοῦ λογίους Γραικοὺς νὰ πέμπωσιν εἰς τὸν Λ. Ε.
ἐκαστος τὰς ἰδιαζούσας εἰς τὴν πατρίδα του λέξεις ἢ
φράσεις, καὶ καθόσον πέμπονται, νὰ τὰς καταχωρίζωσιν
οἱ ἑρμογράφοι κατὰ στοιχεῖον εἰς κάθε τετράδιον (μία
μόνη σελὶς κάθε τετραδίου εἶναι ἱκανὴ εἰς τοῦτο), τὰς
ἰδιαζούσας ὁμῶς, καὶ μόνας ἐκείνας ὅσαι δὲν εὐρίσκονται
εἰς τὰ κοινὰ μας Λεξικά. Σὲ βεβαιώνω καὶ τοὺς βεβαιώνω,
ὅτι τοιαύτη συλλογὴ ὅχι μόνον θέλει χορηγήσῃ μετ' ὀλί-
γους χρόνους ὕλην ἀρκετὴν εἰς σύνταξιν Λεξικοῦ, ἀλλὰ
καὶ συνεργήσῃ πολὺ εἰς ἀκριβεστέραν γνῶσιν τῆς ἀρ-
χικῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης. Πρόσθετε καὶ τρίτον, ὅτι θέλει
καταστήσῃ τὸν Λ. Ε. ὥντως κλασσικὴν ἡμερησίαν, καὶ
ἐκλύσει πολλοὺς ὑπογραφείας. Διότι ἀπὸ τοὺς ἀλλογε-
νεῖς φιλόλογους δὲν εἶναι ὅστις δὲν θελήσῃ νὰ τὴν ἔχῃ,
διὰ νὰ παραβάλλῃ τὰ νέα μὲ τὰ παλαιά. Μὴν ἀμελήσῃς
ὡς τὸ συμβουλεύσῃς τοὺς Ἑρμογράφους.

Εἰς τὸ πῦρ, παρακαλῶ σε.

239.

25 Δεκεμβρίου 1817.

Ἐδῶ κλεισμένας δύο ἐπιστολάς σε πέμπω, τὴν μίαν
διὰ τὸν ἀδελφόν σου, καὶ τὴν ἄλλην διὰ τὸν Θεόφιλον.
Εἰς ταύτην ὁ Μάλης εἶναι Μηχαήλ (καθ' ὑποκορισμὸν
ὡς φαίνεται). Ὁ καλὸς οὗτος Μάλης μόνος πληρόνει τὴν

δαπάνην τῆς ἐδῶ διατριβῆς τοῦ σπουδάζοντος τὴν τυπογραφίαν Κωνσταντίνου. Ἡ σπουδὴ καὶ ἐπιμονὴ του εἶναι θαυμαστή. Ἀσχολεῖται ὄχι μόνον νὰ τυπώῃ, ἀλλὰ ἤρ-
χισε νὰ κατασκευάζῃ καὶ τύπους, καὶ φέρει εἰς ἐμέ τὰ
στοιχεῖα τὰς κυριακὰς, καθόσον προχωρεῖ εἰς τὸ Ἀλφά-
βητον, χαίρων πρὸς χαίροντα. Ἀπολογεῖσαι, φίλε, ὑπὲρ
τῶν Χίων, ὡς βεβαρημένων ἀπὸ πολλὰ ἔξοδα. Ἐγὼ δὲ
σὲ λέγω, « Ὅστις δὲν θέλει νὰ ζυμώσῃ, πέντε ἡμέρας
κοσκινίζει ». Γράψε τους ὅτι εἰς μόνος Κυδωνιάτης προ-
ξενεῖ τὸ καλὸν τῆς τυπογραφίας εἰς τὴν πατρίδα του, ἢ
μᾶλλον εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ἀμυρᾶς μὲ γράφει, ὅτι σ' ἔστειλε τὴν Πάλαν, τὴν
18 Νοεμβρίου.

Ἐλαβα καὶ τὴν 10 παράδοσιν τοῦ Βιογραφ. Λεξ.
(τόμ. 19 καὶ 20) τέσσαρα σώματα φρ. 48.

Μ' ἔστειλεν ὁ Boissonade καὶ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ θη-
σαυροῦ τοῦ Ἑρρίκου Στεφ. 2 σώματα (διπλᾶ ταῦτα
τὴν φορὰν) ἐν διὰ σὲ καὶ ἄλλο διὰ τὰς Κυδωνίας 109:
40. Πέρασε λοιπὸν εἰς τὸν λογαριασμόν μου φρ. 157:40.
Τὸ διπλᾶ σημαίνει τρίτην καὶ τετάρτην παράδοσιν.

Ἐχω καὶ διὰ τὸν φίλον Ῥώταν ἐν σῶμα τοῦ βιογρ.
Λεξικοῦ, τομ. 19 καὶ 20. Ἀλλὰ πῶς νὰ σᾶς τὰ στείλω
δὲν ἐξεύρω.

Τὸ Einschmeicheln (sich), εἶναι, μὴν ἀμφιβάλλου,
τὸ Καθομιλεῖν των παλαιῶν. Ἐπειδὴ τὸ Ὀμιλῶ εἶναι
γνωστὸν καὶ εἰς τοὺς χυδαίους μας, ἴσως δὲν εἶναι μακα-
ρονισμὸς ἢ χρῆσις τοῦ Καθομιλῶ.

Τὸ Imposer κατὰ λέξιν, εἶναι, ἐπιτιθέσθαι, ὅθεν ὁ
Imposteur ὁ πλάνος. Τὸ ῥῆμα ἐπιτιθέσθαι εἰς σημασίαν
τοῦ ἀπατᾶν δὲν εἶμαι βέβαιος ἂν τὸ ἐμεταχειρίσθην ὁ

ἀκμάζων ἢ ὁ παρακμάζων Ἑλληνισμός. Ἀπὸ τὴν δ' ἐκατονταετηρίδα ὁμως καὶ κάτω εἶναι βέβαιον ὅτι ἔλεγαν Ἐπιθέτην τὸν Imposteur. Ὁ Χρυσόστομος (Ὁμιλ. ιζ. εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολ.) λέγει « Εὐθέως τὸν ἐπιθέτην, τὸν ἀπατεῶνα, τὸν εἴρωνα καλοῦμεν κτλ. » καὶ ὁ Ἅγιος Ἱερώνυμος, Λατῖνος πατήρ (τῆς αὐτῆς δ' ἐκατονταετηρίδος μὲ τὸν Χρυσόστομον) ἱστορεῖ, ὅτι οἱ εἰδωλολάτραι, εὐθὺς ὅταν ἔβλεπαν κἀνένα ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς μας, ἐφώναζαν, « Ὁ Γραικὸς ἐπιθέτης. » un bel éloge vraiment.

Ταύτην τὴν ὥραν λαμβάνω καὶ τοῦ Λεξ. τῆς φυσικ. ἱστορ. τοὺς τόμους 16, 17 καὶ 18. Γράψε λοιπὸν ἀκόμη εἰς τὸ ἔχειν μου διὰ τὸν ἀδελφόν σου 3 τόμους μετὰ τοῦ στιχώματος (αὔριον τοὺς δίδω εἰς τὸν

στιχώτην).	φρ.	26:25
διὰ τοὺς Χίους.		26:25
διὰ τοὺς Κυδωνιάτας.		26:25

φρ. 78:75 τὰ ὅποια προστιθέμενα εἰς τὰ ἀνωτέρω συμ-
ποσοῦνται φρ. 236:15.

Τὰ 1800 φρ. διὰ τὸν τρίτον τόμον τοῦ Στράβωνος
μ' ἐπέμψθησαν. Ὑγίαινε !

Ἄλλ' ἴσως τὸ ζήτημά σου εἶναι ὅχι διὰ τὸ en im-
poser ἀλλὰ διὰ τὸ ἀπλῶς imposer· τὸ ὅποῖον ὁμως κα-
ταντᾷ εἰς τὸ αὐτό.

A Madame

Madame la Veuve Alexandre Basili

à Trieste.

Τιμιωτάτη Ἀρχόρτισσα!

Πῶς νὰ παρηγορήσω τὴν ἀπροσδόκητον συμφορὰν σου, ὅστις ἔχω χρεῖαν παρηγορίας ἐγώ, ἐπειδὴ σιμὰ τῶν ἁλῶν μου δυστυχιῶν χάνω τώρα εἰς τὸ γῆρας καὶ τὸ ἀγαπητὸν καὶ πολýτιμόν μου φίλον; *Ἄν ἐπρόβλεπα ὅτι ὁ θάνατός μου ἔμελλε νὰ τὸν σώσῃ, ἤθελα (μὴν ἀμνηστέα) ἐπιθυμήσειν ν' ἀποθάνω εἰς τόπον ἐκείνου. Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησεν οὕτως ὁ ζωῆς καὶ θανάτου Κύριος.

Ὑποτάξου λοιπὸν Κυρία μου, ὡς καλὴ Χριστιανή, εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· καὶ ἂν ἡ λύπη τῶν ἄλλων συνεργήσει εἰς παρηγορίαν σου, μάθε ὅτι δὲν ἔχεις ἐμὲ μόνον συλλυπούμενον. Ὅλοι τοῦ γένους μας οἱ τίμιοι ἄνδρες θάβουν κλαύσειν ὡς κοινὴν τοῦ γένους συμφορὰν, τὸν θάνατον τοῦ καλοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις καὶ μὲ λόγον καὶ μὲ ἔργον ἔδειξε τὴν πρὸς τὸ γένος ἀγάπην του.

Τὴν πρὸς τὸν μακαρίτην ἀγάπην, Κυρία μου, θέλει δείξειν ὅχι τόσον μὲ τοὺς θρήνους, ὅσον μὲ τὴν περὶ τῶν ἀγαπητῶν σου τέκνων φροντίδα· τὰ ὅποια τώρα σὲ μόνον γνωρίζουν καὶ μητέρα καὶ πατέρα, καὶ τῶν ὁποίων ἡ σωτηρία κρέμεται ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑγίαν σου. Εὐχομαί σε καὶ τὰ δύο! καὶ ἀσπαζόμενος τὰ φίλτατά σου τέκνα, εἶμαι ἔτοιμος

Α'. Φεβρουαρίου 1818.

Εἰς τὰς προσταγὰς σου ὁ
ΚΟΡΑΗΣ.



ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΑΧΡΟΝΟΛΟΓΗΤΟΙ.

1.

A.

Φίλιππε 'Αλέξανδρε, εὐχομαί σε καλὴν ἡμέραν!

Εἰς τὸ κεφάλαιον XLI τοῦ Βεκκαρίου *Come si preven-
gono i delitti*, ὅπου λέγει, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις τῶν
ἀδιαφόρων πράξεων πολλαπλασιάζει, ἀντὶ τοῦ νὰ ἐμπο-
δίσῃ, τὰ ἀμαρτήματα, τὸ ἰταλικὸν ἔχει οὕτως, *il proi-
bire una multitude di azioni indifferenti non è
prevenire i delitti che NON possono nascere* κ.τ.λ.
Πρὶν ἀκόμη νὰ γνωρίσω τὴν γαλλικὴν μετάφρασιν, ἐνό-
μισα καὶ μετέφρασα ἐξ εἰκασίας, ὥσάν νὰ ᾔτον . . .
che NE possono nasce, ε, εὔρηκα ἔπειτα εἰς τὴν μετά-
φρασιν τοῦ Μορελέτου τὴν αὐτὴν ἔννοιαν *qui peuvent
EN être la suite*. Ὅθεν δὲν μὲ ἔμεινε πλέον ἀμφιβο-
λία, ὅτι ἡ ἄρνησις ᾔτον σφάλμα τυπογραφικόν. Ἀλλ'
ὅμως τώρα εἰς τὴν ἄλλην ἀνώνυμον γαλλικὴν μετάφρα-
σιν εὕρισκω, *ce n'est pas prevenir les crimes, puis-
qu'elles ne sauraient être la source d'aucun...* Εἰπέ
με λοιπὸν ἂν εἰς τὴν ἰδικὴν σου ἔκδοσιν ἦναι γραμμένον
NE ἢ NON. Ἐγὼ προκρίνω τὸ πρῶτον ὡς ἀληθέστερον.
Τῶν χαμάλιδων, παραδείγματος χάριν, ἡ νομοθεσία ἀπα-

γορεύει τὸν οἶνον· καὶ εἶναι ἀληθές ὅτι ἐκ τῆς μέθης
 νανται νὰ γεννηθῶσι φόνοι. Ἀπαγορεύουν ὡσαύτως καὶ
 τὸ νὰ βλέπη τις τὰς γυναῖκας (νεμεχράμ)· ἀλλ' εἴτι
 γνωστόν, ὅτι ἐκ τοῦ ὄρῳ γεννᾶται τὸ ἐρῶν, καὶ ἐκ τοῦ
 του αἱ μοιχεύει. Ὅθεν *ne possono nascere*, καὶ ὅχι *non*
possono nascere.

Υγίαινε.

B.

Ἐνθυμοῦ, φίλε, νὰ μ' ἐρωτήσης περὶ τοῦ ἀφίλου καὶ
 πρὸ τοῦ φύγει ὅταν εὐρεθῶμεν ἐντάμα, διότι δὲν ἔχω
 καιρὸν κατὰ τὸ παρόν. Ἐρώτησον τὴν κυρίαν Beccaria,
 πατρίδα, ἐποχὴν γενέσεως καὶ θανάτου τοῦ πατρός της.
 Ἐποχὴν πρώτης ἐκδόσεως τοῦ πρωτοτύπου Ἰταλικοῦ. Ὁ
 μεταφραστὴς τὸν ὀνομάζει Marquis César Beccaria
 Bonesano· τοῦτο τὸ τελευταῖον φαίνεται νὰ ᾔηαι τὸ
 ἐθνικὸν ὄνομα· αὕτη ἡ Bona ἢ Bonesa εὐρίσκεται εἰς
 τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Μεδιολάνου; Ἐγὼ δὲν τὴν εὐρίσκω
 μήτε εἰς τοὺς πίνακας, μήτε εἰς τὰ λεξικά τῆς Γεωγραφικῆς
 φίας. Θέλει εἶσθαι πολλὰ εὐτελὲς πολίχνιον. Ἐρρώσω
 εὐδαιμονῶν!

Ἄν ἔχη αὖριον τὸν καιρὸν ὁ Πέτρος σου· παρακαλῶ
 νὰ μὲ συνάξῃ τὰ ἀργύρια τῆς ἐγκεκλεισμένης συγγραφῆς
 τὴν ὁποίαν μὲ πέμπει ὁ προφασσόρος καὶ φίλος μου ἐκ
 τοῦ Μονσπελίου διὰ πώλησιν Ἰπποκράτους· καθ' ὅσον
 ἐδυνήθην ν' ἀναγνώσω τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος πληρω
 τοῦ εἶναι Auterant et Carayon Cousins, rue neuve
 St Augustin N° 26. Καὶ πάλιν Ἐρρώσω!

Γ.

Φίλτατε κύρ 'Αλέξανδρε ἔχε καλὴν ἡμέραν! Λάβε τὸν Θεόφραστον τοῦ Γαζῆ καὶ τὸ πρὸς αὐτόν μου γράμμα, τὸ ὅποιον παρακαλῶ νὰ πέμψῃς μετὰ τοῦ Θεοφράστου, ἀφ' οὗ πρῶτον τὸ σφραγίσῃς. Ἀγκαλὰ ἔχομεν ἀκόμη καιρὸν, προθυμήθητι ὅμως νὰ μὲ μάθῃς τὸνομα τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἐν Λειψίᾳ, πρὸς τὸν ὅποιον ἔχεις νὰ πέμψῃς τὰ ἀντίτυπα τοῦ Βεκκαρίου. Τοῦτο σὲ λέγω, διότι ἔχω σκοπὸν νὰ παρακαλέσω τὸν ἐκδότην τοῦ Διοδώρου καὶ Λουκρητίου νὰ ἀναγγεῖλῃ αὐτὸς καὶ νὰ κάμῃ τὴν παρεκβολὴν τοῦ συγγράμματος εἰς τὰς φιλολογικὰς ἐφημερίδας τῆς Γερμανίας. Ἴσως κάμω τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τοῦ ἐτέρου φίλου τοῦ Schneider. Ὅθεν ἦτον ὠφέλιμον εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ εἰς τὰς αὐτὰς ἐφημερίδας ν' ἀναγγελη καὶ ὁ πωλὼν καὶ ὁ τόπος τῆς πωλήσεως. Ἐπειδὴ αἱ μαρτυρίαι τῶν παλαιῶν ὅσας ἀναφέρω εἰς τὰς σημειώσεις εἶναι Ἑλληνικαί· πιθανὸν εἶναι ὅτι θέλουν τὸν ἀγοράσῃ καὶ οἱ φιλέλληνες Γερμανοὶ διὰ τὴν περιέργειαν τοῦ νὰ ἰδῶσι τὸν παραλληλισμὸν τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων πολιτικῶν δοξῶν. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν!

Ἐρώτησον καὶ πάλιν, νὰ ζήσης! τὸν φίλον σου περὶ τοῦ Ἰσπανικοῦ Στράβωνος.

2.

Φίλτατε κύριε 'Αλέξανδρε.

Τὴν παρελθοῦσαν νύκτα ἴδον ἐνύπνιον, ὅτι σὺ καὶ ὁ ἐν Λιβόρνῳ Ζωσιμᾶς ἀπεφασίσατε νὰ τυπώσετε μὲ κοι-

νήν δαπάνην, τὴν μετάφρασιν τοῦ περὶ Ἀμαρτημάτων καὶ ποινῶν συγγράμματος τοῦ Βεκκαρίου. Εἰς τὴν Λοταρίαν ἐδῶ συνεθίζουσι νὰ παίζουσιν ὁδηγούμενοι καὶ σφιζόμενοι οἱ ἄσοφοι καὶ ἀσύνετοι ἀπὸ ἐνύπνια. Ἀρ' ὅσα ἔπραξα ἐπὶ ζωῆς μου ὁδηγούμενος ἀπὸ κανόνας φρονήσεως, πολλὰ ὀλίγα ἔλαβον χρηστὴν ἔκβασιν. Τί κωλύει νὰ δοκιμάσωμεν καὶ τὰ ἐνύπνια ;

Ἡ δαπάνη τοῦ τύπου στοχαζομαι ὅτι θέλει συμποσῶθῃ 1800 φράγκα, ὅχι βέβαια περισσότερα ἀπὸ τὰ 1900· καὶ τοῦτο διότι ἡ τιμὴ τοῦ χαρτίου ἀνέβη εἰκοστὴ καθ' ἑκάτον. Ἐννοῶ διὰ τὴν δαπάνην ταύτην 1500 ἀντίτυπα· καὶ εἰς αὐτὴν περιέχεται καὶ ὁ κόπος μου. Ἄν ἔχῃς τὸν τρόπον νὰ καταβάλῃς τὸ ἥμισυ τῆς ποσότητος ταύτης, γράφω εὐθὺς τὸν Ζωσιμᾶν διὰ τὸ λοιπὸν ἥμισυ. Εἰ δὲ τὸ ἐνύπνιον δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἐνύπνιον, ὀλίγον θέλω φροντίσει, στοχαζόμενος τὸν κόπον τῆς διορθώσεως, καὶ τὴν σύνθεσιν καὶ προσθήκην ὀλίγων ἔτι σημειώσεων ἀναγκαίων, αἱ ὁποῖαι θέλουν μὲ φανῇ τοσοῦτον βαρύνειν. ὅσον εὐρίσκομαι ἄρκετὰ ἡσχολημένος μὲ τὸν Στράβωνα.

Υἱαίνει εὐδαιμονῶν ! (1)

13ῃ τοῦ Λειμωνίου.

Τιμολφέστατε φίλε.

Ἐγὼ εἶχον ἀποφασίσῃ νὰ κάμω τὰ ἐξοδα τοῦ τύπου τοῦ περὶ ἀμαρτημάτων καὶ ποινῶν συγγράμματος ἐπρόσμενον ὁμῶς νὰ λάβω μετρητὰ διὰ νὰ σοὶ τὸ προβάλλω.

(1) Ἔπεται ἡ πρὸς τὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν αὐτόγραφος ἀπάντησις τοῦ Α. Βασιλείου.

Δὲν εἶναι λοιπὸν χρεῖα νὰ γράψῃς περὶ τούτου πρὸς Ζωσιμᾶν, ἢ ἄλλον· ἀλλὰ λάβε τὴν περικλειομένην σχεδίαν φράγκων πεντακοσίων εἰς λογαριασμόν, καὶ ἐπίθες ὑπάρ τὴν ὑστάτην χεῖρα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ βιβλίου. Διὰ νὰ ἀληθεύσῃ δὲ καὶ τὸ ὄνειρον, ἂν θέλῃς γράψῃς πρὸς Ζωσιμᾶν διὰ νὰ συντρέξῃ εἰς σύνθεσιν γραμματικῆς, ἢ ἐν-τελοῦς τῆς πατρικῆς γλώσσης τῆς θείας, ἢ δοκιμίου τῆς καθ' ἡμᾶς. Ἐκαμα τοιοῦτόν τι πρόβλημα ἄφ' ἑαυτοῦ μου πρὸς φίλον Κωνσταντινουπολίτην διὰ νὰ συνεργήσῃ καὶ ἔρανον, καὶ εἴθε νὰ εὐδοκιμήσῃ. Εὐδαιμονεῖς σωζόμενος πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν.

Ἐν Παρίσι τῇ 14 τοῦ Λεωμωνίου.

Περὶ τῶν σημειωμάτων εἰς τὸ βιβλιάριον, ἡ γνώμη μου εἶναι νὰ μὴ φέρωσιν ὀνομαστὶ καὶ ἀναφανδὸν οὐδὲν ἰδιαιτέρως κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, διὰ νὰ διαδοθῇ ἀνυποποττέρως, καὶ νὰ φέρῃ τὴν ἐπιθυμητὴν φώτισιν καὶ ὠφέλειαν· νὰ βαλθῇ ὅμως τόσον εἰς αὐτά, ὅσον καὶ εἰς τινα προοδηγίαν ἢ προοίμιον, τὸ ἀναγκαῖον ἄλλας, ὡς εἰσαγόμενα καὶ δόγματα γενικὰ διὰ νὰ ἐγκαινίσωσιν ἄφ' ἑαυτῶν τὴν ἔξιν τοῦ συλλογίζεσθαι καὶ παραβάλλειν, ὡς καρπὸν ἀναγκαῖον καὶ φυσικὸν τῆς ἐλληνικῆς φιλοτιμίας.

3.

Φίλτατε κύρ Ἀλέξανδρε χαίροις !

Παρακαλῶ πρῶτον μὲν νὰ μὲ εἰπῇς τὴν ποσότητα τῶν γαλλικῶν λιτρῶν, τὰς ὁποίας ἔφεραν αἱ δώδεκα

στηρλῖναι, διότι ἔχω νὰ γράψω μετὰ τὴν αὔριον πρὸς τὸν ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος μὲ τὰς ἐπεμψε.

Εἰπέ με ἔπειτα, πῶς ὠνομάζετο παλαιὰ τὸ Σοῦλι, ἢ τὸ ἡξεύρης. Εἰς τὸν Μελέτιον δὲν εὗρίσκω πλὴν δύο μόνον ἔθνη τῆς Ἠπείρου, Συλίονας, καὶ Σελλούς, οἱ ὁποῖοι καὶ χωρὶς τοῦ σ Ἑλλοὶ λέγονται. Εἶναι ἄρα γὰρ ἀπὸ τὰ δύο ταῦτα τὸ σημερινὸν Σοῦλι; Ἦθελες κάμει καλὰ ἂν ἐφρόντιζες νὰ πέμψης μερικὰ ἀντίτυπα τοῦ ἄσματος καὶ πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς τοὺς Νικοπολίτας.

Εἰπέ με τέλος πάντων (νὰ ζήσης!) ἂν οἱ Γραικοί, οἱ πεπαιδευμένοι μάλιστα καὶ ὅσοι σπουδάζουν νὰ σεμνύνουσι τὰ κακέμφατα δι' εὐφημοτέρων λέξεων ὀνομάζωσιν ἐνίοτε αὐτόν, τὴν παρὰ τῶν χυδαίων λεγομένην ὀρθὴ κοπτὰ et sans façon ψωλὴν;

Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ κοινῶς λεγομένη καλαμωτή, καὶ πρὸς τί χρησιμεύει;

Ἐρώτησον, παρακαλῶ, ἂν τὸ κεμέρι, δηλαδὴ ἡ ζώνη ἐκείνη τὴν ὁποίαν μάλιστα φοροῦσιν οἱ ὁδοιπόροι, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ὡς εἰς βαλάντιον φυλάττουσι καὶ τὰ χρυσὰ νομίσματα, εἶναι λέξις τουρκικὴ.

Εἶναι χορδὸν τὸ πετίζει του· ἡ φράσις αὕτη εἶναι ἰσοδύναμος μὲ τὸ εἶναι εὐήθης, ἢ δύσνους; Ὑγιαίνει!

4.

Φίλτατε κῦρ Ἀλέξανδρε χαίροις!

Ἐκαμες καλὰ νὰ μὲ ἐνθυμίσης τὸν Θουκυδίδην. Αἶτιον τοῦ νὰ μὴ τὸν ἐξετάσω ἐστάθη ἡ παρὰ πολὺ εἰς

τὸν Μελέτιον πίστις. Τοῦτον ἐγὼ τὸν γεωγράφον σπανίως τὸν ἀνέγνωσα πρὶν ἀποδημήσω τῆς πατρίδος. Τώρα δὲ εἶναι ὀλίγος καιρὸς ἀφ' οὗ τὸν ἔφερα ἀπὸ Βενετίας. Ὅθεν ποτὲ δὲν ἤλπιζα τὸ νὰ ἦναι τόσον ἡμελημένος, καὶ εἰς αὐτὰ ὅσα ἀκριβέστερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἔπρεπε νὰ ἐξεύρη. Εἰς τὸν Θουκυδίδην, φίλε, τὸ *Σοῦλι* εὐρίσκεται ὅχι ἅπαξ, ἀλλὰ τρίς μὲ τρεῖς γραφὰς διαφόρους. Εἰς τὸ Βιβλ. Β. κφ. 30 τὸ γράφει *Σόλιον*, καὶ ὁ σχολιαστὴς τὸ ἐξηγεῖ « πόλισμα τῆς Ἠπείρου ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ » Εἰς τὸ Βιβλ. Γ, λφ. 95 τὸ γράφει *Σόλλιον*, καὶ εἰς τὸ Βιβλ. Ε. κφ. 30 *Σόλειον*. Τὸ Ἀσταρὸς τοῦ Ῥήγα ἴσως εἶναι τυπογραφικὸν σφάλμα ἀντὶ τοῦ Ἀστακὸς ἢ Ἀστακος πόλις καὶ αὐτὴ τῆς Ἀκαρνανίας κατὰ τὸν Μελέτιον (σελ. 322), διάφορος, ἀλλ' ὅχι μακρὰν ἀπὸ τοῦ Σόλιον, ὡς συμπεραίνεται ἀπὸ τὸν Θουκυδίδην Βιβλ. Β. κφ. 30.

Μὲ κακοφαίνεται ὅτι τὸ αὐλός, δὲν σημαίνει ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μ' ἔλεγεν ἡ μνήμη μου. Μ' ὅλον τοῦτο δὲν τὴν καταδικάζω ἀκόμη μέχρις οὗ νὰ ἐρωτήσω κανένα Σμυρναῖον. Τὸ καυλός εἶναι καὶ αὐτὸ Ἑλληνικὸν καὶ τῆς αὐτῆς ῥίζης καὶ συγγενείας μὲ τὸ αὐλός, καθὼς εἶναι τὸ καύχημα μὲ τὸ αὔχημα, ἀγκαλὰ εἶναι δύσκολον τὸ νὰ διορίσωμεν τίς ἀπὸ τοὺς δύο σχηματισμοὺς εἶναι ὁ ἀρχαιότερος ὁ διὰ τοῦ κ ἢ ὁ χωρὶς τοῦ κ. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει αὐλὴν προβάτων ἤγουν μάνδραν, ὁ Βιργίλιος τὴν λέγει, φίλε, καυλὴν (caula). Καυλὸν δὲ κυρίως οἱ Ἕλληνες ὠνόμαζον ἐκεῖνο τῶν φυτῶν τὸ μέρος τὸ ῥαβδοειδὲς τὸ μεταξὺ τῆς ῥίζης καὶ τῶν φύλλων. Καὶ ἐπειδὴ αὐτὸ εἶναι πολλάκις κοῖλον ἐνδοθεν (ὡς τῶν λαγάνων καὶ ἄλλων τοιούτων), πιθανὸν εἶναι ὅτι διὰ τοῦτο

καὶ τὸ μουσικὸν ὄργανον ὠνομάσθη αὐλός, καὶ τὸ γεω-
 τικὸν μόριον καυλός. Τοῦτο τὸ τελευταῖον ὀνομάσθη
 παρὰ τῶν Λατίνων coles, διότι αὐτοὶ συγχέουσι πολλὰ
 κίς τὴν αὐ δὶφθογγον μὲ τὸ ὄ, ὡς φαίνεται ἀπὸ τοῦ ca-
 nus καὶ conus ὄνομα τοῦ ἀνέμου τοῦ λεγομένου Σειφε-
 ρος, καὶ τὸν ὅποιον ὁ Γαληνός, φυλάξας τὴν λατινικὴν
 κλήσιν, ὀνομάζει καῦρον. Τὸν δὲ καυλὸν τῶν φυτῶν ὀ-
 σαύτως διττογραφοῦσιν οἱ λατῖνοι ὀνομάζοντες collis
 caulis, ἡ ὅποια λέξις σημαίνει εἰς αὐτοὺς ἀπλῶς παντὶ
 φυτοῦ καυλὸν (γαλλιστὶ tige), καὶ ἰδικωτέρως τὰ καυλὰ
 παρ' ἡμῖν λεγόμενα λάχανα, ὡς ἔχοντα δηλαδὴ καυλὸν
 ἐπιφανέστερον παρὰ τ' ἄλλα, ὅθεν παράγεται καὶ τὸ τῶν
 Ἰταλῶν cavolo.

Αἱ τρεῖς χιλιάδες τῶν ἀντιτύπων ἐχρειάσθησαν δια-
 νην 69 λιτρῶν Γαλλικῶν καὶ 7 σολδίων, Ἀπ' αὐτὰς
 χρεωστέες τὸ τρίτον μόνον, ἤγουν λίτρας 23 καὶ σόλ-
 2, τὰς ὁποίας θέλεις καταγράψαι καὶ αὐτὰς εἰς τὸν λο-
 γαριασμόν μου. Ἐλαβες μέχρι τοῦδε ἑννεακόσια ἀν-
 τυπα, ἃν δὲν λανθάνωμαι· σὲ χρεωστώ λοιπὸν ἀκόμη
 ἑκατόν· αἱ λειπόμεναι δύο χιλιάδες εἶναι τὰ ἡμίσεια
 τοῦς Γεωργίους, καὶ τὰ ἡμίσεια δι' ἐμέ.

Περὶ τῆς ἀποστολῆς μὴν ἔχης τοσοῦτον φόβον.
 Ἑλλάς εὐρίσκεται εἰς μέγιστον κίνδυνον διὰ τὴν ἀγρο-
 τητα τῶν τυράννων, οἱ ὅποιοι, φίλε, κατὰ τὰ φαινόμε-
 να, δὲν θέλουν πλέον μείνῃ πολὺν καιρὸν, ἢ καταστρε-
 των ἀπεφασίσθη καὶ ὑπεγράφη. Ἡ τουρκικὴ Γάγγραι-
 τόσον ἐρρίζωθη εἰς τὰ μέλη τῆς Ἑλλάδος, ὥστε εἶναι τὸ
 ἀδυνάτων ν' ἀποσπασθῇ χωρὶς νὰ ἐκκοπῇ ὁμοῦ καὶ
 ρος ἀπὸ τὰς ὑγιεῖς σάρκας. Μ' ὅλον τοῦτο, καὶ τὸ ἄσ-
 καὶ ἄλλα τοιαῦτα παρακινήματα, ἀντὶ τοῦ ν' αὐξήσῃ

τὴν κίνδυνον, θέλουν ἐξ ἐναντίας (τοῦλάχιστον ὡς ἐγὼ τὸ στοχάζομαι) τὸν ἐλαττώσῃ. Εἶναι καλὸν νὰ ᾔναι οἱ Γραικοὶ προσεκτικώτεροι, διὰ νὰ φυλάξουν καὶ τὰ ὄπλα των· καὶ ἂν ᾔναι ἀνάγκη νὰ σφαγοῦν, νὰ μὴ σφαγοῦν καὶ ὡς χοῖροι. Στοχάζομαι πρὸς τούτοις ὅτι ἡ κατάπληξις τοῦ τυράννου θέλει εἶναι τόσον φοβερά, ὥστε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι του οἱ Ἕλληνες, θέλουν προσπαθῆσαι νὰ ἐμποδίσουν τὰ μεγάλα ἀτοπήματα. Ἐκαιμενες καλὰ νὰ συμβουλευσῇς τὸν ἀδελφόν σου, ἢ νὰ ἐξέλθῃ πρὸς καιρὸν ἀπὸ τὸ Βυζάντιον, ἢ νὰ μεταχειρισθῇ καὶνένα τρόπον ἄλλον προφυλακῆς καὶ ἀσφαλείας. Ἡ κατάσταση τῆς ταλαιπώρου μου πατρίδος εἶναι ἀκόμη τόσον ἐπικινδυνωτέρα, ὅσον ἔχει καὶ παραδείγματα δύο σφαγῆς δημοσίου. Ἡ μόνη μου ἐλπίς εἶναι εἰς τὸν Καραϊσκάκη, ὅστις ἢ διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον, ἢ διότι ἔχει φρονήματα δικαιοσύνης καὶ φιланθρωπίας, ἐφάνη πάντοτε φίλος καὶ προστάτης τῶν Γραικῶν. Σιμὰ εἰς αὐτὰ τὰ φρονήματα ἔχει τῶρα καὶ τὴν ἐλπίδα τοῦ νὰ κατασταθῇ Βασιλεὺς τῆς Ἰωνίας καὶ τῶν περὶ ἐπαρχιῶν μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Βυζαντινοῦ θρόνου, τὴν ὁποίαν στοχάζομαι βεβαίαν καὶ ἀναπόφευκτον.

Ἡ 13 τοῦ Ἰετῶδους πλησιάζει, Μὴ λησμονήσης, σὲ παρακαλῶ, νὰ ζητήσης τὰ ἀργύρια παρὰ τοῦ βιβλιοπώλου. Ἐρρώσω εὐδαιμονῶν!

5.

Φίλιππε κύρ Ἀλέξανδρε χαῖρε!

Ἀῦριον τελευτᾷ ἡ προθεσμία τοῦ βιβλιοπώλου. Ἡ

κατοικία του είναι εἰς τὴν ῥύμην λεγομένην des Mal-
rins, hôtel de Cluny N° 334. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεον
εὐρίσκεται εἰς τὰς 10 πρωϊνὰς ὥρας, εἰς τὰς τέσσαρας
μετὰ τὸ μεσημέριον, ὅταν ἐπανερχεται διὰ τὸ γεῦμα, καὶ
μετὰ τὸ γεῦμα εἰς τὰς 5 μέχρι τῶν 7. Παράγγειλον, νὰ
ζήσης, τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὅποιον ἔχεις νὰ πέμψῃς, νὰ
μεταχειρισθῇ τὸν στεῖρομάλακον τρόπον, ἡγουν φιλοσοφί-
σύνην μετ' εὐσταθείας, τὸ πρῶτον διότι ἔχω χρεῖαν ἐπὶ
αὐτόν, τὸ δεύτερον, διὰ νὰ μὴν ὑποπτευθῇ ὅτι τὰ ἀργύ-
ρια εἶναι ἀκόμη διὰ λογαριασμόν μου. Ὅταν τὰ λάβῃς,
παρακαλῶ νὰ τὰ φυλάξῃς, μέχρις οὗ νὰ με γράψωσιν οἱ
κύριοι πῶς ἔχω νὰ τὰ διαθέσω. Ἄς ἔχω συγχώρησιν διὰ
τὴν ἐνόχλησιν, τὴν ὁποίαν σὲ προξενῶ. Καὶ πάλιν χαίρει

Κατὰ τὴν 16ην.

6.

Κὺρ Ἀλέξανδρε,

Ἔχε καλὴν ἡμέραν! Ἴδου σὲ πέμπω τοὺς δύο δεσμοὺς
τῶν βιβλίων τοὺς διὰ τὴν Σμύρνην. Ἀγκαλὰ ὁ εἰς φαί-
νεται παχύτερος, δὲν περιέχει ὅμως πλὴν δύο μόνον ἀντί-
τυπα ὡς καὶ ὁ ἄλλος· ἄλλ' εἶναι δεμένα μετ' ἡμετέρου
τον (carton) ἀντὶ μοσχίνου δέρματος, καὶ πρὸς τοῦτο
εἶναι καὶ ἀρυκάνιστα. Μετὰ τῶν βιβλίων θέλεις λάβῃς
καὶ τέσσαρα διαγράμματα τῶν ἀνέμων, τὰ ὅποια παρα-
καλῶ νὰ ἐγκλείσῃς εἰς τὴν πάλαν σου, ἂν ᾖ τὸν τρόπον
νὰ τὰ διαθέσῃς ἀδίπλωτα, ἢ καὶ τυλικτά. Εἶναι καὶ
αὐτὰ διὰ τὸν M^r Keun, διὰ τὸν ὅποιον εἶναι καὶ τὰ

ἑλίας, ὁμοῦ μὲ τὰ ὅποια παρακαλῶ νὰ πεμφθῶσιν εἰς
 αὐτήν. Μὲ μένουσιν ἀκόμη δύο διαγράμματα ἀνέμων
 πρὸς ἄλλων ἔξ, τὰ ὅποια εἶναι διωρισμένα νὰ πεμ-
 θῶσιν εἰς Λιθόρνον πρὸς τοὺς ἐκεῖ Γραικοὺς. Ταῦτα τὰ
 δύο διαγράμματα μὴν ἔχων τί νὰ τὰ κάμω, ἐσυλλογί-
 στην ὅτι ἤθελαν ἴσως χρησιμεύσει εἰς τὸν ἐν Κωνσταντι-
 νουπόλει ἀδελφόν σου. Ὅθεν ἂν ἀγαπᾷς, θέλεις τὰ πέμ-
 ψαι πρὸς αὐτόν. Περὶ τῶν λοιπῶν ἔξ, ἐπεθύμουν νὰ μὲ
 ἀπαγγέλλῃς μὲ τίνα τρόπον δύναμαι νὰ τὰ πέμψω εἰς Λι-
 θόρνον ἀδίπλωτα. Ὑγίαινε εὐτυχῶς !

Ὁ ΚΟΡΑΗΣ.

7.

Φίλιππε κύρ *Ἀλέξανδρε*, εὐχομαί σε καλὴν ἡμέραν.

Δέξαι παρακαλῶ τὸν μέγαν Ἱπποκράτην ἐξηγημένον
 ἀπὸ τὸν ἐλάχιστον Κοραῆν. Ἐπειδὴ σκοπὸν ἔχω νὰ σὲ
 δώσω μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐν ἀντίτυπον δεμένον, δύνασαι
 νὰ δώσης τὸ νῦν πεμπόμενον εἰς κἀνένα σου φίλον.

Ἄν ὁ κύρ Νικόλαος ἔχῃ τὸν καιρὸν νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ
 αὐτίμῃαν ἡμέραν τῆς παρούσης δεκάδος (πρὸ τῆς μεσημ-
 ρίας ὅμως) θέλει μὲ κάμει χάριν.

Οὕλῃ τε καὶ μέγα χαῖρε, Θεοὶ δέ τοι ὄλβια δοῖεν !

Κατὰ τὴν 16ην τοῦ Καρποδότου.

8.

Ἐλθσμόνησα, φίλε, νὰ σὲ εἰπῶ, ὅτι εἰς τὴν καμπύλῃ
δὲν πρέπει νὰ ἀναφέρῃς τὸ ὄνομά μου, ἀλλ' ἀπλῶς
valeur reçue, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν προσταγὴν ἔχει νὰ
πληρωθῇ.

Ὅταν λάβῃς τὴν ἐξήγησιν τῶν ἡπορημένων τοῦ Βα-
καρίου, παρακαλῶ νὰ μὲ τὴν πέμψῃς πάραυτα.

Ὑγιαίνεις.

16 τοῦ Θερμοφόρου.

9.

Ὁ συγγραφεὺς, φίλε, λέγει τοῦτο μόνον· ὅτι αἱ γε-
νώμεναι ἀταξίαι ἀπὸ τὴν ἀκριβῇ φυλακῇ τοῦ νόμου
εἶναι τὸ οὐδὲν συγκρινόμεναι μὲ τὰς προερχομένας ἀπὸ
τὴν ἐξήγησιν. p. 18.

Ἐπειτα λέγει ἡ ἀσάφεια τῶν νόμων δὲν εἶναι μικρό-
τερον κακὸν ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐρμηνεύειν αὐτούς·
ἡγουν ἴσον κακὸν εἶναι τὸ ἓν μὲ τὸ ἄλλο· ἐδῶ δὲν εἶναι
οὐδεμία ἀντίφασις· διότι ὑποθέτει ὅχι ὅτι πρέπει νὰ ἐξη-
γῶνται οἱ ἀσαφεῖς νόμοι, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ διορθώων-
ται καὶ νὰ μεταβάλλωνται εἰς σαφεστέρους, διὰ νὰ μὴ
μας ἀναγκάζωσι νὰ προστρέχωμεν εἰς τὴν ἐξήγησιν, τοῦ
ὁποῖαν μὴτ' αὐτὸς μὴτε κανένας φίλος τῆς ἐλευθερίας
θέλει.

Περὶ τῶν ὑποτακτικῶν μορίων, δὲν φυλάττω παντα-
χοῦ τὸν κανόνα τὸ μὲν ἐξ ἀπροσεξίας, τὸ δὲ ὅτι καὶ πα-

μετήρησα ὅτι εἶναι περιστάσεις εἰς τὰς ὁποίας εἶναι δύσκολον νὰ φυλαχθῇ sans blesser l'oreille. καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, εἶναι γνώμη πολλῶν ὅτι τὸ ὅταν συντάσσεται καὶ μετ' ὀριστικοῦ. Μ' ὅλον τοῦτο εἰς τὰ τοιαῦτα μὴ στενοχωρεῖσαι, κάμε ὡς θέλεις, καὶ ἐγώ, θέλω μεταβάλλει πάντοτε ὅσα μὲ φαίνονται ἐναντιούμενα εἰς τοὺς κανόνους. Λέγω μὲ φαίνονται, διότι περὶ τούτων ἀκόμη γραπτοὶ νόμοι δὲν εἶναι, ὅθεν μήτε κίνδυνος οὐδεὶς ἀπὸ τὴν φυλακὴν ἢ ἐξήγησιν τοῦ γράμματος.

Περὶ τοῦ ἀποδεδειγμένου τοῦ ἔγκλημα ἔχεις δίκαιον, καὶ θέλω τὸ διορθῶσαι. Ὑγίαινε.

10.

Κύριε Ἀλέξανδρε, εὐχομαί σε ἀγαθὴν καὶ πανευφρόσυνον ἡμέραν. Λάβε, νὰ ζήσης, δι' ἐμέ τὸν κόπον νὰ ἐξετάσης, πόσης τιμῆς ἄξια εἶναι κατὰ τὸ παρὸν τὰ Ὀλλανδικὰ φλωρία (τὰ κοινῶς λεγόμενα μαντζάρικα), περὶ τῶν ὁποίων σ' ἐλάλησα τὴν χθεσινὴν ἐσπέραν. Ἐπειδὴ ἢ περὶ τούτου ζήτησις δὲν εἶναι κατεπείγουσα, δὲν εἶναι χρεῖα νὰ δοκιμάσης τὸν ἀνυπόφορον καύσωνα ἐρχόμενος πρὸς ἐμέ, ἀρκεῖ τὸ νὰ μὲ τὸ σημειώσης διὰ τῆς μικρῆς πύσσας, ἂν πρὸ τούτου δὲν συναντηθῶμεν εἰς τὸν περίπατον ἢ ἀλλαχοῦ. Ὑγίαινε.

A. ΚΟΡΑΗΣ.

11.

Φίλε,

Οἱ Ἱπποκράται οἱ 32 τοῦ Fuchs κάμνουσι 360:

Οἱ δύο οἱ ἰδικοὶ σου πρὸς 11:5. 22:10

Ὁ Θεόφραστος. 4:10

Ὅλα ὁμοῦ 387:

Ὅθεν σὲ ἐπιστρέφω 8 τὰς ὁποίας μὲ πέμπεις ὑπὲρ τὸ δέον, καὶ εὐχαριστῶ κατὰ πολλὰ, περὶ τῆς ἀπροσδοκῆς τοῦ ταύτης πωλήσεως.

Εὐχομαί σε ἀγαθὴν ἡμέραν.

Εὗρηκα τέλος πάντων καὶ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς Καρτάρας σου, τόσον εὐκολα, ὥστε ἀπορῶ καὶ ἐγὼ διὰ τὴν προλαβοῦσάν μου ἡλιθιότητα.

12.

Φίλε Ἀλέξανδρε ἀσπάζομαι σε.

Με τὴν παροῦσαν θέλουν ἔλθει πρὸς σὲ προκηρύξεις καὶ Γραικικαὶ καὶ Γαλλικαὶ τοῦ Πausανίου, ἐλεύθεραι ἀπὸ ἀγῶγιον. Κάμε τρόπον, νὰ ζήσης, νὰ μοιρασθῶσι, καὶ νὰ σταλθῶσι πανταχοῦ μὲ καρπὸν. Ὑγίαινε. Μὲ βίαν μεγάλην σὲ γράφω.

13.

Λαμβάνω τὸ θάρρος, κύρ Ἀλέξανδρε, νὰ σὲ πέμψω
τὴν ἐγκεκλεισμένην διπλὴν ἀποχὴν, παρακαλῶν σε νὰ
προθυμηθῇς νὰ λάβῃς παρὰ τοῦ Μαρτίνου καὶ τὰ λοιπὰ
πεντακόσια φράγκα. Λάβε τὸν κόπον νὰ τὰ φυλάξῃς καὶ
αὐτὰ καὶ τὰ προληφθέντα χίλια δι' ὀλίγας ἡμέρας, μέ-
χρις οὐ νὰ ἐξετάσω τὸν μετὰ τοῦ τυπογράφου καὶ ἄλλων
τινῶν λογαριασμόν μου.

Εὐχαριστῶ σε διὰ τὴν εἰς τὸ γεῦμα πρόσκλησιν, τὴν
ὁποίαν νὰ δεχθῶ μὲ ἐμπόδισαν μερικαὶ φροντίδες.

Ὑγίαινε !

Ὁ ΚΟΡΑΗΣ.

Κατὰ τὴν 14ην τοῦ Καρποδότου.

Ε. Γ. Ἀν ἀγαπᾷς, δύνασαι νὰ μὲ πέμψῃς ἐν τοσούτῳ
τὰ πεντακόσια φράγκα. Κράτησον δὲ τὰ χίλια μέχρι
δευτέρας σκέψεως. Ὁ ἀριθμὸς τῆς κατοικίας μου εἶναι 698.

14.

Φίλτατε κύρ Ἀλέξανδρε, ἐπεθύμουν κατὰ πολλὰ, ἂν
ἦτο τρόπος χωρὶς νὰ διακόψῃς τὰς ἀναγκαίαις ἀσχολίας
σου, νὰ σὲ ἐνταμώσω αὔριον εἰς τὴν κατοικίαν μου, διὰ
νὰ σὲ κοινωνήσω μίαν ιδέαν τοῦ νοός μου, ἡ ὁποία ἴσως
συνεργήσῃ εἰς τὸ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς ἐν Λιβόρνῳ ὁμογε-
νεῖς ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς στέρσεως τῶν ὑπαρχόντων.
Θέλω σὲ προσμένει μέχρι τῆς τρίτης ὥρας μετὰ τὸ με-
σημέριον.

Ἐνταῦθα κεκλεισμένην θέλεις εὔρει καὶ μίαν ἐπιστολήν
ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Ὑγιάινει!

5 Frimaire.

Ἄν αὔριον δὲν σὲ συγχωροῦν αἱ περιστάσεις, ἔλα τὴν
ὀγδόην, διότι τὴν ἐβδόμην πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ ἐξέλθω,
καὶ δὲν ἐξεύρω ποίαν ὥραν μέλλω νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν
οἶκον. Ἐπειδὴ ὁμῶς ἐπεθύμουν νὰ σὲ λαλήσω, πρὸ τοῦ
δοθοῦν αἱ ἀναφοραὶ πρὸς τοὺς Μινίστρος, ἔκαμνες καλὰ
νὰ μὲ μηνύσης αὔριον πρῶτ' ὅτε δύναμαι νὰ σὲ εὔρω εἰς
τὸν οἶκον, καὶ ἴσως δυνηθῶ τὴν ἐβδόμην νὰ ἔλθω, πρὸ
τοῦ μεσημερίου.

15.

Φίλτατε Κύριε Ἀλέξανδρε, εὐχομαί σε καλὴν ἡμέραν.
Λάβε παρακαλῶ σε τὸ ἀντίτυπον, τὸ ὁποῖον σὲ ὑπεσχέ-
θην ὡς φιλίας σημεῖον.

Μίαν τῶν ἡμερῶν τούτων, ὅταν λάβῃς τὴν εὐκαιρίαν,
παρακαλῶ νὰ μὲ πέμψῃς διὰ τοῦ κυρίου Νικολάου τὰ
χίλια φράγκα εἰς νομίσματα. Ἦθελα μετὰ χαρᾶς τὴν
ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸν κόπον τοῦτον μὲ τὸ μέσον τοῦ Γραμ-
ματοκομιστοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀκόμη νέος εἰς τὴν
δούλευσίν μου, καὶ ἀκολούθως ἄγνωστος εἰς ἐμέ, ἀπρε-
λέστερον ἐνόμισα τὸ νὰ μὲ πεμφθῶσι διὰ τοῦ κυρίου Νι-
κολάου. Ὑγιάινει εὐδαιμονῶν!

27 τοῦ Καρποδότου.

ΚΟΡΑΗΣ.

16.

Φίλιππε κὺρ Ἀλέξανδρε.

Χθὲς τὸ ἐσπέρας ἔλαβον τὰ ἀπὸ Βιέννης προσδοκώ-
μενα βιβλία, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ μετάφρασις
τοῦ Κοδρικᾶ, τὴν ὁποίαν ἐζήτησας. Ὁ ὑπηρέτης μου
ταύτας τὰς ἡμέρας, εἶναι ἡσχολημένος εἰς ὑπηρεσίας ἄλ-
λων· ὅθεν παρακαλῶ σε νὰ πέμψῃς ὅταν ἀγαπᾷς τὸν ἀνε-
ψιόν σου, εἰς τὸν ὅποῖον θέλω δώσει καὶ τὰ Πάρεργα τοῦ
Φιλοθέου, καὶ τὴν εἰς Θουκυδίδην διατριβήν, μὴν ἔχων
τὴν εὐκαιρίαν κατὰ τὸ παρὸν τοῦ νὰ τὰ ἀναγνώσω. Εἰ-
πέ με τὴν τιμὴν τῆς Γεωγραφίας τοῦ Φιλιππίδου καὶ
πρὸς τίνα χρεωστῶ νὰ τὴν πληρώσω. Ὑγίαινε!

Κατὰ τὴν 16 τοῦ Βλασταίου.

Ο ΚΟΡΑΗΣ.

17.

Ἀλέξανδρε φίλε εὐχομαί σε καλὴν ἡμέραν.

Πέμπω σε διὰ τοῦ γραμματοκομιστοῦ 16 ἀντίτυπα
δεμένα τοῦ Ἱπποκράτους καὶ τοσαῦτα τοῦ Θεοφράστου.
Λάβε ὡσαύτως καὶ τὸν λογαριασμὸν τοῦ στιχωτοῦ, ὅχι
διὰ νὰ τὸν πληρώσῃς (διότι ἡ χρεία δὲν εἶναι κατεπεί-
γουσα), ἀλλὰ διὰ νὰ ἐξετάσῃς ἂν τὰ βιβλία εἶναι δεμέ-
να, ὡς σημειοῦται εἰς τὸν λογαριασμὸν. Διὰ τὸ νὰ ᾔῃαι

ἀσφαλῶς περιδεμένα, δὲν ἠθέλησα νὰ τὰ λύσω καὶ νὰ κάμω ἐγὼ τὴν ἐξέτασιν ταύτην.

Περὶ δὲ τῆς τιμῆς τῶν βιβλίων, ὅταν λάβῃς καιρὸν νὰ ἔλθῃς καμμίαν ἡμέραν πρὸς ἐμέ, θέλω σὲ δώσει τὴν λογαριασμόν. Τοῦτο μόνον σὲ λέγω κατὰ τὸ παρόν, ὅτι θέλεις ἀπολαύσει τὰς αὐτὰς εὐκολίας, τὰς ὁποίας διδῶ καὶ εἰς τοὺς βιβλιοπώλας, μὲ συνθήκην ὅμως, τοῦ νὰ μὲ κάμῃς τὴν χάριν νὰ πέμψῃς μὲ τὴν αὐτὴν εὐκαιρίαν εἰς Κωνσταντινούπολιν τέσσαρα ἀντίτυπα διὰ νὰ πεμφθῶσι ἐκεῖθεν εἰς Σμύρνην πρὸς φίλους τινάς. Καὶ θέλω πληρῶσει καὶ τὸ ἀγώγιον τῶν τεσσάρων ἀντιτύπων.

Παρακαλῶ σε πρὸς τούτοις, νὰ εἰπῇς τὸν Νικόλαόν σου νὰ διορθώσῃ εἰς ὅλων τῶν Θεοφράστων τὸ προοίμιον * (σελίδι XXI) μὲ κάλαμον πολλὰ λεπτότατον ἐν τυπογραφικὸν σφάλμα, ἀπαραλλάκτως ὡς τὸ βλέπεις διορθωμένον παρ' ἐμοῦ εἰς τὸ ἀντίτυπόν μου, τὸ ὁποῖον ἐπίτηδες σὲ πέμπω μὲ τὰ λοιπά. Τὸ ἀντίτυπόν μου καὶ τὸν λογαριασμόν τοῦ Στιχωτοῦ θέλει μὲ τὰ φέροι ὁ κύρ Νικόλας, ὅταν λάβῃ τὸν καιρὸν. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν!

18.

Φίλτατε κύρ Ἀλέξανδρε,

* Ἄν δὲν ἔπεμψας ἀκόμη τὴν ἐπιστολήν σου πρὸς τὸν Βιτάλην, ἐπεθύμουν νὰ τὸν γράψῃς, ἂν εὗρισκε τὸν τρόπον νὰ μοῦ πωλήσῃ εἰς κἀνένα βιβλιοπώλην τῆς Βιέννης μερικὰ τοῦ Ἰπποκράτους ἀντίτυπα. Οἱ ὅροι τῆς πωλῆσεως εἶναι ἂν τοὺς ἐνθυμᾶσαι, 26 ἀντίτυπα ἀντὶ 24, καὶ

ταῦτα πρὸς δώδεκα φράγκα ἕκαστον ἀντίτυπον. Οὕτω τὰ πωλῶ πρὸς τοὺς ἐνταῦθα βιβλιοπώλας· ὅθεν ἐννοεῖται ὅτι ἡ δαπάνη τῆς περιειλήσεως (emballage) καὶ τῆς μετακομιδῆς μέχρι Βιέννης πρέπει νὰ πληρωθῇ ἀπὸ τὸν ἀγοραστήν. Εἰς ὀλίγα λόγια καὶ σαφέστερον, διὰ νὰ μὴ συμβῇ λάθος, ὁ βιβλιοπώλης τῆς Βιέννης θέλει μὲν λάβει 26 ἀντίτυπα εἰς φύλλα, ἀλλὰ δὲν θέλει μὲ πληρώσει πλὴν μόνον 24 πρὸς 12 φράγκα καθαρὰ ἐνταῦθα εἰς Παρίσιον, ἕκαστον τῶν ἀντιτύπων. Ἐκτὸς ταύτης τῆς πληρωμῆς, χρεωστεῖ νὰ πληρώσει καὶ τὴν δαπάνην τῆς περιειλήσεως καὶ τῆς μετακομιδῆς. Ὑγίαινε!

Κατὰ τὴν 24 τοῦ Βλασταίου.

19.

Χθὲς τὸ πρὸς ἐσπέραν ἠναγκάσθην καὶ πάλιν, φίλε, νὰ πιάσω εἰς τὴν βιβλιοδέτριαν, διότι ἐξ ἀπροσεξίας τὴν εἶπα νὰ προσέχη διὰ μόνον τὰ τελευταῖα φύλλα, καὶ δὲν τὴν παρήγγειλα, καὶ διὰ τὰ τελευταῖα τοῦ προοιμίου, καὶ μάλιστα τὴν λιθικὴν ἐπιγραφὴν, τὰ ὅποια ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ᾔναι καὶ αὐτὰ ὑγρά. Μὲ εἶπεν ὅτι αὔριον πρὸς ἐσπέραν δύνασαι νὰ ζητήσης μέρος ἀπὸ τὰ ἀντίτυπα, ἀπὸ τὰ ραμμένα (brochés) δηλαδή. Ἐπειδὴ μελετῶ καὶ ἐγὼ νὰ πέμψω ἐκ μέρους μου νὰ ζητήσω τινὰ, σ' ἐνθυμίζω καὶ πάλιν νὰ φροντίσης νὰ δώσης μερικὰ εἰς κανένα βιβλιοπώλην, διὰ νὰ δίδω ἐν ταύτῳ καὶ τ' ὄνομά του εἰς τοὺς ὀλίγους ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἔχω νὰ πέμψω δῶρα· καὶ τοῦτο, φίλε, διὰ νὰ μὴν ἔρχωνται ἐν σ' ἐνοχλῶσι καὶ νὰ μ' ἐνοχλῶσι. Ἐὰν ἀποφασίσης

νὰ δώσης εἰς τὸν Lefort, αὐτὸς κάθηται rue du Rempart St Honoré ἢ ὅποια ὁδὸς ἀποπερατοῦται ἐξ ἑνὸς μέρους εἰς τὴν ὁδὸν St Honoré, καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου εἰς τὴν ὁδὸν de la Loi καταντικρὺ τῆς Γαλλικῆς κωμωδίας. Πρέπει ὅμως νὰ τὸν διορίσης τὴν τιμὴν, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἔχει νὰ κρατήσῃ αὐτὸς 20 σόλδια εἰς ἕκαστον ἀντίτυπον διὰ τὴν λεγομένην κομμισιῶνά του. Τοσαῦτα τὸν δίδω διὰ τὸν Θεόφραστον· οἱ ἄλλοι πληρώνονται τριάκοντα.

Μελετῶ νὰ προσφέρω ἕν χρυσοδεμένον εἰς τὴν κυρίαν Mure. Ἐὰν ὅμως εἴχες τὸν αὐτὸν σκοπὸν τῆς γαλανταρίας, δός με τὴν εἶδησιν νὰ ἀπέχω· ὅτι προτιμῶ νὰ φανῶ ὀλίγον ἄγροικος παρὰ νὰ διεγείρω εἰς τὴν ψυχὴν σου τὸ πάθος τῆς ζηλοτυπίας.

Οὔτε τε καὶ μέγα χαῖρε !

15 Ὑπερώδους.

20.

Φίλιππε κὺρ Ἀλέξανδρε χαίροις !

Jean Maï Lieutenant de la 27^{me} demi-brigade d'infanterie legère, rue Brutus 94, maison N^o à Marseille. Οὕτως ὀνομάζεται ἕνας ὁμογενὴς Ζακύνθιος εἰς τὴν δούλευσιν τῶν Γάλλων, καὶ αὕτη εἶναι κατοικία του ὡς σὲ τὴν σημειῶ. Αὐτὸς μὲ τρώγει πέντε μῆνας τώρα μὲ τὰς ἐπιστολάς του, δεόμενος καὶ καθηστεύων νὰ εὑρῶ τὸν τρόπον νὰ λάβω τὴν ἄδειαν ἀπὸ τοῦ Μινίστρον τοῦ πολέμου, διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς Αἴγυπτον.

συμπολεμῇ μὲ τοὺς ὁμογενεῖς του, καὶ ὅχι νὰ κάθεται ἄργός εἰς Μασσαλίαν. Ἐγὼ μὴτε ἐξεύρω μὴτε δύναμαι νὰ μεταχειρισθῶ τὰ χρειάζόμενα μέσα διὰ νὰ ἐπιτύχω ὅ,τι ἐπιθυμῇ ὁ Μάϊς. Ἔχεις τὸν τρόπον διὰ μέσου τινὸς φίλου σου νὰ λάβῃς ταύτην τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Μινίστρου; Ἄν ὁ Fauriel ἦτον ἐξ ἀπορρήτων τοῦ Μινίστρου τοῦ πολέμου, τὸ πρᾶγμα δὲν ἤθελεν εἶσθαι δύσκολον. Ἄλλ' αὐτοὶ οἱ διάφοροι ὑπάλληλοι ἀξιωματικοὶ τῶν Μινίστρων δὲν γνωρίζουσιν ἀλλήλους; δὲν κοινωνοῦσιν εἰς μὲ τὸν ἄλλον, κάμμιαν φοράν; Κάμε, παρακαλῶ, μικρὰν σκέψιν περὶ τούτου, διότι, ἂν τὸ ἐπιτύχῃς, θέλεις ὠφελῇ καὶ τοὺς Γραικοὺς καὶ τοὺς Γάλλους. Ἡ κεφαλὴ τοῦ Μάϊ εἶναι μία κάμιнос ῥιπιζομένη καὶ καιομένη ἀδιαιλίπτως ἀπὸ τὰς αὔρας τῆς ἐλευθερίας, ἥγουν τοιαύτη κεφαλή, ὅποιαί χρειάζονται εἰς τοιαύτας περιστάσεις· καὶ ὡς τοιοῦτον δύνασαι νὰ τὸν παραστήσῃς. Ἐξω ἀπὸ τὴν λακωνικὴν του μεγαλοψυχίαν, φαίνεται νὰ ἔχῃ καὶ κἄν ποῖαν πείραν τῆς στρατιωτικῆς ἐπιστήμης, ἐπειδὴ καὶ ἠξιώθη τοῦ βαθμοῦ τοῦ τοποτηρητοῦ (Lieutenant). Ποῖαν ὠφέλειαν ἀντιλαμβάνουσιν ἀπ' αὐτὸν οἱ Γάλλοι δι' ὅσα τὸν πληρώνουσιν, ἐν ὧσ' περιέρχεται τοὺς καφενίδες καὶ τὰ μαγειρεῖα τῆς Μασσαλίας; οὐδεμίαν βέβαια. Εἰς τὴν Αἴγυπτον δύναται νὰ τοὺς χρησιμεύσῃ πολὺ, ὅχι μόνον δι' ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἄλλων, ὅσους τὸ παράδειγμα, ἢ ἡ παρακίνησις αὐτοῦ ἐμπορεῖ νὰ μεταφέρῃ ἐκεῖ. Αὐτὸς εὐρίσκεται εἰς ἐπιστολικὴν κοινολογίαν μὲ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη, καὶ μὲ αὐτὸν τῆς Αἰγύπτου τὸν Γραικὸν Ταξίαρχον τὸν Χατζῆ Νικολῆν. Δύναται ἀκόμη νὰ τοὺς χρησιμεύσῃ καὶ ὡς γραμματοφόρος, διὰ τὰς εἰς Αἴγυπτον ἀγγελίας τῆς διοικήσεως, ἢ τὰς

τῆς Αἰγύπτου πρὸς τὴν διοίκησιν. Μὴν ἀμελήσης νὰ ἐρευνήσης περὶ τούτου. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ περὶ τοῦ Μάι ἢ Μάιδος.

* Ἄς ἔλθω τώρα καὶ εἰς τὰ συμφέροντα εἰς ἐμὲ ἰδικῶς, ἐπεθύμουν ἂν τὸ ἔκρινες εὐλογον, νὰ εἰπῇς τὸν Λαμβέρτιν ἀφ' ἑαυτοῦ σου, νὰ συστήσῃ τὸν Ἱπποκράτην εἰς τοὺς φιλολόγους τοῦ Μεδιολάνου, ἔτι δὲ καὶ τὸν Θεόφραστον. * Ἄν λάβωσι χρεῖαν οἱ βιβλιοπῶλαι τοῦ Μεδιολάνου, θέλει τοὺς εἰπεῖ νὰ γράψωσι πρὸς τὸν ἐν Λιβόρνῳ Θωμᾶν Σπανιολάκην, εἰς τοῦ ὁποίου τὰς χεῖρας εὐρίσκονται ἀντίτυπα καὶ τῶν δύο. * Ἐρρωσο.

21.

Φίλτατε κὺρ Ἀλέξανδρε.

* Ἡ ἔκδοσις τὴν ὁποίαν ἔχεις φαίνεται νὰ ᾔῃαι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη ὁ τελευταῖος μεταφραστὴς Γάλλος (τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἐξ ἀπροσεξίας σὲ εἶπα πρότερον τοῦ Μορελέτου), τυπωθεὶς ἐνταῦθα κατὰ τὸ 1773 ἔτος. Εἰς αὐτὸν ἡ τάξις καὶ ἀκολουθία τῶν κεφαλαίων εἶναι διάφορος ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τοῦ Μορελέτου, τυπωθεῖσαν τὴν πρώτην φοράν εἰς τὸ 1766· καὶ τώρα τὴν δευτέραν εἰς τὸ 1797· καὶ ταύτην τὴν τελευταίαν τάξιν κριθεῖσαν σαφεστέραν καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν συγγραφέα, καὶ μεμιμημένην εἰς τὴν ἐν Βενετίᾳ Ἱταλικὴν ἔκδοσιν τοῦ 1774, ἀκολουθῶ καὶ ἐγώ.

Περὶ δὲ τοῦ ἀπορουμένου, διὰ ταύτην τὴν διαφωνίαν τῆς τάξεως χρειάζεται καιρὸς, τὸν ὁποῖον δὲν ἔχω τώρα

νὰ ἐξετάσω. Ὅταν μετοικίσω, θέλω φροντίσει νὰ τὸ ἐρευνήσω. Ἐπειτα ἔχομεν καιρὸν περὶ τούτου, διότι ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ᾔηται ἡ ἐξήγησις, προτιμῶ νὰ τὴν βάλω εἰς τὰς σημειώσεις, παρὰ νὰ παραφράσω τὸ κείμενον. Ἐρρωσο!

22.

Φίλτατε κύρ Ἀλέξανδρε.

Ὁ λίθος ὀνομάζεται ἑλληνιστί Ὀπάλλιος. Ὁ δὲ Πλίνιος προσθέτει, ὅτι ὠνομάζετο παρὰ τινων καὶ Παιδέρως· τὸ ὅποτον βέβαια θέλει τὸ εὔρηκεν εἰς συγγραφέα τινὰ Ἑλληνα· τὴν δευτέραν ταύτην ὀνομασίαν αἰνίττονται καὶ οἱ στίχοι οὗτοι τοῦ Ὀρφέως (περὶ Λιθ.):

« Φημί δέ τοι τέρπειν καὶ Ὀπάλλιον οὐρανίῳνας,

« Ἀγλαὸν ἱμερτοῦ τέρενα χρῶα παιδὸς ἔχοντα ».

ὅπου βλέπεις τὴν ἐτυμολογίαν τοῦ Παιδέρωτος (*beau comme un petit amour*). Ὀρφέα δὲν ἔχω· μετέγραψα τοὺς στίχους ἀπὸ τὰς εἰς τὸν Πλίνιον σημειώσεις τοῦ Ἰησοῦτου Ἀρδυίνου, ὅστις ἔλεγε καὶ διΰσχυριζετο μὲ τὰς φρένας του, ὅτι ἡ Αἰνείας τοῦ Οὐῆργιλίου ἦτον ποίημα τῶν πιναρῶν μοναχῶν τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος.

Ὁ Στέφανος Ἡσαίου συνιστᾷ εἰς τὴν *κραταιάν* μου *προστασίαν* τὸν κύριον Falck, ἐξ ἀπορρήτων τοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ Βαταυικοῦ πρέσβεως. Ὑγίαινε!

13 τοῦ Ὑετώδους.

Φίλιππε κὺρ Ἀλέξανδρε.

Ἐχθές πρὸς τὸ ἐσπέρας ἐπέρασα χωρὶς νὰ σ' εὐρωῶ ἐπὶ τὴν κατοικίαν σου. Ὁ Ζωσιμᾶς μὲ λέγει ὅτι σὲ γράφει περὶ τοῦ ἐπιβάλλοντος εἰς αὐτὸν μέρους τῶν ἀντιτύπων. Ὅθεν εἶναι καιρὸς, φίλε, νὰ φροντίσης νὰ τὰ ἐκβάλῃς ἀπὸ τοῦ τυπογράφου, μάλιστα ἐπειδὴ αὐτὸς μετοικεῖται μετὰ δέκα ἡμέρας εἰς ἄλλο ἐργαστήριον, καὶ κινδυνεύομεν οὕτως νὰ κάμωμεν τὴν ματαίαν δαπάνην τῆς μετακομιδῆς. Ἄν σὲ γράψῃ νὰ κάμῃς νὰ τὰ δέσωσιν ἢ νὰ τὰ ράψωσιν, ὁ βιβλιοδέτης τὰ μεταφέρει καὶ αὐτὰ ἀδελφάντως εἰς τὸ ἐργαστήριον του, ὡς καὶ τὰ πρῶτα. Ἐπειπεὶ ὅμως πρὶν τὰ παραδώσης εἰς χεῖράς του νὰ λάβῃς τὸν κόπον νὰ ὑπάγῃς καὶ πάλιν πρὸς αὐτόν, διὰ νὰ τὸν ὁδηγήσῃς πῶς ἔχει νὰ κάμῃ, καὶ μάλιστα διὰ νὰ ἡξεύρῃς ὅτι εἶναι ἡ αὐτὴ τιμὴ τῶν πρώτων. Αὐτὸς μ' ἐμήνυσεν ὅτι τὰ μὲν ἰδικά μου μὲ τὰ πέμπει αὐριον, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν· τὰ δὲ ἰδικά σου δὲν ἐμπορεῖ νὰ σὲ δώσῃ (ὡς δηλαδὴ ὁμοῦ) πλὴν τὴν ἑκτὴν ἢ τὸ μακρότατον τὴν ἑβδόμην, διότι τὸν ἠπάτησεν ὁ χρυσωτής.

Εἰς τὸν τυπογράφον εὐρίσκονται ἀκόμη

μικροῦ χαρτίου ἀντίτυπα	694
μεγάλου χαρτίου » 	40
	734

Ἐλαβε καὶ ὁ βιβλιοδέτης τὴν πρώτην

φορὰν μικροῦ χαρτίου 720	
καὶ μεγάλου	66
ἢ ὅλη ποσότης	786
	1520

Ἐνταῦθα κλεισμένον θέλεις εὑρεῖν τὸ γράμμα, διὰ τοῦ ὁποίου (ἢ ἀμέσως ἢ διὰ τοῦ βιβλιοδέτου) δύνασαι νὰ λάβῃς ἀπὸ τὸν τυπογράφον τὰ λειπόμενα 734 ἀντίτυπα. Εἰς τὰ 40 τοῦ μεγάλου χαρτίου εὐρίσκονται 4 σημειωμένα εἰς χωριστὸν πακέτον, τῶν ὁποίων τὰ πρῶτα φύλλα εἶναι ἐξ ἀτυχίας τοῦ μικροῦ χαρτίου. Περὶ αὐτῶν πρέπει νὰ εἰπῇς τὸν βιβλιοδέτην, ἂν δὲν εὔρῃ νὰ τὰ ἀναπληρώσῃ ἀπὸ τὸ πακέτον τῶν (τυπογραφικῶς) ὀνομαζομένων *défets*, νὰ τὰ κόψῃ εἰς τὸ μῆκος τῶν μικρῶν ἢ νὰ τὰ ἀφήσῃ εἰς τὸ φυσικὸν αὐτῶν μῆκος προσκολλήσας ἐπιτηδεῖως ὀλίγον χαρτίον εἰς τὰ πρῶτα φύλλα.

Δὲν ἤξεύρω τί σὲ γράφει ὁ Ζωσιμᾶς περὶ τοῦ τρόπου τῆς δέσεως τῶν βιβλίων του. Ἐὰν ὅμως δὲν παραλλάτῃ πολὺ ἀπὸ τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἔδεσας τὰ ἰδικά σου, δύνασαι (μὲ φαίνεται) νὰ ὑποχρεώσῃς τὴν Madame νὰ δέσῃ ἀκόμῃ ἓν εἰς μαροκίνον δωρεάν, διὰ τὸν Ζωσιμᾶν, ἢ ἂν ἀγαπᾷς διὰ σέ. Μ' ἔδειξε τὸ ἰδικόν σου μαροκίνον, τὸ ὁποῖον εἶναι ὠραιότατον.

Υγιαίνεις καὶ εὐδαιμονοίης !

3 τοῦ Ἀνεμώδους.

Τὰ καταλειπόμενα *défets* ἀφ' οὗ δεθῶσι τὰ βιβλία εἶναι ἰδικά σου· καὶ ἀγκαλὰ δὲν χρησιμεύουσι πλέον πλὴν εἰς πακέτα ἢ εἰς πυρὸς ἔναυσιν, μὴ τ' ἀφήσῃς ὅμως εἰς τὸν βιβλιοδέτην.

Φίλτατε κύρ Ἀλέξανδρε,

Μὲ εἶπε χθὲς ὁ Πινέλης, ὅτι ὁ φίλος καὶ σύνοικός σου ἱατρός πρέπει νὰ προσμένῃ τὸ νέον ἔτος, ἡγουν τὸν ἐργόμενον μῆνα, ὁπόταν θέλει γενῇ μία γενικὴ διόρθωσις καὶ ἀναμόρφωσις εἰς τὴν διοίκησιν ὅλων τῶν νοσοκομείων. Ἐπειδὴ ὁ σκοπός των εἶναι, νὰ ἀλλάξουν πολλοὺς ἱατρούς, τοὺς μὲν διὰ γῆρας, τοὺς δὲ δι' ἀμέλειαν, τινὰς δὲ καὶ διὰ νὰ τοὺς μεταβιβάσουν εἰς ἄλλους τόπους, τότε, λέγει ὁ Πινέλης, εἶναι ἐλπίς νὰ ἐπιτύχῃ καὶ ὁ φίλος σου τὸ ζητούμενον· καὶ μὲ ὑπεσχέθη ὅτι μὴτ' αὐτὸς δὲν θέλει λείψει νὰ συνεργήσῃ δίδων εἰς ἡμᾶς τὰς ὀφειλομένας περὶ τούτου εἰδήσεις. Ἐπρόσθεσεν ὁμως εἰς τὰ λεγόμενα καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ τόποι θέλουν δοθῇ αὐ concours, τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὅτι θέλει προηγεῖται ἐξέτασις, καὶ ἐκλογὴ τοῦ κριθέντος ἀξίου μεταξὺ τῶν ἐξεταζομένων. Ἐγὼ δὲν ἀμφιβάλλω ποσῶς περὶ τῆς ἀξίας τοῦ φίλου σου· ἀλλ' ἡξεύρω καὶ τοῦτο, ὅτι εἰς τὰς τοιαύτας ἐξετάσεις χρειάζεται παρρησία, τόλμη, ἐτοιμότης εἰς τὰς ἀποκρίσεις, χωρὶς τῶν ὁποίων κινδυνεύει πολλάκις ὁ ἀληθῶς ἀξιὸς ἱατρός νὰ κριθῇ ὑποδεέστερος ἀπὸ τὸν ἀνάξιον, ἀλλ' ἀναίσχυντον τερατολόγον. Αὐτὸς ὁ Πινέλης, ἂν ἐξ ἀτυχίας εὗρίσκετο τὴν σήμερον χωρὶς ἐπάγγελμα, ἤθελε μὲ μεγαλωτάτην δυσκολίαν δυνηθῇ νὰ εὕρῃ τόπον ἀνάλογον μὲ τὴν ἀξιότητά του, διότι εἶναι παντάπασιν ἄτολμος, καθὼς εἶναι σχεδὸν οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἀληθῶς εἰδήμονας. Ὅθεν ἄς συλλογισθῇ περὶ τούτου ὁ

φιλος σου, καὶ ἄς ἐρωτήσῃ τὴν καρδίαν του καὶ ἄς τὴν ἐνδυναμώσῃ μὲ τὴν συνείδησιν τῆς ἰδίας προκοπῆς:

« ἄγε νῦν, ὦ τάλαινα καρδιά,
« Τόλμησον, ἴθι, χώρησον, ἄγ' ἐμὴ καρδιά. »

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων.

Στοχάζομαι ὥς ἀδύνατον τὸ νὰ μὴν ἔλαβες ἀκόμη τὰ χίλια φράγκα παρὰ τοῦ Μαρτίνου· ἂν ὅμως κατὰ τύχην δὲν τὸν ἐδειξας ἀκόμη τὴν ἀποχὴν μου, παρακαλῶ νὰ μὴ τὰ ζητήσῃς ἕως νὰ σὲ συντύχω περὶ τούτου. Τὸν ἔδωκαν ἄδειαν νὰ μὲ πληρώσῃ χίλια ἕως χίλια πεντακοσία φράγκα· ἐγὼ ἠρκέσθην εἰς τὰ χίλια· ἀλλ' ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ χρειασθῶ καὶ τὰ ἐπίλοιπα. Φοβοῦμαι λοιπὸν (ἴσως φόβον ἄλογον), μήπως, ἂν λάβω χρεῖαν εἰς τὸ ἐξῆς καὶ τῶν λοιπῶν πεντακοσίων, μὲ ἀποκριθῇ ὁ Μαρτίνος ὅτι διὰ τὸ νὰ μὴ τὰ ἐζήτησα κατ' ἀρχὰς τὰ ἔδωκεν εἰς ἄλλην χρεῖαν τοῦ Σπανιολάκη, καὶ ἀναγκασθῶ καὶ πάλιν νὰ γράφω πρὸς τοὺς ἐν Λιθόρνῳ. Τί λέγεις περὶ τούτου; Ὑγίαινε!

Κατὰ τὴν θ' τοῦ Καρποδότου.

Ὁ φίλος σου
ΚΟΡΑΗΣ.

25.

Φίλτατε κύρ Ἀλέξανδρε,

Ἔχομεν χρεῖαν χαρτίου ῥαμῶν δεκαπέντε ἀπὸ τὸ κοινόν, καὶ περισσοτέρων ἴσως, ἀλλ' ὅμως ἄς ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰς δεκαπέντε κατὰ τὸ παρόν. Ὅθεν παρακαλῶ νὰ

τάς πέμψης εἰς τὸν τυπογράφον, εἰάν ᾖναι δυνατόν αὐριον ἢ μετὰ τὴν αὐριον, διὰ νὰ μὴν εὐρίσκη προφάσεις ἀργυπορίας. Περὶ δὲ τοῦ καλοῦ χαρτίου, μὲ εἶπεν ὅτι ἔχει ἀκόμη διὰ δύο φύλλα τυπογραφικά· ὅθεν ἄς προσμένωμεν μερικὰς ἡμέρας περὶ αὐτοῦ. Ὑγιαίνουσιν εὐδαιμονῶν!

15 Παχυνώδους.

Ἐξεύρει, νομίζω, ὁ Πέτρος τὴν κατοικίαν τοῦ Τυπογράφου.

Ἐκαμνες καλὰ νὰ ἐξετάσης πρὸ τῆς ἀγορᾶς, εἰάν ἡ εἰρήνη ἔκαμε καμμίαν κατάβασιν εἰς τὴν τιμὴν τοῦ χαρτίου.

Ὅταν λάβῃς καιρόν, κάμε με τὴν χάριν νὰ ἔλθῃς ὡς πρὸς ἐμέ, διὰ νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν κρίσιν σου μίαν ἐξηγησιν περὶ τοῦ τρισκατάρτου **Ἀρτήματος** τὸ ὅποιον μ' ἐπροξένησεν κεφαλαλγίαν καὶ δύο νυκτῶν ἀγρυπνίαν.

26.

Φίλε μου κὺρ Ἀλέξανδρε ἔχε καλὴν ἡμέραν!

Εὐχαριστῶ διὰ τὸν κόπον τῶν ὅσα μ' ἐδίδαξας περὶ τῆς Ἡπείρου.

Ὁ τὸ παρὸν ἐπιφέρων ἦλθε χθὲς πρὸς ἐμέ μετὰ τὸ γεῦμα, ἀπεσταλμένος καὶ συνεσταλμένος ἀπὸ τὸν Γαζην. Ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς του, καὶ ὅσα θέλεις ἀκούσει παρ' αὐτοῦ, θέλεις καταλάβει τὸν σκοπὸν του. Αὐτός, φίλε, ἐμβῆκεν εἰς τὴν κατοικίαν μου ὀλίγον Διογενειακῶς, ἤγουν μὲ ἀπόφασιν νὰ περάσῃ τὴν νύκτα, κοιμώμενος εἰς τὸ μέσον τῆς Κάμερας κατὰ γῆς· ἔλαβα μέγαν κόπον νὰ

τὸν πείσω νὰ τὸν εὕρω εἰς τὸ γειτόνημα μίαν κάμεραν· ὑπῆγάμεν εἰς τὸν ἐνοικιαστήν· ἄλλα βάσανα, καὶ δεύτερος πλοῦς· ἐζήτησα νὰ τὸν μισθώσω τὴν κάμεραν δι' ἓνα μῆνα. Ἀρχησε πάλιν νὰ ὀδύρεται τὴν ἀτυχίαν τοῦ νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ περάσῃ τὴν πρώτην νύκτα εἰς ἐμοῦ· ὅθεν ἠναγκάσθην νὰ τὸν πιάσω τὴν κάμεραν διὰ 40 σολ· δια καθ' ἡμέραν· ταῦτα σὲ λέγω, διὰ νὰ τὸν δώσης νὰ καταλάβῃ (ἂν σὲ εἰπῇ τίποτε) ὅτι τὰ τοιαῦτα δὲν συνειθίζονται εἰς πόλεις, ὅπου ὅλα τὰ πρὸς ζωὴν χρήσιμα εἶναι εὐπόριστα.

Τὸ κυριώτερον ὅμως εἶναι νὰ φυλάξῃ τὰ ἀργύριά του τὰ ὅποια ἔχει σκοπὸν νὰ σὲ παραδώσῃ, διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς κανενὸς λωποδύτου χεῖρας· « ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκούετω »· ἔπειτα, φίλε μου, νὰ κάμῃς τρόπον, νὰ τὸν εὕρῃς διὰ τῆς ὑπουργίας τοῦ καλοῦ Πέτρου, κάμμιαν κάμεραν, καθὼς αὐτὸς τὴν θέλει, ἢ σήμερον, ἢ αὔριον, ἢ τὴν τρίτην· ὅταν ἔχῃ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸν οἶκον εἰς τὸν ὅποιον τὸν ἔβαλα, παρακαλῶ νὰ πέμψῃς τὸν Πέτρον μαζὺ του, διὰ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὰ ἀναγκαῖα· σὲ γράφω μὲ μεγάλην βίαν. Ὑγίαινε !

27.

Φίλτατε κύρ Ἀλέξανδρε, εὐχομαί σε ἀγαθὴν καὶ χαρμόσυνον ἡμέραν ! ὁπόταν λάβῃς τὴν εὐκολίαν καὶ εὐκαιρίαν, πέμψον με, παρακαλῶ, διὰ τοῦ Πέτρου σου 388 λίτρας καὶ σολ·δια 10· τοσαύτας μόνας χρειάζομαι. Ὅταν λάβῃς ἀφορμὴν νὰ ἰδῇς τὸν Koenig, ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἐνθυμίσης καὶ πάλιν τὴν πανήγυριν τῆς Λειψίας τὴν πλη-

σιάζουσιν· ἴσως ἀποφασίσαι τέλος πάντων νὰ μοῦ ἐπάρῃ
τινὰς Ἱπποκράτας καὶ Θεοφράστους. Εὐδαιμονοίης!

Δὲν ἔλαβες ἀκόμῃ εἶδῃσιν παρὰ τοῦ Ζωσιμᾶ;

21 τοῦ Ὑετώδους.

28.

Φίλτατε κύριε Ἀλέξανδρε ἔχε καλὴν ἡμέραν.

Ἐλαβον τὴν σημείωσιν τῆς τιμῆς τῶν βιβλίων, ἀπὸ
τὸν βιβλιοπώλην. Μῆτε σὲ τὴν φέρω, μῆτε σὲ τὴν πέμ-
πω διὰ τῆς πόστας, διότι ἴσως δοκιμάσεις δυσκολίαν νὰ
διακρίνης τὰ σημεία καὶ ἄλλας τινὰς διακρίσεις διὰ τὰ
εἶδη τοῦ δεσίσματος, τὰ ὅποια ἐπρόσθεσε. Ὅθεν ὅταν λή-
θῃς εὐκαιρίαν, κοπίτσον πρὸς ἐμὲ νὰ τὰ ἐξετάσωμεν ἐν-
τάμα. Καιρὸν δὲν ἔλαβα νὰ παραβάλλω τὰς τιμὰς του
μὲ τὰς τιμὰς τοῦ ἄλλου. Μ' ὅλον τοῦτο μ' ἐβεβαίωσεν
ἐκ στόματος, ὅτι αἱ τιμαὶ αἱ σημειωθεῖσαι εἶναι αὐτοσχέ-
διοι, καὶ ὅτι ὅταν τὸν δόσωμεν τὴν ἄδειαν τῆς ἀγορά-
σεως, θέλει πράξει μὲ τοσαύτην ἀκριβειαν ὡς περὶ ἰδίας
του ὑποθέσεως, ἀρκούμενος δι' ἀμοιβὴν τοῦ κόπου του
εἰς πολλὰ ὀλίγον κέρδος, καὶ τοσοῦτον μόνον ὅσον εἶναι
ικανὸν νὰ ἀντισηκώσῃ τοὺς δρόμους καὶ τὴν τριβὴν τοῦ
χρόνου. Ἐγὼ ἔχω μεγάλην πίστιν εἰς αὐτόν, καὶ εἶμαι
βέβαιος ὅτι θέλει μᾶς ὑπουργήσῃ καὶ προθύμως καὶ τι-
μίως· σὺ δὲ φίλε κάμε ὅ.τι σὲ συμφέρει περισσότερο, καὶ
εὐδαιμόνει.

Περὶ τῶν Ἑλληνικῶν μὲ εἶπεν, ὅτι δὲν εἶναι σχεδὸν

ἄλλοι παρὰ τὸν Debure, καὶ τὸν Θεόφιλον Barrois·
ἐγὼ προτιμῶ τὸν τελευταῖον τοῦτον.

29.

Φίλε χαῖρε.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι, ἐὰν ἡ ζωγραφικὴ περιήγησις περιέχῃ
κάμμιαν τοπογραφίαν, ὡς τὴν ἐπιθυμεῖς. Ὁ Chevalier
ἐξέδωκε πρὸ μικροῦ τὴν περιήγησιν τῆς Τρωάδος, τῆς
ὁποίας σὲ πέμπω τὸν ἄτλαντα, διότι δὲν ἔχω καιρὸν νὰ
τὸν ἐξετάσω· ἴσως εὔρεις κάμμιαν καταγραφὴν τοῦλάχισ-
τον τοῦ καναλίου. Ὅταν πληρώσῃς τὴν χρεῖαν σου, καὶ
μὲ τὴν εὐκαιρίαν στείλῃς μέ τον, διότι δὲν εἶναι ἰδικός μου.

Περὶ τῆς κυρίας Mure θέλω ὅ,τι θέλεις. Τοῦτο μόνον
παρακαλῶ νὰ μὴ μὲ προδώσῃς, ὅτι γευματίζομεν κάμ-
μίαν φορὰν, διὰ νὰ μὴ μὲ προξενήσῃς βάσανα. Ὑγιαί-
νοις πάντοτε ἀβασάνιστος.

Ἔλαβον τὰ πεμφθέντα ἀργύρια καὶ εὐχαριστῶ.

30.

*Φίλιππε κὺρ Ἀλέξανδρε, εὐχομαί σε καλὴν καὶ
εὐτυχεστάτην ἡμέραν!*

Ἡ πολύπλος ἀσχολία τῆς μετοικίσεως μ' ἐμπόδισε
νὰ σὲ πέμψω εὐθὺς τὸ ἀπορούμενον τοῦ Βεκκαρίου. Μ'
ἔλπον τοῦτο ἤθελα σὲ τὸ δώσῃ τὴν ἐσπέραν ὅταν ἦλθες

πρὸς ἐμέ, ἂν ἤθελες ἔλθῃ τρία μόνον, ἢ τέσσαρα λιπὲς
βραδυτέρον. Μ' ἔκαμε νὰ ἀργοπορήσω ἡ ἀπάντησις ἐνός
ἀπὸ τούς συνεργάτας μου.

Εἰς τὸ ἀπορούμενον ἐσημείωσα τὰς σελίδας τῶν ἐκδό-
σεων τὰς ὁποίας ἔχω. Ἄν δὲν συμφωνῶσι μὲ τὰς ἰδιότη-
τες σου, παρακαλῶ νὰ ἔλθῃς ἢ νὰ πέμψῃς νὰ λάβῃς τὰς ἰδι-
ότητάς μου, ἂν στοχάζεσαι ὅμως ὅτι ἐμπορεῖς νὰ μὲ τὰς
ἐπιστρέψῃς ταχέως, ἐπειδὴ ἐν ὅσῳ τυποῦται τὸ κείμενον,
πρέπει νὰ τὰς ἔχω παρούσας.

Ἄν ἔχῃς τὸν τρόπον νὰ μὲ δώσῃς, ἢ νὰ μὲ προξενή-
σῃς ἀπ' ἄλλον μίαν καμπιάλε διὰ τὸ Ἀμστελδάμ, ἐλα-
χίστης ὅσον τὸ δυνατόν διορίας, πέμψον νὰ λάβῃς παρ'
ἐμοῦ 600 λίτρας γαλλικὰς.

Ἔκαμες ἔργον θεάρεστον νὰ ἐρωτήσῃς καὶ πάλιν τὸν
φίλον σου, ἂν ἐγγίξῃ ὁ ἐρχομὸς τοῦ Ἰσπανικοῦ Στρατιώ-
τος. Ἐρρώσω εὐδαιμονῶν !

31.

Φίλιππε κὺρ Ἀλέξανδρε.

Ἄν ἀκόμη δὲν ἐζήτησας ἀπὸ τὴν Βιέννην τὸ Νο 10
τῶν γεωγραφικῶν πινάκων, τὸ ὅποῖον μ' ἐλλείπε, μὴ τὴν
ζητήσῃς, ἢ ἂν τὸ ἐζήτησας ἤδη, γράψον παρακαλῶ νὰ
μὴ σὲ τὸ πέμψουν. Αὐτό, φίλε, εὐρίσκεται μὲ τὰ ἄλλα
ἀλλὰ δὲν τὸ ἵδομεν μὴτ' ἐγώ, μῆτε σὺ (ὅστις ἔπρεπε
νὰ ἦσαι ὀξυδερκέστερος παρ' ἐμέ) διότι εἶναι σημεῖον
κατὰ μέσον τοῦ πίνακος, καὶ ὅχι εἰς τὸ ἄκρον, ὡς
ἔχουσιν οἱ λοιποὶ πίνακες. Χθὲς μόνον κατὰ τύχην τὸ

ἀνεκάλυψα, λαβὼν χρεῖαν νὰ ἐξετάσω τοὺς πίνακας. Ἀγ-
καλὰ δύναμαι καὶ ἐγὼ νὰ τὸ γράψω πρὸς τὸν Ἀρχιμαν-
δρίτην, πρὸς τὸν ὁποῖον χρεωστῶ ἀπόκρισιν, σὲ τὸ μηνύω
ὅμως, ἐπειδὴ εἶναι πιθανὸν ὅτι θέλεις λάβει πρὶν ἐμοῦ αἰ-
τίαν νὰ γράψῃς εἰς κἀνένα ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ φίλους σου.

Οἱ ὑπηρετῶν τοῦ τυπογράφου εἶχον χθὲς τὰ προεόρτια·
σήμερον ἔχουσι τὴν ἑορτήν· καὶ εἶναι πιθανώτατον ὅτι
αὐτοὶ θέλουσιν ἑορτάσει τὰ μεθέορτα, διὰ νὰ διασκεδά-
σουν τῆς ἑορτῆς τὴν κραιπάλην. Ὅθεν πρέπει νὰ ἔχω-
μεν ὀλίγην ὑπομονήν. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν !

32.

Κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ Ἰουνίου.

Φίλτατε κὺρ Ἀλέξανδρε.

Ἐνταῦθα κλεισμένην σὲ πέμπω τὴν περὶ Ἱπποκράτους
καὶ Θεοφράστου σημείωσιν. Εἰς τὰς 965 λίτρας πρέπει
νὰ προσθέσῃς 8 λίτρας, καὶ ὅσα ἐξώδευσεν ὁ Πέτρος διὰ
τὴν μετακομιδὴν καὶ τὰ λοιπά. Ἐξέτασαί την ὅμως,
μήπως αἱ ψυχотакеῖς μου μέριμναι μὲ ἠπάτησαν εἰς τὸν
ὑπολογισμὸν τῆς τιμῆς. Ἐὰν σὲ περισεύωσι χρήματα,
πέμψον με διακοσίας λίτρας διὰ τοῦ Πέτρου, τὸν ὁποῖον
θέλω δώσει τὴν δεχθεῖσαν καμβιάλε τῶν πεντακοσίων,
ἧτις ἔχει νὰ πληρωθῇ εἰς τὰς 18 Ἰουλίου. Ἐνθύμησε
τον νὰ λάβῃ τὴν γραμματικὴν, ἐπειδὴ ἐνδεχόμενον εἶναι
νὰ τὴν λησμονήσω. Θέλω τὸν πληρώσει καὶ ὅσα ἐξώδευ-
σεν εἰς τὴν σφράγισιν τῆς καμβιάλες, καὶ τὴν μετακομι-
δὴν τῶν βιβλίων. Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν !

Διὰ 52 Ἰπποκράτας μὲ λογαριάζουν οἱ ἐνταῦθα βιβλιοπῶλαι 48 πρὸς λίτρας 12, καὶ μὲ πληρώνουσι καθαράς λίτρας 576· ὥστε ἕκαστον σῶμα (ἀπὸ τὰ 52) Ἰπποκράτους ἔρχεται πρὸς 11 λίτρας καὶ σχεδὸν 5 σολῖδια.

Οἱ 60 λοιπὸν Ἰπποκράται οἱ πεμπόμενοι εἰς τὴν Βιέννην πρέπει νὰ μὲ φέρωσι (πρὸς 11.5) λίτρας

καθαράς	675
-------------------	-----

Οἱ δὲ 60 Θεόφραστοι	270
-------------------------------	-----

Προσθετῶ ἐξοδα τῆς Πάλας	8
------------------------------------	---

Ἔτι διὰ τὴν μετακομιδὴν κτλ.
καθαράς λίτρας

33.

27 Σεπτεμβρίου.

Ἐκράτησα μέχρι τὴν σήμερον τὴν ἐπιστολήν μου, διὰ τὴν ἐλπίδα νὰ σ' ἀναγγεῖλω ἐντάμα καὶ τὴν ἀποστολήν τοῦ δευτέρου τόμου. Εἶναι σχεδὸν δύο ἐβδομάδες ἀποῦ κρατεῖ τὸ τελευταῖον φύλλον τελειωμένον καὶ διορθωμένον ὁ τυπογράφος, καὶ μὲ τυραννεῖ διὰ χάριν κατεπιγούσης ἄλλης ἐκδόσεως τῆς **Ἀγίας Γραφῆς** εἰς Ἀγγλικὴν διάλεκτον διὰ τοὺς Ἀμερικανούς.

Εἰς τοῦτο τὸ ἀναμεταξὺ ἔλαβα τὴν ἐπιστολήν σου περιέχουσαν τὴν πρὸς τὸν Tracy καὶ τὴν ἀπὸ τὸν Schaubourg πρὸς ἐμέ. Τὴν πρώτην ἔστειλα διὰ τοῦ Διδότου, ὅστις ἔχει ἀφορμὰς νὰ τὸν συντυχαίνει συχνότερα. Σ' εὐχαριστῶ διὰ τὴν δευτέραν· ἀλλὰ δὲν εὐκαίρησα ἀκόμη νὰ ἐρευνήσω τίς καὶ ποῖος εἶναι ὁ Hausmann.

Δὲν εἶναι κακὸν νὰ οἰστρηλατῇσαι κάμμειαν φορὰν ὅταν γράφῃς· ὁ οἰστρος, φίλε, ἐμψυχώνει πολὺ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου· καὶ ἡ ἐμψύχωσις αὕτη εἶναι ἀναγκαία μάλιστα εἰς ἡμᾶς, τῶν ὁποίων ἡ γλῶσσα εἶναι νενεκρωμένη ἀπὸ τὴν βαρβαρότητα, ἡ ὁποία φθείρασα τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς συνθέσεως, ἐξανάγκης ἔπρεπε ν' ἀφανίσῃ καὶ τὸ *Λεκτικόν*. Τοὺς δοκίμους ἀναγίνωσκε συχνὰ καὶ τὸν Ἀλικαρνασσέα Διονύσιον ἔχε ὁδηγὸν καὶ διευθυντὴν τῆς περὶ τῶν τοιούτων κρίσεώς σου. Ἔχεις καὶ φυσικὰ κεφαλὴν ὀργανισμένην εἰς τοῦ καλοῦ τὴν κρίσιν· χωρὶς τοῦ ὁποίου μάταιαι ὄλαι αἱ ἀναγνώσεις, καὶ γυμνασίαι. Τῆς τοιαύτης ματαιότητος παράδειγμα ἔχεις πρὸ ὀφθαλμῶν σου τὸν μεταφραστὴν τοῦ . . . καὶ τοῦ . . . καὶ τοῦ ὅχι; Τοιαύτην ἀναισθησίαν δὲν ἔτυχας ἄλλοτε εἰς κλινέναν. Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι πάθη ἀνίατα, ὅταν εἶναι μάλιστα συνωδευμένα μὲ τὸν τύπον.

Ἀνέγνωσα καὶ τὰ περὶ τῶν Λουσιτανικῶν ἐπιστολῶν· ἄλλη πάλιν αὕτη ἀναισθησία· τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα βλέπεις ὅμως ποῖα εἶναι, καὶ προβλέπεις ἴσως ποῖα θέλουν εἶσθαι.

Περὶ τοῦ νέου, ἀφ' οὗ στραβὰ κουτζά, ὡς ἐδυνήθη, ἀπελογήθη εἰς τὴν περὶ τῆς εἰκόνης ἐπιτίμησιν, δὲν μ' ἔγραψε πλέον, εἴτε διὰ τὴν ἀρρώστίαν του, εἴτε (τὸ ὅποιον μὴ γένοιτο!) διότι δὲν τὸν ἀρέσκουσιν αἱ ἐπιτιμήσεις. Τὴν ἱστορίαν τῆς ἀσθενείας του μὲ τὴν διηγήθη ὁ Ν. ἀλλὰ τὸσον συγκεχυμένην, ὥστε, καὶ ἰατρὸς ὅμως, δὲν ἐκατάλαβα ἀκόμη τὴν φύσιν τοῦ πάθους.

Τὸν ἀδελφόν σου μὲ φαίνεται' ὅτι ἔκαμνες καλὰ νὰ συμβουλεύσης νὰ μὴ συνανατρίβεται πολὺ μὲ 'δεσπότας. Ἡ μετὰ τοῦ Χ. συνοδεία του μ' ἔφερεν εἰς μνήμην παμπά-

λαιον γνωμικόν, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τὸν πατέρα
της ἢ μήτηρ μου, ὅστις εἶχε τὸ μάθει καὶ ἐκεῖνος εἰς τὴν
Χίον, ὅποταν διέτριβεν ἐκεῖ ἐπαγγελλόμενος τὸν διδά-
σκαλον·

Ταῦτα μ' ἔλεγεν ἡ νύμφα
Ποῦ τον γριά πολλῶν καυκάλων·
Δεῖπε πόρταις τῶν μεγάλων·
Γιατ' ἐκεῖ παιδί μου χάνεις.
Τὴν ψυχὴν σου, τὴν ζωὴν σου,
Συχν' ἀκόμη τὸ πουργίν σου.

Δὸς το τὸν Δ. νὰ τὸ βάλῃ εἰς τὴν γραμματικὴν του, ἢ τὸν
Φ. νὰ τὸ φτιάσῃ κατὰ τὴν νέαν μέθοδον.

Ἐπανέρχομαι εἰς τὸν νέον. Καὶ χωρὶς τὴν μαρτυρίαν
τοῦ διδασκάλου του, ἐμάντευσά ὅτι μέλλει νὰ προκόψῃ
τὴν ἀληθινὴν προκοπὴν, ἥγουν πραγμάτων ἐπιστήμην
συνωδευμένην μὲ ἥθην. Γράφε λοιπὸν εἰς τοὺς προστάτας
του νὰ συνδράμωσιν εἰς τὴν προκοπὴν τοῦ νέου, καὶ νὰ
μὴ τὸν ἐγκαταλίπωσιν εἰς τὸν κίνδυνον νὰ στείλῃ εἰς
κόρακας τὰ μαθήματα, καὶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ τέλους πάντων.
Τοιαύτη εἶναι, καθόσον παρετήρησα, ἡ σύγκρασις καὶ
σωματικὴ κατασκευὴ τοῦ νέου, ὥστε εἶναι κίνδυνος ἂν
δὲν ἀσχολῇται εἰς τὰ καλὰ, μὴν ἐκτραχηλισθῇ καὶ μὴ
θέλων εἰς νεανικὰς ἐπιθυμίας· καὶ τότε θέλουν εἶσθαι ἑνο-
χοὶ τῆς πτώσεώς του, οἱ ὅποιοι ἀφ' οὗ τὸν ἐμβάσαν εἰς
τὸν Λαβύρινθον, τοῦ ἐπῆραν ἀπὸ τὰς χεῖρας τὸν μίτον,
ὅστις ἔμελλε νὰ τὸν χειραγωγήσῃ. Ταῦτα σὲ γράφω,
φίλε, ἐξ ἰδίας μου πείρας. Ἐὰν ἡ πολυκύμαντός μου νεότης
δὲν μ' ἐπνίξε, χρεωστῶ τὴν χάριν τῆς σωτηρίας μου
πρῶτον εἰς τοὺς γονεῖς μου, ἔπειτα εἰς τὸν καλὸν καὶ
ἀγαθὸν Δόμινον τῶν Ὀλλανδῶν, ὅστις ἐμπνευσεν εἰς τὴν
ψυχὴν μου σύνωρα τὸν ἔρωτα τῆς παιδείας. Δὲν ἐξεύρω

νόστιμον ; ὁ Ῥώτας εἶναι συμμαθητής μου· ἐπειδὴ μὲ ἄφει ὅτι ἐχρημάτισε φίλος καὶ μαθητής τοῦ αὐτοῦ μίνου.

Τὴν ἐγκεκλεισμένην Γαλλικὴν ἀφ' οὗ ἀναγνώσῃς πέμ-
ν ὀπίσω χωρὶς νὰ τὴν κοινωνήσῃς εἰς κἀνένα.

Υἱάινει.

34.

Κατὰ πρώτην προσβολὴν τὸ Εὐκαιρος ἤθελέ τις νομί-
ῶτι ἔπρεπε νὰ ᾔῃαι Εὐχερος (ὅταν δηλαδὴ σημαίνῃ
Κενόν), ἐπειδὴ τὰ κενὰ εἶναι φυσικά καὶ εὐχερα,
οὖν εὐληπτα εἰς τὰς χεῖρας καὶ εὐκολοσώκωτα.

Ὅταν ὅμως ἐξετάσῃ τις τὰ συνώνυμα τοῦ ῥήματος
καιρῶ, τὰ παλαιὰ καὶ τὰ νέα Ἑλληνικά, ἔπειτα καὶ
Λατινικά (διότι εἰς τὴν ἔρευναν τῶν τοιούτων, ἡ
ράθεις τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι ἀναγκαῖα), πλη-
ροεῖται ὅτι τὸ Εὐκαιρος, τὸ σημαῖνον τὸ Κενὸς πρέπει
γράφεται μὲ κ καὶ μὲ δίφθογγον, ἥγουν εἶναι σύνθετον
ὁ τὸ εὐ καὶ τὸ Καιρός.

Τῆς καταχρηστικῆς ταύτης σημασίας πρώτη αἰτία
ίνεται ὅτι ἔγινεν ἡ κατάχρησις τοῦ Εὐκαιρῶ ἀντὶ τοῦ
σολάζω, ἥτις ἤρχισεν ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ Πολυβίου,
τὴν ὁποῖαν ἀντικρίνει ὡς ἀλλότριον τῆς Ἀττικῆς
ῆθειας, ὁ Φρύνιχος (σελ. 50) « Εὐκαιρεῖν, οὐ λεκτέον,
λ' Εὐ σχολῆς ἔχειν ».

Τὸ σχολάζω εἰς τοὺς παλαιούς εἶχε διπλὴν σημασίαν,
τὸ παραδοξότερον ἐναντίαν. Μὲ τὴν δοτικὴν ἐσή-
νε τό, Καταγίνομαι εἰς τι· μὲ τὴν γενικὴν μόνην, ἡ

συνωδευμένην μὲ τὴν πρόθεσιν ἀπὸ ἐσήμαινε τό, Παύω
 νὰ καταγίνωμαι εἰς τι. Τῆς ἀντιφάσεως ἡ αἰτία ἦν
 αὐτὴ τοῦ δηλουμένου πράγματος ἡ φύσις· δὲν παύει νὰ
 νὰ καταγίνεται, ἤγουν νὰ σχολάζῃ εἰς τίποτε, παύω
 μεταφέρων τὴν σπουδὴν καὶ σχολήν του εἰς ἄλλο πρᾶγμα
 μήτε καταγίνεται ἢ σχολάζει εἰς τι χωρὶς νὰ παύῃ νὰ
 καταγίνεται εἰς ἄλλο. Ἡ αὐτὴ ἐναντιοφανὴς σημασία
 ἐπέραςεν εἰς τὸ Vaco τῶν Λατίνων, τὸ ὅποσον κατὰ λέξιν
 σημαίνει τὸ Σχολάζω. Σημαίνει καὶ εἰς αὐτοὺς καθ' ὅσον
 καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς, καὶ τὸ καταγίνωμαι εἰς τι, καὶ παύω
 νὰ καταγίνωμαι εἰς τι. Εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν
 ὀνομάζομεν Σχολεῖον, τὸ φροντιστήριον, διότι σχολάζου-
 ζουσιν εἰς αὐτὸ τὰ παιδιά εἰς τὰ μαθήματα, καὶ μὴ ὅλον
 τοῦτο λέγομεν « Ἐσχόλασαν τὰ παιδιά » ἤγουν ἐπαύσαν
 νὰ καταγίνωνται εἰς τὰ μαθήματα· καὶ Σχολαί-
 τας ἐορτῆς, τὰς ἡμέρας δηλαδή, ὅποτε γίνεται ἡ τοιαύτη
 παῦσις, χυδαῖστί *Scholais*, εἰ Γαλλιστὶ *Vacances* (ἀπὸ
 τὸ Λατινικὸν Vaco). Ἄλλ' ὅστις σχολάζει ἀπὸ τινος
 ἤγουν παύει νὰ καταγίνεται εἰς τι, ἐμπορεῖ κατὰ μετα-
 φορὰν νὰ ὀνομασθῇ Κενὸς ἀπ' ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα. Ἐν-
 λοιπὸν ὁ Σχολάζων εἶναι Κενός, καὶ ὁ Εὐκαιρος ἀκόλου-
 θῶς δύναται νὰ σημάνη τὸν Κενόν. Ὅτι δὲ ὁ Σχολάζων
 ἐσήμαινε τὸν κενόν, φαίνεται ἀπὸ τὸ Vacuus τῶν λατι-
 νων παράγωγον τοῦ Vaco, καὶ σημαῖνον τὸν Κενόν.
 Φαίνεται πρὸς τούτοις ἀπὸ τοὺς χριστιανοὺς συγγραφῆς
 ἤγουν ἀπὸ Περίοδον χρόνου, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ καταχρῆ-
 σεις ἠῤῥξανον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Λέγει ὁ Ματθαῖος
 (IB', 43) « Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ
 » τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνδρῶν τόπων, ζητοῦν
 » ἀνάπαυσιν καὶ οὐχ εὐρίσκει, Τότε λέγει· ἐπιστρέψω καὶ
 » ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ἐν τῇ οἰκίᾳ μου »

τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἔλθὼν εὐρίσκει **Σχο-
λάζοντα** σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. Τότε πο-
ρεύεται, καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα
πνεύματα κτλ. ». Δὲν ἐξεύρω πῶς ἐξηγοῦσι ταύτην τὴν
ἔστιν οἱ Πατέρες. Ἐγὼ τὴν στοχάζομαι ὡς θαυμαστὴν
φιλοσοφικὴν παρατήρησιν ἐκφρασμένην παραβολικῶς κατὰ
τὸν Ἀσιανὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου. Λέγει ὁ Ματθαῖος,
ὅτι ποτὲ πάθος κακὸν δὲν ἐξωθεῖται ἀπὸ τὰς ταλαιπώ-
ρους ἡμῶν ψυχάς, παρὰ μὲ τὴν ἀντεισαγωγὴν ἄλλου πά-
θους χρηστοῦ. Ἄλλ' ἐὰν τὸ πρὸς καιρὸν ἐξωσθὲν πάθος
ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ εὖρῃ τὸν τόπον σχολάζον-
τα, ἡγουν κενὸν καὶ μὴ κατεχόμενον ἀπὸ ἄλλο πάθος,
τὴν κυριεύει, τυραννικώτερον παρὰ τὴν πρώτην φοράν·
τοῦτο δηλοῦσι τὰ ἄλλα ἑπτὰ δαιμόνια, οἱ νέοι μουσαφί-
ριδες.

Εἰς τοὺς καθεξῆς χρόνους ἔγινεν ἡ κατάχρησις σφο-
δρύτερα τοῦ Σχολάζων καὶ τοῦ Εὐκαιρος ἀντὶ τοῦ Κε-
νός. Ὅθεν εὐρίσκομέν εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς Συγγραφεῖς
τὴν ἔτι καὶ νῦν σωζομένην φράσιν «σχολάζουσα Ἐκ-
κλησία» ἡγουν κενὴ ἀπὸ τὸν ἀρχιερέα της, τῆς ὁποίας
ὁ ἀρχιερεὺς ἀπέθανε, καὶ εἰς μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Νείλου,
«Εὐκαιρον ἵππον» ἡγουν κενὸν ἀπὸ ἀναβάτην.

Ἄς ἔλθωμεν τώρα εἰς ἄλλο συνώνυμον τοῦ Σχολάζω,
ἡ εὐκαιρῶ, τὸ Ἀδειάζω. Τοῦτο σημαίνει ὅχι μόνον ἔχω
τὸν καιρὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ κενόν· οἶον, «ἀδειάζω τὸν πί-
νον», καθὼς καὶ τὸ ἀδειος σημαίνει ὅχι μόνον τὸν εὐ-
καιροῦντα καὶ σχολάζοντα, ἀλλὰ καὶ τὸν κενὸν οἶον «ἀ-
δειος πίθος».

Δὲν πιστεύω ὅτι μένει πλέον ἀμυμία ἀμφιβολία, ὅτι
εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν, τὸ εὐκαιρον εἶναι σύνθετον

ἀπὸ τὸ εὖ καὶ τὸ καιρός, καὶ ὅτι σημαίνει, καὶ τὸν σπρ-
λάζοντα, ὡς τὸ « δὲν εἶμαι τώρα εὐκαιρος » καὶ τὸν κε-
νὸν ὡς τὸ « εὐκαιρος πίθος » καὶ πρὸς τοῦτοις (διὰ τὴν
σημασίαν τοῦ ματαίου εἰς τὸ κενὸς) τὸν μάταιον, ὡς τὸ
« Εὐκαιρα κοπιάζεις » καὶ « εὐκαιρα λόγια » ἤγουν τὰ
μάταια, καθὼς ἴσως εἶναι ὅσα ἐμωρολόγησα περὶ τοῦ Εὐ-
καιρος. Περὶ τῶν λοιπῶν ἄλλην φοράν, φίλε, διότι τώρα
δὲν εὐκαιρῶ, ἢ δὲν σχολάζω, ἢ δὲν ἀδειάζω.

35.

8 καὶ 9 Μαΐου.

Ἐλαβον καὶ τὰς ἐπικρίσεις σου, αἱ ὅποῖαι εἶναι θαν-
μαστή ὕλη διὰ δεύτερον διάλογον· ἀλλὰ μὴτ' ὄρεξιν ἔγω
μῆτε καιρὸν νὰ διαλέγωμαι. Δὲν λέγω ὅτι εἶναι ὅλα
ἐσφαλμένοι· ἀλλὰ βλέπω ὅτι τὰ σφάλματα (ἐὰν ὅμως
δὲν σφάλλω καὶ δεύτερον κρίνων αὐτὰ τοιαῦτα) προέρ-
χονται ἀπὸ δύο αἰτίας· τὴν πρώτην πολλὰ ἐπαινετήν,
ἐπειδὴ τοιαύτη εἶναι καὶ ἐμοῦ, καὶ πρέπει νὰ ᾔναι παν-
τὸς ἀνθρώπου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀνδρός, ἢ περὶ τῶν τοιού-
των εὐχὴ καὶ θέλησις. Λέγω τὴν ἀγάπην τῆς δικαιοσύ-
νης· ἀλλ' ὅμως, φίλε, εἶναι φρόνησις καὶ τὸ πρὸς τοῦ
καιροὺς πολιτεύεσθαι, περὶ τοῦ ὁποίου ἤθελεν ἴσως μᾶ-
λόν τι διδάξει πολλὰ καὶ περιέργα καὶ παράδοξα περὶ ἀνθρώ-
πων μεγάλης ὑπολήψεως « Τὰ πολιτικά πρὸς τοὺς και-
ροὺς » σύγγραμμα οὕτως ὀνομαζόμενον, καὶ κατὰ δυστυ-
χίαν μὴ σωζόμενον, τὸ ὁποῖον συνέγραψεν ὁ Θεόφραστος
μάρτυς αὐτόπτης τοῦ πολιτικοῦ θανάτου τῆς πατρίδος.

του. Ἡ ἀνάστασις (τὴν πολιτικὴν λέγω) πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ γένῃ μὲ ξένας χεῖρας, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ κρεμασθῶμεν, κέρδος εἶναι τὸ νὰ κρεμασθῶμεν « ἐξ ἀξίου γοῦν τοῦ ξύλου » ὡς λέγει ὁ Κωμικός. Ἐὰν τοῦτο δὲν γένῃ, κέρδος ἀκόμη λογίζεται καὶ ἡ κρεμάλα ἡ ἐκ τῶν Ρ. ἀλλὰ κέρδος τοιοῦτον, ὅποῖον σημαίνει ἡ παροιμία.

Ἄν μὴ παρῇ κρέας, τὰρ ἴχῳ στερκτέον.

Τὸ τάριχος ὅμως τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴν αἰσθάνωμαι ὅτι εἶναι τάριχος, καὶ νὰ μὴ τὸ μασσῶ μὲ ἀηδίαν. Μήτε ἐγὼ δὲν δέχομαι (σελ. 44. στ. 4) νὰ ὑποπίσω εἰς κἀνένα· ἀλλὰ πάλιν τὸ λέγω, « ἐξ ἀξίου γοῦν τοῦ ξύλου » ἐπειδὴ αἱ περιστάσεις κατήντησαν εἰς τοῦτο. Ταύτας τὰς περιστάσεις φοβοῦμαι μὴ τὰς ἀγνοῇς, ἢ τοῦλάχιστον μὴ δὲν τὰς ἐξεύρης ἀκριβῶς (καὶ ταύτην στοχάζομαι ὡς δευτέραν αἰτίαν τῶν ἐπικρίσεών σου). Ἀλλὰ τοιαύτης ἀγνοίας θεραπεία δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ γένῃ δι' ἐπιστολῆς. Τῆς προσκολλησεως ἡ συμβουλὴ (σελ. 32 στ. 13) εἶναι καὶ αὕτῃ ἐξ ἀνάγκης τῶν περιστάσεων, ἐπειδὴ στοχάζομαι τὸ ἐξάμβλωμα, ὡς πρᾶγμα τελειωμένον καὶ βέβαιον, καὶ τοῦτο διὰ τὰς περιστάσεις, αἱ ὁποῖαι διδάσκουν ἀπαραιτήτως νὰ ἐκλέγωμεν τὸ συμφερότερον εἰς ἡμᾶς. Ἄν τὸ ἐξάμβλωμα ἔγινε καὶ ἡμεῖς ἐπιμένωμεν εἰς τὴν πρὸς τὸν ἀνόητον ἐξαμβλωτὴν ἀνόητον κλίσιν, τότε ἀληθῶς θέλομεν δυστυχήσει. Τὸ νὰ . . . ἀλλ' ἀρκοῦσι τοσαῦτα. Ὁ Ὀρλεάνος, ὅτι ἔκαμε, δὲν ἤθελε τὸ κάμει, ἂν δὲν ἐλάμβανε τὴν εὐκολίαν ἀπὸ τὴν πολιτικὴν μεταβολήν. Ἦτον λοιπὸν τὸ ἔργον τοῦ ἔργον τῆς μεταβολῆς, ἡγουν τοῦ πυρετοῦ. Εἶναι καὶ ἄλλα πολλὰ

περί τούτου, ἢ περί τούτων νὰ εἶπη τις, ἀλλ' ἄς ἐπανεέλθωμεν εἰς τὰς ἰδίαις ἡμῶν ὑποθέσεις.

Εὐχαριστῶ διὰ τὸν κατάλογον τῶν βιβλίων τῶν τυπωθέντων μὲ δαπάνην τῶν Ζ. ἀπὸ τὰ ὅποια μὴτ' ἔχω, μὴτ' ἐγνώρισα κανέν, θέλω τὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Ζ. Ἀλλὰ σύ, φίλε, μ' ἔταξες πρὸ πολλοῦ μερικὰ βιβλία δὲν ἐνθυμοῦμαι τώρα ποῖα. Ἄλλο δὲν ἐνθυμοῦμαι παρὰ τὸ τοῦ Ἀντιφιλοσόφου· τὸ ὅποῖον μὲ εἶναι ἀναγκαῖον. Ἦκουσα ὅτι ἔγραψε καὶ ἀντιρρήτικὸν κατὰ τοῦ Ψ. ὁ Ε. Στεῖνιέ με τὸ νὰ ζήσης ἂν τὸ γνωρίζης.

Τὸν κατάλογον τοῦ Villoison ἂν τὸν ἐπιθυμῇς, δυνατὸν εἶναι ν' ἀγορασθῇ 50 σολδία ἢ 3. ὁ σταλθεὶς ἦτον ἰδικός μου, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐκόστιζε τίποτε.

Τώρα μὲ γράφει ὁ Allais ὅτι τὰ διὰ τὰς Κυδωνίας βιβλία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σταλθῶσι γρηγορότερα παρὰ πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐρχομένης ἐβδομάδος. Λέγει προστούτοις ὅτι ἔπεμψε καὶ πρὸς τὸν Franck τὸν βίον τοῦ Ἑπαμινώνδου εἰς φύλλα διὰ τῆς πόστας. Ὅθεν φρόντισον νὰ τὸν λάβῃς. Μὴ λησμονήσης νὰ γράψῃς καὶ πρὸς τὸν Castinel εἰς Μασσαλίαν περὶ τῆς περαιτέρω ὁδώσεως τῶν βιβλίων.

Μαΐου 9. Ἀναγκάζομαι νὰ λύσω τῆς ἐπιστολῆς τὴν σφραγίδα, διὰ νὰ σὲ εἶπω ὅτι ὁ φίλος ἱατρός ἦλθε πρὸς ἐμὲ ταύτην τὴν ὥραν, καὶ μὲ ἐκοινώνησεν ὅτι δὲν ἔχει ὄρεξιν, νὰ ἰδῇ τὸν Ἀλῆν μὴτε ζωγραφιστόν, *Nè Ἀραβὶν γιουζού, Nè Σὰμ σεκερὶ il n'ya rien à opposer à ce proverbe*, διὰ τὸ ὅποῖον εἶμαι κ' ἐγὼ στερημένος τὸ νόστιμον ἡμᾶρ. Στοχάζομαι δέ, ὅτι μὴτε διὰ τὸ Βυζάντιον δὲν εἶναι τώρα καιρὸς πλέον τῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦτο διὰ τὰς περιστάσεις.

Ἄν θέλῃς ἀκόμη κἀνὲν ἀντίτυπον τοῦ Στράβωνος, εἰπέ μέ το, ἀλλὰ μὴν ἀργήσης νὰ μέ τὸ εἶπης, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐξοδεύσω ἄλλοῦ.

Ἐπειδὴ ἀνοιξα τὴν ἐπιστολὴν περικλείω καὶ τὸν λογαριασμόν σου. Βλέπεις ὅτι ἡ βία μ' ἔκαμε νὰ συγχέω τὰς ὀφειλάς μέ τὰ κτήματα. Ἀλλὰ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ τὸν μεταγράψω. Οἱ Ἡλιόδωροι τοῦ Levrault, ἂν καὶ ὄχι ὅλοι πωλημένοι ἀκόμη, τοὺς περὶ ὧς πωλημένους· ἐπειδὴ λαμβάνω βιβλία ἀπ' αὐτὸν χρειᾶς καλούσης, πιθανόν ὅτι δὲν θέλει μέ τοὺς ἐπιστρέψει ποτέ. Ὅταν λάβῃς τὰ τοῦ Σχινᾶ, πέμψον με τὴν ἐξόφλησιν 324.19.

Υγίαινε!

Ὅσα σέ γράφω ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους εἰς τὴν παροῦσαν ἐξευρέ τα μόνος. Ἐκαμνες καλὰ καὶ νὰ τὴν καύσης ὄχι μόνον ταύτην, ἀλλὰ καὶ ὅλας μου τὰς ἐπιστολάς.

36.

Ἀσπάζομαι σε.

Τὴν μακράν σου ἐπιστολὴν ἔλαβον, καὶ ἐκείνην τοῦ Κούμα, πρὸς τὰς ὁποίας θέλω ἀποκριθῆ ὅταν λάβω καιρὸν καὶ δύναμιν. Τὰ βιβλία, ἡγουν Θεουκυδίδην κτλ. ἔλαβον παρὰ τοῦ Στεφάνου, καὶ πολλὰς χάριτας γνωρίζω περὶ αὐτῶν. Ἀργύρια ἀκόμη δὲν μ' ἔδωκε. Τὴν παροῦσαν θέλεις λάβει παρὰ τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου Παπά-
 ρουλου, καὶ παρὰ ταύτην ἄλλο δέμα εἰς εἶδος ἐπιστολῆς παχύτερον· καὶ πρὸς τούτοις δέμα παχύτατον περιέχον
 le calcul differ. de Lacroix. Ἄν δύνασαι νὰ περιποιη-

θῆς τὸν Παπάζογλου, χωρὶς κῆμυιαν σου ζημίαν, ἡ-
λεις βέβαια τὸ κάμει. Ὑγίαινε. Ὁ Lacroix ἐπληρώθη
66 ἡγουν 10 σχεδὸν περισσότερον παρὰ τὴν ἀρχαίαν τι-
μήν. Ἐστοχάσθην νὰ μὴ τὸν ἀγοράσω, ἀλλ' ἐφοβήθη
μήν, ἕως νὰ ἔλθῃ ἡ ἀπόκρισίς σου, αὐξήσῃ ἐπὶ πλεονέ-
τιμή του.

37.

Φίλε Ἀλέξανδρε,

Ἀνάθεμα τὴν τύχην, ἣτις δὲν ἔδωκεν εἰς σὲ τὸν πλοῦ-
τον τῶν Ζωσιμάδων, ἢ εἰς τοὺς Ζωσιμάδας τὴν ἰδιότητα
σου παιδείαν. Ἀπὸ τὴν ἐγκεκλεισμένην προθεωρίαν (Pros-
pectus) ἢ προαγγελίαν, θέλεις καταλάβει τὸ περὶ οὗ ὁ λό-
γος. Τὸ πρᾶγμα εἶναι τόσον βαρὺ ὥστε ἐνδέχεται νὰ μὴ
τὸ ὑποφέρωσιν οἱ ὥμοί μου, μ' ὅλον ὅτι ὁ Κλαυέριος μὴ
ὑπεσχέθη τὴν βοήθειαν καὶ συνεργίαν του· ἀλλ' ἀπὸ τῆς
ἄλλο μέρος εἶναι τόσον ὠφέλιμον καὶ ἐν ταύτῃ τὸν
ἐνδοξον καὶ λαμπρὸν εἰς τὴν ταλαίπωρον Ἑλλάδα, ὥστε
μ' ἐφάνη ἀνανδρία τὸ νὰ τὸ δειλιάσω, ὅποια ποτὲ ἦτο
λέν εἶσθαι ἡ ἔκθασις του. Πῶς ὅμως εἶναι δυνατόν νὰ
δώσῃ τις νὰ καταλάβῃ εἰς τὸν Ζωσιμᾶν τὰ τρία ταῦτα
τὸ βᾶρος τοῦ ἔργου, τὴν ἐξ αὐτοῦ ὠφέλειαν, καὶ δόξαν
εἰς τοὺς Ἕλληνας; διὰ τοῦτο ἤρχισα τὴν ἐπιστολήν ἐν
τάς κατὰ τῆς τύχης κατάρτας. Πρέπει νὰ καταλάβῃ
βᾶρος διὰ νὰ τὸ ἐπικουφίσῃ μὲ χορηγίαν τῶν ἀναγκαζο-
μένων· πρέπει νὰ καταλάβῃ τὴν ὠφέλειαν, διὰ νὰ
ἐρεθισθῇ ὁ πρὸς τὸ γένος ζῆλός του· καὶ τέλος πάντων

να καταλάβῃ καὶ τὴν δόξαν, ὅτι εἶναι δόξα τόσον ἀπέ-
χουσα τῆς δόξης τῶν Κεκραγαρίων, καὶ τῶν εἰς τὴν
Πεντάτευχον σχολίων, καὶ ἄλλων τοιούτων βιβλίων, ὅσον
ἀπέχει ὁ οὐρανὸς τῆς γῆς. Πρὸ πάντων τούτων πρέπει
να καταλάβῃ ὅτι αἱ ἄκριτοι δωρεαὶ καὶ διανεμήσεις τῶν
ἀντιτύπων εἰς ὅλον τὸ γένος εἶναι ἀληθῆς φανακισμὸς
(une vraie duperie)· ὁ μόνος ὠφέλιμος τρόπος τῆς δια-
μοιράσεως, ὁ μόνος ἱκανὸς νὰ διεγείρῃ τὴν ἀμιλλαν καὶ
εἰς τοὺς πλουσίους καὶ εἰς τοὺς πένητας εἶναι ἐκεῖνος,
τὸ ὅποιον προβάλλω εἰς τὸ τέλος τῆς προαγγελίας. Ὁ
τρόπος οὗτος δίδει εἰς αὐτὸν τὴν εὐκολίαν νὰ ἀπαντᾷ εἰς
τὴν δαπάνην τοῦ ἐγχειρήματος χωρὶς στενοχωρίαν, ὅχι
διὰ νὰ πλουτίσῃ ἐμέ, ἀλλὰ διὰ νὰ μὲ βάλλῃ εἰς κατὰ-
στασιν νὰ τὸ κάμω ἐπαξίως τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος.
Τοιοῦτον ἐγχειρήμα χρειάζεται κατ' ἀρχὰς βιβλία· καὶ
σύ, φίλε, ἐξεύρεις καλῶτατα ὅτι ἀπὸ τοὺς κλασικοὺς
συγγραφεῖς, τοὺς ὁποίους ἐπαγγέλλομαι νὰ ἐκδώσω καὶ
νὰ φτιάσω διὰ τοὺς ἄλλους, δὲν ἔχω ἐγὼ μήτε τὸ δέκα-
τον μέρος. Ἀλλὰ μὴ μόνον αὐτοὶ εἶναι ἀναγκαῖοι· δὲν
χρειάζονται ἄλλα βιβλία πολλότατα ἱστορικά, κριτικά,
γραμματικά, βιογραφικά κ.τ.λ. ; Πρέπει λοιπὸν ἂν θέλῃ
καὶ τὸ ἔργον νὰ κατορθωθῇ, καὶ ἐγὼ νὰ μὴ καταπλα-
κθῶ ὑποκάτω εἰς τὸ βάρος, νὰ περιορίσῃ τὴν δωρεάν
του εἰς τοὺς ἀληθεῖς πένητας, ἀφίνων τὴν μετὰ διακρί-
σεως διανέμησιν ταύτην εἰς τοὺς κατὰ χώρας διδασκά-
λους, ἢ δημογέροντας· καὶ οἱ ἔχοντες τὸν τρόπον, ἂν
θέλωσι νὰ παιδεύσωσι τὰ τέκνα των, ἅς ἀγοράζωσι κατὰ
μικρὸν τὴν Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην, ἣ ὅποια μόλις κατ'
ἔτος δύναται νὰ δώσῃ δύο τόμους· ἂν δὲν θέλωσι, tant
pis pour eux. Λέγω δύο τόμους· διότι εἶναι συγγρα-

φεις, οἱ ὅποιοι δὲν χρειάζονται παρὰ μετατύπωσιν, ἀλλ' αὐτοὶ εἶναι ὀλιγώτεροι. Οἱ περισσότεροι χρειάζονται διορθώσεις, χρειάζονται πίνακας, χρειάζονται καὶ τί δὲν χρειάζονται; Ἄν αὐτὸς χαρίζῃ ἀλόγως, τίς ἔχει νὰ πληρώσῃ τῶν πινάκων τὴν σύνθεσιν; ἐγὼ βέβαια δύναμιν ἱκανὴν δὲν ἔχω διὰ νὰ δαπανῶ τὸν καιρὸν εἰς πίνακας· καὶ ἂν εἶχον, ἦτον εὐήθεια μεγάλη νὰ τοὺς κάμνω, δυνάμενος νὰ κάμω ἄλλο τι ἐν τοσοῦτῳ, τὸ ὅποιον δὲν δύνανται νὰ κάμωσιν οἱ *Πινακοφκιάσται*. Πρέπει τέλος πάντων (διὰ νὰ μὴ τὸν ἐκφοβίσῃ ἡ ἐγχείρησις) νὰ ἐξεύρῃ καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι πολλοτάτων ἐτῶν ἔργον. Τὸ τέλος του δὲν θέλω βέβαια τὸ ἰδεῖ ἐγὼ, ἴσως μὴτ' αὐτός· ἀλλ' ἡ δόξα τῆς ἐγχειρήσεως καὶ ὁ ἀπαθανατισμὸς τοῦ ὀνόματος των μένει ὀλόκληρος εἰς αὐτούς. Ἐγὼ μῆτε τὴν χρηματικὴν των δυνάμιν ἀκριβῶς ἐξεύρω, μῆτε εἶναι δυνατόν κατὰ τὸ παρὸν νὰ δοθῇ ἀκριβοῦς εἰδησις τῆς ἐτήσιου δαπάνης τοῦ ἔργου. Ἀλλ' ἂς ὑποθέσωμεν δεκαπέντε χιλιάδας (ἴσως πολλὰ ὀλιγώτερα, ἴσως ὀλίγον τι περισσότερα) φράγκα κατ' ἔτος, ἀπὸ τὰ ὅποια θέλει ἐπιστρέφει εἰς αὐτοὺς μέρος ἀπὸ τὰς πωλήσεις τὰς εἰς τοὺς ἔχοντας Γραικοὺς, καὶ τὰς εἰς τοὺς ἀλλογενεῖς Εὐρωπαίους. Διὰ νὰ τὰ ἀγοράζωσι καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι, καὶ οὕτως νὰ εὐκολυνθῇ ἡ ἐγχείρησις, ἀπέφασσα νὰ κάμνω Ἑλληνιστὶ (ὥς εἰς τὸν Ἡλιόδωρον) καὶ τὰς πολλὰ ὀλίγας καὶ ἀναγκαίας σημειώσεις. Εἶναι καὶ πολλότατα ἄλλα περὶ τῶν δυσκολιῶν τοῦ ἐγχειρήματος· ἀλλ' εἶναι μακρότατα, ἔπειτα μὴτ' ὅλα δύναμαι νὰ τὰ φέρω τώρα εἰς μνήμην μου, καὶ πολλὰ μῆτε εἶναι δυνατόν νὰ τὰ ἐξεύρω αὐτὸς ἐγὼ πρὶν βάλω χεῖρα εἰς τὸ ἔργον. Ἄλλος νὰ τὰ καταλάβῃ ταῦτα δὲν εἶναι δυνατόν

παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος παρὰ σύ-
 ρεις εἶσαι πραγματευτῆς σπουδαῖος· ἀλλὰ καθὼς
 λαμβάνεις, εἶσαι καλὸς νὰ τὰ χύσης μὲ χωνίον
 τὸν ἐγκέφαλον τοῦ Ζωσιμά ;
 ἤν ἐλπίδα ὅτι θέλεις τὸν πληροφορήσει περὶ πάν-
 πέμπω ἐνταῦτα κλεισμένην καὶ τὴν προαγγελίαν
 ἂν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν. Ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς
 ἑς μου καταλαμβάνεις, ὅτι χρειάζεται τρόπος
 οὐ καὶ πρόφασιν εὐλογοφανῆς τοῦ διατῆν πέμπω
 καὶ ὅχι ἀμέσως πρὸς αὐτόν. Φυλάττου λοιπόν,
 μὴ τὸν δώσης ὑποψίαν, ὅτι μέλλεις ἢ σὺ ἢ
 νὰ γενῇτε κοινωνοὶ τῆς δαπάνης. Αὐτοῦ ἅς
 ὁκλήρον τὸ ἔργον, αὐτοῦ καὶ ἡ δόξα. Δὲν ἦτον
 ὠφελὲς νὰ τὸν δώσης μικρὰν νύξιν μὲ ἐπιδεξιό-
 τι εἰς τὸν παρόντα τοῦ γένους ὀργασμὸν, ἂν αὐ-
 τὸ δεχθῇ, θέλουν εὐρεθῇ ἄλλοι νὰ κάμωσι μετὰ
 τὴν ἀναγκαίαν δαψιλῇ χορηγίαν. Καὶ ἴσως φίλε
 τὸς ἦτον ὁ ὠφελιμώτερος τρόπος καὶ διὰ τὴν
 ἐργασίαν τοῦ ἐγχειρήματος, καὶ διὰ τὴν τιμὴν
 τοῦ γένους, νὰ τὸ κάμῃ ὅχι εἰς μόνος, ἀλλὰ πολ-
 οῦ, ἢ καὶ ὅλον τὸ γένος μὲ ὑπογραφάς. Ἀλλὰ τί
 ὠμεν ; ἐπειδὴ θέλουσι νὰ δοξασθῶσιν αὐτοί, ἅς
 ὠσιν, ἀλλ' ἅς κάμωσιν, ὅτι χρειάζεται διὰ τὴν
 καὶ μόνιμον δόξαν. Ἡ ἀληθὴς καὶ πρώτη δόξα
 ἐν γένῃ τὸ ἔργον ὡς πρέπει, καὶ ὅχι à la Gail,
 μὴ ἀκούσωμεν τὸ « οἱ Γραικοὶ ὠδινον ὄρος, καὶ
 οὐκ ἔμυν ». Εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ Χῆοι ἤθελαν τὸ δεχθῇ
 ἑαυτὰς, καὶ τὸ κάμῃ καὶ ἐμπορίαν, ἂν ἔπεμπον
 τὴν ἐγγεγραμμένην ταύτην εἰς τοὺς διοικητὰς τῆς κατὰ τὴν
 ἐκλογῆς, διότι, φίλε μου, δὲν εἶναι κἀνείς ὅστις, ἀφ'

οὐ ἰδῆ τὴν βιβλιοθήκην προβαίνουσιν ἀδιακόπως, δὲν θέλει ἔλθῃ εἰς ἐπιθυμίαν νὰ ἀποκτήσῃ τὴν συλλογὴν ὅλην 80 ἢ καὶ 100 τόμους, ὅλους εὐόγκους, ὅλους ἰσομεγέθεις, ὅλους καθαρίως ὁμοιοδεμένους.

Ὅσα σὲ γράφω περὶ τούτου, φίλε, πρόσεχε παρακαλῶ σε μὴ τὰ κοινωνήσῃς μήτε τὸν ἀδελφόν σου, πρὶν ἔλθωσιν εἰς τέλος.

Νομίσαι δέ σε ταῦτα χρὴ μυστήρια.

Δὲν συμφέρει μήτε εἰς τὸ ἐγχείρημα μήτε εἰς ἐμέ τὸν ἐγχειροῦντα νὰ ἐξεύρῃ τις τίποτε περὶ τούτου πρὸ τοῦ τυπωθῇ καὶ διαδοθῇ ἡ προαγγελία τὴν ὁποίαν στοχάζομαι νὰ τυπώσω καὶ εἰς τὸ Γαλλικόν· τί λέγεις;

Διὰ τὴν αὐτὴν ταύτην αἰτίαν, δὲν ἤθελα μήτε νὰ μᾶς ἀναβάλῃ μὲ πρόφασιν τοῦ νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς ἀδελφοὺς του. Ἀλλὰ πῶς νὰ ἀποφύγωμεν ταύτην τὴν ἀργοπορίαν; Σφράγισον τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν, ἂν τὸ κρίνης εὐλογον. Ὑγίαινε! Ἀφάνισον τὴν ἐπιστολήν.

38.

Χθές, Ἀλέξανδρε φίλε, ἐκίνησεν ὁ Δημήτριος Σκυλίτζης πρὸς ἐσᾶς τὸν ὅποῖον ἔδωκα νὰ σὲ φέρῃ χρυσοδεμένον Ἡλιοδωρον εἰς χαρτίον στυλβωμένον μὲ τὴν προσθήκην (εἰς τὸν δεύτερον τόμον) τῶν δύο περὶ αὐτοῦ κρίσεων. Τοῦτον εἶχα πρὸ πολλοῦ διωρίσει καὶ στυλβώσῃ διὰ χρῆσιν ἰδίαν σου· ἀλλ' ἐπρόσμενα τὴν δευτέραν κρίσιν, διὰ νὰ τὴν συστιχώσω μὲ τὴν πρώτην. Παρὰ τὸν Ἡλιοδωρον, ἔδωκα τὸν αὐτὸν Σκυλίτζην χωριστὰ καὶ μικρὸν ποιημάτιον πρὸ μικροῦ ἐκδοθὲν κατὰ τῶν ἀντιγράφων.

λοσόφων. Ἐὰν ὁ Σκυλίτζης σὲ δώσῃ καὶ φράγκα ἐξήκοντα καὶ ἓν, τὰ ὅποια μὲ χρεωστεῖ, κατὰγραφέ τα εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ μου· ἂν δὲν σὲ τὰ δώσῃ μὴ τὰ ζητήσῃς, καὶ ἄς ἐλπίζω νὰ μὲ τὰ πέμψῃ, ὅταν τὸν ἔλθῃ ἡ ὄρεξις.

Περὶ τοῦ νέου τῆς εἰς Γενεύαν μετοικήσεως σὲ ἔγραψα ἅν τι καὶ μὲ τὴν προλαβοῦσαν διεξοδικὴν ἐπιστολὴν καὶ πάλιν σὲ λέγω νὰ κάμῃς τρόπον νὰ γρηγορεύσῃ ἡ μετοικησις, ἐν ὧσφ αὐτὸς τὸ θέλει· διότι ἐνδέχεται καὶ νὰ μὴ θελήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς, ὅταν λάβῃ περισσοτέραν πείραν τῶν ἐνταῦθα. Ὁ φόβος μου μάλιστα ἠϋξήθη ἀπὸ τὴν πρὸ μικροῦ ἐπιδημίαν ἐνταῦθα ἐνὸς πάλαι συμμαθητοῦ του, τὸν ὅποτον γνωρίζεις, εἶν' ἐκεῖνος (Θετταλός, ἂν δὲν λανθάνωμαι), ὅστις πεμφθεὶς πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν διὰ μαθήματα, εὔρηκε τερπνοτέραν διατριβὴν νὰ κάμῃ τὸν ἡμεροδρόμον ἀπὸ Βυζαντίου ἐνταῦθα, καὶ ἐντεῦθεν εἰς Βυζάντιον. Δὲν ἐνταμώθησαν ἀκόμη (τοῦλάχιστον οὕτω νομίζω)· ἀλλ' ἐὰν γνωρισθῶσιν, ἥσο βέβαιος, ὅτι γρήγορα τὸν κάμνει τζηράκι.

Ἡ λέξις, Σκυζαί, τὴν ὁποίαν μὲ διδάσκεις, εἶναι σκέψεως ἀξία. Μήπως εἶναι Κωμικῆς ἀστείότητος λείψανον; Εἶπεν ὁ Μένανδρος.

Χαλεπὸν γε θυγάτηρ κτῆμα, καὶ δυσδιάθετον.

Μήπως ἄλλος τις Κωμικὸς ἐπρόσθεσε καὶ τὴν αἰτίαν; ὅτι δηλαδὴ σκυζῶσιν, ἤγουν (καθὼς ἐξηγοῦσι τὸ Σκυζᾶν οἱ Λεξικογράφοι) ἐπὶ συνουσίαν ὀρμῶσιν, αἱ θυγατέρες, ἂν δὲν προνοήσῃ τις νὰ τὰς ὑπανδρεύσῃ.

Δὲν ἐξεύρω διατί φοβεῖσαι τὸ Λοδοβίκοι, τὸ ὅποτον εἶναι σχεδὸν εἰς τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τοῦ Δαρεϊκοί, ἀπὸ τὸν Δαρεῖον;

Τὸ Πυροῦνι, εἶναι Πηροῦνι ἢ μᾶλλον Περόνιον, ἀπὸ τῶν παλαιῶν τὴν Περόνην.

Τὸ Ζυνίχι δὲν εἶναι τουρκικὴ λέξις, ἀλλὰ Γερμανικὴ Genick, ἢ Γαλλικὴ Chignon. Εἶπα ὅχι Τουρκικὴ ἐνδέχεται ὅμως νὰ ᾔηται κοινὴ Περσῶν καὶ Γερμανῶν, καθὼς παρατηρήθησαν καὶ ἄλλαι κοινότητες μεταξὺ τῶν δύο γενῶν τούτων· τὸ ὅποσον ἴσως ἐλέγχει καὶ κοινὴν ἀρχὴν τοῦ γένους, τοὺς πάλαι Σκύθας.

Τὸ Παρά, ὅταν συντάσσεται μ' ὀνομαστικὴν δὲν εἶναι ἢ Παρὰ πρόθεσις, ἀλλ' ἢ Παρὰ μὲ τὴν ἀντωνυμίαν Ἄ· Παρ' ἃ καὶ Παρά, καθὼς ἀπὸ τὸ Καθ' ἃ ἔγινε τὸ μονολεκτικὸν Καθά, καὶ ἀπὸ τὸ Καθ' ὃ τὸ Καθό. Ταῦτα ὅμως ἐξευρέ τα μόνος, πρὸς ὀλίγον καιρόν. Τὸ Φανταῖ δὲν ἔμπορεῖ ποτὲ νὰ σημάνη ἐκεῖνο τὸ ὅποσον θέλουν νὰ σημάνωσιν οἱ εὐρεταὶ τῆς λέξεως, quand même le diable s' en mêleroit.

Τὸ Ἄς εἶναι πιθανόν, ὅτι κατὰγεται ἀπὸ τὸ Ὠ· ἀλλ' εἶναι περισσότεροι πολὺ τῆς πιθανότητος οἱ βαθμοί, ὅτι εἶναι βάρβαρος συγκοπὴ τοῦ Ἄφες, Ἄφς, ἔπειτα Ἄς, ὡς εὐρίσκεται ῥητῶς ἐπὶ ῥηματικῆς προστακτικῆς σημασίας εἰς τοῦτον τῆς Διηγέσεως Ἀπολλωνίου τοῦ ἐν Τύρῳ τὸν στίχον :

Γιὰ πιάσε νὰ δικονηθῆς, καὶ Ἄς τὴν αὐτὴν τὴν θλίψιν.

ἔγουν « Ἄφες τὴν θλίψιν ». Ὅταν λοιπὸν λέγωμεν Ἄς γράψει, σημαίνομεν (βαρβαρόως ὅμως) « Ἄφες αὐτὸν γράψαι ». Ἡ Γερμανικὴ βαρβαρότης αὕτη, ἔβαλε τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοὺς Καισαρικοὺς χρόνους ἴσως καὶ ἀρχήτερα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸν Ἑκκλησιαστικὸν χαρακτηρὰ, διότι (καὶ τοῦτο πρέπει πάντοτε νὰ ἔχη πρὸ ὀφθαλμῶν ὅστις καταγίνεται εἰς τὴν σκέψιν τῆς γλώσσης) τὰ θρησκευτικὰ

βιβλία, λέγω τὴν παλαιὰν καὶ νέαν διαθήκην, γραμμένα,
 εἰς ὕψος κατημέλημένον, ἀναγινωσκόμενα καὶ ἀκουόμενα
 συνεχῶς καὶ ἀπὸ τινὰς σχεδὸν ἐκστηθιζόμενα, φυσικὰ
 ἔπρεπε γὰρ μεταδόσωσι τὸ ὕψος τῶν εἰς τὴν κοινὴν γλῶσ-
 σιν. Εἰς τὸν Ματθαῖον (ΚΖ, 49) εὐρίσκομεν· «**Ἄφες**
 ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἡλίας σώσων αὐτόν». Τοῦτο δύνα-
 ται γὰρ μεταφρασθῇ «**Ἄς** ἴδοῦμεν, ἂν ἔρχεται ὁ Ἡλίας
 γὰρ τὸν σώσει», καὶ Γερμανιστὶ Lasst uns sehen etc.
 Ἄλλ' ὅμως καὶ ἂν ἦτον βέβαιον ὅτι εἶναι Αἰολικὴ τροπὴ
 τοῦ Ὡς, τίς ἢ χρεῖα τῆς μεταβολῆς τοῦ πνεύματος εἰς
 φίλῃν; «Οἱ Αἰολεῖς (λέγουσι οἱ Γραμματικοὶ) ἀγνοοῦσι
 τὴν δασεῖαν».

Τοιαύτη καὶ χειρότερα εἶναι ἡ παραγωγὴ τοῦ Θὰ ἀπὸ
 τοῦ Καὶ ἄγε δὴ· τὸ Θὰ, ἢ Θε (ἐπειδὴ λέγομεν ὅχι μόνον
 Θὰ κάμω, ἀλλὰ καὶ Θε γὰρ κάμω) εἶναι προφανὲς ἀπο-
 κοπή, ἢ συγκοπή τοῦ Θελω, χωρὶς καμμίαν ἀμφιβολίαν,
 καὶ ταύτην ἴσως μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι τὸ Θε εἶναι
 ἀποκοπή τοῦ Θελω, καὶ τὸ ΘΑ συγκοπή τοῦ ΘΕΝΑ.

Τὸ Εἶναι εἶναι ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὸ ΕΝΙ, ἀλλ' ὅχι
 κατὰ μετὰθεσιν ἢ ἀναγραμματισμὸν ΙΝΕ. Τοῦτο τὸ
 ποιητικὸν Ἔνι, οἱ παλαιοὶ δὲν τὸ μετεχειρίσθησαν εἰς τὸν
 ἑξῶν λόγον, παρὰ εἰς μόνην τὴν φράσιν (ἂν δὲν λανθά-
 νωμαι) ταύτην, «Ὡς ἔνι μάλιστα». Εἰς τοὺς χρόνους
 τῆς Γραικικῆς βαρβαρότητος, μάλιστα εἰς τὸν δωδέκα-
 τον, δεκατοντρίτον, καὶ καθεξῆς τοὺς αἰῶνας ἐπανέλαβον
 καὶ ποιηταὶ τὸ Ἔνι, καὶ τὸ ἔγραφον ἀδιαφόρως Ἔνι καὶ
 Ενε (καθὼς ἀπὸ τὸ ἰδικὸς ἔκαμαν τὸ ἐδικὸς) ἔπειτα τὸ
 ἔκαμαν Ἔναι, καθὼς εὐρίσκονται καὶ τούτου παραδείγ-
 ματα, καὶ τέλος τὸ κατέφεραν εἰς τὸ Εἶναι. Αὕτη εἶναι
 φυσικὴ παραγωγὴ, ἢ κατὰ διαδοχὴν φθορά, στηριζο-

μένη ἐπάνω εἰς τὴν ἱστορίαν. Ἐλθσμένησα νὰ εἰπω
ἔλεγον καὶ ἔγεν ἀδιαφόρως ἀντὶ τοῦ ἐστὶ καὶ εἰσι.

Εἶναι καὶ ἄλλα πάμπολλα, ἄλλα παντάπασιν ἀντι-
στατα, ἄλλα θεμελιωμένα χωρὶς ἐξέτασιν ἐπάνω εἰς τὴν
ἄμμον παλαιῶν ἄλλων καὶ νέων Γραμματικῶν, περὶ τῶν
ὁποίων μήτ' ὁρεζιν μήτε καιρὸν ἔχω νὰ λαλήσω.

Μ' ὅλα ταῦτα τὰ ἐλαττώματα, εἶναι δίκαιον νὰ εἰπω
ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ἂν εἶχεν ὑπομονὴν καὶ καιρὸν νὰ ἐπι-
μάσῃ τὰς ἐννοίας του, ἐδύνατο νὰ γράψῃ ὀρθώτερα καὶ
ἂν ἐπήδησεν εἰς τὸ στάδιον τοιαύτης σκέψεως, ἐπὶ τῇ
καὶ ὠπλισμένος μὲ ὅπλα ἀληθινά, καὶ ὅχι μὲ τὸ ξύλον
σπαθίον τὸ ὁποῖον κρατεῖ ὁ Ἀρληκῖνος ἐπάνω τῆς σκε-
νῆς, καὶ κρατοῦν ὅσοι ἐπιχειροῦν νὰ γράψωσι περὶ γλῶσ-
σης, χωρὶς κάμμιναν σκέψιν ἢ μελέτην τῆς γλώσσης. Τὸ
κακὸν του εἶναι ὅτι τὰ ὅπλα δὲν εἶναι καλῶς ἀκονημένα
καὶ τινὰ καὶ παντάπασι σκωριασμένα. Ὅτι πολλὰ τὰ
κοινῆς γλώσσης εἶναι διαλεκτικαὶ διαφοραί, δὲν ἔχου-
σιν ἀμφιβολίαν· ἀλλὰ τὸ νὰ ἀνάγῃ τις ὅλας αὐτῆς τὰς βλα-
βαρότητας εἰς τὰς διαλέκτους, καὶ νὰ τὰς δικαιολογήσῃ
μ' αὐτάς, εἶναι πλάνη, τὸσον μεγαλητέρα, ὅσον ὑποθέ-
τει, ὅτι αἱ γλώσσαι (ἡγουν τὸ πλεόν εὐμετάβλητον πρᾶγμα
ἀπὸ ὅλα τῶν ἀνθρώπων τὰ ἔργα) μένουσιν ἀκίνητοι
διάστημα πολλῶν ἑκατονταετηρίδων, καὶ μεταξὺ μετα-
δων τῶσων καὶ βεβαρβαρωμένων ἀνθρώπων.

Περὶ δὲ τῆς Ἑλληνικῆς τίποτε δὲν λέγεις; τὸ μὲν
τῆς ἐπιγραφῆς μὲ εἶχε προκατελημμένον κατ' αὐτῆς
ἀνάγνωσις τοῦ προοιμίου, μὲ προκατέλαθεν ἔτι περὶ
σότερον. Ὁ ἀπότομος τόνος (le ton tranchant) τῆς
διδασχῆς τοῦ « πῶς δεῖ γράφειν Γραμματικὴν » μὲ εἶπε
ὅτι δὲν θέλω εὐρεῖ εἰς αὐτὴν ἀξιολόγους καινοτομίας.

C'est toujours, la même chanson, καθὼς καὶ σὺ τὸ
ἐκρινες, ἐπειδὴ εὗρηκα σημειώσεις τῆς χειρὸς σου εἰς τὸ
περιθεώριον. Μὲ κακοφαίνεται πολὺ ὅτι τὴν ἐγνώρισα
πρὶν τελειωθῇ ὁ τύπος τῆς προδιατριβῆς μου εἰς τὸν
Αἴλιανόν. Ἀλλὰ σὲ βεβαιόων ὅτι ὅσα εἶπα ἦσαν γραμ-
μένα πρὶν ἔλθῃ ἡ Γραμματικὴ, καὶ ἀποβλέπουν ὅλους
κοινῶς τοὺς Γραμματικούς, καὶ ὅχι κατ' ἰδίαν οὐδένα.
Ἐπειτα, ἐπειδὴ ἐλέγχω αὐτὸν τὸν Πάππαν τῆς Γραμ-
ματικῆς, τὸν Θεόδωρον, ἄδικον εἶναι νὰ σκανδαλισθῇ εἰς
τὰ λεγόμενα κανεῖς ἀπὸ τὰ παπαδόπωλα ἢ διακόνια τῆς
Γραμματικῆς. Ὡς τὸσον θέλω πάλιν τὴν ἐξετάσει μὲ
ἐπιθυμίαν νὰ εὗρω τι (ἔστω καὶ τὸ παραμικρὸν) καλόν,
διὰ νὰ τὸ προσθέσω εἰς εἶδος σημειώσεως, ἐάν ᾖ τὸς τρόπος.

Πρὶν μὲ γράψῃς περὶ τῆς Γερμανικῆς μεταφράσεως
τοῦ περὶ ἀερ. ὑδ. τοπ. τοῦ Ἱπποκράτους εἶχα τὸ μάθει
ἀπὸ τὰς Γερμανικὰς ἐφημερίδας, εἰς τὰς ὁποίας ὁ μετα-
φραστὴς ἐλέγχεται, ὡς κακῶς μεταφράσας με. Μ' ὅλον
τοῦτο πέμψον με τὴν μετάφρασιν, νὰ ἶδω τι λέγει.

Ὡς φαίνεται, διὰ βίαν τοῦ καλάμου, ὠνόμασας τὴν
Αἰνίξιν Γαλλιστί Illusion, ἀντὶ τοῦ Allusion.

Καλὰ ὅτι τὸ ἐνθυμήθην· ἐμνημόνευσα ἀνωτέρω τὴν
Διήγησιν Ἀπολλωρίου τοῦ ἐν Τύρῳ. Φέρε μὲ τὴν παρα-
καλῶ ἀπὸ τὴν Βενετίαν, καὶ προσπάθησον νὰ ᾖ ἡ
ἐκδοσις τῶν 1642 chez J. Pierre Pinelli· ἡ μυθιστορία
αὕτη εἶναι γραμμένη κατὰ τὸ 1500 ἔτος.

Ἐγινεν νομίζω, ὅτι ἐφοβούμην. Μόλις ἐτελείωσα τὴν
ἐπιστολήν καὶ ἤλθε πρὸς ἐμὲ ὁ νέος· καὶ μὲ εἶπεν ὅτι
ὑπῆγεν εἰς τὸ θέατρον καὶ εὐηρεστήθη πάμπολυ. Μέχρι
τούτου δὲν εἶναι τίποτε κακόν· ἀλλὰ μετὰ πολλοὺς ἄλ-
λους λόγους κατενόησα ὅτι δὲν εἶναι πλέον, ὅσον ἦτον

πρότερον, ἀδιάφορος περὶ τῆς ἐνταῦθα μονῆς του ἢ τῆς ἐντεῦθεν ἀναχωρήσεως. Ὅθεν, ὃ μέλλεις ποιεῖν, ποιήσον τάχιον. Ὑγίαινε!

39.

Ὁ Μ. φαίνεται χρηστὸς νέος· εἴθε νὰ μείνῃ τοιοῦτος ὅποιος σπουδάζει νὰ δειχθῇ πρὸς ἐμέ. Ἐχει τὰ νεανικὰ του, ἀλλ' αὐτὰ τὸ πλέον γεννῶνται ἀπὸ τὴν ἀπειρία τῶν κατὰ πόλεις ἐθίμων. Εἰς ἡμερῶν δεκαπέντε διάστημα ἦλθε τρεῖς φορές εἰς ἐμέ καὶ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος· εἰ τὸν Γάλλον λέγεις, *il n'est pas chez lui*, καὶ ὁ Γάλλος δὲν ταράσσεται. Ἀλλ' αὐτὸν τὸν ἐδέχθην καὶ τὰς τρεῖς. Τὴν δευτέραν φορὰν εὑρηκέ τινα σπουδαστὴν τῆς ἱατρικῆς εἰς τὴν λιτὴν μου τράπεζαν, καὶ ἠρώτησε τι καὶ πόθεν ἦτο· τὸν ἀπεκρίθην ὅτι εἶναι ἄνθρωπος τὸ ὅποιον σέβομαι, καὶ τὸν εἶπα τὴν ἀλήθειαν. Ἐνθυμᾶσα τοῦ Στωϊκοῦ Κλεάνθους τὴν ἱστορίαν, πῶς ἐσπούδαζε εἰς τὰς Ἀθήνας, τὴν νύκτα ἐργαζόμενος μὲ μισθὸν εἰς τοὺς κήπους, καὶ τὴν ἡμέραν ἀσχολούμενος εἰς τὰ μαθηματὰ του. Τοιοῦτος εἶναι ὁ νέος Κλεάνθης· πῶς ζῇ δὲ ἐξεύρω· μὲ τὸν ἄνεμον ἴσως, ἐπειδὴ εἶναι πτωχίστατος. Ἐχει καὶ τοῦτο πλέον τοῦ Κλεάνθους, ὅτι βοσκὸς (να φῖλε, βοσκὸς) προβάτων ὢν, ἔρριψε τὸν καλαύροπα τοῦ Πανός, καὶ ἄρπασε τοῦ Ἑρμοῦ τὸ κηρύκειον. Γνωρίζω καὶ τὴν Ἑλληνίδα καὶ τὴν Λατινίδα καλῶς. Εἶναι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ Ψαλίδα. Ἐπιστρέφω εἰς τὸν Μ. Ἀφροῦ λοιπὸν τὸν ἐγνώρισεν, ἦλθε τὴν τρίτην φορὰν καὶ παρακαλεῖ νὰ μὲ φορτίσῃ τρεῖς χρυσοὺς νὰ τοὺς δώσω.

εἰς τὸν ἄπορον Κλεάνθη, χωρὶς νὰ ὀνομάσω τὸν διδόντα, ἤγουν ἐζήτησε νὰ μὲ κάμῃ son Aumônier, ὡς ἔκαμε τὸν Ζαλικόγλου son Secrétaire. Τὸν ἐπαράστησα μὲ γλυκύτητα, ὅτι διὰ πολλὰς αἰτίας τὸ πρᾶγμα μ' ἐφαίνετο ἀνάρμοστον.— Ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ φαίνωμαι ὅτι τὸν ὑπεχρέωσα ὡς εὐεργέτης.— Ὁ εὐεργετούμενος πρέπει νὰ σέ γνωρίζῃ πάντοτε χάριν, ἂν ἔχῃ ψυχὴν ἀνθρώπου· σὺ δὲ ἂν θέλῃς ν' ἀναπαύσῃς τὴν ψυχὴν σου, κατὰπεισέ την, ὅτι πλέον εὐεργέτησας αὐτήν, παρὰ τὸν ἄπορον, καὶ λησμόνησε παντάπασι τὸ δῶρον. Μόλις τὸν ἐκατάπεισαν οἱ λόγοι μου νὰ μὲ ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τοῦ Aumônier. Τὸν ἔστειλα δωρεὰν τὸν πρῶτον τόμον τοῦ Ἑλληνικοῦ Στράβωνος, τὸν Ἱπποκρατογαληνὸν καὶ τὸν Μάρκον Αὐρήλιον. Χθὲς μ' ἐζήτησε νὰ τὸν δανείσω! τοὺς βίους τοῦ Πλουτάρχου. Ἐγὼ δὲν ἔχω πλὴν ἑν ἀντίτυπον τόμους 6 εἰς χρῆσιν μου, τοὺς ὁποίους νὰ ἐκβάλω ἀπὸ τὸν οἶκον δὲν εἶναι δυνατόν, καὶ διότι τοὺς μεταχειρίζομαι συχνά, (καθὼς καὶ ὅλα τὰ πρότερον ἐκδομένα εἰς ὁδηγίαν τῶν μελλόντων) καὶ διότι εἰς πολλοὺς ἐξ αὐτῶν προσέγραψα νέας σημειώσεις, ἢ διορθώσεις. Δῶρον ἄλλο ἀντίτυπον νὰ τὸν δώσω δὲν ἔχω ἰδικόν μου· ἂν τὸν δώσω ἀπὸ τὰ ἀνήκοντα εἰς τοὺς Ζ. πρέπει νὰ πληρώσω εἰς τοὺς Ζ. φρ. 96. Νὰ τὸ δανείσω ὡς αὐτὸς τὸ ζητεῖ, διὰ τί νὰ μὲ φέρῃ εἰς ἀνάγκην νὰ τὸν ἀπολογῶμαι τὴν ἀναγκάζουσάν με πενίαν νὰ τὸ λάβω ὀπίσω; εἰς καιρὸν μάλιστα ὅταν εὐκόλως δύναται νὰ τὸ δανεισθῇ ἀπὸ τὴν δημόσιον βιβλιοθήκην, ἢ τὸ συντομώτερον νὰ τὸ ἀγοράσῃ ἀπὸ τοὺς βιβλιοπώλας, χωρὶς νὰ μὲ λαλήσῃ τί περὶ αὐτοῦ. Ὅλα ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα εἶναι διὰ τὸ ταλαίπωρον μου γῆρας ὀχληρά, ταρακτικά, νασοποιά. Ὑπομονή!

Σ' ἐξορκίζω Ἀλέξανδρε, εἰς τὸν Θεόν, περὶ τούτων
νὰ μὴν ἀναφέρης οὐδὲ γρὺ εἰς τὸν ἀδελφόν σου. Μακρὸν
τι ἀρκεῖ νὰ μεταβάλη τὸν παρ' ἄλλογον ἐνθουσιασμόν, τὸν
ὅποτον διὰ τὰς ἀμαρτίας μου ἔχει ἢ δείχνει ὁ νέος δι'
ἐμέ, εἰς ἔχθραν ἀσπονδον, περικυκλωμένος μάλιστα ἀπὸ
τὸν Ζαλικογλουν, τὸν Κρητὰ, καὶ ἄλλους τοιούτους, εἰς
ὅποτοι (ἥσο βέβαιος ὅτι) ἀφορμὴν ζητοῦσι νὰ διαλύσω
τὴν πρὸς ἐμέ του σχέσιν, ἥτις τῶν καίει τὴν ψυχὴν.

40.

Μόλις, Ἀλέξανδρε, φίλε μου, ἔλαβον τὴν μακρὰν δια-
τριβὴν περὶ τῆς γλώσσης ἀπὸ Ἰάσιον, ὡς σ' ἔλεγα εἰς
τὴν προλαβοῦσαν μου, καὶ μὲ κατεπλάκωσεν ἄλλη ζήλ-
ος νέων ἐπιστολῶν ἄλλων ἀλλαχόθεν· ἀπὸ τὰς ὁποίας
εἶναι μία τρομερά, ἡ τοῦ Βουκουρεστίου ἀπὸ τέσσαρις
νέους καλοὺς κἀγαθοὺς ὑπογεγραμμένη. Οὗτοι μὲ πεί-
πουσι μακρὸν καὶ διεξοδικὸν δεῖγμα τοῦ Γαλλικοῦ Λεξι-
κοῦ τῆς Ἀκαδημίας μεταφρασμένου εἰς τὴν Γραικικὴν
ῥωμαϊκίαν γλῶσσαν, καὶ προχωρήσαντος μέχρι τοῦ στοι-
χείου Γ. Ζητοῦσιν ἐπίκρισιν, συμβουλὴν καὶ χειραγωγίαν
(καὶ τὴν ζητοῦσιν μὲ γνώμην ἄδολον καὶ φιλομαθῆ)
ἔπειτα καὶ τὴν ἄδειαν νὰ μὲ τὸ πέμψωσιν ἐδῶ, διὰ νὰ
ἐπιστατήσω εἰς τὴν διόρθωσιν, ἀναθεώρησιν καὶ τύπωσιν.

Συμβούλευσόν με τώρα, ἂν ἀγαπᾷς τὸν Θεόν, πῶς
ἔχω νὰ κάμω ἐναντίον εἰς τόσον κλύδωνα, διὰ νὰ μὴ κα-
ταποντισθῶ. Μ' ἔφερε πολλάκις εἰς τόσην ἀπελπισίαν τὸ
πλῆθος τῶν ἐπιστολῶν, ὅσας βλέπω σωρευμένας ἐπὶ τὴν
τῆς τραπέζης μου, ὥστε ἐσυλλογίσθην νὰ τὰς καύσω καὶ

ἤθελα βέβαια τὸ κάμει, ἐὰν δὲν ἐφοβούμην, μὴν παρε-
ξηγήσωσι τὴν ἀδυναμίαν μου. Τὸ κακὸν εἶναι ὅτι μέγα
μέρος τῶν ἐπιστελλόντων δὲν καταλαμβάνουσι τί θέ-
λει νὰ εἴπῃ ἀσχολία σπουδαία, μήτε πόση προσοχή,
καὶ τοῦ καιροῦ μεταχειρήσεις οἰκονομικὴ χρειάζεται, ὅταν
ἐνασχολῇται τις εἰς πράγματα δύσκολα. «Χειραγωγίαν
» σὲ ζητῶ νέος παρὰ πρεσβυτέρου, καὶ μὲ τὴν ἀρνεῖσαι;»
τοῦτο καὶ λεγόμενον μόνον εἶναι πάνδεινον. Ἀλλὰ δὲν
καταλαμβάνει τὴν διαφορὰν τῆς χειραγωγίας, ἂν μ' ἐρω-
τᾷ τις καθ' ὑπόθεσιν (κατοικοῦντα εἰς τὸ Faubourg St.
Honoré) νὰ τὸν χειραγωγήσω εἰς τὸ Palais Royal,
ἀπὸ τὴν χειραγωγίαν τοῦ νὰ τὸν δείξω τὸν Jardin des
plantes. Τὴν πρώτην ἐμπορῶ νὰ κάμω, καὶ χωρὶς νὰ
κινήθω ἀπὸ τὸν τόπον μου, διὰ τὴν δευτέραν ἀνάγκη εἶ-
ναι νὰ τὸν συνοδεύσω ἕως εἰς τὸν κήπον τῶν βοτανῶν,
ἀφίνων καὶ Στράβωνα καὶ Ἑλληνικὴν βιβλιοθήκην καὶ
τὰ ἐξῆς. Τοῦτο τὸ παράδειγμα, ἂν καὶ παχυλόν, εἶναι
ὁμως καταλληλότερον εἰς τοῦ λεξικοῦ τὸ δεῖγμα. Ἐπρε-
πε νὰ τὸ θεωρήσῃς αὐτός, διὰ νὰ καταλάβῃς τί πρᾶγμα
εἶναι.

Ἡ ἐπισώρευσις τῶν γραφῶν εἶναι αἰτία, διὰ τὴν ὁ-
ποίαν (καὶ σήμερον μόνον ἀνασκαλίζων τὸ ἐκατάλαβον)
δὲν ἀπεκρίθην εἰς τὴν πρὸ πολλοῦ ἐπιστολὴν τοῦ κυρίου
Σταύρου Ἰωάννου. Ἐπειδὴ ἦτον ἀπόκρισις εἰς ἐπιστο-
λὴν μου, ὡς τοιαύτην τὴν ἔβαλα παράμερα. Τώρα βλέ-
πω ὁμως ὅτι ἦτον ἀνάγκη νὰ ἀποκριθῶ εἰς τὸ ζήτημά
του. Τοῦτο ἦτον περὶ τῆς ἐκδόσεως καὶ τύπου τοῦ Θεο-
λόγου Γρηγορίου. Προσαγόρευσον λοιπὸν τὴν τιμιότητά
του ἀπὸ μέρος μου, παρακαλῶν νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἀπρο-
σεξίαν μου. Εἰπέ τον ὅτι περὶ τοῦ Θεολόγου ἀπεκρίθην

κατὰ πλάτος πρὸς τὸν διδάσκαλον Βαρδαλάχον πρὸ πολ-
λοῦ, καὶ παρέστησα εἰς αὐτὸν τὴν ἀδυναμίαν μου νὰ
ἀναδεχθῶ τοιοῦτον βάρος. Περὶ δὲ τοῦ πόσῃ ἔχει νὰ γίνῃ
ἡ δαπάνη τοῦ Θεολόγου, εἰς τοιοῦτον χαρτίον καὶ τοιο-
υτον στίχωμα ὅποιον εἶναι τοῦ Προδρόμου, δὲν καταλαμ-
βάνω τὸ τοιοῦτον. Ἐὰν λέγῃ ὅποιον εἶναι τὸ μικρὸν
χαρτίον καὶ τὸ κοινὸν στίχωμα τοῦ Προδρόμου, εἶναι
πάντοτε πολὺ ἀκριβώτερον καὶ ὁ τύπος καὶ τὸ χαρτίον
καὶ τὸ στίχωμα, ἀφ' ὅτι γίνονται καὶ πωλοῦνται εἰς Γερ-
μανίαν, καὶ Βενετίαν, εἰ δὲ ἐννοεῖ τὸ μέγα χαρτί, καὶ
χρυσοπράσινον στίχωμα τοῦ προδρόμου, ἡ δαπάνη τοῦ
μὲν τύπου πολλὰ ὀλίγον διαφέρει· τὸ δὲ χαρτίον καὶ τὸ
στίχωμα εἶναι τριπλῆς τιμῆς τοῦ μικροῦ χαρτίου καὶ στι-
χώματος, μ' ὅλον ὅτι εἰς τὴν πώλησιν ἡ διαφορὰ τῶν
μικρῶν πρὸς τὰ μεγάλα εἶναι ἕν πρὸς δύο. Παρὰ ταῦτα
εἶπέ τον ὅτι μὲ εὐχαρίστησε πολὺ ἡ εὐχαρίστησίς του
εἰς τὸν Πρόδρομον. Εἰς τοὺς πολλοὺς κόπους τίνα χα-
ριεστέραν ἄλλην ἀμοιβὴν δύναμαι νὰ ἐλπίσω παρὰ τὸ
ἔπαινον τῶν χρησίων καὶ πεπαιδευμένων ὁμογενῶν;

Ἔλαβον διὰ τοῦ Στρασβούργου ἀδάπανα τὰ φυλλά-
δια. Ἡ μυθιστορία τοῦ Ἀπολλωνίου μάλιστα μὲ ἦτο
ἀναγκαιοτάτη· ὅθεν σὲ εὐχαριστῶ. Ὁ Νικολῆς τοῦ Ἰ-
σοκράτους εἶναι ἀθλιέστατος καὶ κατὰ τὰ *Ῥωμαῖκα* κα-
κατὰ τὰ *Φραντζέζικα*. Ἡ ὑπὲρ Γραικῶν Γερμανικὴ ἀπο-
λογία εἶναι ἀσθενεστάτη· καὶ ἄλλος ἔπαινος δὲν τὴν προ-
πει παρὰ τὸν ἔπαινον de la bonne intention. Ἐπει-
δὲν εἶναι μήτε κακὸν ν' ἀποκρίνεται τις ἀπὸ καιρὸν εἰς
καιρὸν εἰς τὰς φλυαρίας τῶν ἀλλογενῶν, διὰ τὸν φόβον
τῶν χειροτέρων· ὅτι κατὰ τὴν παροιμίαν (δὲν ἐξεύρω ἄλλο
τὴν ἐνθυμᾶσαι) « Ὅστις δὲν λαλεῖ, τὸν θάπτουν ». Τ

πράγμα εἶναι τὸ σύγγραμμα τοῦ Ἀττικοῦ περὶ τῶν Ἑλληνιστῶν ; ἐκεῖνο τάχα τὸ ἐκδοθὲν ἐδῶ Γαλλιστί περὶ τῆς γλώσσης, ἢ νέος ἄλλος γόνος ;

Λέγεις, ὅτι δὲν ἔχεις δύναμιν μήτε καιρὸν ν' ἀναγνώσῃς Πλάτωνα, Ἰσοκράτην κτλ. Εἶναι ὁμῶς, φίλε μου, ἀναγκαῖον, νὰ οἰκειωθῇς μὲ ἓνα κἂν συγγραφέα ἀπὸ τοὺς δοκίμους. Πόσῃν ἐπιβρόχῃ ἔχει ἡ ἀνάγνωσις αὐτῶν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς νέας γλώσσης, τὴν ὁποῖαν ζητοῦμεν νὰ φαιάσωμεν, εἶναι μακρὸν νὰ σὲ παραστήσω δι' ἐπιστολῆς. Τοῦτο μόνον σὲ λέγω, ὅτι παρατήρησα καὶ εἰς τοῦ Ἰασίου τὴν διατριβήν, καὶ εἰς τοῦ Βουκουρεστίου τὸ δαίγμα, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἀπὸ ἄλλους διαφόρους δογματιζόμενα περὶ Γλώσσης (χωρὶς νὰ ἐξαίρεσω τὰ ἰδικά μου πολλὰ παραπτώματα, τὰ ὁποῖα δὲν σ' ἀνακαλύπτω διὰ νὰ μὴ χάσῃς παντάπασιν τὴν περὶ ἐμοῦ ὑπόληψιν) παρατήρησα λέγω, ὅτι μέγα μέρος τῶν περὶ ταύτης κακῶν κρίσεων, προέρχεται ἀπὸ τὴν ἄγνοιαν τῆς παλαιᾶς γλώσσης. Ἀγνοίαν ὀνομάζω σχετικῶς πρὸς τὴν γνῶσιν, τὴν ὁποῖαν ἔχουσι ταύτης ὀλίγοι τινὲς τῶν ἀλλογενῶν, καὶ τὴν ὁποῖαν δυνατὸν ν' ἀποκτήσωμεν εὐκολώτερον καὶ περισσότερον ἀπ' αὐτοὺς. Πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἦλθον εἰς τὴν Εὐρώπην μὲ πολλὰ μικρὰν εἶδῃσιν τῆς Ἑλληνικῆς (καθὼς κ' ἐγώ)· ἐδόθησαν εἰς τὰ μαθηματικά· ὁ νοῦς πεπρωμένος μὲ τὴν ἀκρίβειαν τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τοὺς σταθμοὺς καὶ τὰ μέτρα, καὶ γενικῶς εἰς τὸ ποσόν, ζητεῖ νὰ εἰσάξῃ τὴν αὐτὴν ἀκρίβειαν καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν. Εὐχῆς ἄξιον ἦτον βέβαια νὰ μὴν ἔχωσιν ἀνωμαλίας πολλὰς αἱ γλῶσσαι. Ἄλλ' εἶναι τάχα καλόν, ἢ καὶ δυνατὸν νὰ διωχθῶσιν ὅλαι αἱ ἀνωμαλῖαι ἀπ' αὐτάς· δυσκολεύομαι νὰ τὸ πιστεύσω. Ναὶ δυσκολεύομαι νὰ πιστεύσω, ὅτι ὁ Ὅμη-

ρος ἐδύνατο νὰ φησιάσῃ τὴν Ἰλιάδα, ἥ ὁ Δημοσθένης τὴν περὶ στεφάνου λόγον, μὲ γλῶσσαν γεωμετρικῶς κανονισμένην. Ἀλλὰ περὶ τούτων χρειάζεται σκέψις χρονιωτέρα καὶ ὠριμωτέρα. Ἰκανὸν εἶναι πρὸς τὸ παρὸν νὰ φέυγωμεν τὰς πολλὰς καὶ δεινὰς καὶ ἀηδεῖς ἀνωμαλίας, ὅσαι γεννῶνται φυσικὰ ἀπὸ τὸν ἀλόγως κατάκορον μακαρονισμόν.

Περὶ δὲ τοῦ Λεξικοῦ σὲ λέγω ὅτι ἀνάγκη εἶναι ν' ἀποκήσῃς τὸν θησαυρὸν τοῦ Στεφάνου. Ἄν δὲν γνωρίζῃς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, ἱκανὸν εἶναι νὰ βλέπῃς εἰς αὐτὰ τὰ παραδείγματα τῶν διαφορῶν συντάξεων, καὶ ἀπλῶς τὴν φρασεολογίαν τῆς γλώσσης. Ἐὰν ὅμως ἡ δευτέρα ἐκδοσις τοῦ Σχεῖδεριανοῦ λεξικοῦ ἔχῃ φρασεολογίαν, ἱκανὸν ἴσως εἶναι καὶ μόνον τοῦτο τὸ λεξικόν· τὸ ἰδικόν μου τοῦ ταλαιπώρου ἐχάθη. Ἐπωλήθησαν τὰ βιβλία τοῦ χρεωκόπου βιβλιοπώλου, ἀλλὰ τὸ δέμα μου εἰς τὸ ὅποιον ἦτον ὁ πρῶτος τόμος τοῦ λεξικοῦ καὶ ἄλλα βιβλία δὲν ἐφάνη πούποτε.

Ἐρωτῶ σε (διὰ νὰ μὴ τὸ λησμονήσω μετ' ὀλίγον), ἔχεις τὴν Γαλλικὴν τοῦ Θουκυδίδου μετάφρασιν ἀπὸ τὸν Levesque; καὶ διατὶ ἐρωτᾷς; διότι παρατηρῶ συνδρομὴν καὶ σύμπνοιαν παράξενον εἰς τινὰ μέρη τῶν ἰδικῶν μου σημειώσεων μὲ τὰς σημειώσεις τοῦ νέου ἐκδότου καὶ μεταφραστοῦ, τοιαύτην σύμπνοιαν θεωρῶ καὶ εἰς τὴν ἀπὸ Ἰασίου ἐπιστολὴν μὲ τοὺς Αὐτοσχ. στοχ.

Συγχώρησόν με νὰ διακόψω τὸν λόγον μου πρὸς ὅλιγον, διὰ νὰ ἀνοιξῶ τὴν ἐπιστολήν. τὴν ὅποιαν μὲ φέρει ταύτην τὴν ὥραν ὁ θυρωρὸς . . .

Εἶναι ἀπὸ Βενετίας τοῦ Γαζή. Ἀπορεῖ ὅτι δὲν ἔλαθεν (λέγει) ἀκόμη τὸν Πρόδρομον τὸν ὅποιον ἐπεμψας

εἰς αὐτὸν διὰ τῆς Τεργέστης· καὶ εἶναι εἰς φροντίδα νὰ μάθῃ τί πρᾶγμα εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ μου βιβλιοθήκη (φοβούμενος δηλονότι μὴν ἦναι τοῦ αὐτοῦ εἶδους μὲ τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἐκεῖ συντάττει). Jusqu' ici il n'y a pas de mal. Ἀλλὰ προσθέτει ὅτι ἐξακολουθεῖ καὶ τὸ ἑλλη- νικὸν λεξικόν· μήτε τοῦτο ἀκόμη δὲν εἶναι κακόν. Ἀλλ' ὁμως ζητεῖ παρ' ἐμοῦ τοῦ ἀθλίου λύσεις διαφόρων ἀπο- ριῶν. Τοῦτο εἶναι τὸ κακόν. Ἄν δὲν ἀποκριθῶ, τί ἔχει νὰ εἴπῃ ὁ Α. διὰ τὸν Στρ. : Ὁ πρῶτος τόμος εὐηρέστη- σεν τόσον, ὥστε τῶρα ἐρωτᾷ συνεχῶς ποῦ εὕρισκόμεθα, καὶ τί κάμνομεν, καὶ πότε τὸ τέλος ; Βλέπεις κατὰστα- σιν ; Ἐὰν ἦτον ἄλλος εἰς τὸν τόπον μου, ἤθελε τὸ ἔχει εὐτύχημα νὰ συνεργῇ εἰς ἔργον ἀρεστὸν εἰς τὸν Α. Ἐμὲ δὲ ἡ ἀδυναμία ἀναγκάζει νὰ ἐπιθυμῶ τύχην μετριωτέ- ραν. Ὡς τύχη τύχη ! πῶς εἶναι δυνατόν, ὅταν βλέπῃ τις τοὺς ἐραστάς σου, νὰ μὴν ἐνθυμηθῇ τὸν Μερλίνον Κο- κκῆιον (σελ. 55).

Es fortuna quidem merda merdosior omni ;

Et tamen a multis tu Zuccarus esse videris.

Τυχάνεις οὐς' ἀπὸ σκατὰ ὦ τύχη σκατωτέρα.

Καὶ ὁμως εἰς πολλοὺς δοκεῖς ζάχαρης γλυκυτέρα.

Γελᾷς· καὶ ἴσως ἀπορεῖς, ὅτι παραπονούμενος διὰ τὰς ὑπὲρ τὴν δύναμίν μου ἀσχολίας, δαπανῶ ὁμως τὸν και- ρὸν εἰς τοιαύτας σκατολογίας (passez moi le terme). Ἀπ' ὅλας τὰς ἐπιστολικὰς κοινολογίας μόνη ἡ ἰδική σου εἶναι ἡ ὁποία μὲ δίδει ὀλίγην ἀνεσιν, ἢ καὶ κόπον ὀλι- γώτερον. Ἐπειτα ἔπρεπε νὰ σχάσω, ἂν δὲν ἀνεγίνωσκον κάμμειαν φορὰν τὸν Κοκκῆιον, καὶ ἄλλους τοιοῦτους ὁ- ποῖος αὐτός.

Μάθε νὰ μὲ εἶπης (ἂν ᾖ δυνατὸν) εἰς ποῖαν χρόνου περίοδον εἶχε φθάσει ὁ Πρόδρομος εἰς Ἰάσιον.

Δὲν ἐξεύρω διὰ τί σὲ βασανίζει τόσον τὸ Παρὰ (παρ' ἃ), ἐπειδὴ τὸ Καθὰ (καθ' ἃ) εἰς τὰς αὐτὰς ἀσυναρτησίας καὶ ἀσυνταξίας εἶναι ὑποκείμενον. Καὶ αἱ τοιαῦται ἀσυνταξίαι ἢ ἀνωμαλῖαι ἕκαμαν πολλὰ μόρια νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο μέρος λόγου διάφορον. Αὐτὸ τὸ τετριμμένον συνδεσμικὸν Διότι (δι' ὃ,τι) τὸ ὁποῖον τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ εἶπης καὶ δι' αὐτὰ ἢ ἀπλούστερον δι' αὐτὰ, ἂν εἰς τὰς ἀναγνώσεις σου, τὸ ἀναλύσης πολλὰκις, ἤγουν τὸ ἐπανάξῃς ἀπὸ τὸν σύνδεσμον εἰς τὴν ἀληθινὴν του φύσιν, θέλεις πληροφορηθῇ, ὅτι δὲν εἶναι πάντοτε δυνατὴ ἢ τοιαύτη ἀναγωγή· καὶ ἡ τοιαύτη ἀδυναμία ἔγινεν αἰτία νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο μέρος λόγου. Λέγει καθ' ὑπόθεσιν ὁ Ἀθήναιος (σελ. 310) «Εἶχε μὲν δύο ὦτα ἄνω, καθότι καὶ τὰ ἄλλα ποτήρια». Τὸ καθότι τοῦτο ὅτι εἶναι καθ' ὃ,τι· τίς ἀμφιβάλλει; ὅτι ἐπειδὴ εἶναι ἀναφορικὸν πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ ἔχῃ συνυπακούμενον τὸ πρὸς ὃ ἀναφέρεται· οὐδ' εἰς τοῦτο κἀνείς ἀμφιβάλλει. «Εἶχε δύο ὦτα κατ' ἐκείνο, ὅ,τι ἔχει τὰ ἄλλα ποτήρια». Καὶ ὅμως ποῖα γλῶσσα ὑποφέρει τοιαύτην σύνταξιν; εὔρε με τὸ οὐσιαστικὸν τοῦ Ἐκείνο, Πρᾶγμα λέγουσιν οἱ Γραμματικοί· *belle réponse*· κατ' ἐκείνο τὸ πρᾶγμα ὃ ἔχουσι τὰ ἄλλα ποτήρια. Διὰ τὸ ἀδύνατον λοιπὸν τῆς ἀναγωγῆς, ἔγινε τὸ καθότι ἐπίρρημα, συνώνυμον καὶ ταυτόσημον τοῦ Καθώς. «Εἶχε δύο ὦτα κατὰ τὰ ἄλλα ποτήρια»· τὰ ἄλλα ποτήρια, εἶναι αἰτιατικὴ, ἐπειδὴ τίποτε δὲν ἐμποδίζει νὰ νηῶσωμεν τὴν Κατὰ πρόθεσιν. «Εἶχε δύο ὦτα καθὰ τὰ ἄλλα ποτήρια». Τὰ ἄλλα ποτήρια εἶναι ὀνομαστικὴ, διότι τὸ καθὰ εἶναι καθ' ἃ·

ἀλλὰ τοῦτο οἱ φιλοφιλῶται Ἴωνες τὸ λέγουσι κατὰ (ἤγουν πάλιν κατ' α'). Ἀλλαξὸν τώρα τὴν φράσιν, α ἔχουσι περισσότερα ὦτα παρὰ τὰ ἄλλα ποτήρια» ἐδὼ τὸ παρὰ εἶναι πρόθεσις, ἢ εἶναι παρ' α (πρόθ. καὶ ἀντωνυμία); γίνεταί ἄδηλον, διὰ τὴν σύμπτωσιν τῆς αἰτιατικῆς μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν (τὰ ἄλλα ποτήρια) τοῦ οὐδετέρου γένους. Ἀς ζητήσωμεν λοιπὸν ἄλλο παράδειγμα: «Οἱ ὄνοι ἔχουσιν αὐτὰ μακρότερα παρὰ οἱ ἵπποι» ἐὰν τὸ καθὰ οἱ ἵπποι εἶναι καθ' α οἱ ἵπποι, διὰ τί τὸ παρὰ οἱ ἵπποι, δὲν εἶναι παρ' α οἱ ἵπποι;

Ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μὴ τὸ χάσης! σὺ εἶσαι ὁ αἴτιος τῆς παραπλοῦς μωρολογίας. Κάμνεις ὅμως καλὰ νὰ μὴ παραδέχῃς ἀκρίτως τὰ πράγματα. Ἐπειτα μ' ἔβαλες καὶ εἰς ὑποψίαν, μήπως καὶ ἡ Ἀνά, καὶ ἡ Διά, ἄλλο δὲν ἦσαν κατ' ἀρχὰς παρὰ Ἀν' α, Δι' α' ἔπειτα ἡ πολλὴ ἡλικία καὶ τριψίς τὰ ἔκαμε νὰ μεταβῶσιν εἰς προθέσεις. Αὐξάνουσι τὴν ὑποψίαν ταύτην πολλὰ καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἐξαιρέτως δὲ ὁ Ἑμπης ἢ Ἑμπας, σύνδεσμος ἀληθινῶς τώρα διὰ τὴν κολόβωσίν του, ἀλλ' ὅστις ἄλλο δὲν ἦτον παλαιά, παρὰ Ἐν πᾶσιν, ὡς ἐφυλάχθη εἰς τὴν ἡλικίαν ἡμῶν τὸ ἀνάλογόν του Μ' ὅλα ταῦτα ἢ μ' ὅλον τοῦτο (con tutto ciò). Ἐὰν σ' ἔγραψα ἄλλοτε περὶ τοῦ Ἑμπας, συγχώρησον τὴν παλιλλογίαν εἰς τὴν ἀσθένειαν τῆς μνήμης μου.

Δὲν γνωρίζεις ἄλλον κἀνένα εἰς Λειψίαν παρὰ τὸν φημέριον;

Ὁ λεγόμενος καὶ νομιζόμενος, νομίζω ὅτι σ' ἔγραψε καὶ μ' ἐπέστρεψε διὰ σοῦ τὰ γνωστὰ γράμματα περὶ τοῦ ἀτυχεστάτου νέου. Ἄν κατὰ τύχην δὲν ἔκαυσες τὸ γράμμα του, φύλαξον αὐτὸ παρακαλῶ σε, ἢ καὶ

πέμψον πρὸς ἐμέ, et cela pour des raisons. Δὲν ἐξεύ-
ρεις τί συνέβη; Γνωρίζεις τὸν συγγραφέα τῆς ἀδελφικῆς
διδασκαλίας. Ὁ συγγραφεὺς οὗτος λαμβάνει κατὰ ταύ-
τας τὰς ἡμέρας χονδρὴν ἐπιστολὴν ἀνώνυμον ἀπὸ Τερ-
γέστην περιέχουσαν ἀντιρρητικὸν τῆς Ἀδ. διδ. χειρό-
γραφον. Τῆς ἀνωνύμου ἐπιστολῆς ἡ ἔννοια εἶναι αὕτη
(μὲ κακοφαίνεται ὅτι δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σὲ τὴν ἀντι-
γράψω)· ὅτι δύο νέοι ὁμογενεῖς πεπαιδευμένοι εὗρηκαν
εἰς χεῖρας ἐνὸς μπουταλά τοῦ ληρῶδες ἀντιρρητικόν, ὅστις
εἶχε σκοπὸν νὰ τὸ τυπώσῃ. Μὲ τρόπον εὐμορφον (πρᾶγμα
ἀληθινὰ νόστιμον) τὸ ἀπέσπασαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ
μπουταλά καὶ τὸ πέμπουσι διὰ τοῦ γράφοντος τὴν ἐπι-
στολὴν ἀνωνύμου (ὅστις μὴτ' αὐτὸς δὲν φαίνεται σπου-
δῆς ἄμοιρος) πρὸς τὸν συγγραφέα τῆς Ἀδ. Διδ. Ὁ χα-
ρακτήρ τῆς γραφῆς τοῦ ἀντιρρητικοῦ δὲν εἶναι βέβαια
τοῦ λεγομένου· ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ βλέπω διεσπαρμένους
ἐδῶ κ' ἐκεῖ τινὰς διορθώσεις, τὰς ὁποίας ὑποπτεύομαι
πολὺ ὅτι εἶναι ἀπὸ χειρὸς τοῦ λεγομένου. Κατὰ δυστυ-
χίαν ἔκαυσα ὅλα του τὰ γράμματα, τὰ ὅποια ἐμπόρουν
νὰ μὲ πληροφορήσωσι διὰ τῆς παραβολῆς. Ἄν εὐρίσκε-
ται ἀκόμη κάπὲν εἰς ἐμέ, χρειάζομαι καιρὸν πολὺν διὰ νὰ
τὸ εὗρω. Εἶπα ὅτι ὁ Γράφων δὲν φαίνεται νὰ ᾔναι σπου-
δῆς ἄμοιρος· ἀλλὰ (τὸ χρησιμώτερον) φαίνεται νὰ ἔχῃ
καὶ φρόνησιν· διότι λέγει ῥητῶς πρὸς τὸν συγγραφέα τῆς
Ἀδ. Διδ. ὅτι τὸν πέμπει τὴν ἀντίρρησην, ὅχι διὰ νὰ
χάσῃ τὸν καιρὸν του νὰ ἀποκριθῇ εἰς τοιαύτην φλυαρίαν,
ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν παρηγορήσῃ μὲ τὴν βεβαίωσιν, ὅτι
πολλοὶ εὐρίσκονται τὴν σήμερον εἰς τὸ γένος καὶ νέοι καὶ
πρεσβύτεροι, καὶ τῶν λαϊκῶν καὶ τῶν κληρικῶν, οἱ ὅποιοι
δὲν πείθονται πλέον εἰς τοιοῦτους λήρους. Ἄν δὲν ἔλ-
θῃ

πούμην τὴν δαπάνην καὶ τὴν ἐκ μέρους μου καὶ τὴν ἐκ μέρους σου, ἤθελα συμβουλεύσῃ τὸν συγγραφέα, νὰ σὲ πέμψῃ καὶ τὴν ἀνόητον ἀντίρρησην καὶ τὴν συνοδεύουσαν ὀρόνιμον ἐπιστολήν. Δὲν εἶναι τρόπος νὰ μάθῃς τίς εἶναι οὗτος ὁ ἀνώνυμος ἐπιστολογράφος; Ἄν ἔβλεπες τὴν ἐπιστολήν του, ἴσως τὸν ἐγνώριζες ἐκ τοῦ χαρακτῆρος.

Μεγάλη δυστυχία νὰ μὴν ἔχετε αὐτοῦ τὸν Μηνυτὴν. Ἐὰν ἔχετε καὶ τὸν Γαλατικὸν Ἑρμῆν (ἐφημερίδα χριστιανικωτάτην καὶ ἀντιφιλοσοφικὴν) ζήτησον ν' ἀναγνώσῃς τὴν μακρὰν διατριβὴν περὶ τῶν Τούρκων (καὶ ἐν παρόδῳ καὶ περὶ Γραικῶν) συνεχιζομένην εἰς τρεῖς ἀριθμοὺς

CCLI 10 Μαΐου 1806

CCLII 17 »

CCLIII 24 »

Εἶναι εἰδήσεως ἀξία ἐπειδὴ ἐγράφη εἰς τὸν αὐτὸν ἐκείνον καιρὸν, ὅποτεν τὸ κράτος ἐδέχετο τὸν νέον πρέσβυν τοῦ Σουλτάνου μὲ πολλὰς δεξιώσεις καὶ διαμαρτυρίας φιλίας καὶ συμμαχίας· καὶ μ' ὅλον τοῦτο ὅσα λέγει ἀντιφάσκουσιν εἰς τὴν δεξιῶσιν. Ἐκ τοῦ ὁποίου γίνεται πιθανόν, ἢ μᾶλλον βέβαιον, ὅτι ὁ γράψας δὲν ἤθελε γράψῃ τοιαῦτα, ἂν δὲν ἦτο βέβαιος ὅτι δὲν ἔμελλε νὰ δυσαρεστήσῃ.

Τὸ πρὸς τὸν Ἱεράρχην σφράγισον πρὶν τὸ στείλῃς. Βλέπεις ὅτι τὸν δίδω νύξιν περὶ τῶν ζωαρκίων τοῦ νέου. Μὲ γράφει καὶ οὗτος μακρὰς ἐπιστολάς· ἡ τελευταία του μάλιστα μ' ἔκαμε νὰ γελάσω. Ὁ διδάσκαλός του W. ἐτύπωσε χωριστὰ τὸν Φιλοκτήτην τοῦ Σοφοκλέους διὰ νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τοὺς μαθητάς του· καὶ ἔκαμεν εἰς αὐτὸν διορθώσεις τοῦ κειμένου, περὶ τῶν ὁποίων ζητεῖ τὴν γνώμην μου ὁ νέος. Τί ἔμπορῶ ἐγὼ νὰ εἶπω πρὸς

ταῦτα, παρὰ πάλιν κἀνέν δίστιχον τοῦ Μερλίνου . . .
ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ μὲ βαρεθῇς.

Μὴ σὲ ταράττῃ ὅτι τὸ γίνω μέρος σχηματίζεται ἐνεργητικῶς (ἔπρεπε νὰ εἴπῃς οὐδετέρως) καὶ μέρος παθητικῶς (ἔπρεπε νὰ εἴπῃς μέσως ἢ κατὰ τοὺς γραμματικοὺς ἀποθετικῶς). Δὲν εἶναι τοιοῦτον τὸ *Εἰμί* τῶν παλαιῶν; ὁ ἐνεστὼς *Εἰμί*, ἀπὸ τοῦ Ἔω, ὁ μέλλων, Ἔσομαι ἀπὸ τοῦ Ἔομαι· ὅλα ταῦτα φίλε, εἶναι ἀνωμαλίας. Θέλω, θέλεις, θέλει εἶναι, κατ' ἐμὲ ἀνωμαλωτάτον καὶ βαρβαρώτατον· διὰ τοῦτο προτιμῶ εἰς τὰ τοιαῦτα τὸ εἶσθαι, κατὰ τὸν τύπον τοῦ Κεῖσθαι, ἐπειδὴ λέγομεν εἶμαι, εἶσαι, εἶμεθα, εἴσθε, ὡς Κεῖμαι, κεῖσαι, κείμεθα, κεῖσθε. Τὸ θέλετε ποιεῖτε, εἶναι παμβάρβαρον, τὸ θέλετε ποιεῖ, εἶναι ἀκόμῃ ἀπαράδεκτον· ἔμεινε λοιπὸν τὸ θέλετε κάμνει.

Ἡ χρονολογία τοῦ Γίνομαι ἢ Γείνομαι, εἶναι καὶ αὐτὴ μικτὴ ἀπὸ σχηματισμὸν οὐδέτερον καὶ παθητικὸν ἤγουν ἀποθετικόν. Λαμβάνει μέρος τῶν χρόνων ἀπὸ τὸ Γίνομαι ἢ γείνομαι καὶ μέρος ἀπὸ τὸ Γεῖνω ἢ Γίνω, κατὰ τὸν τύπον τοῦ κτείνω ἢ Γένω, (ὅθεν ἔγινε τὸ Γίγγω ἄχρηστον) κατὰ τὸν τύπον τοῦ Μένω (ὅθεν ἔγινε τὸ ποιητικὸν μίμνω).

Σχηματισμὸς παθητικὸς Γίνομαι, σαι, ται ἐγνόμεν (ἢ μουν) ἐγίνεσο ἢ ἐγίνουσουν, ἐγίνετο Ἀόριστος ἐγενῆ (ὡς τὸ ἔμεινα). ΜΕΛΛΩΝ παρατατικὸς θέλω γίνεσθαι, Μέλλων ἀόριστος, θέλω, θέλεις, θέλει γενεῖ (ἤγουν γενεῖν κατὰ τὸ μενεῖν, ἀόριστος δεύτερ.). Προστ. ἐνεστὼς Γίνου, ἄς γίνεσαι, ἀόριστ. Γένου. Προστ. τρίτον πρόσωπον τοῦ ἀορίστου (τὸ ὅποσον μᾶς ἔλειπεν) ἄς γείνη ἢ ἄς γενῇ ἀδιαφόρως, ἐπειδὴ αὐτὰ ἀναλυόμενα εἰς τὸ Ἄφες, εἶναι καθαρὰ ὑποτακτικὰ ἄφες ἔνα γείνη (ὡς τὸ μένη ὑπὸστ.

ἀόρ. α'.) ἡ ἄφες ἵνα γενῇ (ὡς τὸ μενῇ ὑπ. ἀόρ. β').).

Μὴ παραξενεύεσαι εἰς τὰ μουζαλώματα. Εἰς τὰς ἐρω-
τήσεις σου διὰ τὰ ἀποκριθῇ τις ἀκριβῶς, ἔχει χρεῖαν και-
ροῦ πολλοῦ καὶ κεφαλῆς ἄλλης παρὰ τὴν ἰδικήν μου. Οὐ-
τοι εἶναι ἂν ἐνθυμοῦμαι καλὰ οἱ παθητικῶς σχηματιζό-
μενοι χρόνοι, τὰ λείποντα πρέπει νὰ ἀναπληρωθῶσιν ἀπὸ
τὸ Γένω κατὰ τὸν τύπον τοῦ μένω.

Μὴ παραξενευθῇς εἰς τὸν διπλοῦν μέλλοντα τῆς κοι-
νῆς γλώσσης τὸν παρατατικὸν δηλαδὴ καὶ τὸν ἀόριστον.
Τὸν ἔχει ἡ κοινὴ γλῶσσα· καὶ τοῦτο εἶναι προτέρημά
της. Βέβαια κἀνεῖς δὲν θέλει ποτε φαντασθῇ ὅτι τὸ θέλω
γράφει εἶναι ταυτόσημον τοῦ θέλω γράφει, τὸ πρῶτον
σημαίνει τὸ ἀπαξ καὶ ἀόριστον τῆς ἐνεργείας, τὸ δεύτε-
ρον τὴν συνέχειαν ἡγουν παράτασιν τῆς ἐνεργείας. Οὗτος
ὁ παρατατικὸς μέλλων δὲν εὐρίσκεται εἰς τοὺς Γάλλους·
εἰς αὐτοὺς τὸ j'écrirai σημαίνει καὶ τὰ δύο. Εἰς τοὺς
πάλαιους εὐρίσκεται, ἀλλὰ σύνθετος ὡς καὶ εἰς ἡμᾶς.
Ἐγὼ θέλει νὰ εἴπῃ θέλω γράφει· ἀλλ' ὅταν ἤθελαν νὰ
ἐκφράσωσι τὸ θέλω γράφει, ἔπρεπεν ἐξ ἀνάγκης νὰ εἴ-
πωσι Ἔσομαι γράφων. Τοῦτο οἱ ἀφιλόσοφοι Γραμματι-
κοὶ δὲν ἐτόλμησαν νὰ τὸ τάξωσιν εἰς τοὺς χρόνους· καὶ
ὡς ἐβαλαν τὸν σύνθετον χρόνον τοῦ παρακειμένου, Τε-
τυμμένοι εἰσὶ. Ὡσαύτως θεωρεῖς ἄλλην ἀταξίαν τοῦ μετ'
ἐλθόν μέλλοντος, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται μόνον εἰς παθητι-
κὸν σχηματισμόν, καὶ ὅχι τετύφω εἰς ἐνεργητικόν, διὰ
ὅτι τοῦτο εἶναι ἄχρηστον· ἀλλ' ἔπρεπεν ἀντ' αὐτοῦ
θεῖωσιν εἰς τὴν ἐνεργητικὴν συζυγίαν τὸ Τετυφῶς
τομαι, τὸ ὅποιον εἶναι συχνότατον εἰς τοὺς συγγραφεῖς,
καὶ εἶναι ἀληθὲς χρόνος ῥήματος, ὡς καὶ τὸ τετυμμένοι
εἰσὶ. Αὕτη ἡ παράβλεψις ἔκαμεν ἀκόμη σκοτεινοτέραν

τὴν ἔννοιαν τοῦ μετ' ὀλίγον μέλλοντος. Τίς θέλεις νὰ τὰ σαφηνίσῃ καὶ νὰ τὰ λαμπρύνῃ ταῦτα ; ὁ λεγόμενος Ἀεῖς ἔλθω πάλιν εἰς τὴν παράτασιν. Ἐξω ἀπὸ τὸν παρακει-
μενον καὶ τὸν ὑπερσυντελικόν, καὶ τὸν ἀόριστον, οἱ ἄλλοι
χρόνοι ὅλοι δέχονται παράτασιν. Ἐπρεπε λοιπόν, ἂν ἐπι-
λοσόφουν, νὰ ὀνομάσωσιν οὕτω τοὺς χρόνους.

α'. Ἐνεστῶς παρατατικός, Γράφω.

γ. Παρωχήμενος παρατατικός, Ἐγραφον.

ε. Παρωχήμενος ἀόριστος, Ἐγραψα.

ζ. Μέλλον παρατατικός, Ἐσομαι γράφων.

θ. Ἐνεστῶς ἐντελής, Γέγραφα.

δ. Παρωχήμενος ἐντελής, Ἐγεγράφειν.

η. Μέλλον ἐντελής, Ἐσομαι γεγραφώς.

θ. Μέλλον ἀόριστος, Γράψω.

Ταῦτα, φίλε μου, ἤθελαν εὐκολύνει πολὺ εἰς τοὺς τα-
λαιπῶρους νέους καὶ τὴν μάθησιν τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς
μετὰ νοῦ καὶ κρίσεως ἔρευναν καὶ διόρθωσιν τῆς νέας.

Περὶ δὲ τῆς αἰτίας διὰ τὴν ὁποίαν δὲν νοστιμεύεσαι τὰ
νέα συντάγματα τῆς γλώσσης, δὲν εἶναι μόνη ἡ βαρβα-
ρὸν σύγχυσις καὶ ἀνωμαλία τῆς συντάξεως, μῆτε
ἄκρατος μακαρονισμός. Εἶναι καὶ ἄλλο τι φίλε αἰτιολογία
τῆς ἀηδίας, ἡ ἀκατάλληλος καὶ ἄτοπος θέσις καὶ συν-
φάνσεις τῶν λέξεων ἄλλα δὲν ἔχω πλέον μῆτε καιρὸν
μῆτε δύναμιν, μῆτε χαρτίον περὶ τούτου. Ὅθεν ἂς
ἀναβάλωμεν εἰς ἄλλον καιρὸν.

Πρὸς τὸν Franck πέμπει ὁ Allais ἐξακολούθησιν τὴν
ἐγκυκλοπαιδείας τόμους δύο, καὶ τῆς φυσικῆς ιστορίας
ἐτέρους δύο· εἰς αὐτὰ ἐπρόσθεσα καὶ τὰ Ἡρωϊκὰ τῆς
Φιλοστράτου, νέαν ἔκδοσιν ἐνὸς τῶν ἐδῶ φιλολόγων. Καὶ
ταῦτα μὲν (τὰ Ἡρωϊκὰ) εἶναι δῶρον πρὸς σέ, ἀντὶ τῶν

πολλῶν βιβλίων ὅσα μὲ πέμπεις καθ' ἡμέραν· τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι διὰ τὰ Ἰωάννινα· περὶ τῶν ὁποίων θέλεις λάβει παρὰ τοῦ κυρίου Κώνσταντος Ἀναστασίου κατὰ τὴν ἐγκεκλεισμένην σημείωσιν τοῦ βιβλιοπώλου προσθέτων εἰς αὐτὰ καὶ ὅσα ἔξοδα κάμης διὰ τὸ ἕως αὐτοῦ ἀγῶ-
γον. Ὑγίαινε πανοικί.

41.

Φίλτατε κύριε Βασιλείδη, εὐχομαί σε καλὴν καὶ χαρ-
μόσυνον ἡμέραν. Τὴν πρὸς τὸν Βιτάλην ἐπιστολὴν μου ἀφ' οὗ ἀναγνώσης,, παρακαλῶ νὰ πέμψης ἐσφραγισμέ-
νην. Σπούδασον νὰ εὕρης κἀνένα τρόπον ἀδάπανον τοῦ
νὰ τὸν πέμψης καὶ τὰ δύο ἀντίτυπα τοῦ Ἰπποκράτους.
Ὁ τρόπος οὗτος ἄλλος νὰ ᾔῃ δὲν δύναται, πλὴν τὸ
μέσον τινὸς φίλου ἢ γνωρίμου, πορευομένου εἰς Βιέννην.
Ὑγίαινε εὐδαιμονῶν!

42.

Ἐδὼ κλεισμένην φίλε μου σὲ πέμπω συναλλαγματι-
κὴν φρ. 226.50. Γνώμην εἶχα νὰ τὴν διορίσω εἰς προσ-
ταγὴν σου· ἀλλ' ὁ σύρων αὐτὴν μ' ἐπαρακάλεσε νὰ μὴ
τὸ κάμω, διὰ νὰ μὴ τὸ μάθῃ ὁ αὐτοῦ Σαμάρας, πρὸς
τὸν ὁποῖον ἀναγκάσθη νὰ σύρῃ 200 φρ. εἰς προσταγὴν
τοῦ Κρητός, παρὰ τοῦ ὁποίου τὰ ἔλαβεν ὡς μὲ λέγει.

Ἐγὼ βλέπων, ὅτι δὲν ἦτον οὐδεμία ἐλπίς νὰ λάβω
τὰ ἰδικά μου, ἐπενόησα τὸν τρόπον τῆς συναλλαγματι-

κῆς· ἔμεινε τώρα, ἂν θελήσῃ νὰ τὰ πληρώσῃ ἡ μήτηρ πρὸς τὸν Β. εἰς ὄνομα τοῦ ὁποίου τὴν ὀπισθόγραφα.

Χωρὶς νὰ εἴπῃς περὶ τούτου τὸν Σαμάραν τίποτε, κάμε τρόπον νὰ μάθῃς παρ' αὐτοῦ ἂν ἀληθῶς 200 φρ. τὴν σύρῃ (καὶ ὄχι πλείονα) εἰς προσταγὴν τοῦ Κρητός· διότι, ἐπειδὴ ὡς λέγει ὁ Boileau *une chute attire tous les jours une autre chute*, φοβοῦμαι μὴ τὸ παράπτωμα τῆς ἀσωτίας, τὸν ἔφερε καὶ εἰς τὸ ψεῦδος. Ὅταν τὸν ἤλεγξα περὶ ταύτης, μὲ εἶπεν ὅτι ἐδάνεισεν εἰς ἄλλον 160 φρ. ἀλλὰ δὲν ἐστάθῃ τρόπος νὰ μὲ εἴπῃ τὸνομα τοῦ δανεισαμένου· ὅθεν φοβοῦμαι ὅτι καὶ τοῦτο ψεῦδος εἶναι. Ἄν ἀπ' ἀρχῆς ἐδιώριζαν, ἢ αὐτοῦ, ἢ ἐδῶ τραπέζιτιν νὰ τὸν διδῇ τὰ χρειώδη κατὰ τρίμηνον, ὡς τοὺς ἐσυμβούλευα, ταῦτα δὲν ἤθελαν ἀκολουθήσειν.

Σὲ εἶπα περὶ τοῦ Ψ. ὅτι « οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν » ἀκρόασις ». Ὡσαύτως ἄφωνον καὶ ἀνήκουστον ἔμεινε ἕως τώρα τὸ περὶ τῆς *Ρωμαϊκῆς* σύνταγμα τοῦ Ἀθ. Μὴ θαυμάζωμεν μῆτε περὶ τοῦ ἐνός, μῆτε περὶ τοῦ ἄλλου, σὲ εἶπα ὅτι χρειάζεται ἀκόμη σθέσις τῆς ζώσης γενεᾶς, διὰ νὰ καθαρισθῇ τὸ ταλαίπωρον γένος.

Ἄλλο θαυμασμοῦ ἀνάξιον. Ἐξεύρεις ὅτι ὁ Πουτσ. μετὰ πολλὰς παρακλήσεις καὶ μεσιτείας ἀπέτυχε τοῦ Πανεπιστημίου· ἐπειδὴ ἄλλος ὅμοιος αὐτοῦ καὶ τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀναίδειαν ἄρπασεν εὐρεθεὶς παρὼν τὸν τόπον. Διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὴν ἀτυχίαν του ταύτην τί ἐπινόει ὁ ἐρίφης; ζητεῖ δι' ἐπιστολῆς ἀπὸ φίλον του ἐδῶ νὰ τὸν προμηθεύσῃ τὸν Στ. τοῦ Ἀγ. Λοδ. διὰ νὰ τὸν κρεμάσῃ εἰς τὸν φιλοσοφικὸν του τρίβωνα.

Καὐσέ το.

Τὴν πρὸς τὸν Βάμβαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι ἡ ἀνοικτὴ

ἐπιστολὴ τοῦ νέου πρὸς τὴν μητέρα καὶ ἡ δοθεῖσα ἀπ' αὐτὸν συναλλαγματική, μὴ λησμονήσης νὰ σφραγίσης.

Ὁ Ὅμ. φοβοῦμαι μὴ δὲν εἶναι μόνον παράξενος, ὡς λέγεις, ἀλλὰ μὴν ἡλιθιάζει καὶ ὀλίγον. Οἱ στενοὶ τοῦ φίλοι, ὅταν ἦτον ἐδῶ, ἦσαν ὁ Φίλανδρος καὶ ὁ Ζαλικόγλους.

Μὴ λησμονήσης φίλε μου, νὰ γράψῃς εἰς Μασσαλίαν νὰ ἀσφαλίσωσιν ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῆς θαλάσσης, τὸ ὅποιον ἔστειλε διὰ τοῦ Allais πρὸς τὸν Ὀμηρίδην σανδύκιον ὁ Δ. περιέχον τὰ βιβλία του, διὰ νὰ σταλθῇ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Χίον.

Ἐρώτησε τὸν Δ. πρὶν ἀναχωρήσῃ αὐτόθεν, πόσῃ ἀργυρίων ποσότητα θέλει νὰ ἀσφαλίσῃ.

43.

Φίλε ἀσπάζομαί σε.

Καιρὸν δὲν εὔρηκα ἀκόμη νὰ ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἐπιστολάς σου· τὸ ὅποιον μὲ λυπεῖ πολὺ. Μὲ λυποῦσι περισσότερον τὰ μετὰ τοῦ Δ. παθήματά σου ἐξ αἰτίας μου. Μὴ παράττεσαι ὅμως· ἴσως εὔρεθῇ καὶ τούτου θεραπεία. Τὴν 15 παρέδωκα εἰς τὸν Κρηῖτα δέσμην βιβλίων διὰ σέ, τῶν ὁποίων τὸν κατάλογον θέλω σὲ στείλει ὅταν εὐκαιρήσω. Τὴν ἐγκεκλεισμένην πέμψον, νὰ ζήσης! πρὸς τὸν *δοιδόν*.

Υγίαине πανοικί.

Ἀπὸ τὸν Mure δὲν μὲ ἦλθεν ἀκόμη τίποτε.

Ἀλεξάνδρου Βασιλείου

- 9 Μαΐου, Κατὰ τὸν σταλθέντα λογαριασμὸν
 13 Ἰουνίου, Calcul differenciel διὰ Κούμαν
 22 Μαΐου, Βιβλία διὰ Μασσαλίας πρὸς Βε-
 νιαμίν.
 20 Ἰουνίου, Ἐφημερίδα Ἱατρικῆς διὰ Βου-
 κουρέστιον.
 15 Αὐγούστου, Ἐγκυκλοπαιδεία μέρος κ.τ.λ.
 διὰ Ἰωάννινα
 22 Σεπτ. δι' ὅσα ἐπλήρωσα τὸν Βολάνην . .
 1807 16 Ἰανουαρίου, διὰ τὸν Θησαυρὸν
 Ἑρρικ. Στεφ.

Δι' ἐξόφλησιν χρεωστῶ εἰς νέον

- 1 Ἰουλίου. Διὰ 1 Ἡλιόδωρον.
 5 » Διὰ 1 ἕτερον
 10 » Δι' ὅσα ἔλαβα ἀπὸ Βολάνην . .
 15 » Δι' ὅσα ἔλαβα ἀπὸ Rongemont
 1807 16 Ἰανουαρίου διὰ τὸ λάθος τῶν
 παρελθ. λογαρ.

Ἀσπάζομαι σε πανοίκιον.

Εἰπέ με πρῶτον, ἐὰν τὸ λάθος 231 ᾦναι κα-
 θωμένον, διότι τὸ ἔβαλα ἐκ μνήμης, μὴν ἔχων

ρον νὰ τὸ ζητῶ εἰς τὰς ἐπιστολάς σου. Μὴ λησμονήσης, διὰ νὰ τὸ διορθώσω πάραυτα.

Τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 27 παρελθόντος Δεκεμβρίου ἔλαβον, καὶ ἀπεκρίθην χωρὶς ἀναβολὴν κατὰ μέρος εἰς τὰ τοῦ Κούμα.

Προχθὲς σ' ἐπεμψεν ὁ Allais διὰ τοῦ Franck μίαν Πάλαν περιέχουσαν 100 Προδρόμους, τὸν Θησαυρὸν τοῦ Στεφάνου (εἰς 4 τόμους), καὶ 4 ἀντίτυπα τῆς Ἑλληνο-γαλατικῆς ἀπολογίας τοῦ Σωκράτους. Διὰ τοὺς Προδρόμους θέλει σὲ γράψει ὁ Ζωσιμᾶς (ἐκ διαταγῆς τοῦ ὁποίου σὲ τοὺς πέμπω) πῶς ἔχεις νὰ τοὺς οἰκονομήσης. Ἐνθυμοῦ μόνον νὰ δώσης ἀπ' αὐτοὺς ἕν ἀντίτυπον ῥαμμένον τὸν Καπιτανάκην, τὸν σχολιαστὴν λέγω τοῦ Καισάρεως, καὶ πέρασέ τον εἰς λογαριασμὸν τοῦ Ζωσιμᾶ· φανερῶσας εἰς αὐτόν, ὅτι τὸν ἔδωκας ἐκ διαταγῆς μου. Τὰς ἀπολογίας κάμε ὡς σὲ προέγραψα, ἤγουν δὲς ἢ στείλε τας ὅτινα θέλεις, ὅχι ἐκ μέρους μου. Τοῦ Στεφάνου ἡ τιμὴ εἶναι μετρία, δεμένου μάλιστα, καθὼς εἶναι δεμένος εἰς στίχῳμα κόσμιον καὶ καθάριον. Τὸ παλαιὸν Γλῶσσάριον (μὲ τ' ὅποιον εὐρίσκεται καμμίαν φορὰν ὁ θησαυρὸς) μόνον πωλεῖται κατὰ τὸ παρὸν ἕως 100· ὅθεν δὲν εἶναι πολλαὶ αἱ 60 τὰς ὁποίας αὐτοῦ σ' ἐζήτησαν. Πλὴν ὁμως σὲ λέγω πάλιν ὅτι δὲν σὲ εἶναι ἀναγκαῖον. Ὁ θησαυρὸς ὅσον ὑπάγει μέλλει νὰ γίνεταί ἀκριβώτερος· ἐπειδὴ τοιοῦτον διεξοδικὸν λεξικὸν ὀλίγη ἐλπίς εἶναι ὅτι θέλει μετα-τυπωθῇ.

Καλὸν σημεῖον τὸ νὰ μὴ δυσареστηθῇ ὁ Ἰατρὸς εἰς τὰ περὶ τῆς εἰκόνας. Ὅπως κἄν ἤθελεν ὁμως τὸ λάβει, ἐγὼ βέβαια δὲν ἤθελα μετανοήσαι. Ἄς ᾔναι καλὰ καὶ εἰς τοῦτο οἱ Λευῖται· αὐτοὶ μᾶς ἔδωκαν τὸ παράδειγμα

τῆς τοιαύτης ἀναιδεστάτης κενοδοξίας, ὡς νὰ ᾔτον ἄθλος Ἡράκλειος τὸ νὰ μεταγλωττίζη τις τὰ ξένα. Ἄν δὲν ᾔτον ἄθλος ἤθελε βέβαια εἶσθαι μεγάλη εὐεργεσία πρὸς τὸ γένος, καὶ διὰ τὴν ἐκ τῶν τοιούτων ὠφέλειαν, καὶ διὰ τὴν ἐν ταυτῷ καὶ τῆς γλώσσης τρίψιν καὶ τελείωσιν ἢ καλὴν μετάφρασιν. Ἀλλὰ τὸ νὰ βάλῃ ὁ εὐεργετῶν τὴν εἰκόνα του εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου, εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ νὰ πληρώνεται *sans façon* μόνος του, καὶ πρὸς τούτοις νὰ λέγῃ ἀναισχύντως πρὸς τοὺς εὐεργετουμένους *c'est moi qui vous ai procuré ce bien, regardez-moi, et reconnoissez votre Bienfaiteur.* Ἄλλην ἐξήγησιν τοῦτο δὲν ἐπιδέχεται, ἢ εἶμαι κακὸς σχολιαστής.

Περὶ δὲ τῶν ἐλπίδων τῆς βελτιώσεως τοῦ ὕφους καὶ αὐτοῦ, καὶ τοῦ μεταφραστοῦ τοῦ Ἀναχάρσιδος, μὴ παύης νὰ λέγῃς πρὸς αὐτοὺς φίλε, ὅτι δὲν θέλουν ποτὲ γράψαι καλὰ, ἂν δὲν δώσωσι τόνον καὶ νεῦρα εἰς τὴν γλώσσαν· τὰ δὲ νεῦρα πρέπει νὰ εὐρίσκωνται πρῶτον εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ γράφοντος, ἂν ἔχῃ δηλαδὴ φρονήματα ἐλεύθερα. Περὶ τοῦ ἀναγκαίου τούτου δεσμοῦ τῶν ἐννοιῶν καὶ τῆς φράσεως, καὶ τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου εἰς τὸν προφορικόν, ἢ γραπτόν, ἴσως εἴπω τι εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ Ἰσοκράτους, ἂν μὲ τὸ συγχωρήσῃ ἢ ποδάγρα.

Περὶ τῶν 400 τοῦ Σχοινᾶ δὲν καταλαμβάνω τίποτε. Εἶναι ὀλίγαι ἡμέραι ἀποῦ, στοχαζόμενος τὴν ἀμνηχανίαν εἰς τὴν ὁποίαν φυσικὰ ἔπρεπε νὰ εὐρίσκεται, τὸν ἔδωκα τὴν ἄδειαν νὰ σύρῃ ἀπ' ἐμέ ἕως 150. Καὶ αὐτὸς ἀποκρινόμενος μὲ λέγει, ὅτι ἡ ἀνάγκη τὸν ἐβίασε νὰ σύρῃ ἀπὸ σὲ 600 φρ. ἢ λίτρ. καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ πρῶτον τὴν εἶδῃσιν· διὰ τὸ ὅποιον ἔλεγεν ὅτι καὶ λυπεῖται καὶ φοβεῖ-

αι διὰ τὴν ἐνδεχομένην ἐκ τούτου δικαίαν ὀργὴν σου.
 ἢ σκοπὸν νὰ τὸν ἐπιπλήξω κ' ἐγὼ ὀλίγον περὶ τούτου
 ἢ ἔως ταύτης τῆς ὥρας δὲν τὸ ἔκαμα ἐνθυμούμενος
 τὴν παροιμίαν, «Ὅστις πνίγεται τὰ μαλλιά του πιάνει».
 Ἡ Πάλα εἶναι σημειωμένη AB.

45.

Ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τοῦ Courier ἔμαθεν ὁ Κλαυέριος
 ὅτι ὁ Courier ἐπέβη εἰς τὴν Anvers, ὅπου ἔχει ἐξά-
 θελον, ἢ θεῖον τὸν Receveur général. Πιθανὸν ὅτι σ'
 ἔγραψεν ἐκεῖθεν. Ἐὰν ὅχι, φρόντισον νὰ τὸν γράψῃς αὐ-
 τόν. Πάλιν μὲ πιστοποιεῖ ὁ Κλαυέριος, ὅτι δὲν τρέχεις
 κίνδυνον οὐδένα· πλὴν ἴσως ἀργοπορίαν, γέννημα τῆς
 ἀποτροπίας του.

Περὶ δὲ τοῦ K. σὲ εἶπα κάντι εἰς τὴν προλαβοῦσάν
 σου. Ὁ Βάμβας ἀνεδέχθη τὴν φροντίδα νὰ ἐξετάσῃ·
 ἀλλ' ἀκόμη δὲν ἐμάθομεν τίποτε. Συλλογίσου πάλιν, ἂν
 δὲν συμφέρῃ νὰ τὸν προστάξῃς νὰ πληρώσῃ εἰς ἐμέ. Πρό-
 ρασις εὐλογον ἔχεις τὸν θάνατον τοῦ Z. λέγων ὅτι ὁ θά-
 νατος οὗτος μ' ἔφερεν εἰς μεγαλωτάτην ἀνάγκην, ὥστε
 καὶ νὰ διακοπῇ ὁ τύπος τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλ. καὶ ἄλλα
 τοιαῦτα.

Λάβε καὶ τὸν ἐπιτάφιον· καὶ ἂν ἔχῃς τρόπον, πέμψε
 τὸν εἰς Νίσσαν, ἕως νὰ εὔρω τὸν τρόπον, καὶ σέ, καὶ ἐκεῖ-
 νους νὰ πέμψω περισσότερα ἀντίτυπα. Εἶναι καλὸν νὰ
 παραρισθῶσι, καὶ εἰς τούτους καὶ εἰς τοὺς Ἑλληνας.

Υἱάινε φίλε.

Οἱ θρηνοῦντες δύο νέοι παριστάνουσι σπουδαστὰς γραμμάτων Γραικοῦς.

46.

Ἀσπάζομαι σε φίλε !

Καιρὸν δὲν ἔχω ν' ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἐπιστολάς σου. Τὴν ἐγκεκλεισμένην ἀφοῦ σφραγίσῃς, πέμψον ἀσφαλῶς καὶ γρήγορα. Ἴσως συμφέρει νὰ δοθῇ δι' ἄλλης χειρὸς παρὰ τὴν τοῦ Κούμα, διὰ νὰ μὴ δώσῃ χώραν εἰς ὑπόψιν.

Χθὲς μ' ἔφερεν ὁ Κρῆς 5 ἀντίτυπα τῆς πρὸς τὸ ἀνθρωπόμορφον θηρίον ἐπιστολῆς σου. Ὑγίαινε !

Μὴν ἐρωτᾷς πόσον μ' ἐλύπησεν ἡ 9 σελὶς τῆς περικλειομένης ἐδῶ ἀγγελίας, ἡ ὁποία ἐγράφη ἀπὸ ζῆλον ἀναμφιβόλως, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀπειρίαν τῆς ἐτι κρατούσης ἐπιρροίας τῶν τοὺς ὁποίους ὀνομάζει θεοβλαβεῖς καὶ ὑποκριτὰς. Κρίνω λοιπὸν τὴν διάδοσιν τῆς ἀγγελίας ταύτης ἀσύμφορον τῶρα μάλιστα ἀφοῦ τοὺς εἰρήνευσαν, ἢ ἐμελλαν νὰ τοὺς εἰρηνεύσωσιν οἱ Πατριαρχικοὶ Ἐξαρχοί.

47.

Δὲν ἐξεύρω παρὰ τίνος δαίμονος ἔμαθεν ὅτι ὁ φίλος τοῦ ἔγινε correspondant τοῦ Πανεπιστημίου· αὐτὸ ἂν ἐγίνετο, ἤθελεν εἶσθαι πρᾶγμα μικρόν, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι μὴδ' ἔγινε παντελῶς.

*Αν εἶπω ὅτι δὲν μ' ἐλύπησαν αἱ φλυαρίαι του, ψεύ-
δομαι. Ἡ πλειοτέρα μου λύπη ὅμως εἶναι, ὅτι εἰς τοιαύ-
τας φλυαρίας, τὰς ὁποίας μὴδ' οἱ σκύλοι δὲν τρώγουν,
ὡς λέγει ἡ παροιμία, δὲν ἐκβαίνουσιν ἀντιρρήσεις ἀθρόαι
ἀπὸ διάφορα μέρη, νὰ καταπαύσωσι τὸν μαινόμενον. Το-
σαύτη ἄρα εἶναι ἀκόμη τοῦ ταλαιπώρου γένους ἡ γυμνό-
της, ὥστε νὰ μὴ εὐρίσκωνται ἄνθρωποι ἀπαρεσκόμενοι εἰς
τοιαύτας ὑλακὰς, ἢ ἂν ἀπαρέσκωνται, νὰ μὴν εἶναι κα-
λοὶ μὲ τόσην ὕλην ἄφθονον, ὅση εὐρίσκεται εἰς ὅσα ἔγρα-
ψε, νὰ δημιουργήσωσι μικρόν τι φυλλάδιον. Ὁ ἡλίθιος
παραβάλλει τὸ κατὰ τρόπον μὲ τὸ κατὰ λόγον, χωρὶς
κἄν νὰ συλλογισθῇ ὅτι εἰς τοῦτο δὲν χρειάζεται τὸ *Δέον*-
τα, ἐπειδὴ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ *Λογικῶς*· ἐκεῖνο ἂν δὲν ὑπο-
θέσης ἔλλειψιν, εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ τροπικῶς ἤγουν μετα-
φορικῶς, ἢ ἀλληγορικῶς.

Ὅσα μὲ λέγεις εἰς παρηγορίαν ἀναφέρων τὰ τοῦ Βαρ-
δαλάχου, ταῦτα μάλιστα μὲ λυποῦσιν. Οἱ τοιοῦτοι πα-
ράκαιροι ἔπαινοι ἐξαγριώνουσι φίλε τοὺς σκύλους. *Κύριος*
οἶδε πόσα ἄλλα δεινὰ μέλλει νὰ μὲ προξενήσῃ τοῦ Ῥώτα
ἢ εἰκῶν, τὴν ὁποίαν φοβοῦμαι περισσότερον παρὰ τοῦ
Βαρδαλάχου τὰ ἐγκώμια, διότι σιμὰ τῶν ἄλλων κακῶν
μὲ καταστένει καὶ Γελοῖον. Ναί! φίλε, γελοῖον. Τοιαύ-
τας εἰκόνας βλέπω καθημέραν εἰς τὴν παραποταμίαν
στρωμένας εἰς τὸ ἔδαφος, ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ζῶντες
ἐνομιζοντο ἀπὸ φίλους πιστοὺς, ἀλλ' ὅχι πολλὰ κριτι-
κοὺς, ἄνδρες μεγάλοι, καὶ τοιούτους ἴσως ἐνόμιζον καὶ
αὐτοὶ ἑαυτοὺς. Οἱ τοιοῦτοι φίλοι δὲν στοχάζονται, ὅτι
ἂν ὀρθοποδήσῃ τὸ γένος, ὡς εἶναι ἐλπίς, μετὰ ἑκατόν,
ἴσως καὶ ὀλιγωτέρους χρόνους, ἡμεῖς ὅλοι ὅσοι ζῶμεν (χω-
ρὶς νὰ ἐξαιρέσης καὶ αὐτὸν τὸν Πάντεχνον καὶ Πανεπι-

στήμονα) θέλομεν εἶσθαι ἀκλεεῖς καὶ ἀνώνυμοι. Ὅ,τι μάλιστα μ' ἐτάραξεν ἀπὸ τὰς φλυαρίας τοῦ ἡλιθίου κυνός, εἶναι ὅτι καὶ μὲ συκοφαντεῖ, κηρύττων ὅτι ζητήσας πολ-
λάκις τὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἴσοδον ἀπεβάλλθην.

Ὅπως ἂν ᾔηναι, φίλε, σὺ πλέον παῦσε νὰ ἀντιγράψῃς εἰς τὰς φλυαρίας του, καὶ διότι σὲ ἀπασχολοῦν πολὺ τὰ τοιαῦτα, καὶ διότι δὲν ὠφελοῦν, ἐπειδὴ παρὰ φίλου γρα-
φόμενα, αὐτὸς τὰ ἐξηγεῖ ὡς ὀλίγων τινῶν συνωμοσίαν κατ' αὐτοῦ καὶ φθόνον. Ὡφέλιστα ἤθελαν εἶσθαι, ἐάν, ὡς εἶπα, ἐξήρχοντο ἄθροα ἀπὸ διαφόρους ἀνθρώπους ὑπο-
θεμένους νὰ μὴν ἔχωσι σχέσιν μ' ἐμέ. Ὁ Κούμας ὁμως ἔπρεπε νὰ γράψῃ τι ἢ ἀμέσως ἢ διὰ τῶν μαθητῶν του.

Καῦσε τὸ φύλλον.

48.

28 Ἰανουαρίου,

Φίλε Ἀλέξανδρε, ἀσπάζομαί σε.

Τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 6 Ἰανουαρίου ἔλαβον. Εὐχα-
ριστῶ σε ἀπὸ ψυχῆς διὰ τὴν προμήθειαν καὶ προθυμίαν σου εἰς τὸ νὰ μὲ βοηθήσῃς διὰ τοῦ Ἰορδάνου· ἀλλὰ κα-
θὼς εἶχα σὲ προγράψει, ὁ φίλος μ' ἔστειλεν ἀργύρια, ἂν καὶ ὅχι ἀκόμη ὅλα ὅσα μὲ χρεωστεῖ. Ὅθεν κατὰ τὸ πα-
ρὸν δὲν ἔχω χρεῖαν νὰ σὲ βαρύνω.

Περὶ τῆς ἐγκεκλεισμένης πρὸς τὸν ταχυδρόμον ἰδοὺ τί συνέβη (C'est une fatalité qui a augmenté tous les déplaisirs que j' ai éprouvés tous ces jours passés).

Ὅταν ἔλαβα τὴν ἐπιστολὴν σου εὐρέθη εἰς τὸν οἶκόν μου ἄνθρωπος πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Νικολόπωλος ὑπάγει καθημέραν. Διὰ τὴν ἀποφύγαν τῆς μικρᾶς πόστας (εἰς τὴν ὁποῖαν νὰ δοθῇ ἡ ἐπιστολὴ πρὸ τῆς ἀκολούθου ἡμέρας ἦτον ἀδύνατον διὰ τὴν νύκτα) τὴν ἐνδεχομένην ἀργοπορίαν, ἔδωκα εἰς τὸν φίλον τὴν ἐπιστολὴν συνωδευμένην μὲ ἄλλην ἰδικὴν μου πρὸς τὸν Ν. Τὸ πεπρωμένον ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Ν. δύο ἡμέρας ὀλοκλήρους νὰ ὑπάγῃ πρὸς τὸν ὁποῖον ἤρχετο καθημέραν. Ἐλαβε τέλος πάντων τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ὑπῆγεν εἰς τοῦ Πρέσβεως τὸ πρῶτ' τῆς 27, ἀλλ' ὁ ταχυδρόμος εἶχε κινήσει τὴν 26, ὅθεν μὲ τὴν ἔφερεν ὀπίσω χθές. Σήμερον γράφω πρὸς τὸν Franck παρακαλῶν, ἂν κατ' εὐτυχίαν ὁ ταχυδρόμος εὐρεθῇ ἀκόμη εἰς τὸ Στρασβοῦργον νὰ τὸν δώσῃ καὶ τὴν ἐπιστολὴν σου καὶ τὰ βιβλία· εἰ δὲ μὴ νὰ τὰ στείλῃ κατὰ τὴν διαταγὴν σου, εἰς τὸ Ulm. Καίρὸν δὲν ἔχω νὰ γράψω περισσότερα. Ὑγίαινε!

49.

Μηδὲ σήμερον καιρὸν εὐρίσκω νὰ ἀποκριθῶ εἰς τὰς ἐπιστολάς σου. Στείλῃ τὴν πρὸς τὸν Πρωτοψάλτην, ἡ ὁποία μοῦ ἔδαπάνησεν, ὡς βλέπεις, πολὺν καιρὸν. Ἐδῶ κλεισμένον εὐρίσκεις καὶ τὸν λογαριασμὸν τῶν βιβλίων, περὶ τῶν ὁποίων δὲν σέ ἔδωκα χρέος εἰς τὸν λογαριασμὸν σου, καθὼς μηδὲ πίστιν, ὅταν ἔλαβα τὰ ἀργύρια ἀπὸ τὸν Μαρτίνον.

Ἄλλ' ὅμως πρέπει νὰ σέ εἴπω ὅτι δὲν ἐπλήρωσα τὸν

Allais πλὴν μόνας λίτρας	649:12
τὰ λοιπὰ εἶναι διὰ τὸν προμηθεύοντα	64:18
	714:10

Ἐὰν τὰ βιβλία ἦναι διὰ τὸν ἀδελφόν σου, μὴν ὀκνη-
σης νὰ μὲ τὸ φανερώσης, διὰ νὰ καταχωρίσω εἰς πίστιν
τοῦ λογαριασμοῦ σου ταύτας τὰς 64:18. Ὑγίαινε!

50.

3 Μαρτίου.

Φίλε Ἀλέξανδρε ἀσπάζομαι σε.

Ἐξω τοῦ πεδαρτισμοῦ φοβοῦμαι δύο ἄλλα πράγ-
ματα, μήπως εἶναι καὶ ὀλίγη Λευϊτικὴ συνήθης φιλαρ-
χία, ἥ καὶ δυστυχῆς ὀργανισμὸς τῆς κεφαλῆς. Τοῦτο
μάλιστα τὸ τελευταῖον ὑποπτεύομαι διὰ τὴν λιθίνην ἀνα-
σθησίαν του εἰς τὰ θέλγητρα τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσ-
σης. Ὅπως ἂν ἦναι τὸ πρᾶγμα, ἐγὼ καιρὸν δὲν ἔχω νὰ
δαπανῶ εἰς τοιαύτας ἐπιστολικὰς κοινολογίας, τοσοῦτον
ἀηδεστέρας εἰς ἐμέ, ὅσον ὁ γράφων πολεμεῖ κατ' εὐθείαν
τοὺς ἔρωτας οἱ ὅποιοι μὲ αἰχμαλώτισαν παιδιόθεν, καὶ
χωρὶς τῶν ὁποίων ἡ φιλοσοφία εἶναι Βασίλισσα χωρὶς
ἀμφιπόλους (dames d'honneur), ἤγουν δὲν εἶναι τίποτε.

Λέγεις, ὅτι τὸ αἶμά σου βράζει, ὡς νέου, ὅταν ἀνα-
γινώσκῃς τὸν Δημοσθένην· τόσον ὀλιγώτερον ἀμφιβόλλω
περὶ τούτου, ὅσον ἐγὼ εἶναι πολὺς καιρὸς ἀποῦ μήτε νὰ
τὸν ἀναγνώσω πλέον τὴν νύκτα ἐμπορῶ, διότι ἡ ἀνά-

γνωσίς του ἀποτελεῖ εἰς ἐμέ ἀγρυπνίαν, καὶ ἀκολούθως ἀρρωστίαν. Ἀλλὰ καὶ σὺ κ' ἐγώ, καὶ ἄλλοι ὡς ἡμεῖς, εἰμεθα ὅλοι σχολαστικοὶ (pédants) κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Φιλοσόφου· ὅτι παρετήρησας νομίζω καὶ τὸ ἀπότομον τῆς περὶ τῶν μὴ ὁμοφρονούντων μ' αὐτὸν κρίσεως, καὶ τὸ ἀνυπομόνητον τῆς ἀντιδοξίας (l'intolérance), τὸ ὅποῖον εἶναι τοῦ ἀληθινοῦ καὶ γνησίου πεδατισμοῦ ὁ χαρακτήρ. Παρηγοροῦ ὅμως, ἐνθυμούμενος, ὅτι ἄλλος φιλόσοφος, ὁ Ἀριστοτέλης, ἔγραψε περὶ Ῥητορικῆς, καὶ ποιητικῆς, καὶ κατεδέχθη νὰ σχολιάσῃ καὶ τὸν Ὅμηρον· καὶ μὴ παύης νὰ ἐνόηης μὲ τὸν Smith καὶ τὸν Stevant τὸν Πλάτωνα, τὸν Ξενοφῶντα, καὶ τὴν χορείαν ὅλην τῶν αὐιδίμων ἐκείνων, ἀληθῶς ἐγκυκλοπαιδικῶν ἀνδρῶν. Ἐκαμνες καλὰ νὰ διαβάσῃς καὶ τὸν χαριέστατον βωμολόχον Ἀριστοφάνην. Μὴ σὲ φανῇ παράδοξον ἢ κατὰ τὸ ριζνόμενον ἀντίφασιν τῶν δύο ἐπιθέτων. Βωμολόχος εἶναι βέβαια εἰς πολλὰ, ἀλλ' ἔχει τόσας χάριτας ἄλλας ὁ διάβολος, ὥστε ἀξιῶθη ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ θεοῦ Πλάτωνος, τὸ χαριτωμένον καὶ μελίρρυτον τοῦτο δίστιχον,

Αἱ χάριτες τέμενός τι λαβεῖν, ὅπερ οὐχὶ πεσεῖται,
Ζητοῦσαι, ψυχὴν εὖρον Ἀριστοφάνους.

Δὲν εἶναι δύσκολος· ἡ μεγαλητέρα του δυσκολία εἶναι εἰς ὅσα λέγει αἰνιττόμενος περιστάσεις ἐκείνου τοῦ καιροῦ· ἀπὸ τὰς αἰνίξεις ταύτας ἐξήγησαν πολλὰς οἱ σχολιασταὶ του, ἄφησαν ὅμως καὶ ὅχι ὀλίγας ἀνεξηγήτους. Τοῦτο ὅμως τὸ ἀτύχημα εἶναι κοινὸν εἰς ὅλους. Ἐξω ἀπὸ τὰς Ἀττικὰς χάριτας τοῦ χαρακτήρος τοῦ λόγου, ἔξω ἀπὸ τὰς εὐφρεστάτας ἀστειότητας, καὶ ἀπὸ τὰ δριμύτατα (riquants) σκώμματα κατὰ τῶν διεφθαρμένων του συμπολιτῶν, εἶναι ὁ μόνος ποιητής, εἰς τὸν

ὁποῖον λαμβάνει τις καθαρὰν ἔννοιαν τῆς τότε καταστάσεως τῶν Ἀθηναίων, ἔννοιαν, ἣ ὁποία χρησιμεύει πολλὰ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ξενοφῶντος, τοῦ Ἰσοκράτους, τοῦ Δημοσθένους, καὶ ὅλων ὅσοι εἶπὺν τι περὶ τῆς τότε Δημοκρατίας. Εἰς τὰς εἰς τὸν Ἰσοκράτην σημειώσεις μου θέλεις εὐρεῖ τοιαύτας τινὰς παραλληλίας (rapprochemens) μὲ τὸν Κωμικόν.

Τὸ σύστημά του δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σὲ περιγράψω· ἔχει κάποιαν ὁμοιότητα μὲ τὸ τοῦ Demainieux· ἀρκεῖ νὰ σὲ εἴπω ἐν συντομίᾳ ὅτι ἐπιστηρίζεται εἰς τοῦτο, ὅτι οἱ ἀνάλογοι τύποι τῶν λέξεων πρέπει νὰ ἔχωσιν ἀναλόγους σημασίας ἢ (τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ αὐτὸ) αἱ ἀνάλογοι σημασίαι, πρέπει νὰ ἔχωσιν ἀναλόγους τύπους· παραδείγματος χάριν· ἐπειδὴ ἀπὸ τὸ διορθόνω, λέγομεν διορθώσεις, διὰ τί ἀπὸ τὸ βαδίζω, ἐλπίζω, ὀρίζω κτλ. νὰ μὴ λέγωμεν βάδισις, ὀρισίς, ἔλπισις, ἀλλὰ βάδισμα, ὀρισμός, ἐλπίς; Καὶ μέχρι τούτου εἶναι σύμφωνος μὲ πολλοὺς ἐκ τούτων, καὶ μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον· ἀλλ' οὗτοι τοιαῦτα φιλοσοφοῦντες δὲν ἐφάντασθησαν ποτὲ νὰ ἐξορίσωσιν ἀπὸ τὴν παιδείαν τῶν νέων τὴν Λατινικὴν φωνήν, ἥτις εἶναι εἰς αὐτοὺς ὅ,τι εἰς ἡμᾶς ἡ Ἑλληνική, ἢ ἀληθέστερον νὰ εἴπω, ἥτις μῆτε εἶναι παντάπασιν εἰς αὐτούς, ὅ,τι εἰς ἡμᾶς ἡ Ἑλληνική.

Ὁ Φεδερίκος εἶχε νοῦν, καὶ ἐμιμήθη τοὺς Ῥωμαίους, οἱ ὁποῖοι ἐπαιδεύοντο (τοῦλάχιστον ὅλοι οἱ ἐγκριτοὶ) εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ὁποίας ἔφεραν εἰς τελειότητα καὶ τὴν μητρικὴν αὐτῶν. Τοῦτο εἶναι νόμος ἠθικοπολιτικός· ὅσάκις φυτρώσῃ ἔθνος ὑπερβάλλον τᾶλλα, καταπίνει ὅλα τᾶλλα, ἡγουν τὰ ὑποτάσσεται καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ εἰς τὰ ἔθνη, καὶ εἰς τὰ ἥθη

ὄχι μόνον τὰ χρηστά, ἀλλ' ἐκ δυστυχίας πολλάκις καὶ τὰ κακά.

Τέλος, ὅτι μὲν ἡ φιλοσοφία χρειάζεται γλῶσσαν ἰδίαν, τρόπον τινὰ Ἀλγεβραϊκὴν, διὰ τὴν εὐκολίαν τῆς παραδόσεως, καὶ διὰ τὴν ἀποφυγὴν πάσης πλάνης, τοῦτο, φιλόσοφε, ὅστις ἂν ᾔσαι τὸ συνομολογῶ μὲ σέ· ἀλλ' ὅτι πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ἐξοστρακίσωμεν ἀπὸ τὴν παιδείαν τῶν νέων τὴν ἐπαφροδίτον τῶν προγόνων ἡμῶν γλῶσσαν, εἰς τοῦτο σέ λέγω μὲ τὸν Λουκιανόν, « Ἡράκλεις ! » ἰὼ Ἡράκλεις ! ἄγροικον τοῦτο εἶρηκας, καὶ δεινῶς » Βοιωτίον, ξυναπολέσαι ἐνὶ πονηρῷ τοσούτους, καὶ προ- » σέτι τὴν στοάν, αὐτῷ Μαραθῶνι, καὶ Μιλτιάδῃ καὶ » Κυναιγεῖρῳ » ἀπὸ τῶν ὁποίων τὴν μνήμην πρέπει νὰ ἠλεκτριζώμεθα ἡμέραν καὶ νύκτα. "Ὅχι διὰ τοὺς οἰκτιρ- μούς τοῦ Θεοῦ ! " Ἀμε εἰς κανὲν ἀοίκητον μέρος τῆς Ἀμερικῆς, σύστησον ἐκεῖ ἀποικίαν μισέλληνα, καὶ διδάξον αὐτοὺς τὸ σύστημά σου, ἀλλ' ὄχι εἰς τὰ σπλάγχχνα τῆς Ἑλλάδος.

Μ' ἔφερες εἰς ἀληθινὴν ἔκστασιν μὲ τοὺς νεκρικοὺς τοῦ παπᾶ Π. Καλέ, ἀληθινὰ οἱ νεκρικοὶ διάλογοι τοὺς ὁποίους ἔχω, καὶ εἰς τοὺς ὁποίους στηλιτεύεται ὁ Βολταῖρος, ἡ πολιτικὴ μετὰστασις τῆς Γαλλίας κτλ. ἀπὸ τὸ **"ΑΛ- λον"** **Ὁμηρον** ἐστιχουργήθησαν ; Τοιαῦτα καλὰ ἐξεύ- ρεις, καὶ μὲ τὰ φθονεῖς ;

Σὲ παρακαλῶ, καί,

Πρὸς ὅ,τι σοι φίλον ἐκ σέθεν ἄντομαι,

"Ἡ τέκνον, ἢ λέχος, ἢ χρέος, ἢ Θεός,

νὰ στέκης μακρὰν ἀπὸ τὰς περὶ φιλοσοφικοῦ λίθου τερα- τολογίας καὶ ἱππέων, καὶ πεζῶν, καὶ ναυδατῶν.

Λυπεῖσαι (λέγεις) ὅτι δὲν αἰσθάνεσαι διὰ τί ἄλλη ἄλλης

θέσεως τῶν λέξεων εὐαρεστεῖ εἰς τὴν ἀκοὴν περισσότερον. Μηγὰρ ἐγώ, μὴ γὰρ ἄλλος κάνεις ἐμπορεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τοῦτο τὸ ἀκατανόητον διὰ τί; Συμβαίνει εἰς τὴν ἀκοὴν ὅ,τι καὶ εἰς τὰς ἄλλας αἰσθήσεις· μηγὰρ δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν διὰ τί βρώμα βρώματος διαφέρει εἰς τὴν νοστιμότητα, διὰ τί τὸ αὐτὸ βρώμα διαφέρει κατὰ τὴν διάφορον σκευασίαν. Μ' ὅλον τοῦτο, καὶ εἰς τὴν γεῦσιν ἡ παραλλαγή τῆς αἰσθήσεως δὲν προέρχεται (τούλάχιστον δὲν μὲ φαίνεται νὰ προέρχεται) ἀπὸ τὴν διάφορον θέσιν καὶ σύγκρασιν τῶν μερίδων ἢ ἀτόμων τῶν χυμῶν.

*Ἄν δὲν εὔρηκας τρόπον ἀφανῆ νὰ στείλῃς πρὸς τὸν Ῥώταν τῆς Βιβλιοθήκης τὸν Πρόδρομον, στείλῃς τον φανερώς, μὲ μόνα ὅμως τοῦτα τὰ λόγια ὅτι τὸν πέμπεις ἐκ μέρους μου, καὶ ὅχι τι πλέον.

*Ὅταν ἀνέγνωσα τὸ μέρος τῆς ἐπιστολῆς σου περὶ τῆς παραιτήσεως τοῦ Θησαυροῦ τοῦ Στεφάνου, ὁ θησαυρὸς ἦτο πρὸ πολλῶν ἡμερῶν εἰς τὸν δρόμον. Μὴ λυπεῖσαι ὅμως, διότι εὐκολα θέλεις τὸν πωλήσει (τὸ ὅποσον δὲν σέ συμβουλεύω) μὲ κέρδος ἴσως, διὰ τὸ σπάνιον τοῦ βιβλίου.

Εὐχαριστῶ δι' ὅσα ἀντέγραψας δι' ἐμέ ἀπὸ τὸ λεξικὸν τοῦ Σνειδέρου. Ἀκόμη ὁ Reclam δὲν μ' ἔπεμψεν ὅ,τι μὲ λείπει.

Εἰπέ με νὰ ζήσης! ἐὰν ὁ Στέφανος Ἀλεξανδράκης, τὸν ὅποσον βλέπω εἰς τὰς ἐφημερίδας ὡς ἀποστελλόμενον εἰς τὴν Ἀγγλίαν, εἶναι ὁ ἡμέτερος Κρῆς.

*Ἄν δὲν ἐκατάλαβα τὰς Gioie, τὸ αἷτιον εἶναι ὅτι μίαν μόνην ὀφθαλμοῦ ῥοπὴν ἔκαμα εἰς αὐτό· ὁ καιρὸς, φίλε, μὲ λείπει νὰ ἀναγινώσκω τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὸ ἐργὸν χειρόν μου. Τοῦτο μόνον ἐστοχάσθην (καὶ ὁ στοχασμὸς μου ἅς μείνῃ ἀνεκλάλητος). Τί ἔμεινε πλέον εἰς αὐτούς

νὰ κάμωσιν εἰς κἀνένα "Ομηρον ἢ Πλάτωνα, ἐὰν γεννη-
θῶσι τοιοῦτοι; Ἐὰν συμβάλλῃ πολὺ εἰς ἐλάττωσιν τῶν
ἁμαρτημάτων, τὸ νὰ ᾔναι ἀνάλογοι αἱ ποιναὶ μὲ τ' ἁμαρ-
τήματα, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, συμφέρει καὶ εἰς τὴν
αὐξήσιν τῶν ἀρετῶν, τὸ νὰ ᾔναι αἱ ἀμοιβαὶ ἀνάλογοι.
Ἀλλὰ περὶ τούτου *ce ne sont pas nos affaires*, ἂν καὶ
κατ' ἄλλον λόγον *ces choses devroient être nos af-
faires*, ἐπειδὴ ἀποβλέπουσι τὸ κοινὸν συμφέρον. Τίς
ὁμως, ἂν δὲν ἔχασε παντάπασι τὰς φρένας, τολμᾷ ν'
ἀνοίξῃ στόμα περὶ τῶν τοιούτων;

"Εδῶκα τοὺς χαιρετισμούς σου πρὸς τὸν Κουζ. . . καὶ
μὲ εἶπε νὰ σὲ ἀντιχαιρετίσω· ἐπρόσθεσεν εἰς τοὺς ἀντι-
χαιρετισμούς ἢ ἀντιχαιρετίσεις (ὡς θέλει ὁ Φ.) καλὴν
παρηγορίαν, διὰ τὴν ὁποίαν θέλεις εὐφρανθῇ ὅτι θέλει
δηλαδὴ σπουδάσει νὰ σὲ πληρώσῃ, αὐτός!!! ὅσα ὁ λιθο-
φιλόσοφος ἱππεὺς σοῦ ἐπῆρεν. Ἐγέλασα πολὺ ἐνθυμηθεὶς
τὸν μῦθον τοῦ Ναστραντιχότζα. Ἴσως δὲν τὸν ἐξεύρεις.
Οὗτος λοιπὸν ὁ Ναστραντιχότζας· βιαζόμενος μίαν τῶν
ἡμερῶν ἀπὸ τὸν δανειστήν του, τὸν ὅποτον πολλάκις μὲ
διαφόρους ψευδεῖς ὑποσχέσεις εἶχε δυσωπήσει, « Τώρα
» πλέον (τὸν λέγει) ἐτελείωσαν τὰ ψεύματα ἀκόμη ὀλί-
» γων ἡμερῶν ὑπομονήν, καὶ εὗρηκα τὸν τρόπον νὰ σὲ
» πληρώσω ». Ποῖος εἶναι ὁ τρόπος οὗτος (τὸν ἐρωτᾷ ὁ
δανειστής); « Εἰς τὸν δρόμον (λέγει ὁ Ναστραντιχότζας),
» ὅθεν καταβαίνουνσι τὰ καμήλια φορτωμένα βαμβάκια,
» ἕστησα καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη φρύγανα (τζαλῖα), εἰς τὰ
» ὅποια ἐξ ἀνάγκης, διὰ τὸ στενὸν τοῦ δρόμου τριβόμε-
» ναι αἱ Πάλλαι θέλουν ἀφήσει πολὺ μέρος βαμβακίου·
» ἀπὸ τὴν πώλησιν τούτου θέλω σὲ πληρώσει ». Ἀκού-
σας ὁ δανειστής τὸ τοιοῦτον ἀπροσδόκητον, ἐξηράνθη

ἀπὸ τὰ γέλοια. Καὶ ὁ Ναστραντιχότζας χωρὶς νὰ παρα-
χθῇ « Γελᾷς (βέβαια τὸν εἶπε) βλέπων ὅτι εὐκόλυνεν ἡ
» δουλειά σου, *Γκιουλέρσιν καχπόγλου, ἰσὶν κολαϊ-*
» λαρτί ». Κρίμα εἰς τὸν κόπον μου, ἂν ἐξεύρης τὸν μῦ-
θον, ὅστις σὲ συμβουλεύει νὰ χαίρεσαι διὰ τὴν μέλλουσαν
πληρωμὴν τῶν 300 σου. Δὲν ἔμεινε πλέον χαρτίον. Εἰπέ
με τοῦτο μόνον ὅσον δυνατόν ἐγγήγορα, ἐὰν τὸ Ἄμπα-
ριάζω εἶναι λέξις Χίων, ἐὰν σημαίνῃ τὸ καταλιμπάνω
ὅ,τι δὲν ἔπρεπε νὰ καταλείπω, ἢ τι τοιοῦτον. Ἐρώτη-
σον, ἂν εὐρίσκωνται αὐτοῦ, κἀνένα Χῖον. Περὶ τῶν ἄλ-
λων γράψε με ὅταν θέλῃς, περὶ δὲ τὸν Ἀμπάριασε, μ'
ἀμπάριασε, ταχύτερον. Ὑγίαινε.

51.

Πρὸς σὲ μόνον.

Πρέπει, φίλε, νὰ σ' ἐξομολογηθῶ καθαρὰ τὴν γνώ-
μην μου περὶ τοῦ νέου. Δὲν ἐξεύρω πῶς εἶμαι προκατε-
λημμένος κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐστοχάσθην, ἀφ' οὗ ἐτόλ-
μησε, μὴ ὦν, νὰ ὑπογράφεται ἀνεψιός μου, ὡς ἐκείνης τῆς
συμμορίας τῶν πολυτρόπων καὶ πολυπλόκων ἀνθρώπων,
τοὺς ὁποίους οὗτοι ὀνομάζουν *intrigants*. Ἐπαιξε ταύ-
την τὴν κωμωδίαν ἐπιμόνως μ' ὅλον ὅτι ἔβλεπεν ἐμέ ἐπι-
μένοντα εἰς τὰς ἀποκρίσεις μου εἰς τὸ νὰ μὴ τὸν διδῶ
τὸν τίτλον τοῦ ἀνεψιοῦ, καὶ τὸ τελευταῖον διὰ νὰ τελειώ-
σῃ τὸ δράμα κωμικῶς ὡς τὸ ἄρχισεν, εἰς μίαν ἀπὸ τὰς
ἐπιστολάς του ὑπογράφεται ὁ *δυστυχὴς ἀνεψιός σου*.

Ταύτην μου τὴν ὑποψίαν ἠῤῥησε καὶ ἡ διὰ τοῦ Σχινᾶ

(τοῦ ἀπλοῦ καὶ χρηστοῦ τὰ ἦθη Σχινᾶ) πρὸς ἐμέ συμ-
βουλὴ του νὰ πέμψω εἰς τὸν Ἡγεμόνα ἕν ἀντίτυπον τοῦ
Προδρόμου.

Εἰς αὐτὸ πρόσθετες καὶ τὸ δρᾶμα τοῦ Θεολόγου. Εἶναι
πιθανώτατον, ὅτι διὰ νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπὸν του (νὰ
ἔλθῃ δηλαδὴ πρὸς τὸν νομιζόμενον θεῖον του) αὐτὸς ὑπέ-
βαλε καὶ εἰς τὸν διδάσκαλον ἐκδότην καὶ εἰς τὸν χρηστὸν
ιεράρχην, τὸ νὰ τὸν κάμωσι κομιστὴν τῆς ἐκδόσεως.

Ὅλα ταῦτα, φίλε, μὲ κάμνουσι νὰ τρέμω μὴ δὲν δύ-
ναμαι νὰ συμβιώσω μ' αὐτόν. Αὐτός, ὅταν ἔλθῃ, τὸ
πρῶτον του ἔργον θέλει εἶσθαι ἡ ἰδιοποίησις τῆς ἀνεψιό-
τητος, ἤγουν ἔργον τὸ ὅποῖον φυσικὰ θέλει μ' ἀναγκάσει
ἢ νὰ ψευσθῶ, ἢ νὰ τὸν ἀποδείξω ψευδόμενον. Τὸ δεῦτε-
ρον (καὶ εἰς τοῦτο μὴν ἀμφιβάλλης), ὦν καὶ φύσει φιλο-
κερδέστατος θέλει καταπείσει τὸν ιεράρχην νὰ πέμψῃ καὶ
πάλιν τὴν ἐκδοσιν ἐδῶ.

Ἐγώ, φίλε, ἔχω χρεῖαν περισσότερον Γραμματικοῦ ἢ
μᾶλλον εἰπεῖν ὑπηρετοῦ, παρὰ συνεργοῦ, ἤγουν ὑποκει-
μένου τοιούτου εἰς τὸν ὅποῖον νὰ δύναμαι ὅπως θέλω καὶ
ὅταν θέλω νὰ δίδω ὅσα εἶναι ἐπίπονα καὶ βαρέα εἰς ἐμέ.
Ὅταν λοιπὸν ὑποταχθῇ (εἰάν ᾗναι τρόπος νὰ ὑποταχθῇ)
εἰς τὰ τοιαῦτα, ποῦ τὸν μένει πλέον καιρὸς νὰ σπουδάσῃ;
καὶ ποῦ καιρὸς νὰ τρέχῃ εἰς τὰ μαθήματα, περιωρισμέ-
να ὅλα σχεδὸν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἀγίου Ἰακώβου, τόσον
μακρυσμένην ἀπὸ τὴν κατοικίαν μου;

Καὶ αὕτη του ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὸ νὰ ζητῇ νὰ ἔλθῃ πρὸς
ἐμέ μὲ βῆλλει εἰς δεινὰς ὑποψίας τοῦ ἡθους του. Πῶς
ἀρμόζει μεταβληθεὶς ἐξαίφνης ἀπὸ τὴν ἐσχάτην ἀπορίαν
εἰς πόρον τινὰ μικρὸν νὰ μὴν ἀρκῇται εἰς αὐτὸν καὶ εἰς
τὴν προσδοκωμένην παρὰ τοῦ ιεράρχου βοήθειαν, νὰ ἐξα-

κολουθήσῃ τὴν σπουδὴν τῶν μαθημάτων ἢ αὐτοῦ, ἢ εἰς κάμμιαν ἄλλην σχολὴν τῆς Γερμανίας, ἀλλὰ νὰ ζητῇ τοὺς Παρίσιους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς στοχάζεται, ὡς τὸ μέγιστον τῶν εὐτυχημάτων; μὲ φαίνεται τὸ αὐτὸ καὶ γυμνός, ὅστις ζητεῖ πορφύραν, καὶ ἀποστρέφεται τὸ λινὸν ἔνδυμα, τὸ ὅποion εἶναι ἱκανὸν νὰ σκεπάσῃ τὴν παροῦσάν του γυμνότητα. Διότι εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ οἱ Παρίσιοι νομίζονται πορφύρα· καὶ δὲν κάμνει ταύτην τὴν ἀπλὴν σύγκρισιν καὶ παραβολήν· πόσοι εἶναι οἱ σημερινοὶ Γραικοὶ λόγιοι οἱ ἐξελθόντες ἀπ' ἐντεῦθεν, παραβαλλόμενοι μὲ τοὺς σπουδάσαντας εἰς τὰ Γερμανικὰ φροντιστήρια. "Οχι ὅτι οὗτοι εἶναι ὀλιγώτερον ἱκανοὶ παρά τοὺς Γερμανούς, ἀλλ' ὅτι ἡ πόλις των εἶναι μεγαλόπολις, ἡ γουν ἀνεπιτηδεῖα εἰς ἐξακολούθησιν ὁμαλήν καὶ ἐπίμονον μαθημάτων, διὰ τοὺς ἀδιαλείπτους ρεμβασμούς τῆς διανοίας. Εἰς τὴν Λόνδραν ἀκολουθεῖ τὸ αὐτό. Γέμει ἡ πόλις ἀπὸ παντὸς εἶδους φροντιστήρια· καὶ ὅμως οἱ Ἄγγλοι προτιμοῦν διὰ τὴν παιδείαν τῶν ἰδίων τέκνων τὰς μικροτέρας πόλεις τοῦ Edimbourg, Cambridge καὶ Oxford. Εἶναι λοιπὸν ἄγνοια ἢ ἰσχυρογνωμοσύνη τὸ νὰ ζητῇ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ. Ὁ Ἀρχιερεὺς δὲν τὸν ἐπεμψεν εἰς Παρίσιον εἰ μὴ δι' ἀφορμὴν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Θεολόγου· διότι, πῶς ἦτο δυνατόν, εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν, ὅταν μὲ δίδῃ τὴν ἄδειαν νὰ στείλω τὸν Σχινᾶν εἰς Γενεύαν, νὰ πέμπῃ ἄλλον ἐδῶ. Μ' ὅλον τοῦτο κύριος εἶναι νὰ ἔλθῃ, ἂν ἀγαπᾷ· ἐγὼ μὴτε θέλω, μὴτε δύναμαι, νὰ τὸν ἐμποδίσω.

Πρέπει, φίλε, νὰ σὲ εἶπω καὶ τοῦτο· ἐγὼ πρὸ πολλοῦ καταγίνομαι, διὰ τὸ ἀσύμφορον τοῦ κλίματος εἰς ἐμέ, εἰς τὸ νὰ ἐφεύρω κἀνένα τρόπον εὐλογοφανῆ καὶ εὐσχήμονα

πρὸς τοὺς κρατοῦντας νὰ παραιτηθῶ ἀπὸ τὸν Στράβωνα καὶ νὰ μετοικισθῶ εἰς Φλωρεντίαν· καθὼς τὸ ἔγραψα πρὸ τριῶν μηνῶν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Λιβόρνῳ, οἱ ὅποιοι τὸ ἐδέχθησαν μὲ μεγάλην χαράν. Ὅθεν συμφέρει εἰς ἐμὲ καὶ διὰ τοῦτο νὰ ἦμαι εὐζωνος καὶ ἑτοιμος· καὶ ὅχι νὰ ἔχω Γραμματικούς.

Ὅλα ταῦτα συλλογισθεῖς καὶ ζυγίσας μὲ τὴν τρυτάνην τῆς φρονήσεως συμβούλευσον τὸν νέον ὅ,τι κρίνεις καλὸν καὶ συμφέρον εἰς αὐτόν.

Τὸ παρὸν γραμματίδιον μὴ δεῖξης εἰς κἀνένα· φύλαξέ το ὅμως ἕως νὰ τελειώσῃ τῆς ἀνεψιότητος τὸ δρᾶμα, μήπως συμβῇ χρεία νὰ τὸ πέμψῃς πρὸς τὸς ἱεράρχην τρόπῳ πνευματικῷ· ὅστις πληροφορημένος περὶ τούτου μὲ γράφει ὅτι ὁ νέος εἶναι ἐνωμένος μετ' ἐμοῦ « διπλῇ σχέσει ». Πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς ἄλλο δὲν ἔμεινε πλέον παρὰ νὰ μὲ κηρύξωσι «θεῖον ὠμότατον καὶ συγγενῇ ἀπηνέστατον».

52.

10 Μαρτίου.

Ἀπὸ τὰς ἐγκεκλεισμένας, Ἀλέξανδρε φίλε, πέμψον (παρκαλῶσε) τὴν μίαν πρὸς τὸν ἀδελφόν μου, τὴν δευτέραν πρὸς τὸν Ἀρχοντα, ἀφ' οὗ τὴν σφραγίσῃς· ἢ πρὸς τὸν ἄρχοντα μάλιστα, συνωδευμένη μὲ τὸν ὅποιον σὲ προέστειλα Ἰσοκράτην (τοῦ μικροῦ μήκους· τὸ μέγα κράτειτο ἀκόμη διὰ τὸν Πανιερώτατον) πρέπει νὰ σταλθῇ ἀσφαλῶς, ὡς ἀπολογία πρὸς τὴν ἐνδεχομένην διὰ τὴν μακράν μου σιωπὴν, μέμψιν. Ἡ βάσανος πῶς νὰ φκιάσω

τὸν τρίτον παράγραφον μ' ἐμπόδισε σχεδὸν δύο χρόνους ν' ἀποκριθῶ. Ἀνάθεμα τὸ ψεῦδος! καὶ οὐαὶ εἰς τὴν ὅστις εὐρεθῇ εἰς τὴν ἄπορον περίστασιν τοῦ νὰ τὸ συγκαλύψῃ διὰ νὰ μὴν ἐξηγηθῇ ἡ παντελὴς ἀποσιώπησις του ὡς ἐπιβεβαίωσις. Διὰ τοῦτο ἀφῆκα τὴν ἐπιστολὴν ἀνοικτὴν, διὰ νὰ ᾔσαι καὶ μάρτυς καὶ νένα καιρὸν τοῦ τρίτου παραγράφου, ἐὰν ἀπὸ ἀνοιαν ἢ ἀπὸ . . . παρεμνηνευθῇ ὁμως καὶ οὕτως ἔχων.

Ἐὰν ὁ Πανιερώτατος ἐπέστρεψε, πέμψον νὰ ζήσης, εἰς αὐτὸν τὸν εἰς μεγάλον χαρτίον Ἰσοκράτην ἀπὸ μέρους μου, καὶ ὅχι τι περισσότερον. Καιρὸν δὲν ἔχω νὰ γράφω ἐπιστολὰς μήτε εἰς Ἀρχοντας μήτ' εἰς Ἀρχιερεῖς. «Ὁ ποντικὸς εἰς τὴν τρύπαν του δὲν ἐχώρει, καὶ ἔσυρε καὶ κολοκύνθια» λέγει ἡ παροιμία. Ἡ ταλαιπωρία μου κεφαλὴ, ἀσθενὴς καθὼς καὶ τὸ λοιπὸν μου σῶμα, μόλις χωρεῖ τὴν φροντίδα τοῦ ἔργου μου.

Τὸ Πάσχα πλησιάζει, καὶ εἰς τὴν Λειψίαν δὲν ἐπίμθησαν ἀκόμη Ἰσοκράται. Μετὰ πολλὰς κραυγὰς μου μόλις τώρα μὲ λέγει ὁ Ζ. ὅτι ἔγραψεν αὐτοῦ τὸν Κύριον Σταῦρον Ἰωάννου νὰ μὲ δείξῃ πρὸς τίνα ἔχω νὰ τοῦς στείλω. Ὅθεν ἀσπασάμενος ἀπ' ἐμοῦ τὸν ῥηθέντα κύριον Σ. Ι. παρακάλεσον νὰ μὲ γράψῃ τὸ γρηγορώτερον τὸν ζητούμενον ἄνθρωπον εἰς τὴν Λειψίαν καὶ Γραικιστί, καὶ μὲ γράμματα ἢ στοιχεῖα Λατινικά, διὰ νὰ προφθάσωσιν οἱ Ἰσοκράται εἰς τὴν πανήγυριν.

Τοσαύτη ἀφροντησία μὲ κάμνει νὰ ἀπορῶ. Ἄν ὅχι διὰ τὸ κέρδος, ἔπρεπε καὶ διὰ τὴν τιμὴν (καὶ τιμὴ εἶναι νὰ φαίνεται εἰς τὰς πανηγύρεις των καὶ τι ἀπὸ Γραικοῦ) νὰ ᾔναι ἐπιμελέστεροι καὶ μάλιστα ἐπειδὴ ἀκούουσι τὰ καθ' ἡμῶν ὀνειδῆ καὶ ταραττονται δι' αὐτά. Μόλις

ἐπεμψα εἰς τὸ Λιθόρνον, καθὼς καὶ πρὸς σέ, ἐν ἀντίτυπον τῆς φλυαρίας τοῦ Journal de l'empire, νομίζων ὅτι δὲν τὸ γνωρίζουσιν ἐκεῖ, καὶ ὁ καλὸς σου Ζ. πρὶν τὸ λάβῃ, μὲ παρακινεῖ δι' ἐπιστολῆς του πολλὰ ὀργισμένης ν' ἀναγνώσω τὸ Journal de l'empire τῆς 20 Μαρτίου, διὰ νὰ μάθω τὰ καθ' ἡμῶν ἐξεράσματα τοῦ Δανουῦ Μαλ-τεδρόνου. Σήμερον ἀποκρίνομαι εἰς τὸν Ζ. καὶ μὲ ἦλθεν εἰς τὴν κεφαλὴν λογισμός, δὲν ἐξεύρω ἢ καλὸς ἢ μάταιος νὰ τὸν συμβουλεύσω τρόπον δικαίας ἐκδικήσεως. Ὅποιος καὶ ἂν ᾖ πρέπει νὰ τὸν κοινωνήσω καὶ πρὸς σέ, διὰ νὰ τὸν γράψῃς πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς σου φίλους, ἐὰν ὁ ἀδελφός σου ἀπεδήμησεν ἐκεῖθεν.

Ἡ διατριβὴ τοῦ καταράτου Δανουῦ, δὲν εἶναι διατριβὴ ἐψευσμένης καὶ σοφιστικῆς λογικῆς· ἀλλὰ φανερὰ ὕβρις· συγχωρεῖται ὅστις συλλογίζεται, καὶ ἂν οἱ συλλογισμοὶ του ἐκβαίνουν τοὺς κανόνας τῆς λογικῆς. Ἡ πλάνη εἶναι ἄλγος οἰκτιρμοῦ καὶ συμπαθείας, ὅχι ἐκδικήσεως. Ἄλλ' ὁ καταράτος οὗτος Σκύθης ὑβρίζει καθαρὰ καὶ ἐκ προαιρέσεως (caso pensato)· καὶ ὅχι μόνον ὑβρίζει, καὶ « κειμένῳ ἐπεμβαίνει » ὡς ἄνανδρος (comme un lâche) ἀλλὰ καὶ συκοφαντεῖ. Ποῖον, παρακαλῶ σε, καὶ πότε ἀφώρισεν ὁ Ἡμέτερος Πατριάρχης δι' ἀνάγνωσιν βιβλίων Εὐρωπαϊκῶν ἀλλογλώσσων; καὶ πόθεν αὐτὸς ἔμαθε τὸν τοιοῦτον ἀφορισμόν; Ποῖος εἶναι ὁ διὰ τοιαύτην αἰτίαν ἀφορισθεὶς; Ὁ Πρώτος, ὅστις καὶ ἀναγινώσκει καὶ παραδίδει εἰς τοὺς μαθητάς του, καὶ λαμβάνει συχνὰ ἀπὸ τὴν Εὐρώπην Εὐρωπαϊκῶν βιβλία; ἀλλ' αὐτὸν ἀντὶ νὰ τὸν ἀφορίσῃ τὸν ἐπροβίβασεν εἰς τὸν θρόνον τῆς Φιλαδελφείας. Ἱερεὺς τῆς Ἀνδρου, ἐφημερεύων εἰς τὰς Κυδωνίας, πέμ-πει τὸν ἀνεψιόν του ἱεροδιάκονον Θεόφιλον (μαθητεύ-

σαντα πρότερον εἰς τὸν Βενιαμίν) εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ νὰ τελειώσῃ τὰ μαθήματά του (εὐρίσκεται τώρα ἐδῶ ὁ διάκονος Θεόφιλος, σωφρονέστατος καὶ χαριτωμένος νέος). Ἀφώρισεν ὁ Πατριάρχης τὸν θεῖον ἢ τὸν ἀνεψιόν, ἢ καὶ τὸν διδάσκαλον τοῦ ἀνεψιοῦ Βενιαμίν;

Ἐξεύρεις λοιπόν, φίλε μου, τί εἶπα τὸν Ζ. ὅτι εἰς τοιαύτην μεθυσμένου μεθυσμένην συκοφαντίαν, ἤθελα κάμει ἐγώ, ἐὰν ἦμην Πατριάρχης; Ἦθελα ὑπάγῃ πρὸς τὸν Σεβαστιάνην νὰ προσκλαυθῶ καὶ νὰ σχίσω τὰ ῥάσα μου ὅτι συκοφαντοῦμαι εἰς τὰς Γαλλικὰς ἐφημερίδας ὡς ἄγριος ἐχθρὸς καὶ διώκτης τῶν φώτων, ὁπόταν ἦναι γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅτι εἰς τὰ Ἰωάννινα, εἰς τὴν Χίον, εἰς τὰς Κυδωνίας, εἰς αὐτὸ τὸ Βυζάντιον, ὅπου εἶναι ὁ πατριαρχικός μου θρόνος παραδίδονται Εὐρωπαϊκὰ μαθήματα, καὶ ἐμβαίνουνσι συνεχῶς διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης σανδύκια βιβλίων καὶ ὀργάνων φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν σταλμένων ἀπὸ τὴν Εὐρώπην· ὁπόταν τοὺς διδασκάλους τῶν Εὐρωπαϊκῶν μαθημάτων, ἀντὶ νὰ τοὺς ἀφορίσω, ἐγώ (διὰ νὰ μὴν τοὺς χάσω) τοὺς ἀναβιβάζω καὶ τοὺς περιορίζω εἰς θρόνους ἀρχιερατικούς.

Τοιοῦτον κίνημα ἤθελε κάμει ὁ Πατριάρχης Κοραΐς. Καὶ ἥσο βέβαιος, φίλε μου, ὅτι οὗτοι (καθὼς εἶναι βεβαρημένοι ἀπὸ τὴν ἀναισχυντίαν του καὶ αὐτοί), ἢ ἤθελαν τὸν ἀναγκάσει νὰ ἀναρροφήσῃ ὀπίσω εἰς τὴν αὐτὴν ἐφημερίδα δημοσίᾳ ὅσα ἐξέερασεν, ἢ τὸν ἀπαγορεύσει νὰ μὴ γράφῃ πλέον εἰς τὴν Ἐφημερίδα, ἤγουν νὰ τοῦ κόψωσι τὸ ψωμίον· ἐπειδὴ πληρόνεται χονδρὰ διὰ τὰς φλυαρίας του.

Πρέπει νὰ σ' ἐξηγήσω τὸ βεβαρημένοι, μάλιστα διότι δύναται νὰ σὲ χρησιμεύσῃ, καὶ εἰς τὸ κατὰ τοῦ Μπερ-

ὀλδὺ ἀντιρρητικόν. Ὁ κατάρατος οὗτος Σκύθης ἢ Μαλ-
 ζός, Μαλτεθρύνος, μετοικίσθη ἀπὸ τὴν Δανίαν εἰς τού-
 τους ἐδῶ, καὶ ἀντὶ εὐγνωμοσύνης ἢ τοῦλάχιστον ἡσυχίας
 διὰ τὴν ἐπιξένωσιν, ἡ ἀναισχυντία του εἶναι τόση ὥστε
 καὶ τούτους δὲν λείπει νὰ κεντρόνη συχνά. Τὸν ἀποκρί-
 νονται αἱ ἄλλαι ἐφημερίδες, πότε κατ' εὐθεΐαν καὶ ὀρθὰ
 σκοπτά, σκώπτοντες αὐτὸν μὲ τὸ συνειθισμένον Ἀττικο-
 γαλλικὸν ἄλλας (Ἄλλ' ἅς ἦναι καλὰ ὁ Ἰουστινιανός!
 ἀπὸ τὰ τοιαῦτα σεῖς χαμπάρι δὲν ἔχετε), καὶ πότε ἐκ
 πλαγίου. Παράδειγμα τῆς ἐκ πλαγίου ἀντιρρήσεως σὲ
 πέμπω κλεισμένον εἰς τὴν παροῦσαν τὸ περὶ τῶν Μανιά-
 των τοῦ Πουβλικίστα. Μὴν ἀμφιβάλλης ὅτι ἀποβλέπει
 τὸ ἄρθρον τοῦτο εἰς ὅσα ὁ Σκύθης ἐξέρασε κατὰ τῶν
 Μανιάτων. Εἰς ὀλίγα λόγια εἶναι καταφρονημένος καὶ
 μισημένος ἀπὸ ὅλους τοὺς καλοὺς κάγαθους ὡς νέος Ἀρ-
 χιλόχος ἢ Πολυκράτης, ὡς μισθωτὸς συκοφάντης.

Τὸν λογισμὸν τοῦτον μὴ τὸν καταφρονήσης ὡς πυρε-
 πώδη λῆρον. Μάσσησε καὶ ἀναμάσσησέ τον καλὰ, καὶ
 κοινώνησέ τον πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς, καθὼς τὸ γράφω
 καὶ πρὸς τὸν Ζ. Σὲ τὸ εἶπα νομίζω καὶ ἄλλοτε, καὶ τὸ
 μεταλέγω πάλιν. «Ὅστις δὲν λαλεῖ τὸν θάπτουσιν»·
 Ὑπομονὴ νὰ καταφρονώμεθα ἀπὸ τοὺς ἐνδόξους ὡς ἄδο-
 ξοι· ἀλλὰ νὰ ὑποφέρωμεν καὶ ὄνων λακτίσματα! τοῦτο
 μήτε διάβολος δὲν τὸ συγχωρεῖ.

Ἐκρίνα εὐλογον νὰ σὲ πέμψω ὅχι μόνον τὴν ἐπιστο-
 λὴν τοῦ Ἱατροῦ τῆς Βεστωαλίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόκρι-
 σίν μου, διὰ τὴν ἀναγνώσεως, διὰ καὶ νὰ ἦσαι μάρ-
 τυς, μὴ με προσάψῃ καὶ αὐτὸς κἀνένα καιρὸν (ὡς ὁ Vil-
 loison τὴν εὐγένειαν) πράγματα ἀνοίκεια εἰς ἐμέ, καὶ
 ἄρρητα ἀπ' ἐμέ, τὴν ἀπόκρισίν μου πέμψον ὀπίσω ὅτι

αὐτὴν ἔχω νὰ στείλω καὶ ὄχι ἄλλην κομψοτέραν. Πνί-
γομαι, φίλε, ἀπὸ ἀσχολίας· καὶ πῶς θέλεις νὰ γράφω
καὶ νὰ μὴ γράφω ἐπιστολὰς καὶ ἴσα ἐπιστολῶν· ὅθεν
συγχώρει τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ σὲ βῶ ἄλλω εἰς δαπάνας
ματαιαῖας ἐπιστολῶν· τὴν πρὸς τὴν ὁποῖαν ἀποκρίνομαι,
ἤγουν τὴν τοῦ Βεστφαλιώτου δὲν εἶναι χρεῖα νὰ μὲ τὴν
πέμψῃς. Ἀφάνισέ την. Ὑγίαινε.

53.

Εἰς τὸ πῦρ τὸ φύλλον τοῦτο.

Ἐὰν βάλῃ τὴν εἰκόνα του, tant pis pour lui. Συγ-
καταριθμεῖται ἐκουσίως μὲ τὸν χορὸν τῶν, « Ὁς δέ κε
μήτ' αὐτὸς νοέει, μήτ' ἄλλου ἀκούων κτλ. ». Ὅπως
ὁμως καὶ κάμῃ, le coup est porté, καὶ εἶμαι σχεδὸν
βέβαιος, ὅτι ὅσα εἶπα κατὰ τῆς ἀναισχύντου ταύτης εἰ-
κονογραφίας, θέλουν καρποφορήσειν, μηδὲ θέλουν ματαιω-
θῇ ἀπὸ τὸ κακὸν του παράδειγμα. Μ' ὅλον τοῦτο καλὰ
ἤθελες κάμειν, ἂν ἦτο δυνατόν, μὲ τρόπον ἥπιον καὶ πο-
λιτικόν, νὰ τὸν ἐμποδίσῃς.

Τὰς ἡμέρας ταύτας πρώτην φορὰν ἔλαβ' ἀφορμὴν νὰ
ἐξετάσω τὴν νέαν ἐκδοσιν τῆς Γ. τοῦ Μελ. Σὲ λέγω χω-
ρὶς ὑπερβολὴν, ὅτι μ' ἔφερεν εἰς ἀγανάκτησιν ἡ ἀμέλεια
καὶ ἀφροντισία τοῦ ἐκδότου. Ἐως καὶ τυπογραφικὰ σφάλ-
ματα τῆς πρώτης ἐκδόσεως ἐφύλαξεν εὐλαθέστατα πάμ-
πολλα.

Β τόμ. σ. 416 Κρητήριον ὡς ἡ πρώτη ἐκδ. σ. 373 ἀντὶ τοῦ Κρητήριον

» Ληγοδέσμη » » 373 » Ἀυγοδέσμη

Αἰγιάτη » » 377 » Αἰγιάτη.

τα πολλά ὀλίγα ἀπὸ τὰ ἀναρίθμητα τυπογραφικὰ
τα.

καὶ δὲ καὶ παροράματα τοῦ συγγραφέως, τῶν ὁποίων
εὐκόλον ἦτον νὰ διορθώσῃ μὲ μικρὰς ὑποσημειώ-
εξηγήσεις. Σελ. 421 Βλέμινα καὶ Καράκωμα εὐ-
ἦτον νὰ διορθωθῶσιν ἀπὸ τὸν Πausanίαν Βελεμίνα
ράκωμα. Σελ. 411 φέρει τρεῖς παροιμίας « Λα-
κὴ σελήνη· Λακωνικὸς δειπνός· Λακωνικὸς τιθύ-
ος. » Ἡ πρώτη εἶναι ἀληθῶς παροιμία, ἡ δευ-
μπορεῖ νὰ γένη· ἀλλ' ὁ Λακ. τιθ. δὲν ἔχει κάμ-
χέσιν μὲ τὰς παροιμίας. Λέγεται δὲ ὡς καὶ Λα-
θριδακίνη, καὶ Λακωνικὸς σίκυος, καὶ ἄλλα φυτὰ
όμενα ἀπὸ τὸν τόπον, περὶ τῶν ὁποίων λαλεῖ ὁ
ιστός. Σελ. 415 Ζεὺς Καππώτας. Ἦτον ἀδύνα-
ἐκείνην τοῦ χρόνου τὴν ἐποχὴν νὰ ἐξεύρῃ ὁ συγ-
ς, ὅτι τὸ Ζεὺς ἔπρεπε νὰ μεταβληθῇ εἰς τὸ Λεύς·
ώτατον εἶναι ὅτι μὴδὲ τὸ Καππώτας τί σημαίνει
.. Ἀλλὰ ταῦτα σήμερον ἔγειναν πασίγνωστα· καὶ
την ἀγάπην καὶ κρίσιν τοῦ καλοῦ εὐκόλον ἦτον εἰς
δότην νὰ τὰ μάθῃ κἂν ἀπὸ τὸ Λεξικὸν τοῦ Συνεί-
τὸ ὁποῖον ἔτριψε καὶ κατέτριψε μὲ τὰς χεῖρας του.
ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα· ἀλλὰ καιρὸν δὲν ἔχω νὰ ἐκ-
παρέκει τὴν ἔρευναν. Ἴσως πάλιν μὲ εἴπῃς· « Ἀλλὰ
ἔδωκας εἰς αὐτὸν ἀφορμὴν τυφώσεως, ἀναφέρων
μά του, εἰς τοὺς Αὐτοχ. στοχ. ; » Διότι, φίλε, μ'
ταύτας τὰς ἀμαθίας καὶ ἀμελείας, ἀνάξιον ὅμως
ημεριδογραφίας δὲν τὸν κρίνω. Ἐὰν ὅμως μὴδ'
ἐν ἥναι καλὸς νὰ κατορθώσῃ, τότε παρὰ τὸ ἐπ'λα-
τί ἄλλο νὰ ὁμολογήσω δὲν ἐξεύρω.

α ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα, φίλε μου, πάλιν σὲ λέγω,

προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀπαιδευσίαν τοῦ ἔθνους. Ἀναθραμμένοι ἀπὸ ἀπαιδεύτους καὶ κακοθραμμένους γονεῖς, εὐθὺς ὅταν μάθωμεν μικρόν τι, φυσιοῦται καὶ μεγεθύνεται εἰς ὅλας του τὰς διαστάσεις ὁ μικρὸς ἡμῶν ἐγκέφαλος τοσοῦτον, ὥστε δὲν μένει πλέον τόπος μήτε τὰς καλὰς μαθήσεις νὰ αὐξήσωμεν μὲ προσθήκην ἄλλων μαθήσεων, μήτε τὰς κακὰς νὰ διορθώσωμεν. Εἶναι ἐδῶ ὡς ἐξεύρει ὁ Ἀλ. Τούτου πάλιν ὁ τύφος εἶναι ἐξαισίος καὶ ἀπαισιος. Διάγει μοναχικὴν ζωὴν, ὅχι τόσον ὅτι κρίνει πολλοὺς ἐξ ἡμῶν τοιούτους, ὡς καὶ εἶναι κατὰ δυστυχίαν, ἀξιόους ἀποφυγῆς· ὅσον ὅτι κρίνει ἑαυτὸν φωστῆρα τοῦ γένους ἱκανὸν νὰ μᾶς καταφωτίζη μακρόθεν· ἀλλ' ἀδύνατον νὰ μᾶς σιμώσῃ χωρὶς νὰ μᾶς ἀποτεφρώσῃ.

Θέλεις ἄλλο ἀπαιδευσίας κωμικώτατον παράδειγμα; ὁ κτηνώδης Φ, συνιστᾷ Ἀκαδημίαν! Γραικῶν! ἐδῶ μετὰξὺ τῶν Παρισίων! ἐπειδὴ ἔμαθε καὶ αὐτὸς τὸ Μουσού, κομὰν βοῦς (ὡς εἶναι ἀληθῶς βοῦς) πορτέξ βοῦς. Ἀπιστεῖς γελῶν; μὴν ἀπιστήσης. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀνεκδιήγητον καὶ πολυδιήγητον. Ὅθεν παραιτοῦμαι νὰ γράψω περισσότερα, μάλιστα· ἐπειδὴ ὁ Κρῆς μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι μέλλει νὰ σέ τὸ γράψῃ· τόσον τὸ ἔκρινε καὶ αὐτὸς νόστιμον.

Τώρα λαμβάνω ἀπὸ τὴν Ἰόνιον Ἀκαδημίαν καὶ τὸ πρόγραμμα τυπωμένον καὶ συνωδευμένον μὲ ἐπιστολὴν χειρόγραφον τοῦ ἐξ ἀπορρήτων τῆς Ἀκαδημίας. Εἰς τὸ πρόγραμμα μὲ κάμνουν τὴν τιμὴν νὰ μὲ συγκαταριθμώσωσι μὲ τὸν Δούκαν, ὡς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν τῆς σημερινῆς γλώσσης, τὸ ὅποῖον εἶναι ἀδύνατον νὰ σέ περιγράψω πόσον μὲ εὐφρανεν. Εἰρωνεῖαν ἴσως τὸ νομίσεις. Σὺ λέγω ἀληθῶς ὅχι ὅτι μὲ εὐφρανεν (τοῦτο εἶναι ἴσως ὑπερ-

βολή) ἄλλ' ὅτι τὸ ἐδέχθην ὡς φάρμακον προφυλακτικὸν τύφου, καὶ ἀναμνηστικὸν τοῦ χρυσοῦ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ. Τοιοῦτοι εἴμεθα φίλε, μὴ τὸ κρύπτωμεν, les pauvres mortels. Ἐχομεν χρεῖαν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν τοιούτων προφυλακτικῶν. Πρέπει νὰ τελειώσω. Πνίγομαι ἀπὸ τὰς ἀσχολίας. Εἰπέ με, ἂν ἡ παπαρούνα, λέγεται τανῦν Κουδέα ἢ Κουδιά εἰς ἀνὲν τῆς Ἑλλάδος μέρος. Τοιαῦτα χορτάρια ὡς τὸ ἐγκεκλεισμένον λαμβάνω συχνά. Εἶναι ἡ Κώδεια τοῦ Ὁμήρου. Εἰς τοῦ σχολιαστοῦ τὴν γλῶσσαν ἔπρεπε νὰ ᾔναι Κουδέα, καὶ ὄχι Κορδαία.

54.

Ἀλέξανδρε, φίλε, ἀσπάζομαι σε !

Διὰ τί πέμπων διὰ τοῦ Βολάνη τὸ τετράδιον C τῆς δευτέρας περιόδου τοῦ Α. Ε. δὲν τὸ ἐπεμψες διπλοῦν ; Ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τὴν πρώτην περίοδον τὸ Cc ἦτον ἀπλοῦν καὶ ὄχι διπλοῦν. Ἐδωκα λοιπὸν ταῦτα τὸ Cc τῆς πρώτης, καὶ τὸ C τῆς δευτέρας, εἰς τὸν Κλαυέριον, καὶ τὰ στεροῦμαι ἐγὼ, ὅθεν σημείωσέ τα.

Μὲ τὸ διὰ τοῦ Βολάνη τετράδιον C ἦσαν καὶ τὰ τετράδια τῆς γραμματικῆς, τὰ ὅποια μ' ἐφάνησαν καλῆ-τερα τυπωμένα παρὰ τὰ πρῶτα, ἂν καὶ δὲν ἔλαβα καιρὸν ἀκόμη νὰ τὰ ἐξετάσω μὲ περισσοτέραν προσοχὴν.

Διὰ τί, ἔχων καλὴν ἀφορμὴν τὸν Βολάνην, δὲν τὸν ἔδωκες καὶ ἔν μόνον τετράδιον τοῦ Τηλεγράφου, νὰ ἴδω ἂν τὸ εἶδος καὶ τὸ σχῆμα τῆς νέας ταύτης ἐφημερίδος ;

Μὲ λέγεις νὰ ὑπογραφθῶ ἐδῶ διὰ τὸν Α. Ε. ἀλλά,

φιλε, λανθάνεσαι. Αἱ τοιαῦται ὑπογραφαὶ γίνονται δι' ἐκείνας τὰς ἐφημερίδας, τῶν ὁποίων οἱ ἐκδότης ἔχουσι κοινολογίαν μὲ τοὺς ἐδῶ καί, ὡς λέγουσιν, un bureau établi. Αὐτὸς βλέπεις, ὅτι εἰς τὴν Προδηλώσει τοῦ πρώτου τετραδίου τῆς Β' περιόδου ἐδιώρισε δύο μόνον Bureaux, Ἐν Βιέννῃ παρὰ C. F. Beck καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ Δ. Ν. Ἰσκεντέρη. Ἄν ἐπρόσθετε καὶ ἐν Παρισίοις παρὰ τὸ Δεῖνι, τότε ἐμποροῦσα νὰ ὑπάγω εἰς τὸν Δεῖνα, χωρὶς νὰ σὲ ζαλίζω. Αὕτη εἶναι ἡ μέθοδος τῆς διαδόσεως τῶν ἐφημερίδων καὶ ὅχι ἄλλη. Ὅθεν, φιλε, εἰς τὸ ἐξῆς, ἂν ἔχῃς τρόπον νὰ τὰ πέμπῃς μαζευμένα ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν χωρὶς δαπάνην, κάλλιστα· εἰ δὲ μή, παραιτούμεθα καὶ ὁ Κλ. κ' ἐγώ.

Ἐπειδὴ λοιπὸν εὐρίσκεις αὐτοῦ τὰς Γαλλικὰς ἐφημερίδας, θέλεις νὰ εἶπω τὸν Allais νὰ παύσῃ τὴν ὑπογραφὴν τῆς περὶ ἀνατροφῆς; Μὴ δεθῇς ὁμως αὐτοῦ, ἂν δὲν μάθω πρῶτον ἀπὸ τὸν Allais, ἂν ἐτελειώθῃ τὸ ἔτος, καὶ ἂν ἐπλήρῳσεν διὰ δεύτερον ἄλλο ἀκόλουθον.

Ἰδὰ καὶ τὴν ἀποστροφὴν τῆς συναλλαγματικῆς τοῦ Luchtmans, καὶ τὸν σκοπὸν σου νὰ μὲ ἐμβάσῃς ἐδῶ ἀμέσως. Καλῆτερον ἦτον αὐτοῦ· ἀλλ' ὁμως, ὅ,τι ἐγινεν ἐγινε. Δὲν ἔχω καιρὸν ὁ ταλαίπωρος νὰ ἀσχολοῦμαι εἰς τὰ τοιαῦτα, μὴδ' ὑπηρετήν ἐυτύχησα ν' ἀποκτήσω ἐξυπνητὸν καὶ πιστόν, νὰ μοῦ ἐλαφρύνῃ τοὺς κόπους. Εἶναι 15 ἡμέραι ἀποῦ ἄρχισα τὰς παρούσας ἐπιστολάς, καὶ δὲν ἐξεύρω ἂν προφθάσω καὶ σήμερον νὰ τὰς τελειώσω.

Ἄν δὲν εὐρίσκονται εἰς Ἀμστελδὰμ Πρόδρομοι καὶ Ἰσοκράται (ὡς λέγεις), πιθανὸν ὅτι ἐστάλησαν τὰ περιέχοντα αὐτοὺς δύο πρῶτα σανδύκια εἰς Ῥωσσίαν ἀπὸ τὸν Δ. Σκυλίτζην. Ἄλλ' ὁ Παλαιολόγος ἀποροῦσε περὶ Πο-

λυαίνων· καὶ τὸν εἶπα ὅτι οἱ Πολύαινοι καὶ ὁ πρῶτος τόμος τοῦ Πλουτάρχου εὐρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ σανδύχιον. Ὅχι μόνον ἀπὸ τὴν Λειψίαν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ Ἀμστελδὰμ ἤθελες κάμειν ἄγρια νὰ σύρης ὅσα δύνασαι καὶ ὅσα χρειάζεσαι, πρῶτον μὲν ὅτι εἶναι διὰ τὴν Ῥωσσίαν πολλὰ 100 σώματα (τόσα νὰ στείλω μὲ εἶπεν ὁ μακαρίτης Μηχαήλ)· ἔπειτα μὴν ἔχων ἱκανά, ἀναγκάζεσαι νὰ γυμνόνῃς ἐμέ, ὅστις ἐκράτησα ὀλίγα, ὅσα χρειάζονται διὰ τοὺς ἐδῶ βιβλιοπώλας. Ἐξαιρῶ τὸν Πρόδρομον καὶ τὸν Ἰσοκράτην μόνους, τῶν ὁποίων ἀπὸ καθένα ἐτυπώθησαν 1500 σώματα. Ἀπ' αὐτοὺς λοιπὸν ἐμπορεῖς νὰ μὲ ζητῇς. Ὅλα τὰ λοιπὰ εἶναι ἀπὸ 1000 σώματα. Καλὸν ἦτο νὰ κινήσῃς εἰς πώλησιν καὶ διάδοσιν καὶ τὰ τοῦ Λιθόρνου. Ἡ μὴ διάδοσις ἡ πρώτη μέλλει νὰ σύρῃ δευτέραν (τὸ βλέπω καλὰ) καὶ ἡ δευτέρα τρίτην καὶ καθεξῆς.

Τοῦτο μόνον παρακαλῶ νὰ προσέχῃς, νὰ χειραγωγῇς λεπτομερῶς τὸν Παλαιολόγον, νὰ μὴ τὰ χωρίζῃ αὐτός, ὅσας σὲ πέμπει, νὰ μὴ ἀνακατώσῃ ὡς τῆς λολῆς τὰ μαλλία. Ἀλλὰ νὰ κράζῃ βιβλιοπώλην ἢ βιβλιοπώλου ὑπηρετήν νὰ τοῦ χωρίζῃ τὰ ζητούμενα, καὶ νὰ προσθέτῃ εἰς ἕκαστον τόμον καὶ τὰς οἰκείας εἰς αὐτὸν χαλκογραφίας. Ὁ Θεὸς νὰ τὰ κάμῃ καλὰ! ἀπορῶ πῶς ἔχει νὰ τὰ ἐξεμπερδεύσῃ· ἀφοῦ μίαν φορὰν συγχυθῶσιν, ὁ διάβολος δὲν θέλει δυνηθῆν νὰ τὰ χωρίσῃ.

Σὲ εἶπα, ὅτι σοῦ κρατῶ 4 σώματα τῆς δευτέρας διάδοσεως τοῦ Βιογραφικοῦ Λεξικοῦ. Ἄν δὲν εὕρῃς ἀφορμὴν νὰ σὲ τὰ στείλω μόνα, θέλουν μείνει μὲ τὰ 100 σώματα τοῦ μέλλοντος νὰ σὲ σταλθῇ 4 τόμου τοῦ Πλουτάρχου.

Καιρὸς εἶναι τώρα νὰ μὲ εἴπῃς πόσα σώματα πρέπει

νὰ σὲ στείλω τοῦ Πλουτάρχου, πόσα πρὸς τὸν Besson, καὶ πόσα εἰς Ἀμστελδάμ.

Ὁ Ῥώτας ἀπὸ Τεργέστην μέλλει νὰ σὲ ἐμβάσῃ φρ. 218:30, διὰ τὰ ὅποια τὸν ἐπρομήθευσα βιβλία· καὶ κατὰ γράφει τὰ εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ μου.

Υἱαίνει.

Τὴν ἀγαπητὴν σου συμβίαν, τὸν Ἑπαμεινώνδαν, τὴν Ἀλεξάνδραν καὶ τὴν Σοφίαν ἀσπάζομαι.

Καὶ πάλιν τόπος σχολάζων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, διὰ τὸν θάνατον τοῦ μεταφραστοῦ τοῦ Θουκυδίδου Le-veque· καὶ πάλιν πλοῖα καὶ δίκτυα, καὶ δρόμοι, καὶ ἐπισκέψεις, καὶ παρακλήσεις καὶ ἄλλα τοιαῦτα κινήματα. Ἦσυχάζω, καὶ θέλω ἡσυχάσειν, Soyez en sûre.

55.

Χαῖρε! μηδὲ σήμερον δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σὲ γράψω κατὰ πλάτος. Περικλείω τοῦ Οὐγγροβλαχίας πρὸς σὲ γράμμα, καὶ τὸ συστατήριον τοῦ κοινοβιακοῦ γυμνασίου τῶν Μεγαλεμπόρων τοῦ Βυζαντίου. Ὁ Οὐγγροβλαχίας εἶναι ἄξιος συνεργίας καὶ συνδρομῆς ἰσχυρᾶς εἰς τελείωσιν τῆς ἐπιβολῆς του. Οἱ μεγαλέμποροι χρειάζονται χειραγωγίαν περισσότερον καὶ συμβουλὴν παρὰ συνδρομήν. Ἐχει καλὰ τὸ συστατήριον αὐτῶν πολλὰ· ἀλλ' ἔχει καὶ πολλὰ οἰκεία πλέον εἰς τοὺς πατέρας τῆς Θηβαίδος παρὰ εἰς νέους σπουδάζοντας. Ὡς τόσον, ἐπειδὴ τετραετίαν μόνην διώρισαν εἰς τοὺς νόμους των, συμβούλευσέ τους, χωρὶς νὰ τοὺς ψυχράνης τὸν ζῆλον. Κάμε τὸν ἀδελφόν σου (ὄχι τὸν Μηχαήλ ἀλλὰ τὸν Πασχάλιον) νὰ παρατι-

ρήση τὴν ἀρχὴν τοῦ γράμματος, Ἐκ πρώτης βαλβίδος ὁποῦ ἴσως ἔλθῃ εἰς αἰσθησιν τῆς μέθης τῶν Ἀττικομακαρονιστῶν. Ὅλον τὸ γράμμα εἶναι ἄθλιον εἰς τὴν πλοκὴν καὶ σύνθεσιν, καὶ παρόμοιον τοῦ *Φαρτασία* εἰς ἐμένα ἦλθέ τις *φαρταστική*. Ἀλλ' ἡ κεφαλὴ εἶναι πολλῆς περιεργίας καὶ πολλοῦ γέλωτος ἀξία καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν, Ἀπὸ τῆν κεφαλὴν βρωμεῖ τὸ οὐάριον. Εἰς τρεῖς μόνας λέξεις τρεῖς ἁμαρτίας!!! Πρώτης βαλβίδος ὁποῦ! Τῆς βαλβίδος τὸ σκοτεινὸν ὄχι εἰς μόνον τὸ κωφὸν γερόντιον, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλοὺς ἀκόμη τῶν καυχωμένων καλῶν κάγαθων· τῆς βαλβίδος ἡ σύναψις μὲ τὸ πρώτης, ὡς νὰ ἦσαν πολλαὶ βαλβίδες εἰς ἓν στάδιον· καὶ τρίτη, ἡ μακαρονιστικὴ γειτόνευσις τῆς Ἑλληνικωτάτης βαλβίδος, μὲ τὸ χυδαιέστατον ὁποῦ.

Τὰ δύο σώματα τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ Στράβωνος εἶναι δῶρα, τὸ ἓν διὰ σέ, καὶ τὸ ἄλλο διὰ τὸν φίλον Πασχάλιον. Ὅθεν τιμὴν ἄλλην δὲν ἔχουν παρ' ὅσην ἑσεῖς δώσετε εἰς αὐτὰ μὲ τὴν φιλικὴν ἀποδοχὴν.

Τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ Πλουτάρχου ἡ τιμὴ διὰ τοὺς ἀγοραστάς, εἶναι ἡ αὐτὴ καὶ τοῦ πρώτου, ὡς τὸ ἐσυμπέρανες.

Ἐδωκα τὴν περὶ τῶν βιβλίων σημείωσιν εἰς τὸν βιβλιοπώλην διὰ νὰ τὰ προμηθεύσῃ. Δὲν μὲ γράφεις πρὸς τίνα καὶ πῶς νὰ τὰ στείλω. Τὸ πρῶτον ὑπονοῶ ἀφῆκες ὡς γνωστόν, πρὸς σέ διὰ τοῦ *Frank*. Τὸ δεύτερον ἔχεις καιρὸν (ἂν ὁμῶς γράψῃς μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ταχυδρόμου) νὰ μὲ τὸ σαφηνίσῃς, ἡγουν ἂν ἦναι *Par transit pour Brody*.

Εὐχαριστῶ διὰ τὴν προμήθειαν τῆς γούνας· τὸ σόφι ἦτο περιττόν, παρεκτὸς ἐὰν τὸ ἔκαμες, ὡς τὸ ἐξηγεῖ ὁ

Κρής, διὰ τὴν ἐνδεχομένην δυσκολίαν εἰς τὰ τελώνια.

Σὲ περικλείω τὸ προοίμιον, ἢ μᾶλλον μέρος μικρὸν τοῦ προοιμίου τοῦ ἀπλουστάτου πατρὸς Bridaine. Στοιχημα βάλλω, ὅτι ποτὲ ἀκόμη δὲν ἀνέγνωσες τοιοῦτον προοίμιον. Νὰ μεταφρασθῇ εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν γλῶσσαν (τὴν μέσσην καὶ μετριόφρονα) χωρὶς νὰ χάσῃ τὴν δεινότητά του, εἶναι τῶν δυσκόλων δυσκολώτατον· εἰς δὲ τὴν Ἀττικομακαρονιστικὴν εἶναι παντάπασι ἀδύνατον. Ἄς δοκιμάσωσιν ἴσως καταλάβωσιν ὅτι αἱ τοιαῦται μεταφράσεις ἀπὸ τὰ κομψὰ τῶν ἄλλων γλωσσῶν, γίνονται τρόπον τινὰ Λυδία λίθος, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ νομιζόμενος χρυσὸς τῆς φράσεως αὐτῶν ἀποδείχνεται χαλκός. Ἄλλ' ἄρα καταλαμβάνουσι τοιαύτας παρατηρήσεις, ἄνθρωποι θαυμάζοντες ὡς ῥήτορα τὸν Μηνιάτην, καὶ ὡς γραμματικόν, τὸν Καυσοκαλυβίτην Νεόφυτον καὶ ὡς . . . καὶ ὡς "Α! φίλε μου, ὅταν ἐνθυμηθῶ τί λέγει ὁ Λογγίνος περὶ τῆς δυσκολίας τῆς κρίσεως, « Ἡ γὰρ τῶν λόγων κρίσις πολλῆς ἐστὶ πείρας τελευταῖον ἐπιγέννημα » καὶ βλέπω ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι πείραν ἄλλην δὲν ἔχουσι παρὰ τὰ καλὰ τῶν γραμματικῶν, νὰ κρίνωσι μὲ τοσαύτην ἀφοβίαν καὶ θάρρος τοσοῦτον περὶ πραγμάτων δυσκρίτων, δὲν ἐξεύρω τί νὰ συλλογισθῶ καὶ ἂν ἐξευρα, μήτε καὶ ῥὸν ἔχω, μήτε χαρτίον μ' ἔμεινε πλέον νὰ σὲ τὸ διηγηθῶ. Ὑγίαινε, μ' ὅλην σου τὴν οἰκογένειαν. Καὶρὸς εἶναι νὰ φροντίσῃς διὰ τὴν παιδείαν τοῦ Ἐπαμεινώνδου, ἂν θέλῃς νὰ τὸν καταστήσῃς κριτὴν διάφορον ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ κριτάς.

Φίλε Ἀλέξανδρε !

Μητ' ὕβρισα, μήτ' ἔσχισα τοὺς στοχασμούς σου· ἀλλὰ πρῶτον μὲν δὲν ἐκατάλαβες ὅτι ὁ τόπος ἦτο τελειωμένος, ὡς σ' ἐπληροφόρησεν ἕως τώρα ἡ ἀκόλουθός μου ἐπιστολὴ μνηύουσα τὴν ἀποστολὴν 100 σωμάτων τοῦ πρώτου τόμου· ἔπειτα ἔκαμα καὶ τούτους τοὺς ἀντιστοχασμούς πρὸς τὸν φόβον σου, μὴ ταράξω τὴν φιλαυτίαν τῶν πρὸς τοὺς ὁποίους προβάλλω τὸ πρᾶγμα. Ἐπειδὴ ἀποδίδω τὴν τιμὴν τῆς πρώτης ἐπινοήσεως τοῦ πράγματος ὅλην εἰς αὐτούς, δὲν ἔχουν δίκαιον νὰ ζητήσωσι τι περισσότερον ἀπ' ἐμέ. Πρόσθετες καὶ δεύτερον ἀντιστοχασμὸν τοῦτον : ὁ προβάλλων εἶναι ἡλικιωμένος ἀρκετὰ· διέτριψε πολὺν καιρὸν εἰς τὴν Εὐρώπην· προβάλλει ὅχι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα (τὸ ὅποιον ὡς ἐπινόησιν πρώτων ἐκείνων παρέστησε), ἀλλὰ τοὺς κανόνας τῆς διοικήσεως τοῦ πράγματος (les règlements), πιθανῶς κατὰ μίμησιν τῶν παρὰ τὰ τοιαῦτα φυλαττομένων κανόνων εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ δὲν γνωρίζουν οἱ περισσότεροι.

Τοῦ ἐξάρχου ἡ ἀποστολὴ εἰς ἐμὲ δὲν ἐξεύρω διὰ τι ἐξεναντίας φαίνεται εὐκολος, ὅταν μάλιστα γένη μὲ τρόπον πατρικὸν καὶ πολιτικόν. Ἦτο καλὸν νὰ στείλωσιν ἐξάρχον κάποιον Ἰλαρίωνα Σιναίτην τὸν ὅποιον ἀκούω ὅτι καὶ παιδεῖαν καὶ ζῆλον ἔχει πολύν. Τοιοῦτος φρόνιμος ἄνθρωπος ἐμπορεῖ νὰ παραστήσῃ εἰς τοὺς ὁσιωτάτους Καθηγουμένους τὸν κίνδυνον τὸν ὅποιον τρέχουν τῶν

θεοφόρων πατέρων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὰ ἀντίγραφα νὰ νοθευθῶσιν, ὅταν περάσωσιν εἰς χεῖρας αἰρετικῶν, καὶ μάλιστα Καλβίνων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ εἰς ὑπεράσπισιν καὶ φυλακὴν τῆς θρησκείας ἡμῶν. Τέλος πάντων, ἐὰν οἱ Καθηγούμενοι προτιμῶσι τὸ χρυσίον ἀπὸ τὴν γνησιότητα τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ναζιανζινοῦ Γρηγορίου, ἃς δοθῇ καὶ ὀλίγον χρυσίον εἰς αὐτούς. Εἰς ὅσα παρέλιπα (διὰ τὸ σύντομον) εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἐπαρμένων ἀπὸ τοὺς Ἀγγλους, εἶναι φίλε μου καὶ Εὐαγγέλια πολλὰ, καὶ ἄλλων πατέρων συγγράμματα, καὶ μάλιστα Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου μὲ τοὺς σχολιαστὰς αὐτοῦ. Βλέπεις, φίλε, ὅτι δὲν εἶναι ὁ κίνδυνος μόνον περὶ Πλάτωνος καὶ Δημοσθένους, καὶ τοιούτων ἄλλων μασκαράδων, ἀλλὰ περὶ Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας!!!

Ἀπορεῖς ὅτι ἐσιώπησα περὶ τῶν ὅσα ἐπῆραν ἀπὸ τὸ Βυζάντιον. Ἄλλ' ἀφοῦ εἶπα ὅτι ἐκινήθη λόγος περὶ τῆς φυλακῆς τῶν ἀντιγράφων εἰς αὐτὸ τὸ Βυζάντιον, ἡ τοιαύτη προσθήκη ἦτο πλέον καὶ ἀντίφασις, καὶ ὄνειδος μέγα· ἐπειδὴ εἶναι πιθανώτατον, ὅτι τοιαῦτα ἀντίγραφα δὲν εὑρέθησαν εἰς τοὺς . . . τοκόπους, καὶ οἶνοπώλας τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ὅπως οὖν γνωστῶν καὶ χρησίμων. Ἄν ὁμως κρίνης, ὅτι πρέπει νὰ τὸ ἐξεύρωσιν οἱ προέχοντες, δύνασαι νὰ τὸ φανερώσῃς πρὸς τοὺς ἐκεῖ φίλους σου, χωρὶς νὰ λησμονήσῃς καὶ τὴν πρόνοιάν μου, ἥγουν τὴν αἰτίαν τῆς σιωπῆς μου.

Νὰ ἀπαλύνω, λέγεις, τὴν κατὰ τῶν ὀρεσκῶων μάστιγα. Ἄν ὑποπτεύεσαι τίποτε ἐνδεχόμενον δυσᾶρέστημα ἐκ τούτου, πρόλαβε νὰ εἴπῃς ἢ σὺ ἢ ὁ φίλος Κούμας, ὅτι ἀπελογήθην ὑπὲρ Εὐγ. ὑπὲρ Θεοτ., ὑπὲρ τοῦ ζῶντος καὶ Ἀρχιερατεύοντος Φιλαδελφείας, οἱ ὅποιοι κατὰ τὸν συγ-

γραφεία τῆς Ἀντιφ. ἐκυλίωντο εἰς τὰ πορνοστάσια τῆς Εὐρώπης. Ἀπελογήθη τέλος πάντων καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Ἐὰν ἐκείνων ἢ εἰς τὴν Εὐρώπην διατριβὴ ἐστάθη τοιαύτη, πολλῶ μᾶλλον ἢ ἰδική μου τοῦ Κοσμικοῦ. Μὴ τὸ πάθωμεν, φίλε, κατὰ τὴν παροιμίαν. «Νὰ σύρῃ ὁ κλέπτης τὴν φωνήν, νὰ φύγῃ ὁ Οἰκοκύρις». Οἱ συκοφάνται πρέπει νὰ φοβῶνται· εἰς αὐτοὺς ἐπικείται ν' ἀποδείξωσιν, ἂν ὁ Γαζῆς, ὁ Δοῦκας, ὁ Κοραῆς, καὶ ὅσοι ἄλλοι καταγίνονται εἰς ἐκδόσεις βιβλίων, εὐρίσκει καὶ ἄλλοι ἀρκετὸν νὰ κυλίωνται εἰς τὰ πορνοστάσια. Εὐχαριστεῖται ὁ Κούμας, νὰ διασύρεται ἀπὸ τοιούτους ἀναισχύντους πιθήκους εἰς τὴν πατρίδα του καὶ μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν του ὡς ἄσωτος, ὅποταν αὐτὸς ἀγρυπνῇ διὰ τοὺς ὁμογενεῖς του;

Ὅταν ἀνέγνωσα εἰς τὴν ἐπιστολὴν σου ὅτι ὁ ἀδελφός σου δὲν ἦτον εἰς τὸ Βυζάντιον, ἢ πρὸς αὐτὸν ἐγκεκλεισμένη ἦτο γραμμὴν· ὅθεν σὲ τὴν πέμπω διὰ νὰ τὴν στείλῃς ὅπου εὐρίσκεται. Στοχάζομαι ὅμως ὅτι δὲν θέλει ἀργήσει νὰ ἐπιστρέψῃ. Τῆς Μ. καὶ Βλ. ἡ κατάστασις πιθανὸν εἶναι ὅτι μετεποιήθη ἀπὸ τὰς συνθήκας τῆς Εἰρηνοπόλεως, ἂν καὶ ῥητῶς δὲν ἐφανερώθη.

Ὁ Βαρθόλδους μεταφράζεται εἰς τὸ Γαλλικόν· ὅθεν πρέπει νὰ ταχύνης τὴν ἀντίρρησίν σου· εἰς ἀπὸ τοὺς ἐδῶ δοκησισόφους (ὄχι Γαλάτης) τὸν ἐπροκήρυξεν εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὡς ἀρίστην περιήγησιν.

Ἀφ' ὅσα ἔλαβες ἀπὸ Βενετιαν κειμήλια Γραικικῆς γλώσσης, δὲν εἶχα παρὰ τὸν Βοκάκκιον, τὸν Καφὲν καὶ τὴν Ἀποθήκην τῶν παιδων· ἀλλὰ τὰ ἐχάρισα. Ὁ Κορνήλιος Νέπως, δύναται νὰ σὲ χρησιμεύσῃ διὰ τὸν μελετώμενον Ἑπαμεινώνδου βίον. Λέγει κἀν τι καὶ ὁ Ἀππιανὸς περὶ Ἑπαμεινώνδου, καὶ ὁ Πολύαινος εἰς τὰ Στρα-

τηγήματά του, ἂν ἐνθυμοῦμαι καλά. Συμβουλεύσου καὶ αὐτούς, ἂν ὄχι δι' ἄλλο, διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι δὲν ἐγνώριζες τὰς πηγάς, ἐκ τῶν ὁποίων ἔσυρες τὸν βίον. Δὲν ἐξεύρω, ἂν ὁ Γάλλος βιογράφος ἔλαβε τοιαύτην πρόνοιαν.

Περὶ δὲ τοῦ Ν. Νέου Χρ., ἐγνώρισα πολλὰ παρόμοια μέσα ἐξαλειπτικά καὶ τῶν παθῶν καὶ τῶν αἰσθήσεων· ἀλλ' οἱ προβάλλοντες αὐτὰ καὶ παραγγέλλοντες, ne sont à mon avis que des sots. Κάνεις ἀπ' αὐτούς δὲν εὐρέθη μὲ τόσον πνεῦμα, ὥστε νὰ ἐπινοήσῃ τὸ μόνον δραστήριον μέσον, ὅχι νὰ ἐξαλείψῃ τὰ πάθη, ἀλλὰ τὸ γένος ὅλον ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, καὶ νὰ τὸ μετοικίσῃ εἰς ὀλίγων χρόνων διάστημα σύμψυχον ὅλον ἀπὸ τὸν φθαρτὸν τοῦτον κόσμον εἰς τοὺς οὐρανούς. Ὁ εὐνουχισμός, φίλε μου, ὅλων τῶν νεογνῶν Γραικῶν. Τοὺς εἶχα χάριν νὰ προβάλωσι τοῦτο τὸ μόνον ἐπιτυχές τοῦ σκοποῦ μέσον, καὶ ὄχι tous ces petits moyens dignes des petits esprits. Δὲν λογιάζεις πόσον ἐπεθύμουν νὰ προβάλω τοῦτο τὸ μέσον εἰς σχῆμα διαλόγου· ἀλλὰ δὲν ἔχω καιρὸν ὁ ταλαίπωρος· ἔπειτα εἶμαι καὶ ἄρρωστος· καὶ τέλος ἔλεῶ καὶ τὰ τέκνα τῶν φίλων μου, καὶ μάλιστα τὸν Ἐπαμεινώνδαν, τὸν ὁποῖον ἀσπάζομαι, καὶ μ' αὐτὸν τὴν φίλην μητέρα του.

Ἡ μέριμνα τῆς μετοικεσίας μου μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω νὰ κλείσω εἰς τὴν προλαβοῦσαν μου τὰ Cartons τοῦ Ἰσοκράτους, καὶ τὴν σημειώσιν τοῦ Allais περὶ τῶν βιβλίων τῶν Ἰωαννίνων. Λάβετα τώρα.

Περὶ τοῦ χωρικοῦ, τὸν ὁποῖον περιπαίζει ὁ Βαρθόλδους, εἰάν τὸ κάμνῃ ἐν παρόδῳ, καὶ ὡς μόνον ἐπεισώδιον τῆς ἱστορίας του, ὑπομονή· ἂν ὅμως τὸ μεταχειρίζεται ὡς ἀπόδειξιν καὶ τοῦτο τῆς βαρβαρότητος ἡμῶν, μὴ

συσταλῆς νὰ τὸν εἶπης ὅτι τὰ τοιαῦτα ἐξεράσματα εἶναι ἀνθρώπου, ὅστις δὲν ἐξεύρει νὰ διακρίνῃ τὰ ἴδια ἐκάστου ἔθνους ἀπὸ τὰ κοινὰ εἰς ὅλα, καὶ νὰ τὸν πέμψῃς εἰς τὴν Πορτογαλίαν, εἰς τὴν Ἰσπανίαν, εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ εἰς αὐτῆς τῆς παρὰ τὰς ἄλλας φωτισμένης Γαλλίας τὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας, ὅπου νὰ πληροφορηθῇ ὅτι εὐρίσκονται καὶ δεισιδαιμονέστεροι ὄχλοι παρὰ τὸν Γραικικὸν ὄχλον.

Παρέλαβα τοὺς δύο χαρακτῆρας τοῦ 'Ρώτα· ὁμοιάζουν καὶ δὲν ὁμοιάζουν· δὲν ἐξεύρω τί νὰ ἀποφασίσω.

Ἐλαβον καὶ τὴν βίβλον τοῦ **Δόκτορος**, κατ' εὐτυχίαν χωρὶς ἐπιστολήν, τῆς ὁποίας ἡ ἀπουσία μ' ἐλευθερόνει ἀπὸ τὸ ἐπικίνδυνον ἔργον τοῦ νὰ ἐλέγξω τὴν κενόδοξον ἐλαφρίαν του. Εἶναι πολλῆς ἄξιον ἐπιστασίας πρᾶγμα ἡ κλίσις τοῦ γένους εἰς τὴν δι' εἰκόνων ἀποθέωσιν. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι ἡ αὐξησις τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης θέλει σβέσει καὶ τοῦτον τὸν πυρετόν, τὸν ὅποιον ἀναψαν πρῶτοι, ἅς ᾔναι καλὰ! οἱ ἐπαγγελλόμενοι μιμηταὶ τῆς ταπεινοφροσύνης τοῦ Χριστοῦ.

Περὶ τοῦ Schaumbourg καταλαμβάνω πολλὰ καλὰ εἰς ποίαν ἀηδεστάτην μεσιτείαν σέ ἔμβασα· εἶναι δηλαδὴ ἀπ' ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα τὰ τραγικά, τὰ ὅποια ἐμπνέουσιν ἀποστροφήν, καθὼς τῆς Γοργόνης τὸ πρόσωπον. Παρκαλῶ σε ὅμως νὰ τὸν ὑποφέρῃς μικρόν, ὅσον νὰ σαφηνισθῇ τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ μὲ ἀποκριθῇς εἰς τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν σ' ἔστειλα προλαβόντως. Ὁ τυπογράφος δὲν εἶναι παντάπασιν ἀθῶος. Τὸ μαρτυρεῖ ὄχι μόνον ἡ στενοχωρία τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασεν εἰς τὸ νὰ μὲ ἀποκριθῇ, ὅταν τὸν ἤλεγξα περὶ τούτου, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπίασα ἐπαυτοφώρῳ πωλοῦντα εἰς μέγα χαρτίον Προδρόμους. Ἐξεύ-

ρεις τί ἔκαμα διὰ νὰ πιστωθῶ ; ἔστειλα ἓνα τῶν φίλων μου (τὸν ὅποιον αὐτὸς δὲν γνωρίζει) μ' ἓνα Λοδοβίκον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἠγόρασεν ἓνα Πρόδρομον, τὸν ὅποιον θέλω δεῖξει εἰς αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ λογαριασθῶμεν περὶ τοῦ Ἰσοκράτους.

Τὸ ὅτι αὐτὸς εἶναι μὴτ' ἀνόητον μὴτ' ἄδικον ἂν γίνῃ μὲ τρόπον ὥστε νὰ εὐδοκιμήσῃ » ὡς λέγεις, τοῦτο μὲ φαίνεται ὅτι ἐννοεῖται ἀφ' ὅσα λέγω. Τὰς μερικὰς καὶ μικράς, καὶ ὀλέθρου προξένους ἐκδικήσεις ἀποβλέπει ὁ λόγος· μῆτε δύναται νὰ ἐννοήσῃ ἄλλο, εἰς καιρὸν ὅπου-
ταν, « τὸ νὰ γένῃ μὲ τρόπον ὥστε νὰ εὐδοκιμήσῃ » εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις εἶναι ἀδύνατον, καὶ διὰ τὴν ἀνεπισημοσύνην τοῦ ἔθνους, καὶ διότι ἐγεννήθη ἄνθρωπος, ὅστις δὲν θέλει πλέον ἀφήσει τίποτε νὰ γένῃ χωρὶς αὐτοῦ. Χρειάζεται, φίλε, πεντήκοντα τοῦλάχιστον ἀκόμη ἐτῶν παιδείαν τὸ γένος, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς κατάστασιν νὰ κατορθώσῃ τίποτε αὐτοκινήτως καὶ αὐτουργῶς. Μὴν ἀπατώμεθα μὲ κενὰς ἐλπίδας· δεῖξόν με τοὺς καλοὺς νὰ διευθύνωσι τοιαύτην ἐπιχείρησιν εἰς τρόπον ὥστε νὰ εὐδοκιμήσῃ, ἤγουν νὰ μὴ γένῃ μὲ τὸν ὀλεθρον τοῦ περισσοτέρου μέρους τοῦ ἔθνους. Ἡ παιδεία θέλει τὸ κατορθώσῃ χωρὶς κἀνένα κίνδυνον, μάλιστα, ἂν τὸ αἶνι ἐμποδίσῃ τοὺς ἀντιπάλους (καθὼς τοὺς ἐμπόδισεν ἕως τώρα) νὰ μᾶς μιμηθῶσι.

Εὐθύς ὅταν λάβῃς τὸν πρῶτον τόμον τοῦ Ἰσοκράτους, δὲν ἦτο κακὸν νὰ προφθάσῃς ἓνα ῥαμμένον εἰς Βυζάντιον, χωρὶς νὰ προσμένῃς τὸν δεύτερον. Τὸ πρᾶγμα χρειάζεται ταχύτητα, δι' αἰτίας, τὰς ὁποίας αἰνιγματωδῶς σὲ εἶπα καὶ ἄλλοτε. Καλὸν ἦτον νὰ τοὺς παραστήσῃς ὅτι διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας ἔπρεπε νὰ ἦναι εἰς τὴν

ζιον· ἤγουν μακρὰν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν πρέσβειων. *Λάθε*, ἂν δὲν τὸ ἤκουσες ἀκόμη, ὅτι συμβαίνει πολλάκις ἂ δανείζωνται παρ' ἀλλήλων ἀντίγραφα οἱ Ἑγεμόνες καὶ νὰ τὰ μετακομίζωσι πρὸς καιρὸν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, διὰ χρεῖαν παραβολῆς καὶ ἐκδόσεως· τοῦτο γίνεται μὲ δυσκολίαν· ἀλλὰ γίνεται ὁμως. Καὶ αὐτοὶ μὲν τὰ πιστρέφουν, ἀφ' οὗ πληρώσωσι τὴν διὰ τὴν ὁποίαν τὰ ἐζήτησαν χρεῖαν· εἰς ἡμᾶς δὲ θέλουν εἶσθαι « δανεικὰ καὶ ἀγύριστα » ὡς λέγει ἡ παροιμία. Διὰ τοῦτο συμφέρει νὰ μὴν ἦναι εἰς τὸ Βυζάντιον. Ὑγίαινε.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς μελλούσης ἐβδομάδος μετοικῶ εἰς τὸ Rue notre Dame des victoires N^o 34.

Καῦσον τὴν ἐπιστολήν.

57.

*Α! φίλε μου, τί καλὸν πράγμα εἶναι τὸ *Λάθε* βιώσας! Μ' ἔβαλαν ἐμπρὸς οἱ ἀλιτῆριοι σχολαστικοί, καὶ σπουδάζουν νὰ φαρμακώσωσι τὸ γῆράς μου, καὶ νὰ μὲ ἐνταφιάσωσι καταρώμενον τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς μου. Δεκαεῖς σελίδων ἐπιστολήν ὁ μωροπόνηρος μ' ἀναγκάζει νὰ πληρώσω πέντε φράγκα, διὰ νὰ μὲ παραστήσῃ ἐρημωτὴν τῆς Ἑλλάδος, καὶ χειρότερον παρὰ τὸν πυρπολητὴν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος Ἡρόστρατον. Καὶ μὲ τὴν πέμπει διὰ τοῦ Τζαλίγκογλου, διὰ νὰ ἀναγνώσῃ καὶ αὐτὸς πρότερος ἐμοῦ τὴν ὁποίαν πιθανὸν ὅτι συνεργοῦντος αὐτοῦ (ἴσως καὶ τοῦ Ἀλωπεκιδίου) συνέγραψε στηλίτευσαι κατ' ἐμοῦ. Ἀπὸ τὴν ἀναισχυντίαν τῆς ἐπιστολῆς συμπεραίνω ὅτι δὲν μελετοῦν νὰ σταθῶσιν ἕως αὐτοῦ,

ἀλλ' ὀργανίζου καὶ ἄλλας μηχανάς, καὶ ἐτοιμάζου
 ἄλλα ὀδυνηρότερα βασανιστήρια κατ' ἐμοῦ. Διὰ τοῦτο
 ἀναγκάζομαι νὰ δαπανήσω ἐκ τοῦ ὑστερήματός μου, καὶ
 νὰ ζημιώσω καὶ σέ, περικλείων τὴν βαρβαροσόλοικον καὶ
 λογικῆς ἄμοιρον φλυαρίαν τοῦ παχυτάτου σχολαστικοῦ,
 καὶ τὴν Λακωνικὴν μου ἀπάντησιν, τὴν ὅποιαν ἀφίνω
 εἰς τὴν κρίσιν σου νὰ δώσης, ἢ καὶ νὰ καύσης, ἂν στο-
 χάζεσαι ὠφελιμώτερον τὸ νὰ τὸν ἀφήσω (ὥς τὸν πρέπει)
 χωρὶς ἀπόκρισιν. Ἐὰν ὅμως τὴν δώσης, συμφέρει, νομί-
 ζω, νὰ κρατήσης τὸ ἴσον τῆς, διὰ τὰ ἐνδεχόμενα παρ'
 αὐτῶν δεινά. Ὡσαύτως πρέπει, φίλε μου, νὰ φυλάξης
 καὶ τὴν σχολαστικὴν του ἐπιστολήν. Δὲν ἐμπορεῖς νὰ
 συλλογισθῇς πόσον μέγα δυστύχημα μὲ φαίνεται ἡ ἀνάγκη
 νὰ ἔχω κοινολογίαν ἐπιστολικὴν μὲ τοιοῦτους ἀσεβε-
 στάτους σχολαστικούς. Ὁ ὑπὲρ τοῦ γένους φόβος, καὶ
 ὅχι ὁ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, μὲ ἔπεισε νὰ τὸν ἀποκριθῶ. Ἀλλ'
 ὅμως, ὥς σέ εἶπα, εἶσαι κύριος νὰ ἀφανίσῃς τὴν ἀπόκρι-
 σίν μου, ἂν σέ φανῇ συμφορωτέρα ἢ σιωπῇ. Ἡ κατα-
 τῆς νομιζομένης μου ἀθεότητος στηλίτευσις, τῆς ὁποίας
 τὴν ἐκδοσιν ἐμπόδισαν ἀπὸ καλοσύνην των αὐτός, καὶ ὁ
 ὅμοιος αὐτοῦ Δ. εἶναι (μὴν ἀμφιβάλλῃς) σύνταγμα ἰδι-
 κόντων· καὶ ἂν δὲν τοὺς ἀρέσῃ ἡ ἀπόκρισίς μου, θέλουν
 (μὴν ἀμφιβάλλῃς μηδ' εἰς τοῦτο) τὴν ἐκδώσειν. Ἐσίμ-
 φερεν ἴσως νὰ κοινωνήσης ὅλα ταῦτα εἰς τὸν Κούμαν.
 Ἐὰν ὁ Πατριαρχεὺς ᾔῃ, ὥς τὸν ἐκθειάζουσι, φίλος
 τῆς παιδείας, δὲν ἦτο τάχα καλὸν νὰ δεῖξῃ τὴν πρὸς
 τὸν ἐρημωτὴν Κούμαν (ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Βαρδα-
 λάχος καὶ ὁ Βάμβας καὶ σύ, καὶ ἄλλοι κατ' ἐσᾶς ἐ-
 ρημωταὶ εἶσθαι εἰς τὴν ὑπόληψιν τῶν ὄντως ἐρημω-
 τῶν τούτων) εὐνοϊάν του μὲ τρόπον ἐμφαντικώτερον,

ἤγουν τοιοῦτον, ὅποιος νὰ κλείσῃ τῶν ἀλιτηρίων τούτων τὰ στόματα; Βλέπεις ὅτι μὲ τοιοῦτον σκοπὸν ὠνόμασα εἰς τὸ τέλος τῆς ἀποκρίσεώς μου τὸν Πατριάρχην, ἐλπίζων νὰ τοὺς δυσωπήσω μὲ τοῦτο, ἂν ᾔναι τι ἱκανὸν νὰ δυσωπήσῃ τοιαῦτα θηρία ἄγρια ἀμαθῇ καὶ ἐθελόκακα. Διότι σημείωσαι, φίλε, τὸν σκοπὸν τῆς Ἑλληνικῆς του ἐπιστολῆς. Ἦσο βέβαιος, ὅτι αἱ δεκαεῖς αὗται γέμουσαι σολοικισμῶν εἰς τὸ λεκτικόν, καὶ πολλῆς ἀλογίας εἰς τὸ πραγματικόν σελίδες, ἐδαπάνησαν τοῦ ἀθλίου τούλαχιστον ἑνὸς ὀλοκλήρου μηνὸς καιρόν. Ἄλλ' ἐπροτίμησε νὰ δαπανήσῃ ματαίως τὸν χρόνον, τοῦ ὁποίου τὴν τιμὴν ποτὲ δὲν ἐκατάλαβε, παρὰ νὰ γράψῃ εἰς τὴν ὀμιλουμένην γλῶσσαν. Διὰ τί; ὅτι ταύτην ὡς μὲν πρέπει νὰ γράφεται, δὲν θέλει νὰ γράψῃ, διὰ νὰ μὴ μᾶς δικαιώσῃ, ὡς δ' αὐτοὶ τὴν γράφουσι, τὸν λέγει ἡ συνειδήσις ὅτι δὲν πρέπει νὰ γράφεται. Ὅθεν παρὰ νὰ μακαρονίσῃ ταύτην ἐπροτίμησε νὰ μακαρονίσῃ τοῦ Πλάτωνος τὴν γλῶσσαν.

Τῶν κακῶν τούτων ἀγγείων ἦσο, φίλε, βέβαιος ὅτι εἶναι ἔργον καὶ ἡ τῶν Ζ. ἀπόστασις. Αὐτὸς μὲ δύο, ἢ καὶ τρεῖς, τῶν ἐδῶ φίλων μου ἐπλεξαν τὸ γαϊτάνιον διὰ νὰ παύσωσι τοὺς Αὐτ. στοχ. οἱ ὅποιοι ἐφανεύωναν τὴν οὐδένειαν αὐτῶν. Ἔως τώρα ἐργάζοντο εἰς τὸ σκότος· τώρα τοὺς ἔκαμε τολμηροτέρους, ἅς ᾔναι πολύχρονος! ὁ νέος Ῥακίνας. Ἰσως ἔκαμες καλὰ ἐμποδίσας τοῦ Βάμβα τὴν κατὰ τοῦ Ῥακίνα διατριβήν· ἴσως ὅμως καὶ εἰσέμπερε νὰ δημοσιευθῇ χωρὶς ὅμως τῶνομά σου. Βλέπεις μὲ πόσῃ εὐχαρίστησιν λαλεῖ ὁ σχολαστικὸς εἰς τὴν ἐπιστολήν του περὶ τῆς Κωμωδίας, τῆς ὁποίας τὴν ἀδικίαν ἀδικωτέραν κατασταίνει ἡ ἀνυπέρβλητος ἀηδία. Τόσον ὁ ἀθλιὸς εἶναι ἀστείότητος ἄμοιρος καὶ ἀττικτοῦ ἁλα-

τος ἄγευστος, ὥστε μὰ τὴν φιλίαν μας! ἐὰν τὴν εἶχα ὀλόκληρον, καὶ ἐὰν δὲν ἐσύμβαιεν ὅ,τι συνέβη ἐδῶ (καταλαμβάνεις τί λέγω), ἤθελα τὴν τυπώσει ἐξ ἰδίας μου δαπάνης, διὰ νὰ ἀθανατίσω τὸν Ῥακίαν.

Ὁ Κοπίταρ ἐγέυθη τὴν πέμπτην μ' ἐμέ, καὶ μὲ εἶπεν ὅτι κινεῖ σήμερον (κυριακὴν) πρὸς σέ· τὸν ἔδωκα δέσμην περιέχουσαν 18 διατριβάς, γεννήματα τῆς παρούσης ἡμῶν πολιτικῆς καταστάσεως τῶν ὁποίων ἐδῶ κλεισμένον βλέπεις τὸν κατάλογον, καὶ χωριστὰ δύο ἐτι ἡ τρία παρόμοια. Ὅλα ταῦτα δὲν εἶναι ἴσως τὸ τριακοστὸν μέρος ὧσων ἐγέννησαν αἱ περιστάσεις διατριβῶν.

Πρὸ τούτων σ' ἐπεμψα καὶ τοὺς Αὐτοσχ. στοχ. τοῦ τελευταίου τόμου τῶν βίων τοῦ Πλουτάρχου. Τώρα σὲ πέμπω καὶ τῶν εἰς τὸν Ξενοκράτην προλεγομένων τὰ δύο πρῶτα φύλλα. Εἰς τὴν σελ. κ'. βλέπεις γραμμένην τὴν ὁποίαν ἤθελα βάλει σημείωσιν κατὰ τοῦ ἡλιθίου Βελίνου ἂν ἐγνώριζα τὸ σύγγραμμά του. Κατὰ δυστυχίαν τὸ φύλλον ἦτο τυπωμένον, καὶ νὰ τὸ χαλάσω διὰ νὰ προσαρμόσω τὴν σημείωσιν, ἔπρεπε νὰ ἐξοδεύσω πολλά. Μὲ κακοφαίνεται καὶ ὁ τὸν ὁποῖον σ' ἐπροξένησα κόπον τῆς μεταγραφῆς τῶν φλυαριῶν του. Ἐπειδὴ ἦτο τυπωμένον εἰς Παρισίους, ἤρκει νὰ μὲ σημειώσης τὸνομα τοῦ βιβλιοπώλου. Αἷτιος εἶναι ὁ Allais, ὅστις ἀγνοοῦσε τὴν ἔκδοσιν· σημεῖον καὶ τοῦτο ὅτι δὲν ἔκαμε κρότον τοῦ μωροῦ συγγραφέως ὁ κόπος· ὡς τόσον φύλασσε τὴν σημείωσιν· ἴσως χρειασθῇ ἄλλου ποῦ ποτε. Ὑγίαινε! καὶ καῦσε τὴν ἐπιστολήν.

Ἔχω καὶ τὴν 15 Ὀκτωβρίου ἐπιστολήν σου· ἀλλὰ δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν τώρα νὰ τὴν μεταναγνώσω. Εἶμαι ὁ ταλαίπωρος ἄρρωστος καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν· εἶναι

τρεις νύκτες ἀποῦ δὲν ἔκλεια τοὺς ὀφθαλμούς. Ἦγορά-
σθη καὶ ἡ Ἐγκυκλοπαιδεία, καὶ προσμένω νὰ μὲ εἴπῃς
ποῦ νὰ τὴν στείλω.

Πάλιν σὲ τὸ μεταλέγω· ἂν κρίνῃς ὅτι συμφέρει πλέον
ἢ παντελὲς σιωπὴ, μὴ δώσης εἰς τὸν σχολ. τὴν ἀπό-
κρισιν.

58.

Καλὴν ἡμέραν !

Ἐδῶ κλεισμένην θέλεις εὐρεῖν ὁμολογίαν τοῦ Μαρτί-
νου διὰ φρ. 1000, τὰ ὅποια οἰκονόμησε πρὸς τὸ ἀζη-
μιώτερον διὰ σὲ καὶ ἐπικερδέστερον δι' ἐμέ. Τοῦτο κά-
μων συνεργεῖς εἰς τὸ νὰ ἐξακολουθῶ τὸ μηνιαῖον εἰς τὸν
B. καὶ νὰ ταυζήσω, ὡς ἐλπίζω καὶ ἐπιθυμῶ.

Ἐξήγησέ με τώρα πῶς τὸ τελευταῖον τῆς Γραμμα-
τικῆς τετράδιον μὲ ἦλθεν ἀδάπανον. Τοῦτο ἐρωτῶ, ἐπει-
δὴ ἀπὸ τὰ ἔγραψες εἰς τὴν τελευταίαν σου ἐπιστολὴν
συμπεραίνεται τρόπον τινὰ ὅτι παύεις τὴν ἀποστολὴν
τῶν τετραδίων. Ἄν ᾖναι διὰ δαπάνης, κάμνεις καλὰ καὶ
διὰ τοὺς δύο μας· ἂν εὐρηκες τρόπον τῆς ἀδαπάνου ἀπο-
στολῆς, διὰ τί τὴν παύεις; Εἰπέ με καὶ τοῦτο· τὰ τε-
τράδια εἶναι τὰ καθαρὰ καὶ τελευταῖα, ἢ εἶναι δοκίμια ;
διότι βλέπω ἀκόμη τυπογραφικὰ σφάλματα, καὶ μάλι-
στα καταρχὰς ἔν παχύ. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων θέλο-
μεν τὰ σημειώσῃν ὁ Βάμβας κ' ἐγὼ διὰ νὰ τὰ κατα-
στρώσῃς εἰς τὸ τέλος εἰς τὸ λεγόμενον Errata. Τοῦτο δὲ
τὸ καταρχὰς πρέπει νὰ τὸ θεραπεύσῃς μὲ τὸ ὀνομαζόμε-

νον Carton. Εἶναι εἰς τὴν πρώτην σελίδα εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιγραφὴν ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ ἀντὶ τοῦ ΔΙΑΛΕΚΤΩΝ. Τᾶλλα συχωροῦνται, ἀλλὰ τοῦτο πρέπει ἐξάπαντος νὰ ἀφανισθῇ διὰ τῆς ἀλλαγῆς ἢ τῶν δύο σελίδων, 1 καὶ 2, ἢ τῶν 4, ἤγουν 1, 2, 15 καὶ 16, διὰ τὸ Πινδαρικόν,

Ἀρχόμενος δ' ἔργου, πρόσσωπον
χρὴ θέμεν τηλαυγές.

Ἀπὸ τὰ σταλθέντα τετράδια τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ μέρος ἀπὸ σὲ καὶ μέρος ἀπὸ τὸν συντάκτην, διὰ νὰ ᾔῃ διπλᾶ (ἤγουν ἔν σῶμα διὰ τὸν Κλαυέριον καὶ ἔν δι' ἐμέ), μὴ λείπουν τὰ ἐξῆς τετράδια.

A, B, C, D, E, F, G, H, K, νὰ σταλθῶσι μοναπλᾶ, ἤγουν ἔν ἀπ' ἑκάστον γράμμα. L, M, N τὰ τρία ταῦτα νὰ σταλθῶσι διπλᾶ, ἤγουν δύο ἀπ' ἑκάστον γράμμα. I, O, P, Q, R τὰ ἔχον καὶ οἱ δύο τὰ πέντε ταῦτα· ὅθεν πρέπει ν' ἀρχίσῃς ἀπὸ τὸ S καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μᾶς τὰ στέλλῃς διπλᾶ.

Ὅσα λοιπὸν μᾶς λείπουν, λάβε τα (νὰ ζήσῃς) ἀπὸ τὸν συντάκτην, πλήρωσέ τα, καὶ πέρασε τὴν πληρωμὴν εἰς τὸν λογαριασμόν μου.

Δὲν σὲ πέμπω τὴν καταγραφὴν τῶν τυπογρ. ἀμαρτ. τῶν πρώτων τεσσάρων τετραδίων τῆς Γραμματικῆς, ἕως νὰ μὲ φανερῶσῃς, ἂν ᾔῃ τὰ σταλθέντα φύλλα καθαρά.

Ἐὰν κάμῃς Carton διὰ τὰς πρώτας δύο σελίδας, ἐνθυμοῦ νὰ προσθέσῃς τὴν *Sikeliar* εἰς τὸν τρίτον στίχον τῆς πρώτης σελίδος μετὰ τὸ *Italiar*, παρεκτός ἂν ἡ ἐκδοσίς σου δὲν τὸ ἔχῃ· ποίαν ἐκδοσὶν ἐμετάφρασε τοῦ Βυτμάννου; ἐγὼ ἔχω τὴν δ'. Εἰς τὴν δευτέραν σελίδα δύο φορές μεταφράζει τὸ *Gewandtheit Eukamphiar*, διὰ

τί ὄχι, Εὐστροφίαν ; Κανὼν γενικὸς καὶ λογικὸς (ἐπειδὴ στηρίζεται εἰς τὸ λογικὸν ἀξίωμα τοῦτο : « ὁ φωτισμὸς » τῶν ἀπαιδευτῶν πρέπει νὰ γίνεται διὰ τῶν εὐκολωτέ-
ρων καὶ συντομωτέρων μέσων ») οὗτος· Ἀπὸ δύο συνω-
νύμους λέξεις ἐκείνη πρέπει νὰ διαλέγεται καὶ νὰ εἰσάγεται
εἰς τὴν *Ῥωμαϊκίαν* μας, τὴν ὁποίαν ἐλπὶς ἢ ὑπόληψις
εἶναι, ὅτι θέλει εὐκολώτερον καταλάβειν ὁ ἀπαιδευτος.
Εἰς τὸν τοιοῦτον καὶ ἡ *Εὐκαμψία* καὶ ἡ *Εὐστροφία* εἶναι
ἐπίσης ἄγνωστοι λέξεις· ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν δευτέραν
εὐρίσκει καὶ χειραγωγίαν, καὶ νὰ εἶπω οὕτως μίτον
Ἀριᾶδνειον τὸ *Στρέφω*, τοῦ ὁποίου τὴν σημασίαν ἐξεύρει
πολλὰ καλὰ. Τὸ *Κάμπτω* εἶναι εἰς αὐτὸν Κινέζικον.

Σ' ἔγραφα εἰς τὴν προλαβοῦσαν μου καὶ τι περὶ τῆς
ἐκδόσεως τοῦ Ὅμηρου· καλὸν εἶναι νὰ προλάβω νὰ σέ
παρακαλέσω νὰ μὴ φανερώσης τίποτε περὶ τούτου εἰς
τοὺς Ζ. Κρίνω τώρα ὅτι καλὸν εἶναι νὰ ἐκδοθῇ μεληδόν,
εἰς φυλλάδια δηλαδὴ χωριστά· καὶ ὁ κόπος ὀλιγώτερος,
καὶ ἡ πώλησις εὐκολωτέρα γίνεται διὰ τῶν φυλλαδίων.

Υγίαινε !

59.

Τὸ πρωτὸν ὥρα πέμπτη τῆς 18 Ὀκτωβρίου.

'Αλέξανδρε φίλε, καλὴν ἡμέραν !

Κατὰ τὴν 15 τοῦ παρόντος σ' ἐπέμφθησαν διὰ τοῦ
Frank τοῦ Στρασβούργου 100 σῶματα εἰς φύλλα τοῦ
δευτέρου καὶ τελευταίου τόμου τοῦ Ἰσοκράτους. Εἰς τὴν

περιέχουσιν αὐτὰ Πάσαν προσετέθησαν καὶ 9 ῥαμμένα, διὰ τὰ δώσῃς ἐξ αὐτῶν ἀπὸ μέρους μου εἰς ὅσους ἔδωκας τὸν πρῶτον τόμον. Ἐκτὸς τούτων μεταξὺ τῶν εἰς φύλλα σωμάτων ἔκρυψεν ὁ Allais 9 φυλλάδια τοῦ ἐπιγραφομένου βιβλίου *Lettres philosophiques*, καὶ τινὰς ἐφημερίδας, τὰς ὁποίας εὐκόλως θέλεις εὑρεῖ. Τὰ στιχωμένα σώματα τοῦ δευτέρου τόμου δὲν ἦλθαν ἀκόμῃ ἀπὸ τὸν στιχωτήν, διὰ τὰ τὰ στείλω καὶ αὐτὰ πρὸς τὸν κύριον Σταῦρον Ἰωάννου, τὸν ὁποῖον ἀσπάζομαι. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ μηνὸς ἐλπίζω ὅτι θέλουν σταλθῇ καὶ αὐτά, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τὸ ἰδικόν σου, καὶ τὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

Σ' ἔλεγα μὲ τὴν προλαβοῦσαν μου τὰ πέμψης τρία ῥαμμένα πρὸς τὸν Ῥώταν τῆς Τεργέστης. Τώρα νομίζω σὲ μένουσιν ἀκόμῃ δύο ῥαμμένα (ἀπὸ τὰ 9). Ταῦτα λοιπὸν τὰ δύο στείλῃς τὰ τὰ ζήσης! εἰς τὴν Τεργέστην πρὸς τὸν ἐξάδελφόν μου Κωνσταντῖνον Πετρίτζην, ὅταν δηλαδὴ λάβῃς καὶ τοὺς τώρα πεμπομένους δευτέρους τόμους. Στείλῃς τὸν καὶ τὸ ἐγκεκλεισμένον ἐπιστολίδιον.

Εἰς τὸν δεύτερον τοῦτον τόμον θέλεις εὑρεῖ (σελ. 280) καὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ μέχρι νῦν ἡπορημένου μέρους τοῦ Πλάτωνος εἰς τὴν ἀπολογία τοῦ Σωκράτους· τὸ ὁποῖον τὸ ἐφύλαξα *comme propriété des Grecs*. Καταλαμβάνεις τί λέγω. Εἰς τοὺς πτωχοὺς μάλιστα συμφέρει ἡ οἰκονομία.

Ὁ τρίτος τόμος τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης, καὶ πρῶτος τοῦ Πλουτάρχου ὑπάγει ἐμπρός· καὶ ἤθελεν εἰσθῆναι εἰς τὸ ἡμισυ τοῦ δρόμου, ἐὰν δὲν ἐσύμβαιεν ἡ δυστυχία ἐκείνη βραδύτης καὶ διακοπῇ τῶν πεμπομένων ἀναγκαίων χρημάτων τῆς ὁποίας ἀκόμῃ αἰσθάνομαι τὴν νωσότητα.

πρόβρον εἰς τὸ ταλαίπωρόν μου σαρκίον. Μετεχειρίσθη
 εἰς αὐτόν, τὸν Πλούταρχόν σου τὸν ὅποιον μ' ἀφῆκες εἰς
 13 τόμους. Λέγω δεκατρεῖς ἂν καὶ δὲν ἤμαι βέβαιος ἂν
 ἦσαν δώδεκα ἢ δεκατρεῖς. Τὸν δέκατον τέταρτον ἐξεύρω
 ἠδυστάκτως ὅτι τὸν ἠγόρασα ἐγώ. Ἐξ ἀτυχίας λείπουν
 ἡκόμη οἱ Πίνακες (πιθανῶς εἰς δύο τόμους 15 καὶ 16),
 τοὺς ὁποίους ὑπόσχεται τόσους χρόνους τώρα ὁ Γερμανὸς
 ἐκδότης ματαίως. Ὡς τόσον κατεχώρισα εἰς τὸ Ἔχειν
 τοῦ λογαριασμοῦ σου δι' αὐτοὺς 78. Τόσα νὰ τὸν πωλή-
 σης τώρα ἦτον ἀδύνατον· ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγορα-
 στῶν ὠλιγόστευσε διὰ τὸν φόβον μὴν ἀφίση τὴν ἐκδοσιν
 ἀτελῇ. Δὲν εἶναι πρώτη φορά τοιαύτης δὲν ἐξεύρω ἂν
 πρέπη νὰ εἴπω ἀπάτης, ἢ ἡλιθιότητος Θηβαιογερμανικῆς.

Ἡ τιμὴ τοῦ βιβλίου εἶναι αὕτη· εἰς ἕκαστον σῶμα
 Ἰσοκράτους (ἢ Ἱπποκράτους) πληρόνουσιν οἱ βιβλιοπώ-
 λαι 18 καὶ τὸ πωλοῦσιν αὐτοὶ 21 ἔξω τούτου λαμβά-
 νουσι ἓν σῶμα χάρισμα εἰς ἕκαστην δωδεκάδα, ἡγουν τὰ
 13 ἀντὶ 12. Κατ' αὐτὸ λοιπὸν διόρισον τὴν τιμὴν αὐ-
 τοῦ, προσθέτων εἰς αὐτὴν καὶ μικρόν τι διὰ τὴν δαπάνην
 τοῦ ἀγωγίου. Ἄν δέχεται νὰ σὲ γράψῃ ὁ Ζωσιμᾶς τιμὴν
 βαρυτέραν, ἐπειδὴ πρὶν κάμω τὸν λογαριασμὸν τῆς δα-
 πάνης τοῦ τύπου, νομίζων αὐτὴν ἀφ' ὅ,τι ἦτο μεγαλη-
 τέραν, τὸν ἔγραψα νὰ τὸ βάλῃ εἰς τιμὴν διπλὴν τοῦ
 Προδρόμου· ἀλλὰ τώρα βλέπω, ὅτι δὲν ἀναβαίνει εἰς
 τόσον τὸ δαπάνημα, ὡς θέλω τὸ φανερώσει καὶ εἰς αὐτὸν
 μετ' ὀλίγον.

Εἶναι καὶ εἰς τὸν δεύτερον τοῦτον τόμον φύλλον πα-
 ρεμβόλιμον (carton) ἓν· ὅθεν παρακαλῶ σε ὅταν διδῇς
 εἰς ῥαφὴν ἢ στίχωμα νὰ ζητῇς ὀπίσω τὰ κακὰ φύλλα,
 διὰ νὰ ἦσαι βέβαιος ὅτι ἔβαλαν τὰ καλὰ. Σὲ περικλείω

παράδειγμα καὶ τῶν δύο. Τὸ ψαλιδισμένον εἶναι τὸ κακόν, ὅποια πρέπει νὰ εἶναι ὅσα θέλουν σὲ φέρει ὀπίσω, ῥάπτοντες εἰς τόπον αὐτῶν τὰ ὁμοιάζοντα τὸ ἀψαλίδιστον. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ περὶ Ἰσοκράτους, τοῦ ὁποίου τρία σώματα ἔπεμψα χθὲς καὶ εἰς τὴν Γενεύαν, διὰ τὸν Prevost, Weber, καὶ Σχινᾶν. Οὗτος ἔσυρε τὰ 150 φρ. ἀλλ' ἀκόμη δὲν μ' ἔγραψε· ἀκούω ὁμως, ὅτι ὑπάγει καλὰ ἡ ὑγεία του.

Ταύτας τὰς ἡμέρας ἔλαβα καὶ ἀπὸ τὸν Γαζῆν γράμμα· ἤρχισε (λέγει) πάλιν τὸν τύπον τοῦ λεξικοῦ του· καὶ εἶθε νὰ μὴν ὀπισθοποδῇ καὶ δεύτερον! διότι ὅπως ἂν φκισθῇ, ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴν ᾔηται καλῆτερον καὶ ὠφελιμώτερον ἀφ' ὅσα ἕως τῶρα ἐφικίσθησαν.

Ἀσπάζομαι σέ, τὴν σύζυγον καὶ τὸν Ἐπαμεινώνδαν σου, καὶ εὐχομαι εἰς ὅλους ὑγείαν.

60.

Φίλτατε κὺρ Ἀλέξανδρε.

Εὐχομαί σε ἀγαθὴν καὶ χαρμόσυνον ἡμέραν! Μία πάλαι σημειωμένη DC N° 1 περιέχουσα 60 Ἱπποκράτας καὶ ἄλλους τόσους Θεοφράστους, εἶναι ἐτοιμή εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦ Φούχς. Ὅθεν παρακαλῶ σε νὰ μὲ κάμης τὴν χάριν νὰ πέμψης τὸν ἀχθοφόρον σου μὲ τὸ ἐγκεκλεισμένον γραμματίδιον διὰ νὰ τὴν παραλάβῃ καὶ νὰ τὴν ὑπάγῃ εἰς τὸν εἰς ταῦτα διωρισμένον τόπον, ἔπειτα τὸν Πέτρον σου, εἰς τὸν αὐτὸν τοῦτον τόπον, διὰ νὰ τὴν παραδώσῃ ἀσφαλῶς εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μέλλουν νὰ

τὴν πέμψωσιν εἰς Βιέννην. Ὅταν ἐνταμωθῶμεν, θέλομεν λαλήσει περὶ τῆς τιμῆς καὶ τῶν λοιπῶν. Ἐν τοσοῦτῳ ἔμπορεῖς νὰ τὴν κατευθύνῃς, εἰς ὅτινα τῶν ἐκεῖ φίλων σου κρίνεις εὐλογον.

Τὴν ἐγκεκλεισμένην πρὸς τὸν Γαζὴν πέμψον ἀσφαλῶς παρακαλῶ, ἀφ' οὗ τὴν σφραγίσῃς. Εὐδαιμόνει.

61.

Χθὲς ἔλαβα τὸ Λεξικόν. Ὁ Κομιστὴς ὅχι νὰ μὲ τὸ φέρῃ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ μὲ τὸ στείλῃ ἀμέσως ἐκαταδέχθη. Καὶ εἰς τὴν πρώτην ἐδῶ του διατριβὴν δὲν ἐπάτησε ποτὲ εἰς τὸν οἶκον μου. Il faut s'en consoler. Μὲ τὸ ἔστειλεν ὁ Κρής, τὸν ὅποιον οὐδ' αὐτὸν δὲν ἶδα πλέον ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης ὑποψίας του.

Ἐμπαρόδως ἶδα τὴν πρώτην σελίδα τοῦ Πίνακος, κ' ἐκατάλαβα ὅτι ἀπατήθη ὅτε λέγων τὸ, *Οὐκ ἂν μαχέσαιτο*. Ποτὲ δὲν εἶχα ὑπόληψιν τῆς ἐπιστήμης του, ἀλλὰ σὲ βεβαιώνω, φίλε, εἰλικρινῶς, ὅτι οὐδέ ποτε τὸν ἐφαντάσθην ὅποιον τὸν φανερόναι ὁ πίναξ. Ἀνακάτωσε πρῶτον ὅλας τὰς γλώσσας, ἔπειτα ἔβαλεν ἄλλα ὀνομαστικῶς, ἄλλα ῥηματικῶς, ἄλλα ἐπιρρήματικῶς, καὶ ἐρμήνευσε πολλὰ ἐξ αὐτῶν τόσον στρεβλά, ὥστε εἶναι χρεῖα νὰ τ' ἀναγνώσῃ τις διὰ νὰ τὰ πιστεύσῃ. Δύο πράγματα συμπεραίνονται ἐκ τούτου· ἡ δὲν ἔχει οὐδεμίαν συναίσθησιν τῆς ἀμαθίας του, ἡ ἔβαλε παράμερα πᾶσαν ἐντροπὴν. Ἄν ᾖ τὸ δεύτερον, καὶ *μαχέσαιτ' ἄν*, ἐπειδὴ οὐδὲ χέσματα πλέον φροντίζει, ὅστις φθάσῃ εἰς τόσῃ ἀναισχυντίαν. Ταῦτα σὲ λέγω, διὰ νὰ μὴ τὸν ἐγκωμιάσῃ ἀπατηθεὶς ὁ Κ. εἰς

τὸν Λ. Ε, καὶ μεταφέρει τὴν αἰσχύνην ἀπ' αὐτὸν εἰς ὅλον τὸ ταλαίπωρον γένος. Ἄν εἶχα καιρὸν, ἤθελα κάμειν μικρὰν ἐπὶ κρισιν ἀνώνυμον διὰ τὸν Λ. Ε. διὰ καὶ νὰ προλάβω τὴν κρίσιν τῶν νομιζόντων ἡμᾶς Oberflächlich.

Περὶ δὲ τῶν ΔΓ τοῦ Στρ. αὐτὸς ἐπαράβαλεν ἀντιγρ. ὅχι Στρ. ἀλλὰ τοῦ Γερ. ὀλίγας παρεκβολ. ἀπὸ τὸν Στρ. ὅχι πολλὰ πιστάς· καὶ αὐτὸ παραβαλμένον ἀπὸ τὸν Weigel τὸν ἱατρὸν (ἀδελφὸν νομίζω τοῦ βιβλιοπώλου), ὡς θέλεις βεβαιωθῇ ἀπὸ τὸν εἰς τὸν τρίτον τόμον τοῦ Tschucke Λατινικὸν προοίμιον σελ. VIII. Ἄλλ' αὐτὸς φαίνεται, ἥ δὲν ἔχει χαμπάρι ἀπὸ τὸ προοίμιον, ἥ δὲν τὸ ἔκατάλαβε *Μαχαίσετ' ἄν.*

62.

29 Αὐγ. ὤρ. 5. Δεῖλ. πρ.

Καλὴν ἡμέραν! Εἰς τὴν 26 σ' ἔγραψα κατὰ πλάτος. Μόλις χθὲς ἐτελείωσα τὸν ὅποιον ἐδῶ κλεισμένον θέλεις εὑρεῖν κατάλογον βιβλίων διὰ τοὺς Χίους. Ἐνέργησε χωρὶς ἀναβολὴν τὴν ἀγορὰν καὶ πέμψιν αὐτῶν. Ὅλα βιβλία τῶν ὧν οὐκ ἄνεν διὰ βιβλιοθήκην *prétendue publique*. Τοιαύτην τὴν ὀνομάζω, ὅτι εἰς τὴν παροῦσαν ἡμῶν κατὰστασιν τοιαύτη (*prétendue*) θέλει εἶσθαι διὰ πολλοὺς ἀκόμη χρόνους. Ἀρχισα νὰ τοὺς λέγω καταβολὴν χρημάτων πενιχράν, φοβούμενος μὴν ἀπολακτίσωσι· τῶρα ὅμως ἀποῦ τοὺς ἐβάλαμεν εἰς τὸν χορὸν, καλὸν εἶναι (μὲ τὴν χρειαζομένην ὅμως ἀκόμη εὐλάβειαν) νὰ τοὺς κεντῶμεν συχνά. Μετ' ὀλίγον θέλω σὲ στείλειν καὶ

ἄλλον κατάλογον, καὶ μετὰ ταῦτα ἄλλον, καὶ καθεξῆς οὕτως. Ἄν ὁ αὐτοῦ Ῥοδοκανάκης καὶ ὁ προσδοκώμενος Παντίας ἦναι, ὡς τοὺς λέγεις, φίλοι τῆς πατρίδος καὶ τοῦ γένους ὅλου, καὶ ἀληθινοὶ μετ' ἐπίγνωσιν ζηλωταί, κοινώνησέ τους ὅσα σὲ γράφω, καὶ πληροφόρησέ τους, ὅτι τὸ ὁποῖον ἔγραφα καὶ ἐσυμβούλευα εἰς τοὺς συμπατριώτας μετακένωμα τῆς γνώσεως καὶ ἐπιστήμης εἰς τὰ κολοκύνθιά μας (τὰς κεφαλὰς ἡμῶν οὕτως ὀνομάζω) ἄλλως νὰ γένη δυνατόν δὲν εἶναι πλὴν μὲ καλοὺς διδασκάλους καὶ μὲ πλουσιωτάτην βιβλιοθήκην. Πληροφόρησέ τους, ἀσπασάμενος ἀπὸ μέρους τοῦ γέροντος Κοραῆ, ὅτι ὅσα ἔως τώρα ἀγοράσθησαν, προστιθέμενα εἰς ἄλλα δεκάκις τόσα, τὰ ὁποῖα πρέπει ν' ἀγορασθῶσιν τὸ γρηγορώτερον, εἶναι γελοῖος ὅστις τὰ φαντασθῇ ἢ τὰ ὀνομάσῃ **Βιβλιοθήκην Δημόσιον**. Μελετῶ καὶ πάλιν νὰ γράψω πρὸς τοὺς Χίους ἀμέσως περὶ τούτου· ἀλλὰ πότε ὁ ταλαίπωρος θέλω δυνηθῆν νὰ τὸ κατορθώσω, δὲν ἐξεύρω. Αἱ τρεῖς των χιλιάδες κατ' ἔτος εἶναι ὀλίγα· ἀλλά, καθὼς σὲ εἶπα, ἐφοβήθην νὰ προβάλω πλειότερα. Ταλαίπωρον γένος! Ἐὰν μὲ συστολὴν λαλῶ πρὸς τοὺς Χίους, τοὺς ὁποῖους στοχάζομαι καὶ τιμῶ εἰλικρινῶς ὡς τὸ ἄνθος τοῦ γένους, ποῖαν λοιπὸν ὑπόληψιν πρέπει νὰ ἔχω διὰ τοὺς ἄλλους! Δὲν ἐμπορεῖς νὰ λογιᾶσῃς πόσον ἀγανακτῶ, πόσον μαίνομαι, ὅταν συλλογισθῶ τὴν ληθαργίαν πάντων ἡμῶν. Ἄν τοὺς παρεκίνηι τις νὰ προσθέσωσιν εἰς τὰς πολυαριθμοὺς ἐκκλησίας των νέαν ἄλλην ὅχι ἀναγκαίαν ἐκκλησίαν, καὶ αὐτοὶ των οἱ πτωχοὶ ἤθελαν ἐκ τοῦ ὑστερήματος συνδράμειν εἰς οἰκοδομὴν νέας ἐκκλησίας ὅσον ἤθελεν εἶσθαι πολυέξοδος. Καὶ ὅταν ὁ λόγος ἦναι περὶ βιβλιοθήκης, τῆς ὁποίας τὸ ἀποτέλεσμα θέλει εἶσθαι ἐξα-

νάγκης γνῶσις, ἐπιστήμη, καὶ χρηστοθήθεια καὶ τῶν ἐκκλησιαζόντων καὶ τῶν ἐκκλησιαζομένων, τότε . . . ἀλλὰ τίς ἡ χρεια πλειότερων; τὰ ἐξεύρεις ὡς ἐγώ, τὰ βλέπεις καὶ τὰ θρηνεῖς ὡς ἐγώ.

Εὐθύς, φίλε μου, ὅταν λάβῃς ἑκατὸν ὑπογραφὰς διὰ τοὺς αὐτοσχεδίους στοχασμούς, ἄρχισε, ἀγαθῇ τύχῃ! τὸν τύπον τοῦ πρώτου τόμου (πλειότεροι τῶν δύο δὲν γίνονται), διὰ νὰ βοηθηθῶ καὶν τί ἀπὸ αὐτό, ἂν ᾖναι δυνατόν. Δεκαπέντε μῆνες εἶναι ἀποῦ δὲν ἐπρόσθεσα τίποτε εἰς τὴν βιβλιοθήκην μου· τὸ ὅποιον προξενεῖ μέγα ἐμπόδιον εἰς τὸ ἔργον μου, μ' ὅλον ὅτι ἡ Βιβλιοθήκη ἐμοῦ τοῦ πένητος εἶναι Βιβλιοθήκη Πρίγκιπος, παραβαλλομένη μὲ τῶν πλουσίων Χίων τὴν Βιβλιοθήκην. Τοῦ ἔκτου καὶ τελευταίου τόμου τοῦ Πλουτάρχου ἐπιγράφονται, *Ἀκολουθία καὶ τέλος τῶν Αὐτοσχεδίων στοχασμῶν*. Εἰς αὐτούς, λέγω τί περὶ τοῦ Μετακινώματος καὶ πρὸς ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς· εἶθε νὰ τὸ καταλάβωσι!

Τοῦ Φαβρικίου παρὰ τὴν Λατινικὴν καὶ τὴν Ἑκκλησιαστικὴν Βιβλιοθήκην, πρέπει ἐξάπαντος ν' ἀγοράσῃς καὶ τὰς δύο Ἑλληνικάς, τὴν παλαιὰν ἔκδοσιν, ὅτι εἶναι διεξοδικωτέρα. Τῆς νέας δὲν ἔχω πλὴν 12 τόμους· τώρα μὲ εἶπε δὲν ἐξεύρω τίς ὅτι ἐξεδόθη καὶ ὁ ιγ' καὶ ιδ'. Φοβοῦμαι μὴ λανθάνεται ὁ εἰπών· ἀλλ' ὅμως ἐξέτασε. Γρήγορα θέλω τὸ μάθειν καὶ ἐγώ, ἐπειδὴ ἐξανάγκης πρέπει νὰ τοὺς ἀγοράσω. Ἄν δὲν ᾖμην ἀνάργυρος, ἤθελ' ἀγοράσειν καὶ τὴν παλαιὰν ἔκδοσιν.

Δὲν μ' ἔλεγε νομίζω, ὅτι ἔχεις αὐτοῦ τὸν πρῶτον (τὸν πρῶτον;) τόμον τοῦ Στράβωνος διὰ λογαριασμόν μου; Ὑγίαινε!

Ἀλέξανδρε φίλε, ἀσπάζομαι σε.

Καιρὸς μὲ λείπει νὰ πολυλογῶ. Ἀπὸ τὰς τρεῖς προκηρύξεις πέμψον τὴν μίαν γρήγορα πρὸς τὸν ἀδελφόν σου μὲ τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπιστολίδιόν μου· δὸς τὴν ἄλλην τὸν Κούμαν μὲ τοὺς ἀσπασμούς μου καὶ τὴν παρακίνησιν νὰ τὴν κάμνη γνωστὴν εἰς τοὺς φίλους του καὶ τοὺς παρόντας καὶ τοὺς μακρὰν κατοικοῦντας. Ἄν χρειάζεσαι περισσότερας, πιθανόν, ἢ μᾶλλον βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Διδότος πέμπει πρὸς τὸν αὐτοῦ Schaumbourg παρὰ τοῦ ὁποίου θέλετε ζητήσει.

Δὲν εἶναι χρεία νὰ σὲ εἴπω πόσον εἶναι ἀξιόλογος ὁ Πausanias, μηδὲ πόσον δύναται νὰ συνεργήσῃ εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις εἰς τὸ νὰ διδάξῃ τοὺς ἀσυνέτους τὴν τιμὴν τῶν Ἑλληνικῶν ὑπομνημάτων, διὰ νὰ μὴ τὰ δίδωσι πλέον εἰς τοὺς ξένους, ἀλλὰ νὰ τὰ συναθροίσωσι καὶ αὐτοί, καὶ νὰ τὰ ἀποθέτωσιν εἰς ἐξάιρετον **Μουσεῖον**. Ἄν λάβῃς προκηρύξεις ἀπὸ τὸν Schaumbourg (ἐγὼ δὲν ἐτόλμησα νὰ σὲ βαρύνω μὲ περισσότεραν ἀγωγίου δαπάνην) πρόφθασον μίαν εἰς τὸν Νικόλαον Πετριτὴν εἰς Σμύρνην, διδάσκων αὐτὸν τὰ δέοντα, καὶ φωνάζων μὲ Τυρρηνικὴν σάλπιγγα εἰς τὰ κωφὰ τῶν ὧτα τὸ «Δράξασθε παιδείας». Ὑγίαινε.

Κάμε νὰ γνωσθῇ τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς Γραικοὺς τῆς Τεργέστης.

Μ' ἄλλην θέλω σε γράψει πλατύτερον. Ἀπὸ τὴν ἐγκλεισμένην πρὸς τοὺς Ζ. καταλαμβάνεις τὰ βάσανά μου. Διὰ νὰ μὴ διακοπῇ ὁ τύπος ἐμεταχειρίσθην τὰς ὁποίας ἐμελέτων νὰ σὲ πέμψω 2000 φρ. ἰδικά μου. Μ' ὅλον τοῦτο ἅς νομίζωσι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἐν Λιβόρνῳ ὅτι ἀληθῶς διεκόπη.

Ἐδῶ κλεισμένον ἔχεις καὶ τὸ τέλος τῶν προλεγομένων τοῦ τρίτου τόμου Πλ. Ἴσως γελάσεις εἰς τὴν τόλμην τῆς γερμανικῆς μου φιλολογίας περὶ τοῦ *die habe*. Ὅπως καὶ ἂν διατεθῇ περὶ τούτου, ἀπὸ τὰς χεῖρας σου μὴ τὰ ἐκβάλῃς. Ὑγίαινε.

Τὸν Κούμαν θάρρυνε ὅσον δύνασαι, νὰ μένῃ ἀμετακίνητος εἰς τὸν τόπον του! Τὴν γραμματικὴν τοῦ Βυτμάννου συμβούλευσέ τον νὰ τελειώσῃ τὸ γρηγορώτερον μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλει σὲ πέμψειν τοὺς δύο πρώτους τόμους τοῦ νέου ἱστορ. λεξικοῦ.

Fr. 2000

J'ai reçu de Messieurs Martin de Puech et compagnie, d'ordre et pour compte de Monsieur Alexandre Basili de Vienne en Autriche, la somme de deux-mille francs. Fait double à Paris, 22 Xbre 1813.

CORAIS.

Ἀλέξανδρε Φίλε,

Ἀσπάζομαι καὶ σὲ καὶ τοὺς σοὺς. Δὲν εἶναι πολλαὶ
 ἡμέραι ἀποῦ σ' ἔδωκα διὰ μακρῶν τὴν εἰδησιν τῆς ἀπο-
 στολῆς Πάλας περιεχούσης 100 σώματα τοῦ ἔκτου τό-
 μου Πλουτάρχου κτλ. Ἡ παροῦσα ἔχει ἀπλοῦν ἕν ἐρώ-
 τημα, πρὸς τὸ ὁποῖον παρακαλῶ σε ν' ἀποκριθῇς ἐγρή-
 γορα. Πρὸ καιροῦ σ' ἔγραψα νὰ ἐρευνήσης ποῦ εὕρισκε-
 ται ὁ Λουκᾶς Ζαμπαρδίκης διὰ νὰ τὸν πληρώσω 925
 φρ. 30. τὰ ὁποῖα εὕρισκονται εἰς χεῖρας μου. Χθὲς μὲ
 πέμπει ὁ Βολάνης (ὅστις ἀκόμη δὲν μὲ ἀξίωσε τῆς θέας
 του) γράμμα τοῦ Τζαμπαρδίκου τούτου μετονομασμένου
 νῦν Κομήτου, εἰς τὸ ὁποῖον μὲ διατάσσει ὁ πάλαι Σκουρ-
 τος, ἔπειτα Τζαμπαρδίκος, σήμερον δὲ Κομήτης, καὶ εἰς
 τὸ ἐξῆς ὅ,τι ἄλλο τὸν φωτίσει ἡ σοφία του, νὰ πληρώσω
 τὰ 925:30 πρὸς τὸν Βολάνην. Τὰ ἀργύρια εἶναι ἔτοιμα·
 μὲ ἤλθε ὁμῶς λογισμὸς νὰ σ' ἐρωτήσω, μὴ κατὰ τύχην
 τὰ ἐπλήρωσες ἤδη δι' ἐμέ. Γράψε με λοιπόν, νὰ ζήσης!
 γρήγορα περὶ τούτου. Δίδαξέ με πρὸς τούτοις πῶς ἔχω
 νὰ ζητήσω τὴν περὶ τῆς πληρώσεως ὁμολογίαν. Τὰ ἀρ-
 γύρια μ' ἔστειλεν ὁ Τζαμπαρδίκος, νῦν δὲ μὲ τὰ ζητεῖ ὁ
 Κομήτης. Εἶναι πρᾶγμα ἀκατανόητον ἡ μωρία του.
 Ὅσῃν ἐγὼ ἀδιαφορίαν ἐδειξα πρὸς αὐτόν, ἡ μᾶλλον ὅσον
 φανερὰ ἐζήτησα τὴν ἀπαλλοτριῶσιν αὐτοῦ ἀπ' ἐμέ τόσον
 αὐτὸς ἐζήτησε νὰ μὲ κολληθῇ. Ἴδου αὐτολεξεὶ τί μὲ
 λέγει εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς του.

« Ἀντὶ τῆς βαρβαρικῆς λέξεως, Τζαμπαρδίκος, ἔλαβα

δικαίως πιστεύω, πρὸ χρόνου ἤδη Ἑλληνιστὶ γνησίως τὴν ταυτοσήμαντον τοῦ ἐπικλήτου μου ἐκείνου λέξιν, Κομήτης, ὀδηγηθεὶς ἀπ' αὐτὴν πάλιν τὴν ἀληθῶς φωταγωγὸν τοῦ λόγου σοφίαν ».

Τὰ τελευταῖα ταῦτα τῆς φωταγωγοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ τις ἂν δὲν τὰ ἴδη γραμμένα. Comme c'est un très beau garçon, on peut dire de lui. Ὅσον μῆκος καὶ βάθος ἡ μωρία! Ἐδῶ κλεισμένην σὲ πέμπω τὴν πρὸς τὸν ἀδελφόν σου. Μὴν ἀργήσῃς νὰ μὲ γράψῃς· τὴν παροῦσαν ἐβδομάδα μέλλω νὰ σὲ πέμψω Ξενοκράτας. Ὑγίαινε!

Μὲ τὴν ἐξῆς σὲ πέμπω καὶ τὴν πρὸς τοὺς Ζ. μὲ τὸν λογαριασμόν των.

Ἐξήγησε (ἂν ᾔσαι καλὸς νὰ σχολιάζῃς τῶν μωρῶν τοὺς λόγους) πῶς εἶναι ταυτοσήμαντον τὸ Κομήτης μὲ τὸ Τζαμπαρδίκος.

Ἐξήγησε ἀκόμη ἄλλου μωροῦ, τοῦ Βολάνη, τὴν ἐπιτηδευμένην ταύτην ἀπομάκρυνσιν.

Καιρὸν δὲν ἔχω ν' ἀποκριθῶ, φίλε, εἰς τὰς ἐπιστολάς σου, πνιγόμενος ἀπὸ ἀσχολίας. Ἐλαβα ὅ,τι μ' ἔστειλες· καὶ τὸν θαυμάσιον μάλιστα Ταβάκον, περὶ τοῦ ὁποίου παρακαλῶ νὰ μὲ δείξῃς δρόμον καὶ τρόπον νὰ δείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τὸν δωρητὴν.

Μ' ὅλην τῆς κεφαλῆς μου τὴν ζάλην καὶ τρικυμίαν, καὶ ὡς λέγει ὁ Λουκιανός, δεκακυμίαν, ἀσυγχώρητον ἔκρινα νὰ μὴ σὲ κοινωνήσω πάραυτα τὴν ἀπροσδόκητον λοταρίαν, τὴν ὁποίαν μ' ἐπεμψεν ἡ τύχη, ἀμοιβὴν τῆς ἐκδόσεως καὶ μεταφράσεως τοῦ *Περὶ ἀέρων ὑδάτων* κτλ. τοῦ Ἱπποκράτους. Δὲν ἐξεύρω τί νὰ εἶπω καὶ εἰς αὐτό. Ὡσαύτως ἀγνοῶ ἐὰν συμφέρῃ νὰ τὸ κοινωνήσης ἀκόμη πρὸς τινα, ἐπειδὴ ἡ πλήρωσις τῆς ἀμοιβῆς μέλλει (μὲ λέγουν) νὰ γένῃ τὸν ἐρχόμενον Νοέμβριον πάνδημος ἀπὸ τὰς χεῖρας αὐτὰς τοῦ Αὐτοκράτορος, ἐπὶ θρόνου καθημένου, καὶ περικυκλωμένου ἀπὸ ὅλους τοὺς αὐλικούς, ἀπὸ τὸ πανεπιστήμιον, ἀπ' ὅλας τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἀπὸ τοὺς διαφόρους πρέσβεις τῶν βασιλείων. Συλλογίσου καλὰ ταῦτα καὶ παράβαλέ τα μὲ τὴν ἀσθένειαν τοῦ σώματός μου, καὶ μὲ τῆς ψυχῆς μου τὴν ἀτολμίαν, καὶ θέλεις καταλάβει ὅτι εἶναι χρεῖα τῶν θερμῶν σου δεήσεων καὶ προσευχῶν, νὰ μὴ γένῃ εἰς ἐμὲ ἡ ἡμέρα τῆς ἀμοιβῆς, ἡμέρα ἀποπληξίας. Δὲν σὲ λέγω ὑπερβολάς· δὲν ἡσφάλισα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλην τὴν νύκτα ὁ ταλαίπωρος ἀπὸ τὴν ἀμνηχανίαν μου· τὴν ὁποίαν ἄλλο δὲν παρηγορεῖ ὀλίγον, πλην ἡ ἀπὸ τὴν μερικὴν ταύτην τιμὴν προξενουμένη κοινῶς εἰς ὅλον μου τὸ δυστυχησμένον γένος τιμῇ. Ὅταν λάβω τὴν ἀναφορὰν πρὸς τὸν μέγαν καὶ κρίσιν τοῦ Πανεπιστημίου περὶ τοῦ *Περὶ ἀέρων* (ὅτι ἀπ' αὐτοὺς ἐζήτησε τὴν κρίσιν τῶν ἀξίων ἀμοιβῆς συγγραμμάτων) θέλω σὲ τὴν πέμψει. Μὲ τὴν ἔδειξε χθὲς τὸ ἐσπέρας ὁ Κλαυέριος τυπωμένην. Τὸ περὶ ἐμοῦ ἄρθρον εἶναι διεξοδικόν, καὶ γέμον ἀπὸ ἐγκώμια **τῆς σοφολογιότητός μου.** Σχάζω καὶ γελῶ ἐντάμα. Ἄν ἦναι ἄληθῆ τὰ ἐγκώμια, διὰ τί μοῦ κλείουσι τὴν εἴσοδον τοῦ

Πανεπιστημίου, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, διὰ τί δὲν τὴν ἀνοίγουν παρὰ μὲ συνθήκην νὰ ἐξευτελισθῶ πρῶτον περιερχόμενος τοὺς οἴκους των, καὶ δεόμενος ὡς ψωμοζήτητὰς ψήφους των; Ὁχι ποτέ, μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι!

Ὅταν σ' ἐπεμπα τὴν Πάλαν μὲ τὰ ἄδετα τοῦ δευτέρου τόμου Πλουτάρχου, ἐλησμόνησα νὰ σὲ φανερώσω, ὅτι εἰς αὐτὴν περιείχοντο καὶ δεμένα 4· ἐν (τὸ χρυσοδέμενον πράσινον) διὰ σέ, ἐν (καὶ αὐτὸ μέγα χαρτίον) διὰ τὸν Οὐγγροβλαχίας, καὶ δύο διὰ τοὺς δύο σου ἀδελφούς, τοὺς ὁποίους κατασπάζομαι.

Χθὲς ἐπέμφθησαν καὶ πρὸς τὸν Franck τοῦ Strasbourg, καὶ τὰ δεμένα βιβλία (Βολταῖρος, Ρουσσώ κτλ.) διὰ νὰ σὲ τὰ πέμψῃ *par transit par Brody*. Ἐδῶ κλεισμένον θέλεις εὐρεῖ καὶ τὸν λογαριασμὸν αὐτόν, ἂν μὲ τὸν φέρῃ ὁ Allais πρὶν ἀσφαλίσω τὴν παροῦσαν. Περισσότερα νὰ σὲ γράψω δὲν ἔχω δύναμιν Ἡρχισα ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ψάλτην, καὶ δὲν εἶμαι καλὸς νὰ τὴν τελειώσω. Ἀρρωστος εἶμαι. Εὐχομαι καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς τοὺς σοὺς ὑγίαν ἀδιάκοπον!

30 Ἰουνίου.

Ταύτην τὴν ὥραν ἔρχεται πρὸς με ὁ Visconti (εἰς τοῦ Πανεπιστημίου) διὰ νὰ μὲ συγχαρῇ καὶ μὲ λέγῃ πρᾶγμα ἄγνωστον πρὸ τούτου εἰς ἐμέ. Ἐκρίθην, φίλε ἀπὸ ἐνώμοτον κριτήριο (jury) συγκροτημένου ἐκ προσταγῆς τοῦ μεγάλου ἀπὸ μέλη τοῦ Πανεπιστημίου. Tant mieux! μῆτε χάρις μῆτε προσωποληψία χῶρα εἰς τὴν κρίσιν δὲν ἔλαβαν.

Σὲ ἐπιστρέφω τὸ τοῦ Πολυχρ. Ἡ γνώμη μου εἶναι νὰ τυπωθῇ· κάμει ὅμως ὥς σὲ διδάξει ἡ ἰδική σου. Ἀμ ποτε καὶ νὰ ἐτυποῦτο ἄλλοτε ἐκ μέρους τοῦ K, ἢ τινο

τῶν μαθητῶν του! ὅχι δι' ἄλλο, μαρτύρομαι τὴν πρὸς
σέ φιλίαν· ἀλλὰ διὰ νὰ ζαλισθῇ ὁ πίθηκος ἀπὸ τὸ ἄλλε-
πάλληλον τῆς λιθοβολίας, καὶ νὰ παύσῃ τὸ σκάνδαλον·
ἐξάλειψε τὸν τελευταῖον τοῦτον παράγραφον τῆς ἐπιστο-
λῆς διὰ τοῦ μέλανος, ἂν μελετᾷς νὰ τὴν κοινωνήσῃς εἰς
κάνένα.

67.

Τὴν 6 'Οκτ. σ' ἔγραψα κατὰ πλάτος (τὴν αὐτὴν
ἡμέραν ἔλαβα καὶ τὴν ἐπιστολὴν σου 23 Σεπτ., καὶ
σήμερον τὴν 30). Τὴν 9 σ' ἔγραψα ἄλλην διεξοδικὴν
περὶ τοῦ *Κατ' εἰκόνα*, καὶ καλὴν, ἂν δὲν λανθάνωμαι
νὰ κατασχύνῃ τοὺς σχολαστικούς φαρισαίους.

Τὰ προλεγόμενα τοῦ Στράβωνος, καὶ αὐτὸς ὁ πρῶτος
τοῦ Στράβωνος εἶναι πρὸ πολλοῦ τελειωμένα (τώρα τυπό-
νεται ὁ δεῦτερος). Δὲν σέ τὰ ἔστειλα, διὰ νὰ μὴ σέ προ-
ξενήσω δαπάνην· ἀλλὰ τὸ ἀληθέστερον, νὰ μὴ τὴν προ-
ξενήσω εἰς ἐμαυτόν, ὅστις ἀναγκάζομαι ὁ ταλαίπωρος
νὰ κάμνω τοιαύτας οἰκονομίας, ὁποίας δὲν συγχωρεῖ ἡ
ἡλικία μου.

Τὴν ὥραν ταύτην τρέφω ἀκόμη στρατιώτην, τὴν ε'
φορὴν.

Μ' ὅλα ταῦτα ἀπεφάσισα νὰ τὰ στείλω σήμερον. Εἰς
τὴν σελίδα I' τῶν Προλεγομένων ἔκαμα τὴν ἐξῆς διόρ-
θωσιν εἰς παρέμβλημα (carton):

« Ἡ ν' ἀπαρνηθῇ τὸ λογικόν του· καὶ τόσον πλέον,
ὅσον καὶ αὐτὸς τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας ὁ ἀρχηγός,
λέγων τὸν ζυγὸν αὐτοῦ χρηστὸν καὶ τὸ φορτίον ἑλαφρόν,

ἔδειξεν ὅτι τοιαύτας ἀρετὰς μάλιστα ζητεῖ ἀπὸ μᾶς, ὅποῖαι δὲν συγχωροῦσιν εἰς κανένα νὰ προφασισθῇ ψυχῇ ἢ σώματος ἀδυναμίαν». Ὑγίαινε!

Κανένα μὴ κοινωνήσης τὰ προλεγόμενα· μὴν ἐξέλθωσιν ἀπὸ τὰς χεῖράς σου.

Γράψε με τὸνομα τοῦ Γλυκέως τῆς Βενετίας, καὶ διὰ ποίας ὁδοῦ πρέπει νὰ τὸν στείλω τοὺς Στράβωνας. Ἐχὼ νὰ σὲ στείλω καὶ νέαν παράδοσιν Βιογραφικοῦ λεξικοῦ. Τόμ. 13 καὶ 14, τέσσαρα σώματα διὰ τὰ ὅποια πέρασε 48 φρ. εἰς τὸ ἔχειν τοῦ λογαριασμοῦ μου.

68.

Μετὰ τὰς ἀπὸ τὸν Κρομμύδην ἐπιπλήξεις, ἐπρόσμενα πλειοτέρα προσοχὴν εἰς τὸν δεύτερον τόμον. Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος αὐτός ἐστι καὶ οὐκ ἡ.λ.λοῖωται. Παράβαλε μὲ τὸν Σνείδέρον τὸν Λεξικογράφον μᾶς, εἰς τὰς λέξεις *Κριβανωτός, Μήτρως, Μητράζειν, Παρτοτρόφος, Παρασπειράω*. Εἰς τὸ πρῶτον διορθώνει ὁ Γερμανὸς τὸ κριβανωτός τοῦ Ἀριστοφάνους εἰς τὸ *Κριβαρίτης*, καὶ δίδει τὸν λόγον, διότι ἐκεῖνο *jenes* λέγει σημαίνει τὸν σχῆμα κριβάνου ἔχοντα, τὸ ὅποιον δὲν ἀρμόζει εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ Ἀριστοφάνους. Ὁ δὲ Ἕλλην Λεξικογράφος ἐσύγχισε καὶ τὰ δύο, μὴ νοήσας τὸ *jenes*.

Εἰς τὸ *Μήτρως* μᾶς λέγει, ὅτι α λέγεται καὶ ὁ ἀδελφὸς τῆς μητρὸς μου» ἡγουν τῆς μητρὸς τοῦ Λεξικογράφου, ἐπειδὴ ὁ Λεξικογράφος εἶναι ὁ λαλῶν. Ἀξίον νὰ πῶς εἰς Χίου τινος ἀκοάς.

Εἰς τὸ Μητράζειν, τὸ Πατριόζω εἶναι τυπογραφικὸν σφάλμα τοῦ Σνεϊδέρου· τὸ μετέγραψε καὶ αὐτὸς tale quale, ἀντὶ νὰ γράψῃ πατρώζω.

Εἰς τὸ Παρτοστρόφος ὁ Γερμανὸς διορθώνει τὸ εὐρισκόμενον εἰς τὸν Στράβωνα τοῦ Αἰσχύλου παράδειγμα Αἰθιόπων παντοτρόφων, μεταβάλλων τὴν τελευταίαν λέξιν εἰς τὸ Πορτοστρεφῶν, ἥγουν τῶν ἐστεμμένων τῷ πόντῳ, τῶν περικυκλωμένων, ὡς ἀπὸ στεφάνην, ἀπὸ τὴν θάλασσαν mit dem Meer umgeben. Ὁ δὲ Πουτσ. τρέπει πρῶτον (δὲν ἐξεύρω διὰ τί) τὸ Πορτοστρεφῶν εἰς τὸ Παντοστρεφῶν, ἔπειτα τὸ ἐξηγεῖ « τῶν περὶ τὴν θάλασσαν στρεφομένων, θαλαττευόντων ». Ἐδῶ φαίνεται ὅτι ἐσύγχισε τὸ Umgeben μὲ τὸ Umgehen, καὶ ὅτι ἐνόμισε τὸ Πορτοστρεφῶν τυπογραφικὸν ἀμάρτημα. Quel homme! bon dieu!

Εἰς τὸ Παρασπειράω ἐπροσκόλλησε τὴν ἀπροσκόλλητον σημασίαν τοῦ Παρασπείρω, καὶ ἀφῆκεν ἀσημείωτον τὸ Παρασπείρω. Εὐτυχία μεγάλη ὅτι δὲν εἶναι Πατριάρχης!

Μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας θέλω σε πέμψειν ἀπολογητικὴν μου πρὸς τοὺς Μολοχίτας. Ἴσως ἦτο καλὸν νὰ βραδύνῃς τὴν διάδοσιν τῶν Αὐτοσχ. στοχ. διὰ νὰ τυπώσῃς ταύτην μου τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ τέλος· ἀλλ' ἴσως πάλιν οὐδὲ συμφέρει τοῦτο, διὰ νὰ μὴν ἐμπαιχθῶμεν ἀπὸ τοὺς ἀλλογενεῖς, ὅχι σὺ πρὸς τὸν ὅποιον ἀποτείνω τὴν ἐπιστολὴν, ἢ ἐγώ, ἀλλ' οἱ Μολοχίται. Διότι, φίλε μου, ὅσον ἄξιοι στηλιτεύσεως καὶ ἂν ἦναι οἱ κακίστοι, ὀνομάζονται ὅμως Γραικοί· καὶ τὸνομα τοῦτο οὐδὲ διὰ τοὺς ἀναξίως φέροντας αὐτὸ ὑποφέρω νὰ θεατριζέται. Ὅπως ἂν ἦναι, ὅταν τὴν λάβῃς, θέλεις πράξῃς,

ὥς σὲ φανῇ εὐλογον, ἢ νὰ τὴν προσκολλήσης εἰς τοὺς
 Αὐτοσχ. ἢ νὰ τὴν πέμψης εἰς τὸν ἀδελφόν σου.

Καίε τὰς ἐπιστολάς.

69.

20 Αὐγούστου.

Σήμερον, Ἀλέξανδρε φίλε, ἀναγινώσκω καὶ δεύτερον
 τὴν ἐπιστολὴν σου τῆς 20 Αὐγούστου, διὰ ν' ἀρχίσω
 τὴν πρὸς αὐτὴν ἀπόκρισιν.

Περὶ τοῦ Πιλάτου ἐπιτυχῶς ἐμάντευσας. Βλέπων ὅτι
 ἐγὼ δὲν ὑπάγω εἰς αὐτόν, ὀργανίζει τώρα νὰ τὸν φέρῃ
 εἰς ἐμέ. Τὸν εἶπα νὰ ἡσυχάζῃ, καὶ νὰ μὴ μὲ προξενῇ
 αὐτεπάγγελτος ἐπισκέψεις, τὰς ὁποίας νὰ ἐπιστρέψω μὴτ'
 ὁ καιρὸς, μὴτ' ἡ δύναμίς μου μὲ συγχωροῦν· παρεκτός
 ἂν ὁ Πιλάτος τὸ ζητήσῃ προθύμως. Πρώτην φορὰν ἀπὸ
 σὲ ἔμαθα καὶ τοῦ Πιλάτου τὸνομα, καὶ τὴν μετὰ τοῦ Ν.
 ἀναστροφὴν του. Εἶναι ἀδύνατον νὰ σὲ δώσω ιδέαν τῆς
 πολυπραγμοσύνης του. Ἐπρεπε νὰ ἦσαι αὐτόπτης, ἢ
 μᾶλλον εἰπεῖν ἐκπληρῶν πρόσωπόν τι τῆς δραματοουργίας
 του, διὰ νὰ πληροφορηθῇς, τὰ παιγνιδιά του. Εἶναι πα-
 ροιμία χυδαία τὸ, « Ἀνακατώνεται ὡσὰν τὸν Ἑβραῖον
 » εἰς τὸ κουμέρκι » ὅχι ὁμως ἱκανὴ νὰ παραστήσῃ τὸ
 ἄλωπεκῶδες ἡθὸς του. Τῶν ἐπιδημούντων ἐδῶ γίνεται
 αὐτὸς αὐτόκλητος εἰσαγωγεὺς πρὸς ἐμέ καὶ τρόπον τινὰ
 Introduceur des ambassadeurs· ἂν δὲν φθάσῃ νὰ τοὺς
 εἰσάξῃ αὐτὸς τὴν πρώτην φορὰν, τοὺς συνοδεύει τὴν δευ-
 τέραν. Ἀλλὰ πῶς τοὺς συνοδεύει; εἶναι ἀνιαρὸν εἰς ἐμέ

νὰ τὸ εἶπω. Ὡς μέλλοντας νὰ δοκιμάσωσιν εὐμενεστέ-
 ραν ὑποδοχὴν ἀπ' ἐμέ, αὐτοῦ συνοδεύοντος καὶ μεσιτεύον-
 τος. Ἔρχεται τὴν παρελθούσαν ἐβδομάδα μὲ πρόσωπον
 ἐπείγομένου νὰ πράξῃ τι ἀξιόλογον (*avec un air em-
 pressé et avec beaucoup d'importance*) πρὸς τὸ με-
 σημέριον, καὶ μ' εὐρίσκει ἐκδυνόμενον καὶ ἔτοιμον νὰ ἐμ-
 βῶ εἰς τὸ Λουτρόν· καὶ μὲ ἀναγγέλλει ὅτι ὁ Πάμβας,
 ὁ συνοδοιπὸρος τοῦ Ἀρμένιος (ὁ Ἰατροσπουδαῖος τῆς
 Σμύρνης εἶναι Ἀρμένιος) καὶ ὁ Δημούσης, καὶ εἰς ἄλλος
 τέταρτος, τοῦ ὁποίου τὸνομα δὲν ἐνθυμοῦμαι, τὸν παρε-
 κάλεσαν νὰ τοὺς φέρῃ πρὸς ἐμὲ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ὥραν.
 Στοχάσου πόσοι λογισμοὶ ἀναφύονται ἀπὸ τοιοῦτον ῥα-
 διούργημα. Εἰς τὴν ὁδὸν τοὺς ἀφῆκε προσμένοντας· εἰς
 τὸν οἶκόν του τοὺς εἶπε νὰ προσμένωσιν, ἢ εἰς καφεπω-
 λεῖον τοὺς περιέκλεισε, ἕως νὰ ἔλθῃ νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν
 ἀπὸ τὸν Ἡγεμόνα Κ. ἔπειτα νὰ τοὺς εἰσάξῃ ὡς *maitre
 des cérémonies*· μάντευσον ἂν δύνασαι ὅτι ἐγὼ εἶμαι
 παντάπασιν ἡλίθιος εἰς τὰ τοιαῦτα. Ἡ ἡλιθιότης μου
 ὅμως δὲν μ' ἐμπόδισε νὰ τὸν εἶπω, ὅτι ὅλοι οὗτοι οἱ εἰ-
 σαγγελλόμενοι, ἐπειδὴ ἄλλοτε ἦλθον πρὸς ἐμὲ δὲν εἶχον
 χρεῖαν εἰσαγωγέως· μ' ἀπεκρίθη μὲ ταραχὴν, ὅτι ἔλη-
 σμόνησαν τὸν ἀριθμὸν τῆς κατοικίας μου. « Ὅπως ἂν
 » ἦναι (λέγω) τὸ πρᾶγμα, μὲ βλέπεις ἔτοιμον νὰ ἐμβῶ
 » εἰς λουτρόν· ὅθεν εἶπέ τους νὰ μὲ συγχωρήσωσι σήμε-
 » ρον· καὶ διδάξέ τους ἐν ταύτῳ τὸν ἀριθμὸν τοῦ οἴκου
 » νὰ ἔλθωσιν ἄλλην ὁποῖαν ἀγαπῶσιν ἡμέραν ». Ἀναχω-
 ρεῖ αὐτός, λούομαι ἐγώ· καὶ ἐπειδὴ κατὰ τοὺς κανόνας
 τοῦ Ἱπποκράτους, ὁ λουθεὶς χρειάζεται ὀλίγων ὥρῶν
 ἀνάπαυσιν καὶ ψυχῆς καὶ σώματος, ὑπῆγα εἰς τὸν Κερα-
 μεικόν, φοβούμενος μὴν ἡ οἰκουρία μὲ ἀναγκάσῃ νὰ πέσω

εἰς καμμίαν μελέτην, ὡς τὸ ἔπαθα πολλάκις μὲ βλάβην μου. Ἠσύχασα λοιπὸν ἕως τὸν καιρὸν τοῦ γεύματος εἰς τὸν Κεραμεικὸν διὰ νὰ μὴ χάσω τὴν ἐκ τοῦ λουτροῦ ὠφέλειαν. Ἀλλ' ὁ καλὸς μου εἰσαγγελεὺς δὲν ἡσυχάζει καμνει τῆς ὥρας λογαριασμόν, ὅσῃν χρειάζεται τις νὰ λουσθῇ, καὶ τοὺς κουβαλεῖ πρὸς τὰς δύο ὥρας εἰς τὸν οἶκόν μου. Ἀφίνω σε νὰ λογιᾷσῃς τὸ ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα τῆς αὐτῆς πράξεως. Τὸ πρῶτον ἔπρεπε νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἔμελλον νὰ λουσθῶ· ἀλλὰ μετὰ τὸ λουτρὸν ἀμέσως νὰ ἐξέλθω ἀπὸ τὴν κατοικίαν μου· ἂν δὲν τὸ πιστεύσωσιν ἔχουν ἄδικον. Ἀνεχώρησαν λοιπὸν ἄπρακτοι, καὶ μὲ (φεῦ!) τὴν ὑποψίαν, ὅτι ἐκουσίως δὲν τοὺς ἄνοιξα τὴν θύραν καὶ μὲ τὴν ὑπόληψιν ἔσως, ὅτι εἶμαι ἀγριάνθρωπος καὶ ὅτι μόνος ἐκ τῶν ὁμογενῶν ὁ Ν. εὑρηκε τὸν τρόπον νὰ μαλάσῃ τὴν ἀγριότητά μου, καὶ νὰ μὲ δείχνῃ, ὅταν θέλῃ, ὡς θηρίον, ὁ μόνος αὐτὸς τιθασσευτής μου, εἰς τοὺς ὁποίους ἐγὼ ἀποστρέφομαι. Ἐρχεται τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν (ἦτον νομίζω παρασκευὴ) μόνος· καὶ ἐλεγχόμενος ἀπ' ἐμὲ διὰ τὴν ἀνόητον αὐτοῦ πράξιν· ἄκουσον πῶς ἀπελογήθη. Τὸ ἔκαμε (λέγει) διὰ καλὸν μου, μάλιστα, ἐπειδὴ ὁ Δημούσης ὑπῆγε πρὸς αὐτὸν ἐν μετάνοιᾳ καὶ κατανύξει δι' ὅσα μ' ἐκακολόγησε, ἀγνοῶν ποῖος εἶναι ὁ Κ. Ἀλλὰ τώρα, ἀφ' οὗ ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Κ. εἶναι τιμὴ καὶ δόξα τοῦ γένους, παύει πλέον τὰς κακολογίας του. Πρώτην φορὰν, τὸν εἶπα, ἀκούω ἀπὸ τὸ στόμα σου, ὅτι ὁ Δημούσης μὲ κακολογεῖ· δύο φορὰς ἦλθεν εἰς ἐμέ, καὶ ἡ ὑποδοχὴ μὲ τὴν ὁποίαν τὸν ὑπεδέχθην ἔπρεπε νὰ γενήσῃ παντ' ἅπασι διάφορον ἀποτέλεσμα ἀπὸ τὴν κακολογίαν. Ἄν συνέβῃ μετὰξὺ ἡμῶν ἀδίκημα, ὁ ἀδικημένος εἶμαι ἐγὼ, ἐπειδὴ ἄνοιξε τὴν ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπι-

στολήν μου. Εἶπέ με τώρα σύ, φίλε Ἀλέξανδρε, ἂν ἀληθῶς τοιαύτην ἀνόητον ἐξομολόγησιν ἔκαμεν ὁ Δ. πρὸς αὐτόν, ἦτο πλέον καιρὸς νὰ μὲ κεντρίσῃ αὐτὸς μὲ τὴν φανέρωσιν ἐξομολογημένης καὶ ἐπομένως συγχωρημένης ἁμαρτίας; καὶ νὰ παραστήσῃ εἰς ἐμὲ τὸν μακρυσμὸν τοῦ Δ. ὡς κακίας ἀποτέλεσμα, τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἀπέδιδα εἰς τὴν ὑποχονδρίαν του; Τὴν ἀκόλουθον κυριακὴν ἦλθε πάλιν ὁ καλὸς εἰσαγωγεὺς μὲ μόνον τὸν Πάμβαν, τοῦ ὁποῖου τὸν φόβον καὶ τὴν συστολήν τοῦ νὰ μ' ἐνοχλήσῃ, ζωγραφισμένην εἰς τὸ πρόσωπον, ἐθεράπευσα μὲ μακράν συνομιλίαν, εἰς τὴν ὁποίαν πρὸς μόνον αὐτὸν σχεδὸν ἐλάλουν, καὶ μόνον αὐτὸν ἠρώτων περὶ διαφόρων πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ τὸν πληροφορήσω ὅτι δὲν ἔχει χρεῖαν εἰσαγωγέως διὰ νὰ ἔρχεται πρὸς ἐμέ. Pardon mon ami! εἰς τὴν τοσαύτην ἀδολεσχίαν, τὴν ὁποίαν ἀναγκάζομαι νὰ ἀδολεσχῶ μὲ βλάβην τοῦ ἔργου μου, καὶ ἀνίαν τῆς ψυχῆς μου, διὰ τὰ ἐνδεχόμενα ἐπακολουθήματα ἐκ τῆς γραϊκῆς τοῦ νέου τούτου πολυπραγμοσύνης καὶ περιεργίας. Ποτὲ ὁ ἔρημος δὲν ἦλθεν εἰς ἐμὲ χωρὶς νὰ μὲ κεντρίσῃ μ' ἓνα ἢ ἄλλον τρόπον. Τέλος πάντων μ' ἀγαπᾷ τόσο, ὥστε θέλει νὰ μ' ἔχῃ ὑπὸ τὴν κραταίαν σκέπην τῶν πτερύγων του καὶ προστασίαν.

Ὁ Πάμβας φαίνεται καὶ εἰς ἐμέ, ὡς τὸν ἔκρινας. Μ' ἔμαθε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ἀγνοούμενα εἰς ἐμέ, ἐκ τῶν ὁποίων ἴσως ὠφεληθῶ διὰ τὰ εἰς τὸν Πλούταρχον προλεγόμενα. Τοῦ Πολυαίνου ἡ ἔκδοσις ἕως τώρα εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν ἀνεκαλύφθη. Ἐὰν ἀνακαλυφθῇ, ἦσο βέβαιος ὅτι θέλει τὴν ἀνακαλύψῃ ὄχι ἄλλος παρὰ τὸν πολυπράγμονα προστάτην μου· ἐπειδὴ ὑπάγει καὶ ποτε καὶ εἰς τὸν τυπογράφον (il met son nez partout). Ἐξέτασον περὶ τοῦ

ὁποίου μὲ γράφεις ἀκριβέστερον ἂν ἦναι ἐκδοσις ἢ μετάφρασις ἢ αὐτοῦ μελετωμένη, καὶ ἀπὸ τίνα.

Ὁ Κούμας μ' ἔγραφε κατὰ τὴν 6 Ἰουλίου, ὅτι ἐὰν ἕως τότε δὲν ἀπεκρίθην εἰς τὰ ζητήματά του, ἡ ἀπόκρισις μου πλέον ἦτο « Κατόπιν ἐορτῆς »· καὶ διὰ τοῦτο ἡσύχασα, μάλιστα, ἐπειδὴ μηδὲ τὴν ἐπιστολὴν του ἐδυνήθην πλέον νὰ εὕρω. Ἡ ἀπολειθεῖσα μου ἀπόκρισις τώρα καταλαμβάνω, ὅτι ἦτον ραδιοῦργημα τοῦ κλέπτου ὑπηρετοῦ μου. Μ' ἐκατάκλεψε, φίλε μου, καὶ τὸν ἔπεμψα εἰς τοὺς κόρακας· κλέμματα ἐξ εὐτυχίας ὄχι μεγάλα, ἂν καὶ ἀνιαρὰ εἰς τὴν κατάστασίν μου. Εἶμαι πάλιν, ὡς πρότερον, χωρὶς ὑπηρετήν, καὶ τὸ χειρότερον μὲ ἀποδειλιάσιν τοῦ νὰ μισθώσω νέον.

Πρὸ ἡμερῶν σ' ἔπεμψα τὸ Journal de l' empire περιέχον τὴν ὑπὲρ τῶν Γραικῶν ἀπολογίαν· ἐδῶ σήμερον κλεισμένην σὲ πέμπω, καὶ τὴν περὶ Ἰσοκράτους ἀνέκρισιν. Καλὸν ἦτον, φίλε μου, νὰ κοινώσης καὶ τὰ δύο πρὸς τὸν Στ. Ι. ὄχι διὰ νὰ μάθῃ τὰ ἐγκώμια, καὶ τὸ un critique dont la Grèce peut s' enorgueillir, ἀλλὰ διὰ νὰ δώσῃ νὰ καταλάβῃ εἰς τοὺς Ζ. ὅτι ἡ δικαίως ἡ ἀδίκως μὲ νομίζουσι τοιοῦτον οἱ ἄλλογενεῖς, διότι χρεῖαν ἔχει τὸ γένος ἀπὸ τοὺς τοιοῦτους ἐπαίνους εἰς τὴν παρούσάν του κατάστασιν, ἂν ἦναι καὶ ὑπερβολικαί. Καὶ νὰ μὴ τοὺς φαίνεται πολὺ τὸ ἐτήσιον. Ἐγὼ, φίλε μου, ἂν καὶ φυσικὰ ἐχθρὸς τῆς πολυτελείας, ἠναγκάσθην νὰ ἐξοδευθῶ, ὄχι μόνον εἰς αὐξήσιν τῆς βιβλιοθήκης μου (τὸ ὅποιον εἶναι ἀναγκαῖον) ἀλλὰ καὶ εἰς ὀλίγην εὐπρέπειαν τῆς κατοικίας μου· καὶ τοῦτο διὰ τὴν τιμὴν τοῦ γένους μου. Δὲν ἔρχεται κανεὶς σοφὸς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, ὅστις δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ καὶ νὰ μὲ γνωρίσῃ. Εἶναι γε·

λοῖτον νὰ εὐρίσκωσι τὸν premier critique de la nation (ὡς λέγει ὁ ἀπολογητὴς τοῦ γένους) κατοικοῦντα comme un gueux. Καὶ ἂν τὸ ἀπέδιδον εἰς τὸν κυνισμόν μου, τὸ πρᾶγμα δὲν ἤθελεν εἶσθαι δεινόν· ἀλλὰ πιθανώτερον εἶναι ὅτι ἤθελον τὸ ἀποδώσει εἰς τὴν ἡλιθιότητα τοῦ ἔθνους. Περισσότερα δὲν σὲ λέγω, καὶ σὲ μόνον τὰ λέγω. Καλὸν εἶναι νὰ κοινώσης καὶ εἰς τὸ Βυζάντιον τὰ ἐγκώμια ταῦτα, ὡς προσδοποίησιν τῶν προλεγομένων εἰς τὸν Πλούταρχον, εἰς τὰ ὅποια (μὴ γελᾷς!) εὐρίσκονται μερικαὶ περίοδοι πυρετώδεις.

Ἐκαμες καλὰ νὰ μὴ γράψης κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Ζ. Δύνασαι ὅμως περὶ ἄλλων πραγμάτων γράφων νὰ παραρρίψης τὰ λεγόμενα καὶ περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ αὐτῶν εἰς τὰς ἀνακρίσεις, μήπως ἔλθωσιν εἰς αἴσθησιν.

Ἐκρινας κάλλιστα τὴν πρὸς τὸν S. ἀπολογίαν τοῦ Ἱατροῦ. Οὕτω κατὰ πάντα τὴν ἔκριναν κ' ἐγώ, ἀλλὰ μήτε καιρὸν μήτ' ὀρεξιν ἔχω νὰ λαλῶ περὶ πραγμάτων καὶ γραμμάτων, εἰς τὰ ὅποια δὲν εὐρίσκεται ni rime, ni raison. Εἶναι καρπὸς τῆς κοινῆς ἡμῶν ἀπαιδευσίας καὶ τοῦτο τὸ δυσγάργαλον (chatouilleurs).

Εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἀντιγραφὴν τοῦ παρεμβλήματος. Ἄλλην φορὰν μὴ λαμβάνης τοιοῦτους κόπους Σ' εὐχαρίστησα εἰς τὴν προλαβοῦσάν μου καὶ πάλιν σ' εὐχαριστῶ διὰ τὴν προθυμίαν σου νὰ μέ βοηθήσης διὰ τοῦ τραπέζιτου Ἰορδάνου. Ὑγίαινε. Καῦσον τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν.

Ἡ περὶ τοῦ Κούμα ἀνάκρισις θέλει καταχωρισθῇ εἰς τὴν μέλλουσαν Ἐγκυκλοπαιδικὴν ἀποθήκην.

Φίλε Ἀλέξανδρε.

Πρώτην φοράν τώρα (ἦτο βέβαιος) ἀκούω τὸ ὄνομα τοῦ I. Μησσίου ἢ Μήσσογλου. Τὰ τοιαῦτα παρὰ τῶν τοιούτων, οὔτε νὰ τὰ προλάβω πρὶν τὰ ἐξεράσωσιν εἶναι δυνατόν, καὶ νὰ τὰ σπογγίζω ἀφοῦ τὰ ἐξεράσωσιν εἶναι μικροπρεπές καὶ δουλικόν καὶ τοιούτων ἀνδραπόδων ἄξιον. Ὁ Ἀθηναῖος ἀπόρησε ὅτι δὲν ὑπῆγα εἰς προκύννησίν του καὶ μὲ τὸ εἶπε καθαρὰ εἰς τὸν Κεραμεικὸν ἀπαντήσας με, πρὸ χρόνων πολλῶν. Ὁ διαδεχθεὶς αὐτὸν Θεολόγος μὲ εἶπε καὶ αὐτὸς τὰ αὐτὰ καὶ ὁ πανένδοξος Ἀγγελος, ὁ διάδοχος τοῦ Θεολόγου, μ' ἔδωκε νὰ καταλάβω δι' ἀγγέλου γραικοῦ (ὡς λεγόμενον ἀπὸ τὸν ἀπεσταλμένον ἀγγελον καὶ ὅχι ἀπὸ τὸν κυριώνυμον Ἀγγελον), τὸ ἀνόητον τοῦτο μήνυμα, ὅτι *ἤθελ' ἐλθεῖν γὰρ μ' εἶρη, ἄν ἦτο βέβαιος ὅτι τὸν δέχομαι*. Εἶπα τὸν ἀγγελον, ὅτι κανένα τίμιον ἄνδρα ποτὲ δὲν ἀπέβαλα. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦλθε, ἐφανέρωσε μὲ τοῦτο, ὅτι τὸ μήνυμά του ἦτο πρόσκλησις νὰ ὑπάγω πρῶτος ἐγὼ πρὸς αὐτόν. Οἱ πανευκλεεῖς οὗτοι μὲ στοχάζονται ὡς *ράγια* τῶν Μουσουλμάνων, τοὺς ὁποίους ἐγὼ καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς φιλοῦντας αὐτῶν τὰς ποδίας καὶ τὰ μέστια, *ἐν Καρδὸς αἴση ἔχω*. Πῶς θέλεις λοιπὸν νὰ μὴ με κακολογήσῃ ὁ Ἀγγελος οὗτος, ὅταν ὑπάγῃ εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἐνδέχεται νὰ τοῦ θερίσῃ τὴν κεφαλὴν (ἐπειδὴ διὰ τὸν φόβον τοῦτον ἔμειναν ἐδῶ καὶ ὁ Ἀθηναῖος καὶ Θεολόγος)! καὶ τώρα μάλιστα ὅταν καὶ μ' ἐπροσκάλεσε τρόπον τινὰ ῥητῶς κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας. Ἴδου τί συνέβη.

Ὁ εἰς ἐμέ ἐλθὼν νέος, ἦτον ἀνάγκη νὰ ὑπάγῃ εἰς αὐτόν, διὰ νὰ τοῦ ἐπικυρώσῃ τὸ διαβατήριόν του. Τὸν ἐπροσφάλισα, ἂν ἐρωτήσῃ τὴν κατοικίαν του, ν' ἀποκριθῇ ὅτι πρὸς ὥραν εὐρίσκεται σιμὰ μου, τὸν ἐσυνώδευσα καὶ μ' ἄλλον νέον ὁμογενῆ. Εὐθὺς ὅταν ἄκουσε τὸνομά μου, ἄφρισε, λέγων, *ὅτι ἐνδεκα χρόνοι εὐρίσκεται τὰρ χοιτόπωλον ἐδῶ καὶ δὲν ὑπῆγα γὰ τὸν εὖρω. Κακολογίας! λέγεις Ἀλέξανδρε. Καὶ θάνατον ἂν ἦτο δυνατόν νὰ μὲ προξενήσωσι τὰ χωρὶς κρίσιν ἀποκεφαλιζόμενα ἀνδράποδα ταῦτα, οὐδ' οὕτως ἤθελα καταδεχθῆν νὰ τὰ προσκυνήσω. Στεροῦμαι τὴν τιμὴν τοῦ Πανεπιστημίου διὰ μόνην τὴν ἀποστροφὴν τῶν ἐπισκέψεων (καὶ ἐπισκέψεων πρὸς τίνας; πρὸς ἄνδρας ἐλευθέρους καὶ ἐλευθέρια φρονοῦντας), καὶ τώρα εἰς τὰς τελευταίας μου ἡμέρας νὰ καταισχύνω τὰς λευκάς μου τρίχας προσκυνῶν σκυθικὰ ἀνδράρια! Ὁχι φίλε! Ἄν καταντήσω εἰς τοιαύτην παραφροσύνην, θέλω πάραυτα παύσειν νὰ γράφω πρὸς σέ, πρὸς τὸν Βάμβαν, πρὸς τοὺς ὁμοίους σας ὅλους, ὡς ἀνάξιος τῆς φιλίας καὶ τῆς τιμῆς σας.*

Συγχώρησέ με τώρα νὰ σέ εἴπω, ὅτι ἀπ' ὅσα μὲ λέγεις περὶ τοῦ μέλλοντος νὰ ἔλθῃ (σ' ἔγραψα νομίζω, ὅτι ἂν μ' ἐπισκεφθῇ, θέλω ὑπάγειν εἰς ἐπίσκεψίν του, καὶ ὅχι ἀλλέως) ὑποπτεύομαι μὴ τοὺς ὑπολαμβάνης ὑπόληψιν, τῆς ὁποίας δὲν εἶναι ἄξιοι. Πίστευσέ με, φίλε, ὅτι ὅλους, μὲ οὐδεμίαν, ἢ πολλὰ σπανίας ἐξαιρέσεις, καὶ σέ καὶ ἐμέ καὶ τοὺς καθ' ἡμᾶς, μᾶς στοχάζονται, ὡς πλάσματα κτισμένα ἀπὸ εὐτελεστέραν ὕλην. Μὴν ἀπατᾶσαι, φίλε μου. Ὡς μᾶς ὑπολαμβάνουσιν οἱ Τοῦρκοι, οὕτως (ἐκ γεωμετρικῆς ἀνάγκης) πρέπει νὰ μᾶς ὑπολαμβάνωσι καὶ ὅσοι κολακεύουσι τοὺς Τούρκους, καὶ συνανατρέφονται

καὶ συναναστρέφονται καθημέραν μὲ Τούρκους. Ἴσως καὶ νομίζεις εἰλικρινῇ τὴν μετάνοιαν τοῦ κωμωδῆσαντος ἡμᾶς. Ἐγὼ, φίλε, τὴν ὑπολαμβάνω ἀποτέλεσμα τῆς φυσικῆς εἰς τοὺς τοιοῦτους θρασυδειλίας. Ἐφοβήθη ὁ Τσελεπῆς ἄλλην παρ' ἐμοῦ, ἢ παρ' ἄλλου τινὸς ἀντικωμωδίου. Εἰς ὀλίγα λόγια «Ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γνωσθήσεται». Βλέπεις τίνα καρπὸν ἐπροξένησαν εἰς τὸ γένος ἔως τώρα οἱ Φαναριῶται.

Τέλος περὶ τοῦ μέλλοντος νὰ ἔλθῃ ἔχω νὰ σέ παρακαλέσω τοῦτο. Ἄν δὲν ἐκίνησεν ἀκόμη ἀπὸ Βυζάντιον, νὰ προλάβῃς τὸν ἀδελφόν σου (ἂν τὸν γνωρίζῃ) νὰ μὴ τὸν ἀναφέρῃ περὶ ἐμοῦ, οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα τίποτε. Ἄν ἀφ' ἐαυτοῦ του καταδεχθῇ νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμέ, ὡς πολιτογραφημένον Γάλλον, καὶ ὅχι ὡς πρὸς Ῥαγιᾶν, καλῶς· εἰ δὲ μὴ, ἅς αὐξήσῃ καὶ αὐτὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κακολογούντων με. Ὡς εἶναι ἀνόητον νὰ πράσῃ τις πράξεις ἀξίας κακολογίας, οὕτως εἶναι ἀνδραποδῶδες νὰ ἐκδυθῇ τὰ φρονήματά του τὰ ἐλεύθερα, διὰ νὰ ἀρέσῃ εἰς τοὺς τέχνην ἔχοντας τὴν κακολογίαν καὶ τὴν κακοφροσύνην. Ὑγίαινε! Καῦσέ το.

Ὅταν εἰς μίαν ἀπὸ τὰς προλαβούσας μου, φίλ' Ἀλέξανδρε, σ' ἔλεγα τὸ περὶ τῶν Σαλίων ἐμπόρευμα, ἴσως ἐτρόμαξας, κ' ἐλυπήθης περὶ ἐμοῦ ὡς παραφρονήσαντος. Ὁ σκοπὸς ὅμως τοῦ τοιοῦτου προβλήματος ἦτο καὶ εἶναι

τὸ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τῶν πλουτούντων τὴν τυραννικὴν ὑπεροψίαν. Εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιστολὴν (νομίζω) σ' ἔλεγα καὶ περὶ τοῦ Ζ. ὅτι ἀπὸ 6500 φρ. ζητηθέντα τρεῖς καὶ τετράκις, μόλις μὲ ἐπιστολὴν τῆς 30 Αὐγούστου μὲ ἔμβασε 4000 χωρὶς κάμμίαν ἀπολογίαν περὶ τῆς ἀργοπορίας, καὶ μὲ ὑπόσχεσιν ταύτην· « Τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα θέλω σᾶς ἐμβάσει καὶ τὰ λοιπὰ ». Ἡ ἐρχομένη αὕτη ἐβδομάς δὲν ἦλθεν ἀκόμη μέχρι τῆς παρούσης ὥρας· καὶ ὅμως, ἐπειδὴ ὁ τύπος προβαίνει καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν τὰ 6500 φρ. ἔγιναν ταύτην τὴν ὥραν 7200. Χρεωστεῖ λοιπὸν ἀκόμη 3200, εἰς τὰ ὅποια εἰς προσθέσης καὶ σχεδὸν 1000 φρ. χρεωστούμενα εἰς τὸν τυπογράφον, καὶ δέκα μηνῶν ἐτήσιόν μου μισθὸν (τοῦ ἐτησίου τῶν 1808 δὲν μ' ἐστάλη ἀκόμη μὴτ' ὀβολός) 4163, συμποσοῦται τοῦ χρέους ὁ ἀριθμὸς εἰς τὰς 8363 φρ.

Πρὸ πολλοῦ ἤθελα, φίλε, ἀπολυθῆ ἀπ' αὐτοὺς μὲ τρόπον εἰρηνικὸν καὶ πρᾶον προφασιζόμενος τὴν ἀδυναμίαν μου, εἰς δὲν μ' ἐμπόδιζαν δύο πράγματα. Τὸ πρῶτον εἶναι, ὅτι μένω μὲ μόνας 2000 φρ. τὴν Αὐτοκρατορικὴν ἐτήσιον σύνταξιν (ἐπειδὴ δι' αὐτοὺς ἀπέβαλα τὰς 3000 φρ. μισθὸν ἐτήσιον τοῦ Στρ.)· τὸ δεύτερον, ἡ δυστυχεστάτη προκήρυξις τῆς Ἑλλην. Βιβλ. τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελα βέβαια γράψαι, εἰς καὶ μόνον τὸ ἥμισυ τῶν ὅσας ὑποφέρω ἀνίας ἦτο δυνατόν νὰ προβλέψω. Ἀλλὰ τώρα, ὅποταν ἐσαλπίσθη εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην ἡ ἐπιχειρήσις, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ παραιτηθῶ, χωρὶς νὰ ἀτιμάσω τὸ γένος ὅλον; Ἄλλος λοιπὸν τρόπος δὲν μ' ἔμεινε παρὰ φίλων ἄλλων βοήθεια καὶ τῆς ἰδίας μου ταπεινῆς οὐσίας ἢ αὐξήσις διὰ νὰ ἀκολουθήσω τὴν βιβλιοθήκην χωρὶς τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς συνδρομῆς αὐτῶν. Ταῦτα καὶ τὰ

τοιαῦτα ἀνιαρῶς συλλογιζόμενος, φυσικὰ ἔπρεπε νὰ ἔλθω καὶ εἰς τὴν ἔννοιαν τῶν σαλίων.

Περὶ τούτων ὁμως, φίλε, τῶν ἀτυχημάτων μου, δὲν συμφέρει κατ' οὐδένα τρόπον νὰ γράψῃς πρὸς τὸν Ζ. Προσμένω ἀκόμη δύο ἐβδομάδας, ἔπειτα θέλω τὸν γράψῃ πάλιν ταπεινῶς νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν ὑπόσχασίν του, πρὸς τούτοις τὸν παρακαλέσει νὰ μὲ δώσῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὴν ἄδειαν νὰ σύρω τὰ χρειώδη ἐντεῦθεν ἀπ' αὐτὸν διὰ κολυβικῆς γραφῆς 1000 ἢ 2000 φρ. τὴν φοράν, καθ' ὅσον δηλαδὴ προβαίνει τοῦ τύπου ἢ δαπάνη, καὶ ὅχι περισσότερα, *et nous verrons quel sera le resultat de cette raisonnable proposition.* Εἶναι, φίλε, ἀδύνατον νὰ σὲ παραστήσω ἀκριβῶς πόσην ἀθυμίαν καὶ σχεδὸν ἀπόγνωσιν φέρει εἰς τὴν ψυχὴν μου ἡ τοιαύτη των ὑπεροψία καὶ καταφρόνησις τῶν κραυγμῶν μου. Τὴν ζωὴν μου ὅλην ἐδαπάνησα εἰς κόπους καὶ μόχθους μὲ ἐλπίδα νὰ εὕρω ὀλίγην ἀνάπαυσιν εἰς τὸ γῆρας· καὶ τώρα βλέπω ὅτι τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ βίου μου εἶναι ὀδυνηρότερον παρὰ τὸ περασμένον τόσον, ὥστε μὴδὲ δύναμαι, ὡς ὁ Ὀδυσσεύς, νὰ παρηγορηθῶ μὲ τό,

Τέτλαθι δῆ, κραδίη καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης.

Τὴν ἐγκεκλεισμένην, ἀφοῦ ἀναγνώσης, ἂν σ' ἀρέσῃ, πέμψον σφραγισμένην εἰς Κέρκυραν· ἂν δὲν σ' ἀρέσῃ, πέμψον εἰς κόρακας. Ἀλλὰ τέλος πάντων διὰ τί νὰ βοηθῇς μὴ τοὺς κακοφανῇ; ἡ ποινὴ τῆς τόλμης μου θέλει εἶσθαι νὰ μ' ἐξαλειψῶσι ἀπὸ τὸν εἰς τὸν ὅποιον μὲ κατέγραψαν κατάλογον τῶν μελῶν τῆς Ἀκαδημίας· καὶ περὶ τούτου «οὐ φροντίς Ἰπποκλειδῆ». Ὀλίγον φροντίζω νὰ ἦμαι μέλος Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας, ἥτις καταφρονεῖ τὴν προγονικὴν γλῶσσαν. Ὑγίαινε.

Ἑλληνικαὶ φράσεις.

Γράψασθαι τινός, κατηγορεῖν τινά.

Μηδὲν ὑποστειλάμενος, μηδὲν φοβηθεῖς.

Δίκας τίνειν
» ὑποσχεῖν } ἐκδικεῖσθαι

Λόγους ἀναλοῦν, ἐξοδιάζειν ματαιῶς τὰ λόγια μου.

Πρὸ ὀμμάτων ποιεῖν, ἐναργέστατα δηλῶσαι.

Ἀνάγνωσον μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὸν Ἰσοκράτους

Παναθηναϊκὸν β. ιά.

Παρ' ἀλλήλων ἄγεσθαι.

Ἐπιγαμίας ἀλλήλοις ποιεῖσθαι.

Τὸ μεταξὺ ποιεῖν.

τὴν διαφοράν·

διαφέρειν
φέρειν } ψῆφον
διοίσειν }

οὐδὲν μοι πλεῖον γέγονεν.

οὐδὲν κέρδος μοι προσεγένετο.

ὀρθῆς δὲ τῆς πόλεως γενομένης.

ἐν μεγίστῃ ταραχῇ γεν.

αὐτῷ χρώμενοι, φίλοι ὄντες

Καταλύειν τὸν λόγον, παύεσθαι τοῦ λέγειν.

Εἰκῇ ζῆν, vivre au hasard

χάριν τὴν γιγνομένην, τὴν ὀφειλομένην.

εὐρίσκεσθαι
διαπράττεσθαι } obtenir

ὑπόγειον
εἰς χεῖρα } πλησίον
παρὰ πόδας }

τάττα πρὸς φίλον
αττα πρὸς τροφήν
πάππα πρὸς πατέρα
ἠθεῖε πρὸς ἀδελφόν.

72.

9 Ὀκτωβρίου.

Τὴν 3 τοῦ παρόντος σ' ἔγραψα διεξοδικῶς. Σήμερον δέ, φίλε, σὲ πέμπω τὴν ὑποσχεθεῖσαν ἐπιστολήν. Καλὸν ἦτο νὰ τυπωθῇ εἰς τὸ τέλος τῶν Αὐτοσχ. στοχ. Ἄλλ' ὁμως δὲν βαστᾷ ἡ ψυχὴ μου νὰ μάθωσιν οἱ ἀλλογενεῖς τὰς ἐντροπὰς μας. Ἐμμεῖνε λοιπόν, ἢ νὰ τὴν τυπώσῃς χωριστά, διὰ νὰ μοιράζεται μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν, ἢ νὰ τὴν πέμψῃς πρὸς τὸν ἀδελφόν σου, μὲ ἄδειαν νὰ τὴν κοινωνῇ εἰς ἀντιγραφὴν εἰς τὸν ὅστις ἀγαπᾷ νὰ τὴν γνωρίσῃ. Ἀπὸ τὰ τρία ταῦτα, κάμε πληρεξουσίως, ὅ,τι κρίνῃς συμφερώτερον καὶ ἐνεργέστερον νὰ δείξῃ ὅτι οἱ Καπουκίνοί μας οὔτε γραφάς, οὔτε πατέρας οἶδασιν.

Περὶ τοῦ πρώτου τόμου τοῦ Στράβωνος, λέγει ἐν-
τοσούτῳ ὅτι ἐμποδίσθη εἰς τὸ Στρασβοῦργον διὰ τὰς
περιστάσεις.

Ἀκόμῃ ὁ ταλαίπωρος τὴν ὥραν ταύτην τρέφω ξένους
πέμπτην φορὰν τώρα.

Ἐλαβα τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 23 Σεπτεμβρίου θέλω
σ' ἀποκριθῇν ἄλλο τι.

Ἀσπάζομαι σε.

Τὴν 16 Νοεμβρίου σ' ἔστειλα τὸ προοίμιον, τὸ ὅποιον
μελλε νὰ βαλθῇ εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς δευτ. ἐκδ. τῆς Τρ.
αταργ. καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν διαλογικῶν ἐπιγραμμαμάτων.
Τοῦτου ὁ τελευταῖος στίχος πρέπει νὰ ᾔῃ *Αἶ! φίλιται*
Ἀλλ' ἐγὼ κτλ. καὶ ὅχι, *Αἶ! φίλε*, **"Ἀλλ' ἐγὼ**. Καὶ
αὐτὰ μὲν τὰ γελοῖα. Ἐδῶ δὲ κλεισμένον βλέπεις ἄλλο
παιδαριώτερον καὶ κατὰ δυστυχίαν πολλὰ διεξοδικόν.
Ἀλλὰ πρῶτον πρέπει νὰ προσθέσω ὀλίγα τινὰ εἰς ὅσα
ἐεῖπα περὶ τοῦ δευτέρου τοῦ *λίβελλου*, τὸν ὅποιον ἐξέ-
δωκεν ὡς γραμμένον ἀπὸ Ἑλλήνας τῆς Πίσης. Εἶναι
ἀπίθανον νὰ μὴ σᾶς ᾔῃ ἕως τῶρα γνωστὸς αὐτοῦ. Ἄν
δὲν τὸν ἐγνώρισες ὁμῶς ἀκόμη, μάθε, φίλε, ὅτι εἶναι ἀλη-
θῶς λυσσασμένου σκύλου γαυγίσματα, ἢ τίγριδος ὠρυγ-
μοί. "Όταν σ' ἔγραφα, δὲν εἶχ' ἀκόμη τὸ ἀναγνώσειν με
προσοχὴν· ἀλλὰ τῶρα βλέπω ὅτι ἀποτείνεται μὲν πρὸς
τοὺς Ἑρμογράφους, τὸ δ' ὅλον εἶναι ὅχι μόνον νὰ με
ὑβρίσῃ μὲ τὰ πλέον αἰσχυρὰ ἐπίθετα, ἀλλὰ καὶ νὰ με
βλάψῃ διαβάλλων με πρὸς τὸν Κλήρον. Ὁ λίβελλος οὐ-
τος μὲ λέγουσιν ὅτι ἐτυπώθη διὰ δαπάνης τοῦ Σακ. καὶ
ὁ τίμιος οὗτος Σακ. τὸν διαμοιράζει δωρεάν. Τώρα ἐξη-
γᾶται, διὰ τί δὲν ἤλθε ποτὲ πρὸς ἐμέ· ἡ τίγρις φαίνεται,
ὅτι μ' ἐζωγράφησεν εἰς αὐτὸν μὲ τὰ πλέον κακόμορφα
χρώματα. Ὑπομονή!

Ἐπιστρέφω εἰς τὸ κλεισμένον ἐδῶ πονημάτιον τὸ ὅ-
ποιον, ἂν ἐλπίζης ὅτι μέλλει νὰ πωληθῇ, παρακαλῶ σε
νὰ τὸ τυπώσῃς αὐτοῦ, μὲ ἐξοδὰ μου. Εἰ δὲ μή, ἄς τυ-

πωθῇ δι' ἐξόδων σου καὶ τοῦ Ῥώτα καὶ τρίτου τινὸς πιν-
στοῦ καὶ μυστικοῦ φίλου. Δίκαιον ὅμως εἶναι νὰ πωληθῇ
πάλιν, καὶ ἀφοῦ ἀφαιρέσετε τὴν δαπάνην σας, νὰ μὴ
δώσετε εἴ τι περισσεύσει. Τὸν ὅποιον ἔπρεπε νὰ δώσω
κόπον εἰς τὸ ἔργον μου, τὸν ἔδωκα ὁ ταλαίπωρος εἰς αὐ-
τό. Καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἀκόμη δὲν εἶμαι εὐχαριστημένος,
ὄχι διὰ τὴν ὕλην, ἀλλὰ διὰ τὴν τάξιν αὐτῆς. Ἐπεθύ-
μουν νὰ τυπωθῇ αὐτοῦ, καὶ ὄχι εἰς Βιέννην, διὰ τὸν φό-
βον τῶν σφαλμάτων, μάλιστα ὅπου εἶναι σημεῖα ἀριθ-
μῶν, ὡς παρ. χ. εἰς τὴν σελίδα 84, ὁ ἀριθμὸς 1581,
εἰς τὴν 85, ὁ ἀριθμὸς 1578, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τὰ ὁ-
ποῖα χρειάζονται προσοχὴν μεγάλην. Ὅσα εἶναι σημειω-
μένα μὲ σταυρὸν κόκκινον δὲν σέ λανθάνει ὅτι εἶναι στί-
χοι· ὅσα εἶναι ὑπογεγραμμένα μὲ ἀπλὴν γραμμὴν, πρέ-
πει νὰ τυπωθῶσι μὲ ἀραιότερα γράμματα, ἄλλα μὲν,
διότι ἐγράφησαν μὲ σκοπὸν νὰ σύρῳσι τὴν προσοχὴν τοῦ
ἀναγνώστου, ἄλλα δὲ διότι εἶναι αὐτολεξεὶ λέξεις ἢ φρά-
σεις τοῦ λυσσασμένου σκύλου. Ὅσα εἶναι σημειωμένα μὲ
διπλὴν γραμμὴν, ἃς τυπωθῶσιν εἰς κεφαλαῖα γράμματα.

Εἰς τὴν σελ. 72 στ. 2 Ἀμάντας. Τὸ ἀρχικὸν ἄ, ἂν
κρίνης εὐλογον, ἃς γραφῇ μικρόν· διότι τὸ κεφαλαῖον αἰ-
νίττεται τοὺς Ἀμμανίτας καὶ Μωαβίτας.

Εἰς τὴν σελ. 55, στ. τελευτ. Ἀντὶ τοῦ *Tōr μότων*
δυνατῶν νὰ τὸν κλονήσωσι, ἂν κρίνης εὐλογον, βάλει
δύο μόνας λέξεις ταύτας, *Tōr κρατούντων*.

Θέλεις βέβαια παρατηρήσῃ, ὅτι γράφω, ὡς μὴ ἔχων
ἀκόμη εἰδῆσιν τοῦ δευτέρου γαυγίσματος τοῦ ἀπὸ τῆς
Πίσσης. Ἄν δὲν ἔκαμνα οὕτως, ἀνάγκη ἦτο νὰ πέσω εἰς
ἄλλους νέους κόπους, καὶ νὰ διπλώσω σχεδὸν τὸ μακρόν
μου πόνημα. Αὐτὸ ἔχει χρεῖαν δευτέρας ἀντιρρήσεως,

τὴν ὁποῖαν γνωρίζω πῶς πρέπει νὰ γίνη, ἀλλὰ δὲν ἔχω οὔτε καιρόν, οὔτε δύναμιν ὁ δυστυχὴς νὰ γράψω. Αἱ! φίλε, τίς ἤθελε μου προφητεύσειν, ὅτι τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς μου ἔμελλα νὰ πῶ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα φαρμάκια. Σιμὰ τούτων ἐκατάπια ταύτας τὰς ἡμέρας καὶ τὸ πικρότατον φάρμακον τοῦ αἰφνιδίου θανάτου τοῦ Κλαυερίου. Εἶχε καὶ αὐτὸς τὴν ὁποῖαν πάσχω ἀρθρίτιδα καὶ καθὼς τὴν πάσχω, ἤγουν ὄχι εἰς τοὺς πόδας, ἀλλ' εἰς ὅλον τὸ σῶμα, καὶ μερικῶς εἰς τὸ στῆθος. Ἐπραττεν ὁμως, ὡς κ' ἐγώ, τὰς συνήθεις πράξεις καὶ ἐργασίας, καὶ ὀλίγας ὥρας πρὶν ἀποπνεύσει, ἐπεριπάτησεν εἰς τὸ περιβόλιόν του, χωρὶς νὰ ὑποπτεύηται ἂν ὅτι τὴν ὥραν ἐκείνην ἐτοιμάζεν ἡ Ἄτροπος τὸ ψαλίδιον νὰ τοῦ κόψῃ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς. Ὁ Παυσανίας δὲν διακόπτεται διὰ τοῦτο· τὸ ἔργον του εἶναι τελειωμένον χειρογράφως, καὶ μέλλει νὰ τὸ ἐξακολουθήσῃ ὁ γαμβρός του, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισες εἰς Βιέννην, καὶ ὅστις δὲν εἶναι ὀλιγώτερον εἰδῆμων τῆς Ἑλλ. γλ. παρὰ τὸν πενθερόν.

Εἶναι, φίλε μου, ἀδύνατον νὰ σοῦ παραστήσω τὰς ὁδύνας τῆς ψυχῆς μου, ὄχι μόνον, δι' ὅσα πάσχω, ἀλλὰ καὶ δι' ὅσα κινδυνεύω νὰ πάθω ἀκόμη, πρὶν σωθῇ τὸ νῆμά μου. Τώρα μακαρίζω τὸν εἰπόντα Λάθε βιώσας. Ἡθέλησα ὁ ταλαίπωρος νὰ μὴ περάσω τὸν βίον, ὡς τόξον εἰς τὸν αἆρα, ἀλλὰ νὰ κατασταθῶ ὠφέλιμος, ὅσον ἐσυγχώρῃ ἡ μικρά μου δύναμις, καὶ ἐσήκωσα κατὰ τῆς κεφαλῆς μου τόσα ἄγρια θηρία. Ἐχόρτασα τὴν ζωὴν· εἴθε τὸ τέλος τῆς εἶναι, ὡς τοῦ Κλαυερίου!

Εἰς τὸν ἀπὸ Πίσσης Λίβελλον, ἐπειδὴ εἶναι γραμμένος μὲ πολλὴν χολήν, ἐξανάγκης ἔπρεπε νὰ εὕρισκονται καὶ πολλὰ ἀσυλλόγιστα τοιαῦτα, ὅποια νὰ δώσωσι λαβὴν εἰς

τὸν θέλοντα ν' ἀποκριθῇ, καὶ λαβὴν δριμυτάτην (pi-
quante). Εἶναι μάλιστα τὸ πολλὰ γελοῖον τοῦτο, τὸ
ὅποιον ἐμποροῦν νὰ τὸ μεταχειρισθῶσιν εὐτυχέστατα οἱ
Ἑρμογράφοι. Παραπονεῖται ἡ τίγρις ὅτι τὸν ὀνομάζουσι
συκοφάντην. **καίτοι Ἀθηναῖον ὄντα.** Ὁμοιάζει ἀπα-
ραλλάκτως, ὥς νὰ ἔλεγέ τις, *Μὲ δογματίζουν πόρνον,*
μ' ὅλον ὅτι διατρέβω εἰς τὸ πορροσιάσιον. Δὲν σὲ λαν-
θάνει, ὅτι ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ αἷτια τῆς καταστροφῆς τῶν
Ἀθηνῶν, τὸ πρῶτιστον καὶ δραστηκώτατον, ἐχρημάτισεν
ὁ πληθυσμὸς τῶν συκοφαντῶν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὅλα
αἱ Ἑλληνικαὶ πόλεις ἐπασχαν ἀπὸ τὴν νόσον τῆς συκο-
φαντίας· ἀλλ' αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ἡ μητρόπολις αὐτῆς, ὥς
φαίνεται ἀπὸ τὴν ἱστορίαν. Οἱ λόγοι τοῦ Δημοσθένους,
αἱ κωμῳδίαὶ τοῦ Ἀριστοφάνους γέμουσιν ἀπὸ τὴν μνη-
μην τῶν καλῶν τούτων ἀνθρώπων. Ὁ Ἀριστοφάνης φέ-
ρει εἰς τὴν σκηνὴν (Ὅρν. 1451) ἐν ἀπ' αὐτοὺς καυχώ-
μενον, ὅτι ἐκκληρονόμησε τὸ ἔργον *Ἀναρτὰν Βαμπαδάν.*

Τὸ γένος, οὐ κατασχυνῶ.

Παππῶς ὁ βίος συκοφαντεῖν ἐστὶ μοι.

Αὐτὸ τὸνομα Συκοφάντης, εἰς τὰς Ἀθήνας πρῶτας
εὐρέθη, καταρχὰς εἰς τὴν κυρίαν σημασίαν, διὰ τοὺς κα-
ταδίδοντας τὴν ἐξαγωγὴν τῶν σύκων, εἴτα καὶ διὰ πᾶν
εἶδος διαβόλων ἄλλων. Δι' αὐτοὺς ἀπέθανεν ὁ Σωκρά-
της, δι' αὐτοὺς ἐκινδύνευσαν ν' ἀποθάνωσιν ὁ Ἀναξά-
γόρας, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Θεόφραστος, καὶ ἄλλοι πολλοί,
καὶ σοφοὶ καὶ στρατηγοί. Ὑγίαινε!

Καῦσέ την.

Ἐκράτουν τὴν ὀκτασέλιδον ἐπιστολὴν, ἕως νὰ σι-
χωθῇ ὁ Φιλόστρατος, καὶ νὰ μὲ φέρῃ ὁ Allais τὴν σημ.
τῶν βιβλίων διὰ τὰ Ἰωάννινα, ἀλλὰ τῶρα ἀναγκάζομαι
νὰ σὲ τὴν στείλω διὰ τὴν τελευταίαν σου, ἡ ὁποία ἔπεσε
χθὲς τὸ ἑσπέρας κατὰ τῆς κεφαλῆς μου ὡς κεραυνός, ὅχι
διὰ σέ, μήτε διὰ τὴν ἐγκεκλεισμένην τοῦ Κούμα, ἀλλὰ
διὰ τὴν ἀπὸ Βουκουρεστίου εἶδῃσιν, ὅθεν χωρὶς νὰ προσ-
μένωσι τὴν ἀπόκρισίν μου, μὲ πέμπουσι βιβλία νὰ ἐκ-
δώσω καὶ νὰ τυπώσω. Ἄν καὶ ὄνον αὐτόχροημα μ' ἐνό-
μιζαν, ἔπρεπε πάλιν κάποια εὐσπλαγχνία εἰς ἐμέ. Τὴν
νύκτα ὅλην, φίλε μου, ἐπέρασα ἄγρυπνος ἀπὸ τὴν θλίψιν
καὶ συνοχὴν τῆς καρδίας μου, καὶ σήμερον περὶ τὴν
ἡμέραν ὅλην ἀργὸς διὰ τὸν κόπον καὶ κῆκωσιν τῆς ἀγρυ-
πνίας. Παρακαλῶ σε, φίλε, ἂν τὸ ἐκδοθησόμενον καὶ ὁ
φέρων αὐτὸ εὐρίσκωνται αὐτοῦ ἀκόμη, ὅταν λάβῃς τὴν
ἐπιστολὴν μου, νὰ κάμῃς τρόπον νὰ ἐμποδισθῇ ἡ περαι-
τέρω προχώρησις, ἕως νὰ φθάσῃ ἡ ἐπιστολή, τὴν ὁποίαν
ἐπεμψα διὰ σοῦ πρὸς τὸν κύριον Βαρδαλάχον, καὶ ἡ εἰς
τὴν παροῦσαν ἐγκεκλεισμένη πρὸς τὸν ἱεράρχην. Ἐπιχει-
ρίσθην κ' ἐγὼ νὰ κάμω τι ὠφέλιμον εἰς τὸ γένος, τὴν
Ἑλλ. λέγω Βιβλιοθήκην, καὶ σὲ φαίνεται ὅτι ἡ δυστυ-
χῆς μου μοῖρα προσπαθεῖ νὰ τὸ ματαιώσῃ. Αὐτοῦ ἐμπο-
ροῦν νὰ τὰ τυπώσουν ἀσυγκρίτως εὐκολώτερα καὶ εὐθη-
νότερα, καὶ εὐρίσκουσι καὶ βοηθοὺς πολλοὺς καὶ ῥωμα-
λεωτέρους καὶ θεολογικωτέρους ἀπὸ ἐμέ.

Δύο μόνον στίχους ἀποκρίσεως ταχινῆς.

Καὶ ὁ Θρακικὸς ἰατρός, καὶ ὁ Ἀββᾶς sont des polissons. Ὁ Ἀββᾶς μάλιστα μὴν ἀμφιβάλλῃς ὅτι εἶναι ἀληθὴς καὶ γνήσιος Δομινικάνος Ἰσπανὸς ἢ Πορτογάλ-
λος, ἀπ' ἐκείνους τοὺς Δομινικάνους τοὺς ἐπιστατοῦντας
εἰς τὴν Ἱερὰν ἐξέτασιν. Ἄς ἔχῃ δόξαν ὁ Θεὸς ὅτι μήτ'
αὐτὸς μήτ' οἱ κατ' αὐτὸν δὲν ἔχουσιν ἐξουσίαν! Ἐὰν
ἦσαν δικασταὶ πνευματικοῦ δικαστηρίου, ἤθελαν ἐν ὀνό-
ματι Θεοῦ καύσειν καὶ σὲ καὶ ἐμέ καὶ πολλοὺς ἄλλους ὁμό-
φρονας ἡμῶν. Ἐὰν ἦσαν δημαγωγοί, καὶ στολισμένοι
ὀλίγον μὲ τὴν τέχνην τοῦ γράφειν, ἤθελαν ἀνανεώσκειν
τὰς Ἰακωβεῖους δημεύσεις ἐξορίας καὶ σφαγᾶς. Ἀλλά,
χάρις εἰς τὸν Θεόν! ὅ,τι ἔμαθαν τὸ ἔμαθαν σχολαστικῶς
καὶ βαναυσικῶς, καὶ ἡ γράφουν μωρά, ἡ μὴδὲ νὰ γρά-
ψωσι τι εἶναι καλοὶ. Εἶναι ἀληθεῖς ναῦται, οἱ ὅποιοι ἐξε-
πήδησαν ἀπὸ τὰ πλοῖα των μεθυσμένοι καὶ ἐπεσαν ἄλ-
λος εἰς ἄλλην ἀπὸ τὰς παρθένους Μούσας, καὶ ἀφοῦ τὰς
ἐπόρνευσαν, κατεξέρασαν εἰς αὐτὰς καὶ τῆς μέθης των
τὰ λείψανα. Ὁ Ἀββᾶς μάλιστα εἶναι τόσο ἀγροικος,
ὥστε μὴν ἀρκοῦμενος εἰς τὸ κατ' ἐμοῦ μῖσος, ἐμίσησεν ὁ
μωρὸς καὶ τοὺς ἀγαπῶντας με. Ὅταν ἦλθεν, ἐσύχναζεν
εἰς τὸν Β. Μόλις ἔμαθεν ὅτι συχνάζει εἰς ἐμέ ὁ Β. καὶ
δὲν ἐπάτησε πλέον εἰς αὐτοῦ, μῆδ' ἀναχωρῶν ἀπεδῶ
ὕπῃγε καὶ νὰ τὸν ἀποχαιρετίσῃ. Pulito!!! Ἀφοῦ τις
βλέπει τόσῃ θηριωδίαν εἰς αὐτούς, δὲν ἔχει πλέον δι-
καιον νὰ κατηγορεῖ τὰς ἀπαιδεύτους τίγρεις, ὅποιοι εἶναι
οἱ Δ. οἱ Σ. οἱ Φ. καὶ ἄλλα ταιαῦτα θηρία.

Εἰς τὸ πῦρ.

Περὶ τῆς προφορᾶς τῆς γλώσσης εἶπά τι κ' ἐγὼ καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ *Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων* τοῦ Ἰπποκράτους (*Discours préliminaires* pag. clxx-clxxij), καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἰσοκράτους (Μέρ. Α', Προλεγομ. σελ. πη'-ιζ'), ἀλλ' ἐλάλησα παροδικῶς καὶ ὅσον ἐσυγχῶρει ἡ παροῦσα τῶν φώτων κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν τοιαῦται ζητήσεις λογίζονται δικαίως σχολαστικαί. Ἐλάλησα πλεον ἄγανακτῶν διὰ τὴν ἄλογον τραχύτητα μὲ τὴν ὁποίαν τινὲς τῶν ἀλλογενῶν περιπαί- ζουν τήν, ὡς αὐτοὶ νομίζουν, κακὴν ἡμῶν προφοράν, παρὰ ζητῶν νὰ τὴν ἀποδείξω καλὴν. Εἴτε καλὴν, εἴτε κακὴν, ὅσοι τῶν ἀλλογενῶν δὲν τὴν ἀκολουθοῦν ἄλλο νὰ τοὺς δικαιώσῃ δὲν δύναται παρὰ τὴν ἕξιν τῆς ὁποίας ἔμα- θαν εἰς τὰ σχολεῖα των. Τώρα μανθάνω ὅτι ἐσηκώθη νεωστὶ Γάλλος τις σχολαστικός, ὅστις μᾶς ὑβρίζει ἀναι- σχύντως ὡς βαρβάρους καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν προφο- ράν. Τὸ βιβλίον του δὲν ἦλθεν ἀκόμη εἰς χεῖρας μου· εἰς τὸ ὅποιον, ὡς μὲ εἶπαν, δισχυρίζεται, ὅτι προφέρει αὐ- τὸς τὴν γλῶσσαν (τίς νὰ μὴ γελάσῃ!) ἀπαράλλακτα κα- θὼς τὴν ἐπρόφερον ὁ Πλάτων, ὁ Δημοσθένης, καὶ οἱ λοιποὶ σύγχρονοὶ των Ἑλλήνες. Τῆς ὀρθῆς του ταύτης προφο- ρᾶς φέρει καὶ μάρτυρας πολλοὺς φιλολόγους Γάλλους, μὲ τοὺς ὁποίους, ὡς Γάλλον, συγκαταριθμεῖ κ' ἐμέ. Πολλὴν καὶ μεγάλην ἐλαφρίαν δαίχνει ὁ σχολαστικὸς ἐνωμένην μὲ ὅχι μικροτέραν ἀμαθίαν. Πρῶτον ἀγνοεῖ ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὀνομαζομένους τούτους Γάλλους ἀφῆκαν τὴν Πλα-

τωνικὴν καὶ ἀκολουθοῦν τὴν νῦν βάρβαρον τῶν Γραικῶν προφοράν. Ἐπειτα διὰ ποίας θαυματουργίας ἐμετάπλασεν ἐμέ ἀπὸ Γραικὸν εἰς Γάλλον! μ' ὅλον ὅτι ἐξεύρει ὅτι εἶμαι Γραικὸς καὶ τὸ γένος καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν προφοράν. Τοιαύτη μετάπλασις οὐτ' εἰς τοὺς Γραικοὺς βέβαια ζημίαν, οὔτε κέρδος εἰς τοὺς Γάλλους προξενεῖ, ἀλλ' ὅμως εἶναι καὶ εἰς αὐτὴν τοῦ Θεοῦ τὴν παντοδυναμίαν ἀδύνατος. Ἡ φοβούμενος μὴν ἐλεγχθῇ συκοφάντης, λέγων, ὅτι μανθάνομεν παρὰ τῶν ἀλλογενῶν οἱ Ἕλληνες τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐσπούδασε νὰ πλάσῃ Γάλλον τὸν ἐλθόντα εἰς τὴν Γαλλίαν μὲ τὴν εἰδησιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης Ἕλληνα, καθὼς ἦλθαν ἄλλοι πολλοί, οὐδεμίαν χρεῖαν ἔχοντες νὰ τὴν διδαχθῶσιν εἰς τῶν ξένων τὰ σχολεῖα. Ἐὰν παύσω ποτὲ νὰ ἦμαι ὅστις εἶμαι, τότε βέβαια θέλω προτιμήσειν νὰ μεταμορφωθῶ εἰς Γάλλον· ὅχι ὅμως εἰς τοιοῦτον Γάλλον, ὅποιος εἶναι ὁ ἀλάζων καὶ βάρβαρος διώκτης τῶν Γραικῶν, ἀλλ' ὅποιοι εἶναι οἱ ἀπ' αὐτὸν ὀνομαζόμενοι, σοφώτεροί του ἀσυγκρίτως καὶ φιλανθρωπότεροι Γάλλοι.

77.

13 Ὀκτωβρίου

Τὴν 20 Ὀκτωβρίου ἔλαβον χθές μὲ τὴν τοῦ Κούμα, ἡ ὁποία μ' ἐπλήγωσε διὰ τῆς μακρᾶς ἐκθέσεως καὶ περιγραφῆς τῆς μωρίας τῶν Σμυρναίων.

Μήτε καιρὸν μήτε δύναμιν ἔχων ἀποκριθῶ εἰς πλάτος. Τὴν θυρωρὸν τοῦ Κρητὸς ἐρώτησα προχθές, καὶ μ'

ἔδωκε πάλιν χρηστὰς ἐλπίδας τῆς ἀπολυτρώσεώς του, τῶν ὁποίων τὸ ἀποτέλεσμα δὲν βλέπω ἀκόμη.

Ἀπὸ τὰ ἐγκεκλεισμένα καταλαμβάνεις, ὅτι ἔκαμαν οἱ φίλοι αὐτοκινήτως, ὅ,τι δὲν ἔπρεπε νὰ κάμω ἐγὼ κατὰ τοῦ γελοίου Γαιλίου. Φύλαξέ τα καὶ τὰ δύο, διὰ νὰ τὰ καταλάβῃς πληρέστερον, ὅταν σὲ στείλω καὶ τὸ καταγέλαστον ὑπόμνημα τοῦ Προφέσσороς· τὸ ὁποῖον διὰ τὸ πάχος του εἶναι ἀδύνατον νὰ σὲ πέμψω διὰ τῆς πόστας.

Δὲν μ' ἐξηγεῖς τίς εἶναι ὁ θύτης· τοῦ ὁποίου τοὺς κομφῶς τυπωμένους στίχους δὲν ἐμπόρεσα νὰ ἀνάξω εἰς κἀνὲν εἶδος τῶν γνωστῶν στίχων. Ἡ χαλκογραφημένη Παναγία καὶ ὁ Χριστὸς μας νὰ τὸν *χαρίσωσιν γνῶσιν*!

Μ' ἔγραψε διεξοδικῶς ὁ Σχοινᾶς καὶ τὰπραχθέντα καὶ τὰ ἐλπιζόμενα ἀπὸ τὸν Ἰγνάτιον. Εἶθε νὰ μεταιωθῶσι καὶ αὐτά, ὡς τὰ τῆς Σμύρνης!

Τὴν μηλωτὴν φοβοῦμαι μὴ τὴν ἔστειλεν ἀμέσως ὁ Θεοχάρης πρὸς τὸν Κρήτα, καὶ τότε Κύριος ἐξεύρει, πότε μέλλω νὰ τὴν λάβω. Ἄν δὲν τὴν ἐνδυθῶ καὶ τοῦτον τὸν χειμῶνα, στερημένος ὡς εἶμαι, καὶ τὰς 2000 φρ. ἀπὸ τοὺς φιλογενεστάτους, ἐμπορῶ νὰ ψάλλω μὲ τὸν Ἰώβ, « Γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ τῆς κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ » ἀπελεύσομαι »· ἀπὸ γούναν δηλαδή, ἐπειδὴ, ἄλλα εἶδη ἐνδυμάτων δὲν μὲ λείπουσιν. Εὐδαιμόνει.

Δὲν μὲ λέγεις (καὶ ἀπορῶ εἰς τοῦτο) τίποτε περὶ τῆς ἀποβάσεως τῶν ὅσα ἐφλυάρησε κατ' ἐμοῦ ὁ Πάρις. Θαυμάζω ὅτι μὴδ' ὁ Κούμας ἀναφέρει τίποτε περὶ αὐτοῦ. Ἄρα μικρὸν ἦτο τὸ πρᾶγμα; Ἄρα μὲ τὸ κρύπτεις διὰ τὸ μέγεθός του, φοβούμενος μὴ μὲ λυπήσῃς; Πολλὰ φάρμακία ἔπια εἰς τὸ διάστημα τῆς ζωῆς μου· τὸ πίνω καὶ

τοῦτο· ἔσως καὶ τὸ χωνεύσω, ὡς ὁ Μιθριδάτης. Καὶ πάλιν εὐτύχει.

Εἰς τὸ πῦρ.

78.

16 Φεβρουαρίου.

Ἐκαμα καλὰ νὰ κρατήσω ἔως τὴν σήμερον τὴν ἐπιστολήν. Χθές, φίλε, μ' ἔφερεν ὁ Allais τὰ εὐαγγέλια ὅτι εὐρέθη πάλα εἰς τὸ τελώνιον τῆς Ἀνβέρσας. Τὴν πρώτην Ἰανουαρίου ἔλαβα τὴν ἐπιστολήν τοῦ Βοιωτοῦ Π, καὶ ἓνα ἥμισυν μῆνα ὁλόκληρον ὑπέφερα ἀληθινὸν μαρτύριον ὁ ταλαίπωρος. Γράφει ἀπὸ τὸ Anvers πρὸς τὸν Allais ὁ P. Wattel fils, ὅτι ἡ πάλα ἔμεινεν εἰς τὸ τελώνιον, διότι ὁ ἀμαξάριος ὁ ἀναθεματισμένος ἔχασεν ἐν ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα χαρτία· καὶ ὅτι διὰ νὰ τὴν σύρῃ ἐκείθεν, καὶ νὰ τὴν στείλῃ πρὸς τὸν Π. χρειάζονται ὀλίγα ἔξοδα, τὰ ὅποια ἐκφράζει μὲ ταύτας τὰς λέξεις *quelques pièces de cent sous*. Τοῦτο ἐξηγεῖται 15 ἢ 20 φρ. τὰ ὅποια ὅμως δίκαιον ἦτο νὰ πληρώσῃ ὁ ἀμαξάριος. Εἶναι ὅμως ἄλλο ἀξιολογώτερον καὶ ἀναγκαιότερον, τὸ εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκεται ἡ πάλα. Ἄν ἦτο, φερεῖπεῖν, φυλαγμένη εἰς τόπον ὑγρόν, ἐνδέχεται νὰ ἔπαθε πολλήν ἢ ὀλίγην σῆψιν. Ὅθεν εἶπα τὸν Allais νὰ γράψῃ πρὸς τὸν P. Wattel fils, νὰ κάμῃ τὸ *procès-verbal*, εἰς ποίαν κατάστασιν λαμβάνει τὴν πάλαν ἀπὸ τὸ τελώνιον. Ἐκαμνες, φίλε μου, ἐλεημονικὸν ἔργον δι' ἐμέ, νὰ γράψῃς δύο στίχους πρὸς τὸν P. Wattel fils εἰς τὸ An-

vers περί τούτου, νὰ ἐξετάσῃ τὴν κατάστασιν τῆς πά-
λας, καὶ ἂν δὲν προφθάσῃ, νὰ γράψῃς καὶ εἰς τὸν Πα-
λαιολόγον, νὰ ἐξετάσῃ ἐκεῖνος, μὴν ἔπαθαν τὰ βιβλία.
Εἶναι βέβαια ματαία ἢ ἐξέτασις μετὰ τόσον πολυχρόνιον
διατριβὴν· ἀλλ' ὅμως ἐμπορεῖ καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ τὰ σα-
πημένα πανία καὶ νὰ βάλῃ ἄλλα νέα. Τὸ ὅποτον χρειά-
ζεται καὶ τοῦτο προσοχὴν, ἐπειδὴ εἶναι τὰ σώματα εἰς
φύλλα, καὶ διὰ νὰ μὴν ἀνακατωθῶσι χρειάζονται χεῖρας
μουσικᾶς καὶ ὄχι Βοιωτικᾶς. Ὅπως ἂν ᾔηναι, γράψε τον
νὰ ζήσῃς! ἂν ἢ πάλα ἔπαθε, νὰ μὴ τὴν δεχθῇ ἀπὸ τὸν
ἀμαξάριον, παρὰ ἀφοῦ κάμῃ τὸ procès-verbal. Ἐγὼ
δὲν τὸν γράφω· ἤθελα τὸν συγχωρήσειν νὰ μὲ θανατώ-
σῃ· ἀλλ' ἐκινδύνευσεν ν' ἀποπληχθῶ, ἡγουν νὰ μετα-
φερθῶ ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν λογικῶν ζώων εἰς τὰ κτήνη.
Διὰ νὰ καταλάβῃς τί ἔπαθα ἐξ ἐβδομάδας ὀλοκλήρους,
σε λέγω ὅτι τὰ εὐαγγέλια ἀναψαν εἰς τὸ σῶμα μου πυ-
ρετόν· καὶ ἐπέρασα ὅλην τὴν νύκτα ταρταρίζων, καὶ μὴ
δυνάμενος νὰ θερμανθῶ. Ἀφοῦ τελειώσῃ τῆς πάλας ἢ
ὑπόθεσις, δύνασαι νὰ τὸ ἀναγγείλῃς εἰς τοὺς Ζ. ἄλλους
τούτους Βοιωτοὺς. Τόσον ψηφίζουσι τὴν Ἑλλ. Βιβλ.
ὥστε χρόνον ὀλόκληρον δὲν αἰσθάνθησαν τὴν ἔλλειψιν 200
σωμάτων. Γράφων εἰς αὐτοὺς ἔχεις εὖλογον πρόφασιν ν'
ἀποδώσῃς τὸ συμβάν εἰς τὰς πολιτικὰς περιστάσεις.

Υγίαινε! Ἡ πάλα διὰ τὴν Μασσαλίαν ἐκίνησε τὴν
14 τοῦ παρόντος. Μὴν ἀμελήσῃς, παρακαλῶ σε, νὰ γρά-
ψῃς ἢ σὺ ἢ ὁ Ῥοδοκανάκης διὰ τὴν σηγουρτάν.

Γράφων πρὸς τὸν Π. ἐρώτησέ τον ἂν ὁ Στ. Ἦσ.
ἀφῆκέ τι εἰς τὸ σχολεῖον τῆς Σμύρνης. Εἶμαι περίεργος,
ἂν ὁ πολυχρήματος οὗτος Βοιωτὸς ἔκαμε καὶ εἰς τὴν τε-
λευτὴν ὅ,τι ἀμέλησε νὰ πράξῃ εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν,

Τὴν πρὸς τὸν Βάμβαν ἐπιστολὴν σφράγισε πρὶν τὴν
στεῖλῃς· ὡσαύτως καὶ τὰς λοιπὰς.

79.

12 Σεπτεμβρίου.

Καιρὸν δὲν ἔχω μὴδὲ μικρὸν ν' ἀποκριθῶ εἰς τὴν μα-
κράν σου ἐπιστολὴν. Μ' ἔπεμψε τέλος πάντων μέρος τοῦ
χρέους του, μὲ ὑπόσχεσιν νὰ μὲ πέμψῃ μετ' ὀλίγον καὶ
τὸ λειπόμενον· ἀλλ' ὅχι ὡς πέρυσι. Τότε ἐζήτηε καὶ συγ-
χώρησιν διὰ τὴν ἀργοπορίαν· καὶ εὔρηκε πρόφασιν τῆς
παραπτώσεως τῆς ἐπιστολῆς του. Τώρα δὲ ἀπλῶς καὶ
Λακωνικῶς χωρὶς μικρὰν παραμυθίαν τῆς διὰ τὴν ἀργο-
πορίαν λύπης μου, tale quale ὡς οἱ Λάκωνες τοὺς Εἰ-
λωτας. Ὑπομονή! Ὑγίαινε.

Προχθὲς ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν του· ἂν ἡργοπόροι ἀκό-
μη, ἐμελέτων πρὸς τὸ τέλος τῆς παρούσης ἐβδομάδος νὰ
προσδράμω εἰς τὸν Ἰορδάνην διὰ νὰ ἀπολαύσω τὴν φι-
λικὴν σου βοήθειαν, περὶ τῆς ὁποίας σὲ εὐχαριστῶ ἐκ
βάθους ψυχῆς. Καὶ πάλιν ὑγίαινε!

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ ΜΝΕΙΑΣ ΑΞΙΑ

Ἐν Τόμῳ Α'. τῶν ἐπιστολῶν σελ. 42 στίχ. 19 ἀντὶ 1885 διόρθου 1785. Ἀμφοτέρων δὲ τῶν πρὸς τὸν πρωτοψάλτην ἐπιστολῶν 6ης καὶ 7ης ἐνηλλάγη ἡ σειρά ἔνεκεν τῆς παρὰ Ῥώτα Τόμ. Β'. σελ. 32 ἐσφαλμένης χρονολογίας τῆς 6ης (ἀντὶ 1785 φέρει 1784).

Ἐν Τόμῳ Β' τῶν ἐπιστολῶν,

Ἐν σελ.	10	στίχ.	16	ἀντὶ	τί ἀνάγνωθι τί.
"	13	"	19	ἀνάγνωθι	ὁ Τζαλίχογλους.
"	34	"	24	ἀφαιρεθήτω	τὸ τί.
"	71	"	11	ἀνάγνωθι	population.
"	77	"	12	"	ἀνομολογῶ.
"	78	"	6	"	ἐπάρδω.
"	"	"	23	"	signification.
"	83	"	13	"	γάρ.
"	99	"	14	"	ἔτους.
"	104	"	1	"	συναναστροφῇ.
"	121	"	1	ἀντὶ	μήτ' ἀνάγνωθι μετ'.
"	121	"	22	ἀνάγνωθι	προσποιητῇ.
"	160	"	24	"	ἄξιζουν.
"	170	"	9	"	395.5.
"	174	"	20	"	(δι) καίως.
"	186	"	7	"	περὶ ἀέρων.
"	195	"	3	"	Σπανιολάκην.
"	203	"	20	"	ἔκαμε.
"	228	"	4	ἀντὶ	Τί ἀνάγν. τί.
"	232	"	10	"	μετὰ ἀνάγν. μετὰ.
"	243	"	10	"	ἡ ἀνάγν. ἡ.

Ἐν σελ.	246	στίχ.	15	ἀνάγν.	ἀνετύπωσε.
«	278	«	6	ἀντὶ	τύπους ἀνάγν. τόπους.
«	293	«	9	«	ὅτι ἀνάγν. ὅτε.
«	319	«	25	διόρθου	ὠκέα.
«	328	«	23	ἀνάγν.	εἰς.
«	331	«	21	«	πρὸς τὴν.
«	352	«	5	«	ἐπ'.
«	366	«	8	«	του.
«	369	«	24	«	Ἀπριλίου.
«	372	«	14	«	ἀσχημίας.
«	384	«	21	«	τό.
«	399	«	21	«	λογαριασμοῦ.
«	415	«	8	ἀντὶ	μὲ ἀνάγν. μὴ.
«	444	«	1	«	αὐτός ἀνάγν. αὐτοί.
«	472	«	14	«	. θές ;
«	510	«	6	ἀνάγν.	Premières.
«	512	«	21	ἀντὶ	Τὰς ἀνάγν. τὰς.
«	520	«	16	ἀνάγν.	Ἰανουαρίου.
«	526	«	4	«	Νοριμδέργας.
«	539	«	21	«	ἀν ἀντὶ ἀν.
«	567	«	21	«	εἰς B ἢ εἰς B.
«	628	«	24	ἀντὶ	μεταφορικῶς. θές μεταφορικῶς
«	629	«	6	«	libelliste. θές libelliste ?
«	653	«	14	ἀνάγν.	ἠναγκάσθην.
«	706	«	22	«	Rougemont.
«	754	«	10	«	τὸ

Κατὰ λάθος αἱ σελίδες 521-528 ἐπανελήφθησαν δις.



Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

[illegible]

No 3

400

ΕΠ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

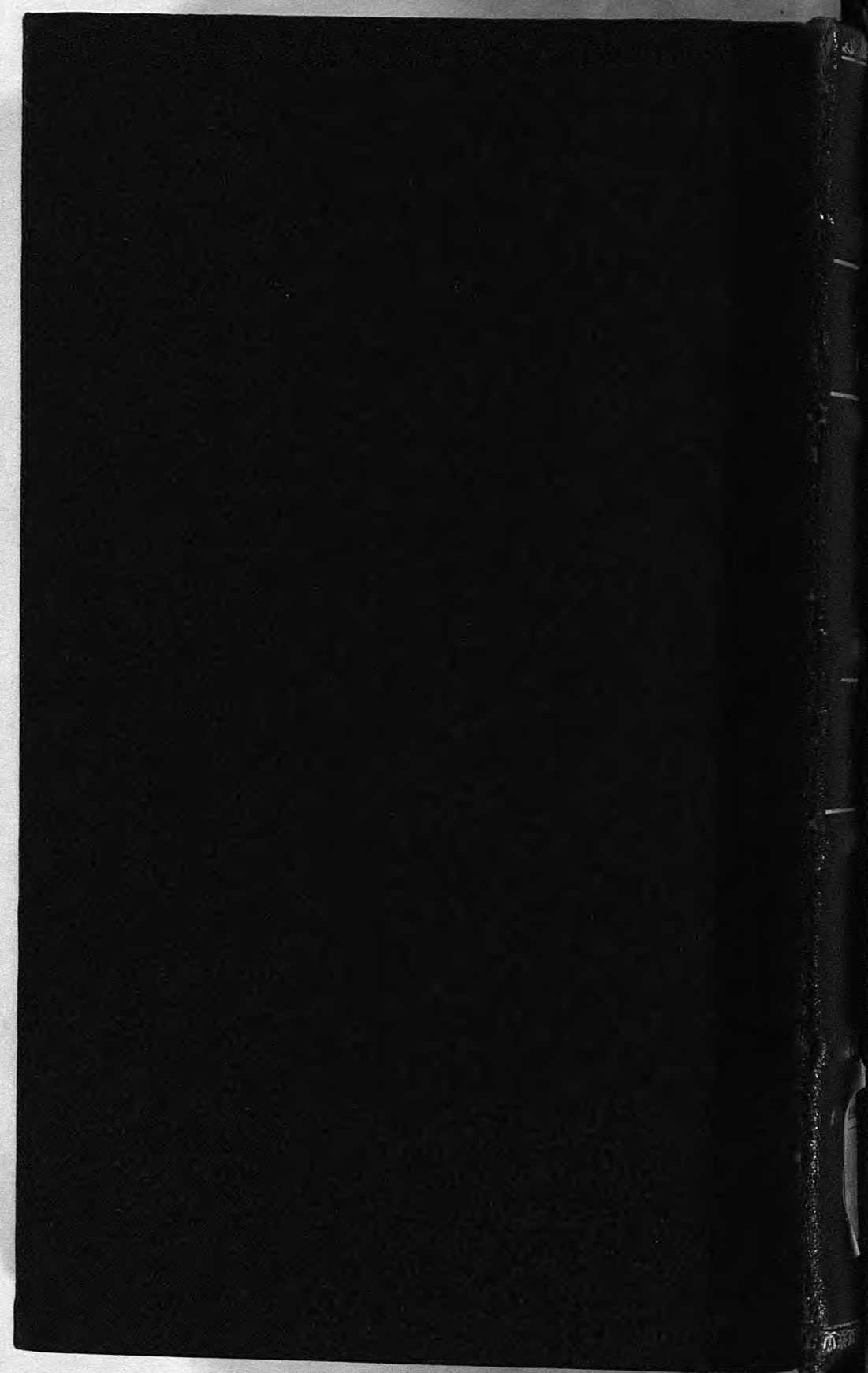
ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΚΟΡΗ

αριθ. χρ. 9544

Ημερομηνία
έπιστροφής

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ





Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας